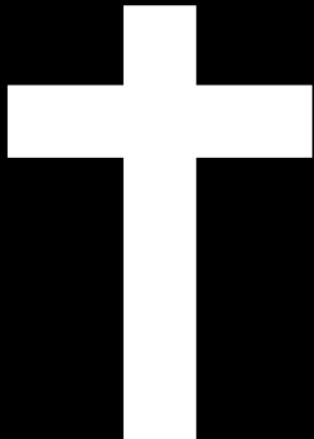

Mofu-Gudur

The New Testament in the Mofu-Gudur language of Cameroon:

Mejəwey-mey Mawiya

Mofu-Gudur
The New Testament in the Mofu-Gudur language of
Cameroon: Mejøwey-mey Mawiya
Le Nouveau Testament en langue Mofu-Gudur
(Cameroun)

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mofu-Gudur

Contributor: Aramaic Bible Translation, Inc.

All rights reserved.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source files dated 14
May 2025

2b021919-36cf-59da-a35f-10c5e5548811

Contents

Matiye	1
Mark	103
Luk	167
Jan	272
Sløra njga Ndəhay Meslørey	349
Rawma hay	449
1 Kwarinti hay	499
2 Kwarinti hay	544
Galat hay	574
Efez hay	592
Følepi hay	609
Kwalaws hay	621
1 Tesalawnik hay	633
2 Tesalawnik hay	644
1 Timawte	651
2 Timawte	665
Tit	675
Filemanjw	682
Hebøre hay	685
Jak	721
1 Piyer	734
2 Piyer	748
1 Jan	757
2 Jan	769
3 Jan	771
Jud	774
Cek ma wuzar a Jan	779

Mey-maaya-mawiya masa Matiye ma wuzlala Mey da ray

Mey-maaya-mawiya masa Matiye ma wuzlala

Matiye a wuzlala Mey-maaya-mawiya na, gweegwe letek ta masa Mark lej Luk ma wuzlalamara. Ata tabiya a wuzlalam:

- mey da ray Jan-Baptis ma zelta ndəhay ḥga mbəd-damara menjey ata
- mey da ray baptem ḥga Yesu
- mey da ray bay-malula ma wudey ḥga bata Yesu daa masa anja fa key daliyam da wuzlah-ley
- mey da ray Yesu ma zla sləra anja daa hwayak ḥgab Galile
- mey da ray Yesu ma daw aa berney ḥga Jeruzelem
- mey da ray meməcey ḥga Yesu da Jeruzelem
- mey da ray masləkdawa ḥga Yesu daa meməcey

Matiye na, anja ndaw ma cakala budaw ḥga ḥgwamna ḥga Rawm. Ama Yesu a zəla ḥga səpa. Da ray ḥgene, ta', a mbəkda sləra anja, a daw asiya. Ara ndaw da wuzlah gula hay ḥga Yesu kuraw a ray a cew.

Matiye a wuzlala dərewel anja na, ḥgada ndəhay Jəwif hay. A zla dərewel anja na, ta mezəley ḥga ndəhay daa səkway ḥga Yesu amba a wuzda Yesu aa daa səkway ḥga Abərahām. Aa guzley da ray mayawa ḥga Yesu. A wudey amba Jəwif hay a sərmara fara fara Yesu na, ara ndaw masa Gazlavay ma wala ḥga ləhdata ndəhay daa mebərey, asaya, amba a sərmara ara anja masa ndəhay maa guzlam da ray a daa Mejəwey-mey Magurma.

Matiye ta wuzleley mey la ga masa Yesu maa guzlda. Daa fasəlawal 5 haa 7 na, ara mey masa Yesu ma wuzda da anjwa. Daa fasəlawal 13 mey-menjey hay daha ta meesərkədey hay mekele mekele da ray mewey ḥga Gazlavay da ray ndəhay. Daa fasəlawal 24 ta 25 ara mey da ray menjey ḥga ndəhay ḥga Yesu daa masa ata fa səkwmar a anja ma da vəhwə ḥga zəma bay anja.

Daa mezley ḥga dərewel e, mey mawuzlalakaya da ray Yesu daha, a ləvey: «A da zəlmara Emanəwel, anda meləvey, Gazlavay aa ta aləkwa.» (1.23) Daa mendəvey a, Matiye a wuzleley mey da ray Yesu ma ləvey: «Sərmara,

yah na, yah ta akwar mandaw mandaw haa mendəvey ɳga bəla.» (28.20)

Daa dərewel e kede na, mey mekele mekele daha ɳga vəley gədanj a ndəhay:

Mey da ray maaya ɳga Gazlavay da ray ndəhay (5.3-10)
Sləra masa Yesu ma vəldatar a gula aŋga hay ɳga key
(28.19-20)

*Mezley ɳga səkway ɳga Yesu Kəriste
(Luk 3.23-38)*

¹ *Yesu *Kəriste na, ara səkway ɳga Bay *Davit. Davit e may, a yawa daa səkway ɳga *Abərahəm. Ndəhay daa səkway ɳga Yesu Kəriste he na, a zley ta Abərahəm.

² Abərahəm a na, aŋga papaŋ ɳga *Izak.
Izak may, papaŋ ɳga Jakwap.

Jakwap, papaŋ ɳga ata Juda ta məlmaha hay.

³ Juda, papaŋ ɳga ata Fares ta Zerah ma yatərwa ta ɳgwas aŋga mezəley Tamar.

Fares, papaŋ ɳga Esraŋw.

Esraŋw, papaŋ ɳga Aram.

⁴ Aram, papaŋ ɳga Aminadap.
Aminadap, papaŋ ɳga Naasaŋw.
Naasaŋw, papaŋ ɳga Salmaŋ.

⁵ Salmaŋ, papaŋ ɳga Bəwaz ma yarawa ta ɳgwas aŋga *Rahap.

Bəwaz, papaŋ ɳga Awbet ma yarawa ta ɳgwas aŋga Rut.
Awbet, papaŋ ɳga Jese.

⁶ Jese, papaŋ ɳga Bay Davit.

Davit e na, aŋga papaŋ ɳga Salamaŋw. Mamaha ta key ɳgwas ɳga Uri la.

⁷ *Salamaŋw, papaŋ ɳga Rabəwam.

Rabəwam, papaŋ ɳga Abiyah.

Abiyah, papaŋ ɳga Asaf.

⁸ Asaf, papaŋ ɳga Jawzafat.

Jawzafat, papaŋ ɳga Jəwaram.

Jəwaram, papaŋ ɳga Awziyas.

⁹ Awziyas, papaŋ ɳga Jəwatam.

Jəwatam, papaŋ ɳga Akaz.

Akaz, papaŋ ɳga Ezekiyas.

¹⁰ Ezekiyas, papaŋ ɳga Manase.

Manase, papaŋ ɳga Amaŋw.

Amaŋw, papaŋ ɳga Jawziyas.

1:1 1.1 Rm 1.3-4; 2Tm 2.8; Mt 20.30-31 **1:2 1.2** MC 21.2-3; 25.26; 29.32-30.24

1:3 1.3 MC 38.29-30; Rut 4.18-22 **1:5 1.5** Rahap: Jes 2.1-24; **Rut ta Bəwaz:**

Rut 1-4 **1:6 1.6** 2Sam 11-12 **1:7 1.7** 1Mev 11.31-13.23 **1:8 1.8** 2Mev

13.23-21.20; 26.1 **1:9 1.9** 2Mev 26.1-28.27 **1:10 1.10** 2Mev 29.1-33.25

11 Jawziyas, papaŋ ɳga ata Yekwaniya ta məlmaha hay,
a yaterwa daa masa ndəhay daa hwayak ɳga *Babi-
lanjw
ma həlmata *Israyel hay aa hwayak ata.

12 Fa dəba ha masa ata ma həlmata la a Babilanjw a na,
Yekwaniya a yawa Salatiyel.

Salatiyel, papaŋ ɳga Zarubaabel.

13 Zarubaabel, papaŋ ɳga Abiyut.

Abiyut, papaŋ ɳga Eliyakim.

Eliyakim, papaŋ ɳga Azawr.

14 Azawr, papaŋ ɳga Sadakw.

Sadakw, papaŋ ɳga Akim.

Akim, papaŋ ɳga Eliyut.

15 Eliyut, papaŋ ɳga Eliyazar.

Eliyazar, papaŋ ɳga Mataŋ.

Mataŋ, papaŋ ɳga Jakwap.

16 *Jakwap, papaŋ ɳga *Jawzef, zel ɳga *Mari
ma yarawa Yesu ma zəlmara Kəriste, anda meləvey,
ndaw masa Bay *Gazlavay ma wala ɳga ləhdata
ndəhay.

17 Anda kede, dəga fa Abərahəm haa kasl fa Davit na,
dedeŋ ɳga dedeŋ hay kuraw a ray a məfad. Dəga fa Davit
e may haa kasl ta pas masa ata ma həlmata Israyel hay a
Babilanjw na, dedeŋ ɳga dedeŋ hay kuraw a ray a məfad.
Yaw, dəga ta pas a ɳgene kasl fa mayawa ɳga Kəriste na,
dedeŋ ɳga dedeŋ hay kuraw a ray a məfad saya.

*Mey da ray mayawa ɳga Yesu Kəriste
(Luk 2.1-7)*

18 Ehe cəndamara mey da ray mayawa ɳga Yesu *Kəriste.
*Mari mamaha na, ara kwakwa ɳga *Jawzef. Daa masa
Jawzef ta la Mari a way aŋga daa ba araq na, Mari ta key
hwad sem ta gədaŋ ɳga *Mesəfney ɳga Gazlavay.

19 Jawzef, maŋgasl ɳga Mari na, ara ndaw maaya ta
lenjesl. Daa masa aa ma cənda Mari ta key ta hwad sem
na, a wudsey a par hwaray fa dey ɳga ndəhay ba. Da ray
ɳgene, a wulkey ɳga mbəkda kwakwa aŋga, ama a wudey
ɳga mbəkda na, kwa ndaw a səra mey a ba.

20 Daa masa Jawzef fa wulkey da ray mey a na, *maslaŋ
ɳga Bay Gazlavay da vad ta', a sawa a ray a, aa guzlar
daa mesəfney, a ləvar: «Jawzef, səkway ɳga *Davit, ka da
zlurey ɳga la kwakwa akah Mari ba, maja a key ta hwad
ɳgene na, ara ta gədaŋ ɳga Mesəfney ɳga Gazlavay.

²¹ A yawa bəzey mezəle la, ka da par mezəley Yesu, maja a da ləhdata ndəhay anja hay daa mebərey ata hay.»

²² Cek aha kede cəpa ta key la anda Gazlavay maa guzlwa zleezle ta mey *ndaw ma təla mey anja, ma ləvey:

²³ «Nəka taw! dam-sabara a key ta hwad la manjar zel, a da yawa bəzey mezəle.

A da zəlmara Emanəwel»,
anda meləvey, Gazlavay aa ta aləkwa.

²⁴ Jawzef a sləkdəy daa dər, fa dəba ha a ka anda maslaŋ ɳga Bay Gazlavay ma ləvar heyey. Lej! a la kwakwa anja Mari a way,

²⁵ ama ta cəmam cew e daa ba, haa kasl mayawa ɳga bəzey a. Jawzef a par mezəley Yesu.

2

Mey da ray ndəhay ma səra mey da ray wurzla hay

¹ Yesu a yawa da Betəlehem daa hwayak ɳga *Jude, daa masa *Herawt anja bay ɳga hwayak a. Fa dəba ɳga mayawa anja, ndəhay ma səra mey da ray wurzla hay a samawa ta da wurza aa berney ɳga *Jeruzelem.

² Aa cəfdamara, a ləvam: «Bəzey masa ata ma yamərwa ma da key bay ɳga *Jəwif hay heyey na, anja dama? Ya ta hətmərwa wurzla anja la ma bawa ta da wurza. Anda kede, ya samawa na, amba ya ragadamar.»

³ Bay Herawt ma cənda mey a kede na, rav anja a jəvey ga, asaya, ndəhay daa berney ɳga Jeruzelem tabiya rav a jəvtar may.

⁴ Ta', a zəltərwa *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay, ta ndəhay maa sərkada *kwakwas ɳga Mawiz, aa cəfdata, a ləvtar: «*Kəriste, ndaw masa Gazlavay ma wala ɳga key bay na, a da yawa dama?»

⁵ A mbədədamara, a ləvmar: «A da yawa da Betəlehem daa hwayak ɳga Jude. Ya sərmara maja *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay ta wuzleley la da ray a zleezle, a ləvey:

⁶ «Akwar, ndəhay da Betəlehem daa hwayak ɳga Jude na, slala akwar aa mahura da wuzlah slala hay

mahura hay da Jude,

maja ara da slala ha ɳgene yah ma da bawa bay

ma da nəkey dey fa ndəhay adfaw hay Israyel hay.»

⁷ Fa dəba ha, Bay Herawt a zəltərwa ndəhay ma səra mey da ray wurzla hay heyey ta mayal a, amba aa cəfdata wurzla ha a bawa na, ta pas wura.

⁸ Ta', a slørdata a Betølehem, a løvtar: «Diyam a Betølehem, søpmara bøzey a ta dæk-vaw. Da masa akwar ma høtmørwa la na, ka samawa, ka wuzdamiwa, amba ya daw, ya ragadar may.»

⁹ Ndøhay a ma cøndamara mey ñga bay a cay na, ta', a diyam. Masa ata daa cøved na, a høtmar wurzla masa ma bawa ta da wurza heyey fa daw fa mey ata. Wurzla ha fa daw fa mey fa mey, a wusey kasl aa slam masa bøzey mecøhe anja da hwad a heyey na, den! a lecey a ray way a.

¹⁰ Masa ata ma høtmar wurzla malacakaya heyey na, aa sømam ga, ara mey ba.

¹¹ A wusam aa slam aha, ta', a mbøzam aa way a, a høtfamar bøzey a ta mamaha *Mari. A hølmamara, a ragadamar. Cay, ta', a pøskamata gabal ata hay, a vølmar cek hay ma hødkam ba. A vølmar børey mewedey pøløged pøløged ta matøway ñga wudez mezey maaya, lej slalak mezey maaya mezøley «*mir».

¹² Fa døba ha, mesøfnay a katar. Daa mesøfnay a na, Gazlavay a køtata ñga diyam ta fa Bay Herawt saba. Maja ñgene, ta', a lam cøved mekele ñga vøhey aa hwayak ata.

Ata Jawzef ta Mari a hwam aa hwayak ñga Ejip

¹³ Daa masa ndøhay ma søra mey da ray wurzla hay heyey ma diyam sem na, ta', *maslañ ñga Bay Gazlavay a wuzar vaw a *Jawzef daa mesøfnay, a løvar: «Sløkdey, la bøzey, hwam ta mamaha aa hwayak ñga *Ejip. Njamawa fetede, haa kasl pas masa yah ma da løvkwar ñga vøhwa, maja Bay *Herawt a da søpa bøzey a amba a kødfa vagay.»

¹⁴ Masa Jawzef ma cønda mey a kede la na, pørta! a sløkdey, lej! a la bøzey a, a søhwam ta mamañ ñga bøzey a dasi tavad a ñgene a Ejip.

¹⁵ A njamawa fetede haa kasl memøcey ñga Bay Herawt. Cek aha ta key la anda Gazlavay maa guzley ta mey *ndaw ma tøla mey anja zlezzle, ma løvey: «Ya ta zølørwa bøzey adaw daa hwayak ñga Ejip la.»

A kødmata bøza hay mezøle da slala Betølehem

¹⁶ Bay *Herawt ma søra ndøhay ma søra mey da ray wurzla hay heyey ta føcmara sem na, mevel a car ga! Ta', a slørey ndøhay anja hay ñga kødmata bøza hay mezøle da Betølehem ta bøza hay masa gweegwe ta slala ha tabiya vagay. A wudey ñga kødey vagay na, bøza hay masa ma yamawa tølam haa kasl fa bøza hay mevey cew. A kødta bøza hay mecøhe hay a anda ñgene na, maja anja ma søra

mevey እንደ wurzla ma bawa masa አንጻ ma cənda da mey ndəhay ma səra mey da ray wurzla hay heyey.

¹⁷ Mekədsey bəza hay a vagay እገና na, ta key la anda Jeremey, ndaw ma təla mey እንደ Gazlavay, maa guzley zleezle, a ləvey:

¹⁸ «A cəndamara fa wudam ta gədaŋ da slala Rama,
matəway ta mewudey sləw a! a ndəvey ba.
Ara Rasel ma təway bəz አንጻ hay.
Mevel አንጻ a dəkey ba,
maja bəz አንጻ hay a ta məcam sem.»

Mavəhwa እንደ ata Jawzef ta Mari da Ejip

¹⁹ Fa dəba እንደ meməcey እንደ Bay *Herawt heyey na, ta', *maslaŋ እንደ Bay Gazlavay a wuzar vaw a *Jawzef daa mesəfnay daa hwayak እንደ *Ejip heyey,

²⁰ a ləvar: «Sləkdey, la bəzey, vəham ta mamaha aa hwayak እንደ *Israyel, majā ndəhay * ma səpmara bəzey a እንደ kədsey vagay heyey na, ta məcam sem dəba.»

²¹ Cay, Jawzef pərta! a sləkdey, len! a la bəzey, ta', a vəham ta mamaŋ እንደ bəzey a, aa hwayak እንደ Israyel.

²² A da cənda na, Arkelawas fa zəma bay እንደ papaha Herawt daa hwayak እንደ *Jude. Da ray እገና, mandərzay a kar, a zlurey እንደ njey daa hwayak a. Ta', mesəfnay a kar a Jawzef saya. Daa mesəfnay a na, Gazlavay a kəta እንደ daw aa hwayak እንደ *Galile.

²³ Anda kede, a daw a njey aa hwayak a, da slala *Nezeret. Menjey አንጻ da slala ha እገና na, ta key la, anda ndəhay ma təla mey እንደ Gazlavay, ma kadamara zleezle, ma ləvam:
«A da zəlmara bəzey a na, ndaw Nezeret.»

3

*Mey da ray sləra እንደ Jan-Baptis
(Mark 1.1-8; Luk 3.1-18; Jan 1.19-28)*

¹ Fa dəba ha, ndaw daha mezəley *Jan-Baptis, a wuzwa vaw da wuzlah-ley daa hwayak እንደ *Jude, fa wuzey mey,

² a ləvey: «Mbədədamara menjey akwar, səpmara Gazlavay ta mevel pal, majā gweegwe cay, bay እንደ Gazlavay a wuzwa.»

³ *Jan a na, ara ndaw masa *Izay, *ndaw ma təla mey እንደ Gazlavay zleezle, maa guzley da ray a, a ləvey:
«Ndaw fa wudey da wuzlah-ley, a ləvey:
Diymar cəved እንዳ Bay Mahura,
diymara cəved e maaya maaya dər e.»

2:18 2.18 Jer 31.15-16 *** 2:20 2.20** ndəhay: Bay Herawt ta madərlam አንጻ
hay **2:23 2.23** Lk 1.26; 2.39, 51; Jan 1.46 **3:2 3.2** 4.17; Lk 3.3 **3:3 3.3** Iz
40.3

⁴ Zana fa vaw ɳga Jaŋ a na, macakaya ta eŋgwec ɳga slagwama. Vaw anŋa majəwkaya ta huted. A zəmey na, ayakw ta amam da ley.

⁵ Ndəhay daa berney ɳga *Jeruzelem ta daa hwayak ɳga Jude tabiya, leŋ daa hwayak hay mekele mekele gweegwe ta wayam ɳga Jurdeŋ tabiya a diyam a fa Jaŋ a,

⁶ a wuzdamara mebərey ata hay. Jaŋ ta', a katar *baptem daa wayam a.

⁷ Da wuzlah ndəhay ma diyam fa Jaŋ a amba a katar baptem na, *Fariza hay ta *Saduse hay ga daha. A da hətatar na, fa samawa a fa vəða, ta', aa guzltar, a ləvtar: «Hey! akwar bəza hay ɳga kucesl hay! Ma ləvkwar ka ləham la daa banay masa Gazlavay ma da handərwa a ray akwar na, wa?

⁸ Kam cek maaya, amba ndəhay a sərmara akwar ta mbəd'damara menjey akwar sem, akwar fa səpmara Gazlavay ta mevel pal.

⁹ Ka da wulkam daa mevel akwar, ka ləvam: “Papa ala na, ara *Abərahəm, maja ɳgene, Gazlavay a da sərfandar dey-ceceh.” Ka da ləvam kəne ba, maja ya fa ləvkwar fara fara, Gazlavay a gwa ɳga tərdata aŋgwa hay kede ɳga səkway ɳga Abərahəm may.

¹⁰ Zlamba mangakaya cay ɳga ɳgəmey wudez hay ta slaslalay a cəpa. Wudez ma yey babəza maaya ba na, a ɳgəmamara, a pamar awaw fa vəða.

¹¹ Yah na, ya kakwar baptem ta yam, ɳga wuzwa fara fara akwar ta mbəd'damara menjey akwar cay. Ama ndaw ma fənya fa sawa. Anŋa na, kwa ya wusa ɳga cəkwra tarak da salay anŋa ba. Ndaw a na, a kakwar baptem la ta *Mesəfnəy ɳga Gazlavay leŋ ta awaw.

¹² Anŋa da gədak ta vəley mekəfey daw da har, amba a wunka bəz-daw ta cekwesl e. Bəz-daw na, a da həla a wuded. Ama cekwesl e na, a da gəðfar awaw a ray a, awaw masa ma məcsey ba ɳga sərmataw.»

Mey da ray baptem ɳga Yesu

(Mark 1.9-11; Luk 3.21, 22)

¹³ Fa dəba ha, Yesu a sawa daa hwayak ɳga *Galile, a daw aa wayam ɳga Jurdeŋ fa *Jaŋ, amba Jan a kar *baptem.

¹⁴ Ama Jan a wudey ɳga kar baptem e ba, a ləvar: «Am! Anŋa ma da daw fa kah, amba ka kaya baptem na, yah jak, ba diya? Kaa, ka fa sawa fa yah jak na, kwara?»

¹⁵ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ama wure kede na, təba ḥga kaya baptem, amba ya kakwa sləra ḥga Gazlavay masa aa maa cəfda tabiya ḥga key.» Ta', Jan a, a təba ḥga kar baptem e.

¹⁶ Masa Yesu ma hətey baptem cay fa bawa daa yam na, wure ḥgene, slam da vad bədən! a wurey. A da nəkey dey na, *Mesəfnəy ḥga Gazlavay fa pawa salay da vad, anda makurgwadakw. Cəkwam! a njey a ray a.

¹⁷ Asaya, day fa cənwa da gazlavay da vad, a ləvey: «Kede he, ara Bəzey adaw, masa yah ma wuda kalah. Ya faa səmey ga da ray a.»

4

*Bay-malula a wudey ḥga bata Yesu
(Mark 1.12, 13; Luk 4.1-13)*

¹ Fa dəba ha, *Mesəfnəy ḥga Gazlavay a handa Yesu a wuzlah-ley amba *Satan, bay-malula, a jada ḥga bata.

² Kwa Yesu ta zəmey cek daa ba, dər kwakwar məfad, taa vad, taa pas. Fa dəba ha, may a car dəba.

³ Ta', bay-malula a daw a cakay a ḥga bata, aa guzlar, a ləvar: «Da kah Bəzey ḥga Gazlavay na, tərdata aŋgwa hay kede ḥga dəf taw!»

⁴ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Mawuzlalakaya daa dərewel ḥga Gazlavay, a ləvey: "Ndaw na, a njey ta cek mezəmey daada ba, ama ta mey cəpa masa ma bawa da mey Gazlavay."»

⁵ Cay, bay-malula ha ta', a handa a *Jeruzelem, berney ḥga Gazlavay. A təpda aa ray ḥga *Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay,

⁶ a ləvar: «Da kah Bəzey ḥga Gazlavay na, jəvey a hwayak, maja Mey ḥga Gazlavay mawuzlalakaya a ləvey: "Gazlavay a da ka amba a slərwa maslan aŋgwa hay, a sləwmaka la a har ata

amba salay akah a gurzey fa aŋgwa ba."»

⁷ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Mey ḥga Gazlavay mawuzlalakaya a ləvey saya: "Ka da jada Bay Gazlavay akah ba."»

⁸ Fa dəba ha, bay-malula ha, a handa saya, a təpda aa ray ḥga aŋgwa maazəma, a wuzdara hwayak hay da bəla cəpa ta zleley hay cəpa da hwad a, aa guzlar,

9 a ləvar: «Da kah ma ragadaya la, kah ma dərya dəngay la na, hwayak hay a ta zleley hay cəpa da hwad a kədə na, ya vəldatatakawa la.»

10 Ta', Yesu a mbəddara, a ləvar: «Sataŋ, hway la fedə! Mbəkdaya majə Mey ɳga Gazlavay mawuzlalakaya a ləvey: "Ka da ragadar na, si ɳgada Bay Gazlavay akah gway. Dərar dəngay ɳgada Bay Gazlavay pal taava aŋga."»

11 Daa ɳgene, bay-malula ha, mbak! a mbəkda Yesu. Ta', maslaŋ hay ɳga Bay Gazlavay da vad a samawa a cakay a, a jənmara, a vəlmər cek mezəmey.

Yesu a zlar sləra aŋga daa hwayak ɳga Galile

12 Menjey nekədəy na, ta', a kərzamara *Jaŋ-Baptis, a mbəzdamara aa fərsəne. Masa Yesu ma cənda ata ma kərzamara Jaŋ-Baptis sem na, a sləkdey, a vəhey aa hwayak ɳga *Galile.

13 Ta njey da slala *Nezeret daa ba, ama a daw a njey a Kapernayum. Kapernayum na, ara slala da mey dəhwə ɳga Galile, masa daa hwayak ɳga səkway ɳga Zabulanjw ta ɳga Naftali.

14 Anda kədə, cek aha ta key la anda *Izay, *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay, maa guzley zleezle, ma ləvey:

15 «Ndəhay daa hwayak ɳga səkway ɳga Zabulanjw ta ɳga Naftali,

hwayak hay masa gweegwe ta dəhwə ɳga Galile,

ta dey lanjar ɳga wayam ɳga Jurdeŋ,

hwayak ɳga Galile masa ndəhay Jəwif hay ba hay

ma njam da hwad a,

16 ndəhay a, ata daa ləvanj,

ama a hətmar mewedey mahura la.

Ata masa anda ndəhay maməctakaya,

ama slam a wedey la a ray ata.»

17 Masa Yesu ma daw a Kapernayum a na, ara daa ɳgene, aŋga ma zlar mewuzey mey, a ləvey: «Mbəd̄damara menjey akwar da bəla, majə gweegwe cay, Gazlavay a wuzdərwa bay aŋga.»

Yesu a zəlwa gula hay məfad ɳgeeme

(Mark 1.16-20; Luk 5.1-11)

18 Pas pal daha, Yesu fa pəkey da mey dəhwə ɳga *Galile. Ta', a hətey məlmaŋ hay cew daha, ara ndəhay ma kərza ewet. Ata *Simajw masa ma zəlmara *Piyer ta məlmaha *Andəre, fa kərzam ewet ta *tabaw daa dəhwə ha.

19 Yesu ta', a zəltərwa, a ləvtar: «Samawa asi adaw. Akwar na, ndəhay ma kərza ewet, ama dəga wure kede

ya da tərdakwar ŋga ndəhay ma zəlwa ndəhay aa cəved ŋga Gazlavay.»

²⁰ Wure ŋgene, mbak! a mbəkdamata tabaw ata hay, ta', a diyam asi Yesu.

²¹ Yesu a ŋgəchey nekədsey fa mey na, a hətey məlmənəj hay cew mekele saya, ara ata *Jak ta məlmaha *Jan, bəza hay ŋga Zebede. Ata manjatakaya daa kwambiwal ta papa ata Zebede, fa diymata tabaw ata hay. Yesu ta', a zəlta ata Jak ta Jan ŋga diyam asiya.

²² Wure ŋgene, mbak! a mbəkdamara kwambiwal lej papa ata, ta', a diyam asi Yesu.

*Yesu a wuzey mey ta a mbəley masa-macay hay
(Mark 1.39; Luk 4.44; 6.17-19)*

²³ Yesu fa pəkta slala hay cəpa daa hwayak ŋga *Galile, faa sərkadata ndəhay daa way-mewuzey-mey hay ŋga Gazlavay, fa wuzey *Mey-maaya-mawiya da ray *mewey ŋga Bay Gazlavay da ray ndəhay, fa mbəley ndəhay daa macay hay wura wura cəpa lej ndəhay maahəlbatakaya hay tabiya.

²⁴ Ndəhay tabiya daa hwayak ŋga Siri a cəndamara mey da ray a. Anda kedse, a handamar ndəhay ga daa macay hay mekele mekele, siya hay masa vaw fa catar kalah, siya hay masa malula da ray, siya hay masa ta cek da ray fa bərzlam, lej masa maahəlbatakaya hay. Ta', Yesu a mbəldata.

²⁵ Ndəhay ga fa diyam asiya. Ndəhay a na, a samawa daa hwayak ŋga Galile, daa hwayak mezəley Berney-Hay-Kuraw, daa berney ŋga *Jeruzelem, daa hwayak ŋga *Jude, lej daa hwayak ta dey laŋgar ŋga wayam ŋga Jurdeŋ.

5

Yesu a wuzey mey da aŋgwa

¹ Masa Yesu ma hətatar ndəhay ga fa diyam asiya na, ta', a təpey a aŋgwa, cəkwam! a njey ta njey. Gula aŋga hay a diyam, a kusam a cakay a.

*Mey da ray maaya ŋga Gazlavay ma da sawa a ray ndəhay
(Luk 6.20-23)*

² Yesu a zlar ŋgaa sərkadata, a ləvtar:

³ «Maaya ŋga Gazlavay aa da ray ndəhay ma ləvam mbalay Gazlavay, ba na, ata cek hay ŋga tede.

Maaya ŋga Gazlavay aa da ray ata na,

maja ata ma təbmara

amba Gazlavay a wey da ray ata fara fara.

- ⁴ Maaya ɳga Gazlavay aa da ray ndəhay
masa ta matəway daa dey,
maja ata na, ara Gazlavay ma da dəktar mevel.
- ⁵ Maaya ɳga Gazlavay aa da ray ndəhay meekwed-mey,
maja ata na, a da hətam slam menjey
anda Gazlavay ma ləvtar a da vəldatarə.
- ⁶ Maaya ɳga Gazlavay aa da ray ndəhay ma wudam
ɳga key cek ma mbafar a Gazlavay ta mevel ata cəpa,
maja ata na, Gazlavay a, a pata la aa wiya.
- ⁷ Maaya ɳga Gazlavay aa da ray ndəhay
ma səram dey-ceceh fa ndəhay,
maja ata na, Gazlavay a sərfatar dey-ceceh la may.
- ⁸ Maaya ɳga Gazlavay aa da ray ndəhay
ma səpmara mey ɳga Gazlavay ta mevel pal,
maja ata na, a hətmar Gazlavay la ta dey ata.
- ⁹ Maaya ɳga Gazlavay aa da ray ndəhay
ma cəmtar ɔfay ɳga ndəhay,
maja ata na, Gazlavay a da zəlta bəz anja hay.
- ¹⁰ Maaya ɳga Gazlavay aa da ray ndəhay
masa ndəhay ma sərdamata banay
maja ata ma kam cek ma mbafar a Gazlavay.
- Maaya ɳga Gazlavay aa da ray ata na,
maja Bay Gazlavay fa wey da ray ata.
- ¹¹ «Da ndəhay fa cədmakwar, fa sərdamakwar banay,
asaya, fa mbərzelam a ray akwar majə akwar ndəhay adaw
hay na, maaya ɳga Gazlavay aa da ray akwar.
- ¹² Ta sərdamata banay ta ndəhay ma təla mey ɳga
Gazlavay zleelzle la, ba diya? Yaw, da anda kede na,
maaməlkam, njam ta meesəmey ga ara mey ba, majə ara
Gazlavay ma da pəlkwara mawurbay ɳga sləra akwar
maaya maaya da vad.»

Mey da ray manda ta slam-mewedey
(Mark 9.50; Luk 14.34, 35)

¹³ Yesu a ləvtar a gula anja hay saya: «Da bəla kede,
akwar na, anda manda. Da mecərey ɳga manda ha
daa saba na, ka da sərmara ara manda na, kwara? Da
mecərey ɳga manda ha daa saba na, anja maaya saba, a
kwiydamara aa papalah saw, ndəhay a hərpamara.

¹⁴ «Asaya, akwar na, ndəhay ma wada bəla. Da berney
aa daa ray ɳga angwa na, a bey fa dey ɳga ndəhay la daw?

¹⁵ Yaw, ndaw a gədsey awaw aa petərla, a pa asi maŋgayak ba, si a pa aa slam mepey petərla amba a wadatar dey ŋgada ndəhay daa way a tabiya.

¹⁶ Anda kede, si ka wadam fa dey ŋga ndəhay tabiya, amba a hətmar sləra akwar maaya, a həslmar ray a Papakw akwar Bay Gazlavay da vad.»

Mey da ray kwakwas ŋga Mawiz

¹⁷ «*Kwakwas ŋga Mawiz ta meesərkedey ŋga ndəhay ma təla mey ŋga Gazlavay na, ka wulkam, ya sawa ŋga nəsa daw? Ara kəne ba. Ama ya sawa na, amba ya wuzdakwara mabara ŋga mey da ray a.

¹⁸ Ya fa ləvkwar fara fara, kwakwas ŋga Mawiz a, kwa kuset kədsey, fa daa zədsey daa ba səlak, haa kasl slam da vad ta slam da hwayak ma ndəvam. Kwakwas ŋga Mawiz fa daa zədsey daa ba, haa kasl ta pas masa sləra ŋga kwakwas a ma ndəvey cəpa.

¹⁹ Anda kede, da ndaw ta zləbey mey la, kwa kuset kədsey daa kwakwas a, asaya, da taa sərkadata ndəhay la ŋga kamara anda aa ma zləba ha na, ndaw aha a da tərey ndaw mecəhe da wuzlah ndəhay masa Gazlavay ma wey da ray ata. Ama da ndaw ta nar ray la ŋgada kwakwas a cəpa, asaya, da taa sərkadata ndəhay la ŋga kamara kəne na, ndaw aha a da tərey mahura da wuzlah ndəhay masa Gazlavay ma wey da ray ata.

²⁰ Ya fa ləvkwar fara fara, akwar fa da ndəkwam a wuzlah ndəhay masa Gazlavay ma wey da ray ata na, daa ba, si ka kam cek ma mbafar a Gazlavay ma fəna *Fariza hay lej ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz.»

Mey da ray mecey-mevel

²¹ Yesu aa sərkadata gula anja hay da cakay a heyey saya, a ləvtar: «Akwar ma cəndamara mey ŋga Gazlavay maa guzldatara ŋgada dede aləkwa hay zleezle la, ba diya? Mey a, a ləvey: “Ka da kədsey ndaw vagay ba. Kwa waawa ma kədsey ndaw vagay na, a kamar sariya la.”

²² Ama yah na, ya fa ləvkwar saya, kwa waawa ma cey mevel a ray məlmaha * na, Gazlavay a kar sariya la. Kwa waawa ma ləvar a məlmaha: “Kah manjar lenjesl” na, a handamara ndaw a la fa mey ŋga ndəhay mahura hay ma sla yawa ŋga Israyel hay. Asaya, kwa waawa ma ləvar a

5:15 5.15 Mk 4.21; Lk 8.16 **5:16 5.16** Ef 5.8; Fəl 2.15; 1Pi 2.12 **5:17 5.17**
3.15; 7.12; 22.40; Rm 3.31 **5:18 5.18-19** Jak 2.10 **5:21 5.21** Mab 20.13; Lev
24.17 * **5:22 5.22** məlmaha: Məlmaha a wudey ŋga ləvey ara məlmaj ŋga
səkway ba, ama ara məlmaj daa mey ŋga Gazlavay.

məlmaha: "Kah marəzlkaya" na, ŋgene, mak ŋga mbəzda aa vəged ŋga awaw magaza.

²³ «Yaw, da ka fa daw aa *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay amba ka vəlar cek a Gazlavay, daa ŋgene, ka sərfada, məlmakw fa cey mevel da ray akah na,

²⁴ ŋgene, mbəkda cek akah ha a cakay slam-mefəkey cek ŋgada Gazlavay a, daw fa məlmakw a, cəmamawa day ta anja la dagay, wara ka vəhwa, ka vəlda cek akah ŋgada Gazlavay.

²⁵ «Da ndaw a wudka, fa handaka aa sariya na, wusey vaw, diymara mey akwar ta ndaw aha daa cəved. Da daa ba na, a da vəldaka a har ndaw ma ka sariya. Ndaw ma ka sariya ha, a da vəldaka a har sewje hay. Sewje hay may, a da kəzlamaka aa fərsəne.

²⁶ Ya fa ləvkə fara fara, ka fa da bawa daa fərsəne he daa ba səlak, si kah ma pəla dəvaz a la tabiya ndav.»

Mey da ray meley-vaw saw

²⁷ «Akwar ma cəndamara mey ŋga Gazlavay maa guzlda la, a ləvey: "Ka da ley vaw saw da palah ba."

²⁸ Ama yah na, ya fa ləvkwar saya, kwa waawa maa həmey ŋgwas ŋga ndaw daa mevel anja ŋga ney ta anja na, ŋgene anda ndaw aha ta lam vaw sem ta ŋgwas aha.

²⁹ Da dey akah ŋga zəmay fa həldaka ŋga key cek hay maaya ba na, wuzlka dey a, hazakada dəreŋ ta kah. Ngama mezəvey ŋga vaw akah pal meezađey da ray vaw akah tabiya ma da kəzley aa vəged ŋga awaw magaza.

³⁰ Asaya, da har akah ŋga zəmay fa həldaka ŋga key cek maaya ba na, dəsla har a, hazakada dəreŋ ta kah. Ngama mezəvey ŋga vaw akah pal meezađey da ray vaw akah tabiya ma da mbəzay aa vəged ŋga awaw magaza.»

Mey da ray mebəley ŋgwas

(Matiye 19.9; Mark 10.11, 12; Luk 16.18)

³¹ «Mey mekele daha saya, a ləvey: "Kwa waawa ma bəla ŋgwas anja na, si a vəlar dərewel ŋga wuzda anja ma bəla sem."

³² Ama yah na, ya fa ləvkwar saya: Ndaw a da bəla ŋgwas anja ba, si da ŋgwas aha ta ley vaw la da palah kwa. Da ndaw a bəla, fa dəba ha ŋgwas aha a ley zel mekele na, a key ŋgene, a tərda ŋgwas aha ŋga ŋgwas meley-vaw saw da palah. Asaya, ndaw ma la ŋgwas masa zel e ma bəla

ŋgene na, aŋga anda ndaw ma ley vaw saw da palah may.»

Mey da ray membedey

³³ «Asaya, akwar ma cəndamara mey ŋga Gazlavay maa guzldatara ŋgada dede aləkwa hay la, a ləvey: “Ka da mbadam ŋga tede ba. Da akwar ma mbadam sem na, si ka kamara cek aha fara fara ta mezəley ŋga Bay Gazlavay.”

³⁴ Ama yah na, ya fa ləvkwar, kwa ka da mbadam ba səlak, kwa ta slam da vad ka da mbadam ba, maja ara slam-menjey ŋga Gazlavay.

³⁵ Kwa ta slam da hwayak ka da mbadam ba, maja ara slam-mepey-salay ŋga Gazlavay. Kwa ta *Jeruzelem ka da mbadam ba, maja ara berney ŋga Gazlavay Mawaca-waca.

³⁶ Asaya, kwa ta ray akwar hay ka da mbadam ba, maja ka gwamara ŋga tərdamara kwa engwec ŋga ray akwar matara pal ŋga mabara ba.

³⁷ Da mey a ara aŋga na, ləvam: “Ahaw, ara aŋga!” Da ara aŋga ba na, ləvam: “Kay, ara aŋga ba!” Da ka ləvam mey wal na, ŋgene mey a, a bawa ta fa *Satan, bay-malula.»

Mey da ray mepəley cəhwal

(Luk 6.29, 30)

³⁸ «Akwar ma cəndamara mey ŋga Gazlavay maa guzley la daa slam mekele, a ləvey: “Da ndaw a wuzlkakawa dey na, wuzlkara ŋga aŋga may. Da ndaw a pəlŋgwakawa sler na, pəlŋgwara ŋga aŋga may.”

³⁹ Ama yah na, ya fa ləvkwar, akwar na, ka da pəlam cəhwal ba. Da ndaw a kədka a cakay baazlam ŋga zəmay na, mbədədara dey ŋga gula saya.

⁴⁰ Da ndaw a wudka amba a təba dəŋ-kece akah na, gərda ŋga təba dawura akah saya.

⁴¹ Da ndaw a təkaka dəy ŋga ley cek dadakw kəlemeeter pal na, handara a key kəlemeeter cew.

⁴² Da ndaw aa cəfdafaka cek na, vəlar. Asaya, da ndaw a dedədəy cek na, kwa ka daa zləka ba.»

Mey da ray mewudey masa-gəra hay

(Luk 6.27, 28, 32-36)

5:32 5.32 19.9; Mk 10.11-12; 1Kwr 7.10-11 **5:33 5.33** Lev 19.12; Mesl 30.3

5:33 5.33-37 23.16-22; Jak 5.12 **5:34 5.34-35** Iz 66.1; SNM 7.49 **5:35 5.35**

Ps 48.3 **5:37 5.37** 2Kwr 1.17-19 **5:38 5.38** Mab 21.24 **5:39 5.39** Rm 12.17

5:40 5.40 1Kwr 6.7; Heb 10.34

⁴³ «Akwar ma cəndamara mey ɳga Gazlavay maa guzley la daa slam mekele, a ləvey: "Wudə jam akah, masa-gəra akah na, ka da pey dey a ray a ba."

⁴⁴ Ama yah na, ya fa ləvkwar: wudmata masa-gəra akwar hay, dəram daŋgay a Gazlavay amba a pəstar mey a ndəhay ma sərdamakwar banay.

⁴⁵ Anda kede, a da wuzwa akwar na, bəza hay ɳga Papanj Bay Gazlavay da vad, maja aŋga na, fa wadərawa pas a ray ndəhay maaya ta maaya ba hay, asaya, fa parawa var ɳgada ndəhay ma namar ray ta ɳgada ndəhay ma namar ray ba tabiya.

⁴⁶ Da ka wudəm ndəhay ma wudəmakwar daada gway na, Gazlavay a da pəlkwara mawurbay ɳga sləra akwar na, maja me? Kwa ma cakala budaw hay na, fa kamara kəne may, ba diya?

⁴⁷ Da ka cam har ɳgada səkway akwar hay gway na, ka ta kam sləra maaya ma fəna maamandaw la daw? Kwa ndəhay ma sərmara Bay Gazlavay ba na, fa kamara kəne may, ba diya?

⁴⁸ Papakw akwar Bay Gazlavay da vad, aŋga maaya kalah, a wudətə ndəhay tabiya. Təram ndəhay maaya kalah anda aŋga.»

6

Mey da ray mejəney masa-viya hay

¹ Yesu aa sərkadata gula aŋga hay da cakay a heyey saya, a ləvtar: «Wam vaw fa sləra masa akwar ma kamara ɳgada Gazlavay. Ka da kamara ta mezlepəy fa mey ɳga ndəhay ba. Maja da ka kamara amba a hətmakwar na, Papakw akwar masa da vad na, fa da pəlkwara mawurbay ɳga sləra akwar a daa ba.

² «Yaw, da ka vəlam dala a ndəhay masa-viya hay na, ka da wudəm ta wudey anda ndəhay masa ta neneh cew ba. Ata na, fa kamara kəne daa *way-mewuzey-mey ɳga Gazlavay lej daa mepəkey ata hay, amba ndəhay aa həmdamata. Ya fa ləvkwar fara fara, meeħəmey a ɳgene na, ara mawurbay ɳga sləra ata.

³ Ama kah, da ka fa vəley dala a masa-viya hay na, vəlda ta mayal a, amba ndəhay a sərmara ba.

⁴ Anda kede, Papakw Bay Gazlavay, ma hətar cek masa kah ma vəlda na, ara aŋga ma da pəlkawa mawurbay akah.»

*Mey da ray medərey-dan̄gay
(Luk 11.2-4)*

⁵ «Yaw, da akwar fa dəram dan̄gay na, ka da kamara anda ndəhay masa ta neneh cew ba. Ata na, a wudam melecey ŋga dərey dan̄gay daa *way-mewuzey-mey ŋga Gazlavay len̄ da mey-cəved' hay amba ndəhay tabiya a hətmatar. Ya fa ləvkwar fara fara, taa həmdamata cay, meeħəmey a ŋgene na, ara mawurbay ata.

⁶ Ama kah, da masa ka fa da dərey dan̄gay na, daw a ver akah, gərca mey-slam, dərar dan̄gay a Papakw Bay Gazlavay fetede, daa slam masa ndəhay da hwad a daa ba. Anda kefə, Papakw Bay Gazlavay, ma hətar sləra masa kah ma ka ta mebey ŋgene na, ara aŋga ma da pəlkawa mawurbay ŋga sləra akah.

⁷ «Da akwar fa dəram dan̄gay na, ka da dəlam mey ga anda ma ta kuley hay ba. Ata a wulkam na, Bay Gazlavay a cəndatara mey ata meduley ga ŋgene la.

⁸ Ka da kam anda ata ba, maja Papakw akwar Bay Gazlavay na, ta səra cek masa akwar ma daa cəfdafamara sem.

⁹ Da akwar fa dəram dan̄gay na, ləvam:

“Papa ala Bay Gazlavay da vad,
anja ndəhay tabiya ŋga namaka ray maja kah na,
Bay Gazlavay pal.

¹⁰ Anja bay akah ŋga wuzwa.

Ka amba ya namaka ray da bəla kefə
anda ata ma namaka ray da vad.

¹¹ Vəlndar cek mezəmey ŋga wusndar tasana.

¹² Mbəkdandara mebərey ala
anda ala ma mbəkdamatara mebərey
ŋga ndəhay ma kamandar cek maaya ba.

¹³ Jədndar amba cek a batandar ŋga key mebərey ba.

Badandərwa dasi har ŋga bay-malula.”

[Ahaw, ara kah Bay Gazlavay ta gədan̄j,
ma wey da ray cek hay tabiya.

Ara kah masa ndəhay ma həslmaka ray ŋga sərmataw.
Amen.]

¹⁴ «Sərmara, da akwar fa mbəkdamatara mebərey ŋga ndəhay ma kamakwar mebərey na, ŋgene, Papakw akwar masa da vad a mbəkdakwara mebərey akwar la may.

¹⁵ Ama da ka mbəkdamatara mebərey ɳga ndəhay ba na, ɳgene, Bay Gazlavay Papakw akwar a mbəkdakwara mebərey akwar daa ba may.»

Mey da ray mekey daliyam

¹⁶ Yesu a ləvtar saya: «Masa akwar fa kam *daliyam na, ka da ndərbam dey anda ndəhay masa ta neneh cew ma kamara ba. Ata na, a ndərbam dey amba ndəhay tabiya a sərmara ata fa kam daliyam. Ya fa ləvkwar fara fara, taa həmdamata cay, meeħəmey a ɳgene na, ara mawurbay ɳga sləra ata.

¹⁷ Ama kah, da masa ka fa key daliyam na, pəra dey akah, njəra ray akah,

¹⁸ amba ndəhay a sərmara ka fa key daliyam ba. Ama, ma səra na, si Papakw Bay Gazlavay, ma hətar sləra masa kah ma ka ta mebey ɳgene, a pəlkawa mawurbay ɳga sləra akah la.»

Mey da ray mebəcəy zleley da gazlavay da vad

(Luk 12.33, 34)

¹⁹ «Ka da səpam ɳga bəcəy zleley da bəla kede ba, majə kwa mətal, da daa ba, maaca a gwa ɳga zəma. Kwa mayal hay a gwamara ɳga slənmara way ɳga lalamara.

²⁰ Ama səpam ɳga bəcəy na, zleley masa da vad, majə fetede na, mətal, da daa ba, maaca a gwa ɳga zəma ba. Kwa mayal hay a gwamara ɳga mbəzam fetede, ɳga lalamara ba.

²¹ Ya ləvey anda kede majə daa slam masa zleley akah aa da hwaď a na, mevel akah may aa fetede.»

Mey da ray mewedey masa fara fara

(Luk 11.34-36)

²² «Bəz ɳga dey na, anja anda petərla ɳgada vaw tabiya. Da bəz ɳga dey akah anja maaya maaya na, ɳgene vaw akah cəpa aa daa slam-mewedey.

²³ Ama, da bəz ɳga dey akah maaya ba na, ɳgene, vaw akah cəpa aa daa ləvanj. Da mewedey da ray akah fara fara daa ba na, ɳgene, kah daa ləvanj bək-bək.»

Mey da ray mesəpey Gazlavay, da daa ba, zleley

(Luk 16.13; 12.22-31)

²⁴ Yesu a ləvtar saya: «Ndaw pal a gwa ɳga key madərlam ɳga bay hay cew ba. Da ta key la kəne na, a da wudsə bay lanjar ma fəna bay lanjar, da daa ba, a da nar ray ɳgada

bay lañgar, a rësa bay lañgar. Ka gwamara ñga sëpmara Gazlavay leñ zleley cewete daa slam a ba.

²⁵ «Maja ñgene, ya fa lëvkwar fara fara, daa menjey akwar na, ray akwar a da hëbey da ray cek mezëmey ta cek mesey ba. Asaya, ray akwar a da hëbey da ray zana ñga këzley fa vaw akwar ba. Yaw, cek mezëmey na, a fëna heter akwar daw? Asaya, zana na, a fëna vaw akwar daw?

²⁶ «Wulkam da ray ñsiyan hay taw: fa slëkam daa ba, fa ñgëmam daw daa ba, fa bëcam kwa meeme a wuded daa ba, ama Papakw akwar Bay Gazlavay da vad fa vëltar cek mezëmey cëngä. Kaa akwar na, ka fënmata ñsiyan hay, ba daw?

²⁷ Ndaw da wuzlah akwar ma gwa ñga pey kwa dar pal a ray ñdar anja da bëla ta mewulkey anja na, wa?

²⁸ «Kaa, ka wulkam ga da ray zana na, majä me? Nëkmara meefekwey hay da ley cey! Aa fakwam na, kwara? A kam slëra ba, a cam zana ba,

²⁹ ama ya fa lëvkwar, kwa Bay *Salamanjw zleezle ta zleley ga ta gwa ñga këzley zana ma mbey anda meefekwey pal na, daa ba.

³⁰ Gazlavay a ka amba kusaf aa fekwey tasana, ama mandaw na, kusaf a, a wewurey. Da Gazlavay fa key cek maaya ñgada kusaf masa awaw ma da wawura anda kede na, Gazlavay a nëkfakwar dey ma fëna kusaf a ñgene daa ba daw? Akwar masa ma pamara Gazlavay ñga ndaw akwar fara fara ba ñgene, sërmara Gazlavay a këzlakwar zana la ma fëna meefekwey hay a.

³¹ «Da ray ñgene, ka da wulkam ga ba. Da ka lëvam: "Ya da zëmam me? Ya da sam me? Ya da këzlam fa vaw me?" na, ka da wulkam këne ba,

³² majä ma sëpam cek hay a ñgene na, ara ndëhay ma sërmara Gazlavay ba. Asaya, cek hay masa akwar ma wudam cëpa ha na, Papakw akwar da vad ta sëra sem.

³³ Sëpam teesed na, Gazlavay ñga wey da ray akwar, asaya, kam cek anda anja ma wudey. Fa dëba ha, Bay Gazlavay a vëldakwara cek hay siya la cëpa.

³⁴ Ya fa lëvkwar dëba, ka da wulkam ga fa cek ma da key mandaw ba, majä mewulkey ñga mandaw na, anja wal. Mewulkey fa ñdar pal na, a wusa ñgada ñdar a.»

7

*Mey da ray membəkey mebərey ḥga ndəhay
(Luk 6.37, 38, 41, 42)*

¹ Yesu aa guzltar saya, a ləvtar: «Ka da wulkam daa mevel akwar, ka ləvam, “Anja manaj ḥgaa zədəy majə mebərey anja” na, kəne ba, majə Bay Gazlavay a daa zəddakwar majə mebərey akwar kəne may.

² Ya fa ləvkwar, Bay Gazlavay a daa zəddakwar daa sariya anda akwar ma wudam manaj na, ḥgaa zədəy ḥgene may. Asaya, a da dəsla mey da ray akwar anda akwar ma dəslmara mey da ray ndəhay mekele may.

³ «Ka nəkey dey fa guzer daa dey ḥga məlmakw, ama hwadam mahura masa daa dey akah na, ka wulkey da ray a ba na, majə me?

⁴ Ka gwa ḥga ləvar ḥgada məlmakw, “Dagay, ya lakawa guzer daa dey akah la”, anja hwadam mahura daa dey akah daha gway na, kwara?

⁵ Kah, ndaw masa ta neneh cew! La hwadam daa dey akah la dəgəy, amba ka hətar dey njəd-njed ḥga ley guzer daa dey ḥga məlmakw.»

Mey-meŋgey da ray ndəhay ma rəsmara Gazlavay

⁶ «Cek hay maaya masa ḥgada Gazlavay na, ka da vəldamatara ḥgada gədey hay ba, majə a da tatərmawa a ray akwar. Asaya, ka da kəzlamata bersle akwar hay maaya asi salay ḥga vetem hay ba, majə a da mbərzlamata ta salay.»

Meecəfdey cek fa Bay Gazlavay

(Luk 11.9-13)

⁷ «Cacəfdam cek fa Bay Gazlavay, a vəldakwara la. Səpam cek fa Gazlavay, ka hətam la. Zəlam fa mey-mbew, a wurkvara la,

⁸ majə kwa waawa maa cəfsafar cek na, a vəlar la. Kwa waawa ma səpey cek fa vəða na, a hətey la. Kwa waawa ma zəley fa mey-mbew na, a wurara la.

⁹ Da bəzey akah aa cəfsafaka makala na, ka vəlar aŋgwə la daw?

¹⁰ Asaya, da aa cəfsafaka ewet na, ka vəlar zezekw la daw?

¹¹ Akwar ndəhay malamba hay mal!, ka sərmara ḥga vəley cek maaya ḥgada bəz akwar hay. Da kəne na, kaa wara Papakw akwar Bay Gazlavay da vad a vəltar

cek maaya ḥgada ndəhay masa maa cəfsafamara ba na, kwara?

¹² «Anda kede, kamatar cek maaya a ndəhay anda akwar ma wudam a kamakwara kene may. Kede he ara mey masa *kwakwas ḥnga Mawiz lej ndəhay ma təla mey ḥnga Gazlavay maa sərkadamara.»

Mey-menjey ta mey-mbew hay cew

(Luk 13.24)

¹³ «Səpam ḥnga mbəzey na, ta daa mey-mbew meeŋgəlez e, maja mey-mbew maaban a na, ara cəved meeŋdəy ndaw. Ma daw taa cəved e na, anja ta banay daa ba. Ndəhay ga fa diyam ta da hwad a.

¹⁴ Ama mey-mbew ḥnga cəved ma hendey ndaw aa heter mawiya na, ara mey-mbew meeŋgəlez e. Ma daw ta hwad a na, anja ta banay. Ndəhay ma hətam ḥnga daw ta da hwad a na, ga daa ba.»

Nga sərey ndəhay maaya ta maaya ba hay na, kwara?

(Luk 6.43, 44)

¹⁵ «Wam vaw fa ndəhay ma pamata ray ata ḥnga ndəhay ma təla mey ḥnga Gazlavay. A da samawa fa akwar na, ta meney ray zəkwař zəkwař anda təbañ hay, ama a da kam həma na, anda gədey-ley hay.

¹⁶ Ka da sərmata na, ta fa sləra ata hay maaya ba. Nəka, ndaw a gwa ḥnga ḥgəley manġwara fa hatak-daw la daw? Da daa ba, ndaw a gwa ḥnga ḥgəley gudav fa manjaraf la daw?

¹⁷ Wudez madafakaya gudaf! gudaf! na, a yey babəza maaya maaya may. Wudez masa fa betey ta betey na, a yey babəza maaya ba may.

¹⁸ Anda kede, wudez makuffafar a na, a yey babəza maaya ba na, daa ba. Yaw, wudez masa fa betey ta betey may, a yey babəza maaya na, daa ba.

¹⁹ Wudez ma yey babəza maaya ba na, a dəslmara, a pamar awaw fa vədfa.

²⁰ Ara anda kede, ka da sərmata ndəhay ma pamata ray ata ḥnga ndəhay ma təla mey ḥnga Gazlavay na, ta fa sləra ata hay maaya ba may.»

Mey da ray sariya ḥnga Gazlavay

(Luk 13.25-27)

²¹ «Sərmara ndəhay ma zəlmaya “Bay Mahura, Bay Mahura” na, fa da mbəzam cəpa a wuzlah ndəhay masa

7:11 7.11 Jak 1.17 **7:12 7.12** 5.17; Rm 13.8-10; Gal 5.14 **7:14 7.14** SNM 14.22

7:15 7.15 Mew 13.2-4; Mt 24.11, 24; SNM 20.29; 2Kwr 11.13-15; 2Pi 2.1; 1Jŋ 4.1

7:16 7.16 Jak 3.12 **7:16 7.16-18** 12.33 **7:17 7.17** Gal 5.19-23 **7:19 7.19**

3.10; Lk 3.9; Jaŋ 15.2, 6

Gazlavay ma wey da ray ata na, daa ba. Ama ma da mbəzam na, si ndəhay ma kam cek ma mbafar a Papay Bay Gazlavay da vad' gway.

²² Ta pas masa yah ma da katar sariya a ndəhay tabiya na, ndəhay ga a ləvmaya la: "Bay Mahura, Bay Mahura, mey ŋga Gazlavay masa ala ma wuzdamara na, ara ta mezəley akah. Malula hay masa ala ma bəlmata da ray ndəhay ga na, ara ta mezəley akah. Asaya, maazla hay ga masa ala ma kamata na, ara ta mezəley akah, ba diya?"

²³ Anda kede, ya daa guzltar ta' a mey, ya ləvtar: "Kwa ya sərkwar ba səlak! Diyam dəreñ ta yah, akwar ndəhay ma kam cek hay malamba."»

*Mey-menjey ta way hay cew
(Luk 6:47-49)*

²⁴ «Yaw, kwa waawa ma cənda mey adfaw kede, ma ka cek anda mey a la na, anja anda ndaw masa ta lenjesl, ma ləma way anja da ray pəradf.

²⁵ Ta piya, bərgadañ a kawa a ray way a, var a pey, wayam a ley. Ama way a, a bəzley ba, maja salay ŋga way a mapakaya da ray pərad.

²⁶ Ama kwa waawa ma cənda mey adfaw kede, ma ka cek anda mey a daa ba na, anja anda ndaw manjar lenjesl, ma ləma way anja da ray mawurbay.

²⁷ Ta piya, bərgadañ a kawa a ray way a, var a pey, wayam a ley. Way a kərep! a bəzley, kwa dey lañgar ma mbəkey daa ba.»

Yesu aa sərkadata ndəhay na, ta me?

²⁸ Fa dəba ha Yesu ma ndəvda ŋgaa sərkadata ndəhay cay da ray mey hay a ŋgene na, ndəhay a, a rəzlam da ray meesərkedey anja ha,

²⁹ maja aa sərkadata ndəhay anda ndəhay ata hay maa sərkada *kwakwas ŋga Mawiz ba, ama aa sərkadata na, ta gədañ masa Gazlavay ma vəldara.

8

Yesu a pərey ndaw daa maasəkula

¹ Fa dəba ha, Yesu a bərŋgawa da anjwa heyey, ndəhay ga fa səpmar wurzay.

² Ndaw-maasəkula daha a ŋgəchey a cakay a, a regedey fa mey anja, a ləvar: «Bay adfaw, da ka wudey na, ka gwa ŋga pərya daa maasəkula adfaw kede.»

³ Yesu tal! a tølda har aŋga, a gøsfar, a løvar: «Ya wudey amba maasækula akah a pørey. Tørey ndaw mapørkaya døba!» Wure wure ŋgene, ndaw-maasækula heyey sad! a sødey.

⁴ Ta', Yesu a løvar: «Pey leŋgesl, ka da wuzda cek masa yah ma kakawa kede kwa a ndaw ba. Ama daw fa *ndaw ma ka kwakwas ŋga Gazlavay, amba a nøkaka. Fa døba ha, vølar cek a Gazlavay anda *kwakwas ŋga Mawiz ma løvey, ŋga wuzey a ndøhay, maasækula fa vaw akah daa saba.»

Yesu a mbølda madørlam ŋga mahura ŋga sewje hay

⁵ Yesu fa daw a Kapernayum. Masa aŋga fa daw na, ndaw Rawma daha, aŋga mahura ŋga sewje hay temere, a ŋgøchey a cakay a. A kar ambahw amba Yesu a jøna,

⁶ a løvar: «Bay adfaw, madørlam adfaw, aŋga manakaya da way daa macay. Maahølbakaya, fa sørey banay kalah.»

⁷ Yesu a mbøddara, a løvar: «Ya fa daw, ya mbølda la.»

⁸ Ama mahura ŋga sewje hay heyey a løvar: «Bay adfaw, kwa ya ta wusa amba ka mbøzey a way adfaw na, daa ba. Gweguzley mey pal gway na, madørlam adaw a, a mbøley la.»

⁹ Ya løvka anda kede majah yah na, sewje hay mahura da ray adfaw daha, asaya, yah mahura da ray sewje hay mekele may. Da ya løvar ŋgada sewje lanøgar "daw", a daw. Da ya løvar ŋgada ndaw lanøgar "sawa", a sawa. Da ya løvar ŋgada beke adfaw "ka sløra kede", a ka.»

¹⁰ Masa Yesu ma cønda mey a kede la na, a mbafar ara mey ba, ta', aa guzltar ŋgada ndøhay ma diyam asiya, a løvey: «Ya fa løvkwar fara fara, kwa ya ta høtey ndaw ma paya ŋga ndaw aŋga fara fara anda ndaw kede daa ba sølak, kwa da wuzlah søkway adfaw hay *Israyel hay, ya ta høtey daa ba.»

¹¹ Ya fa løvkwar: Ta pas masa Gazlavay ma da wuzdørwa bay aŋga na, ndøhay ga a samawa la daa slam hay tabiya da bøla, ŋga key gwagway da vad ta ata *Abøraham, *Izak len *Jakwap.

¹² Ama ndøhay masa ma yamawa da wuzlah søkway ŋga ndøhay ŋga Gazlavay na, a da køzlamata aa ambaw aa løvanj. Fetede na, a da tøwam, a daa pødøm sler.»

¹³ Ta', Yesu aa guzlar a mahura ŋga sewje hay heyey, a løvar: «Daw a way døba. Anja cek masa kah ma wudey kede na, ŋga key, anda kah ma tøba mey adfaw kede.» Wure wure ŋgene madørlam aŋga heyey mbal! a mbøley.

Yesu a mbəley masa-macay hay ga

¹⁴ Cay, ta', Yesu a daw a way *Piyer. A hətfar mamaŋ ŋga ŋgwas ŋga Piyer e, vaw fa car, manakaya, awaw fa vaw ga.

¹⁵ Yesu ta', a gəsfar fa har. Da ray ŋgene, awaw fa vaw heyey daa saba. Ngwas aha pərta! a lecey, ta', a vəlar cek mezəmey a Yesu a.

¹⁶ Taa kwad a ŋgene, a handamawa ndəhay ga ta malula hay da ray. Yesu aa guzltar mey pal, ta', malula hay da ray ndəhay a, a bam. Asaya, a mbəldata ndəhay masa-macay hay tabiya.

¹⁷ Cek aha ta key la anda *Izay, *ndaw ma təla mey ŋga Gazlavay maa guzley zlezzle, ma ləvey: «Ara aŋga ta ray aŋga ma jənndakwar daa bəle aləkwa, asaya, ara aŋga ma mbəldandakwar daa macay aləkwa hay tabiya.»

Mey da ray ndəhay ma wudam ŋga diyam asi Yesu

¹⁸ Masa Yesu ma nəkta ndəhay ga fa zlərmər ray na, ta', a ləvtar a gula aŋga hay amba a zləŋgam a dey lançar ŋga dəhwa ŋga *Galile.

¹⁹ Daa ŋgene, *ndaw maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz daha a ŋgəchey a cakay a, aa guzlar, a ləvar: «Bay adaw, kwa aa slam wura wura masa kah ma da daw na, ya daw la asi akah.»

²⁰ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Mbiga hay, ata ta vəged ata hay, diyan hay, ata ta way ata hay. Ama yah, *Bəz ŋga Ndaw na, kwa slam ŋga ney nekədsey amba ya məskey vaw da hwad a na, daa ba.»

²¹ Ndaw mekele da wuzlah ndəhay ŋga Yesu heyey, a sawa, a ləvar: «Bay adaw, vəlyə cəved amba ya daw ya jəhərwa papay la dəgagay.»

²² Yesu a mbəddara, a ləvar: «Sawa asi adaw, mbəkdata ndəhay maməctakaya ŋga jəhmata ndəhay ata hay maməctakaya.»

Yesu a lacada bərgadaŋ da wuzlah dəhwa

(Mark 4.35-41; Luk 8.22-25)

²³ Cay, Yesu kula! a mbəzey aa kwambiwal, gula aŋga hay ta', a diyam bama.

²⁴ Daa masa kwambiwal a fa daw na, wure ŋgene memed mahura aa bərey a ray yam, mendərey nekədsey vanjwala ŋga yam a sərta kwambiwal a. Daa ŋgene, Yesu na, manakaya daa dər.

25 Ta', gula aŋga hay, a ŋgəcham a cakay a, a slékcfadamara, a ləvmar: «Bay Mahura, slékcfey, ləhdandakwar! Alékwa fa da mækwa.»

26 Yesu a mbədfdatara, a ləvtar: «Ka zluram na, maj a me? Akwar fa padamara Gazlavay ŋga ndaw akwar fara fara daa ba daw?» Pərta! a slékcfey, ta', aa bəctar ŋgada memed ta yam heyey. Memed denj! a lecey, yam a wusey saba.

27 Da ray ŋgene, ndəhay a rəzlam, a ləvam da wuzlah ata: «Ndaw a kede na, ara na, wa? Masa kwa memed ta yam a cənmar mey kede na!»

Yesu a bəley malula da ray ndəhay cew

(Mark 5.1-20; Luk 8.26-39)

28 Daa masa Yesu ma wusey la a dey langar ŋga dəhwa ŋga *Galile heyey, masa daa hwayak ŋga ndəhay Gederen hay na, ndəhay cew daha ta malula da ray fa bamawa daa cəvay hay mavavərkwatakaya daa aŋwa, a cam ray ta Yesu. Ndəhay a, fa zlazləbəm ndəhay ara mey ba, kwa ndaw ma gwa ŋga daw taa cəved e ŋgene daa ba.

29 Ndəhay a, a wudam ta gədaŋ, a ləvmar a Yesu: «Kah, Bəzey ŋga Gazlavay, ka wudey fa ala na, me? Ka sawa ŋga sərdandar banay dəga pas ŋga sariya aran daw?»

30 Da fetede na, ŋgaba ŋga vetem hay ga daha da mecəkwer gweegwe ta ata.

31 Malula hay da ray ndəhay kaa heyey a bərkwamara Yesu, aa cəfḍamara, a ləvmar: «Da ka da fəlndar na, vəlndar cəved amba ya diyam ya mbəzam aa vetem hay katay.»

32 Ta', Yesu a ləvtar: «Diyam, mbəzam.» Da ray ŋgene, a bam da ray ndəhay kede heyey, a diyam a mbəzam a ray vetem hay a. Ta', vetem hay a cəpa, a hwam ta gədaŋ ŋgadaa heelen, a tataram, a kwiyam saf! aa yam, aa zəfəm kudap! fetede.

33 Mecəkwer hay ŋga vetem hay kaa heyey takw! a həlmara mahway a slala, a kadamatara mey a len mey da ray ndəhay ta malula da ray heyey cəpa ŋgada ndəhay da slala ha.

34 Da ray ŋgene, ndəhay tabiya da slala ha a bamawa, a cadamara ray ta Yesu. Ta', a bərkwamara ŋga daw la daa hwayak ata ha.

9

Yesu a mbəley ndaw maahəlbakaya

(Mark 2.1-12; Luk 5.17-26)

¹ Fa dëba ha, Yesu a tøpey aa kwambiwal, a vøhey a dey lançgar ñga dëhwa, a daw a slala aŋga.

² Ta', a handamar ndaw maahëlbakaya daha, manakaya da ray bebele. Masa Yesu ma nøka ndëhay a, fa tøbmara aŋga ta gëdaŋ ñga mbølda ndaw ata na, ta', a lëvar a ndaw maahëlbakaya heyey: «Dëka mevel, bøz adaw! Mebørey da ray akah daa saba.»

³ Fetede na, ndëhay maa sërkada kwakwas ñga *Mawiz daha, a wulkam daa ray ata, a lëvam: «Ndaw a kede, a pa ray aŋga ñga Gazlavay na, kwara?»

⁴ Yesu a sëra mewulkey ata. Da ray ñgene, aa cëfsata, a lëvtar: «Ka wulkam maaya ba anda kede na, majा me?»

⁵ Ya gwa ya lëvey: “Mebørey akah daa saba” da daa ba, ya gwa ya lëvey: “Slëkdey, daw ta salay akah.” Dasi mey hay cewete kede na, masa ta banay ñga lëvey ñgada yah na, wura?

⁶ Yaw, ya wudey ka sërmara, yah *Bøz ñga Ndaw, yah ta gëdaŋ ñga mbøkey mebørey ñga ndëhay da bøla kede. Wure kede, ka hëtmar cek ma da key la.» Anda kede, Yesu, ta', a lëvar a ndaw maahëlbakaya heyey: «Slëkdey, la bebele akah, daw a way!»

⁷ Ndaw aha përtä! a slëkdey, ta', a daw a way.

⁸ Daa masa ndëhay makustakaya ma hëtmar cek aha mekey na, a zluram, a rëzlam. A hëlmamara Gazlavay majा aŋga ma vølar gëdaŋ mahura anda kede a ndaw-magëdan.

Yesu a zëla Matiye

(Mark 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹ Yesu a slëkdey daa slam aha, a daw. Masa aŋga fa daw na, a hëtar ndaw daha mezøley *Matiye. Aŋga manjakaya fa key slëra daa slam meckeley budaw. Ta', Yesu aa guzlar, a lëvar: «Sawa, sëpya.» Da ray ñgene, Matiye përtä! a slëkdey, ta', a daw asiya.

¹⁰ Fa dëba ha nekëdsey, Yesu a daw ñga zëmey daf da way Matiye he. Daa way a, ata Yesu ta gula aŋga hay a zëmamara daf a na, ta ndëhay ma cakala budaw ga lej ta ndëhay ma zlëba *kwakwas ñga Mawiz.

¹¹ Masa *Fariza hay ma hëtmatar fa zëmam daf bama ta ndëhay a na, ta', a lëvmatar a *gula hay ñga Yesu: «Bay akwar a zëmam daf ta ndëhay ma cakala budaw lej ta ndëhay ta mebørey hay na, kwara?»

¹² Yesu ma cënda mey a na, ta', aa guzltar, a lëvtar: «Ndëhay masa wurwer na, mey ata ta ndaw ma vølda slalak

daa ba. Ama ma wudey mey ɳga ndaw ma velda slalak na, si ndəhay masa-macay hay gway.

¹³ Ehe, sərmara mey ɳga Gazlavay mawuzlalakaya daa derewel anja, a ləvey: "Ya wudey na, ndəhay a səram dey-ceceh fa ndəhay, ba na, a hərmaya gənaw hay ba." Yaw, ndəhay ma wulkam ata ndəhay maaya fa mey ɳga Gazlavay na, Gazlavay ta slərdiwa ɳga zəlta daa ba, ama a slərdiwa na, ɳga zəley ndəhay ta mebərey.»

*Mey da ray mekey daliyam
(Mark 2.18-22; Luk 5.33-39)*

¹⁴ Fa dəba ha, gula hay ɳga *Jan-Baptis a ɳgəcham a cakay Yesu, aa cəfdamara, a ləvmar: «Ala ta ndəhay *Fariza hay na, ala fa kam *daliyam *, ama gula akah hay na, a kam daliyam ba səlak na, maja me?»

¹⁵ Yesu a mbədfdatara ta mey-menjey, a ləvey: «Da ndaw a zəlwa ndəhay aa mekey məlak ɳga kwakwa ɳga zəmey cek na, ndəhay a, aa səmam da cakay zel-kwakwa ha daa ba daw? Ta pas ɳgene a kam daliyam ba. Ama pas a, a sawa la masa ata ma da kərzamara zel-kwakwa † ha na, a kam daliyam la dəba.

¹⁶ «Yaw, ndaw a gwa ɳga dəpa zana magurma ta zana mawiya daw? A key ba, maja zana mawiya madəpkaya na, a nəsa zana magurma ha la, zana magurma ha a da ɳgərey a dey a.

¹⁷ «Asaya, ndaw a gwa a zlərey wuzam meededek e aa kwene-kwene ‡ magurma ba. Da a zləra a hwad a na, wuzam a, a məsley, a ɳgəra kwene-kwene he la. Anda kede, wuzam a lej kwene-kwene he a nəsam la cewete. Da ɳga key maaya na, si ndaw a zləra wuzam meededek e na, aa kwene-kwene mawiya. Anda kede, wuzam a, aa daha, kwene-kwene may aa daha, cewete a nəsam ba.»

Yesu a mbəley ɳgwas ta a sləkədərwa dam daa meməcəy

(Mark 5.21-43; Luk 8.40-56)

¹⁸ Daa masa Yesu faa guzltar anda ɳgene na, ndaw mahura daa *way-mewuzey-mey ɳga Gazlavay a sawa fa anja, ta', a regedey fa mey anja, a ləvar: «Dam adfaw ta məcəy sem wure wure kede. Ama ya fa kaka ambahw,

9:13 9.13 Aw 6.6; Mt 12.7; Lk 19.10 *** 9:14 9.14** daliyam: Da ndaw Jəwif fa key daliyam na, a zəmey cek ba amba a nar ray a Gazlavay, a mbədfda menjey anja. **9:14 9.14** 6.16-17; 11.18-19; Lk 7.33-34 **† 9:15 9.15** zel-kwakwa: Yesu a ɳgey mey da ray ndəhay ma da kərzamara ɳga kədsey vagay. **9:15 9.15** 22.2; 25.10; Jan 2.1-12; 3.29; CWJ 19.7 **‡ 9:17 9.17** kwene-kwene: Ara cek anda des (gwajakwad) ama makakaya ta ambal.

sawa, pa har akah a ray a amba a hëtar mesëfnay aŋga aa
slam a cëŋga.»

¹⁹ Da ray ŋgene, Yesu a lecey, a diyam asiya ta gula aŋga
hay.

²⁰ Ngwas daha, mambaz fa mbədwa da hwad dëga mevey
kuraw a ray a cew. Daa masa Yesu fa daw na, ŋgwas aha a
ŋgəchey a cakay a ta fa dëba, ta', a gəsfar har fa mey ŋga
zana ŋga Yesu a.

²¹ A ka anda kede maja aŋga fa wulkey daa mevel aŋga,
a ləvey: «Da ya gwa ŋga gəsfar har kwa fa zana aŋga na,
ya mbəley la.»

²² Yesu pəla! a mbədsey dey fa dëba, a nəka ŋgwas aha,
ta', a ləvar: «Dəka mevel, dam adaw! Ka ta mbəley cay
maja kah ma paya ŋga ndaw akah fara fara.» Wure wure
ŋgene, ŋgwas aha ta mbəley cay.

²³ Fa dëba ha, Yesu a wuswa a way ndaw mahura heyey. A
hətfatar ndəhay ma fa sləlam, asaya ndəhay makustakaya
fa mbədəsam haya! haya!

²⁴ Ta', a ləvtar a ndəhay a: «Hwam la fede! Dam aha
ta məcəy daa ba, ama a key a ney aa dər.» Ndəhay a, aa
sanjəram da ray a.

²⁵ Daa masa ndəhay a ma bamawa sem aa ambaw na,
Yesu a mbəzey a way a, ta', a kərza dam aha fa har. Dam a
pərtə! a sləkdey.

²⁶ Mey da ray dam aha, a cəney aa wura aa wura tabiya
daa hwayak a.

Yesu a wurey dey ŋga ndəhay wulaf hay cew

²⁷ Masa Yesu ma sləkdey da way ndaw mahura heyey la
na, wulaf hay cew daha, a səpmar wurzay ta mewudey, a
ləvam: «Sərfandar dey-ceceh, may taw, Bəzey ŋga *Davit!»

²⁸ Yesu a wusey a way na, wulaf hay cew heyey, a mbəzam
asiya. Ta', Yesu aa cəfdata, a ləvtar: «Ka wulkam na, ya gwa
ŋga wurkwara dey akwar daw?» A mbədədamara, a ləvmar:
«Ahaw, Bay Mahura.»

²⁹ Da ray ŋgene, aŋga gas! gas! a gəsfatar har fa dey ŋga
wulaf hay a, ta', a ləvtar: «Dey akwar ŋga wuram anda
akwar ma təbmara ya gwa ŋga wurkwara.»

³⁰ Dey ata wur! wur! a wuram. Yesu a kətata, a ləvtar:
«Jəkam sləmay maaya maaya, ndaw a da cənda cek masa
ma key ta akwar kede ba.»

9:20 9.20 Lev 15.25-27; Mt 14.36; Mk 5.27; 6.56; Lk 6.19; 8.44 **9:22 9.22** 8.13;
Mk 5.34; 10.52; Lk 7.50; 8.48; 17.19; 18.42; SNM 3.16 **9:24 9.24** Jan 11.11-13

9:25 9.25 Mk 5.41 **9:27 9.27-30** 20.29-34 **9:29 9.29** 8.13 **9:30 9.30** 12.16;
Mk 7.36

³¹ Ama ndəhay cew kaa heyey, a mbəkdamara slam aha nekədsey na, ta', a kadamara mey da ray Yesu a ndəhay daa hwayak a tabiya.

Yesu a bəla malula da ray ndaw ma gwa ŋgaa guzley ba

³² Masa ndəhay Yesu ma wurtara dey heyey fa bamawa da way a la na, ta', a handamar ndaw daha ma gwa ŋgaa guzley ba, maja anja ta malula da ray.

³³ Ta', Yesu a bəla malula da ray ndaw a, ndaw aha aa guzley dəba. Da ray ŋgene, ndəhay tabiya fetede a rəzlam, a ləvam: «Dəga ŋga menjey aləkwa, ya ta hətkwa cek ma key anda kede daa hwayak ŋga *Israyel kede daa ba.»

³⁴ Ama ndəhay *Fariza hay na, aa guzlam, a ləvam: «Ara bay ŋga mesəfnay maaya ba hay ma vəlar gədaŋ ŋga bəley malula da ray ndəhay.»

Mey da ray Yesu, ma key dey-ceceh fa ndəhay

³⁵ Yesu fa pəkta berney hay ta slala hay masa gweegwe ta dəhwa ŋga *Galile. Fetede faa sərkadata ndəhay daa way ata hay mewuzey mey ŋga Gazlavay, fa wuzey *Mey-maaya-mawiya da ray *mewey ŋga Bay Gazlavay da ray ndəhay, asaya, fa mbəley ndəhay daa macay hay wura wura cəpa len ndəhay maahəlbatakaya tabiya.

³⁶ Masa Yesu ma hətatar ndəhay makustakaya na, dey-ceceh a kar maja a gəram, gədaŋ ata daa saba, ata anda təbaŋ hay manjar mecəkwer.

³⁷ Maja ŋgene ta', a ŋgatar mey a gula anja hay, a ləvtar: «Cek ta key la ga da ley §, ama ndəhay pəreh ŋga kamərwa ŋgada way.

³⁸ Anda kede, kamar ambahw a bay ŋga ley a, ŋga slərwa ndəhay mekele saya a dey a ŋga kawa cek hay da ley a.»

10

*Yesu a slərdata gula anja hay kuraw a ray a cew
(Mark 3.13-19; Luk 6.12-16)*

¹ Fa dəba ha, Yesu ta', a zəlta gula anja hay kuraw a ray a cew amba a slərdata ŋga key sləra anja. A vəltar gədaŋ ŋga bəley malula hay da ray ndəhay, asaya, ŋga mbəley ndəhay daa macay hay wura wura cəpa, lej ndəhay maahəlbatakaya tabiya.

9:31 9.31 Mk 7.36 **9:32 9.32-34** 12.22-24 **9:34 9.34** 10.25; 12.24, 27; Mk 3.22; Lk 11.15, 19 **9:35 9.35** 4.23 **9:36 9.36** Mesl 27.17; Ez 34.5; Zak 10.2;

Mt 14.14; 15.32; Mk 8.2 § **9:37 9.37** Cek ta key la ga da ley: Yesu a wa cek ma key da ley ta ndəhay ma da təbmara mey ŋga Gazlavay, ama ndəhay pəreh ŋga jənta ŋga təbmara mey ŋga Gazlavay a. Bay ŋga ley a na, ara Gazlavay.

² Ndəhay meslørey kuraw a ray a cew e na, ara *Simajw, ndaw masa ma zəlmara *Piyer ta məlmaha *Andere, *Jak ta məlmaha *Janj, ata cewete bəza hay ɳga Zebede,

³ *Fəlep, *Bartelemey, *Tuma, *Matiye, *ndaw ma cakala budaw, Jak, bəzey ɳga Alfe, Taade,

⁴ Simajw, ndaw da wuzlah ndəhay ma wudsam ɳga ləhdamatəna ndəhay ata hay dasi har ɳga masa-gəra ata hay, lenj Juda Iskariyawt, ndaw ma vəlda Yesu a har masa-gəra anja hay.

Mey da ray sləra ɳga ndəhay meslørey ɳga Yesu ma da kamara

(Mark 6.7-13; Luk 9.1-6)

⁵⁻⁶ Yesu a slərdata gula anja hay kuraw a ray a cew heyey, a kətata, a ləvtar: «Diyam fa ndəhay *Israyel hay. Ata maazədtakaya anda təbənə hay maa zədfam. Ama a slala ndəhay masa *Jəwif hay ba hay na, ka da diyam ba. Ka da diyam a slala *Samari hay ba may.

⁷ Da akwar fa diyam daa cəved na, wuzdamatara a ndəhay, ləvmatar, “Gweegwe cay, bay ɳga Gazlavay a wuzwa.”

⁸ Mbəldamatəna masa-macay hay, sləkədədamatərwa ndəhay maməctakaya, pərmata maasəkula hay, bəlmata malula hay da ray ndəhay. Gədanj a na, ya vəldakwara ɳga maaya. Yaw, akwar may, kamatara ɳga maaya.

⁹ Da akwar fa diyam na, ka da lam dala a har ba.

¹⁰ Ka da diyam ta gabal da har ba, kwa ta zana hay cew ba. Ka da diyam kwa ta tarak ba, kwa ta zlanday ba. Maja ndaw ma ka sləra na, si a hətey cek mezəmey maja sləra anja.

¹¹ «Da akwar ma wusam la aa berney, da daa ba, a slala na, səpam ndaw masa ma wudey ɳga təbkwar. Njam da way anja haa kasl pas masa akwar ma da diyam.

¹² Da akwar fa mbəzam a way ndaw na, ka camatar har, ka ləvmatar: “Maaya ɳga Gazlavay ɳga sawa a ray akwar.”

¹³ Da ndəhay da way a ta təbmakwar la na, cacəfdamara Gazlavay amba maaya anja a njey a ray ata. Ama da ta təbmakwar daa ba na, cacəfdamara Gazlavay amba a la maaya anja ha la da ray ata.

¹⁴ Da way, da daa ba, da slala masa ndəhay da hwad a, a gəmam ɳga təbmakwar ba, asaya, a gəmam ɳga

cəndamara mey akwar ba na, raramatara lagwada fa salay akwar hay *, bam la da way a, da daa ba, da slala ha.

¹⁵ Ya fa ləvkwar fara fara, ta pas ɳga sariya na, Gazlavay a da sərdata banay ta ndəhay daa berney a ɳgene ma fəna ɳga ndəhay daa berney ɳga *Sadawm ta ɳga *Gwamar †.»

Mey da ray banay ma da sawa a ray ndəhay meslərey ɳga Yesu

(Mark 13.9-13; Luk 21.12-17)

¹⁶ Yesu a patar lenjesl, a ləvtar: «Jəkam sləmay, ya fa slərdakwar anda təbaŋ hay ɳgada wuzlah gədey-ley hay. Anda kede, wam vaw fa ndəhay anda zezekw hay ma wam vaw fa ray ata. Təram ndəhay meekwed-mey anda makurgwadakw hay.

¹⁷ Wam vaw, maja a kərzamakwar la, a handamakwar la fa mey ɳga ndəhay ma ka sariya. Asaya, a slədmakwar la daa way ata hay mewuzey mey ɳga Gazlavay.

¹⁸ A dədamakwar la fa mey ɳga ndəhay mahura hay lej fa mey ɳga bay hay maja akwar ndəhay adfaw hay. Gazlavay a pəskatar mey la ɳga handamakwar amba ka kam sede da ray adfaw fa mey ata lej fa mey ɳga ndəhay masa *Jəwif hay ba hay.

¹⁹ Da ta handamakwar la aa sariya na, ka da həbəm ray da ray mey masa akwar ma daa guzldamara ba, maja mey masa akwar ma daa guzldamara ɳgene na, a bawa la daa masa akwar faa guzlam.

²⁰ Yaw, mey a, a da bawa ta fa akwar ba, ama ara Mesəfney ɳga Papakw akwar Bay Gazlavay ma da balakwara mey a.

²¹ «Ndəhay a vəldamata məlma ata hay la ɳga kədəy vagay. Papaŋ hay may, a vəldamata bəz ata hay la kəne. Bəza hay a kam həma la a ray papa ata hay ta mama ata hay, amba ndəhay a kədmata vagay.

* **10:14 10.14** raramatara lagwada fa salay akwar hay: Da Jəwif hay fa pəkam daa hwayak ɳga Jəwif hay ba hay na, a raramara lagwada fa salay ata hay lej fa zana ata hay maja a wulkam lagwada ha a da zləbta. Yesu a ləvtar a gula anja hay, da ndəhay da slala a təbmara mey ata ba na, ɳga raramatara lagwada fa salay ata hay kəne. Nəka Mk 6.11; Lk 9.5. **10:14 10.14** SNM 13.51

[†] **10:15 10.15** Berney hay ɳga Sadawm ta ɳga Gwamar na, Gazlavay ta pəlhata sem cewete zleezle maja mebərey ɳga ndəhay daa berney hay a kalah. Nəka Mezley 18 ta 19. **10:15 10.15** MC 18.20; 19.1-29; Mt 11.24 **10:16 10.16** Lk 10.3 **10:17 10.17** SNM 5.40; 2Kwr 11.24 **10:17 10.17-22** 24.9-14; Mk 13.9-13; Lk 21.12-19; Jaŋ 16.1-4 **10:18 10.18** SNM 24.1-26 **10:19 10.19-20** Lk 12.11-12

10:21 10.21 Mi 7.6; Mt 10.35; Lk 12.52-53

²² Ndəhay cəpa a da ŋgəldamakwar ba maja yah. Ama ndaw ma bəsa banay a la haa kasl mendəvey a na, Gazlavay a ləhda la.

²³ Da fa sərdamakwar banay da slala na, diyam a slala mekele. Ya fa ləvkwar fara fara, ta pas masa yah, *Bəz ŋga Ndaw, ma da vəhwə na, akwar ma ndəvdamara sləra akwar da slala hay tabiya ŋga *Israyel daa ba aran.

²⁴ «Ndaw maa sərkey na, a səra cek a fəna ndaw maa sərkada ba. Ndaw ma ka sləra na, mahura da ray bay anja ba.

²⁵ Ndaw maa sərkey na, a da tərey anda ndaw maa sərkada ha gway. Ndaw ma ka sləra na, a da tərey anda bay ŋga sləra ha gway. Yaw, akwar na, anda ndəhay da way adaw, da ta zəlmaya “*Beyelzebul ‡” sem na, ŋgene he, akwar ndəhay da way adaw, a da cədmakwar ma fəna.»

Ka da zluram ta ndəhay ba

(Luk 12.2-9)

²⁶ «Da ray ŋgene, ka da zluram ta ndəhay ba. Cek tabiya masa ndəhay ma badamara, a wuzwa la a palah, cek hay masa ndəhay ma sərmara ba na, a sərmara la.

²⁷ Mey masa yah ma wuzdakwara ta mayal a kede na, wuzdamərwa a palah. Yaw, mey adaw masa akwar ma cəndamara ta mey-meesəkey kede na, təpam aa ray ŋga anjwa, wudmara ta gədanj a ndəhay tabiya.

²⁸ Ka da zluram ta ndəhay ma da kədmakwar vagay ba, maja a da kədsəm na, vaw akwar daada gway, ama a gwamara a ray mesəfnəy akwar ba. Zluram na, si ta Gazlavay gway. Anja na, a gwa ŋga kəzla vaw akwar ta mesəfnəy akwar aa vəged ŋga awaw magaza.

²⁹ Diyanj mecəhe mecəhe cew na, a gwa ŋga hədkedey dala pal daada, ba daw? Ama kwa diyanj mecəhe pal fa da kəzlwa a hwayak ŋgaa zədəy na, daa ba, si Papakw akwar Bay Gazlavay ma vəlda cəved ŋgaa zədəda.

³⁰ Akwar may, kwa engwec ŋga ray akwar hay na, masləftakaya pal pal tabiya.

³¹ Yaw, maja ŋgene, ka da zluram ba. Akwar na, Gazlavay a wudkwar a fəna diyanj hay mecəhe mecəhe ga ŋgene, ba daw?

³² «Kwa waawa ma ləvey fa mey ŋga ndəhay, anja ndaw adaw na, ŋgene, yah, ya da ləvey fa mey ŋga Papay da vad, anja, ndaw adaw may.

³³ Ama ndaw ma ləvey fa mey ɳga ndəhay, a sərya ba na, ɳgene, ya da ləvey fa mey ɳga Papay da vad, ya səra ndaw a ba may.»

Mey da ray ndəhay ma wunkam d̄ay maja mey ɳga Yesu (Luk 12.51-53; 14.26, 27)

³⁴ Yesu a patar lenjesl saya, a ləvtar: «Ka da wulkam ya sawa ɳga handawa zazay a bəla na, kəne ba. Fara fara, ya sawa na, ɳga handawa zazay ba, ama ya handawa vəram.

³⁵ Ya sawa na, amba ya wunkatar d̄ay ɳga bəz-mezəle ta papaha, ɳga dam-maŋgusa ta mamaha, len ɳga ɳgwas ta mamaŋ ɳga zel e.

³⁶ Kwa da way ndaw pal na, ndəhay siya hay a da təram masa-gəra ɳga siya hay.

³⁷ «Kwa waawa ma wudə papaha ta mamaha kalah a fəna anja ma wudya na, ta wusa ɳga njey ta yah daa ba. Asaya, kwa waawa ma wudta bəz anja hay ta dam anja hay kalah a fəna anja ma wudya na, ta wusa ɳga njey ta yah daa ba.

³⁸ Kwa waawa ma bəsa banay § ma da sawa a ray a maja yah daa ba na, ta wusa ɳga njey ta yah daa ba. Asaya, kwa waawa ma səpya daa ba na, anja ta wusa ɳga njey ta yah daa ba may.

³⁹ Yaw, kwa waawa ma wudey ɳga ləhda heter anja na, aa zədəda la. Ama ndaw ma vəlda heter anja maja yah na, a hətar la aa slam a.»

Gazlavay ma da pəley mawurbay ɳga sləra na, ɳgada wa hay wa?

(Mark 9.41)

⁴⁰ «Kwa waawa ma təbkwar la ta meesəmey na, a key a təbey ɳgene na, yah. Ndaw ma təbəya na, a key a təbey ɳgene na, ndaw ma slərdiwa.

⁴¹ Yaw, kwa waawa ma təba *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay ta meesəmey, maja a səra, anja ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay na, a hətey mawurbay ɳga sləra anja la anda ɳga ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay. Yaw, kwa waawa ma təba ndaw maja a səra, ara ndaw maaya fa mey ɳga Gazlavay na, a hətey mawurbay ɳga sləra anja la anda ɳga ndaw maaya ha may.

10:33 10.33 Mk 8.38; Lk 9.26; 2Tm 2.12 **10:34 10.34** Lk 2.14 **10:35 10.35**
10.21; 24.10; Mk 13.12; Lk 21.16 **10:35 10.35-36** Mi 7.6 **10:37 10.37** Mew
13.7-10; 33.9; Mt 19.29; Mk 10.29; Lk 18.29 § **10:38 10.38** Ta mey Gerek a
ləvey: «Kwa waawa ma la hwadam anja mazlangalakaya ɳga daw asi asfaw
daa ba na, ta wusa ɳga njey ta yah daa ba.» **10:38 10.38-39** 16.24-25; Mk
8.34-35; Lk 9.23-24; Jaŋ 12.25-26 **10:40 10.40** 18.5; Mk 9.37; Lk 9.48; Jaŋ 13.20;
Gal 4.14

⁴² Kwa waawa ma vəlar yam makəslkaya ɳgada ndaw pal da wuzlah akwar, masa ma pa ray aŋga ɳga mecəhe, maj a səra, aŋga gula adaw na, ya fa ləvkwar fara fara, a hətey mawurbay ɳga sləra aŋga la.»

11

(Luk 7.18-35)

¹ Masa Yesu ma kətata ndəhay aŋga hay meslrey kuraw a ray a cew heyey cay na, pərta! a sləkdey, a daw ɳga wuzey *Mey-maaya-mawiya ɳgada ndəhay da slala hay fetede.

Jaŋ-Baptis a slərdata gula aŋga hay fa Yesu

² *Jaŋ-Baptis, aŋga daa fərsəne. Daa masa aŋga daa fərsəne he na, a cənda mey da ray sləra ɳga Yesu *Kəriste. Ta', a slərey gula aŋga hay siya fa Yesu a

³ ɳgaa cəfdamara, a ləvmar: «Kah na, Kəriste, ndaw ma da sawa ɳga ləhdəta ndəhay heyey daw? Da daa ba, ya səkwam ndaw mekele ma da sawa daw?»

⁴ Yesu a mbədədatara, a ləvtar: «Diyam, kadamara cek masa akwar ma cəndamara ta sləmay akwar, ta masa akwar ma hətmar ta dey akwar kede a Jaŋ-Baptis.

⁵ Ləvmar na, wulaf hay fa hətmar dey dəba, jegwer * hay fa diyam maaya maaya ta salay ata, maasəkula hay ta sədəm sem, madagazlam hay fa cənam sləmay, ndəhay maməctakaya fa sləkdamawa daa meməcey, ndəhay masaviya hay fa cəndamara Mey-maaya-mawiya dəba.

⁶ Ndaw ma mbəkda mey adaw ba maj a sləra masa yah ma ka na, maaya ɳga Gazlavay aa da ray a.»

Mey da ray Jaŋ-Baptis

⁷ Masa gula hay ɳga *Jaŋ-Baptis ta diyam sem na, Yesu aa guzltar mey da ray Jaŋ-Baptis a, a ndəhay, a ləvtar: «Akwar ma diyam a wuzlah-ley na, ɳga nəkwa me? Ka nəkmawa na, guzer masa memed ma wusa daw? Ara aŋga ba, ba diya?

⁸ Kaa, akwar ma diyam ɳga nəkwa na, me? Ka nəkmawa na, ndaw masa ma pey zana maaya fa vaw daw? Anja ndəhay masa ma pam zana maaya fa vaw na, ata da way bay hay, ba diya?

⁹ Wuzdamiwa, ka diyam ɳga nəkmawa na, wa? Ka nəkmawa na, *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay, ba diya? Ya fa ləvkwar, fara fara ara aŋga. Ama a fəna ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay la saya,

¹⁰ maka *Jaŋ a na, ara ndaw masa mey ŋga Gazlavay mawuzlalakaya maa guzley da ray a, a ləvey: "Bay Gazlavay a ləvar a Bəzey anja: Ehe, ya fa slərey maslaŋ-cəved adaw fa mey akah, amba a diykawa cəved akah."»

¹¹ Yesu aa guzley saya, a ləvey: «Ya fa ləvkwar fara fara, da wuzlah ndəhay da bəla na, kwa ndaw ma fəna Jan-Baptis na, daa ba. Ama ndaw mecəhe da wuzlah ndəhay masa Gazlavay fa wey da ray ata na, ndaw aha a fəna Jan-Baptis.

¹² Dəga ta pas masa Jan-Baptis ma zlar ŋga wuzey mey ŋga Gazlavay haa wure kede na, ndəhay malamba masa-həma hay fa kədəm vaw ŋga təkmara Bay Gazlavay ŋga wey da ray ndəhay. A wudəm ŋga wamara bəla aa slam a ŋga Gazlavay.

¹³ Kwakwas ŋga *Mawiz ta ndəhay ma təla mey hay tabiya taa guzlam la da ray Gazlavay ma wey da ray ndəhay. Aa guzlam anda kede haa kasl pas masa Jaŋ ma wuswa.

¹⁴ Da ka təbmara mey adaw na, ya fa ləvkwar, *Eli, ndaw masa ndəhay ma təla mey hay maa guzlam zleezle da ray a ma da vəhwa heyey na, ara Jan-Baptis a.

¹⁵ Da ndaw, anja ta sləmay na, ŋga cənda mey a maaya maaya.

¹⁶ «Səkway ŋga ndəhay masa wure kede kaa na, ya da wata na, ta me? Yaw, ya da wata na, ta bəza hay masa manjatakaya da slala fa kam wasa ta mandala ata hay, a wudkam dəy da wuzlah ata, a ləvam:

¹⁷ "Ala ta famakwar sləlam la, ama ka ta gərvam daa ba. Ala ta zlamakwar walay vagay la, ama akwar ta təwam daa ba may."

¹⁸ Yaa guzlkwar anda kede na, maka Jaŋ ta sawa la ŋga wuzkwar mey. A key *daliyam, asaya, a sey wuzam ba. Kaa ndəhay a ləvam: "Anja ta malula da ray."

¹⁹ Yah, *Bəz ŋga Ndaw, ya sawa, ya fa zəmey cek, ya fa sey cek anda ndəhay mekele. Ama ndəhay a ləvam: "Nəkmara, ndaw a kede, a wulkey si ŋga zəmey cek ta ŋga sey wuzam ŋgada hwad anja gway. Asaya, anja na, ara jam ŋga ndəhay ma cakala budaw ta ŋga ndəhay ma zləba kwakwas ŋga Mawiz." Ama yah na, ya fa ləvkwar ndəhay a da sərmara lenjesl ŋga Gazlavay anja maaya na, ta fa sləra maaya masa ndəhay ta lenjesl ŋga Gazlavay ma kamara.»

*Mey da ray banay ma da sawa a ray ndəhay ma təbmara
mey ŋga Yesu ba
(Luk 10.13-15)*

²⁰ Fa dəba ha, Yesu a mbədstar ray ŋgada ndəhay da slala hay masa aa ma key maazla hay ga da hwad a. A mbədstar ray na, majā ndəhay da slala hay a, ta mbəddamara menjey ata daa ba.

²¹ A ləvtar: «Haya! ndəhay da slala Kwaraziŋ, banay a sawa la a ray akwar. Haya! ndəhay da slala Betsayda, banay a sawa la a ray akwar. Da ndəhay daa berney ŋga Tir ta ŋga Sidaŋw ta hətmatar maazla hay a la na, anja ta mbəddamara menjey ata sem dəga zleezle, anja ta kəzlam zana ŋga sak meefərey vaw sem fa vaw, asaya, ta pətkwalam sem daa bebədes ŋga wuzwa na, ata ta mbəddamara menjey ata da bəla cay.

²² Da ray ŋgene, ya fa kadakwara, ta pas masa Gazlavay ma da ka sariya da ray bəla na, Gazlavay a da sərdakwar banay ma fəna ŋga ndəhay daa berney ŋga Tir ta ŋga Sidaŋw.

²³ Akwar ndəhay da Kapernayum may, ka wulkam na, Gazlavay a ŋgəlkwar la a vad daw? Ara kene ba. A da kəzlakwar aa slam ŋga ndəhay maməctakaya. Ya ta key maazla hay la da wuzlah akwar. Da ndəhay daa berney ŋga *Sadawm ta hətmatar maazla hay a kede la na, anja berney ata ta pəlhey daa ba, anja anga dahan haa wure kede.

²⁴ Da ray ŋgene, ya fa kadakwara, ta pas masa Gazlavay ma da ka sariya da ray bəla na, Gazlavay a da sərdakwar banay ma fəna ŋga ndəhay daa berney ŋga Sadawm.»

Yesu a kar suse a Gazlavay ta meesəmey

(Luk 10.21, 22)

²⁵ Daa ŋgene, Yesu aa guzley, a ləvey: «Waa Papay Bay Gazlavay, ndaw ma wa slam da vad ta da hwayak, ya fa kaka suse, majā ka ta wuzdərwa maaya akah la a ndəhay ma səra cek ba anda bəza hay mecəhe hay. Ama ŋgada ndəhay masa ta lengesl ma səra cek na, ka ta bada maaya ha sem fa ata.

²⁶ Ahaw, Papay, majā ta mbafaka sem ŋga ka kene.»

²⁷ Ta', Yesu aa guzltar a gula anja hay, a ləvey: «Papay ta vəldatiwa cek hay tabiya sem asi har acfaw. Kwa ndaw pal ma sərya, yah, *Bəz ŋga Ndaw na, daa ba, si Papay. Asaya, kwa ndaw pal ma səra Papay daa ba may, si yah, Bəzey anja, leŋ ndəhay masa yah ma wudsey ŋga wuzdatara.»

11:21 11.21 Tir ta Sidaŋw: 15.21; Iz 23.1-16; Am 1.9-10; SNM 12.20 **11:23**

11.23 Iz 14.13, 15 **11:24 11.24** 10.15; Lk 10.12 **11:25 11.25** Iz 29.14; 1Kwr 1.18-29 **11:27 11.27** 28.18; Jaŋ 1.18; 3.35; 10.15; 13.3; 17.2

Mey da ray Yesu ma da məskadata vaw ta ndəhay

²⁸ «Akwar ndəhay masa fa gəram ḥga səpey mey hay mekele mekele ḥga *ndəhay maa sərkada kwakwas ḥga Mawiz ḥgene, samawa fa yah, akwar fa da gəram daa saba.

²⁹ Cəndamara mey adfaw, samawa, sassərkam fa yah, maja yah ndaw meekwed-mey, ka da məskam vaw ta zazay.

³⁰ Meesərkey adaw na, anja ta banay ḥga cəney ba, kwa sləra masa yah ma da ləvkwar ḥga key na, aa ta gəra daa ba.»

12

*Yesu, anja bay ma wey da ray pas meməskey-vaw
(Mark 2.23-28; Luk 6.1-5)*

¹ Pas pal daha, ara ta *pas meməskey-vaw, ata Yesu ta gula anja hay a diyam taa ley ḥga cek anda daw *. May fa catar a gula anja hay a. Da ray ḥgene, ta', a həbəm cek hay a heyyey, aa mbəd'mara.

² Daa masa ndəhay *Fariza hay ma hətmatar gula anja hay fa həbəm cek aha na, ta', aa guzlmara Yesu, a ləvmar: «Haya! Nəkta gula akah hay fa kam sləra ta pas meməskey-vaw, ara cek matəkakaya daa *kwakwas ḥga Mawiz.»

³ Yesu a mbəd'matar, a ləvtar: «Akwar ta janjamara daa derewel ḥga Gazlavay cek masa *Davit ma ka zleezle na, daa ba daw? Ta pas lanjar dahan, ata Davit ta ndəhay anja hay, may fa catar, ama cek mezəmey fa ata daa ba.

⁴ Maja ḥgene Davit e a mbəzey aa way ḥga Gazlavay, anja ta ndəhay anja hay, ta', a zəmamara pej masa mavəldakaya ḥgada Gazlavay. Kwa kwakwas aləkwa ta pəskatar mey ḥga zəmamara daa ba, anja ḥga zəmamara na, si ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay gway.

⁵ Asaya, ka ta janjamara mey ḥga kwakwas ḥga Mawiz la, ta pas meməskey-vaw na, ndəhay ma ka kwakwas a fa kam sləra daa *Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay. Anda kede, ata fa zləbmara kwakwas ḥga pas meməskey-vaw, ama ara mebərey ba.

⁶ Ehe, ya fa ləvkwar, cek mahura ma fəna Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay na, anja fedə da wuzlah akwar.

⁷ Derewel ḥga Gazlavay zleezle a ləvey: “Ya wudey na, ndəhay a səram dey-ceceh fa ndəhay, ba na, a hərmaya gənaw hay ba.” Ama ka ta cəndamara mabara ḥga mey a fara fara daa ba. Anja da ka ta cəndamara la na, ka

11:28 11.28-30 Iz 28.12 **11:29 11.29** Jer 6.16 ***** **12:1 12.1** cek anda daw: Ta mey Pəltə na, mezəley «alkamaari», ta mey Nasara «le blé». **12:1 12.1** Mew 23.25-26 **12:2 12.2** Mab 20.8-10 **12:3 12.3-4** 1Sam 21.2-7; Lev 24.5-9 **12:5 12.5** Mesl 28.9-10

gwamara ɳga mbədmatar ray ɳgada ndəhay masa manjar mebərey kede ba.

⁸ Yaw, ma wey da ray pas meməskey-vaw na, ara yah,
*Bəz ɳga Ndaw.»

Yesu a diyra har maməckaya ɳga ndaw ta pas meməskey-vaw

(Mark 3.1-6; Luk 6.6-11)

⁹ Fa dəba ha, Yesu pərta! a sləkdfey, a daw a mbəzey aa *way-mewuzey-mey ɳga Gazlavay da slala ha.

¹⁰ Ndaw fetede daha, har maməckaya. Ndəhay *Fariza hay daa way-mewuzey-mey a, aa cəfdamara Yesu, a ləvmar: «Kwakwas aləkwa ta vəley cəved la ɳga mbəley ndaw ta *pas meməskey-vaw daw?» Aa cəfdamara anda ɳgene na, amba aa dədfamar mey.

¹¹ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Da ndaw da wuzlah akwar, aŋga ta təbaŋ pal, da təbaŋ a, a kəzley aa vəged ta pas meməskey-vaw na, ndaw aha, a badərwa daa vəged e daa ba daw?

¹² Yaw, ya fa ləvkwar fara fara, ndaw a fəna təbaŋ ta maaya. Kaa wara kwakwas aləkwa a vəley cəved ɳga jəney ndaw ta pas meməskey-vaw ba na, kwara?»

¹³ Cay, ta', Yesu a ləvar a ndaw masa har maməckaya heyey: «Təldərwa har a.» Tal! a təldara har a. Ta', a diyey anda har laŋgar.

¹⁴ Da ray ɳgene, ndəhay Fariza hay a, a bamawa aa ambaw, a kusam, a cəmdamara day ata ɳga kədsey Yesu vagay.

Mey da ray ndaw ma ka sləra masa Gazlavay ma wala

¹⁵ Daa masa Yesu ma səra dabaray ata la na, pərta! a sləkdfey daa slam aha, ndal! a daw. Ndəhay ga fa diyam asiya. Ta', a mbəldata masa-macay hay cəpa da wuzlah ata.

¹⁶ Ama a katar mey, a ləvtar: «Kwa ka da wuzdamara mey da ray adaw a ndəhay ba.»

¹⁷ Yesu maa guzley anda kede na, mey a, ta key la anda *Izay, *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay zleezle, ma ləvey:
¹⁸ «Gazlavay a ləvey: Kede ara ndaw ma ka sləra adaw

masa yah ma wala,
yah ma wuda kalah,

yah faa səmey ga da ray a.

Ya slərey Mesəfnəy adaw la a ray a,

amba a wuzdatara a ndəhay masa Jəwif hay ba,

ya da katar sariya a ndəhay ta cəved e.

19 Kwa fa da tørey vaw ta ndaw daa ba,
kwa fa da wudey ta wudey daa ba.
Kwa fa da key baazlam da wuzlah ndøhay daa ba.
20 Fa da ñgørfa panay masa fa da høbey na, daa ba.
Asaya, kwa fa da møca petørla masa fa da møcay na, daa
ba,
maja ara ndaw mesørey dey-ceceh fa masa-bøle hay.
A ka sløra aŋga ha la haa ta pas
masa aa ma da ka sariya fara fara da ray ndøhay cøpa.
21 Ndøhay tabiya a da pamara ñga ndaw ata fara fara.»

Gødaŋ ñga Yesu a sawa na, dama?

(Mark 3.20-30; Luk 11.14-23)

22 Ta', a handamawa ndaw-wulaf daha ma gwa ñgaa guzley ba, maj aŋga ta malula da ray. Yesu ta', a mbølda, a gwa ñgaa guzley, a gwa ñga høtar dey maaya maaya døba.

23 Ndøhay tabiya fetede a røzlam, a løvam da ray Yesu:
«Da ara Bøzey ñga *Davit † heyey kwa?»

24 Ama ndøhay *Fariza hay ma cøndamara mey a kedø
na, a løvam: «Ndaw kedø fa bøley malula da ray ndøhay ta
maazla ñga *Beyelzebul, bay ñga mesøfnay maaya ba hay.»

25 Yesu a søra mewulkey ata, a løvtar: «Da ndøhay daa
hwayak pal a kam vøram da wuzlah ata na, hwayak a ñgene
a nøsey la. Asaya, ndøhay da slala hay, da daa ba, ndøhay
da way ndaw pal, da ta cømam cay da wuzlah ata daa ba
na, slala ha a nøsey la, da daa ba, way ñga ndaw aha a
nøsey la may.

26 Da ndøhay ñga *Satan fa kødfam vaw da wuzlah ata
na, ñgene he, ara Satan a, mekødøy vaw ta vaw aŋga. Kaa
wara a da cømtar ray ñga wey da ray ata na, kwara døba
wura?

27 Da ka løvam ya bøla malula ta gødaŋ ñga Beyelzebul,
bay ñga mesøfnay maaya ba hay na, kaa gula akwar hay
na, a bølam malula ta gødaŋ ñga wa? Da ray ñgene, gula
akwar hay na, a wuzdamakwara la, mey akwar ñgene, ara
aŋga ba.

28 Fara fara, ya fa bøley malula ta gødaŋ ñga *Mesøfnay
ñga Gazlavay. A wudey ñga løvey, Gazlavay fa wey da ray
akwar cay.

29 «Yaw, kwa ndaw-mayal ma gwa ñga mbøzey a way
ndaw masa-gødaŋ amba a lalatørwa cek aŋga hay meedey

12:22 12.22-24 9.32-34 † 12:23 12.23 Bøzey ñga Davit: Ara mehøsley-ray
ñgada ndaw mawalakaya ma da sawa ñga key Bay Mahura ñga Israyel hay,
a da yawa daa søkway ñga Davit, bay ñga Israyel hay zleezle. 12:23 12.23
20.30-31 12:24 12.24 10.25 12:28 12.28 Lk 17.21

aŋga na, daa ba. Si ndaw-mayal a, a key gədaŋ teesed, a jəwa ndaw masa-gədaŋ a d̄agay. Fa dəba ha, a gwa a həltərwa cek hay da way a.

³⁰ «Da ndaw ta njey ta yah daa ba na, ŋgene ndaw a ara masa-gəra adaw. Asaya, da ndəhay a jənmaya ŋga bəcwa ray ŋga ndəhay ŋgada fa Gazlavay ba na, a key ŋgene, aa wadamatara ray.

³¹ Maja ŋgene, ya fa ləvkwar, da ndaw ta key cek maaya ba sem, kwa a cəfa Gazlavay na, Gazlavay a gwa a mbəkdara mebərey aŋga cəpa. Asaya, a gwa a mbəkdara mey hay maaya ba tabiya masa aŋga maa guzlda da ray Gazlavay a. Ama da ndaw a cəfa Mesəfnay ŋga Gazlavay na, Gazlavay fa da mbəkdara mebərey aŋga daa ba səlak.

³² Kwa anja ndaw aha aa guzley mey maaya ba da ray adaw, yah, *Bəz ŋga Ndaw na, Gazlavay a gwa a mbəkdara mebərey aŋga. Ama ndaw maa guzley mey maaya ba da ray Mesəfnay ŋga Gazlavay na, Gazlavay fa da mbəkdara mebərey a daa ba, kwa wure kede, kwa ta vara ta vara, fa da mbəkdara daa ba səlak.»

*Mey-meŋgey ta wudez meyey babəza maaya ta maaya ba
(Luk 6.43-45)*

³³ «Da wudez, aŋga maaya na, a yey babəza maaya may. Da wudez, aŋga maaya ba na, a yey babəza maaya ba may. A da sərmara wudez kede maaya ta maaya ba na, fa babəza ha.

³⁴ Hey! Akwar bəza hay ŋga kucesl hay, akwar ndəhay maaya ba, kaa wara ka daa guzlam mey maaya na, kwara? Maja mey masa ndaw maa guzlda na, fa wuzdərwa cek masa mabadakaya daa mevel aŋga.

³⁵ Anda kede, ndaw maaya na, fa wuzdərwa cek maaya daa mevel aŋga. Ndaw malamba may, fa wuzdərwa cek malamba daa mevel aŋga.

³⁶ Ya fa ləvkwar, ta pas masa Bay Gazlavay ma da ka sariya na, kwa waawa a kadara mey aŋga la a Bay Gazlavay da ray mey hay maaya ba masa aa maa guzldata cəpa.

³⁷ Anda kede, da mey masa kah maa guzlda aa maaya ba na, Gazlavay a mbədka ray la. Yaw, da mey a maaya na, ŋgene Gazlavay a paka la ŋga ndaw maaya fa mey aŋga.»

*Ndəhay aa cəfdamara Yesu ŋga key maazla
(Mark 8.11, 12; Luk 11.29-32)*

³⁸ Fa dəba ha, ndəhay siya da wuzlah *ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz lej *Fariza hay siya aa

guzlmar a Yesu, a lèvmar: «Bay ala, ya wudam ka kandar maazla ma wuzdérwa gèdañ ñga Gazlavay.»

³⁹ Yesu a mbøddatar, a lèvtar: «Akwar ndøhay masa wure kede na, malamba hay, akwar ma mbøkdamara Bay Gazlavay sem! Ka wudam ñga høtam maazla ma wuzdérwa gèdañ ñga Gazlavay fara daw? Kwa akwar fa da høtam maazla ha daa ba, si maazla anda ma key ta *Jawnas, *ndaw ma tøla mey ñga Gazlavay zleezle.

⁴⁰ Anda Jawnas ma key ñdar maakar taa vad, taa pas da hwad ewet mahura heyey na, ara anda ñgene may, yah, *Bøz ñga Ndaw, ma da key ñdar maakar taa vad, taa pas da vøged.

⁴¹ Ta pas sariya masa Gazlavay ma da ka na, ndøhay daa berney ñga Niniwe heyey na, a lacamawa la ñga mbødfmakwar ray, akwar ndøhay wure kede, majaa daa masa ata ma cøndamara mey ñga Gazlavay masa Jawnas ma wuzdatara na, ta mbøddamara menjey ata sem. Nøkmara, da wuzlah akwar fedé, ndaw ma føna Jawnas daha, ama akwar ta mbøddamara menjey akwar daa ba.

⁴² Asaya, ta pas sariya masa Gazlavay ma da ka na, ñgwas ma key bay daa hwayak ñga Saba zleezle heyey a lacawa la ñga mbødkwar ray, akwar ndøhay wure kede, majaa anja na, a sawa da døren ñga cøney mey da ray leñgesl maaya ñga Bay *Salamañw. Nøkmara, da wuzlah akwar fedé, ndaw ma føna Bay Salamañw daha, ama akwar ta tøbmara mey anja daa ba.»

*Mey da ray malula ma vøhwa a ray ndaw saya
(Luk 11.24-26)*

⁴³ «Da masa malula ta bey sem da ray ndaw na, a daw a pøkey da ley saw, a søpey slam ñga møskey vaw. Ama da ta høtey slam daa ba na,

⁴⁴ a wulkey, a løvey: "Ngama, ya vøhey aa slam adfaw masa yah ma bawa da hwad a heyey." A vøhey a ray ndaw aha aa slam anja heyey, a høtfar slam aha madfiykaya maaya maaya, kwa meeme da hwad a daa ba.

⁴⁵ Da ray ñgene, malula ha a daw, a ñgølwa malula hay mekele maasala ma fønmara ta høma ñga key cek maaya ba. A samawa a ray ndaw a heyey. Anda kede, ndaw aha a da sørey banay ma føna masa ñgeeme. Ara anda kede, cek aha a da key ta ndøhay masa maaya ba wure kede.»

*Mamañ ñga Yesu ta mølmaha hay na, ara wa hay wa?
(Mark 3.31-35; Luk 8.19-21)*

⁴⁶ Daa masa Yesu faa guzltar a ndəhay na, ata mamaha ta məlmaha hay malacatakaya daa ambaw, a wudam ŋgaa guzlmara.

⁴⁷ Ndaw daha a ləvar a Yesu: «Mamakw ta məlmakw hay ata malacatakaya daa ambaw. A wudam ŋgaa guzlmaka.»

⁴⁸ Yesu a mbədədara, a ləvar: «Mamay na, wa? Məlma adfaw hay na, wa hay wa?»

⁴⁹ Fa dəba ha Yesu, ta', a wuzey har ŋgada fa gula anja hay, a ləvey: «Mamay ta məlma adfaw hay na, ara ndəhay kede,

⁵⁰ majā məlma adfaw, dam-mama adfaw, da daa ba, mamay na, ara ndaw ma key cek anda Papay da vad ma wudsey.»

13

*Mey-meŋgey ta ndaw maa kwecey hulfad a ley
(Mark 4.1-9; Luk 8.4-8)*

¹ Ta pas a ŋgene, Yesu a bey da way, a daw a njey a mey dəhwa ŋga *Galile ŋgaa sərkadata ndəhay.

² Ndəhay ga a kusam a cakay a. Majā ŋgene, ta', Yesu a təpey aa kwambiwal, a njey a hwad a amba aa guzltar. Kwambiwal a, aa da ray yam, ama ndəhay a na, malacatakaya da mey dəhwa ha.

³ Aa guzltar da ray cek hay ga ta mey-meŋgey, a ləvtar:

«Ndaw mehəvey daha, a daw ŋgaa kwecey hulfad a ley anja.

⁴ Daa masa anja faa kwacada hulfad a na, hulfad lanjar a kəzley aa cəved. Fa dəba ha, diyan hay a samawa, a ndamara.

⁵ Yaw, hulfad lanjar a kəzley aa slam masa pərad, hwiyak da ray a ga daa ba. Hulfad a, a pəcey fiyaw, majā hwiyak da ray a ga daa ba.

⁶ Ama menjey nekəfey, da masa pas fa tey na, a bata. Fa dəba ha, a kweley, majā slaslatay a daa vəged ga daa ba.

⁷ Hulfad lanjar a kəzley a wuzlah hatak. Hatak a, a gəley, aa njərda hulfad mapəckaya ha.

⁸ Ama hulfad lanjar na, a kəzley aa slam masa maaya, a gəley, a yey babəza ga, wurzay pal, a gwa a yey babəza temere, lanjar kwakwar maakwaw, lanjar may, kwakwar maakkar.»

⁹ Yesu aa guzltar saya, a ləvtar: «Da ndaw, anja ta sləmay na, ŋga cənda mey a maaya maaya.»

Yesu aa guzltar a ndəhay ta mey-menjey hay na, maja me?

(Mark 4.10-12; Luk 8.9, 10)

¹⁰ Fa dəba ha, *gula hay ɳga Yesu a ɳgəcham a cakay a, aa cəfSAMARA, a ləvmar: «Kaa guzltar ɳgada ndəhay a ta mey-menjey hay na, maja me?»

¹¹ A mbəddatara, a ləvtar: «Yaa guzltar ta mey hay menjey na, maja akwar na, Gazlavay ta vəlkwar cəved la ɳga sərey mey hay mabadatatakaya da ray mewey anja da ray ndəhay. Ama ndəhay a kede na, Gazlavay ta vəltar cəved ɳga sərey mey a daa ba.

¹² Anda kede, da ndaw a wudey ɳga səra mey ɳga Gazlavay na, Gazlavay a jəna ɳga səra mey a la a dey a. Da ndaw a wudey ɳga səra mey ɳga Gazlavay ba na, kwa mey a masa nekədəy daa mevel anja na, Gazlavay a badərwa la tabiya.

¹³ Yaw, yaa guzltar ta mey-menjey na, maja ata fa nəkam dey, ama a hətmar dey ba, fa jəkam sləmay, ama a cəndamara ba.

¹⁴ Anda kede, cek aha ta key la ɳgada ata, anda mey masa Gazlavay maa guzlda zleezle ta mey ndaw ma təla mey anja *Izay, ma ləvey:

“Akwar fa jəkam sləmay maaya maaya,
ama ka cəndamara ba.

Akwar fa nəkam dey maaya maaya,
ama ka hətmar dey ba.

¹⁵ Maja ndəhay a, a gəmam ɳga cənam mey ba,
a dəzlmata sləmay ata hay,
a dəpmata dey ata hay.

A kamara kəne amba a hətmar dey ba,
a jəkam sləmay ba,
a təbmara mey a, aa mevel ata ba.

Da ray ɳgene, fa da mbəddamara menjey ata
amba ya mbəldata na, daa ba.”

¹⁶ «Ama akwar, gula adaw hay na, maaya ɳga Gazlavay aa da ray akwar, maja akwar fa hətmar dey, asaya, akwar fa jəkam sləmay.

¹⁷ Ya fa ləvkwar fara fara, ndəhay ma təla mey hay ga zleezle ta ndəhay siya ga masa maaya fa mey ɳga Gazlavay ta wudam la ɳga hətmar cek masa akwar ma hətmar kede, ama ta hətmar daa ba. Ta wudam la ɳga cəndamara cek masa akwar ma cəndamara kede, ama ta cəndamara daa ba.»

*Mabara ḥga mey-menjey ta ndaw maa kwecey hulfad
(Mark 4.13-20; Luk 8.11-15)*

¹⁸ «Ehe, cəndamara mabara ḥga mey-menjey ta ndaw maa kwecey hulfad heyey dəba.

¹⁹ Ndəhay siya hay a cəndamara mey da ray *mewey ḥga Gazlavay da ray ndəhay, ama a cəndamara mabara ḥga mey a ba. Bay-malula a sawa, a la mey maaya daa mevel ata la. Ngada ata na, mey a, anja anda hulfad ma kəzley aa cəved.

²⁰ Ndəhay siya hay saya ma cəndamara mey ḥga Gazlavay la na, a təbmara fiyaw fiyaw ta meesəmey. Ngada ata na, mey a anja anda hulfad ma kəzley aa slam masa pərad.

²¹ Ama ndəhay a, a təbmara mey ḥga Gazlavay ḥga dar nekədsey gway. Ta pas masa banay mekele mekele ma da sawa a ray ata majə mey a na, ndəhay a, a da mbəkdəmara mey ḥga Gazlavay a fiyaw fiyaw. Ata na, anda hulfad ma pəcwa daa slam masa pərad, slaslalay daa vəged ga daa ba.

²² Ndəhay mekele a cəndamara mey ḥga Gazlavay, a təbmara, ama mey a, aa zədsey majə ata fa wulkam kalah da ray menjey maaya da bəla, asaya, majə a wudsəm zleley kalah. Ngada ata na, mey a, anja anda hulfad masa ma kəzley a wuzlah hatak, manjanjərdəkaya daa hatak a. Ata anda cek ma yey babəza ba.

²³ Ndəhay mekele saya, a jəkam sləmay fa mey ḥga Gazlavay, a təbmara. Da ray ḥgene, fara fara a kadəmara sləra ta anja. Ata anda hulfad ma pəcwa daa slam maaya. Anda kede, mey a, a yey daa mevel ata anda hulfad ma pəcwa ma yey ga, babəza fa vədə a key temere, mekele a key kwakwar maakwaw, da daa ba, kwakwar maakar.»

Mey-menjey ta ley ḥga daw ta zlərav da hwad a

²⁴ Fa dəba ha, Yesu aa guzltar ta mey-menjey mekele a ndəhay makustakaya heyey, a ləvtar: «*Mewey ḥga Bay Gazlavay da ray ndəhay na, ya gwa ḥga wa na, ta me? Ehe, ya ḥgakwar mey da ray a: Ndaw daha a sləkey hulfad maaya a ley anja.

²⁵ Ta tavad masa ndəhay fa nam na, masa-gəra anja, a sawa, a sləkey zlərav aa ley a, ta', a daw.

²⁶ Menjey nekədsey, daw heyey a pəcwa. Zlərav a, a pəcwa may. A gəlam daa slam a, a pamawa ray *.

²⁷ Anda kede, ndəhay ma ka sləra ḥga bay ḥga ley a, ta', a samawa, a ləvmar a bay ata: "Waa Bay ala, ka sləkey aa ley akah na, hulfad maaya, ba diya? Kaa zlərav na, a sawa dama?"

²⁸ A mbəd̥datara, a ləvtar: "Ara masa-gəra adfaw ma ka sləra ha." Ta', ndəhay ma ka sləra aŋga hay a, a ləvmar: "Anda kede na, ka wudsey ya diyam, ya məd̥mata daw?"

²⁹ A mbəddatara, a ləvtar: "Kay, a njey, maja da akwar fa
mədmata na, ka da mədəm daw maaya asiya may.

³⁰ Mbøkdamata n̄ga kam daa slam a haa kasl kiya mekey daw. Ta kiya ha n̄gene, ya da løvtar n̄gada ndøhay ma da kamørwa daw a, n̄ga n̄gømamara zlørav a la døgay, n̄ga jøwmata maadøy a, n̄ga pamatar awaw fa vøðsa. Ama daw maaya na, a kamørwa, a handamørwa a wuded.”»

Mey-menjey ta babəza ɳga bazlawar leŋ ta cek ma həsla makala

(Mark 4:30-32; Luk 13:18, 19)

³¹ Fa dəba ha, Yesu aa guzltar ta mey-menjey mekele
saya a ndəhay fetedə heyey, a ləvtar: «*Mewey ɳga
Bay Gazlavay da ray ndəhay na, anja anda babəza ɳga
bazlawar, masa ndaw ma la, ma rəba aa ley anqa.

³² Anja mecəhe da wuzlah hulfad hay siya, ama a pəcwə, a gəley mahura da ray cek hay siya, a tərey ɳga wudez, diyan hay a samawa, a diyam way fa mey-har hay a.»

(Luk 13.20, 21)

³³ Yesu aa guzltar ta mey-menjey mekele saya, a lëvtar: «Mewey ñga Bay Gazlavay da ray ndëhay na, anja anda cek ma hësla makala masa ñgwas ma hëley kuset këdey, ma jahada ta hapa ñga makala ga, amba a hëslérwa tabiya.»

Yesu aa guzley ta mey-menjey na, maja me?

(Mark 4.33, 34)

³⁴ Yesu a wuzdatara mey hay cəpa ŋgada ndəhay na, ta mey-menjey. Kwa taa guzltar ta mey mekele daa ba.

³⁵ A ka kène na, amba a key anda *ndaw ma tèla mey ñga Gazlavay maa guzley zleezle, ma lèvey:
«Ya daa guzltar a ndəhay ta mey-menjey,
Ya da wuzdatara cek hay masa zleezle mañadatatakaya
dèga Gazlavay ma lèma bëla.»

Mabara ḷga mey-mengey ta ley ḷga daw

³⁶ Fa dəba ha, Yesu ta', a mbəkdata ndəhay heyey, a vəhey a way. Gula anja hay ta', a samawa a cakay a, aa cəfdamara, a ləvmar: «Wuzzandara mabara ɳga mey-menjey ta zlərav da ley heyey cey.»

³⁷Ta', a mbøddatara, a løvtar: «Ndaw ma sløka daw masa
maaya na, ara yah, *Bøz nqa Ndaw.

³⁸ Ley na, ara bəla. Hulfad masa maaya na, ara ndəhay ma təbmara amba Gazlavay a wey da ray ata. Zlərav na, ara ndəhay ma namar ray a bay-malula.

³⁹ Masa-gəra ma sləka zlərav na, ara *Satan, bay-malula. Kiya mekey daw na, ara pas ɳga mendəvey ɳga bəla. Ndəhay ma da kamərwa daw na, ara maslaŋ hay ɳga Gazlavay da vad.

⁴⁰ Anda ata ma ɳgəmamara zlərav ɳga tekwerey na, ta pas mendəvey ɳga bəla na, a da key kəne may ta ndəhay ma namar ray a bay-malula.

⁴¹ Anda kede, yah, Bəz ɳga Ndaw, ya slərdata maslaŋ adaw hay da vad la ɳga badamata ndəhay ma təknamata ndəhay ɳga key mebərey lej ndəhay ma kam cek malamba da wuzlah ndəhay masa Gazlavay ma wey da ray ata.

⁴² A da kəzlamata aa awaw mendəvey ba. Fetede na, a təwam la, aa pədəm sler la.

⁴³ Ama ɳgada ndəhay ma namar ray a Bay Gazlavay na, a njam la ta Papa ata, Bay Gazlavay, da vad, a wadəm la anda pas. Da ndaw, anja ta sləməy na, ɳga cənda mey a maaya maaya.»

Mey-meŋgey ta zleley mabadakaya lej ta bersle

⁴⁴ Yesu aa guzltar ta mey-meŋgey mekele saya, a ləvtar: «*Mewey ɳga Bay Gazlavay da ray ndəhay na, aa letek ta zleley mabadakaya daa ley. Ndaw a daw, a hətar, a bada ma fəna saya. Aa səmey ga da ray a. Maja ɳgene, a daw, a hədkadata cek anja hay tabiya amba a hədka ley a.

⁴⁵ «Asaya, mewey ɳga Gazlavay da ray ndəhay na, aa letek ta ndaw ma ka filaw, ma səpey bersle maaya membey ɳga hədkey.

⁴⁶ Da ta hətey bersle maaya membey ma hədkey ba la na, a daw, a hədkadata cek anja hay tabiya amba a hədka bersle he.»

Mey-meŋgey ta tabaw

⁴⁷ «Asaya, *mewey ɳga Gazlavay da ray ndəhay na, aa letek ta *tabaw † ma kərzawa ewet hay daa dəhwa, a kusmawa səkway ɳga ewet hay mekele mekele ga.

⁴⁸ Masa tabaw a ta rəhey cay ta ewet e na, ta', a badamərwa a mey dəhwa. A njam ta njey, a walamata səkway ɳga ewet hay masa maaya, a pamata aa gabal, ama səkway ɳga ewet hay masa maaya ba na, a kəzlamata.

13:40 13.40 7.19; Jən 15.6 **13:41 13.41** 24.31; Mk 13.27 **13:42 13.42** 8.12

13:43 13.43 Dan 12.3; NMH 5.31; Mt 11.15 **13:44 13.44** Fəl 3.7-14 † **13:47**

13.47 tabaw: Ara njeele mahura masa ndəhay ga ma kərzadamara ewet daa slam a.

49-50 Ta pas mendəvey ḥga bəla na, maslaŋ hay ḥga Gazlavay da vad, a samawa la ḥga wunkey ndəhay ma namar ray a Gazlavay ta ndəhay masa ta mebərey. Ndəhay masa ta mebərey na, a kəzlamata aa awaw mendəvey ba. Fetede na, a təwam la, asaya, aa pədəm sler la. Sariya ḥga Gazlavay ma da key na, ara anda kede.»

Mey da ray Mey hay menjey ḥga Yesu

51 Yesu aa cəfsata gula aŋga hay, a ləvtar: «Akwar ta sərmara mabara ḥga Mey hay menjey kede la daw?» A mbəddamara, a ləvmar: «Ahaw, ala ta sərmara la.»

52 Da ray ḥgene, Yesu a ḥgatar Mey mekele saya, a ləvtar: «Kwa waawa da wuzlah *ndəhay maa sərkada kwakwas ḥga Mawiz ma təba amba Gazlavay a wey da ray a na, aŋga anda bay ḥga way ma badərwa zleley aŋga mawiya ta magurma ḥga jəney ndəhay.»

Ndəhay da Nezeret a rəsmara Yesu

(Mark 6.1-6; Luk 4.16-30)

53 Masa Yesu maa guzltar a ndəhay ta Mey hay menjey cay na, ta', a sləkdey fetede,

54 a daw a *Nezeret, slala masa aa ma gəley da hwad a. Fetede aa sərkadata ndəhay daa *way-mewuzey-mey ḥga Gazlavay. Ndəhay tabiya daa way a, a rəzlam, a ləvam: «Haya! Ma vəldara lenjesl a ndaw a kede ḥga sərey cek hay anda kede na, wa? A hətərwa lenjesl ḥga sərey cek hay a kede na, dama?»

55 Aŋga na, bəzey ḥga ndaw ma sla hwadam, ba diya? Mamaha na, *Mari, ba diya? Ata *Jak, *Jawzef, *Simaŋw len Jud na, məlmaha hay ba diya?

56 Dam-mamaha hay tabiya, ata da wuzlah aləkwa fedə, ba diya? Kaa a hətərwa lenjesl kede ta gədaŋ kede na, dama?»

57 Ara maja mewulkey ata ḥgene, ata ma təbmara Mey ḥga Yesu ba. Da ray ḥgene, Yesu aa guzltar, a ləvtar: «*Ndaw ma təla Mey ḥga Gazlavay na, ndəhay a təbmara Mey aŋga kwa dama dama, ama ma təbmara ba na, si ndəhay daa hwayak aŋga, ndəhay daa səkway aŋga.»

58 Yesu a key maazla hay fetede nekədey gway maja ata ma təbmara Mey aŋga ba.

14

Mey da ray meməcəy ḥga Jan-Baptis

(Mark 6.14-29; Luk 9.7-9)

¹ Daa ŋgene, *Herawt, bay daa hwayak ŋga *Galile, a cənda mey da ray Yesu.

² Da ray ŋgene, aa guzltar a madərlam aŋga hay, a ləvtar: «Ndaw aha na, ara *Jan-Baptis. A sləkdawa daa meməcey. Ara maja ŋgene, aŋga ta gədaŋ ŋga key maazlə hay.»

³⁻⁴ Herawt aa guzley anda kede na, maja ara aŋga ta ray aŋga ma kədə Jan-Baptis a vagay. Ehe mey da ray Jan-Baptis a: Herawt a la Herawdiyat, ŋgwas ŋga məlmaha *Fəlep ŋga ŋgwas aŋga, daa masa Fəlep aa ta dey dagay. Maja ŋgene, *Jan a ləvar a Herawt: «Kah ma la ŋgwas ŋga məlmakw ŋgene na, ara cek matəkakaya daa kwakwas aləkwa.» Da ray ŋgene, Herawt a ləvtar a sewje aŋga hay ŋga kərzamara Jan a. Ta', sewje aŋga hay a, a kərzamara, a jəwmara, a kəzlamara aa fərsəne.

⁵ Herawt a wudsey ŋga kədə Jan a vagay, ama a zlurey ta ndəhay *Jəwif hay maja a wulkam na, Jan a ara *ndaw ma təla mey ŋga Gazlavay.

⁶ Yaw, ta pas gwagway ŋga mesərfedey dər ŋga mayawa ŋga Herawt na, dam ŋga Herawdiyat a gərvəy fa mey ŋga ndəhay mazəltakaya aa gwagway a. Megərvəy a, a mbafar kalah a Herawt.

⁷ Ta', a mbedey fa mey ŋga ndəhay, a ləvar a dam aha: «Kwa meeme masa kah maa cəfəsafaya na, ya vəldakawa la.»

⁸ A mbəddara a Herawt, a ləvar: «Vəldiwa ray ŋga Jan-Baptis aa vəley wure kede fedə.» A ləvar anda ŋgene na, maja mamaha ma balar mey.

⁹ Masa Bay Herawt ma cənda mey a kede na, mevel a tədfar. A gwa ŋga mbədə mey aŋga ha saba, maja ta mbedey sem fa mey ŋga ndəhay mazəltakaya heyey. Da ray ŋgene, ta', a vəley cəved ŋga vəlda ray ŋga Jan-Baptis ŋgada dam aha.

¹⁰ Ta', a slərey ndaw aa fərsəne. Ndaw aha a dəslərwa ray ŋga Jan-Baptis,

¹¹ a parawa aa vəley, a handərwa, a vəldara a dam a heyey. Ta', dam aha a handara a mamaha.

¹² Fa dəba ha, gula hay ŋga Jan-Baptis a, a diyam a lamara vagay a, a pəshamara aa cəvay. Ta', a diyam, a wuzdamara mey a, a Yesu.

Yesu a vəltar cek mezəmey ŋgada ndəhay ma fəna gabal zlam

(Mark 6.30-44; Luk 9.10-17; Jan 6.1-14)

¹³ Daa masa Yesu ma cənda mey da ray meməcey ŋga *Jan-Baptis la na, pərta! a sləkdey, ta', a daw ta kwambiwal

amba a wusey taava anja aa slam masa ndəhay da hwad a daa ba. Masa ndəhay da slala hay ma cəndamara anja sem na, a diyam ta mey dəhwa ha ta salay, a səpmar wurzay.

¹⁴ Anja ma wusey cay na, ta', a bərŋgawa daa kwambiwal a, a hətfatar ndəhay makustakaya ga fetede. A sərfatar dey-ceceh, ta', a mbəldata masa-macay hay da wuzlah ata.

¹⁵ Ta pas njaa kwad na, *gula hay nga Yesu a njəcham fa vədfa, a ləvmar: «Wure kede hakwad cay, aləkwa da wuzlah-ley. Ngama na, ka mbədstar mey a ndəhay a nga diyam a slala hay, amba a hədkam cek mezəmey.»

¹⁶ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Ndəhay a na, si a diyam a slala hay daw? Akwar, ray akwar na, vəlmatar cek mezəmey a.»

¹⁷ Ama a mbəddamara, a ləvmar: «Kwa cek mezəmey fa ala daa ba, si pej zlam ta ewet cew daada gway.»

¹⁸ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Handamərwa fede..»

¹⁹ Fa dəba ha, Yesu a ləvtar njada ndəhay tabiya nga njam a hwayak. Anja hal! a həlta pej zlam ta ewet cew heyey, a baŋgada dey a vad, a kar suse a Gazlavay. Fa dəba ha, a papəsa pej e, ta', a vəldatara a gula anja hay amba a wunkamatara a ndəhay makustakaya heyey.

²⁰ Kwa waawa a zəmey haa a rəhey. Gula anja hay ta', a cakalamara siya nga pej e. Membəkey na, a rəhey gadakar kuraw a ray a cew.

²¹ Ndəhay ma zəmam pej e na, ata ga ara mey ba, a fəna ndəhay gabal zlam, njusay ta bəza hay manjar nga sləfam.

Yesu a daw ta salay da ray dəhwa nga Galile

(Mark 6.45-52; Jan 6.15-21)

²² Masa ndəhay a ma zəmam cek cay na, wure wure njene Yesu ta', a təktar dəy a gula anja hay nga təpam aa kwambiwal amba ata na, a zləŋgam teesed a dey lanjar nga dəhwa nga *Galile. Yesu na, a njey fa dəba dəgəy amba a mbədstar mey a ndəhay makustakaya heyey nga diyam a way.

²³ Masa ta mbədstar mey a ndəhay a cay na, ta', a təpey aa ray nga anjwa nga dərwa dəngay. Haa tavad, anja pal taava anja da anjwa ha cənja.

²⁴ Kwambiwal masa gula anja hay da hwad a heyey, anja da wuzlah yam, anja dəreŋ ta rav-zazay, vanjwala nga yam fa zakada * kwambiwal a maja memed fa key ga njada ray ata.

²⁵ Fa dəba ha, gweegwe slam njaa pərek na, Yesu ta', a daw ta salay da ray yam njada fa ata.

²⁶ Masa gula anja hay a ma hëtmar fa daw da ray yam na, a zluram ga, aa wasam pér-par! Aa guzlam da wuzlah ata, a lëvam: «Ara mamayam!» Ta', a wudam ta gëdañ majamandërzay fa katar.

²⁷ Ama, wure ñgene, Yesu aa guzltar, a lëvtar: «Dëkmara mevel! Ara yah, ka da zluram ba!»

²⁸ *Piyer a mbëddara, a lëvar: «Bay adaw, da ara kah fara fara na, vëlya cëved amba ya daw da ray yam ñgada fa kah taw.»

²⁹ Ta', Yesu a lëvar a Piyer: «Sawa!»

Piyer a bërnjawa daa kwambiwal, a daw da ray yam ta salay ñgada fa Yesu.

³⁰ Ama, masa aa ma nëka memed fa key ta gëdañ na, mandërzay a kar. A zlar ñga mbëzey asi yam, ta', a wudey, a lëvey: «Bay mahura, lëhdaya!»

³¹ Wure wure ñgene, Yesu tal! a tëley har, a kërza fa har, a lëvar: «Ka wulkey cew cew na, majam? Kah, ndaw masa ma paya ñga ndaw akah fara fara ba ñgene.»

³² Fa dëba ha, ta', a tëpam cewete aa kwambiwal a. Wure wure ñgene, memed e, deñ! a lecey, a key saba.

³³ Gula hay ñga Yesu masa daa kwambiwal, a ragadam fa mey anja, a lëvmar: «Fara fara, kah na, Bëzey ñga Gazlavay.»

Yesu a mbëley masa-macay hay daa hwayak ñga Genezeret

(Mark 6.53-56)

³⁴ Masa ata Yesu ta gula anja hay ma tëngam la a dey langar ñga dëhwa ñga *Galile heyey na, a wusam aa hwayak daha mezëley Genezeret.

³⁵ Ndëhay daa slam aha na, a sërmara ara Yesu. Ta', a kadamatara mey a, a ndëhay da slala hay mekele mekele daa hwayak a. Daa masa ata ma cëndamara mey a cay na, ta', a handamar masa-macay hay.

³⁶ A bërkwamara amba masa-macay hay a, a gësam har kwa fa mey ñga zana anja gway. Ndëhay ma gësfamar har cëpa na, ta mbëlam sem.

15

Mey ñga Yesu da ray kwakwas ñga Jëwif hay

(Mark 7.1-13)

¹ Fa dëba ha, *Fariza hay ta *ndëhay maa sërkada kwakwas ñga Mawiz a samawa da *Jeruzelem fa Yesu, a lëvmar:

² «Gula akah hay a zləbmara kwakwas ɳga papaŋ ɳga papa aləkwa hay zleelze na, maja me? A da zəmam daf na, a pərmara har anda kwakwas aləkwa ma ləvey ba na, kwara?»

³ Yesu a mbəddatar, a ləvtar: «Akwar na, ka zləbmara *mewey hay ɳga Gazlavay ta mesəpey kwakwas akwar hay na, maja me?»

⁴ Gazlavay a ləvey: “Natar ray ɳgada ata papakw ta mamakw.” Asaya, “Ndaw ma cəfa papaha, da daa ba, ma cəfa mamaha na, si a kədmara ndaw aha vagay.”

⁵ Ama akwar na, akwar faa sərkadam ndəhay, ka ləvam ndaw a gwa ɳga ləvar a papaha, da daa ba, a mamaha: “Cek masa yah ma da vəldakawa ɳga jənka heyey na, ya vəldakawa daa saba, maja yah ma vəldara sem a Gazlavay.”

⁶ Ngene na, ndaw aha a nar ray a papaha, da daa ba, a mamaha ha saba, ba diya? Ara anda ɳgene, akwar fa nəsmara mey ɳga Gazlavay, ta mesəpey kwakwas akwar.

⁷ Akwar na, ndəhay masa ta neneh cew! *Izay, *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay zleelze maa guzley da ray akwar na, anja fara. Izay a, a ləvey:

⁸ “Gazlavay a ləvey: Ndəhay kede fa həslmaya ray
ta mey ɳga tede,
ama mevel ata na, aa dərenj ta yah.

⁹ Ata fa həlmamaya,
ama mehəlmey a, ta tərey sem ɳga cek ɳga tede,
maja kwakwas masa ata maa sərkadamara ɳgene na,
ara kwakwas ɳga ndaw-magədaŋ daada gway.”»

*Mey da ray cek mekey mebərey a ndaw
(Mark 7.14-23)*

¹⁰ Fa dəba ha, Yesu a zəltərwa ndəhay makustakaya ta', aa guzltar, a ləvtar: «Jəkam sləmay, cəndamara mey kede maaya maaya:

¹¹ Cek masa ndaw ma ndəkwda a mey, ma zəma na, a kar mebərey ba, ama ma kar mebərey na, si mey ma bawa da mey anja.»

¹² Ta', *gula hay ɳga Yesu a ɳgəcham a cakay a, a ləvmar: «Ka fa səra mey masa kah maa guzlda kede na, fa catar mevel a *Fariza hay, ba diya?»

¹³ Yesu a mbəddatar, a ləvtar: «Kwa wudez wura wura masa Papay da vad, ma rəva ba na, a mədmara la.

¹⁴ Mbəkdamata! Ata na, wulaf hay ma dəfəm wulaf hay anda ata. Da ndaw-wulaf a dədəy wulaf cəla ta zlanday na, ata cewete a təfəm la aa vəged, ba diya?»

¹⁵ Fa dəba ha, *Piyer ta', aa guzlar, a ləvar: «Wuzdandara mabara ɳga mey a kede cey.»

¹⁶ Yesu a ləvey: «Akwar gula adfaw hay kwa na, ka cəndamara mey a kede ba saya na, gway daw?»

¹⁷ Cek masa ndaw ma ndəkwda a mey, ma zəma na, a daw ɳgada hwad ɳga ndaw aha. Fa dəba ha, a bawa a palah. Ka ta sərmara daa ba cənja daw?

¹⁸ Ama mey masa ndaw maa guzlda ta mey anja na, a sawa dəga daa mevel anja. Ngene, a kar mebərey a ndaw aha.

¹⁹ Mewulkey maaya ba a bawa na, daa mevel ɳga ndaw. Ara mewulkey a ma həlda ndaw ɳga kədsey ndaw vagay, ɳga ley vaw saw da palah, ɳga key cek malamba saw kəne, ɳga leley, ɳga mbərzley a ray ndaw, len ɳga key mbada fa ndəhay.

²⁰ Ara səkway ɳga cek hay malamba anda kede ma kar mebərey a ndaw. Ama, da ndaw a zəma cek ta har manjar ɳga pərey na, ara mebərey ba.»

*Ngwas masa Jəwif ba a pa Yesu ɳga ndaw anja fara fara
(Mark 7.24-30)*

²¹ Fa dəba ha, Yesu pərta! a sləkçey daa slam aha, tal! a diyam ta gula anja hay aa hwayak mekele masa berney ɳga Tir ta berney ɳga Sidaŋw da hwad a.

²² Ngwas daa hwayak a daha, anja dam Kana. A sawa fa Yesu, a kar ambahw, a wudey, a ləvar: «Waa Bay mahura, Bəzey ɳga *Davit! Dam adfaw daha, anja ta malula da ray, fa sərda banay kalah. Sərfaya dey-ceceh may taw!»

²³ Yesu taa guzlar kwa mey pal daa ba. Gula anja hay a ɳgəcham a cakay a, a ləvmar: «Mbədar mey a ɳgwas a kede, maja fa səpndakwar wurzay ta mewudey.»

²⁴ Yesu a mbədətar, a ləvtar: «Gazlavay a slərdiwa na, fa ndəhay *Israyel hay gway. Ata na, maazədtakaya anda təbaŋ hay manjar mecəkwer.»

²⁵ Ama, ɳgwas a heyey a daw, a regedey fa mey anja, a ləvar: «Waa Bay mahura, jənya may taw!»

²⁶ Yesu a mbədətar, a ləvar: «Mevəley daf ɳga bəza hay ɳgada gədey hay na, maaya daw?»

²⁷ Ngwas a heyey a ləvar: «Ahaw, Bay adfaw, kaa gədey hay na, a zəmam meepəsey ɳga daf ma kəzley daa slam masa bay ata hay ma zəmam daf cənja, ba diya?»

²⁸ Da ray ɳgene, Yesu a mbədətar, a ləvar: «Maaya kwakwa! Kah ma paya la ɳga ndaw akah fara fara. Cek

aha እገል key anda kah ma wudey.» Daa እገና, dam anja heyey a mbəley.

Yesu a mbəley masa-macay hay ga

²⁹ Fa dəba ha, Yesu a sləkdey daa slam aha, a daw ta mey dəhwa እገል *Galile. Ta', a təpey aa ray እገል anjwa, cəkwam! a njey fetede.

³⁰ Ndəhay makustakaya ga, a samawa fa vədfa, a handamawa ndəhay jegwer hay, ndəhay wulaf hay, ndəhay maahəlbətakaya hay, madagazlam hay lej ndəhay ta macay hay mekele mekele ga. A njadamata fa mey እገል Yesu. Ta', a mbəldata.

³¹ Ndəhay makustakaya heyey a rəzlam maja ata ma hətmatar madagazlam hay heyey faa guzlam dəba, ndəhay maahəlbətakaya hay heyey ta mbəlam cay, ndəhay jegwer hay heyey fa diyam ta salay ata hay, wulaf hay may fa hətmar dey dəba. Ta', a həlmamara Bay Gazlavay እገል *Israyel hay.

Yesu a vəltar cek mezəmey እገዳ da ndəhay ma fəna gabal məfad

(Mark 8.1-10)

³² Yesu ta', a zəltərwa gula anja hay, a ləvtar: «Dey-ceceh fa kaya fa ndəhay makustakaya kede, maja anja kaa dar maakar ata da cakay adfaw, wure kede cek mezəmey da har ata daa saba. Ya wudey እገል mbəkdata እገል diyam a way ta may ba, maja da a da hətam gədañ daa cəved እገል wusey a way ata hay ba kwa.»

³³ Gula anja hay a mbədədamara, a ləvmar: «Kaa aləkwa da wuzlah-ley kede na, ya da hətmawa cek mezəmey እገል rəhdata ndəhay tabiya makustakaya kede na, dama?»

³⁴ Yesu aa cəfdəta, a ləvtar: «Da har akwar fedə kaa na, peñ we?» A mbədədamara, a ləvmar: «Da har ala na, peñ maasala ta ewet mecəhe mecəhe nekədəy gway.»

³⁵ Yesu a ləvtar a ndəhay makustakaya heyey እገል njam a hwayak.

³⁶ Anja ta', a həla peñ maasala ta ewet hay heyey, a kar suse a Gazlavay, a papəsa, ta', a vəldatara a gula anja hay. Gula anja hay a, a wunkamatara a ndəhay makustakaya ha.

³⁷ Kwa waawa ta hətey cek mezəmey la, haa a rəhey. Ta', gula anja hay a cakalamara siya mambəkakaya. Macakalakaya ha a rəhey gadakar mahura mahura maasala.

³⁸ Yaw, ndəhay ma zəmamara peŋ ta ewet e na, ndəhay gabal məfad, ŋgusay ta bəza hay manjar ŋga sləfam.

³⁹ Fa dəba ha, Yesu a mbəkdata ndəhay makustakaya ha ŋga diyam a way ata hay. Ta', a təpey aa kwambiwal, a diyam aa hwayak mezəley Magadaŋ.

16

Mahura ŋga Jəwifhay aa cəfdamara Yesu ŋga key maazla
(Mark 8.11-13; Luk 12.54-56)

¹ Fa dəba ha, *Fariza hay ta ndəhay *Saduse hay a ŋgəcham a cakay Yesu ŋga jadamara, aa cəfdamara amba a key maazla ŋga wuzda gədaŋ aŋga a sawa ta fa Bay Gazlavay.

² Yesu a mbəddata, a ləvtar: «[Masa pas fa kəzley, gazlavay fa key magaza na, ka ləvam mandaw na, gazlavay ŋga var a key daa ba.]

³ Asaya, perek perek da masa pas fa bawa, fa cey na, ka ləvam tasana na, var a pey la. Anda kede, da akwar fa nəkam dey a gazlavay na, ka sərmara cek ma da key tasana ta cek ma da key mandaw. Kaa sləra masa yah ma ka na, ka sərmara mabara ha ba na, kwara?]

⁴ Akwar ndəhay masa wure kede na, malamba hay, akwar ma mbəkdamara Bay Gazlavay sem! Ka wudam ŋga hətam maazla ma wuzdərwa gədaŋ ŋga Gazlavay fara daw? Kwa akwar fa da hətam maazla ha daa ba, si maazla anda ma key ta *Jawnas * zleezle.»

Fa dəba ha, Yesu ta', a mbəkdata, a daw.

Mey-meŋgey da ray meesərkedey ŋga Fariza hay ta ŋga Saduse hay

(Mark 8.14-21)

⁵ Daa masa ata Yesu ta gula aŋga hay ma təŋgam sem a dey laŋgar ŋga dəhwa na, gula aŋga hay a ta sərfadamara ŋga handawa peŋ daa ba.

⁶ Ta', Yesu aa guzltar, a ləvtar: «Wam vaw fa cek ma həsla peŋ ŋga *Fariza hay leŋ ŋga *Saduse hay!»

⁷ Da ray ŋgene, gula aŋga hay aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Aa guzley anda kede maja aləkwa ma sakurwa ta peŋ daa ba daw?»

⁸ Yesu na, ta səra mey masa ata maa guzldamara da wuzlah ata sem. Da ray ŋgene, aa cəfdata, a ləvtar: «Akwar ndəhay masa ma pamara Gazlavay ŋga ndaw akwar fara

fara ba ɳgene, ka wulkam da ray peñ masa akwar ma handamawa daa ba na, maja me?

⁹ Haa wure kede akwar na, ka cəndamara mey a ba cənja daw? Sərfadamara peñ zlam masa yah ma wunkatara ɳgada ndəhay gabal zlam heyey. Mambəkakaya na, a rəhey gadakar we?

¹⁰ Asaya, sərfadamara peñ maasala masa yah ma wunkatara ɳgada ndəhay gabal məfad̄ heyey. Mambəkakaya na, a rəhey gadakar mahura mahura we?

¹¹ Yaw, daa masa yah maa guzlkwar: "Wam vaw fa cek ma həsla peñ masa fa Fariza hay leñ fa Saduse hay" na, yaa guzley na, da ray peñ ba. Kaa ka cəndamara ba na, kwara?»

¹² Anda kede, *gula hay ɳga Yesu heyey a sərmara, Yesu aa guzltar na, da ray cek ma həsla peñ fara fara ba, ama a ɳgatar mey da ray meesərkedey ɳga Fariza hay ta ɳga Saduse hay.

*Piyer a wuzda, Yesu na, ara Kəriste
(Mark 8.27-30; Luk 9.18-21)*

¹³ Yesu a wusey aa slam masa gweegwe ta slala Sezere-Fəlep. Aa cəfdatal gula anja hay, a ləvtar: «Ndəhay a padamaya, yah, *Bəz ɳga Ndaw na, ɳga wa?»

¹⁴ A mbəddamara, a ləvmar: «Ndəhay siya a ləvam kah na, *Jan-Baptis, mekele hay a ləvam, kah na, *Eli, *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay zleezle. Ndəhay mekele hay saya a ləvam, kah na, Jeremey, da daa ba, ndaw mekele dasi ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay zleezle.»

¹⁵ Ta', Yesu aa cəfdatal saya, a ləvtar: «Kaa akwar may, ka ləvam yah na, wa?»

¹⁶ *Simañw *Piyer a mbəddara, a ləvar: «Kah na, *Kəriste, Bəzey ɳga Gazlavay, ndaw masa anja daha ta dey ɳga sərmataw.»

¹⁷ Yesu aa guzlar, a ləvar: «Simañw, bəzey ɳga *Jawnas, maaya ɳga Gazlavay aa da ray kah, maja mey masa kah maa guzlda kede na, ara ndaw-magədañ ma wuzdakawa ba, ama ara Papay da vad ma wuzdakawa.

¹⁸ Yaw, yah may, ya fa ləvka, kah na, mezəley akah Piyer anda meləvey "pərad." Ya da pa *mecəmey-ray ɳga ndəhay adaw hay da ray pərad a. Kwa meməcey na, fa da gwa ɳgaa zədəda daa ba.

¹⁹ Ya da vəlka gədañ ɳga wurey cəved̄ ɳgada ndəhay amba a təram ndəhay ɳga Gazlavay. Mey masa kah ma da jəwa da bəla na, anja majəwkaya da gazlavay da vad

may. Asaya, mey masa kah ma da pëska da bëla na, anja mapëskakaya da gazlavay da vad may.»

²⁰ Yesu ta', a këtata gula anja hay, a katar mey, a lëvtar: «Fara fara yah na, Këriste, ama ka da wuzdamara a ndëhay ba.»

Ndaw ma wudey ñga sëpa Yesu na, si a key me?

(Mark 8.27-30; Luk 9.18-21)

²¹ Dëga ta pas masa *Piyer ma wuzda Yesu ara *Këriste heyey na, Yesu a wuztar mey ñgada gula anja hay, a lëvtar: «Si ya daw a *Jeruzelem. Mahura hay ñga *Jëwif hay, *bay-ray hay ñga ndëhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay, lenj *ndëhay maa sërkada kwakwas ñga Mawiz na, a sërdamaya banay la fetedse, a këdmaya la vagay. Ama ñga dar maakar a na, ya slëkdfawa la daa memëcey.»

²² Piyer ta', a zëla Yesu ta cakay, a mbëdar ray, a lëvar: «Kay! Bay mahura, Gazlavay ñga ka këne ba! Anja sëkway ñga cek anda ñgene na, ñga hëtfaka ba sëlak!»

²³ Ama Yesu pëla! a mbëdsey dey ñgada fa Piyer, a lëvar: «Hway la da cakay adaw, kah, *Satan. Kah na, ka fa sëpey ñga zlanjadadaya daa cëved adaw daw? Maja mewulkey akah ñgene na, ara mewulkey ñga Gazlavay ba, ama ara mewulkey ñga ndaw-magëdan gjway.»

²⁴ Ta', Yesu aa guzltar a gula anja hay, a lëvtar: «Da ndaw a wudey ñga sëpya na, si a mbékda mewulkey fa ray anja, a sëpya ta mevel pal, si a fësa banay ma da sawa a ray anja maja yah, anda yah ma da mëcey fa hwadam mazlanjalakaya.

²⁵ Sërmara, kwa waawa ma wudey ñga lëhda heter anja na, a key aa zëdëda, ama ndaw maa zëdëda heter anja maja yah na, a hëtar la aa slam a.

²⁶ Da ndaw a hëtey cek hay tabiya masa anja ma wudey da bëla kede, ama taa zëdëda heter anja sem na, cek hay a tabiya ñgene, ta lëhdamara ndaw a la daw? Yaw, ndaw a gwa ñga mbëdfa heter anja na, ta me?

²⁷ Sërmara, yah, *Bëz ñga Ndaw na, ya da sawa ta gëdanj ñga Papay lenj ta maslanj anja hay da vad. Ya da pëla mawurbay kwa ñga waawa cëpa, tëde fa slëra masa ndaw a ma ka.

²⁸ Ya fa lëvkwar fara fara, ndëhay siya da wuzlah akwar fede, fa da mëcam daa ba haa ata ma hëtmaya ta dey ata la ëdagay, masa yah, Bëz ñga Ndaw, ya fa zëma bay adaw.»

17

*Yesu a mbədəy fa dey njga gula anja hay
(Mark 9.2-13; Luk 9.28-36)*

¹ Dar maakwaw fa dəba ha na, Yesu ta', a zəlta ata *Piyer, *Jak, lej *Jan, məlmañ njga Jak a, a njgəlta aa ray njga anjwa maazəma, a njam fetede taava ata.

² Yesu a, pəla! a mbədəy fa dey ata, dey anja a wedey anda pas, zana anja mabara ndəd-nded.

³ Wure wure njene, ata *Mawiz ta *Eli a wuzmatar vaw a gula anja hay heyey *. Gula hay a, a hətmatar fa kam maday ta Yesu a.

⁴ Da ray njene, Piyer aa guzlar a Yesu, a ləvar: «Waa Bay Mahura, maaya na, ya njakwa fede. Da ka wudey na, amba ya kərcey slam hay maakar, pal njgada kah, pal njgada Mawiz, pal njgada Eli.»

⁵ Daa masa faa guzley aran na, mekwtenē mewedey ndəd-nded! a sawa, sərat! a sərtata. A cənam day maa guzlwa daa mekwtenē he, a ləvey: «Kede he ara Bəzey adaw masa yah ma wudə kalah. Ara bəzey masa ya faa səmey ga da ray a. Jəkfamar sləmay!»

⁶ Masa *gula hay njga Yesu ma cəndamara la na, a zluram ga, ta', a tədfam ta mey ta mey, daŋgay dar! a hwayak.

⁷ Wure njene, Yesu a njəchawa a cakay ata, a wusta ta har, a ləvtar: «Sləkdfam, ka da zluram ba.»

⁸ A bangadəmara dey na, a hətam ndaw mekele saba, si Yesu taava anja gway.

⁹ Masa ata fa bərnəgamawa da anjwa ha na, Yesu a kətata, a ləvtar: «Ka da wuzdamara cek masa akwar ma hətmər kede a ndaw ba, haa kasl pas masa yah, *Bəz njga Ndaw, ma da sləkdfawa daa meməcəy.»

¹⁰ Ta', gula hay njga Yesu aa cəfdamara, a ləvmar: «Ndəhay maa sərkada kwakwas njga Mawiz a ləvam si Eli a sawa la teesed da ray *Kəriste na, majə me?»

¹¹ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Ahaw, fara fara si Eli a sawa njga diyta cek hay cəpa maaya maaya.

¹² Ama, yah na, ya fa ləvkwar, Eli ta sawa cay. Ndəhay ta hətmər la, ama ta sərmara daa ba, ta kamar cek maaya ba la anda mevel ata ma wudey. Ara kəne may, ndəhay a ma da sərdamaya banay, yah, Bəz njga Ndaw.»

¹³ Anda kede, gula hay njga Yesu ta sərmara sem Yesu aa guzltar na, da ray *Jan-Baptis.

17:1 17.1 5.1 17:2 17.2-8 2Pi 1.16-18; CWJ 1.16 * **17:3 17.3** Ata Mawiz ta Eli na, ta məcam sem dəga zleezle, ta wuzmatar vaw la a gula hay njga Yesu. **17:5**
17.5 3.17 17:9 17.9 16.20 **17:10 17.10-11** Mal 3.23-24; Mt 16.14 **17:12**
17.12-13 11.14; Lk 1.17; Jan 1.21

*Yesu a bada cek da ray bəzey
(Mark 9.14-29; Luk 9.37-43a)*

¹⁴ Masa ata Yesu ta gula anja hay maakar heyey ma wusam la a cakay ndəhay makustakaya na, ta', ndaw daha a ŋgəchawa a cakay Yesu, a regedey fa mey anja,

¹⁵ a kar ambahw, a ləvar: «Bay Mahura, bəzey adaw anja ta cek da ray, fa bərzlada, fa sərda banay. Da cek aha ta zlar ŋga bərzlada la na, ta pas laŋgar a təd̄da aa awaw, da daa ba, aa yam. Sərfar dey-ceceh may taw!

¹⁶ Ya ta handa la fa gula akah hay, ama ta gwamara ŋga mbəldamara daa ba.»

¹⁷ Yesu ta', aa guzley, a ləvey: «Hey! Akwar ndəhay marəzltakaya masa ma pamaya ŋga ndaw akwar fara fara ba kede. Ya da njey ta akwar na, haa ta vara? Ya da bəskwar na, haa ta vara? Handamiwa bəzey a fede!»

¹⁸ Masa ata ma handamərwa bəzey a la na, Yesu ta', aa bəcar a cek da ray bəzey a. Ta', cek aha a bey. Wure ŋgene, bəzey a, a mbəley.

¹⁹ Masa ata Yesu ta gula anja hay ata taava ata na, ta', gula anja hay a, a ŋgəcham a cakay a, aa cəfdəmara, a ləvmar: «Ala ta gwamara ŋga badamara cek da ray bəzey a daa ba na, maja me?»

²⁰ Yesu a mbəddatar, a ləvtar: «Maja akwar fa təbmara mey ŋga Gazlavay fara fara daa ba. Ya fa ləvkwar fara fara, da akwar fa təbmara mey ŋga Gazlavay kwa kuset kədəy həma babəza ŋga bazlawar na, ŋgene, ka gwamara ŋga ləvmar a angwa mahura kede, sləkdey la fede, daw ŋgada fataday na, angwa ha a sləkdey la. Anda kede, cek masa ta gəra ŋga key fa akwar na, daa ba. [

²¹ Ama ŋga bey cek anda kede da ray ndaw na, si ta medərey-dan̄gay a Bay Gazlavay lej ta mekey *daliyam.]»

Yesu aa guzley saya da ray meməcəy anja ta masləkdəwa anja

(Mark 9.30-32; Luk 9.43b-45)

²² Ta pas laŋgar daha, ata Yesu ta gula anja hay a vəhmawa a *Galile, ata tabiya daa slam a. Yesu ta', aa guzltar, a ləvtar: «A da kərzamaya yah, *Bəz ŋga Ndaw, a da vəldamaya a har ndəhay.

²³ Ndəhay a, a da kədmaya vagay. Nga dər maakar a na, ya sləkdwala la daa meməcəy.»

Mey a kede a təd̄tar mevel a gula anja hay.

Mey da ray budaw

²⁴ Ata Yesu ta gula anga hay a diyam a Kapernayum. Ata ma wusam la na, ndəhay ma cakala budaw ŋga *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay ata fetede. Ta', ndəhay a, a ŋgəcham a cakay *Piyer aa cəfdamara, a ləvmar: «Bay akwar na, a pəley budaw ŋga Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay ba daw?»

²⁵ Piyer a mbəcdatar, a ləvtar: «'A, 'a, fa pəley.»

Daa masa Piyer fa mbəzey a way masa Yesu aa da hwad a na, Yesu aa guzlar teesed, a ləvar: «Simaŋw Piyer, ya wudey ŋgaa cəfsaka, ma pəlam budaw a bay hay da bəla kede na, wa hay wa? Ara bəza hay ŋga bay hay a daw? Da daa ba, ara zəgdaw hay daw?»

²⁶ Piyer a mbəcdara, a ləvar: «Ara zəgdaw hay.»

Yesu a ləvey: «Anda kede na, bəza hay ŋga bay a pəlam budaw ba.

²⁷ Ama ŋgama ya pəlkwa budaw a, amba mevel a catar ba. Anda kede, daw aa dəhwa ŋga *Galile, kəzla tetəlem † akah a hwad a. Ewet masa kah ma da lawa teesed na, ka wura mey ŋga ewet e, ka hətfey bərey ŋga dala mak ŋga pəlndakwara budaw a la. Larawa amba ka pəlndakwara budaw aləkwa cew e.»

18

Ma da key mahura na, wa?

(Mark 9.33-37; Luk 9.46-48)

¹ Daa ŋgene, *gula hay ŋga Yesu a ŋgəcham a cakay a, aa cəfdamara, a ləvmar: «Da wuzlah ndəhay masa Gazlavay fa wey da ray ata na, mahura na, wa?»

² Yesu ta', a zəlwa bəzey mecəhe, a lacada a wuzlah ata.

³ Ta', aa guzltar, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, da akwar ta mbədəm amba ka təram anda bəza hay mecəhe daa ba na, ŋgene, akwar fa da njam a wuzlah ndəhay masa Gazlavay fa wey da ray ata na, daa ba səlak.

⁴ Ndaw ma pa ray anja ŋga mecəhe anda bəzey mecəhe kede na, ara anja ma da key mahura da wuzlah ndəhay masa Gazlavay fa wey da ray ata.

⁵ Kwa waawa ma təbey bəzey anda bəzey mecəhe kede maja a wudya na, a key ŋgene, a təbey yah, ray adaw.»

Mewey vaw fa cek ma bata ndaw

(Mark 9.42-48; Luk 17.1-2)

⁶ «Asaya, kwa waawa ma betey ndaw pal dasi ndəhay ma təba mey adaw hay kede ŋga key mebərey na, ŋgada

an̄ga na, ḥ̄gama ata ma j̄ewmar an̄gwa mahura a d̄ay, ma k̄ozlamara aa b̄elay gway.

⁷ Kay! Banay daha fa nd̄ehay da b̄ela kede, maja cek hay ga fa t̄eknamata nd̄ehay ḥ̄ga key meb̄orey. Ahaw fara, cek hay a, a da batamata ḥ̄ga key meb̄orey mandaw mandaw. Ama banay a sawa la a ray ndaw ma h̄oldata nd̄ehay ḥ̄ga key meb̄orey a.

⁸ Da har akah, da daa ba, salay akah, fa h̄oldaka ḥ̄ga key meb̄orey na, d̄esla har a, da daa ba, salay a, hazakada d̄orenj ta kah. Ngama kah ma h̄otey heter mend̄ovey ba ta salay pal, da daa ba, ta har pal da ray kah ma da mb̄ezey aa awaw mend̄ovey ba ta har akah hay cewete, da daa ba, ta salay akah hay cewete.

⁹ Da dey akah fa h̄oldaka ḥ̄ga key meb̄orey na, wuzlka dey a, hazakada d̄orenj ta kah. Ngama kah ma h̄otey heter mend̄ovey ba ta dey pal, da ray kah ma da mb̄ezey aa v̄oged ḥ̄ga awaw magaza ta dey akah hay cewete.

(Luk 15.3-7)

¹⁰ «Pam lēgesl, kwa ka da r̄esam ndaw pal letek da wuzlah nd̄ehay ma pamata ray ata ḥ̄ga mec̄he anda b̄eza hay ba. Fara fara, ya fa l̄evkwar maslan ata hay da vad fa lacafamatar a ray da cakay Papay da vad mandaw mandaw.

[

¹¹ Maja yah *B̄ez ḥ̄ga Ndaw, ya sawa na, ḥ̄ga l̄ehdata nd̄ehay masa maažədtakaya.]»

Mey-men̄gey ta t̄ebaŋ meežəd̄ey

¹² «Da ndaw aa ta t̄ebaŋ hay temere, da pal da wuzlah ata taa z̄edey sem na, ndaw aha a da key na, kwara? A mb̄ekdata t̄ebaŋ hay kwakwar zlam-letek a ray a zlam-letek da an̄gwa, a daw a s̄op̄erwa pal masa meežəd̄ey a ḥ̄gene daa ba daw?

¹³ Ya fa l̄evkwar fara fara, da masa ta h̄et̄erwa la na, aa s̄omey la ga da ray t̄ebaŋ a pal ḥ̄gene, ma f̄ena da ray kwakwar zlam-letek a ray a zlam-letek masa taa z̄ed̄am daa ba heyey.

¹⁴ Ara k̄ene, Papakw akwar masa da vad may, a wudey kwa ndaw pal letek da wuzlah nd̄ehay ma t̄eba mey an̄ga hay aa z̄edey ba.»

Da m̄elmakw ta kaka cek maaya ba la na, ka da kada na, kwara?

¹⁵ Yesu aa guzltar a gula an̄ga hay, a l̄evtar: «Da m̄elmakw * ta kaka cek maaya ba la na, daw fa v̄ed̄a, kadara meb̄orey

18:8 18.8-9 5.29-30 **18:10 18.10-14** Jaŋ 10.11-15 **18:14 18.14** 6.10 * **18:15**
18.15 m̄elmakw: A wudey ḥ̄ga l̄ovey ara m̄elmaŋ ḥ̄ga s̄ekway ba, ama ara m̄elmaŋ daa mey ḥ̄ga Gazlavay.

aŋga ha, akwar taa cew e. Da ta cəndakawa mey akah la na, ŋgene ara cek maaya, kah ma ciya məlmakw a sem.

¹⁶ Ama da a cəndakawa mey akah ba na, ŋgəley ndaw pal, da daa ba, ndəhay cew asi akah. Ka ka anda kede na, anda dərewel ŋga Gazlavay ma ləvey: "Kwa cek wura wura maaya ba masa ndaw ma ka, ŋga sərey mey da ray a fara fara na, maaya na, ndəhay cew, da daa ba, maakar a nəkmara mey a, a kam sede da ray mey a."

¹⁷ Da a cəndakwara ba cəŋga na, kada mey a, a ndəhay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay adaw hay. Da a cəntar mey a ndəhay daa mecəmey-ray a ba cəŋga na, pa məlmakw a ŋga ndaw ma səra Gazlavay ba, da daa ba, pa ŋga *ndaw ma cakala budaw.»

Mey da ray medərey-dəŋgay

¹⁸ «Ya fa ləvkwar fara fara, kwa mey wura wura masa akwar ma da jəwmara da bəla na, aŋga majəwkaya da gazlavay da vad may. Asaya, kwa mey wura wura masa akwar ma da pəskamara da bəla na, aŋga mapəskakaya da gazlavay da vad may.

¹⁹ «Ya fa ləvkwar saya: da ndəhay cew da bəla kede, a cəmam day ŋgaa cəfdəy kwa meeme daa medərey-dəŋgay na, Papay da vad a vəltar la.

²⁰ Maja da ndəhay cew, da daa ba, maakar ta cəmam la ta mezəley adaw na, yah da wuzlah ata.»

Mey-meŋgey ta ndaw ma ka sləra ma sərey dey-ceceh ba

²¹ Fa dəba ha, *Piyer ta', a ŋgəchey fa Yesu, a ləvar: «Bay Mahura, da məlma adaw fa kaya cek maaya ba mandaw mandaw na, ya da mbəkdara mebərey aŋga na, dey we? Haa dey maasala daw?»

²² Yesu a mbəddara, a ləvar: «Kay! dey maasala daada ba, ama dey kwakwar maasala haa dey maasala ha.

²³ «Maja ŋgene, ya wudey ŋga ŋgakwar mey amba ka sərmara Gazlavay a wey da ray ndəhay na, kwara. Bay daha a wudey ŋgaa cəfda dəvaz aŋga fa ndəhay ma ka sləra aŋga hay.

²⁴ Masa aŋga fa zlar ŋgaa cəfda dəvaz a na, a handamar ndaw pal masa ta dala aŋga da ray a ga a sləfey ba.

²⁵ Cek aŋga ŋga pəla daa ba. Anda kede, bay a, a pəskatar mey a gula aŋga hay ŋga hədkadamara ndaw aha, ta ŋgwasi aŋga, ta bəz aŋga hay lej cek aŋga hay cəpa ŋga pəley dəvaz a.

26 Ta', ndaw a heyey, a pøtkweley fa mey ñga bay anja ha, a lèvar: "Ambahw, bay adfaw, vølya dør nekødøy, cay na, ya pølkawa cøpa."

27 Bay heyey dey-ceceh a kar fa ndaw aha. Anda kede, a mbøkda døvaz anja da ray ndaw aha heyey cøpa, ta', a mbøkda ñga daw.

28 «Masa ndaw aha fa bawa na, a cam ray ta ndaw mekele masa ata ma kam sløra bama. Døvaz anja fa ndaw aha daha may, døvaz a, kuset kødøy gway. Kaw! a kørza ndaw aha kasl! asi døy. Ta', a lèvar: "Pølyawa dala adfaw."

29 Ndaw masa ata ma kam sløra bama heyey, ta', a pøtkweley fa mey anja, a dørar døngay, a lèvar: "Ambahw, vølya dør nekødøy, cay na, ya pølkawa."

30 Ama ndaw kaa heyey a tøba ba. Ta', a handa, a køzla aa førsøne, haa anja ma pølra døvaz anja ha.

31 Mandala anja hay siya ma høtmøn na, a røzlam, mevel a catar ga. Ta', a diyam a wuzdamara mey a cøpa a bay ata heyey.

32 Da ray ñgene, bay a heyey a zølrawa ndaw aha, a lèvar: "Kah na, ndaw malamba. Ya ta mbøkdakawa døvaz masa da ray kah sem cøpa maja kah ma dørya døngay.

33 Kaa kah na, ka sørfar dey-ceceh fa mandala akah anda yah ma sørfaka dey-ceceh ba na, kwara?"

34 Mevel a car a bay heyey, ta', a vølda a har ndøhay ñga sørdamara banay, haa aa ma pølra døvaz anja ha cøpa."

35 Cay, Yesu ta', a patar leñgesl, a løvtar: «Yaw, ara anda ñgene, da ndaw da wuzlah akwar a mbøkdara mebørey ñga mølmaha ta mevel pal ba na, Papay da vad, fa da mbøkdara mebørey anja daa ba køne may.»

19

*Mey da ray mebøley ñgwas
(Mark 10.1-12; Luk 16.18)*

1 Masa Yesu ma ndøvdø mey anja cay na, ta', a bey daa hwayak ñga *Galile, a daw aa hwayak ñga *Jude da dey lanjar ñga wayam ñga Jurdenj.

2 Ndøhay ga, a søpmar wurzay. Fetedø, ta', a mbøldata masa-macay hay da wuzlah ata.

3 *Fariza hay a diyam a cakay a, amba a jadamara. Aa cøfdamara, a løvmar: «Kwakwas aløkwa a vøley cøved a ndaw ñga bøla ñgwas anja, kwa fa mey wura wura daw?»

4 Yesu a mbøddatara, a løvtar: «Mawuzlalakaya daa dørewel ñga Gazlavay a løvey: "Daa mezley ñga bøla,

Gazlavay a ləmwā na, zel ta ḥ̄gwas.” Ka ta jaŋgamara mey a daa ba daw?

⁵ Gazlavay a ləvey saya: “Maja ḥ̄gene, ndaw-mezəle a mbəkda papaha ta mamaha, amba a cəmam ta ḥ̄gwas anja. Ata cewete, a təram anda ndaw pal.”

⁶ Anda kede, ata ndəhay cew saba, ama ata anda ndaw pal. Yaw, cek masa Gazlavay ma cəma sem anda kede na, ndaw a da wunka ba.”

⁷ Fariza hay a, aa cəfdamara Yesu a saya, a ləvmar: «*Mawiz ta wuzleley mewey la ma ləvey, da ndaw a wudey ḥ̄ga bəla ḥ̄gwas anja na, si a wuzlalar cərewel ḥ̄ga wuzda anja ma bəla sem. Kaa a wuzlala mey a anda kede na, majā me?»

⁸ Yesu a mbəddatar, a ləvtar: «Mawiz a vəlkwar cəved ḥ̄ga bəley ḥ̄gwas akwar hay na, majā mevel akwar maaya ba. Ama daa mezley ḥ̄ga bəla na, cek aha ta key kəne na, daa ba.

⁹ Ya fa ləvkwar fara fara, kwa waawa ma bəla ḥ̄gwas anja, ḥ̄gwas aha ta ley vaw saw da palah daa ba, a ley ḥ̄gwas mekele, a key ḥ̄gene na, a ley vaw saw da palah.»

¹⁰ Gula anja hay, a ləvmar: «Da ḥ̄ga bəley ḥ̄gwas si anda kede na, ḥ̄gama, ndaw a njey manjar ḥ̄gwas.»

¹¹ Yesu a mbəddatar, a ləvtar: «Ndəhay cəpa a təbmara mey a ḥ̄ga key kəne ba. Ma gwa ḥ̄ga təbmara na, si ndəhay masa Gazlavay ma vəltar gədəj ḥ̄ga təbmara mey a.

¹² Sərmara, cek hay mekele mekele daha ma təkta ndəhay ḥ̄ga ley ḥ̄gwas. Ndəhay siya majā vaw a latar ba dəga ḥ̄ga mayawa ata, siya majā ata maanqwadatakaya, siya hay may a njam manjar ḥ̄gwas, majā a wudam ḥ̄ga key sləra ḥ̄gada Bay Gazlavay gway. Da ndaw ma gwa ḥ̄ga təba mey masa yah ma kada da ray meley ḥ̄gwas kede daha na, ḥ̄ga təba.»

Yesu a pəstar mey a bəza hay

(Mark 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³ Fa dəba ha, ndəhay a handamata bəza hay fa Yesu, amba a patar har a ray, a pəstar mey, a dəreye dangay majā ata. Ama gula anja hay, a kamatar mey a ndəhay a.

¹⁴ Da ray ḥ̄gene, Yesu aa guzltar a gula anja hay a, a ləvtar: «Mbəkdamatərwa bəza hay ḥ̄ga samawa fa yah! Ka da təkmata ba, majā Gazlavay fa wey da ray ndəhay masa anda bəza hay a.»

¹⁵ Ta’, a patar har a ray, a pəstar mey. Fa dəba ha, ndal! madaw anja.

Bəz-gula masa-zleley aa cəfda Yesu da ray mehətey heter mendəvey ba

(Mark 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶ Ta pas lañgar daha, bəz-gula daha a ŋəchey a cakay Yesu, aa cəfda, a ləvar: «Bay adaw, ya da key maaya amba ya hətey heter mendəvey ba na, me?»

¹⁷ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Kaa cəfsaya da ray mekey cek maaya na, majə me? Ara Gazlavay pal taava anja, ndaw maaya. Da ka wudəy ɳga hətey heter mendəvey ba na, si ka nar ray a *mewey hay ɳga Gazlavay.»

¹⁸ Gula ha aa cəfda Yesu, a ləvar: «Ya ney ray na, a mewey hay wura?» Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ka da kədəy ndaw vagay ba, ka da ley vaw saw da palah ba, ka da leley ba, ka da mbərzley a ray ndaw ba.»

¹⁹ Natar ray ɳgada ata papakw ta mamakw, asaya, wufa meseembew akah anda kah ma wufa ray akah.»

²⁰ Bəz-gula ha, a ləvar: «Mewey hay a cəpa kede, ya ta zləbta daa ba səlak, ma mbəkyə ɳga key na, wura dəba wura?»

²¹ Yesu a ləvar a bəz-gula ha: «Da ka wudəy ɳga tərey ndaw maaya kalah na, daw, hədkadət cek akah hay tabiya, wunkatara dala ha a masa-viya hay. Da ka ta ka la anda kede na, ka da hətey zleley fa Gazlavay da vad. Masa kah ma vəldatara dala ha cay a masa-viya hay na, sawa, səpya.»

²² Masa bəz-gula ha ma cənda Mey a anda kede na, ta', a daw, anja ta meesəmey daa ba, majə aa ta zleley ga, a wudəy ɳga vəldatara a ndəhay ba.

²³ Da ray ɳgene, Yesu aa guzltar a gula anja hay, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, anja ta banay ga ɳgada ndaw masa-zleley amba a təba Gazlavay ɳga wey da ray a.»

²⁴ Asaya, ya fa ləvkwar, anja ta banay ɳgada slagwama ɳga mbəzey taa vəged ɳga baatal. Ama, anja ta banay ga ma fəna saya ɳgada ndaw masa-zleley ɳga təba Gazlavay ɳga wey da ray a.»

²⁵ Masa gula anja hay ma cəndamara Mey a kede na, a rəzlam ga, a ləvam: «Kay! Da anda kede na, ma da ləhey daa mebərey na, wa?»

²⁶ Da ray ɳgene, Yesu a nəkta, a ləvtar: «Meləhey daa mebərey na, ara cek masa ndaw-magədañ ma gwa ɳga ka ba, ama Gazlavay na, a gwa ɳga kata cek hay tabiya.»

²⁷ Ta', *Piyer aa guzlar a Yesu a, a ləvar: «Yaw, ala na, ya ta mbəkdamatərwa cek ala hay sem cəpa, amba ya səpmaka. Kaa ya da hətam fa salay ala na, me?»

²⁸ Yesu a mbəddatar, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, ta pas masa cek hay cəpa ma da təram mawiya na, yah, *Bəz ḥəga Ndaw, ya da njey aa slam-menjey adaw mawadakaya ḥəga wey da ray ndəhay. Akwar, kuraw a ray a cew masa ma səpmaya kede na, ka da njam aa slam-menjey ḥəga bay hay amba ka kamatar sariya ḥəgada səkway hay kuraw a ray a cew ḥəga *Israyel.

²⁹ Da ndaw a mbəkdərwa way aŋga, da daa ba, a mbəkdatərwa məlmaha hay, dam-mamaha hay, mamaha, papaha, bəz aŋga hay, da daa ba, a mbəkdatərwa ley aŋga hay, amba a səpya na, ndaw aha a hətey cek hay a la ma fəna masa aŋga ma mbəkdatərwa ḥəgene a key dey temere. Asaya, a hətey heter mendəvey ba la may.

³⁰ Yaw, ndəhay ga ma təbmara mey adaw ḥəgeeme, a da vəham fa dəba. Asaya, ndəhay ga masa fa dəba, a da diyam fa mey.»

20

Mey-menjey ta ndəhay ma ka sləra da ley

¹ Ta', Yesu aa guzltar a gula aŋga hay, a ləvtar: «Ya gwa ḥəga wa cek masa ndəhay ma da hətam ta pas masa Gazlavay ma da wuzdərwa mewey aŋga da ray ndəhay na, ta me? Ehe, ya ḥəgakwar mey da ray a. Bay ḥəga ley dəha, a bawa taa pərek e ḥəga səpey ndəhay ḥəga key sləra da ley aŋga.

² A kam maday ta ndəhay ma ka sləra. Fa mevərndey na, a da vəltar dala təde ḥəga sləra ḥəga ndaw mevərndey da ley. Ta', a ləvtar ḥəga diyam a ley aŋga ha dəba.

³ Pas təde mehəley maaca na, a bawa da way saya, a da nəkey dey na, a ray ndəhay mekele hay manjatakaya ḥəga maaya daa slam aha.

⁴ Ta', a ləvtar: “Diyam ta kam sləra da ley adaw katay may, amba ya pəlkwar dala təde fa sləra akwar a.”

⁵ Ta', ndəhay a, a diyam aa sləra ha. Bay ḥəga ley kaa heyey a bawa ta wuzlah-pas, a həley ndəhay mekele. Asaya, a bawa ta pas ḥəgaa kwad, a həley ndəhay mekele saya.

⁶ Pas gweegwe a kəzley na, a bawa, a hətey ndəhay manjatakaya daa slam aha saya, a ləvtar: “Ka vərndam ḥəga maaya anda kede na, maja me?”

⁷ A mbəddamar, a ləvmar: “Ya vərndam ḥəga maaya na, maja ndaw ma həlndar aa sləra daa ba.” Anda kede, a ləvtar: “Yaw, diyam a ley adaw, ta kam sləra may.”

⁸ «Masa pas ta kəzley cay na, ta', a zəlrawa *bay-ray ŋga sləra aŋga, a ləvar: "Zəltərwa ndəhay ma ka sləra, pəltara dala ata. Ka zlar ta fa ndəhay ma samawa madagway-dakw haa kasl fa ndəhay ma samawa ŋgeeme."

⁹ Ndəhay madagway-dakw heyey a diyam fa bay-ray ŋga sləra heyey dəba, a təbmara dala ata, kwa waawa a hətey dala təde ŋga sləra ŋga ndaw mevərndey da ley.

¹⁰ Ndəhay ŋgeeme heyey a diyam may, a wulkam na, a da hətam ma fəna ŋga ndəhay madagway-dakw hay heyey. Ama, a hətam na, dala təde ŋga sləra ŋga ndaw mevərndey da ley cəŋga gway.

¹¹ Masa fa təbmara dala ha na, faa ŋguram mey da ray bay ŋga ley a,

¹² a ləvam: "Ndəhay ma samawa madagway-dakw kede, a kam sləra bərey pal gway, ama ka vəltar dala letek ta ala ma kam sləra hipas daa pas mecey na, kwara?"

¹³ Ta', bay ŋga ley a, aa guzley ŋgada ndaw pal da wuzlah ata, a ləvar: "Jam adaw, ya ta bataka daa ba səlak, maja ya kakwa maday na, da ray dala təde ŋga mevərndey ŋga sləra ŋga ndaw pal da ley, ba diya?

¹⁴ Təba dala akah masa anda aləkwa ma kakwa maday, daw. Ya wudey ŋga vəlar dala həma ŋga akah a ndaw ma sawa aa sləra fa dəba kede.

¹⁵ Fa kah na, ya gwa ŋga key cek ta zleley adaw anda yah ma wudey ba daw? Səleŋ fa kaka maja yah ndaw maaya daw?"»

¹⁶ Ta', Yesu aa guzltar saya, a ləvtar: «Ara anda kede, ndəhay madagway-dakw, a da təram ndəhay ŋgeeme, asaya, ndəhay ŋgeeme a da təram ndəhay madagway-dakw.»

Yesu aa guzley ŋga dey maakar da ray meməcey aŋga ta masləkdəwa aŋga

(Mark 10.32-34; Luk 18.31-34)

¹⁷ Ata Yesu fa diyam a *Jeruzelem. Daa masa ata daa cəved na, ta', Yesu a ŋgəlta gula aŋga hay kuraw a ray a cew ta cakay, a ləvtar:

¹⁸ «Ehe, wure kede aləkwa fa nakwa a Jeruzelem. Fetede na, a da vəldamaya, yah *Bəz ŋga Ndaw, a har *bay-ray hay ŋga ndəhay ma ka kwakwas ta *ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz. A da kamaya sariya ŋga kədsey vagay.

¹⁹ Asaya, a da vəldamaya a har ndəhay masa *Jəwif hay ba, amba aa sangəram a ray aſfaw, a slədmaya ta laway, a dərmaya fa hwadəm mazlaŋgalakaya, ya məcey la. Nga dar maakar a na, ya sləkdəwa la daa meməcey a.»

*Mamanj ḥga ata Jak ta Janj aa cəfda Yesu
(Mark 10.35-45)*

²⁰ Fa dəba ha, ḥgwas ḥga Zebede ta bəz aŋga hay a ḥgəcham fa Yesu. ḅgwas aha a regedey fa mey aŋga, aa cəfda ḥga jəna.

²¹ Yesu ta', aa cəfda, a ləvar: «Ka wudey na, me?» ḅgwas aha, aa mbəd̄dara, a ləvar: «Ya wudey na, ka ləvya dəga wure kedə, daa masa ka fa zəma bay akah na, ka da njadata bəz adfaw hay cew kedə, pal ta har-zəmay akah, lanjar ta har-gula akah.»

²² Yesu aa guzltar a bəza hay ḥga ḅgwas a heyey, a ləvtar: «Ka sərmara cek masa akwar maa cəfdam ba. Ka gwamara ḥga səram banay la anda yah ma da səra daw *?» Ta', a mbəd̄damara, a ləvmar: «Ahaw, ya gwamara.»

²³ Yesu a ləvtar: «Ahaw, ka səram banay la anda yah ma da səra. Ama ḥga njey ta har-zəmay adfaw, da daa ba, ta har-gula adfaw na, ara yah ma da dəsla mey a ḥgene ba. Ara Papay ma diyta slam hay a ḥgene ḥgada ndəhay masa aa ma walata.»

²⁴ Fa dəba ha, masa gula aŋga hay siya kuraw ma cəndamara mey a na, a cam mevel a ray məlmaŋ hay cew heyey.

²⁵ Da ray ḥgene, Yesu a zəlta tabiya, a ləvtar: «Ka sərmara da wuzlah ndəhay da bəla kede na, bay hay daha. Bay hay a na, fa wam da ray ndəhay ta gədanj, asaya, mahura hay mekele fa wam da ray ndəhay ta cəved e ba.

²⁶ Ama da wuzlah akwar na, a da key kəne ba. Yaw, da ndaw da wuzlah akwar a wudey ḥga key mahura na, si a tərey ndaw ma ka sləra akwar.

²⁷ Asaya, da ndaw da wuzlah akwar a wudey ḥga key *bay-ray na, si a tərey anda beke akwar.

²⁸ Anda kede, kwa yah, *Bəz ḥga Ndaw, ya sawa a bəla na, amba ndəhay a kamaya sləra ba. Ama ya sawa a bəla na, amba ya katar sləra a ndəhay, ya vəlda heter adfaw ḥga ləhey ndəhay ga daa mebərey.»

*Yesu a wurey dey ḥga ndəhay wulaf hay cew
(Mark 10.46-52; Luk 18.35-43)*

²⁹ Masa ata Yesu ta gula aŋga hay fa bam da Jerikwaw na, ndəhay ga fa səpmatar wurzay.

* **20:22 20.22** Ka gwamara ḥga səram banay la anda yah ma da səra daw?: Ta mey Gərek a ləvey «Ka gwamara ḥga sam cek la daa vəley anda yah ma da sa daw?» **20:22 20.22** 26.39; Mk 14.36; Lk 22.42; Jan 18.11 **20:23 20.23** SNM 12.2 **20:26 20.26-27** 23.11; Mk 9.35; Lk 9.48 **20:28 20.28** Iz 53.12; 1Kwr 6.20; 7.23; Gal 1.4; 1Tm 2.5-6; 1Pi 1.18-19 **20:29 20.29-34** 9.27-30

30 Ndəhay wulaf hay cew daha manjatakaya da mey-cəved. A cəndamara na, Yesu fa daw ta ңgene. Ta', a wudam, a ləvam: «Bay Mahura, Bəzey ңga *Davit, ambahw sərfandar dey-ceceh may taw!»

31 Ndəhay ga heyey a kamatar mey, a ləvmatar ңga njam teete. Ama wulaf hay a, a wudam ta gədań ta gədań cəńga, a ləvam: «Bay Mahura, Bəzey ңga Davit, ambahw sərfandar dey-ceceh may taw!»

32 Yesu ta', a lecey, a zəltərwa, aa cəfdəta, a ləvtar: «Ka wudam ya kakwar na, me?»

33 Ta', wulaf hay a, a mbəddamara, a ləvmar: «Bay Mahura, ya wudam ka wurndara dey ala.»

34 Wulaf hay a, a kamar dey-ceceh a Yesu. Anja gas! gas! a gəsfatar har fa dey ata. Wure wure ңgene, dey ata ha, wur! wur! a wuram, a hətmar dey maaya maaya dəba. Fa dəba ha, ta', a diyam asiya.

21

Yesu a daw a Jeruzelem anda bay

(Mark 11.1-11; Luk 19.28-40; Jań 12.12-19)

1 Ata Yesu ta gula anja hay fa diyam aa berney ңga *Jeruzelem. Massa ata gweegwe ta berney a na, a wusam gweegwe ta slala daha mezəley Betfaje da rav Anǵwa ңga *Awliviye. Yesu ta', a slorey gula anja hay cew teesed ңgada slala ha,

2 a ləvtar: «Diyam a slala fa mey akwar katay, ka da hətfam madi-zəńgwaw majəwkaya ta babəza da cakay a. Pəskamərwa, handamatiwa cewete.

3 Da ndaw a təkakwar ңga pəska na, ləvmar: «Bay Mahura a wudey.» Ңgene na, ndaw aha, a mbəkdakwar la ңga pəska wure ңgene.»

4 Yaw, cek aha ta key la amba a key anda Gazlavay maa guzlwa zlezzle ta mey *ndaw ma təla mey anja ma ləvey:

5 «Ləvmatar a ndəhay daa berney ңga *Siyanjw:

nəkam dey, bay akwar fa sawa fa akwar.

Ara ndaw meekwed-mey, aa da ray madi-zəńgwaw,
aa da ray babəza ңga madi-zəńgwaw aha.»

6 Da ray ңgene, gula anja hay cew heyey a diyam, a kamara anda Yesu ma ləvtar ha.

7 A handamar madi-zəńgwaw ta babəza ha dəba. Gula anja hay a, a ciymata zana ata hay a ray zəńgwaw hay a. Yesu ta', a njey a ray a.

⁸ Ndəhay ga malacatakaya daa cəved ɳga cey ray ta Yesu, a ciyam zana ata hay aa cəved ɳga həslmar ray. Siya hay da wuzlah ata, a bəzlham mey-har ɳga wudez hay, a pamata aa cəved e may.

⁹ Ndəhay fa diyam fa mey anja, lej fa dəba anja, ata tabiya fa wudam, a ləvam: «*Hawzana! Həlmakwa Bəzey ɳga *Davit! Anja Bay Gazlavay ɳga pəsar mey a ndaw masa aa ma slərdərwa ta mezəley anja. Həlmakwa Bay Gazlavay da vad!»

¹⁰ Masa Yesu a fa mbəzey aa berney ɳga Jeruzelem na, ndəhay daa berney a, a mbədfam haya! haya! aa cəfdam vaw da wuzlah ata, a ləvam: «Kede he na, ara wa?»

¹¹ Ndəhay ga ma diyam ta Yesu heyey, a mbədfamatara, a ləvmatar: «Ara ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay, mezəley Yesu, ndaw *Nezeret daa hwayak ɳga *Galile.»

Yesu a bəlta ndəhay daa Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay

(Mark 11.15-19; Luk 19.45-48; Jap 2.13-22)

¹² Fa dəba ha, Yesu a mbəzey aa papalah ɳga *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay. Fete na, ndəhay fa kam luma. Maja ɳgene, ta', a bəlta ndəhay tabiya ma hədkadam cek hay lej ndəhay ma hədkam cek hay. A bəzlta slam hay ɳga ndəhay ma mbədfa dala ta jaŋga hay ɳga ndəhay ma hədkadam makurgwadakw hay.

¹³ Ta', a ləvtar: «Mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, Gazlavay a ləvey: "Way adaw na, ara way amba ndəhay a dərmaya dəngay da hwad a." Ama akwar na, ka tərdamara way a kede ɳga slam ɳga mayal hay!»

¹⁴ Ndəhay wulaf hay ta ndəhay jegwer hay a ɳgəcham fa Yesu daa Way-mekey-kwakwas a. Ta', a mbəldata.

¹⁵ Ndəhay mahura hay da ray ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay lej *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz, a hətmatar maazla hay masa Yesu ma ka. Asaya, a hətmatar bəza hay daa Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay a, fa wudam, a ləvam: «*Hawzana! Həlmakwa Bəzey ɳga *Davit!» Da ray ɳgene, mevel a catar.

¹⁶ Ta', a ləvmar a Yesu: «Ka fa cənda mey masa ata maa guzlam kede daw?» Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Ahaw, ya fa cənda. Mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, a ləvey: "Bay Gazlavay, ka taa sərkadata bəza hay mecəhe hay ta bəza hay da mey dəwa la ɳga həlmamaka." Ka ta jaŋgamara mey a daa ba daw?»

¹⁷ Fa dəba ha, Yesu a mbəkdata, a bawa daa berney ŋga *Jeruzelem e, a daw a slala Betani. A ney fetede dasi tavad a ŋgene.

*Mey da ray wudez manjar babəza
(Mark 11.12-14, 20-24)*

¹⁸ Peperek e, ta slam ŋgaa perek na, Yesu a vəhwā aa berney ŋga *Jeruzelem, may fa car.

¹⁹ Daa masa anja fa daw na, a hətey wudez daha da meycəved, a yey babəza anda gudav. Ta', a daw a cakay wudez e, ama a hətfey fa wudez e na, si gwaslaf a gway, babəza fa vəfa daa ba. Da ray ŋgene, Yesu a nəsa wudez e, a ləvey: «Kuse! Ka yey babəza saba ŋga sərmataw.» Wure wure ŋgene, wudez e, a kweley.

²⁰ Daa ŋgene, gula anja hay, ata da siya. Masa ata ma hətmar wudez e ma kweley anda ŋgene na, a rəzlam, a ləvmar a Yesu: «Wudez e, a kweley fiyaw fiyaw na, kwara?»

²¹ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, da akwar fa pamara Gazlavay ŋga ndaw akwar fara fara, asaya, da akwar fa wulkam cew cew daa ba na, ka gwamara ŋga key cek anda yah ma ka ngada wudez kede daada ba, ama ka gwamara kwa ŋga ləvar ŋgada angwa mahura kede: "Sləkdey la fedē, kəzley aa bəlay" na, a key la kəne.

²² Da akwar fa pamara Gazlavay ŋga ndaw akwar fara fara na, cek masa akwar maa cəfdamara daa medərey-dəngay na, a vəldakwara la cəpa.»

*Ma vəldara gədarj a Yesu na, wa?
(Mark 11.27-33; Luk 20.1-8)*

²³ Fa dəba ha, Yesu a mbəzey aa papalah ŋga *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay. Aa sərkadata ndəhay fetede. Masa anja faa sərkadata ndəhay a na, ta', *bay-ray hay da ray ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay lej mahura hay ŋga *Jəwif hay a ŋgəcham a cakay a, aa cəfdamara, a ləvmar: «Ma ləvka ŋga kata cek hay a kede na, wa? Asaya, ma vəlka cəved ŋga kata na, wa?»

²⁴ Yesu, ta', a mbəddatara, a ləvtar: «Yaw, yah may, amba yaa cəfdakwar mey pal. Da akwar ta mbədđamiwa mey a la na, yah may, ya kadakwara ndaw ma vəldiwa cəved ŋga kata cek hay a kede la.

²⁵ Kaa ma slərdərwa *Jaŋ-Baptis ŋga katar *baptēm a ndəhay na, wa? Gazlavay daw, ndəhay daw?»

Da ray ŋgene, ndəhay mahura hay a ta bay-ray hay a, a slam yawa da wuzlah ata, a ləvam: «Ya da mbədđakwa aa mey anja ha na, kwara? Da ya ləvkwa: "Ara Gazlavay ma

slərdərwa” na, a da mbəd'dandakwara, a ləvey: “Kaa ka təbmara mey ɳga Jan-Baptis a ba na, majə me?”

²⁶ Ama da ya ləvkwa: “Ara ndəhay ma slərdamərwa” na, ya zlurakwa ta ndəhay majə ndəhay tabiya fa wulkam Jan-Baptis na, ara *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay.»

²⁷ Da ray ɳgene, ta', a mbəd'damara a Yesu, a ləvmar: «Ya sərmara ba.»

Yesu, ta', a mbəd'datara, a ləvtar: «Yaw, da anda kədə na, ya fa da kadakwara ndaw ma vəlyə cəved ɳga kata cek hay a kədə, daa ba may.»

Mey-menjey ta bəza hay cew

²⁸ Yesu aa guzltar a ndəhay daa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay heyey saya, a ləvtar: «Ya wudey ya ɳgakwar mey amba ka wulkam da ray a.

«Ndaw daha, anja ta bəza hay cew. A ləvar ɳgada bəzey mahura: “Bəz adfaw, tasana daw ta kawa sləra da ley.”

²⁹ Bəzey a, a mbəd'dara, a ləvar: “Ya fa da daw daa ba.” Ama menjey nekəfey na, a mbəd'da lenjesl anja, ta', a daw ɳga kawa sləra ha.

³⁰ Papaha, ta', a ləvar ɳgada bəzey mecəhe saya, kəne may. Bəzey a, a mbəd'dara, a ləvar: “Aya, papay.” Ama fa dəba ha, bəzey a, ta daw ɳga kawa sləra heyey daa saba.

³¹ Kaa dasi bəza hay cew kədə, ma ka cek masa papa ata ma wudey la na, wura?» Ndəhay a, a mbəd'damara, a ləvmar: «Ara bəzey mahura.»

Yesu a mbəd'datara ɳgada ndəhay a dəba, a ləvtar: «Ahaw, kəne, ama ya fa ləvkwar fara fara, ndəhay maaya ba hay anda ndəhay ma cakala budaw ta ɳgwas-barlaw hay, a mbəzam la teesed da ray akwar a wuzlah ndəhay masa Gazlavay ma wey da ray ata.

³² *Jan-Baptis ta sawa la ɳga wuzkwar cəved masa dər e, ama akwar ta təbmara mey anja daa ba. Ndəhay ma cakala budaw ta ɳgwas-barlaw hay, ata na, ta təbmara mey anja la. Kwa masa akwar ma hətmar ata ma mbəkdəmara mekey mebərey na, akwar ta mbəd'damara menjey akwar ɳga təbey mey ɳga Jan-Baptis a daa ba cənja.»

Mey-menjey da ray ndəhay ma təbmara Bəzey ɳga Gazlavay ba

(Mark 12.1-12; Luk 20.9-19)

³³ Yesu aa guzltar a ndəhay saya, a ləvtar: «Jəkam sləmay fa mey-menjey mekele. Ndaw daha, a key jerne ɳga wudez ma yey babəza mezəmey. Ta', a zləba jerne he ray a zlar. Daa jerne he na, a diyey slam ɳga dəcəy babəza ɳga wudez

e, a ləmey way magəlkaya maazəma ɳgada ndaw ma jəda jerne he. A vəlda jerne he a har ndəhay ɳga kam sləra da hwad a. Fa dəba ha, ta', a daw aa slam dərenj.

³⁴ Masa kiya menjəley babəza ɳga wudez daa jerne he ta wuswa cay na, bay ɳga ley a, a slərey gula anja hay ɳga təbwa babəza ɳga wudez e maala ɳga anja.

³⁵ Masa gula hay a ma wusam cay fa ndəhay ma ka sləra daa jerne kaa heyey na, ndəhay ma ka sləra hay a, kaw! kaw! a kərzamata. Gula lañgar, a slədmara, lañgar may, a kədmara vagay, asaya, ta', aa zakamara gula lañgar ta angwa vagay.

³⁶ Fa dəba ha, bay ɳga jerne kaa heyey a slərey gula hay ga ma fəna ɳgeeme heyey. Ndəhay ma ka sləra daa jerne kaa heyey, a kədmata kene cənja.

³⁷ Fa dəba ha, ta', a slərey bəzey anja, a wulkey, a ləvey: "A namar ray la a bəzey da hwad adaw."

³⁸ Ama daa masa ndəhay ma ka sləra daa jerne kaa heyey ma hətmar bəzey anja ha fa sawa na, ta', a slam yawa da wuzlah ata, a ləvam: "Katay ara bəzey ma da wa jerne kede fa dəba ɳga papaha. Nakwa ta kədkwa vagay, amba ya wakwa jerne he kede."

³⁹ Anda kedə, a kərzamara, a dəfəsamara a dəba jerne he, ta', a kədmara vagay.»

⁴⁰ Yesu aa guzltar saya, a ləvtar: «Kaa wara bay ɳga jerne he ma da sawa na, a da kadata ndəhay a na, kwara?»

⁴¹ A mbəddamara, a ləvmar: «Bay ɳga jerne he, a da kəsta ndəhay lamba hay a vagay, kwa fa da sərfatar deycech daa ba. Fa dəba ha, a da vəlda jerne he a har ndəhay mekele. Ndəhay a, a da vəlmar babəza ɳga wudez e ta kiya menjəley babəza ha.»

⁴² Yesu ta', aa guzltar, a ləvtar: «Akwar ta jaŋgamara Mey mawuzlalakaya daa cərewel ɳga Gazlavay daa ba səlak daw? Mey masa ma ləvey:

"Anjwa meləmey way masa ndəhay ma ləma way
ma kəzlamara ta cakay na,
anjwa ha na, ta tərey sem ɳga anjwa maaya meləmey way
ma fənta siya hay jak.

Ngene na, ara Bay Gazlavay ma ka cek aha,
ara cek maaya fa dey aləkwa."»

⁴³⁻⁴⁴ Fa dəba ha, Yesu aa guzltar saya, a ləvey: «[Da ndaw a tədey a ray anjwa aha na, ndaw aha a da ɳgərfey. Asaya da anjwa aha a kəzley a ray ndaw na, a cəga ndaw aha la kwəd-kwad anda bebəfes.] Ara maja kede, ya fa ləvkwar,

akwar na, Bay Gazlavay fa da vølkwar cøved ñga njey da wuzlah ndøhay aŋga hay daa ba. A da vøley cøved na, si ñgada ndøhay masa sløra ata ma mbafar.»

⁴⁵ Masa *bay-ray hay ñga ndøhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay ta *Fariza hay ma cøndamara mey-menjey masa Yesu maa guzlda ha na, a sørmara Yesu aa guzley na, da ray ata.

⁴⁶ Da ray ñgene, a søpam cøved amba a kørzamara. Ama a zluram ta ndøhay fetefø majø ndøhay a, a wulkam Yesu na, ara *ndaw ma tøla mey ñga Gazlavay.

22

Mey-menjey da ray Jøwif hay ma tøbmara mey ñga Yesu ba

(Luk 14.15-24)

¹ Yesu aa guzltar ñgada ndøhay daa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay heyey ta mey-menjey hay saya, a løvtar:

² «Ya gwa ñga wa *mewey ñga Bay Gazlavay da ray ndøhay na, ta me? Yaw, bay daha, a key gwagway ta pas bøzey aŋga ma lawa kwakwa.

³ A slørdata madørlam aŋga hay ñga zølwa ndøhay masa mazøltakaya ñgadaa gwagway a. Ama ndøhay mazøltakaya ha, a gømam ñga samawa ba.

⁴ «Fa døba ha, a slørey madørlam aŋga hay mekele saya, a løvtar: "Diyam ta løvmatar a ndøhay masa mazøltakaya na, ñga samawa aa gwagway a. Yah ma hørta sla hay ta døhway cay, cek hay tabiya madøytakaya cay, ñga samawa ñga zømey daf ñga gwagway a døba."

⁵ Ama ndøhay mazøltakaya ha, a pam lenjesl fa mezøley a ba. A diyam ñga key cek ata hay mekele. Ndaw lanjar a daw a ley, ndaw lanjar a daw a kawa filaw.

⁶ Siya hay may, a kørzamata madørlam hay ñga bay kaa heyey, a sørdamata banay, a kødmata vagay.

⁷ Masa bay kaa heyey ma cønda na, mevel a car, a slørey sewje aŋga hay ñga kødøy ndøhay ma kødmata madørlam aŋga hay heyey vagay. Fa døba ha, sewje hay a, a wawurmara berney ata.

⁸ «Cay, ta', a løvtar ñgada madørlam aŋga hay siya: "Cek hay tabiya ñga gwagway madøytakaya cay, ama ndøhay mazøltakaya na, ata tøde ñga samawa aa gwagway a saba.

⁹ Anda kede, diyam aa cøved mahura hay, zølmawa kwa waawa masa akwar ma høtam amba a samawa, a zømam daf ñga gwagway a."

¹⁰ Ta', madərlam aŋga hay kaa heyey, a diyam aa cəved mahura hay, a zəlmawa ndəhay masa ata ma hətam, ndəhay maaya ta maaya ba hay cəpa, haa way masa ata ma kam gwagway da hwad a kaa heyey a rəhey.

¹¹ «Bay kaa heyey a daw, a mbəzey aa way ɳga gwagway ɳga nəktərwa ndəhay ma zəmam daf ɳga gwagway a. A da nəkey dey na, a ray ndaw daha da wuzlah ata, zana ɳga gwagway fa vaw daa ba.

¹² Aa guzlar a ndaw a, a ləvar: "Jam adfaw, zana ɳga gwagway fa vaw akah daa ba kaa na, ka mbəzwa aa way a, ta wura?" Kwa ndaw aha, ta mbədədara daa ba.

¹³ Ta', bay kaa heyey aa guzltar a ma ka sləra aŋga hay, a ləvtar: "Jəwmara salay ta har ɳga ndaw ɳgene, hazakadamara aa ambaw, aa ləvanj. Fetede na, a da təway, asaya, a daa pədəy sler."

¹⁴ Yesu ta', aa guzltar a ndəhay a saya, a ləvey: «Ahaw, ndəhay ga mazəltakaya, ama mawalatakaya na, ndəhay nekədəy gway.»

Ndəhay mahura hay a jadamara Yesu da ray mepəley budaw

(Mark 12.13-17; Luk 20.20-26)

¹⁵ Fa dəba ha, ndəhay *Fariza hay, a kusam ta cakay ɳga səpey dabaray, amba a kərzamara Yesu fa mey masa aŋga ma daa guzlda.

¹⁶ Ta', a sləram gula ata hay siya, ta ndəhay ɳga Bay *Herawt fa Yesu ɳgaa cəfdəmara. A ləvmar: «Bay ala, ya sərmara kah na, ndaw ma mbərzley ba, ka faa sərkadata ndəhay ɳga njam anda Gazlavay ma wudey fara fara, ka zlurey ta ndaw ba, asaya, ka nəkta ndəhay cəpa letek fa mey akah.

¹⁷ Anda kede, ya wudəm ɳgaa cəfdəmaka, kwakwas aləkwa na, a vəley cəved ɳga pəley budaw a bay mahura *Sezere daw? A vəley cəved ba daw? Wuzdandara mewulkey akah da ray mey a kede cey.»

¹⁸ Ama Yesu ta səra mewulkey ata maaya ba ɳgene sem. Ta', a ləvtar: «Akwar ndəhay masa ta neneh cew, ka wudəm ɳga jadamaya na, maja me?»

¹⁹ Wuzmaya dala masa akwar ma pəlam budaw a ta aŋga.» Ta', ndəhay kaa heyey a wuzmar dala ha pal.

²⁰ Yesu a nəka dala ha, ta', aa cəfdədata saya, a ləvtar: «Fa dala ha kede na, ara dey ɳga wa? Ara mezəley ɳga wa?»

²¹ A mbədədəmara, a ləvmar: «Ara ɳga Sezere, bay mahura ɳga *Rawm.» Da ray ɳgene, Yesu a ləvtar: «Anda

kede, cek masa ɳga Sezere na, vəldamara a Sezere he. Cek masa ɳga Gazlavay na, vəldamara a Gazlavay a.»

²² Masa ata ma cəndamara Yesu ma mbəddatarə anda ɳgene la na, a rəzlam ga da ray mey a. Mbak! a mbəkdamara, ta', a diyam.

*Mey da ray masləkdəwa ɳga ndəhay daa meməcəy
(Mark 12.18-27; Luk 20.27-40)*

²³ Ta pas a ɳgene, ndəhay *Saduse hay a ɳgəcham a cakay Yesu. Saduse hay na, ara ndəhay ma wulkam, ma ləvam da ndaw ta məcəy sem na, fa da sləkdəwa daa meməcəy daa ba. Ta', aa cəfdamara Yesu, a ləvmar:

²⁴ «Bay ala, mawuzlalakaya daa *kwakwas ɳga Mawiz a ləvey: "Da ndaw a məcəy ta hətey bəzey daa ba na, si məlmaha a la ɳgwas-vagay a, amba a yamawa bəza hay ɳgada məlmaha maməckaya ha."

²⁵ Yaw, məlmaŋ hay maasala da wuzlah ala daha, ata ɳgaa maŋ, ɳgaa paŋ. Məlma ata mahura leŋ! a ley ɳgwas, pam! a məcəy, kwa ta hətey bəzey daa ba. Da ray ɳgene, a mbəkdara ɳgwas anga a məlmaha laŋgar.

²⁶ Cek aha, a key letek ta mambaray a, a key letek ta məlma ata ɳga dey maakar a haa kasl fa məlma ata ɳga dey maasala ha.

²⁷ Fa dəba ha ata ma məcam la cəpa ata na, ɳgwas aha pam! a məcəy may.

²⁸ Anda kede, ta pas masa ndəhay maməctakaya ma da sləkdəmawna, ɳgwas aha a da key na, ɳgwas ɳga wa dasi ata? Maja ata cəpa ta lamara la ɳga ɳgwas ata.»

²⁹ Yesu a mbəddatarə a ləvtar: «Akwar faa zəfdəmara ray akwar maja ka sərmara mey ɳga Gazlavay ba, asaya, maja ka sərmara gədaŋ anga ba.

³⁰ Ya fa ləvkwar fara fara, ta pas masləkdəwa ɳga ndəhay daa meməcəy na, zel hay fa da lam ɳgusay daa saba, ɳgusay fa da njam ta zel hay daa saba may, ama ndəhay, a da njam anda maslaŋ hay ɳga Gazlavay da vad.

³¹ Akwar ma jaŋgamara mey masa Gazlavay maa guzdakwara da ray masləkdəwa ɳga ndəhay daa meməcəy na, daa ba daw? Gazlavay a ləvey:

³² "Yah, Gazlavay masa *Abərahəm, *Izak, leŋ *Jakwəp ma namar ray."» Yesu aa guzley saya, a ləvey: «Gazlavay na, ara Gazlavay ɳga ndəhay ta dey, ba na, ɳga ndəhay maməctakaya ba.»

³³ Ndəhay tabiya ma cəndamara mey a kede na, a rəzlam da ray meesərkədey ɳga Yesu a.

*Mewey ንga Gazlavay masa mahura na, wura?
(Mark 12.28-34; Luk 10.25-28)*

³⁴ Masa *Fariza hay ma nøkmara Yesu ta kusta *Saduse hay sem ta mey na, ta', a kusam, a ንgøcham a cakay Yesu.

³⁵ *Ndaw maa sørkada kwakwas ንga Mawiz da wuzlah ata daha, aa cøfda Yesu amba a jada, a løvar:

³⁶ «Bay adaw, *mewey ንga Gazlavay mahura ma fønta siya hay na, wura?»

³⁷ Yesu a mbøfdara, a løvar: «“Si ka wuda Bay Gazlavay akah, ta mevel akah cøpa, ta mesøfney akah cøpa, asaya, ta lenjesl akah cøpa.”

³⁸ Kede he ara mewey ንga Gazlavay mahura ma fønta siya hay.

³⁹ Asaya, mewey ንga dey cew e ma søpa kede daha saya. Mewey a, ata letek. Mewey a, a løvey: “Si ka wuda meseembew akah anda kah ma wuda ray akah.”

⁴⁰ Yaw, *kwakwas ንga Mawiz tabiya ta meesørkedey ንga ndøhay ma tøla mey ንga Gazlavay zleezle macømtakaya tabiya na, daa mewey hay a cew kede.»

Køriste, anja bay ንga Davit na, kwara?

(Mark 12.35-37; Luk 20.41-44)

⁴¹ Daa masa *Fariza hay makustakaya na, Yesu aa cøfdata may,

⁴² a løvtar: «*Køriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ንga løhdata ndøhay na, ka wulkam da ray a na, kwara? Anja, søkway ንga wa?» A mbøfdamara, a løvmar: «Anja na, søkway ንga Bay *Davit.»

⁴³ Yesu a løvtar: «Ta gødaŋ ንga *Mesøfney ንga Gazlavay na, Davit ta zøla Køriste he la, “Bay Mahura.” Kaa a zøla anda kede saya na, kwara? Davit e, ta løvey la:

⁴⁴ “Bay Gazlavay a løvar a Bay adaw Mahura:

Sawa, njey a har-zømay adaw

amba ya wakwa da ray ndøhay

haa ta pas masa yah ma da pata

masa-gøra akah hay asi salay akah.”

⁴⁵ Yaw, da Davit a zøla Køriste “Bay Mahura” na, kaa wara Køriste he ara bøzey da hwad Davit saya na, kwara?»

⁴⁶ Kwa ndaw pal da wuzlah ata ta gwa ንga mbøfdara kwa mey pal daa ba. Døga ta pas ንgene, kwa waawa a zlurey ንgaa cøfsafar mey.

23

Yesu a patar lejgesl a ndəhay da ray ndəhay maa sərkada kwakwas ḥga Mawiz ta da ray Fariza hay

(Mark 12.38, 39; Luk 11.43, 46; 20.45, 46)

¹ Yesu aa guzltar ḥgada ndəhay makustakaya ta ḥgada gula anja hay daa *Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay heyey say,

² a ləvtar: «*Ndəhay maa sərkada kwakwas ḥga Mawiz len ndəhay *Fariza hay na, mapatakaya aa slam a ḥga Mawiz ḥgraa sərkedey kwakwas anja.

³ Si ka təbmara mey ata, asaya, ka kamara cek masa ata maa sərkadamakwara ha. Ama cek masa ata ma kamara na, ka da kamara ba, maja ata ta ray ata na, fa kamara cek anda ata maa sərkadamakwara ha, daa ba.

⁴ A bamawa kwakwas hay maadakw a maadakw a masa ndəhay ma gwamara ḥga səpa ba. A təkmatar day a ndəhay ḥga səpmara kwakwas hay a, ama ata na, a gəmam ḥga jənmata ndəhay ḥga səpey kwakwas hay a kwa nekədsey ba.

⁵ A kamata sləra ata hay tabiya na, amba ndəhay a hətmatar aa həmdamata gway. Anda kede, a wuzlalam mey masa daa dərewel ḥga Gazlavay, a təfmara aa ambal anda laya, a ləwmara fa dangay, da daa ba, fa har. A təfmata mahura mahura ma fəna ḥga ndəhay siya hay. Asaya, zana hay masa ata ma pamata fa vaw na, a cam gagəmay maazəma maazəma * fa mey a, ma fəna ḥga ndəhay mekele.

⁶ «Da ta zəlmata la aa gwagway na, a wudam menjey aa slam maaya ḥga ndəhay mahura hay. Asaya, daa *way-mewuzey-mey ḥga Gazlavay na, a wudam menjey aa slam maaya fa mey.

⁷ A wudam ndəhay a camatar har ta meney ray fa mey ḥga ndəhay makustakaya, asaya, a wudam ndəhay a zəlmata bay.

⁸ «Ama akwar na, ka da təbmara amba a zəlmakwar bay ba, maja akwar tabiya na, məlmanj hay. Ngada akwar, ndaw ma səra cek na, anja pal.

⁹ Asaya, ka da zəlam ndaw da bəla kede Papaŋ ba, maja Papakw akwar na, anja pal masa da vad.

¹⁰ Ka da təbmara amba a zəlmakwar Bay Mahura ba, maja Bay akwar Mahura na, ara *Kəriste pal taava anja.

23:3 23.3 Rm 2.21-23 ***** **23:5 23.5** Daa mewulkey ḥga Jəwif hay, gagəmay macakaya maazəma fa mey ḥga zana ḥga ndaw na, a wuzda ndaw aha anja ndaw ma nar ray a Gazlavay. **23:5 23.5** Mab 13.9; Mew 6.8; Mesl 15.38-39; Mt 6.1 **23:8 23.8** Jaŋ 13.13

¹¹ «Ndaw mahura da wuzlah akwar na, ara ndaw ma kakwar sléra.

¹² Kwa waawa ma pa ray anja ḥga ndaw mahura na, Gazlavay a da pa ḥga mecəhe. Kwa waawa ma nada ray anja na, Gazlavay a da pa ḥga mahura.»

Yesu a mbədstar ray a ndəhay maa sərkada kwakwas ḥga Mawiz ta a Fariza hay

(Mark 12.40; Luk 11.39-42, 44, 52; Luk 20.47)

¹³ «Banay a sawa la a ray akwar, akwar *ndəhay maa sərkada kwakwas ḥga Mawiz ta *Fariza hay. Akwar na, ndəhay masa ta neneh cew. Akwar fa təkmata ndəhay ḥga mbəzey a wuzlah ndəhay masa Gazlavay fa wey da ray ata. Akwar ta ray akwar, ta mbəzam daa ba, asaya, ka ta təkmata ndəhay ma wudam ḥga mbəzam sem.

[

¹⁴ «Banay a sawa la a ray akwar, akwar ndəhay maa sərkada kwakwas ḥga Mawiz ta Fariza hay. Akwar na, ndəhay masa ta neneh cew. Akwar fa təbmatara cek hay ḥga ḥngwas-vagay hay tabiya, asaya, akwar faa guzlam ga daa medərey-dəŋgay amba ndəhay aa zaramakwar. Maja ḥngene Gazlavay a sərdakwar banay la ma fəna ndəhay siya.]

¹⁵ «Banay a sawa la a ray akwar, akwar ndəhay maa sərkada kwakwas ḥga Mawiz ta Fariza hay. Akwar na, ndəhay masa ta neneh cew. Akwar fa pəkam aa wura aa wura cəpa amba ka hətam kwa ndaw pal letek ḥga səpey kwakwas akwar ni, ama da akwar ma hətam la na, ka tərdamara ndaw a, ḥga ndaw ḥga awaw magaza ma fənkwar haa dey cew.

¹⁶ «Banay a sawa la a ray akwar, akwar ndəhay ma wuzmatar cəved ḥgada ndəhay, ama akwar na, wulaf hay. Ka ləvam: “Kwa waawa ma mbedey ḥga key cek ta *Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay na, ara ḥga tede, ama kwa waawa ma mbedey ḥga key cek ta bərey magaza mewedey pəlŋged pəlŋged daa Way-mekey-kwakwas a na, si cəma a ka cek aha anda aa ma ləvey.”

¹⁷ Akwar na, ndəhay manjar-leŋgesl, asaya, akwar wulaf hay! Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay ta bərey magaza na, mahura dasi ata na, wura? Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay na, anja mahura da ray bərey magaza, maja ara Way a ma tərda bərey magaza aha ḥga cek maaya ḥgada Gazlavay.

¹⁸ Akwar fa lèvam saya: "Kwa waawa ma mbedey ñga key cek ta slam-meføkey cek ñgada Gazlavay na, *membedey a, ara ñga tede. Ama kwa waawa ma mbedey ñga key cek ta cek mavøldakaya ñgada Gazlavay masa mapakaya da ray slam aha na, si a ka cek aha anda aa ma lèvey."

¹⁹ Akwar na, wulaf hay! Cek mahura na, cek mevøley a Gazlavay daw? Da daa ba, slam-meføkey cek a Gazlavay ma tèrda cek aha maaya fa Gazlavay daw?

²⁰ Anda kede, kwa waawa ma mbedey ta slam-meføkey cek ñgada Gazlavay na, a key ñgene, a mbedey ta slam aha lenj ta cek da ray a tabiya.

²¹ Kwa waawa ma mbedey ta Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay na, a key ñgene, a mbedey ta Way a lenj ta Gazlavay manjakaya daa Way a.

²² Kwa waawa ma mbedey ta slam da vad na, a key ñgene, a mbedey ta slam-menjey ñga Gazlavay lenj ta Gazlavay a manjakaya da ray a.

²³ «Banay a sawa la a ray akwar, akwar ndøhay maa sèrkada kwakwas ñga Mawiz ta Fariza hay. Akwar na, ndøhay masa ta neneh cew. Akwar fa wunkamata cek akwar hay tabiya slam kuraw, ka vøldamara slam pal a Gazlavay, kwa cek hay mecøhe mecøhe ma cørda lar na, akwar fa wunkamara kène may. Ama ñga søpey mewey hay maaya na, ka sørfadamara ba. Anda meløvey mekey cek ta cøved e, mesørey dey-ceceh, asaya, menjey mandaw mandaw daa cøved ñga Gazlavay. Sasøkar jak, cek hay a ñgene na, ara cek hay maaya ñga key. Ka da mbøkdamara ñga key cek hay siya hay ba may.

²⁴ Akwar fa wuzmatar cøved ñgada ndøhay, ama akwar na, wulaf hay. Akwar fa jajørmara cek akwar mesey maj a jajøway mecøhe da hwad a, anja ñgene, akwar fa ndam slagwama a hwad daa yam maajørkaya heyey cønga gway.

²⁵ «Banay a sawa la a ray akwar, akwar ndøhay maa sèrkada kwakwas ñga Mawiz ta Fariza hay. Akwar na, ndøhay masa ta neneh cew. Akwar fa pørmata døba ñga vøley akwar hay mesey cek ta vøley akwar hay ñga døf, anja ñgene, ta da hwad a na, vøley hay a madakalatakaya tep! tep! ta cek hay ñga mayal akwar hay lenj ta cek hay maaya ba masa akwar ma wufam kalah daa mevel akwar.

²⁶ Akwar Fariza hay na, wulaf hay! Pøram teesed na, hwad a døfay, anda kede, døba ha na, a pørey la.

²⁷ «Banay a sawa la a ray akwar, akwar ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz ta Fariza hay. Akwar na, ndəhay masa ta neneh cew. Akwar na, anda cəvay hay makulbatakaya mabara ma mbam. Ama ta da hwad a na, mazakaya, asaya, marəhtakaya ta tetesl hay.

²⁸ Akwar na, kəne may. Fa dey ɳga ndəhay na, akwar anda ndəhay maaaya. Anja daa mevel akwar na, cek hay malamba hay ga, akwar ndəhay masa ta neneh cew.

(Luk 11.47-51)

²⁹ «Banay a sawa la a ray akwar, akwar *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz ta *Fariza hay. Akwar na, ndəhay masa ta neneh cew. Akwar fa ləmamata cəvay hay ɳga ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay ma kədmata vagay zleezle ɳga mbey, akwar fa kam banjay fa cəvay hay ɳga ndəhay ma ka cek ta cəved e zleezle.

³⁰ Asaya, akwar fa ləvam: “Daa masa papaŋ ɳga papa ala hay, ata ta dey, da daa ɳgene ala daha na, anja ala fa da cəmam ta ata ɳga kədsey ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay a vagay na, daa ba.”

³¹ Anda kede, akwar, ta ray akwar, fa wuzdamara, akwar na, bəza hay ɳga ndəhay ma kədmata ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay.

³² Yaw, maaya na, ka ndəvdamara sləra ɳga papaŋ ɳga papakw akwar hay zleezle la gway.

³³ Akwar zezekw hay, səkway ɳga kucesl hay! Akwar fa da ləham fa awaw magaza na, daa ba!

³⁴ Maja ɳgene, jəkam sləmay! Yah na, ya da slərkwar ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay, ndəhay ta lenjesl ma səra cek, lej ndəhay ma daa sərkadamakwara mey ɳga Gazlavay. Da wuzlah ndəhay a na, siya hay ka da kədmata vagay, siya hay ka da dərmata fa hwadam mazlaŋgalakaya, siya hay ka da slədmata daa way akwar hay mewuzey mey ɳga Gazlavay, siya hay may ka da səpmatar wurzay aa berney hay mekele mekele amba ka sərdamata banay.

³⁵ Maja ɳgene, mambaz ɳga ndəhay ma ka cek ta cəved e cəpa masa ndəhay ma kədmata vagay na, a hufkwar † la. A kədam teesed na, Abel. Asaya, ta kədəm ndəhay mekele mekele la haa kasl fa Zakari, bəzey ɳga Baraki, masa akwar ma kədmara daa walaŋ ɳga slam-mefəkey cek ɳgada Gazlavay ta *Way ɳga Gazlavay.

³⁶ Ya fa ləvkwar fara fara, mambaz ɳga ndəhay a ɳgene, a huftar la a ray ndəhay masa wure kede.»

23:28 23.28 Lk 16.15 **23:30 23.30** 5.12; SNM 7.52 **23:33 23.33** 3.7 **23:34**

23.34 1Tes 2.15 † **23:35 23.35** a hufkwar: a wufwa a ray akwar **23:35 23.35** MC 4.8-10

*Yesu aa guzley da ray Jeruzelem
(Luk 13.34, 35)*

³⁷ Fa dəba ha, Yesu a ləvey: «Haya! Akwar ndəhay da *Jeruzelem, akwar ndəhay da Jeruzelem, Gazlavay a slərkwar ndəhay ma təla mey anga hay na, ka kədfmata vagay! Asaya, a slərkwar maslaŋ anga hay na, kaa zakamata ta angwa! Ama mandaw mandaw ya wudsey amba ya bəckwar tabiya akwar anda gwagwar ma bəcta bəz anga hay asi kərpasl, ama ka wudam ba.

³⁸ Cəndamara, Gazlavay a da la har anga da ray akwar, Way-mekey-kwakwas akwar a da tərey yideñ.

³⁹ Yah fa ləvkwar dəga wure kede, akwar fa da hətmaya fa dey daa saba haa ta pas masa akwar ma da ləvam: "Anja Bay Gazlavay ɳga pəsar mey ɳgada ndaw masa aa ma slərdərwa ta mezəley anga."»

24

*Yesu aa guzley da ray Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay
ma da bəzley*

(Mark 13.1-2; Luk 21.5-6)

¹ Yesu a bawa daa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay. Masa anga fa daw na, gula anga hay a ɳgəcham a cakay a amba a wuzdamara Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay a, anga maləmkaya na, kwara.

² Ta', Yesu aa guzltar, a ləvtar: «Akwar fa hətmar way a kede cəpa, ba diya? Ya fa ləvkwar fara fara, way a kede na, a bəzlmara la, kwa angwa pal fa da mbəkey da ray cəla daa ba.»

Mey da ray bəla ma da ndəvey

(Mark 13.3-13; Luk 21.7-19)

³ Fa dəba ha, Yesu a daw aa Anjwa ɳga *Awliviyə, cəkwam! a njey fetede. Gula anga hay ta', a ɳgəcham a cakay a, ata taava ata, aa cəfdəmara, a ləvmar: «Wuzdandara cey, cek aha a da key na, ta vara? Yaw, ya da sərmara gweegwe cay ka vəhwa, asaya, gweegwe cay bəla a ndəvey na, fa me?»

⁴ Yesu a mbəddatar, a ləvtar: «Wam vaw fa ndəhay ma da fəcmakwar.

⁵ Ya ləvkwar anda kede, maja ndəhay ga a samawa la ta mezəley adaw, kwa waawa a da ləvey anga na, *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ɳga ləhdata ndəhay. Anda kede, a fəcam ndəhay la ga.

6 Ka da cənam vəram hay gweegwe ta akwar lej mey da ray vəram hay masa dərej ta akwar. Ta əngene he cəpa na, ka da zluram ba, maja si cek hay a əngene a kam la teesed dagay. Ama ara mendəvey ənga bəla ba aranj.

7 Hwayak lanjar a da key vəram ta hwayak lanjar, bay lanjar a da key həma a ray bay lanjar. Daa hwayak hay mekele mekele, may a key la, asaya, hwiyak a wusey la.

8 Cek hay a tabiya a da kam na, anda hwad ma zlar ənga car əngada əngwas ma da yey.

Mey da ray banay ma da hətfatar ndəhay ma təba mey ənga Yesu

9 «Daa əngene, a da vəldamakwar a har ndəhay ənga sərdamakwar banay, a kədmakwar la vagay. Ndəhay tabiya da bəla a da əngəldamakwar ba, maja yah.

10 Anda kede, ndəhay ga a da mbəkdamara ənga təbey mey adaw. A da əngəlam vaw ba da wuzlah ata, asaya, siya hay a da vəldamata siya hay asi har ənga ndəhay ənga sərdamata banay.

11 Ndəhay ga a samawa la, a da mbərzi, a ləvam ata na, ndəhay ma təla mey ənga Gazlavay. Ndəhay a əngene, a da nəsam ndəhay ga.

12 Ndəhay a da kam cek hay malamba ma fəna ma fəna, maja əngene ndəhay ga fa da wudam vaw ta maaya daa saba.

13 Ama ndaw ma bəsa banay a la haa mendəvey a na, Gazlavay a ləhda la.

14 Si a wuzdamara *Mey-maaya-mawiya da ray *mewey ənga Bay Gazlavay da ray ndəhay a ndəhay tabiya da bəla la dəfə, amba ndəhay tabiya a cəndamara mey da ray adaw. Fa dəfa ha, bəla a ndəvey dəfa.»

*Mey da ray banay ma da sawa a ray ndəhay da Jude
(Mark 13.14-23; Luk 21.20-24)*

15 «Cay na, ka da hətmar ndaw malamba ma nəsa cek, ara ndaw masa Gazlavay ma wudey ənga hətar fa dey ba. Ka da hətmar ndaw aha manjakaya daa *Way-mekey-kwakwas ənga Gazlavay. Ndaw a na, *Daniyel, *ndaw ma təla mey ənga Gazlavay ta wuzleley mey la zleezle da ray a. (Akwar masa ma jaŋgamara mey a kede na, si ka pam leŋgesl fa mey a.)

16 Daa dar hay a əngene na, si ndəhay daa hwayak ənga *Jude a hwam ənga bəwa a aŋwa.

¹⁷ Kwa ndaw masa fa məskey vaw daa ambaw na, fa da mbəzey a way ɳga lawa cek aŋga hay daa ba.

¹⁸ Kwa ndaw aŋga da ley na, a da vəhwā a way ɳga ley zana ba.

¹⁹ Daa dar hay a ɳgene, banay a sawa la a ray ɳgusay ta hwad ta a ray ɳgusay masa ta bəza hay da har.

²⁰ Dəram dangay a Gazlavay amba banay a, a sawa ta piya ba, kwa ta *pas meməskey-vaw ba may,

²¹ maja daa dər hay a ɳgene na, banay a sawa la ga a ray ndəhay. Dəga mezley ɳga bəla haa wure kede ndaw ta sərey banay anda ɳgene daa ba aran. Asaya, banay fa da sawa ma fəna ɳgene daa saba.

²² Da Gazlavay ta ɳgəwa siya ɳga dər ɳga banay a daa ba na, anja kwa ndaw pal fa da mbəkey ta dey daa ba. Ama a ɳgəwa siya ɳga dər a na, maja ndəhay masa aŋga ma walata ɳga ndəhay aŋga hay.

²³ «Da ray ɳgene, da ndaw a ləvkwar: “*Kəriste, aŋga kede”, da daa ba “aŋga katay” na, ka da təbmara mey aŋga ba.

²⁴ Ya ləvkwar anda kede na, maja ndəhay ma pamara ray ata ɳga Kəriste, asaya, ndəhay ma pamara ray ata ɳga ndəhay ma təla mey hay ɳga Gazlavay na, a samawa la. A kam maazla hay ma rəzla ndaw la ɳga wuzdərwa gədan ata amba a təknam ndəhay. Da a gwamara na, a təknam kwa ndəhay masa Gazlavay ma walata sem ɳga ndəhay aŋga hay may.

²⁵ Jəkam sləmay, cəndamara maaya maaya, fa cek hay a kede ma da kam na, ya ta pakwar leŋgesl cay.»

*Mey da ray ma vəhwā ɳga Bəz ɳga Ndaw
(Mark 13.24-27; Luk 17.23-24; Luk 21.25-28)*

²⁶ «Da ndaw aa guzlkwar, a ləvkwar: “*Kəriste aŋga katay da wuzlah-ley” na, ka da diyam ba. Da a ləvkwar saya “aŋga mabakaya fedə” na, ka da təbmara mey ɳga ndaw a ba.

²⁷ Yah, *Bəz ɳga Ndaw, ya da vəhwā na, anda var ma zəmey ma wedey dəga da wurza haa kasl a mey-aŋgwā.

²⁸ Daa slam masa cek maməckaya daha na, kwakucah hay makustakaya fetedə *.

24:17 24.17-18 Lk 17.31 **24:21 24.21** Dan 12.1; CWJ 7.14 **24:23 24.23-25** Lk 17.23-24 **24:24 24.24** 24.5; 7.15; CWJ 13.13-14 **24:27 24.27** 24.30, 37; 25.31; 1Kwr 15.23; 1Tes 3.13; 4.15; 2Tes 2.1, 8; Jak 5.7-8; 2Pi 3.4; 1Jη 2.28 *** 24:28 24.27-28** Anda ndəhay ma hətmar mezəmey ɳga var, da daa ba, kwakucah hay makustakaya da ray cek maməckaya na, ndəhay tabiya a da hətmar Yesu, Bəz ɳga Ndaw ma da vəhwā na, kəne may. **24:28 24.28** Jəw 39.30; CWJ 19.17-18

²⁹ «Fa dəba ɳga banay a masa daa dəar hay a ɳgene na, wure ɳgene pas a təbzley la, kiya fa da wedey daa saba, wurzla hay a kəzlamawa la da vad a hwayak, cek hay cəpa da gazlavay da vad, a wusam la.

³⁰ Daa ɳgene, yah, Bəz ɳga Ndaw, ya da wuzwa vaw da gazlavay da vad. Anda kede, ndəhay da bəla cəpa a da wudam ta matəway. A da hətmaya, yah, Bəz ɳga Ndaw, ya fa sawa da ray mekwtena ta gədaŋ mahura lej ta mewedey ɳga Bay Gazlavay.

³¹ Day ɳga taalam mahura a cənwa la, yah, Bəz ɳga Ndaw, ya da slərdatərwa maslaŋ hay ɳga Bay Gazlavay da vad amba a diyam aa slam hay tabiya da bəla, a kusmatərwa ndəhay masa Gazlavay ma walata ɳga ndəhay anja hay.»

Mey-məŋgey ta gudav

(Mark 13.28-31; Luk 21.29-33)

³² «Jəkam sləmay maaya maaya fa mey masa yah ma da wakwara ta gudav. Da masa ka hətmar gudav fa dədsey, gwaslaf a gudaf! gudaf! na, ka sərmara kiya madaw a ley gweegwe cay.

³³ Anja letek kəne, da ka hətmatar cek hay a tabiya fa kam anda yah ma ləvkwar kede na, ɳgene sərmara, Yah, *Bəz ɳga Ndaw, gweegwe cay ya vəhwa.

³⁴ Ya fa ləvkwar fara fara, cek hay a kede tabiya a da kam na, ndəhay masa wure kede ta məcam tabiya daa ba aran.

³⁵ Slam da vad ta slam da hwayak a ndəvey la, ama mey adaw na, fa da ndəvey daa ba səlak.»

Ma səra pas ɳga mavəhwa ɳga Bəz ɳga Ndaw na, wa?

(Mark 13.32-37; Luk 17.26-30, 34-36)

³⁶ «Fara fara, cek hay a kede tabiya a da kam na, ndaw ma səra kwa dəar a, kwa ler e, daa ba. Kwa maslaŋ hay ma njam da cakay Bay Gazlavay da vad a sərmara ba, kwa Yah, Bəzey anja, ya səra ba, ama si Papay, pal taava anja, ma səra dəar a.

³⁷ Ta pas masa yah, *Bəz ɳga Ndaw ma da vəhwa na, a da key anda cek ma key daa masa Nəwe anja da bəla.

³⁸ Daa masa Bay Gazlavay ta paslata cek hay da bəla ta yam daa ba aran, haa a wusey kasl fa dəar masa Nəwe ma mbəzey aa kwambiwal na, ndəhay fa zəmam cek, fa sam

cek, fa lam ŋgusay, asaya, fa veldamata dam ata hay a way zel.

³⁹ Ama daa ŋgene na, kwa ndəhay ta sərmara masa cek fa da hətfatar na, daa ba, haa yam a sawa aa zəddata cəpa.

Yah, Bəz ŋga Ndaw ma da vəhwə na, a da key kəne.

⁴⁰ Daa ŋgene, da ndəhay cew fa kam sləra da ley na, ya da ŋgəla pal, ya da mbəkda laŋgar.

⁴¹ Da ŋgusay cew fa kəram fa lavar pal na, ya da ŋgəla pal, ya da mbəkda laŋgar.

⁴² Anda kede, wam vaw, ka da nam ba, maja ka sərmara pas ŋga Bay akwar Mahura ma da vəhwə ba.

⁴³ Jəkam sləmay maaya maaya, da bay ŋga way a səra dər masa ndaw-mayal ma da daw a way anja ŋga leley ta tavad na, a ney aa dər dasi tavad a ŋgene la daw? Fa da ney daa ba səlak, fa da mbəkda ndaw-mayal ŋga sləna way anja daa ba.

⁴⁴ Maja ŋgene, akwar may, wam vaw maaya maaya, maja yah, Bəz ŋga Ndaw, ya da vəhwə na, kwa ka sərmara dər a ba.»

*Mey da ray ndaw ma ka sləra maaya ta maaya ba
(Luk 12.41-48)*

⁴⁵ «Ndaw ma ka sləra maaya ta lenjesl na, wura? Ndaw ma ka sləra maaya ta lenjesl na, ara ndaw masa bay anja ma vəldata ma ka sləra hay cəpa asi har anja amba a vəltar cek mezəmey daa masa may fa catar.

⁴⁶ Da masa bay anja ha, a sawa a hətfar anja fa ka sləra ha na, ndaw ma ka sləra ha aa səmey la.

⁴⁷ Ya fa ləvkwar fara fara, bay anja ha, a da vəldara zleley anja hay cəpa a har anja amba a nəkfar dey.

⁴⁸ Ama da ndaw ma ka sləra ha anja maaya ba na, a da ley mewulkey wal, a ləvey: “Bay adaw aha, fa da vəhwə gweegwe daa ba.”

⁴⁹ Anda kede, ndaw ma ka sləra ha, a zlar ŋga kədəta mandala anja hay masa ata ma kam sləra bama. A da zəmey cek, a da sey wuzam ta ndəhay ma wam mandaw mandaw.

⁵⁰ Yaw, bay anja ha na, a da vəhwə ta pas masa ndaw ma ka sləra fa wulkey da ray a daa ba, asaya, kwa fa da səra ler e daa ba.

⁵¹ Bay anja ha, a da bəla da way anja, a da sərda banay anda ndəhay masa ta neneh cew ma da səram banay ta pas mendəvey ŋga bəla, fetede a da təway, asaya, a daa pədəy sler.»

25

Mey-menjey da ray ma da vəhwā ḥga Yesu

¹ Yesu a ḥgatar mey a gula an̄ga hay, a l̄vtar: «Ya gwa ḥga wa pas masa yah ma da vəhwā ḥga wey da ray ndəhay na, ta me? Yaw, ya gwa ḥga wa ta sabara hay kuraw daha ma diyam ta pas meley kwakwa. A diyam ḥga cawa ray ta zel ḥga dam a ta tavad, ta petərla ata hay da har.

² Sabara hay zlam da wuzlah ata na, manjar lenjesl hay. Siya hay zlam na, ata ta lenjesl.

³ Sabara hay manjar lenjesl hay heyey na, a lamata petərla ata hay, ama ta lam mal a har ḥga zl̄rey aa petərla ata hay a saya na, daa ba gway.

⁴ Ama sabara hay zlam masa ta lenjesl heyey na, a lamata petərla ata hay, asaya, a zl̄ram mal aa kwalaba hay.

⁵ Zel ḥga dam aha ta wuswa fiyaw daa ba. Anda kedə, sabara hay heyey a gəram ḥga səkwmara haa dər a katar, a nam.

⁶ «Ta wuzlah-tavad na, day a cənwa ta gədaŋ, a l̄veye: “Zel ḥga dam ta wuswa cay, diyam ta cadamərwa ray.”

⁷ Da ray ḥgene, sabara hay kaa heyey a sl̄kdam daa dar, a diymata petərla ata hay.

⁸ Sabara hay manjar lenjesl hay heyey na, a l̄vmatar a sabara hay masa ta lenjesl hay: “Ambahw, vəlmandar mal may taw. Petərla ala hay fa məcam maja mal daa saba.”

⁹ Sabara hay a, a mbəddamatara, a l̄vmatar: “Kay! ya vəldamara ba, maja mal ala fa da wusndakwar aləkwa cəpa daa ba. Diyam ta hədkamawa fa ndəhay ma hədkada mal.”

¹⁰ «Masa ata ma diyam sem ḥga səpwa mal heyey na, zel ḥga dam heyey, a wuswa dəba. Sabara hay siya zlam masa madiytakaya vaw heyey na, a mbəzam bama ḥga key gwagway. Ta’, a gərcamara mey-slam.

¹¹ «Fa dəba ha, sabara hay zlam manjar lenjesl heyey, a wusmawa, a l̄vam: “Bay ala, Bay ala, wurndara mey-mbew may taw!”

¹² Ama zel ḥga dam heyey, a mbəddatara, a l̄vtar: “Ya fa l̄vkwar fara fara, ya sərkwar ba.”»

¹³ Yaw, Yesu aa guzltar saya, a l̄vtar: «Anda kedə, wam vaw, maja yah, *Bəz ḥga Ndaw, ma da vəhwā na, ka sərmara kwa dər a ba, kwa ler e ba.»

*Mey-menjey da ray ndəhay ma ka sl̄ra maaya ta maaya ba
(Luk 19.11-27)*

¹⁴ Yesu aa guzltar mey-menjey saya, a løvtar: «Ma da vəhwā adaw a bəla na, aŋga letek anda ndaw masa-zleley ma daw a məlak. Masa fa da daw na, a zəlta ndəhay ma ka sləra aŋga hay, a vəldatara zleley aŋga amba a nəkfamar dey.

¹⁵ A vəlar gabal temere zlam * a ndaw pal, a vəlar gabal temere cew a ndaw lanġar, a vəlar gabal temere pal a ndaw lanġar saya. A vəldatara na, təde ta gədanj ɳga ndaw a, ɳga ndaw a. Fa dəba ha, ta', a daw a məlak.

¹⁶ Ndaw masa ma hətey gabal temere zlam heyey na, a daw wure wure ɳgene, a kada filaw ta dala ha. A hətey gabal temere zlam mekele a dey a.

¹⁷ Ndaw masa ma hətey gabal temere cew heyey na, a ka kəne may. A hətey gabal temere cew a dey a.

¹⁸ Ama ndaw masa ma hətey gabal temere pal na, a daw ta', a zlədfe vəged, a bəda dala ɳga bay aŋga ha a hwad a.

¹⁹ «Menjey ga fa dəba ha, bay ɳga ndəhay ma ka sləra ha, a vəhwā da məlak a, ta', aa cəfdəta da ray dala ha heyey.

²⁰ Ndaw masa ma hətey gabal temere zlam heyey, a ɳgəchey a cakay a, ta gabal temere zlam mekele da dey a, ta', a ləvar: "Bay adaw, kah ta vəlyə gabal temere zlam la. Nəka, yah ma hətey gabal temere zlam mekele la a dey a."

²¹ Bay aŋga, a mbəddara, a ləvar: "Maaya, kah ndaw ma ka sləra maaya ta cəved e. Kah ma key sləra ta cəved e la ta cek mecəhe. Ya da vəldatatakawa cek adaw hay maaya ga asi har akah. Sawa, njakwa cew e, sasəmkwa."

²² «Ndaw masa ma hətey gabal temere cew, a ɳgəchey a cakay a may, ta', a ləvar: "Bay adaw, ka ta vəlyə gabal temere cew la, nəka, ya ta hətey gabal temere cew mekele la a dey a."

²³ Bay aŋga ha, a ləvar: "Maaya, kah ndaw ma ka sləra maaya ta cəved e. Ka ta key sləra la ta cəved e ta cek mecəhe. Ya da vəldatatakawa cek adaw hay maaya ga asi har akah. Sawa, njakwa cew e, sasəmkwa."

²⁴ «Fa dəba ha, ndaw masa ma hətey gabal temere pal heyey, a ɳgəchey a cakay a, ta', a ləvar: "Bay adaw, ya səra, kah ndaw ma sərey dey-ceceh fa ndaw ba, ka ɳgəmey daw daa slam masa kah ma sləka ba, asaya, ka kawa cek da ley daa slam masa kah ma rəva ba.

²⁵ Ya ta zlurey la ta kah, anda kedə, ta', ya daw ya bəda dala akah aa vəged. Dala ha aŋga kedə, ehe təba cek akah."

25:14 25.14-15 Mk 13.34 * **25:15 25.15** Gabal temere zlam, gabal temere cew, lenj gabal temere pal mawuzlalakaya ta mey Gərek na, «talaj zlam, talaj cew, talaj pal». **25:15 25.15** Rm 12.6 **25:19 25.19** 18.23 **25:21 25.21-23** 24.45-47; Lk 16.10

²⁶ Bay aŋga ha, a mbəed̄dara, a ləvar: "Kah ndaw ma ka sləra maaya ba, masa-mayad! Ka səra yah ndaw ma ŋgəmey daw daa slam masa yah ma sləka ba, asaya, ya kawa cek da ley daa slam masa yah ma rəva ba,

²⁷ anda kede, ka gwa ka vəlda dala adaw a har ndəhay amba daa mavəhwa adaw kede na, a vəhdamiwa dala ha ta yam a, ba daw?"

²⁸ «Da ray ŋgene, ndaw masa-zleley a, a ləvtar a ndəhay ma ka sləra aŋga hay mekele: "Təbmara gabal temere he, vəldamara a ndaw masa ma hətey gabal temere zlam a dey a heyey.

²⁹ Sərmara, ndaw masa cek aŋga daha, a da vəlmar a dey a, ama ndaw masa cek aŋga kuset kədsey na, a da təbmara kwa masa kuset kədsey a ŋgene.

³⁰ Ndaw ma ka sləra kede na, aŋga ndaw masa mayad ŋga tede, hazakadamara aa ambaw, aa ləvanj. Fetede, a da təway, asaya, a daa pədsey sler."»

Mey da ray mendəvey ŋga bəla

³¹ Yesu aa guzltar a gula aŋga hay saya a ləvtar: «Masa yah, *Bəz ŋga Ndaw, ma da vəhwa daa mewedey adaw na, ya da samawa ta maslanj hay ŋga Gazlavay tabiya da vad. Ya da njey aa slam adaw menjey maaya ŋga key sariya.

³² Səkway hay tabiya da bəla, a da kusam fa mey adaw. Ya da ŋgəwta ndəhay maaya ta maaya ba hay wal wal anda ndaw-mecəkwer ma ŋgəwey təbaŋ hay ta ɔahway.

³³ Ya da pata ndəhay maaya ta har-zəmay, ndəhay maaya ba ta har-gula.

³⁴ «Fa dəba ha, yah bay, ya da ləvtar a ndəhay ta har-zəmay: "Akwar ndəhay masa Papay ma pəskwar mey, slam madiykaya ŋgada akwar daha dəga mezley ŋga bəla, samawa, njakwa bama ta Gazlavay ŋga sərmataw,

³⁵ maja may ta caya la, akwar ta vəlmaya cek mezəmey la, yam ta kaya la, akwar ta vəlmaya yam ŋga sey la, ya ta daw la fa akwar anda ndaw-məlak, akwar ta təbmaya la a way akwar hay,

³⁶ zana fa vaw adaw daa ba, akwar ta vəlmaya zana la. Vaw ta caya la, akwar ta samawa la ŋga nəkmaya. Yah daa fərsəne, akwar ta samawa la ŋga nəkmaya."

³⁷ «Da ray ŋgene, ndəhay maaya heyey, a da mbəddamiwa, a ləvmaya: "Bay mahura, ya hətmaka may fa caka, ta', ya vəlmaka cek mezəmey na, ŋga vara? Ya

hëtmaka yam fa kaka, ta', ya vëlmaka yam ñga sey na, ñga vara?

³⁸ Ya hëtmaka kah ndaw-mëlak, ta', ya tëbmaka a way ala hay na, ñga vara? Da daa ba, ya hëtmaka zana fa vaw daa ba, ta', ya vëlmaka zana na, ñga vara?

³⁹ Asaya, ya hëtmaka vaw fa caka, da daa ba, kah daa fërsëne, ta', ya nëkmakawa na, ñga vara?"

⁴⁰ «Yah, bay, ya da mbëddatar, ya lëvtar: "Ya fa lëvkwar fara fara, cek hay tabiya masa akwar ma kamara ñgada kwa waawa, kwa ñgada ndëhay mecëhe hay dasi ndëhay adaw hay kede, ka kamara ñgene na, ñgada yah may."

⁴¹ «Fa dëba ha, ya daa guzltar a ndëhay ta har-gula, ya lëvtar: "Akwar masa Bay Gazlavay ta nëskwar sem, ñgëcham la da cakay adaw. Diyam aa awaw mendëvey ba madiykaya ñgada bay-malula ta maslañ anja hay.

⁴² Maja may ta caya la, ama akwar ta vëlmaya cek mezëmey daa ba. Yam ta kaya la, ama akwar ta vëlmaya yam ñga sey daa ba.

⁴³ Ya ta daw la fa akwar anda ndaw-mëlak, ama akwar ta tëbmaya a way akwar hay daa ba. Zana fa vaw adaw daa ba, ama akwar ta vëlmaya zana daa ba. Vaw ta caya la, asaya, yah daa fërsëne, ama akwar ta samawa ñga nëkmaya daa ba."

⁴⁴ «Da ray ñgene, a da mbëddamiwa, a lëvmaya: "Bay mahura, ya hëtmaka may fa caka, da daa ba, yam fa kaka na, ñga vara? Ya hëtmaka kah ndaw-mëlak, da daa ba, zana fa vaw akah daa ba na, ñga vara? Asaya, ya hëtmaka vaw fa caka, da daa ba, kah daa fërsëne masa ala ta jënmarka daa ba na, ñga vara?"

⁴⁵ «Da ray ñgene, ya da mbëddatar, ya lëvtar: "Ya fa lëvkwar fara fara, cek hay masa akwar ma gëmam ñga kamara ñgada kwa waawa, kwa ñgada ndëhay mecëhe hay dasi ndëhay adaw hay kede ba na, ka gëmam ñga kamara ba ñgene na, ara ñgada yah may."

⁴⁶ «Yaw, ndëhay maaya ba hay anda ñgene na, a da sëram banay ñga sërmataw, ama ndëhay masa maaya fa Gazlavay na, a da hëtam heter mendëvey ba.»

26

Mahura hay ñga Jëwif hay a slam yawa ñga këdsey Yesu vagay

(Mark 14.1, 2; Luk 22.1, 2; Jan 11.45-53)

¹ Masa Yesu ma ndəvda meesərkedey hay a kede tabiya cay na, ta', aa guzltar a gula aŋga hay, a ləvtar:

² «Ka sərmara, mendərey dər cew ɳga wusey fa gwagway ɳga *Pak, ba diya? Ta pas a ɳgene, a da kərzamaya yah, *Bəz ɳga Ndaw, a da dərmaya fa hwadam ma-zlaŋgalakaya.»

³ Ta pas a ɳgene, *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay ta mahura hay ɳga *Jəwif hay a kusam a way Kayif, *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay cəpa.

⁴ A slam yawa da wuzlah ata amba a kərzamara Yesu ta mayal a ɳga kədsey vagay.

⁵ Aa guzlam, a ləvam: «Ya gwakwa ɳga kərzakwa daa gwagway kede ba, maja ndəhay a da yam mey.»

Ngwas a mbədfar bərdey fa ray ɳga Yesu

(Mark 14.3-9; Jaŋ 12.1-8)

⁶ Daa ɳgene, Yesu aa da Betani da way *Simaŋw, ndaw masa aa ma mbəlda daa maasəkula.

⁷ Masa Yesu a, fa zəmey daf na, ɳgwas daha a ɳgəchey a cakay a ta kwalaba ɳga aŋwa maavərkwakaya mezəley «*albaatəra». Kwalaba ha marəhkaya ta bərdey mezey maaya ma hədkey ba. Ta', a mbədfara bərdey a fa ray ɳga Yesu.

⁸ Masa *gula hay ɳga Yesu ma hətmar na, a cam mevel, a ləvam da wuzlah ata: «A nəsa bərdey a kede ɳga tede na, maja me?»

⁹ Anja a hədkada na, a gwa ɳga hətey dala ga. Fa dəba ha a wunkatara dala ha a masa-viya hay, ba daw?»

¹⁰ Yesu a səra mewulkey ata ha, ta', aa guzltar, a ləvtar: «Ka həbmar ray a ɳgwas aha na, maja me? Sləra masa aŋga ma kayawa kede na, aŋga maaya,

¹¹ maja ndəhay masa-viya hay na, mandaw mandaw akwar bama. Ama yah na, akwar fa da hətmaya ɳga njey mandaw mandaw ta akwar daa ba.

¹² Ngwas aha, a mbədfda bərdey fa vaw adəw na, a key ɳgene, a diyawa vaw adəw ɳgadaa cəvay.

¹³ Ya fa ləvkwar fara fara, kwa daa wura daa wura da bəla tabiya, ndəhay ma da wuzdamara *Mey-maaya-mawiya na, a kadamara cek masa ɳgwas a ma ka kede la may, amba ndəhay a sərfadamara ɳgwas aha.»

Juda a vəlda Yesu a har masa-gəra aŋga hay

(Mark 14.10, 11; Luk 22.3-6)

¹⁴ Fa dəba ha, ndaw pal da wuzlah *gula hay ɳga Yesu kuraw a ray a cew mezəley Juda Iskariyawt, a daw fa *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay.

¹⁵ Ta', aa guzltar, a ləvtar: «Da ya ta vəldakwara Yesu a har akwar la na, ka da vəlmaya me?» Ta', a məslmar bərey hay kwakwar maakar ɳga dala, a vəldamara.

¹⁶ Dəga ta pas a ɳgene, Juda a daw a səpey cəved amba a kərzatara Yesu, a vəldatara.

Yesu a zəmam daf ɳga gwagway ɳga Pak ta gula aŋga hay

(Mark 14.12-21; Luk 22.7-13, 21-23; Jap 13.21-30)

¹⁷ Ta dəfər ɳgeeme ɳga *gwagway ɳga pej manjar cek ma həsla da hwad a na, *gula hay ɳga Yesu, a ɳgəcham a cakay a, a ləvmar: «Ka wudey ya diyam, ya diymərwa slam amba ya zəmkwa daf ɳga gwagway ɳga *Pak na, dama?»

¹⁸ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Diyam aa berney ɳga *Jeruzelem fa ndaw daha. Ka ləvmar na, “Bay ala a ləvey: Dar adfaw gweegwe cay a wuswa. Ya wudey ɳga key gwagway ɳga Pak ta gula adfaw hay na, da way akah.”»

¹⁹ Gula hay ɳga Yesu heyey a kamara anda Yesu ma ləvtar. Anda kede, a diymara cek ɳga gwagway ɳga Pak a dəba.

²⁰ Taa kwad a ɳgene, Yesu a njam ta gula aŋga hay kuraw a ray a cew ɳga zəmey daf ɳga gwagway a.

²¹ Daa masa ata fa zəmamara daf a na, Yesu aa guzltar, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, ndaw pal da wuzlah akwar a vəldaya la a har ndəhay ɳga kədmaya vagay.»

²² Mey a kede a məctar vaw kwa ara mey ba a gula aŋga hay a. Da ray ɳgene, aa cəfdamara Yesu pal pal, a ləvam: «Bay Mahura, ara yah ma da vəldaka ba, ba diya?»

²³ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Ma da vəldaya a har ndəhay ɳga kədmaya vagay na, ara ndaw masa aləkwa fa zəmkwa daf bama daa slam a kede.

²⁴ Ahaw, yah, *Bəz ɳga Ndaw na, ya məcəy la anda mey mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay ma ləvey. Ama banay a sawa la a ray ndaw ma da vəldaya a har ndəhay ɳga kədmaya vagay a. Ngada ndaw aha na, ɳgama ta yamərwa daa ba səlak.»

²⁵ Juda, ndaw ma da vəlda Yesu a har ndəhay ɳga kədmara vagay heyey aa cəfdə Yesu may, a ləvar: «Bay adaw, ara yah ma da vəldaka daw?» Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ka fa kada ta mey akah ɳgene na, kwariya?»

Mey da ray mezəmey cek ɳga madagway-dakw ɳga Bay Mahura

(Mark 14.22-26; Luk 22.14-20; 1 Kwarinti hay 11.23-25)

²⁶ Masa ata fa zəmam daf ɳga gwagway a na, Yesu lej! a ley peŋ. A kar suse a Gazlavay, a wunka, ta', a vəldatara a gula anja hay, a ləvtar: «Ehe, təbmara, zəmamara. Kede he, ara vaw adaw.»

²⁷ Fa dəba ha, lej! a ley vəley ta cek mesey da hwad a, a kar suse a Gazlavay saya. Ta', a vəldatara, a ləvtar: «Ehe, samara akwar cəpa.»

²⁸ Kede he, ara mambaz adaw. Ta fa mambaz a, Gazlavay a jəwey mey mawiya ta ndəhay anja hay. Mambaz a, a da mbədwa maja ndəhay ga amba Gazlavay a mbəkdatara mebərey ata hay.

²⁹ Ya fa ləvkwar, dəga wure kede ya fa da sey yam ɳga babəza ɳga wudez madəckaya anda kede daa saba səlak. Ya da sey na, si cek mawiya mekele ta pas masa aləkwa bama daa slam masa Papay fa wey da ray ndəhay da vad.»

³⁰ Ta', a zlam walay ɳga gwagway daa *Pəsam hay. Fa dəba ha, a sləkdəm, a diyam aa Aŋwa ɳga *Awliviyē.

Piyer a ləvey fa da mbəkda Yesu daa ba səlak

(Mark 14.27-31; Luk 22.31-34; Jaŋ 13.36-38)

³¹ Yesu aa guzltar a gula anja hay, a ləvtar: «Dasi tavad kede akwar cəpa ka da mbəkdamaya anda mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, ma ləvey: "Ya kədə ndaw-mecəkwer la vagay. Təbaŋ hay masa ma səkəram daa slam a may, aa kwacam ray la pal pal."»

³² Ama da yah ta sləkdawa cay daa meməcey na, ya daw la teesed da ray akwar aa hwayak ɳga *Galile. Ka da hətfamaya feteſe.»

³³ *Piyer a mbədərə, a ləvar: «Kwa ndəhay cəpa a mbəkdamaka, ama yah na, ya fa da mbəkdaka daa ba səlak.»

³⁴ Yesu a mbədərə, a ləvar: «Ya fa ləvka fara fara, dasi tavad kede, wuskwaa gwagwalak a da cey dəy na, ka ta ləvey cay dey maakar, ka sərya ba, ka sərya ba.»

³⁵ Ama Piyer a mbədərə, a ləvar: «Kwa da fa da kədmaka vagay na, ɳga kədməndakwar cew e, ya fa da ləvey ya sərka ba na, daa ba səlak.» Gula hay ɳga Yesu siya a ləvam kəne may.

26:26 26.26-28 1Kwr 10.16 **26:28 26.28** Mab 24.8; Jer 31.31; Heb 7.22; 9.15-20

26:30 26.30 Lk 22.39; Jaŋ 18.1 **26:31 26.31** Zak 13.7; Mt 26.56; Jan 16.32

26:32 26.32 28.7, 16 **26:34 26.34** 26.75 **26:34 26.34-35** Lk 22.33-34; Jaŋ 13.36-38

*Yesu a dərey dañgay a Gazlavay da Gecemene
(Mark 14.32-42; Luk 22.39-46)*

³⁶ Fa dəba ha, Yesu a wusam ta gula anja hay aa slam daha mezəley Gecemene. Ta', aa guzltar a gula anja hay, a ləvtar: «Njam fedə, yah na, ya daw la fatadəy ɳga dərwa dañgay a Gazlavay.»

³⁷ Ta', a ɳgəlta ata *Piyer ta bəza hay ɳga Zebede cewete. Wure ɳgene, mevel anja a dəsley, aa ləkey majə banay ma da sawa a ray a.

³⁸ Anda kede, aa guzltar, a ləvtar: «Mewulkey fa da kədya vagay. Njam fede, zazəkakwa, ka da nam ba.»

³⁹ Ta', a ɳgəchey nekədsey fa mey, a ney ta hwad fa hwad, ray dar! a hwayak, a dərey dañgay, a ləvey: «Papay, da a key ta key na, ɳgəchada banay ma da sawa a ray adaw kede la. Ta kəne he cəpa na, key anda kah ma wudey, ba na, anda yah ma wudey ba.»

⁴⁰ Cay, ta', a vəhwa fa gula anja hay maakar heyey, a hətfatar manatakaya daa dər. Aa guzlar a Piyer, a ləvar: «Haya! Ka gwamara ɳgaa zəkam ta yah kwa ler pal ba gway daw?»

⁴¹ Zazəkam, ka da nam ba, dəram dañgay a Gazlavay ɳga jənkwar amba cek a batakwər ɳga key mebərey ba. Mevel akwar na, a wudey ɳga key cek maaya, ama vaw akwar na, anja ta bəle.»

⁴² Yesu a ɳgəchey ɳga dey cew saya, ta', a dərey dañgay, a ləvey: «Papay, da ka wudey ɳga ɳgəchada banay a kede dəreŋ ta yah ba, si a sawa a ray adaw cəma na, ka anda kah ma wudey.»

⁴³ Fa dəba ha, a vəhwa fa gula anja hay maakar heyey saya, a hətfatar manatakaya cənja majə dər fa latar mey kalah.

⁴⁴ Anda kede, Yesu ta', a mbəkdata, a ɳgəchey saya, a dərey dañgay ɳga dey maakar, aa guzley mey letek anda aa ma dərey dañgay ɳga dey cew heyey.

⁴⁵ Fa dəba ha ta', a vəhwa fa gula anja hay heyey saya, a ləvtar: «Haa wure kede, akwar fa nam, fa məskam vaw cənja daw? Ehe dər a ta wuswa cay amba a vəldamaya, yah, *Bəz ɳga Ndaw, a har ndəhay ta mebərey.»

⁴⁶ Nəkmara ndaw ma da vəldaya a har ndəhay ɳga kədəy vagay fa sawa katay. Lacam, nakwa ta cadakwa ray.»

*A kərzamara Yesu
(Mark 14.43-50; Luk 22.47-53; Jaŋ 18.3-12)*

⁴⁷ Masa Yesu ta ndəvda meeguzley daa ba araŋ na, Juda, ndaw pal dasi gula aŋga hay kuraw a ray a cew heyey, a wuswa. Juda ha a samawa na, ta ndəhay ga ta dəlaw * hay da cakay, ta zlanday hay da har. Ma slərdamatərwa ndəhay a na, ara bay-ray hay ŋga ndəhay ma ka kwakwas ta mahura hay ŋga Jəwif hay.

⁴⁸ Juda, ndaw masa ma da velda Yesu a har ndəhay, ta wuswa fa Yesu daa ba araŋ na, aa guzltar a ndəhay a, a ləvtar: «Ndaw masa yah ma da car har anda mandala adaw fara fara na, ara aŋga, kərzamara.»

⁴⁹ Masa Juda ma wusey la gweegwe ta Yesu na, wure wure ŋgene, a ŋgəchey a cakay a, a ləvar: «Bay adaw, zay daw?» Ta', a car har anda aa ma ləvey heyey.

⁵⁰ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Jam adaw, ka sləra masa kah ma wudey ŋga ka.»

Anda keſe, ndəhay ma samawa ta ata Juda heyey a ŋgəcham fa Yesu a, ta', a kərzamara.

⁵¹ Ndaw pal da wuzlah gula aŋga hay masa da cakay a, a mədərwa dəlaw aŋga, a ŋgəma, cərah! a cərha sləmay ŋga madərlam ŋga ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas.

⁵² Maja ŋgene, Yesu aa guzlar, a ləvar: «Mada dəlaw akah aa way a maja ndəhay ma kədəm vaw ta dəlaw na, ara dəlaw a ma da kədta vagay.

⁵³ Ka səra, da ya wudey na, ya gwa ŋgaa cəfda Papay ŋga slərya maslaŋ aŋga hay ga a fəna gabal kuraw a ray a cew † ŋga jənya, ba daw?

⁵⁴ Ama da ya ka kəne na, mey ŋga Gazlavay mawuzlalakaya a da key fara fara na, kwara dəba wura? Maja mey a mawuzlalakaya, a ləvey si cek aha a key kəne.»

⁵⁵ Fa dəba ha, Yesu aa guzltar a ndəhay makustakaya fetede, a ləvtar: «Ka samawa ŋga kərzamaya ta dəlaw, ta zlanday faa har faa har anda yah ndaw-mayal na, maja me? Mandaw mandaw yah manjakaya daa *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay, ya faa sərkadata ndəhay, ama ka ta kərzamaya daa ba.

⁵⁶ Ama daa mey ŋga Gazlavay mawuzlalakaya na, ndəhay ma təla mey ŋga Gazlavay taa guzlam la da ray cek ma da key da ray adaw. Ara maja ŋgene si cek aha a key cəpa.»

Fa dəba ha, gula aŋga hay cəpa a zluram, a mbəkdamara Yesu, a hwam.

* **26:47 26.47** dəlaw: maslalam **26:52 26.52** MC 9.6 † **26:53 26.53** Yesu a wudey ŋga ləvey Papaha, Bay Gazlavay, a gwa ŋga slərar maslaŋ hay ga, a sləfey ba. A wa ta sewje hay ŋga Rawm ma kusam gabal maakwaw, gabal maakwaw, slam 12. **26:55 26.55** Lk 19.47 **26:56 26.56** Mt 26.31; Lk 24.46

*Yesu fa mey ḥga ndəhay ma sla yawa ḥga Jəwif hay
(Mark 14.53-65; Luk 22.54, 55, 63-71; Jan 18.13, 14, 19-24)*

⁵⁷ Ndəhay ma kərzamara Yesu heyey, ta', a handamara a way Kayif, *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay. *Ndəhay maa sərkada kwakwas ḥga Mawiz ta mahura hay ḥga *Jəwif hay makustakaya fetede.

⁵⁸ *Piyer na, fa səpa Yesu ta meedəren e. A daw haa a mbəzey a palah-way ḥga ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay heyey. Ta', a njam ta ndəhay ma jəda way a, amba a nəka cek masa ata ma da kamar a Yesu.

⁵⁹ *Bay-ray hay ḥga ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay ta ndəhay mahura hay mekele masa ma sla yawa ḥga Jəwif hay tabiya, a səpam dabaray ḥga mbərzlafamar a ray Yesu amba a kədmara vagay.

⁶⁰ Kwa ndəhay ga ta mbərzlafamar la a ray Yesu, ama ta ḥgene he cəpa, ta hətam mey təfə ḥga kədmara vagay daa ba. Fa dəba ha na, ndəhay cew daha a samawa fa mey ata, a mbərzlafamar a ray a, a ləvam:

⁶¹ «Ndaw kede a ləvey: "Ya gwa ḥga bəzla *Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay, dər maakar na, ya ləma la aa slam a."»

⁶² *Ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay a sləkdey, aa guzlar a Yesu, a ləvar: «Ka mbəddatara a ndəhay maa guzlam da ray akah kaa ba gway daw?»

⁶³ Ama Yesu manjakaya teete. Ta', ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay heyey a ləvar saya: «Ya faa cəfdaka ta mezəley ḥga Gazlavay masa aa ta dey, *ndaw masa Gazlavay ma wala ḥga ləhdata ndəhay heyey na, ara kah daw? Wuzdiwa! Kah na, Bəzey ḥga Gazlavay daw? Mbedey amba ka kadiwa fara fara.»

⁶⁴ Yesu a mbəddata, a ləvar: «Ka fa kada ta mey akah ḥgene na, kwariya? Ama ya fa ləvkwar, dəga wure kede, ka da hətmaya yah, *Bəz ḥga Ndaw, manjakaya ta har-zəmay ḥga Bay Gazlavay Mawaca-waca. Asaya, ka hətmaya la ya fa sawa da ray mekwtene da vad.»

⁶⁵ Maja ḥgene, ndaw mahura ha ḥgar! ḥgar! a ḥgərtə zana anja hay, aa guzley, a ləvey: «'As! 'As! Ta pa ray anja sem ḥga Gazlavay, akwar ta cəndamara la, ba diya? Wure kede, kwa ya səpkwa ndaw ḥgaa guzlndakwar da ray a saba.

26:61 26.61 27.40; Jan 2.19; SNM 6.14 **26:63 26.63** manjakaya teete: Iz 53.7; Mt 27.12-14; **Bəzey ḥga Gazlavay:** Mt 14.33; 27.40, 43; Lk 22.70 **26:64 26.64** Dan 7.13; Mt 22.44; 24.30; Mk 13.26; Lk 21.27 **26:65 26.65** a ḥgərtə zana anja hay: Mesl 14.6; Es 9.3; **Ta pa ray anja sem ḥga Gazlavay:** Lev 24.16; Jan 19.7

⁶⁶ Kaa wure kede, ka wulkam kwara?» Ndəhay da cakay a, a mbəddamara, a ləvmar: «Anja ta key mebərey sem, simekəfey anja vagay.»

⁶⁷ Ndəhay siya a cərmər meesleb aa dey, a dəvmar mekəfey, siya hay may, a vəlmar matapa-har [‡],

⁶⁸ a ləvmar: «Da kah *Kəriste na, səra ma kədka kede na, wa? Wuzdandara cey!»

Piyer a ləvey a səra Yesu ba

(Mark 14.66-72; Luk 22.56-62; Jəy 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Daa ɻgene, *Piyer manjakaya da palah-way ɻga ndaw mahura ma ka kwakwas ɻga Gazlavay heyey. Dam ma ka sləra fetedə dəha, a ɻgəchawa a cakay a, a ləvar: «Kah na, gula ɻga Yesu, ndaw *Galile may, ba diya?»

⁷⁰ Ama Piyer a cada mey fa mey ɻga ndəhay tabiya, a ləvey: «Kay! Ya səra mey masa kah ma wudey ɻgaa guzley ba!»

⁷¹ Fa dəba ha, ta', a daw fa mey-mbew ɻga way a. Dam ma ka sləra mekele dəha saya, a hətar Piyer, ta', aa guzltar a ndəhay fetedə, a ləvtar: «Ndaw kede ara ndaw ɻga Yesu, ndaw *Nezeret.»

⁷² Piyer a cada mey saya, a ləvey: «Ya fa mbedsey, fara fara, ya səra ndaw a ba.»

⁷³ Fa dəba ha nekəfey saya, ndəhay masa fetedə a ɻgəcham a cakay Piyer, a ləvmar: «Fara fara kah na, kah ndaw da wuzlah ndəhay anja hay majə meeguzley akah kaa na, anda ndaw daa hwayak anja.»

⁷⁴ Da ray ɻgene, Piyer ta', a ləvtar: «Ya fa mbedsey, fara fara ya səra ndaw a ba. Da ya mbərzley na, Gazlavay ɻga mbədya ray!» Wure wure ɻgene, gwagwalak ta', a cey ɏay.

⁷⁵ Piyer a sərfada mey masa Yesu maa guzlar zleezle heyey dəba. Mey a, a ləvey: «Wuskwaa gwagwalak a da cey ɏay na, ka ta ləvey cay dey maakar ka sərya ba, ka sərya ba.» Piyer ta', a bawa aa ambaw, a təway ga, a zəley marava.

27

A handamara Yesu fa mey ɻga Bay Pilat

(Mark 15.1; Luk 23.1, 2; Jəy 18.28-32)

¹ Pərek pərek, *bay-ray hay ɻga ndəhay ma ka kwakwas ɻga Gazlavay tabiya, lenj mahura hay ɻga *Jəwif hay a slam yawa daa slam a ɻga kədəy Yesu vagay.

² A jəwmara, a handamara fa Pilat, ndaw Rawma ma wa hwayak ata.

[‡] **26:67 26.67** matapa-har: maarawa **26:67 26.67** Iz 50.6; 53.5 **26:68 26.68**
21.11 **26:75 26.75** 26.34

*Mey da ray meməcey ɳga Juda
(SNM 1.18, 19)*

³ Juda, ndaw ma velda Yesu asi har ɳga masa-gəra aŋga hay heyey, a cənda fa da kədmara Yesu vagay na, a zəley marava. Da ray ɳgene, a handatara bərey hay kwakwar maakar ɳga dala heyey a *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay ta mahura hay ɳga *Jəwif hay.

⁴ A ləvtar: «Ya ta key mebərey la maja yah ma velda ndaw masa ta zay da mey ɳga kədəy vagay.» Ama ndəhay a, a mbədədamara, a ləvmar: «Ijene na, ara mey akah ba na! Ma hətfandar me?»

⁵ Da ray ɳgene, aa kwacada dala heyey aa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay. Ta', a daw a ləwa ray aŋga, pam! a məcey.

⁶ *Bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay heyey, a gədmamara dala ha. Aa guzlam, a ləvam: «Kwakwas aləkwa, a vəlndakwar cəved amba dala kədə, a cəmey ta zleley mavəldakaya ɳga key sləra daa Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay ba, maja ara dala ɳga mekədəy ndaw vagay.»

⁷ A slam yawa da wuzlah ata da ray dala ha. Ta', a hədkam ley ɳga ndaw meləmey maŋgayak daha ta dala ha. A tərdamara ley a ɳga cəvay ɳga məlak hay ma məcam fetede.

⁸ Ara maja ata ma hədkamara ley a ɳgene ta dala ɳga ray ɳga ndaw na, haa wure kədə, ndəhay fa zəlmara ley a: «ley ɳga mambaz.»

⁹ Cek aha, ta key la anda Jeremey, *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay maa guzley zlezzle, a ləvey: «A lam bərey hay kwakwar maakar ɳga dala masa ndəhay da wuzlah ndəhay *Israyel hay ma pamara tədə fa ray ɳga ndaw.

¹⁰ A vəldamara dala ha ɳga hədkey ley ɳga ndaw meləmey maŋgayak anda Bay Gazlavay ma ləveya.»

Yesu fa mey ɳga Bay Pilat

(Mark 15.2-15; Luk 23.2-5, 13-25; Jaŋ 18.28-19.16)

¹¹ A lacadamara Yesu fa mey ɳga Bay Pilat. Bay a, aa cəfsa, a ləvar: «Kah na, bay ɳga *Jəwif hay fara daw?» Yesu a mbədəra, a ləvar: «Anda kah ma ləvey.»

¹² Daa masa *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay len̄ mahura hay ɳga Jəwif hay heyey faa dədfamar mey na, kwa Yesu ta mbədədatara daa ba.

¹³ Da ray ŋgene, Pilat aa guzlar, a ləvar: «Ka fa cənda mey hay maaya ba cəpa masa ata maa guzldamara da ray akah kede, ba diya?»

¹⁴ Kwa Yesu a mbəddara ba səlak. Anda keđe, Bay Pilat a rəzley ga majा.

¹⁵ Fa mevey a, fa mevey a, ta gwagway ŋga *Pak na, bay daa hwayak a, fa pəskey ndaw pal daa fərsəne. A pəskey na, ndaw masa ndəhay makustakaya ma wudam.

¹⁶ Daa ŋgene, ndaw daa fərsəne daha, ndəhay tabiya a sərmara ara ndaw maaya ba. Mezəley ŋga ndaw a na, Yesu Barabas.

¹⁷ Pilat aa cəfdəta ndəhay makustakaya, a ləvtar: «Ka wudam ya pəskakwar na, Yesu Barabas daw, da daa ba, Yesu, ndaw masa ata ma zəlmara *Kəriste heyey daw?»

¹⁸ Pilat a səra a handamərwa Yesu fa mey anja na, majा səleň fa katar da ray Yesu a.

¹⁹ Daa masa Bay Pilat manjakaya daa slam mekey sariya na, ŋgwas anja, a slərwa fa anja, a ləvar: «Ka da kar cek a ndaw ŋgene ba, majা ara ndaw masa ta zay da mey. Ya səra majа dasi tavad' keđe, mesəfnəy ta kaya la ta ndaw aha. Mesəfnəy a, ta laya mey la..»

²⁰ *Bay-ray hay ŋga ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay lej mahura hay ŋga Jəwif hay heyey, a həldamata ndəhay makustakaya heyey ŋgaa cəfdəmara Bay Pilat amba a pəskatara Barabas, ama Yesu na, a kədmara vagay.

²¹ Bay Pilat aa cəfdəta saya, a ləvtar: «Dasi ndəhay cew keđe na, ka wudam ya pəskakwar na, wa?» Ndəhay makustakaya ha, a mbəddəmara, a ləvmar: «Barabas! Barabas!»

²² Pilat aa cəfdəta saya, a ləvtar: «Kaa Yesu ndaw ma zəlmara Kəriste na, ya da kada na, kwara?» Ndəhay tabiya a mbəddəmara, a ləvmar: «Dəra fa hwadam mazlaŋgalakaya!»

²³ Pilat aa cəfdəta, a ləvtar: «Cek maaya ba masa anja ma key na, wura?» Ama a wudam ta gədaŋ ta gədaŋ saya, a ləvam: «Dəra fa hwadam mazlaŋgalakaya!»

²⁴ Masa Pilat ma nəka kwa a gwa ŋga key meeme da ray mey a ba, asaya, masa anja ma nəka ndəhay fa kam baazlam ta gədaŋ, ta gədaŋ na, ta', a kawa yam, a pəra har anja fa mey ŋga ndəhay makustakaya, a ləvtar: «Da akwar ta kədmara ndaw keđe la vagay na, mey adaw da hwad a daa ba. Ara mey akwar!»

²⁵ Ndəhay makustakaya tabiya a mbəfdamara, a ləvmar: «Anja ndaw a ɳga məcay. Mey a ɳga sawa a ray ala ta bəz ala hay tabiya!»

²⁶ Anda kede, ta', Pilat a pəskatara Barabas daa fərsəne. Ama Yesu na, Pilat a ləvtar a sewje hay ɳga slədmara ta laway, ta', a vəldatara amba a dərmara fa hwadam mazlangalakaya.

*Sewje hay aa saŋgəram a ray Yesu
(Mark 15.16-20; Jan 19.2-3)*

²⁷ Fa dəba ha, sewje hay ɳga Bay Pilat, a handamara Yesu a palah-way ɳga Bay aha. Ta', a zəlmatərwa sewje hay siya fetede tabiya a cakay a.

²⁸ A cəkwmata zana anja hay fa vaw, ta', a kəzlmər zana ɳga bay hay magaza.

²⁹ Ta', a cam hatak, a padamar ray ta anja anda gursaw ɳga bay. Fa dəba ha, a vəlmar dangwar ɳga bay hay a harzəmay. A ragadam fa mey anja, aa saŋgəram a ray a, a ləvam: «Zay daw, bay ɳga *Jəwif hay?»

³⁰ Fa dəba ha, a təfmar meesleb fa vaw, ta', a təbmara dangwar heyey, a kədmara aa ray ta anja.

³¹ Masa ata maa saŋgəram cay a ray a na, a cəkwmara zana magaza heyey fa vaw, a kəzlmər zana anja hay. Ta', a badamara daa berney a, a handamara ɳga dərey fa hwadam.

*A dərmara Yesu fa hwadam mazlangalakaya
(Mark 15.21-32; Luk 23.26-43; Jan 19.17-27)*

³² Masa sewje hay a, fa handamara Yesu na, a cam ray ta ndaw daa berney ɳga Siren daha, mezəley *Simajw. A təkmar day a Simajw heyey ɳga la hwadam mazlangalakaya ɳga Yesu a.

³³ A wusam aa slam mezəley Gwalgwata, anda meləvey, «slam anda tetesl ɳga ray ɳga ndaw.»

³⁴ Feteče, a vəlmar wuzam majahadakaya ta slalak meedəwek e. Yesu aa cəka, ama a gəmey ɳga sa ba.

³⁵ Ta', a dərmara fa hwadam mazlangalakaya heyey. Fa dəba ha, a kədmər caca ɳga wunkey zana anja hay.

³⁶ Ta', a njam fetede ɳga jədmara.

³⁷ A wuzlalam mey fa hwadam, a sləpmara ta da ray Yesu fa hwadam mazlangalakaya. Ara mey masa ata ma kədmara vagay maja. Mey a, a ləvey: «Ndaw kede na, ara Yesu, bay ɳga *Jəwif hay.»

³⁸ Daa slam masa ata ma dərmara Yesu a na, ta dəram mayal hay cew la a cakay a, pal ta har-zəmay, lanjgar ta har-gula.

³⁹ Ndəhay ma diyam taa slam a ŋgene, aa saŋgəram a ray a, a wusam ray, a cədmara,

⁴⁰ a ləvmar: «Kah na, ndaw ma wudey ŋga bəzla *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay amba ka ləma mekele daa dar maakar heyey, ba diya? Da kah Bəzey ŋga Gazlavay na, bərŋgawa fa hwadam a ŋgene a hwayak, ləhda ray akah, dəba taw!»

⁴¹ Asaya, *bay-ray hay ŋga ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay ta *ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz leŋ mahura hay ŋga Jəwif hay aa saŋgərfamar, a ləvam:

⁴² «A ləhdata ndəhay siya hay na, kaa ray aŋga na, a gwa ŋga ləhda, ba daw? Da aŋga Bay ŋga *Israyel hay na, anja ŋga bərŋgawa fa hwadam a wure kede dəba taw! Da ta bərŋgawa sem na, ŋgene, ya təbkwa mey aŋga.

⁴³ A pa Gazlavay ŋga ndaw aŋga fara fara, asaya, taa guzley la, a ləvey: “Yah na, Bəzey ŋga Gazlavay.” Yaw, da Gazlavay fa wuda na, ŋga ləhda wure kede dəba taw!»

⁴⁴ Mayal hay cew masa madərtakaya da cakay a heyey na, a cədmara kene may.

Meməcey ŋga Yesu

(Mark 15.33-41; Luk 23.44-49; Jəy 19.28-30)

⁴⁵ Ta wuzlah-pas, ləvanj a key daa hwayak cəpa. Ləvanj a, a njey haa bərey maakar ŋga pas ŋgaa kwad.

⁴⁶ Ta bərey maakar a na, Yesu a wudey ta gədanj, a ləvey ta mey ata: «*Eli, Eli, lema sabaktani?*» Anda meləvey: «Gazlavay adaw, Gazlavay adaw, ka mbəkdaya na, maja me?»

⁴⁷ Ndəhay siya fetedə, a cəndamara mewudey ŋga Yesu a na, a ləvam: «Nəka, aŋga fa zəla *Eli, *ndaw ma təla mey ŋga Gazlavay zlezzle!»

⁴⁸ Ndaw pal da wuzlah ata, ta', a hway ŋga jəhwəbey cek anda gagəmay aa yam ŋga babəza ŋga wudez meekwerek e, ta', a pa fa mey ŋga zlanday. A təldara a Yesu a amba a sasəbə.

⁴⁹ Ama ndəhay mekele a ləvam: «Səkwakwa, amba ya nəkakwa da wara cay Eli a, a sawa ŋga ləhda kwa.»

⁵⁰ Yesu a wudey ta gədanj saya, pam! a məcəy.

⁵¹ Daa *Way ŋga Gazlavay na, zana ma gərcə *Slam masa Gazlavay aa da hwad a daha. Masa Yesu ma məcəy la na,

zana ha, a ɳgørey cew døga da vad kasl a hwiyak. Hwiyak a wusey, bøler * hay a bøzlam,

⁵² cøvay hay a wuram, ndøhay ɳga Gazlavay mamøctakaya ga, a sløkdamawa daa memøcey.

⁵³ A bamawa daa cøvay. Fa døba ɳga masløkdawa ɳga Yesu na, ndøhay a, a diyam aa berney ɳga *Jeruzelem, berney ɳga Gazlavay. Fetede, ndøhay ga a høtmatar.

⁵⁴ Mahura ɳga sewje hay ɳga Rawma hay ta sewje aŋga hay ma jødmara Yesu heyey, a høtmar hwiyak ma wusey ta cek hay mekele ma kam heyey na, azluram ga, a løvam: «Fara fara ndaw kede na, ara Bøzey ɳga Gazlavay.»

⁵⁵ Ngusay ga fetede daha, ata fa nøkam dey da døren, da døren. Ngusay a ta søpmar wurzay ɳga Yesu la døga da *Galile fa jønmara.

⁵⁶ Da wuzlah ngusay a na, *Mari da Magdala, Mari mamaŋ ɳga ata *Jak ta *Jawzef, leŋ mamaŋ ɳga bøza hay ɳga Zebede.

A jøhmara vagay ɳga Yesu

(Mark 15.42-47; Luk 23.50-56; Jan 19.38-42)

⁵⁷ Ta pas ɳgaa kwad a ɳgene, ndaw masa-zleley da slala Arimate døha, mezøley *Jawzef, aŋga may, ara *ndaw ma tøba mey ɳga Yesu. A wusey a *Jeruzelem.

⁵⁸ Ta', a daw a høtfar Bay Pilat, aa cøfda vagay ɳga Yesu. Da ray ɳgene, Bay Pilat a, a pøskatar mey a sewje aŋga hay ɳga vøldamara vagay a, a Jawzef e.

⁵⁹ A la vagay a, a zløŋga ta zana mawiya mezløŋgey vagay.

⁶⁰ A handa vagay a, aa cøvay mawiya masa aŋga maa vørkwa daa aŋgwa daa dør hay a ɳgene. Fa døba ha, a gødbalawa † beeler mahura gazl! fa mey ɳga cøvay a, ta', a daw.

⁶¹ Ata *Mari da Magdala ta Mari langar døha, manjatakaya fetede, dey pøla! a mey cøvay a.

Sewje hay ɳga Bay Pilat a jødmara cøvay ɳga Yesu

⁶² Pepørek e, anda meløvey ta *pas memøskey-vaw, *bay-ray hay ɳga ndøhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay ta *Fariza hay a kusam, a diyam a way Bay Pilat,

⁶³ a løvmar: «Bay Mahura, ala fa sørfadamara daa masa ndaw membørzley kede aŋga ta dey na, taa guzley la, a løvey: "Fa døba ɳga dør maakar na, ya sløkdamawa la daa memøcey."

* 27:51 27.51 bøler: aŋgwa ma bøzlwa. 27:51 27.51 Mab 26.3; Heb 10.19-20

27:54 27.54 14.33; 26.63; Mk 15.39 27:57 27.57-58 Mew 21.22-23 † 27:60

27.60 gødbalawa: gødkalawa 27:63 27.63 12.40

⁶⁴ Anda kede, pøskatar mey a sewje akah hay amba a jødmara cøvay a haa dør maakar, daa ba na, gula aŋga hay a da samawa ŋga lalamara vagay a. Fa døba ha, a da mbørzlam, a da løvam: "Yesu ta sløkdawa sem daa memøcey." Membørzley ata ŋgene na, a da føna membørzley ŋga ndaw aha masa ŋgeeme heyey.»

⁶⁵ Pilat ta', a mbøddatara a ndøhay a, a løvtar: «Ehe, ŋgølmata sewje hay kede, diyam jødmara cøvay a maaya maaya anda akwar ma wudsam.»

⁶⁶ Ta', a diyam ŋga jødmara cøvay a maaya maaya. Anda kede, a slørbamara mey ŋga cøvay a maaya maaya. Fa døba ha, a pam sewje hay ŋga jødmara.

28

Yesu a sløkdawa daa memøcey

(Mark 16.1-10; Luk 24.1-12; Jøn 20.1-10)

¹ Fa døba ŋga *pas memøskey-vaw, ta pas luma ŋga Gudal, *Mari da Magdala ta Mari laŋgar daha a diyam ta slam bøŋ-beŋ ŋga nøkmørwa cøvay ŋga Yesu.

² Wure wure ŋgene hwiyak a wusey gød-ged ta gødanj. Daa ŋgene maslanj ŋga Gazlavay da vad a pawa salay, a gødbala beeler mahura da mey cøvay heyey, a njey a ray a.

³ Maslanj a, dey aŋga a wedey anda var ma zømey, zana fa vaw aŋga a wedey mabara ndøf-nded anda gagømay.

⁴ Sewje hay ma jøfsa cøvay heyey ma høtmar cek aha na, a zluram ga, aa wasam pør-par! a tøfam a hwayak, ata anda ndøhay mamøctakaya.

⁵ Ta', maslanj ŋga Gazlavay heyey aa guzltar a ŋgusay a, a løvtar: «Akwar na, ka da zluram ba, ya søra ka søpam na, Yesu, ndaw masa ata ma dørmara fa hwadam mazlaŋgalakaya heyey.

⁶ Aŋga fede daa saba, ta sløkdawa sem daa memøcey anda aŋga maa guzley heyey. Samawa nøkmara slam masa ata ma pamara vagay aŋga ha a hwad a tiya!

⁷ Cay na, diyam fiyaw fiyaw, løvmatar a gula aŋga hay: "Yesu ta sløkdawa sem daa memøcey. Aŋga sem teesed fa mey akwar ŋgada *Galile, ka da høtfamar fetede." Mey adaw ŋgada akwar na, ara kede.»

⁸ Ŋgusay a, a mbøkdamørwa cøvay a, a hwam fiyaw fiyaw ŋga kadamatara mey a, a gula aŋga hay heyey. Daa ŋgene mandørzay fa katar, ama faa sømam ga.

⁹ Ta', Yesu heyey a daw a cadata ray, a catar har. Masa ŋgusay a ma høtmar Yesu la na, a ŋgøcham a cakay a, a ragadamar, a kørzamara fa salay.

10 Ta', Yesu aa guzltar, a lëvtar: «Ka zluram ba, diyam ta wuzdamatara a mëlma adaw hay siya na, ñga diyam a Galile. A da hëtmaya feteđe.»

Mey ñga sewje hay ma jëdmara cëvay

11 Daa masa ñgusay heyey ata daa cëved aran na, sewje hay siya da wuzlah sewje hay ma jëda cëvay heyey, a vëham aa berney. A kadamatar a cek ma key cëpa da mey cëvay heyey ñgada *bay-ray hay ñga ndëhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay.

12 *Bay-ray hay ñga ndëhay ma ka kwakwas kaa heyey, ta', a kusam ta mahura hay ñga *Jëwif hay, a slam yawa da wuzlah ata. Ta', a vëlmatar dala ga ñgada sewje hay a,

13 a këtmata, a lëvmatar: «Diyam, wuzdamara a ndëhay, lëvmatar: "Gula hay ñga Yesu a, ta samawa sem ta tavad, ta lalamara vagay a sem daa masa ala manatakaya daa ëfar."»

14 Da bay ñga hwayak ta cënda la na, ya sëpam cëved la ñga wuzdamara mey a maaya maaya amba a tëba. Anda kede, kwa mey fa da hëtfakwar daa ba.»

15 Ta', sewje hay heyey dëba, a tëbmara dala ha, a diyam a kamara anda ata ma këtmata heyey. Ara maja ñgene haa wure kede fa kadamara mey a da wuzlah Jëwif hay cënga.

Yesu, a wuztar vaw a gula anja hay

(Mark 16.14-18; Luk 24.36-49; Jan 20.19-23; SNM 1.6-8)

16 Gula hay ñga Yesu kuraw a ray a letek a diyam a *Galile, a tëpam aa ray ñga anjwa masa Yesu ma lëvtar ñga diyam a hwad a heyey.

17 Daa masa gula hay a ma hëtmar Yesu la na, ta', a ragadamar. Ama siya hay da wuzlah ata na, ta sërmara ara Yesu fara fara na, daa ba.

18 Yesu ta', a ñgëchey a cakay ata, a lëvtar: «Gazlavay ta vëldiwa gëdañ sem ñga wa slam da vad ta slam da hwayak cëpa.

19 Maja ñgene, diyam fa sëkway hay da bëla cëpa, tërdamata ñga ndëhay adaw hay. Kamatar *baptem ta mezëley ñga Papay, ta mezëley adaw, yah Bëzey anja, leñ ta mezëley ñga Mesëfney anja.

20 Asaya, sasërkadamata amba a tëbmara mey hay tabiya masa yah maa sërkadakwara. Yaw, sërmara, yah na, yah ta akwar mandaw mandaw haa mendëvey ñga bëla.»

28:10 28.10 12.50; Jan 20.17 **28:13 28.13** 27.64 **28:16 28.16** 5.1; 26.32;
28.10 **28:17 28.17** 14.31 **28:18 28.18** Dan 7.14; Mt 11.27 **28:19 28.19**
 sëkway hay da bëla cëpa: 10.5-6; 24.14; Mk 16.15; Lk 24.47; SNM 1.8; CWJ 7.9;
kamatar baptem: Mt 3.15; Mk 16.16; SNM 2.38; 8.36; 1Kwr 1.13-16; Ef 4.5; Jan
 3.22; 4.1-2; Rm 6.3-4; **Papay, Bëzey anja, leñ Mesëfney anja:** 2Kwr 13.13;
 SNM 2.38; 8.16; Rm 6.3, 4; Gal 3.27; Kwa 2.12 **28:20 28.20** 1.23; 5.2-7, 27;
 11.28-30; 18.20

Mey-maaya-mawiya masa

**Mark
ma wuzlala
Mey da ray**

Mey-maaya-mawiya masa Mark ma wuzlala

Mark, ndaw ma wuzlala dñrewel kede na, ara ndaw ma zelmara Jan-Mark masa mawuzlalakaya daa SNM 12.12 ta 12.25 lej daa Kwa 4.10.

Mark a wuzlala Mey-maaya-mawiya ha na, a wudey n̄ga wuzdatara a ndəhay tabiya Yesu na, ara ndaw masa Gazlavay ma wala n̄ga ləhdata ndəhay. Dñrewel e na, anja maazəma anda siya hay ba. Mark taa guzley da ray mayawa n̄ga Yesu daa ba, asaya taa guzley da ray Yesu daa masa anja bəzey na, daa ba. Daa dñrewel e na, Mark ta wuzleley la nekədsey da ray meesərkedey n̄ga Yesu. Ama a wuzleley har-gədaŋ na, da ray cek hay masa Yesu ma kata, anda meləvey maazla hay, membəley ndəhay daa macay, mebəley malula da ray ndəhay.

Mark a wudey ya sərkwa Yesu Kəriste na, ara ndaw ta gədaŋ majə dəga daa mezley n̄ga dñrewel e na, a wuzda Yesu Kəriste ara Bəzey n̄ga Gazlavay (1.1). Fa dəba ha Mark aa guzley da ray mey hay zlam ma wuzda Yesu ma da zlar sləra anja. Mey hay a na, ara Jan-Baptis ma sawa n̄ga diyra cəved n̄ga Yesu, Yesu ma hətey baptem, Mesəfnəy n̄ga Gazlavay ma pawa salay a ray Yesu, cay ma cənwa da gazlavay da vad ma ləvey Yesu na, ara bəzey n̄ga Gazlavay mawudkaya kalah, lej Yesu ma jerey fa Sataŋ (1.2-13).

Daa fasəlawal 1.14 haa 10.52 na, Yesu a pəkey daa hwayak n̄ga Galile lej daa slam hay gweegwe ta hwayak a. A wuzda anja ta gədaŋ n̄ga Gazlavay. Ndəhay ga a təbmara mey anja, ama ndəhay siya a rəsmara.

Daa fasəlawal 11 haa fasəlawal 16 na, Yesu anja da Jeruzelem lej daa slam hay gweegwe ta Jeruzelem e.

Daa dñrewel e kede na, mey mekele mekele daha n̄ga vəley gədaŋ a ndəhay:

Yesu a wudey na, bəza hay a diyam fa vəða (10.13-15)

Yesu a wudey na, ndəhay tabiya a cəndamara mey anja, a təbmara (16.15)

¹ Kede ara mezley n̄ga *Mey-maaya-mawiya da ray *Yesu *Kəriste, Bəzey n̄ga *Gazlavay.

*Jaŋ-Baptis a wuzey mey da ray masawa ŋga Yesu
(Matiye 3.1-12; Luk 3.1-18; Jaŋ 1.19-28)*

² *Mey-maaya-mawiya ha a zley anda *Izay, *ndaw ma təla mey ŋga Gazlavay zleezle, ma wuzlala daa d̄erewel aŋga, a l̄evey:

«Gazlavay a l̄evar a Bəzey aŋga,
“Ehe, ya fa sl̄erey maslanj-c̄oved ad̄aw fa mey akah,
ŋga diya c̄oved akah.

³ Ndaw fa wudey da wuzlah-ley, a l̄evey:

Diymar c̄oved ŋgada Bay Mahura,
diymara c̄oved e maaya maaya d̄er e.”»

⁴ Ndaw ma təla mey a na, ara *Jaŋ-Baptis. Anda kede, ta daw la a wuzlah-ley. Fetede ta katar *baptem la a ndəhay, ta wuzey mey ŋga Gazlavay la, a l̄evey: «Mbəd̄damara menjey akwar, səpmara Gazlavay ta mevel pal, hətam baptem, amba Gazlavay a mbəkdakwara mebərey akwar.»

⁵ Ndəhay ga daa berney ŋga *Jeruzelem leŋ da slala hay mekele mekele masa daa hwayak ŋga *Jude a diyam fa *Jaŋ a, a wuzdamara mebərey ata hay. Jaŋ ta', a katar baptem daa wayam ŋga Jurdeŋ.

⁶ Jan a pey fa vaw na, zana ŋga eŋgwec ŋga slagwama *, vaw majəwkaya ta huted. A zəmey na, ayakw ta amam da ley.

⁷ Fa wuztar mey ŋga Gazlavay a ndəhay, a l̄evey: «Fa dəba ad̄aw na, ndaw ma fənya a sawa la. Ya wusa ŋga regedey fa mey aŋga amba ya pəska zewed ŋga tarak aŋga ba.

⁸ Yah na, ya kakwar baptem ta yam, ama ndaw aha na, a da kakwar baptem ta *Mesəfn̄ey ŋga Gazlavay.”»

*Jaŋ-Baptis a kar baptem a Yesu
(Matiye 3.13-4.11; Luk 3.21, 22; 4.1-13)*

⁹ Daa masa *Jaŋ-Baptis fa wuzey mey ŋga Gazlavay ta masa aŋga fa katar *baptem a ndəhay na, Yesu a sləkfawa da slala *Nezeret, daa hwayak ŋga *Galile. A wusey fa *Jaŋ daa wayam ŋga Jurdeŋ heyey. Jaŋ ta', a kar baptem daa wayam a.

¹⁰ Masa Yesu fa bawa daa yam a na, wure ŋgene a hətar slam da vad fa wurey, *Mesəfn̄ey ŋga Gazlavay a pawalay a ray a anda makurgwadakw.

1:2 1.2 Mal 3.1; Mab 23.20; Mt 11.10; Lk 1.76; 7.27 1:3 1.3 Iz 40.3 1:4 1.4

Lk 3.3 * 1:6 1.6 slagwama: slagwama, ara gənaw anda pəles. 1:6 1.6 2Bay 1.8

¹¹ A cenda day maa guzlwa da vad, ma ləvey: «Kah na, Bəzey adfaw masa yah ma wudə kalah. Ya faa səmey ga da ray akah.»

¹² Wure wure ŋgene, Mesəfnəy ŋga Gazlavay, ta', a təkar day a Yesu ŋga daw a wuzlah-ley.

¹³ A njey fetede dər kwakwar məfad, aŋga manjakaya da wuzlah cek ŋga ley hay. Fetede, *Satan, bay-malula, a wudey ŋga bata, ama ta gwa daa ba. Fa dəba ha, maslaŋ hay ŋga Bay Gazlavay da vad a samawa ŋga jənmara.

Yesu a zəlwa gula hay məfad ŋgeeme

(Matiye 4.12-22; Luk 4.14, 15; 5.1-11)

¹⁴ Pas pal daha, Bay *Herawt a slərey sewje aŋga hay ŋga kərzawa *Jan-Baptis. A kərzamərwa, a jəwmara, a kəzlamara aa fərsəne.

Masa ata ma kəzlamara Jan-Baptis a la aa fərsəne na, Yesu ta', a daw aa hwayak ŋga Galile. Aŋga fa pəkey fetede, fa wuzda Mey-maaya-mawiya ŋga Gazlavay a ndəhay,

¹⁵ a ləvtar: «Dar masa Bay Gazlavay ma wala ta wuswa cay. Anda meləvey, gweegwe cay, Gazlavay a wuzdərwa bay aŋga. Anda kede, mbəddamara menjey akwar, təbmara *Mey-maaya-mawiya ŋga Gazlavay!»

¹⁶ Yesu fa daw da mey dəhwə ŋga *Galile †. A da nəkey dey na, a ray ndəhay cew ma kərza ewet daha, ara ata Simanw ta məlmaha Andəre. Ata fa kərzam ewet ta tabaw ‡ dəa dəhwə ha.

¹⁷ Ta', Yesu a ŋgəchey a cakay ata, a ləvtar: «Samawa asi adfaw. Akwar na, ndəhay ma kərza ewet, ama dəga wure kede ya da tərdakwar ŋga ndəhay ma zəlwa ndəhay aa cəved ŋga Bay Gazlavay.»

¹⁸ Wure ŋgene, ata *Simanw ta *Andəre mbak! a mbəkdamata *tabaw ata hay, ta', a diyam asi Yesu.

¹⁹ Yesu a ŋgəchey daa slam aha ŋgene nekədey na, a hətatar ata *Jak ta məlmaha *Jan, bəza hay ŋga Zebede. Ata daa kwambiwal ata, fa diymata tabaw ata hay.

²⁰ Wure ŋgene, Yesu a zəltərwa. Bəza hay a, a mbəkdamara papa ata Zebede manjakaya daa kwambiwal a ta ndəhay ma kam sləra ta ata. Ta', ata Jak ta Jan a diyam asi Yesu.

Yesu a bəley malula da ray ndaw

(Luk 4.31-37)

1:11 1.11 Ps 2.7; Iz 42.1; Mk 9.7; 12.6 **† 1:16 1.16** dəhwə ŋga Galile: Ara dəhwə mahura, maazəma ha a key gweegwe kəlemeeter 22, mewurey a, a key kəlemeeter 12. Yam da hwaf a mandaw mandaw daha. Slala hay mekele mekele da mey dəhwə ha. **‡ 1:16 1.16** tabaw: Cek mahura ŋga kərzey ewet anda njeele mahura masa ndəhay ga ma kərzadamara ewet. **1:18 1.18, 20** Mt 8.21-22

²¹ Fa də̄ba ha, ata Yesu ta gula aŋga hay a diyam a slala Kapernayum. Ta *pas meməskey-vaw, Yesu a daw aa *way-mewuzey-mey ŋga Gazlavay fetede. Aa sərkadata ndəhay, a wuztar mey ŋga Gazlavay daa way a.

²² Ndəhay a, a rəzlam da ray meesərkedey aŋga ha, maka aŋga faa sərkadata ndəhay anda *ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz ba, ama aa sərkadata ta gədaŋ masa Gazlavay ma vəldara.

²³ Wure wure ŋgene, ndaw ta malula da ray dahan, a mbəzey aa way-mewuzey-mey ŋga Gazlavay a, a wudey ta gədaŋ, a ləvey:

²⁴ «Yesu, ndaw *Nezeret, walay akah ta ala malula hay me? Ka sawa ŋgaa zəddandar daw? Ya səra fara fara, kah na, ndaw ŋga Gazlavay, masa aa ma slərdərwa ŋga key sləra aŋga.»

²⁵ Yesu a babəcar a malula da ray ndaw aha, a ləvar: «Njey teete. Bey da ray ndaw kede.»

²⁶ Malula da ray ndaw a heyey, aa wasada ta gədaŋ, a wudey, ta', a bey da ray ndaw aha.

²⁷ Ndəhay makustakaya daa way a cəpa, a rəzlam, aa cəfdəm vaw da wuzlah ata, a ləvam: «Haya! Ara cek e me? Ara meesərkey mawiya daw? Ndaw a, aa ta gədaŋ, kwa aa guzltar a malula hay da ray ndəhay na, malula hay a, a cənmar mey.»

²⁸ Wure wure ŋgene, sləmay ŋga Yesu fa zəley kwa daa wura daa wura cəpa daa hwayak ŋga *Galile a.

Yesu a mbəley masa-macay hay ga

(Matiye 8.14-17; Luk 4.38-41)

²⁹ Ta', Yesu a bey daa *way-mewuzey-mey ŋga Gazlavay da Kapernayum heyey, wure ŋgene, a daw a way ata *Simajw ta *Andəre. Ata *Jak ta *Jaŋ a ləgdamara §.

³⁰ Mamaŋ ŋga ŋgwas ŋga Simajw, vaw fa car, manakaya, awaw fa vaw ga. Masa Yesu ma wusey la a way a na, wure ŋgene, a kadamara macay ŋga ŋgwas kaa heyey a Yesu.

³¹ Yesu a mbəzey fa ŋgwas aha, a kərza fa har, a sləkədada. Awaw fa vaw heyey daa saba. Ŋgwas aha, ta', a vəltar cek mezəmey.

³² Masa hakwad ma key la na, ndəhay a handamawa masa-macay hay ga fa Yesu, asaya, a handamawa ndəhay ga masa ta malula da ray.

³³ Ndəhay tabiya da slala ha, a kusam fa mey-mbew ŋga way ŋga ata Simajw ta Andəre heyey.

³⁴ Yesu a mbəley ndəhay ga daa macay hay mekele mekele. Asaya, a bəley malula da ray ndəhay ga. A mbəkdata malula hay a ŋgaa guzlam ba, maka malula hay a, a sərmara Yesu na, ara Bəzey ŋga Gazlavay.

Yesu a wuzey Mey ŋga Gazlavay da slala hay mekele mekele daa hwayak ŋga Galile

(Luk 4:42-44)

³⁵ Peperek e, Yesu a wuley taa perek e, a daw aa slam masa ndəhay da hwad a daa ba, aŋga fa dərar daŋgay a Gazlavay fetede.

³⁶ Masa ata *Simaŋw ta mandala aŋga hay ta sləkdfam cay daa cfar na, a hətmar Yesu saba, ta', a diyam a səpmara.

³⁷ Masa ata ma hətfamar la na, ta', a ləvmar: «Ndəhay tabiya fa səpmaka.»

³⁸ Ama Yesu a ləvtar: «Ahaw, ya səra, ama nakwa la a slala hay mekele mekele masa gweegwe ta slala ha kede amba ya wuzey Mey ŋga Gazlavay da slala hay a may, maka ma handiwa fede na, ara sləra ha kede.»

³⁹ Da ray ŋgene, Yesu a daw a slala hay cəpa masa daa hwayak ŋga *Galile. A wuzey Mey ŋga Gazlavay daa way-mewuzey-mey hay ŋga Gazlavay mekele mekele fetede, a bəley malula hay da ray ndəhay saya.

Yesu a pərey ndaw daa maasəkula

(Matiye 8:1-4; Luk 5:12-16)

⁴⁰ Yaw, ndaw-maasəkula daha a sawa fa Yesu. Ta', a regedey fa mey aŋga, a kar ambahw, a ləvar: «Da ka wudey na, ka gwa ŋga pərya daa maasəkula aſfaw kede.»

⁴¹ Yesu, a sərfar dey-ceceh, tal! a təlda har aŋga, a gəsfar, a ləvar: «Ya wudey amba maasəkula akah a pərey. Tərey ndaw mapərkaya dəba!»

⁴² Wure wure ŋgene, maasəkula fa ndaw a heyey daa saba. Ndaw aha ta sədəy cay.

⁴³ Yesu a ləvar ŋga daw a way, ama masa aŋga ma da ləvar ŋga daw a way na, ta', a kəta la dəagay,

⁴⁴ a ləvar: «Pey leŋgesl, ka da wuzda cek masa yah ma kakawa kede kwa a ndaw ba. Ama daw fa *ndaw ma ka kwakwas ŋga Gazlavay, amba a nəkaka. Fa dəba ha, vəlar cek a Gazlavay anda *kwakwas ŋga Mawiz ma ləvey, ŋga wuzey a ndəhay, maasəkula fa vaw akah daa saba.»

⁴⁵ Ama, ndaw aha ta təba mekətey ŋga Yesu a daa ba, ta', a daw, a wuzzatara cek masa Yesu ma kara heyey ŋgada ndəhay daa hwayak a cəpa. Masa aŋga ma wuzda mey a, a ndəhay ga la na, maka ŋgene, Yesu a gwa ŋga mbəzey aa

berney meedey ndəhay saba, maja ndəhay a da kusmawa a cakay a ga kalah. Anda kede, Yesu a daw a njey da wuzlah-ley. Ndəhay kwa daa wura daa wura cəpa fa diyam fa vəda cənja.

2

*Yesu a mbəley ndaw maahəlbakaya
(Matiye 9.1-8; Luk 5.17-26)*

¹ Masa Yesu ma lawa da wuzlah-ley heyey na, dar nekədsey fa dəba ha, ta', a vəhwə a Kapernayum. Ndəhay a cəndamara masa anja da way na,

² a kusmawa ga aa way masa anja da hwad a, slam ɳga njey daa way a daa ba, asaya, kwa slam ɳga njey fa meymbew ɳga way a daa ba. Fetede, Yesu fa wuztar mey ɳga Gazlavay.

³ Ndəhay daha, ta', a samawa fa anja. A samawa na, a handamawa ndaw maahəlbakaya, ndəhay məfad da wuzlah ata ma lamərwa ndaw aha manakaya da ray bəbele.

⁴ A hətam slam ɳga handamara fa mey ɳga Yesu ba, maja ndəhay ga kalah. Da ray ɳgene, ta', a təpam aa ray ɳga way a, a wuram slam dər e ta Yesu manjakaya. Ta', a ndəkwdamara ndaw maahəlbakaya heyey taa slam masa ata ma wormara ha. A təldamara aa way a na, ndaw aha manakaya da ray gegəded anja.

⁵ Masa Yesu ma nəka ndəhay a, fa təbmara anja ta gədanj ɳga mbəlda ndaw ata na, ta', a ləvar a ndaw maahəlbakaya heyey: «Bəz adaw, mebərey da ray akah daa saba.»

⁶ *Ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz nekədsey daha fetede. Ta', a wulkam daa ray ata, a ləvam:

⁷ «Ndaw kaa aa guzley anda kede na, maja me? A pa ray anja ɳga Gazlavay na, kwara! Ma gwa ɳga mbəkda mebərey ɳga ndaw na, wa? Si Gazlavay pal taava anja.»

⁸ Wure ɳgene Yesu a səra mewulkey ata. Ta', aa cəfdəta, a ləvtar: «Ka wulkam daa ray akwar anda kede na, maja me?»

⁹ Ya gwa ya ləvey: “Mebərey akah daa saba” da daa ba, ya gwa ya ləvey: “Sləkdey, la gegəded akah, daw ta salay akah.” Dasi mey hay cewete kede na, masa ta banay ɳga ləvey ɳgada yah na, wura?

¹⁰ Yaw, ya wudey ka sərmara yah, *Bəz ɳga Ndaw, yah ta gədanj ɳga mbəkey mebərey ɳga ndəhay da bəla.» Anda kede, Yesu, ta', a ləvar a ndaw maahəlbakaya heyey:

¹¹ «Ehe, ya fa ləvka: “Sləkdey, la gegəded akah, daw a way.”»

¹² Wure ŋgene, ndaw aha a lecey fa dey ŋga ndəhay tabiya, ta', a la gegəded aŋga, a bey da wuzlah ndəhay a, a daw. Da ray ŋgene, ndəhay makustakaya heyey a rəzlam, a həlmamara Gazlavay, a ləvam: «Dəga ŋga menjey aləkwa, aləkwa ta hətkwa cek anda kede na, daa ba səlak.»

*Yesu a zəla Levi amba a səpa
(Matiye 9.9-13; Luk 5.27-32)*

¹³ Yesu a sləkdəy da slala ha, a daw ŋgada mey dəhwa ŋga *Galile saya. Ndəhay ga a samawa fa aŋga, ta', Yesu aa sərkadata ta mey ŋga Gazlavay.

¹⁴ Fa dəba ha, Yesu a sləkdəy daa slam aha, a daw a pəkey. Masa aŋga fa pəkey na, a hətar *Levi, bəzey ŋga Alfe, aŋga manjakaya fa key sləra daa slam meckeley budaw. (*Jəwif hay fa rəsmata ndəhay daa səkway ata masa ma cakala budaw ŋga ndəhay Rawma.) Yesu a ləvar: «Sawa, səpya.» Da ray ŋgene, Levi pərta! a sləkdəy, a daw asiya.

¹⁵ Fa dəba ha nekədəy, Yesu a daw ŋga zəmey daf da way Levi a. Daa way a, ata Yesu ta gula aŋga hay a zəmamara daf a na, ta ndəhay ma cakala budaw ga lej ta ndəhay ma zləba *kwakwas ŋga Mawiz. A zəmam daf bama na, maj a ndəhay ma zləba kwakwas ŋga Mawiz a ga fa səpmar wurzay ŋga Yesu.

¹⁶ Ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz masa da wuzlah *Fariza hay a hətmar Yesu fa zəmam daf ta ndəhay ma zləba kwakwas ŋga Mawiz lej ta ndəhay ma cakala budaw. Da ray ŋgene, ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz a, a ləvmatar a *gula hay ŋga Yesu: «Haya! Yesu a zəmam daf ta ndəhay ma cakala budaw lej ta ndəhay ma zləba kwakwas ŋga Mawiz na, kwara!»

¹⁷ Yesu ma cənda mey a la na, ta', aa guzltar, a ləvtar: «Ndəhay masa wurwer na, mey ata ta ndaw ma vəlda slalak daa ba. Ama ma wudsey mey ŋga ndaw ma vəlda slalak na, si ndəhay masa-macay hay gway. Yaw, ndəhay ma wulkam ata ndəhay maaya fa mey ŋga Gazlavay na, Gazlavay ta slərdiwa ŋga zəlta daa ba, ama a slərdiwa na, ŋga zəley ndəhay masa ta mebərey.»

*Mey da ray mekey daliyam
(Matiye 9.14-17; Luk 5.33-39)*

¹⁸ Ta pas lanjar daha, gula hay ŋga *Jaŋ-Baptis lej *Fariza hay fa kam *daliyam. Ndəhay mekele, ta', a samawa, aa cəfdsamara Yesu, a ləvmar: «Gula hay ŋga Jaŋ-Baptis lej ndəhay ma səpam cəved ŋga Fariza hay fa kam

daliyam, ama gula akah hay na, a kam daliyam ba na, maja me?»

¹⁹ Yesu a mbøddatara ta mey-menjey, a løvey: «Da ndaw a zølwa ndøhay aa mekey mølak ñga kwakwa ñga zømey cek na, a kam daliyam ta pas ñgene daw? A kam daliyam ba sølak maja zel-kwakwa, anja da wuzlah ata. Ta pas masa zel-kwakwa aa manjakaya ta ata na, a kam daliyam ba.

²⁰ Ama pas a, a sawa la masa ndøhay ma da kørzamara zel-kwakwa ha, a høtmar da wuzlah ata saba. Ta pas a ñgene na, a kam daliyam la.

²¹ «Yaw, ndaw a døpa zana mawiya ta zana magurma ba, maja zana mawiya madøpkaya na, a nøsa zana magurma ha la, zana ha a ñgørey la a dey a.

²² Asaya, ndaw a gwa ñga zlørey wuzam meededek e aa kwene-kwene * magurma ba. Da a zløra a hwad a na, wuzam a, a møsley, a ñgøra kwene-kwene he la. Anda kede, wuzam a lenj kwene-kwene he a nøsam la cewete. Maaya na, si ndaw a zløra wuzam meededek e na, aa kwene-kwene mawiya.»

*Yesu, anja bay ma wey da ray pas memøskey-vaw
(Matiye 12.1-8; Luk 6.1-5)*

²³ Ta *pas memøskey-vaw daha, Yesu a diyam ta gula anja hay, ata fa diyam taa ley ñga cek anda daw. Masa ata fa diyam na, gula anja hay a høbam cek aha ñgaa mbødsey.

²⁴ Da ray ñgene, ndøhay *Fariza hay aa cøfdamara Yesu, a løvmar: «Nøkta gula akah hay fa kam sløra ta pas memøskey-vaw. Ata fa kam cek matøkakaya daa *kwakwas ñga Mawiz ta pas memøskey-vaw na, maja me?»

²⁵ Yesu a mbøddatara, a løvtar: «Akwar ta jaøgamara daa cørewel ñga Gazlavay cek masa *Davit ma ka zleelze na, daa ba sølak daw? Yaw, ta pas laøgar daha, Davit ta ndøhay anja hay, ata daa banay maja may fa catar, ama cek mezømey fa ata daa ba.

²⁶ Maja ñgene Davit e, daa masa Abiyatar, anja *ndaw mahura da ray ndøhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay, a mbøzey aa way ñga Gazlavay, a la peñ masa mavøldakaya ñgada Gazlavay, a zøma. Kwakwas ñga Mawiz a vøley cøved a ndøhay tabiya ñga zømey peñ e ba, si ndøhay ma ka kwakwas gway. Ama Davit ta zøma peñ e la, ta vøltar la ñgada ndøhay anja hay may.»

2:18 2.18 Mt 6.16-17; 11.18-19; Lk 7.33-34 **2:19 2.19** Mt 9.15 *** 2:22 2.22**
kwene-kwene: Ara cek anda des (gwajakwad) ama makakaya ta ambal. **2:23**
2.23 Mew 23.25-26 **2:24 2.24** Mab 20.8-10 **2:25 2.25-26** 1Sam 21.2-7; 22.20;
Lev 24.5-9

²⁷ Yesu ta', aa guzltar saya, a lëvtar: «Gazlavay a pa pas meməskey-vaw na, ɳga key maaya ɳgada ndəhay. Gazlavay a ləmta ndəhay na, amba pas meməskey-vaw a sərdata banay ba.

²⁸ Anda kede, yah, *Bəz ɳga Ndaw, yah na, ndaw ma wey kwa da ray pas meməskey-vaw.»

3

Yesu a diyra har maməckaya ɳga ndaw ta pas meməskey-vaw

(Matiye 12.9-14; Luk 6.6-11)

¹ Fa dəba ha, Yesu, ta', a vəhey aa *way-mewuzey-mey ɳga Gazlavay saya. Fetede na, ndaw har maməckaya daha.

² *Fariza hay a wudam aa dəffamar mey a ray Yesu. Da ray ɳgene, a jədmara da a da mbəlda ndaw aha ta *pas meməskey-vaw kwa.

³ Yesu a ləvar a ndaw masa har maməckaya heyey: «Lecey fede, fa mey ɳga ndəhay tabiya.»

⁴ Fa dəba ha, ta', aa cəfdəta ndəhay heyey, a lëvtar: «Kwakwas aləkwa a ləvey na, kwara? Ta pas meməskey-vaw na, aləkwa ta cəved ɳga key maaya a ndaw daw, da daa ba, ɳga key maaya ba daw? Aləkwa ta cəved ɳga ləhey ndaw daa meməcəy daw, da daa ba, ɳga kədəy ndaw vagay daw?»

Ama ndəhay a, a gəmam ɳga mbəfdamara ba.

⁵ Yesu a nəkta tabiya ta dey magaza. Mevel a car ga maja mevel ata maaya ba. Ta', a ləvar a ndaw aha heyey: «Təldərwa har a.»

Tal! a təldara har a. Har a, ta', a diyey aa slam a.

⁶ Masa Fariza hay ma hətmar har ɳga ndaw aha ta diyey sem na, a bam daa way-mewuzey-mey ɳga Gazlavay heyey. Wure wure ɳgene, a kusam ta ndəhay ɳga Bay *Herawt, a cəmdamara day ata ɳga kədəy Yesu vagay.

Ndəhay ga a diyam asi Yesu

⁷ Ata Yesu ta gula aŋga hay, a mbəkdamata ndəhay daa *way-mewuzey-mey ɳga Gazlavay heyey, a diyam a mey dəhwa ɳga *Galile. Ndəhay ga a diyam asi Yesu a. Ndəhay ma diyam asiya na, a samawa daa hwayak ɳga Galile,

⁸ daa berney ɳga *Jeruzelem, daa hwayak ɳga *Jude, daa hwayak ɳga Idume, daa hwayak masa ta dey laŋgar ɳga wayam ɳga Jurdeŋ, asaya, daa hwayak hay gweegwe ta berney ɳga Tir lej ta berney ɳga Sidaŋw. Ndəhay a, a

samawa ga na, majaa ata fa cəndamara sləra masa Yesu maka.

⁹ Ta', Yesu aa cəfsata gula aŋga hay ɳga səpmar kwambiwal amba da ndəhay makustakaya ha fa ɳgacamara kalah na, a gwa a təpey aa kwambiwal a.

¹⁰ Ndəhay masa macay hay cəpa fa wusam vaw ɳgada fa Yesu amba a gəsfamar, majaa aŋga fa mbəley ndəhay ga.

¹¹ Ndəhay ta malula da ray dahan a hətmar Yesu na, a tədəm asi salay aŋga, a wudam, a ləvam: «Kah, Bəzey ɳga Gazlavay!»

¹² Ama Yesu a kətata, a katar mey ta gədaŋ, a ləvtar a da wuzdamara aŋga na, wa ba.

Yesu a weley ndəhay meslərey aŋga hay kuraw a ray a cew

(Matiye 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Fa dəba ha, masa Yesu fa da təpey a aŋgwa na, a zəltə ndəhay masa aŋga ma wudey. Ta', ndəhay a, a diyam fa vədfa.

¹⁴ A weley ndəhay kuraw a ray a cew ɳga tərey ndəhay aŋga hay meslərey. A walata na, amba a pəkam bama mandaw mandaw, amba a slərdata ɳga wuzey mey ɳga Gazlavay,

¹⁵ asaya, amba a vəltar gədaŋ ɳga bəley malula hay da ray ndəhay.

¹⁶ Ndəhay mawalatakaya kuraw a ray a cew e na, ara *Simaŋw ndaw masa Yesu ma par mezəley *Piyer,

¹⁷ ata *Jak ta məlmaha *Jan, bəza hay ɳga Zebede masa Yesu ma patar mezəley Bawanerges, anda meləvey, «ndəhay ma kam baazlam anda var maa bəcey»,

¹⁸ *Andere, *Fəlep, *Bartelemey, *Matiye, *Tuma, Jak bəzey ɳga Alfe, Taade, Simaŋw, ndaw da wuzlah ndəhay ma wudam ɳga ləhdamata ndəhay ata hay dasi har ɳga masa-gəra ata hay,

¹⁹ lenj Juda Iskariyawt, ndaw ma vəlda Yesu a har masa-gəra aŋga hay.

Ndəhay a ləvam Yesu na, aŋga ta malula da ray

(Matiye 12.22-32; Luk 11.14-23; 12.10)

²⁰ Masa Yesu ma walata ndəhay aŋga hay meslərey cay na, ta', a bərŋgawa da aŋgwa ha, a daw a way. Ndəhay ga a diyam fa aŋga saya. Ata Yesu ta gula aŋga hay kwa ta hətam har ɳga zəmey daf daa ba, majaa ndəhay makustakaya ga kalah.

²¹ Masa mamaha ta məlmaha hay ma cəndamara ndəhay makustakaya kalah da cakay a na, ta', a samawa amba a ŋgelmara maja ndəhay a, a wulkam, a ləvam: «Malula fa kar a Yesu!»

²² *Ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz ma samawa da *Jeruzelem, aa guzlam da ray a, a ləvam: «*Beyelzebul, bay ŋga mesəfnay maaya ba hay da ray anja daha. Ara anja ma vəlar gədaŋ ŋga bəley malula da ray ndəhay.»

²³ Maja ndəhay maa guzlam anda ŋgene na, Yesu, ta', a zəltərwa, a ŋgatar mey, a ləvtar: «*Satan, bay-malula, a gwa a bəla malula da ray ndəhay daw? A gwa ba səlak.

²⁴ Anda meləvey, da ndəhay daa hwayak pal a kam vəram da wuzlah ata na, hwayak a ŋgene a pəlhey la.

²⁵ Asaya, da ndəhay da way pal a kədəm vaw da wuzlah ata na, way a ŋgene a pəlhey la.

²⁶ Anda kədə, da Satan, bay-malula, a kədəta ndəhay anja hay na, a key ŋgene, a kədəy ray anja, anja fa da key bay ata daa saba.

²⁷ Yaw, kwa ndaw-mayal ma gwa ŋga mbəzey a way ndaw masa-gədaŋ amba a lalatərwa cek anja hay needey anja na, daa ba. Si ndaw-mayal a, a key gədaŋ teesed, a jəwa ndaw masa-gədaŋ a dəgəy. Fa dəba ha, a gwa a həltərwa cek hay da way a.»

²⁸ Yesu a ləvtar saya: «Ya fa ləvkwar fara fara, Bay Gazlavay a gwa a mbəkdata mebərey tabiya masa ndəhay ma kamara. Asaya, a gwa a mbəkdata mey hay maaya ba tabiya masa ndəhay maa guzlam da ray a.

²⁹ Ama, kwa waawa maa guzley mey maaya ba da ray *Mesəfnay ŋga Gazlavay na, Gazlavay fa da mbəkdara mebərey ŋga ndaw aha daa ba. Yaw, ndaw ma cəda Mesəfnay ŋga Gazlavay na, mebərey anja a da njey ŋga sərmataw.»

³⁰ Yesu a ləvey anda ŋgene na, maja ata faa guzlam, a ləvam: «Malula fa kar a Yesu.»

Maman ŋga Yesu ta məlmaha hay na, ara wa hay wa?
(Matiye 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Ata mamaŋ ŋga Yesu ta məlmaha hay a wusmawa aa way masa Yesu aa da hwad a, a lacam aa ambahw, a sləram ndaw ŋga zələrwa Yesu.

³² Ndəhay makustakaya ga da cakay a manjatakaya, a ləvmar: «Haya, ata mamakw ta məlmakw hay faa cəfdəmaka daa ambahw.»

³³ Yesu a mbəddatar, a ləvtar: «Mamay na, wa? Məlma adaw hay na, wa hay wa?»

³⁴ Ta', a nəkfata ndəhay manjatakaya ma zlərmər ray heyey, a ləvtar: «Mamay ta məlma adaw hay na, ara ndəhay kede,

³⁵ majə məlma adaw, dam-mama adaw, da daa ba, mamay na, ara ndaw ma key cek masa Gazlavay ma wudey.»

4

*Mey-menjey ta ndaw maa kwecey hulfad a ley
(Matiye 13.1-9; Luk 8.4-8)*

¹ Fa dəba ha, Yesu a daw a mey dəhwa ŋga *Galile saya, aa sərkadata ndəhay fetede. Ndəhay ga a diyam a cakay a, majə ŋgene, Yesu a təpey aa kwambiwal, a njey a hwad a. Kwambiwal a, aa da ray yam, ama ndəhay na, ata da mey dəhwa ha.

² Daa meesərkey aŋga na, a kadatar cek hay ga ta mey-menjey. Daa meesərkey aŋga ha na, a ləvtar:

³ «Jəkam sləmay! Ndaw mehəvey daha, a daw ŋgaa kwecey hulfad a ley aŋga.

⁴ Masa aŋga faa kwacada hulfad a ley a na, hulfad laŋgar a kəzley aa cəved. Fa dəba ha, diyan hay a samawa, a ndamara.

⁵ Hulfad laŋgar, a kəzley aa slam masa pərad, hwiyak da ray a ga daa ba. Hulfad a, a pəcey fiyaw, majə hwiyak da ray a ga daa ba.

⁶ Ama menjey nekədey, da masa pas fa tey na, a bata. Fa dəba ha, a kweley, majə slaslalay a daa vəged ga daa ba.

⁷ Hulfad laŋgar a kəzley a wuzlah hatak. Hatak a, a gəley, aa njərdə hulfad mapəckaya ha. Da ray ŋgene, hulfad mapəckaya ha a gwa a gəley ŋga yey ba.

⁸ Ama, hulfad laŋgar a kəzley aa slam masa maaya, a pəcey, a gəley, a yey ga. Hulfad mapəckaya pal babəza fa vəda a key kwakwar maakar, laŋgar kwakwar maakkaw, da daa ba, temere.»

⁹ Ta', Yesu a ləvey: «Da ndaw, aŋga ta sləmay na, ŋga cənda mey a maaya maaya.»

Yesu aa guzltar a ndəhay ta mey-menjey hay na, majə me?

(Matiye 13.10-15; Luk 8.9, 10)

¹⁰ Masa Yesu ma ŋgəchey sem da cakay ndəhay ga heyey na, gula aŋga hay kuraw a ray a cew ta ndəhay mekele da

cakay a, aa cəfdamara da ray mey-menjey hay masa anja maa guzldatara heyey.

¹¹ Yesu a mbəd datara, a ləvtar: «Akwar na, Gazlavay ta vəlkwar cəved la ɳga sərey mey da ray mewey anja da ray ndəhay. Mey a na, mabadakaya fa dey ɳga ndəhay siya. A cəndamara mey a anda mey-menjey gway.

¹² Anda kede,
“Ndəhay a, fa nəkam dey maaya maaya,
ama a hətmar dey ba,
asaya, fa jəkam sləmay maaya maaya,
ama a cəndamara ba,
da daa ba na, a mbədəm dey la ɳgada fa Gazlavay,
amba Gazlavay a mbəkdatara mebərey ata.”»

*Mabara ɳga mey-menjey da ray meekwecey hulfad
(Matiye 13.18-23; Luk 8.11-15)*

¹³ Ta', Yesu a ləvtar: «Ka sərmara mabara ɳga mey-menjey da ray meekwecey hulfad kede ba daw? Kaa, ka sərmara mabara ɳga mey-menjey hay siya na, kwara?

¹⁴ Ndaw maa kwecey hulfad a ley na, anja anda ndaw ma wuzey mey ɳga Gazlavay.

¹⁵ Ndəhay siya, ata anda cəved masa hulfad ma kəzley a hwad a. A cəndamara mey ɳga Gazlavay, ama *Satan, bay-malula, a sawa, a la mey a la daa mevel ata.

¹⁶ Ndəhay siya may, ata anda slam masa pərad masa hulfad ma kəzley a hwad a. A cəndamara mey ɳga Gazlavay, a təbmara fiyaw ta meesəmey.

¹⁷ Ama ndəhay a, a təbmara mey ɳga Gazlavay ɳga dar nekədsey anda hulfad ma pəcwa masa ta slaslalay daa vəged ga daa ba. Ta pas masa banay mekele mekele ma da sawa a ray ata maj a mey a na, a da mbəkdamara mey ɳga Gazlavay fiyaw fiyaw.

¹⁸ Ndəhay mekele a təbmara mey ɳga Gazlavay anda hulfad ma kəzley a wuzlah hatak. A təbmara mey ɳga Gazlavay,

¹⁹ ama mey a, aa zədsey anda hulfad mapəckaya maa njərdsey daa hatak maj a fa wulkam kalah da ray menjey maaya da bəla, maj a wudəm zleley kalah, asaya maj a səpəm cek hay mekele mekele. Da ray ɳgene, ndəhay a taa zəfədamara mey ɳga Gazlavay daa mevel ata sem. Ata anda cek ma yey babəza ba, maj a mewulkey ata ha ɳgene.

²⁰ Ndəhay mekele saya, a təbmara mey ɳga Gazlavay anda hulfad ma pəcwa daa slam maaya. A cəndamara mey a, a təbmara, a kadəmara sləra ta anja. Anda kede,

mey a, a yey daa mevel ata anda hulfad ma pœcwa ma yey ga, babøza fa vœdfa a key kwakwar maakar, mekele a key kwakwar maakwaw, da daa ba, temere..»

*Yesu a ñgey mey ta petørla
(Luk 8.16-18)*

²¹ Ta', Yesu a løvtar: «Ndaw a gwa a pa petørla magødkaya asi mañgayak daw? Da daa ba, asi harñgawaw daw? Køne ba. Si a pa na, aa slam mepey petørla masa ma gwa ma wada slam da way.

²² Cek hay tabiya masa mabadatatakaya na, a wuzwa la a palah, a da høtmar fa dey. Anda meløvey, cek masa daa løvanj na, a wuzwa la aa slam mawadøkaya amba ndøhay tabiya a høtmar.

²³ Da ndaw, anja ta slømay na, ñga cønda mey a maaya maaya..»

²⁴ Yesu a løvtar saya: «Pam lenjesl fa mey masa akwar ma cøndamara kede. Anda akwar ma tøbmara mey ñga Gazlavay na, Gazlavay a wakwara maaya anja la køne, fara fara, a da wakwara ma føna.

²⁵ Da ndaw a tøba mey ñga Gazlavay na, Gazlavay a jøna la ñga tøba mey a ma føna ma føna. Da ndaw a tøba mey ñga Gazlavay ba na, kwa mey a masa nekødey daa mevel anja na, Gazlavay a badørwa la tabiya..»

Mey-menjey ta cek masa ndaw ma sløka

²⁶ Yesu a kadatara saya, a løvey: «*Mewey ñga Bay Gazlavay da ray ndøhay na, ya gwa ñga wa na, ta me? Ehe, ya ñgakwar mey da ray a.

«Ndaw a sløkey cek a ley.

²⁷ Cek a, a pœcwa. Taa vad, taa pas cek aha fa gøley. Kwa ndaw a, aa daa døfar, kwa aa ta dey, cek aha fa gøley cønøga, ama ndaw aha a søra cek aha a gøley na, kwara ba.

²⁸ Cek aha, a pœcwa na, taava anja, ara hwiyak ma vølar gøðanj ñga pœcørwa. Ngeeme cek aha, a bawa anda kwakwas. Fa døba ha, a gøley. A tølwa ray, a nøhey.

²⁹ Da cek aha ta nøhey cay na, ndaw aha a ñgøma majakiya mekey cek da ley ta wuswa cay..»

*Mey-menjey ta babøza ñga bazlawar
(Matiye 13.31, 32, 34; Luk 13.18, 19)*

³⁰ Yesu a kadatara saya, a løvey: «Ya da wakwa *mewey ñga Gazlavay da ray ndøhay na, ta me? Ya da wuzdøkvara mewey ñga Gazlavay kaa na, ta mey-menjey wura?

³¹ Yaw, ya da wakwa mewey ḥga Gazlavay da ray ndəhay na, ta babəza ḥga bazlawar masa ndaw ma rəba aa ley anja. Anja kuset kədəy dasi babəza ḥga cek hay tabiya da bəla.

³² Ama da marəbkaya cay na, a pəcwa, a gəley mahura a fənta cek hay mekele tabiya ma yey babəza mezəmey. A pey har hay mahura mahura, kwa diyan hay a gwamara a diyam way da hwad a.»

³³ Yaw, Yesu a wuzdatara mey ḥga Gazlavay na, ta mey-menjey hay anda kede. Aa sərkadatar mey ḥga Gazlavay a ndəhay tədəf ta gədañ ata amba a cəndamara.

³⁴ Aa sərkadata na, si ta mey-menjey hay gway. Ama da masa ata ta gula anja hay daada na, a wuzdatara mabara ḥga mey a maaya maaya.

Yesu a lacada bərgadañ da wuzlah dəhwa

(Matiye 8.23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Taa kwad aha ḥgene, masa Yesu manjakaya daa kwambiwal heyey na, ta', a ləvtar a gula anja hay: «Təŋgkwa a dey lanjar ḥga dəhwa.»

³⁶ Da ray ḥgene, a mbəkdamata ndəhay makustakaya da mey dəhwa ha, gula hay a, a təŋgdamara Yesu ta kwambiwal masa aa manjakaya da hwad a heyey. Kwambiwal hay mekele malacatakaya da cakay a daha.

³⁷ Ta', bərgadañ a zlar mekey bew! bew!, a cawaslada yam aa kwambiwal a, haa kwambiwal a, a rəhey.

³⁸ Yesu, anja fa dəba ḥga kwambiwal a, aa daa dər, ray mabəckaya fa cek. Gula anja hay a sləkdadamara, a ləvmar: «Bay Mahura, aləkwa fa da məckwa kede na, a kaka da ray ba gway daw?»

³⁹ Yesu ta', a sləkdey, a babəcar a bərgadañ, a ləvar: «Ka key saba!» A ləvar a yam a: «Ka wusey saba!» Wure wure ḥgene, bərgadañ a, a key saba, yam a, a wusey saba. Memed te' te', a key saba.

⁴⁰ Ta', Yesu a ləvtar a gula anja hay: «Ka zluram na, maja me? Akwar fa pamaya ḥga ndaw akwar fara fara daa ba daw?»

⁴¹ Da ray ḥgene, gula anja hay a, a zluram ga, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Ndaw a kede na, ara na, wa? Masa kwa memed ta yam a cənmar mey kede na!»

5

Yesu a bəley malula da ray ndaw

(Matiye 8.28-34; Luk 8.26-39)

¹ Masa Yesu ma lacada bərgadaŋ a la na, a wusam ta gula aŋga hay a dey laŋgar ŋga dəhwa ha, masa daa hwayak ŋga ndəhay Gəraza hay.

² Yesu, ta', a bərŋgawa daa kwambiwal, wure ŋgene, ndaw daha a bawa daa aŋwa masa cəvay hay da hwad a, a sawa a cada ray ta aŋga. Ndaw aha, aa ta malula da ray.

³ A njey da wuzlah cəvay hay a. Ndaw a gwa a jəwa, kwa ta calalaw ba.

⁴ A jəwmata salay aŋga hay ta har aŋga hay ta calalaw dey weewe, ama a dəslta calalaw hay a. Ndaw ma fəna ta gədaŋ daa ba.

⁵ Mandaw mandaw, taa vad, taa pas, fa pəkey daa cəvay hay, fa pəkey da aŋgwā. Daa mepəkey aŋga ha na, fa wudey ta gədaŋ, fa pədka vaw aŋga ta aŋgwā.

⁶ Masa ndaw aha ma hətar Yesu da dəreŋ na, a hway ŋgada fa vəda, a regedey fa mey aŋga.

⁷⁻⁸ Yesu a ləvar: «Malula, bey da ray ndaw kede!»

Ama ndaw a, a wudey ta gədaŋ, a ləvey: «Yesu, Bəzey ŋga Gazlavay da vad, ka wudey fa yah me? Ya fa kaka ambahw, ta mezəley ŋga Bay Gazlavay, ka da sərdaya banay ba.»

⁹ Yesu aa cəfda, a ləvar: «Mezəley akah na, me?»

Ndaw aha a mbəddara, a ləvar: «Mezəley adaw na, "ga," majā ala malula hay ga.»

¹⁰ Malula hay da ray ndaw aha a bərkwamara Yesu, amba Yesu a, a bəlta daa hwayak a ba.

¹¹ Daa slam aha ŋgene, ŋgaba ŋga vetem hay ga daha da mecəkwer, fa səpam cek mezəmey da rav-aŋgwā.

¹² Malula hay da ray ndaw heyey a bərkwamara Yesu, aa cəfdamara, a ləvmar: «Vəlndar cəved amba ya mbəzam a ray vetem hay katay, may taw.»

¹³ Yesu, ta', a vəltar cəved. Da ray ŋgene, malula hay a, a bam da ray ndaw aha, a diyam a mbəzam a ray vetem hay a. Vetem hay fetede na, a key gweegwe gabal cew. Vetem hay a, a hwam ta gədaŋ ŋgadaa heeleŋ, a tataram, a kwiyam saf! aa dəhwa, a bəbətam cəpa.

¹⁴ Masa mecəkwer hay ŋga vetem hay kaa heyey ma hətmatar vetem hay a ta bəbətam sem na, a hwam, a diyam, a wuzdamatara a ndəhay da slala ha leŋ a ndəhay gweegwe ta slala ha. Da ray ŋgene, ndəhay a, a samawa ŋga nəkey cek ma key fetede he.

¹⁵ Ndəhay a wusmawa a cakay Yesu, a hətfamar ndaw masa Yesu ma bəlta malula hay ga da ray a heyey. Ndaw aha

manjakaya fetede ta zana fa vaw, a səra leŋgesl dəba. Da ray ŋgene, ndəhay ma samawa heyey, mandərzay a katar.

¹⁶ Ndəhay fetede ma hətmar cek ma key da ray ndaw ta malula da ray, lenj da ray vetem hay a na, a kadamatara a ndəhay siya ma samawa.

¹⁷ Ta', ndəhay a, a bərkwamara Yesu ŋga daw daa hwayak ata la.

¹⁸ Masa Yesu fa təpey aa kwambiwal ŋga daw na, ndaw masa aa ma bəlra malula hay da ray anja heyey, a bərkwa Yesu amba a vəlar cəved ŋga diyam cew e.

¹⁹ Yesu a vəlar cəved a ndaw aha ba, ama a ləvar: «Vəhey a way, kadatara a ndəhay akah hay cek mahura masa Bay Gazlavay ma kakawa tabiya, kadatara masa anja ma sərey dey-ceceh da ray akah kede.»

²⁰ Ta', ndaw aha, a daw, a wuzda cek masa Yesu ma ka tabiya da ray a heyey a ndəhay daa hwayak daha mezəley Berney-Hay-Kuraw. Ndəhay cəpa masa ma cəndamara mey a na, a rəzlam.

*Yesu a fəna gədaŋ ŋga macay ta ŋga meməcəy
(Matiye 9.18-26; Luk 8.40-56)*

²¹ Yesu a vəhwa ta kwambiwal da dey laŋgar ŋga dəhwa ŋga *Galile heyey. Ndəhay makustakaya da cakay a ga da mey dəhwa ha.

²² Ndaw daha mezəley Jayirus, ara ndaw pal da wuzlah *bay-ray hay daa *way-mewuzey-mey ŋga Gazlavay fetede. A sawa a cakay ata, a hətar Yesu, ta', a tədəy asi salay anja,

²³ aa cəfda ta matəway daa dey, a ləvar: «Dam adfaw fa da məcəy. Ambahw, sawa, pa har akah a ray a amba a mbəley, a njey ta dey, may taw.»

²⁴ Ta', Yesu a diyam cew e.

Ndəhay makustakaya ga fa diyam asiya, fa ŋgacamara.

²⁵ Da wuzlah ata na, ŋgwas daha, mambaz fa mbədfwa da hwad dəga mevey kuraw a ray a cew.

²⁶ Ta sərda banay la ga. Ta daw la fa dakwter hay ga, ta ndəvda zleley anja sem tabiya, ama kwa ta key ŋgama daa ba, macay a, fa lar mey ta gədaŋ cəŋga.

²⁷ Ngwas aha fa cənda Yesu fa mbəley ndəhay, maja ŋgene, a sawa a wuzlah ndəhay makustakaya heyey ta fa dəba ŋga Yesu. Ta', a gəsfar har fa zana anja.

²⁸ A ka anda kede maja anja fa wulkey daa mevel anja: «Da ya gwa ŋga gəsfar har kwa fa zana anja na, ya mbəley la.»

²⁹ Masa ŋgwas aha ma gəsfar har fa zana aŋga la na, wure wure ŋgene mambaz aŋga heyey taŋ! a dəsley mey. A səra aŋga ta mbəley sem.

³⁰ Wure ŋgene Yesu a səra gədaŋ ta bey la daa vaw aŋga. Maja ŋgene, a mbədwa dey fa dəba, a ləvtar a ndəhay ga heyey: «Megəsey har fa zana adaw na, wa?»

³¹ Gula aŋga hay a mbəddamara, a ləvmar: «Ka fa nəkta ndəhay fa ŋgacamaka ta dey wura wura tabiya kaa na, kaa cəfdandar “Magəsfaya har wa” na, kwara?»

³² Ama Yesu fa nəkey dey ta cakay cəŋga, amba a hətar ndaw ma gəsfar har a.

³³ Ngwas aha mandərzay fa kar ga, faa wesey, a səra Yesu ta mbəlda sem. Da ray ŋgene, a sawa, a tədəy asi salay ŋga Yesu, a wuzdara mabara ŋga mey a.

³⁴ Yesu a ləvar: «Dam adaw, ka ta mbəley cay maja kah ma paya ŋga ndaw akah fara fara. Daw ta zazay, macay akah daa saba.»

³⁵ Masa Yesu faa guzlar ŋgada ŋgwas aha aran na, ndəhay a samawa ta meslərey da way Jayirus, bay-ray ŋga way-mewuzey-mey ŋga Gazlavay heyey, a ləvmar ŋgada Jayirus a: «Dam akah heyey, ta məcəy sem. Ka gərda vaw ta Bay Mahura keme seme?»

³⁶ Ama Yesu kwa ta jəkey sləmay fa mey ata daa ba, a ləvar a Jayirus: «Mevel akah a da tədəy ba. Paya ŋga ndaw akah fara fara gway na, cay.»

³⁷ Yaw, kwa Yesu ta vəley cəved ŋgada ndaw ŋga daw asiya daa ba, si a ŋgəley na, *Piyer, *Jak, leŋ *Jaŋ, məlməŋ ŋga Jak.

³⁸ A wusam a way Jayirus heyey, a hətfamatar ndəhay makustakaya. Ndəhay a, leŋgesl ata ta mbədəy sem, fa təwam, fa wudam ta gədaŋ.

³⁹ Yesu a mbəzey a way a, a ləvtar: «Leŋgesl akwar a mbədəy, akwar fa təwam na, maja me? Bəzey a, ta məcəy daa ba, ama a key a ney aa dəar.»

⁴⁰ Ndəhay a, aa saŋgəram a ray a. Yesu a badatərwa cəpa aa ambaw. A ŋgəlta ata papaŋ ŋga dam aha ta mamaŋ ŋga dam aha leŋ gula aŋga hay maakar heyey. A mbəzam aa way masa dam aha manakaya da hwad a heyey.

⁴¹ Yesu ta', a kərza dam aha fa har, a ləvar: «*Talita kum!*», anda meləvey, «Dam adaw, ya fa ləvka, lecey.»

⁴² Dam kede deŋ! a lecey, ta', a daw. (Mevey ŋga dam aha kuraw a ray a cew.) Wure ŋgene, ata masa daa way a na, a rəzlam ga.

⁴³ Ama Yesu a kətata, a ləvtar: «Cek masa ma key kede na, ka da kadamara ḥgada ndaw ba.» A ləvtar saya: «Vəlmər cek ḥga zəmey.»

6

Ndəhay da Nezeret a rəsmara Yesu

(Matiye 13.53-58; Luk 4.16-30)

¹ Yesu a sləkdey da slala ata Jayirus heyey, a daw a *Nezeret, slala masa aa ma gəley da hwad a. Gula anja hay a diyam asiya.

² Ta *pas meməskey-vaw na, Yesu a daw aa *way-mewuzey-mey ḥga Gazlavay fetedə, aa sərkadata ndəhay. Ndəhay ga a jəkam sləmay fa mey anja. A rəzlam, a ləvam: «Aa sərkadərwa mey ḥga Gazlavay tabiya kede na, dama? A hətərwa lejgesl ḥga sərey cek hay a kede na, dama? Ma vəldara gədaŋ ḥga key maazla anda kede na, wa?»

³ Anja na, ndaw ma sla hwadam, ba diya? Anja bəzey ḥga *Mari, ba diya? Anja məlmanj ḥga *Jak, ḥga Jawz, ḥga Jud, lej ḥga *Simanjw, ba diya? Dam-mamaha hay ata da wuzlah aləkwa fede, ba diya? Ara maja ḥgene, ndəhay fetedə ma gəmam ḥga təbmara mey ḥga Yesu ba.

⁴ Maja mewulkey ata ḥgene, Yesu aa guzltar ta meymenjey, a ləvtar: «*Ndaw ma təla mey ḥga Gazlavay na, ndəhay a təbmara mey anja kwa dama dama, ama ma təbmara ba na, si ndəhay daa hwayak anja, ndəhay daa səkway anja, asaya, ndəhay da way ata.»

⁵ Yesu a gwa mekey maazla da wuzlah ata ba, si a pey har a ray ndəhay masa-macay hay nekədsey gway, a mbəldata.

⁶ Da ray ḥgene, Yesu a rəzley da ray ata maja ata ma təbmara mey anja ba. Ta', Yesu a daw a slala hay mekele daa hwayak a, aa sərkadata ndəhay.

Yesu a slərdata gula anja hay kuraw a ray a cew

(Matiye 10.5-15; Luk 9.1-6)

⁷ Fa dəba ha, Yesu a zəltərwa gula anja hay kuraw a ray a cew, amba a slərdata cew cew aa slam hay mekele mekele. Da ray ḥgene, a vəltar gədaŋ ḥga bəley malula hay da ray ndəhay.

⁸ Ta', a kətata, a ləvtar: «Diyam, ama ka da lam cek a har ba. Ka da lam cek mezəmey ba, ka da lam gabal ba, ka da lam dala aa jiba ba, lam a har na, si dangwar gway.»

⁹ Yaw, pamata tarak akwar hay a salay, ka diyam na, si ta zana akwar hay masa fa vaw gway. Ka da lam zana cew cew ba.»

¹⁰ Yesu a kətata saya, a ləvtar: «Da akwar ta wusam la aa slam na, njam da way ndəhay ma təbmakwar haa kasl pas masa akwar ma da diyam aa slam mekele.

¹¹ Da ndəhay daa slam aha a təbmakwar ba, a jəkam sləmay fa mey akwar ba na, mbəkdamata ndəhay a. Raramatara lagwada fa salay akwar hay * amba ka wuzdamatara ata ndəhay masa ta mebərey.»

¹² Gula hay ɳga Yesu heyey a diyam, a wuzdamara mey ɳga Gazlavay a ndəhay. A ləvmatar: «Si ka mbəd'damara menjey akwar, ka səpmara Gazlavay ta mevel pal.»

¹³ Asaya, a bəlam malula hay ga da ray ndəhay, a takwadamatara mal fa ndəhay masa-macay hay ga, a mbəldamata.

Mey da ray meməcey ɳga Jan-Baptis

¹⁴ Bay *Herawt fa cənda mey da ray Yesu majə ndəhay faa guzlam ga da ray a. Ndəhay siya a ləvam: «Ara *Jan-Baptis ma sləkdfawa daa meməcey. Majə ɳgene, aŋga ta gədaŋ ɳga key maazla.»

¹⁵ Mekele hay a ləvam: «Ara *Eli †.» Mekele hay saya a ləvam: «Ara ndaw anda ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay zleezle.»

¹⁶ Masa Herawt ma cənda mey hay a kəfə la na, a ləvey: «Ara Jan-Baptis! Ya ta dəslra ray aŋga sem, ama ta sləkdfawa sem daa meməcey!»

¹⁷⁻¹⁸ Herawt aa guzley anda kəfə na, majə ara aŋga ta ray aŋga ma kədfa Jan-Baptis a vagay. Ehe mey da ray Jan-Baptis a: Herawt a la Herawdiyat, ɳgwas ɳga məlmaha *Fəlep ɳga ɳgwas aŋga, daa masa Fəlep aa ta dey dagay. Majə ɳgene, *Jan a ləvar a Herawt: «Kah ma la ɳgwas ɳga məlmakw ɳgene na, ara cek matəkakaya daa kwakwas aləkwa.» Da ray ɳgene, Herawt a ləvtar a sewje aŋga hay ɳga kərzamara Jan-Baptis a. Ta', sewje aŋga hay a, a kərzamara, a jəwmara, a kəzlamara aa fərsəne.

¹⁹ Masa Herawdiyat ma cənda mey ɳga Jan-Baptis kəfə la na, mevel a car, a wudey ɳga kədfa vagay, ama a gwa ba majə Herawt a təba ba.

²⁰ Herawt na, fa zlurey ɳga kədfa Jan-Baptis a vagay, fa nəkfar dey majə a səra Jan-Baptis ara ndaw ma key cek ta cəved e, ara ndaw ma jəkey sləmay fa Gazlavay. Masa aŋga ma cənda mey massa Jan-Baptis maa guzlda la na, ray

* **6:11 6.11** Nəka Mt 10.14. **6:13 6.13** Jak 5.14 **6:14 6.14-15** 8.28 † **6:15 6.15** Eli: Ara ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay zleezle ta məcey ta məcey daa ba, ama Gazlavay ta la sem a gazlavay a vad daa mesewere. Masa Yesu aŋga da bəla na, ndəhay mekele a ləvam Yesu ara Eli ma vəhwə a bəla. **6:15 6.15** Lk 7.16 **6:17-18 6.17-18** Lev 18.16; 20.21; Lk 3.19-20

an̄ga a h̄ebey ga. Ama Herawt a wudey ̄nga j̄ekfar sl̄emay c̄en̄ga.

²¹ Yaw, d̄ar masa Herawdiyat ma h̄etey c̄oved amba a k̄edmara Jan̄-Baptis na, ta wuswa cay. Ara pas ̄nga gwagway masa Herawt ma s̄erfada d̄ar an̄ga ̄nga mayawa. Herawt ta z̄elwa nd̄ehay la ga ̄nga z̄emey d̄af. A z̄elwa gula an̄ga hay, bay hay ̄nga sewje hay, len̄ mahura hay daa hwayak ̄nga *Galile.

²² Daa masa nd̄ehay fa kamara gwagway a na, dam ̄nga Herawdiyat a nd̄ekwey a wuzlah ata, a ḡorvey. Meḡorvey a, a mbafar a Herawt ta ̄ngada nd̄ehay maz̄eltakaya heyey. Ta', Herawt a l̄evar a sabara ha: «Cac̄efdafaya cek masa kah ma wudey amba ya v̄eldakawa.»

²³ Herawt ta', a mbedey, a l̄evey: «Ta Gazlavay tabiya, cek masa kah maa c̄efdafaya na, ya v̄eldakawa la, kwa ̄nga wunkey hwayak ad̄aw cew e, ya wunkakwa la.»

²⁴ Ta', sabara ha, a bawa, a daw a l̄evar a mamaha: «Ya daa c̄efdafar na, me?»

²⁵ Mamaha a mb̄ed̄dara, a l̄evar: «Cac̄efdafar ray ̄nga Jan̄-Baptis.»

Sabara ha, a wusey vaw, a v̄heyy fa bay a, a l̄evar: «Ya wudey ka v̄eldiwa ray ̄nga Jan̄-Baptis wure kede aa v̄ley.»

²⁶ Da ray ̄ngene, Herawt aa ta mees̄emey daa saba. Ama a gwa ̄nga mb̄ed̄da mey an̄ga ha saba, majā ta mbedey sem fa mey ̄nga nd̄ehay maz̄eltakaya heyey.

²⁷ Anda kede, ta', a sl̄orey sewje wure wure ̄ngene ̄nga hand̄erwa ray ̄nga Jan̄-Baptis. Ta', sewje he a daw aa f̄ers̄ene, a d̄esl̄erwa ray ̄nga Jan̄-Baptis a.

²⁸ A parawa aa v̄ley, a hand̄erwa, a v̄eldara a sabara heyey, ta', sabara ha a handara a mamaha.

²⁹ Masa gula hay ̄nga Jan̄ ma c̄endamara ta k̄edmara Jan̄ sem na, a diyam a lamara vagay a, a p̄eshamara aa c̄evay.

Yesu a v̄eltar cek mez̄emey ̄ngada nd̄ehay ma f̄ena gabal zlam

(Matiye 14.13-21; Luk 9.10-17; Jan̄ 6.1-14)

³⁰ Gula hay kuraw a ray a cew masa Yesu ma sl̄erdata cew cew ̄nga wuzey mey ̄nga Gazlavay heyey a v̄ehmawa, a kusam a cakay Yesu a, a kadamara cek hay masa ata ma kam̄erwa, ta masa ata maa s̄erkadamat̄erwa a nd̄ehay.

³¹ Ta', Yesu a l̄ehtar: «Nakwa aa slam masa ndaw da hwad a daa ba, amba ya njakwa taava al̄ekwa, amba ka gwamara ka m̄eskam vaw.» A l̄ehtar anda kede na, majā mandaw mandaw nd̄ehay ga fa samawa, fa v̄eham, mekele

hay fa samawa saya, kwa ata Yesu ta gula an̄ga hay a, a h̄etam har ̄nga z̄emey daf ba.

³² Da ray ̄ngene, a t̄pam aa kwambiwal, a diyam aa slam masa ndaw da hwad' a daa ba, amba a njam taava ata.

³³ Masa ata fa diyam na, nd̄ehay ga ta h̄etmatar la, ta s̄ermara slam masa ata ma diyam a hwad' a sem. Da ray ̄ngene, nd̄ehay da slala hay tabiya daa hwayak a, a hwam ta salay, aa slam masa ata ma s̄ermara ata Yesu ta gula an̄ga hay ma da diyam a hwad' a. A wusam aa slam aha teesed da ray ata Yesu ta gula an̄ga hay.

³⁴ Masa Yesu ma wusey la aa slam meb̄erŋgey na, a b̄erŋgawa daa kwambiwal a, a h̄etatar nd̄ehay makustakaya ga. Dey-ceceh a kar, maja a n̄ekta nd̄ehay a, ata anda t̄ebāŋ hay masa manjar mecəkwer. Ta', aa s̄erkadata nd̄ehay a da ray cek hay mekele mekele ga.

³⁵ Mamba pas a k̄ezley, *gula hay ̄nga Yesu a ̄nḡecham fa v̄dfa, a l̄vmar: «Wure kede hakwad' cay, al̄ekwa da wuzlah-ley.

³⁶ L̄vtar a nd̄ehay kede ̄nga diyam a wuzlah-way, da daa ba, a slala hay ta cakay, amba a h̄edkamawa cek mez̄mey.»

³⁷ Ama Yesu a mb̄ed̄datara, a l̄vtar: «Akwar ta ray akwar, v̄lmatar cek mez̄mey a nd̄ehay a!» A l̄vmar: «Ka wudey ya diyam ̄nga h̄edkawa cek mez̄mey ta dala ga kalah ‡ amba ya v̄ldamatara a nd̄ehay kede daw?»

³⁸ Da ray ̄ngene, Yesu aa c̄efdata, a l̄vtar: «Da har nd̄ehay makustakaya fede na, pej we? Diyam, n̄ekm̄rwa.» Masa ata ma n̄ekm̄rwa la na, a l̄vmar: «Ya h̄etmawa na, pej zlam ta ewet cew.»

³⁹ Ta', Yesu a l̄vtar a gula an̄ga hay ̄nga njadamata nd̄ehay njakw! njakw! a ray kwakwas meendəbek e.

⁴⁰ Da ray ̄ngene, nd̄ehay a, a njam ta njey. Daa slam pal na, nd̄ehay temere, temere, daa ba, nd̄ehay kwakwar zlam, kwakwar zlam.

⁴¹ Yesu hal! a h̄elta pej zlam ta ewet hay cew heyey, ta', a baŋgada dey a vad', a kar suse a Gazlavay. Fa d̄eba ha, ta', a pap̄esa pej e, a v̄ldatara a gula an̄ga hay amba a wunkamatara a nd̄ehay heyey. Asaya, Yesu a pap̄esta ewet hay cew heyey, a v̄ldatara a gula an̄ga hay amba a wunkamatara a nd̄ehay a.

⁴² Kwa waawa a z̄emey haa a r̄hey.

6:32 6.32-44 8.1-10 **6:34 6.34** Jer 10.21; Ez 34.5; Zak 10.2; Mt 9.36; 14.14; 15.32; Mk 8.2 [‡] **6:37 6.37** dala ga kalah: Mawuzlalakaya ta mey Gerek daa slam a kede, a l̄vey: «deniye temere cew.» Deniye pal na, ara mawurbay ̄nga sl̄ra ̄nga ndaw fa mevrndey.

43 Ta', gula anja hay a cakalamara peñ ta ewet masa ndəhay ma mbəkdamara. A cakalamara aa gadakar hay. Macakalakaya ha a rəhey gadakar kuraw a ray a cew.

44 Ndəhay ma zəmam peñ e na, zel hay a key gabal zlam §.

*Yesu a daw ta salay da ray dəhwa ḥga Galile
(Matiye 14.13-21; Luk 9.10-17; Jaŋ 6.1-14)*

45 Masa ndəhay ma zəmam cek cay na, wure ḥgene, Yesu ta', a təktar day a gula anja hay ḥga təpam aa kwambiwal amba ata na, a zləŋgam teesed a dey laŋgar ḥga dəhwa ha gweegwe ta slala Betsayda. Yesu na, a njey fa dəba dəgəy amba a mbədstar mey a ndəhay makustakaya heyey ḥga diyam a way.

46 Fa dəba ha masa ata ma wunkam la na, ta', a daw aa anjwa ḥga dərey daŋgay a Gazlavay.

47 Masa tavad ta key sem na, *gula hay ḥga Yesu ata da wuzlah dəhwa daa kwambiwal. Ama Yesu na, anja pal taava anja da anjwa heyey.

48 A nəkta gula anja hay na, fa səram banay ga ḥga tən̄gey dəhwa ha, maja memed fa key ga ḥgada ray ata. Fa dəba ha, gweegwe slam ḥgaa pərek na, Yesu ta', a daw ta salay da ray yam ḥgada fa ata. Aa ma ḥgəchey la gweegwe ta kwambiwal a na, a wufey ḥga mbəkdata fa dəba.

49 Ama ata ma hətmar Yesu fa daw da ray yam a na, a wulkam ara mamayam. Ta', a wudam,

50 maja ata cəpa fa hətmar anja fa daw da ray yam a, anda kəfə, a zluram ga. Ama wure ḥgene, Yesu a ləvtar: «Dəkmara mevel! Ara yah, ka da zluram ba!»

51 Yesu, ta', a təpey aa kwambiwal fa gula anja hay a. Masa aa ma təpey la aa kwambiwal a na, memed a key saba. Da ray ḥgene, gula anja hay a, a rəzlam ga,

52 maja kwa ata ma hətmar maazla masa Yesu ma ka ta peñ heyey na, daa ḥgene ta gwamara ḥga sərmara gədanj ḥga Yesu a daa ba, maja ray ata manjərdakaya.

*Yesu a mbəley masa-macay hay daa hwayak ḥga Genezeret
(Matiye 14.34-36)*

53 Masa ata Yesu ta gula anja hay ma təngam la a dey laŋgar ḥga dəhwa heyey na, a wusam aa hwayak daha mezəley Genezeret. A jəwmara kwambiwal a mey dəhwa ha fetede.

6:43 6.43 2Bay 4.43-44 § 6:44 6.44 Daa Mt 14.21, a ləvey ḥgusay ta bəza hay daha may, ama manjar ḥga sləfey. 6:46 6.46 Lk 5.16 6:48 6.48 Jəw 9.8; Lk 24.28 6:49 6.49 Lk 24.37 6:51 6.51 4.39 6:52 6.52 8.16-18; Mt 16.7-9

54 A bərŋgamawa daa kwambiwal a, wure ŋgene ndəhay a sərmara ara Yesu ma bərŋgawa.

55 A hwam a slala hay mekele mekele cəpa ŋga wuzey a ndəhay siya Yesu ta sawa la. Da ray ŋgene, a handamatərwa masa-macay hay manatakaya fa gegəded aa slam masa Yesu aa da hwad a.

56 Aa slam masa Yesu ma daw, kwa a slala hay, kwa aa berney hay, kwa a wuzlah-ley na, ndəhay ga fa handamawa masa-macay hay aa slam masa ndəhay makustakaya da hwad a. A bərkwamara amba masa-macay hay a gəsam har kwa fa mey ŋga zana anja gway. Ndəhay ma gəsfamar har cəpa na, ta mbəlam sem.

7

Ndaw aa maaya fa mey ŋga Gazlavay na, kwara?
(Matiye 15.1-9)

1 *Fariza hay ta ndəhay siya da wuzlah *ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz a samawa da *Jeruzelem, a kusam a cakay Yesu.

2 A hətmatar *gula hay ŋga Yesu siya fa zəmam daf ta har manjar ŋga pərey. Anda meləvey, gula hay a ta kamara anda kwakwas ata ma ləvey na, daa ba.

3 Yaw, Fariza hay a ta ndəhay *Jəwif hay mekele tabiya fa kamara kwakwas a. A da zəmam daf na, si a pərmara har maaya maaya la.

4 Da ta vəhmawa daa luma cay, fa da zəmam daf na, si a pəram la dagay. A nam ray a cek hay mekele mekele anda kwakwas ata ma ləvey. Anda meləvey, a pərmata vəley hay, kwakulam hay, leŋ mangayak hay amba a təram ndəhay mazləbtakaya ba.

5 Da ray ŋgene, Fariza hay ta ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz heyye, aa cəfdamara Yesu a, a ləvmar: «Gula akah hay a kam cek hay anda kwakwas ŋga papaŋ ŋga papa aləkwa hay ma wuzdamandakwara ba na, maja me? Ata fa zəmam daf ta har manjar ŋga pərey.»

6 Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Akwar ndəhay masa ta neneh cew! Zleezle *Izay, *ndaw ma təla mey ŋga Gazlavay maa guzley da ray akwar na, anja fara. A wuzlala daa derewel ŋga Gazlavay, a ləvey:

“Gazlavay a ləvey: Ndəhay kede fa həslmaya ray
ta mey ŋga tede,

ama mevel ata na, aa dəreŋ ta yah.

7 Ata fa həlmamaya, ama mehəlmey a,

ta tarey sem ɳga cek ɳga tede,
 maja kwakwas masa ata maa sərkadamara ɳgene na,
 ara kwakwas ɳga ndaw-magədaŋ daada gway.”»

⁸ Yesu a ləvtar saya: «Akwar, Fariza hay ta ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz, ka mbəkdamara *mewey hay ɳga Gazlavay, ama ka kam kwakwas ma sawa ta fa ndəhay.»

⁹ Ta’, Yesu aa guzltar saya: «Haya! Mewey hay ɳga Gazlavay na, ka wudam saba, ka mbəkdamara amba ka səpam kwakwas akwar jak daw?»

¹⁰ Yaw, Mawiz a ləvey: “Natar ray ɳgada ata papakw ta mamakw.” Mawiz a ləvey saya: “Ndaw ma cəða papaha, da daa ba, mamaha na, si a kəðmara ndaw aha vagay.”

¹¹ Ama akwar na, akwar faa sərkadam ndəhay, ka ləvam, ndaw a gwa ɳga ləvar a papaha, da daa ba, a mama: “Cek masa yah ma da vəldakawa ɳga jənka heyey na, ya vəldakawa daa saba, maja cek aha na, *Kwarbayj*. (“*Kwarbayj*” a wudey ɳga ləvey “cek mavəldakaya ɳgada Gazlavay.”)

¹² Da ray ɳgene, ka ləvmatar a ndəhay ɳga jənmata papa ata hay ta mama ata hay saba.

¹³ Anda kede, akwar fa nəsmara mey ɳga Gazlavay ta meesərkedey akwar, maja ka pamara kwakwas akwar ɳga mahura da ray mey ɳga Gazlavay. Asaya, akwar fa kam cek hay mekele mekele maaya ba letek anda cek aha kede..»

(Matiye 15.10-20)

¹⁴ Ta’, Yesu a zəlta ndəhay makustakaya tabiya saya, a ləvtar: «Jəkfamaya sləmay, akwar tabiya, cəndamara mey kede.»

¹⁵ Cek masa ndaw ma zəma na, a gwa ɳga kar mebərey a ndaw aha ba, ama si mewulkey masa ma bawa daa mevel anja. [

¹⁶ Wure kede anja akwar ta sləmay na, cəndamara mey a kede maaya maaya.]»

¹⁷ Fa dəba ha, Yesu a mbəkdata ndəhay makustakaya heyey, a mbəzey aa way. Gula anja hay ta’, aa cəfdamara da ray mey-menjey masa aa ma kada ha.

¹⁸ Yesu ta’, a ləvtar: «Akwar may, haa wure kede, ka cəndamara ba cənja daw? Ya wudey ka sərmara fara fara cek mezəmey ma mbəzey a hwad ndaw na, a gwa ɳga kar mebərey a ndaw aha ba,

¹⁹ maja cek aha a mbəzey aa mevel anja ba, ama a mbəzey aa zakwataf anja, fa dəba ha, a bawa a palah.» Anda kede, Yesu fa wuzda cek hay mezəmey cəpa na, ndaw a gwa a zəma, a kar mebərey ba.

²⁰ Yesu aa guzltar saya, a ləvey: «Cek ma kar meborey a ndaw na, ara mewulkey ma bawa daa mevel anga.

²¹ Ahaw, ara daa mevel ɳga ndaw-magədanj mewulkey maaya ba ma bawa. Mewulkey a, a həlda ndaw ɳga key cek hay malamba, anda meleley, mekədsey ndaw vagay,

²² meley-vaw saw da palah, mekey dey fa cek ɳga ndəhay, mekey cek ta maagway, membərzley, mekey cek ma ka hwaray, mekey səlenj, mekey mbadə fa ndəhay, mezlepey, lej mepey lejgesl ba.

²³ Yaw, cek hay maaya ba tabiya kede na, a bamawa daa mevel ɳga ndaw, a kamar meborey a ndaw a.»

*Ngwas masa Jəwif ba a pa Yesu ɳga ndaw anja fara fara
(Matiye 15.21-28)*

²⁴ Ta', Yesu a sləkdsey daa slam a ɳgene, a daw aa hwayak mekele gweegwe ta berney ɳga Tir. A mbəzey aa way. A wudsey amba ndaw a səra anja fetede ba, ama a gwa ɳga bey ba.

²⁵⁻²⁶ Fetedə, ɳgwas daha anja dam *Jəwif ba, a yawa da Fenisi daa hwayak ɳga Siri. Dam anja daha, anja ta malula da ray. Masa aa ma cənda mey da ray Yesu na, wure ɳgene, a daw fa vəða, a təðey fa mey anja. Ta', a kar ambahw a Yesu, a ləvar: «Bəla malula da ray dam adaw kede may taw.»

²⁷ Ama Yesu aa guzlar ta mey-menjey, a ləvar: «Mbəkdata bəza hay ɳga rəham dagay, maja mevəley daf ɳga bəza hay ɳgada gədey hay na, maaya ba.»

²⁸ ɳgwas aha a mbəddara, a ləvar: «Ahaw, Bay adaw. Ama kwa gədey hay daa slam masa ndəhay fa zəmam daf na, ata fa zəmam meepəsey ɳga daf masa bəza hay ma kəzlamata a hwayak may, ba diya?»

²⁹ Da ray ɳgene, Yesu a ləvar: «Kah ma mbəddərwa mey a la maaya. Maja ɳgene, malula ta bey sem da ray dam akah, ka gwa ɳga daw a way.»

³⁰ Anda kede, ɳgwas aha, a daw a way, a hətfar dam anja manakaya da ray harŋgawaw ta meesəmey, malula ta bey sem da ray anja.

Yesu a wurey sləmay ɳga ndaw madagazlam

³¹ Ta', Yesu a sləkdsey daa slam masa gweegwe ta berney ɳga Tir heyey. A daw ta daa berney ɳga Sidaŋw, a vəhwa ta mey dəhwa ɳga *Galile gweegwe ta hwayak ɳga Berney-Hay-Kuraw.

³² Ndəhay a handamawa ndaw daha madagazlam, maada. A bərkwamara Yesu amba a par har a ray ɳga wurara sləmay anja ta ɳga tərda neneh anja dadakw saba.

³³ Anda kede, Yesu ta', a ŋgela ndaw aha aa slam masa dèreŋ ta ndəhay makustakaya. A pata bəz-mey-har aŋga hay aa sləmay ŋga ndaw aha. Ta', a təfey meesleb fa bəz-mey-har aŋga, a wusa neneh ŋga ndaw aha ta bəz-mey-har a.

³⁴ Ta', Yesu a baŋgada dey a vad, a səfnay ta gədaŋ, a ləvar a ndaw aha: «Efata» anda meləvey, «Wurey!»

³⁵ Wure ŋgene, sləmay ŋga ndaw aha ta', a wurey. Neneh aŋga, dadakw saba.

³⁶ Yesu a kətata tabiya, a ləvtar: «Ka da wuzdamara a ndaw ba.» Ama kwa Yesu a təkta ŋga wuzda mey a na, ata ta wuzdamara sem cəŋga.

³⁷ Ndəhay a rəzlam ga, a ləvam: «A key cek hay cəpa maaya. Kwa sləmay ŋga ndaw madagazlam na, a wura. Kwa neneh ŋga ndaw maada na, a tərda dadakw saba.»

8

Yesu a vəltar cek mezəmey ŋgada ndəhay ma fəna gabal məfad

(Matiye 15.32-39)

¹ Daa dar hay a ŋgene masa Yesu fa pəkey daa hwayak ŋga Berney-Hay-Kuraw heyey na, ndəhay ga a samawa, a kusam a cakay a saya. Cek fa ata ŋga zəmey daa ba. Yesu a zəltərwa gula aŋga hay, a ləvtar:

² «Dey-ceceh fa kaya fa ndəhay makustakaya kede, maja aŋga kaa dar maakar ata da cakay adaw. Wure kede cek mezəmey da har ata daa saba.

³ Da ya mbəkdata ŋga diyam a way ata hay ta may na, fa da hətam gədaŋ daa cəved daa ba, maja ndəhay siya hay da wuzlah ata, a samawa da dəreŋ.»

⁴ Gula aŋga hay a mbəddamara, a ləvmar: «Aləkwa daa wuzlah-ley kede na, ya da hətkurwa peŋ ŋga rəhey ndəhay tabiya kede na, dama?»

⁵ Yesu aa cəfdata, a ləvey: «Da har akwar fedə kaa na, peŋ we?»

A ləvam: «Da fedə na, peŋ maasala daha.»

⁶ Ta', Yesu a ləvtar a ndəhay makustakaya heyey ŋga njam a hwayak. Fa dəba ha, ta', a həla peŋ maasala heyey, a kar suse a Gazlavay. A papəsa, a vəldatar a gula aŋga hay amba a wunkamatara a ndəhay a. Ta', a wunkamatara.

⁷ Da har ata, ewet mecəhe mecəhe nekədsey daha saya. Yesu a kar suse a Gazlavay. Ta', a ləvtar a gula aŋga hay ŋga wunkamatara saya.

⁸ Kwa waawa ta hətey cek mezəmey la, haa a rəhey. Ta', gula anja hay a cakalamara siya ma mbəkdakaya. Macakalakaya ha a rəhey gadakar mahura mahura maasala.

⁹ Ndəhay ma zəmam cek fetede he na, a fəna ndəhay gabal məfad. Fa dəba ha, Yesu a ləvtar a ndəhay a ɳga vəham a way ata hay dəba.

¹⁰ Wure wure ɳgene, a təpam ta gula anja hay aa kwambiwal, a diyam aa hwayak ɳga Dalmanuta.

*Fariza hay aa cəfdəmara Yesu ɳga key maazla
(Matiye 16.1-4)*

¹¹ Fa dəba ha, *Fariza hay a wusmawa fa Yesu, a zlamar mekey yawa ta anja. A wudam a jadamara. Da ray ɳgene, aa cəfdəmara amba a key maazla ɳga wuzda gədaŋ anja a sawa ta fa Bay Gazlavay.

¹² Yesu a səfnəy ta gədaŋ, a gərey majə a təbmara mey anja ba, ta', a ləvtar: «Ndəhay masa wure kede aa cəfdəm maazla ɳga wuzdərwa ara Gazlavay ma slərdiwa na, majə me? Ya fa ləvkwar fara fara, ya fa da key maazla ha daa ba.»

¹³ Ta', Yesu a mbəkdata Fariza hay a, a daw a mbəzey aa kwambiwal ɳga təŋgey a dey laŋgar ɳga dəhwa ɳga *Galile.

*Mey-meŋgey da ray meesərkədey ɳga Fariza hay
(Matiye 16.5-12)*

¹⁴ Daa kwambiwal a na, *gula hay ɳga Yesu ata ta penj pal gway. A sərfadamara ɳga handawa penj a dey a saba.

¹⁵ Ta', Yesu a kətata, a ləvtar: «Wam vaw fa cek ma həsla penj ɳga *Fariza hay, leŋ fa cek ma həsla penj ɳga Bay *Herawt.»

¹⁶ Gula anja hay a wulkam, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Aa guzley anda kede na, majə aləkwa ma sakurwa ta penj daa ba daw?»

¹⁷ Yesu a səra cek masa ata maa guzlam da wuzlah ata. Da ray ɳgene, aa cəfdətə, a ləvtar: «Ka wulkam da ray penj masa akwar ma handamawa daa ba na, majə me? Haa wure kede akwar na, ka cəndamara mey a ba cəŋga daw? Akwar na, ray manjərdakaya.

¹⁸⁻¹⁹ Akwar fa nəkam dey, ama ka hətmar dey ba daw? Akwar fa jəkam sləmay, ama ka cənam sləmay ba daw? Daa masa yah ma wunkata penj zlam ɳgada ndəhay gabal zlam heyey na, mambəkakaya na, a rəhey gadakar we? Akwar fa sərfadamara, ba diya?»

A mbøddamara, a lëvmar: «Gadakar hay kuraw a ray a cew.»

²⁰ Yesu a lëvtar saya: «Daa masa yah ma wunkatara peñ maasala ñgada ndøhay gabal møfad heyey na, ka røham gadakar mahura hay ta peñ mambøkakaya na, we?»

A mbøddamara, a lëvmar: «Gadakar mahura mahura maasala.»

²¹ Ta', Yesu a lëvtar: «Ka sørfadamara cek masa yah ma ka, ama haa wure kede ka cøndamara mey masa yah maa guzlda da ray cek ma høsla peñ kede ba cøn'ga daw?»

Yesu a wurey dey ñga ndaw-wulaf

²² Ta', Yesu ta gula anja hay a wusam a Betsayda. Fetede a handamawa ndaw-wulaf fa vøfa, a kamar ambahw ñga gøsfar har fa ndaw aha amba dey anja a wurey.

²³ Da ray ñgene, Yesu ta', a kørza ndaw aha fa har, a dada dørenj ta slala ha. Ta', a kar meesleb fa dey ñga ndaw aha, a par har fa dey, aa cøfda, a lëvar: «Ka fa høtar dey døba daw?»

²⁴ Ndaw-wulaf a, a bangada dey, a lëvey: «Ya fa høtatar ndøhay, ama ata anda wudez hay ma diyam.»

²⁵ Ta', Yesu a gøsfar har fa dey saya. Ndaw aha, dey anja a wurey, a høtatar cek hay maaya maaya døba.

²⁶ Yesu aa guzlar ñga daw a way, a køta, a lëvar: «Ka da daw ta Betsayda kede ba, daw a way d'agay.»

Piyer a wuzda, Yesu na, ara Køriste

(Matiye 16.13-20; Luk 9.18-21)

²⁷ Fa døba ha, ata Yesu ta gula anja hay a diyam a slala hay masa gweegwe ta slala mahura mezøley Sezere-Følep. Masa ata fa diyam daa cøved na, Yesu aa cøfdata, a lëvey: «Yah na, ndøhay a padamaya na, ñga wa?»

²⁸ A mbøddamara, a lëvmar: «Ndøhay siya a lëvam kah na, *Jan-Baptis. Mekele hay a lëvam kah na, *Eli, *ndaw ma tøla mey ñga Gazlavay zleezle. Mekele hay saya a lëvam kah na, ndaw pal dasi ndøhay ma tøla mey ñga Gazlavay zleezle.»

²⁹ Ta', aa cøfdata saya, a lëvtar: «Kaa akwar may, ka lëvam yah na, wa?»

Piyer a mbøddara, a lëvar: «Kah na, *Køriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ñga løhdata ndøhay.»

³⁰ Ta', a køtata gula anja hay, a katar mey, a lëvtar: «Ka da wuzdamara mey a kede a ndaw ba.»

Yesu aa guzley da ray meməcey anja ta masləkdawa anja

(*Matiye 16.21-28; Luk 9.22-27*)

31 Yesu, ta', aa sərkadata gula anja hay, a ləvtar: «Si yah, *Bəz ɳga Ndaw, ya sərey banay la ga ḋagay. Mahura hay ɳga *Jəwif hay, *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay, lenj *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz a rəsmaya la, fa da təbmara ara Gazlavay ma slərdiwa na, daa ba. A da kədmaya vagay, ɳga dər maakar a na, ya sləkdfawa la daa meməcey.»

32 A wuzdatara mey a kede, ba' a palah ta bada daa ba. Da ray ɳgene, *Piyer ta', a zəla ta cakay, a mbədfar ray.

33 Yesu pəla! a mbədsey dey, a nəkta gula anja hay siya. Ta', a kar mey a Piyer, a ləvar: «Hway la da cakay adfaw, kah, *Satan. Maja mewulkey akah ɳgene na, ara mewulkey ɳga Gazlavay ba, ama ara mewulkey ɳga ndaw-magədan gway.»

34 Ta', a zəlta ndəhay makustakaya ɳga ɳgəchamawa a cakay ata ta gula anja hay. A ləvtar: «Da ndaw a wudey ɳga səpya na, si a mbəkda mewulkey da ray ray anja, a səpya ta mevel pal, si a bəsa banay ma da sawa a ray a maja yah, anda yah ma da məcey fa hwadam mazlangalakaya.

35 Sərmara, kwa waawa ma wudey ɳga ləhda heter anja na, a key ɳgene, aa zəddə. Ama kwa waawa maa zəddə heter anja maja anja fa səpya, asaya, maja anja fa wuzey *Mey-maaya-mawiya a ndəhay na, a key ɳgene, a ləhda heter anja ha.

36 Da ndaw a hətey cek hay tabiya masa anja ma wudey da bəla kede, ama taa zəddə heter anja sem na, cek hay a tabiya ɳgene, ta ləhdamara ndaw a la daw?

37 Yaw, ndaw a gwa ɳga mbəda heter anja ta cek ba.

38 Kwa waawa ma paya hwaray, da daa ba, ma key hwaray ɳga təba mey adfaw fa mey ɳga ndəhay da bəla wure kede masa ma mbəkdamara Bay Gazlavay sem ta masa ma kam mebərey kede na, yah, Bəz ɳga Ndaw, ya par hwaray la ta pas masa yah ma da vəhwa ta gədaŋ ɳga Papay lenj ta maslaŋ anja hay.»

9

1 Yesu aa guzltar saya, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, ndəhay siya da wuzlah akwar fedə, fa da məcam daa ba, si ata ma hətmar Bay Gazlavay fa wey ta gədaŋ anja la ḋagay.»

*Gula hay ንga Yesu a hëtmatar ata Eli ta Mawiz faa guzlam ta Yesu
(Matiye 17.1-13; Luk 9.28-36)*

² Dar maakwaw fa dëba ha na, Yesu ta', a zëlta ata *Piyer, *Jak, lej *Jaŋ, a ንgelta aa ray ንga anjwa maaazëma daa slam aha, a njam taava ata fetede. Yesu pëla! a mbëdëy fa dey ata.

³ Zana anja a tërey mabara, a wedey ndëd-nded. Mewedsey ንga zana ha ንgene na, kwa ndaw da bëla këde ma gwa ንga përa zana ha ንga wedey këne daa ba.

⁴ Wure wure ንgene, gula anja hay maakar heyey, a hëtmatar ata *Eli ta *Mawiz, ndëhay ንga Gazlavay zlezzle, faa guzlam ta Yesu.

⁵ Da ray ንgene, Piyer aa guzlar a Yesu, a lëvar: «Bay ala, maaya na, ya njakwa fede. Ya da kërcam slam hay maakar, pal ንgada kah, pal ንgada Mawiz, pal ንgada Eli.»

⁶ Piyer aa guzley anda këde na, maja mandërzay fa katar kalah, a sëra mey masa aa maa guzlda ba.

⁷ Ta', mekwtnene a sërtata. Daa mekwtnene he na, a cënam day ma lëvey: «Kede he ara Bëzey adaw masa yah ma wuda kalah. Jëkfamar slëmay!»

⁸ Wure wure ንgene, *gula hay ንga Yesu a, a nökam dey ta cakay, ama a hëtmatar ndëhay a saba, si a hëtam na, Yesu pal taava anja da cakay ata.

⁹ Masa ata fa bërnjamawa da anjwa ha na, Yesu a këtata, a lëvtar: «Cek masa akwar ma hëtmérwa këde na, ka da wuzdamara a ndaw ba sëlak, haa kasl pas masa yah, *Bëz ንga Ndaw, ma da slëkdfawa daa memëcsey.»

¹⁰ Gula hay ንga Yesu a, a tëbmara mekëtey a këde, ama aa cëfdam vaw da wuzlah ata, a lëvam: «Maslëkdfawa daa memëcsey na, mey a, a wudey ንga lëvey na, kwara?»

¹¹ Ta', aa cëfdamara Yesu, a lëvmar: «Ndëhay maa sërkada kwakwas ንga Mawiz, a lëvam si Eli a sawa la teesed da ray *Köriste na, maja me?»

¹² Yesu a mbëddatara, a lëvtar: «Ahaw, fara fara Eli a sawa la teesed ንga dïyta cek hay cëpa maaya maaya. Mawuzlalakaya daa dërewel ንga Gazlavay, a lëvey, Bëz ንga Ndaw, a sërey banay la ga, ndëhay a rësmara la. Akwar fa sërfadamara mey a këde daw?»

¹³ Yaw, ya fa lëvkwar Eli na, ta sawa cay. Anda dërewel ንga Gazlavay ma lëvey da ray a zlezzle na, ndëhay ta kamar cek maaya ba la anda ata ma wudam.»

*Yesu a bada cek da ray bəzey
(Matiye 17.14-21; Luk 9.37-43a)*

¹⁴ Ata Yesu ta ata *Piyer, *Jak, lenj *Jan a ŋgəcham gweegwe ta *gula hay ŋga Yesu siya zlam-letek. Fetede a hətam ndəhay ga da cakay gula hay a. *Ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz daha fetede, fa kam yawa ta gula hay zlam-letek e.

¹⁵ Masa ndəhay heyey ma hətmar Yesu la na, wure ŋgene ata cəpa a rəzlam, a wusam vaw ŋgada fa anja amba a camar har.

¹⁶ Yesu aa cəfdata gula anja hay fetede, a ləvtar: «Ka kam yawa ta ndəhay kede na, da ray me?»

¹⁷ Ndaw pal da wuzlah ndəhay makustakaya heyey aa guzlar, a ləvar: «Bay adaw, ya ta handakawa bəzey adaw la. Anja ta cek da ray, fa təka ŋgaa guzley.»

¹⁸ Kwa daa wura daa wura masa cek aha ta zlar la na, a tədəda a hwayak, maŋgwafakw a bawa da mey, aa pədəy sler, vaw anja a mberey. Ya ta cacəfdata gula akah hay la amba a badamara cek aha na, ama ta gwamara daa ba.»

¹⁹ Ta', Yesu a mbəddata a ndəhay a, a ləvtar: «Akwar səkway ŋga ndəhay ma pamaya ŋga ndaw akwar fara fara ba kede. Ya da njey ta akwar na, haa ta vara? Ya da bəskwar na, haa ta vara? Yaw, handamiwa bəzey a.»

²⁰ Ta', a handamara bəzey a fa Yesu. Masa bəzey a ma hətar Yesu na, wure ŋgene, cek aha aa wasada. Ta', bəzey a, a tədəy a hwayak, a pətkweley da hwayak, maŋgwafakw a bawa da mey.

²¹ Ta', Yesu aa cəfda papaŋ ŋga bəzey a, a ləvar: «Cek aha a zlar anda kede na, dəga ŋga vara?»

Papaha a mbəddara, a ləvar: «A zlar dəga daa bəzey.»

²² Ta pas mekele cek aha, a tədəda aa awaw, da daa ba, a tədəda aa yam amba a kəda vagay. Da ka gwa ŋga bəla cek da ray bəzey a na, ambahw, sərfandar dey-ceceh, jənnadar may taw!»

²³ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ka ləvey da ya gwa ŋga bəla na, maja me? Ya gwa ya key cek hay cəpa ŋgada ndaw ma paya ŋga ndaw anja fara fara.»

²⁴ Wure ŋgene, papaŋ ŋga bəzey a, a wudey, a ləvey: «Ya fa paka ŋga ndaw adaw fara fara, ama anja ta banay ŋgada yah, si ka jənya ŋga paka ŋga ndaw adaw ma fəna.»

²⁵ Masa Yesu ma nəkta ndəhay ga fa hwamawa ŋga nəkey cek masa aa ma ka na, a babəcar a cek da ray bəzey a heyey, a ləvar: «Kah, cek ma təka bəzey kede ŋgaa guzley, ma təka ŋga jəkey sləmay, ya fa ləvka, bey, daw! Ka da vəhwa a ray a saba!»

²⁶ Ta', cek aha, a zlar saya, a wudey ta gədaŋ. Aa wasada bəzey a ta gədaŋ, a tədدا a hwayak. Cek aha, a bey da ray bəzey a. Ndəhay ga da cakay a, a ləvam: «Bəzey a ta məcey sem.» Aa guzlam anda kede na, majā bəzey a, ta bərzley sem.

²⁷ Ama Yesu a kərza fa har, a sləkſada. Ta', bəzey a, a lecey.

²⁸ Yesu ta', a daw a way. Masa ata taava ata ta gula anja hay da way na, gula anja hay a, aa cəfdamara, a ləvmar: «Ala ta gwamara ɳga badamara cek da ray bəzey a daa ba na, majā me?»

²⁹ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Iŋga bey cek anda kede da ray ndaw na, si ta medərey-dəŋgay a Bay Gazlavay gway.»

Yesu aa guzley saya da ray meməcey anja ta masləkſawa anja

(Matiye 17.22, 23; Luk 9.43b-45)

³⁰ Ata Yesu ta gula anja hay a sləkſam daa slam aha ɳgene, a diyam taa hwayak ɳga *Galile a Kapernayum. Yesu a wudey ndəhay a sərmara a lawa dama ba,

³¹ majā anja faa sərkadata gula anja hay. Daa meesərkey a na, a ləvtar: «A da kərzamaya, yah, *Bəz ɳga Ndaw. A da vəldamaya a har ndəhay. Ndəhay a, a da kədmaya vagay, ama ɳga dar maakar a na, ya sləkſawa la daa meməcey.»

³² Ama gula anja hay ta cəndamara mey masa Yesu maa guzldatara ɳgene daa ba. Asaya, a zluram ɳgaa cəfdamara mey a.

Mahura dasi gula hay ɳga Yesu na, wa?

(Matiye 18.1-5; Luk 9.46-48)

³³ Ata Yesu ta gula anja hay a wusam a Kapernayum, a mbəzam a way. Masa ata da way a na, Yesu aa cəfdata, a ləvtar: «Iŋga fene, ka kam yawa daa cəved na, da ray me?»

³⁴ Ama a njam teete, majā daa masa ata daa cəved na, ta kam yawa la da wuzlah ata, a ləvam: «Mahura dasi aləkwa na, wa?»

³⁵ Yesu, ta', a njey ta njey, a zəlta gula anja hay kuraw a ray a cew, a ləvtar: «Da ndaw a wudey a key mahura da ray ndəhay na, si a pa ray anja ɳga mecəhe, a jənta ndəhay tabiya.»

³⁶ A ley bəzey mecəhe, a lacada a wuzlah ata. A kərza bəzey a fa har, ta', a ləvtar a gula anja hay:

³⁷ «Nøkmara bøzey masa yah ma kørza kede. Yaw, kwa waawa ma tøbey bøzey * anda bøzey mecøhe kede maj a wudya na, ndaw aha a key ñgene, a tøbey yah, ray adaw. Asaya, kwa waawa ma tøbya na, a tøbey ñgene, yah pal taava adaw ba, ama a key a tøbey Bay Gazlavay ndaw ma slørdiwa may.»

*Ndaw masa-gøra aløkwa ba na, ara jam aløkwa
(Luk 9.49-50)*

³⁸ *Jan aa guzlar a Yesu, a løvar: «Bay ala, ala ta høtam ndaw daha la fa bøley malula da ray ndøhay ta mezøley akah. Ya wudam ñga tøkmara maj aara ndaw da wuzlah aløkwa ba.»

³⁹ Yesu a mbøddatara, a løvtar: «Ka da tøkmara ba, maj a da ndaw a gwa mekey maazla maaya ta gødañ ma sawa ta mezøley adaw na, ndaw aha fa daa guzley mey maaya ba da ray adaw na, daa ba.

⁴⁰ Anda kede, ndaw masa anja masa-gøra aløkwa ba na, ara jam aløkwa.

⁴¹ Yaw, ya fa løvkwar fara fara, ndaw ma jønkwar ta cek nekødsey, kwa a vølkwar yam ñga sey maj akwær ndøhay adaw hay na, Bay Gazlavay a pølra mawurbay anja la.»

*Pam lenjesl fa cek ma hendey ndaw aa mebørey
(Matiye 18.6-9; Luk 17.1-2)*

⁴² «Kwa waawa ma betey ndaw pal dasi ndøhay ma tøba mey adaw hay kede ñga key mebørey na, ñgada anja na, ñgama ata ma jøwmar anjwa mahura a day, ma køzlamara aa bølay.

⁴³ Anja da har akah, fa høldaka ñga key mebørey na, døsla har a. Ngama kah ma høtey heter mendøvey ba ta har pal, da ray kah ma da mbøzey aa awaw mendøvey ba masa daa vøged ñga awaw magaza ta har akah hay cewete.

[

⁴⁴ Fetede, “møtal ma zømey ndaw fa da ndøvey daa ba, awaw fa da møcey daa ba.”]

⁴⁵ Da salay akah, fa høldaka ñga key mebørey na, døsla salay a. Ngama kah ma høtey heter mendøvey ba ta salay pal, da ray kah ma da mbøzey aa vøged ñga awaw magaza ta salay akah hay cewete. [

⁴⁶ Fetede, “møtal ma zømey ndaw fa da ndøvey daa ba, awaw fa da møcey daa ba.”]

* **9:37 9.37** bøzey: Fede Yesu a wudey ñgaa guzley da ray bøzey daada ba, ama aa guzley da ray kwa waawa masa ta gødañ pøreh. **9:37 9.37** Mt 10.40; Lk 10.16; Jan 13.20 **9:40 9.40** Mt 12.30; Lk 11.23 **9:43 9.43** Mt 5.30

⁴⁷ Da dey akah, fa həldaka ɳga key mebərey na, wuzlka dey a. Ngama kah ma mbəzey ta dey pal aa slam masa Gazlavay ma wey da ray ndəhay anja hay da vad, da ray kah ma da mbəzey aa vəged ɳga awaw magaza ta dey akah hay cewete.

⁴⁸ Fetede, “mətal ma zəmey ndaw fa da ndəvey daa ba, awaw fa da məcey daa ba.”

⁴⁹ «Sərmara, Gazlavay a jada ndaw anja maaya, da daa ba, maaya ba na, ta awaw lej ta manda †.

⁵⁰ Manda na, ara cek maaya. Ama da manda ha a cərey saba na, ya da kadakwa amba a cərey saya na, kwara? Akwar na, kam maaya a ndəhay anda manda ma cərda cek. Njam ta zazay da wuzlah akwar, ka da təram vaw ba.»

10

*Yesu a wuzey Mey da ray mebəley ɳgwas
(Matiye 19.1-12; Luk 16.18)*

¹ Yesu a sləkçey da slala Kapernayum, a daw aa hwayak ɳga *Jude da dey lañgar ɳga wayam ɳga Jurdeñ. Ndəhay a kusam ga a cakay a saya. Aa faa sərkadata anda aa ma ka mandaw mandaw.

² *Fariza hay a diyam fa vədə, amba a jadamara. Aa cəfdamara, a ləvmar: «Kwakwas aləkwa a vəley cəved a ndaw ɳga bəla ɳgwas anja daw?»

³ Yesu a mbəddatar, a ləvtar: «*Mawiz a ləvkwar ɳga key na, kwariya?»

⁴ Fariza hay a, a ləvmar: «Mawiz a ləvey da ndaw a wudey ɳga bəla ɳgwas anja na, si a wuzlalar dərewel ɳga bəla ɳgwas anja ha dəgay, fa dəba ha, a bəla.»

⁵ Yesu a ləvtar: «Sərmara, Mawiz a wuzlala *mewey a ɳgene na, maja mevel akwar maaya ba, ka gəmam ɳga təbmara mey ɳga Gazlavay ba.»

⁶ Daa mezley ɳga bəla, “Gazlavay a ləmwa na, zel ta ɳgwas”, ba diya?

⁷ “Maja ɳgene, ndaw-mezəle a mbəkda papaha ta mamaha, amba a cəmam ta ɳgwas anja.

9:47 9.47 Mt 5.29 **9:48 9.48** Iz 66.24 † **9:49 9.49** Gazlavay a jadata ndəhay ta cek hay mekele mekele daa menjey ata da bəla masa ta banay ga. Mey a kəfə a wudey ɳga ləvey ndəhay ma rəsmara Gazlavay ma da səram banay, da daa ba, a wudey ɳga ləvey ndəhay ɳga Yesu ma da təram maaya ma fəna ma fəna ta fa banay a. (Nəka Iz 48.10; Rm 5.3-5; Jak 1.2-4; 1Pi 1.6-7.) «Awaw» a wudey ɳga ləvey mesərey banay ga, da daa ba, menjey daa awaw ɳga sərmataw. «Manda» na, Jəwif hay a kamara fa cek meewurey ɳgada Gazlavay. **9:49 9.49** Lev 2.13

9:50 9.50 zazay: Lk 2.14; 1Tes 5.13; Rm 12.18 **10:1 10.1** Lk 9.51 **10:3 10.3-4**
Mt 5.31 **10:6 10.6** MC 1.27 **10:7 10.7-8** MC 2.24

⁸ Ata cewete, a təram anda ndaw pal.” Anda kede, ata ndəhay cew saba, ama ata anda ndaw pal.

⁹ Yaw, cek masa Gazlavay ma cəma sem anda kede na, ndaw a da wunka ba.»

¹⁰ Fa dəba ha, masa ata Yesu ta gula anja hay ma vəham cay a way na, gula anja hay aa cəfdamara saya da ray mebəley ŋgwas.

¹¹ Yesu a ləvtar: «Kwa waawa ma bəla ŋgwas anja, fa dəba ha, a ley mekele na, ndaw aha a key ŋgene, a ley vaw saw da palah, a key a kar cek maaya ba ŋgada ŋgwas anja mahura.

¹² Ngada ŋgusay may, da ŋgwas a mbəkda zel e, a daw asi ndaw mekele na, ŋgwas aha a key ŋgene, a ley vaw saw da palah.»

Yesu a pəstar Mey a bəza hay

(Matiye 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ Ndəhay a handamata bəza hay fa Yesu amba a patar har a ray, a pəstar Mey. Ama gula anja hay a kamatar Mey a ndəhay a.

¹⁴ Masa Yesu ma nəka cek masa gula anja hay ma kamara ha na, a mbafar ba, ta', aa guzltar, a ləvtar: «Mbəkdamatərwa bəza hay ŋga samawa fa yah! Ka da təkmata ba, maja Gazlavay fa wey da ray ndəhay masa anda bəza hay a.

¹⁵ Ya fa ləvkwar fara fara, da ndaw fa təba Bay Gazlavay ŋga wey da ray a anda bəzey mecəhe ma təba daa ba na, ndaw aha fa da mbəzey a wuzlah ndəhay masa Gazlavay ma wey da ray ata na, daa ba.»

¹⁶ Ta', a lata bəza hay a, a har anja, a patar har a ray, a pəstar Mey.

Ndaw masa-zleley aa cəfda Yesu da ray mehətey heter mendəvey ba

(Matiye 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Masa Yesu fa da daw aa slam mekele na, gula daha a hawa fa anja, a regedey fa Mey anja, ta', a ləvar: «Bay adaw, ndaw masa maaya, ya da key amba ya hətey heter mendəvey ba na, me?»

¹⁸ Yesu, ta', a ləvar: «Ka zəlya ndaw maaya na, maja me? Ndaw maaya na, Gazlavay pal taava anja.

¹⁹ Yaw, ka səra *mewey hay ŋga Gazlavay, ba diya? Ara Mey ma ləvey: “Ka da kədəy ndaw vagay ba, ka da ley vaw saw da palah ba, ka da leley ba, ka da mbərzley a ray ndaw

ba, ka da təkney cek ɳga ndaw ba, natar ray ɳgada ata papakw ta mamakw.”»

²⁰ Ndaw a, a mbəcdara, a ləvar: «Bay adaw, dəga yah daa zariya adaw, ya ta zləbta mewey hay a ɳgene daa ba səlak.»

²¹ Yesu a nəka ndaw aha, a wudə, ta', a ləvar: «Cek pal ma mbəkaka daha ɳga key. Anda kede, daw, hədkadata cek akah hay tabiya, wunkatara dala ha a masa-viya hay. Da ka ta ka la kene na, ka da hətey zleley fa Gazlavay da vad. Masa kah ma vəldatara dala ha cay a masa-viya hay na, sawa, səpya.»

²² Masa ndaw a ma cənda mey a kede la na, a ndərba dey, a daw, anja ta meesəmey daa ba, maja anja ta zleley ga, a wudey a vəlda a ndəhay mekele ba.

²³ Yesu a nəkta gula anja hay da cakay a, ta', a ləvtar: «Anja ta banay ga ɳgada ndəhay masa-zleley amba a təbmara Gazlavay ɳga wey da ray ata.»

²⁴ Gula anja hay a rəzlam ga da ray mey a. Ama Yesu a ləvtar saya: «Bəz adaw hay, anja ta banay ɳgada ndaw amba a təba Bay Gazlavay ɳga wey da ray a *.

²⁵ Ahaw, anja ta banay ɳgada slagwama ɳga mbəzey taa vəged ɳga baatal. Ama anja ta banay ga ma fəna saya ɳgada ndaw masa-zleley ɳga təba Bay Gazlavay ɳga wey da ray a.»

²⁶ Gula anja hay a rəzlam ta gədanj ta gədanj, aa cəfdam vaw da wuzlah ata, a ləvam: «Da anda kede na, ma da ləhey daa mebərey na, wa?»

²⁷ Da ray ɳgene, Yesu a nəkta, a ləvtar: «Meləhey daa mebərey na, ara cek masa ndaw-magədanj ma gwa ɳga ka ba. Ama Gazlavay a gwa ɳga ləhda ndaw maja anja na, a gwa a kata cek hay tabiya.»

²⁸ *Piyer a ləvar a Yesu: «Yaw, ala na, ya ta mbəkdamatərwa cek ala hay sem cəpa, amba ya səpmaka.»

²⁹ Yesu a mbəcdara, a ləvar: «Ya fa ləvkwar fara fara, da ndaw a mbəkdərwa way anja, da daa ba, a mbəkdatərwa məlmaha hay, dam-mamaha hay, mamaha, papaha, bəz anja hay, da daa ba, a mbəkdatərwa ley anja hay, amba a səpya, asaya amba a wuzey *Mey-maaya-mawiya na,

³⁰ ndaw aha, daa masa anja da bəla na, a hətey cek hay a la ma fəna, a key dey temere a ray cek hay masa anja ma mbəkdatərwa ha. Anda meləvey, a da hətey way hay,

10:19 10.19 Mab 20.12-16; Mew 24.14 **10:21 10.21** Mt 19.21 **10:22 10.22** Ps

62.11 * **10:24 10.24** Daa dferewel hay mekele ta mey Gərek a ləvey: «anja ta banay ɳgada ndaw ma vəlda ray anja ɳgada zleley amba a təba Bay Gazlavay ɳga wey da ray a.» **10:27 10.27** Mt 19.26 **10:29 10.29-30** Mt 10.37

məlmaŋ hay, dam-mamaŋ hay, mamaŋ hay, bəza hay, ta ley hay mekele mekele saya. Asaya, ndəhay a sərdamara banay la ga maja Mey adaw. Fa dəba ḥga mendəvey ḥga bəla na, a hətey heter mendəvey ba la saya.

³¹ Yaw, ndəhay ga ma təbmara mey adaw ḥgeeme, a da vəham fa dəba. Asaya, ndəhay masa fa dəba, a da diyam fa mey.»

Yesu aa guzley ḥga dey maakar da ray meməcəy aŋga ta masləkdəwa aŋga

(Matiye 20.17-19; Luk 18.31-34)

³² Ata Yesu ta ndəhay mekele, ata daa cəved ma daw a *Jeruzelem. Yesu fa daw fa mey ḥga gula aŋga hay. Gula aŋga hay a, ray ata fa həbey maja a sərmara Yesu a da sərey banay da Jeruzelem, ama aŋga fa daw a Jeruzelem e cəŋga. Asaya, ndəhay mekele masa ma səpmatar wurzay na, fa diyam ta mandərzay daa dey. Yesu a ḥgəltə gula aŋga hay kuraw a ray a cew saya ta cakay, aa guzltar da ray cek masa ma da hətfar.

³³ A ləvtar: «Ehe, aləkwa fa nakwa a Jeruzelem. Fetede na, yah, *Bəz ḥga Ndaw, a da vəldamaya a har *bay-ray hay ḥga ndəhay ma ka kwakwas ta *ndəhay maa sərkada kwakwas ḥga Mawiz. A da kamaya sariya ḥga kədəy vagay, a da vəldamaya a har ndəhay ma təba mey ḥga Gazlavay ba.

³⁴ Ndəhay a na, aa saŋgəram la a ray adaw, a təfmaya meesleb la aa dey, a slədmaya la ta laway. Fa dəba ha, a kədmaya la vagay. ḥga dar maakar a na, ya sləkdəwa la daa meməcəy.»

Ata Jak ta Jan a səpam ḥga key mahura

(Matiye 20.20-28)

³⁵ Fa dəba ha, *gula hay ḥga Yesu masa bəza hay ḥga Zebede, ata *Jak ta *Jan, a samawa fa Yesu, a ləvmar: «Bay ala, ya wudəm ka kandar cek masa ala ma daa cəfdəmaka.»

³⁶ Yesu a mbədədatara, a ləvtar: «Ka wudəm ya kakwar na, me?»

³⁷ A mbədədamara, a ləvmar: «Ya wudəm ta pas masa kah ma da zəma bay akah na, pəskandar mey amba ndaw pal a njey ta har-zəmay akah, ndaw laŋgar a njey ta har-gula akah.»

³⁸ Maja ḥgene, Yesu a ləvtar: «Ka sərmara cek masa akwar maa cəfdəm ba. Ka gwamara ḥga səram banay la anda yah ma da səra daw? Da daa ba, ka gwamara ḥga bəsmara banay la anda yah ma da bəsa daw?»

39 A mbəcfdamara, a ləvmar: «Ahaw, ya gwamara.»

Yesu a ləvtar: «Ahaw, ka səram banay la anda yah ma da səra. Ka bəsmara banay la anda yah ma da bəsa.

40 Ama njey ta har-zəmay adaw, da daa ba, ta hargula adaw na, ara yah ma da dəsla mey a ŋgene ba. Ara Gazlavay ma da diyta slam hay a ŋgene ŋgada ndəhay masa aa ma walata.»

41 Fa dəba ha, masa gula aŋga hay siya kuraw ma cəndamara mey a na, a cam mevel a ray ata Jak ta Jan.

42 Da ray ŋgene, Yesu a zəlta tabiya, a ləvtar: «Ka sərmara da wuzlah ndəhay da bəla kede na, bay hay daha. Bay hay a na, fa wam da ray ndəhay ta gədaŋ, asaya, mahura hay mekele fa wam da ray ndəhay ta cəved e ba.

43 Ama da wuzlah akwar na, a da key kəne ba. Yaw, da ndaw da wuzlah akwar a wudey njga key mahura na, si a tərey ndaw ma ka sləra akwar.

44 Asaya, da ndaw da wuzlah akwar a wudey njga key *bay-ray na, si a tərey anda beke njga ndəhay cəpa.

45 Maja, yah, *Bəz njga Ndaw, ya sawa a bəla na, amba ndəhay a kamaya sləra ba. Ama ya sawa na, amba ya katar sləra a ndəhay, ya vəlda heter adaw njga ləhey ndəhay ga daa mebərey.»

Yesu a wurey dey njga ndaw-wulaf

(Matiye 20.29-34; Luk 18.35-43)

46 Ata Yesu ta gula aŋga hay a wusam a Jerikwaw, a mbəzam a slala ha. Fa dəba ha, masa Yesu fa bam da slala ha ta gula aŋga hay lenj ndəhay ga heyey na, ndaw-wulaf daha mezəley Bartime, ara bəzey njga ndaw mezəley Time. Ndaw-wulaf a na, manjakaya fetedə, fa rəkey da mey-cəved.

47 Masa aŋga ma cənda ara Yesu, ndaw *Nezeret, ma daw taa cəved e na, a wudey, a ləvey: «Yesu, *Bəzey njga Davit, ambahw sərfaya dey-ceceh, may taw!»

48 Ndəhay ga heyey a kamar mey, a ləvmar njga njey teete, ama ndaw-wulaf a, a wudey ta gədaŋ cəŋga, a ləvey: «Bəzey njga Davit, ambahw sərfaya dey-ceceh, may taw!»

49 Yesu ta', a lecəy, a ləvtar a ndəhay da cakay a: «Zəlmərwa ndaw aha.»

Ta', ndəhay a, a zəlmərwa, a ləvmar: «Dəka mevel, lecəy, Yesu fa zəlka.»

50 Anda kede, aa zakada gwedeere aŋga, pərta! a lecəy, a daw fa Yesu.

51 Ta', Yesu aa cəfda, a ləvar: «Ka wudey ya kaka na, me?»

Ndaw-wulaf a, a mbøddara, a lèvar: «Bay adaw, ya wudsey ka wuryawa dey adaw amba ya høtar dey cøŋga.»

⁵² Yesu a lèvar: «Dey akah ta wurey cay, maja kah ma paya ñga ndaw akah fara fara. Wure kede, daw.»

Wure wure ñgene, dey aŋga ta', a wurey, a høtar dey døba. Ta', a søpa Yesu daa madaw aŋga.

11

Yesu a daw a Jeruzelem anda bay

(Matiye 21.1-11; Luk 19.28-40; Jan 12.12-19)

¹ Ata Yesu ta gula aŋga hay fa diyam aa berney ñga *Jeruzelem. Masa ata gweegwe ta berney a na, a wusam gweegwe ta slala Betfaje leŋ ta slala Betani da rav An̄gwa ñga *Awliviye. Ta', Yesu, a slørey gula aŋga hay cew teesed ñgada slala ha.

² A lèvtar: «Diyam a slala fa mey akwar katay. Da akwar ma wusam la a slala ha na, ka høtfam bøz-zøŋgwaw majøwkaya la fetede masa kwa ndaw ta tøpey a ray a daa ba aran. Pøskamørwa, handamørwa fede.

³ Da ndaw aa cøfdakwar, a lèvey ka pøskamara zøŋgwaw a ñga key me na, ka mbøfdamara, ka lèvmar: "Bay Mahura a wudsey. A da vøhdakawa wure kede."»

⁴ Da ray ñgene, a diyam, a høtfamar bøz-zøŋgwaw a, majøwkaya da mey-cøved gweegwe ta mey-mbew. A pøskamørwa.

⁵ Ndøhay nekødsey da wuzlah ndøhay fetede daha aa cøfdamata, a lèvmatar: «Ka pøskamara zøŋgwaw a na, keme?»

⁶ A mbøfdamatara, a lèvmatar: «Bay Mahura a wudsey. A da vøhdakwara wure kede.» Ta', ndøhay a, a mbøkdamata ñga diyam ta zøŋgwaw a.

⁷ A handamørwa zøŋgwaw a heyey a Yesu. A ciymata zana ata hay a ray zøŋgwaw a. Ta', Yesu a tøpey a ray a.

⁸ Ndøhay ga malacatakaya daa cøved ñga cey ray ta Yesu, a ciyam zana ata hay aa cøved e ñga høslmar ray. Ndøhay mekele a diyam a bøzlhamawa mey-har ñga wudez hay da ley, a pamata aa cøved e may.

⁹ Ndøhay fa diyam fa mey aŋga, ndøhay mekele hay fa diyam fa døba aŋga. Ata tabiya fa wudam, a lèvam: «*Hawzana! Hølmakwa Bay Gazlavay! Anja Bay Gazlavay ñga pøsar mey a ndaw masa aa ma slørdørwa ta mezøley aŋga.

10 Anja Bay Gazlavay ɳga pəsar mey a bay ma da wey aa slam a ɳga Bay *Davit, papan ɳga papa aləkwa zleelze. Həlmakwa Bay Gazlavay da vad!»

11 Ta', Yesu a mbəzey aa berney ɳga Jeruzelem. A daw aa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay. A saŋgalata cek hay cəpa da hwad a. Ta', a diyam ta gula anja hay kuraw a ray a cew a Betani maj a gweegwe tavad cay.

*Mey da ray wudez manjar babəza
(Matiye 21.18-19)*

12 Pepərek e, ata Yesu ta gula anja hay a sləkdam da Betani heyey. Daa ɳgene, may fa car a Yesu.

13 Masa ata fa diyam daa cəved na, Yesu a hətay wudez da dəreŋ, wudez e madsakaya. Ta', a daw a cakay a amba a nəka da babəza fa wudez e daha kwa. Ama, a hətfey fa wudez e na, si gwaslaf gway, babəza fa vəða daa ba, maj ariya meyey babəza ba.

14 Da ray ɳgene, Yesu a nəsa wudez e, a ləvey: «Anja wudez keðe ɳga yey babəza saba ɳga sərmataw.»

Masa anja maa guzley anda keðe na, gula anja hay ta cəndamara mey a la.

Yesu a bəlta ndəhay daa Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay

(Matiye 21.12-17; Luk 19.45-48; Jan 2.13-22)

15 Ata Yesu ta gula anja hay, a wusmawa a *Jeruzelem. Yesu a mbəzey aa papalah ɳga *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay. Fetede na, ndəhay fa kam luma. Maj ɳgene, ta', a bəlta ndəhay ma hədkadam cek hay lej ndəhay ma hədkam cek hay. A bəzlta slam hay ɳga ndəhay ma mbəða dala ta jaŋga hay ɳga ndəhay ma hədkadam makurgwadakw hay.

16 Asaya, Yesu a vəley cəved kwa ɳgada waawa ɳga daw ta cek hay wura wura taa papalah ɳga Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay a ba.

17 Da ray ɳgene, a sasərkadata ndəhay, a ləvey: «Mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, Gazlavay a ləvey: "Way adaw na, ara way amba ndəhay da bəla tabiya a dərmaya daŋgay da hwad a." Ama akwar na, ka tərdamara way a keðe ɳga slam ɳga mayal hay!»

18 Masa *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay ta *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz ma cəndamara mey masa Yesu ma kada keðe na, a səpam cəved ɳga kəðmara vagay maj aata fa zluram ta anja. A

zluram na, maj a ndəhay ga fa rəzlam da ray mey masa anja maa sərkadatara.

¹⁹ Masa tavad ta key cay na, ta', Yesu a bamawa ta gula anja hay daa berney ɳga Jeruzelem e.

*Mey da ray wudez masa Yesu ma nəsa heyey
(Matiye 21.20-22)*

²⁰ Peperek e, masa ata Yesu ta gula anja hay fa diyam taa cəved ma daw a *Jeruzelem na, a hətmar wudez manjar babəza heyey ta kweley sem haa kasl fa slaslatay a.

²¹ *Piyer a sərfada masa Yesu ma nəsa wudez e heyey, ta', a ləvar a Yesu: «Bay Mahura, nəka wudez masa kah ma ləvey ɳga yey babəza saba heyey na, ta kweley sem.»

²² Da ray ɳgene, Yesu a ləvtar: «Pamara Gazlavay ɳga ndaw akwar fara fara mandaw mandaw.

²³ Ya fa ləvkwar fara fara, ndaw a gwa a ləvar a anjwa mahura: “Sləkdfey la fede, kəzley aa bəlay.” Da ndaw aha anja ta mewulkey cew cew daa ba, asaya, da anja fa wulkey fara fara daa mevel anja Gazlavay a da kara cek masa anja maa cəfda na, Gazlavay a kara la.

²⁴ Maja ɳgene, ya fa ləvkwar, da akwar fa dəram dəngay a Gazlavay ɳgaa cəfdsey cek, asaya, da akwar fa wulkam daa mevel akwar Gazlavay a vəldakwara cek aha la na, Gazlavay a vəldakwara cek aha la, kwa kaa cəfdam meeme daa medərey-dəngay akwar.

²⁵ Yaw, da akwar fa dəram dəngay a Gazlavay, mevel akwar fa cey a ray ndaw na, mbəkdamaara mebərey ɳga ndaw aha, amba Papakw akwar masa da vad a mbəkdakwara mebərey akwar may. [

²⁶ Ama da ka mbəkdamatara mebərey ɳga ndəhay ba na, Papakw akwar masa da vad a mbəkdakwara mebərey akwar daa ba may.]»

*Ma vəldara gədaŋ a Yesu na, wa?
(Matiye 21.23-27; Luk 20.1-8)*

²⁷ Ata Yesu ta gula anja hay a vəhmawa a *Jeruzelem saya. Masa Yesu fa pəkey daa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay na, *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas, ta *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz, lenj mahura hay ɳga *Jəwif hay a diyam fa anja.

²⁸ Aa cəfdamara, a ləvmar: «Ma ləvka ɳga kata cek hay a kede na, wa? Ma vəlka cəved ɳga kata na, wa?»

²⁹ Ta', Yesu a mbədədatara, a ləvtar: «Amba yaa cəfdakwar mey pal. Da akwar ta mbədədamiwa mey a la

na, ya kadakwara ndaw ma vəldiwa cəved ɳga kata cek hay a kede la may.

³⁰ Yaw, ma slərdərwa *Jaŋ-Baptis ɳga katar *baptem a ndəhay na, wa? Gazlavay daw, da daa ba, ndəhay daw? Mbəcdamiwa cey!»

³¹ Da ray ɳgene, ndəhay a, a slam yawa da wuzlah ata, a ləvam: «Ya da mbəcdakwa aa mey anja ha na, kwara? Da ya ləvkwa: “Ara Gazlavay ma slərdərwa” na, a da mbəddandakwara, a ləvey: “Kaa ka təbmara mey ɳga Jaŋ-Baptis a ba na, maja me?”

³² Ama da ya ləvkwa: “Ara ndəhay ma slərdamərwa” na, ndəhay makustakaya da cakay aləkwa fa da təbmara daa ba.»

Yaw, mahura hay a na, fa zluram ta ndəhay, maja ata cəpa a wulkam Jaŋ-Baptis ara *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay fara fara.

³³ Da ray ɳgene, a mbəcdamara a Yesu, a ləvmar: «Ya sərmara ba.»

Ta', Yesu a mbəcdatar, a ləvtar: «Yaw, da anda kede na, ya fa da kadakwara ndaw ma vəlyə cəved ɳga kata cek hay a kede na, daa ba may.»

12

*Mey-menjey da ray ndəhay ma təbmara Yesu ba
(Matiye 21.33-46; Luk 20.9-19)*

¹ Fa dəba ha, Yesu a ɳgatar mey, a ləvtar:

«Ndaw daha a key jerne ɳga wudez mezəmey. Ta', a zləba jerne he tabiya. A dsiyey slam ɳga dəcey babəza ɳga wudez e. A ləmey way magəlkaya maazəma ɳgada ndaw ma jədfa jerne he. Fa dəba ha, a həley ndəhay aa jerne anja ha ɳga key sləra da hwad a. Ta', a daw aa slam dəren.»

² Masa kiya menjəley babəza ɳga wudez e ta wuswa cay na, a slərey gula anja pal da wuzlah madərlam anja hay aa jerne he amba a təbra babəza maala ɳga anja.

³ Ama ndəhay ma ka sləra daa jerne he a kərzamara madərlam a, a slədmara, a bəlmara a way, ta har ba' kəne.

⁴ Ta', bay ɳga jerne he, a slərey madərlam anja mekele fa ata. Ndəhay a, ta', a slənmar ray, a cədmara. Ta', a bəlmara.

⁵ Fa dəba ha, bay ɳga jerne he, a slərey madərlam anja mekele saya. Ndəhay a, a kədmara vagay. Anda kede, a slərey madərlam anja hay mekele mekele, ama ndəhay a, a slədmata siya hay, asaya, a kədmata siya hay vagay.

⁶ Ndaw pal mambəkakaya ɳga slərey na, ara bəzey anja mawudkaya kalah. A slərey ɳga madagway-dakw na, bəzey

an̄ga ha. A wulkey daa ray an̄ga, a l̄ovey: "Fara fara a namar ray la a b̄ezey adfaw."

⁷ Ama, masa b̄ezey a fa daw gweegwe ta jerne he na, nd̄ehay ma ka sl̄era ha a h̄etmar, aa guzlam da wuzlah ata, a l̄evam: "Ehe, ndaw ma sawa katay na, ara b̄ezey ma da wa jerne he. Nakwa, k̄edkwa vagay, amba jerne he a njey ngada al̄ekwa."

⁸ Da ray n̄gene, a diyam, kaw! a k̄erzamara b̄ezey a, a k̄edmara vagay, ba! a k̄ezlamara vagay a, a d̄eba jerne he.»

⁹ Yesu aa c̄efdata, a l̄ovey: «Akwar na, ka wulkam bay n̄ga jerne he, a da key na, kwara? Ehe, ya fa l̄evkwar, bay n̄ga jerne he, a sawa la, a k̄edta nd̄ehay ma ka sl̄era ha la vagay, a v̄elda jerne he la, a har nd̄ehay mekele.

¹⁰ Akwar ta jangamara mey n̄ga Gazlavay la, ba diya? Mey masa ma l̄ovey:

"An̄gwa mel̄emey way masa nd̄ehay ma l̄ema way
ma k̄ezlamara ta cakay na,
an̄gwa ha na, ta t̄erey sem n̄ga an̄gwa maaya mel̄emey way
ma f̄onta siya hay jak.

¹¹ N̄gene na, ara Bay Gazlavay ma ka cek aha,
ara cek maaya fa dey al̄ekwa."»

¹² Mahura hay n̄ga *J̄ewif hay a heyey a s̄epam c̄oved n̄ga k̄erzamara Yesu, maja a s̄ermara Yesu aa guzley meymenjey na, da ray ata. Ama ata fa zluram ta nd̄ehay fetede. Da ray n̄gene, mahura hay a, a mb̄ekdamara, ta', a diyam.

Nd̄ehay mahura hay a jadamara Yesu da ray mep̄oley budaw

(Matiye 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³ Fa d̄eba ha, mahura n̄ga *J̄ewif hay a sl̄eram *Fariza hay ta nd̄ehay n̄ga Bay *Herawt fa Yesu. A wudam a jadamara amba aa guzley mey maaya ba.

¹⁴ A diyam, a l̄evmar: «Bay ala, ya s̄ermara kah na, ndaw ma mb̄erzley ba. Masa kah faa guzley na, ka zlurey ta ndaw ba, asaya, ka n̄ekta nd̄ehay c̄opa letek fa mey akah. Ka faa s̄erkadata nd̄ehay n̄ga njam anda Gazlavay ma wudsey fara fara. Yaw, kwakwas al̄ekwa a v̄oley c̄oved n̄ga p̄oley budaw a bay mahura *Sezere daw? Maaya na, ya p̄elmara budaw a daw, ya p̄elmara ba daw?»

¹⁵ Ama Yesu a s̄era, nd̄ehay a, aa guzlam ta neneh cew. Ta', a l̄evtar: «Ka wudam n̄ga jadamaya na, maja me? Lamaya dala ha pal amba ya n̄eka.»

¹⁶ Ta', a lamar dala ha. Yesu aa c̄efdata, a l̄evtar: «Fa dala ha kede na, ara dey n̄ga wa? Ara mez̄oley n̄ga wa?»

A mbəddamara, a ləvmar: «Ara ɳga Sezere, bay mahura ɳga Rawm.»

¹⁷ Ta', Yesu a ləvtar: «Cek masa ɳga Sezere na, vəldamara a Sezere he. Cek masa ɳga Gazlavay na, vəldamara a Gazlavay a.»

Anda kede, ndəhay a, a rəzlam ga da ray mey ɳga Yesu a.

Saduse hay a jadamara Yesu da ray masləkdawa daa meməcey

(Matiye 22.23-33; Luk 20.27-40)

¹⁸ Ndəhay *Saduse hay na, ara ndəhay ma wulkam, ma ləvam da ndaw ta məcey sem na, fa da sləkdawa daa meməcey daa ba. Ndəhay da wuzlah Saduse hay a, a diyam fa Yesu, aa cəfdamara, a ləvmar:

¹⁹ «Bay ala, zleezle *Mawiz ta wuzlalandakwar kwakwas la, a ləvey: "Da ndaw məlmaha ta məcey sem na, da ɳgwas ɳga ndaw ma məcey a, ta yawa bəza hay daa ba na, si məlmaha a la ɳgwas-vagay a, amba a yamawa bəza hay ɳgada məlmaha maməckaya ha."

²⁰ Yaw, məlmaŋ hay maasala daha, ata ɳgaa maŋ, ɳgaa paŋ. Məlma ata mahura, leŋ! a ley ɳgwas. Fa dəba ha, ndaw aha pam! a məcey ta hətey bəzey daa ba.

²¹ Da ray ɳgene, mambaray a, leŋ! a la ɳgwas-vagay a, anŋa pam! a məcey saya ta hətey bəzey daa ba may. Fa dəba ha, məlma ata mamaakar a, a la ɳgwas-vagay a, ama pam! a məcey ta hətey bəzey ta ɳgwas aha daa ba cəŋga.

²² Anda kede, ata maasala ata cəpa, ta lamara ɳgwas aha la, ta məcam sem cəpa, ta mbəkam bəza hay daa ba. Fa dəba ha ata ma məcam la cəpa ata na, ɳgwas aha pam! a məcey may.

²³ Anda kede, ta pas masləkdawa ɳga ndəhay daa meməcey na, ɳgwas aha, a da key na, ɳgwas ɳga wa? Maja ata maasala ata cəpa ta lamara la ɳga ɳgwas ata.»

²⁴ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Akwar faa zəfdamara ray akwar anda kede na, maja me? Ara maja ka sərmara mey ɳga Gazlavay ba ta maja ka sərmara gədaŋ anŋa ba.

²⁵ Yaw, daa masləkdawa ɳga ndəhay daa meməcey na, zel hay fa da lam ɳgusay daa saba, ɳgusay fa da njam ta zel hay daa saba, ama a da njam anda maslaŋ hay ɳga Gazlavay da vad.

²⁶ Ya wudey yaa sərkadakwar da ray masləkdawa ɳga ndəhay daa meməcey. Ka ta jaŋgamara daa dərewel masa Mawiz ma wuzlala la, ba diya? Dərewel e na, aa guzley da ray kusaf masa awaw megədsey da ray a.

Fetede na, Gazlavay a ləvar a Mawiz: "Yah, Gazlavay masa *Abərahəm, *Izak, lej *Jakwap ma namar ray."

²⁷ Yesu aa guzley saya, a ləvey: «Gazlavay na, ara Gazlavay njə ndəhay ta dey, ba na, ara Gazlavay njə ndəhay maməctakaya ba. Akwar Saduse hay, ka ta zləbmara mey a sem kalah!»

Mewey njə Gazlavay masa mahura na, wura?

(Matiye 22.34-40; Luk 10.25-28)

²⁸ Masa ndəhay *Saduse hay heyey fa kam yawa ta Yesu na, ndaw da wuzlah *ndəhay maa sərkada kwakwas njə Mawiz daha, a wusey a cakay ata, a cənda yawa ata ha. A nəka na, Yesu ta mbədətara mey a maaya maaya la. Da ray njene, aa cəfdə Yesu, a ləvar: «*Mewey mahura ma fənta siya hay na, wura?»

²⁹⁻³⁰ Yesu a mbədətara, a ləvar: «Mewey mahura ma fənta siya hay a na, ara mey ma ləvey: "Jəkam sləmay, akwar ndəhay *Israyel hay, Bay Gazlavay masa aləkwa ma nakwar ray na, anja pal, Bay aləkwa mahura. Wudmara Gazlavay, Bay akwar, ta mevel akwar cəpa, ta mesəfney akwar cəpa, ta lenjesl akwar cəpa, ta gədaŋ akwar cəpa." * Mewey masa mahura na, ara mey kede.

³¹ Yaw, *mewey mahura njə dey cew e daha saya, mewey a, a ləvey: "Wuda meseembew akah anda kah ma wuda ray akah." Mewey hay masa ma fənmata cew hay kede na, daa ba.»

³² Ndaw maa sərkada kwakwas heyey a ləvar: «Mey akah maaya, Bay adaw! Mey masa kah maa guzlda kede na, ara mey fara fara. Gazlavay, anja pal taava anja, Gazlavay mekele daa ba.

³³ Si ndaw a wuda Gazlavay ta mevel anja cəpa, ta lenjesl anja cəpa, ta gədaŋ anja cəpa. Asaya, si a wuda meseembew anja anda anja ma wuda ray anja. Ndaw ma səpta mewey hay a kede na, a mbafar a Gazlavay a fəna mevəley cek hay ta mehərey cek hay njada anja.»

³⁴ Masa Yesu ma nəka ndaw aha ta mbədətara mey a la ta lenjesl maaya na, ta', a ləvar: «Mewulkey akah njene maaya, gweegwe ka təba amba Gazlavay a wey da ray akah.»

Fa dəba ha, kwa waawa ta gəmey njaa cəfdəy mey fa Yesu a daa saba, maja a zluram fa mey anja masa anja ma da mbədətara.

12:26 12.26 Mab 3.2, 6 * **12:29-30 12.29-30** Yesu a wuztar kede na, mezley njə medərey-dançgay masa Jəwif hay ma kamara taa pərek taa kwad. A zəlmara medərey-dançgay a ta mey ata, Sema. Nəka Mewey hay 6.4-5.

12:29-30 12.29-30 Mew 6.4-5 **12:31 12.31** Lev 19.18; Mt 22.39 **12:32 12.32** Lk 20.39 **12:33 12.33** 1Sam 15.22; Aw 6.6 **12:34 12.34** Mt 22.46; Lk 20.40

Kəriste, anja bay ɳga Davit na, kwara?
(Matiye 22.41-46; Luk 20.41-44)

³⁵ Masa Yesu faa sərkadata ndəhay daa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay na, ta', aa cəfdata, a ləvey: «*Ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz a ləvam *Kəriste *ndaw masa Gazlavay ma wala ɳga ləhdata ndəhay na, ara bəzey da hwad Bay *Davit na, kwara?

³⁶ Ta fa gədaŋ ɳga *Mesəfnəy ɳga Gazlavay na, Davit ta ləvey la:

“Bay Gazlavay a ləvar a Bay adaw Mahura:

Sawa, njey ta har-zəmay adaw

amba ya wakwa da ray ndəhay

haa ta pas masa yah ma da pata masa-gəra akah hay
 asi salay akah.”

³⁷ Davit ta ray anja, a zəla Kəriste “Bay Mahura” na, kaa wara Kəriste he ara bəzey da hwad Davit saya na, kwara?»

(Matiye 23.1-36; Luk 20.45-47)

Ndəhay ga fa jəkam sləmay fa meesərkey ɳga Yesu ta meesəmey.

³⁸ Daa meesərkey a na, Yesu a ləvtar a ndəhay makus-takaya ha: «Wam vaw fa *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz. A wudam mepəkey ta dawura hay fa vaw ɳga zlepey. A wudam ndəhay a camatar har ta meney ray fa mey ɳga ndəhay tabiya.

³⁹ Daa *way-mewuzey-mey ɳga Gazlavay na, a səpam slam-menjey fa mey ɳga ndəhay amba ndəhay tabiya a hətmatar. Ta pas gwagway na, a səpam slam-menjey maaya.

⁴⁰ Asaya, fa təbmatara cek hay ɳga ɳgwas-vagay hay tabiya. A njam daa medərey-dəŋgay ga, aa guzlam ga amba ndəhay a ləvam ata maaya. Ya fa ləvkwar, ata na, Gazlavay a sərdata banay la, ma fəna ɳga ndəhay mekele!»

Mey da ray ɳgwas-vagay masa-viya ma vəley cek a Gazlavay

(Luk 21.1-4)

⁴¹ Ta', Yesu a daw, a njey a cakay slam meckeley dala daa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay. Anja fa nəkta ndəhay fetede ma pamara dala aa cek meckeley dala. Ndəhay masa-zleley hay fa vəlam dala ga.

⁴² Ngwas-vagay masa-viya daha, a sawa, a kwiyey sisey sisey cew aa cek aha may. Dala anja ha, mekele daa ba.

⁴³ Da ray ɳgene, Yesu a zəlta gula anja hay, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, ɳgwas-vagay masa-viya kedə na,

ta pey dala la aa cek meckeley dala ma fəna ɳga ndəhay cəpa.

⁴⁴ Ya ləvkwar anda kede na, majə ndəhay siya hay, a vəlam dala nekədfey daa dey zleley ata hay da way ga. Ama ɳgwas-vagay kede, ta mərga anja cəpa, a vəlda zleley anja tabiya, masa anja ma da hədfkey cek mezəmey ta anja.»

13

Yesu aa guzley da ray Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay ma da bəzley

(Matiye 24.1, 2; Luk 21.5, 6)

¹ Daa masa Yesu fa bawa daa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay na, gula anja pal aa cəfda, a ləvar: «Bay adfaw, nəka Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay kede cey! Səkway ɳga way wura, maləmkaya maaya ta anjwa ma mbey anda kede!»

² Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ka fa hətar way a maləmkaya maaya masa mahura kede, ba diya? Way a cəpa na, a bəzlmara la, kwa anjwa pal fa da mbəkey da ray cəla daa ba.»

(Matiye 24.3-14; Luk 21.7-19)

³ Fa dəba ha, Yesu a daw aa Anjwa ɳga *Awliviye, cəkwam! a njey dey pəla! ɳgada fa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay heyey. Ata *Piyer, *Jak, *Jan, lej *Andere, ata taava ata da cakay Yesu a. Ta', aa cəfdamara, a ləvmar:

⁴ «Wuzzandara cey, cek aha a da key na, ta vara? Ya da sərmara dər a ta wuswa cay na, fa me?»

⁵ Ta', Yesu a kətata, a ləvtar: «Wam vaw fa ndəhay ma da fəcmakwar.

⁶ Sərmara, ndəhay ga a samawa la ta mezəley adfaw, kwa waawa a da ləvey anja na, *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ɳga ləhdata ndəhay. A təknam ndəhay la ga.

⁷ Ta pas masa akwar ma da cənam vəram hay gweegwe ta akwar, asaya, ta pas masa akwar ma da cənam labara ɳga vəram hay masa da dəreñ na, ka da zluram ba, majə si cek hay a ɳgene, a kam la teesed dəfagay. Ama ara mendəvey ɳga bəla ba aran.

⁸ Hwayak lanjar a da key vəram ta hwayak lanjar, bay lanjar a da key həma a ray bay lanjar. Daa hwayak hay mekele mekele, hwiyak a wusey la. May a key la da bəla. Cek hay a na, a kam la anda hwad ma zlar ɳga car ɳgada ɳgwas ma da yeys, anda meləvey, ara mendəvey ɳga bəla ba aran, ama ara mezley a.»

⁹ Yesu a lëvtar saya: «Ama akwar na, wam vaw! Ndəhay a handamakwar la fa mey ŋga ndəhay ma ka sariya, a slədfmakwar la daa *way-mewuzey-mey ŋga Gazlavay. A handamakwar la fa mey ŋga ndəhay mahura hay lenj fa mey ŋga bay hay, maja akwar ndəhay adaw hay. Anda kede, ka da kam sede da ray adaw fa mey ata.

¹⁰ Yaw, ŋgeeme na, si ndəhay ma təba mey adaw a wuzzamara *Mey-maaya-mawiya da ray adaw a ndəhay da bəla cəpa la dəgəy, wara cay bəla a ndəvey.

¹¹ Pas masa ata ma da kərzamakwar ŋga hendey aa sariya na, ka da zluram da ray mey masa akwar ma daa guzlam ba. Ama, gwaguzlam mey masa Gazlavay ma da vəldakwara ta pas a ŋgene, maja mey a na, a da sawa ta fa akwar ba, ama ta fa *Mesəfnəy ŋga Gazlavay.

¹² Ndaw a da vəlda məlmaha amba a kədmara vagay. Papaŋ hay a kamara la kene ŋgada bəza ata hay may. Bəza hay a mbədmatar dəba la a papa ata hay lenj a mama ata hay, a vəldamata a ndəhay amba a kədmata vagay may.

¹³ Ndəhay tabiya a da ŋgəldamakwar ba, maja yah. Ama ndaw ma bəsa banay a haa mendəvey a na, Gazlavay a ləhda la.»

*Mey da ray banay ma da sawa a ray ndəhay da Jude
(Matiye 24.15-28; Luk 21.20-24)*

¹⁴ Yesu aa guzley saya, a ləvey: «Da dər a ta wuswa cay na, ka hətmar ndaw malamba ma nəsa cek la. Ara ndaw masa Gazlavay ma wudey ŋga hətar fa dey ba. Ndaw aha, a da njey na, aa slam anja menjey ba. (Akwar masa ma jaŋgamara mey a kede na, si ka pam lengesl fa mey a.) Ta pas ŋgene, si ndəhay daa hwayak ŋga *Jude a hwam ŋga bəwa a angwa.

¹⁵ Kwa ndaw masa fa məskey vaw daa ambaw na, fa da mbəzey a way ŋga lawa cek daa ba.

¹⁶ Kwa ndaw anja da ley na, fa da vəhwa a way ŋga ley zana daa ba.

¹⁷ Daa dər hay a ŋgene, banay a sawa la a ray ŋgusay ta hwad ta a ray ŋgusay masa ta bəza hay da har.

¹⁸ Dəram dənəy a Gazlavay, cacəfdamara amba cek hay a, a wusmawa ta piya ba *.

¹⁹ Daa dər hay a ŋgene, banay a sawa la ga a ray ndəhay. Dəga Gazlavay ma ləma bəla haa wure kede ndaw ta sərey

13:9 13.9-13 Mt 10.17-22; Jan 16.1-4 **13:11 13.11** Lk 12.11-12 **13:12 13.12**
Mi 7.6; Mt 10.35; Lk 12.52-53 **13:13 13.13** Jan 15.21; CWJ 13.10 **13:14 13.14**

Dan 9.27 **13:15 13.15-16** Lk 17.31 * **13:18 13.18** cacəfdamara amba cek hay a, a wusmawa ta piya ba: a ləvey anda kede maja ta piya na, mepəkey ta banay.

banay anda ŋgene daa ba aranj. Asaya, banay fa da sawa ma fəna ŋgene daa saba.

²⁰ Da Bay Gazlavay ta ŋgəwa siya ŋga dər ŋga banay a daa ba na, anja kwa ndaw pal fa da mbəkey ta dey daa ba. Ama a ŋgəwa siya ŋga dər a na, maja ndəhay masa anja ma walata ŋgada anja.

²¹ Da ray ŋgene, da ndaw a ləvkwar: “*Kəriste, anja kede”, da daa ba “Nəkmara, anja katay” na, ka da təbmara mey anja ba.

²² Ya ləvkwar anda kede na, maja ndəhay ma pamara ray ata ŋga Kəriste, asaya, ndəhay ma pamara ray ata ŋga ndəhay ma təla mey hay ŋga Gazlavay na, a samawa la. A kam maazlə hay la ŋga wuzdərwa gədaŋ ata amba a təknam ndəhay. Da a gwamara na, a təknam kwa ndəhay masa Gazlavay ma walata sem ŋga ndəhay anja hay may.

²³ Akwar na, wam vaw, maja ya ta pakwar lenjesl cay da ray cek hay a cəpa.»

*Mey da ray ma vəhwə ŋga Bəz ŋga Ndaw
(Matiye 24.29-31; Luk 21.25-28)*

²⁴ Yesu a ləvey saya: «Ama daa dər hay a ŋgene, fa dəba ŋga mesərey banay ŋga ndəhay na,
pas a təbzley la,
kiya fa da wedey daa saba,

²⁵ wurzla hay a kəzlmawa la da vad a hwayak,
cek hay cəpa da gazlavay da vad a wusam la.

²⁶ Fa dəba ha, ndəhay a da hətmaya, yah, *Bəz ŋga Ndaw,
fa sawa daa mekwteñe ta gədaŋ mahura leñ ta mewedey ŋga Bay Gazlavay.

²⁷ Yaw, Gazlavay a da slərdatərwa maslaŋ anja hay amba a diyam aa slam hay tabiya da bəla, a kusmatərwa ndəhay masa anja ma walata ŋga ndəhay anja hay.

(Matiye 24.32-35; Luk 21.29-33)

²⁸ «Jəkam sləmay maaya maaya fa mey masa yah ma da wakwara ta gudav. Da masa ka hətmər gudav fa dədəy, gwaslaf a gudaf! gudaf! na, ka sərmara kiya madaw a ley gweegwe cay.

²⁹ Anja letek kəne, da ka hətmatar cek hay a fa kam anda yah ma ləvkwar kede na, ŋgene sərmara Yah, *Bəz ŋga Ndaw, gweegwe cay ya vəhwə.

³⁰ Ya fa ləvkwar fara fara, cek hay a kede tabiya a da kam na, ndəhay masa wure kede † ta məcam tabiya daa ba aranj.

13:19 13.19 Dan 12.1; CWJ 7.14 **13:21 13.21-23** Lk 17.23-24 **13:22 13.22** Mt 24.24 **13:24 13.24-25** Mt 24.29 **13:26 13.26** Mt 24.30 † **13:30 13.30** ndəhay masa wure kede: Ndəhay a wulkam Yesu aa guzley da ray ndəhay masa ta dey daa ŋgene, da daa ba, da ray Jəwif hay masa ta dey ta pas masa Yesu ma da vəhwə.

³¹ Slam da vad ta slam da bəla a ndəvey la, ama mey adaw na, fa da ndəvey daa ba səlak.

(Matiye 24.36-44)

³² «Fara fara, cek hay kede tabiya a da kam na, ndaw ma səra kwa dər a, kwa ler e, daa ba. Kwa maslaŋ hay ma njam da cakay Bay Gazlavay da vad a sərmara ba, kwa Yah, Bəzey anja, ya səra ba, ama si Papay, pal taava anja, ma səra dər a.

³³ Wam vaw! Ka da nam ba, maja ka sərmara dər a, a da wuswa ta vara ba.

³⁴ Ya da vəhwa a bəla na, anda ndaw ma daw a məlak. Ndaw aha, a da mbəkda way anja na, a mbədstar mey a ma ka sləra anja hay, a vəltar sləra pal pal. A ləvar a ndaw ma jədfa mey-slam ḥja way a: “Njey ta dey, ka da ney ba.”

³⁵ «Yaw, anda kede, wam vaw, ka da nam ba, maja ka sərmara dər masa bay ḥja way ma da vəhwa ba. Da taa kwad, da ta wuzlah-tavad, da gwagwalak fa cey day, da taa pərek na, ka sərmara ba.

³⁶ Da ya vəhwa dərfafay na, ya wudsey ya hətfakwar daa dər ba.

³⁷ Mey masa yah ma ləvkwar kede na, ara ḥgada ndəhay tabiya: Ka da nam ba.»

14

Mahura hay ḥja Jəwif hay a slam yawa ḥja kədəy Yesu vagay

(Matiye 26.1-5; Luk 22.1, 2; Jan 11.45-53)

¹ Ma lawa dər cew ḥja wusey fa gwagway ḥja *Pak ta *gwagway ḥja pej manjar cek ma həsla da hwad a. *Bay-ray hay ḥja ndəhay ma ka kwakwas ta *ndəhay maa sərkada kwakwas ḥja Mawiz a səpam cəved ḥja kərzey Yesu ta mayal a, amba a kədmara vagay.

² A da kərzamara ta mayal a na, maja mahura hay a, a ləvam: «Ya gwakwa ḥja kərzakwa daa gwagway kede ba, maja ndəhay a da yam mey.»

Ngwas a mbədar bərdey fa ray ḥja Yesu

(Matiye 26.6-13; Jan 12.1-8)

³ Yesu aa da Betani, fa zəmey daf da way *Simajw, ndaw masa aa ma mbəlda daa maasəkula heyey. Masa anja fa zəmey daf na, ḥgwas daha, a mbəzey fa ata ta kwalaba da har, kwalaba ha ḥja anjwa maavərkwakaya mezəley «*albaatəra». Kwalaba ha na, marəhkaya ta bərdey mezey

maaya masa ma hədkey ba, mezəley «*nar». A wura mey ḥga kwalaba ha, a mbədda bərdey a, fa ray ḥga Yesu.

⁴ Ndəhay mekele fetede a cam mevel a ray ḥgwas aha. Aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «A nəsa bərdey a kede na, maja me?

⁵ Anja a hədkeyda na, a gwa ḥga hətey dala ga, həma dala ḥga ndaw ma key sləra ḥga mevey pal, ba daw? Da ray membədəy bərdey a, a ray ndaw na, ḥgama a wunkatara dala ha a masa-viya hay, ba daw?» A mbədmar ray ga ḥgada ḥgwas aha.

⁶ Ama Yesu a ləvtar: «Mbəkdamara! Ka mbədmar ray na, maja me? Cek masa aa ma ka ḥgada yah kede na, ara cek maaya.

⁷ Masa-viya hay na, akwar mandaw mandaw bama. Ta pas wura wura masa akwar ma wudsam na, ka gwamara ḥga jənmata. Ama yah na, akwar fa da hətmaya ḥga njey ta akwar mandaw mandaw daa ba.

⁸ ḥgwas aha ta key cek masa aa ma gwa ḥga ka la. Kwa ya ta məcəy daa ba araq kaa na, ta mbədda bərdey cay fa ray adaw ḥga diya vaw adaw ḥgadaa cəvay.

⁹ Ya fa ləvkwar fara fara, kwa daa wura daa wura da bəla tabiya na, ndəhay ma da wuzdamara *Mey-maaya-mawiya ḥga Gazlavay, a kadamara cek masa ḥgwas aha ma ka kede la may, amba ndəhay a sərfadamar ḥgwas aha.»

*Juda a vəlda Yesu a har masa-gəra anja hay
(Matiye 26.14-16; Luk 22.3-6)*

¹⁰ Juda Iskariyawt, gula pal da wuzlah *gula hay ḥga Yesu kuraw a ray a cew, a daw fa *bay-ray hay ḥga ndəhay ma ka kwakwas. A ləvtar a wudey ḥga vəldatarə Yesu a har ata.

¹¹ Ata ma cəndamara mey a kede la na, aa səmam ga. A ləvmar da ta vəldatarə Yesu la na, a vəlmar dala. Anda kede, Juda ha, a daw a səpey cəved amba a vəldatarə Yesu.

Yesu a zəmam daf ḥga gwagway ḥga Pak ta gula anja hay

(Matiye 26.17-25; Luk 22.7-14, 21-23; Jəy 13.21-30)

¹² Ara dar ḥgeeme ḥga *gwagway ḥga pej manjar cek ma həsla da hwad a. Ta pas a ḥgene, *Jəwif hay a həram bəz-təbaq hay ḥga gwagway ḥga *Pak. Gula hay ḥga Yesu a diyam fa vəda, a ləvmar: «Ka wudey ya diyam, ya diymərwa slam amba ya zəmkwa daf ḥga gwagway ḥga Pak na, dama?»

¹³ Da ray ḥgene, Yesu a zəley gula anja hay cew, a slərdata, a ləvtar: «Diyam aa berney ḥga *Jeruzelem.

Fetede na, ka da cam ray ta ndaw fa daw ta yam daa kwakulam. Diyam asiya.

¹⁴ Aa way masa aa ma da mbəzey na, ləvmar a bay ɳga way a: "Bay ala a ləvey: Way mapakaya ɳgada yah amba ya zəmam daf ɳga gwagway ɳga Pak ta gula adfaw hay na, aa daa wura?"

¹⁵ Fa dəba ha, a wuzkwar way mahura da ray way la. Way a madiykaya maaya maaya, cek hay cəpa ɳga gwagway da hwad a daha. Ka da diymandakwara cek mezəmey amba ya zəmkwa daf ɳga gwagway a fetede.»

¹⁶ Gula anja hay cew heyey, a mbəkdamata, a diyam aa berney a. Fetede, a hətfamatar cek hay tabiya anda Yesu ma ləvtar heyey. Ta', a diymata cek hay ɳga gwagway ɳga Pak a.

¹⁷ Taa kwad a ɳgene na, Yesu a wusam ta gula anja hay kuraw a ray a cew aa slam mezəmey daf ɳga gwagway a.

¹⁸ Masa ata fa zəmamara daf a na, Yesu aa guzltar, a ləvey: «Ya fa ləvkwar fara fara, ndaw pal da wuzlah akwar, masa fa zəmey daf ta yah wure kede, a vəldaya la a har ndəhay ɳga kədmaya vagay.»

¹⁹ Mey a kede a məctar vaw a gula anja hay a, aa cəfdamara Yesu pal pal, a ləvam: «Ara yah ma da vəldaka ba, ba diya?»

²⁰ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Ara ndaw pal da wuzlah akwar, gula adfaw hay kuraw a ray a cew. Ara ndaw masa aləkwa fa zəmkwa daf bama daa slam a kede.»

²¹ Fara fara, si yah, *Bəz ɳga Ndaw, ya məcey anda mey mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay ma ləvey. Ama banay a sawa la a ray ndaw ma da vəldaya a har ndəhay ɳga kədmaya vagay a. Ngada ndaw aha na, ɳgama ta yamərwa daa ba səlak.»

*Yesu a zəmam daf ɳga madagway-dakw ta gula anja hay
(Matiye 26.26-30; Luk 22.14-20; 1 Kwarinti hay 11.23-25)*

²² Masa ata fa zəmam daf ɳga gwagway a na, Yesu len! a ley peñ. A kar suse a Gazlavay, a wunka, ta', a vəldatara a gula anja hay, a ləvtar: «Ehe, təbmara. Kede he, ara vaw adfaw.»

²³ Fa dəba ha, len! a ley vəley ta cek mesey da hwad a, a kar suse a Gazlavay saya, ta', a vəldatara a gula anja hay. Gula anja hay cəpa ta', a samara.

²⁴ Yesu a ləvtar: «Kede na, ara mambaz adfaw. Mambaz a, a da mbədwa maj a ndəhay ga. Ta fa mambaz a, Gazlavay a jəwey mey mawiya ta ndəhay anja hay.»

²⁵ Ya fa lëvkwar fara fara, kwa ya fa da sey yam ñga babëza ñga wudez madækaya daa saba sëlak. Ya da sey na, si cek mawiya mekele daa slam masa Gazlavay fa wey da ray ndëhay da vad.»

²⁶ Ta', a zlam walay ñga gwagway daa *Pësam hay. Fa dëba ha, a slëkdam, a diyam aa Añgwa ñga *Awliviye.

Gula hay ñga Yesu a lëvam fa da mbëkdamara Yesu daa ba

(Matiye 26.31-35; Luk 22.31-34; Jan 13.36-38)

²⁷ Yesu a lëvtar a gula anja hay: «Akwar cëpa ka da mbëkdamaya daa masa fa da kërzamaya ñga këdëy vagay anda mawuzlalakaya daa ërewel ñga Gazlavay ma lëvey: "Ya këda ndaw-mecëkwer la vagay.

Tëbañ anja hay a kwakwacam ray la pal pal."

²⁸ Ama da yah ta slëkdawa cay daa memëcey na, ya daw la teesed da ray akwar aa hwayak ñga *Galile. Ka da hëtfamaya fetede.»

²⁹ *Piyer a lëvar: «Kwa ndëhay cëpa a mbëkdamaka, ama yah na, ya fa da mbëkdaka daa ba.»

³⁰ Yesu a mbëddara, a lëvar: «Ya fa lëvka fara fara, dasi tavad kede, wuskwaa gwagwalak a da cey day ñga dey cew na, ka ta lëvey cay dey maakar, ka sërya ba, ka sërya ba.»

³¹ Ama Piyer a mbëddara ta gëdan, a lëvar: «Kay! Kwa da fa da këfmarka vagay na, ñga këfmandakwar cew e, ya fa da lëvey ya sërka ba na, daa ba sëlak.» Gula hay ñga Yesu siya a lëvam këne may.

Yesu a dërey dängay a Gazlavay da Gecemene

(Matiye 26.36-46; Luk 22.39-46)

³² Ata Yesu ta gula anja hay a wusam aa slam daha mezëley Gecemene. A lëvtar: «Njam fedë, yah na, ya daw la ñga dërwa dängay a Gazlavay.»

³³ Ta', a ñgëltä ata *Piyer, *Jak, leñ *Jan, a diyam bama. Daa ñgene, mandërzay a kar a Yesu, mevel anja a tëdëy, majà banay ma da sawa a ray a.

³⁴ Ta', a lëvtar a gula anja hay maakar heyey: «Mewulkey fa da këdya vagay. Njam fedë, ka da nam ba.»

³⁵ Ta', Yesu a ñgëchey nekëdëy fa mey, a regedey a hwayak, a dërey dängay a Gazlavay. Aa cëfda Gazlavay amba da Gazlavay a tëba na, banay masa anja ma da sëra na, a wusfar ba.

³⁶ A ləveye: «Papay, Papay, cek hay cəpa ka gwa ɳga kata. Ləhdaya daa banay a kedse. Ta kəne he cəpa na, key anda kah ma wudey, ba na, anda yah ma wudey ba.»

³⁷ Ta', a vəhwə fa gula aŋga hay maakar heyey, a hətfatar manatakaya daa dəar. A ləvar a *Simaŋw Piyer: «Simaŋw, ka fa ney daw? Ka ta gwa ɳga zezəkey nekədsey, kwa ler pal daa ba gway daw?»

³⁸ Zazəkam, ka da nam ba, dəram daŋgay a Gazlavay ɳga jənkwar amba cek a batakwər ɳga key mebərey ba. Mevel akwar a wudey ɳga key cek maaya, ama vaw akwar na, aŋga ta bəle.»

³⁹ Ta', Yesu a ɳgəchey saya, a dəreye daŋgay a Gazlavay anda ɳgeeme heyey saya.

⁴⁰ Fa dəba ha, a vəhwə fa gula aŋga hay maakar heyey saya, a hətfatar manatakaya cəŋga majə dəar fa latar mey kalah. Masa Yesu ma hətfatar manatakaya na, a sləkdəm, a sərmara ata ma daa guzlmər ɳgada Yesu ba.

⁴¹ Ta', Yesu a mbəkdata, a daw ɳga dəreye daŋgay a Gazlavay ɳga dey maakar. Cay, a vəhwə fa gula aŋga hay heyey, a ləvtar: «Haa wure kede akwar fa nam, fa məskam vaw cəŋga daw? Cay dəba. Pas a ta wuswa cay, amba a vəldamaya, yah, *Bəz ɳga Ndaw, a har ndəhay ta mebərey.

⁴² Lacam! Nəkmara, ndaw ma da vəldaya a har ndəhay ɳga kədəy vagay fa sawa katay. Nakwa la, ta cadakwa ray.»

(Matiye 26.47-56; Luk 22.47-53; Jan 18.3-12)

⁴³ Masa Yesu faa guzley na, wure ɳgene, Juda, ndaw pal dasi gula aŋga hay kuraw a ray a cew heyey, fa sawa fa vəða. Juda ha a samawa na, ta ndəhay ga ta dəlaw * hay da cakay, ta zlanday hay da har. Ma slərdamatərwa ndəhay a na, ara bay-ray hay da ray ndəhay ma ka kwakwas, ta ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz, lej mahura hay ɳga Jəwif hay.

⁴⁴ Juda, ndaw masa ma da vəlda Yesu a har ndəhay, ta wuswa fa Yesu daa ba araŋ na, aa guzltar a ndəhay a, a ləvtar: «Ndaw masa yah ma da car har anda mandala adfaw fara fara na, ara aŋga. Kərzamara, handamara, jədmara maaya maaya.»

⁴⁵ Masa Juda ma wusey cay gweegwe a cakay Yesu na, a ɳgəchey fa vəða, a ləvar: «Bay adfaw!» Ta', a car har anda aa ma ləveye heyey.

⁴⁶ Ndəhay ma samawa ta ata Juda heyey, ta', a kərzamara Yesu.

14:36 14.36 10.38; Mt 6.10; Jan 18.11; Heb 10.9

14:38 14.38 Ef 6.18; Heb 2.18

* **14:43 14.43** dəlaw: maslalam

⁴⁷ Ama ndaw pal da wuzlah gula anja hay fetede, a mədərwa dəlaw anja, a ŋgəma, cərah! a cərha sləmay ŋga madərlam ŋga ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas.

⁴⁸ Ta', Yesu a ləvtar: «Ka samawa ŋga kərzamaya ta dəlaw, ta zlanday faa har faa har anda yah ndaw-mayal na, maja me?»

⁴⁹ Mandaw mandaw yah da wuzlah akwar, ya faa sərkadata ndəhay daa *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay, ama ka ta kərzamaya daa ba. Cek hay a, a da kam wure kedə na, amba a key anda dərewel ŋga Gazlavay zleezle ma ləvey da ray cek ma da key da ray adaw.»

⁵⁰ Fa dəba ha, gula anja hay cəpa a zluram, a mbəkdamara Yesu, a hwam.

⁵¹ Bəz-gula daha fa səpar wurzay ŋga Yesu. Anja fetede ta gwedeere masləlhakaya fa vaw. Ndəhay ma kərzamara Yesu heyey, a kərzamara bəz-gula ha may.

⁵² Ama, ta', a pərsley da har ata, a mbəkda gwedeere anja, a hway vaw ba' kəne.

Yesu fa Mey ŋga ndəhay ma sla yawa ŋga Jəwif hay

(Matiye 26.57-68; Luk 22.54, 55, 63-71; Jaŋ 18.13, 14, 19-24)

⁵³ Ndəhay ma kərzamara Yesu heyey, a handamara a way *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay. *Bay-ray hay ŋga ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay, ta mahura hay ŋga *Jəwif hay, leŋ *ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz ata makustakaya fetede.

⁵⁴ *Piyer na, fa səpa Yesu ta meedəreŋ e. A mbəzey a palah-way ŋga ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas heyey. Fetede, a njam ta ndəhay ma jədfa way a, anja fa sətəy awaw.

⁵⁵ Bay-ray hay ŋga ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay ta ndəhay mahura hay mekele masa ma sla yawa ŋga Jəwif hay tabiya, ata na, a səpam cek malamba masa Yesu ma ka amba a kamar sariya, a kədmara vagay. Ama ta hətam daa ba.

⁵⁶ Ndəhay ga a samawa ŋga mbərzley a ray Yesu. Ama ata na, taa guzlam Mey letek daa ba.

⁵⁷ Da ray ŋgene, ndəhay mekele da wuzlah ata, a sləkdam ta meyey-mey, a mbərzlam, a ləvam:

⁵⁸ «Ya cəndamara ndaw aha a ləvey: "Ya bəzla *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay masa ndəhay ma ləmamara

kede la, ya lëma la mekele ðar maakar masa kwa har ñga ndaw fa da gësfar ñga lëmey way a daa ba.”» †

59 Ama kwa ta membërzley ata ha kede na, aa guzlam mey wal wal cënja.

60 Da ray ñgene, ndaw mahura da ray ndëhay ma ka kwakwas heyey a lecey fa mey ñga ndëhay cëpa, ta', aa cëfda Yesu, a lëvar: «Ka mbëddatara a ndëhay maa guzlam da ray akah kede ba gway daw?»

61 Ama Yesu manjakaya teete, kwa ta mbëddatara daa ba. Da ray ñgene, ndaw mahura heyey aa cëfda Yesu saya, a lëvar: «Kah na, *ndaw masa Gazlavay ma wala ñga lëhdata ndëhay heyey daw? Gazlavay masa ala ma hëlmamara na, kah na, Bëzey anja daw?»

62 Yesu a mbëddara, a lëvar: «Ahaw, ara yah. Akwar, ka da hëtmaya, yah, *Bëz ñga Ndaw, manjakaya ta har-zëmay ñga Bay Gazlavay Mawaca-waca. Asaya, ka hëtmaya la, ya fa sawa daa mekwtena da vad.»

63-64 Maja ñgene, ndaw mahura heyey, ñgar! ñgar! a ñgërtä zana anja hay. Mevel a car ga maja Yesu ma lëvar a sawa ta fa Bay Gazlavay. Ta', ndaw mahura ha, a lëvtar a ndëhay ma sla yawa makustakaya heyey: «Wure kede, kwa ya sëpkwa ndaw ñgaa guzlndakwar da ray a saba. Ta pa ray anja sem ñga Gazlavay, akwar ta cëndamara la, ba diya? Wure kede ka wulkam da ray a na, kwara?»

Ndëhay cëpa a lëvam anja ta mebërey, si mekëdsey anja vagay.

65 Ndëhay siya da wuzlah ata a cëram meesleb a ray Yesu a. A cëpmara dey anja ta zana, a dëvmar mekëdsey, a lëvmar: «Sëra ma këdfa kede na, wa? Wuzdandara cey!» Fa dëba ha, ta', a vëldamara a har ndëhay ma jëdmara heyey, ndëhay ma jëdmara ha a vëlmar matapa-har.

Piyer a lëvey a sëra Yesu ba

(Matiye 26.69-75; Luk 22.56-62; Jan 18.15-18, 25-27)

66 *Piyer, anja da palah-way ñga ndaw mahura ma ka sariya heyey, sabara dasi dëmay ma ka slëra da way ndaw mahura ha, a sawa,

67 a hëtar Piyer fa sotey awaw. A sangala Piyer heyey, a lëvar: «Kah may, gula ñga Yesu, ndaw *Nezeret kede, ba diya?»

† **14:58 14.58** Yesu a lëvey fara fara na, «Bëzlmara Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay kede, ðar maakar ya lëma la aa slam a.» (Jan 2.19). Ta lëvey masa ara anja ma da bëzla na, daa ba. Fara fara Yesu aa guzley da ray ray anja masa ata ma da këdmara vagay, ñga ðar maakar a, a slëkfawa. **14:58 14.58** 15.29; Mt 26.61

14:61 14.61 Yesu taa guzley daa ba: Iz 53.7; Mk 15.3-5; **Bëzey ñga Gazlavay:** 15.39 **14:62 14.62** Dan 7.13; Mt 22.44; 24.30; Mk 13.26; Lk 21.27

14:63-64 14.63-64 Mt 26.65 **14:65 14.65** Iz 50.6; 53.5; Lk 7.16

⁶⁸ Ama Piyer a cada mey, a ləvey: «Kay! Ya səra cek masa kah ma wudey ɳgaa guzley ba!»

A daw fa mey-slam ɳga way heyey. [Ta', gwagwalak a cey d'ay.]

⁶⁹ Ta', sabara heyey, a hətar Piyer saya, a ləvtar a ndəhay makustakaya fetede: «Ndaw kede aŋga da wuzlah ndəhay ɳga Yesu a!»

⁷⁰ Ama Piyer a cada mey saya. Menjey nekədsey, ndəhay fetede heyey a ləvmar a Piyer saya: «Fara fara, kah ndaw da wuzlah ndəhay ɳga Yesu, maka kah na, ndaw *Galile.»

⁷¹ Da ray ɳgene, Piyer ta', a ləvtar: «Ya fa mbedsey, fara fara, ya səra ndaw masa akwar maa guzlam da ray a kede ba səlak! Da ya mbərzley na, Gazlavay ɳga mbədya ray!»

⁷² Wure wure ɳgene, gwagwalak a cey d'ay ɳga dey cew. Piyer a sərfada mey masa Yesu ma ləvar zleezle heyey: «Wuskwaa gwagwalak a da cey d'ay ɳga dey cew na, ka ta ləvey cay dey maakar, ka sərya ba, ka sərya ba.» Masa Piyer ma sərfada mey a la na, pat! a bawa ta matəway.

15

A handamara Yesu fa mey ɳga Bay Pilat

(Matiye 27.1, 2, 11-14; Luk 23.1-5; Jaŋ 18.28-38)

¹ Perek perek, *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay, mahura hay ɳga *Jəwif hay, *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz, leŋ ndəhay mahura hay mekele ma sla yawa ɳga Jəwif hay, a kusam amba a slam yawa da ray Yesu. Fa dəba ha, a jəwmara Yesu, a handamara fa Pilat, bay fetede.

² Bay Pilat a, aa cəfda Yesu, a ləvar: «Kah na, bay ɳga Jəwif hay fara daw?»

Yesu a mbəddara, a ləvar: «Anda kah ma ləvey.»

³ *Bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay heyey a dadəffamar mey hay mekele mekele a ray Yesu.

⁴ Da ray ɳgene, Pilat aa cəfda saya, a ləvar: «Ka mbəddatar a ndəhay maa guzlam da ray kah kede ba gway daw? Ka fa cənda mey hay cəpa masa ata maa guzldamara da ray akah kede, ba diya?»

⁵ Ama Yesu a mbəddara ba səlak. Anda kede, Pilat a rəzley ga maka.

A kamar sariya a Yesu ɳga kədəy vagay

(Matiye 27.15-26; Luk 23.13-25; Jaŋ 18.39-19.16)

6 Fa mevey a, fa mevey a, ta gwagway ḥga *Pak na, Bay Pilat fa p̄eskey ndaw pal daa f̄ersene. A p̄eskey na, ndaw masa nd̄hay makustakaya maa c̄efdafamara.

7 Yaw, ndaw daha mezəley Barabas. An̄ga daa f̄ersene maja an̄ga da wuzlah nd̄hay masa ma namatar ray a nd̄hay ma wa hwayak ba. Daa mekədsey-vaw daha na, ata Barabas a ta k̄edam ndaw la vagay.

8 Nd̄hay makustakaya ha a diyam aa ambaw Bay Pilat, ḥgaa c̄efdam̄erwa amba a p̄eskatar ndaw pal daa f̄ersene anda an̄ga ma katara fa mevey a, fa mevey a.

9 Pilat a mb̄eddatara, a l̄evtar: «Ka wudam na, ya p̄eskakwar bay ḥga *J̄ewif hay daw?»

10 A l̄evey anda kede na, maj a s̄era *bay-ray hay ḥga nd̄hay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay heyey a handam̄erwa Yesu na, maj a s̄oleñ fa katar da ray a.

11 Ama bay-ray hay a, a h̄eldamata nd̄hay makustakaya heyey ḥgaa c̄efdamara Bay Pilat amba a p̄eskatara Barabas jak.

12 Pilat aa c̄efdata saya, a l̄evtar: «Ndaw masa akwar ma z̄elmara “Bay ḥga J̄ewif hay” na, ka wudam ya kada na, kwara?»

13 A wudam ta ḡedañ, a l̄evmar: «D̄era fa hwadam mazlañgalakaya! D̄era fa hwadam mazlañgalakaya!»

14 Pilat aa c̄efdata, a l̄evtar: «Cek maaya ba masa an̄ga ma key na, wura?»

Ama a wudam ta ḡedañ ta ḡedañ saya, a l̄evam: «D̄era fa hwadam mazlañgalakaya! D̄era fa hwadam mazlañgalakaya!»

15 Pilat a wudey amba aa s̄omdata nd̄hay makustakaya heyey. Anda kede, ta', a p̄eskatara Barabas daa f̄ersene. A l̄evtar a sewje hay ḥga sl̄ed̄mara Yesu ta laway. Fa d̄eba ha, a v̄oldatarra amba a d̄ermara fa hwadam mazlañgalakaya.

*Sewje hay aa sañgəram a ray Yesu
(Matiye 27.27-31; Jan 19.2-3)*

16 Sewje hay a handamara Yesu a palah-way ḥga Bay Pilat. Ta', a z̄elmat̄erwa sewje hay siya fetede tabiya.

17 A k̄ezlmar zana magaza ḥga bay hay fa vaw. A cam hatak, a padamar ray anda gursaw ḥga bay.

18 Ta', a camar har, a l̄evmar: «Zay daw, bay ḥga *J̄ewif hay?»

19 A k̄ed̄mara ta zlanday a wuzlah-ray, a t̄efmar meesleb fa vaw. A ragadam fa mey an̄ga.

20 Fa dəba ha, masa ata maa saŋgəram cay a ray a na, a cəkwmara zana magaza heyey fa vaw, a kəzlmara zana aŋga hay. Ta', a badamara daa berney a, a handamara ɳga dərey fa hwadam.

*A dərmara Yesu fa hwadam mazlaŋgalakaya
(Matiye 27.32-44; Luk 23.26-43; Jan 19.17-27)*

21 Ndaw daa berney ɳga Siren daha, mezəley *Simaŋw, aŋga papaŋ ɳga ata Alekzandere ta Rufus. A sawa da ley, aŋga fa daw ta ɳgene. Masa sewje hay heyey, fa handamara Yesu na, a təkmar ɔsay a Simaŋw heyey ɳga la hwadam mazlaŋgalakaya ɳga Yesu a.

22 A handamara Yesu aa slam mezəley ta mey ata Gwalgwata, anda meləvey, «slam anda tetesl ɳga ray ɳga ndaw.»

23 A wudam ɳga vəlmar wuzam majahadakaya ta slalak mezəley «*mir», ama Yesu a gəmey ɳga sa ba *.

24 Ta', a dərmara fa hwadam mazlaŋgalakaya. Fa dəba ha, a kəfəm caca ɳga wunkey zana aŋga hay amba a sərmara kwa waawa a da hətey na, zana wura.

25 A dərmara Yesu fa hwadam na, taa pərek, pas təde mehəley maaca.

26 Mey masa ata ma kədmara vagay maja ha na, mawuzlalakaya fa hwadam, a ləvey: «Ara bay ɳga *Jəwif hay.»

27 Daa slam masa ata ma dərmara Yesu a na, ta dəram mayal hay cew la a cakay a, pal ta har-zəmay, laŋgar ta har-gula. [

28 Cek aha ta key la anda mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay zleezle ma ləvey: «Ndəhay a da sləfmara a dey ndəhay malamba.»]

29 Ndəhay ma diyam taa slam a ɳgene aa saŋgəram a ray a, a wusam ray, a cədmara, a ləvmar: «Hey! Kah na, ndaw ma wudey ɳga bəzla *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay amba ka ləma mekele daa dar maakar heyey, ba diya?»

30 Bərŋgawa fa hwadam a ɳgene a hwayak, ləhda ray akah dəba taw!»

31 Asaya, *bay-ray hay ɳga *ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay ta *ndəhay maa sərkada *kwakwas ɳga Mawiz aa saŋgəram da ray a, a ləvam da wuzlah ata: «A ləhdata ndəhay siya hay na, kaa ray aŋga na, a gwa ɳga ləhda, ba daw?

15:21 **15.21** Rm 16.13 * **15:23** **15.23** a gəmey ɳga sa ba: A vəlmar slalak a, a Yesu na, amba a bəsa mecey ɳga mbəlek fa vaw aŋga. A gəmey ɳga sa ba na, maja a wudey ɳga bəsa banay a. **15:24** **15.24** Ps 22.19 **15:26** **15.26** Mt 27.11 **15:27** **15.27** Iz 53.12 **15:29** **15.29** 14.58 **15:29** **15.29-32** Ps 22.8; 109.25

³² Ndaw kede, da anja ndaw masa Gazlavay ma wala njga key Bay njga *Israyel hay na, njga bərŋgawa fa hwadam a wure kede dəba taw. Da ya nəkakwa ta bərŋgawa sem na, njene, ya təbkwa mey anja la.»

Ndəhay madərtakaya da cakay Yesu heyey na, a cədmara may.

Meməcye njga Yesu

(Matiye 27.45-56; Luk 23.44-49; Jan 19.28-30)

³³ Ta wuzlah-pas, ləvanj a key daa hwayak cəpa. Ləvanj a, a njey haa bərey maakar njga pas njaa kwad.

³⁴ Ta bərey maakar a na, Yesu a wudey ta gədaŋ, a ləvey ta mey ata: «*Elawi, Elawi, lema sabaktani?*» Anda meləvey: «Gazlavay adfaw, Gazlavay adfaw, ka mbəkdaya na, maja me?»

³⁵ Ndəhay siya fetede, a cəndamara mewudey njga Yesu a na, a ləvam: «Jəkam sləmay, anja fa zəla *Eli, *ndaw ma təla mey njga Gazlavay zleezle!»

³⁶ Ndaw pal da wuzlah ata, ta', a hway njga jəhwəbey cek anda gagəmay aa yam njga babəza njga wudez meekwerek e, ta', a pa fa mey njga zlanday. A təldara a Yesu a amba a sasəba. Ndaw a, a ləvey: «Səkwakwa, amba ya nəkakwa da wara cay Eli a, a sawa njga bərŋgadərwa la kwa.»

³⁷ Ama Yesu a wudey ta gədaŋ, pam! a məcey.

³⁸ Daa *Way njga Gazlavay na, zana ma gərcə *Slam masa Gazlavay aa da hwad a daha. Masa Yesu ma məcey la na, zana ha, a njərey cew dəga da vad kasl a hwayak.

³⁹ Mahura njga sewje hay njga Rawma hay manjakaya fa mey njga Yesu, masa anja ma hətar Yesu ma məcey meedey anja na, bay njga sewje hay a, aa guzley, a ləvey: «Fara fara ndaw kede na, ara Bəzey njga Gazlavay.»

⁴⁰ Ngusay fetede daha may, ata fa nəkam dey ta meedərenj e. Da wuzlah ata na, *Mari da Magdala, Salawme, lenj Mari mamaŋ njga ata Jawz ta *Jak, bəz-gula.

⁴¹ ONgusay a ta pəkam la ta ata Yesu daa masa anja daa *Galile, ta kamar sləra la. Da cakay hwadam mezlengeley Yesu a na, njusay ga mekele daha may. Ngusay a na, ta diyam la ta Yesu a *Jeruzelem.

A jəhmara vagay njga Yesu

(Matiye 27.57-61; Luk 23.50-56; Jan 19.38-42)

⁴² Ta pas njene na, ara dar masa ndəhay ma diyam vaw njga *pas meməskey-vaw. Ta pas njaa kwad a njene, meməskey-vaw njga *Jəwif hay a, a zley.

⁴³ Ndaw da slala Arimate daha, mezəley *Jawzef, anja, ndaw da wuzlah ndəhay mahura ma sla yawa ɳga Jəwif hay. Ndəhay ga fa namar ray. Anja may, fa səkwa mewey ɳga Bay Gazlavay. Ndaw aha na, a kərza mevel, a daw fa Bay Pilat amba aa cəfdə ɳga vəlar cəved ɳga la vagay ɳga Yesu amba a jəha.

⁴⁴ Pilat a rəzley ga majə Yesu ta məcəy sem fiyaw fiyaw gway. Da ray ɳgene, a zələrwa mahura ɳga sewje hay, aa cəfdə da Yesu a məcəy na, menjey ga kwa.

⁴⁵ Masa Pilat maa cəfdə mahura ɳga sewje hay heyey la na, ta', a vəlar cəved a Jawzef ɳga la vagay a.

⁴⁶ Jawzef, ta', a hədkey zana maaya mabara. A bərnəgadərwa vagay a da ray hwadam mazlangalakaya heyey a hwayak. Ta', a zlən̄ga ta zana ha, a handa aa cəvay. Cəvay a, maavərkwakaya daa anqwa anda bədam. Ta', a gədbalawa beeler mahura, gazl! a mey cəvay a.

⁴⁷ Ata *Mari da Magdala, ta Mari, mamaŋ ɳga Jawz heyey, ata fetede, fa nəkam dey aa cəvay masa ata ma pamara vagay ɳga Yesu a hwad a heyey.

16

Yesu a sləkdəwa daa meməcəy

(Matiye 28.1-8; Luk 24.1-12; Jəy 20.1-10)

¹ Fa dəba ɳga *pas meməskey-vaw na, *Mari da Magdala, Mari mamaŋ ɳga *Jak, lej Salawme, a hədkam fərdey hay ma zam maaya amba a diyam a wucmərwa fa vagay ɳga Yesu.

² Pərek pərek ta luma ɳga Gudal, masa pas fa bawa na, ɳusay a, a diyam a mey cəvay ɳga Yesu a.

³ Ata daa cəved na, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Ma da gədbalandakwara beeler mahura da mey cəvay a na, wa?»

⁴ A da nəkam dey na, a hətmar beeler heyey, magədbalakaya ta cakay.

⁵ Masa ata fa mbəzam aa cəvay a na, a hətam gula manjakaya ta har-zəmay. Anja ta zana mahura mabara fa vaw. Anda kede, mandərzay a katar a ɳusay a.

⁶ Ama gula ha a ləvtar: «Ka zluram ba! Ka səpam na, Yesu, ndaw *Nezeret, masa ata ma dərmara fa hwadam mazlangalakaya heyey daw? Ta sləkdəwa sem daa meməcəy, anja fede daa saba. Nəkmara slam masa ata ma pamara a hwad a.

⁷ Wure kede na, diyam, ləvmatar ɳgada ata *Piyer ta *gula hay ɳga Yesu mekele na, Yesu anja sem teesed a

*Galile fa mey akwar. Ka da høtfamar feteðe anda aa ma løvkwar.»

⁸ A bamawa, a hwam, a mbøkdamara cøvay a, ata faa wasam maja mandørzay fa katar, lengesl ata ta mbødey sem. Ta kadamara kwa ñgada waawa daa ba, maja ata fa zluram ga.

*Yesu a wuztar vaw a gula aŋga hay
(Matiye 28.9-10; Jan 20.11-18)*

[
⁹ Pørek pørek ta pas luma ñga Gudal, Yesu a sløkdfawa daa memøcey. Masa ta sløkdfawa cay na, ñgeeme a wuzar vaw a *Mari da Magdala, ñgwas masa aa ma bøley malula maasala da ray a heyey.

¹⁰ Ta', ñgwas aha, a daw, a kadatara a ndøhay masa ma pøkam ta Yesu zleezle. A høtfatar ata daa matøway.

¹¹ Ngwas aha, a løvtar: «Yesu aa ta dey! Yah ma høtar la.» Ama masa ata ma cøndamara mey masa ñgwas a ma kada na, a tøbmara mey a ba.

(Luk 24.13-35)

¹² Fa døba ha, Yesu a wuztar vaw ñgada gula aŋga hay cew ma diyam ta daa cøved' ma bawa da *Jeruzelem. A wuztar vaw a na, wal ta masa aŋga ma wuzar vaw ñgada *Mari da Magdala heyey.

¹³ Gula hay a, a vøhmawa, a kadamatara a *gula hay ñga Yesu siya. Gula hay a, a tøbmara mey ata ha ba saya na, gway.]

*Yesu a wuztar vaw a gula aŋga hay kuraw a ray a letek
(Matiye 28.16-20; Luk 24.36-49; Jan 20.19-23; SNM 1.6-8)*

[
¹⁴ Fa døba ha, masa gula aŋga hay kuraw a ray a letek fa zømam daf na, Yesu a wuztar vaw. A mbøðtar ray maj a tøbmara mey da ray a ba, a løvtar: «Ya ta sløkdfawa sem daa memøcey, ama ndøhay ma høtmaya ta dey ata na, ka tøbmara mey ata ba na, kwara? Anda kede, akwar na, ndøhay masa ray maŋgørdøkaya.»

¹⁵ Ta', a løvtar saya: «Diyam aa hwayak hay cøpa, wuzdamatara *Mey-maaya-mawiya a ndøhay tabiya.

¹⁶ Ndaw ma tøba mey a la, ta ma høtey *baptem la na, a løhey la daa mebørey. Ama ndaw ma tøba mey a daa ba na, sariya a kørza la.

¹⁷ Gazlavay a vøltar gødaŋ ñga key maazla hay la a ndøhay ma tøbmara Mey-maaya-mawiya ha. Anda meløvey, a da bølam malula da ray ndøhay ta mezøley

adaw. A daa guzlam mey hay mekele mekele masa ata ma sərmara ba.

¹⁸ Kwa a kərzam zezekw ta har, kwa a ləgwmata ta slalak ma kədsey ndaw vagay na, cek fa da katar daa ba. A da pam har a ray masa-macay hay. Anda kedə, masa-macay hay a, a mbəlam la.]»

*Bay Gazlavay a la Yesu a vad
(Luk 24.50-53; SNM 1.9-11)*

[¹⁹ Masa Bay Mahura Yesu ma kadatara cek hay la cəpa a gula anja hay na, ta', Gazlavay a la a vad. Fetede, anja manjakaya ta har-zəmay ɳga Gazlavay.

²⁰ Gula anja hay, ta', a diyam aa wura aa wura cəpa, a wuzdamara *Mey-maaya-mawiya a ndəhay. Yesu, Bay Mahura, fa jənta daa sləra ata ha. Ndəhay a sərmara mey ɳga *gula hay ɳga Yesu ara mey fara fara na, maja anja fa vəltar gədaŋ ɳga key maazla hay.]

Mey-maaya-mawiya masa

**Luk
ma wuzlala
Mey da ray**

Mey-maaya-mawiya masa Luk ma wuzlala

Luk na, ara dakwter. Ta ləgda Pawl la kasl aa hwayak ɳga Rawm (Kwa 4.14; Flm 1.24; 2Tm 4.11). Ndəhay a wulkam anja ndaw Jəwif ba, ama ndaw Gərek.

Luk ta wuzleley dərewel cew la. A wuzleley na, *Mey-maaya-mawiya* lenj *Sləra ɳga Ndəhay Meslərey*. A wuzlalata ɳgada ndaw mezəley Teyewfil amba a səra mey masa ndəhay ɳga Yesu maa sərkadamara na, ara mey fara fara (1.4). Kwa a wuzlala dərewel e ɳgada Teyewfil na, ama ara ɳgada ndəhay masa Jəwif hay ba hay may.

Daa fasəlawal 1 ta 2 na, Luk aa guzley da ray mayawa ɳga Yesu ta masa anja zariya. Ta wuzlalata mezəley ɳga ndəhay daa səkway ɳga Yesu la dəga fa Yesu a haa fa Adam. A wudsey ɳga wuzda Yesu na, ara ndaw ma ləhdata ndəhay daa səkway hay da bəla tabiya.

Daa dərewel anja na, Luk aa guzley da ray mey mekele mekele: A ləvey Gazlavay a wudsey ndəhay tabiya a ləham. A wuzleley ga da ray medərey-dəngay. Ta wuzndakwar medərey-dəngay ɳga Yesu la mekele mekele. A wuzleley ga da ray meesəmey da ray sləra masa Gazlavay ma ka. Luk ta wuzleley da ray ɳgusay mekele mekele masa daa Matiye lenj Mark na, daa ba. A wuzda Yesu a wudsta ndəhay masaviya hay. Ta wuzleley mey-mençey mekele mekele la da ray zleley. Yesu a wudsta ndəhay masa ta mebərey cənja. A ka amba ndəhay a sərmara na, Gazlavay fa wudsta. Luk a wuzda dey ga Yesu na, ara «Bəz ɳga Ndaw». Yesu ara Bəzey ɳga Gazlavay, asaya, anja ndaw-magədañ. Luk taa guzley la ga da ray Mesəfnəy ɳga Gazlavay. Yesu ta key sləra la ta gədañ ɳga Mesəfnəy ɳga Bay Gazlavay da ray a (4.14). A ləvtar a gula anja hay ɳga njam daa berney ɳga Jeruzelem kasl pas masa Gazlavay ma da vəltar gədañ ma sawa ta da vad (24.49).

Mey mahura daa dərewel kede na, ara mey ma ləvey: «Fara fara yah, Bəz ɳga Ndaw, ya sawa na, ɳga səpey ndəhay maazədtakaya ta ɳga ləhdata.» (19.10)

Daa dərewel e kede na, mey mekele mekele daha ɳga vəley gədañ a ndəhay:

Walay ንga Mari (1.46-55)

Mayawa ንga Yesu (2.1-20)

Mey da ray mewudey masa-gəra hay (6.27-31)

Mey da ray membəkey mebərey ንga ndəhay (6.37-38)

Ma da sərey ndaw, anja maaya na, ta fa sləra anja (6.43-45)

Mey ንgeeme

¹ Waa *Teyewfil,

Ndəhay ga ta kədəm vaw la ንga wuzleley da ray cek hay ma kam da wuzlah ala.

² A wuzlalam na, mey masa ala ma cəndamərwa fa ndəhay masa ma hətmərwa ta dey ata dəga ንga mezley ንga sləra ንga *Yesu. Ndəhay a, ara ndəhay ma wuzdamara mey ንga *Gazlavay.

³ Ya taa cəfdsey ndəhay la ta dək-vaw da ray cek hay tabiya ma key dəga ንga mezley ንga sləra ንga Yesu a. Yah may, a mbafaya ንga wuzlalatakawa cek hay a ንgada kah Teyewfil, ndaw mahura.

⁴ Ya wuzlalakawa amba ka səra mey masa ata maa sərkadamakawa na, ara mey fara fara.

Maslaŋ ንga Gazlavay da vad a wuzda Elizabet a da key hwad

⁵ Daa masa *Herawt anja bay daa hwayak ንga *Jude na, *ndaw ma ka kwakwas ንga Gazlavay dahan mezəley *Zakari. Anja da wuzlah ndəhay ma ka kwakwas ንga Gazlavay masa ata ma zəlmata ndəhay ንga Abiyah. Ngwas ንga Zakari a, mezəley Elizabet, anja səkway ንga *Araŋw, *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ንga Gazlavay zleezele.

⁶ Zakari a, ata cewete ta ngwas anja, ndəhay maaya fa mey ንga Gazlavay, fa təbmara *mewey ንga Bay Gazlavay maaya maaya, asaya, fa namar ray a kwakwas ንga Gazlavay ta cəved e.

⁷ Ama bəzey ata daa ba, maja Elizabet a yey ba. Ata cewete maraw hay.

⁸ Pas pal dahan, Zakari fa key sləra ንgada Gazlavay daa *Way-mekey-kwakwas ንga Gazlavay maja sləra ha ta pas ንgene a ray ata ta ndəhay ንga Abiyah heyey.

⁹ Anja fa key sləra fetede maja ta kədəm caca la amba a walamara anda kwakwas ata ma ləvey. Sləra anja ha na, ara ንga mbəzey aa *Slam masa Gazlavay aa da hwad a daa *Way ንga Gazlavay amba aa wurey cek mezey maaya ንgada Gazlavay.

¹⁰ Daa ŋgene, ndəhay tabiya makustakaya daa ambaw fa dəram daŋgay.

¹¹ Ta', *maslaŋ ŋga Bay Gazlavay da vad a wuzar vaw a Zakari. A lecey ta har-zəmay da cakay slam-meewurey cek mezey maaya ŋgada Gazlavay heyey.

¹² Masa Zakari ma hətar na, len̄gesl an̄ga a mbəd̄ey, a zlurey.

¹³ Ama maslaŋ ŋga Gazlavay a, a ləvar: «Ka zlurey ba, Zakari, maja Bay Gazlavay ta cənda medərey-dəŋgay akah la. Elizabet, ŋgwas akah, a yaka bəzey mezəle la, ka da zəla bəzey a, *Jan̄.

¹⁴ Kaa səmey la ga. Ndəhay ga aa səmam la fa mayawa an̄ga ha may,

¹⁵ maja a da key ndaw ma ka sləra mahura ŋga Gazlavay. Fa da sey wuzam daa ba, kwa fa da sey cek maməslkaya daa ba səlak. *Mesəfney ŋga Gazlavay a sawa la a ray a, dəga an̄ga da hwad mamaha.

¹⁶ A da jənta ndəhay *Israyel hay ga amba a vəhmawa fa Bay Gazlavay ata.

¹⁷ A da daw fa mey ŋga Bay Gazlavay ŋga diyra cəved. An̄ga ta gədaŋ len̄ ta mesəfney ŋga Gazlavay da ray a anda *Eli, *ndaw ma təla mey ŋga Gazlavay zleezle. A da cəmtar day ŋgada papaŋ hay ta bəz ata hay. A da tərdata ndəhay makəwtakaya ŋga ndəhay ma wulkam maaya anda ndəhay ma kam cek ta cəved e. Anda kede, a da diyta ndəhay ŋga təbey Bay Mahura ma da sawa.»

¹⁸ Ama Zakari aa cəfda maslaŋ ŋga Gazlavay heyey, a ləvar: «Ya da səra masa cek aha a key la fara fara na, fa me? Maja wure kede na, yah maraw, ŋgwas adaw may, madan̄gwas.»

¹⁹ Maslaŋ ŋga Gazlavay a, a mbəd̄dara, a ləvar: «Ara yah, Gabəriyel, yah masa ma lecey fa mey ŋga Gazlavay ŋga kar sləra. Ara an̄ga ma slərdiwa amba ya wuzdakawa mey maaya kede.

²⁰ Mey adaw masa yah ma kadakawa kede na, a key la fara fara ta pas masa Gazlavay ma wudsey anda yah ma ləvka, ama kah ta təba daa ba. Da ray ŋgene, wure kede, ka da tərey madagazlam, ka fa da gwa ŋgaa guzley daa ba, haa kasl cek aha ma key la.»

²¹ Daa masa Zakari a lawa daa Slam maaya daa *Way ŋga Gazlavay heyey na, ndəhay makustakaya daa ambaw heyey fa səkwmarə, a rəzlam maja ta njawa sem ga kalah daa slam aha.

²² Zakari a bawa aa ambaw, a gwa ŋgaa guzltar saba. Da ray ŋgene, ndəhay a, a sərmara Gazlavay ta wuzar cek la daa slam aha. A gwa aa guzley ba, aa guzltar na, si ta har gway.

²³ Masa Zakari ta ndəvda sləra anja cay na, ta', a daw a way.

²⁴ Fa dəba ha, Elizabet, ŋgwas anja, a key hwad. Kiya zlam aa manjakaya da way da way, a bada hwad a. Aa guzley daa ray anja, a ləvey:

²⁵ «Nəka, cek masa Bay Gazlavay ma kayawa. A wudey ŋga bəlyawa hwaray daa dey adaw fa dey ŋga ndəhay.»

Maslaŋ ŋga Gazlavay da vad a wuzda mayawa ŋga Yesu

²⁶ Masa Elizabet aa ta hwad kiya maakwaw na, Gazlavay a slərwa maslaŋ anja, Gabəriyel, a *Nezeret daa hwayak ŋga *Galile,

²⁷ fa dam-sabara, kwakwa ŋga ndaw mezəley *Jawzef. Jawzef e na, ara səkway ŋga Bay *Davit zleezle. Mezəley ŋga sabara ha, *Mari.

²⁸ Maslaŋ ŋga Gazlavay heyey kula! a mbəzey fa vədə, a car har, a ləvar: «Ya caka har, Mari. Bay Gazlavay a wudka kalah. Bay Gazlavay aa ta kah.»

²⁹ Mari ma cənda mey a na, mey a, a həbar ray. A wulkey daa ray anja, a ləvey: «Mecey-har a, kede na, a wudey ŋga ləvey na, kwara?»

³⁰ Ta', maslaŋ ŋga Gazlavay a, a ləvar: «Ka da zlurey ba Mari, maja ara Gazlavay ma pəska mey.

³¹ Ka da key hwad, ka da yawa bəzey mezəle, ka da zəla bəzey a, Yesu.

³² A da key ndaw mahura, asaya, anja Bəzey ŋga Bay Gazlavay da vad. Bay Gazlavay a da tərda ŋga bay aa slam a ŋga Bay Davit, ndaw daa səkway anja zleezle.

³³ A da wa səkway ŋga *Israyel ŋga sərmataw. Bay anja fa da ndəvey daa ba səlak.»

³⁴ Mari aa guzlar a maslaŋ ŋga Gazlavay heyey, a ləvar: «Cek aha, a da key na, kwara? Maja ya səra zel ba.»

³⁵ Maslaŋ a, a mbədədara, a ləvar: «Mesəfnəy ŋga Bay Gazlavay da vad a sawa la a ray akah ta gədaŋ anja, a bərdfaka la anda meezed. Da ray ŋgene, bəzey a ma da yawa na, ara bəzey masa mapakaya wal ŋgada Gazlavay. Ndəhay a da zəlmara Bəzey ŋga Gazlavay.

³⁶ Nəka, Elizabet, səkway akah, kwa anja madanŋwas na, anja ta hwad wure kede may. A da yawa bəzey mezəle.

Ndəhay a ləvam anja dərlay, ama wure kede aa ta hwad kiya maakwaw,

³⁷ maj a cek masa ta banay fa Gazlavay na, daa ba.»

³⁸ Fa dəba ha, Mari a ləvar: «Yah ndaw ma ka sləra ŋga Bay Gazlavay. Cek aha ŋga key anda kah ma ləvey.» Ta', maslaŋ ŋga Gazlavay a, a mbəkda, a daw.

Mari a daw fa Elizabet

³⁹ Daa dəar a ŋgene, *Mari a sləkçey, a wusey vaw, a daw a slala daa anjwa ŋga *Jude.

⁴⁰ A wusey a slala ha, kula! a mbəzey a way *Zakari, ta', a car har a Elizabet.

⁴¹ Daa masa Elizabet ma cənda mecey-har ŋga Mari na, bəzey da hwad Elizabet a, a wusey. Wure ŋgene, *Mesəfnəy ŋga Gazlavay a sawa a ray Elizabet.

⁴² Da ray ŋgene, aa guzley ta gədaŋ, a ləvar a Mari: «Maaya ŋga Gazlavay aa da ray akah, a fəna da ray ŋgusay siya tabiya. Asaya, maaya ŋga Gazlavay aa da ray bəzey masa kah ma da yarawa!

⁴³ Yah na, wa may wa, amba mamaŋ ŋga Bay adaw Mahura a sawa a way adaw anda kede na!

⁴⁴ Ya səra kah mamaŋ ŋga Bay adaw Mahura na, maj a, daa masa yah ma cənda day akah, kah ma caya har na, bəzey da hwad adaw a wusey ta meesəmey.

⁴⁵ Maaya ŋga Gazlavay aa da ray akah, maj a ka ta təba mey anja la da ray cek ma da key fara fara.»

Mari a həlma Bay Gazlavay

⁴⁶ Fa dəba ha *Mari a ləvey:

«Ya fa həlma Bay Gazlavay ta mevel adaw cəpa.

⁴⁷ Ya faa səmey maj a Gazlavay, ndaw ma ləhdaya,

⁴⁸ kwa yah, ndaw mahura fa mey ŋga ndəhay ba na,

anja fa nəkfaya dey, yah, ndaw ma ka sləra anja.

Fara fara, dəga wure kede, ndəhay ma da yamawa tabiya,

a daa guzlam da ray adaw, a ləvam:

“Maaya ŋga Gazlavay aa da ray anja”.

⁴⁹ A da ləvam anda kede

maja Bay Gazlavay Mawaca-waca, ta kaya cek maaya la.

Anja na, Bay Gazlavay pal.

⁵⁰ A katar maaya la mandaw mandaw

ŋgada ndəhay ma namar ray.

⁵¹ Aa ta gədaŋ ŋga key sləra mahura,

aa wadatar ray ŋga ndəhay ma zlapam.

- 52 A badata bay hay ma wamata ndəhay ta gədaŋ daa bay,
a pata ndəhay masa ma namar ray ŋga mahura.
- 53 Ndəhay masa may fa catar na, a rəhdata ta cek mezəmey,
masa-zleley hay na, a vəhdata ta har ba' kene.
- 54 Ta jənndakwar la,
aləkwa ndəhay *Israyel hay, ma ka sləra anja hay,
anda aa ma ləvtar zleezle a papaŋ ŋga papa aləkwa
hay.
- 55 A ləvtar na, a da key maaya ŋgada *Abərahəm ta
ŋgada ndəhay ma yamawa daa səkway anja hay
ŋga sərmataw.»
- 56 Mari a njey da way Elizabet a key gweegwe kiya
maakar. Fa dəba ha, ta', a vəhwa a way anja.

Mey da ray mayawa ŋga Jan-Baptis

57 Kiya ŋga Elizabet ta wuswa cay ŋga yey. A yawa bəzey
mezəle.

58 Meseembew anja hay ta səkway anja hay ma
cəndamara masa Bay Gazlavay ta kar maaya la na, aa
səmam ta ata Elizabet e.

59 Masa bəzey a, ma key luma pal cay na, meseembew
anja hay ta səkway anja hay heyey a samawa aa kwakwas
ŋga *mesley mandawal ŋga bəzey a ta ŋga pey mezəley. A
wudam a pamar mezəley *Zakari, mezəley ŋga papaha.

60 Ama mamaha, a ləvtar: «Kene ba, mezəley anja na,
*Jan.»

61 A mbəddamara, a ləvmar: «Ka zəla anda kede na,
kwara? Ndaw mezəley daa səkway akwar anda kede daa
ba.»

62 Ta', aa cəfdamara Zakari, papaha, ta har, amba a
sərmara a wudey ŋga zəla bəzey a me.

63 Zakari a, ta', aa cəfdəy hwadam kəslparah a ŋga
wuzleley mezəley a. A wuzlala: «Mezəley anja, Jan.»
Ndəhay tabiya a rəzlam fa mezəley a.

64 Wure wure ŋgene, Zakari a zlar meeguzley dəba, anja
madagazlam saba. Ta', a həlma Gazlavay ta gədaŋ.

65 Meseembew anja hay tabiya mandərzay a katar.
Ndəhay daa anjwa daa hwayak ŋga *Jude he tabiya, fa
kadamara mey a.

66 Ndəhay tabiya ma cəndamara mey a, a wulkam daa
ray ata, a ləvam: «Bəzey a kede na, a də tərey na, me?» A
ləvam anda kede maja maaya ŋga Bay Gazlavay aa da ray
a fara fara.

*Zakari a wuzey mey da ray slëra maaya masa Gazlavay
ma ka*

⁶⁷ Fa dëba ha, *Mesëfney ñga Gazlavay a sawa a ray
*Zakari, papanj ñga bëzey heyey. A zlar ñga wuzey mey
anda *ndaw ma tëla mey ñga Gazlavay, a lëvey:

⁶⁸ «Hëlmakwa Bay Gazlavay, Gazlavay alëkwa *Israyel hay,
maja anja ta jënta ndëhay anja hay la, amba a lëhdata.

⁶⁹ AA ta slérndakwar ndaw masa-gëdanj la,
ñga lëhdandakwar daa mebërey.

Ndaw aha, anja daa sëkway ñga Bay Davit,
ndaw ma ka slëra anja zleezle.

⁷⁰ Bay Gazlavay taa guzlnđakwar la dëga zleezle
ta mey ndëhay ma tëla mey anja hay.

⁷¹ Ta lëvndakwar la, a da lëhdandakwar
dasi har ñga masa-gëra alëkwa hay,
lenj dasi har ñga ndëhay
ma wudam ñga hëtmandakwar fa dey ba.

⁷² A wuzdérwa mewudey-vaw anja la,
fa papanj ñga papa alëkwa hay,
A sërfada *mejëwey-mey anja la ta alëkwa.

⁷³ Daa mejëwey-mey a na, Gazlavay taa guzlar la
a *Abëraham papanj ñga papa alëkwa zleezle, a lëvar,
⁷⁴ a lëhdandakwar la dasi har ñga masa-gëra alëkwa hay,
amba ya kakwa slëra ñgada Gazlavay ta mandërzay ba,

⁷⁵ amba ya tërkwa ndëhay maaya fa Gazlavay,
ndëhay ma ka slëra ta cëved e,
haa kasl fa memëcay alëkwa.

⁷⁶ Bëz adfaw, kah may,
ka da tërey ndaw ma tëla mey ñga Bay Gazlavay da
vad
maja ka da daw fa mey ñga Bay Gazlavay
ñga diyra cëved.

⁷⁷ Ka da wuzdatara a ndëhay ñga Gazlavay na,
Gazlavay a, a da lëhdata
maja a da mbékdatara mebërey ata.

⁷⁸ A da lëhdata na, maj a anja na, maaya kalah,
asaya, a sërey dey-ceceh kalah fa ndëhay.
Fa slérndakwar mewedey da vad anda pas,

⁷⁹ amba a wadatar dey a ndëhay
ma njam daa lëvanj masa fa da mëcam,

1:68 1.68 Ps 41.14; 72.18; 111.9; Lk 4.18-21; 7.16; 19.44 **1:69 1.69** Ps 132.17;
Mt 20.30-31 **1:70 1.70** Rm 1.2; Iz 9.1-6; Mi 5.1-3 **1:71 1.71** Ps 106.10 **1:72**
1.72 Ps 106.45; 105.8-9; Lev 26.42 **1:73 1.73** MC 22.16-18 **1:74 1.74-75** Tit
2.12, 14 **1:76 1.76** Mal 3.1; Mt 11.10; Mk 1.2; Lk 7.27 **1:77 1.77** Jer 31.34
1:78 1.78 Mab 34.6; Iz 60.1-2; Mal 3.20

asaya, amba ya høtkwa ñga njey ta zazay.»

80 Bøzey a heyey, fa gøley, fa gøley, lenjesl fa søkwa. Fa døba ha, a daw a wuzlah-ley, aa manjakaya fetedse, kasl pas masa anja ma zlar ñga wuzey mey ñga Gazlavay fa mey ñga ndøhay Israyel hay.

2

*Mey da ray mayawa ñga Yesu
(Matiye 1.18-25)*

1 Daa masa ata ma yamørwa *Jañ-Baptis la na, Agustus, bay mahura da ray bay hay daa hwayak hay ñga *Rawm, a løvtar a mahura hay amba a sløfmata ndøhay daa hwayak anja hay tabiya.

2 Ngene, ara mesløfey ndøhay ñgeeme. Mesløfey ndøhay a ñgene na, a key daa masa Kiriniyus fa wata ndøhay daa hwayak ñga Siri.

3 Ndøhay tabiya a diyam ñga sløfwa vaw a. Kwa waawa na, a daw aa hwayak anja, masa papaha ma yawa da hwad a.

4-5 *Jawzef may, a sløkdey da *Nezeret daa hwayak ñga *Galile, a sløkdam ta kwakwa anja *Mari, a diyam a Betølehem daa hwayak ñga *Jude ñga sløfwa vaw. A diyam a Betølehem na, maja Bay *Davit zleezle a yawa da hwad a. Jawzef na, anja søkway ñga Davit. Mari, kwakwa anja ha na, aa ta hwad.

6 Ata ma wusam la a Betølehem na, kiya ñga Mari ta wuswa cay ñga yey.

7 Mari a yawa bøzey mezøle, mahura anja. Ta', a mbøza ta zana, a nada aa cek masa gønaw hay ma zømam cek da hwad a maja daa way meney ñga mølak hay na, slam ñgada ata daa ba.

Maslañ ñga Bay Gazlavay a wuzdatara mayawa ñga Yesu a mecøkwer hay

8 Daa hwayak a ñgene, mecøkwer hay daha, manatakaya ta tavad da ley. Fa jødam gønaw ata hay.

9 *Maslañ ñga Bay Gazlavay da vad ta', a wuztar vaw. Mewedey ñga Bay Gazlavay a sawa a ray ata. Mecøkwer hay a, a zluram ga, aa wasam pør-par!

10 Ama maslañ a heyey, a løvtar: «Ka zluram ba, maja ya sawa na, ya handakwar mey maaya masa ma da vøltar meesømey ga a ndøhay tabiya.

¹¹ Dasi tavad kede, da Betølehem, slala masa Bay *Davit ma yawa zleezle da hwad a, ndaw masa ma da ləhdata ndəhay ta yawa la maja akwar. Ara *Kəriste, Bay Mahura.

12 Yaw, amba ya wuzdakwara cek n̄ga s̄rey Mey a fara
fara, ka da h̄eftamar b̄ezey-gevew * mamb̄ezkaya ta zana,
manadakaya daa cek masa ḡonaw hay ma z̄emam cek da
hwad a.»

¹³ Wure wure ŋgene, maslaŋ hay ŋga Gazlavay mekele a samawa ga, a tulakamara maslaŋ ŋga Gazlavay heyey. A həlmamara Gazlavay ta walay. A ləvam:

¹⁴ «Anja ndəhay ñga həlmamara Gazlavay da vad, asaya, anja Gazlavay ñga vəltar zazay

a ndəhay masa aa ma wudta da bəla.»

Mecəkwer həy q diyam q Betəlehem

¹⁵ Fa døba ha, maslaŋ hay nga Gazlavay heyey a vøham a vad. Ta', mecøkwer hay a, a slam yawa da wuzlah ata, a lèvam: «Bay Gazlavay ma wuzdandakwara cek kede na, nakwa la a Betølehem, amba ya nøkakurwa cek masa ma key fetede.»

¹⁶ A slékdám, a diyam ta mewusey-vaw. A hëtfamatar ata
 *Mari ta *Jawzef, lej bëzey-gevew manakaya daa cek masa
 gënaw hay ma zëmam cek da hwad a.

17 Ata ma høtfamatara la na, a kadamatara cek masa maslan nga Gazlavay ma wuzdatara da ray bøzey a hevey.

18 Ndəhay tabiya ma cəndamara mey masa mecəkwer hay
a ma kadamatara na, a rəzlam.

¹⁹ Ama nga Mari na, a pa mey a, aa mevel anja. Mandaw mandaw fa walkey da ray a.

²⁰ Fa dəba ha, meçekwer hay heyey a vəham fa gənaw
ata hay. A həslmar ray a Gazlavay maja aa mahura da
ray ndəhay. A həlmamara da ray cek hay tabiya masa ata
ma cəndamərwa, ta masa ata ma hətmərwa fetede, maja
cek hay tabiya ta kam la anda maslanj ñga Gazlavay ma
wuzdatara heyey.

A pamar mezəley a Yesu

²¹ Fa dëba ha luma pal, ñar ta wuswa cay ñga sley mandawal ñga bëzey a, ta pas ñgene a pamar mezëley Yesu, mezëley masa maslañ ñga Gazlavay da vad ma wuzdara a mamaha daa masa ta key hwad daa ba aran.

2:11 2.11 Mt 20.30-32; Jan 4.42; SNM 5.31; 13.23; 2Pi 1.11 * **2:12 2.12**
bəzey-gevew: bəzey-ndedefez **2:14 2.14** Iz 57.19; Mt 10.13, 34; Mk 9.50; Lk
1.79; 10.5-6; 12.51; 19.38, 42; 24.36; Jan 4.27; SNM 10.36; Ef 2.14, 17 **2:19 2.19**
2.51 **2:21 2.21** 1.31

²² Fa dəba ḥga *mesley mandawal ḥga bəzey a, pas ta wuswa cay amba *Jawzef ta *Mari † a kam kwakwas ḥga tərey maaya fa Gazlavay anda kwakwas ḥga Mawiz ma ləvey maja mawuda. Da ray ḥgene, ata Jawzef ta Mari a diyam aa berney ḥga Jeruzelem. Asaya, a handamara bəzey ata ḥga wuzey a Bay Gazlavay,

²³ maja mawuzlalakaya daa *mewey ḥga Bay Gazlavay, a ləvey: «Bəza hay mezəle tabiya ma yamawa ḥgeeme na, ma pam wal ḥgada Bay Gazlavay.»

²⁴ A diyam amba a vəlam cek a Bay Gazlavay. A vəlam na, magwada-gwada hay cew, da daa ba, makurgwadakw hay cew, anda kwakwas ḥga Gazlavay ma ləvey.

Simeyanjw a həlma Bay Gazlavay maja Yesu

²⁵ Ndaw da *Jeruzelem e daha, mezəley Simeyanjw. Ndaw aha, ara ndaw maaya, fa səpa cəved ḥga Gazlavay ta mevel pal, aa fa səkwa ndaw masa ma da sawa ḥga ləhdata *Israyel hay. *Mesəfnəy ḥga Gazlavay aa da ray a.

²⁶ Mesəfnəy a, ta ləvar la: «Ka da məcəy na, si ka hətar *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ḥga ləhdata ndəhay la.»

²⁷ Fa dəba ha, Mesəfnəy ḥga Gazlavay heyey, a handa aa *Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay. Ta pas ḥgene, ata *Jawzef ta *Mari ta handamara Yesu, bəzey ata heyey la, aa way a, amba a kam kwakwas da ray a anda *kwakwas ḥga Mawiz ma ləvey.

²⁸ Simeyanjw a hətar bəzey a, ta', a humbta a har, a kar suse a Gazlavay, a ləvey:

²⁹ «Wure kede, Bay Gazlavay, mey masa kah ma ləvya na, ta key cay.

Anda kede, ka gwa ḥga mbəkdaya,

yah, ndaw ma ka sləra akah, ḥga məcəy ta zazay.

³⁰ Maja yah, ta dey adaw,

ya ta hətar ndaw ma da ləhdata ndəhay daa mebərey cay.

³¹ Ka wala ndaw aha na, ḥgada ndəhay tabiya.

³² Anja anda slam-mewedey ḥgada ndəhay da bəla tabiya. Ndəhay a da həlmamata ndəhay akah hay Israyel, maja ndaw aha kede.»

† **2:22 2.22** Jawzef ta Mari: Har-gədañ ḥga cərewel hay ta mey Gərek a ləvey: «...pas *ata* ta wuswa cay ḥga tərey maaya....». Derewel hay mekele a ləvam: «...pas *anja* ta wuswa cay ḥga tərey maaya....». Ndəhay a wulkam «ata» a wudey ḥga ləvey Jawzef ta Mari. Kwa kwakwas ḥga Mawiz aa guzley da ray ḥngwas daada gway na, ama ndəhay a wulkam Luk aa guzley da ray Jawzef may, maja Jawzef a ta gəsfar la fa Mari daa masa anja mawuda. **2:22 2.22-24** Lev 12; Mesl 18.15-16 **2:23 2.23** Mab 13.2 **2:30 2.30-31** Iz 52.10 **2:32 2.32** Iz 42.6; 49.6; 46.13

³³ Ata papaŋ ኃga Yesu ta mamaha a rəzlam da ray mey masa Simeyanjw maa guzley da ray bəzey a.

³⁴ Ta', Simeyanjw a pəstar mey. Fa dəba ha, a ləvar a Mari, mamaŋ ኃga Yesu: «Gazlavay a wala bəzey kede amba ndəhay Israyel ga a tədəm aa mebərey, siya hay may, a mbəkdamara mekey mebərey, a səpmara Gazlavay ta cəved e. Anja, ndaw ma wuzdatara a ndəhay ara Gazlavay ma wudey ኃga ləhdata ndəhay daa mebərey, ama ndəhay ga a da ኃgəldamara ba.

³⁵ A wuzdərwa mewulkey ኃga ndəhay ga maßadakaya la amba ndəhay tabiya a sərmara. Kah, mamaha na, mevel akah a tərkəsley la anda ndaw ma ኃgəmkə ta dəlaw.»

An a kar suse a Gazlavay

³⁶ Daa *Way-mekey-kwakwas ኃga Gazlavay heyey, ኃgwas ma təla mey ኃga Gazlavay daha, mezəley An. Anja, dam ኃga Fanəwel, səkway ኃga Aser. Aa madaŋwas cay. Daa sabara anja, a ley zel, a njam mevey maasala.

³⁷ Fa dəba ኃga zel e ma məcəy la, ኃgwas a, a njey taava anja, ኃgwas-vagay. Mevey anja, kwakwar daaŋgafad a ray a məfad. Aa daa Way-mekey-kwakwas ኃga Gazlavay a mandaw mandaw, fa kar sləra a Gazlavay taa vad, taa pas, fa key *daliyam, fa dərey daŋgay.

³⁸ Masa Simeyanjw ma pəstar mey cay na, wure wure ኃgene, An a ኃgəchey a cakay ata, a kar suse a Gazlavay. Fa dəba ha, aa guzley da ray bəzey a ኃgada ndəhay tabiya da *Jeruzelem masa fa səkwmara amba Gazlavay a ləhdata.

³⁹ Masa ata *Jawzef ta *Mari ma ndəvdamərwa mekey kwakwas a tabiya cay anda kwakwas ኃga Bay Gazlavay ma ləvey na, a vəhmawa a slala ata, *Nezeret, da *Galile.

⁴⁰ Bəzey a, fa gəley, fa gəley, fa hətey gədaŋ, lenjesl fa səkwa. Mepəsey-mey ኃga Gazlavay aa da ray a.

Yesu anja ta mevey kuraw a ray a cew

⁴¹ Fa mevey a, fa mevey a, ata *Jawzef, papaŋ ኃga Yesu, ta *Mari, mamaha a diyam a *Jeruzelem ኃga kawa gwagway ኃga *Pak.

⁴² Masa Yesu, anja ta mevey kuraw a ray a cew na, ta', a ኃgəlmara, a diyam bama aa gwagway a, anda kwakwas ata ma ləvey.

⁴³ Masa gwagway a daa saba na, a vəhmawa a way, ama Yesu, bəzey ata na, ta njawa sem fa dəba da Jeruzelem e. Ata papaha, ta mamaha, ta sərmara daa ba.

⁴⁴ A wulkam na, Yesu aa daa cəved ta ndəhay siya ma diyam ta ata. A kam daa cəved dər pal, ta', a səpmara da wuzlah səkway ata hay, ta da wuzlah jam ata hay.

⁴⁵ Ama ta hətmar daa ba. Da ray ŋgene, a vəham a Jeruzelem ŋga səpmərwa.

⁴⁶ Nga dər maakar a na, a hətfamar daa *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay. Anja manjakaya da wuzlah *ndəhay maa sərkada *kwakwas ŋga Mawiz, anja fa jəkfatar sləmay, faa cəfdafatar mey.

⁴⁷ Ndəhay tabiya ma jəkfamar sləmay, a rəzlam majə lenjesl anja, asaya, majə mey hay maaya masa anja ma mbəddatara.

⁴⁸ Ata papaha ta mamaha ma hətmar la na, a rəzlam ga da ray a. Mamaha a ləvar: «Bəz adaw, ka kandar anda kedə na, majə me? Ala ta papakw fa səpmaka, mevel ala ta dəsley sem.»

⁴⁹ A mbəddatara, a ləvtar: «Ka səpmaya majə me? Si ya njey daa way ŋga Papay na, ka sərmara ba daw?»

⁵⁰ Ama a sərmara mey a, a wudey ŋga ləvey kwara ba.

⁵¹ Ta', Yesu a samawa bama a slala *Nezeret heyey dəba. A cəntar mey. Ama mamaha na, fa wulkadata cek hay a kedə tabiya daa mevel anja.

⁵² Yesu fa gəley, fa gəley. Lenjesl fa səkwa. Anja maaya fa Gazlavay lej fa ndəhay.

3

*Jaŋ-Baptis a wuzey mey ŋga Gazlavay
(Matiye 3.1-12; Mark 1.1-8; Jaŋ 1.19-28)*

¹ Masa *Jaŋ-Baptis ma da zla sləra anja na, Bay Tiber, ta key mevey kuraw a ray a zlam cay daa bay da ray bay hay daa hwayak hay ŋga *Rawm. *Pawns Pilat anja bay daa hwayak ŋga *Jude. *Herawt, aa bay daa hwayak ŋga *Galile. Məlmaha *Fəlep, anja bay da Iture ta da Tərakwanit. Lizaniyas aa bay daa hwayak ŋga Abilej.

² Ata Han ta Kayif, ata mahura hay da ray ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay. Daa ŋgene, Jaŋ-Baptis, bəzey ŋga *Zakari, aa da wuzlah-ley. Ta', Gazlavay a wuzdara mey anja.

³ Da ray ŋgene, *Jaŋ a, a pəkta slam hay tabiya masa gweegwe ta wayam ŋga Jurden. A wuztar mey ŋga Gazlavay a ndəhay, a ləvtar: «Mbəddamara menjey akwar, səpmara Gazlavay ta mevel pal, hətam *baptem, amba Gazlavay a mbəkdakwara mebərey akwar.»

⁴ Cek aha ta key la anda *Izay, *ndaw ma təla mey ŋga Gazlavay zleezle, ma wuzlala daa c̄erewel ŋga Gazlavay, a ləvey:

«Ndaw fa wudey da wuzlah-ley, a ləvey:

Diymar c̄eved ŋgada Bay Mahura,

diymara c̄eved e maaya maaya dər e.

⁵ Pəshamatā lapatam hay c̄epa.

Rarakadamata aŋgwa hay, leŋ dəŋgwalay hay c̄epa.

Diymatā c̄eved hay magəjvadatakaya ŋga təram dər e,
sabalalamata c̄eved maaya ba hay.

⁶ Anda kede, ndəhay tabiya a hətmar Gazlavay la,

ndaw ma da ləhdandakwar daa mebərey.»

⁷ Daa masa ndəhay ga fa samawa fa Jan-Baptis, amba a katar baptem na, Jan-Baptis a, a ləvtar: «Hey! akwar bəza hay ŋga kucesl hay! Ma ləvkwar ka ləham la daa banay masa Gazlavay ma da handərwa a ray akwar na, wa?»

⁸ Kam cek maaya, amba ndəhay a sərmara akwar ta mbəd̄damara menjey akwar sem, akwar fa səpmara Gazlavay ta mevel pal. Ka da wulkam daa mevel akwar, ka ləvam: “Papa aləkwa na, ara *Abərahām, maja ŋgene, Gazlavay a da sərfandakwar dey-ceceh.” Ka da ləvam kəne ba, maja ya fa ləvkwar fara fara, Gazlavay a gwa ŋga tərdata aŋgwa hay kede ŋga səkway ŋga Abərahām may.

⁹ Wure kede, zlamba maŋgakaya cay ŋga ŋgəmey wudez hay ta slaslalay a c̄epa. Kwa wudez wura wura ma yey babəza maaya ba na, a da ŋgəmamara, a pamar awaw fa vəða.»

¹⁰ Ta', ndəhay makustakaya aa c̄efdamara, a ləvmar: «Kaa, ya da kam na, kwara?»

¹¹ A mbəd̄datara, a ləvtar: «Ndaw masa zana aŋga hay cew daha na, ŋga vəlar pal a ndaw masa zana aŋga daa ba. Asaya, ndaw masa cek mezəmey daha na, ŋga wunkamara ta ndəhay masa cek mezəmey daa ba.»

¹² Ndəhay ma cakala budaw a samawa ŋga key baptem may, aa c̄efdamara Jan, a ləvam: «Bay ala, kaa ala na, ya da kam kwara?»

¹³ A mbəd̄datara, a ləvtar: «Ka daa c̄efdam dala ŋga budaw ma fəna masa ŋgwamna maa c̄efda ba.»

¹⁴ Sewje hay may, a samawa, aa c̄efdamara kəne, a ləvam: «Kaa, ala na, ya da kam kwara?» A mbəd̄datara, a ləvtar: «Ka da təbam dala ŋga ndaw ta gədanj ba. Ka daa dədfamatar mey a ray ndəhay ba. Sasəmam da ray dala masa ata ma vəldamakwara fa mawurbay ŋga sləra akwar gway.»

¹⁵ Ndəhay na, fa səkwmara cek maaya ma da key. Da ray ŋene, kwa waawa da wuzlah ata fa wulkey daa ray anja, da Jan a na, ara *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ŋga ləhdəta ndəhay heyey kwa.

¹⁶ Anda kede, Jan a ləvtar a ndəhay tabiya: «Yah na, ya kakwar baptem ta yam daada gway, ama ndaw mekele ma fənya a sawa la. Kwa ya wusa ŋga pəska zewed ŋga tarak anja ba. Anja na, a da kakwar baptem ta *Mesəfnəy ŋga Gazlavay lej ta awaw.

¹⁷ Anja da gədak ta vəley mekəfey daw da har ŋga wunkey bəz-daw ta cekwesl e. Bəz-daw na, a da həla a wuded anja. Ama cekwesl e na, a da par awaw fa vədə, awaw masa ma məcəy ba ŋga sərmataw.»

¹⁸ Anda kede, Jan a vəltar gədaŋ a ndəhay ta mey hay mekele mekele saya, a wuztar *Mey-maaya-mawiya.

¹⁹ Ama Jan a mbədar ray a Bay Herawt maja aa ma la Herawdiyat, ŋgwas ŋga məlmaha, ŋga ŋgwas anja, asaya, maja aa ma key cek hay mekele mekele maaya ba.

²⁰ Da ray ŋene, Bay Herawt heyey a key cek maaya ba ma fəna saya, a kəzla Jan aa fərsəne.

Jan-Baptis a kar baptem a Yesu

(Matiye 3.1-12; Mark 1.1-8; Jan 1.19-28)

²¹ Masa *Jan-Baptis fa katar *baptem ŋgada ndəhay tabiya heyey na, Yesu a sawa amba a hətey baptem may. Ta', Jan-Baptis a kar baptem e. Fa dəba ha, Yesu a dərey dəngay. Masa aa fa dərey dəngay na, slam da vad bədəŋ! a würəy.

²² *Mesəfnəy ŋga Gazlavay a pawa salay a ray a, a nəkey anda makurgwadakw. Day a cənwa da vad, a ləvey: «Kah na, Bəzey adaw masa yah ma wuda kalah. Ya faa səmey ga da ray akah.»

Ndəhay daa səkway ŋga Yesu

(Matiye 1.1-17)

²³ Masa Yesu ma da zlar sləra anja na, anja ta mevey kwakwar maakar. Ndəhay a wulkam Yesu na, ara bəzey ŋga *Jawzef.

Jawzef na, bəzey ŋga Heley,

²⁴ Heley na, bəzey ŋga Matat,

Matat na, bəzey ŋga Levi,

Levi na, bəzey ŋga Melki,

Melki na, bəzey ŋga Janay,

Janay na, bəzey ŋga Jawzef,

25 Jawzef na, bəzey ɳga Matatiyas,
 Matatiyas na, bəzey ɳga Amus,
 Amus na, bəzey ɳga Nahum,
 Nahum na, bəzey ɳga Esəli,
 Esəli na, bəzey ɳga Nagay,
 26 Nagay na, bəzey ɳga Mat,
 Mat na, bəzey ɳga Matatiyas,
 Matatiyas na, bəzey ɳga Semeyinj,
 Semeyinj na, bəzey ɳga Jawzek,
 Jawzek na, bəzey ɳga Jawda,
 27 Jawda na, bəzey ɳga Jəwanaŋ,
 Jəwanaŋ na, bəzey ɳga Reza,
 Reza na, bəzey ɳga Zarubaabel,
 Zarubaabel na, bəzey ɳga Salatiyel,
 Salatiyel na, bəzey ɳga Neri,
 28 Neri na, bəzey ɳga Melki,
 Melki na, bəzey ɳga Adi,
 Adi na, bəzey ɳga Kwazam,
 Kwazam na, bəzey ɳga Elmadam,
 Elmadam na, bəzey ɳga Er,
 29 Er na, bəzey ɳga Yesu,
 Yesu na, bəzey ɳga Eliyezer,
 Eliyezer na, bəzey ɳga Jəwarim,
 Jəwarim na, bəzey ɳga Matat,
 Matat na, bəzey ɳga Levi,
 30 *Levi na, bəzey ɳga Simeyanjw,
 Simeyanjw na, bəzey ɳga Juda,
 Juda na, bəzey ɳga Jawzef,
 Jawzef na, bəzey ɳga Jawnam,
 Jawnam na, bəzey ɳga Eliyakim,
 31 Eliyakim na, bəzey ɳga Meleya,
 Meleya na, bəzey ɳga Mena,
 Mena na, bəzey ɳga Matata,
 Matata na, bəzey ɳga Natanj,
 Natanj na, bəzey ɳga Davit,
 32 *Davit na, bəzey ɳga Jese,
 Jese na, bəzey ɳga Awbet,
 Awbet na, bəzey ɳga Bəwaz,
 Bəwaz na, bəzey ɳga Sala,
 Sala na, bəzey ɳga Naasanjw,
 33 Naasanjw na, bəzey ɳga Aminadap,
 Aminadap na, bəzey ɳga Adəmiŋ,
 Adəmiŋ na, bəzey ɳga Arni,

Arni na, bəzey ɳga Esranjw,
 Esranjw na, bəzey ɳga Fares,
 Fares na, bəzey ɳga Juda,
 34 Juda na, bəzey ɳga *Jakwap,
 Jakwap na, bəzey ɳga Izak,
 Izak na, bəzey ɳga Abərahām,
 Abərahām na, bəzey ɳga Tara,
 Tara na, bəzey ɳga Nahwar,
 35 Nahwar na, bəzey ɳga Seruk,
 Seruk na, bəzey ɳga Ragaw,
 Ragaw na, bəzey ɳga Pelek,
 Pelek na, bəzey ɳga Eber,
 Eber na, bəzey ɳga Sala,
 36 Sala na, bəzey ɳga Kaynam,
 Kaynam na, bəzey ɳga Arfazat,
 Arfazat na, bəzey ɳga Sem,
 Sem na, bəzey ɳga Nəwe,
 Nəwe na, bəzey ɳga Lemek,
 37 Lemek na, bəzey ɳga Matuzala,
 Matuzala na, bəzey ɳga Henakw,
 Henakw na, bəzey ɳga Jaret,
 Jaret na, bəzey ɳga Meleliyel,
 Meleliyel na, bəzey ɳga Kaynam,
 38 Kaynam na, bəzey ɳga Enaws,
 Enaws na, bəzey ɳga Set,
 Set na, bəzey ɳga Adam,
 Adam a na, bəzey ɳga Gazlavay.

4

*Bay-malula a wudsey ɳga bata Yesu
 (Matiye 4.1-11; Mark 1.12, 13)*

¹ Fa dəba ha masa *Jan-Baptis ma kar *baptem la a Yesu na, Yesu a vəhwa daa wayam ɳga Jurden heyey. *Mesəfney ɳga Gazlavay aa da ray a, ta', a handa a wuzlah-ley.

² Aa manjakaya fetede dər kwakwar məfad. Bay-malula a sawa a cakay a, a jada ɳga bata amba a key cek maaya ba. Daa masa Yesu aa da wuzlah-ley a na, aŋga fa zəmey cek daa ba. Fa dəba ha, may a car dəba.

³ Ta', bay-malula heyey aa guzlar, a ləvar: «Da kah Bəzey ɳga Gazlavay na, tərda aŋgwa kede ɳga daf taw!»

⁴ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, a ləvey: "Ndaw na, a njey ta cek mezəmey daada ba."»

⁵ Fa dəba ha, bay-malula heyey a təpda aa slam magəlkaya a vad, wure ŋgene ta', a wuzdara hwayak hay masa bay hay ma wamata da bəla cəpa.

⁶ Ta', a ləvar: «Ya vəldakawa gədaŋ ŋga wey da ray hwayak hay a kede, ta zleley hay da hwad a cəpa. Maja cek hay a kede cəpa mavəldatakaya a har adaw, ya gwa ŋga vəldata kwa ŋgada waawa masa yah ma wudey.

⁷ Anda kede, da kah ma regedey fa mey adaw la na, cek hay a cəpa ya vəldatakawa la.»

⁸ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Mawuzlalakaya daa derewel ŋga Gazlavay, a ləvey: "Ka da ragadar na, si ŋgada Bay Gazlavay akah gway. Dərar dançay ŋgada Bay Gazlavay pal taava anja."»

⁹ Asaya, bay-malula a handa aa berney ŋga *Jeruzelem, a təpda aa ray ŋga *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay, ta', a ləvar: «Da kah Bəzey ŋga Gazlavay na, jəvey daa ray ŋga way kede a hwayak,

¹⁰ maja mawuzlalakaya daa derewel ŋga Gazlavay, a ləvey: "Gazlavay a ləvtar la a maslaŋ anja hay ŋga jədmaka."

¹¹ Mawuzlalakaya saya, a ləvey: "A sləwmaka la a har ata amba salay akah a gurzey fa anjwa ba."»

¹² Yesu a mbəddara, a ləvar: «Mawuzlalakaya daa derewel ŋga Gazlavay, a ləvey: "Ka da jada Bay Gazlavay akah ba."»

¹³ Masa bay-malula ta hətey mey ŋga jada Yesu daa saba na, ta', a daw, a mbəkda ŋga pas mekele.

*Yesu a zlar sləra anja daa hwayak ŋga Galile
(Matiye 4.12-17; Mark 1.14, 15)*

¹⁴ Yesu a vəhwə aa hwayak ŋga *Galile, ta gədaŋ ŋga *Mesəfnəy ŋga Gazlavay da ray a. Daa hwayak a cəpa, ndəhay a zlamar ŋgaa guzley da ray a.

¹⁵ Yesu fa wuzey mey ŋga Gazlavay daa way-mewuzey-mey hay ŋga Gazlavay. Ndəhay tabiya faa həmdamara.

*Ndəhay da Nezeret a rəsmara Yesu
(Matiye 13.53-58; Mark 6.1-6)*

¹⁶ Ta', Yesu a daw a *Nezeret, slala masa aa ma gəley da hwad a. Ta *pas meməskey-vaw, a mbəzey aa *way-mewuzey-mey ŋga Gazlavay anda aa ma daw maamandaw. A lecey, a daw fa mey ŋga ndəhay amba a jeŋgey derewel ŋga Gazlavay.

¹⁷ Ta', a vəlmar dərewel mapadakaya, masa *Izay, *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay, ma wuzlala zleezle. A pəska dərewel e, a hətfey slam mawuzlalakaya ma ləvey:

¹⁸ «Mesəfnəy ɳga Bay Gazlavay aa da ray adaw,
 Bay Gazlavay ta walaya la amba ya wuzdatara
 *Mey-maaya-mawiya ɳgada masa-viya hay.

A slərdiwa

 amba ya ləvtar a ndəhay majəwtakaya
 dasi har ɳga bay-malula na,
 Gazlavay ta pəskata sem.

A slərdiwa ɳga wurey dey ɳga wulaf hay,
 ɳga ləhey ndəhay dasi har ɳga masa-gəra ata hay.

¹⁹ A slərdiwa amba ya ləvtar dər masa Bay Gazlavay
 ma da wuzdərwa maaya anja a ray ndəhay na,
 ta wuswa cay.»

²⁰ Fa dəba ha, pad! pad! a pada dərewel e heyey, ta', a vəldara a ndaw ma ka sləra daa way a. A njey fa mey ata ɳga wuzey mey a. Ndəhay cəpa daa way a, fa nəkmara.

²¹ Yesu a zlar ɳgaa guzltar dəba, a ləvey: «Mey mawuzlalakaya masa tasana akwar ma cəndamara kede na, mey a ta key cay wure kede ɳgada akwar.»

²² Ndəhay cəpa a ləvam da wuzlah ata: «Mey masa aləkwa ma cəndakwa fa Yesu kede na, maaya.» A rəzlam da ray mey anja hay maaya masa anja maa guzldata, ta', a ləvam: «Haya, ara na, bəzey ɳga *Jawzef, ba diya?»

²³ Da ray ɳgene, Yesu a ləvtar: «Fara fara ka daa guzlam mey-menjey da ray adaw, ka ləvam: "Ndaw ma səra ray ɳga slalak, mbəlda ray akah!" Anda meləvey ka da ləvam: "Ala ma cəndamara sləra akah hay masa kah ma kata da Kapernayum la cəpa. Yaw, ka kəne da slala akah fede may."»

²⁴ Ta', Yesu aa guzltar saya, a ləvey: «Ya fa ləvkwar fara fara, kwa ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay wura wura na, fa təbmara maaya maaya daa hwayak masa aa ma yawa da hwad a na, daa ba.

²⁵ Wulkam da ray *Eli, ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay zleezle. Daa masa anja da bəla na, mevey maakar ta kiya maakwaw, var ta pawa daa ba. May mahura ta key la daa hwayak ɳga *Israyel cəpa. Ya fa ləvkwar fara fara, daa ɳgene, ɳgwas-vagay hay ga daha daa hwayak a,

²⁶ ama Gazlavay ta slərda Eli fa ɳgwas-vagay hay daa hwayak ɳga Israyel ɳga jənta daa ba səlak. A slərda na, si

fa ŋgwas-vagay masa *Jəwif ba ma njey da slala Sarəpta
daa hwayak ŋga Sidaŋw.

²⁷ Asaya, wulkam da ray Elize, ndaw ma təla mey ḥga Gazlavay zleezle. Daa masa aŋga da bəla na, maasəkula hay ga daa hwayak ḥga Israyel daha, ama kwa ta pərey ndaw pal dasi ata ḥga mbəley daa maasəkula ha daa ba. A pərey na, si Naamanj, ndaw Siri gway.»

²⁸ Masa ndəhay daa way-mewuzey-mey n̄ga Gazlavay
heyey ma cəndamara mey a na, ata tabiya, mevel a catar
ga da ray Yesu.

²⁹ Ta', a lacam, a sadamara, a badamara da wuzlah-way. A handamara aa mey-zelenj, amba a təvdamara ɳgada hwayak.

³⁰ Ama Yesu pat! a bey la da wuzlah ata, ndal! madaw anga.

Yesu a bəley malula da ray ndaw
(Mark 1.21-28)

³¹ Fa dəba ha, Yesu a daw a Kapernayum daa hwayak ŋga *Galile. Fetede faa sərkadata ndəhay daa *way-mewuzey-mey ŋga Gazlavay ta *pas meməskey-vaw.

³² Ndəhay a, a rəzlam da ray meesərkədey anşa ha, maja
aa guzley na, ta gədanj masa Gazlavay ma vəldara.

³³ Daa way-mewuzey-mey a ñgene, ndaw daha, aa ta malula da ray. A zlar mewudey ta gëdañ, a lëvey:

³⁴ «Haya, Yesu, ndaw *Nezeret, walay akah ta ḥala malula hay me? Ka sawa ḥgaa zəd̥dandar daw? Ya səra fara fara, kah na, ndaw ḥga Gazlavay, masa aa ma slərdərwa ḥga key sləra anga.»

³⁵ Yesu aa bœcar a malula da ray ndaw aha, a lœvar: «Njey teete. Bey da ray ndaw kede.» Malula da ray ndaw a heyey dac! a tœdda ndaw a, a hwayak fa mey nga ndœhay tabiya, a bey da ray ndaw aha, kwa ta kar cek daa ba.

³⁶ Ndəhay cəpa fetede heyey a rəzlam, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Haya! mey kede na, ara səkway əŋga mey wura, masa ndaw aha a təktar dəy a malula hay əŋga bam da ray ndəhay kede na!»

³⁷ Da ray ñgene, sləmay ñga Yesu fa zəley kwa daa wura
daa wura cəpa daa hwayak a.

Yesu a mbəley masa-macay hay ga
(Matiye 8.14-17; Mark 1.29-34)

³⁸ Yesu a bey daa *way-mewuzey-mey ɳga Gazlavay, a daw a way *Simanw. Mamaŋ ɳga ɳgwas ɳga Simanw a,

vaw fa car, awaw fa vaw ga. Da ray ŋgene, aa cəfdamara Yesu ŋga mbølda.

³⁹ A daw a gøbey a ray a, ta', aa bøcey amba macay a, a mbøkda ŋgwas aha. Macay a, mbak! a mbøkda, awaw fa vaw heyey daa saba. Wure ŋgene, ŋgwas aha pørta! a lecey, ta', a vøltar cek mezømey.

⁴⁰ Fa døba ha pas ma køzley la na, ndøhay tabiya da slala ha masa ndøhay ta macay hay da way ata hay daha, kwa macay hay wura wura, a handamatørwa fa Yesu. A patar har pal pal tabiya a ray, a mbøldata.

⁴¹ Malula hay ga a bam da ray masa-macay hay a, a wudam, a løvam: «Kah Bøzey ŋga Gazlavay.» Ama Yesu aa bøctar a malula hay a, a tøkta ŋgaa guzley majaa a sørmara aŋga *Køriste.

*Yesu a wuzey mey daa hwayak ŋga Jude
(Mark 1.35-39)*

⁴² Slam ma wurey la na, Yesu a bey da wuzlah-way, a daw aa slam masa ndøhay da hwad a daa ba. Ndøhay ga fa søpmara, ta', a høtmar. Masa ata ma høtmar la na, a wudam amba Yesu a njey ta ata, a mbøkdata ba.

⁴³ Ama Yesu a løvtar: «Si ya daw a slala hay mekele may ŋga wuzey *Mey-maaya-mawiya da ray mewey ŋga Bay Gazlavay da ray ndøhay, majaa Bay Gazlavay a slørdiwa na, ŋga key sløra ha køne.»

⁴⁴ Ta', Yesu a daw a pøkta slala hay a, a wuzey mey ŋga Gazlavay daa way-mewuzey-mey hay ŋga Gazlavay mekele mekele daa hwayak ŋga *Jude.

5

Yesu a zøley ndøhay maakar ŋgeeme ŋga key gula aŋga hay

(Matiye 4.18-22; Mark 1.16-20)

¹ Pas langar daha, Yesu, aŋga da mey døhwa ŋga Genezeret. Ndøhay ga makustakaya, fa njanjørdam vaw ŋgada cakay a, majaa a wudam a cøndamara mey ŋga Gazlavay.

² Kwambiwal hay cew daha da mey døhwa ha. Ndøhay ma kørza ewet, ata da hwad a daa saba, fa pørmata *tabaw ata hay. Yesu a høtatar kwambiwal hay a.

³ Ta', a tøpey aa kwambiwal ŋga ndaw mezøley *Simaŋw. Aa cøfda Simaŋw ha ŋga ŋgøchada kwambiwal a nekødøy

ŋgada wuzlah yam. Masa Simajw ma ŋgəchada kwambiwal a la na, Yesu ta', a njey ta njey a hwad a, fa wuzdatara mey ŋga Gazlavay a ndəhay da mey dəhwa ha.

⁴ Fa dəba ha masa anja ma wuzdatara mey ŋga Gazlavay la na, a ləvar a Simajw: «Iŋgəchada kwambiwal akah aa slam masa yam da hwad a selelen. Fetede, akwar ta mandala akah hay, kəzlamata tabaw akwar hay aa yam a, ka hətam ewet la.»

⁵ Simajw a mbəd̄dara, a ləvar: «Bay ala, tavad tavad kede, ala ta gəram la daa ewet e, ama kwa ya ta hətam daa ba səlak. Yaw, da ara kah ma ləvya na, ya kəzlamata tabaw hay a, aa yam a cəŋga.»

⁶ Ta', a kəzlamata tabaw ata hay aa yam, wure ŋgene, a kərzamawa ewet ga daa yam a. Tabaw hay a, a zlamar ŋga ŋgərey maja ewet ga kalah.

⁷ Anda kede, a gəvcamatərwa mandala ata hay daa kwambiwal mekele ŋga jənmata. Mandala ata hay a, a samawa, a rəhdamata kwambiwal hay cewete ta ewet, haa kwambiwal hay a, a wudam ŋga ndəkwam asi yam.

⁸⁻⁹ Ata Simajw *Piyer ta mandala anja hay tabiya, mandərzay a katar maja ewet ga masa ata ma kərzamara ha. Masa Simajw aha ma hətar maazla kede na, a regedey fa mey ŋga Yesu, a ləvar: «Bay Mahura, maaya na, ya ŋgəchey la da cakay akah, maja yah na, ndaw ta mebərey.»

¹⁰ Ata *Jak ta *Jaŋ, bəza hay ŋga Zebede, ma kam sləra bama ta ata Simajw, mandərzay a katar may. Da ray ŋgene, Yesu a ləvar a Simajw: «Ka zlurey ba, dəga tasana ka da zəlwa ndəhay aa cəved ŋga Bay Gazlavay anda kah ma kərzey ewet kede.»

¹¹ Ta', a ŋgəchadamata kwambiwal ata hay a rav-zazay, mbak! a mbəkdamata cek ata hay tabiya, a diyam asi Yesu.

*Yesu a pərey ndaw daa maasəkula
(Matiye 8.1-4; Mark 1.40-45)*

¹² Fa dəba ha, Yesu aa da slala laŋgar daha. Ndaw daha maasəkula fa vaw zlap zlap. Ndaw aha a hətar Yesu na, ta', a daw a regedey fa mey anja. A kar ambahw, a ləvar: «Bay adaw, da ka wudey na, ka gwa ŋga pərya daa maasəkula adaw kede.»

¹³ Yesu tal! a təlda har anja, a gəsfar, a ləvar: «Ya wudey amba maasəkula akah a pərey. Tərey ndaw mapərkaya dəba!» Wure wure ŋgene, maasəkula fa ndaw aha daa saba.

¹⁴ Ta', Yesu a kəta, a ləvar: «Ka da wuzda cek masa yah ma kakawa kede kwa a ndaw ba. Ama daw fa *ndaw ma ka kwakwas ḥga Gazlavay, amba a nəkaka. Fa dəba ha, vəlar cek a Gazlavay anda *kwakwas ḥga Mawiz ma ləvey, ḥga wuzey a ndəhay, maasəkula fa vaw akah daa saba.»

¹⁵ Ama ndəhay na, fa kadamara mey da ray Yesu ta gədaŋ ta gədaŋ cəŋga. Da ray ḥgene, ndəhay ga a samawa fa vəfa, a kusam, amba a jəkam sləmay fa mey masa aa maa guzley, asaya, amba a mbəldata masa-macay hay.

¹⁶ Kwa ndəhay fa samawa ga na, Yesu a njey da cakay ata mandaw mandaw ba, ama a bey la da wuzlah ata, a daw aa slam masa ndəhay da hwad a daa ba, amba a dərey dəngay a Gazlavay.

Yesu a mbəley ndaw maahəlbakaya

(Matiye 9.1-8; Mark 2.1-12)

¹⁷ Pas pal daha, Yesu faa sərkadata ndəhay. *Fariza hay ta *ndəhay maa sərkada kwakwas ḥga Mawiz manjatakaya fetede may. A samawa da slala hay mekele mekele da *Galile ta da *Jude, leŋ daa berney ḥga *Jeruzelem. Bay Gazlavay a vəlar gədaŋ a Yesu ḥga mbəldata masa-macay hay.

¹⁸ Ndəhay daha, a samawa, a handamawa ndaw maahəlbakaya manakaya da ray bebele. A səpam cəved amba a mbəzdamara aa way masa Yesu aa da hwad a, amba a pamara fa mey anja,

¹⁹ ama a hətam cəved ba majə ndəhay ga kalah. Anda kede, a təpam aa ray ḥga way a, a wuram slam daa ray ḥga way a, a təldamara ndaw maahəlbakaya kaa heyey da ray bebele anja ha ta laza, a wuzlah ndəhay makustakaya ga fa mey ḥga Yesu daa way a.

²⁰ Masa Yesu ma nəka ndəhay a, fa təbmara anja ta gədaŋ ḥga mbəlda ndaw ata na, ta', a ləvar a ndaw maahəlbakaya heyey: «Jam adfaw, ya fa ləvka mebərey da ray akah daa saba.»

²¹ Ndəhay maa sərkada kwakwas ḥga Mawiz ta Fariza hay heyey a cəndamara mey kede na, a wulkam daa ray ata, a ləvam: «Ara səkway ḥga ndaw wura ma pa ray anja ḥga Gazlavay kede, na! Ma gwa ma mbəkda mebərey ḥga ndaw na, wa? Si Gazlavay pal taava anja ma gwa ma mbəkda mebərey ḥga ndaw, ba diya?»

²² Ama Yesu ta səra mewulkey ata sem, aa cəfdata, a ləvtar: «Ka wulkam anda kede, majə me?»

²³ Ya gwa ya ləvar: "Mebørey akah daa saba", da daa ba, ya gwa ya ləvar: "Sløkdfey, daw ta salay akah." Dasi mey hay cewete kede na, masa ta banay ɳga ləvey ɳgada yah na, wura? *

²⁴ Yaw, ya wudsey amba ka sərmara yah, *Bəz ɳga Ndaw, yah ta gədaŋ ɳga mbøkey mebørey ɳga ndəhay da bəla.» Anda kede, Yesu ta', a ləvar a ndaw maahəlbakaya heyey: «Ehe, ya fa ləvka: "Sløkdfey, la bebele akah, daw a way."»

²⁵ Wure wure ɳgene, ndaw aha a sløkdfey, a lecey fa dey ata tabiya, a la bebele anja heyey, ta', a daw a way ta mehəlmey Gazlavay.

²⁶ Ndəhay tabiya fetede a rəzlam. A həlmamara Gazlavay ta meney ray. A ləvam: «Cek masa ɳga menjey aləkwā, ya ta hətkwa daa ba na, ya ta hətkwar la tasana dəba.»

*Yesu a zəla Levi ɳga səpa
(Matiye 9.9-13; Mark 2.13-17)*

²⁷ Fa dəba ha masa Yesu ma ka maaazla kede la, a bawa daa way a, a daw, a da nəkey dey na, a ray *ndaw ma cakala budaw mezəley *Levi. Anja manjakaya fa key sləra daa slam meckeley budaw. Ta', Yesu aa guzlar, a ləvar: «Sawa, səpya.»

²⁸ Da ray ɳgene, Levi a, pərta! a sløkdfey, a mbøkdata cek anja hay tabiya, a daw asiya.

²⁹ Fa dəba ha nekədsey, Levi a kar gwagway mahura ɳgada Yesu da way anja. Ndəhay ma cakala budaw ta ndəhay mekele makustakaya ga fetede, a zəmamara daf ɳga gwagway a bama.

³⁰ *Fariza hay ta *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz da wuzlah ata, aa ɳguram mey, a ləvmatar a *gula hay ɳga Yesu: «Ka zəmam daf ta ndəhay ma cakala budaw lenj ta ndəhay ma zləba kwakwas ɳga Mawiz na, kwara?»

³¹ Yesu a mbøfdatar, a ləvtar: «Ndəhay masa ata wurwer na, mey ata ta ndaw ma vəlda slalak daa ba. Ama ma wudsey mey ɳga ndaw ma vəlda slalak na, si ndəhay masa-macay hay gway.

³² Yaw, ndəhay ma wulkam ata ndəhay maaya fa mey ɳga Gazlavay na, Gazlavay ta slərdiwa ɳga zəlta daa ba, ama a slərdiwa na, ɳga zəley ndəhay masa ta mebørey amba a mbøfdamara menjey ata, a səpmara Gazlavay ta mevel pal.»

* **5:23 5.23** Yesu a wudsey ɳga ləvey anja ta gəra ɳga ləvey: «Sløkdfey, daw ta salay akah», maja a gwamara ɳga hətmar cek masa aa ma da ka fara fara. Ama da a ləvey: «Mebørey akah daa saba» na, ta gəra ɳga ləvey ba, maja a gwamara ɳga hətmar cek aha fara fara ba. **5:24 5.24** Jaŋ 5.36 **5:28 5.28** Mt 8.21-22 **5:29 5.29** Mt 9.10 **5:32 5.32** 19.10

Mey da ray mekey daliyam
(Matiye 9.14-17; Mark 2.18-22)

³³*Fariza hay heyey a lëvmar a Yesu: «Gula hay ñga *Jañ-Baptis ta pas langar fa kam *daliyam, fa dëram dañgay, asaya, gula ala hay fa kamara kène may. Ama gula akah hay na, a zémam cek, a sam cek mandaw mandaw na, maja me?»

³⁴Yesu a mbëdëdatara ta mey-menjey, a lëvey: «Da ndaw a zélwa ndëhay aa mekey mélak ñga kwakwa ñga zémey cek na, ndëhay a, a gwamara a kam daliyam daa masa zel-kwakwa ha aa da cakay ata daw? A kam daliyam ba sélak.

³⁵Ama pas a, a sawa la, masa ata ma da kérzamara zel-kwakwa ha. Daa ñgene dëba na, a kam daliyam la.»

³⁶Fa dëba ha Yesu a ñgatara mey a saya ta zana, a lëvey: «Kwa ndaw ma ñgorey zana mawiya ñga dëpey zana magurma na, daa ba. Da a ka kène na, ta nësa zana mawiya sem, zana ha fa da cémam ta magurma daa ba.

³⁷Asaya, ndaw a gwa ñga zlërey wuzam meededek e aa kwene-kwene † magurma ba. Da a zlëra a hwad a na, wuzam a, a mësley, a ñgéra kwene-kwene he la. Wuzam a, a mbëdëy la, asaya, kwene-kwene he a nësey la.

³⁸Si ka zlëra wuzam meededek e aa kwene-kwene mawiya.

³⁹Da ndaw fa sey wuzam mamëslkaya na, a wudey ñga sey meededek e saba, maja a wulkey wuzam mamëslkaya na, a fëna meededek e.»

6

Yesu, anja bay ma wey da ray pas memëskey-vaw
(Matiye 12.1-8; Mark 2.23-28)

¹Ta *pas memëskey-vaw daha, ata Yesu ta gula anja hay a diyam taa ley ñga cek anda daw *. Gula anja hay heyey a hëbam cek aha, a babërmara, aa mbëdmara.

²Maja ñgene, ndëhay da wuzlah *Fariza hay a lëvmatar: «Akwar fa kam cek matëkakaya daa *kwakwas ñga Mawiz ta pas memëskey-vaw na, maja me?»

³Yesu a mbëdëdatara, a lëvtar: «Akwar ta jañgamara daa ërewel ñga Gazlavay cek masa *Davit ma ka zlezzle na, daa ba daw? Ta pas langar daha, ata Davit ta ndëhay anja hay, may fa catar, ama cek mezëmey fa ata daa ba.

5:33 5.33 Mt 6.16-17; 11.18-19; Lk 7.33-34 **5:34 5.34** Mt 9.15 [†] **5:37 5.37**
 kwene-kwene: Ara cek anda des (gwajakwad) ama makakaya ta ambal. ^{*} **6:1**
6.1 cek anda daw: Ta mey Pëlta na, mezëley «alkamaari», ta mey Nasara «le blé». **6:1 6.1** Mew 23.25 **6:2 6.2** Mab 20.8-10 **6:3 6.3-4** 1Sam 21.2-7; Lev 24.5-9

⁴ Maja እገኑ Davit e a mbəzey aa way እንደ Gazlavay, a təbwa pej masa mavəldakaya እንዳ Gazlavay, ta' a zəmey, asaya, a vəltar a ndəhay aŋga hay may. Ama, pej e na, kwakwas እንደ Mawiz a vəley cəved a ndəhay tabiya እንደ zəmamara ba, si ndəhay ma ka kwakwas እንደ Gazlavay gway.»

⁵ Yesu aa guzltar saya, a ləvtar: «Ma wey da ray pas meməskey-vaw na, ara yah, *Bəz እንደ Ndaw.»

Yesu a dīyra har maməckaya እንደ ndaw ta pas meməskey-vaw

(Matiye 12.9-14; Mark 3.1-6)

⁶ Ta *pas meməskey-vaw daha saya, Yesu a daw aa *way-mewuzey-mey እንደ Gazlavay. Ta', aa sərkadata ndəhay daa way a. Ndaw dahan fetede, har-zəmay maməckaya.

⁷ *Ndəhay maa sərkada kwakwas እንደ Mawiz ta *Fariza hay, ata fetede may. Fa jədmara Yesu da a da mbəley ndaw ta pas meməskey-vaw kwa. A jədmara anda kede na, amba a hətam mey እንደ kərza Yesu.

⁸ Ama Yesu a səra mewulkey ata. Da ray እገኑ, aa guzlar a ndaw masa har maməckaya heyey, a ləvar: «Sləkdey, lecey fa mey እንደ ndəhay tabiya.» Ndaw aha, ta', a sləkdey, a lecey.

⁹ Fa dəba ha, Yesu aa guzltar a ndəhay ma jədmara heyey, a ləvtar: «Yaw, ya wudey yaa cəfdəkwar, kwakwas aləkwa a ləvey na, kwara? Ta pas meməskey-vaw na, aləkwa ta cəved እንደ key maaya a ndaw daw, da daa ba, እንደ key maaya ba daw? Aləkwa ta cəved እንደ ləhey ndaw daa meməcəy daw, da daa ba, እንደ mbəkey ndaw እንደ məcəy daw?»

¹⁰ Ta', Yesu a nəkta tabiya pal pal cəgagay, fa dəba ha, aa guzlar a ndaw heyey, a ləvar: «Təldərwa har a.» Tal! a təldara har a. Har a, ta', a dīyey aa slam a.

¹¹ Ama Fariza hay ta ndəhay maa sərkada kwakwas እንደ Mawiz heyey na, mevel a catar ga. A zlamar mesley yawa da wuzlah ata, a ləvam: «Ya da kadakwa ndaw Yesu kaa na, kwara?»

Yesu a weley ndəhay meslərey aŋga hay kuraw a ray a cew

(Matiye 10.1-4; Mark 3.13-19)

¹² Daa dər hay a እገኑ, Yesu a daw a aŋgwa እንደ dərwa dangay. Fetede tavad tavad aŋga fa dərey dangay a Gazlavay.

¹³ Masa slam ma wurey cay na, ta', a zəlta gula aŋga hay a cakay a. A weley ndəhay kuraw a ray a cew da wuzlah ata, a pata ŋga ndəhay aŋga hay meslørey.

¹⁴ A pey ŋga ndəhay meslørey a na, *Simaŋw, ndaw masa aa ma par mezəley *Piyer heyey, ta məlmaha *Andere, *Jak, *Jaŋ, *Fəlep, *Bartelemy,

¹⁵ *Matiye, *Tuma, Jak bəzey ŋga Alfe, Simaŋw, ndaw da wuzlah ndəhay ma wudam ŋga ləhdamata ndəhay ata hay dasi har ŋga masa-gəra ata hay,

¹⁶ Jud bəzey ŋga Jak, ta Juda Iskariyawt ndaw ma vəlda Yesu a har masa-gəra aŋga hay.

Yesu a mbəley masa-macay hay

(Matiye 4.23-25)

¹⁷ Fa dəba ha, Yesu a pawa salay daa aŋgwa ta ndəhay aŋga hay meslørey. A lacam aa papalah aa slam masa ndəhay aŋga hay siya hay ga da hwad a. Ndəhay mekele ga fetede daha a samawa daa hwayak ŋga *Jude. Kwa daa berney ŋga *Jeruzelem ta samawa la may. Asaya, ndəhay siya a samawa daa berney ŋga Tir ta ŋga Sidanw, berney hay masa da mey-bəlay.

¹⁸ Ndəhay a ŋgene a samawa ŋga cəney mey ŋga Yesu, asaya, a samawa amba Yesu a mbəldata daa macay ata hay. Da wuzlah ndəhay a ŋgene na, ndəhay ta malula da ray daha fa səram banay. Yesu ta', a bəlta malula da ray ndəhay a.

¹⁹ Ndəhay tabiya a səpam cəved ŋga gəsey fa Yesu majə gədaŋ daa vaw aŋga fa bawa ŋga mbəldata ndəhay tabiya.

Mey da ray maaya ŋga Gazlavay ta banay ma da sawa a ray ndəhay

(Matiye 5.1-12)

²⁰ Masa Yesu ma mbəldata masa-macay hay cay na, a mbədəy dey ŋgada fa ndəhay aŋga hay, a ləvtar:

«Akwar masa-viya hay,

maaya ŋga Gazlavay aa da ray akwar

maja Bay Gazlavay fa wey da ray akwar fara fara.

²¹ Akwar masa may fa cakwar wure kədə,

maaya ŋga Gazlavay aa da ray akwar

maja Gazlavay a rəhdakwar la.

Akwar masa fa təwam wure kədə,

maaya ŋga Gazlavay aa da ray akwar

maja kaa saŋgəram la.

²² «Da ndəhay fa rəsmakwar,

fa mbədmakwar dəba,
 fa cədmakwar, asaya,
 faa guzlam mey hay maaya ba a ray akwar,
 maja akwar gula adaw hay, yah, *Bəz ɳga Ndaw na,
 maaya ɳga Gazlavay aa da ray akwar.

²³ Da masa ndəhay a fa kamakwar anda kede na,
 sasəmam, jəvam ta meeməlkey
 maja Gazlavay a pəlkwara mawurbay akwar la
 maaya maaya da gazlavay da vad.

Papaŋ ɳga papa ata hay a sərdamata banay
 ta ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay zleezle na, kəne.

²⁴ Ama akwar masa-zleley hay na,
 banay a sawa la a ray akwar
 maja akwar ta zəmamara wiya akwar cay wure kede.

²⁵ Akwar masa ma rəham sem wure kede,
 banay a sawa la a ray akwar,
 maja may a cakwar la.

Akwar masa faa saŋgəram wure kede,
 ka da njam daa banay, ka təwam la.

²⁶ «Akwar masa ndəhay faa həmdamakwar wure kede,
 banay a sawa la a ray akwar.

Ara anda kede papaŋ ɳga papa ata hay zleezle
 maa həmdamata ndəhay ma təla mey ta membərzley.»

Mey da ray mewudey masa-gəra hay
(Matiye 5.38-48; 7.12a)

²⁷ Yesu a ləvtar saya: «Wure kede ya fa ləvkwar, akwar
 ndəhay masa ma jəkam sləmay fa mey adaw: Wudmata
 masa-gəra akwar hay, kamatar maaya a ndəhay masa ma
 ɳgəldamakwar ba,

²⁸ pəsmatar mey a ndəhay masa ma nəsmakwar, dəram
 dançay maja ndəhay ma sərdamakwar banay.

²⁹ Da ndaw a kədka a cakay baazlam na, mbəddara cakay
 lanjar saya. Da ndaw a lakawa dawura akah na, mbəkda
 ɳga la, vəldara deñ-kece saya.

³⁰ Kwa waawa maa cəfdafaka cek na, vəlar. Da ndaw ta
 ley cek la fa kah na, ka daa cəfdə həz-hez † ba.

³¹ Wure kede, kamatar cek maaya a ndəhay, anda akwar
 ma wudam ɳga kamakwara maaya kəne may.

³² «Da ka wudam ndəhay ma wudmakwar daada gway
 na, ka wulkam Gazlavay a kakwar maaya la maja daw?

Maja kwa ndəhay masa ta mebərey na, fa wudmata ndəhay masa ma wudmata kène.

³³ Da ka kam cek maaya njada ndəhay masa ma kamak-war maaya gway na, ka wulkam Gazlavay a kakwar maaya la maja daw? Maja kwa ndəhay masa ta mebərey na, fa kamara kène may.

³⁴ Yaw, da ka vəlam cek hay a ndəhay masa ka wulkam wara a vəhdamakwara gway na, Gazlavay a vəlkwar cek maaya la maja daw? Maja kwa ndəhay masa ta mebərey na, fa vəlmatar cek hay a ndəhay masa wara a vəhdamatara kène.

³⁵ Ama akwar na, wudmata masa-gəra akwar hay, kamatar maaya, vəlmatar cek a ndəhay masa ma gwamara njga vəhdamakwara ba. Da akwar fa kamara anda kede na, Bay Gazlavay da vad a pəlkwara mawurbay akwar la ga, a tərdakwar la njga bəz aŋga hay, maja aŋga na, fa sərey dey-ceceh fa ndəhay masa ma kam suse ba, len fa ndəhay malamba hay.

³⁶ Kam maaya a ndəhay anda Papa aləkwa Bay Gazlavay ma key maaya a ndəhay.»

*Mey da ray membəkey mebərey njga ndəhay
(Matiye 7.1-5)*

³⁷ Yesu aa guzltar saya, a ləvtar: «Ka da wulkam daa mevel akwar, ka ləvam, "Anja manaj njaa zədəy maja mebərey aŋga na" kène ba, maja Bay Gazlavay a daa zəddakwar maja mebərey akwar kène may. Ka da mbədmatar ray a ndəhay ba, anda kede Bay Gazlavay a mbədkwar ray daa ba may. Mbəkdamatara mebərey njga ndəhay, Gazlavay a mbəkdakwara mebərey akwar la kène may.

³⁸ Vəlam cek a ndəhay, Gazlavay a vəlkwar la kène. A da kwiykwar ga aa gabal akwar mahura, a rədkwara, aa jəkakwara haa a rəhey, siya mbak. Bay Gazlavay a da wakwara cek ta daram masa akwar ma wamatara a ndəhay mekele may.»

³⁹ Fa dəba ha, Yesu aa guzltar ta mey-menjey saya, a ləvtar: «Ndaw-wulaf a gwa njga dəda ndaw-wulaf cəla daw? Da ndaw-wulaf a dəda wulaf cəla na, ata cewete a tədam la aa vəged.»

⁴⁰ Yaw, ndaw maa sərkey na, a səra cek a fəna ndaw maa sərkada ba. Ama da ndaw a taa sərkey la maaya maaya na, aŋga anda ndaw maa sərkada ha gway.»

⁴¹ Ta', Yesu a njey mey mekele saya, a ləvey: «Ka nəkey dey fa guzer daa dey njga məlmakw, ama hwadam mahura masa daa dey akah na, ka wulkey da ray a ba na, kwara?

⁴² Ka gwa njga ləvar njgada məlmakw, "Məlma adaw, dəgəy ya lakawa guzer daa dey akah la". Anja kah na, hwadam mahura daa dey akah daha, ama ka hətar ba na, kwara? Kah, ndaw masa ta neneh cew! La hwadam daa dey akah la dəgəy, amba ka hətar dey njəd-njed njga ley guzer daa dey njga məlmakw.»

*Mey-menjey ta wudez meyey babəza maaya ta maaya ba
(Matiye 7.16-20; 12.33-35)*

⁴³ Yesu a ləvtar saya: «Fara fara, wudez masa maaya na, a yey babəza maaya ba na, daa ba. Yaw, wudez masa fa betey ta betey na, a yey babəza maaya na, daa ba may.

⁴⁴ Kwa wudez wura wura a da sərey na, fa babəza ha. Anda kede, ka gwa njga njəley səked fa manjaraf ba. Ka gwa njga njəley gudav fa bəz-tak ba.

⁴⁵ Ndaw maaya na, fa wuzdərwa cek masa maaya daa mevel aŋga maaya. Ndaw malamba may, fa wuzdərwa cek maaya ba daa mevel aŋga maaya ba. Fara fara, mey masa ndaw maa guzlda na, fa wuzdərwa cek masa mabadakaya daa mevel aŋga.»

*Mey-menjey ta way hay cew
(Matiye 7.24-27)*

⁴⁶ Yesu a ləvtar: «Ka zəlmaya "Bay Mahura, Bay Mahura" ama ka kamara cek anda yah ma ləvkwar ba na, maja me?

⁴⁷ Wure kede amba ya wuzdakwara kwa waawa ma sawa fa yah, ma jəkey sləmay fa mey adaw, ma ka cek anda mey a la na,

⁴⁸ ya wa ndaw aha ta ndaw ma wudey njga ləmey way, ma zləda salay njga way a maaya maaya kasl fa pərad. A pa salay a, a ray a. Pas masa var ta pawa la, wayam a lawa, a zləra way a, ama a gwa njga bəzla ba maja salay njga way a mapakaya maaya da ray pərad.

⁴⁹ Ama ndaw ma cənda mey adaw, ma ka cek anda mey a daa ba na, ya wa ta ndaw ma pey salay njga way manjar njga zləfey. Pas masa var ta pawa la, wayam a lawa, a zləra way a, way a kərep! a bəzley cəpa.»

7

*Yesu a mbəlda madərlam njga mahura njga sewje hay
(Matiye 8.5-13)*

¹ Masa Yesu ma wuzdatara mey aŋga cay tabiya a ndəhay na, ta', a daw a Kapernayum.

² Fetede, ndaw Rawma daha, aŋga mahura ŋga sewje hay temere. Ndaw a ŋgene, a wuda madərlam aŋga daha kalah. Ama madərlam a, vaw fa car ga, fa da mœcay.

³ Masa ndaw a ma cənda mey da ray Yesu na, ta', a slørey ndəhay mahura hay ŋga *Jewif hay da slala ha ŋgene fa Yesu ŋgaa cəfdamərwa ŋga sawa amba a mbəlda madərlam aŋga ha.

⁴⁻⁵ Ndəhay mahura hay a, a wusam fa Yesu, a kamar ambahw, a ləvmar: «Maaya na, ka jəna mahura ŋga sewje hay a. Ara ndaw maaya ŋga jəney, majā a wudndakwar aləkwa Jəwif hay kalah, ara aŋga ma ləmndakwara *way-mewuzey-mey ŋga Gazlavay fede.»

⁶ Masa Yesu ma cənda mey a la na, ta', a diyam bama. A wusam gweegwe ta way ŋga mahura ŋga sewje hay heyey na, mahura ŋga sewje hay a, a slørey jam aŋga hay fa Yesu ŋga ləvmar: «Mahura ŋga sewje hay a ləvey: “Bay adaw, ka da gərwa vaw ŋga sawa saba, majā ya wusa amba ka mbəzey a way adaw ba.

⁷ Majā ŋgene, ya nəka na, ya wusa ŋga wusey fa mey akah ba. Ama, da ka ta ləvey mey pal la na, madərlam adaw a mbəley la.

⁸ Ya ləvka anda kede majā yah na, sewje hay mahura da ray adaw daha, asaya, yah mahura da ray sewje hay mekele may. Da ya ləvar ŋgada sewje laŋgar “daw”, a daw. Da ya ləvar ŋgada ndaw laŋgar “sawa”, a sawa. Da ya ləvar ŋgada beke adaw “ka sləra kede”, a ka.»

⁹ Masa Yesu ma cənda mey a kede la na, a mbafar ara mey ba. A mbədəfey dey fa dəba ŋgada fa ndəhay ma diyam asiya, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar, fara fara kwa ya ta hətey ndaw ma paya ŋga ndaw aŋga fara fara anda ndaw kede daa ba səlak, kwa da wuzlah səkway adaw hay *Israyel hay, ya ta hətey daa ba.»

¹⁰ Ndəhay masa mahura ŋga sewje hay ma slərdata heyey na, a vəhmawa a way, a hətfamar madərlam a, vaw fa car daa saba.

Yesu a sləkdadərwa bəzey ŋga ŋgwas-vagay daa meməcay

¹¹ Fa dəba ha, Yesu a diyam ta gula aŋga hay lej ta ndəhay mekele mekele ga a slala Nayinj.

¹² Masa gweegwe fa da mbəzam a slala ha na, a cam ray ta ndəhay fa lamawa vagay ŋga bəzey ŋgadaa cəvay. Ara

bəzey ḥga ḥgwas-vagay da. Bəzey aŋga ha pal ḥgene. Ndəhay ga da slala ha fa diyam asi vagay a.

¹³ Masa Bay Mahura ma hətar ḥgwas aha na, a kar deycech, a ləvar: «Dəka mevel, ka təway ba!»

¹⁴ Aŋga ma ləvar la anda kede na, ta', a ḥgəchey, a gəsfar har fa bebele masa vagay da ray a heyey. Ta', ndəhay ma lamara vagay kaa, a lacam. Yesu aa guzlar a vagay a, a ləvar: «Bəz-gula, ya fa ləvkə: "Sləkdey!"»

¹⁵ Vagay kaa, ta', a sləkdey, a njey ta njey, a zlar meeguzley. Yesu a ləvar a mamaha: «Ehe, bəzey akah!»

¹⁶ Ndəhay tabiya a rəzlam, a zluram, a həlmamara Gazlavay, a ləvam: «Tasana, ndaw mahura ma təla mey ḥga Gazlavay ta sawa la a wuzlah aləkwa.» A ləvam saya: «Gazlavay ta sawa la ḥga jəney ndəhay aŋga hay.»

¹⁷ Ndəhay daa hwayak ḥga *Jude tabiya ta daa hwayak hay masa ta cakay tabiya ta cəndamara cek masa Yesu ma ka kede la.

*Jaŋ-Baptis a slərdata gula aŋga hay cew fa Yesu
(Matiye 11.2-19)*

¹⁸ Daa masa *Jaŋ-Baptis aŋga daa fərsəne na, gula aŋga hay aa guzlmər da ray cek hay tabiya masa Yesu ma kata. Ta', Jaŋ-Baptis a zəlwa gula aŋga hay cew,

¹⁹ a slərdata fa Bay Mahura amba aa cəfdəmara, a ləvmar: «Kah na, *Kəriste, ndaw ma da sawa ḥga ləhdata ndəhay heyey daw? Da daa ba, ya səkwam ndaw mekele ma da sawa daw?»

²⁰ Ta', a diyam. Masa ata ma wusam fa Yesu la na, a ləvmar: «Jaŋ-Baptis a slərdandərwa ḥgaa cəfdəka, a ləvey: "Kah na, Kəriste, ndaw ma da sawa ḥga ləhdata ndəhay heyey daw? Da daa ba, ya səkwam ndaw mekele ma da sawa daw?"»

²¹ Ta pas ḥgene, Yesu fa mbəley masa-macay hay ga, kwa cek mecey wura wura cəpa, fa bəley malula hay da ray ndəhay ga, asaya, fa wurey dey ḥga wulaf hay ga.

²² Fa dəba ha, a mbəfsdatara a ndəhay masa *Jaŋ ma slərdata heyey, a ləvtar: «Diyam, kadamara cek masa akwar ma hətmar ta dey akwar, ta akwar ma cəndamara ta sləmay akwar a Jaŋ-Baptis a. Ləvmar na, wulaf hay fa hətmar dey dəba, jegwer * hay fa diyam maaya maaya ta salay ata, maasəkula hay ta sədəm sem, madagazlam hay fa cənam sləmay, ndəhay maməctakaya fa sləkdeyamawa

7:12 7.12 1Bay 17.17 7:15 7.15 1Bay 17.22-23 7:16 7.16 1.68; 19.44; **ndaw ma təla mey ḥga Gazlavay: Mt 16.14; 21.11, 46; 26.68; Mk 6.15; 8.28; 14.65;**

Lk 7.39; 9.8, 19; 22.64; 24.19; Jan 4.19; 6.14; 7.40; 9.17 *** 7:22 7.22** jegwer: Ndaw masa salay pal maaya ba.

daa meməcey, ndəhay masa-viya hay fa cəndamara Mey-maaya-mawiya dəba.

²³ Ndaw ma mbəkda metəbey-mey adaw ba majə sləra masa yah ma ka na, maaya ɳga Gazlavay aa da ray a.»

Mey da ray Jan-Baptis

²⁴ Ndəhay masa *Jan-Baptis ma slərdata heyey ma diyam la na, Yesu a zlar maa guzltar da ray Jan-Baptis a, a ndəhay ga da cakay a, a ləvtar: «Akwar ma diyam a wuzlah-ley na, ɳga nəkwa me? Ka nəkmawa na, guzer masa memed ma wusa daw? Ara anja ba, ba diya?

²⁵ Kaa, akwar ma diyam ɳga nəkwa na, me? Ka nəkmawa na, ndaw masa ma pey zana maaya fa vaw daw? Anja ndəhay masa ma pam zana maaya fa vaw na, ara ndəhay ma njam daa wiya da way bay hay, ba diya?

²⁶ Wuzdamiwa, ka diyam ɳga nəkwa na, wa? Ka nəkmawa na, *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay, ba diya? Ya fa ləvkwar, fara fara ara anja. Ama a fəna ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay la saya,

²⁷ majə *Jan a na, ara ndaw masa mey ɳga Gazlavay mawuzlalakaya maa guzley da ray a, a ləvey:

“Bay Gazlavay a ləvar a Bəzey anja:

Ehe, ya fa slərey maslanj-cəved adaw fa mey akah,
amba a dīykawa cəved akah.”

²⁸ Yesu a ləvtar saya: «Ya fa ləvkwar fara fara, da wuzlah ndəhay da bəla na, kwa ndaw ma fəna Jan-Baptis daa ba. Ama ndaw mecəhe da wuzlah ndəhay masa Bay Gazlavay fa wey da ray ata na, ndaw aha a fəna Jan-Baptis.

²⁹ «Ndəhay cəpa fetede ma cəndamara mey ɳga Jan na, ta təbmara mey a la, a sərmara Gazlavay fa key cek ta cəved e. Kwa ma cakala budaw hay ta təbmara la may. Ndəhay a ɳgene ta təbmara la amba Jan-Baptis a katar *baptem.

³⁰ Ama *Fariza hay ta *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz ta təbmara cek masa Gazlavay ma wudsey ɳgada ata na, daa ba, majə a wudsam Jan-Baptis a katar baptem ba.»

³¹ Yesu aa guzltar mey mekele saya, a ləvtar: «Ya da wa səkway ɳga ndəhay masa wure kede kaa na, ta me? Ata anda me?

³² Ata anda bəza hay masa manjatakaya fa yam mey da wuzlah ata, a ləvam: “Ala ta famakwar sləlam la, ama akwar ta gərvam daa ba. Ala ta zlamakwar walay vagay la, ama akwar ta təwam daa ba.”

³³ Ya ləvkwar anda kede na, maja Jan-Baptis ta sawa la ḥga wuzkwar mey. A zəmey daf anda ndəhay mekele ba, a sey wuzam ba, ama ka ləvam: “Anja ta malula da ray.”

³⁴ Yah, *Bəz ḥga Ndaw, ya sawa, ya fa zəmey cek, ya fa sey cek anda ndəhay mekele. Ama ka ləvam: “Nəkmara, ndaw a kede, a wulkey si ḥga zəmey cek ta ḥga sey wuzam ḥgada hwad anja gway. Asaya, anja na, ara jam ḥga ndəhay ma cakala budaw ta ḥga ndəhay ma zləba kwakwas ḥga Mawiz.”

³⁵ Ama yah na, ya fa ləvkwar, ndəhay a da sərmara lenjesl ḥga Gazlavay, anja maaya na, ta fa ndəhay anja hay tabiya ma təbmara lenjesl e.»

Ngwas ta mebərey a mbədar bərdey fa salay ḥga Yesu

³⁶ Ndaw Fariza daha, a zəla Yesu a way anja ḥga zəmey daf. Yesu a daw a way ndaw aha, ta’, a njam ḥga zəmey daf.

³⁷ Da slala ha ḥgene ḥgwas daha, aa fa key mebərey kalah. A cənda masa Yesu fa zəmey daf da way ndaw Fariza ha na, ta’, a daw ta kwalaba marəhkaya ta bərdey da har a way ndaw aha. Kwalaba ha ḥga anġwa maavərkwakaya mezoley «*albaatəra».

³⁸ A regedey gweegwe ta salay ḥga Yesu. A təway haa matəway a, a gəcey fa salay ḥga Yesu, a takwadə salay a ta enġwec ḥga ray anja, a kərza salay a, a səmdə, ta’, a mbədərda bərdey heyey fa vəda.

³⁹ Ndaw Fariza ma zəla Yesu ḥga zəmey daf heyey, ma hətar ḥgwas aha fa takwadə salay ḥga Yesu na, a wulkey daa ray anja, a ləvey: «Da ndaw kede fara fara ara *ndaw ma təla mey ḥga Gazlavay na, anja a səra ḥgwas ma gəsfar fa salay kede na, ara ḥgwas ta mebərey kalah.»

⁴⁰ Da ray ḥgene, Yesu aa guzlar a ndaw Fariza ha, a ləvar: «*Simaŋw, ya wudey ḥgaa guzlka mey pal.» Simaŋw a mbədərda, a ləvar: «Gweguzley taw, Bay adaw.»

⁴¹ Yesu a ləvar: «Ndəhay cew daha, a lam dəvaz fa ndaw. Ndaw pal a ley gabal temere zlam. Ndaw laŋgar a ley gabal kwakwar zlam †.

⁴² Ama ata cewete ta gwamara ḥga pəlmara dəvaz a daa ba. Anda kede, ndaw ma vəldatara dəvaz a heyey, a mbəkdatara dəvaz a. Yaw, dasi ata cewete kede na, ma da wuda ndaw ma mbəkdatara dəvaz a kalah na, wa?»

7:33 7.33 1.15 7:33 7.33-34 Mt 9.14; Mk 2.18; Lk 5.33 **7:34 7.34** Mt 9.10

7:36 7.36 11.37 7:37 7.37-38 Mt 26.6-7; Mk 14.3 **7:39 7.39 7.16** † **7:41**

7.41 gabal temere zlam: Ta mey Gerek a ləvey «deniye temere zlam.» Deniye pal na, ara mawurbay ḥga sləra ḥga ndaw fa mevərndey. **7:42 7.42** Mt 18.27

⁴³ Simanjw a mbəddara, a ləvar: «Ya wulkey ma da wuda kalah na, ndaw masa aa ma mbəkdara dəvaz ga da ray a heyey.» Ta', Yesu a ləvar: «Ahaw fara, ka taa guzley la, ara anja.»

⁴⁴ Fa dəba ha, ta', a mbədsey dey fa ŋgwas kaa heyey, a ləvar a Simanjw: «Ka fa hətar ŋgwas kede, ba diya? Ya sawa na, a way akah, ama ka ta vəlya yam ŋga pərey salay daa ba. Anja na, ta pəryawa salay la ta matəway, ta takwaddayawa la ta engwec ŋga ray anja.

⁴⁵ Ya sawa a way akah, ka ta təbya maaya maaya daa ba, ama anja na, dəga anja ma mbəzwə a way akah kede haa wure kede ta mbəkda ŋga səmdayawa salay daa ba.

⁴⁶ Ka ta takwaddaya mal fa ray daa ba, ama anja ta mbədya bərdey la fa salay adaw.

⁴⁷ Da ray ŋgene, ya fa ləvka masa anja ma wudya kede na, fa wuzdərwa kwa anja ta mebərey ga kalah na, mebərey a daa saba. Ama ndaw ma wulkey anja ta mebərey ga daa ba, amba Bay Gazlavay a mbəkdara mebərey a na, ŋgene ara ndaw ma wuda Gazlavay nekədøy gway.»

⁴⁸ Fa dəba ha, Yesu a ləvar a ŋgwas heyey: «Mebərey akah daa saba.»

⁴⁹ Ndəhay masa manjatakaya ŋga zəmey ɔf bama heyey, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Kede na, ara wa masa ma gwa ŋga mbəkey mebərey ŋga ndaw kede na!»

⁵⁰ Ama Yesu a ləvar a ŋgwas a heyey: «Bay Gazlavay ta ləhdaka cay daa mebərey, maja kah ma paya ŋga ndaw akah fara fara. Daw ta zazay.»

8

Ma pəkam ta Yesu na, wa hay wa?

¹ Fa dəba ha, Yesu a daw aa berney hay leŋ a slala hay ŋga wuzey *Mey-maaya-mawiya da ray mewey ŋga Gazlavay da ray ndəhay. Ndəhay masa ma pəkam ta Yesu na, ara gula anja hay kuraw a ray a cew

² ta ŋgusay masa anja ma bəley malula da ray ata, ta masa anja ma mbəldata daa macay. Ngusay a na, ara *Mari da Magdala, ŋgwas masa Yesu ma bəley malula maasala da ray a heyey,

³ Zaan, ŋgwas ŋga Kuza ndaw ma nəkey dey fa zleley ŋga Bay *Herawt, leŋ Suzan, ta ŋgusay mekele mekele. Ngusay a na, a jənmata ata Yesu ta gula anja hay kuraw a ray a cew ta zleley ata hay.

*Mey-menjey ta ndaw maa kwecey hulfad a ley
(Matiye 13.1-23; Mark 4.1-20)*

⁴ Daa berney hay mekele mekele ndəhay fa samawa fa Yesu. Masa ndəhay ga ata da cakay a na, Yesu ta', aa guzltar ta mey-menjey, a ləvey:

⁵ «Ndaw mehəvey daha, a daw ŋgaa kwecey hulfad a ley aŋga. Daa masa aŋga faa kwacada hulfad a na, hulfad lanjar a kəzley aa cəved. Ndəhay a diyam ta ray a. Diyan hay a ndamara.

⁶ Siya a kəzley aa slam masa pərad, a pəcwa nekədsey na, a kweley majā yam daa slam aha daa ba.

⁷ Siya a kəzley a wuzlah hatak. A pəcwa da wuzlah hatak a. Hatak a njanjərda, a təka ŋga gəley.

⁸ Ama siya a kəzley aa slam maaya, a pəcwa, a gəley, a yeý babəza ga, a key temere.» Yesu a ləvtar ta gədanj: «Da ndaw, aŋga ta sləmay na, ŋga cənda mey a maaya maaya.»

⁹ Gula hay ŋga Yesu aa cəffsamara amba a sərmara mabara ŋga mey-menjey kede.

¹⁰ Yesu a mbəddatar, a ləvtar: «Gazlavay ta vəlkwar cəved la ŋga sərey mey hay mabadatakaya da ray mewey aŋga da ray ndəhay. Ama ndəhay siya hay na, ya wuzdatara ta mey-menjey. Anda kede,

“Fa nəkam dey, ama a hətmar dey ba.

Fa jəkam sləmay, ama a cəndamara ba.”

¹¹ «Ehe, ya wuzdakwara mabara ŋga mey-menjey a. Hulfad na, ara mey ŋga Gazlavay.

¹² Ndəhay siya ata anda mey-cəved masa hulfad ma kəzley a hwad a. Ndəhay a fa jəkam sləmay fa mey ŋga Gazlavay, ama bay-malula a sawa, a la mey a la daa mevel ata, amba a təkta ŋga təbmara mey a majā Gazlavay a da ləhdata.

¹³ Ndəhay mekele ata anda slam masa pərad. A cəndamara mey ŋga Gazlavay, a təbmara ta meesəmey. Ama a hway slaslalay ba. A təbmara ŋga menjey nekədsey gway. Anda kede, ta pas masa cek maaya ba fa batata na, a mbəkdamara mey a.

¹⁴ Hulfad ma kəzley a wuzlah hatak na, aŋga anda ndəhay mekele ma cəndamara mey ŋga Gazlavay ama a mbəkdamara mey a daa walaj majā mewulkey ata aa da ray cek hay mekele mekele, ta da ray zleley lej da ray menjey daa wiya da bəla. Anda kede, sləra masa ata ma kamara na, aŋga anda daw, babəza fa vədfa daa ba, səfteker.

¹⁵ Hulfad ma kəzley aa slam maaya na, anga anda ndəhay siya ma jəkam sləmay, ma təbmara mey a aa mevel ata maaya maaya, a kam cek anda Gazlavay ma wudsey. A təbmara mey a, a mbəkdamara ba. Anda kede, mey a, a yey daa mevel ata anda hulfad ma pəcwa ma yey ga.»

*Mey-menjey ta petərla
(Mark 4.21-25)*

¹⁶ Yesu a ləvtar saya: «Da ndaw ta gədsey awaw la aa petərla na, a dəpa ta maŋgayak ba, a pa asi harŋgawaw ba. Ama a pa aa slam mepey petərla ɳga wada slam daa way a, amba ndəhay ma mbəzam a hwad a na, a hətmar dey.

¹⁷ Cek hay tabiya mabadakaya, a wuzwa la a palah. Cek masa ndəhay ma sərmara ba na, a sərmara la, asaya, a wuzwa la aa slam-mewedsey.

¹⁸ Pam lengesl amba ka jəkam sləmay maaya maaya. Da ndaw ta təba mey ɳga Gazlavay la na, Gazlavay a jəna la ɳga təba mey a ma fəna ma fəna. Da ndaw ta təba mey ɳga Gazlavay daa ba na, kwa mey a nekədsey masa anja ma wulkey daa mevel anja daha na, Gazlavay a badərwa la tabiya.»

*Maman ɳga Yesu ta məlmaha hay na, ara wa hay wa?
(Matiye 12.46-50; Mark 3.31-35)*

¹⁹ Fa dəba ha, ata mamaŋ ɳga Yesu ta məlmaha hay a diyam fa Yesu, ama ta gwamara ɳga wusey a cakay a daa ba, maja ndəhay ga kalah.

²⁰ Ndəhay fetedə aa guzlmər a Yesu, a ləvmar: «Ata mamakw ta məlmakw hay malacatakaya daa ambaw, a samawa fa akah, faa cəfdamaka.»

²¹ Ama Yesu a mbəd'datarə, a ləvtar a ndəhay tabiya: «Mamay ta məlma adfaw hay na, ara ndəhay masa ma jəkam sləmay fa mey ɳga Gazlavay, ma kam cek anda mey a ma ləvey.»

*Yesu a lacada bərgadaŋ da wuzlah dəhwa
(Matiye 8.23-27; Mark 4.35-41)*

²² Ta pas lanjar daha, Yesu a təpam ta gula anja hay, aa kwambiwal, a ləvtar: «Təŋgkwa a dey lanjar ɳga dəhwa.» Ta', a diyam.

²³ Daa masa ata fa təŋgam na, Yesu aa daa dar. Wure ɳgene, bərgadaŋ a zlar mekey da ray yam. Kwambiwal heyey, a rəhey ta yam, ndəhay da hwad a fa daa zədfam.

²⁴ Da ray ŋgene, gula aŋga hay, a ŋgəcham a cakay a, a slékadamara, a ləvmar: «Bay Mahura! Bay Mahura! Aləkwa fa da mœckwa!»

Yesu ta', a slékdey, aa bəcey ta gədaŋ, a təka bərgadan ta yam ma wusey heyey. Bərgadan heyey a key saba, yam a wusey saba.

²⁵ Yesu aa guzltar a gula aŋga hay a, a ləvtar: «Ka pamaya ŋga ndaw akwar fara fara ba na, maja me?»

Ama gula aŋga hay a, a zluram, a rəzlam, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Ndaw a kaa na, ara wa? Masa aa guzlar kwa ŋgada bərgadan, kwa ŋgada yam, a cənar mey kedə na!»

Yesu a bəley malula hay da ray ndaw

(Matiye 8.28-34; Mark 5.1-20)

²⁶ Ata Yesu ta gula aŋga hay a wusam aa hwayak ŋga ndəhay Gəraza hay ta dey laŋgar ŋga dəhwa, dey ta' ŋgada *Galile.

²⁷ Ata ma wusam la na, Yesu a pawa salay daa kwambiwal a. Ndaw daa berney fetede daha a sawa a cada ray. Ndaw aha, aa ta malula da ray. Menjey ga, ta kəzley zana fa vaw daa ba. A njey na, da way ba, ama daa cəvay hay.

²⁸ Daa masa aŋga ma hətar Yesu na, a zlar mewudey, a tədey asi salay aŋga, aa guzlar ta gədaŋ, a ləvar: «Yesu, Bəzey ŋga Gazlavay da vad, ka wudey fa yah na, me? Ambahw, ka da sərdaya banay ba!»

²⁹ Aa guzley anda kede, maja Yesu ma ləvar a malula ha ŋga bey da ray aŋga. Malula ha fa kar mandaw mandaw. Ndəhay aŋga hay a jəwmata har ta salay hay ta calalaw amba a njey da way, ama ndaw a, a key gədaŋ, a dəsla calalaw a. Malula ha fa hwada a ley.

³⁰ Ta', Yesu aa cəfda, a ləvar: «Mezəley akah na, me?» A mbədədara, a ləvar: «Mezəley adaw na, "ga".» A ləvey anda kede maja malula hay ga da ray a daha.

³¹ Malula hay heyey na, a kamar ambahw a Yesu amba a bəlta aa vəged meseleŋ e ba.

³² Daa slam aha ŋgene, ŋgaba ŋga vetem hay ga daha da mecəkwer da aŋgwa. Malula hay da ray ndaw heyey a bərkwamara Yesu ŋga vəltar cəved amba a mbəzam a ray vetem hay a. Yesu ta', a vəltar cəved.

³³ Ta', malula hay a, a bam da ray ndaw aha, a diyam a mbəzam a ray vetem hay a. Wure ŋgene, vetem hay a tabiya a bam ray, a hwam ta gədaŋ ŋgadaa heelen, a tataram, a kwiyam saf! aa yam, a bəbətam cəpa.

³⁴ Masa mecəkwer hay ḥga vetem hay kaa heyey ma hətmar cek ma key la anda kede na, a hwam a wuzdamara mey a, a ndəhay daa berney a, lenj a ndəhay da slala hay masa ta cakay.

³⁵ Ndəhay a, a samawa ḥga nəkey cek mekey fetede he. A wusmawa a cakay Yesu na, a hətfamar ndaw masa Yesu ma bəlta malula hay da ray anja heyey. Ndaw aha manjakaya da cakay Yesu, anja ta zana fa vaw. A səra lenjesl dəba. Ndəhay ma samawa ḥga nəkey cek ma key heyey na, mandərzay a katar.

³⁶ Ndəhay fetede ma hətmar Yesu ma bəlta malula hay da ray ndaw heyey, a kadamatara a ndəhay ma samawa ḥga nəkey cek ma key heyey.

³⁷ Anda kede, ndəhay tabiya daa hwayak ḥga Gəraza hay a ləvmar a Yesu ḥga daw la daa hwayak ata, maja fa zluram ga. Da ray ḥgene, Yesu a təpey aa kwambiwal ḥga daw.

³⁸ Ndaw masa Yesu ma bəlta malula hay da ray anja heyey, a kar ambahw a Yesu ḥga vəlar cəved amba a diyam cew e. Ama Yesu ta vəlar cəved ḥga diyam cew e daa ba, a vəhda, a ləvar:

³⁹ «Daw a way akah, ta kadatara cek mahura masa Gazlavay ma kakawa kede tabiya a ndəhay.» Ta', ndaw aha a daw, a wuzda mey da ray cek masa Yesu ma ka tabiya da ray a heyey ḥgada ndəhay daa berney a tabiya.

*Yesu a mbəley ḥgwas ta a sləkədərwa dam ḥga Jayirus
daa meməcəy*

(Matiye 9.18-26; Mark 5.21-43)

⁴⁰ Ndəhay ga fa səkwmara Yesu da dey lañgar ḥga dəhwa ḥga *Galile. Anja ma vəhwa la na, ndəhay a təbmara ta meesəmey.

⁴¹ Ndaw daha mezəley Jayirus. Anja *bay-ray ḥga *way-mewuzey-mey ḥga Gazlavay fetede. A wusey fa Yesu, a tədey asi salay anja. A kar ambahw ḥga daw a way anja,

⁴² maja dam anja daha, anja pal, mekele daa ba, vaw fa car, fa da məcəy. Dam aha, mamba mevey kuraw a ray a cew.

Masa Yesu fa daw a way Jayirus a na, ndəhay fa ḥgacamara ta kede ta kede.

⁴³ Da wuzlah ndəhay a ḥgene, ḥgwas daha mambaz fa mbədfwa da hwad, dəga mevey kuraw a ray a cew. Ta ndəvda zleley anja sem cəpa fa dakwter hay, ama kwa ndaw ma gwa a ray macay a daa ba.

⁴⁴ Ngwas aha a njgəchey njgada fa Yesu ta fa dəba, a gəsfar har fa mey njga zana anja. Wure wure njgene, mambaz anja heyey tan! a dəsley mey.

⁴⁵ Yesu aa cəfdata ndəhay, a ləvey: «Ma gəsfaya na, wa?» Kwa waawa a ləvey: «Ara yah ba, ara yah ba.» Ta', *Piyer a ləvar: «Bay adaw, ray akah tabiya mazlərkaya ta ndəhay fa njgacamaka kaa na, ka ləvey ma gəsfaya wa na, kwara?»

⁴⁶ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ndaw ta gəsfaya la, maj aya səra gədaŋ daa vaw adaw ta bey la.»

⁴⁷ Ngwas aha, a nəka na, Yesu ta səra sem, a gwa a bəda ray anja saba. Ta', a daw fa Yesu, aa faa wesey maj a fa zlurey. A tədsey asi salay anja. Ta', a kada fa mey njga ndəhay tabiya a gəsfar har fa zana njga Yesu na, maj a me, asaya, a kada Yesu a mbəlda wure wure njgene na, kwara.

⁴⁸ Fa dəba ha, Yesu a ləvar: «Dam adaw, ka ta mbəley cay maj a kah ma paya njga ndaw akah fara fara. Daw ta zazay.»

⁴⁹ Masa Yesu faa guzlar njgada njgwas aha aran na, ndaw a sawa ta meslərey da way Jayirus, bay-ray njga way-mewuzey-mey njga Gazlavay heyey, a ləvar: «Dam akah heyey, ta məcəy sem. Ka da gərda vaw ta Bay Mahura saba.»

⁵⁰ Ama Yesu ma cənda mey a na, a ləvar a Jayirus: «Mevel akah a da tədsey ba. Paya njga ndaw akah fara fara gwyan, dam akah a mbəley la.»

⁵¹ Masa Yesu ma wusey la a way Jayirus na, kwa a vəley cəved a ndaw njga mbəzey asiya ba, si ma mbəzam asiya na, ata Piyer, *Jan, *Jak, len papanj njga dam aha ta mamaha gwyan.

⁵² Ndəhay tabiya fetede fa təwam, fa wudam maj a dam aha. Ama Yesu a ləvtar: «Ka təwam ba. Dam aha ta məcəy daa ba, ama a key a ney aa dəar.»

⁵³ Ndəhay a, aa saŋgəram a ray Yesu maj a sərmara dam aha ta məcəy sem.

⁵⁴ Yesu a njgəchey fa dam aha heyey, ta', a kərza fa har, aa guzlar ta gədaŋ, a ləvar: «Bəzey, sləkdey!»

⁵⁵ Mesəfnəy anja a vəhwə aa slam a, ta', a sləkdey wure njgene. Yesu a ləvtar njga vəlmər cek mezəmey.

⁵⁶ Papanj njga dam aha ta mamaha a rəzlam ga, ama Yesu a kətata, a ləvtar: «Cek masa ma key kəde na, ka da kadamara njgada ndaw ba.»

9

*Yesu a slørdata gula aŋga hay kuraw a ray a cew
(Matiye 10.5-15; Mark 6.7-13)*

¹ Yesu a kusta gula aŋga hay kuraw a ray a cew, a vøltar gødaŋ ŋga key maazla amba a følam malula hay wura wura tabiya da ray ndøhay, asaya, amba a mbølam masa-macay hay.

² Aŋga ma vøltar gødaŋ la na, ta', a slørdata ŋga wuzey mey da ray mewey ŋga Gazlavay da ray ndøhay, asaya, ŋga mbøley masa-macay hay.

³ Ta', a løvtar: «Diyam, ama daa madaw akwar na, ka da lam cek a har ba, ka da lam zlanday ba, ka da lam gabal ba, ka da lam cek mezømey ba, ka da lam dala ba. Ndaw a da ley zana cew ba.

⁴ Kwa daa slam wura wura ndaw ma tøfkwar la a way aŋga na, njam a way a ŋgene kasl pas masa akwar ma da diyam.

⁵ Kwa daa slam wura wura ndøhay ma tøfmakwar daa ba na, raramatara lagwada fa salay akwar hay amba ka wuzdamatara ata ndøhay ta mebørey, diyam la da slala ha.»

⁶ Ta', gula aŋga hay heyey a pøkam da slala hay mekele mekele daa hwayak ŋga *Galile, a wuzam *Mey-maaya-mawiya, a mbølam masa-macay hay, kwa daa wura daa wura cøpa.

*Ray a høbar a Bay Herawt
(Matiye 14.1-12; Mark 6.14-29)*

⁷ *Herawt, ndaw ma wa hwayak ŋga *Galile ŋgene, a cønda mey da ray ata Yesu ta gula aŋga hay. Mey a, a høbar ray majा ndøhay faa guzlam mey hay mekele mekele. Ndøhay a løvam: «Ndaw aha na, ara *Jaŋ-Baptis ma sløksawa daa memøcøy.»

⁸ Siya hay a løvam: «Ara *Eli ma wuzwa vaw.» Mekele hay a løvam: «Ara ndaw pal dasi ndøhay ma tøla mey ŋga Gazlavay zleezle ma sløksawa daa memøcøy.»

⁹ Ama Herawt a løvey: «Jaŋ-Baptis na, ya ta døslra ray sem. Kaa ndaw masa yah ma cønda mey da ray a kedø na, ara wa døba wa?» Da ray ŋgene, a søpey cøved ŋga høtar Yesu.

*Yesu a vøltar cek mezømey a ndøhay ma føna gabal zlam
(Matiye 14.13-21; Mark 6.30-44; Jaŋ 6.1-14)*

¹⁰ Fa døba ha, ndøhay meslørey ŋga Yesu kuraw a ray a cew heyey a vøhmawa fa Yesu, a kadamara cek hay tabiya

masa ata ma kamərwa daa mepəkey ata. Yesu ta', a ŋgəlta taava ata, a diyam aa slam gweegwe ta slala Betsayda.

¹¹ Ama ndəhay ga ma cəndamara ata sem na, a diyam asi ata. Yesu a təfta ta meesəmey. A wuztar mey da ray mewey ŋga Gazlavay da ray ndəhay, asaya, a mbəldata masa-macay hay.

¹² Yaw, mamba pas a kəzley na, gula aŋga hay kuraw a ray a cew heyey a ŋgəcham a cakay a, a ləvmar: «Ləvtar a ndəhay kede ŋga diyam a wuzlah-way, da daa ba, a slala hay ta cakay, amba a səpam slam-meney ta cek mezəmey, majā aləkwa da wuzlah-ley.»

¹³ Ama Yesu a ləvtar: «Akwar ta ray akwar, vəlmatar cek mezəmey!» Gula hay a, a mbəd̄damara, a ləvmar: «Da har ala na, peŋ zlam ta ewet cew gway. Da ka wudey amba ndəhay tabiya kede a zəmam cek na, si ya diyam ya hədkamawa kwa.»

¹⁴ Da wuzlah ndəhay a ŋgene, zel hay a key gabal zlam. Yesu a ləvtar a gula aŋga hay a: «Njadamata njakw! njakw! kwakwar zlam, kwakwar zlam.»

¹⁵ Gula aŋga hay ta', a njadamata tabiya anda Yesu ma ləvtar.

¹⁶ Fa dəba ha, Yesu hal! a həlta peŋ zlam ta ewet cew heyey, ta', a bangada dey a vad, a kar suse a Gazlavay majā cek mezəmey a. Ta', a papəsa, a vəldatara a gula aŋga hay amba a wunkamatara a ndəhay a.

¹⁷ Kwa waawa a zəmey haa a rəhey. Ta', gula aŋga hay a cakalamara siya ŋga cek hay a ma mbəkey. Macakalakaya ha, gadakar kuraw a ray a cew.

Ndəhay a padamara Yesu na, ŋga wa?

(Matiye 16.13-28; Mark 8.27-9.1)

¹⁸ Ta pas laŋgar daha, Yesu fa dərey dəngay pal taava aŋga. Gula aŋga hay ata da cakay a. Ta', Yesu aa cəfd̄ata, a ləvtar: «Yah na, ndəhay a padamaya na, ŋga wa?»

¹⁹ Gula aŋga hay a, a mbəd̄damara, a ləvmar: «Ndəhay siya a ləvam kah na, *Jan-Baptis. Mekele hay a ləvam kah na, *Eli, *ndaw ma təla mey ŋga Gazlavay zleezle. Mekele hay saya a ləvam kah na, ndaw pal dasi ndəhay ma təla mey ŋga Gazlavay zleezle ma sləkdfawa daa meməcsey.»

²⁰ Ta', Yesu aa cəfd̄ata saya, a ləvtar: «Kaa akwar may, ka ləvam yah na, wa?» *Piyer a mbəd̄dara, a ləvar: «Kah na, *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ŋga ləhdata ndəhay.»

²¹ Yesu a kətata gula anja hay, a katar mey, a ləvtar: «Ka da wuzdamara mey a kede a ndaw ba.»

²² A ləvtar saya: «Si yah, *Bəz ɳga Ndaw, ya sərey banay la ga dəgay. Mahura hay ɳga *Jəwif hay, *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay, lej *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz, a rəsmaya la, fa da təbmara ara Gazlavay ma slərdiwa na, daa ba. A da kədmaya vagay. Ama ɳga dər maakar a na, ya sləkcfawa la daa meməcey.»

Mey da ray mesəpey Yesu

²³ Ta', Yesu a ləvtar a ndəhay tabiya: «Da ndaw a wudey ɳga səpya na, si a mbəkda mewulkey da ray ray anja, a səpya ta mevel pal, si a bəsa banay ma da sawa a ray anja mandaw mandaw maja yah, anda yah ma da məcəy fa hwadam mazlaŋgalakaya.

²⁴ Sərmara, kwa waawa ma wudey ɳga ləhda heter anja na, a key ɳgene, aa zədda. Ama kwa waawa maa zədda heter anja maja yah na, a key ɳgene, a ləhda heter anja ha.

²⁵ Da ndaw a hətey cek hay tabiya masa anja ma wudey da bəla kede, ama aa zədda heter anja, da daa ba, a nəsa ray anja na, mehətey cek hay a tabiya ɳgene, a jəna la daw?

²⁶ Kwa waawa ma paya hwaray fa mey ɳga ndəhay, da daa ba, ma key hwaray ɳga təba mey adaw na, ɳgene, ta pas masa yah, *Bəz ɳga Ndaw, yah ma da vəhwə ta mewedey adaw *, ta gədaŋ mahura ɳga Papay, lej ta gədaŋ ɳga maslaŋ anja hay da vad na, ya par hwaray la fa mey ɳga Bay Gazlavay may.

²⁷ Ya fa ləvkwar fara fara, ndəhay siya da wuzlah akwar fedə, fa da məcam daa ba, si ata ma hətmar mewey ɳga Bay Gazlavay la dəgay.»

Gula hay ɳga Yesu a hətmar mewedey ɳga Yesu (Matiye 17.1-8; Mark 9.2-8)

²⁸ Fa dəba ha luma pal na, Yesu, ta', a ɳgəlta ata *Piyer, *Jan, lej *Jak. A təpam a anqwa amba Yesu a dərwa danjay fetede.

²⁹ Masa anja fa dərey danjay na, dey anja pəla! a mbədəy, zana anja a wedey mabara ndəd-nded.

³⁰ Wure wure ɳgene, ndəhay daha cew faa guzlam ta Yesu a. Ara ata *Mawiz ta *Eli.

9:21 9.21 9.36 **9:22 9.22** 9.43-45; 17.25; 18.31-34; 24.6-7 **9:23 9.23-24** 14.27;

17.33; Mt 10.38-39; Jan 12.25-26; 1Pi 2.21 * **9:26 9.26** mewedey adaw: Nəka

Heb 1.3. **9:26 9.26** 12.9; Mt 10.33; 2Tm 1.8; 2.12 **9:27 9.27** Mt 16.28 **9:28**

9.28-29 5.16 **9:29 9.29-36** 2Pi 1.16-18

³¹ A wuzmawa vaw daa mewedey ñga Gazlavay da vad. Ata faa guzlam ta ata Yesu da ray slëra anja masa anja ma da ndëvda ta fa memëcey anja da *Jeruzelem.

³² Ata Piyer ta gula hay cew heyey manatakaya cëkw-cakw daa ðar. Ama a slëkdam daa ðar, a hëtmar mewedey ñga Yesu ta ndëhay cew heyey.

³³ Daa masa ndëhay a fa diyam la da cakay Yesu na, Piyer aa guzlar a Yesu, a lëvar: «Bay ala, maaya na, ya njakwa fedé, amba ya kërcam slam hay maakar, pal ñgada kah, pal ñgada Mawiz, pal ñgada Eli.» Ama Piyer a sëra mey masa anja maa guzlda ba.

³⁴ Masa Piyer faa guzley na, mekwtena a sawa, a sërtata. Mekwtene ma sërtata la na, gula anja hay heyey a zluram.

³⁵ Daa mekwtena he na, ðay a cënwa, a lëvey: «Kede he ara Bëzey adfaw, masa yah ma wala, jëkfamar slëmay.»

³⁶ Fa dëba ñga ðay ma cënwa ha na, *gula hay ñga Yesu a da nëkam dey na, mbak! Yesu pal taava anja. Gula hay ñga Yesu a, a njam teete, kwa cek masa ata ma hëtmar na, ta kadamara ñgada ndëhay daa ba.

Yesu a bada cek da ray bëzey

(Matiye 17.14-18; Mark 9.14-27)

³⁷ Peperek e, ata Yesu ta gula anja hay maakar heyey a pamawa salay da anjwa heyey, ndëhay ga a diyam ñga cadamërwa ray ta Yesu a.

³⁸ Da wuzlah ndëhay a ñgene, ndaw daha a zlar mewudey, a lëvar a Yesu: «Bay adfaw, ya kaka ambahw. Nëka bëzey adfaw kede, anja pal, mekele daa ba, jëna cey.

³⁹ Anja ta cek da ray, ta zlar la na, a wudey, a gucey, mangwafakw a bawa da mey. A sërda banay kalah, a mbékda gweegwe ba.

⁴⁰ Ya ta katar ambahw la a gula akah hay amba a badamara cek da ray bëzey a, ama ta gwamara daa ba.»

⁴¹ Yesu aa guzley, a lëvey: «Hey! Akwar ndëhay marëzltakaya masa ma pamaya ñga ndaw akwar fara fara ba kede. Ya da njey ta akwar na, haa ta vara? Ya da bëskwar na, haa ta vara?» Ta', a lëvar a ndaw aha: «Handiwa bëzey akah ha fede.»

⁴² Masa bëzey a gweegwe a wusey a cakay Yesu na, cek da ray a cëkw! a la bëzey a, ba! a këzla a hwayak, a gucey. Ama Yesu aa bëcar a cek da ray bëzey a, ta', a mboley. Yesu a lëvar a papaha: «Ehe, bëzey akah.»

⁴³ Ndëhay tabiya a rëzlam, a lëvam: «Fara fara Gazlavay na, aa ta gëdañ.»

Yesu aa guzley saya da ray meməcey anja ta masləkdawa anja

(Matiye 17.22-23; Mark 9.30-32)

Daa masa ndəhay tabiya fa rəzlam da ray cek hay tabiya masa Yesu ma kata na, a ləvtar a gula anja hay:

⁴⁴ «Wure kede jəkam sləmay maaya maaya, pamara mey kede aa ray: A da kərzamaya, yah, *Bəz ɳga Ndaw, a da vəldamaya a har ndəhay.»

⁴⁵ Ama gula anja hay ta cəndamara mey masa Yesu maa guzldatara ɳgene daa ba. Mabara ɳga mey a məbadakaya fa ata, a gwamara ɳga cəndamara ba dəgəy. A zluram ɳgaa cəfdəmara Yesu da ray mey a.

Mahura na, wa?

(Matiye 18.1-5; Mark 9.33-37)

⁴⁶ Gula hay ɳga Yesu a kam yawa da wuzlah ata, a wudəm amba a sərmara mahura dasi ata na, wa.

⁴⁷ Ama Yesu a səra mewulkey ata. Ta', a ley bəzey mecəhe den! a lacada a cakay a,

⁴⁸ a ləvtar: «Kwa waawa ma təba bəzey mecəhe kede la maja a wudya na, a key ɳgene na, a təbey yah, ray adaw. Asaya, kwa waawa ma təbəya la, a təbey ɳgene na, Bay Gazlavay, ndaw ma slərdiwa may. Ndaw masa mecəhe da wuzlah akwar tabiya na, mahura na, anja.»

Ndaw masa-gəra aləkwa ba na, ara jam aləkwa

(Mark 9.38-40)

⁴⁹ Ta', *Jaŋ a mbəddara a Yesu, a ləvar: «Bay ala, ala ta hətam ndaw dahan la fa bəley malula da ray ndəhay ta mezəley akah. Ya wudəm ɳga təkmara maja ara ndaw da wuzlah aləkwa ba.»

⁵⁰ Ama Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ka da təkmara ba. Ndaw masa-gəra akwar ba na, ara jam akwar.»

Ndəhay Samari a wudəm ɳga təbmara Yesu ba na, maja me?

⁵¹ Masa gweegwe cay Gazlavay a la Yesu fa vəda a vad na, Yesu a kərza mevel ɳga daw aa berney ɳga *Jeruzelem.

⁵² Ta', a slərey ndəhay teesed fa mey. A diyam a slala dahan daa hwayak ɳga *Samari ɳga diymar slam-meney.

⁵³ Ama ndəhay dahan slala ha, a gəməm ɳga təbmata ba, maja a sərmara Yesu a wudəy ɳga daw a Jeruzelem †.

9:45 9.45 18.34 **9:46 9.46-48** 22.24-26 **9:48 9.48** 10.16; 22.26; Mt 10.40; 20.26-27; Mk 10.43-44; Jaŋ 13.20 **9:50 9.50** 11.23; Mt 12.30 **9:51 9.51** 24.50-51; Mt 19.1; Mk 10.1; SNM 1.9 **9:52 9.52** 10.33 † **9:53 9.53** Ndəhay Samari, ata masa-gəra ɳga Jəwif hay. Anda kede, a wudəm Jəwif hay da Galile a diyam a Jeruzelem ta dahan hwayak ata ba.

⁵⁴ Masa gula aŋga hay ata *Jak ta *Jaŋ ma nəkmara ndəhay daa slala ha a gəmam ŋga təbmata ba na, ta', a ləvmar: «Bay Mahura, ka wudey yaa cəfdamawa awaw ŋga pawa salay da vad ŋga zəma slala ha kede tabiya daw?»

⁵⁵ Yesu pəla! a mbədsey dey ŋgada fa ata, ta', a mbədstar ray, a katar mey. [A ləvtar: «Ma həldakwar ŋgaa guzley anda kede na, mesəfnay wura? Yah, *Bəz ŋga Ndaw, ya sawa na, ŋgaa zəfey ndəhay ba, ama ŋga ləhdata.】

⁵⁶ Ta', a diyam aa slala mekele.

Mey da ray mesəpey Yesu

(Matiye 8.19-22)

⁵⁷ Ata fa diyam daa cəved, ndaw daha a ləvar a Yesu: «Kwa aa slam wura wura masa kah ma da daw na, ya daw la asi akah.»

⁵⁸ Yesu a mbədvara, a ləvar: «Mbiga hay, ata ta vəged ata hay, d'iyan hay, ata ta way ata hay. Ama yah, *Bəz ŋga Ndaw na, kwa slam ŋga ney nekədsey amba ya məskey vaw da hwad a na, daa ba.»

⁵⁹ A ləvar a ndaw lanjar: «Sawa asi adfaw.» Ama ndaw aha a ləvar: «Bay adfaw, vəlyā cəved amba ya daw ya jəhərwa papay la d'agay.»

⁶⁰ Yesu a mbədvara, a ləvar: «Mbəkdata ndəhay maməctakaya ŋga jəhmata ndəhay ata hay maməctakaya. Kah na, daw ta wuzey mey da ray mewey ŋga Gazlavay da ray ndəhay.»

⁶¹ Ndaw lanjar daha saya a ləvar: «Yah na, ya daw la asi kah Bay adfaw, ama vəlyā cəved amba ya da catərwa har a ndəhay da way ala hay la d'agay.»

⁶² Yesu a mbədvara, a ləvar: «Ndaw masa fa həvey ta sla hay, a mbədsey dey fa dəba na, aŋga letek ta ndaw ma wudey ŋga daw taa cəved adfaw, ama a nəkey dey fa dəba aa cəved aŋga magurma. Ndaw anda ŋgene na, a gwa mekey sləra ŋga Bay Gazlavay ba səlak.»

10

Yesu a slərdata ndəhay kwakwar maasala a ray a cew

¹ Fa dəba ha, Bay Mahura a weley gula hay mekele kwakwar maasala a ray a cew, amba a slərdata tabiya cew cew teesed fa mey aŋga aa berney hay cəpa ta a slala hay tabiya masa aŋga ta ray aŋga ma da daw a hwad a.

² A ŋgatar mey, a ləvtar: «Cek ta key la ga da ley, ama ndəhay ŋga kamərwa a way na, pəreh. Anda kede, kamar

ambahw a bay እንደLEY a, እንደ slérwa ndəhay mekele saya a dey a እንደ kawa cek hay da ley a.

³ Yaw, anda kede diyam, ya slerdakwar anda bəz-təbaŋ hay እንደ wuzlah gədey-ley hay.

⁴ Ka da lam dala ba, ka da lam gabal ba, kwa ka da lam tarak hay ba. Ka da lacam daa cəved እንደ cey har a ndəhay ba.

⁵ Da ka mbəzam a way ndaw እንደ njey, teesed na, ləvam: "Anja way kede እንደ njey daa zazay."

⁶ Da ndaw ma wudey zazay እንደ njey da way anja daha na, mepəsey-mey akwar a, a wusfar la. Da ndaw ma wudey zazay da way a daa ba na, mepəsey-mey akwar a, a vəhwla fa akwar.

⁷ Da ndəhay da way a ta təbmakwar la, njam da way a እንደ gene, zəmam cek, sam cek, masa ndəhay a ma vəldamakwara, maja ndaw ma ka sləra na, aa təde እንደ hətey mawurbay እንደ sləra anja. Ka da səpmata fa way a fa way a ba.

⁸ Masa akwar ma wusam la aa berney wura wura, da ndəhay fetede a təbmakwar na, cek masa ndəhay a ma da vəldamakwara, zəmamara.

⁹ Mbəldamata masa-macay hay daa berney a, ləvmatar a ndəhay daa berney a: "Bay Gazlavay ta wuswa la gweegwe ta akwar እንደ wey da ray akwar."

¹⁰ Ama da ka wusam aa berney wura wura masa ndəhay a gəmam እንደ təbmakwar ba na, diyam aa slam masa ndəhay ga da hwad a, ləvam:

¹¹ "Kwa lagwada daa berney akwar fa salay ala, ya raramakwara amba ya wuzdamakwara akwar ta kam cek maaya ba la. Asaya, si ka sərmara Bay Gazlavay ta wuswa la gweegwe ta akwar እንደ wey da ray akwar!"

¹² Yaw, Yesu aa guzltar saya, a ləvey: «Ya fa ləvkwar fara fara, ta pas እንደ sariya na, Gazlavay a da sərdata banay ta ndəhay daa berney a እንደ gene ma fəna እንደ ndəhay daa berney እንደ *Sadawm.»

Yesu a wuzda banay ma da sawa a ray ndəhay ma təbmara Mey anja ba

(Matiye 11.20-24)

¹³ «Haya! ndəhay da slala Kwarazinj, banay a sawa la a ray akwar. Haya! ndəhay da slala Betsayda, banay a sawa la a ray akwar. Ya ta key maazla hay la da wuzlah akwar. Da ndəhay daa berney እንደ Tir ta እንደ Sidaŋw ta hətmatar maazla hay a la na, anja ta mbəd̄damara menjey ata sem

dēga zleezle, anja ta kēzlam zana ḥga sak meefōrey vaw sem fa vaw, asaya, anja ta pētkwalam sem daa bebōdes ḥga wuzwa na, ata ta mbōeddamara menjey ata da bōla cay.

14 Da ray ḥgene, ta pas masa Gazlavay ma da ka sariya da ray bōla na, Gazlavay a da sērdakwar banay ma fōna ḥga ndēhay daa berney ḥga Tir ta ḥga Sidañw.

15 Akwar, ndēhay da Kapernayum may, ka wulkam na, Gazlavay a ḥgēlkwar la a vad daw? Ara kēne ba. Sasēkar jak, a da kēzlakwar aa slam ḥga ndēhay mamēctakaya.»

16 Yesu a lēvtar a gula anja hay: «Ndaw masa fa cēnkwar mey na, a key ḥgene, a cēnya mey may. Ndaw masa ma tēba mey akwar ba na, a key a tēbey mey adfaw ba may. Asaya, ndaw ma rēsyā na, a key ḥgene a rēsa ndaw ma slērdiwa.»

Ndēhay kwakwar maasala a ray a cew heyey a vēhmawa da pēkey

17 Ndēhay meslōrey hay kwakwar maasala a ray a cew heyey, a vēhmawa ta meesēmey ga, a lēvmar a Yesu: «Bay Mahura, daa masa ala faa guzlam ta mezēley akah na, kwa malula hay may a cēnmandar mey.»

18 Yesu a mbōeddatara, a lēvtar: «Yah, ya ta hētar *Satañ la fa tēdwa anda mezēmey ḥga var ma kawa da vad ḥgada hwayak.

19 Yaw, jēkam slēmay, ya ta vēlkwar gēdañ la ḥga pey salay a ray zezekw hay ta arac hay, asaya, ya ta vēlkwar gēdañ la ḥga fōna gēdañ ḥga masa-gēra hay ḥga Bay Gazlavay tabiya. Kwa cek fa da hētfakwar daa ba.

20 Ama ka da sasēsam majā malula hay ma cēnmakwar mey ba. Sasēsam na, majā mezēley akwar hay mawuzlalatakaya da gazlavay da vad.»

Yesu a kar suse a Gazlavay ta meesēmey

(Matiye 11.25-27; 13.16-17)

21 Wure wure ḥgene, *Mesēfnēy ḥga Gazlavay a vēlar meesēmey a Yesu. Ta', Yesu a hēlma Gazlavay, a lēvey: «Waa Papay Bay Gazlavay, ndaw ma wa slam da vad ta da hwayak, ya fa kaka suse, majā ka ta wuzdērwa maaya akah la a ndēhay ma sēra cek ba anda bēza hay mecēhe hay. Ama ḥgada ndēhay masa ta leñgesl ma sēra cek na, ka ta bāda maaya ha sem fa ata. Ahaw Papay, majā ta mbafaka sem ḥga ka kēne.»

²² Ta', a lëvtar a ndəhay: «Papay ta vəldatiwa cek hay tabiya sem asi har adaw. Kwa ndaw pal ma sərya, yah, *Bəz ḥga Ndaw na, daa ba, si Papay. Asaya, kwa ndaw pal ma səra Papay daa ba may, si yah, Bəz aŋga, lej ndəhay masa yah ma wudey ḥga wuzdatara.»

²³ Fa dəba ha, ta', a mbədəy dey ḥgada fa gula aŋga hay, a lëvtar ḥgada ata taava ata: «Maaya ḥga Gazlavay aa da ray akwar majakwar ma hətmar cek masa Gazlavay ma ka kede ta dey akwar.

²⁴ Ama ya fa ləvkwar, ndəhay ma təla mey ḥga Gazlavay zleezle ta bay hay ga, ta wudam la ḥga hətmar cek masa akwar ma hətmar kede, ama ta hətmar daa ba. Ta wudam la ḥga cəndamara cek masa akwar ma cəndamara kede, ama ta cəndamara daa ba.»

Mey-məŋgey ta ndaw Samari

²⁵ Fetede na, *ndaw maa sərkada kwakwas ḥga Mawiz daha, a wudey ḥga jada Yesu. Ta', a sləkdey, aa cəfda, a ləvar: «Bay adaw, ya da key amba ya hətey heter mendəvey ba na, me?»

²⁶ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Mawuzlalakaya daa kwakwas aləkwa na, kwariya? Masa kah ma janja na, ka cənda na, kwara?»

²⁷ Ndaw aha, a mbəddara a Yesu, a ləvar: «Mey a, a ləvey: "Si ka wuda Bay Gazlavay akah ta mevel akah cəpa, ta mesəfnay akah cəpa, ta gədanj akah cəpa, ta lenjesl akah cəpa. Si ka wuda meseembew akah anda kah ma wuda ray akah."»

²⁸ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Yawa, ka ta mbədədiwa la maaya kalah. Daw ta ka kəne, ka hətey heter mendəvey ba la.»

²⁹ Ama ndaw aha a wudey amba a bəla hwaray daa dey aŋga. Da ray ḥgene, aa cəfda Yesu saya, a ləvar: «Meseembew adaw na, wa?»

³⁰ Yesu aa guzlar saya, a ləvar: «Ndaw *Jəwif daha a sləkdey da *Jeruzelem, a daw a Jerikwaw. A da daw na, a har mayal hay. Mayal hay a, a kərzamara, a kədmara, a mbəkdamara hədəfek hədəfek ḥga məcəy.

³¹ Fa dəba ha, *ndaw ma ka kwakwas ḥga Gazlavay daha, a daw taa cəved e ḥgene. A hətar ndaw masa mayal hay ma kədmara heyey. Ta', a zlengedey, a daw dərej ta aŋga.

³² Fa dəba ha, ndaw ma ka kwakwas ḥga Gazlavay mekele daha masa da wuzlah ndəhay ḥga *Levi, a daw taa slam aha ḥgene may. A hətar ndaw masa mayal hay ma kədmara

heyey na, ta', a zlengedsey a daw doren̄ ta an̄ga, anda ndaw ñgeeme heyey saya na, gway.

³³ Ama, ndaw-m̄elak daha, ara ndaw *Samari, fa daw taa c̄ved e ñgene may. A wusey a cakay ndaw masa mayal hay ma k̄edmara kede na, a n̄eka na, a kar dey-ceceh.

³⁴ Ta', a ñgøchey a cakay a, a kar mal ta slalak fa mbølek e, a mbøzra. Fa døba ha, a la a ray zøngwaw an̄ga, ta', a handa aa way meney ñga m̄elak hay, a n̄ekfar dey.

³⁵ Pepørek e, masa fa da daw aa mepøkey an̄ga na, ta' a vølar dala a bay ñga way a, a løvar: "Nøkfayawa dey fa ndaw kede. Pas masa ya ta vøhwa cay daa mepøkey adaw na, yah ta ray adaw, ya pølkawa cek tabiya masa ka maa zødfa maja an̄ga fa døba adaw la."»

³⁶ Masa Yesu ma ndøvda mey-menjey kede cay na, ta', aa cøfða *ndaw maa sørkada kwakwas ñga Mawiz heyey, a løvar: «Da wuzlah ndøhay maakar kede na, meseembew ñga ndaw masa mayal hay ma k̄edmara kaa na, wa?»

³⁷ *Ndaw maa sørkada kwakwas ñga Mawiz a, a mbøðdara, a løvar: «Meseembew an̄ga na, ara ndaw masa ma sørfar dey-ceceh.» Ta', Yesu a løvar: «Daw, ta ka køne.»

Mey da ray ata Marta ta Mari

³⁸ Ata Yesu ta gula an̄ga hay fa diyam daa cøved. Masa ata ma wusam la a slala daha na, fetede, ñgwas daha mezøley Marta, a ñgøla Yesu a way an̄ga.

³⁹ Dam-mamaha daha, mezøley *Mari, cøkwam! a njey a cakay Bay Mahura, fa jøkey slømay fa mey an̄ga masa aa ma kada.

⁴⁰ Marta fa key sløra hay mekele mekele ga daa hejek. Ta', a sawa fa Yesu, a løvar: «Bay Mahura, dam-mama adaw a mbøkdatiwa sløra hay tabiya a ray adaw anda kede na, a mbafaka gway daw? Løvar ñga sawa ñga jønya.»

⁴¹ Yesu a mbøðdara, a løvar: «Marta, Marta, ka fa høba ray akah maja ka fa key cek hay mekele mekele ga.

⁴² Ama cek pal mahura ñga key daha. Ara cek masa Mari ma ka kede. Ndaw ma gwa ñga tøka daa ba.»

11

Mey da ray medørey-dan̄gay (Matiye 6.9-13; 7.7-11)

¹ Ta pas lan̄gar daha, Yesu fa dørey dan̄gay daa slam daha. Masa aa ma ndøvda cay na, ndaw pal dasi gula an̄ga hay, aa cøfða, a løvar: «Bay Mahura, sassørkadandar

medørey dañgay anda *Jan maa sérkadata gula an̄ga hay cey.»

² Yesu a lèvtar: «Da akwar fa dèram dañgay na, lèvam: Papaŋ Bay Gazlavay,
anja ndəhay tabiya ŋga namaka ray
maja kah na, Bay Gazlavay pal.

Maaya na, ka wa bəla tabiya.

³ Vélndar cek mezəmey ŋga wusndar fa ðar a, fa ðar a.

⁴ Mbəkdandara mebørey ala,
maja ala may, ala fa mbəkdamatara mebørey
ŋga ndəhay ma kamandar cek maaya ba.

Jéſndar amba cek a batandar ŋga key mebørey ba.»

⁵ Yesu aa guzltar mey-menjey da ray medørey-dañgay a gula an̄ga hay, a lèvtar: «Da ndaw da wuzlah akwar, jam an̄ga daha na, a daw fa an̄ga ta wuzlah-tavad amba aa cəfda, a lèvar: "Jam adaw, vəlyā penj maakar yaa dədøycey,

⁶ majā mandala adaw ta sawa la da pəkey ta way adaw, ama cek mezəmey amba ya vəlar daa ba."»

⁷ Jam an̄ga ha a mbəddara da way da way, a lèvar: "Ka sərdaya banay ba. Ya ta gərca mey-mbew cay, ala manatakaya ta bəz adaw hay. Ya gwa ya sləkdey amba ya vəlka penj ba."»

⁸ Yesu a lèvey saya: «Ya fa lèvkwar kwa ndaw aha, a wudsey ŋga sləkdey ba na, a sləkdey la. A da sləkdey na, majā ata jam ba, ama majā da ta vəlar daa ba na, jam an̄ga ha a daa cəfda dey ga, hwaray fa da kar daa ba. Anda kede, a vəlar cek tabiya masa jam an̄ga ha ma wudsey la.

⁹ «Yah na, ya fa lèvkwar: Cacəfsam cek fa Bay Gazlavay, a vəldakwara la. Səpam cek fa Gazlavay, ka hətam la. Zəlam fa mey-mbew, a wurkwara la,

¹⁰ majā kwa waawa maa cəfdafar cek na, a vəlar la. Kwa waawa ma səpey cek fa vəda na, a hətey la. Kwa waawa ma zəley fa mey-mbew na, a wurara la.

¹¹ «Akwar papaŋ ŋga bəza hay, da bəzey akah aa cəfdafaka ewet na, ka vəlar zezekw la daw?

¹² Yaw, da aa cəfdafaka sleslec na, ka vəlar arac la daw?

¹³ Akwar ndəhay malamba hay mal!, ka sərmara ŋga vəley cek maaya ŋgada bəz akwar hay. Da kəne na, kaa wara Papakw akwar Bay Gazlavay da vad a vəltar Mesəfney an̄ga ŋgada ndəhay masa maa cəfdafamara ba na, kwara?»

11:1 11.1 5.16 **11:2 11.2** ka wa bəla tabiya (mewey ŋga Gazlavay da ray ndəhay): 4.43; 9.2, 62; 10.9, 11; 17.21; 19.11; SNM 1.6-8; 19.8; 28.23, 31 **11:3**

11.3 12.22-32 **11:7 11.7-8** 18.5 **11:9 11.9** Mt 7.7

Gədañ ḥga Bay Gazlavay a fəna gədañ ḥga Satan
(Matiye 12.22-30; Mark 3.20-27)

¹⁴ Pas pal daha Yesu a bəley malula da ray ndaw ma gwa meeguzley ba daha. Masa anja ma bəla malula ha cay na, ndaw a, aa guzley dəba. Ndəhay tabiya fetede a rəzlam.

¹⁵ Ama ndəhay siya da wuzlah ata a ləvam: «Ara *Beyelzebul, bay ḥga mesəfnəy maaya ba hay ma vəlar gədañ ḥga bəley malula da ray ndəhay.»

¹⁶ Siya hay a səpam cəved ḥga jadamara, a ləvmar ḥga key maazla ḥga wuzda gədañ anja a sawa ta fa Bay Gazlavay.

¹⁷ Ama Yesu a səra mewulkey ata, ta', a ləvtar: «Da ndəhay daa hwayak pal a kam vəram da wuzlah ata na, hwayak a ḥgene a nəsey la. Daa vəram a ḥgene, way hay a bəzlam la.

¹⁸ Da gula hay ḥga *Satan, a kam vəram da wuzlah ata na, kaa wara Satan a, a da cəmtar ray ḥga wey da ray ata na, kwara dəba wura? Yaw, ya ləvkwar anda kede na, maja ka ləvam ya bəley malula da ray ndəhay ta gədañ ḥga Beyelzebul.

¹⁹ Da kene na, kaa gula akwar hay a bəlam malula ta gədañ ḥga wa? Ka ləvam ta gədañ ḥga Gazlavay, ba diya? Da ray ḥgene, gula akwar hay a, a wuzdamakwara la Mey akwar ḥgene ara anja ba.

²⁰ Fara fara, ya bəley malula da ray ndəhay na, ara ta gədañ ḥga Gazlavay. A wudey ḥga ləvey, Gazlavay fa wey da ray akwar cay.»

²¹ Yesu a ḥney Mey saya, a ləvey: «Da ndaw masa-gədañ fa jəda zleley anja ta cek ma ka vəram na, zleley anja ha mapakaya maaya maaya, cek a wusfar ba.

²² Ama da ndaw mekele ma fəna ta gədañ a sawa, a kərza ndaw aha, a pərslara cek mekey vəram anja hay tabiya masa anja ma jəda zleley anja ta anja. A həlra zleley anja tabiya, a wunkatara a ndəhay anja hay.

²³ «Yaw, da ndaw aa ta yah daa ba na, ḥgene ndaw a ara masa-gəra adaw. Asaya, da ndaw a gəmey ḥga jənya ḥga bəcwa ndəhay aa cəved adaw ba na, a key ḥgene, aa wadatar ray.»

Mey da ray malula ma vəhwa a ray ndaw saya
(Matiye 12.43-45)

²⁴ Yesu aa guzley saya, a ləvey: «Da masa malula ta bey sem da ray ndaw na, a daw a pəkey da ley saw, a səpey slam ḥga məskey vaw. Da ta hətey daa ba na, a ləvey:

“Ngama ya vəhey aa slam adaw masa yah ma bawa da hwad a heyey.”

²⁵ Ta’, a vəhey a ray ndaw aha aa slam anja heyey, a hətfar slam aha madiykaya maaya maaya.

²⁶ Da ray ŋgene, malula ha a daw a ŋgəlwa malula hay mekele maasala ma fənmara ta həma. A samawa a ray ndaw a heyey. Anda kede, ndaw aha a da sərey banay ma fəna masa ŋgeeme.»

Maaya ŋga Gazlavay na, aa da ray wa hay wa?

²⁷ Masa Yesu ma kada mey kede la na, ŋgwas daha da wuzlah ndəhay makustakaya kaa heyey, aa guzlar a Yesu, a ləvar: «Maaya ŋga Gazlavay aa da ray ŋgwas masa kah ma yawa da hwad anja, kah ma sa dəwa anja!»

²⁸ Yesu a ləvar: «Ahaw, ama maaya ŋga Gazlavay ŋga sawa jak na, a ray ndəhay ma jəkam sləmay fa mey ŋga Gazlavay, ma kadamara sləra ta mey a.»

Ndəhay aa cəfdamara Yesu ŋga key maazla

(Matiye 12.38-42)

²⁹ Ndəhay ga fa kusmawa ma fəna ma fəna a cakay Yesu. Yesu a zlar ŋgaa guzley, a ləvey: «Ndəhay masa wure kede kaa na, maaya ba hay. Aa cəfdam maazla masa da gazlavay da vad ma wuzda ara Gazlavay ma slərdiwa. Ama a hətmar maazla ha daa ba, si maazla anda ma key ta *Jawnas, *ndaw ma təla mey ŋga Gazlavay zleezle.

³⁰ Anda Gazlavay ma ka maazla ta Jawnas zleezle ŋgada ndəhay daa berney ŋga Niniwe, ara kene may ta yah, *Bəz ŋga Ndaw, ma da tərey ŋga maazla ŋgada ndəhay masa wure kede.

³¹ Yaw, ta pas sariya masa Gazlavay ma da ka na, ŋgwas ma key bay daa hwayak ŋga Saba zleezle, a lacawa ray la ŋga mbəd̄kwār ray, akwar ndəhay masa wure kede, maja anja na, a sawa da dərenj ŋga cəney mey maaya ŋga Bay *Salamanjw, ndaw ta lejgesl. Nəkmara, da wuzlah akwar fedē, ndaw ma fəna Bay Salamanjw daha!

³² Ta pas sariya na, ndəhay daa berney ŋga Niniwe heyey, a lacamawa ray la ŋga mbəd̄mkwar ray, akwar ndəhay masa wure kede, maja daa masa ata ma cəndamara mey ŋga Gazlavay masa Jawnas ma wuzdatara na, ta mbəd̄damara menjey ata sem. Nəkmara, da wuzlah akwar fedē, ndaw ma fəna Jawnas daha!»

11:26 11.26 2Pi 2.20 **11:28 11.28** 8.21 **11:29 11.29-30** Mt 16.2-4; Mk 8.12;

Jaq 6.30 **11:30 11.30** Jaw 2.1 **11:31 11.31** 1Bay 10.1-10 **11:32 11.32** Jaw 3.5

Mey-menjey ta slam-mewedey
(Matiye 5.15; 6.22-23)

³³ Yesu aa guzltar ta mey-menjey: «Da ndaw ta gədəy awaw la aa petərla ɳga wedey slam na, a dəpa ba. Ama a pa aa slam mepey petərla ɳga wadə slam daa way a, amba ndəhay ma mbəzam a hwad a na, a hətmar dey.

³⁴ Bəz ɳga dey akah na, fa wadə vaw akah anda petərla ma wadə slam. Da bəz ɳga dey akah anja maaya maaya na, kah daa slam-mewedey. Ama da dey akah aa maaya ba na, ɳgene, kah daa ləvanj.

³⁵ Anda kede, wey vaw anja slam-mewedey daa kah ɳgene na, ɳga tərey ɳga ləvanj ba.

³⁶ Ama da vaw akah cəpa aa daa slam-mewedey, ləvanj da hwad a kwa kuset kədəy daa ba na, ɳgene, vaw akah a da wedey anda petərla ma wadə slam.»

Yesu a mbədstar ray a Fariza hay ta ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz

(Matiye 23.1-36; Mark 12.38-40)

³⁷ Masa Yesu ma ndəvda meeguzley cay na, ndaw Fariza daha a zəla a way anja ɳga zəmey daf. Ta', a diyam, a mbəzam a way a, a njam ɳga zəmey daf.

³⁸ Ndaw Fariza heyey a rəzley, maja Yesu ta pəra har ɳga zəmey daf anda kwakwas ɳga *Fariza hay a ma ləvey na, daa ba.

³⁹ Bay Mahura a ləvar: «Akwar Fariza hay, akwar fa pərmara dəba ɳga vəley ɳga daf ta vəley ɳga yam akwar hay maaya maaya ɳga səpey kwakwas akwar, ama mevel akwar na, marəhkaya ta mewulkey ɳga leley, ta ɳga key maagway.

⁴⁰ Akwar ndəhay marəzltakaya hay! Gazlavay ma karawa dəba ɳga cek hay a na, ta karawa hwad a daa ba daw?

⁴¹ Ama da ka wudam mevel akwar ɳga tərey maaya fa mey ɳga Gazlavay, maaya na, ka vəlmatar cek masa daa vəley akwar hay a masa-viya hay.

⁴² «Banay a sawa la a ray akwar, akwar Fariza hay. Akwar fa wunkamata cek akwar hay tabiya slam kuraw, akwar fa vəldamara slam pal a Gazlavay, kwa cek hay mecəhe mecəhe ma cərda lar, ta gwaslaf ɳga lar mekele mekele daa jerne akwar hay na, akwar fa wunkamara kəne may. Ama ka sərfadamara ɳga key cek maaya ta cəved e a ndəhay ba. Asaya, ka wudmara Gazlavay ba. Sasəkar jak, cek hay a ɳgene na, ara cek hay maaya ɳga key. Ka da mbəkdamara ɳga key cek hay siya hay ba may.

⁴³ «Banay a sawa la a ray akwar, akwar Fariza hay, maja daa *way-mewuzey-mey ḥga Gazlavay na, ka wudam menjey aa slam maaya masa fa mey. Ka wudam ndəhay a camakwar har ta meney ray fa mey ḥga ndəhay makustakaya ga.

⁴⁴ Banay a sawa la a ray akwar, akwar Fariza hay, maja akwar anda cəvay hay ma hətey ba masa ma katar hezey a ndəhay ma diyam ta ray a, kwa a sərmara ba.»

⁴⁵ Ndaw pal da wuzlah *ndəhay maa sərkada kwakwas ḥga Mawiz a mbəddara, a ləvar: «Waa bay ala, kaa guzley anda kede na, a key ka cədndar ala ndəhay maa sərkada kwakwas may.»

⁴⁶ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Akwar ndəhay maa sərkada kwakwas ḥga Mawiz may, banay a sawa la a ray akwar, maja akwar fa bamawa kwakwas hay maadakw a maadakw a masa ndəhay a gwamara ḥga səpmara ba. Ama ka gəmam ḥga jənmata ḥga səpey kwakwas hay a, kwa nekədsey ba.

⁴⁷ Banay a sawa la a ray akwar, akwar masa ma ləmamata cəvay hay ḥga ndəhay ma təla mey ḥga Gazlavay zleelze ḥga mbey, anja ara papanj ḥga papakw akwar hay ma kədmata jak.

⁴⁸ Anda kede, akwar fa wuzdamara a ndəhay sləra ḥga papanj ḥga papakw akwar hay ḫgene na, a mbafakwar. Ata na, ta kədmata ndəhay ma təla mey ḥga Gazlavay zleelze sem, akwar kwa ka ləmamata cəvay ata hay maaya maaya.

⁴⁹ Maja ḫgene, Bay Gazlavay ma səra cek tabiya, a ləvey: “Ya da slərwa ndəhay ma təla mey adaw, ta ndəhay meslərey. A da sərdamata banay ta siya hay da wuzlah ata, siya hay may, a da kədmata vagay.”

⁵⁰ Da ray ḫgene, mambaz ḥga ndəhay ma təla mey ḥga Gazlavay tabiya masa ma məcam dəga ḥga mezley ḥga bəla na, a hufey la a ray ndəhay masa wure kede.

⁵¹ A kədfam teesed na, *Abel. Asaya, ta kədfam ndəhay mekele mekele la haa kasl fa *Zakari masa ata ma kədmara daa walan ḥga slam-mefəkey cek ḫgada Gazlavay ta *Way ḥga Gazlavay. Fara fara, ya fa ləvkwar, Gazlavay a katar sariya la a ndəhay masa wure kede maja ata.

⁵² «Akwar ndəhay maa sərkada kwakwas ḥga Mawiz, banay a sawa la a ray akwar maja akwar ta badamara mey ḥga Gazlavay sem fa ndəhay anda ndaw ma bey lekəle ḥga mey-slam.»

⁵³ Masa Yesu ma bawa la da way ndaw Fariza heyey na, ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz ta Fariza hay, mevel a catar ga. Ta', aa cəfdəmara da ray mey hay mekele mekele,

⁵⁴ amba da ta hətam mey maaya ba la na, a dadədfamar mey.

12

*Yesu a patar leŋgesl a gula anja hay
(Matiye 10.26, 27)*

¹ Daa masa Yesu fa kam yawa ta *Fariza hay lej ta *ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz heyey na, ndəhay ga ta kusam la, a key gabal weewe, kwa slam ŋga lecey daa ba. Yesu aa guzltar a gula anja hay cfagay, a ləvtar: «Wam vaw fa cek ma həsla peŋ ŋga Fariza hay. Anda meləvey, wam vaw fa Fariza hay, ndəhay masa ta neneh cew.

² Cek tabiya masa ndəhay ma badamara, a wuzwa la a palah, cek hay masa ndəhay ma sərmara ba na, a sərmara la.

³ Maja ŋgene, cek tabiya masa akwar ma kadamara ta tavad daa ləvanj na, ndəhay tabiya a cəndamara la taa pas. Mey tabiya masa akwar maa səkdamara taa səkey da ver na, a wuzdamara la ta gədaŋ daa slam metəley mey.»

*Maaya ŋga zlurey na, ta wa?
(Matiye 10.28-31)*

⁴ Yesu a ləvtar: «Ya fa ləvkwar, jam adfaw hay, ka da zluram ta ndəhay ma da kədmakwar vagay ba, maja a da kədəm na, vaw akwar daada gway. Fa dəba ha, fa da gwamara ŋga kamakwar cek mekele daa saba.

⁵ Amba ya wuzdakwara ndaw masa akwar ma da zluram ta anja. Zluram na, ta Gazlavay gway, maja ta kədəkwar vagay la na, fa dəba ha, a gwa ŋga kəzlakwar aa vəged ŋga awaw magaza saya. Fara fara, ya fa ləvkwar, zluram ta anja.

⁶ «Diyəŋ mecəhe mecəhe zlam na, a gwa ŋga hədkedey dala cew daada, ba daw? Ama Gazlavay a sərta diyan hay a pal pal tabiya.

⁷ Akwar may, kwa engwec ŋga ray akwar hay na, masləftakaya pal pal tabiya. Ka da zluram ba! Akwar na, Gazlavay a wudkwar a fəna diyan hay mecəhe mecəhe ga ŋgene, ba daw?»

*Mey da ray mekey sede da ray Yesu
(Matiye 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

⁸ Yesu a lëvtar saya: «Ehe, ya fa lëvkwar saya, kwa waawa ma lëvey fa mey ñga ndëhay, anga ndaw adaw na, ñgene, yah, *Bëz ñga Ndaw, ya da lëvey fa mey ñga maslañ hay ñga Gazlavay da vad ta pas sariya, anga ndaw adaw may.

⁹ Ama ndaw ma lëvey fa mey ñga ndëhay a sërya ba na, yah, Bëz ñga Ndaw, ya da lëvey fa mey ñga maslañ hay ñga Gazlavay ta pas sariya, ya sëra ba may.

¹⁰ «Kwa waawa maa guzley mey maaya ba da ray adaw, yah, Bëz ñga Ndaw na, Gazlavay a mbëkdara mebërey anga la. Ama ndaw ma cëda *Mesëfney ñga Gazlavay na, Gazlavay fa da mbëkdara mebërey anga daa ba sëlak.

¹¹ «Da a handamakwar aa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay ñga key sariya, da daa ba, fa mey ñga ndëhay mahura hay ta bay hay amba a kamakwar sariya na, ka da zluram ba, ray akwar a da hëbey da ray mey masa akwar ma da mbëdëdamatara ñga lëhey ray akwar ba.

¹² Mey masa akwar ma da mbëdëdamatara na, Mesëfney ñga Gazlavay a wuzdakwara la ta pas ñgene.»

Mey-menjey ta ndaw masa-zleley marëzlkaya

¹³ Ndaw pal da wuzlah ndëhay ga da cakay Yesu heyey a lëvar: «Bay adaw, lëvar a mélma adaw mahura ñga wunkandara zleley ñga papa ala ma mbëkdandara ceý!»

¹⁴ Yesu a mbëddara, a lëvar: «Jam adaw, ma paya ñga dësley mey da wuzlah akwar ta ñga wunkakwara zleley akwar na, wa?»

¹⁵ Fa dëba ha, aa guzltar a ndëhay tabiya, a lëvtar: «Wam vaw, ka da sëpam ñga key zleley ta har akwar ba. Kwa ndaw, anga ta zleley ga na, heter anga fa da njey maja zleley a na, daa ba.»

¹⁶ Ta', aa guzltar mey-menjey, a lëvtar: «Ndaw daha, anga ta zleley ga. Ley anja hay ta kam cek la maaya maaya.

¹⁷ Anda kede, ndaw aha, a wulkey, a lëvey: “Slam ñga pata cek adaw hay daa saba. Ya da key na, kwara?”

¹⁸ Fa dëba ha, a lëvey: “Aha! Ya sëra cek masa yah ma da ka. Ngama ya hëfta wuded adaw hay cëpa, ya lëmta mahura mahura, ya bëcta daw adaw ta zleley adaw hay tabiya a hwad a.

¹⁹ Fa dëba ha, ya da lëvey: Zleley adaw fa da ndëvey daa ba, a key mevey weewe la. Ya da mëskey vaw, ya da zëmey cek, ya da sey cek, ya da njey daa wiya.”

20 «Ama Gazlavay a ləvar a ndaw aha: "Kah na, ndaw marəzlkaya, dasi tavad kede, ya da la mesəfney akah. Zleley masa kah ma bəca ɳgene na, ɳgada wa?"»

21 Da ray ɳgene, Yesu a wuzdatara mey a, a ndəhay da cakay a heyey, a ləvtar: «Ndəhay masa ma bəcam zleley da bəla kede ɳgada ata ray ata na, a key ɳgene, a kam cek ma mbafar a Gazlavay ba. Ata letek ta ndaw a kede.»

*Mey da ray mepey Gazlavay ɳga ndaw fara fara
(Matiye 6.25-34)*

22 Fa dəba ha, Yesu aa guzltar a gula aŋga hay, a ləvtar: «Maja ɳgene, ya fa ləvkwar fara fara, daa menjey akwar na, ray akwar a da həbey da ray cek mezəmey ta cek mesey ba. Asaya, ray akwar a da həbey da ray zana ɳga kəzley fa vaw akwar ba.

23 Ya ləvkwar anda kede na, maja cek mezəmey a fəna heter akwar ba, zana may, a fəna vaw akwar ba.

24 «Yaw, wulkam da ray diyan hay cey! Fa sləkam daa ba, fa ɳgəməm daw daa ba, kwa wuded ata hay daa ba, ama Gazlavay fa vəltar cek mezəmey cənəga. Akwar na, ka fənmata diyan hay ba daw?

25 Da wuzlah akwar ndaw ma gwa ɳga pey kwa dar pal a ray dər aŋga da bəla ta mewulkey aŋga na, wa?

26 Da ka gwamara mekey cek mecəhe ba na, ka həbam ray da ray cek hay mekele na, maja me?

27 «Nəkmara meefekwey hay da ley cey! Aa fakwam na, kwara? A kam sləra ba, a cam zana ba, ama ya fa ləvkwar, kwa Bay *Salamaŋw zleezle ta zleley ga ta gwa ɳga kəzley zana ma mbey anda meefekwey pal na, daa ba.

28 Gazlavay a ka amba kusaf aa fekwey tasana, ama mandaw na, kusaf a, a wewurey. Da Gazlavay fa key cek maaya ɳgada kusaf masa awaw ma da wawura anda kede na, Gazlavay a nəkfakwar dey ma fəna kusaf a ɳgene daa ba daw? Akwar masa ma pamara Gazlavay ɳga ndaw akwar fara fara ba ɳgene, sərmara Gazlavay a kəzlkwar zana la ma fəna meefekwey hay a.

29 Anda kede, ray akwar a da həbey mandaw mandaw da ray cek mezəmey ta da ray cek mesey ba. Ka da zluram maja cek hay a ba.

30 Ma həbam ray maja cek hay a ɳgene na, ndəhay da bəla kede masa ma sərmara Gazlavay ba. Ama akwar na, Papakw akwar, Bay Gazlavay, a səra cek masa akwar ma wudam.

31 Anda kede, səpam na, Gazlavay ɳga wey da ray akwar. Fa dəba ha, Bay Gazlavay a vəldakwara cek hay siya la may.»

*Mey da ray mebəcəy zleley da gazlavay da vad
(Matiye 6.19-21)*

32 Yesu a ləvtar a gula aŋga hay: «Akwar na, ga daa ba anda təbaŋ hay masa ɳguyer kədəy, ama ka da zluram ba, maja ta mbafar la a Papakw akwar amba a vəlkwar cek hay maaya masa aŋga ma diytara ɳgada ndəhay masa aŋga fa wey da ray ata.

33 Hədkadamata cek akwar hay, wunkamatara dala ha a masa-viya hay. Səpam ɳga bəcəy zleley * na, aa slam masa menjey ɳga sərmataw da vad. Fetede zleley akwar a fa da ndəvey daa ba. Anda kede, mayal hay a gwamara ɳga lalamara daa ba, kwa maaca a gwa ɳga nəsa ba.

34 Sərmara, daa slam masa zleley akwar aa da hwad a na, mevel akwar may aa fetede.»

Mey da ray mewey vaw ɳga key sləra ɳgada Gazlavay

35 Yesu a ləvtar: «Njam vaw madiykaya mandaw mandaw ɳga key sləra ɳgada Gazlavay. Ka da məcmata petərla akwar hay ba,

36 anda ndəhay ma ka sləra ma səkwmarə bay ɳga way ma lawa daa gwagway ɳga kwakwa ta tavad. A səkwmarə amba a wurmara mey-mbew fiyaw da masa ta vəhwə cay, fa zəley fa mey-mbew.

37 Da bay ɳga way a sawa, a hətfatar ata ta dey na, meesəmey daha ɳgada ndəhay ma ka sləra hay a. Ya fa ləvkwar fara fara, bay ɳga way a, a pa zana ɳga sləra fa vaw, a zəltərwa, a njadata, a vəltar cek mezəmey.

38 Kwa a vəhwə ta wuzlah-tavad, kwa ta slam ɳgaa pərek, a hətfatar ata ta dey na, meesəmey daha ɳgada ndəhay a.

39 «Jəkam sləmay maaya maaya, da bay ɳga way a səra dər masa ndaw-mayal ma da daw a way aŋga na, a mbəkda ndaw-mayal a ɳga sləna way aŋga ha la daw?»

40 Yaw, akwar may, wam vaw maaya maaya maja yah, *Bəz ɳga Ndaw, ya da vəhwə na, kwa ka sərmara dər a ba.»

*Mey da ray ndaw ma ka sləra maaya ta maaya ba
(Matiye 24.45-51)*

12:32 12.32 Iz 41.14; Lk 22.29 * **12:33 12.33** zleley: Yesu a wudey ɳga ləvey na, da ka fa kar cek ma mbafar a Gazlavay na, mawurbay akah mapakaya da gazlavay da vad anda zleley akah məbəckaya a nəsey ba, a ndəvey ba. **12:33**

12.33 Mt 6.19; 6.20; Lk 11.41; 18.22; SNM 2.45; 4.34-37; Kwa 3.1-2 **12:35**

12.35-36 Mt 25.1 **12:36 12.36** CWJ 3.20 **12:39 12.39** Mt 24.43 **12:40 12.40**

Mt 24.42

41 *Piyer aa cəfda Yesu, a ləvar: «Bay Mahura, kaa guzley ta mey-menjey kede na, ɳgada ala daw, ɳgada ndəhay tabiya daw?»

42 Bay Mahura a mbəddara, a ləvar: «Ndaw ma ka sləra maaya ta leŋgesl na, wura? Ndaw ma ka sləra maaya ta leŋgesl na, ara ndaw masa bay anja ma da pa ɳga mahura da ray ma ka sləra anja hay cəpa, amba a vəltar cek mezəmey daa masa may fa catar.

43 Da masa bay anja ha a sawa a hətfar anja fa ka sləra ha na, ndaw ma ka sləra ha aa səmey la.

44 Ya fa ləvkwar fara fara, bay anja ha, a da vəldara zleley anja hay cəpa a har anja amba a nəkfar dey.

45 Ama ndaw ma ka sləra masa ma ley mewulkey anja wal na, a ləvey: "Bay adaw fa da vəhwā gweegwe daa ba." Ta', a kədta ndəhay ma ka sləra hay mezəle hay ta maŋusa hay. A zəmey cek, a sey wuzam, a wey.

46 Fa dəfa ha, bay anja ha na, a da vəhwā ta pas masa ndaw ma ka sləra ha fa wulkey da ray a daa ba, asaya, kwa fa da səra ler e daa ba. Bay anja ha a da bəla da way anja, a da sərda banay anda anja ma da sərdata banay ta ndəhay ma təba mey ɳga Gazlavay ba.»

47 Yesu a ləvar saya: «Ndaw ma ka sləra masa ma səra cek masa bay anja ma wudey, ama a wey vaw fa sləra anja ba, asaya, a key cek masa anja ma ləvar ba na, ndaw aha, a hətey mekədsey ga la.

48 Da ndaw ma ka sləra lanjar a səra cek masa bay anja ma wudey ba, ama ta key cek maaya ba la təde ɳga kədsey na, a da hətey mekədsey nekədsey gway. Ndaw masa Gazlavay ta vəlar cek la ga a har anja na, a daa cəfdafar ga kəne may. Ndaw masa Gazlavay ta vəlar sləra mahura la ɳga key na, a daa cəfdafar ɳga ka sləra ha maaya maaya ma fəna.»

*Mey da ray ndəhay ma da wunkam d'ay maja Yesu
(Matiye 10.34-36)*

49 Yesu a ləvtar a gula anja hay: «Ya sawa na, ɳga pey awaw fa bəla kedse. Ya wudey na, awaw a, a gədsey dəga wure kedse.

50 Si a sərdamaya banay ga kasl fa meməcəy †. Ray adaw fa həbey kasl pas masa banay a ma da ndəvey.

51 Ka wulkam ya sawa na, ya handawa zazay a bəla daw? Kay! Kəne ba. Ya fa ləvkwar, ya sawa ɳga wunkey ndəhay.

52 Døga wure kede, ndøhay zlam da way, a wunkam la, maakar a cømam la a ray cew, cew a cømam la a ray maakar.

53 Yaw, bay ñga way a wudkam døy la ta bøzey aŋga, bøzey a wudkam døy la ta papaha, ñgwas a wudkam døy la ta dam aŋga, dam a wudkam døy la ta mamaha, mamaŋ ñga bøzey a wudkam døy la ta ñgwas ñga bøzey aŋga, ñgwas ñga bøzey a wudkam døy la ta mamaŋ ñga zel e.»

*Mey da ray mesørey cek ma da key wure kede
(Matiye 16.2-3)*

54 Yesu a løvtar a ndøhay ga da cakay a: «Anja ka høtmar gazlavay ñga var fa lawa ta mey-aŋgw‡, wure ñgene ka løvam: "Var fa sawa." Fa døba ha, var a, a pey fara.

55 Da ka høtmar memed fa kawa ta dey ñga Møzam § na, ka løvam: "Mawurbay a key la." Fa døba ha, mawurbay a, a key fara.

56 Akwar ndøhay masa ta neneh cew, ka gwamara ñga wunkamara cek ma key da bøla ta cek ma key da gazlavay da vad, ama ka sørmara cek ma key wure kede ba na, maja me?»

*Si ndaw a døya mey ta ndaw ma wuda
(Matiye 5.25, 26)*

57 Yesu a løvtar saya: «Akwar ta ray akwar ka sørmara cek masa maaya ñga key ba na, kwara?

58 Da ndaw a wudka, akwar fa diyam cew e aa sariya na, diymara mey a døga daa cøved. Da daa ba na, a da handaka fa ndaw ma ka sariya, ndaw ma ka sariya ha a da vøldaka a har sewje hay. Sewje hay may, a da køzlamaka aa førsøne.

59 Ya fa løvka, ka fa da bawa daa førsøne he daa ba sølak, si kah ma pøla døvaz a la tabiya ndav.»

13

Mey da ray membødøy menjey

1 Daa ñgene, ndøhay fetedøe daha, aa guzlmær a Yesu, a løvmar: «Bay Pilat ta kødøy ndøhay *Galile la vagay daa masa ata fa høram gønaw hay ñgada Gazlavay. A cøma mambaz ata ta mambaz ñga gønaw hay a.»

2 Yesu a mbødøtara, a løvtar: «Ka wulkam mebørey ñga ndøhay Galile hay a ñgene a føna ñga Galile hay siya, maja ata ma møcam anda ñgene daw?»

12:52 12.52-53 14.26; 21.16; Mt 24.10; Mk 13.12 12:53 12.53 Mi 7.6 ‡ 12:54
12.54 var fa lawa ta mey-aŋgw‡: Daa hwayak ñga Jøwif hay var a sawa na, ta dey ñga Døhwa Mediterene. Døhwa ha anja ta mey-aŋgw‡ ñga Mafaw hay.
§ 12:55 12.55 dey ñga Møzam: Ara «sud» ta mey Nasara.

³ Ya fa lëvkwar a fëna ba sëlak! Ama da akwar ta mbëddamara menjey akwar daa ba na, akwar cëpa ka daa zëdjam kène may.

⁴ Yaw, wulkam da ray ndëhay kuraw a ray a daangafad masa way magëlkaya maazëma da slala Silëwe ma bëzlwa a ray ata heyey. Ka wulkam na, a fënmatë ndëhay siya da *Jeruzelem ta mebërey daw?

⁵ Ya fa lëvkwar a fënmatë ba sëlak! Ama da akwar ta mbëddamara menjey akwar daa ba na, akwar cëpa ka daa zëdjam kène.»

Mey-menjey ta wudez ma yey ba

⁶ Yesu ta', a ñgatar mey, a lëvtar: «Ndaw daha a rëvey wudez aa ley anja. Fa dëba ha, a sawa amba a ñgëley babëza ñga wudez e, ama wudez e, ta yey babëza daa ba.

⁷ Bay ñga wudez e, a lëvar a ndaw ma jëfa ley anja ha: “Nëka wudez kede, mevey maakar ya fa sawa amba ya ñgëley babëza fa vëfa, ama babëza fa vëfa daa ba. Dësla wudez e, majfa tëka slam ñga maaya.”

⁸ Ama ndaw ma jëfa ley a, a mbëddara, a lëvar: “Bay adaw, mbékda ta lëmla kede ëtagay, amba ya gudha si-wurza, ya hëlar gërañ asiya.

⁹ Da sëfed na, a yey la kwa. Da ta yey daa ba cënga na, ka dësla.”

Yesu a mbëley ñgwas ta pas memëskey-vaw

¹⁰ Ta *pas memëskey-vaw daha, Yesu faa sërkadata ndëhay daa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay.

¹¹ Ngwas daha, aa ta malula da ray mevey kuraw a ray a daangafad. Malula ha ta hurma sem. A gwa ñga lecey der e ba.

¹² Masa Yesu ma hëtar ñgwas aha na, ta', a zëla, a lëvar: «Mamay, malula masa ma hurmaka ñgene na, daa saba.»

¹³ Ta', a par har a ray. Wure wure ñgene, ñgwas aha den! A lecey. A hëlma Gazlavay.

¹⁴ Ama *bay-ray ñga way-mewuzey-mey a, mevel a car majfa Yesu ma mbëley ndaw ta pas memëskey-vaw ñgene. Da ray ñgene, aa guzltar a ndëhay makustakaya daa way a, a lëvtar: «Dar maakwaw daha ñga key slëra, da ka wudam membëley na, samawa ta pas hay a ñgene, ama ka da samawa ta pas memëskey-vaw ba!»

¹⁵ Bay Mahura a mbëddara a ndaw a, a lëvar: «Akwar, ndëhay masa ta neneh cew! Ta pas memëskey-vaw na, akwar fa pëskamata sla akwar hay ta zëngwaw akwar hay da gezlen, ka handamata ñga samawa yam, ba diya?»

¹⁷ Masa Yesu ma mbəd̥datara anda kede la na, hwaray a katar a masa-gəra aŋga hay tabiya. Ama ndəhay makustakaya na, aa səmam da ray sləra hay mekele mekele maaya masa Yesu ma kata.

Mey-menjey ta babəza ɳga bazlawar leŋ ta cek ma həsla makala

(Matiye 13.31-33; Mark 4.30-32)

¹⁸ Fa dəba ha, Yesu aa guzltar, a ləvtar: «Mewey n̄ga Bay Gazlavay da ray ndəhay na, an̄ga anda me? Ya da wa na, ta me?

19 Ya wa ta babəza ŋga bazlawar masa ndaw ma la, ma rəba aa ley anja. Babəza ŋga bazlawar aha, ta', a pəcwa, a gəley mahura. Diyan hay a diyam way fa mey-har hay a.»

²⁰ Yesu a ləvtar saya: «Ya da wa mewey ḥga Bay Gazlavay da ray ndəhay na, ta me?

²¹ Ya wa ta cek ma hësla makala masa ñgwas ma hëley kuset këdey, ma jahada ta hapa ñga makala ga, amba a hëslérwa tabiya.»

Bay Gazlavay a wey na, da ray wa hay wa?

(Matiye 7.13, 14, 21-23)

²² Yesu fa daw ንગዳ *Jeruzelem, a daw taa berney hay len ta slala hay, faa sərkadata ndəhay.

²³ Daa ñgene ndaw daha, aa cëfða, a lëvar: «Bay Mahura, Gazlavay a da lëhey daa mebørey na, ndøhay nekødsey gway daw?» Ta', Yesu aa guzltar a ndøhay fetedø, a lëvtar:

²⁴ «Kam gədaŋ amba ka mbəzam taa mey-mbew
meengəlez e aa slam masa Bay Gazlavay fa wey da ray
ndəhay. Ya fa ləvkwar, ndəhay ga a jadamara la, amba a
mbəzam, ama fa da gwamara daa ba.

²⁵ «Yaw, pas pal bay ñga slam aha a da sléksey ñga gerca
mey-mbew. Ngene, ka da lacam aa ambaw, ka da zélam fa
mey-mbew, ka lèvam: "Bay ala, wurndara mey-mbew may
taw!" Ama a da mbøddakwara, a lèvkwar: "Ya sèrkwar ba!
Ka samawa na, dama?"

²⁶ Fa dəba ha, ka da zlamar ḥgaa guzlm̄ar, ka l̄evam: "Aləkwa ta zəmkwa cek la bama, aləkwa ta sakwa cek la bama, ka taa sərkadandar la daa cəved ala hay mepekey."

²⁷ A da lëvkwar saya: "Ya sërkwar ba! Ka samawa na, dama? Akwar ndëhay tabiya masa ma ka cek maaya ba hay, ñgëcham la da cakay adaw."

²⁸ Ta pas masa akwar ma da hëtmatar ata *Abërahem, *Izak, *Jakwap, lej ndëhay ma tëla mey ñga Gazlavay zleezle tabiya, manjatakaya da cakay Bay Gazlavay na, ñgene, ka da tëwam, ka daa pëdëm sler maja akwar mambëkdatakaya daa ambaw.

²⁹ Ta pas masa Gazlavay ma da wuzdérwa bay anja na, ndëhay daa sëkway hay mekele mekele a samawa la daa slam hay tabiya da bëla, ñga key gwagway da vad.

³⁰ Yaw, da wuzlah ndëhay madagway-dakw na, siya a da tëram ndëhay ñgeeme, asaya, da wuzlah ndëhay ñgeeme na, siya a da tëram ñga madagway-dakw.»

*Yesu a tëway maja ndëhay daa berney ñga Jeruzelem
(Matiye 23.37-39)*

³¹ Ta pas ñgene, ndëhay da wuzlah *Fariza hay datha a ñgëchamawa fa Yesu amba a wuzmar mey, a lëvmar: «Daw la fede aa slam mekele maja Bay *Herawt a wudey ñga këdka vagay.»

³² Yesu a mbëddata, a lëvtar: «Diyam lëvmar a mbiga * ha: "Ehe, ya fa bëley malula hay da ray ndëhay, ya fa mbëley masa-macay hay, tasana, mandaw, ñga dar maakar a ya da ndëvda slëra adaw."»

³³ Anda melëvey si ya ley cëved, ya daw tasana, mandaw, mandaw lanjgar saya, maja ndëhay a gwamara ñga këdmara *ndaw ma tëla mey ñga Gazlavay dëren ta *Jeruzelem ba sëlak.»

³⁴ Fa dëba ha, Yesu a lëvey: «Haya! Akwar ndëhay da Jeruzelem †, akwar ndëhay da Jeruzelem, Gazlavay a slërkwar ndëhay ma tëla mey anja hay na, ka këdmata vagay. Asaya, a slërkwar maslan anja hay na, kaa zakamata ta anjwa. Ama mandaw mandaw ya wudey amba ya bëckwar tabiya akwar anda gwagwar ma bëcta bëz anja hay asi kërpasl, ama ka wudam ba.

³⁵ Cëndamara, Gazlavay a da la har anja da ray akwar, Way-mekey-kwakwas akwar a da tërey yidej. Yah fa lëvkwar, akwar fa da hëtmaya fa dey daa saba haa ta pas masa akwar ma da lëvam: "Anja Bay Gazlavay ñga

13:27 13.27 2Tm 2.19 **13:30 13.30** Mt 19.30 * **13:32 13.32** mbiga: Yesu a zëla Bay Herawt «mbiga» maja daa mewulkey ñga Jëwif hay, mbiga na, ara cek ñga ley ma key cek ta dabaray, ama ndëhay a zluram ta anja ba maja ara cek mecëhe. † **13:34 13.34** Akwar ndëhay da Jeruzelem: Daa mey a kede Yesu ta wusey a Jeruzelem daa ba aran, ama aa guzley anda anja gweegwe ta ata.

pəsar mey ɳgada ndaw masa aa ma slərdərwa ta mezəley anja.”»

14

Yesu a mbəley ndaw mambakaya ta mbey

¹ Ta *pas meməskey-vaw, Yesu ta', a daw a way ndaw pal da wuzlah mahura hay ɳga *Fariza hay ɳga zəmey daf. Ndəhay manjatakaya fetede, fa saŋgalamara Yesu ta dəkvaw da ray cek masa aa ma da ka.

² Ndaw da wuzlah ata daha, mambakaya ta mbey. Ndaw a malacakaya fa mey anja.

³ Yesu ta', aa guzltar ɳgada *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz ta ɳgada Fariza hay, a ləvtar: «Kwakwas aləkwa a ləvey na, kwara? Membəley ndaw masa-macay ta pas meməskey-vaw na, maaya daw, maaya ba daw?»

⁴ Ama ndəhay a, a gəmam ɳga mbədədamara ba. Ta', Yesu a gəsfar har fa ndaw masa-macay heyey, mball! a mbəlda, ta', a mbəkda ɳga daw.

⁵ Fa dəba ha, aa cəfdəta, a ləvtar: «Da ndaw da wuzlah akwar anja ta bəzey, da daa ba, anja ta sla, yaw, da bəzey a, da daa ba, sla ha a tədəy aa bəlndaw na, ndaw aha a badərwa fiyaw fiyaw, kwa ta pas meməskey-vaw, daa ba daw?»

⁶ Kwa ndəhay a, ta gwamara ɳga mbədədamara aa mey ɳga Yesu a daa ba.

Ndaw a da pa ray anja ɳga mahura ba

⁷ Yesu fa nəkta ndəhay ma samawa ɳga zəmey daf da way ndaw Fariza heyey. A səpam slam-menjey na, si ɳga ndəhay mahura hay. Maja ɳgene, Yesu a ɳgatar mey, a ləvtar:

⁸ «Da ndaw a zəlkwar ɳga zəmey daf ɳga gwagway ɳga meley kwakwa na, ka da səpey ɳga njey aa slam ɳga ndaw mahura ba. Da kaa tədəy ta zəlwə ndaw mahura da ray akah la aa gwagway a kwa.

⁹ Anda kede, bay ɳga way a, a sawa, a da ləvka: “Mbəkda slam kede a ndaw kede.” Maja ɳgene, ka da mbəkda slam aha, ka da njey fa dəba ta hwaray a.

¹⁰ Ama da ta zəlmaka la ɳga zəmey daf ɳga gwagway na, daw ta njey fa dəba, amba bay ɳga way a, a sawa, a ləvka: “Jam adaw, sawa aa slam ɳga ndəhay mahura hay kede.” Anda kede, a həslka ray fa mey ɳga ndəhay tabiya daa gwagway a.

¹¹ Yaw, fara fara kwa waawa ma pa ray aŋga ŋga mahura na, Gazlavay a da pa ŋga mecəhe, asaya, ndaw masa ma nada ray aŋga na, Gazlavay a da pa ŋga mahura.»

¹² Yesu ta', aa guzlar a ndaw ma zəla ŋga zəmey daf heyey, a ləvar: «Da ka key gwagway na, ka da zəltərwa jam akah hay ba. Asaya, ka da zəltərwa məlmakw hay ba, ka da zəltərwa səkway akah hay ba, kwa meseembew akah hay masa-zleley hay ka da zəltərwa ba. Ka da zəltərwa ba majā ata may, a da zəlmaka kəne. A da pəlmakawa cek masa kah ma vəldatarla.

¹³ Ama da ka key gwagway na, zəlwa masa-viya hay, ndəhay masa maahəlbatakaya hay, ndəhay jegwer hay, lej wulaf hay.

¹⁴ Da ka zəlwa ndəhay anda kede hay ŋga zəmey daf na, maaya ŋga Gazlavay a sawa la a ray akah majā ndəhay a na, a gwamara ŋga vəhdamakawa cek aha ba. Ama Bay Gazlavay a da vəhdakawa ta pas masa ndəhay masa maaya fa mey ŋga Gazlavay, ma da sləkdamawa daa meməcey.»

*Mey-meŋgey ta ndəhay mazəltakaya aa gwagway
(Matiye 22.1-10)*

¹⁵ Masa ndaw pal da wuzlah ndəhay ma zəmam daf ta ata Yesu heyey ma cənda mey a la na, ta', a ləvar a Yesu: «Meesəmey daha ŋgada ndaw ma da zəmey daf ŋga gwagway daa bay ŋga Gazlavay da vad.»

¹⁶ Ta', Yesu a mbədədara ta mey-meŋgey, a ləvar: «Ndaw daha a key gwagway, ta', a zəlwa ndəhay ga.

¹⁷ Pas təde ŋga zəmey cek na, a slərey madərlam aŋga fa ndəhay a ŋga ləvtar: "Samawa, majā cek tabiya madiykaya cay!"

¹⁸ Ama ata tabiya a kam ambahw pal pal. Ndaw ŋgeeme a ləvar a madərlam a: "Ambahw, mbəkdaya majā ya ta hədkey ley la, ya daw ya da nəkərwa."

¹⁹ Ndaw laŋgar a ləvar: "Ambahw, mbəkdaya majā ya ta hədskawa sla hay kuraw la ŋga key sləra, ya daw la ya jadatərwa!"

²⁰ Mekele a ləvar saya: "Ya gwa ya daw ba majā ya ta kwakwa da ver."

²¹ Madərlam a, a vəhey a cakay bay aŋga, a kadara mey masa ndəhay a ma ləvmar kede. Bay ŋga way a, mevel a car, a ləvar a madərlam aŋga: "Daw fiyaw aa slam masa ndəhay da hwad a daha ta aa walaŋ-way hay. Ngəlwa masa-viya hay, ndəhay masa maahəlbatakaya hay, masa wulaf hay, lej ndəhay jegwer hay."

²² Fa dəba ha nekədsey, madərlam a, a vəhwə, a ləvar: "Bay adaw, ya ta zəlwa ndəhay la anda kah ma ləvey, ama slam daa way a daha cənja."

²³ Ta', bay a, a ləvar a madərlam a: "Daw a mey-cəved daa zlərdsay-anğwa hay, təktərwa dəy a ndəhay ɳga samawa amba way adaw a rəhey.

²⁴ Ya fa ləvkwar, kwa ndaw pal dasi ndəhay masa yah ma zəltərwa ɳgeeeme heyey, fa da zəmey daf ɳga gwagway adaw kede daa saba səlak!"»

Nga tərey gula ɳga Yesu na, kwara?

(Matiye 10.37, 38)

²⁵ Fa dəba ha, Yesu fa diyam ta ndəhay ga daa cəved. Yesu pəla! a mbədfwa dey ɳgada fa ata, a ləvtar:

²⁶ «Da ndaw a wudey ɳga key gula adaw na, si a wudya a fəna papaha ta mamaha, ɳgwas anğa ta bəz anşa hay, məlmaha hay ta dam-mamaha hay, kwa heter anşa. Da daa ba na, a gwa ɳga key gula adaw ba.

²⁷ Kwa waawa ma bəsa banay ma da sawa a ray a maja anşa ma səpya daa ba na, fa da gwa ɳga key gula adaw daa ba.

²⁸ Da ndaw da wuzlah akwar a wufsey a ləmey way mahura, teesed na, si a wulkey la dəgəy, way a, a key dala we. Fa dəba ha, a nəka da dala anşa a wusa ɳga kara sləra anşa ha tabiya la kwa.

²⁹ Da dala a wusa ba, ama da a zlar ma pa salay a cənja na, a gwa ɳga ndəvda sləra ɳga way a daa ba. ɳgene, ndəhay tabiya masa ma hətmar way a, a daa saŋgərfamar,

³⁰ a ləvam: "Ndaw kede a zlar meləmey way, ama a gwa ɳga ndəvda ba!"

³¹ «Yaw, da bay a wudey ɳga key vəram ta bay mekele, si a wulkey da ray ndəhay anşa hay gabal kuraw dəgəy. A wulkey da a gwa ma kədmata ndəhay ɳga bay lañgar ma sawa ta ndəhay anşa hay gabal kwakwar cew ɳgene la kwa.

³² Da a wulkey fa da gwamara daa ba na, a slərey maslañ anşa hay fa bay lañgar heyey amba a njam ta zazay, daa masa bay a, a lawa dəren dəgəy.»

³³ Yesu a wuzdatara: «Anda kede, da kwa waawa da wuzlah akwar ta mbəkdərwa zleley anşa lej ndəhay anşa hay daa ba na, a gwa ɳga key gula adaw ba.»

Mey da ray manda

(Matiye 5.13; Mark 9.50)

34 Yesu a lëvtar: «Manda na, ara cek maaya. Ama da manda ha a cërey saba na, ya da kadakwa amba a cërey saya na, kwara?

35 Manda ha anja maaya saba. Kwa njga kwiyey aa ley, kwa njga kwiyey anda gëraj, maaya saba. A da hëlmara, a kwiydamara aa papalah saw. Da ndaw anja ta slëmay na, njga cënda mey a maaya maaya.»

15

*Mey-menjey ta tëbañ meezeðey
(Matiye 18.12-14)*

1 Ta pas lañgar daha, ndëhay ma cakala budaw ta ndëhay ma zlëba *kwakwas njga Mawiz, a njgëcham tabiya fa Yesu amba a jëkfamar slëmay.

2 *Fariza hay ta ndëhay maa sërkada kwakwas njga Mawiz aa njuram mey da wuzlah ata, a lëvam: «Ndaw kede a tëbta ndëhay ma zlëba kwakwas njga Mawiz, asaya, a zëmam ñaf bama na, kwara?»

3 Anda kede, Yesu ta', aa guzltar ta mey-menjey, a lëvtar:

4 «Da ndaw da wuzlah akwar, anja ta tëbañ hay temere, da pal taa zëðey sem na, ndaw aha, a mbëkdata tëbañ hay kwakwar zlam-letek a ray a zlam-letek da wuzlah-ley, a daw a sëpérwa pal meezeðey a, haa anja ma hëtérwa daa ba daw?»

5 Masa anja ma hëtérwa la na, aa sëmey ga. A cëpérwa tëbañ anja ha fa pepesl *,

6 a sawa a way. Masa anja ma wuswa la na, a zëltérwa jam anja hay ta meseembew anja hay, a lëvtar: "Samawa, sasëmkwa bama maj a tëbañ ñaf taa zëðey la, ya ta hëtérwa cay."

7 «Ya fa lëvkwar anja letek këne, da gazlavay da vad na, meesëmey daha da ray ndaw pal ta meborey ma mbëðda menjey anja. Meesëmey a, a fëna meesëmey da ray ndëhay kwakwar zlam-letek a ray a zlam-letek masa menjey ata maaya, ma wudsam njga mbëðey menjey ata ba.»

Mey-menjey ta dala meezeðey

8 Yesu aa guzltar ta mey-menjey saya, a lëvtar: «Yaw, dala njga njwas daha sisey sisey † kuraw, ama pal zazad! aa zëðey. Ta', a gëdey awaw aa petërla, a faca way, a sëpa ta dëk-vaw kasl aa ma hëtar dala ha.

14:35 14.35 Mt 11.15 **15:1 15.1-2** Mt 9.10 **15:3 15.3-7** Jañ 10.11-15 **15:4**

15.4 Ez 34.11, 16 * **15:5 15.5** pepesl: «papay» ta mey Zëdem. † **15:8 15.8** sisey: Daa njene na, sisey ara dala ga. Ta mey Gërek ara dala tëde njga slëra njga ndaw ma vörndey da ley.

⁹ Masa anja ma hëtar la na, a zëltérwa jam anja hay ta meseembew anja hay, a lëvtar: "Samawa, sasémkwa bama maja dala adaw taa zëdsey la, ya ta hëtar cay."

¹⁰ Yaw, ya fa lëvkwar ara letek kène da wuzlah maslanj hay ñga Bay Gazlavay da vad na, meesémey daha maja ndaw pal ta meborey ma mbëddha menjey anja.»

Mey-menjey da ray papaj ta bëza hay cew

¹¹ Yesu aa guzltar ta mey-menjey saya, a lëvtar: «Ndaw daha, bëz anja hay cew.

¹² Masa matabëwa a lëvar a papaha: "Papay, wure kede, wunkandara cek akah hay masa ala ma da wamara fa dëba akah. Yaw, masa ñgada yah na, vëldiwa." Ta', papa ata ha a wunkatarra.

¹³ Fa dëba ha ñfar nekëdsey na, bëzey matabëwa ha, ta', a hëdkadata cek hay maala ñga anja tabiya. A daw ta dala ha aa hwayak dërenj. Daa hwayak a ñgene, a zlar ñga key cek hay malamba, maja ñgene, aa kwacada dala anja heyey tabiya.

¹⁴ Masa anja ma ndëvda dala anja sem tabiya na, may mahura a key daa hwayak a, a hëtey cek ñga zëmey saba.

¹⁵ Ta', a daw a key slëra da way ndaw fetedé dahan. Ndaw aha a slërda a ley ñga jëdey vetem hay amba a vëltar cek mezémey.

¹⁶ Bëzey a, a wudey ñga zëmey babëza ñga wudez masa vetem hay ma zëmamara, ama ndaw ma vëlar cëved daa ba.

¹⁷ A zlar mewulkey da ray cek masa aa ma ka, a lëvey: "Ndëhay ma ka slëra ñga papay fa zëmam cek, fa rëham, fa mbëkdamara siya, ama yah na, may fa këdya fede!"

¹⁸ Ngama ya mbékda hwayak kede, ya daw fa papay, ya lëvar: Papay, ya ta key meborey la fa mey ñga Gazlavay, ta fa mey akah.

¹⁹ Wure kede, ya wusa amba ka zëlya bëzey akah saba. Nëkyä anda ndaw ma ka slëra akah gway."

²⁰ Ta', a slëkdawa, a sawa fa papaha.

«Ama masa a lawa dërenj ta way ñga papaha ñdagay na, papaha a hëtar, a kar dey-ceceph. A hway a ñda cadérwa ray, slaslap! a slaslëpa.

²¹ Ta', bëz anja ha a lëvar: "Papay, ya ta key meborey la fa mey ñga Gazlavay, ta fa mey akah. Wure kede, ya wusa amba ka zëlya bëzey akah saba."

²² Ama, papaha a lëvtar a ma ka slëra anja hay: "Wusmawa vaw, lamawa zana maaya, këzlamara fa vaw

ŋga bəzey adaw kede. Lamawa daŋwa ŋga bəz-mey-har, pamara a har. Lamawa tarak, ndəkwdamara a salay.

²³ Dadamərwa bəz-sla maabəlkaya masa aləkwa ma rəfkwa ŋgene. Hərmara, kakwa gwagway, sasəmkwa,

²⁴ maja bəzey adaw kede anja anda bəzey maməckaya, ama ta sləkdawa sem, anja anda bəzey maazədkaya, ama yah ta hətar sem.” Ta’, ma ka sləra anja hay a kamara anda bay ata ma ləvtar. Anda kede, ndəhay a zlamar mekey gwagway ta meesəmey.

²⁵ «Daa masa ata fa kamara gwagway a na, bəzey mahura a lawa da ley. Masa anja fa sawa da ley na, a cənda baazlam ta gaanqaj ŋga megərvvey.

²⁶ Ta’, a zəley ndaw ma ka sləra ŋga papaha pal, aa cəfda, a ləvar: “Mekey da way a, me?”

²⁷ Ndaw ma ka sləra ha, a mbədərwa, a ləvar: “Məlmakw ta sawa cay, papakw ta həra bəz-sla masa aləkwa ma rəfkwa heyey sem, maja məlmakw a ta vəhwa sem, aa dahan zay.”

²⁸ Bəzey mahura heyey a key mevel, a gəmey ŋga mbəzey a way saba. Ama, papaha, ta’, a daw fa anja, a bərkwa ŋga mbəzey a way.

²⁹ Ama bəzey a, a mbədərwa a papaha, a ləvar: “Papay, jəkey sləmay: mevey weewe ya fa kaka sləra, ya fa təbkawa mey akah mandaw mandaw, ama ka ta vəlyə kwa bəz-dawkw pal ŋga key gwagway ta mandala adaw hay daa ba.

³⁰ Ama bəzey akah kede a vəhwa, ta ndəvdatərwa cek akah hay sem tabiya ŋga mesəpey ŋgwas-barlaw hay, ama ŋgada anja na, ka hərara bəz-sla masa aləkwa ma rəfkwa heyey jak!”

³¹ Papaha a ləvar: “Bəz adaw, kah na, mandaw mandaw aləkwa cew e, cek tabiya masa yah ma wa na, ara ŋga akah.

³² Si ya kakwa gwagway ta meesəmey, maja məlmakw kede, anja na, anda bəzey maməckaya, ama ta sləkdawa sem, anja anda bəzey maazədkaya, ama yah ma hətar sem!”»

16

Mey-menjey ta gula masa-wewer

¹ Ta pas laŋgar daha, Yesu a ŋgatar mey a gula anja hay, a ləvtar: «Ndaw daha aa ta zleley ga. Gula anja mahura ma jədra zleley a daha. Ndaw daha a sawa, a ləvar a ndaw masa-zleley a: “Gula akah faa kwacadakawa zleley akah la.”

² Bay ŋga gula heyey ta’, a zələrwa, a ləvar: “Ya ta cəney mey maaya ba la da ray akah. Wuzdiwa sləra masa kah

ma ka tabiya, maja wure kede ka fa da key gula adaw daa saba!"

³ Gula anja kaa heyey a wulkey daa ray anja, a lèvey: "Ya da key kwara? Bay adaw a da badaya daa slèra anja. Gèdanj adaw ñga hèvey daa ba. Ñga rèkey na, hwaray a kaya la.

⁴ Aha! Wure kede ya sèra cek masa yah ma da ka! Ngama ya kørzey jam hay. Anda kede, ta pas masa ta badaya sem daa slèra anja na, jam adaw hay a, a ñgèlmaya a way ata hay."

⁵ Masa aa ma wulkey la anda kede na, ta', a zèltèrwa ndèhay masa ma lam dèvaz ñga bay anja pal pal tabiya. A lèvar a ndaw ñgeeme: "Dèvaz ñga bay adaw da har kah na, we?"

⁶ Ndaw aha a mbèddara, a lèvar: "Mal gwajakwad temere." A lèvar: "Larawa dèrewel ñga dèvaz akah fiyaw, njey, wuzlala fa vèda kwakwar zlam."

⁷ Ta', aa cèfda ndaw lanjar saya, a lèvar: "Dèvaz ñga bay adaw da har akah na, we?" Ndaw aha a mbèddara, a lèvar: "Daw sak temere." A lèvar a ndaw aha: "Larawa dèrewel ñga dèvaz akah fiyaw, wuzlala fa vèda kwakwar daaŋgafad."

⁸ Kwa gula ha a key cek ta cèved e ba na, ndaw masazoleley a, aa hèmda maja a ka slèra aha ta dabaray. Fara fara, ndèhay da bèla kede a kam cek ta dabaray da wuzlah ata ma fèna ndèhay ñga Bay Gazlavay."

⁹ Yesu a lèvey saya: «Ya fa lèvkwar, zleley da bèla kede na, kørzadamara jam. Anda kede, da zleley a ta ndèvey sem na, ka da hètam slam menjey maaya ma ndèvey ba da vad.

¹⁰ Ndaw masa ma key slèra maaya ta cek mecèhe na, a key slèra maaya ta cek mahura la may. Ndaw ma key slèra ta cèved e ba ta cek mecèhe na, a key slèra ta cèved e ba ta cek mahura la may.

¹¹ Da ray ñgene, da ka kam slèra maaya ba ta zleley masa ma vèldamakwara a har akwar da bèla kede na, kaa wara zleley masa fara fara na, ma da vèldakwara na, wa?

¹² Ama da wure kede ka kam cek hay maaya ba ta zleley masa ndaw ma vèldakwara da bèla kede na, fa dèba ha, Gazlavay a vèlkwar zleley la amba ka wamara daw?

(Matiye 6.24)

¹³ «Ndaw ma gwa ñga key slèra ñgada bay hay cew daa ba, maja a da wufa bay lanjar a fèna bay lanjar, da daa ba, a da nar ray a bay lanjar, a rësa bay lanjar. Ka gwamara ñga sèpmara Gazlavay lej zleley cewete daa slam a ba.»

¹⁴ Masa *Fariza hay ma cəndamara mey a kede na, aa saŋgəram a ray Yesu maja a wudsam dala kalah.

¹⁵ Ta', Yesu a ləvtar: «Akwar fa kam cek maaya fa dey ɳga ndəhay, amba a ləvam akwar ndəhay maaya hay. Ama Gazlavay na, a səra mevel akwar. Cek masa ndəhay a nəkmara mahura fa mey ata na, ara cek ɳga tede fa mey ɳga Gazlavay.»

Mey hay mekele mekele ɳga Yesu

(Matiye 11.13, 12; 5.18; 5.32; 19.9; Mark 10.11-12)

¹⁶ Yesu a ləvtar: «Kwakwas ɳga *Mawiz ta ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay fa wuzdamara mey ɳga Gazlavay haa kasl *Jan-Baptis. Dəga daa ɳgene, ndəhay fa cəndamara *Mey-maaya-mawiya da ray *mewey ɳga Gazlavay da ray ndəhay. Kwa waawa fa key gədaŋ amba a mbəzey a wuzlah ndəhay masa Gazlavay ma da wey da ray ata fara fara.

¹⁷ «Slam da vad ta slam da hwayak, anja ta gəra amba a ndəvey, ama cek mecəhe mawuzlalakaya daa mey ɳga kwakwas ɳga Mawiz kede ɳgaa vəsey na, anja ta gəra ma fəna saya.

¹⁸ «Yaw, kwa waawa ma bəla ɳgwas anja, a lawa mekele na, a key ɳgene, a ley vaw saw da palah. Asaya, kwa waawa ma la ɳgwas masa zel e ma bəla sem na, a key ɳgene, a ley vaw saw da palah may.»

Mey-menjey da ray ndaw masa-zleley ta ndaw masa-viya

¹⁹ Yesu aa guzltar ta mey-menjey saya, a ləvtar: «Ndaw daha, anja ta zleley ga, a pey zana fa vaw na, maaya masa ndaw ma gwa ɳga hədka ba. Aa daa wiya mandaw mandaw, fa zəmey cek maaya.

²⁰ Ndaw mekele daha, anja masa-viya, mezəley anja Lazar, mbəlek fa vaw njaba-njaba. Manakaya fa mey-mbew ɳga ndaw masa-zleley kaa heyey.

²¹ Aa fa wudsey ɳga gədmey meepəsey ɳga daf da hwayak daa slam mezəmey daf ɳga ndaw masa-zleley heyey, ama ndaw ma vəlar daa ba. Asaya, gədey hay fa samawa, fa ndəfdamara mbəlek fa vaw anja.

²² «Fa dəba ha nekədsey, ndaw masa-viya heyey, pam! a məcsey. Maslaŋ hay ɳga Gazlavay da vad ta', a samawa, len! a lamara a vad a cakay *Abərahəm. Ndaw masa-zleley heyey, pam! a məcsey may. Ndəhay ta', a jəhmara.

²³ Ndaw masa-zleley kaa fa sərey banay ga da wuzlah ndəhay maməctakaya. A da baŋgada dey a vad na, a hətar Abərahəm manjakaya dəreŋ, Lazar manjakaya da cakay a.

²⁴ Da ray ŋgene, a wudey, a təlar mey, a ləvar: "Papay Abərahām, sərfaya dey-ceceh, slərdərwa Lazar amba a jəhwba bəz-mey-har aŋga aa yam na, a gəciwa fa neneh adaw, majā ya fa sərey banay kalah daa awaw kede."

²⁵ «Ama Abərahām a mbəed̄dara, a ləvar: "Bəz adaw, wulkada, daa masa kah da bəla, ka ta hətey zleley la ga, daa ŋgene, Lazar fa sərey banay. Wure kede, fedə, ala fa dəkmar mevel, ama kah, ka fa sərey banay may."

²⁶ Asaya, daa walaj ala ta akwar na, vəged̄ selelenj̄ daha, cəved̄ ŋga daw daa ba. Da ray ŋgene, da ndəhay fedə a wudəm ŋga diyam fetedə na, a gwamara ŋga diyam ba. Asaya, da ndəhay fetedə a wudəm ŋga samawa fedə na, a gwamara ba may."

²⁷ «Ndaw masa-zleley kaa heyey a ləvar a Abərahām: "Na, ya kaka ambahw papay Abərahām, slərda Lazar a way papay."

²⁸ Məlma adaw hay zlam daha, ŋga daw ŋga wuztar, amba a samawa aa slam ŋga banay kede saba."

²⁹ Abərahām a mbəed̄dara, a ləvar: "Məlmakw hay na, si a jəkam sləmay fa mey ŋga *Mawiz lej fa mey ŋga ndəhay ma təla mey ŋga Gazlavay."

³⁰ «Ndaw aha a ləvar: "Kəne ba, papay Abərahām. Maaya na, si ndaw ma sləkdey daa meməcəy, a daw fa ata, ŋgene, a mbəddamara menjey ata la."

³¹ «Ama Abərahām a ləvar: "Da a jəkam sləmay fa mey ŋga Mawiz ba, asaya, da a cəndamara mey ŋga ndəhay ma təla mey ŋga Gazlavay zleezle ba na, ŋgene kwa mey ŋga ndaw ma sləkdey daa meməcəy na, fa da təbmara daa ba may."»

17

Mey da ray mebərey

(Matiye 18.6-7, 15, 21-22; Mark 9.42)

¹ Yesu a ləvtar a gula aŋga hay: «Fara fara ndəhay ma həldamata ndəhay mandaw mandaw ŋga key mebərey na, daha. Ama banay a sawa la a ray ndaw masa ma həldata ndəhay ŋga key mebərey.

² Ngada aŋga na, ŋgama ata ma jəwm̄ar aŋgwa mahura a d̄ay, a kəzlamara aa bəlay, da ray masa aŋga ma da həlda ndaw pal da wuzlah ndəhay ma təba mey adaw hay kede ŋga key mebərey.

³ Wam vaw maaya maaya fa ray akwar!

«Da məlmakw ta key mebərey la na, kəta. Da ta mbəed̄da lenj̄esl aŋga ha la na, mbəkdara mebərey aŋga ha.

⁴ Kwa da a kaka mebørey dey maasala fa pas pal na, ama da fa vøhwa fa kah dey maasala ha, a løvka: "Ambahw, ara mebørey adaw, ambahw, ara mebørey adaw," na, mbøkdara mebørey aŋga ha.»

Mey da ray metøbey mey ŋga Gazlavay

⁵ Ndøhay meslørey ŋga Yesu a løvmar a Bay Mahura: «Vølndar gødaŋ saya amba ya tøbmara mey akah ma føna ma føna.»

⁶ Bay Mahura a løvtar: «Da akwar fa tøbmara mey ŋga Gazlavay kwa kuset kødsey høma babøza ŋga bazlawar na, ŋgene ka gwamara ŋga løvmar a wudez mahura kede, "Mødsey la fedø, daw ta køzley aa bølay" na, a cønkwar mey la.»

Mey da ray ndaw ma ka sløra

⁷ Yesu a løvey: «Da ndaw da wuzlah akwar gula aŋga fa høvar da ley, da daa ba, fa søkørar døhway, fa døba ha, a sawa da ley na, bay aŋga a løvar la ŋga sawa fiyaw fiyaw, amba a zømey cek daw? Fa da løvar køne daa ba!»

⁸ Sasøkar jak, a da løvar: "Mbødødata zana akah hay amba ka diyawa cek adaw mezømey, hølyawa cek mezømey ta cek mesey. Fa døba ha, ka zøma ŋga kah may, ka sa ŋga kah may."

⁹ Da gula ha a kara cek anda bay aŋga ha ma løvar na, a kar suse la daw?

¹⁰ Akwar kwa køne, da ka kamara sløra tabiya masa Gazlavay ma løvkwar na, si ka løvam: "Ala na, gula hay ŋga tede gway, ya kam sløra masa Gazlavay ma løvndar ŋga key gway."»

Yesu a mbøley ndøhay kuraw daa maasøkula

¹¹ Yesu fa daw a *Jeruzelem, a daw taa kwakway ŋga hwayak ŋga *Samari ta hwayak ŋga *Galile.

¹² A wusey gweegwe ta slala daha na, maasøkula hay kuraw a samawa ŋgada fa vøda. A lacam døren ta aŋga.

¹³ A wudam, a løvam: «Yesu, Bay Mahura, sørfandar dey-ceceh!»

¹⁴ Masa Yesu ma høtatar na, a løvtar: «Diyam, wuz-damatara vaw akwar a ndøhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay.» Masa ata fa diyam, a nøkmara na, vaw ata ta sødey sem.

¹⁵ Ndaw pal da wuzlah ata daha aŋga ma høtar vaw aŋga ta sødey sem na, a mbødøwa dey, a vøhwa fa Yesu, a hølma Gazlavay ta gødaŋ.

¹⁶ A wuswa, a regedey fa mey ɳga Yesu, a kar suse. Ndaw aha ɳgene ara ndaw Samari.

¹⁷ Yesu ta', aa cəfdəta ndəhay da cakay anja, a ləvtar: «Maasəkula hay ma sədəm na, kuraw ba diya? Kaa si ndaw pal ma vəhwa fedə, siya hay na, ata dama?»

¹⁸ Ndaw ma wulkawa ɳga vəhwa amba a həlma Gazlavay daa ba, si ndaw-məlak kede gway daw?»

¹⁹ Fa dəba ha, Yesu a ləvar a ndaw aha: «Sləkdəy, daw, ka ta ləhey cay maja kah ma paya ɳga ndaw akah fara fara.»

*Mey da ray pas masa Bəz ɳga Ndaw ma da vəhwa
(Matiye 24.23-28, 37-41)*

²⁰ Fa dəba ha, *Fariza hay aa cəfdəmara Yesu, a ləvmar: «Gazlavay a da wuzdərwa anja bay na, ta vara?» Yesu a mbədədatara, a ləvtar: «Gazlavay ma da wuzdərwa anja bay na, ara cek masa ndaw ma gwa ɳga hətar ta dey ba.

²¹ Ndaw a gwa a ləvey “Ehe, a kede,” da daa ba “A katay,” na, a gwa a ləvey kəne ba. Sərmara, mewey ɳga Bay Gazlavay aa da wuzlah akwar wure kede.

²² Ta', a ləvtar a gula anja hay: «Pas a, a sawa la masa akwar ma da wudəm ɳga hətmaya yah, *Bəz ɳga Ndaw, fa dey kwa dər pal, ama ka hətmaya daa ba.

²³ A da ləvmakwar: “Anja fedə,” da daa ba “Anja fatadəy,” ama ka da diyam ba. Ka da hwam aa slam aha ba.

²⁴ Anda ndəhay ma hətmər var ma zəmey ma wada slam da vadə ta slam da hwayak tabiya na, yah, Bəz ɳga Ndaw ya da vəhwa na, kəne.

²⁵ Ama teesəd na, si ya sərey banay la ga dagay. Asaya, ndəhay da bəla wure kedə a rəsmaya la.

²⁶ Ta pas masa yah, Bəz ɳga Ndaw ma da vəhwa na, a da key anda cek ma key daa masa Nəwe anja da bəla.

²⁷ Daa ɳgene, ndəhay fa zəməm cek, fa sam cek, fa lam ɳgusay, fa vəldəmata dam ata hay a way zel, haa kasl pas masa Nəwe ma mbəzəy la aa kwambıwal mahura. Fa dəba ha, var a pawa ga, a rəhda slam da bəla, aa zədədata ndəhay cəpa.

²⁸ Asaya, pas a, a da key anda cek ma key daa masa *Lut anja da bəla. Daa ɳgene, ndəhay fa zəməm cek, fa sam cek, fa hədkəm cek, fa hədkədamara cek ata hay, fa sləkəm, fa ləməm way.

²⁹ Ama daa masa Lut ma bawa daa berney ḥga *Sadawm la na, awaw təs! təs! a kəzlwa da gazlavay da vad ta cek ma təbey awaw, a paslata tabiya.

³⁰ A da key kəne ta pas masa yah, Bəz ḥga Ndaw, ma da wuzwa vaw.

³¹ «Ta pas a ḥgene, ndaw masa manjakaya daa ambaw, masa cek aŋga hay a lamawa ta da way na, a da mbəzey ḥga latərwa ba. Da ndaw aŋga da ley na, a da vəhwə a way ba.

³² Sərfadamara cek ma key ta ḥgwas ḥga Lut! *

³³ Kwa waawa ma wudey ḥga ləhda heter aŋga na, a key ḥgene, aa zəddə. Kwa waawa maa zədəda heter aŋga na, a key ḥgene, a bāda.

³⁴ Ya fa ləvkwar, dasi tavad ḥgene, da ndəhay cew manatakaya daa slam a na, a da ḥgəlam pal, a da mbəkdamara lanjar.

³⁵ Da ḥgusay cew fa kəram fa lavar pal na, a da ḥgəlam pal, a da mbəkdamara lanjar. [

³⁶ Da ndəhay cew fa həvam da ley na, a da ḥgəlam pal, a da mbəkdamara lanjar.]»

³⁷ Gula aŋga hay aa cəfdamara, a ləvmar: «A da key dama, Bay Mahura?» A mbədədatara, a ləvtar: «Daa slam masa cek maməckaya daha na, kwakucah hay makustakaya fetede.»

18

Mey-menjey da ray ḥgwas-vagay ta ndaw ma ka sariya

¹ Fa dəba ha, Yesu a ḥgatar mey a gula aŋga hay amba a wuzdatara si a dəram dangay mandaw mandaw, a da gəram ba səlak.

² A ləvtar: «Ndaw ma ka sariya daa berney dahan, a zlurey ta Gazlavay ba, a cəney mey ḥga ndaw ba.

³ Ngwas-vagay daa berney a dahan, fa daw fa vəda mandaw mandaw, a ləvar: “Wunkandar ta masa-gəra adaw.”

⁴ Ngwas a fa daw mandaw mandaw, ama ndaw aha a gəmey ḥga wunkata ba menjey ga. Fa dəba ha, ndaw aha, a wulkey daa mevel aŋga, a ləvey: “Kwa ya fa zlurey ta Gazlavay daa ba, asaya, kwa ya cəney mey ḥga ndaw ba na,

17:31 17.31 Mt 24.17-18; Mk 13.15-16 * **17:32 17.32** ḥgwas ḥga Lut: Ngwas ḥga Lut pal! a mbəfey dey fa dəba daa cəved na, ta tərey sem ḥga manda. Nəka MC 19.26. **17:32 17.32** MC 19.26 **17:33 17.33** 9.24; Mt 16.25; Mk 8.35

17:37 17.37 Jəw 39.30 **18:1 18.1** 11.2; Rm 12.12; Fəl 4.6; Kwa 4.2; 1Tes 5.17

5 ama maja ɳgwas-vagay kede, fa gərdaya, ɳgama ya kara sariya aŋga, ba na, a da həb̥ya ray mandaw mandaw.”»

6 Fa dəba ha, Bay Mahura aa guzley saya, a ləvey: «Wulkam da ray mey ɳga ndaw ma ka sariya maaya ba maa guzley kede.

7 Da ndaw maaya ba kede ta jəna ɳgwas kede la na, kaa wara Gazlavay na, a jənta ndəhay aŋga hay mawalatakaya masa fa dərmar daŋgay taa vad, taa pas daa ba daw? A zəney vaw ɳga jənta la daw?

8 Yaw, ya fa ləvkwar, a jənta la fiyaw fiyaw. Ama daa masa yah, *Bəz ɳga Ndaw, fa vəhwā a bəla na, ya hətfey ndəhay ma təbmara mey adaw da bəla la daw?»

Mey-meŋgey ta ndaw Fariza lej ta ndaw ma cakala budaw

9 Ndəhay siya fa wulkam, ata na, maaya fa mey ɳga Gazlavay. A nəkmata ndəhay mekele anda ndəhay ta mebərey. Da ray ɳgene, Yesu aa guzley mey-meŋgey da ray ata,

10 a ləvey: «Ndəhay cew daha, a diyam ɳga dərmawa daŋgay daa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay. Ndaw pal, ara ndaw Fariza, ndaw laŋgar, ara *ndaw ma cakala budaw.

11 Masa ata daa Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay a na, ndaw Fariza kaa heyey deŋ! a lecey, a dərey daŋgay da hwad da hwad, a ləvey: “Waa Bay Gazlavay, ya fa kaka suse, maja yah anda ndəhay mekele ba. Ata na, mayal hay, ata ndəhay ma kam cek maaya ba hay mekele mekele, ata ndəhay ma lam vaw saw da palah. Asaya, ya fa kaka suse, maja yah anda ndaw ma cakala budaw kede ba.

12 Fa luma pal na, ya fa key *daliyam dey cew. Daa cek tabiya masa yah ma hətey na, ya fa wunka slam kuraw, ya fa la slam pal, ya fa vəldakawa.”

13 Ama ndaw ma cakala budaw kede a lecey dəreŋ, a wudey ɳga baŋgada dey a vad ba, ta', a kəda rav maja mebərey aŋga, a ləvey: “Bay Gazlavay, sərfaya dey-ceceh. Yah ndaw ta mebərey!”»

14 Ta', Yesu aa guzltar saya, a ləvey: «Ya fa ləvkwar, ndaw ma cakala budaw a, a daw a way na, Gazlavay ta pa sem ɳga ndaw maaya fa mey aŋga. Ama ndaw Fariza heyey na, Gazlavay ta pa ɳga ndaw maaya fa mey aŋga daa ba. Sərmara, kwa waawa ma gəlda ray aŋga na, Gazlavay a da pa ɳga mecəhe, ama ndaw masa ma nada ray aŋga na, Gazlavay a da pa ɳga mahura.»

*Yesu a pəstar mey a bəza hay
(Matiye 19.13-15; Mark 10.13-16)*

¹⁵ Ndəhay a handamata bəzey ata hay fa Yesu, kwa masa da dəba hay amba a patar har a ray, a pəstar mey. Masa gula anja hay ma hətmatar na, a kamatar mey a ndəhay a.

¹⁶ Ama Yesu a ləvtar a ndəhay masa ta bəza hay a, ŋga ŋgəchadamatərwa. Ta', a ləvtar a gula anja hay: «Mbəkdamatərwa bəza hay ŋga samawa fa yah! Ka da təkmata ba, maja Gazlavay fa wey da ray ndəhay masa anda bəza hay.

¹⁷ Ya fa ləvkwar fara fara, si ka təba Bay Gazlavay ŋga wey da ray akah anda bəzey mecəhe ma təba, da daa ba na, ka fa da mbəzey a wuzlah ndəhay masa Gazlavay ma wey da ray ata na, daa ba.»

Ndaw masa-zleley aa cəfda Yesu da ray mehətey heter mendəvey ba

(Matiye 19.16-30; Mark 10.17-31)

¹⁸ Ndaw mahura ŋga *Jəwif hay daha, aa cəfda Yesu, a ləvar: «Bay adaw, ndaw masa maaya, ya da key amba ya hətey heter mendəvey ba na, me?»

¹⁹ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ka zəlyə ndaw maaya na, maja me? Ndaw maaya na, Gazlavay pal taava anja.

²⁰ Yaw, ka sərta mewey hay ŋga Gazlavay, ba diya? Ara mey hay masa ma ləvam: «Ka da ley vaw saw da palah ba, ka da kədsey ndaw vagay ba, ka da leley ba, ka mbərzley a ray ndaw ba, natar ray ŋgada ata papakw ta mamakw.»

²¹ Ndaw aha, a mbəddara a Yesu, a ləvar: «Dəga yah daa zariya adaw na, ya ta zləbta mewey hay a ŋgene daa ba səlak.»

²² Masa Yesu ma cənda mey anja la na, ta', a ləvar: «Cek pal ma mbəkaka daha ŋga key saya. Hədkadatə cek akah hay tabiya, wunkatara dala ha a masa-viya hay. Da ka ta ka la anda kede na, ka da hətey zleley fa Gazlavay da vad. Masa kah ma vəldatara dala ha cay a masa-viya hay na, sawa, səpya.»

²³ Masa ndaw aha ma cənda mey ŋga Yesu a la na, anja ta meesəmey daa ba, maja zleley anja ga kalah.

²⁴ Masa Yesu ma hətar ndaw aha anja ta meesəmey daa ba na, ta', aa guzley, a ləvey: «Anja ta banay ga ŋgada ndəhay masa-zleley amba a təbmara Gazlavay ŋga wey da ray ata.

²⁵ Ahaw, anja ta banay ŋgada slagwama ŋga mbəzey taa vəged ŋga baatal. Ama anja ta banay ga ma fəna saya

ŋgada ndaw masa-zleley ŋga təba Bay Gazlavay ŋga wey da ray a.»

²⁶ Ndəhay ma cəndamara mey a na, a ləvam: «Da anda kede na, ma da ləhey daa mebərey na, wa?»

²⁷ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Cek masa ta banay fa ndəhay na, aŋga ta banay fa Gazlavay ba.»

²⁸*Piyer a ləvar: «Ehe wure kede, ala ta mbəkdamatərwa cek ala hay sem, amba ya səpmaka.»

²⁹ Yesu aa guzltar, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, da ndaw a mbəkdərwa way aŋga ta ndəhay da way aŋga cəpa, anda meləvey ŋgwas aŋga, məlmaha hay, papaha ta mamaha, len bəz aŋga hay, amba Bay Gazlavay a wey da ray a na,

³⁰ daa masa aŋga da bəla kede, a hətey cek hay la ga ma fəna. Asaya, fa dəba ŋga mendəvey ŋga bəla na, a hətey heter mendəvey ba la.»

Yesu aa guzley ŋga dey maakar da ray meməcey aŋga ta masləkdfawa aŋga

(Matiye 20.17-19; Mark 10.32-34)

³¹ Fa dəba ha, Yesu a ŋgelta gula aŋga hay kuraw a ray a cew, a ləvtar: «Jəkam sləmay, ehe, wure kede aləkwa fa nakwa a *Jeruzelem. Cek hay tabiya masa ndəhay ma təla mey ŋga Gazlavay zleelze ma wuzlalamara da ray adaw, yah, *Bəz ŋga Ndaw na, a da key.

³² Anda meləvey, a da vəldamaya a har ndəhay masa *Jəwif hay ba, a daa sanjəram a ray adaw, a da cədmaya, a da təfmaya meeslef aa dey,

³³ a da slədmaya ta laway. Fa dəba ha, a da kədmaya vagay. Nga dər maakar a, ya sləkdfawa la daa meməcey.»

³⁴ Ama gula aŋga hay, kwa ta cəndamara mey a daa ba, maja mey a mabadakaya fa ata. Anda kede, a sərmara cek masa Yesu ma wudey ŋga ləvey ba.

Yesu a wurey dey ŋga ndaw-wulaf

(Matiye 20.29-34; Mark 10.46-52)

³⁵ Yesu a wusey gweegwe ta Jerikwaw. Fetede, ndaw-wulaf daha manjakaya da mey-cəved fa rəkey.

³⁶ Masa aa ma cənda ndəhay ga fa yam mey, fa diyam taa cəved e na, ta', aa cəfdata ndəhay a, a ləvtar: «Mekey me?»

³⁷ A ləvmar: «Yesu ndaw *Nezeret, fa sawa ta kede.»

³⁸ Aa ma cənda la anda kede na, a zlar mewudey, a ləvey: «Yesu, Bəzey ŋga *Davit, ambahw sərfaya dey-ceceh!»

³⁹ Ndəhay ma diyam fa mey, a kamar mey, a ləvmar ɳga njey teete. Ama ndaw-wulaf a, a wudey ta gədanj cəŋga, a ləvey: «Bəzey ɳga Davit, ambahw sərfaya dey-ceceh!»

⁴⁰ Yesu ta', a lecey, a ləvtar a ndəhay da cakay anǵa ɳga ɳgəlmərwa ndaw-wulaf a. Masa wulaf a, ma wusey a cakay a na, Yesu, ta', aa cəfda, a ləvar:

⁴¹ «Ka wudsey ya kaka na, me?» Wulaf a, a mbəddara, a ləvar: «Bay mahura, ya wudsey ka wuryawa dey adaw amba ya hətar dey cəŋga.»

⁴² Yesu a ləvar: «Dey akah ɳga wurey. Ka ta mbəley cay maja kah ma paya ɳga ndaw akah fara fara.»

⁴³ Wure wure ɳgene, dey anǵa ta', a wurey, a hətar dey dəba. Ta', a daw asi Yesu, a həlma Gazlavay. Masa ndəhay tabiya ma hətmar cek a na, a həlmamara Gazlavay may.

19

Mey da ray Zase, bay ɳga ndəhay ma cakala budaw

¹ Fa dəba ha, Yesu a wusey a slala Jerikwaw. A daw ta da slala ha.

² Fetede ndaw daha mezəley Zase. Anǵa bay ɳga ndəhay ma cakala budaw, anǵa ndaw ta zleley ga.

³ Fa səpey cəved amba a hətar Yesu, ama a gwa ɳga hətar ba, maja anǵa medekwele, ndəhay ga fa təhmar dey.

⁴ Ta', a hway fa mey, a daw a təpey a ray bazlawar da mey-cəved masa Yesu ma da daw ta hwad a amba a hətar Yesu a.

⁵ Masa Yesu ma wusey la aa slam aha na, a baŋgada dey, a ləvar: «Zase, wuswa vaw, pawa salay, tasana ya da ney da way akah.»

⁶ Maja ɳgene, Zase a wuswa vaw, a pawa salay, a təba Yesu ta meesəmey.

⁷ Ama ndəhay ma hətmar na, aa ɳjuram mey, a ləvam: «Haya! Ndaw aha kede a da daw ɳga ney a way ndaw ta mebərey na, kwara!»

⁸ Zase ta', a lecey fa mey ɳga Bay Mahura, a ləvar: «Nəka, Bay Mahura, wure kede ya da wunka cek adaw hay slam cew, ya da vəlda slam pal a masa-viya hay. Ngada ndəhay masa yah ma təktar dəy ɳga pəley dala ɳga budaw ma fəna na, ya da vəhdatara dala ha həma həma ɳgene dey məfad.»

⁹ Yesu a ləvar: «Tasana Gazlavay ta ləhdata ndəhay da way kede cay daa mebərey, maja kah Zase, kah ndaw ma pa Gazlavay ɳga ndaw akah fara fara anda papaŋ ɳga papa aləkwa *Abərahəm zlezzle may.

¹⁰ Fara fara yah, *Bəz ŋga Ndaw, ya sawa na, ŋga səpey ndəhay maazədətakaya ta ŋga ləhdata.»

*Mey-meŋgey ta dala
(Matiye 25.14-30)*

¹¹ Ndəhay ga fa jəkfamar sləmay fa Yesu, a wulkam Gazlavay a da wuzdərwa anja bay wure wure ŋgene, maja anja gweegwe ta *Jeruzelem. Da ray ŋgene, Yesu aa guzltar ta mey-meŋgey saya,

¹² a ləvey: «Ndaw daha, ata ŋga way ata ta bay. Aa fa da daw aa hwayak dərenj, amba a pamərwa aa bay. Fa dəba ha, a vəhwaa aa hwayak anja.

¹³ Masa aa fa da daw na, ta', a zəltərwa madərlam anja hay kuraw, a vəltar dala gabal temere temere. Ta', a ləvtar: "Mbədəm har ta dala kede, kasl pas masa yah ma da vəhwa." Fa dəba ha, ta', a daw.

¹⁴ «Ama ndəhay daa hwayak anja, a wudmara ba. Da ray ŋgene, a sləram ndəhay fa dəba anja, a ləvam: "Ya wudam ndaw kede ŋga key bay ala ba."

¹⁵ «Ta ŋgene he cəpa, ta pamərwa sem aa bay cəŋga. Ndaw a, ta' a vəhwa aa hwayak anja. Masa anja ma vəhwa cay na, ta', a zəltərwa madərlam anja hay masa aa ma vəltar dala heyey amba a səra dala masa ata ma hətam a ray a.

¹⁶ «Madərlam ŋgeeme, a sawa fa mey anja, a ləvar: "Bay adaw, ya ta hətwa gabal temere temere kuraw la ta dala masa kah ma vəldiwa heyey."

¹⁷ «Bay a, a ləvar: "Maaya, ara mey ba. Kah, madərlam maaya. Maja ka ta key sləra ta cəved e la ta cek mecəhe. Anda kede, ya paka ŋga wey da ray berney hay kuraw."

¹⁸ «Madərlam ŋga dey cew e, ta', a sawa, a ləvar: "Bay adaw, ya ta hətwa gabal temere temere zlam la ta dala masa kah ma vəldiwa heyey."

¹⁹ «Bay a, a ləvar a ndaw aha: "Kah na, ya paka ŋga wey da ray berney hay zlam."

²⁰ «Ta', madərlam mekele a sawa fa anja saya, a ləvar: "Bay adaw, təba dala akah. Ya ta bəda la mahərzlakakaya daa bərtete,

²¹ maja ya fa zlurey ta akah. Kah na, ndaw ma sərey dey-ceceh fa ndaw ba, ka ley cek daa slam masa kah ma pa ba. Ka ŋgəmey daw daa slam masa kah ma sləka ba."

²² «Bay a, a ləvar: "Kah, madərlam maaya ba. Mey akah masa kah maa guzlda kede na, ya da kaka sariya maja. Da

ka sərya, yah, ya sərey dey-ceceh fa ndaw ba, ya ley cek daa slam masa yah ma pa ba, ya ŋgəmey daw daa slam masa yah ma sləka ba na,

²³ anja ka vəlda dala ha a har ndaw amba daa mavəhwa adaw kede, ya təbərwa dala ha ta yam a ba daw?"

²⁴ «Ta', bay a, a ləvtar a ndəhay da cakay aŋga: "Təbmara dala da har aŋga, vəldamara a ndaw masa ma hətey gabal temere temere kuraw heyey."

²⁵ Ndəhay a, a ləvmar: "Bay ala, ŋga aŋga gabal temere temere kuraw daha cay, ba diya?"

²⁶ Bay a, a ləvtar: "Ya fa ləvkwar, ndaw masa cek aŋga daha, a da vəlmar a dey a. Ama ndaw masa cek aŋga kuset kədəy na, a da təbmara cek aha kuset kədəy a ŋgene.

²⁷ Yaw, masa-gəra adaw hay masa ma wudəm ya key bay ata ba heyey na, kərzamatərwa, handamatərwa, kədmata vagay fa mey adaw fede."»

Yesu a daw a Jeruzelem anda bay

(Matiye 21.1-11; Mark 11.1-11; Jan 12.12-19)

²⁸ Fa dəba ha, Yesu maa guzley la na, ta', a daw ŋgadaa berney ŋga *Jeruzelem, ndəhay ga fa səpmar wurzay.

²⁹ A wusey a Aŋwa ŋga *Awliviye, gweegwe ta slala Betfaje lenj ta slala Betani. Masa aŋga ma wusey la fetede na, ta', a slərey gula aŋga hay cew teesed ŋgada slala ha, a ləvtar:

³⁰ «Diyam a slala fa mey aləkwa katay. Da akwar ta wusam a slala ha la na, ka hətfam bəz-zəŋgwaw majəwkaya la fetede, masa kwa ndaw ta təpey a ray a daa ba aran. Pəskamərwa, handamərwa fede.

³¹ Da ndaw aa cəfsakwar, a ləvey: "Ka pəskamara ka me?" na, ka mbəcdamara, ka ləvmar: "Bay Mahura a wudey."»

³² Gula hay cew heyey, ta', a diyam, a hətfamar cek aha anda Yesu ma ləvtar.

³³ Masa ata fa pəskamara bəz-zəŋgwaw a na, ndəhay ŋga zəŋgwaw a, a ləvmatar: "Ka pəskamara bəz-zəŋgwaw a, keme?"

³⁴ A mbəcdamatara, a ləvmatar: "Bay Mahura a wudey."»

³⁵ Ta', a handamərwa fa Yesu, a ciyam zana ata hay a ray a. A təpdamara Yesu a ray bəz-zəŋgwaw a.

³⁶ Masa aŋga fa daw na, ndəhay a həslmar ray, a ciyam zana ata hay aa cəved amba a daw ta ray a.

³⁷ Daa ŋgene, Yesu aŋga gweegwe ta berney ŋga Jeruzelem. Masa aŋga fa daw taa cəved ma bərŋgawa daa Aŋwa ŋga Awliviye na, ndəhay aŋga hay tabiya fetede faa

səmam, a zlamar ɳga həlmamara Gazlavay ta gədaŋ majə maazla hay tabiya masa ata ma hətmar.

³⁸ A ləvam: «Anja Bay Gazlavay ɳga pəsar mey a Bay masa aa ma slərdərwa ta mezəley anja. Anja Bay Gazlavay a, ɳga handərwa zazay anja a wuzlah ndəhay. Anja ndəhay ɳga həlmamara Gazlavay da vad!»

³⁹ *Fariza hay da wuzlah ndəhay a daha, a ləvmar a Yesu: «Bay, ləvtar a ndəhay akah hay ɳga njam teete.»

⁴⁰ Yesu, ta', a mbəd'datar, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar, da ta njam teete la na, kwa anjwa hay a wudam la.»

Yesu a təway majə ndəhay daa berney ɳga Jeruzelem

⁴¹ Masa Yesu ma wusey la gweegwe ta berney ɳga *Jeruzelem na, a nəka berney a, ta', a təway majə cek ma da hətfatar ndəhay da hwad a.

⁴² A ləvey: «Akwar ndəhay da Jeruzelem, ya wudey anja tasana kede na, ka sərmara cek ma da njadakwar daa zazay ta Gazlavay. Ama wure kede, cek aha ta bey sem fa dey akwar, ka gwamara ɳga hətmar saba.

⁴³ Pas a, a sawa la, masa masa-gəra akwar hay ma da zlərmakwar ray ta cek hay ɳga vəram. A gərcamakwar la aa berney a, kwa akwar fa da gwamara ɳga bawa daa saba.

⁴⁴ A da bəzlmara berney akwar cəpa. Kwa fa da mbəkam anjwa pal da ray cəla daa ba. Akwar ta bəz akwar hay na, a da kədmakwar cəpa vagay, majə akwar ta pam lenjesl fa pas masa Gazlavay ma sawa ɳga ləhdakwar na, daa ba!»

Yesu a bəltərwa ndəhay daa Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay

(Matiye 21.12-17; Mark 11.15-19; Jaŋ 2.13-22)

⁴⁵ Fa dəba ha, Yesu a mbəzey aa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay. Fetede na, ndəhay dahan fa kam luma. A bəlta ndəhay ma hədkadam cek hay a,

⁴⁶ a ləvtar: «Mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, Gazlavay a ləvey: "Way adaw na, ara way amba ndəhay a dərmaya dəngay da hwad a." Ama akwar na, ka tərdamara way a kede ɳga slam ɳga mayal hay!»

⁴⁷ Mandaw mandaw Yesu faa sərkadata ndəhay daa Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay. *Bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay, ta *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz, len mahura hay ɳga *Jəwif hay, fa səpam cəved ɳga kədmara vagay.

19:38 19.38 Ps 118.26; Lk 2.14 **19:40 19.40** Hab 2.11 **19:41 19.41-44** 21.20-24

19:42 19.42 Mew 32.29; Lk 2.14 **19:44 19.44** 1.68; 21.6; Mt 24.2; Mk 13.2

19:46 19.46 Iz 56.7; Jer 7.11 **19:47 19.47** 21.37; 22.53; Mt 26.55; Mk 14.49;
Jaŋ 18.20

⁴⁸ Ama ta hətam cəved ɳga kərzamara daa ba, maja ndəhay tabiya fa jəkfamar sləmay maaya maaya.

20

Ma vəldara gədaŋ a Yesu na, wa?
(Matiye 21.23-27; Mark 11.27-33)

¹ Ta pas lanjar daha, Yesu faa sərkadata ndəhay daa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay, fa wuztar *Mey-maaya-mawiya. *Bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay, ta *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz, lenj mahura hay mekele ɳga *Jəwif hay, a samawa fa aŋga.

² Aa cəfdamara, a ləvmar: «Wuzdandara, ma ləvka ɳga kata cek hay a kede na, wa? Asaya, ma vəlka cəved ɳga kata na, wa?»

³ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Yah may, amba yaa cəfdakwar mey pal. Wuzdamiwa cey.

⁴ Ma slərdərwa *Jaŋ-Baptis ɳga katar *baptem a ndəhay na, wa? Gazlavay daw, da daa ba, ndəhay daw?»

⁵ Ta', ndəhay a, a slam yawa da wuzlah ata, a ləvam: «Ya da mbəddakwa aa mey aŋga ha na, kwara? Da ya ləvkwa: "Ara Gazlavay, ma slərdərwa," na, a da mbəddandakwara, a ləvey: "Kaa ka təbmara mey ɳga Jaŋ-Baptis a ba na, maja me?"

⁶ Ama, da ya ləvkwa: "Ara ndəhay ma slərdamərwa" na, ndəhay tabiya a daa zakamandakwar ta aŋgwa amba a kədmankwar vagay, maja a wulkam Jaŋ-Baptis a, ara *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay.»

⁷ Da ray ɳgene, a mbəddamara, a ləvmar: «Ya sərmara ba.»

⁸ Ta', Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Yaw, da anda kede na, ya fa da kadakwara ndaw ma vəlyə cəved ɳga kata cek hay a kede na, daa ba may.»

Mey-menjey da ray ndəhay ma təbmara Bəzey ɳga Gazlavay ba

(Matiye 21.33-46; Mark 12.1-12)

⁹ Fa dəba ha, Yesu, ta', aa guzltar a ndəhay ta mey-menjey, a ləvtar: «Ndaw daha a key jerne ɳga wudez hay mezəmey. Ta', a vəlda jerne he a har ndəhay ɳga kam sləra da hwad a. Cay, ta', a daw aa slam dəreŋ, a njawa ga fetede.

¹⁰ A wa təde aa kiya menjəley babəza ɳga wudez hay a na, ta', a slərey gula aŋga pal fa ndəhay ma ka sləra daa jerne he, amba a təbar babəza ɳga wudez hay a maala ɳga

aŋga may. Gula ha, ta', a daw, a wusey aa jerne he. Ama ndəhay a, a kədmərwa, a bəlmərwa ta har ba' kəne.

¹¹ Fa dəba ha, bay ŋga jerne he, a slərey gula aŋga mekele saya. Aŋga may, a kədmərwa anda ndaw ŋgeeme heyey cəŋga, a cədmərwa, ta', a bəlmərwa ta har ba' kəne.

¹² Bay a, ta', a slərey gula aŋga mekele ŋga dey maakar saya. Aŋga na, a kədmara haa a kamar mbəlek fa vaw, aa zakadamara a palah.

¹³ Da ray ŋgene, bay ŋga jerne he, a wulkey, a ləvey: "Wure kede, ya da key na, kwara? Ngama ya slərey bəzey da hwad adaw masa yah ma wuda kalah kede, da a cənmar mey la kwa." Ta' a slərda.

¹⁴ Ama masa ndəhay ma kam sləra daa jerne heyey, ma hətmar bəzey a fa sawa na, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: "Nəkmara, ndaw ma sawa katay, ara bəzey ma da wa jerne kede fa dəba ŋga papaha. Da ta wuswa la na, ya kədkwa vagay, amba jerne he a njey ŋgada aləkwa."

¹⁵ Masa aŋga ma wuswa la na, ta' aa zakadamara daa jerne he a palah, a kədmara vagay.»

Yesu aa cəfdata ndəhay fetedə, a ləvey: «Wure kede, ka wulkam bay ŋga jerne he a da kadata ndəhay a na, kwara?

¹⁶ Yaw, ya fa ləvkwar bay ŋga jerne he, a da sawa ŋga kədta ndəhay a cəpa vagay, a da vəlda jerne he a har ndəhay mekele.» Masa ndəhay a ma cəndamara mey a kede na, a ləvam: «Anja Gazlavay ŋga ka kəne ba!»

¹⁷ Yesu a nəkta, a ləvey: «Da ka wudam cek aha ŋga key kəne ba na, mey ŋga Gazlavay mawuzlalakaya ma ləvey: "Aŋgwā meləmey way masa ndəhay ma ləma way

ma kəzlamara ta cakay na,
anja ara aŋgwā maaya, ma fənta siya hay jak."

Mey a kede na, a wuday ŋga ləvey me?

¹⁸ Yaw, kwa waawa ta tədəy la a ray aŋgwā ha na, a ŋgərfey. Da aŋgwā ha ta kəzley la a ray ndaw na, a dəga kwədkwad.»

Ndəhay mahura hay a jadamara Yesu da ray mepəley budaw

(Matiye 22.15-22; Mark 12.13-17)

¹⁹*Ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz, ta *bay-ray hay ŋga ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay, a sərmara Yesu aa guzley mey-menjey kede da ray ata. A wudam ŋga kərzamara Yesu ta pas a ŋgene, ama a zluram ta ndəhay.

²⁰ Da ray ŋgene, a zlamar ŋga jədmara. Ta', a walam ndəhay, a slərdamata fa Yesu amba a jədəm mey da mey

aŋga. Ndəhay a, a pamata ray ata hay anda ndəhay maaya. A wudam ŋga cənam mey maaya ba fa aŋga, amba a kərzamara, a handamara fa ndəhay ŋga ŋgwamna amba a kamar sariya.

²¹ Aa cəfdamara, a ləvmar: «Bay ala, ya sərmara mey masa kah maa guzlda, ta cek masa kah maa sərkadandara na, ara mey fara fara. Ka nəkta ndəhay cəpa letek fa mey akah. Ka faa sərkadata ndəhay ŋga njam anda Gazlavay ma wudey fara fara.

²² Anda kede, ya wudam ŋgaa cəfdamaka, kwakwas aləkwa na, a vəley cəved ŋga pəley budaw a bay mahura *Sezere daw? A vəley cəved ba daw?»

²³ Ama Yesu a səra wewer ata, ta', a ləvtar:

²⁴ «Wuzmaya dala ha pal cey.» Masa ata ma wuzmar dala ha la na, aa cəfdata, a ləvtar: «Fa dala ha kede, ara dey ŋga wa? Ara mezəley ŋga wa?» A mbədədamara, a ləvmar: «Ara ŋga Sezere, bay mahura ŋga *Rawm.»

²⁵ Ta', Yesu a ləvtar: «Anda kede, cek masa ŋga Sezere na, vəldamara a Sezere he. Cek masa ŋga Gazlavay na, vəldamara a Gazlavay a.»

²⁶ A jədfam mey da mey aŋga fa dey ŋga ndəhay tabiya, ama ta hətam mey da hwad aŋga ŋga kərza daa ba. Sasəkar mey masa Yesu ma mbədədata na, a rəzlam ga da ray a jak, a njam teete.

Mey da ray masləkdəwa ŋga ndəhay daa meməcəy

(Matiye 22.23-33; Mark 12.18-27)

²⁷ Fa dəba ha, ndəhay *Saduse hay a ŋgəcham a cakay Yesu. Ndəhay a ŋgene ara ndəhay ma wulkam, ma ləvam da ndaw ta məcəy sem na, fa da sləkdəwa daa meməcəy daa ba. Aa cəfdamara Yesu, a ləvmar:

²⁸ «Bay ala, zleelze *Mawiz ta wuzlalandakwar kwakwas la, a ləvey: “Da ndaw məlmaha ta məcəy sem na, da ŋgwas ŋga ndaw ma məcəy a, ta yawa bəza hay daa ba na, si məlmaha a la ŋgwas-vagay a, amba a yamawa bəza hay ŋgada məlmaha maməckaya ha.”

²⁹ Yaw, məlmanj hay maasala daha, ata ŋgaa maŋ, ŋgaa paŋ. Məlma ata mahura, len! a ley ŋgwas. Fa dəba ha, ndaw aha pam! a məcəy, ta hətey bəzey daa ba.

³⁰ Mambaray a, len! a la ŋgwas-vagay a, aa pam! a məcəy, ta hətey bəzey daa ba may.

³¹ Ma səpa ŋga maakar a, len! a la ŋgwas-vagay a saya, a məcəy, ta hətey bəzey daa ba cəŋga. Anda kede, ata

maasala ata tabiya, ta lamara ŋgwas aha la, a məcam, ta hətam bəzey ta ŋgwas aha daa ba.

³² Fa dəba ha masa ta məcam sem na, ŋgwas aha pam! a məcey may.

³³ Anda kede, ta pas masa ndəhay maməctakaya ma da sləkdfamawa na, ŋgwas aha a da key na, ŋgwas ŋga wa? Maja ata maasala ata cəpa, ta lamara la ŋga ŋgwas ata.»

³⁴ Yesu a mbədfdata, a ləvtar: «Da bəla kede, zel fa ley ŋgwas, ŋgwas fa ley zel.

³⁵ Ama fa dəba ŋga meməcey, zel hay ta ŋgusay masa Gazlavay ma nəkta maaya ŋga sləkdfamawa daa meməcey amba a njam da cakay anja na, ŋgene zel a ley ŋgwas daa saba, ŋgwas a ley zel daa saba.

³⁶ Daa masa ata da cakay Gazlavay na, ata anda maslanj anja hay da vad, fa da məcam daa saba. Ta təram sem bəza hay ŋga Gazlavay maja ta sləkdfamawa sem daa meməcey.

³⁷ Kwa Mawiz zleezle na, ta wuzleley Mey la ŋga wuzey, ndəhay a sləkdfamawa la daa meməcey. Yaw, daa masa anja maa guzley da ray awaw megədsey da ray kusaf na, a zəla Bay Gazlavay, "Gazlavay masa *Abərahəm, *Izak, lej *Jakwap ma namar ray."

³⁸ Yesu aa guzley saya, a ləvey: «Fa Gazlavay na, ndəhay maməctakaya ta ndəhay ta dey na, ata cəpa ta dey, maja Bay Gazlavay, ara Gazlavay ŋga ndəhay ta dey, ba na, ara Gazlavay ŋga ndəhay maməctakaya ba.»

³⁹ Siya hay da wuzlah ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz a ləvam: «Bay ala, ka taa guzley la maaya.»

⁴⁰ Da ray ŋgene ndəhay a zluram ŋgaa cəfdafamar mey mekele.

Kəriste, anja bay ŋga Davit na, kwara?

(Matiye 22.41-46; Mark 12.35-37)

⁴¹ Yesu aa cəfdata ndəhay fetedse, a ləvey: «Ndəhay a ləvam *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ŋga ləhdata ndəhay na, ara bəzey da hwad Bay *Davit na, kwara?»

⁴² Maja Davit ta ray anja, a wuzlala daa derewel ŋga *Pəsam, a ləvey:

"Bay Gazlavay a ləvar a Bay adaw Mahura:

Sawa, njey a har-zəmay adaw amba ya wakwa da ray ndəhay

⁴³ haa ta pas masa yah ma da pata masa-gəra akah hay asi salay akah."

44 Yaw, da Davit a zəla Kəriste "Bay Mahura" na, kaa wara Kəriste he ara bəzey da hwad Davit saya na, kwara?»

Yesu a kətata gula anja hay fa ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz

(Matiye 23.1-36; Mark 12.38-40)

45 Yesu a patar lengesl a gula anja hay fa mey ɳga ndəhay tabiya da cakay a, fa jəkfamar sləmay. Aa guzltar a gula anja hay a, a ləvtar:

46 «Wam vaw fa *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz. A wudam mepəkey ta dawura hay fa vaw ɳga zlepey. A wudam ndəhay a camatar har ta meney ray fa mey ɳga ndəhay. Daa *way-mewuzey-mey ɳga Gazlavay na, a səpam slam-menjey fa mey ɳga ndəhay amba ndəhay tabiya a hətmatar. Ta pas gwagway na, a səpam slam-menjey maaya.

47 Asaya, fa təbmatara cek hay ɳga ɳgwas-vagay hay tabiya, ama da ata fa dəram dəngay na, a njam daa medərey-dəngay a ga, amba ndəhay a ləvam ata maaya. Ya fa ləvkwar, Gazlavay a sərdata banay la, ma fəna ɳga ndəhay mekele!»

21

Mey da ray ɳgwas-vagay masa-viya ma vəley cek a Gazlavay

(Mark 12.41-44)

1 Yesu anja daa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay. A nəkey dey ta cakay, a hətatar ndəhay masa-zleley hay, fa kwiyam dala aa cek meckeley dala.

2 A hətey ɳgwas-vagay masa-viya daha, fa kwiyey sisey sisey cew aa cek aha may.

3 Da ray ɳgene, Yesu a ləvey: «Ya fa ləvkwar fara fara, ɳgwas-vagay masa-viya kede, ta vəley dala la ma fəna ɳga ndəhay siya tabiya.

4 Ya ləvkwar anda kede na, majə ndəhay siya, a vəlam dala nekədsey daa dey zleley ata hay da way ga. Ama ɳgwas-vagay kede, ta mərga anja ha cəpa, a vəlda zleley anja tabiya, masa anja ma da hədkey cek mezəmey ta anja.»

Mey da ray mendəvey ɳga bəla

(Matiye 24.1-14; Matiye 10.17-22; Mark 13.1-13)

5 Ndəhay siya aa guzlam da ray *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay, a ləvam: «Way kede, madiykaya ta anjwa ma mbey kalah, ta cek hay maaya ma hədkam ba masa ndəhay ma vəldamata a Gazlavay.» Yesu a ləvtar:

6 «Pas a, a sawa la, cek hay masa akwar ma hëtmatar kede na, a da bëzlam cëpa, kwa aŋgwa pal fa da mbëkey da ray cëla daa ba.»

7 Aa cëfdamara, a lëvmar: «Bay ala, cek aha a da key na, ta vara? Ya da sërmara ëtar a ta wuswa cay na, fa me?»

8 Yesu a mbëdëdata, a lëvtar: «Wam vaw, ka da vëlmatar cëved a ndëhay ñga fëcmakwar ba. Ya lëvkwar anda kede, maj a ndëhay ga a samawa la, ta mezëley adaw, a da lëvam ara Gazlavay ma walata ñga lëhey ndëhay daa banay. Asaya, a lëvam pas masa Gazlavay ma da lëhdata ndëhay ta wuswa cay. Ka da diyam asi ndëhay a ñgene ba!»

9 Ta pas masa akwar ma da cënám labara ñga vëram hay, ta labara ñga ndëhay ma cakalam mey ta bay ata hay na, ka da zluram ba, maj a si cek hay kede a kam la teesed dagay. Ama ara mendëvey ñga bëla wure wure ñgene ba.»

10 Fa dëba ha, aa guzley saya, a lëvey: «Hwayak lanjar a da key vëram ta hwayak lanjar, bay lanjar a da key hëma a ray bay lanjar.

11 Hwiyak a wusey la ga. May a key la daa hwayak hay mekele mekele, asaya, macay hay a këdam ndëhay la ga. Cek hay ma zlurey ndaw a kam la, asaya, cek hay ma rëzley ndaw a wuzmawa la da gazlavay da vad.

12 «Ama wuskwaa cek hay a, a da kam na, a kërzamakwar la, a sërdamakwar banay la, a vëldamakwar la amba a kamakwar sariya daa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay hay. A ndëkwdamakwar la aa fërsene, a handamakwar la fa mey ñga bay hay, ta fa mey ñga mahura hay ñga hwayak hay, maj a yah.

13 Ka da sëram banay a ñgene na, amba ka hëtam cëved ñga key sede da ray adaw.

14 Da ray ñgene, sërmara maaya maaya ka da zluram da ray mey masa akwar ma daa guzlam ba,

15 maj a ya vëlkwar lenjesl la ñgaa guzley mey maaya. Anda kede, kwa masa-gëra akwar hay, fa da gwamara ñga tëddamakwar daa ba.

16 Kwa papakw akwar hay, kwa mamakw akwar hay, kwa mëlmakw akwar hay, kwa sëkway akwar hay, kwa jam akwar hay, a wudmakwar la a way bay. Ndëhay siya da wuzlah akwar na, a këdmata la vagay.

17 Ndëhay tabiya a da ñgëldamakwar ba, maj a yah.

18 Ama, kwa eñgwec ñga ray akwar pal fa daa zëdey daa ba.

¹⁹ Bësmara banay a, anda kede, ka hëtam heter mendëvey ba la.»

*Mey da ray hwayak ñga Jeruzelem ma da pëlhey
(Matiye 24.15-21; Mark 13.14-19)*

²⁰ Yesu aa guzltar a gula aŋga hay saya, a lëvtar: «Da ka hëtmatar sewje hay ta zlërmara berney ñga *Jeruzelem sem ñga key vëram na, daa ñgene, sërmara berney a gweegwe cay a pëlhey.

²¹ Anda kede, si ndëhay daa hwayak ñga *Jude a hwam ñga bawa a aŋgwa, si ndëhay da Jeruzelem a bam, asaya, ndëhay da slala ta cakay a da mbëzam aa berney a saba.

²² Daa ñgene, Bay Gazlavay a da sërdata banay ta ndëhay daa hwayak a, amba cek hay tabiya mawuzlalakaya daa dërewel ñga Gazlavay dëga zleezle na, a kam fara fara.

²³ Daa ðar hay a ñgene, banay a sawa la a ray ñgusay ta hwad ta a ray ñgusay masa ta bëza hay da har, majä banay mahura a sawa la aa hwayak a. Fara fara, Bay Gazlavay a cey mevel la a ray ndëhay daa hwayak a.

²⁴ Masa-gëra hay a da këdmata ndëhay siya vagay ta dëlaw, siya, a da tërdamata ñga beke hay, a da handamata aa hwayak hay mekele mekele da bëla. Anda kede, ndëhay masa *Jëwif hay ba, a da wam da ray Jeruzelem, a da sërdamata banay haa kasl pas masa mewey ata ha ma ndëvey.»

*Mey da ray ma vëhwa ñga Bëz ñga Ndaw
(Matiye 24.29-31; Mark 13.24-27)*

²⁵ Yesu aa guzley saya, a lëvey: «Daa ñgene, ndëhay a da zluram, a wulkam cek maaya ba a key la majä pas fa mbëdsey, kiya fa mbëdsey, wurzla hay fa mbëdfam. Da bëla na, sëkway hay tabiya mandërzay a da katar majä membey mey ñga yam ta vangwala ñga yam daa bëlay.

²⁶ Ndëhay a da wulkam kalah fa cek hay ma da kam da bëla, anda kede mandërzay a da këdta vagay majä cek hay cëpa da gazlavay da vad, a wusam la.

²⁷ Fa dëba ha, a da hëtmaya yah, *Bëz ñga Ndaw, ya fa sawa daa mekwteñe ta gëdañ mahura, ta mewedey ñga Bay Gazlavay.

²⁸ Ama da cek hay a keðe fa zlamar mekey na, akwar na, lacam maaya maaya, bangadafamata dey akwar hay, majä yah, ndaw ma da lëhdakwar daa banay, gweegwe cay ya wuswa.»

*Mey-meñgey ta gudav**(Matiye 24.32-35; Mark 13.28-31)*

²⁹ Fa dëba ha, Yesu a ñgatar mey a gula aŋga hay, a lëvtar: «Nëkmara gudav kede ta wudez hay siya.

³⁰ Da masa akwar fa hëtmatar gwaslaf hay a fa zlamar ñga dedsey na, ka sërmara kiya madaw a ley gweegwe cay.

³¹ Aŋga letek këne, da ka hëtmatar cek hay a fa kam anda yah ma lëvkwar kaa na, ka sërmara gweegwe cay, Gazlavay a wuzdérwa bay aŋga.

³² Ya fa lëvkwar fara fara, cek hay a kede tabiya, a da kam na, ndëhay masa wure kede ta mëcam tabiya daa ba aranj.

³³ Slam da vad ta slam da hwayak a ndëvey la, ama mey adaw na, fa da ndëvey daa ba sëlak.»

Yesu a këtata ndëhay da ray ma vëhwa aŋga

³⁴ «Wam vaw fa menjey akwar. Wam vaw, ka da mbëkdamara ray akwar ñga sey cek haa ka wam ba lenj ñga sëpey cek mezémey ta cek mesey kalah ba, asaya, ka da mbëkdamara ray akwar ñga wulkey kalah da ray menjey da bëla ba. Ray akwar a da hëbey fa cek hay a kede ba, maja pas masa yah ma da vëhwa na, kwa ka sërmara dar a ba, ya da hëtfakwar dërfafay,

³⁵ anda ndaw ma kërzey cek ta gadañ. Ta pas ñgene, ya da katar sariya a ndëhay da bëla tabiya.

³⁶ Ya fa lëvkwar, wam vaw, dëram dañgay mandaw mandaw, amba ka hëtam gëdan ñga lëhey fa cek hay ma da kam tabiya, asaya, ñga lecey fa mey adaw, yah, *Bëz ñga Ndaw, ta mandërzay ba.»

³⁷ Mandaw mandaw Yesu a vërndey daa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay, fa wuzey mey. Ama taa kwad na, a daw a nawa daa aŋgwa ñga *Awliviyé.

³⁸ Mandaw mandaw taa përek na, ndëhay ga a diyam fa vëða aa Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay, amba a jëkam slëmay fa mey aŋga.

22*Juda a vëlda Yesu a har masa-gëra aŋga hay**(Matiye 26.1-5, 14-16; Mark 14.1-2, 10-11; Jaŋ 11.47-53)*

¹ Gwagway ñga peñ manjar cek ma hësla da hwad a mezëley gwagway ñga *Pak, gweegwe cay.

² *Bay-ray hay ñga ndëhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay, ta *ndëhay maa sërkada kwakwas ñga Mawiz, a sëpam

cəved amba a kədmara Yesu vagay, ama a zluram ta zagaba.

³ Fa dəba ha, *Satan kula! a mbəzey aa mevel ɳga Juda, ndaw mezəley Iskariyawl. Ara gula pal da wuzlah gula hay kuraw a ray a cew ɳga Yesu.

⁴ Juda ta', a daw a kamawa maday ta *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay len ta mahura hay ɳga ndəhay ma jəfa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay amba a vəldatara Yesu.

⁵ Bay-ray hay ta mahura hay a, aa səmam ga. A ləvmar da ta vəldatara Yesu la na, a vəlmər dala.

⁶ Juda a təba ɳga vəldatara. A daw a səpey cəved, amba a vəldatara Yesu, kwa ndəhay a sərmara ba.

Gula hay ɳga Yesu a səpam slam ɳga key gwagway ɳga Pak

(Matiye 26.17-25; Mark 14.12-21; Jan 13.21-30)

⁷ Gwagway ɳga pen manjar cek ma həsla da hwad a, ta wuswa cay. Pas a ɳgene ara pas ma hərey bəz-təbanj hay ɳga key gwagway ɳga *Pak.

⁸ Da ray ɳgene, Yesu a slərdata ata *Piyer ta *Jan, a ləvtar: «Diyam ta diyemandakwar slam ta cek mezəmey amba ya zəmkwa daf ɳga gwagway ɳga Pak!»

⁹ Ata Piyer ta Jan aa cəfdamara, a ləvmar: «Ka wudey ya diyam ɳga diywa slam aha na, dama?»

¹⁰ A mbəddatara, a ləvtar: «Ehe, jəkam sləmay. Diyam aa berney ɳga *Jeruzelem. Masa akwar fa da mbəzam aa berney a na, ka cam ray la ta ndaw daha fa daw ta yam daa kwakulam. Diyam asiya. Aa way masa aŋga ma da mbəzey na,

¹¹ ləvmar a bay ɳga way a: “Bay ala a ləvey: Way masa yah ma da zəmam daf ɳga gwagway ɳga Pak ta gula adaw hay na, aa daa wura?”

¹² Fa dəba ha, a wuzkwar way mahura da ray way la. Daa way a na, cek hay tabiya daha ɳga key gwagway a. Ka da diyemandakwara cek mezəmey amba ya zəmkwa daf ɳga gwagway a fetede.»

¹³ Fa dəba ha, a diyam, a hətfamatar cek hay tabiya anda Yesu ma ləvtar heyey. Ta', a diymata cek hay ɳga gwagway ɳga Pak a.

Yesu a zəmey daf ta ndəhay aŋga hay meslərey ɳga madagway-dakw

(Matiye 26.26-30; Mark 14.22-26; 1 Kwarinti hay 11.23-25)

¹⁴ Masa pas tède ñga zémey daf ñga gwagway ñga *Pak heyey na, ta', Yesu a diyam aa way heyey, a njam ta ndéhay anja hay meslöreny ñga zémey daf.

¹⁵ Yesu a lèvtar: «Ya ta wudey la fara fara ñga zémey daf ñga gwagway ñga Pak kede ta akwar, wara a sérdatmaya banay.

¹⁶ Ya fa lèvkwar, kwa ya fa da zémey daf ñga gwagway ñga Pak a daa saba, si ta pas masa Bay Gazlavay ma da wey da ray ndéhay tabiya da vad. Ta pas ñgene, mabara ñga mey da ray gwagway ñga Pak a, a wuzwa la fara fara.»

¹⁷ Fa dëba ha, Yesu len! a la vèley ta cek mesey da hwad a, ta', a kar suse a Bay Gazlavay, a lèvtar: «Tèbmara cek kede, samara akwar cëpa.

¹⁸ Ya fa lèvkwar fara fara, dëga wure kede, ya fa da sey cek aha ta akwar daa saba haa kasl pas masa Gazlavay ma da wuzdérwa bay anja fara fara.»

¹⁹ Fa dëba ha, len! a ley pen, a kar suse a Bay Gazlavay, ta', a wunka, a vèldatara, a lèvtar: «Kede he na, ara vaw adaw mavèldakaya ñgada akwar. Kamara anda kede amba ka sèrfadamaya.»

²⁰ Ata ma zémamara daf cay na, ta', a vèldatara vèley ta cek mesey da hwad a heyey saya, a lèvtar: «Kede he na, ara mambaz adaw. Mambaz a, a da mbèdwa majak akwar. Ta fa mambaz a, Gazlavay a jèwey mey mawiya ta ndéhay anja hay.

²¹ Ama nëka, ndaw masa ma daa zéddaya na, anja fa zémey daf fede ta yah.

²² Fara fara, si yah, *Bèz ñga Ndaw, ya mècye anda Gazlavay ma wudsey, ama banay a sawa la a ray ndaw masa ma daa zéddaya!»

²³ Aa cèfdam vaw da wuzlah ata, a lèvam: «Ma da ka cek aha kede na, ara wa?»

Mahura na, wa?

²⁴ Fa dëba ha nekèdey, *gula hay ñga Yesu a kam yawa ga da wuzlah ata, a wudam amba a sèrmara mahura da wuzlah ata na, wa.

²⁵ Yesu a lèvtar: «Bay hay da bëla kede fa wam da ray ndéhay ta gèdan. Ata na, a wudam ndéhay ata hay aa hèmdamata, a zèlmata bay hay ma ka slëra maaya.

²⁶ Ama ñga akwar na, kène ba. Ndaw masa mahura da wuzlah akwar na, si a tèrey anda matabëwa akwar. Ndaw masa ma wakwar na, si a tèrey ndaw ma kakwar slëra.

²⁷ Da wuzlah ndaw ma həlrawa daf ta ndaw ma zəma na, mahura na, wa? Mahura na, ara ndaw ma zəma, ba diya? Ama yah na, yah da wuzlah akwar, anda ndaw ma kakwar sləra.

²⁸ «Akwar na, ndəhay masa dasi adaw mandaw mandaw daa masa ya fa sərey banay, akwar ta mbəkdamaya daa ba.

²⁹ Yah may, ya vəlkwar gədaŋ amba ka wam da ray ndəhay anda Papay ma vəlyə gədaŋ ɳga wey da ray ndəhay.

³⁰ Da ray ɳgene, pas masa yah ma da wey da ray ndəhay na, akwar may, ka da njam aa slam maaya da cakay adaw, ya da zəmkwa cek, ya da sakwa cek bama. Ka da njam aa slam-menjey ɳga bay hay, amba ka kamatar sariya ɳgada səkway ɳga *Israyel hay kuraw a ray a cew.»

Mey da ray ata Yesu ta Simajw Piyer

(Matiye 26.31-35; Mark 14.27-31; Jaŋ 13.36-38)

³¹ Yesu a ləvar a *Simajw *Piyer: «Simajw, Simajw, jəkey sləmay, *Sataŋ ta hətey cəved la amba a kəfkwar * anda ndaw ma kəfey daw ɳga wunkey bəz-daw ta cekwesl e.

³² Ama ya ta dərar dangay la a Gazlavay maja kah, amba ka mbəkda ɳga təba mey adaw ba. Pas masa ka ta vəhwə sem a fa yah cəŋga na, vəltar gədaŋ a məlmakw hay may.»

³³ Piyer a ləvar: «Bay Mahura, kwa a handamaka aa fərsəne na, ya səpka la, amba ya njakwa cew e, asaya, kwa a kədmaka vagay na, ya məckwa la cew e.»

³⁴ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ya fa ləvka, Piyer, tasana wuskwaa gwagwalak a da cey day na, ka ta ləvey cay dey maakar, ka sərya ba, ka sərya ba.»

Mey da ray mewey vaw maja banay

³⁵ Fa dəba ha, Yesu a ləvtar a gula anja hay: «Ta pas masa yah ma slərdakwar, dala da har daa ba, gabal daa ba, tarak daa ba heyey na, ka ta huram cek daa slam aha la daw?» A mbəcdamara, a ləvmar: «Ya ta huram cek daa ba.»

³⁶ A ləvtar: «Ama wure kede na, ndaw masa dala anja dahan, ɳga la a har, ndaw masa gabal anja dahan, ɳga la. Ndaw masa dəlaw anja daa ba, ɳga hədkada zana anja, ɳga hədkawa dəlaw dəba.»

³⁷ Daa derewel ɳga Gazlavay, mey mawuzlalakaya da ray adaw a ləvey: “Anja masləfkaya da wuzlah ndəhay ma kəfa ndəhay vagay!” Fara fara, si cek a kaya la anda mey mawuzlalakaya da ray adaw a cəma.»

22:27 22.27 Jaŋ 13.4-5, 12-17 **22:30 22.30** Mt 19.28 *** 22:31 22.31** kəfkwar:
Ata Piyer ta gula hay ɳga Yesu siya. **22:31 22.31** 22.3 **22:32 22.32** Mt 16.18;
Jaŋ 21.15-17 **22:34 22.34** 22.61; Mt 26.75; Mk 14.72 **22:35 22.35** 9.2-3; 10.4
22:37 22.37 Iz 53.12

³⁸ Gula an̄ga hay a l̄evmar: «Bay Mahura, d̄elaw hay cew kede daha.» A mb̄eddatara, a l̄evtar: «Mey a kede mak.»

*Yesu a d̄arey dañgay daa An̄gwa ñga Awliviye
(Matiye 26.36-46; Mark 14.32-42)*

³⁹ Fa d̄eba ha, Yesu ta', a bey daa berney ñga *Jeruzelem, a daw ñgadaa An̄gwa ñga *Awliviye anda an̄ga ma daw mandaw mandaw taa kwad. Gula an̄ga hay ta', a diyam asiya.

⁴⁰ An̄ga ma wusey la feteđe na, ta', aa guzltar a gula an̄ga hay, a l̄evtar: «D̄oram dañgay a Gazlavay ñga j̄enkwar amba cek a batakwar ñga key meb̄orey ba.»

⁴¹ Fa d̄eba ha, ta', a daw ta cakay, d̄orenj nek̄d̄ey. Da ndaw aa zekey an̄gwa na, a wusey aa slam aha. Ta', a regedey, a d̄orey dañgay,

⁴² a l̄evey: «Papay, da ka wudey na, ka gwa ka ñḡechada banay kefe d̄orenj ta yah. Ta k̄ene he c̄epa na, ka da ka anda yah ma wudey ba, ama ka anda kah ma wudey.» [

⁴³ Daa slam aha ñgene, *maslañ ñga Bay Gazlavay da vad, ta', a pawa salay ñga v̄elar ḡedañ.

⁴⁴ Fa d̄eba ha, Yesu a d̄orey dañgay ta ḡedañ an̄ga c̄epa majā mevel an̄ga fa t̄ed̄ey kalah. Mawurbay fa vaw an̄ga fa vavawa, fa ḡec̄ey anda mambaz ma ḡec̄ey a hwayak.]

⁴⁵ An̄ga ma d̄orey dañgay cay na, ta', a sl̄ek̄d̄ey, a v̄ehwa fa gula an̄ga hay. A h̄etfatar na, ata c̄ekw-cakw daa dar majā ta wulkam la ga, a ḡoram.

⁴⁶ A l̄evtar: «Ka nam majā me? Sl̄ek̄dam, d̄oram dañgay a Gazlavay ñga j̄enkwar amba cek a batakwar ñga key meb̄orey ba.»

*A k̄erzamara Yesu
(Matiye 26.47-56; Mark 14.43-50; J̄aŋ 18.3-11)*

⁴⁷ Masa Yesu ta nd̄evda meeguzley daa ba aran̄ na, nd̄ehay ga fa samawa ta ata Juda, ndaw pal dasi gula an̄ga hay kuraw a ray a cew heyey. Juda ha, aa fa mey ata. A ñḡechey fa Yesu amba a car har anda mandala an̄ga fara fara.

⁴⁸ Ama Yesu a l̄eval: «Juda, ka caya har amba kaa z̄ed̄daya, yah, *B̄ez ñga Ndaw daw?»

⁴⁹ Masa nd̄ehay ñga Yesu ma h̄etmar cek aha na, aa c̄efdamara Yesu, a l̄evmar: «Bay Mahura, ka wudey ya k̄od̄mata nd̄ehay a ta d̄elaw hay daw?»

⁵⁰ Ndaw pal da wuzlah ata, a ñḡema mad̄erlam ñga *ndaw mahura da ray nd̄ehay ma ka kwakwas ñga Gazlavay ta d̄elaw, c̄erah! a c̄erha sl̄emay ta dey ñga z̄emay.

⁵¹ Ama Yesu a ləvey: «Cay, mak! Mbəkdamata ɳga wam ɳga ata.» A gəsfar har fa sləmay ɳga ndaw aha, sləmay a, ta', a kəfey aa slam a.

⁵² Fa dəba ha, ta', aa guzltar ɳgada *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay, ta ɳgada mahura hay ɳga ndəhay ma jəda *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay, lenj ɳgada mahura hay ɳga *Jəwif hay masa ma samawa ɳga kərzamara, a ləvtar: «Ka samawa ɳga kərzamaya ta dəlaw, ta zlanday faa har faa har anda yah ndaw-mayal na, maja me?»

⁵³ Mandaw mandaw yah da wuzlah akwar daa Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay, akwar ta səpmaya ɳga kərzey daa ba. Ama pas a kede ara pas akwar, amba ka kam cek anda akwar ma wudam da ray adfaw, asaya, ara pas ɳga *Satan, bay ɳga ləvaŋ, ma da ka sləra anja da ray adfaw.»

Piyer a ləvey a səra Yesu ba

(Matiye 26.57, 58, 69-75; Mark 14.53, 54, 66-72; Jəy 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Masa ata ma kərzamara Yesu cay na, ta', a handamara a way *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay. *Piyer fa səpta ta meedereŋ e.

⁵⁵ Da way ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas a na, awaw magədkaya da palah-way daha. Piyer a daw cəkwam! a njey a cakay ndəhay manjatakaya da mey awaw a.

⁵⁶ Dam ma ka sləra da way a daha, a hətar Piyer manjakaya da mey awaw a. Ta', a nəkfa, a ləvey: «Ndaw kede na, ara gula ɳga Yesu.»

⁵⁷ Ama Piyer ma cənda anda kede na, a cada mey, a ləvey: «Kay! ɳgwas kede, ya səra ndaw a ba.»

⁵⁸ Menjey nekədsey, ndaw mekele a hətar Piyer saya, a ləvar: «Kah na, ndaw pal dasi gula anja hay.» Ama Piyer a mbədədara a ndaw aha, a ləvar: «Kay! yah dasi ata ba.»

⁵⁹ Fa dəba ha, menjey zəbat a saya na, ndaw mekele aa guzley ta gədaŋ, a ləvey: «Fara fara, ndaw kede na, ara gula anja, maja anja ndaw *Galile.»

⁶⁰ Ama Piyer a mbədədara, a ləvar: «Ndaw kede! ya səra mey masa kah ma wudey ɳga ləvey kede ba.»

Wure wure ɳgene, masa ta ndəvda maa guzley daa ba aran na, gwagwalak a cey day.

⁶¹ Bay Mahura Yesu pəla! a mbədsey dey fa Piyer, a nəkfa. Piyer a sərfada mey masa Bay Mahura ma ləvar:

«Wuskwaa gwagwalak a da cey cay tasana na, ka ta ləvey cay dey maakar ka sərya ba, ka sərya ba.»

⁶² Piyer ta', a bawa aa ambaw, a təway ga, a zəley marava.

Ndəhay aa saŋgəram da ray Yesu

(Matiye 26.67, 68; Mark 14.65)

⁶³⁻⁶⁴ Ndəhay ma jədmara Yesu a, aa saŋgərfamar. A sərtamara dey aŋga ta zana, a kədmara, ta', aa cəfdamara, a ləvmar: «Səra ma kədka kede na, wa? Wuzdandara cey!»

⁶⁵ Aa guzlm̄ar mey hay mekele mekele, a cədmara.

Yesu fa mey ɳga ndəhay ma sla yawa ɳga Jəwif hay

(Matiye 26.59-66; Mark 14.55-64; Jan 18.19-24)

⁶⁶ Fa dəba ha, slam ma wurey cay na, mahura hay ɳga *Jəwif hay, *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay, lenj *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz, a kusam. A ləvmatar a ndəhay ma jədmara Yesu ɳga handamərwa Yesu a fa mey ata, ɳga key sariya. Ta', a handamərwa Yesu a, fa mey ata.

⁶⁷ Ndəhay mahura hay heyey ta', aa cəfdamara, a ləvmar: «Da kah *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ɳga ləhdata ndəhay heyey na, kadandara.» Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Kwa ya kadakwara yah Kəriste na, akwar fa da təbmara daa ba.

⁶⁸ Da yaa cəfṣakwar mey pal na, akwar fa da mbəddamiwa daa ba.

⁶⁹ Dəga wure kede, yah, *Bəz ɳga Ndaw, ya da njey ta har-zəmay ɳga Bay Gazlavay Mawaca-waca.»

⁷⁰ Ata tabiya a ləvmar: «Kaa kah na, Bəzey ɳga Gazlavay dəba daw?» A mbəddatara, a ləvtar: «Ahaw, anda akwar ma ləvam, yah, Bəzey ɳga Gazlavay.»

⁷¹ Da ray ɳgene, aa guzlam, a ləvam: «Aləkwa ta ray aləkwa, ta cəndakwa cay da mey aŋga, ya səpkwa ndaw ɳgaa guzldakwar da ray a na, keme seme!»

23

Yesu fa mey ɳga Bay Pilat

(Matiye 27.1-2, 11-14; Mark 15.1-5; Jan 18.28-38)

¹ Mahura ɳga *Jəwif hay makustakaya heyey tabiya, a sləkdam, a handamara Yesu fa mey ɳga Bay Pilat.

² Fetede, a zlamar ɳga mbərzlafamar, a ləvam: «Ya hətfamar ndaw kede fa nəsa hwayak ala, fa həldata ndəhay

ŋga veldamara budaw a bay Rawma ba! A ləvey anja *Kəriste, bay mahura.»

³ Pilat aa cəfda Yesu, a ləvar: «Kah na, bay ŋga Jəwif hay fara daw?» Yesu a mbədfara, a ləvar: «Anda kah ma ləvey.»

⁴ Pilat aa guzltar a *bay-ray hay ŋga ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay lej a ndəhay makustakaya fetede, a ləvtar: «Ya ta hətey mebərey fa ndaw kede tədə ŋga kərza daa ba.»

⁵ Ama ndəhay a, a mbərzi lam cəŋga, a ləvam: «Fa caradata ndəhay daa hwayak ŋga ndəhay Jəwif hay tabiya ŋga key cek maaya ba ta fa mewuzey mey anja hay mekele mekele. A zlarawa da *Galile, haa a wuswa fede.»

Yesu fa mey ŋga Bay Herawt

⁶ Ama masa Pilat ma cənda Yesu a sawa da *Galile na, ta', aa cəfdata ndəhay da cakay a, a ləvtar: «Ndaw kede ara ndaw Galile fara daw?»

⁷ Masa Pilat ma cənda Yesu a sawa da Galile, hwayak masa *Herawt ma wa na, ta', a slərdara a Bay Herawt, maja daa dər a ŋgene Bay Herawt a, anja da *Jeruzelem fetede may.

⁸ Masa Bay Herawt a ma hətar Yesu na, aa səmey ga maja dəga zleezle, anja fa wudey ŋga hətar, maja anja fa cəney mey da ray a. A wulkey daa mevel anja na, da Yesu a key mazla meedey anja la kwa.

⁹ Bay Herawt a, aa cəfdafar mey hay mekele mekele, ama kwa Yesu a mbədfara ba.

¹⁰ *Bay-ray hay ŋga ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay, ta *ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz ata fetede. A dadədfamar mey masa maadakw a.

¹¹ Bay Herawt a, ta sewje anja hay aa saŋgərfamar, a cədmara. Ta', a pamar zana maaya membey fa vaw, a vəhdamara fa Bay Pilat saya.

¹² Daa ba na, ata Bay Herawt ta Bay Pilat a cəmam ba, ama mezley dəga ta pas ŋgene ata jam.

A dəslmara sariya ŋga Yesu

(Matiye 27.15-26; Mark 15.6-15; Jan 18.39-19.16)

¹³ Masa Bay *Herawt ma vəhda Yesu sem fa Pilat saya na, ta', Pilat a kusta *bay-ray hay ŋga ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay, ta mahura hay ŋga *Jəwif hay, lej zagaba,

¹⁴ a ləvtar: «Akwar ta handamərwa ndaw kede la fa yah, ka ləvam fa nəsa hwayak ala. Ama ya taa cəfda la meedey

akwar, kwa ya ta hətey mebərey anda akwar ma ləvam na, daa ba.

¹⁵ Bay Herawt may, ta hətey mebərey a daa ba kəne. Ta', a vəhdərwa fa alekwa cəŋga. Fara fara ndaw kede ta key mebərey təde ŋgaa zədəy heter anja na, daa ba.

¹⁶ Yaw, ya sləda gway na, ya mbəkda.»

[

¹⁷ Fa mevey a, fa mevey a, gweegwe gwagway ŋga *Pak na, Pilat a pəskatar ndaw pal daa fərsəne ŋgada ndəhay daa hwayak a.]

¹⁸ Ama ndəhay tabiya fetede a zlamar mewudey ta gədaŋ, a ləvam: «Kədndara ndaw kede vagay! Pəskandar Barabas!»

¹⁹ A kəzlamara Barabas aa fərsəne na, maja anja ma həldata ndəhay ŋga kam baazlam a ray bay ŋga berney a ta anja ma kədsey ndaw vagay.

²⁰ Pilat ta', aa guzltar ŋgada zagaba saya maja a wudey ŋga mbəkda Yesu.

²¹ Ama ndəhay a, a wudam ta gədaŋ, a ləvam: «Dəra fa hwadam mazlaŋgalakaya! Dəra fa hwadam mazlaŋgalakaya!»

²² Pilat ta', aa guzley ŋga dey maakar, a ləvtar: «Cek maaya ba masa anja ma key na, wura? Maja kwa ya ta hətey mebərey fa anja təde ŋgaa zədəy mesəfnay anja na, daa ba. Ya da sləda gway na, ya mbəkda.»

²³ Ama a wudam ta gədaŋ, aa cəfdamara, a ləvam: «Ya wudam Yesu na, ka dəra fa hwadam mazlaŋgalakaya.» Mewudey ata ha a fənar ray a Pilat.

²⁴ Ta', a təba ŋga key anda ata maa cəfdamara.

²⁵ A pəskatara ndaw masa ata ma wudam ŋga pəskey heyey. Ndaw a na, a kəzlamara aa fərsəne, maja anja ma həldata ndəhay ŋga key baazlam a ray bay ŋga berney a ta anja ma kədsey ndaw vagay heyey. Ta', a vəldatara Yesu amba a kamar cek anda ata ma wudam.

A dərmara Yesu fa hwadam mazlaŋgalakaya

(Matiye 27.32-44; Mark 15.21-32; Jəy 19.17-27)

²⁶ Daa masa fa handamara Yesu ŋga dərey na, a cadamara ray ta *Simajw, ndaw da Siren fa sawa da ley. Sewje hay kaw! a kərzamara Simajw a, a pamara hwadam mazlaŋgalakaya heyey a ray anja, a handa fa dəba ŋga Yesu.

²⁷ Ndəhay ga fa diyam asiya, asaya, ŋgusay fa diyam asiya ta matəway.

28 Ama Yesu pøla! a mbødøwa dey fa ñgusay a, a løvtar: «Ñgusay da *Jeruzelem, ka tøwam maja yah ba, ama tøwam maja ray akwar, ta maja bøz akwar hay!

29 Maja pas ñga banay a sawa la masa ndøhay a da løvam: “Meesømey daha ñgada ñgusay dørlay hay, masa ta yam bøza hay daa ba, masa ta vølam døwa a bøza hay daa ba sølak!”

30 Ndøhay a da zlamar ñgaa guzley ñgada anjwa hay, a løvam: “Bøzlmawa a ray ala!” ta ñgadaa heelen hay, “Pøshamandar!”

31 Da fa gødmær awaw fa hwadam meendøbek e ñgaa wurey na, kaa wara hwadam makwalakaya na, a gødmara kølmedfek! daa ba daw?» *

32 Ta’, a handamawa ndøhay mekele cew, ndøhay a, ara mayal hay, amba a kødmata ta ata Yesu daa slam a vagay.

33 A wusam aa slam masa ata ma zølmara «tetesl ñga ray.» Ta’, a dørmara Yesu aa slam aha, lenj mayal hay cew heyey. Mayal hay a na, a dørmata fa hwadam mekele hay a cakay Yesu, pal ta har-zømay, lañgar ta har-gula.

34 Yesu a løvey: «Papay, mbøkdatara mebørey ñga ndøhay kede † maja a sørmara cek masa ata ma kamara ba.»

Ndøhay ma dørmara Yesu a, a kødfam caca amba a wunkamara zana anja hay da wuzlah ata.

35 Ndøhay tabiya malacatakaya fetede, fa nøkmara cek mekey. Mahura hay ñga *Jøwif hay aa sañgørfamar, a løvam: «Anja ta løhey ndøhay la daa memøcey. Da masa anja *Køriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ñga løhdata ndøhay na, ñga løhda ray anja taw!»

36 Sewje hay, aa sangørfamar may. A ñgøcham a cakay a, a vølmar wuzam maakwiyan a, a løvmar:

37 «Da kah, bay ñga Jøwif hay na, løhda ray akah, ta har akah taw!»

38 A wuzlalam mey, a sløpmara fa hwadam masa ata mazlañgalamara fa vøða heyey, a løvam: «Ndaw kede, ara bay ñga Jøwif hay.»

23:29 23.29 21.23 **23:30 23.30** Aw 10.8; CWJ 6.16 * **23:31 23.31** Yesu a wa hwadam meendøbek e ta anja ray anja, ndaw masa ta mebørey daa ba. A wa hwadam makwalakaya ta ndøhay Jøwif hay masa ta mebørey ga. Anda kede, Yesu a løvey Jøwif hay a da søram banay ma føna banay masa anja ma søra kede. Nøka Ez 21.3. **23:31 23.31** 1Pi 4.17 **23:33 23.33** Iz 53.12 † **23:34**

23.34 ndøhay kede: Ndøhay a wulkam Yesu aa guzley da ray Jøwif hay ma wudam ñga dørmara fa hwadam. Ndøhay mekele a wulkam Yesu aa guzley da ray sewje hay ñga Rawm ma dørmara. Ndøhay mekele saya a wulkam Yesu aa guzley da ray ndøhay tabiya fetede. **23:34 23.34** Ps 22.19; Mt 5.44; Lk 6.28; SNM 7.60 **23:35 23.35-36, 39** Ps 22.8; 109.3-5 **23:36 23.36** Ps 69.22 **23:37**

23.37-38 Mt 27.11

³⁹ Ndaw pal da wuzlah mayal hay cew madərtakaya da cakay Yesu heyey na, a cəða Yesu, a ləvey: «Kah na, Kəriste, ba diya? Ləhda ray akah dəba taw, amba ka ləhdandar may!»

⁴⁰ Ama ndaw-mayal lañgar a kar mey, a ləvar: «Kah madərkaya anda anja. Ka zlurey ta Gazlavay ba daw?»

⁴¹ Aləkwa na, sariya aləkwa təde fa sləra aləkwa maaya ba. Ama anja na, kwa ta key mebərey daa ba səlak.»

⁴² Ta', aa guzley saya, a ləvey: «Yesu, pas masa kah ma da vəhwə nja zəma bay akah na, sərfadaya may.»

⁴³ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ya fa ləvka fara fara, mezley dəga tasana, ya da njakwa cew e daa slam maaya da vad.»

Meməcəy nja Yesu

(Matiye 27.45-56; Mark 15.33-41; Jəy 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Ta pas ngen, mamba wuzlah-pas na, pas sərat! a sərtey. Ləvanj a key daa hwayak tabiya haa bərey maakar njaan kwad. Daa *Way nja Gazlavay zana ma gərcə *Slam masa Gazlavay aa da hwad a na, a nəgərey pədak! cew da wuzlah.

⁴⁶ Yesu a wudey ta gədañ, a ləvey: «Papay, ya mbəkdakawa mesəfnəy adaw a har akah.» Masa anja maa guzley la anda kede na, pam! a məcəy.

⁴⁷ Mahura nja sewje hay nja Rawma hay, ma hətar cek aha ma key anda ngen, a həlma Gazlavay, a ləvey: «Fara fara ndaw kede, ara ndaw maaya!»

⁴⁸ Ndəhay tabiya makustakaya fetede nja nəkey dey fa cek ma key daa slam aha na, ta hətmar cek aha la, ata tabiya a vəhmawa a way ata hay ta mekədsey rav.

⁴⁹ Jam nja Yesu hay tabiya, ta nəgusay ma samawa asiya dəga da *Galile, malacatakaya dəreñ, fa nəkam dey fa cek ma key tabiya.

A jəhmara vagay nja Yesu

(Matiye 27.57-61; Mark 15.42-47; Jəy 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Ndaw daha mezəley *Jawzef. Ara ndaw da slala Arimate daa hwayak nja *Jəwif hay. Ndaw aha aa maaya fa mey nja Gazlavay. Fa səkwa mewey nja Bay Gazlavay. Ara ndaw da wuzlah ndəhay mahura hay ma sla yawa nja Jəwif hay. Ama ta pas masa ndəhay a ma kamar sariya a Yesu amba a kədmara vagay na, Jawzef e, ta təba mewulkey ata daa ba, ta təba sləra ata masa ata ma kamara na, daa ba.

⁵² Masa Yesu ma məcey la na, Jawzef e a daw fa Bay Pilat, aa cəfsarawa ḥga vəldara vagay ḥga Yesu amba a jəha. Ta', Bay Pilat a vəlar cəved ḥga jəha.

⁵³ Anda kede, Jawzef e, a padərwa salay ta vagay a fa hwadam mazlaŋgalakaya heyey. A mbəza ta maslaga, a handa aa cəvay maavərkwakaya daa pərad. Cəvay a ḥgene, kwa ta pam vagay mekele a hwad a daa ba aran.

⁵⁴ Ta pas ḥgene na, luma ḥga Gajava. Gweegwe pas a kəzley amba *pas meməskey-vaw a zley.

⁵⁵ Ngusay masa ma ləgdamərwa Yesu dəga da *Galile heyey, ta', a diyam bama ta ata Jawzef heyey. A wuzafam dey aa cəvay a, a nəkmara a pamara vagay ḥga Yesu na, kwara.

⁵⁶ Fa dəba ha, a vəham a way ata hay, a wam vaw ta cek hay mezey maaya lej mal ḥga tekwedey fa vagay ḥga Yesu. Ta pas meməskey-vaw, ngusay a, a məskam vaw anda *kwakwas ḥga Mawiz ma ləvey.

24

Yesu a sləkdsawa daa meməcəy

(Matiye 28.1-10; Mark 16.1-8; Jan 20.1-10)

¹ Fa dəba ḥga *pas meməskey-vaw, pərek pərek ta pas luma ḥga Gudal, ngusay ma wam vaw ta cek hay mezey maaya heyey a lamata cek hay a, a diyam a mey cəvay ḥga Yesu.

² A hətfamar beeler mahura da mey cəvay a, magədbalakaya ta cakay.

³ A mbəzam aa cəvay a, ama ta hətfamar vagay ḥga Bay Mahura Yesu daa ba.

⁴ Daa ḥgene, ray ata a həbey. Ta', ndəhay cew daha a wuzmatar vaw. Zana ḥga ndəhay a, a wadəm mabara ndəd-nded.

⁵ Ngusay a, mandərzay a katar, a jəkwdamara ray a hwayak. Ndəhay a, a ləvmatar: «Ka səpmara ndaw masa ta dey da wuzlah ndəhay maməctakaya na, kwara?

⁶ Anja fedə daa saba, ta sləkdsawa sem daa meməcəy. Sərfadamara mey masa anja maa guzldakwara da *Galile heyey, a ləvkwar:

⁷ “Si a vəldamaya, yah, *Bəz ḥga Ndaw, a har ndəhay ta mebərey amba a dərmaya fa hwadam mazlaŋgalakaya. ḥga dər maakar a, ya sləkdsawa daa meməcəy.”»

⁸ Da ray ḥgene, a sərfadamara mey ḥga Yesu maa guzltar heyey.

⁹ Ta', a slèkdam da mey cèvay a, a diyam, a kadamatara cek hay ma kam tabiya a *gula hay ñga Yesu kuraw a ray a letek, leñ ñgada gula anja hay siya.

¹⁰ Ngusay a na, ara ata *Mari da Magdala, Zaan, leñ Mari mamañ ñga *Jak ta ngusay mekele ma lègdamata. Ara ata ma wuzdamara mey a, a ndèhay meslørey ñga Yesu.

¹¹ Ama ndèhay meslørey ñga Yesu a, a wulkam mey masa ngusay ma kadamara kede na, ara mey saw kène. A tèbmara ba.

¹² Ta ñgene he cèpa, *Piyer pørta! a lecey, a hway a mey cèvay a cènja. A wusey, ta', a gøbey, a wuzedey dey aa cèvay a, ama kwa ta hètey cek mekele daa ba, si masлага. Ta', a vèhwa a way anja, ray a hèbar da ray cek masa aa ma hèterwa.

Yesu a wuztar vaw a gula anja hay cew daa cèved ñga Emayus

(Mark 16.12, 13)

¹³ Ta pas a ñgene masa Yesu ma slèkdamawa daa memæc ey na, gula anja hay cew fa diyam ñgada slala mezøley Emayus. Slala ha na, a key kølemeeter kuraw a ray a letek ta *Jeruzelem.

¹⁴ Ata faa guzlam da ray cek masa ma key cèpa daa dar hay a ñgene.

¹⁵ Masa ata faa guzlam, fa kam yawa da wuzlah ata na, Yesu a kørzata daa cèved, ta', a diyam bama.

¹⁶ Ata fa hètmar maaya maaya, ama cek ma tèkta ñga sèrmara ara Yesu na, daha.

¹⁷ Vaw ata tabiya mamækaya. Yesu aa cèfdata, a lèvtar: «Masa akwar fa samawa kede na, ka kam maday na, da ray me?» Ta', a lacam.

¹⁸ Ndaw dasi ata pal, mezøley Køliyawpas, a lèvar: «Ndaw adaw, kah, ndaw-mèlak da Jeruzelem kede daw? Ka ta cènda mey masa ma key daa dar hay a kede daa ba daw?»

¹⁹ Ta', aa cèfdata, a lèvtar: «Mekey ara mey a?»

A mbøsdamara, a lèvmar: «Mey ma key da ray Yesu, ndaw Nezeret. Ara *ndaw ma tèla mey ñga Gazlavay mahura. Anja ta gèdanj daa slèra anja, daa meeguzley maaya fa mey ñga Gazlavay leñ fa mey ñga ndèhay tabiya.

²⁰ Ama *bay-ray hay ñga ndèhay alèkwa hay ma ka kwakwas ñga Gazlavay leñ mahura alèkwa hay ta handamara la fa Rawma hay, a kamar sariya, a dèrmara fa hwadam mazlanjalakaya ñga mœcay.

²¹ Ala na, ya wulkam ara anja ma da ləhdandakwar aləkwa *Israyel hay daa banay. Ama ta ŋgene he cəpa, tasana kaa dar maakar anja ma məcey *.

²²⁻²³ Ngusay da wuzlah ala hay daha, ŋga fene taa pərek, ta diyam la a mey cəvay anja, ama ta hətmərwa vagay anja daa ba. A vəhmawa, a ləvmandar: "Maslaŋ hay ŋga Gazlavay da vad a wuzmandar vaw, a ləvmandar: Yesu ta sləkdəsawa sem daa meməcey, anja ta dey." Mey ŋga ngusay a ma cəndamərwa kede na, a həbndar ray.

²⁴ Ndəhay da wuzlah ala siya ta diyam la a mey cəvay a may. A hətmərwa cek aha anda ngusay ma kadamandara heyey. Ama Yesu na, ta hətmərwa daa ba.»

²⁵ Da ray ŋgene, Yesu a ləvtar: «Haya, akwar ndəhay manjar lenjesl. Akwar ndəhay ma wusam vaw ŋga təba mey ŋga ndəhay ma təla mey ŋga Gazlavay ma wuzdamara zleezle tabiya ba.

²⁶ Si *Kəriste a sərey banay la dəgəy, fa dəba ha, a daw a vad a njey aa slam anja mewedsey na, ka sərmara ba daw?»

²⁷ Ta', Yesu a wuzdatara mey masa maa guzley da ray a daa derewel ŋga Gazlavay tabiya. A zlar ma wuzdatara ta fa derewel hay ŋga *Mawiz, fa dəba ha, a wuzdatara mey daa derewel hay ŋga ndəhay ma təla mey ŋga Gazlavay tabiya.

²⁸ Masa ata ma wusam gweegwe ta slala masa gula anja hay cew ma wudam ŋga daw a hwad a heyey na, Yesu a key anda a mbəkdata, a daw fa mey.

²⁹ Ama a kamar ambahw, a ləvmar: «Njakwa fedə bama majə pas fa da kəzley, gweegwe tavad cay.» Anja ta', a vəhwa, a diyam, a mbəzam aa way.

³⁰ Fa dəba ha, a njam bama ŋga zəmey dəf. Yesu len! a ley peŋ, a kar suse a Gazlavay, ta', a wunka, a vəldatara.

³¹ Cek ma təkta ŋga sərmara heyey na, daa saba, a sərmara ara Yesu dəba. Ama wure wure ŋgene, a hətmar da cakay ata ha saba.

³² Da ray ŋgene, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Daa masa aləkwa daa cəved, anja fa wuzdandakwara mey daa derewel ŋga Gazlavay heyey na, mevel aləkwa fa kəsley anda lanja, ba diya?»

* **24:21 24.21** tasana kaa dar maakar anja ma məcey: Daa masa Yesu ma məcey fa hwadam mazlanjalakaya na, gula anja hay ray ata fa həbey, a sərmara cek ma da key saba. Ta pas ŋgene daar maakar, a wulkam Gazlavay fa da key cek ŋga jəna Yesu daa saba. **24:21 24.21** 1.68; 2.38 **24:24 24.24** 24.12; Jar 20.3-10 **24:25 24.25-27** 24.45 **24:27 24.27** 24.44 **24:32 24.32** 24.45

³³ Wure ንgene, a slèkdam a vèham a Jeruzelem. A hætfamatar *gula hay ንga Yesu kuraw a ray a letek heyey makustakaya ta ndəhay ata hay.

³⁴ Ndəhay makustakaya heyey aa guzlmatar a gula hay cew heyey teesed, a lèvmatar: «Fara fara Bay Mahura ta slèkdawa sem daa meməcey! Ta wuzar vaw la a *Simanjw!»

³⁵ Gula hay cew heyey ta', a kadamatara cek tabiya masa ma key daa cəved ንga Emayus heyey, asaya, a wuzzamatara a sèrmara ara Yesu na, daa masa anja fa wunka penj.

Yesu a wuztar vaw a gula anja hay

(Matiye 28.16-20; Mark 16.14-18; Jan 20.19-23; SNM 1.6-8)

³⁶ Ama gula hay cew heyey, ta ndəvdamara ንga guzley daa ba aran na, Yesu a daw a wuzlah ata, a lèvtar: «Anja Gazlavay ንga njadakwar daa zazay.»

³⁷ Mandərzay a katar, a zluram, aa wasam maja a wulkam ara mamayam.

³⁸ Ama Yesu a lèvtar: «Ka zluram na, maja me? Akwar ta mewulkey cew cew, maja me?»

³⁹ Nèkmata har adaw hay, ta salay adaw hay. Fara fara ara yah! Tatəmamaya, nèkmaya maaya maaya amba ka sèrmara fara fara ara yah. Maja mamayam na, anja ta aslaw ንga vaw ta tetesl anda akwar ma hætmaya kede na, daa ba, ba diya?»

⁴⁰ Daa masa anja faa guzltar anda kede na, a wuzdatara har anja hay, ta salay anja hay.

⁴¹ A tèbmara mey a, maaya maaya ba aran maja ata daa meesəmey ga. Ray ata fa hæbey, Yesu ta', aa cəfdata, a lèvtar: «Cek mezəmey da har akwar fede daha daw?»

⁴² Ta', a vèlmar ewet mafəkakaya.

⁴³ Lenj! a la, ta', a zèma fa mey ata.

⁴⁴ Fa dəba ha, a lèvtar: «Daa masa alèkwa bama heyey na, ya ta lèvkwar la, mey tabiya masa mawuzlalakaya daa derewel ንga *kwakwas ንga Mawiz, ta daa derewel ንga ndəhay ma təla mey ንga Gazlavay, lenj daa *Pəsam hay na, si mey a tabiya, a key cəma.»

⁴⁵ Ta', a wurtara lenjesl, amba a sèrmara mabara ንga mey daa derewel ንga Gazlavay.

24:34 24.34 Mk 16.7; 1Kwr 15.4-5 **24:36 24.36** 1Kwr 15.5; **Zazay ንga Gazlavay:** Lk 2.14 **24:37 24.37** Mt 14.26; Mk 6.49 **24:41 24.41-43** Jan 21.5, 10; SNM 10.41 **24:44 24.44** 24.27; Jan 5.39; **Mawiz:** SNM 7.9-10, 25-27, 35, 37-39; Jan 5.46; **ndəhay ma təla mey ንga Gazlavay:** Iz 52.13-53.12; Aw 6.2; **Pəsam hay:** Ps 22.69 **24:45 24.45** 24.25-27, 32; Jan 20.9

⁴⁶ Fa dəba ha, a ləvtar: «Mawuzlalakaya zleezle, a ləvey: “Si *Kəriste a sərey banay, a məcey, ɳga dər maakar a, a sləkdəwa daa meməcey.

⁴⁷ Si a wuzdamara mey da ray membədey menjey, ta da ray membəkey mebərey, ɳgada ndəhay da bəla tabiya ta mezəley ɳga Kəriste. A da zlamara da *Jeruzelem.”

⁴⁸ Ara akwar ma da wuzdamatara cek hay masa akwar ma hətmatar kede a ndəhay.

⁴⁹ Yah, ya da slərdakwara Mesəfnəy masa Papay ma ləvey a da vəldakwara heyey. Ama si ka njam daa berney ɳga Jeruzelem ɖagay, kasl pas masa Gazlavay ma da vəlkwar gədaŋ ma sawa da vad.»

Bay Gazlavay a la Yesu a vad

(Mark 16.19-20; SNM 1.9-11)

⁵⁰ Fa dəba ha, Yesu ta', a badata gula anja hay daa berney a, a diyam gweegwe ta Betani. Fetede, ta', a baŋgada har, a pəstar mey.

⁵¹ Daa masa aa fa pəstar mey na, ta', a mbəkdata, Bay Gazlavay a la a vad.

⁵² Gula anja hay a, a ragadam ɳga həlmamara. Ta', a vəhmawa a *Jeruzelem ta meesəmey ga.

⁵³ Mandaw mandaw ata daa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay, fa həlmamara Gazlavay.

24:46 24.46 9.21-22; Mt 26.56; Mk 14.49; 1Kwr 15.3-4; SNM 17.2-3; 28.23 **24:47**

24.47 3.3; SNM 1.8; 5.31; 11.18; 17.30-31; 20.21; Rm 15.19 **24:48 24.48** SNM

1.8, 22; 2.32; 3.15; 4.33; 10.39-41; 13.31 **24:48 24.48-49** SNM 5.32; Jan 15.26-27

24:49 24.49 4.18 **24:50 24.50-51** 9.51; Mk 16.19; SNM 1.9; 3.21 **24:52 24.52**

SNM 1.12; Jan 14.28; 16.22 **24:53 24.53** SNM 2.46; 5.12

**Mey-maaya-mawiya masa
Jan
ma wuzlala
Mey da ray**

**Mey-maaya-mawiya masa Jan ma
wuzlala**

Jan na, ara ndaw da wuzlah gula hay ɳga Yesu kuraw a ray a cew. Ara gula masa Yesu ma wufa kalah (13.23; 21.20). Anja məlmaŋ ɳga Jak, papa ata Zebede (Mt 4.21).

Derewel e anja wal nekədøy ta masa Matiye, Mark, leŋ Luk ma wuzlalamata. Jan na, a wuzda mabara ɳga mey ɳga Yesu, asaya aa guzley da ray sləra masa Yesu ma ka. Jan a wufey ndəhay a sərmara Yesu Kəriste na, ara Mey ɳga Gazlavay masa aa daha ta Gazlavay dəga bəla ta zley daa ba aran. Mey ɳga Gazlavay a na, ta tərey la ɳga ndawmagədaŋ. Ta sawa la a bəla, amba ndəhay a təram ɳga bəza hay ɳga Gazlavay.

Dəga daa fasəlawal 2 haa fasəlawal 12, Jan aa guzley da ray maazla hay maasala ma rəzla ndaw masa Yesu ma kata. Ta fa maazla hay a na, ya sərkwa Yesu aa Bəzey ɳga Gazlavay fara fara.

Dəga daa fasəlawal 13 haa fasəlawal 21, Jan aa guzley da ray Yesu ma da mbəkda bəla. Aa guzley da ray Yesu ma kətata gula anja hay da ray menjey ata fa dəba ɳga meməcey anja (13-16). Aa guzley da ray Yesu ma dərar daŋgay a Gazlavay, ma kar ambahw amba a mbəkdata gula anja hay asi har ɳga Gazlavay (17). Aa guzley da ray ndəhay ma kərzamara Yesu ɳga kədøy vagay (18-19). Asaya, aa guzley da ray Yesu ma sləkdəwa daa meməcey leŋ da ray Yesu ma wuztar vaw a gula anja hay amba a vəltar gədaŋ (20-21).

Daa dərewel e kede na, mey mekele mekele daha ɳga vəley gədaŋ a ndəhay:

Gazlavay a wufsta ndəhay kalah (3.16-17)

Yesu a ləvey: «Yah na, daf mevəley heter mendəvey ba.» (6.35, 48)

Yesu a ləvey: «Yah na, slam-mewedey.» (8.12; 9.5)

Yesu a ləvey: «Yah na, mey-slam ɳga təbaŋ hay.» (10.7, 9)

Yesu a ləvey: «Yah na, ndaw-mecəkwer maaya.» (10.2-4, 11, 14)

Yesu a ləvey: «Yah, ray adaw na, ya sləkədədatərwa ndəhay daa meməcəy, asaya, ya vəltar heter mendəvey ba.» (11.25-26)

Yesu a ləvey: «Yah na, cəved ma handata ndəhay ŋgada fa Gazlavay.» (14.6)

Mey da ray Yesu Kəriste, ma zəlmara Mey ŋga Gazlavay

¹ Masa *Gazlavay ta ləma bəla daa ba aran na, ndaw ma zəlmara Mey ŋga Gazlavay aa daha cay. Mey a manjakaya ta Gazlavay *. Mey a na, ara Gazlavay a ray anga.

² Masa Gazlavay ta zlar ŋga ləmtərwa cek hay tabiya daa ba aran na, Mey a manjakaya ta Gazlavay.

³ Gazlavay a katərwa cek hay tabiya ta fa ndaw aha. Kwa Gazlavay ta key cek manjar anja na, daa ba.

⁴ Ara anja ma vəltar heter a cek hay tabiya. Anja fa wadatar dey a ndəhay amba a njam aa slam-mewedey, a sərmara cek masa fara fara.

⁵ Anja na, slam-mewedey, anja fa wedey daa ləvanj. Ləvanj a, ta gwa ŋga sərta daa ba səlak.

⁶ Zleezle, ndaw daha mezəley *Jan †. Gazlavay ta slərdərwa la fa ndəhay.

⁷ A sawa ŋga wuzdatara a ndəhay mey da ray slam-mewedey a, amba kwa waawa a təba mey anja da ray slam-mewedey a.

⁸ Fara fara, Jan na, ara slam-mewedey a ba. Ama a sawa na, amba a wuzey mey da ray a gway.

⁹ Ndaw ma zəlmara Mey ŋga Gazlavay heyey na, ara slam-mewedey fara fara. Masa anja ma sawa a bəla na, a wadatar dey ŋga ndəhay tabiya.

¹⁰ Ndaw ma zəlmara Mey heyey ta sawa la a bəla. Gazlavay a ləma bəla na, ta fa anja. Ama ndəhay da bəla ta sərmara ara anja na, daa ba.

¹¹ Anja ta sawa la aa hwayak anja, ama ndəhay daa hwayak anja ha ta təbmara daa ba.

¹² Ama ŋgada ndəhay ma təbmara ta masa ma pamara ŋga ndaw ata fara fara na, ta vəltar gədan la ŋga tərey bəza hay ŋga Gazlavay.

¹³ A təram bəza hay ŋga Gazlavay na, anda bəzey ma yawa da hwad ŋgwas ba, asaya, anda mewulkey ŋga ndaw-magədan ma wudey ŋga yey bəzey ba. Ama a təram bəza

* **1:1 1.1** Yesu ara Gazlavay ray anja. Nəka Mt 1.23; Rm 9.5; Fəl 2.6; Kwa 1.19; 2.9; Tit 2.13; Heb 1.3; 2Pi 1.1; 1Jn 5.20. **1:1 1.1-2** MC 1.1-2.4; Jan 17.5; Fəl 2.6; 1Jn 1.1-2; CWJ 19.13-16. **1:3 1.3-4** 1.9-10; 5.26; 1Kwr 8.6; Kwa 1.16-17; Heb 1.2; CWJ 3.14. **1:5 1.5** MC 1.3-4. [†] **1:6 1.6** Jan masa kede na, ara Jan-Baptis. Nəka Jan 1.15. **1:6 1.6** Mt 3.1. **1:8 1.8** 1.20. **1:9 1.9-10** 8.12; 17.25; 1Jn 2.8

1:12 1.12 1Jn 3.1; Gal 3.26; 4.5

hay እንደ Gazlavay na, maja ara Gazlavay a, ray አንጻ ma wudsey amba a təram bəz አንጻ hay.

¹⁴ Yaw, Mey aha, ta tərey la እንደ ndaw-magədaŋ, ndaw a ta njey la da wuzlah ala. Maaya አንጻ a ndəvey ba, ta wuzdərwa mey masa fara fara la da ray Gazlavay. Ala ta hətmar gədaŋ አንጻ la. Gədaŋ a na, ara gədaŋ እንደ Bəzey-menduleŋ masa Papaha ma vəldara.

¹⁵ Daa masa Jan ma hətar na, a wuzey mey da ray a saya, a wudey ta gədaŋ, a ləvey: «Kede ara ndaw masa yah maa guzley zleezle da ray a heyey, ya ləvey: “Ndaw a sawa la fa dəba adaw. አንጻ na, a fənya ta gədaŋ, maja daa massa ya ta yawa daa ba aran na, ndaw aha aa dahan cay.”»

¹⁶ Ndaw aha, aa maaya kalah. Maaya አንጻ a ndəvey ba. Maaya አንጻ ha aa da ray aləkwə tabiya. Maja ካኝ, aa fa pəsndakwar mey kalah ma fəna ma fəna.

¹⁷ Gazlavay a vəldandakwara *mewey አንጻ na, ta har *Mawiz. Ama maaya አንጻ ta mey masa fara fara da ray a na, a sawa ta fa *Yesu *Kəriste.

¹⁸ Kwa ndaw pal ta hətar Gazlavay ta dey አንጻ daa ba səlak. Ama Bəzey-menduleŋ masa aa letek ta Gazlavay, manjakaya ta Papaha Bay Gazlavay na, ta wuzdandakwara Gazlavay a la.

Mey da ray Jan-Baptis

(Matiye 3.1-12; Mark 1.1-8; Luk 3.1-18)

¹⁹⁻²⁰ Pas pal dahan, mahura hay እንደ *Jəwif hay da *Jeruzelem a sləram ndəhay ma ka kwakwas እንደ Gazlavay ta ndəhay *Levi hay ‡ ta fa Jan. A sləram ካኝ cəfdamərwa, አንጻ na, wa? Jan ta bey mey ta bey daa ba. Ta zlurey እንደ mbədədatara daa ba, a wuzdədatara, a ləvtar: «Kəriste, ndaw masa Gazlavay ma wala እንደ ləhdata ndəhay na, ara yah ba.»

²¹ Aa cəfdamara saya, a ləvmar: «Kaa kah na, wa? Kah na, *Eli daw?» Aa mbədədatara, a ləvtar: «Kay! yah na, Eli ba.» Aa cəfdamara saya, a ləvmar: «Kah na, *ndaw ma təla mey እንደ Gazlavay § masa ala fa səkwmara heyey daw?» Jan a mbədədatara, a ləvtar: «Kay! yah na, ndaw a ba.»

1:13 1.13 3.3, 5-6; 1Pi 1.23; 1Jn 3.9 **1:14 1.14** Gal 4.4; Fəl 2.7; 1Tm 3.16; Heb 2.14; 1Jn 4.2; **gədaŋ እንደ Bəzey-menduleŋ masa Papaha ma vəldara:** Mt 17.2; Jan 2.11; 1Jn 1.1-3 **1:15 1.15** 1.24-27, 30; 5.31-34, 36 **1:17 1.17** 7.19; Mab 31.18 **1:18 1.18** 6.46; 14.8-9; Mab 33.20; Mt 11.27; 1Tm 6.16; 1Jn 4.12 ‡ **1:19-20 1.19** ndəhay Levi hay: Ara ndəhay ma jənmata ndəhay ma ka kwakwas. Ara ata ma jədfmara Way-mekey-kwakwas እንደ Gazlavay, a nəkfamar dey. Asaya, ara ndəhay ma zla walay daa Way a, aa sərkadamata ndəhay.

1:19-20 1.19-27 5.33 **1:19-20 1.20** 3.28 § **1:21 1.21** Daa Mewey hay 18.15, Mawiz a ləvtar a Jəwif hay fa dəba አንጻ na, ndaw ma təla mey mekele anda አንጻ a sawa la. Nəka Jan 1.25; 6.14; len 7.40. **1:21 1.21** Mt 2.14; Jan 6.14

²² Ta', aa cəfdamara saya, a ləvmar: «Kaa kah na, wa dəba wa? Wuzdandara amba ya diyam, ya kadamatara ŋgada ndəhay ma slərdamandərwa. Ka pada ray akah na, ŋga wa?»

²³ *Jan a mbəddatara, a ləvtar: «Yah na, "ndaw ma wudey da wuzlah-ley, ma ləvey: Bay aləkwa mahura fa sawa, diymara cəved anja dər e."

Mey a kede na, ara anda Izay, ndaw ma təla mey ŋga Gazlavay maa guzley zleezle da ray adaw.»

²⁴ Da wuzlah ndəhay ma slərdamata fa Jan heyey na, *Fariza hay daha may.

²⁵ Aa cəfdamara, a ləvmar: «Da kah, *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ŋga ləhdata ndəhay ba, da kah, Eli ba, asaya, da kah ndaw ma təla mey ŋga Gazlavay heyey ba na, kaa ka katar *baptēm a ndəhay na, kwara?»

²⁶ Jan a mbəddatara, a ləvtar: «Yah na, ya kakwar baptēm ta yam, ama ndaw da wuzlah akwar daha, masa ka sərmara ba.

²⁷ Anja na, a da sawa fa dəba adaw, kwa ya fa da wusa ŋga pəska zewed ŋga tarak anja daa ba.»

²⁸ Mey a kede tabiya, a key da slala Betani masa da dey lanjar ŋga dəhwə ŋga Jurdenj, slam masa Jan ma katar baptēm a ndəhay da hwad a.

Jan-Baptis a wuzey mey da ray Yesu

²⁹ Peperek e, *Jan a hətar Yesu fa sawa ŋgada fa vədə, ta', aa guzley, a ləvey: «Nəkmara, Bəz-təbaŋ ŋga Gazlavay *, ma da la mebərey ŋga ndəhay da bəla.

³⁰ Ara ndaw masa yah maa guzley zleezle da ray a heyey, ya ləvey: "Ndaw a sawa la fa dəba adaw. Anja na, a fənya ta gədaŋ, maja daa masa ya ta yawa daa ba aran na, ndaw aha aa daha cay."

³¹ Zleezle na, yah ta ray adaw, ya səra ara wa ba. Ama ya sawa ŋga wuzdatara ndaw aha a *Israyel hay ta *baptēm masa yah ma ka ta yam.»

³² Jan a wuzey mey da ray ndaw aha, a ləvey: «Yah ma hətar *Mesəfnəy ŋga Gazlavay la ta dey adaw fa pawa salay da gazlavay da vad anda makurgwadakw, a njey a ray a.

³³ Daa masa yah ma hətar na, kwa ya ta səra daa ba aran, ama Bay Gazlavay ma slərdiwa ŋga katar baptēm a ndəhay

1:23 1.23 Iz 40.3 **1:25 1.25-26** 1.33; Mt 21.25 **1:27 1.27** 1.15; SNM 13.25

1:28 1.28 10.40; Mt 3.13 * **1:29 1.29** Bəz-təbaŋ ŋga Gazlavay: Ara mezəley ŋga Yesu. Anda meləvey, anja anda bəz-təbaŋ masa Jəwif hay ma hərmara ŋgada Gazlavay amba Gazlavay a mbəkdatara mebərey ata. **1:29 1.29** 1.36; Iz 53.6-7; 1Pi 1.19; 1Jn 2.2; CWJ 5.6 **1:30 1.30** 1.15 **1:32 1.32** Mt 3.16

ta yam ta wuzdiwa la, a ləvya: "Ndaw masa kah ma da hətar Mesəfnay adfaw ma da pawa salay a ray a na, ara aŋga ma da katar baptem a ndəhay ta Mesəfnay adfaw."

³⁴ Fara fara, yah, Jan, ya ta hətar la ta dey adfaw. Ya gwa ŋga key sede da ray a, ya ləvey ndaw aha ara Bəzey ŋga Gazlavay.»

Gula hay ŋga Yesu ŋgeeme na, wa hay wa?

³⁵ Peperek e, ata *Jan-Baptis ta gula aŋga hay cew, ata daa slam mekey *baptem heyey saya.

³⁶ Masa *Jan ma hətar Yesu fa daw na, a ləvtar: «Nəkmara, kataday na, *Bəz-təbaŋ ŋga Gazlavay.»

³⁷ Gula hay ŋga Jan heyey a cəndamara mey a na, ta', a diyam asi Yesu.

³⁸ Yesu a mbədsey dey fa dəba na, a hətatar gula hay ŋga Jan heyey fa səpmar wurzay, ta', aa cəfdata, a ləvtar: «Ka səpam fa yah na, me?» A mbəddamara, a ləvmar: «Raabi, slam akah menjey na, dama?» (Raabi na, anda meləvey ndaw maa sərkadata ndəhay.)

³⁹ A mbəddatara, a ləvtar: «Samawa taw, ka hətmar la.» Da ray ŋgene, a diyam, a sərmara slam aŋga menjey heyey, a njam bama fetedə haa pas a kəzley. (Daa masa ata ma cam ray ta Yesu na, gweegwe pas ŋgaa kwad.)

⁴⁰ Ndaw pal dasi ndəhay cew masa ma cəndamara mey ŋga Jan-Baptis ma diyam asi Yesu heyey na, ara *Andəre, məlmən ŋga *Simanw *Piyer.

⁴¹ Ata ma mbəkdamara Yesu la na, Andəre a cam ray teesed na, ta məlmaha Simanw. A ləvar: «Ya ta hətmar *Kəriste la.» (Kəriste anda meləvey *ndaw masa Gazlavay ma wala ŋga ləhdata ndəhay.)

⁴² Ta', a handa Simanw fa Yesu. Yesu a nəka Simanw na, ta', a ləvar: «Kah na, Simanw, bəzey ŋga Jan, ama dəga wure kede, a da zəlmaka Sefas.» (Yaw, Sefas na, a wudey ŋga ləvey «Pərad» †.)

Yesu a zəlta ata Fəlep ta Nataniyel ŋga key gula aŋga hay

⁴³ Peperek e, Yesu a wudey ŋga daw aa hwayak ŋga *Galile. A daw a hətfar *Fəlep, ta', a ləvar: «Sawa, səpya.»

⁴⁴ (Fəlep ara ndaw daa berney ŋga Betsayda, berney masa ata *Andəre ta *Piyer ma njam da hwad a.)

⁴⁵ Fa dəba ha, Fəlep a cam ray ta Nataniyel, a ləvar: «Sərfada zleezle na, *Mawiz ta wuzleley la daa cərewel ŋga kwakwas aŋga da ray ndaw ma da sawa, ba diya? Asaya,

1:34 1.34 Bəzey ŋga Gazlavay: 1.49; 5.18-23; 10.36; 11.27; 20.31; Mt 3.17; 27.54;

SNM 9.20 **1:36 1.36** 1.29 **1:40 1.40-42** Mt 4.18-20 **1:41 1.41** 4.25 **† 1:42**

1.42 Pərad: Ara «Piyer» ta mey Gərek. Ta mey Hebore may ara «Sefas». **1:42**

1.42 Mt 10.2; 16.18

ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay ta wuzlalam la da ray a may, ba diya? Ala ta hətmar ndaw aha la. Ara Yesu, bəzey ɳga *Jawzef. Ndaw aha, a sawa da *Nezeret.»

⁴⁶ Nataniyel a mbəddara, a ləvar: «Cek maaya a gwa a bawa da Nezeret may daw?» Fəlep a mbəddara, a ləvar: «Sawa taw, ka hətar la.»

⁴⁷ Masa Yesu ma hətar Nataniyel fa sawa fa vəða na, aa guzley da ray a, a ləvey: «Nəka, ndaw kede na, ara ndaw *Israyel fara fara. Mevel anja maaya, a mbərzley ba.»

⁴⁸ Nataniyel aa cəfda, a ləvar: «Ka sərya fa me?» Yesu a mbəddara, a ləvar: «Dəga Fəlep ta zəlkawa daa ba aran na, ya ta hətka sem dasi wudez.»

⁴⁹ Nataniyel a mbəddara dəba, a ləvar: «Bay adaw, kah na, Bəzey ɳga Gazlavay, kah bay ɳga Israyel hay!»

⁵⁰ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ka təba mey adaw maja yah ma ləvka yah ma hətka la dasi wudez heyey daw? Yaw, ka hətəy maazla hay ma fəna ɳgene la saya.»

⁵¹ Ta', Yesu aa guzley saya, a ləvey: «Ya fa ləvkwar fara fara, ka da hətmar slam da vad mawurkaya. Maslaŋ hay ɳga Gazlavay [‡] fa təpam a vad, fa bərŋgamawa a hwayak, maja yah, Bəz ɳga Ndaw.»

2

Maazla masa Yesu ma ka ɳgeeme

¹ Fa dəba ha dər cew na, gwagway ɳga meley kwakwa da Kana daa hwayak ɳga *Galile daha. Mamaŋ ɳga Yesu, anja fetede daa gwagway a.

² Ta zəlmata ata Yesu ta gula anja hay la aa gwagway a may.

³ Yaw, masa gwagway a ta ndəvey daa ba aran na, wuzam ^{*} daa saba. Mamaŋ ɳga Yesu, ta', aa guzlar a Yesu, a ləvar: «Wuzam daa saba kaa na, kwara?»

⁴ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Mamay, walay aləkwa da hwad a me? Pas masa yah ma da wuzda vaw adaw ɳgada ndəhay, yah na, wa na, ta wuswa daa ba aran.»

⁵ Ta', mamaŋ ɳga Yesu aa guzltar ɳgada ma ka sləra hay daa gwagway a, a ləvtar: «Cek masa anja ma da ləvkwar tabiya ɳga key na, kamara.»

1:45 1.45 Mew 18.15; Iz 9.5; 42.1-4; Ez 34.23; Mi 5.1-3 **1:49 1.49** 1.34; 12.13; Mt 27.42 [‡] **1:51 1.51** Maslaŋ hay ɳga Gazlavay: Mesəfnəy a kar a Jakwap, a nəka sasal majəkdakaya dəga da hwayak kasl a gazlavay a vad. Maslaŋ hay ɳga Gazlavay fa təpam a gazlavay a vad, fa bərŋgamawa a hwayak ta fa sasal a. Ta fa mesəfnəy a ɳgene, Jakwap a səra Gazlavay aa ta anja. Nəka MC 28.12.

2:1 2.1-11 4.46 ^{*} **2:3 2.3** wuzam: Wuzam a na, ara yam ɳga babəza ɳga wudez maməslkaya. **2:4 2.4** 7.6, 30; 8.20; 12.23; 13.1; 17.1; Lk 22.53

6 Fetede gəzla hay daha maakwaw, gəzla pal na, a key liter temere. Ara gəzla hay masa *Jəwif hay ma pam yam a hwad a ɳga pərey har ta ɳga pərey cek ata hay anda kwakwas ata ma ləvey.

7 Yesu aa guzltar ɳgada ma ka sləra hay heyey, a ləvtar: «Rəhdamata gəzla hay kede ta yam.» Ta', ma ka sləra hay a, a rəhdamata pece pece.

8 Fa dəba ha, Yesu aa guzltar, a ləvtar: «Wure kede kam yam a nekədsey, handamara ɳgada bay-ray ɳga sləra ɳga gwagway a.» Ta', a kamar, a handamar.

9 Bay-ray a, aa cəkda yam a, ama ta tərey sem ɳga wuzam. A səra wuzam a, a sawa ta wura ba. Ama ndəhay ma ka sləra hay heyey na, a sərmara. Bay-ray ɳga sləra ɳga gwagway a, ta', a zələrwa zel-kwakwa ha,

10 aa guzlar, a ləvar: «Kwa waawa ma key gwagway ɳga meley kwakwa na, a vəltar teesed a ndəhay mazəltakaya na, wuzam mecərey kalah. Fa dəba ha, da masa ndəhay mazəltakaya ha ta sam wuzam la ga na, a vəltar masa ma cərey pəreh, ba diya? Ama ɳga kah na, wuzam masa ma cərey kalah na, ka bəda haa wure kede daw?»

11 Yesu a ka maazla anja ɳgeeme kede na, da Kana daa hwayak ɳga Galile. Ta fa maazla ha kede a wuzdərwa gədaŋ anja. Da ray ɳgene, gula anja hay a pamara ɳga ndaw ata fara fara.

12 Fa dəba ha, ta', a sləkəsam, a diyam a Kapernayum ta ata mamaha, məlmaha hay, leŋ gula anja hay. A njamawa fetede dar nekədsey.

Yesu a bəltərwa ndəhay ma ka filaw daa Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay

(Matiye 21.12, 13; Mark 11.15-17; Luk 19.45, 46)

13 Gwagway ɳga *Jəwif hay masa ata ma zəlmara *Pak gweegwe cay. Ta', Yesu a sləkdey, a daw a *Jeruzelem ɳga kawa gwagway a.

14 Masa anja ma wusey la na, a mbəzey aa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay. Fetede, a hətfey ndəhay ma ka filaw ɳga sla hay, ɳga təbaŋ hay leŋ ɳga makurgwadakw hay. Asaya, a hətfey ndəhay manjatakaya daa slam ata hay membədsey dala.

15 Ta', a cəmey laza ɳga key laway, a bəltərwa ndəhay ma ka filaw tabiya ta təbaŋ ata hay, leŋ sla ata hay daa Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay a palah. A bəzltə taabal

hay እንደhay ma mbədšam dala heyey. Dala kwakwac! kwakwac! aa kwecey.

¹⁶ Aa guzltar እንገዳ ndəhay ma የዕቃዳም makurg-wadakw hay, a ləvtar: «Badamata cek hay a kede la tabiya fedē! Ka da tərdamara way እንገ Papay, Bay Gazlavay, እንገ way ma ka filaw ba.»

¹⁷ Daa masa *gula hay እንገ Yesu ma hətmar cek masa Yesu ma ka na, a sərfadamara mey mawuzlalakaya daa dərewel እንገ Gazlavay ma ləvey: «Bay Gazlavay, way akah na, ya wuda kalah, haa ya vəlda ray adsw majā way a.»

¹⁸ Mahura hay daa Way-mekey-kwakwas እንገ Gazlavay, aa guzlm̄ar a Yesu, a ləvmar: «Key maazla እንገ wuzdandara kah ta cəved እንገ kata cek hay a kede.»

¹⁹ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Bəzlm̄ara Way-mekey-kwakwas እንገ Gazlavay kede, dər maakar ya ləma la aa slam a.»

²⁰ Ta', ndəhay a, a mbəddamara, a ləvmar: «Haya! Mevey kwakwar məfad a ray a maakwaw, fa ləmamara way a kede. Ama kah, ka ləvey ka ləma la aa slam a dər maakar na, kwara!»

²¹ Yaw, Yesu maa guzley da ray Way-mekey-kwakwas እንገ Gazlavay na, a key a እንገ Mey da ray ray anja.

²² Masa Yesu ma sləkdfawa la daa meməcēy na, gula anja hay a sərfadamara mey da ray Way-mekey-kwakwas masa Yesu maa guzlda heyey. Da ray እንገ, a təbmara mey daa dərewel እንገ Gazlavay mawuzlalakaya zleezle, asaya, a təbmara mey masa Yesu maa guzlda.

Yesu na, a səra cek daa mevel እንገ ndaw-magədanj

²³ Masa Yesu aa da *Jeruzelem እንገ key gwagway እንገ *Pak heyey na, ta key maazla hay la fetedē. Ndəhay ga a təbmara mey anja majā ata ma hətmar maazla hay masa aa ma kata.

²⁴ Ama ta እንገne he cəpa, Yesu ta pata እንገ ndəhay anja hay fara fara na, daa ba, majā a səra mewulkey እንገ ndəhay a tabiya.

²⁵ Asaya, a wudey kwa ndaw a kadar mey da ray ndəhay ba, majā a səra cek daa mevel እንገ ndaw-magədanj.

3

Ata Yesu ta Nikwedem

¹ Ndaw daha, mezəley Nikwedem. Ara ndaw Fariza masa da wuzlah mahura hay እንገ *Jəwif hay.

2:16 2.16 Lk 2.49 **2:17 2.17** Ps 69.10 **2:18 2.18** 2.11 **2:19 2.19** Mt 26.61; 27.40; SNM 6.14 **2:21 2.21** 1Kwr 6.19 **2:22 2.22** 1.45; 12.16; 14.26; Lk 24.6-8, 27 **2:23 2.23** 2.11; 6.29; 7.31; 8.30; 9.38; 10.42; 11.45; 12.42; 20.29, 31; 16.9

3:1 3.1 Nikwedem: 7.50; 19.39

² Dasi tavad pal datha, ndaw aha a daw a høtfar Yesu, aa guzlar, a løvar: «Bay adaw, ya sørmara ara Gazlavay ma slørdakawa ñgaa sørkadata ndøhay. Ya sørmara, ma gwa ñga key maazla hay anda kah ma kata kede na, si ndaw ma sawa ta fa Gazlavay.»

³ Yesu a mbøddara, a løvar: «Ehe, ya fa løvka fara fara, da ndaw ta yawa ñga dey cew daa ba na, aa da wuzlah ndøhay masa Gazlavay fa wey da ray ata na, daa ba.»

⁴ Nikwedem aa cøfða saya, a løvar: «Ndaw ta key mahura cay na, a gwa ñga yawa ñga dey cew saya daw? A gwa ñga vøhey a hwad mamaha ñga yawa ñga dey cew daw?»

⁵ Yesu a mbøddara, a løvar: «Fara fara, ya fa løvka saya, da ndaw ta yawa ta fa yam, len ta fa *Mesøfnay ñga Gazlavay daa ba na, aa da wuzlah ndøhay masa Gazlavay fa wey da ray ata na, daa ba.

⁶ Ndaw ma yawa da hwad ndaw-magødañ na, ara ndaw gway, ama ndaw ma yawa ta fa Mesøfnay ñga Gazlavay na, Mesøfnay ñga Gazlavay a, aa da ray a.

⁷ Ya ta løvka la, si akwar ndøhay tabiya ka yamawa ñga dey cew. Yaw, ka da røzley da ray mey a ba.

⁸ Wulkey da ray memed mekey cey. Kwa daa wura daa wura na, fa key anda aa ma wufsey. Ka fa cønda meeþørey a, ama ka søra a sawa dama ba, ka søra a daw ama ba. Ndaw ma yawa ta fa Mesøfnay ñga Gazlavay na, aa køne may.»

⁹ Ta', Nikwedem a mbøddara, a løvar: «Cek aha a da key na, kwara?»

¹⁰ Yesu a mbøddara, a løvar: «Kah, ndaw mahura maa sørkadata ndøhay da *Israyel, ba diya? Kaa ka søra cek aha ba, kwara?

¹¹ Yaw, ya fa løvka fara fara, yaa guzlam na, da ray cek masa ala * ma sørmara. Ya wuzam mey na, da ray cek masa ala ma høtmar ta dey ala. Ama akwar na, ka wufsam ñga tøbmara mey ala ha ba.

¹² Nøka, da ya faa guzlkwar da ray cek hay ma kam da bøla kede na, ka gømam ñga tøbmara mey adfaw ba. Kaa wara yaa guzlkwar da ray cek hay masa da gazlavay da vad na, ka da tøbmara kwara?

¹³ Kwa ndaw pal da bøla ta tøpey a gazlavay a vad na, daa ba. Si yah, *Bøz ñga Ndaw ma børøgawa da vad a.

¹⁴ Zleezle masa *Mawiz aa da wuzlah-ley na, ta vøføy zezekw ñga førey magaza la. A jøwa fa hwadam, ta', a

3:2 3.2 Mt 22.16; Jan 2.11 **3:3 3.3** 1.13 **3:5 3.5** Tit 3.5 **3:6 3.6** 6.63

3:8 3.8 Ekz 11.5 * **3:11 3.11** ala: Anda meløvey, Yesu ta ndøhay mekele ma wuzam mey fara fara da ray Gazlavay. **3:11 3.11** 3.32; 8.26 **3:12 3.12** 12.32; 14.1-3; 17.5 **3:13 3.13** MM 30.4; Rm 10.6

bangada a vad. Yah, Bəz ḥga Ndaw, a da dərmaya fa hwadam, a da baŋgadſamaya a vad anda ḥgene may,

¹⁵ amba kwa waawa ma paya ḥga ndaw aŋga fara fara na, a hətey heter mendəvey ba.»

¹⁶ Yaw, Gazlavay a wudta ndəhay da bəla kalah, haa a slərdərwa Bəzey aŋga mendulen amba kwa waawa ma pa ḥga ndaw aŋga fara fara na, aa zədəy ba, ama a hətey heter mendəvey ba.

¹⁷ Gazlavay a slərdərwa Bəzey aŋga a bəla na, ḥga katar sariya a ndəhay ḥgaa zədəm ba, ama ḥga ləham daa mebərey ta fa aŋga.

¹⁸ Ndaw ma təba Mey ḥga Bəzey aŋga na, Gazlavay fa da kar sariya amba aa zədəy na, daa ba. Ama ndaw ma təba Mey aŋga ba na, Gazlavay ta kar sariya cay la, maja aa ma pa Bəzey-mendulen ḥga Gazlavay ḥga ndaw aŋga fara fara ba.

¹⁹ Ahaw, Gazlavay ta slərdərwa Mewedey † aŋga la a bəla, ama ndəhay a wudam mewedey a ba. A wudam na, ləvanj jak, maja ata fa kam cek hay malamba. Yaw, Gazlavay a da katar sariya ḥgaa zədədata na, maja.

²⁰ Kwa waawa ma key cek malamba na, a key a rəsa mewedey a, kwa fa da daw aa mewedey a daa ba. A zlurey maja cek hay malamba masa aŋga ma kata ha, a da wuzmawa.

²¹ Ama ndaw masa fa key cek hay maaya na, a mbəzey aa mewedey a la, amba ndəhay a hətmatar cek hay maaya masa aŋga ma kata na, ara cek hay masa Gazlavay ma wudey.

Jan-Baptis a wuzey Mey da ray Yesu sayə

²² Fa dəba ha, ata Yesu ta gula aŋga hay a sləkdam da *Jeruzelem, a diyam aa slam mekele daa hwayak ḥga *Jude he, a njam fetedə ta gula aŋga hay a, a katar *baptēm a ndəhay.

²³ *Jan-Baptis may, fa katar baptēm a ndəhay. A katar baptēm a na, da Enaŋw gweegwe ta slala mezəley Salim, maja yam ga fetedə dahan. Ndəhay fa diyam fa ata, fa kamatar baptēm.

²⁴ Daa ḥgene, ta kərzamara Jan-Baptis aa fərsəne daa ba aran.

²⁵ Gula hay ḥga Jan-Baptis siya fa kam yawa ta ndaw *Jəwif dahan da ray mepərey ta mepərey cek hay ḥga tərey

3:14 3.14 Mesl 21.9; Jan 8.28; 12.32-34; 18.32 **3:15 3.15** 20.31 **3:16 3.16**

3.36; 5.24; Rm 8.32; 1Jn 3.1; 4.9-10; 5.11, 13 **3:17 3.17** 12.47 **3:18 3.18** 5.22

† **3:19 3.19** Mewedey a na, ara Yesu. Ləvanj na, ara bay-malula. **3:19 3.19**

8.12 **3:20 3.20** Ef 5.11-13 **3:21 3.21** 1Jn 2.4 **3:22 3.22** 4.1-2 **3:24 3.24**

Mt 4.12; 14.3

maaya fa mey ŋga Gazlavay anda kwakwas ŋga Jēwif hay ma ləvey.

²⁶ Gula hay ŋga Jan-Baptis heyey a diyam fa *Jan a, a ləvmar: «Bay ala, ka fa sərfada ndaw masa akwar cew e da dey laŋgar ŋga wayam ŋga Jurdeŋ heyey, ba diya? Nəka, ndəhay ga fa diyam la ŋgada fa vəda, aa fa katar baptem kaa na, kwara?»

²⁷ Jan-Baptis e, a mbəddatara, a ləvtar: «Ma gwa ŋga key cek anda ŋgene na, si ndaw masa Gazlavay ma vəlar gədanj.

²⁸ Akwar ray akwar ta cəndamara la ta sləmay akwar, yah ma ləvkwar: “Yah na, *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ŋga ləhdata ndəhay ba. Ama yah na, ndaw masa Gazlavay ma slərdərwa teesed' da ray a ŋga ciyey cəved anja.”

²⁹ Akwar fa sərmara, da ndaw a ley ŋgwas na, ŋgwas aha ara ŋgada ndaw aha. Ama gula-maŋgasl manjakaya da cakay a ŋga jəna, a cənda dəy anja na, aa səmey. Ara anda kede, wure kede yah daa meesəmey masa fara fara.

³⁰ Anja sləmay ŋga ndaw aha ŋga zəley ma fəna ŋga yah.»

Mey da ray Yesu, ndaw ma sawa ta da vad

³¹ Ndaw ma sawa ta da gazlavay da vad na, a fənta ndəhay tabiya. Ndaw masa da bəla na, ara ndaw-magədanj gway. Anda kede, aa guzley na, si da ray cek hay masa ma kam da bəla gway. Ndaw ma sawa ta da gazlavay da vad na, [a fənta ndəhay tabiya.]

³² Anda kede, aa guzley da ray cek masa anja ma hətar ta dey anja, ta masa anja ma cənda ta sləmay anja, ama ndəhay a təbmara mey anja ha ba cənja.

³³ Ndaw masa ma təba mey anja ha la na, a key a wuzdatara a ndəhay na, Gazlavay ara ndaw ma mbərzley ba fara fara.

³⁴ Ndaw masa Gazlavay ma slərdərwa na, aa guzley mey hay ŋga Gazlavay, maja Gazlavay ta vəlda Mesəfnəy anja tabiya sem a ray a.

³⁵ Gazlavay Papanj, a wudə Bəzey anja, ta vəlar gədanj la amba a wey da ray cek hay cəpa.

³⁶ Kwa waawa ma pa Bəzey a ŋga ndaw anja fara fara na, a hətey heter mendəvey ba la. Ama kwa waawa ma təbra mey anja ba na, fa da hətey heter mendəvey ba daa

ba. Anda kede, Gazlavay fa cey mevel da ray a mandaw mandaw.

4

Mey da ray ata Yesu ta ḥgwas Samari dha

¹⁻³ Ndəhay *Fariza hay a cəndamara na, *gula hay ḥga Yesu ga, a fəna ḥga *Jan-Baptis, asaya, Yesu fa katar *baptem a ndəhay ga, a fəna Jan-Baptis a. (Fara fara na, Yesu, ta ray aŋga ta key baptem kwa ḥgada ndaw pal daa ba. Ama ara gula aŋga hay ma kamara gway.) Masa Yesu ma cənda mey masa Fariza hay maa guzldamara heyey na, a sləkdey daa hwayak ḥga *Jude, a vəhey a *Galile.

⁴ Nga wusey a Galile he na, si a daw ta da *Samari.

⁵ Daa madaw aŋga ha na, a wusey aa hwayak ḥga Samari, a slala Sikar gweegwe ta ley dha. Ara ley masa *Jakwap ma vəldara zleelze ḥgada bəzey aŋga *Jawzef.

⁶ Bəlndaw ḥga Jakwap a fetede dha. Yesu a gərey ḥga madaw. Ta', a məskey vaw da mey bəlndaw a. Ara gweegwe da wuzlah-pas.

⁷ Wure ḥgene, ḥgwas Samari dha, a daw ḥga tədkawa yam daa bəlndaw a. Ta', Yesu a ləvar: «Vəlyā yam ḥga sey cey.»

⁸ Daa ḥgene, gula hay ḥga Yesu ata sem a slala ḥga hədkawa cek mezəmey.

⁹ ḥgwas Samari kaa, a mbəddara a Yesu, a ləvar: «Kah na, ndaw *Jəwif, ba diya? Kaa, kaa cəfdəy yam ḥga sey fa yah, ḥgwas Samari na, kwara?» (N̄gwas aha aa guzley anda kede na, maja ndəhay Jəwif hay a zləram ta ndəhay Samari hay ba səlak.)

¹⁰ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Da ka səra maaya masa Gazlavay ma ka ḥgada ndaw, asaya, da ka sərya, yah, ndaw maa cəfdəfaka yam ḥga sey kede na, anja ara kah ma daa cəfdəfaya yam jak. Anda kede, ya da vəlka yam masa ma vəley heter mendəvey ba.»

¹¹ ḥgwas a, a ləvar: «Papay adfaw, cek metədkey yam fa kah daa ba, asaya, bəlndaw a, aa selelen. Kaa ka da hətərwa yam ma vəley heter mendəvey ba ha na, dama?»

¹² Bəlndaw a kede na, ara papaŋ ḥga papa ala Jakwap ma zlədndara. Aŋga ta bəz aŋga hay leŋ gənaw aŋga hay ta sam yam a la may. Kaa kah na, ka fəna Jakwap daw?»

¹³ Yesu a ləvar: «Kwa waawa ma sey yam a kede, yam a kar la cəŋga.»

¹⁴ Ama ndaw ma da sey yam masa yah ma da veldara na, kwa yam fa da kar daa saba selak. Yam a, a da njey daa anja, a ndovey ba, asaya, a da veler heter mendovey ba.»

¹⁵ Ngwas a, a mbeddara, a lèvar: «Papay adaw, velya yam a may taw, amba yam a kaya saba, asaya, amba ya sawa nja tèdkey yam fede saba na!»

¹⁶ Yesu aa guzlar, a lèvar: «Daw, zelerwa zel akah, samawa fede.»

¹⁷ Ngwas a, a mbeddara, a lèvar: «Yah na, zel adaw daa ba.» Yesu a lèvar: «Kah maa guzley la, ara anja. Ahaw, zel akah daa ba,

¹⁸ maja ka ta ley zel hay la zlam, asaya, ndaw masa akwar cew e wure kede na, ara zel akah ba fara. Ka taa guzley la ara anja.»

¹⁹ Ngwas a, a lèvar: «Papay adaw, ya nökaka kede na, kah, *ndaw ma tèla mey nja Gazlavay.

²⁰ Papaŋ nja papa ala hay a dèram danjay ngada Gazlavay na, daa angwa kede. Ama akwar Jèwif hay, ka lèvam slam medorey-danjay ngada Gazlavay na, si da *Jeruzelem gway.»

²¹ Yesu a mbeddara, a lèvar: «Kwakwa, jekfaya slèmay. Pas a, a wuswa la masa ndèhay a da dèrmar danjay a Papay, Bay Gazlavay, kwa daa wura daa wura. Fa da diyam nja dèrwa danjay daa angwa kede ta da Jeruzelem daada na, daa ba.

²² Akwar Samari hay, akwar fa dèram danjay, ama ka sèrmara ndaw masa akwar ma dèrmar danjay a ba. Ala Jèwif hay na, ya sèrmara ndaw masa ala ma dèrmar danjay, maja ndaw ma da lèhdata ndèhay na, a bawa daa sekway ala Jèwif hay.

²³ Pas a fa sawa, ta wuswa cay, masa ndèhay ma nam ray a Bay Gazlavay Papaŋ fara fara na, a namar ray la ta mevel pal ta fa gèdan nja Mesøfnay anja. Bay Gazlavay Papaŋ a wudta ndèhay ma namar ray anda ngen.

²⁴ Gazlavay na, ara Mesøfnay, ndaw a gwa nja hètar ta dey ba. Anda kede, ndèhay ma namar ray na, si a namar ray ta mevel pal, ta fa gèdan nja Mesøfnay anja.»

²⁵ Ngwas a, a mbeddara, a lèvar: «Ya sèra *Kèriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala nja lèhdata ndèhay na, a sawa la. Da massa ta sawa cay na, a wuzdandara cek hay tabiya maaya maaya la.»

²⁶ Yesu a mbeddara, a lèvar: «Kèriste he na, ara yah, ndaw masa maa guzlka kede.»

²⁷ Daa masa Yesu faa guzlam ta ŋgwas Samari kede heyey na, gula aŋga hay a vəhmawa, a rəzlam ga majaa faa guzley ta ŋgwas. Ama kwa ndaw pal taa cəfda ŋgwas aha: «Ka wudey fa ndaw a me?» na, daa ba. Asaya, kwa ndaw pal taa cəfda Yesu: «Kaa guzlam ta ŋgwas aha majaa me?» na, daa ba.

²⁸ Ngwas aha, mbak! a mbəkda kwakulam aŋga da mey Yam a, ta', a vəhey a slala. A daw a ləvtar a ndəhay:

²⁹ «Samawa ta nəkmara ndaw katay cey, aa guzlyya da ray cek masa yah ma kata tabiya! Da ara Kəriste, ndaw masa Gazlavay ma wala ŋga ləhdata ndəhay heyey kwa!»

³⁰ Ndəhay a, a bamawa daa berney a, ta', a diyam ŋgada fa Yesu a.

³¹ Masa ŋgwas aha ta vəhey sem a slala heyey na, gula hay ŋga Yesu aa guzlmara Yesu a, a ləvmar: «Bay ala, zəmey cek dəba.»

³² Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Cek adaw mezəmey daha massa akwar ma sərmara ba.»

³³ Gula aŋga hay aa cəfdəm vaw da wuzlah ata, a ləvam: «Haya! Ndaw mekele ta handar cek ŋga zəmey la daw?»

³⁴ Yesu a mbəddatara saya, a ləvtar: «Cek adaw mezəmey na, ara mekey cek ma mbafar a ndaw ma slərdiwa, asaya, ara ŋga ndəvda sləra masa aa ma vəldiwa ŋga key.

³⁵ Ka wulkam, ka ləvam: “Wure kede mendərey kiya məfad ŋga kawa cek da ley.” Yah na, ya fa ləvkwar, nəkam dey, cek da ley ta key cay, mendərey ŋga kawa.

³⁶ Ndaw ma karawa cek da ley a na, ta hətey mawurbay ŋga sləra aŋga cay. Da ray ŋgene, ndaw ma sləka cek aha ta ndaw ma karawa cek aha da ley aa səmam daa slam a. Ara kəne may, ŋgada ndaw ma zəlwa ndəhay ŋga hətey heter mendəvey ba.

³⁷ Mey a daha a ləvey: “Ndaw a sləka daw, ama ma da karawa a way na, ndaw mekele.” Mey a kede ara aŋga fara.

³⁸ Ya ta slərdakwar la ŋga kawa cek da ley masa akwar ma həvmara ba. Ma həvmara na, ndəhay mekele, ama ara akwar ma da zəmam wiya da ray cek ata ha.»

³⁹ Ndəhay Samari hay ga da slala ha, a pamara Yesu ŋga ndaw ata fara fara majaa ŋgwas aha ma ləvtar: «Ndaw aha aa guzlyya da ray cek hay masa yah ma kata tabiya.»

⁴⁰ Maja ŋgene, ata ma wusmawa fa Yesu heyey na, a kamar ambahw ŋga njey ta ata. Yesu, ta', a njey ta ata dər cew, aŋga faa sərkadata.

41 Masa ata ma cəndamara mey anja ha la na, ndəhay ga mekele saya a təbmara mey a.

42 Ta', aa guzlmar a ŋgwas a, a ləvmar: «Ya pamara ŋga ndaw ala fara fara na, ara maja kah ma ləvndar heyey daada ba, ama maja ala ma cəndamara mey anja ta sləmay ala. Wure kefə, ya ta sərmara cay, fara fara ara anja ndaw ma da ləhdata ndəhay da bəla.»

Yesu a mbəlda bəzey ŋga ndaw mahura ŋga ŋgwamna

43 Yesu ma key la dəfar cew da *Samari na, ta', a daw aa hwayak ŋga *Galile * heyey dəba.

44 Yesu ta ray anja taa guzley la, a ləvey: «*Ndaw ma təla mey ŋga Gazlavay na, ndəhay daa hwayak anja a rəsmara.»

45 Ama masa Yesu ma wusey la a Galile na, ndəhay fetede, a təbmara maaya maaya, maja ata ma hətmar maazla hay masa anja ma kata la tabiya daa masa ata ma diyam aa gwagway ŋga *Pak da *Jeruzelem.

46 Yesu ta', a daw a Kana saya, daa hwayak ŋga Galile he, a slala masa aa ma tərda yam ŋga wuzam heyey. Fetede, ndaw mahura ŋga ŋgwamna daha, bəzey anja vaw fa car. Bəzey a, a lawa da Kapernayum.

47 Masa ndaw aha ma cənda Yesu ta sləkdey sem da *Jude ŋgada Galile na, anja may, ta', a sləkdey a daw fa Yesu a, a kar ambahw amba a diyam cew e, ŋga mbəldərwa bəzey anja da Kapernayum, maja bəzey anja ha fa da məcsey.

48 Yesu a ləvar: «Akwar siya hay, da ka ta hətam maazla hay ma rəzla ndaw daa ba na, anja akwar fa da təbmara mey adaw daa ba, ba diya?»

49 Ndaw mahura ŋga ŋgwamna heyey a mbədərwa, a ləvar: «Bay adaw, nakwa la fiyaw fiyaw maja bəzey adaw a fa bərzley.»

50 Yesu a mbədərwa, a ləvar: «Daw a way, bəzey akah a mbəley la.»

Ndaw aha, a təba mey ŋga Yesu heyey, ta', a daw.

51 Masa anja fa daw ŋgada way na, ndəhay ma ka sləra anja hay a cadamara ray daa cəved, a ləvmar: «Bəzey akah ta mbəley cay.»

52 Ndaw aha aa cəfdəta, a ləvtar: «Bəzey a, a key ŋgama ha na, dəga ŋga vara?» A mbəddəmara, a ləvmar: «A kar ŋgama, awaw fa vaw daa saba na, dəga ŋgaa kwana ta bərey pal ŋgaa pas.»

4:42 4.42 1Jn 4.14 * **4:43 4.43** Nezeret, slala masa Yesu ma gəley da hwad a na, aa da Galile. **4:44 4.44** Mt 13.57 **4:46 4.46** 2.1-11 **4:46 4.46-53** Mt 8.5-13 **4:48 4.48** Mk 13.22; 1Kwr 1.22

53 Anda kede, ndaw aha, a səra bəzey aŋga a key ɳgama na, daa masa Yesu maa guzlar, ma ləvar: «Bəzey akah a mbəley la» heyey. Da ray ɳgene, aŋga ta ndəhay da way aŋga tabiya a pamara Yesu ɳga ndaw ata fara fara.

54 Kede he, ara maazla ɳga dey cew e masa Yesu ma ka daa masa aŋga ma sləkdey da Jude ɳgada Galile.

5

Yesu a mbəlda ndaw maahəlbakaya

1 Fa dəba ha, *Jəwif hay a kam gwagway da *Jeruzelem. Yesu, ta', a daw aa gwagway a may.

2 Daa berney ɳga Jeruzelem e, gweegwe ta mey-mbew mahura membəzey aa berney a, mezəley Slam-membəzey ɳga təbaŋ hay, wurak ɳga yam daha. Wurak a na, a zəlmara ta mey *Hebəre «Betzata». Ray a mazlərkaya ta balak hay zlam.

3 Dasi balak hay a na, masa-bəle hay ga manatakaya: wulaf hay daha, jegwer * hay daha, maahəlbatakaya hay daha. [Ata manjatakaya fa səkwmarə amba yam a wusey,

4 maja *maslan ɳga Bay Gazlavay fa pawa salay aa wurak aha, fa wusa yam a. Ndaw ma mbəzey teesed aa yam ma wusey a na, a mbəley kwa daa macay wura wura cəpa.]

5 Fetede, ndaw daha aŋga maahəlbakaya dəga mevey kwakwar maakar a ray a daaŋgafad.

6 Masa Yesu ma hətar ndaw aha manakaya na, a səra aŋga maahəlbakaya menjey ga. Ta', aa cəfda, a ləvar: «Ka wudey ɳga mbəley daw?»

7 Ndaw aha a mbədara, a ləvar: «Bay adfaw, masa yam fa wusey daa wurak na, kwa ndaw ɳga mbəzdaya aa yam a daa ba. Da ya ləvey, ya daw may na, ndaw mekele ta mbəzey sem teesed da ray adfaw.»

8 Yesu aa guzlar, a ləvar: «Sləkdey, la gegəded akah, daw ta salay akah.»

9 Wure wure ɳgene, ndaw aha ta mbəley sem, ta', a la gegəded aŋga, a daw.

Yesu a mbəlda ndaw a na, ta pas meməskey-vaw.

10 Masa mahura hay ɳga Jəwif hay ma hətmar ndaw aha fa la gegəded aŋga na, aa guzlmər, a ləvmar: «Tasana na, *pas meməskey-vaw, ba diya? Kaa kwakwas aləkwa a vəlka cəved ɳga la gegəded akah gwəy daw?»

11 A mbədadata, a ləvtar: «Ndaw ma mbəldaya na, a ləvya "La gegəded akah, daw ta salay akah."»

4:53 4.53 2.23 4:54 4.54 2.11 * **5:3 5.3** jegwer: Ndaw masa salay pal maaya ba. **5:8 5.8-9** Mt 9.6-7 **5:9 5.9** 5.16, 18; 7.21-22; 9.14; Mk 2.27-28 **5:10** **5.10** Mab 20.8-10; Jer 17.21-22

¹² Mahura hay ንga Jēwif hay aa cēfdamara saya, a lēvmar: «Ara ndaw a wura, ma lēvka “la gegēded akah, daw” kede na!»

¹³ Ama ndaw aha na, a sēra ndaw masa ma mbēlda ha saba, maja Yesu taa zēdfar sem da wuzlah ndēhay ga fetede.

¹⁴ Fa dēba ha, Yesu a cam ray ta ndaw aha daa *Way-mekey-kwakwas ንga Gazlavay, ta’, a lēvar: «Nēka, wure kedē, ka ta mbēley cay. Ka da key mebōrey saba, daa ba na, banay mahura ma fēna kede, a hētfaka la.»

¹⁵ Ndaw aha ta’, a daw fa mahura hay ንga Jēwif hay heyey, a lēvtar: «Ara Yesu ma mbēldaya.»

¹⁶ Da ray ንgene, a zlamar ንga cekeley Mey fa Yesu, maja aa ma mbēlda ndaw aha ta pas memēskey-vaw.

¹⁷ Yesu ta’, aa guzltar, a lēvtar: «Papay Bay Gazlavay fa key slēra mandaw mandaw, yah may, ya key slēra mandaw mandaw anda anja.»

¹⁸ Mahura hay ንga Jēwif hay heyey a sēpam dabaray ta gēdañ ta gēdañ ንga kēdmara Yesu vagay maja aa maa guzltar a. Ma catar mevel na, Mey da ray pas memēskey-vaw daada saba, ama maja aa ma zēla Gazlavay Papaha. Ngene, a key a pa ray anja ንga Gazlavay.

Mey da ray gēdañ masa Gazlavay ma vēldara a Yesu

¹⁹ Yesu aa guzltar a mahura hay ንga *Jēwif hay ma cakalafamar Mey heyey, a lēvtar: «Ya fa lēvkwar fara fara, yah Bēzey ንga Gazlavay, ya gwa ንga key cek taava adaw ba. Ya nēkey dey na, fa cek masa Papay ma ka, fa dēba ha, ya ka anda anja.

²⁰ Fara fara, Papay na, a wudya, yah Bēzey anja, asaya, aa fa wuzdatiwa cek hay tabiya masa anja ray anja ma kata. A da wuzya cek hay ga ma rēzlam ndaw ma fēna masa akwar ma hētmar kede. Ka rēzlam la ga maja.

²¹ Yaw, Papay fa slēkēdatērwa ndēhay daa memēcay, fa vēltar heter. Yah, Bēzey anja may, ya da vēltar heter a ndēhay masa yah ma wudsey ንga vēldatara.

²² Yaw, ma da katar sariya a ndēhay na, ara Papay ba, ama ara yah, maja ta vēlya cēved la ንga katar sariya a ndēhay,

²³ amba ndēhay a namaya ray anda ata ma namar ray a Papay. Da ndaw a naya ray, yah, Bēzey anja ba na, fa da nar ray a Papay, ndaw ma slērdiwa daa ba may.

5:13 5.13 6.15; 11.54; 12.36; Mt 8.18; 13.36 **5:14 5.14** Mt 9.2; Jak 5.16 **5:15 5.15** 9.11 **5:18 5.18** mekēfey Yesu vagay: Mt 14.5; Jan 7.1, 25; 8.37, 40; 11.53; **a zēla Gazlavay Papaha:** 1.34; 3.3 5; 8.16-19; 10.17-18, 29-38; 14.8-11, 20, 28; 15.9-10; 16.27-28; 17.1-26 **5:19 5.19** 1.34 **5:20 5.20** 3.35 **5:21 5.21** Rm 4.17; Ef 2.5; Jan 11.25 **5:22 5.22** 3.18; 5.27, 30; 9.39; 12.47-48; SNM 10.42; 1Jn 2.28 **5:23 5.23** Fēl 2.10-11

²⁴ «Ya fa lëvkwar fara fara, da ndaw fa jøkey slømay fa mey adfaw, asaya, da ndaw fa tøba mey ñga Papay, ndaw ma slørdiwa na, ndaw aha ta høtey heter mendøvey ba cay. Sariya ñgaa zødda daa ba, ama ta sløkdawa sem daa memøcsey.

²⁵ Ya fa lëvkwar fara fara, pas a, a sawa la, ta wuswa cay, masa ndøhay mamøctakaya a da cøndamara day adfaw, yah, Bøzey ñga Gazlavay. Ndøhay ma cøndamara, ma tøbmara mey adfaw na, a da njam ta dey.

²⁶ Papay aa ta gødañ ñga vøley heter. Anda kede, ta vøldiwa gødañ a la ñgada yah, Bøzey anja may, amba ya vøltar heter a ndøhay.

²⁷ Asaya, ta vølya cøved la ñga katar sariya a ndøhay, maja yah, *Bøz ñga Ndaw.

²⁸⁻²⁹ Pas a, a wuswa la masa ndøhay da vøged a da cøndamara day adfaw, asaya, a da bamawa daa cøvay ata hay. Ka da røzlam fa cek hay a ñgene ba. Anda kede, ndøhay manjar mebørey na, a da sløkdamawa daa memøcsey, a da høtam heter mendøvey ba, ama ndøhay ta mebørey na, yah, Bøzey ñga Gazlavay, ya da katar sariya ñgaa zøddata.

³⁰ «Yah na, ya gwa ñga key cek taava adfaw ba, ama si ta gødañ ñga Gazlavay. Da ya fa key sariya a ndaw na, ya ka anda Gazlavay ma løvya. Sariya masa yah ma da ka na, aa fara fara, maja ya ka ta cøved e anda Gazlavay, ndaw ma slørdiwa, ma løvya ñga ka.»

Mey da ray ndøhay ma kam sede da ray Yesu

³¹ Yesu aa guzley saya, a løvey: «Da ya key sede da ray adfaw na, kaa wara ndøhay a da sørmara mey masa yah maa guzlda, ara mey fara fara na, kwara?

³² Ama ara ndaw mekele ma key sede da ray adfaw. Ya søra, sede masa aa ma ka da ray adfaw a na, aa fara fara.

³³ Akwar na, ka ta sløram ndøhay fa *Janj-Baptis la. Anja taa guzlkwar la da ray mey masa fara fara.

³⁴ Ama yah na, walay adfaw ta ndaw amba a key sede da ray adfaw na, daa ba. Yaa guzlkwar da ray Janj-Baptis na, ya wudey amba ka tøbmara Gazlavay a løhdakwar daa mebørey.

³⁵ Janj-Baptis a na, anja anda petørla magødkaya ñga wada slam kwedek! kwedek! Pas pal daha akwar taa sømam la daa mewedey anja ha.

36 Cek ma fəna mey masa Jan-Baptis maa guzley da ray adaw na, daha. Cek aha na, ara sləra masa Papay ma vəldiwa ɳga key. Sləra masa yah ma ka ha na, fa wuzda fara fara ara Papay ma slərdiwa.

37 Papay, ndaw ma slərdiwa may, anja ray anja taa guzley la da ray adaw, yah, Bəzey anja. Ama akwar ma cəndamara dəy anja daa ba, akwar ma hətmər ta dey akwar daa ba may.

38 Akwar fa rəsmara mey anja, maja akwar fa təbmara mey adaw, yah, Bəzey anja masa anja ma slərdiwa na, daa ba.

39 «Akwar faa sərkam mey ɳga Gazlavay maaya maaya amba ka hətam heter mendəvey ba ta fa vəfa. Ahaw, fara fara mey ɳga Gazlavay a na, aa guzley da ray adaw.

40 Ama ɳga hətey heter mendəvey ba ha na, ka wudsam ɳga samawa fa yah ba.

41 «Yah na, ya fa səpey amba ndəhay aa həmdamaya daa ba.

42 Ama akwar na, ya səra mewulkey akwar. Akwar fa wudsmara Gazlavay daa ba.

43 Yah na, ara Papay Bay Gazlavay ma slərdiwa, ka gəmam ɳga təbmaya ba. Ama da ndaw mekele a sawa saw ɳga ray anja gway na, ka təbmara jak.

44 Ka wudam amba ndəhay aa həmdamakwar. Ama ka wudam amba Gazlavay masa fara fara aa həmdakwar ba jak. Kaa wara ka da təbmara mey adaw na, kwara?

45 «Ka wulkam ara yah ma da wudkwar fa mey ɳga Gazlavay daw? Ara yah ba, ara *Mawiz ma da wudkwar, ndaw masa akwar ma wulkam a ləhdakwar la.

46 Da fara fara akwar ta təbmara mey ɳga Mawiz la na, ka təbmara mey adaw la may, maja Mawiz a, a wuzleley na, da ray adaw.

47 Da ka təbmara mey ɳga Mawiz ma wuzlala da ray adaw a ba na, kaa wara ka da təbmara mey adaw na, kwara?»

6

*Yesu a vəltar cek mezəmey a ndəhay ma fəna gabal zlam
(Matiye 14.13-21; Mark 6.30-44; Luk 9.10-17)*

¹ Fa dəba ha, Yesu a sləkdey, a zləngey a dey lañgar ɳga dəhwa ɳga *Galile. A zəlmara dəhwa ha saya, dəhwa ɳga Tiberiyat.

5:36 5.36 10.25, 38; 14.10-11; 15.24, 27 **5:37 5.37** 1.34; Mab 20.19; Mew 4.12

5:38 5.38 16.9 **5:39 5.39** Lk 24.27, 44; SNM 13.27; 17.11; 2Tm 3.15-16; 1Pi

1.10-11 **5:41 5.41** 7.18 **5:44 5.44** 5.41 **5:45 5.45** Mew 31.24-29 **5:46**

5.46 Mew 18.15, 18; Lk 24.27; Jan 6.14; SNM 3.22; 7.37 **5:47 5.47** Lk 16.29-31

² Ndəhay ga fa səpmar wurzay, maja ata ma hətam maazla hay masa Yesu ma kata ɳga mbəley masa-macay hay.

³ Ata Yesu ta gula aŋga hay, ta', a təpam aa ray ɳga aŋgwa, a njam fetede.

⁴ Daa ɳgene, gwagway ɳga *Jəwif hay mezəley *Pak gweegwe cay.

⁵ Yesu a baŋgada dey na, a hətey ndəhay ga fa samawa ɳgada fa vədfa. Ta', aa cəfda *Fəlep, a ləvar: «Ya da hədkakurwa cek mezəmey ɳgada ndəhay tabiya kede na, dama?»

⁶ Yesu aa guzlar anda ɳgene na, a key a jada Fəlep maja aŋga na, ta səra cek masa aa ma da ka sem.

⁷ Fəlep a mbəddara, a ləvar: «Kwa gabal temere cew * na, fa da wusa ɳga hədkawa cek mezəmey amba kwa waawa a hətey nekədsey nekədsey na, daa ba.»

⁸ Gula mekele da wuzlah gula aŋga hay mezəley *Andere, masa məlmaj ɳga *Simajw *Piyer, aa guzlar, a ləvar:

⁹ «Bəz-gula fede daha, aŋga ta pej [†] zlam lej ewet cew. Kaa ɳgada ndəhay ga kede na, a da wusey wa?»

¹⁰ Yesu aa guzltar a gula aŋga hay, a ləvtar: «Ləvmatar a ndəhay ɳga njam a hwayak.» Daa slam a ɳgene kwakwas mapəckaya daha, ta', a njam fetede. Zel hay daa slam aha, a key gabal zlam.

¹¹ Yesu hal! a həlta pej hay a, a kar suse a Gazlavay, fa dəba ha, a wunkatara a ndəhay a. A həla ewet, a ka kəne saya. A zəmamara, a rəham, siya mbak!

¹² Masa ata ma rəham cay na, Yesu aa guzltar a gula aŋga hay, a ləvtar: «Cakalamara siya masa mambəkakaya, kwa kuset kede a da nəsey ɳga tede ba.»

¹³ Gula hay ɳga Yesu a cakalamara siya ɳga pej zlam masa ata ma zəmamara heyey na, a rəhey gadakar kuraw a ray a cew.

¹⁴ Masa ndəhay ma hətmar maazla masa Yesu ma ka na, aa guzlam, a ləvam: «Fara fara, ndaw kede ara *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay masa ma ləvam zleezle a da sawa a bəla heyey.»

6:2 6.2 Mt 6.25; Jan 2.23 **6:3 6.3** aŋgwa: Mt 5.1; 15.29; Mk 3.13; 6.46; Lk 22.39

6:4 6.4 2.13 *** 6:7 6.7** gabal temere cew: Ta mey Gerek a ləvey «deniye» temere cew. Deniye pal na, ara mawurbay ɳga sləra ɳga ndaw fa mevərndey.

6:8 6.8 Andere: 1.40; 12.22; Mt 4.18; Mk 13.3 **† 6:9 6.9** pej: Pej kede na, a tamara ta hapa ɳga cek anda daw mezəley «orge» ta mey Nasara. Ara daf ata masa ata ma zəmamara mandaw mandaw. **6:11 6.11** 21.9, 13 **6:14 6.14** Mew 18.15, 18; Jan 1.21; 2.11; 5.46; 7.40; SNM 3.22-23

¹⁵ Ama Yesu a səra a da samawa ɳga pamara aa bay ɳga gədaŋ. Maja ɳgene, a mbəkdata, a təpey ɳgada aŋgwa saya, a njey taava aŋga fetede.

*Yesu a daw ta salay da ray dəhwa ɳga Galile
(Matiye 14.22-33; Mark 6.45-52)*

¹⁶ Taa kwad a ɳgene, *gula hay ɳga Yesu a bərŋgamawa daa aŋgwa ɳgada mey dəhwa.

¹⁷ Ta', a təpam aa kwambiwal, a diyam a Kapernayum a dey laŋgar ɳga dəhwa ha. Tavad a kərzata daa masa ata fa təŋgam. Ama Yesu ta wusey a cakay ata daa ba aran.

¹⁸ Memed fa key ga. Yam fa cewesley.

¹⁹ Masa gula hay ɳga Yesu a, fa diyam ta kwambiwal, a key kəlemeeter zlam da daa ba maakwaw na, a hətmar Yesu gweegwe ta ata, fa daw ta salay da ray yam a. Da ray ɳgene, mandərzay a katar.

²⁰ Ama Yesu aa guzltar, a ləvtar: «Ara yah, ka da zluram ba!»

²¹ Da ray ɳgene, a wudam ɳga lamara aa kwambiwal a, ama wure wure ɳgene, kwambiwal a ta wusey sem a ravzazay aa slam masa ata ma diyam aha.

Ndəhay ga a səpmara Yesu

²² Peperek e, ndəhay ga ma lamawa ta dey laŋgar ɳga dəhwa heyey, a nəkmara na, ara kwambiwal pal daa slam aha daada. Asaya, a sərmara Yesu ta təpey aa kwambiwal a ta gula aŋga hay daa ba, ama ara gula aŋga hay taava ata ma təpam aa kwambiwal a ɳga təŋgey a dey laŋgar ɳga dəhwa.

²³ Ama fa dəba ha, kwambiwal hay mekele a samawa da Tiberiyat, aa slam masa ndəhay ga ma zəmam pej masa Bay Mahura ma kar suse a Gazlavay maja heyey.

²⁴ Yaw, ndəhay ga heyey, a nəkmara na, ata Yesu ta gula aŋga hay, ata fetede daa saba. Da ray ɳgene, a təpam kwambiwal hay ma samawa da Tiberiyat heyey, a diyam ɳgada Kapernayum, a səpmara Yesu.

Yesu, aŋga daf ma vəley heter mendəvey ba

²⁵ Ndəhay ga heyey a təŋgam ta kwambiwal hay a hətfamar Yesu aa ta dey laŋgar ɳga dəhwa. Ta', aa cəfdsamara, a ləvmar: «Bay ala, ka sawa fedə kaa na, kwara? Ka wuswa ɳga vara?»

²⁶ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, ka səpmaya na, maja akwar ma hətam maazla masa yah ma ka ba. Ama ka səpmaya na, maja akwar ma zəmam cek haa ka rəham.

²⁷ Ka da səpam ḥga hətey ḫaf ma da nəsey da bəla kede ba. Ama səpam ḥga hətey ḫaf mevəley heter mendəvey ba. Daf mevəley heter mendəvey ba ha na, ara yah, *Bəz ḥga Ndaw ma da vəldakwara, maja Papay, Bay Gazlavay, ta wuzda la ara anja ma vəldiwa gədañ a.»

²⁸ Ndəhay a, aa cəfdamara Yesu saya, a ləvmar: «Bay ala, kaa ya da kam sləra ma mbafar a Gazlavay na, wura?»

²⁹ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Sləra ma mbafar a Gazlavay na, ara mepey ndaw masa anja ma slərdərwa ḥga ndaw anja fara fara.»

³⁰ Aa guzlmər a Yesu, a ləvmar: «Kandar maazla masa ala ma da hətmar ta dey ala, amba ya sərmara ara Gazlavay ma slərdakawa, asaya, ya pamaka ḥga ndaw ala fara fara. Kaa ka da kandar maazla ha na, wura?»

³¹ Zleezle, papaŋ ḥga papa aləkwa hay ta zəmam cek mezəley “man” ‡ la da wuzlah-ley. Mawuzlalakaya daa dərewel ḥga Gazlavay, a ləvey: “Ta vəltar cek mezəmey la ma kwiywa ta da vad.”»

³² Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, ma vəlkwar cek mezəmey ma kwiywa ta da vad na, ara *Mawiz ba, ama ara Gazlavay Papay ma vəlkwar cek mezəmey masa fara fara ma kwiywa ta da vad.»

³³ Ahaw, cek mezəmey masa Gazlavay ma vəldakwara na, ara ndaw ma pawa salay ta da vad. Ara anja ma da vəltar heter mendəvey ba a ndəhay da bəla.»

³⁴ A mbəddamara a Yesu dəba, a ləvmar: «Bay ala, na vəndar cek mezəmey a ḥgene mandaw mandaw taw!»

³⁵ Yesu a mbəddatara saya, a ləvtar: «Yah na, ḫaf mevəley heter mendəvey ba. Da ndaw ta sawa la asi adaw na, may fa da car daa saba, asaya, da ndaw ma paya la ḥga ndaw anja fara fara na, yam fa da kar daa saba may.»

³⁶ Ya taa guzlkwar la, ya ləvkwar: “Akwar ma hətmaya la ta dey akwar, ama ka təbmara mey adaw ba cənja.”

³⁷ Ndəhay tabiya masa Papay ma vəldatiwa na, a samawa la asi adaw. Ndaw ma sawa asi adaw na, ya fa da bəla daa ba,

³⁸ maja ya pawa salay da vad na, ḥga key cek anda yah ma wudey ba, ama ḥga key cek anda Gazlavay, ndaw ma slərdiwa, ma wudey.

³⁹ Gazlavay, ndaw ma slərdiwa, a wudey ndəhay masa aa ma vəldatiwa na, yaa zədəy kwa pal da wuzlah ata ba. Ama

6:27 6.27 6.35 6:29 6.29 2.23 ‡ 6:31 6.31 “man”: Ara cek mezəmey masa Gazlavay ma vəldatara ḥgada ndəhay Israyel hay daa masa ata da wuzlah-ley mevey kwakwar məfad. **6:31 6.31** Ps 78.24; Mab 16.4, 31; Jan 6.49 **6:33 6.33** 6.41, 51 **6:34 6.34** 4.15; Mt 6.11 **6:35 6.35** 4.13-14; 6.48-58; 7.37 **6:36 6.36** 16.9; 20.29 **6:37 6.37** 17.2, 24 **6:38 6.38** 4.34; Mt 26.39

ya da slékfadatérwa daa memécey ta pas masa bélama da ndévey.

⁴⁰ Cek ma mbafar a Papay na, anja ndéhay tabiya ma sérnaya, yah, Bézey anja, ta ma pamaya ñga ndaw ata fara fara na, ñga hétam heter mendévey ba. Ya da slékfadatérwa daa memécey ta pas masa bélama da ndévey.»

⁴¹ Masa Yesu ma lèvey «Yah na, daf ma pawa salay ta da vad» heyey na, *Jewif hay aa ñguram mey da ray a,

⁴² a lèvam: «Anga na, Yesu, bëzey ñga *Jawze, ba diya? Alékwa fa sérnatakwa ata papaha ta mamaha kaa gwyna! Kaa aa guzley, a lèvey anja daf ma pawa salay ta da vad na, kwara?»

⁴³ Yesu a mbéddatar, a lèvtar: «Mbékdama meengurey-mey.

⁴⁴ Kwa ndaw ma gwa ñga sawa asi adaw ta gédan anja na, daa ba. Si Papay, ndaw ma slérdiwa, ma handérwa. Yaw, ya da slékfadérwa daa memécey ta pas masa bélama da ndévey.

⁴⁵ Ndéhay ma tèla mey ñga Gazlavay ta wuzlalam la, a lèvam: “Ara Gazlavay ma daa sérkadata ndéhay tabiya.” Yaw, kwa waawa ma jékey slémay fa Papay, ma tèba meesérkedey anja na, a sawa la asi adaw.

⁴⁶ Sérnara na, kwa ndaw pal ma hétar Papay daa ba, si yah, ndaw ma sawa ta fa anja gwyna.

⁴⁷ Ya fa lèvkwar fara fara, ndaw ma paya ñga ndaw anja fara fara la na, ta hétay heter mendévey ba cay.

⁴⁸ Yah na, daf mevèle heter mendévey ba.

⁴⁹ Zleelé papan ñga papakw akwar hay ta zémam cek mezémey la da wuzlah-ley, ama ta ñgene he cèpa ta mécam sem cènja.

⁵⁰ Ama ndaw ma zéma daf ma pawa salay ta da vad na, fa da mécéy daa ba.

⁵¹ Yah na, daf mevèle heter mendévey ba ma pawa salay ta da vad. Da ndaw ma zémey daf a la na, a da njey ñga sérnataw. Daf masa yah ma da veldakwara ha na, ara aslaw ñga vaw adaw. Ya vèlda amba ndéhay da bélama a hétam heter mendévey ba.»

⁵² Jewif hay a kam yawa ta gédan da ray mey a kedé, aa cèfdam vaw da wuzlah ata, a lèvam: «Ndaw aha kedé a da veldandakwara aslaw ñga vaw anja ñga zémey na, kwara?»

⁵³ Da ray ŋgene, Yesu aa guzltar, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, da akwar ma zəmam aslaw ŋga vaw adfaw daa ba, asaya, da akwar ma sam mambaz adfaw, yah, Bəz ŋga Ndaw, daa ba na, ŋgene, akwar fa da hətam heter mendəvey ba daa ba.

⁵⁴ Ndaw masa fa zəmey aslaw ŋga vaw adfaw ta masa fa sey mambaz adfaw na, ta hətey heter mendəvey ba cay. Yaw, ya da sləkdfadərwa daa meməcey ta pas masa bəla ma da ndəvey.

⁵⁵ Maja aslaw ŋga vaw adfaw na, ara cek mezəmey masa fara fara, asaya, mambaz adfaw na, ara cek mesey masa fara fara.

⁵⁶ Ndaw ma zəmey aslaw ŋga vaw adfaw ta ma sey mambaz adfaw na, a da njey macəmkaya ta yah, yah may, ya da njey macəmkaya ta anja.

⁵⁷ Papay, ndaw ma slərdiwa, aa ta dey, ya njey dasi har anja. Anda kede, ndaw masa fa zəmey aslaw ŋga vaw adfaw na, a da njey dasi har adfaw may.

⁵⁸ Yah na, daf ma pawa salay ta da vad. Daf a ara anda cek mezəmey masa papan ŋga papakw akwar hay ma zəmamara zleelze ba, maja ta zəmamara cek aha la, ta məcam sem cənja. Ama ndaw ma zəma daf masa yah ma da vəldara kede na, a da njey ta dey ŋga sərmataw.»

⁵⁹ Kede he, ara meesərkedey ŋga Yesu daa *way-mewuzey-mey ŋga Gazlavay da Kapernayum.

Mey da ray heter mendəvey ba

⁶⁰ Masa ndəhay a ma cəndamara mey ŋga Yesu la na, ndəhay ga da wuzlah ata masa ma diyam asiya heyey a ləvam: «Mey anja ha kede na, aa ta banay ŋga cəney. Ma da gwa ŋga jəkfar sləmay na, wa?»

⁶¹ Ama Yesu ta səra sem ndəhay a faa ŋguram mey da ray mey anja ha. Ta', aa guzltar, a ləvtar: «Mey adfaw a kede na, fa həbkwar ray daw?»

⁶² Yaw, kaa da wara akwar ma da hətmaya, yah, *Bəz ŋga Ndaw, fa təpey aa slam masa yah ma pawa salay da hwad a na, ka da ləvam kwara?

⁶³ Ara *Mesəfnəy ŋga Gazlavay ma vəltar heter a ndəhay. Ndaw-magədaŋ taava anja na, a gwa ŋga njey ta gədaŋ anja daada ba. Mey masa yah maa guzldakwara kede na, a sawa ta fa Mesəfnəy ŋga Gazlavay, a vəltar heter a ndəhay.

⁶⁴ Ama ndəhay siya da wuzlah akwar, a təbmara mey adfaw a ba.»

Dëga zleezle, Yesu a sërta ndëhay masa ma da tëbmara mey anja ba, asaya, a sëra ndaw ma da vëlda a har masa-gëra anja hay ñga këdsey vagay.

⁶⁵ Yesu aa guzltar saya, a lëvtar: «Ara maja ñgene, yah ma lëvkwar kwa ndaw ma gwa ñga sawa asi adaw ta gëdañ anja na, daa ba, si Papay ma vëlar cëved ñga sawa gway.»

⁶⁶ Dëga anja maa guzley ñgene na, ndëhay ga dasi ndëhay ma diyam asi Yesu a, a mbëkdamara, a diyam asiya saba.

⁶⁷ Yesu, ta', aa guzltar a gula anja hay kuraw a ray a cew, a lëvtar: «Kaa akwar may, ka wudsam ñga diyam na, gway daw?»

⁶⁸ *Simañw *Piyer a mbëcdara, a lëvar: «Bay ala, ya diyam na, fa wa dëba wa? Mey akah na, a vëley heter mendëvey ba a ndëhay, ba diya?»

⁶⁹ Wure kede, ala ta sërmara cay, ya tëbmara, kah na, ndaw ñga Gazlavay masa aa ma slërdërwa ñga key slëra anja.»

⁷⁰ Yesu a mbëcdatar, a lëvtar: «Ma walakwar, akwar kuraw a ray a cew kede na, ara yah, ba diya? Ama ndaw pal da wuzlah akwar datha na, anja gula ñga *Satan, bay-malula.»

⁷¹ Yesu aa guzley na, da ray Juda, bëzey ñga Simañw Iskariyawt. Juda ha na, kwa anja da wuzlah gula anja hay kuraw a ray a cew heyey na, ara anja ma da vëlda Yesu a har masa-gëra anja hay ñga këdsey vagay.

7

Mey da ray Yesu ta mëlmaha hay

¹ Fa dëba ha, Yesu a pëkey daa hwayak ñga *Galile. A wudey ñga daw ñga pëkey daa hwayak ñga *Jude ba, maja mahura hay ñga *Jëwif hay fetede fa sëpmara ñga këdsey vagay.

² Daa ñgene *gwagway ñga Way-mekörcey * gweegwe cay.

³ Ta', mëlmaha hay aa guzlmari, a lëvmar: «Slëkdsey la da Galile fedé, daw aa hwayak ñga Jude amba ndëhay ma sëpmaka a hëtmar slëra masa kah ma ka ta dey ata.

⁴ Maja kwa waawa, da a wudey ndëhay tabiya ñga sërmara na, a bey cek masa aa ma ka fa dey ñga ndëhay ba. Ka fa key maazla hay mekele mekele anda kede, kata fa mey ñga ndëhay tabiya amba a sërmaka.»

⁵ Kwa mélmanj ñga Yesu hay a ta ray ata na, fa pamara Yesu a ñga ndaw ata fara fara daa ba.

⁶ Yesu a mbøddatara, a løvtar: «Pas masa maaya ñgada yah na, ta wuswa daa ba aran, ama ñgada akwar na, kwa pas wura wura na, anja maaya.

⁷ Akwar na, ndøhay da bøla fa da høtam cøved ñga røsmakwar daa ba, ama yah na, fa røsmaya, majya ya fa wuzdatørwa cek hay malamba masa ata ma kamata.

⁸ Akwar na, diyam aa gwagway a. Yah na, ya fa da daw daa ba, majya pas adfaw ta wuswa daa ba aran.»

⁹ Fa døba ha masa Yesu maa guzley la anda kede na, ta', a njey da Galile he cønga.

Yesu aa sørkadata ndøhay daa gwagway ñga Way-mekørcey

¹⁰ Masa mélmanj ñga Yesu hay ata sem la aa gwagway heyey na, Yesu ta', a daw aa gwagway a may, ama a søhwéy ta søhwéy, kwa ndaw ma høtar daa ba.

¹¹ Mahura hay ñga *Jøwif hay a søpmara daa gwagway a, a løvam: «Ndaw a heyey aa dama?»

¹² Ndøhay ga daa gwagway a faa søkam mey da ray Yesu a, siya hay a løvam: «Ara ndaw maaya.» Ndøhay siya may, a løvam: «Kay! Ara ndaw maaya ba, fa betey ndøhay.»

¹³ Kwa ndaw ta gwa ñgaa guzley da ray Yesu fa mey ñga ndøhay daa ba, majya a zluram ta mahura hay ñga Jøwif hay.

¹⁴ Masa gwagway a heyey ta key cay dar møfad na, Yesu ta', a daw aa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay, aa sørkadata ndøhay.

¹⁵ Mahura hay ñga Jøwif hay ma cøndamara mey ñga Yesu a na, a røzlam, a løvam: «Haya! Ndaw a kaa meeme, taa sørkey ñga sørey mey ñga Gazlavay daa ba, ama a sørtø mey hay a maaya maaya na, kwara?»

¹⁶ Yesu a mbøddatara, a løvtar: «Mey masa yah maa sørkadatara a ndøhay kede na, ara mey adfaw ba, ama ara mey ñga Gazlavay, ndaw ma slørdiwa.

¹⁷ Mey masa yah maa sørkadatara a ndøhay, da ara mey ñga Gazlavay, da daa ba, da ara mey adfaw na, ndaw ma wudey ñga key cek ma mbafar a Gazlavay na, a søra la.

¹⁸ Ndaw maa sørkadata ndøhay ta gøðaŋ anja gway na, a key ñgene, a søpey amba ndøhay aa hømdamara. Ama ndaw maa sørkadata ndøhay amba ndøhay aa hømdamara

ndaw ma slerdərwa na, ḥgene ara ndaw maaya ma mbərzley ba.

¹⁹ Zleezle *Mawiz ta wuzkwar kwakwas hay la ḥga səpey, ba diya? Ama kwa ndaw pal da wuzlah akwar ta səpa kwakwas a ta cəved e daa ba. Kaa ka səpmaya ḥga kədsey vagay na, maja me?»

²⁰ Ndəhay a mbəd̄damara, a ləvmar: «Kah na, ta malula da ray. Ma wudey ḥga kədka vagay na, wa?»

²¹ Yesu a mbəd̄datara, a ləvtar: «Pas pal dahan, ya ta mbəley ndaw la ta *pas meməskey-vaw. Akwar ta rəzlam la ga maja.

²² Wulkam cey, Mawiz ta wuzkwar kwakwas la ḥga *mesley mandawal. Kwakwas ḥga mesley mandawal a, a zley na, fa Mawiz ba, ama dəga fa papanj ḥga papakw akwar hay zleezle. Kwa ta pas meməskey-vaw na, akwar fa slam mandawal ḥga bəza hay.

²³ Akwar fa slam mandawal ḥga bəzey kwa ta pas meməskey-vaw amba kwakwas ḥga Mawiz a zləbey ba. Kaa ka cam mevel a ray adfaw maja yah ma mbəley ndaw ta pas meməskey-vaw na, kwara?

²⁴ Ka da wulkam da ray ndaw, ka ləvam anja maaya, da daa ba, anja maaya ba maja akwar ma hətmar ta dey gway na, kəne ba. Ama wulkam maaya maaya da ray cek masa ndaw aha ma ka amba kaa guzlam fara fara ta cəved e.»

Mey da ray ndəhay maa guzlam da ray Kəriste

²⁵ Ndəhay siya da *Jeruzelem aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Kede na, ara ndaw masa ata ma səpmara ḥga kədsey vagay heyey, ba diya?»

²⁶ Nəkmara, anja faa guzley fa mey ḥga ndəhay. Kaa aa guzlmara saba kwara? Mahura aləkwa hay ta sərmara la fara fara ara *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ḥga ləhdata ndəhay heyey fara daw?

²⁷ Yaw, Kəriste ma da sawa na, ya sərkwa slam masa anja ma sawa da hwad a ba. Ama ndaw kede na, ya sərkwa slam masa anja ma sawa, ba diya?»

²⁸ Daa masa Yesu faa sərkadata ndəhay daa *Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay na, aa guzley ta gədaŋ, a ləvey: «Akwar na, ka sərmaya fara daw? Asaya, ka sərmara slam masa yah ma sawa da hwad a fara fara daw? Ya sawa na, ḥga ray adfaw ba, ama ara ndaw ma slərdiwa. Ndaw a, aa maaya fara fara. Akwar na, ka sərmara ndaw aha ba.

29 Yah na, ya səra ndaw aha, majā ya sawa da cakay a, asaya, ara aŋga ma slərdiwa.»

30 A səpam cəved amba a kərzamara Yesu, ama kwa ndaw pal ta pafar har daa ba, majā pas aŋga ta wuswa daa ba aran.

31 Ta ŋgene he cəpa, ndəhay ga fa təbmara mey aŋga cəŋga. Aa guzlam, a ləvam: «*Ndaw masa Gazlavay ma wala ŋga ləhdata ndəhay ma da sawa na, a key maazla hay ma fəna ŋga ndaw kede la daw?»

Yesu a ləvey ndəhay fa da hətmar daa saba na, majā me?

32 Mey masa ndəhay maa səkdamara da ray Yesu heyey na, *Fariza hay ta cəndamara sem. Da ray ŋgene, Fariza hay a, ta *bay-ray hay ŋga ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay, a sləram ndəhay ma jəda *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay ŋga kərzamərwa Yesu.

33 Yesu ta', aa guzley, a ləvey: «Ya da njey da cakay akwar da bəla kede na, nekədəy gway. Fa dəba ha, ya da daw a cakay ndaw ma slərdiwa.

34 Ka səpmaya la, ama akwar fa da hətmaya daa saba, majā ka gwamara ŋga diyam aa slam masa yah ma da daw a hwad a ba.»

35 Mahura hay ŋga *Jəwif hay aa cəfdam vaw da wuzlah ata, a ləvam: «A da daw na, ta', ama may ama, amba ya hətkwar saba na! A da daw fa ndəhay aləkwa hay Jəwif hay ma njam da wuzlah Gərek hay daw? A daa sərkadatərwa Gərek hay daw?»

36 Aa guzley, a ləvey: "Ka səpmaya la, ama akwar fa da hətmaya daa saba, majā ka gwamara ŋga diyam aa slam masa yah ma da daw a hwad a ba." Mey a kede na, a wudey ŋga ləvey me?»

Mey da ray yam ma vəley heter mendəvey ba

37 Dar ŋga madagway-dakw ŋga *gwagway ŋga Way-mekərcey na, ara dar mahura ma fənta dar hay siya ŋga gwagway a. Ta pas ŋgene, Yesu a lecey ta lecey fa mey ŋga ndəhay, aa guzley ta gədan, a ləvey: «Da ndaw yam fa kar na, ŋga sawa fa yah ŋga sey.

38 Yaw, mawuzlalakaya daa cərewel ŋga Gazlavay, a ləvey: "Ndaw ma paya ŋga ndaw aŋga fara fara la na, yam ma vəley heter mendəvey ba fa vavawa daa mevel aŋga".»

39 Yesu maa guzley anda kede na, da ray *Mesəfnəy ŋga Gazlavay. Ndəhay masa ma pamara Yesu ŋga ndaw ata fara fara na, a hətam Mesəfnəy aha la. Daa ŋgene, Yesu

ta veldərwa Mesəfnəy a, a bəla daa ba aran, majə Yesu ta təpey a vad nga njey aa slam anğa mewedey daa ba aran.

Ndəhay a wudkam d'ay da wuzlah ata majah Yesu

⁴⁰ Masa ndəhay ma cəndamara mey ŋga Yesu la na, ndəhay siya da wuzlah ata aa guzlam, a ləvam: «Fara fara, ndaw kede ara *ndaw ma təla mey ŋga Gazlavay ma da sawa heyey.»

⁴¹ Ndəhay siya a ləvam: «Ara *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala nga ləhdata ndəhay.» Mekele hay saya a ləvam: «Kəriste he a da sawa na, daa hwayak nga *Galile daw?

⁴² Mawuzlalakaya daa derewel ñga Gazlavay a lèvey: "Kériste, ndaw masa Gazlavay ma wala na, a da bawa daa sèkway ñga Bay *Davit, a da yawa da Betèlehem, slala masa Bay Davit e ma yawa zleezle da hwad a."»

43 Anda kede, ndəhay a, a wudkam day da wuzlah ata
maja Yesu.

⁴⁴ Ndəhay siya da wuzlah ata a wudsam ñga kərzamara Yesu, ama kwa ndaw pal ta pafar har daa ba.

Mahura hay ḥga Jəwif hay a təbmara mey ḥga Yesu ba

45 Masa ndəhay ma jədfa *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay ma vəhmawa la na, *bay-ray hay nga ndəhay ma ka kwakwas nga Gazlavay ta *Fariza hay aa cəfdəmata, a ləvmatar: «Akwar ma kərzamərwa daa saba maja me?»

⁴⁶ Ndəhay ma jədfa Way-mekey-kwakwas heyey a mbəcdamatar, a ləvmatar: «Iŋga menjey ala, ya ta hətam ndaw maa guzley maaya anda anqa daa ba.»

⁴⁷ Fariza hay aa guzlmatar saya, a lëvmatar: «Yaw, akwar may ta fækwar sem aa cøved anqa ñgene may daw?

⁴⁸ Ala Fariza hay na, ala fa təbmara mey ḥga ndaw aha daa ba. Kwa ndaw mahura ḥga *Jəwif hay pal fa təba mey ḥga ndaw aha daa ba may.

49 Ndəhay ma təbmara mey aŋga ŋgene na, ara ndəhay
ma sərmara *kwakwas ŋga Mawiz ba, ara ndəhay masa
Gazlavay ta nəsta sem.»

⁵⁰ Nikwedem, masa ma daw fa Yesu zleelzle heyey na, anga da wuzlah Fariza hay a. Ta', a mbøddatara, a løvtar:

⁵¹ «Kwakwas aləkwa a vəley cəved ɳga kərzey ndaw anda kede ba. Si ya jəkfakwar sləmay, ya sərkwa cek masa aa ma ka la dəgəy.»

⁵² Fariza hay siya a mbøddamara, a lëvmar: «Kah may, kah ndaw *Galile daw? Jaŋga dñrewel ñga Gazlavay amba

ka səra kwa *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay pal masa ndaw Galile na, daa ba.»

Mey da ray ɳgwas daha ma ley vaw saw da palah

[
53 Fa dəba ha, aa wadəm ray, kwa waawa a daw a way anja.

8

¹ Masa *Fariza hay maa wadəm ray cay na, ta', Yesu a daw aa Anjwa ɳga *Awliviye.

² Peperek e, slam bəŋ-bəŋ na, ta', a vəhwa aa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay. Ndəhay ga a ɳgəcham a cakay a, ta', a njey, aa sərkadata.

³ *Ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz ta Fariza hay a handamawa ɳgwas daha fa mey ɳga Yesu a. Ngwas aha a kərzamərwa fa ley vaw saw da palah. Den! a lacadamara ɳgwas aha a wuzlah ndəhay tabiya,

⁴ aa guzlm̩ar a Yesu, a ləvmar: «Bay ala, ehe, ɳgwas kede, ya kərzamərwa fa ley vaw saw da palah.

⁵ Kwakwas ɳga Mawiz a ləvey kwa ɳgwas wura wura ma ley vaw saw da palah anda kede na, si meezekey anja ta anjwa vagay. Kaa kah na, ka wulkey kwara?»

⁶ Aa guzlm̩ar a Yesu anda kede na, a wudəm a ɳgamar gadaŋ amba a hətam dabaray ɳga dadədffamar mey. Ama Yesu ta', aa cədkwey, a təhwəy cek ta har fa hwiyak.

⁷ Ndəhay kaa heyey na, faa guzlm̩ar cəŋga, faa guzlm̩ar cəŋga. Ta', Yesu a, a lecey, aa guzltar, a ləvtar: «Da ndaw pal dasi akwar ɳgene manjar mebərey daha na, ɳga ley anjwa ha ɳga hazaka teesed cey.»

⁸ Fa dəba ha, Yesu ta', aa cədkwey saya, a təhwəy cek fa hwiyak saya.

⁹ Masa ndəhay ma handamərwa ɳgwas heyey ma cəndamara Yesu maa guzley anda kede la na, a səhwam pal pal, ndəhay mahura hay teesed, mendərey Yesu taava anja, ɳgwas a malacakaya fa mey anja.

¹⁰ Yesu ta', a lecey, aa guzlar a ɳgwas a, a ləvar: «Kwakwa, ndəhay ma handamakawa heyey na, ata ama dəba ama? Ndaw pal da wuzlah ata ta hazakaka la daw?»

¹¹ Ngwas aha a mbəd̩ara, a ləvar: «Daa ba, bay adfaw.» Yesu a ləvar: «Yah may, ya fa da hazakaka daa ba. Daw, ama dəga tasana ka da key mebərey saba.»]

Yesu aa guzley da ray ray anja

¹² Yesu aa guzltar a ndəhay makustakaya daa Way-mekey-kwakwas heyey saya, a ləvtar: «Ma wadə slam da bəla na, ara Yah. Ndaw ma səpya na, fa da pəkey daa ləvanj daa saba, ama a da njey daa slam-mewedey masa ma vəley heter mendəvey ba.»

¹³ *Fariza hay aa guzlm̄ar, a ləvmar: «Ka faa guzley da ray akah ta mey akah. Maja ŋgene, mey masa kah maa guzld̄a ha na, ara mey fara fara ba.»

¹⁴ Yesu a mbəd̄datara, a ləvtar: «Kwa ya faa guzley da ray adaw ta mey adfaw na, ama mey masa yah maa guzld̄a ha, ara mey fara fara. Ara mey fara fara na, maja ya səra slam masa yah ma sawa da hwad̄ a, asaya, ya səra slam masa yah ma da daw a hwad̄ a may. Ama akwar na, ka sərmara slam masa yah ma sawa da hwad̄ a ba, ka sərmara slam masa yah ma da daw a hwad̄ a ba may.»

¹⁵ Akwar na, ka wulkam da ray ndaw, ka ləvam ndaw kede anja maaya, da daa ba, anja maaya ba, maja akwar ma hətmar ta dey daada gway. Mewulkey akwar ŋgene, ara mewulkey ŋga ndaw-magədaŋ. Ama yah na, yaa guzley da ray ndaw ba.

¹⁶ Yaw, da ya taa guzley la da ray ndaw na, a key ŋgene, yaa guzley fara fara, maja ara yah taava adfaw maa guzley da ray ndaw aha ba, ama ala ta Papay, ndaw ma slərdiwa.

¹⁷ Mawuzlalakaya daa kwakwas akwar, a ləvey, da ndəhay cew taa guzlam la letek da ray cek na, ara mey fara fara, ba diya?

¹⁸ Yah na, ya faa guzley da ray adfaw ta mey adfaw. Papay, ndaw ma slərdiwa faa guzley da ray adfaw may.»

¹⁹ Fariza hay aa cəfdamara, a ləvmar: «Papakw a na, aa dama?» Yesu a mbəd̄datara, a ləvtar: «Akwar na, ka sərmaya ba, ka sərmara Papay ba may. Da ka sərmaya na, anja ka sərmara Papay la may.»

²⁰ Yesu aa guzld̄a mey a kede na, anja manjakaya gweegwe ta slam meckeley dala daa *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay. Aa faa sərkadata ndəhay daa Way a, ama kwa ta kərzamara daa ba, maja pas anja ta wuswa daa ba aranj.

Yesu a patar leŋgesl ŋgada ndəhay ma təbmara mey anja ba

²¹ Yesu aa guzltar saya, a ləvtar: «Yah na, ya da daw. Fa dəba ha, ka səpmaya la, ama akwar fa da hətmaya daa saba.

8:12 8.12 1.5, 9-10; 3.19; 9.4-5; 11.9-10; 12.35-36, 46; Iz 49.6; Mt 5.14; Lk 2.32; 2Kwr 4.4, 6; Ef 5.8-14; 1Jŋ 1.5-7; 2.8; 3.14 **8:13 8.13** 5.31-32 **8:14 8.14** 3.2; 7.28-29, 33-36; 8.21-22, 42; 13.1, 33; 16.5, 10, 28; 17.8; 20.17 **8:15 8.15** 7.24

8:17 8.17 Mew 19.15 **8:18 8.18** 5.36; 1Jŋ 5.9 **8:19 8.19** 5.18; 16.3 **8:20**

8.20 2.4

Anda kede, ka da məcam ta mebərey da ray. Aa slam masa yah ma da daw na, akwar fa da gwamara ɳga diyam a hwad a daa ba.»

²² Mahura hay ɳga *Jəwif hay aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Ndaw aha aa guzley, a ləvey, aa slam masa aŋga ma da daw na, ya gwakwa ɳga nakwa ba. A ləvey anda kede na, a da kədfa ray aŋga vagay kwa!»

²³ Yesu a mbəd̄datara, a ləvtar: «Akwar na, ndəhay da ray hwayak kede. Ama yah na, ya sawa da gazlavay da vad. Akwar na, ndəhay ɳga bəla kede, ama yah na, ndaw ɳga bəla kede ba.

²⁴ Maja ɳgene, ya ta ləvkwar la: “Ka da məcam ta mebərey da ray.” Da ka təbmara “Yah na, ara Yah” * ba na, fara fara, ka da məcam ta mebərey da ray.»

²⁵ Aa cəfd̄amara Yesu, a ləvmar: «Kah na, wa?» Yesu a mbəd̄datara, a ləvtar: «Yah na, ndaw masa yah ma wuzdakwara dəga zleezle heyey.

²⁶ Mey hay ga da ray akwar daha amba yaa guzley da ray a. Anda kede, ya da mbədkwar ray maja mebərey akwar. Fara fara, mey masa yah ma kada a ndəhay na, ara mey masa yah ma cəndərwa fa ndaw ma slərdiwa. Aŋga na, ndaw maa guzley mey fara fara..»

²⁷ Yesu maa guzley anda kede na, da ray Papaha, Bay Gazlavay. Ama ndəhay a, a cəndamara ba.

²⁸ Maja ɳgene, Yesu aa guzltar saya, a ləvtar: «Da masa akwar ma baŋgadamaya, yah, *Bəz ɳga Ndaw cay fa hwadam mazlaŋgalakaya na, daa ɳgene, ka sərmara la “Yah na, ara Yah.” Asaya, ka sərmara la, yah na, ya gwa ɳga key cek taava adfaw ba, ama ya kedey na, mey masa Papay maa sərkadiwa.

²⁹ Ndaw ma slərdiwa na, aŋga ta yah, ta mbəkdaya taava adfaw daa ba. Ya fa key cek mandaw mandaw ma mbafar.»

³⁰ Masa Yesu maa guzley la anda ɳgene na, ndəhay ga a təbmara mey aŋga.

Beke hay na, wa hay wa?

³¹ Yesu aa guzltar ɳgada *Jəwif hay masa ma təbmara mey aŋga dəba, a ləvtar: «Da akwar ta təbmara mey adfaw la, ka mbəkdamara ba na, ɳgene akwar gula adfaw hay fara fara.

³² Anda kede, ka sərmara mey masa fara fara la, mey a, a da pəskakurwa daa beke.»

³³ A mbəddamara, a ləvmar: «Ala na, ndəhay daa səkway ḥga *Abərahām, kwa ndaw pal dasi ala masa beke na, daa ba səlak! Kaa ka ləvndar mey a, a da pəskandar daa beke na, anja?»

³⁴ Yesu a mbəddatar, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, kwa waawa ma key mebərey na, anja beke majā mebərey fa wa.

³⁵ Nəka, beke na, a sləfmara a wuzlah ndəhay masa da way bay anja ba, ama bəzey ḥga ndaw ḥga way a na, a sləfmara a wuzlah ndəhay da way a.

³⁶ Anda kede, da ara yah, Bəzey ḥga Gazlavay, ma pəskakwar daa beke na, ka da njam akwar beke hay saba fara fara.

³⁷ Ahaw, ya səra akwar na, ndəhay daa səkway ḥga Abərahām. Ama akwar fa səpmaya ḥga kədəy vagay, majā mey adaw ta mbəzkwar aa mevel daa ba.

³⁸ Yah na, ya kedey mey masa Papay ma wuzdiwa. Akwar na, ka kam cek masa papakw akwar ma kadakwara.»

³⁹ A mbəddamara saya, a ləvmar: «Ala na, ndəhay daa səkway ḥga Abərahām.» Yesu a ləvtar: «Da akwar ndəhay daa səkway ḥga Abərahām na, anja ka kam cek anda anja ma ka la.

⁴⁰ Ama wure kedə, akwar fa səpmaya ḥga kədəy vagay, yah, ndaw masa ma wuzdakwara mey masa yah ma cəndərwa ta sləmay adaw fa Gazlavay. Ya fa ləvkwar, Abərahām na, ta key cek anda akwar ma kamara kaa na, daa ba.

⁴¹ Akwar na, akwar fa kam cek anda papakw akwar ma ka.»

A mbəddamara a Yesu, a ləvmar: «Ala na, bəza hay ḥga ndaw mekele ba, Papa ala na, pal, ara Bay Gazlavay.»

⁴² Yesu a mbəddatar, a ləvtar: «Da Gazlavay ara Papakw akwar na, anja ka wudmaya la, majā ya sawa da cakay a, asaya, yah fede majā anja. Ya sawa na, ḥga ray adaw ba, ama ara anja ma slərdiwa.

⁴³ Kaa ka cəndamara mey adaw ba na, majā me? Ara majā akwar ma gəmam ḥga jəkam sləmay fa mey adaw ba.

⁴⁴ Anda kedə, papakw akwar na, *Satan, bay-malula. Ka kam cek hay cəpa na, masa ma mbafar a papakw akwar a gway. Dəga daa mezley ḥga bəla na, papakw akwar, bay-malula ha, fa kədəta ndəhay vagay. Asaya, a njey daa cəved masa fara fara ba səlak, majā mey masa fara fara fa bawa da mey anja daa ba. Membərzley na, aa da mey anja, majā

ara ndaw membərzley. Membərzley tabiya na, a sawa ta fa vəða.

⁴⁵ Yah na, ya faa guzlkwar mey masa fara fara. Da ray ɳgene, ka təbmara mey adfaw ba cənja.

⁴⁶ Ndaw pal da wuzlah akwar ma gwa ɳga ləvya ya ta key mebərey la na, wa? Kaa da ya faa guzlkwar mey masa fara fara na, ka təbmara ba, maja me?

⁴⁷ Ndaw ma ləvey Gazlavay ara Papaha na, a jəkfar sləmay fa Gazlavay a. Ama akwar na, bəza hay ɳga Gazlavay ba. Ara maja ɳgene, akwar ma jəkam sləmay fa mey anja ba may.»

Yesu a fəna Abərahəm na, kwara?

⁴⁸ *Jəwif hay a mbəd̄damara a Yesu, a ləvmar: «Ala maa guzlmaka, ya ləvam kah, ndaw *Samari ɳga tede, kah ta malula da ray heyey na, ara anja fara.»

⁴⁹ Yesu a mbəd̄datara, a ləvtar: «Kay, malula da ray adfaw daa ba, ama a key ya həslar ray a Papay. Akwar na, ka gəmam ɳga həslmaya ray ba.

⁵⁰ Kaazla yah ta ray adfaw, ya fa wudey ndaw ɳga həslyə ray daa ba, ama ndaw pal dahan, a həslyə ray la, ara anja ma da dəsla mey a.

⁵¹ Ya fa ləvkwar fara fara, ndaw ma cənya mey na, fa da məcəy daa ba ɳga sərmataw.»

⁵² Jəwif hay heyey a mbəd̄damara, a ləvmar: «Wure kede, ya ta sərmara cay, kah na, ta malula da ray fara, maja *Abərahəm ta məcəy sem, ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay ta məcam sem may. Kaa kah na, ka ləvey: “Ndaw ma cənya mey na, fa da məcəy daa ba ɳga sərmataw” na, kwara?»

⁵³ Abərahəm, papaŋ ɳga papa ala hay mal!, ta məcəy sem. Kaa kah na, ka fəna Abərahəm a daw? Asaya, ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay may ta məcam sem. Kaa ka pa ray akah na, ɳga wa may wa?»

⁵⁴ Yesu a mbəd̄datara, a ləvtar: «Da ya fa həsley ray na, mehəsley-ray adfaw a, ara cek ɳga tede. Ma həslyə ray na, ara Papay, ndaw masa akwar ma ləvam: “Ara Gazlavay ala” heyey.

⁵⁵ Ama ka sərmara ndaw a ba, si yah pal ma səra. Da ya ləvey ya səra ba na, ɳgene yah, ndaw membərzley anda akwar. Ama yah na, ya səra ndaw aha, asaya, ya fa jəkfar sləmay, ya fa təba mey anja.

⁵⁶ Abərahām, papaŋ ḥga papakw akwar, taa səmey la ga maja a wulkey a hətar masawa adswa la a bəla. Ahaw, ta hətar la, taa səmey la maja.»

⁵⁷ Da ray ḥgene, Jəwif hay aa guzlm̄ar, a ləvmar: «Mevey akah a wusa kwakwar zlam ba kaa gway na, ka hətərwa Abərahām a na, dama?»

⁵⁸ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, dəga Abərahām ta yawa daa ba araq na, "Yah na, ara Yah."»

⁵⁹ Da ray ḥgene, mahura hay ḥga Jəwif hay aa kwalam anjwa ḥgaa zekey Yesu a vagay. Ama Yesu ta', a bey, a bawa la daa *Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay.

9

Yesu a wurey dey ḥga ndaw-wulaf

¹ Pas pal daha, Yesu fa pəkey daa berney ḥga *Jeruzelem. Fetede, a hətey ndaw daha. Ndaw aha, anja wulaf dəga ḥga mayawa anja.

² Gula hay ḥga Yesu aa cəfdamara Yesu a, a ləvmar: «Bay ala, ndaw kede a yawa, anja wulaf na, maja me? Ara maja mebərey anja daw? Da daa ba, maja mebərey ḥga ata papaha ta mamaha daw?»

³ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Ara maja mebərey anja ba, asaya, ara maja mebərey ḥga ata papaha ta mamaha ba may. Ndaw aha, anja wulaf na, ara amba Gazlavay a ka sləra anja da ray a.

⁴ Pas, aa dahan dəgəy kaa na, maaya na, ya kakwa sləra ḥga ndaw ma slərdiwa, ba na, ya da hətkwa har saba, maja tavaf fa da key, kwa ndaw fa da gwa ḥga ka sləra ha daa saba.

⁵ Daa masa yah da bəla kede na, ara yah ma wada bəla ha.»

⁶ Fa dəba ha, anja maa guzley la anda kede na, tef! a təfey meesleb a hwayak, ta', a dey hahay ta meesleb e, a kwarara fa dey ḥga ndaw-wulaf heyey,

⁷ a ləvar: «Daw ta pərarawa dey daa wurak ḥga yam ḥga Siləwe.» (Siləwe he a wudey ḥga ləvey «ndaw-meslərey.») Ta', ndaw-wulaf heyey a daw a pərarawa dey daa wurak a, a vəhwa na, a hətar dey dəba.

⁸ Meseembew anja hay ta ndəhay ma hətmar maamandaw fa rəkey heyey na, a hətmar anja fa hətar dey dəba, a ləvam: «Kede na, ara ndaw ma rəkey maamandaw fedə heyey, ba diya?»

⁹ Ndəhay siya a ləvam: «Ahaw, ara anja.» Siya hay may a ləvam: «Ara anja ba, ara ndaw ma lawa cəla.» Ndaw a, a ləvtar: «Ahaw, ara yah, ndaw-wulaf heyey.»

¹⁰ Ta', ndəhay a, aa cəfdəmara, a ləvmar: «Kaa, dey akah a wurey kwara?»

¹¹ Ndaw a, a mbədətara, a ləvtar: «Ndaw mezəley Yesu daha, ta', a dey hahay, a kwarayawa fa dey adaw, fa dəba ha, a ləvya ɳga daw ɳga pərərəwa dey daa wurak ɳga yam ɳga Siləwe. Da ray ɳgene, ta', ya daw. Masa yah ma pərərəwa cay na, ya hətar dey dəba.»

¹² Ndəhay a, aa cəfdəmara, a ləvam: «Ndaw aha, anja dama?» A ləvtar: «Ya səra ba.»

¹³ Ta', a handamara ndaw masa Yesu ma wurara dey heyey fa *Fariza hay,

¹⁴ maja Yesu a dey hahay, a wurara dey ɳga ndaw a na, ta *pas meməskey-vaw.

¹⁵ Fa dəba ha, Fariza hay a, aa cəfdəmara ndaw aha saya, a ləvmar: «Haa ka hətar dey anda kede na, ndaw aha, a kada na, kwara?» A ləvtar: «A kwarayawa hahay fa dey. Ta', ya pəra dey a, cay, ta', ya hətar dey dəba.»

¹⁶ Ndəhay siya da wuzlah Fariza hay a, a kam yawa da wuzlah ata. Siya hay a ləvam: «Ndaw ma key cek anda kede na, ara Gazlavay ma slərdərwa ba, maja a key sləra ta pas meməskey-vaw, ara cek masa kwakwas aləkwa ma təka sem, ba diya?» Siya hay a ləvam saya: «Ndaw ta mebərey da ray na, a gwa ɳga key maazla anda kede daw?» Anda kede, a kam yawa ga haa a wudkam day da wuzlah ata.

¹⁷ Fa dəba ha, ta', aa cəfdəmara ndaw masa Yesu ma wurara dey heyey saya, a ləvmar: «Kaa kah may, ka da ləvey da ray ndaw ma wurkawa dey kede na, kwara?» A mbədətara, a ləvtar: «Yah na, ya ləvey ara *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay.»

¹⁸⁻¹⁹ Ndaw aha a yawa anja wulaf, ama wure kede dey anja ta wurey sem na, mahura hay ɳga *Jəwif hay a təbmara mey a ba, si ata maa cəfdəmata ata papaha ta mamaha la dagay. Ta', a zəlmatərwa, a ləvmatar: «Kede na, ara bəzey akwar daw? A yawa na, fara fara anja wulaf daw? Yaw, kaa wure kede anja fa hətar dey na, kwara?»

²⁰ A mbədədamatara, a ləvmatar: «Fara fara, ya sərmara ara bəzey ala, a yawa na, anja wulaf.»

²¹ Ama ya sərmara cek ma key ta anja ba, asaya, ya sərmara ndaw ma wurara dey kede ba may. Cacəfdəmara anja ray anja, ara bəzey saya daw? A gwa ɳga wuzdakwara.»

²² Ata papaha ta mamaha aa guzlam anda kede na, maja fa zluram ta mahura hay n̄ga J̄ewif hay masa da wuzlah Fariza hay heyey. Mahura hay a, ta c̄emam day ata sem, a l̄evam kwa waawa ma pa Yesu la n̄ga *ndaw masa Gazlavay ma wala n̄ga l̄ehdata nd̄ehay na, n̄gene a badamara ndaw aha daa *way-mewuzey-mey n̄ga Gazlavay.

²³ Ara maja n̄gene, ata papaha ta mamaha heyey maa guzlam, ma l̄evam: «Ara b̄ezey saba, cac̄efdamara taw!»

²⁴ Fariza hay a, a z̄elm̄erwa ndaw masa Yesu ma wurara dey heyey saya, a l̄evmar: «Wuzzdandara fara fara ta mez̄eley n̄ga Gazlavay, maja ala na, ya s̄ermara ndaw ma wulkawa dey kede, ara ndaw ta meb̄orey.»

²⁵ A mb̄eddatara, a l̄evtar: «Aȳewa, da aa ta meb̄orey, da aa ta meb̄orey daa ba na, ya s̄era ba. Ama yah ma s̄orey na, cek pal. Zleezle na, yah wulaf, ama wurey kede, dey adaw ta wurey cay, ya fa h̄etar dey d̄eba.»

²⁶ Nd̄ehay a, a l̄evmar saya: «Kaa ndaw aha na, a kaka me? A wulkawa dey a na, kwara?»

²⁷ A mb̄eddatara, a l̄evtar: «Yah ma wuzdakwara cay, ama ka wudam n̄ga j̄ekfamaya sl̄emay ba. Kaa ka wudam ya wuzdakwara saya na, kwara? Aȳewa, da ka wudam n̄ga key gula an̄ga hay may kwa?»

²⁸ Da ray n̄gene, a c̄edmara ndaw aha, a l̄evam: «Hey! Gula an̄ga na, kah! Ala na, gula hay n̄ga *Mawiz.

²⁹ Ala na, ya s̄ermara Gazlavay taa guzlar la a Mawiz, ama ndaw kede na, ya s̄ermara a sawa dama, ba.»

³⁰ Ndaw a, a mb̄eddatara, a l̄evtar: «Aayaa! Akwar ta r̄ezlm̄aya sem, maja ka s̄ermara ndaw a, a sawa na, dama ba. Kaa, an̄ga na, ta wuryawa dey adaw sem!

³¹ Ya s̄erkwa nd̄ehay ta meb̄orey na, Gazlavay a j̄ekfatar sl̄emay ba. Ama da ndaw a nar ray a Gazlavay, a kar cek anda aa ma wuday na, n̄gene, a j̄ekfar sl̄emay la.

³² D̄ega n̄ga menjey alekwa na, ya ta c̄enkwa ndaw ma wurey dey n̄ga ndaw ma yawa, an̄ga wulaf la daw?

³³ Da ndaw aha, ara Gazlavay ma sl̄erd̄erwa ba na, a gwa n̄ga key cek anda kede ba.»

³⁴ A mb̄eddamara, a l̄evmar: «Kah na, ndaw ta meb̄orey fara fara d̄ega n̄ga mayawa akah, kaa ka wuday n̄gaa s̄erkadandar cek may daw?» Da ray n̄gene, ta', a badamara daa way-mewuzey-mey n̄ga Gazlavay.

³⁵ Yesu a c̄enda na, ta badamara ndaw masa an̄ga ma wurara dey heyey sem. Ta', a daw a h̄etfar, a l̄eval: «Kah ma pa *B̄ez n̄ga Ndaw la n̄ga ndaw akah fara fara daw?»

³⁶ Ndaw a, a mbəddara, a ləvar: «Bəz ɳga Ndaw na, ara wa, Bay Mahura? Wuzdiwa cey, amba ya pa ɳga ndaw adaw fara fara na!»

³⁷ Yesu a ləvar: «Ka fa hətar ndaw aha ta dey akah, ara yah, ndaw maa guzlka kede!»

³⁸ Ndaw aha, a ləvar: «Ya paka ɳga ndaw adaw fara fara, Bay Mahura!» Ta', ndaw aha a regedey fa mey anga.

Yesu a wata wulaf hay ta ndəhay ta mebərey

³⁹ Yesu aa guzley ta mey-menjey dəba, a ləvey: «Ya sawa a bəla kede ɳga wuzdatara a ndəhay na, wulaf hay a da hətmar dey, ndəhay ma hətmar dey may, a da təram wulaf hay.»

⁴⁰ Ndəhay *Fariza hay siya masa da cakay a, a cəndamara Yesu maa guzley anda kede na, ta', aa cəfdəmara, a ləvmar: «Kaa, ala na, wulaf hay may daw?»

⁴¹ Yesu a mbəddatara, ləvtar: «Da akwar ndəhay wulaf hay na, ɳgene fara fara akwar ta mebərey daa ba. Ama wure kede, ka ləvam akwar fa hətmar dey, majə ɳgene, ka da njam ta mebərey da ray.»

10

Mey-menjey ta ndaw-mecəkwer

¹ Yesu aa guzltar saya, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, ndaw ma mbəzey a gezlen təbaŋ hay taa mey-mbew ba, ama a mbəzey ta ray-way na, ndaw a ɳgene ara ndaw-mayal ma sla day ɳga ndaw.»

² Ama ndaw ma mbəzey a gezlen təbaŋ hay taa mey-mbew na, ndaw a ɳgene ara mecəkwer * ɳga təbaŋ hay a.»

³ Ndaw ma jədta təbaŋ hay ta tavad a wurara mey-mbew ɳgada mecəkwer e, asaya, təbaŋ anja hay, a cəndamara day anja. A zəlta təbaŋ hay a pal pal ta mezəley ata, a badatərwa a palah.»

⁴ Masa ta badatərwa cəpa cay na, mecəkwer e, a kəzley fa mey ata, təbaŋ hay a, a səpmar wurzay majə a sərmara day anja.»

⁵ Anda kede, da ara ndaw mekele na, təbaŋ hay a fa da səpmara daa ba səlak, ama a da hwam ta ndaw aha majə a sərmara day anja ba.»

⁶ Yesu aa guzltar ta mey-menjey anda kede, ama ndəhay a cəndamara mabara ɳga mey a ba.»

Yesu a ləvey, aŋga ndaw-mecəkwer maaya

7 Yesu aa guzley saya, a ləvey: «Ya fa ləvkwar fara fara, yah na, mey-slam ɳga təbaŋ hay.

8 Ndəhay tabiya ma samawa teesed da ray adfaw † ma mbəzam a gezlenj təbaŋ hay a na, ara mayal hay ma bəzla ndəhay. Ama təbaŋ hay a, ta cənmatar mey daa ba.

9 Yah na, mey-slam. Da ndaw a mbəzwa ta fa yah na, ya ləhda. Ndaw a, a gwa a mbəzey, a bawa ta mandərzay ba. Asaya a gwa ɳga hətey cek mezəmey.

10 Ndaw-mayal a sawa na, ɳga leley, ɳga kədəy ndaw vagay, asaya, ɳgaa zədəy ndaw. Ama yah na, ya ta sawa la a bəla amba ndəhay a hətam heter mendəvey ba ma fəna ma fəna.

11 «Yah na, ndaw-mecəkwer maaya. Ndaw-mecəkwer maaya na, a vəlda ray aŋga maja təbaŋ aŋga hay.

12 Ndaw ma səkərey maja dala daada gway na, ara ndaw-mecəkwer fara fara ba. Təbaŋ hay masa aŋga ma səkərata na, ara ɳga aŋga hay ba. Da ndaw aha a hətar gədey-ley fa sawa ɳgada fa təbaŋ hay a na, a hway, a mbəkdata. Anda kede, gədey-ley a kərzey təbaŋ hay a, siya hay, a kwakwacam ray.

13 Ndaw ma səkərey maja dala, ma hway, ma mbəkdata təbaŋ hay na, aa fa wulkey fa təbaŋ hay a daa ba.

14 «Yah na, ndaw-mecəkwer maaya. Ya sərta təbaŋ adaw hay, təbaŋ adaw hay may a sərmaya,

15 anda Papay ma sərya, yah may, ya səra Papay. Ya vəlda ray adaw maja təbaŋ adaw hay.

16 Səkway ɳga təbaŋ adfaw hay mekele daha ‡, ama ata da wuzlah təbaŋ hay kede daa ba. Si ya handatərwa a wuzlah kede hay may, amba a cəndamara dəy adfaw. A da cəmam ta təbaŋ hay a kede, a da njam daa slam a, dasi har ɳga ndaw-mecəkwer pal.

17 «Papay fa wudya maja ya da vəlda ray adaw ɳga məcəy, amba fa dəba ha, ya sləkfawa daa meməcəy.

18 Kwa ndaw ma gwa ɳgaa zədəy ray adaw na, daa ba, si yah ma təba ɳga vəlda ray adaw ɳga məcəy. Ya gwa

† **10:8 10.8** Ndəhay tabiya ma samawa teesed da ray adfaw: Yesu aa guzley fede na, da ray ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay ba. Ama aa guzley da ray ndəhay ma pamara ray ata ɳga Kəriste, ndaw ma da ləhdata ndəhay daa mebərey.

10:8 10.8 Jer 23.1-2; Ez 34.2-3 **10:9 10.9** 14.6; Ps 23.2; Ez 34.14 **10:11 10.11** ndaw-mecəkwer maaya: Ps 23.1; Ez 34.11-16; Jer 23.3; Mt 18.12-14; Heb 13.20; CWJ 7.1; **a vəlda ray aŋga:** 15.13; Rm 5.8; 1Jn 3.16 **10:12 10.12** SNM 20.29

10:14 10.14 10.27; 2Tm 2.19 **10:15 10.15** Mt 11.27 ‡ **10:16 10.16** Səkway ɳga təbaŋ adfaw hay mekele daha: Yesu aa guzley da ray ndəhay masa Jəwif hay ba hay ma da təbmara mey aŋga. **10:16 10.16** 11.52; Iz 56.8; Ez 34.23-24; 1Pi 2.25 **10:17 10.17** 3.35; 5.18

ŋga velda ray adaw ŋga mœcay, asaya, ya gwa ŋga hœtar aa slam a. Kede na, ara cek masa Papay ma lœvya ŋga key.»

19 Masa Yesu maa guzley la anda kede na, *Jœwif hay a kam yawa da wuzlah ata saya.

20 Ndœhay ga da wuzlah ata a lœvam: «Anja ta cek da ray, anja malula. Ka jœkam slœmay fa mey anja na, maja me?»

21 Ndœhay siya a lœvam: «Ndaw ta cek da ray na, aa guzley anda kede ba. Malula na, a gwa ŋga wurey dey ŋga ndaw-wulaf daw?»

Mey da ray Jœwif hay ma rœsmara Yesu saya

22 Fa mevey a, fa mevey a, *Jœwif hay fa kam gwagway ŋga sœrfedey mewurey *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay da *Jeruzelem. Daa ŋgene, gwagway a ta wuswa cay saya. Ara ta kiya memed.

23 Yesu fa pœkey dasi balak masa ata ma zœlmara Balak ŋga *Salamañw daa Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay a.

24 Fetede, Jœwif hay a zlœrmar ray, a lœvmar: «Ka fa hœßndar ray kalah kaa na, haa ta vara? Da kah *Kœriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ŋga lœhdata ndœhay heyey na, kadandara la fara fara gway taw!»

25 Yesu a mbœßdatara, a lœvtar: «Ya ta kadakwara cay, ama akwar ma tœßmara daa ba. Maazla hay tabiya masa yah ma kata na, ara ta gœdañ ŋga Papay. Maazla hay a fa wuzda mey da ray adaw.

26 Ama akwar na, ka tœßmara ba maja akwar da wuzlah ndœhay adaw hay ba.

27 Ndœhay adaw hay a na, ata anda tœßbañ hay, a sœrmara day adaw, ya sœrta pal pal. Da ya fa daw na, ata fa sœpmaya wurzay.

28 Ya da vœltar heter mendœvey ba, fa daa zœßsam daa ba ŋga sœrmataw. Kwa ndaw ma da gwa ŋga pœrslata dasi har adaw na, daa ba.

29 Papay, ndaw ma vœldatiwa na, a fœnta cek hay tabiya. Anda kede, kwa ndaw fa da gwa ŋga pœrslata dasi har ŋga Papay na, daa ba may.

30 Ala ta Papay na, slœra ala letek.»

31 Jœwif hay aa kwalam anjwa saya amba aa zakamara Yesu vagay.

³² Ama Yesu a mbøddatar, a løvtar: «Ya ta key maazla hay maaya la ga fa mey akwar ta gødaŋ ḥga Papay. Kaa ka daa zakamaya ta aŋgwa vagay na, maj a maazla wura?»

³³ Jøwif hay a, a mbøddamar, a løvmar: «Ya ta wudam ḥgaa zakamaka ta aŋgwa vagay maj a maazla maaya masa kah ma ka na, daa ba. Ama ya wudam ḥgaa zakamaka na, maj a kah ma cøða Gazlavay. Asaya, kah na, ndaw-magøðan ḥga tede gway na, kaa ka pa ray akah ḥga Gazlavay na, kwara?»

³⁴ Yesu a mbøddatar, a løvtar: «Daa kwakwas akwar mawuzlalakaya, Gazlavay a løvey: “Akwar na, gazlavay hay.”

³⁵ Ya fa sørkwa mey mawuzlalakaya daa derewel ḥga Gazlavay na, meevesey aŋga daa ba, ba diya? Daa derewel ḥga Gazlavay a zølam gazlavay hay na, ndøhay masa Gazlavay maa guzltar.

³⁶ Yah na, Papay ta walaya la, ta slørdiwa la a bøla. Ya ta løvey la, yah na, Bøzey ḥga Gazlavay, ama ka løvam a key ya cøða Gazlavay a. Kaa, kaa guzlam anda kede na, kwara?

³⁷ Da ya fa kata sløra hay masa Papay ma vøldatiwa daa ba na, ḥgene akwar fa da tøbmara mey adaw daa ba.

³⁸ Ama da ya fa kata, ka tøbmara ba cøŋga na, tøbmara mey adaw maj a maazla hay masa yah ma kata tarah taw, amba ka sørmara maaya maaya Papay aa ta yah, yah may, yah ta Papay.»

³⁹ Mahura hay ḥga Jøwif hay a søpam cøved ḥga kørzamara Yesu saya. Ama Yesu ta løhfatar sem.

⁴⁰ Yesu ta', a zløŋgey a dey-wayam ḥga Jurdeŋ saya, aa slam masa *Jan-Baptis ma zlar ḥga katar *baptem a ndøhay da hwad a heyey. Ta', a njey fetede ñar ga.

⁴¹ Ndøhay ga a samawa a cakay a, aa guzlam da ray a, a løvam: «Jan-Baptis na, ta key maazla kwa dey pal daa ba, ama mey masa aa maa guzlda da ray ndaw aha kede na, ara mey fara fara, membørzley da hwad a daa ba.»

⁴² Anda kede, ndøhay ga fetede a pamara Yesu ḥga ndaw ata fara fara.

11

Yesu, a sløkðadørwa Lazar daa memøcey

¹⁻² Ndaw da slala Betani daha mezøley Lazar. Dam-mamaha hay cew daha, ara ata Marta ta *Mari. Mari a na, ara ḥgwas masa ma wucar børdey fa salay ḥga Bay Mahura

Yesu, ma takwada ta engwec ñga ray anja heyey. Pas pal daha, vaw a car a Lazar.

³ Dam-mamaha hay a, ta', a sləram ndaw fa Yesu ñga ləvmar: «Bay adaw, jam akah masa kah ma wuda kalah heyey na, aa maaya daa ba.»

⁴ Yesu ma cənda mey a la na, ta', a ləvtar a gula anja hay: «Macay ñga Lazar a na, fa da kəfa daa ba. Ama a key amba a wuzdərwa gədañ ñga Bay Gazlavay, asaya, amba ndəhay a həslmaya ray, yah, Bəzey anja.»

⁵ Yesu na, a wudta ata Marta ta Mari lej Lazar a kalah.

⁶ Ama, masa aa ma cənda Lazar aa daa macay na, ta ñgene he cəpa, aa manjakaya daa slam aha cənja haa dar cew.

⁷ Fa dəba ha, ta', a ləvtar a gula anja hay: «Vəhkwa aa hwayak ñga *Jude.»

⁸ Gula anja hay a, a mbədfdamara, a ləvmar: «Kay! Bay ala, daa dar hay a kede na, *Jəwif hay siya fetede fa səpmaka ñgaa zekey ta aŋwa vagay, ba diya? Kaa ka wudey ya vəhkwa a Jude saya na, kwara?»

⁹ Yesu a ləvtar: «Daa mevrndey pal na, bərey kuraw a ray a cew, ba diya? Fara fara, da ndaw a pəkey taa pas na, a hətar dey maaya maaya, a tədsey ba, maja slam fa wedey.

¹⁰ Yaw, da ndaw a pəkey ta tavad na, a tədsey maja ləvanj.»

¹¹ Masa anja maa guzley anda kede na, ta', a ləvtar saya: «Jam aləkwa Lazar ta ney sem aa dar, ama ya daw la ñga sləkədərwa.»

¹² Gula anja hay a, a mbədfdamara, a ləvmar: «Bay ala, da a key a ney aa dar na, a sləkdey la.»

¹³ Fara fara, Yesu a wudey ñga ləvtar na, Lazar ta məcəy sem, ama gula anja hay a, a cəndamara na, anda ara dar fara gway.

¹⁴ Ta', Yesu a kadatara mabara ñga mey a dəba, a ləvtar: «Lazar ta məcəy sem.»

¹⁵ Ya faa səmey maja yah ma daw fa Lazar a daa ba aran. Wure kede amba ka təbmara mey adaw na, nakwa la fa vədfa.»

¹⁶ Anda kede, *Tuma masa ata ma zəlmara Didim * a ləvtar a gula hay siya: «Nakwa la, aləkwa may, amba ya məckurwa bama ta Bay aləkwa.»

Mey da ray Yesu, ndaw ma vəley heter mendəvey ba

11:1-2 11.1-2 12.1-3; Lk 10.38-39 **11:3 11.3** 11.36 **11:4 11.4** 9.3; 17.1 **11:8**

11.8 8.59; 10.31 **11:9 11.9-10** 8.12; 12.35-36 **11:11 11.11** Mt 9.24 * **11:16**

11.16 Didim: Ara ta mey Gerek anda meləvey «cek ñga dey». **11:16 11.16**

Mk 14.31; Rm 6.8; **Tuma:** 20.24

¹⁷ Masa Yesu ma wusey cay a Betani heyey na, a cənda Lazar ta key dər məfad cay daa cəvay.

¹⁸⁻¹⁹ Ndəhay *Jəwif hay ga ta samawa la da *Jeruzelem aa vagay a, maja slala Betani ta Jeruzelem na, ata gweegwe, a key kəlemeeter maakar gway. A samawa ɳga camatar har ɳgada ata Marta ta *Mari maja vagay ɳga məlma ata ha.

²⁰ Masa Marta ma cənda Yesu fa sawa na, ta', a hway ɳga cadərwa ray. Mari na, manjakaya da way.

²¹ Marta a ləvar a Yesu a: «Bay Mahura, da kah ma sawa la fiyaw na, anja məlma adaw fa da məcay daa ba.

²² Ta ɳgene he cəpa, ya səra, kwa wure kede cek masa kah maa cəfdəy fa Gazlavay na, a vəldakawa la.»

²³ Ta', Yesu a mbəddara, a ləvar: «Məlmakw a na, a sləkdfawa la daa meməcay.»

²⁴ Marta a ləvar: «Ahaw, ya səra na, a sləkdfawa la ta pas mendəvey ɳga bəla, masa ndəhay tabiya ma da sləkdfamawa daa meməcay.»

²⁵ Ta', Yesu a mbəddara, a ləvar: «Yah, ray adaw na, ya sləkdfadatərwa ndəhay daa meməcay, asaya, ya vəltar heter mendəvey ba. Ndaw ma paya ɳga ndaw anja fara fara na, kwa a məcay na, a sləkdfawa la daa meməcay a.»

²⁶ Asaya, ndaw ma hətey heter mendəvey ba ha maja aa ma paya ɳga ndaw anja fara fara na, fa da məcay daa ba ɳga sərmataw. Ka wulkey da ray mey a kede na, kwara? Ka təba mey a, aa mevel akah daw?»

²⁷ Marta a mbəddara, a ləvar: «Ahaw, Bay Mahura, ya təba. Ya səra kah na, *ndaw masa Gazlavay ma wala ɳga ləhdata ndəhay. Kah na, Bəzey ɳga Gazlavay, ndaw masa aa ma ləvey a sawa la a bəla heyey.»

Yesu, a təway maja Lazar

²⁸ Masa Marta maa guzley la anda kede na, ta', a vəhey a way. Aa səkar mey a *Mari, a ləvar: «Bay Mahura ta sawa la, faa cəfdaka.»

²⁹ Mari a cənda na, ta', a sləkdfey wure ɳgene, a daw fa Yesu,

³⁰ maja Yesu a na, ta wusey a slala ha daa ba araq, ama anja daa slam masa Marta ma cadərwa ray heyey cənja.

³¹ *Jəwif hay ma samawa ɳga camar har a Mari heyey, a nəkmara na, Mari ta sləkdfawa sem da way, a bawa fiyaw. A wulkam na, Mari a, a daw a mey cəvay ɳga təwawa. Ta', a səpmar wurzay.

³² Mari a wusey aa slam masa Yesu aa da hwad a. Anja ma hətar Yesu a na, ta', a tədəy asi salay anja, a ləvar: «Bay

Mahura, da kah ma sawa la fiyaw na, anja məlma adaw fa da məcey daa ba.»

³³ Yesu a nəka na, ata Mari ta Jəwif hay da cakay a heyey, fa təwam. Da ray ŋgene, mevel ŋga Yesu a kudferey,

³⁴ aa cəfdata, a ləvtar: «Ka jəhmara vagay a na, dama?» A mbəddamara, a ləvmar: «Bay Mahura, sawa, nəka taw!»

³⁵ Yesu ta', a təway.

³⁶ Jəwif hay a, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Nəkmara cey, fa təway, a wufa Lazar a kalah!»

³⁷ Ama siya hay da wuzlah ata a ləvam: «Aŋga ma wurara dey ŋga ndaw-wulaf heyey na, kaa a gwa ŋga təka meməcey ŋga Lazar a ba daw?»

Yesu, a sləkədərwa Lazar daa meməcey

³⁸ Fa dəba ha, mevel ŋga Yesu a kudferey saya, ta', a daw a mey cəvay heyey. Cəvay a na, ara vəged maavərkawaka ya daa aŋwa mahura, beeler da mey a.

³⁹ Yesu a ləvtar: «Gədbalamara beeler da mey a.» Marta, dam-mamaŋ ŋga ndaw maməckaya ha, a mbəddara a Yesu, a ləvar: «Bay Mahura, a da zafandakwar, majə ta key dər məfad cay daa cəvay.»

⁴⁰ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ya ta ləvka daa ba daw? Da kah ma təba mey adaw la na, ka hətar gədanj ŋga Gazlavay la.»

⁴¹ Fa dəba ha, ta', a gədbalamara beeler heyey dəba. Yesu a baŋgadə dey a vad, a ləvey: «Papay, ya kaka suse majə kah ma jəkfaya sləmay.

⁴² Ya səra ka fa jəkfaya sləmay mandaw mandaw, ama yaa guzley anda kede na, amba ndəhay da cakay adaw kede a təbmara ara kah ma slərdiwa a bəla.»

⁴³ Masa Yesu maa guzley la anda kede na, ta', a wudey ta gədanj, a ləvey: «Lazar, bawa!»

⁴⁴ Lazar ndaw maməckaya heyey pat! a bawa, har ta salay majəwtakaya ta masлага, yaw, dey aŋga may masərtakaya ta zana. Yesu a ləvtar a ndəhay: «Pəskamara, mbəkdəmara ŋga daw.»

A wudam ŋga kədmara Yesu vagay

(Matiye 26.1-5; Mark 14.1, 2; Luk 22.1, 2)

⁴⁵ *Jəwif hay tabiya ma samawa ŋga camar har a *Mari heyey ta hətmar maazla masa Yesu ma ka la. Siya hay da wuzlah ata a pamara Yesu ŋga ndaw ata fara fara.

⁴⁶ Ama ndəhay siya na, a diyam fa *Fariza hay, a kadamatara cek masa Yesu ma ka.

⁴⁷ Masa ata ma cəndamara cay na, ta', *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay ta Fariza hay a zəlmatərwa mahura hay masa ma sla yawa ɳga Jəwif hay ɳga kusey da ray mey a, a ləvmatar: «Ndaw a fa key maaazla kalah kaa na, ya da kakwa na, kwara?»

⁴⁸ Da mbak! ya mbəkdakwa ɳga key maaazla hay anda kede na, ɳgene ndəhay tabiya a da təbmara mey anja. Anda kede, mahura hay ɳga *Rawm a da samawa, a da pəlhamara Way-mekey-kwakwas aləkwa, asaya, a da paslamata ndəhay aləkwa hay.»

⁴⁹ Ndaw pal da wuzlah ata daha mezəley Kayif. Ara *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay ta mevey a ɳgene. Ta', aa guzltar, a ləvtar: «Akwar kaa na, kwa ka səram cek ba.»

⁵⁰ Cəndamara, maaya na, ndaw pal a məcey maja aləkwa tabiya, da ray Rawma hay ma da samawa ɳga paslamandakwar tabiya daa hwayak aləkwa.»

⁵¹ Mey masa Kayif maa guzldatara ɳgene na, ara mewulkey anja ba. Ama maja ta mevey a ɳgene, anja mahura ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay na, Gazlavay ta vəlar gədan la ɳgaa guzley da ray cek ma da key: si Yesu a məcey maja Jəwif hay tabiya.

⁵² Yesu a məcey na, maja Jəwif hay daada ba, ama a məcey amba a cəmtar ray ɳga bəza hay ɳga Gazlavay masa maakwacatakaya ray da bəla cəpa ndav.

⁵³ Dəga ta pas ɳgene, a jəwmara mey ata ɳga kədəy Yesu vagay.

⁵⁴ Ara maja ɳgene, Yesu a mbəkda mepəkey da wuzlah Jəwif hay. Ta', a daw aa slala fetedə daha mezəley Efərayim gweegwe ta wuzlah-ley. A njam fetedə ta gula anja hay.

⁵⁵ Daa ɳgene gwagway ɳga Jəwif hay mezəley «*Pak» gweegwe cay a wuswa. Ndəhay ga da slala hay mekele mekele a diyam a *Jeruzelem. A diyam na, dəga gwagway a aran amba a diyam vaw, ɳga tərey maaya fa mey ɳga Gazlavay ɳga key gwagway a.

⁵⁶ Ndəhay a, a səpmara Yesu. Masa ata daa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay na, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Ndaw aha, a sawa la aa gwagway a daw? A sawa daa ba daw? Ka wulkam na, kwara?»

⁵⁷ Aa guzlam anda kede na, maja bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay ta Fariza hay taa guzlmatar la, a ləvam: «Kwa waawa ma səra slam masa Yesu aa da hwad a na, ɳga kada amba ma daw ma kərzarawa.»

12

*Mari a mbədar bərdey fa salay ɳga Yesu
(Matiye 26.6-13; Mark 14.3-9)*

¹ Mendərey dər maakwaw ɳga key gwagway ɳga *Pak. Daa ɳgene, Yesu a sləkdey, a daw a Betani. Betani na, ara slala ɳga Lazar, ndaw masa Yesu ma sləkədərwa daa meməcəy heyey.

² Masa anja ma wusey la feteđe na, ta', a tamar daf. Marta a həlra daf a. Lazar aa da wuzlah ndəhay masa Yesu ma zəmamara daf a bama.

³ *Mari a lawa reta ɳga liter ɳga bərdey mezəley «*nar», bərdey a, a hədkey ba. Ta', a mbədəra fa salay ɳga Yesu. Fa dəba ha, Mari a, a takwada ta eŋgwec ɳga ray anja. Slam daa way a cəpa a zey bərdey a.

⁴ Da ray ɳgene, gula pal da wuzlah *gula hay ɳga Yesu mezəley Juda Iskariyawt, ndaw ma da vəlda Yesu a har masa-gəra anja hay heyey, aa guzley, a ləvey:

⁵ «Anja a vəldandakwara bərdey a na, ya hədəkadakwa dala ga * , ya vəldakwa dala ha ɳgada masa-viya hay, ba daw?»

⁶ Aa maa guzley anda ɳgene na, ta wulkey ta masa-viya hay fara fara daa ba, ama a wudsey ɳga lala dala ha maja anja ndaw-mayal. Ara anja ma kərza dala ɳga ata Yesu ta gula anja hay, fa dəba ha, a lala dala ha ɳgada anja.

⁷ Maja ɳgene, Yesu aa guzlar, a ləvar: «Mbəkda ɳgwas aha cey! A key kaa na, a dīya vaw adaw ɳgadaa cəvay cay.

⁸ Masa-viya hay na, akwar mandaw mandaw bama, ama yah na, ya fa da njey da wuzlah akwar ɳga mandaw mandaw daa ba.»

A wudsam ɳga kədəmara Lazar vagay

⁹ *Jəwif hay ga a cəndamara na, Yesu sem a Betani. Da ray ɳgene, ta', a diyam a Betani a. A diyam na, maja Yesu daada ba, ama a wudsam ɳga hətmərwa Lazar, ndaw masa Yesu ma sləkədərwa daa meməcəy heyey, fa dey.

¹⁰ Daa ɳgene, *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay a jəwam mey da wuzlah ata ɳga kədəy Lazar vagay may.

12:1 12.1-3 11.1-2 **12:2 12.2** Lk 10.40 **12:3 12.3** Lk 7.37-38 **12:4 12.4** Juda Iskariyawt: 6.71; 13.2, 27; 18.2; Mt 10.4 * **12:5 12.5** dala ga: Ta mey Gərek a ləvey «deniye» temere maakar. Deniye pal na, ara mawurbay ɳga sləra ɳga ndaw fa mevərndey. **12:5 12.5** Iz 58.7; Mt 19.21; Jak 2.15-16 **12:7 12.7** 19.40

12:8 12.8 Mew 15.11 **12:9 12.9** 11.43-44

¹¹ A jəwmara mey a na, maja ndəhay Jəwif hay ga fa təbmara mey ata daa saba. Ama a təbam na, mey ɳga Yesu dəba, maja aa ma sləkdfadərwa Lazar a daa meməcey.

Yesu a mbəzey a Jeruzelem anda bay

(Matiye 21.1-11; Mark 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹² Pepərek e, ndəhay ga ma diyam ɳga key gwagway ɳga *Pak da *Jeruzelem heyey, a cəndamara na, Yesu fa sawa a Jeruzelem e.

¹³ Maja ɳgene, a dəslmawa mey-har hay ɳga wudez hay anda gendew, a diyam ɳga cadamərwa ray ta Yesu a. A wudam ta gədaŋ, a ləvam: «*Hawzana! Həlmakwa Bay Gazlavay! Anja Bay Gazlavay ɳga pəsar mey a Bay ɳga *Israyel hay, ndaw masa aa ma slərdərwa ta mezəley anja.»

¹⁴ Fetede, Yesu a hətey bəz-zəngwaw daha, ta', a təpey a ray a. Ara anda mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay zleezle, ma ləvey:

¹⁵ «Ndəhay daa berney ɳga *Siyanj,
ka da zluram ba.

Nəkmara, bay akwar fa sawa da ray bəz-zəngwaw.»

¹⁶ Daa ɳgene, gula anja hay a cəndamara cek ma key da wuzlah ata ba. Ama, masa Yesu ma təpey la a vad' ɳga njey aa slam-mewedsey na, a sərfadamara anja mey ɳga Gazlavay maa guzley la da ray a, asaya, ndəhay ta kamar cek la a Yesu anda mey a maa guzley.

¹⁷ Ndəhay tabiya masa da cakay Yesu daa masa aa ma zəla Lazar daa cəvay, ta aa ma sləkdfadərwa daa meməcey heyey na, fa kadamara mey a ɳgada ndəhay siya.

¹⁸ Maja ɳgene, ndəhay ga ma cəndamara mey a na, a samawa ɳga cadamara ray ta Yesu. A samawa na, maja ata ma cəndamara anja ma ka maazla ha.

¹⁹ *Fariza hay aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Ndaw a kede na, ya gwakwa a ray a ba! Ehe, nəkmara, ndəhay tabiya fa səpmar wurzay cənja!»

Ndəhay Gərek hay a səpmara Yesu

²⁰ Ndəhay ma diyam a *Jeruzelem ɳga həlmey Bay Gazlavay daa gwagway ɳga *Pak na, Gərek hay da wuzlah ata daha may.

²¹ Gərek hay a, a diyam a cakay *Fəlep, ndaw ma sawa da Betsayda daa hwayak ɳga *Galile. Ta', aa guzlmər, a ləvmar: «Bay ala, ya wudam ɳga cey ray ta Yesu.»

²² Fəlep a sləkfey, a daw aa guzlar a *Andəre. Fa dəba ha, ta', a diyam cewete, aa guzlmər a Yesu.

²³ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Pas a ta wuswa cay amba Gazlavay a wuzdərwa gədanj adaw, yah, *Bəz ɳga Ndaw.

²⁴ Ya fa ləvkwar fara fara, da hulfad ɳga daw a kəzley a hwayak, ta pəshəy daa ba na, a da njey salalay a kəne. Ama da ta pəshəy sem aa hwiyak na, a pəcwa, a gəley, a key ray mahura.

²⁵ Anda kəfə, kwa waawa ma wudə heter aŋga na, a key ɳgene, aa zədəda. Ama kwa waawa ma wudə heter aŋga ba da bəla kəfə na, a key ɳgene, a bəda ɳga hətey heter mendəvey ba.

²⁶ Kwa waawa ma wudəy ɳga kaya sləra na, si a səpya. Aa slam masa yah ma da daw na, ndaw ma ka sləra adaw a sawa la asi adaw. Papay a da həslar ray ɳgada ndaw ma ka sləra adaw a.»

Yesu aa guzley da ray meməcey aŋga

²⁷ «Wure kəfə, ray adaw fa həbəy. Ya daa guzley na, ya ləvey me? Ya fa da ləvey, Papay, ləhdəya daa banay ma da sawa a ray adaw wure kəfə na, daa ba, maja ya sawa a bəla na, ɳga bəsa banay a kəfə.

²⁸ Papay, wuzdərwa gədanj akah amba ndəhay a həslməka ray.» Maja ɳgene, dəy a cənwa da gazlavay da vad, a ləvey: «Yah ta wuzdərwa gədanj adaw cay, ama ya wuzdərwa la saya.»

²⁹ Ndəhay makustakaya fetedə ma cəndamara dəy a na, aa guzlam, a ləvəm: «Ara var maa bəcey.» Ndəhay siya a ləvəm: «Ara maslaŋ ɳga Gazlavay da vad maa guzlar.»

³⁰ Ama Yesu aa guzltar, a ləvtar: «Day a, aa guzlwə na, ɳgada yah ba, ama ɳgada akwar.

³¹ Wure kəfə, pas a ta wuswa cay amba Gazlavay a katar sariya a ndəhay da bəla. Wure kəfə, pas a ta wuswa cay ɳga bəley bay-malula, ndaw ma wa bəla kəfə.

³² Ama yah, da ta banjədamaya cay fa hwadam ma-zlaŋgalakaya a vad ɳga məcey na, ya da ɳgəlta ndəhay tabiya a cakay adaw.»

³³ Yesu aa guzley anda kəfə na, a wudəy a wuzda a da məcey na, kwara.

³⁴ Zagaba tabiya a mbəddamara, a ləvmar: «Ya ta jaŋgamara la daa derewel ɳga kwakwas ala, a ləvey *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ɳga ləhdata ndəhay na, a da njey ɳga sərmataw, ba diya? Kaa kah, ka

løvey a da baŋgadamara *Bəz ḥga Ndaw a vad na, kwara? Bəz ḥga Ndaw a na, ara wa?»

³⁵ Yesu a mbəddatar, a ləvtar: «Mewedey aa da cakay akwar, a da njey nekədəy gway. Daa masa mewedey a, aa da cakay akwar kede na, pəkam da hwad a, amba ləvanj a hətfakwar saba. Da ndaw fa pəkey daa ləvanj na, a səra slam masa aa ma da daw a hwad a ba.

³⁶ Daa masa mewedey a, aa da cakay akwar kede na, si ka təbmara aa mevel akwar, amba ka təram ḥga ndəhay ḥga mewedey.» Masa Yesu maa guzltar la anda kede na, ta', a ḥŋəchey dərenj ta ata, a ḫey.

Mey ḥga Izay da ray Jəwif hay ma təbmara mey ḥga Yesu ba

³⁷ Yesu ta key maazla hay la ga fa mey ḥga *Jəwif hay, ama ta ḥgene he cəpa, Jəwif hay a ta pamara Yesu ḥga ndaw ata fara fara daa ba cənja.

³⁸ Anda kede, mey masa *Izay, *ndaw ma təla mey ḥga Gazlavay, maa guzley zleelzle da ray Yesu heyey na, ta key la. Izay a, a ləvey:

«Bay Gazlavay, ma təba mey akah

masa ala ma kadamara na, wa?

Bay Gazlavay, ka wuzdərwa gədaŋ akah na,
ḥŋada wa hay wa?»

³⁹ Yaw, Jəwif hay a ta gwamara ḥga təbmara mey ḥga Yesu a daa ba. Ara anda Izay a maa guzley zleelzle saya, a ləvey:

⁴⁰ «Gazlavay ta wulfatara dey ata sem
amba a hətmar dey saba.

Ta rəzlta sem

amba a sərmara leŋgesl saba.

Anda kede, fa da mbədəm dey ḥŋada fa Gazlavay

amba ya mbəldata na, daa ba.»

⁴¹ Izay ma ləvey anda kede na, majaa aa ma hətar gədaŋ ḥga Yesu, ta', aa guzley da ray Yesu a.

⁴² Ta ḥgene he cəpa na, mahura hay ḥga Jəwif hay ga ta pamara Yesu la ḥga ndaw ata fara fara cənja, ama a wuzdamərwa a palah ba. A zluram ta *Fariza hay majaa a da badamata daa *way-mewuzey-mey ḥga Gazlavay.

⁴³ Anda kede, a wudəm na, ndəhay ḥŋaa həmdamata da ray Gazlavay ma daa həmdata jak.

Mey ḥga Yesu a kərzata ndəhay ta sariya

⁴⁴ Yesu aa guzley ta gədaŋ, a ləvey: «Ndaw ma paya ŋga ndaw aŋga fara fara na, a key ŋgene, a pey yah taava adaw ba, ama a pa ndaw ma slərdiwa ŋga ndaw aŋga fara fara may.

⁴⁵ Yaw, ndaw ma hətya la na, ta hətar ndaw ma slərdiwa sem may.

⁴⁶ Yah na, ndaw ma wadə bəla. Ya ta sawa la amba kwa waawa ma paya ŋga ndaw aŋga fara fara na, a njey daa ləvanj saba.

⁴⁷ Da ndaw a cənda Mey adaw, a pafar leŋgesl ba na, ŋgene ara yah ma da kar sariya ŋgaa zəddə ba. Maja yah na, yah ma sawa a bəla ŋga katar sariya a ndəhay ŋgaa zədəm daa ba. Ama ya sawa na, amba ndəhay da bəla a ləham daa mebərey.

⁴⁸ Ndaw ma wudya ba, asaya, ndaw ma təba Mey adaw ba na, cek ma da kar sariya na, daha: ara Mey adaw ma da kərza ta sariya ta pas mendəvey ŋga bəla.

⁴⁹ Mey masa yah ma kada na, ara Mey adaw ba, ama ara Papay, ndaw ma slərdiwa, ma balayawa Mey a amba yaa guzlda, ya wuzda a ndəhay.

⁵⁰ Ahaw, ya səra na, Mey aŋga a da vəlkwar heter mendəvey ba. Anda kede, Mey masa yah ma kada na, ya kada anda Papay ma ləvyā.»

13

Yesu a pərtara salay ŋga gula aŋga hay

¹ Masa gwagway ŋga *Pak anda mandaw na, Yesu a səra pas ŋga meməcəy aŋga ta wuswa cay, a da mbəkda bəla kede, a da vəhey ŋgada fa Papaha. Yesu na, ta wudta ndəhay aŋga hay da bəla sem. Ta pas ŋgene aa fa wuzda na, a wudta kalah cəŋja.

² Taa kwad a ŋgene, Yesu a zəmam daf ta gula aŋga hay. Anja *Sataŋ, bay-malula, ta bata Juda, bəzey ŋga *Simanjw Iskariyawt cay, amba Juda ha a vəlda Yesu a har masa-gəra aŋga hay.

³ Yesu na, fa səra Gazlavay Papaŋ ta vəldara gədaŋ sem ŋga wey da ray cek hay cəpa. A səra aŋga na, a sawa ta fa Gazlavay. Asaya, a səra pas pal a da vəhey fa Gazlavay a, a vad.

⁴ Da ray ŋgene, Yesu ta', a mbəkda mezəmey daf, a sləkdey a cəkwa zana masa mahura fa vaw, ta', a jəwey zana mekele aa labay.

5 Cay, a kawa yam aa taasa, a pørtara salay ñga gula anja hay, a takwadatara yam a ta zana majøwkaya daa labay heyey.

6 Yesu a wusey ta'! fa Simajw *Piyer na, Simajw Piyer e, a lèvar: «Bay Mahura, kah ta ray akah, amba ka pøryawa salay daw?»

7 Yesu a mbøddara, a lèvar: «Cek masa yah ma ka kede na, ka søra mey da ray a wure kede ba aran. Ama ñgada fa mey nekødsey na, ka søra mey da ray a la.»

8 Piyer a mbøddara saya, a lèvar: «Kay! Kah ta ray akah, ka pøryawa salay ba!» Yesu a lèvar: «Da ya ta pørkawa salay daa ba na, kwa ka fa da høtey cek fa yah daa ba may.»

9 Simajw Piyer a mbøddara, a lèvar: «Bay Mahura, da anda kede na, ka da pørya na, salay daada ba, ama pørtiwa har hay ta ray cøpa may.»

10 Yesu a lèvar saya: «Da ndaw ma pørey sem na, a wudey ñga pørey vaw tabiya saba, si salay gwøy, maja dølay fa vøða daa saba, ba diya? Akwar gula adfaw hay na, akwar tabiya mapørtakaya ama si ndaw pal manda-pørey.»

11 Yesu maa guzley anda kede na, a søra ndaw ma da vølda a har masa-gøra anja hay. Ara maja ñgene, anja ma løvey: «Akwar cøpa mapørtakaya ba.»

12 Masa Yesu ma pørtara salay cay na, ta', a køzla zana anja mahura heyey fa vaw, a vøhey aa slam anja mezømey daf. Ta', aa guzltar a gula anja hay a, a løvtar: «Akwar ta sørmara cek masa yah ma kakwara kede la daw?»

13 Nøka, akwar fa zølmaya "Bay Mahura", asaya, "ndaw maa sørkadakwar". Ahaw, akwar maa guzlam la ara anja fara, yah na, ndaw maa sørkadakwar, asaya, yah Bay akwar Mahura.

14 Anda kede, da yah Bay akwar Mahura, asaya, da yah ndaw maa sørkadakwar ma pørkwara salay na, si akwar may ka pøram salay ñga ndaw a, ñga ndaw a da wuzlah akwar may.

15 Yah ma ka anda kede na, amba ka kamara køne may.

16 Ya fa løvkwar fara fara, ndaw ma ka sløra ñga ndaw na, a føna bay ñga sløra ha ba sølak, asaya, ndaw-meslørey na, a føna ndaw ma slørda ba sølak.

17 Wure kede akwar ma sørmara cay, da akwar fa kamara anda kede na, maaya ñga Gazlavay a sawa la a ray akwar.

18 «Yah maa guzley anda kede na, da ray akwar cøpa ba. Ahaw, ndøhay masa yah ma walata na, ya søra

mewulkey ata tabiya. Ama maaya na, mey mawuzlalakaya daa d̄erewel ŋga Gazlavay zlezzle a key fara. Mey a, a l̄evey: "Ndaw masa yah ma z̄emam daf cew e daa v̄ley pal ta t̄rey sem ŋga masa-ḡera adaw."

¹⁹ Ya kadakwara mey a la teesed d̄ega wure kede amba da cek aha ma da key ŋgene ta wuswa cay na, ka s̄ermara "Yah na, ara Yah".

²⁰ Ya fa l̄evkwar fara fara, ndaw ma t̄eba ndaw masa yah ma sl̄erda na, a key ŋgene, a t̄ebey na, yah, ray adaw. Yaw, da ndaw ta t̄ebya la na, a key ŋgene, a t̄ebey ndaw ma sl̄erdiwa.»

Juda a da v̄elda Yesu a har masa-ḡera hay

(Matiye 26.20-25; Mark 14.17-21; Luk 22.21-23)

²¹ Masa Yesu maa guzley la anda kede na, ray aŋga a h̄ebey, a l̄evey: «Ya fa l̄evkwar fara fara, ndaw pal da wuzlah akwar a v̄eldaya la a har masa-ḡera adaw hay ŋga k̄odmaya vagay.»

²² Gula hay ŋga Yesu a n̄ekam vaw aa dey aa dey, ama kwa ta s̄ermara ndaw masa Yesu maa guzley da ray a na, daa ba.

²³ Gula pal dasi ata manjakaya da cakay Yesu a, gula ha ara gula masa Yesu ma wud̄a kalah.

²⁴ *Simajw *Piyer a k̄ebcar dey a gula ha amba gula ha aa c̄efda Yesu aa guzley na, da ray wa.

²⁵ Ta', gula ha a ḡensley ŋgada fa Yesu, aa c̄efda, a l̄evar: «Bay Mahura, ma da v̄eldaka a har masa-ḡera akah hay na, wa?»

²⁶ Yesu a mb̄ed̄dara, a l̄evar: «Amba ya cey daf, ya key lar fa v̄eda, ya t̄eldara a ndaw. Ndaw a ŋgene na, ara ndaw ma da v̄eldaya a har masa-ḡera adaw hay.» Yesu a cey daf d̄eba, a key lar fa v̄eda, ta', a t̄eldara a Juda, b̄ezey ŋga Simajw Iskariyawt.

²⁷ D̄ega daa masa Juda ha ma t̄eba daf da har Yesu a ŋgene na, wure wure ŋgene *Satan, bay-malula, a mb̄ezey aa mevel ŋga Juda ha. Cay, Yesu ta', aa guzlar d̄eba, a l̄evar: «Cek masa kah ma wud̄ey ŋga ka na, ka la fiyaw gway taw!»

²⁸ Kwa ndaw pal dasi gula hay a ma s̄era Yesu aa guzlar anda ŋgene majā me na, daa ba.

²⁹ Gula hay siya a wulkam na, Yesu a wud̄ey ŋga sl̄erda Juda ha ŋga h̄ed̄kawa cek hay ŋga gwagway, da daa ba, aa c̄efda ŋga v̄eltar cek a masa-viya hay majā ara aŋga ma k̄erza dala ata.

³⁰ Masa Juda ma təba daf da har Yesu heyey la na, ta', a bawa fiyaw aa ambaw. Daa ŋgene, tavad ta key cay.

Mey da ray mewey mawiya

³¹ Masa Juda ma bawa sem aa ambaw heyey na, Yesu aa guzley a ləvey: «Dəga wure kede, gədaŋ adfaw, yah, *Bəz ɳga Ndaw, fa wuzwa amba ndəhay a həslmaya ray. Asaya, yah, Bəz ɳga Ndaw, ya fa wuzda gədaŋ ɳga Gazlavay amba ndəhay a həslmar ray.

³² [Maja ya fa wuzda gədəŋ ŋga Gazlavay a ndəhay na,] Gazlavay a da wuzda gədəŋ adaw a ndəhay may. Gweegwe cay a wuzdərwa gədəŋ a.

³³ Bəz adaw hay, ya fa da njey ta akwar ga daa saba. Ka da səpmaya, ama ya ləvkwar anda yah ma ləvtar a mahura hay nga *Jəwif hay heyey: Aa slam masa yah ma da daw na, akwar fa da gwamara nga diyam a hwad a daa ba.

³⁴ Ehe, ya vəlkwar *mewey mawiya: Wudam vaw. Maaya na, ka wudam vaw anda yah ma wudkwar kede.

³⁵ Da masa akwar fa wudsam vaw na, ndəhay tabiya a sərmara la akwar gula adsway hay.»

Mey da ray ata Piver ta Yesu

(Matiye 26.31-35; Mark 14.27-31; Luk 22.31-34)

³⁶ *Simanjw *Piyer aa cəfda Yesu, a ləvar: «Bay Mahura, ka da daw na, ama?» Yesu a mbəddara, a ləvar: «Aa slam masa yah ma da daw kede na, ka gwa ŋga səpya wure kede ba aran, ama ka səpya la fa dəba ha.»

³⁷ Piyer a lëvar: «Bay Mahura, ya gwa ñga sëpka wure kedé ba na, maja me? Si ya mœcay maja akah.»

38 Yesu a mbəddara, a ləvar: «Kah na, ka gwa ŋga məcey maja yah fara daw? Ya fa ləvka fara fara, wuskwaa gwagwalak a da cey day na, ka ta ləvey cay dey maakar, ka sərya ba, ka sərya ba.»

14

Mey da ray cəved ma daw ɳgada fa Gazlavay Papan

¹ Yesu aa guzltar a gula anja hay, a lëvtar: «Ka daa lëkam saba. Pamara Gazlavay nga ndaw akwar fara fara, asaya, pamaya nga ndaw akwar fara fara may.

² Fa Papay Bay Gazlavay da vad na, slam hay n̄ga njey suha d̄aha. Ara maja n̄gene, yah maa guzlkwar, ya l̄ovkwar: "Ya da daw n̄ga diykw̄ar slam da vad."

³ Masa yah ma daw cay ɳga diykwara slam aha na, ya vəhwa la ɳga ɳgəlkwar amba ka njam aa slam masa yah ma da njey a hwad a may.

⁴ Slam masa yah ma da daw a hwad a na, ka sərmara cəved e.»

⁵*Tuma aa cəfda, a ləvar: «Bay Mahura, slam masa kah ma da daw a hwad a na, ya sərmara ba. Kaa wara ya da sərmara cəved e na, kwara?»

⁶ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Yah na, cəved ma handata ndəhay ɳgada fa Gazlavay. Yah na, ndaw ma wuzda mey fara fara da ray Gazlavay. Asaya, yah na, ndaw ma vəltar heter mendəvey ba a ndəhay. Da ndaw a wudsey ɳga daw fa Papay na, si a sawa ta fa yah.

⁷ Da ka sərmaya na, ka sərmara Papay la may. Dəga tasana, ka sərmara Papay a, akwar ta hətmar la ta dey akwar.»

⁸*Fəlep a ləvar: «Bay Mahura, wuzdandara Papakw a na, cay gway taw!»

⁹ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Dəga zleezle aləkwa bama kaa na, ka sərya ba cənja daw, Fəlep? Ndaw ma hətya la na, a key ɳgene, a hətey Papay a gway. Kaa ka ləvyə wuzdandara Papay a na, maja me dəba me?»

¹⁰ Yah ta Papay, asaya, Papay aa ta yah na, ka səra ba daw? Mey cəpa masa yah maa guzldakwara tabiya kede na, a sawa ta fa yah ba. Ama ara Papay masa aa ta yah heyey ma ka sləra anja.

¹¹ Təbmara mey adaw masa yah ma ləvkwar, yah ta Papay, Papay may aa ta yah. Da ka təbmara maja yah maa guzlkwar kede ba na, təbmara maja maazla hay masa yah ma kata tarah taw!

¹² Ya fa ləvkwar fara fara, ndaw ma paya ɳga ndaw anja fara fara na, a kata maazla hay masa yah ma kata la may. A da key maazla hay mahura ma fəna, maja yah na, ya da vəhey * a cakay Papay a vad.

¹³ Cek hay tabiya masa akwar maa cəfdamara ɳga key ta mezəley adaw † na, ya kakwara la amba yah, Bəz ɳga Ndaw, ya wuzdatara gədan ɳga Papay a ndəhay amba a həslmar ray.

14:3 14.3 12.26 **14:5 14.5** Tuma: 20.24 **14:6 14.6** Heb 10.20 **14:7 14.7** 8.19

14:9 14.9 12.45 **14:10 14.10** 3.35 **14:11 14.11** 5.18, 36; 10.37-38 * **14:12**

14.12 ya da vəhey: Yesu a daw fa Bay Gazlavay a vad, a da slərwa Mesəfnəy ɳga Gazlavay a ray ndəhay anja hay. Asaya, a kar ambahw a Gazlavay maja ndəhay anja hay amba a hətam gədan ɳga key sləra ɳga Gazlavay. Nəka Jan 14.16-17. † **14:13 14.13** ta mezəley adaw: Anda meləvey, medərey-dançay ta gədan masa Yesu ma valdara, asaya, aa cəfdey cek masa ma mbafar a Yesu.

14:13 14.13 15.16; 17.1

¹⁴Yaw, da akwar faa cəfdafamaya cek ɳga key ta mezəley adaw na, ya kakwara cek aha la.»

Mey da ray Mesəfn̄ey ɳga Gazlavay ma da sawa

¹⁵ Yesu aa guzltar a gula anja hay saya, a ləvtar: «Da akwar fa wudmaya na, si ka namar ray a *mewey adaw.

¹⁶ Ya dərar dəngay la a Papay amba a slərkwar ndaw mekele ɳga jənkwar. Ndaw a, a da njey ta akwar ɳga sərmataw.

¹⁷ Ara Mesəfn̄ey ma wuzda mey masa fara fara da ray Gazlavay. Ndəhay da bəla ‡ a gwamara ɳga təbmara daa ba, maja a hətmar ta dey ata daa ba, asaya, a sərmara ba. Ama akwar na, ka sərmara, maja anja da wuzlah akwar, asaya, aa daa akwar.

¹⁸ «Ya fa da mbəkdakwar taava akwar anda matawak hay na, daa ba. Ya vəhwə la a wuzlah akwar.

¹⁹ Menjey nekədsey fede, ndəhay da bəla kede fa da hətmaya daa saba. Ama akwar na, ka hətmaya la maja yah ta dey. Akwar may, ka da njam ta dey anda yah.

²⁰ Da pas a ta wuswa cay na, ka sərmara la, Papay aa ta yah, akwar ta yah, yah may, yah ta akwar.

²¹ «Ndaw ma təba mewey adaw, asaya, ma nar ray na, ndaw a ɳgene a wudya. Nəka, Papay na, a wudəndaw ma wudya. Yah may, ya wuda ndaw masa ma wudya, ya wuzar vaw ɳgada anja.»

²² Ta', Jud aa cəfda, a ləvar: «Bay Mahura, ka da wuzey vaw na, ɳgada ala gway, ama ɳgada ndəhay da bəla cəpa ba na, maja me?» Maa cəfda ha na, ara Jud mekele, ba na, ara Juda Iskariyawt ba.

²³ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ndaw ma wudya na, a cənya mey la may. Anda kede, Papay a wuda la may. Ala ta Papay ya da diyam fa ndaw aha, ya da njam daa slam a.

²⁴ Ndaw ma wudya ba na, a cənya mey daa ba may. Mey masa yah maa guzlda kede na, ara mey adaw ba, ama ara mey ɳga Papay, ndaw ma slərdiwa.

²⁵ «Ya fa kadakwara cek hay a tabiya, daa masa yah da wuzlah akwar kede ɔagay.

²⁶ Cay na, Papay a slərkwar Mesəfn̄ey anja la ta mezəley adaw. Ara Mesəfn̄ey a ma da jənkwar. A daa sərkadakwara cek hay tabiya. Asaya, a da sərfadakwara mey hay cəpa masa yah ma kadakwara.

14:15 14.15 14.21, 23; 15.10; 1Jn 5.3; 2Jn 6 **14:16 14.16** 7.39; 14.26; 15.26; 16.7, 13; 20.22; 1Jn 3.24; 4.13; SNM 1.4; 2.4 ‡ **14:17 14.17** Ndəhay da bəla: Ndəhay masa ma wulkam da ray Gazlavay ba, a səpam na, si cek hay da bəla gway. Nəka Jaŋ 15.18-25. **14:17 14.17** 1Kwr 2.10-16 **14:19 14.19** 16.16; 8.14

14:20 14.20 5.18 **14:21 14.21** 14.15 **14:23 14.23** CWJ 3.20 **14:24 14.24** 7.16 **14:26 14.26** 14.16

²⁷ «Ya mbəkdakwar daa zazay, njam ta zazay adfaw. Zazay adfaw a na, aŋga wal ta zazay ŋga ndəhay da bəla. Anda kede, ka daa ləkam ba, ka da zluram ba.

²⁸ Akwar ma cəndamara la, yah ma ləvey: “Ya daw la fa Papay, fa dəba ha, ya vəhwə la fa akwar, ba diya?” Da ka wudmaya na, ŋgene, kaa səmam la da ray yah ma da daw fa Papay a, maja Papay na, aa mahura da ray adfaw.

²⁹ Ya kadakwara mey a la teesed dəga wure kede amba da cek aha ma da key ŋgene ta wuswa cay na, ka təbmara mey adfaw ma fəna.

³⁰ Kwa ya fa daa guzlkwar ga daa saba, maja bay-malula, ndaw ma wa bəla kede, fa sawa. Ama kwa fa da gwa ŋga kaya cek daa ba səlak.

³¹ Ama a sawa na, amba ndəhay da bəla a sərmara ya fa wuda Papay, asaya, ya fa kata cek hay tabiya anda aŋga ma ləvya ŋga kata. Yaw, lacam! Nakwa la!»

15

Yesu a ləvey aŋga wudez ma yey babəza maaya

¹ Yesu aa guzltar a gula aŋga hay, a ləvtar: «Yah na, wudez * masa fara fara ma yey babəza maaya. Bay ŋga wudez e na, ara Papay.

² Mey-har adfaw hay cəpa masa ma yam babəza ba na, Papay a dəslta. Ama masa ma yam babəza na, aa kəlhata amba a yam babəza ma fəna.

³ Mey masa yah ma wuzdakwara kede na, ta pərkwara mevel akwar sem.

⁴ Njam macəmkaya ta yah anda yah manjakaya macəmkaya ta akwar. Mey-har ŋga wudez madəslkaya sem na, a gwa ŋga yey babəza saya daw? Aŋga letek kəne, da akwar macəmkaya ta yah daa ba na, ka da təram cek ŋga tede.

⁵ «Yah na, wudez. Akwar na, mey-har hay a. Da ndaw macəmkaya ta yah, yah may macəmkaya ta ndaw aha na, menjey ŋga ndaw aha a key la maaya fa mey ŋga Gazlavay. Maja da akwar macəmkaya ta yah daa ba na, akwar fa da gwamara ŋga key kwa meeme daa ba səlak.

14:27	14.27	16.33; 20.19, 21	14:28	14.28	8.14	14:29	14.29	13.19	14:30
14.30	12.31		14:31	14.31	15.10; Mt 26.46	*	15:1	15.1	wudez masa fara fara ma yey babəza maaya: Wudez e na, a zəlmara ta mey Pəlta «inabohi». Zlezzle Gazlavay a wa wudez e kede ta Israyel hay. Ama Israyel hay ta təram sem ŋga cek ŋga tede maja ata ma mbədfmar dəfa a Gazlavay. Anda kede, ata anda wudez ma yey babəza maaya ba. Nəka Jeremey 2.21.

15:1 15.1 Aw 10.1; Ps 80.9-12 **15:2** 15.2 Mt 3.10 **15:3** 15.3 13.10 **15:4** 15.4-5 6.56; 15.7, 10, 16; Rm 11.17-18; 2Kwr 3.5; 4.7; 1Jŋ 2.6, 28; 3.6, 24

6 Da ndaw aa macəmkaya ta yah daa ba na, a da hazakadamara ndaw aha ta cakay anda mey-har hay ŋga wudez madəsltakaya ma hazakadamara ta cakay, fa dəba ha, a kweley. A kusmamara, a pam awaw fa vəda ŋga wewurey.

7 Da akwar macəmkaya ta yah, asaya, da akwar fa təbmara mey adaw mandaw mandaw na, cacəfdam kwa cek wura wura, ka hətam la.

8 Da akwar fa kam maaya mandaw mandaw na, ndəhay a sərmara la akwar gula adaw hay. Anda kede, ndəhay a da həlmamara Papay maja.

9 Ya fa wudkwar anda Papay ma wudya may. Njam daa mewudey-vaw adaw.

10 Da akwar fa namar ray a mewey adaw na, ka njam la daa mewudey-vaw adaw. Ara anda yah ma nar ray a mewey ŋga Papay, yah manjakaya daa mewudey-vaw anja may.

11 «Yaa guzlkwar anda kede na, amba kaa səmam anda yah maa səmey kede may, asaya, amba ka njam daa meesəmey masa fara fara.

12 Ehe, ya kadakwara mewey adaw: Wudam vaw anda yah ma wudkwar kede.

13 Ndaw ma vəlda heter anja ŋga məcey maja jam anja hay na, ŋgene ara mewudey-vaw mahura.

14 Da akwar fa kamara cek masa yah ma ləvkwar ŋga key na, ŋgene akwar jam adaw hay.

15 Ya fa da zəlkwar ndəhay ma ka sləra adaw hay daa saba maja ndaw ma ka sləra na, a səra cek masa bay anja ma key tabiya ba. Ama ya zəlkwar jam adaw hay, maja cek tabiya masa yah ma cəndərwa fa Papay na, ya ta wuzdakwara cay.

16 Ma walamaya ŋga key bay akwar na, ara akwar ba. Sasəkar jak, ara yah ma walakwar. Ya walakwar na, amba ka diyam, ka kamara sləra adaw, sləra ha a da njey ŋga sərmataw. Anda kede, Papay a da vəldakwara cek masa akwar maa cəfdafamara ta mezəley adaw.

17 Cek masa yah ma wudey fa akwar na, wudam vaw.»

Mey da ray ndəhay ma da rəsmata ata Yesu ta gula anja hay

18 Yesu aa guzltar a gula anja hay saya, a ləvtar: «Da ndəhay da bəla fa rəsmakwar na, sərmara a rəsam teesed na, yah.

¹⁹ Da akwar anda ndəhay da bəla kede na, anja a wudsmakwar la maja akwar ndəhay ata hay. Ama akwar na, ndəhay ata hay ba, maja ara yah ma walakwar wal da wuzlah ata. Ata ma rəsmakwar na, maja.

²⁰ Sərfadamara mey masa yah maa guzlkwar heyey: "Ndaw ma ka sləra ɳga ndaw na, a fəna bay ɳga sləra ha ba." Da ta sərdamaya banay la na, a sərdamakwar banay la kəne may. Yaw, da ta cənmaya mey la na, a cənmakwar mey la may.

²¹ A da sərdamakwar banay a na, maja yah. A kamara anda kede na, maja a sərmara ndaw ma slərdiwa a bəla ba.

²² Da yah ma sawa a bəla ɳga wuzdatara mey ɳga Gazlavay daa ba na, anja mebərey da ray ata ɳga kərzata daa ba. Ama wure kede masa yah ma sawa a bəla ɳga wuzdatara mey ɳga Gazlavay sem kede na, ata ta mey ɳgaa guzley ɳga ləhdata daa mebərey ata daa ba.

²³ Ndaw ma rəsyə na, a key ɳgene, a rəsa Papay may.

²⁴ Yah ma key maazlə hay masa ndaw ma gwa ɳga kata ba la da wuzlah ata. Anja da daa ba na, mebərey da ray ata daa ba. Ama wure kede masa ata ma hətmatar maazlə hay a ta dey ata la kaa na, a rəsmandar ta Papay cənəga gway.

²⁵ Ama cek aha, a key anda mawuzlalakaya daa kwakwas ata, ma ləvey: "A rəsmaya ɳga tede gway."

²⁶ Yesu aa guzltar a gula aŋga hay saya, a ləvtar: «Sərmara, ndaw ma da jənkwar a sawa la. A da sawa ta fa Papay. Masa yah ma daw cay a cakay Papay na, ya slərdakwara la. Ndaw aha na, ara *Mesəfney ɳga Gazlavay, a da wuzdatara cəved masa fara fara a ndəhay. A da key sede da ray adfaw.

²⁷ Akwar may, ka da kam sede da ray adfaw, maja dəga yah ma zla sləra adfaw na, aləkwa bama haa wure kede.

16

¹ «Yah ma ləvkwar anda kede na, amba kwa da fa sərdamakwar banay na, ka təbmara mey adfaw cənəga, ka mbəkdamara ba.

² A da bəlmakwar daa way-mewuzey-mey hay ɳga Gazlavay. Asaya pas a, a wuswa la masa ndəhay ma da kədmakwar vagay na, a wulkam a key ɳgene, a kamar cek maaya ɳgada Gazlavay.

³ A da kam cek maaya ba anda kede na, maja ta sərmara Papay daa ba, asaya, maja ta sərmaya daa ba may.

⁴ Ama ya wuzdakwara anda kede na, amba da pas a ta
wuswa cay, fa kamakwar anda kede na, ka sərfadamara
yah ma wuzdakwara cay la.»

Mey da ray Mesəfnəy ɳga Gazlavay ma da ka sləra aŋga

Yesu aa guzltar saya, a lëvtar: «Dëga yah ma zla slëra adaw, yah ma wuzdakwara mey a daa ba na, maja yah dahan da cakay akwar d'agay.

⁵ Wure kede, ya da daw a cakay ndaw ma slərdiwa, kwa ndaw pal dasi akwar ma daa cəfdaya: "Ka daw ama?" na, daa ba.

⁶ Ama akwar ta mewulkey kalah majah yah ma lëvkwar anda kede he.

⁷ Yaw, ya faa guzlkwar mey masa fara fara, anga maaya
ŋgada akwar amba ya vəhey fa Papay a vad. Fara fara, da
ya ta vəhey daa ba na, *Mesəfnay ŋga Gazlavay, ndaw ma
da jənkwar heyey, fa da sawa daa ba. Ama da ya ta vəhey
la na, ya slərdakwara la.

⁸ Da ta wuswa cay na, a da wuzdatara a ndəhay da bəla
mey masa fara fara amba a sərmara mebərey ata, amba a
sərmara cəved masa maaya, asaya, amba a sərmara sariya
masa Gazlavay ma da ka.

⁹ A da sərmara mebərey ata na, maja ata ma pamaya ɳga ndaw ata fara fara ba.

¹⁰ A da sərmərə cəvəd masa maaya na, maja ya fa da vəhey nqada fa Papay, akwar fa da hətmaya daa saba.

¹¹ A da sərmara sariya masa Gazlavay ma ka na, maja Gazlavay ta kar sariya cay a bay-malula, ndaw ma wa bəla kede.

¹² «Ya fa wudsey ñgaa guzkwar da ray cek hay ga, ama wure kede na, anga ta banay amba ka cëndamara.

¹³ Da masa Mesəfnay ma wuzda mey masa fara fara da ray Gazlavay heyey ta wuswa cay na, a da wuzdakwara mey masa fara fara da ray cek hay tabiya. Mey masa aa ma daa guzlda na, a sawa ta fa gədanj anja ba. Ama a daa guzley mey masa anja ma cəndərwa da vad. A da wuzdakwara cek ma da key ңgada fa mey.

¹⁴ Mesəfnəy a na, a da wuzdərwa gədañ adaw amba ndəhay a həslmaya ray majə cek hay tabiya aa ma wuz-dakwara na, a cəndərwa fa yah.

¹⁵ Cek hay tabiya masa Papay ma wata na, yah ma wata may. Ara maja ñgene, yah maa guzlkwar, ya lëvey cek hay tabiya masa Mesøfnay a ma wuzdakwara na, a cøndørwa fa yah.»

Mey da ray gula hay ñga Yesu ma da tøwam ta ma daa sømam

¹⁶ Yesu aa guzltar a gula an̄ga hay saya, a løvtar: «Menjey nekødsey fede, akwar fa da høtmaya fa dey daa saba. Fa døba ha nekødsey na, ka høtmaya la saya.»

¹⁷ Maja ñgene, gula an̄ga hay siya aa guzlam da wuzlah ata, a løvam: «Aa guzln̄dakwar, a løvey: "Menjey nekødsey fede, ka høtmaya fa dey daa saba. Fa døba ha nekødsey na, ka høtmaya la saya." Yaw, a løvey saya: "Ya da daw fa Papay a vad." Mey hay a kede na, a wudey ñga løvey me? Fa døba ha nekødsey na, ka høtmaya la saya.»

¹⁸ A løvey: "Menjey nekødsey" na, a wudey ñga løvey me? Mey a, a cøney ba.»

¹⁹ Yesu a søra gula an̄ga hay fa wudam ñgaa cøfdamara. Anda kede, ta', aa guzltar, a løvtar: «Ya taa guzlkwar la, ya løvkwar: "Menjey nekødsey fede, akwar fa da høtmaya fa dey daa ba. Fa døba ha nekødsey na, ka høtmaya la saya." Kaa cøfdam vaw da wuzlah akwar na, ñga sørey mey a kede daw?»

²⁰ Ya fa løvkwar fara fara, cay na, ka tøwam la, kaa huram la da wuzlah akwar, ama ndøhay da bøla siya na, aa sømam la. Ka laløkam la, ama fa døba ha, kaa sømam la.

²¹ «Wulkam da ray ñgwas ta hwad taw! Da masa fa da yei na, hwad a, a sørda banay. Ama da bøzey ta yawa cay na, a sørfada banay a saba, aa sømey maja aa ma høtey bøzey mawiya.

²² Wure kede akwar may, daa mewulkey, ama ya høtkwar la saya. Anda kede, ka daa sømam, kwa ndaw ma da tøkakwar ñgaa sømey a daa ba sølak.

²³ Ta pas a ñgene, ka sørmata cek hay cøpa la, akwar fa daa cøfdafamaya ñga sørey cek daa saba. Yaw, ya fa løvkwar fara fara, da kaa cøfdam kwa meeme fa Papay ta mezøley adaw na, Papay a, a vøldakwara la.

²⁴ Haa wure kede, ka taa cøfdam cek ta mezøley adaw daa ba aran̄. Anda kede, cacøfdam cek, ka høtam la amba ka njam daa meesømey masa fara fara.»

Mey da ray gøðaŋ ñga Yesu da ray bøla

²⁵ Yesu aa guzltar a gula an̄ga hay saya, a løvtar: «Yah maa guzlkwar tabiya na, ta mey-menjey. Yaw, pas a, a

wuswa la masa yah ma daa guzlkwar ta mey-menjey saba, ya da kadakwara mabara ñga mey da ray Papay.

²⁶ Ta pas ñgene na, ka daa cëfdam cek fa Papay ta mezøley adaw. Ka da wulkam ara yah ma daa cëfdakwara Papay kwa? Kay, kène ba, ama ara akwar ta ray akwar ma daa cëfdamara,

²⁷ maj a Papay a ta ray anja a wudkwar. A wudkwar na, maj a akwar ma wudmaya, asaya, maj a akwar ma tëbmara ya sawa na, da fa anja.

²⁸ Ya sawa a bëla kede na, da cakay Papay. Wure kede, ya da mbékda bëla ha, ya da vëhey ñgada fa Papay a.»

²⁹ Gula anja hay a mbëd' damara, a lëvmar: «Nëka, wure kede, ka fa wuzdérwa mey a maaya maaya, ka faa guzley ta mey-menjey daa saba.

³⁰ Wure kede, ala fa sërmara, kah na, ka sërt a cek hay tabiya. Cek masa ndaw ma wudey ñgaa cëfdaka na, ka ta sëra sem. Maj a ñgene, ya tëbmara, kah na, ka sawa da fa Gazlavay.»

³¹ Yesu a mbëd'datar a lëvtar: «Wure kede na, akwar ma tëbmara la, ya sawa da fa Gazlavay dëba daw?»

³² Yaw, pas a, a sawa la, ta wuswa cay, masa akwar tabiya ka daa kwacam ray pal pal, kwa waawa a da daw a way anja, ka da mbëkdamaya taava adaw. Ama fara fara, yah taava adaw ba, maj a Papay aa ta yah.

³³ Yah maa guzlkwar mey tabiya kede na, amba akwar masa macëmkaya ta yah kede, ka njam daa zazay. Ka sëram banay la da bëla kede, ama kam gëdanj. Yah na, ya ta fëna bëla ha sem ta gëdanj.»

17

Yesu a dërey danjgay maj a gula anja hay

¹ Fa dëba ha, Yesu maa guzltar cay a gula anja hay heyey na, ta', a bañgada dey a vad, a dërey danjgay a Gazlavay, a lëvey: «Papay, pas masa yah ma da sërey banay na, ta wuswa cay. Wuzdérwa gëdanj adaw, yah Bëzey akah, a ndëhay, amba yah may, ya wuzdérwa gëdanj akah a ndëhay.

² Ka ta vëlya gëdanj la ñga wey da ray ndëhay tabiya da bëla. Anda kede, ya da vëltar heter mendëvey ba ñgada ndëhay masa kah ma vëldatiwa asi har adaw.

³ Heter mendəvey ba ha na, ara amba ndəhay a sərmaka, kah na, Gazlavay pal masa fara fara, asaya, ara amba a sərmaya, yah Yesu *Kəriste masa kah ma slərdərwa.

⁴ Masa yah da bəla kede na, ya ta wuzdatara gədañ akah cay a ndəhay. Asaya, yah ma ndəvda sləra masa kah ma vəldiwa ɳga key cəpa.

⁵ Wure kede, Papay Bay Gazlavay, vəhdəya fa mey akah, həslyə ray saya, anda kah ma həslyə ray daa masa yah da cakay akah dəga bəla ta zlar ɳga ləmey daa ba araq heyey.

⁶ «Yah ma wuzdaka la a ndəhay masa kah ma walata da bəla ɳga njam asi har adaw, amba a sərmaka. Ahaw, ndəhay a na, ara ɳga akah hay, ama kah ma vəldatiwa la asi har adaw, anda kede, fa cənmaka mey.

⁷ Wure kede, a sərmara cek hay tabiya masa ɳga yah na, a samawa ta fa kah.

⁸ A sərmara na, maja mey masa kah ma wuzdiwa na, yah ma wuzdatara la, ta cəndamara la. A sərmara fara fara ya sawa da fa kah, asaya, ta təbmara la ara kah ma slərdiwa.

⁹ «Ya dərey dəngay na, maja ndəhay a, ba na, maja ndəhay da bəla cəpa ba. Ahaw, ya dərey dəngay maja ndəhay masa kah ma vəldatiwa asi har adaw. Ata na, ndəhay akah hay.

¹⁰ Yaw, ndəhay adaw hay tabiya na, ara ndəhay akah hay. Asaya, ndəhay akah hay tabiya na, ara ndəhay adaw hay. Ya fa wuzda gədañ adaw ta fa ndəhay masa kah ma vəldatiwa ha.

¹¹ Menjey nekədəy fede, ya da mbəkda bəla. Ata na, ata da bəla kede mandaw mandaw. Ya da vəhey ɳgada fa kah. Papay Bay Gazlavay pal, nəkfatar dey ta gədañ akah, gədañ masa kah ma vəldiwa heyey. Anda kede, a da njam macəmkaya pal anda aləkwa cew e macəmkaya pal.

¹² Daa masa ala bama heyey na, ya ta nəkfatar dey la ta gədañ masa kah ma vəldiwa. Yah ma nəkfatar dey la, kwa ndaw pal taa zəfey daa ba, si ndaw masa ma daa zəfey cənəga, anda mey ɳga Gazlavay mawuzlalakaya zlezzle * ma ləvey heyey.

¹³ Papay, wure kede, ya fa da vəhey fa kah. Yaa cəfsaka anda kede daa masa yah da bəla kede amba ndəhay a, aa səmam anda yah maa səmey, a njam daa meesəmey masa fara fara.

17:3 17.3 1Jn 5.20 **17:4 17.4** 4.34 **17:5 17.5** 1.1-2; 8.58; 17.24 **17:6 17.6** 17.26 **17:10 17.10** 15.8 **17:11 17.11-12** 6.39; 13.18; **macəmkaya pal:** 10.30; 17.21-23; Gal 3.28 * **17:12 17.12** mey ɳga Gazlavay mawuzlalakaya zlezzle: Nəka Ps 41.10ta Jan 13.18. **17:13 17.13** 15.11

¹⁴ Yah na, yah ma wuzdatara mey akah la a ndəhay adaw hay, ama ndəhay siya da bəla fa rəsmata, maja ata na, ara ndəhay ɳga bəla saba. Yah may, yah ndaw ɳga bəla ba.

¹⁵ Papay, ya taa cəfdəka amba ka badata da bəla kede la na, daa ba, ama yaa cəfdəka na, amba ka nəkfatar dey maja bay-malula a da katar cek maaya ba.

¹⁶ Ata na, ara ndəhay ɳga bəla kede ba anda yah ndaw ɳga bəla kede ba may.

¹⁷ Mey akah na, ara mey masa fara fara. Tərdata ndəhay a ɳga ndəhay akah hay ta fa mey akah masa fara fara ha.

¹⁸ Ehe, ya fa slərdata fa ndəhay da bəla anda kah ma slərdiwa may.

¹⁹ Yah na, ya vəldakawa heter adaw maja ata, amba ata may, a təram ndəhay akah hay fara fara ta fa mey akah masa fara fara kede.

²⁰ «Ya dərey dəngay na, maja ndəhay adaw hay kede daada ba, ama ya dərey dəngay maja ndəhay ma da pamaya ɳga ndaw ata fara fara ta fa mey masa ata ma da wuzdamatara.

²¹ Anda kede, maaya na, ndəhay a njam macəmkaya pal anda kah Papay, kah ta yah, yah may, yah ta kah. Maaya na, a njam ta aləkwa, amba ndəhay siya da bəla a sərmara ara kah ma slərdiwa.

²² Yah ma vəldatara gədañ masa kah ma vəldiwa heyey cay amba a njam macəmkaya pal anda yah ta kah macəmkaya pal may.

²³ Yah macəmkaya ta ata anda kah macəmkaya ta yah. Anda kede, a da njam macəmkaya pal maaya maaya ma fəna, amba ndəhay siya da bəla a sərmara ara kah ma slərdiwa a bəla, asaya, amba a sərmara ka fa wudsta anda kah ma wudya.

²⁴ «Papay, ahaw, kah ma vəldatiwa ndəhay a la. Aa slam da vad masa yah ma da njey a hwad a na, ya wudsey anja ya njam bama ta ata. Anda kede, a hətmar gədañ masa kah ma vəldiwa heyey la, aa səmam da ray a. Vəldiwa gədañ a, maja ka fa wudya dəga bəla ta ləmey daa ba aran.

²⁵ Papay, ndaw ma ka cek ta cəved e, ndəhay siya ga da bəla na, ta sərmaka daa ba aran. Yah na, ya ta sərka cay, asaya, ndəhay adaw hay ta sərmara cay ara kah ma slərdiwa a bəla.

²⁶ Papay, ya ta wuzdaka la a ndəhay adaw hay a, amba a sərmaka. Ya wuzdaka la amba a sərmaka cəŋga, amba a

wudam vaw anda kah ma wudya kalah kedé, asaya, amba ya njey macémkaya ta ata.»

18

A kərzamara Yesu

(Matiye 26.47-56; Mark 14.43-50; Luk 22.47-53)

¹ Masa Yesu ma dərey dangay cay na, ta', a diyam ta gula anja hay a dey lañgar ḥga wayam ḥga Sedərañw. Fetede na, jerne daha. A mbəzam ta gula anja hay a, aa jerne he.

² Yaw, Juda, ndaw ma da vəlda Yesu a har masa-gəra anja hay heyey, a səra slam aha, maja Yesu ta diyam la dey weewe a hwad a ta gula anja hay a.

³ Juda a ḥgəley sewje hay ga, asaya, a ḥgəley ndəhay ma jəda *Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay. Ara *bay-ray hay ḥga ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay ta *Fariza hay ma slərdamata. Ta', a diyam aa jerne he dəba. Ata cəpa ta cek hay ḥga vəram, ta petərla hay, lej awaw mandəvdatatakaya fa har fa har.

⁴ Yesu na, ta səra cek ma da hətfar sem. Da ray ḥgene, a ḥgəchey ḥgada fa ata, aa cəfdata, a ləvtar: «Ka səpam na, wa?»

⁵ A mbəfdamara, a ləvmar: «Ya səpam Yesu ndaw *Nezeret.» Ta', a ləvtar: «Yesu a na, ara yah.» Juda, ndaw ma da vəlda Yesu a heyey, aa da wuzlah ata.

⁶ Masa Yesu a maa guzley, ma ləvey: «Yesu a na, ara yah» heyey na, a zluram. Da ray ḥgene, a ḥgəcham ta dəba ta dəba, a təfdam zlambəla'-la'-la' a hwayak.

⁷ Ta', Yesu aa cəfdata saya, a ləvtar: «Ka səpam na, wa?» A mbəfdamara, a ləvmar: «Ya səpam Yesu ndaw Nezeret.»

⁸ Yesu a ləvtar: «Yah ma ləvkwar la Yesu a na, ara yah. Da ka səpam yah na, mbəkdamata ndəhay siya kedé ḥga diyam!»

⁹ A key anda kede na, amba mey ḥga Yesu daa medərey-dangay anja heyey a key. Mey a, a ləvey: «Kwa ya taa zədəy ndaw pal dasi ndəhay masa kah ma vəldatiwa heyey na, daa ba.»

¹⁰ *Simañw *Piyer na, anja ta dəlaw da har. Ta', a mədərwa daa way a, a ḥgəma madərlam ḥga *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay kaa heyey, cərah! a cərhara sləmay ta dey ḥga zəmay. A zəlmara ndaw masa Simañw ma cərhara sləmay a na, Malkus.

¹¹ Ama ta', Yesu aa guzlar a Piyer, a ləvar: «Mada dəlaw akah aa way a. Ka wulkey banay masa Papay ma wudey ya səra na, ɳga wusfaya ba daw?»

A handamara Yesu fa Han

¹² Sewje hay ga ta *bay-ray ata lej ndəhay ma jədfa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay masa mahura hay ɳga *Jəwif hay ma slərdamata heyey na, a kərzamara Yesu dəba, a jəwmara.

¹³ A handamara teesed na, a way Han *. Han aha na, ara mesey ɳga Kayif. Kayif e may, ara ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay ta mevey a ɳgene.

¹⁴ Daa ɳgene na, Kayif a taa guzltar la ɳgada mahura hay ɳga Jəwif hay, a ləvtar: «Maaya na, ndaw pal a məcsey, da ray aləkwa Jəwif hay tabiya ma da paslakwa.»

Piyer a cey Mey a ləvey aŋga gula ɳga Yesu ba (Matiye 26.69, 70; Mark 14.66-68; Luk 22.55-57)

¹⁵ Ata *Simajw *Piyer ta gula ɳga Yesu laŋgar daha a səpmar wurzay ɳga Yesu a. *Ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay a, a səra gula ɳga Yesu laŋgar a. Da ray ɳgene, ta', gula ha a mbəzam ta Yesu a, a way ndaw mahura ha.

¹⁶ Ama Piyer na, aŋga ta daa ambaw, gweegwe fa mey-mbew. Gula laŋgar masa ndaw mahura ha ma səra heyey na, ta', a bawa aa ambaw, aa cəfcə dam ma jədfa mey-mbew e ɳga mbəzdərwa Piyer. Ta', Piyer a mbəzey.

¹⁷ Dam ma jədfa mey-mbew e aa cəfdə Piyer, a ləvar: «Hey! kah na, ndaw pal dasi gula hay ɳga ndaw aha may, ba diya?» Piyer a mbəsdara, a ləvar: «Kay! Yah na, gula aŋga ba.»

¹⁸ Ndəhay ma ka sləra fetede lej ndəhay ma jədfa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay heyey ta gədəm awaw la, fa sətmara majə memed fa key. Piyer heyey aa da cakay ata, fa sətey awaw a may.

Yesu fa mey ɳga Han

(Matiye 26.59-66; Mark 14.55-64; Luk 22.66-71)

¹⁹ *Ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay aa cəfdə Yesu da ray gula aŋga hay ta da ray mey masa aa maa sərkadatara a ndəhay.

18:11 18.11 Mt 20.22; 26.39 * **18:13 18.13** Han ta key mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay la teesed da ray Kayif. Da ray ɳgene, Jəwif hay ga fa pamara ɳga ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas cənja. **18:13**
18.13 18.24; Lk 3.2 **18:14 18.14** 11.49-50 **18:15 18.15-16** Mt 26.28 **18:17**
18.17 18.25

²⁰ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ya taa guzley la fa mey ḥga ndəhay tabiya, ya taa sərkedey ndəhay la mandaw mandaw daa *way-mewuzey-mey ḥga Gazlavay ta daa *Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay masa *Jəwif hay ma cəmam tabiya a hwad a. Yah ma bey mey ta bey daa ba səlak.

²¹ Kaa, kaa cəfsaya na, maja me? Daw fa ndəhay ma cəndamara mey adaw, cacəfdəta, ata na, a sərmara mey masa yah ma wuzdatara ha maaya maaya.»

²² Daa masa Yesu faa guzley anda kede na, ndaw pal dasi ndəhay ma jəda Way-mekey-kwakwas fetede, a sləngar matapa-har a Yesu. Ta', aa guzlar, a ləvar: «A mbədfam mey ḥgada *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay na, kəne daw?»

²³ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Da yah maa guzley mey maaya ba la na, wuzdiwa taw. Yaw, da yah maa guzley mey maaya la na, anja ka kədya fa me?»

²⁴ Fa dəba ha, Han a ləvtar a ndəhay heyey ḥga handamara fa Kayif, ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Jəwif hay ta mevey a ḥgene. Yesu a, majəwkaya cənqə.

*Piyer a cey mey a ləvey anja gula ḥga Yesu ba cənqə
(Matiye 26.71-75; Mark 14.69-72; Luk 22.58-62)*

²⁵ Masa *Simaŋw *Piyer fa sətey awaw fetede heyey na, ndəhay fetede he, aa cəfsamara, a ləvmar: «Kah na, gula pal da wuzlah gula hay ḥga ndaw aha may, ba diya?» Ama Piyer a cada mey, a ləvey: «Kay! yah na, gula anja ba.»

²⁶ Fetede, ndaw ma ka sləra ḥga *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay daha. Ndaw aha ara səkway ḥga ndaw masa Piyer ma cərhara sləmay heyey. Ndaw aha, aa guzlar a Piyer, a ləvar: «Kah na, yah ma hətkwar la ta ata ndaw aha daa jerne, ba diya?»

²⁷ Piyer a cada mey cənqə. Daa ḥgene, gwagwalak ta', a cey dəy.

*Yesu fa mey ḥga Bay Pilat
(Matiye 27.1, 2, 11-14; Mark 15.1-5; Luk 23.1-5)*

²⁸ Pərek pərek, a badamara Yesu da way Kayif, a handamara a way Pilat, Bay Rawma. Ama mahura hay ḥga *Jəwif hay na, a mbəzam a way a ba, maja a wudam ḥga zləbmara kwakwas ata ba, anda kede amba a gwamara ḥga zəmey dəf ḥga gwagway ḥga *Pak.

²⁹ Maja ŋgene, Bay Pilat, a bawa aa ambaw, a høtfatar. Ta', aa cøfdata, a løvtar: «Ka kørzamørwa ndaw a kede na, a kawa me?»

³⁰ A mbøddamara, a løvmar: «Da ta key cek malamba daa ba na, anja ya handamørwa fa kah la daw?»

³¹ Bay Pilat a mbøddata, a løvtar: «Akwar ta ray akwar, ŋgelmara ndaw a, døslmara sariya anja anda kwakwas akwar ma løvey.» Mahura hay ŋga Jøwif hay a mbøddamara, a løvmar: «Ala na, ta cøved ŋga kødøy ndaw vagay daa ba.»

³² Cek aha, a key anda kede na, amba Yesu a møcey fa hwadam mazlangalakaya anda aa ma løvey a da møcey heyye.

³³ Bay Pilat a mbøzey ta ray ŋgada way, a zøla Yesu. Ta', aa cøfda, a løvar: «Kah na, bay ŋga Jøwif hay daw?»

³⁴ Yesu a mbøddata, a løvar: «Kaa guzley anda kede na, ara mewulkey akah daw, da daa ba, ara ndøhay ma kadamatkawa daw?»

³⁵ Bay Pilat a mbøddata, a løvar: «Yah na, ndaw Jøwif daw? Ara søkway akah hay ta *bay-ray hay ŋga ndøhay ma ka kwakwas akwar hay ma handamatkawa fa yah kede. Kaa ka key maaya ba na, me?»

³⁶ Yesu a mbøddata, a løvar: «Ya wey da ray ndøhay na, da bøla kede ba. Da yah bay da bøla kede na, anja gula adfaw hay a kødfam vaw la amba mahura hay ŋga Jøwif hay a kørzamaya ba. Ama wure kede, ya fa wey da ray ndøhay da bøla kede daa ba.»

³⁷ Da ray ŋgene, Bay Pilat aa cøfda, a løvar: «Kaa kah na, bay døba daw?» Yesu a mbøddata, a løvar: «Anda kah ma løvey, yah bay. Ya yawa, ya sawa a bøla na, ŋga wuzdatara mey masa fara fara a ndøhay. Kwa waawa ma søpey cøved masa fara fara na, ara ndaw ma jøkey slømay fa mey adfaw.»

³⁸ Bay Pilat a mbøddata, a løvar: «Mey masa fara fara na, mey wura?»

A kamar sariya a Yesu

(Matiye 27.15-31; Mark 15.6-20; Luk 23.13-25)

Masa Bay Pilat maa guzley la anda kede na, ta', a bawa aa ambaw saya fa mey ŋga Jøwif hay. A løvtar: «Yah na, yah ma høtey cek tøde ŋga kødøy ndaw kede vagay na, daa ba.»

³⁹ Yaw, anda kwakwas akwar ma wudey na, si ya pøskakwar ndaw pal daa førsøne ta gwagway ŋga *Pak.

Anda kede, ka wudam na, ya pëskakwar bay ñga *Jëwif hay daw?»

⁴⁰ A wudam, a lëvam: «Kay! ka mbékda ndaw kede ba. Ama pëskandar na, Barabas.» Barabas a na, ara ndaw-mayal ma sla d'ay ñga ndaw.

19

¹ Ta', Bay Pilat a lëvtar a sewje hay ñga slëdmara Yesu ta laway.

² Sewje hay a cam hatak, a padamar ray anda gursaw ñga bay. Asaya, a këzlm̄ar zana magaza ñga bay hay fa vaw.

³ Ta', a ñgëcham a cakay a, a sasanjoram a ray a, a lëvmar: «Zay daw, bay ñga Jëwif hay?» Fa dëba ha, kanj! kanj! a vëlmar matapa-har.

⁴ Ta', Bay Pilat a bawa aa ambaw saya, aa guzltar a Jëwif hay, a lëvtar: «Dagay, jëkam slëmay! Ya da badakwara ndaw aha aa ambaw amba ka sërmara kwa ya ta hëtey cek maaya ba masa anja ma ka na, daa ba.»

⁵ Yesu ta', a bawa aa ambaw dëba. Anja ta gursaw ñga hatak heyey da ray, leñ zana magaza heyey fa vaw. Pilat aa guzltar, a lëvtar: «Ehe ndaw aha!»

⁶ Ama masa *bay-ray hay ñga ndëhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay ta ndëhay ata hay ma hëtmar na, a wudam ta gëdañ, a lëvam: «Dëra fa hwadam mazlangalakaya! Dëra fa hwadam mazlangalakaya!» Pilat aa guzltar saya, a lëvtar: «Ehe, ñgëlmara ndaw aha, dërmara ta har akwar fa hwadam mazlangalakaya ha, maja yah na, kwa yah ma hëtey cek maaya ba masa anja ma ka na, daa ba.»

⁷ Jëwif hay a mbëddamara, a lëvmar: «Kwakwas ala daha, anda kwakwas a ma lëvey na, si mekëdsey ndaw aha kede vagay maja taa guzley la, a lëvey anja Bëzey ñga Gazlavay.»

⁸ Masa Bay Pilat ma cënda anja ma lëvey anja Bëzey ñga Gazlavay na, mandërzay a kar ta gëdañ ta gëdañ.

⁹ A mbëzey a way saya, ta', aa cëfda Yesu a, a lëvar: «Kah na, ka sawa dama?» Ama kwa Yesu ta mbëddara daa ba.

¹⁰ Da ray ñgene, Bay Pilat aa guzlar, a lëvar: «Kaa guzley ba kede na, ñgada yah, ba diya? Ka sëra, yah na, ya gwa ñga mbékda, da daa ba, ya gwa ñga dërka fa hwadam mazlangalakaya, ba diya?»

¹¹ Yesu a mbëddara, a lëvar: «Ka gwa ñga wey da ray adaw ba, si Bay Gazlavay ma vëlka cëved. Anda kede,

ndaw ma veldaya asi har akah kede ta key meborey sem ma fanka.»

¹² Masa Bay Pilat ma cenda Mey a kede na, a səpey coved amba a mbekda Yesu. Ama Jewif hay a, a wudam ta gədanj, a ləvam: «Da kah ma mbekda ndaw kede sem na, ŋgene, kah jam ŋga bay mahura *Sezere * saba. Kwa waawa ma pa ray anja ŋga bay na, ara masa-gera ŋga bay mahura Sezere, ba diya?»

¹³ Masa Bay Pilat ma cenda Mey a kede saya na, ta', a baderwa Yesu aa ambaw saya. A njey a ray jaŋga anja mekey sariya mapakaya da ray slam macacəlkaya ta anjwa mezəley ta Mey *Hebore «Gabata».

¹⁴ Ara ta pas mediyey vaw ŋga key gwagway ŋga Pak. Ta wuzlah-pas † na, Bay Pilat a ləvtar a Jewif hay a: «Ehe bay akwar.»

¹⁵ Ama a wudam ta gədanj, a ləvam: «Kəda vagay! Kəda vagay! Dəra fa hwadam mazlaŋgalakaya.» Bay Pilat a mbəddatar, a ləvtar: «Bay akwar gway na, ka wudam ya dərkwara fa hwadam mazlaŋgalakaya gway daw?» *Bay-ray hay ŋga ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay a mbəddamar, a ləvmar: «Bay ala mahura mekele na, daa ba, si bay Sezere gway.»

¹⁶ Anda kede, Bay Pilat a vəldatara Yesu amba a dərmara fa hwadam mazlaŋgalakaya. Ta', a kərzamara Yesu dəba.

*A dərmara Yesu fa hwadam mazlaŋgalakaya
(Matiye 27.32-44; Mark 15.21-32; Luk 23.26-43)*

¹⁷ A badamərwa Yesu daa berney. Daa masa fa badamərwa ha na, Yesu fa la hwadam mazlaŋgalakaya masa ata ma da dərmara fa vədə. A handamara ŋgadaa slam mezəley ta Mey *Hebore «Gwalgwata», anda meləvey, «slam anda tetesl ŋga ray ŋga ndaw.»

¹⁸ Fetede, sewje hay ta', a dərmara Yesu fa hwadam mazlaŋgalakaya ha. A dəram ndəhay cew saya a cakay a, pal ta har-zəmay, lanjar ta har-gula, Yesu na, aa da wuzlah.

¹⁹ Bay Pilat ta', a ləvtar a ndəhay ŋga wuzlalam Mey ma ləvey: «Yesu ndaw *Nezeret, bay ŋga *Jewif hay.» Asaya, a ləvtar ŋga sləpmara fa hwadam masa Yesu mazlaŋgalakaya fa vədə heyey.

19:11 19.11 10.18 * **19:12 19.12** Sezere ara bay mahura ŋga Rawma hay ma wey da ray hwayak hay ga, kwa hwayak ŋga Jewif hay may. **19:12 19.12** 18.37; Lk 23.2; SNM 17.7 † **19:14 19.14** ta wuzlah-pas: Ta Mey Gerek a ləvey «bərey maakwaw.» Da Jan a sləfa anda Jewif hay na, bərey maakwaw ara ta wuzlah-pas fa aləkwa Mafaw hay. Da Jan a sləfa anda Rawma hay na, ara slam ben! ben! fa aləkwa. Nəka Mk 15.25.

²⁰ Jəwif hay ga ta jaŋgamara mey mawuzlalakaya ha la maja slam masa ata ma dərmara Yesu a na, aŋga gweegwe ta berney a. Asaya, ndəhay ga ta jaŋgamara mey a la maja mey a mawuzlalakaya na, ta mey Hebəre ta mey Leten lej ta mey Gerek ‡.

²¹ Maja ŋgene, *bay-ray hay ŋga ndəhay ma ka kwakwas ŋga Jəwif hay aa guzlm̄ar, a ləvmar: «Ka da mbəkda mey a mawuzlalakaya “Bay ŋga Jəwif hay” anda ŋgene ba. Ama mbədd̄a, wuzlala: “Ndaw aha ta ləvey la: Yah na, yah bay ŋga Jəwif hay”».

²² Bay Pilat a mbəddatar, a ləvtar: «Cek masa yah ma wuzlala sem na, a da njey mawuzlalakaya anda ŋgene.»

²³ Masa sewje hay ma dərmara Yesu fa hwadam mazlan̄galakaya cay na, ta', a həlmata zana aŋga hay, a wunkamara slam məfad̄, fa sewje he fa sewje he. Mambəkakaya zana aŋga maazəma masa mezəvey a daa ba dəga da vad haa kasl a hwayak.

²⁴ Sewje hay a, aa guzlam da wuzlah ata a ləvam: «Ya da ŋgərkwa zana ha ta ŋgərey ba, ama kədkwa caca amba ndaw pal a la.» Cek aha a key anda mey ŋga Gazlavay mawuzlalakaya zleezle ma ləvey:

«Ta wunkamara zana adfaw hay sem da wuzlah ata, zana maazəma na, a kəd̄am caca amba ndaw pal a la.» Yaw, kede he ara cek masa sewje hay ma kamara.

²⁵ Ata mamaŋ ŋga Yesu, ta dam-mamaha, ta *Mari ŋgwās ŋga Kəlawpas, lej Mari da Magdala, malacatakaya da cakay hwadam mazlan̄galakaya masa ata ma dərmara Yesu fa vədfa heyey.

²⁶ Yesu a nəka mamaha. Gula aŋga masa aa ma wudə kalah heyey may, aa da cakay mamaha ha. Ta', Yesu aa guzlar a mamaha, a ləvar: «Mamay, ŋgene na, bəzey akah.»

²⁷ Ta', aa guzlar a gula aŋga ha, a ləvar: «ŋgene na, mamakw.» Dəga ta pas a ŋgene gula ŋga Yesu a ta', a ŋəla Mari a way aŋga.

(Matiye 27.45-56; Mark 15.33-41; Luk 23.44-49)

²⁸ Daa ŋgene, Yesu a səra ta ndəvda sləra aŋga cay. Ta', aa guzley, a ləvey: «Yam fa kaya.» Aa guzley anda kede na, amba mey mawuzlalakaya daa cərewel ŋga Gazlavay zleezle heyey na, a key.

²⁹ Fetede, kwakulam daha marəhkaya ta yam ŋga babəza ŋga wudez meekwerek e. Sewje hay a jəhwəbam cek anda

‡ **19:20 19.20** Mey Hebəre ara mey Jəwif, Leten ara mey Rawma, Gerek ara mey masa ndəhay ga ma cəndamara daa hwayak hay mekele mekele ŋga Rawm.

19:24 19.24 Ps 22.19 **19:25 19.25** Mt 27.55-56; Lk 23.49 **19:26 19.26** 13.23

19:28 19.28 Ps 22.16

gagəmay aa yam a heyey, a tərvadəmara fa mey ɳga zlanday, a təldamara a mey Yesu.

³⁰ Yesu maa səba yam ɳga babəza ɳga wudez meekwerek e heyey cay na, ta', aa guzley, a ləvey: «Sləra adaw tabiya, ta ndəvey cay.» Fa dəba ha, a jəkwda ray, pam! a məcey.

Sewje a sləka Yesu aa cakay

³¹ Yesu a məcey na, ta pas masa *Jəwif hay fa diyam vaw ɳgadaa *pas meməskey-vaw. Ta pas a ɳgene, mahura hay ɳga Jəwif hay a wudam vagay hay a njam fa hwadam mazlangalakaya hay heyey saba, asaya, majə pas meməskey-vaw § a ɳgene a fənta pas hay meməskey-vaw siya. Da ray ɳgene, ta', aa cəfdəmara Bay Pilat ɳga ɳgərfey salay * hay ɳga ndəhay fa hwadam mazlangalakaya, asaya, ɳga padamatərwa salay da ray hwadam hay a.

³² Anda kede, sewje hay a ɳgərfəmara salay hay ɳga ndaw ɳgeeme ta ɳga ndaw ɳga dey cew e masa madərtakaya da cakay Yesu heyey dəba.

³³ A wusam ɳga ɳgərfəmara salay hay ɳga Yesu may na, a hətfamar ta məcey sem. Anda kede, kwa ta ɳgərfəmara salay anja hay daa saba.

³⁴ Ama sewje pal da wuzlah ata, ta', a sləka ta zəwet aa cakay. Wure ɳgene, mambaz ta yam a mbədwa.

³⁵ Ndaw ma kada mey a kede na, ta hətar la ta dey anja †. Mey masa aa ma kada na, ara mey fara fara. Yaw, anja na, a səra ara mey fara fara. Anda kede, a kada mey a na, amba akwar may, ka təbmara mey a.

³⁶ Cek hay a tabiya ma kam kede na, anda mey ɳga Gazlavay mawuzlalakaya zleelze, ma ləvey: «Kwa fa da ɳgərfamar tetesl pal daa ba.»

³⁷ Asaya, mey ɳga Gazlavay mawuzlalakaya mekele daha, a ləvey: «A hətmar ndaw masa ata ma sləkmara la.»

A jəhmara vagay ɳga Yesu

(Matiye 27.57-61; Mark 15.42-47; Luk 23.50-56)

³⁸ Fa dəba ha, ndaw da slala Arimate daha, mezəley *Jawzef. Ta', a daw fa Bay Pilat ɳgaa cəfdarawa vagay ɳga Yesu amba a jəha. Jawzef e na, ara ndaw ma təba mey ɳga Yesu, ama ta wuzda vaw anja daa ba majə a zlurey

19:29 19.29 Ps 69.22 § **19:31 19.31** Pas meməskey-vaw a, a fənta pas meməskey-vaw siya na, majə ara ta gwagway ɳga Pak. * **19:31 19.31** menjərfey salay: A ɳgərfəmatara salay na, amba a məcam fiyaw. **19:31 19.31** Mew 21.22-23 **19:34 19.34** 1Jn 5.6 † **19:35 19.35** Jan aa guzley da ray anja ray anja. Nəka Jan 19.26; 20.2; lej 21.24. **19:35 19.35** 15.27; 21.24
19:36 19.36 Ps 34.20-21; Mab 12.46 **19:37 19.37** Zak 12.10; CWJ 1.7

ta mahura hay ወገ *Jewif hay. Bay Pilat ta vølar cøved la. Anja ta', a daw a la vagay a.

³⁹ Nikwedem, ndaw masa ma høtfar Yesu a ta tavad heyey, ta', a diyam cew e ta Jawzef ወገ jøhey vagay a. Nikwedem ta ley mal mezey maaya ወገ cek mezøley «*mir» majahadakaya ta cek mezøley «aløwes» la a har, a føna kølew kwakwar maakar.

⁴⁰ Ata cewete ta', a lamara vagay ወገ Yesu a, a zløngmara ta masлага, a takwadamar mal heyey anda Jøwif hay ma kamara daa masa ata fa da zløngam vagay.

⁴¹ Daa slam masa ata ma dørmara Yesu a na, jerne daha. Daa jerne he cøvay mawiya daha, kwa ta pam vagay a hwad a daa ba araŋ.

⁴² A jøhmara Yesu aa cøvay a na, maja ara hakwad, *pas memøskey-vaw gweegwe cay, asaya, maja cøvay a gweegwe fetede.

20

Yesu a sløkdawa daa memøcøy

(Matiye 28.1-8; Mark 16.1-8; Luk 24.1-12)

¹ Taa pørek ta luma ወገ Gudal, slam ben! ben! *Mari da Magdala, a daw ወገ nøkørwa cøvay ወገ Yesu. A wusey a mey cøvay a, a da nøkey dey na, beeler mahura ma gørca mey ወገ cøvay a maŋgøchadakaya ta cakay.

² Anda kede, takw! a høla mahway ንગዳል fa ata *Simajw *Piyer ta gula laŋgar masa Yesu ma wufa kalah heyey. Ta', aa guzltar, a løvtar: «Ta lamara vagay ወገ Bay Mahura Yesu sem daa cøvay, ya sørmara a pamara aa wura ba.»

³ Da ray ንግነ, ata Piyer ta gula laŋgar heyey, a sløkdøm, a diyam a mey cøvay a.

⁴ Ata cewete, a hwam ta hway, ama gula laŋgar heyey a hway a føna Piyer, a wusey teesed a mey cøvay a.

⁵ Ta', a wuzedey dey aa cøvay a, a høtey da hwad a na, masлага hay makwiydatakaya, ama ta mbøzey aa cøvay a daa ba.

⁶ Simajw Piyer a wusey fa døba aŋga, ta', a mbøzey aa cøvay a. A høtatar masлага hay makwiydatakaya,

⁷ asaya, a høtar zana masa ata ma sløwdømara ray ወገ Yesu ta aŋga heyey. Zana ha na, macømkaya ta masлага hay heyey ba, ama mapadøkaya wal ta cakay.

⁸ Gula laŋgar ma wusey teesed heyey, a mbøzey aa cøvay a may, a høtatar cek hay a, anda kede, a tøba ma sløkdawa ወገ Yesu daa memøcøy.

⁹ Ama *gula hay ɳga Yesu ta cəndamara mey ɳga Gazlavay masa ma ləvey Yesu a da sləkcfawa daa meməcey na, daa ba aranj.

¹⁰ Fa dəba ha, ta', gula hay cew heyey a vəham a way ata hay.

Yesu a wuzar vaw a Mari da Magdala

(Matiye 28.9, 10; Mark 16.9-11)

¹¹ Daa ɳgene, *Mari da Magdala ta', a vəhey a mey cəvay a. Deŋ! a lecey a mey cəvay a, fa təway. Masa aŋga fa təway a na, ta', a wuzedey dey aa cəvay a.

¹² A da nəkey dey na, a ray maslaŋ hay ɳga Gazlavay cew ta zana hay mabara fa vaw. Ata manjatakaya cəma daa slam masa ata ma pamara vagay ɳga Yesu heyey, pal manjakaya daa slam-ray, pal daa slam-salay.

¹³ Maslaŋ hay ɳga Gazlavay heyey aa cəfdamara, a ləvmar: «Kwakwa, ka təway me?» A mbəddatara, a ləvtar: «Ta lamara vagay ɳga Bay adfaw Mahura sem, ya səra a pamara aa wura ba.»

¹⁴ Masa ɳgwas aha maa guzley la anda kede, a da mbədsey dey na, a ray Yesu malacakaya fetede, ama kwa ta səra ara aŋga na, daa ba.

¹⁵ Yesu a, aa cəfda, a ləvar: «Kwakwa, ka təway me? Ka səpey na, wa?» ɳgwas aha, a wulkey na, ara ndaw ma jəda jerne he, ta', aa guzlar, a ləvar: «Papay adfaw, da ara kah ma la na, wuzdiwa slam masa kah ma pa amba ya larawa aa slam a təw?»

¹⁶ Yesu ta', a zəla, a ləvar: «Mari!» Masa Mari ma cənda mezəley aŋga la na, pəla! a mbədsey dey ɳgada fa Yesu, ta', aa guzlar ta mey *Hebəre, a ləvar: «Rabuni,» anda meləvey «bay adfaw».

¹⁷ Yesu aa guzlar, a ləvar: «Mbəkdaya, ka da zəndaya vaw ba, maja ya ta təpey fa Papay a vad daa ba aranj. Ama kah na, daw ta ləvtar a məlma adfaw hay, ya təpey la fa Papay masa aŋga Papakw akwar may, fa Gazlavay masa aŋga Gazlavay akwar may.»

¹⁸ Ta', Mari da Magdala a daw fa *gula hay ɳga Yesu dəba, a kadatara, a ləvtar: «Ya ta hətar Bay Mahura Yesu la.» Asaya, Mari a kadatara mey masa Yesu a ma ləvar.

Yesu a wuztar vaw a gula aŋga hay

(Matiye 28.16-20; Mark 16.14-18; Luk 24.36-49)

¹⁹ Taa kwad' ta luma ɳga Gudal a ɳgene, *gula hay ɳga Yesu makustakaya daa way daha. Ta gərcamata mey-slam

hay sem ta lekèle majा ata fa zluram ta mahura hay ወገ “Jewif hay. Ta’, Yesu a daw a lecey a wuzlah ata, a lèvtar: «Anja Gazlavay ወገ njadakwar daa zazay.»

²⁰ Masa anja ma lèvtar la anda kede na, ta’, a wuzdatara har anja hay ta cakay anja. Gula hay ወገ Yesu a, taa səmam la ga majা ata ma hētmar Bay Mahura ha.

²¹ Yesu aa guzltar saya, a lèvtar: «Anja Gazlavay ወገ njadakwar daa zazay. Anda Papay, Bay Gazlavay, ma slərdiwa a bəla na, yah may, ya slərdakwar ወገ key sləra adaw.»

²² Masa anja maa guzltar anda kede la na, ta’, a səfney a ray ata, a lèvtar: «Təbam *Mesəfney ወገ Gazlavay a ray akwar.»

²³ Da ka mbəkdamara mebərey ወገ ndaw na, Gazlavay a mbəkdara la may. Ama da akwar ma mbəkdamara mebərey ወገ ndaw daa ba na, Gazlavay fa da mbəkdara daa ba may.»

Tuma a key yawa

²⁴ Yaw, daa masa Yesu ma wuztar vaw a gula anja hay na, *Tuma, masa ata ma zəlmara Didim *, gula pal dasi gula anja hay kuraw a ray a cew, anja da wuzlah ata daa ba.

²⁵ Masa Tuma ma sawa la a wuzlah ata na, a ləvmar: «Ala ta hētmar Bay Mahura la.» Ama Tuma a mbəd̄datara, a lèvtar: «Da yah ma hētar vevek † ወገ mbəlek fa har ወገ medərey heyey daa ba, da yah ma pa bəz-mey-har adaw aa vevek ወገ mbəlek e daa ba, asaya, da yah ma pa har adaw aa cakay anja daa ba na, ኃገne, ya fa da təba Yesu ta sləkdawa sem daa meməcay na, daa ba.»

²⁶ Luma pal fa dəba ha na, *gula hay ወገ Yesu a kusam aa way heyey saya. Tuma anja da wuzlah ata dəba. Mey-slam hay magərcatakaya ta lekèle, ama Yesu ta’ a sawa, a lecey a wuzlah ata, a lèvtar: «Anja Gazlavay ወገ njadakwar daa zazay.»

²⁷ Fa dəba ha, Yesu a ləvar a Tuma: «Təldərwa bəz-mey-har akah fedə, nəkta har adaw hay. Asaya, təldərwa har akah, pa aa cakay adaw. Mbəkda mekey yawa, təba ya ta sləkdawa sem daa meməcay.»

²⁸ Tuma a mbəd̄datara, a ləvar: «Kah na, Bay adaw Mahura, kah na, Gazlavay adaw!»

²⁹ Yesu a ləvar: «Kah ma təba mey a kede na, majа kah ma hətya ta dey akah, ba diya? Maaya ወገ Gazlavay aa da

20:19 20.19 9.22; 14.27; 20.1 **20:20 20.20** 19.34; 20.25, 27 **20:21 20.21**

17.18 **20:22 20.22** 14.16 **20:23 20.23** Mt 18.18 * **20:24 20.24** Didim: anda meləvey “cek ወገ dey”. **20:24 20.24** Tuma: 11.16; 14.5; 20.27; 21.2 † **20:25 20.25** vevek: vavay, vevəlek **20:26 20.26** 20.19

ray ndəhay ma təbmara ya ta sləkdawa sem daa meməcey, masa kwa ta hətmaya ta dey ata daa ba.»

Mey da ray Mey-maaya-mawiya masa Jan ma wuzlala

³⁰ Yesu ta key maazlə hay la ga mekele mekele meedey gula anja hay, ama maazlə hay a tabiya mawuzlalatakaya daa dərewel kede daa ba.

³¹ Mey hay tabiya masa mawuzlalatakaya daa dərewel kede na, ara amba ka təbmara, Yesu na, ara Bəzey nəga Gazlavay, ara *ndaw masa Gazlavay ma wala nəga ləhdata ndəhay. Anda kede, da akwar fa təbmara mey anja na, ka da hətam heter mendəvey ba ta fa anja.

21

Yesu a wuztar vaw a gula anja hay maasala

¹ Fa dəba ha dər nekədəy na, Yesu a wuztar vaw a gula anja hay saya. A wuztar vaw na, da mey dəhwə nəga Tiberiyat. Ehe, mey da ray Yesu ma wuztar vaw a gula anja hay a.

² Ata *Simajw *Piyer, *Tuma masa ata ma zəlmara Didim, Nataniyel ndaw da Kana daa hwayak nəga *Galile, ta bəza hay nəga Zebede, lej *gula hay nəga Yesu cew mekele, ata tabiya daa slam a.

³ Simajw Piyer a ləvtar: «Ya daw la aa ewet.» Ndəhay siya kede heyey a mbəəsdamara, a ləvmar: «Ala may, ya diyam asi akah.» Da ray nəgene, ta', a diyam, a təpam aa kwambiwal. Tavad' tavad' ata daa ewet e, ama kwa ta kərzam daa ba.

⁴ Taa pərek masa pas fa bawa na, Yesu a daw, a njey a mey dəhwə ha. Ama gula anja hay ta sərmara ara anja na, daa ba.

⁵ Ta', Yesu aa guzltar, a ləvtar: «Bəz adaw hay, akwar ma kərzam ewet e la daw?» A mbəəsdamara, a ləvmar: «Ala ma kərzam daa ba.»

⁶ Yesu a ləvtar saya: «Lamara *tabaw akwar, kəzlamara ta dey nəga zəmay, ka kərzamawa la.»

Da ray nəgene, a kəzlamara tabaw ata anda Yesu ma ləvtar. A hətam ewet ga da hwad' a. A gwamara nəga dəfədamərwa tabaw a, aa kwambiwal saba, maja ewet ga kalah da hwad' a.

⁷ Ta', gula masa Yesu ma wudfa kalah heyey a ləvar a Piyer: «Ara Bay Mahura!» Masa Simajw Piyer ma cənda ara Bay Mahura na, ta', a kəzla zana fa vaw maja ta cəkwa

zana sem amba a kørzey ewet. Ta', a jøvey daa kwambiwal gøv! aa yam, a daw ñgada fa Yesu.

⁸ Yaw, gula hay ñga Yesu siya na, ata gweegwe cay a rav-zazay, mendørey a wusa meeter temere saba. A diyam ta kwambiwal. Daa ñgene, fa dadamara tabaw ata marøhkaya ta ewet ga da hwad a heyey.

⁹ A børnjgamawa daa kwambiwal. Masa ata ma børnjgamawa cay na, a høtam zay-awaw ta ewet da ray a lej peñ.

¹⁰ Yesu aa guzltar, a løvtar: «Hølmawa ewet masa akwar ma kørzamørwa ñgene nekødsey.»

¹¹ Simajw Piyer a tøpey aa kwambiwal a, ta', a dadarawa tabaw a marøhkaya kaf! ta ewet hay ga mahura hay da hwad a heyey. Ewet hay a tabiya temere ta kwakwar zlam a ray a maakar. Tabaw a marøhkaya kaf!, ama kwa ta ñgørey daa ba.

¹² Yesu a løvtar: «Samawa, zømam cek.» Yaw, kwa gula pal da wuzlah ata ta key gødañ ñgaa cøfda kah na, wa na, daa ba gway, maja a sørmara fara fara ara Bay Mahura.

¹³ Yesu a ñgøchey, a la peñ heyey, a wunkatara a gula anja hay, asaya, a la ewet da ray zay-awaw, a vøldatara.

¹⁴ Døga ñga masløkdawa ñga Yesu daa memøcøy na, ta pas ñgene, ara ñga dey maakar a masa anja ma wuztar vaw a gula anja hay.

Yesu aa cøfda Piyer

¹⁵ Masa ata ma ndøvdamara mezømey cek cay na, Yesu aa cøfda *Simajw *Piyer, a løvar: «Simajw, bøzey ñga *Jan, ka wudya a fønta ndøhay kede daw?» Piyer a mbøddara, a løvar: «Ahaw, Bay Mahura, ka fa søra ya wudka.» Yesu a løvar: «Nøkfatar dey fa ndøhay adaw hay, anda ndaw ma nøkfatar dey fa bøz-tøbañ anja hay.»

¹⁶ Ta', Yesu a løvar ñga dey cew saya: «Simajw, bøzey ñga Jan, ka wudya daw?» Piyer a mbøddara, a løvar: «Ahaw, Bay Mahura, ka fa søra ya wudka.» Yesu a løvar: «Key mecøkwer ñga ndøhay adaw hay anda ndaw ma søkørey tøbañ anja hay.»

¹⁷ Ta', Yesu a løvar ñga dey maakar: «Simajw, bøzey ñga Jan, ka wudya daw?» Piyer na, ray anja ta høbey sem majá Yesu maa cøfda ñga dey maakar, a løvar: «Ka wudya daw, ka wudya daw?» Ta', a mbøddara, a løvar: «Bay Mahura, kah na, ka sørta cek hay cøpa, ka fa søra ya wudka.» Yesu

a ləvar: «Nəkfatar dey fa ndəhay adaw hay anda ndaw ma nəkfatar dey fa təbañ aŋga hay.

¹⁸ Yaw, ya fa ləvka fara fara, daa masa kah daa gula akah na, ma diya vaw akah ŋgada pəkey na, kah ta ray akah. Ka fa daw kwa aa wura aa wura. Ama da kah ta key maraw cay na, ka da bangadata har akah hay amba ndaw mekele a dīykawa vaw akah. A da handaka kwa aa slam masa kah ma wudey ŋga daw ba.»

¹⁹ Ta mey a kede na, Yesu a wudey ŋga wuzda səkway ŋga meməcēy ŋga Piyer. Piyer a da həlma Gazlavay ta fa meməcēy aŋga ha. Fa dəba ha, Yesu a ləvar a Piyer: «Sawa, səpya.»

Mey da ray gula masa Yesu ma wuda kalah

²⁰*Piyer a mbədsey dey fa dəba, a da nəkey dey na, a ray gula masa Yesu ma wuda kalah heyey. Gula ha fa səptar wurzay. Ara gula masa ma gənsley ŋgada fa Yesu daa masa ata fa zəmam daf, maa cəfda, ma ləvey: «Bay Mahura ma da vəldaka a har masa-gəra akah hay na, wa?» heyey.

²¹ Piyer ma hətar la na, ta', aa cəfda Yesu, a ləvar: «Bay Mahura, kaa ma da hətfar a gula kede na, me?»

²² Yesu a mbədara, a ləvar: «Da ya wudey a njey ta dey da bəla kede haa kasl mavəhwā adaw na, mey akah da hwad a me? Kah na, sawa, səpya.»

²³ Mey a, a cəney fa ndəhay ŋga Yesu siya na, anda gula ha fa da məcēy daa saba. Fara fara Yesu ta ləvar a Piyer, gula ha fa da məcēy daa saba na, daa ba. Ama a ləvar na, «Da ya wudey a njey ta dey da bəla kede haa kasl mavəhwā adaw na, mey akah da hwad a me?»

²⁴ Yaw, gula ha na, ara ndaw ma hətatərwa cek hay a kede ta dey aŋga, ara aŋga ma wuzdatara a ndəhay, asaya, ara aŋga ma wuzlalatərwa aa dərewel kede may. Ala na, ya sərmara mey hay a kede ara mey hay masa fara fara.

²⁵ Yesu ta key cek hay la mekele mekele ga. Anja da cek hay a mawuzlalatakaya cəpa pal pal fa dərewel na, ya wulkey slam da bəla kede ŋga pata dərewel hay a daa ba.

Slèra ñga Ndəhay Meslørey ñga Yesu

Mey da ray dərewel ñga Slèra ñga Ndəhay Meslørey

Dərewel kede ara dərewel ñga dey cew masa Luk ma wuzlala. A wuzda mezley ñga Egəliz hay zlezzle. Dərewel e a zley ta mey da ray Gazlavay ma la Yesu a vad (fasəlawal 1) lej Mesəfnay ñga Gazlavay ma pawa salay a ray ndəhay ñga Yesu (fasəlawal 2). Fa dəba ha, daa fasəlawal 3 haa 12, Luk aa guzley da ray ndəhay ma wuzdamara mey ñga Yesu dəga da Jeruzelem haa a Samari. Ndəhay a na, ara ata Piyer, Etiyen lej Jak.

Fasəlawal 13 haa 20 aa guzley da ray Pawl mepəkey ñgeeme, ñga dey cew, lej ñga dey maakar ñga wuzey Mey-maaya-mawiya daa hwayak hay ñga Gərek hay ta ñga Rawma hay.

Fasəlawal 21 haa 28 aa guzley da ray sariya masa ndəhay Rawma hay ma kamara a Pawl maja Jəwif hay ma wudmara, a wufsam ñga kədmara vagay. Asaya, da ray bay-ray hay ñga Rawma hay ma slərdamara Pawl a Rawm ñga key sariya fa mey ñga Bay Sezere.

Mey mahura daa dərewel kede na, ara mey ma ləvey: «[...] ta pas masa Mesəfnay ñga Gazlavay ma da pawa salay a ray akwar na, ka hətam gədañ la. Fa dəba ha, ka da kam sede da ray adaw. Ka da kam sede teesed na, fa mey ñga ndəhay da Jeruzelem, fa dəba ha, fa mey ñga ndəhay da Jude, fa mey ñga ndəhay da Samari, lej fa mey ñga ndəhay da bəla tabiya.» (SNM 1.8)

Daa dərewel e kede na, mey mekele mekele daha ñga vəley gədan a ndəhay:

Mey da ray mevəley cek a masa-viya hay (20.35)

Pawl a wuzey mey da ray Gazlavay (17.24-31)

Mey ñgeeme

¹ Waa *Teyewfil,

Daa dərewel adaw ñgeeme na, ya ta wuzlalaka mey da ray Yesu la. Daa dərewel e ya ta wuzlalatakawa cek hay tabiya masa Yesu ma kata la, lej mey masa aŋga maa sərkadatara a ndəhay, dəga ta pas masa aŋga ma zla sləra aŋga da bəla

²⁻³ haa kasl pas masa *Gazlavay ma la a vad. Masa *Yesu anja da bøla na, anja ta weley ndəhay anja hay meslørey la. Fa døba ha, Yesu a, a mœcley, ta', a sløkdfawa daa memœcley, a wuztar vaw a ndəhay anja hay. Fa døba ñga masløkdfawa anja daa memœcley na, ðfar kwakwar mœfad, anja fa wuztar vaw maaya maaya ta fa cek hay mekele mekele, amba ndəhay meslørey a, a sørmarara fara fara anja ta dey. Asaya, aa guzltar da ray mewey ñga Gazlavay da ray ndəhay. A këtata da ray cek hay masa ata ma da kamara na, ta gëdanj ma sawa ta fa *Mesøfnay ñga Gazlavay.

⁴ Ta pas lanjar daha na, Yesu fa zemam daf daa slam a ta ndəhay anja hay meslørey. Ta', a këtata, a lëvey: «Papay a lëvey a vølkwar cek la. Ya ta kadakwara cay, ba diya? Njam daa berney ñga *Jeruzelem fede, sèkwmara cek aha.

⁵ *Jan a katar *baptém a ndəhay na, ta yam, ama daa ðar hay nekødey fede, ka hëtam baptém la ta Mesøfnay ñga Gazlavay.»

Bay Gazlavay a la Yesu a vad

⁶ Ndəhay meslørey ñga Yesu a makustakaya da cakay a, aa cøfdamara, a lëvmar: «Bay Mahura, ka da diya hwayak ñga *Israyel amba ka wey da ray a na, wure kede daw?»

⁷ Yesu a mbøðdatara, a lëvtar: «Akwar na, mey akwar da hwad a me? Ara Papay ma pa pas a, ara anja pal ma wa ðar a.»

⁸ Ama ta pas masa *Mesøfnay ñga Gazlavay ma da pawa salay a ray akwar na, ka hëtam gëdanj la. Fa døba ha, ka da kam sede da ray adaw. Ka da kam sede teesed na, fa mey ñga ndəhay da *Jeruzelem, fa døba ha, fa mey ñga ndəhay da *Jude ta fa mey ñga ndəhay da *Samari, leñ fa mey ñga ndəhay da bøla tabiya.»

⁹ Fa døba ha Yesu ma ndøvda mey hay kede la na, Gazlavay ta', a la a vad, ndəhay da cakay a fa nøkmara, mekwteñe sørat! a sørta, a hëtmar Yesu a saba.

¹⁰ Ata fa nøkam dey a vad aa slam masa Gazlavay ma la Yesu a cønja. Wure wure ñgene, ndəhay cew daha malacatakaya da wuzlah ata, ta zana mabara fa vaw,

¹¹ a lëvmatar: «Akwar, ndəhay *Galile hay, akwar malacatakaya, fa nøkam dey ñgada vad ñgada vad na, maja me? Yesu masa Bay Gazlavay ma la da wuzlah akwar a vad kede na, a vøhwa la, anda akwar ma hëtmar anja ma daw ñgada vad kede.»

1:2-3 1.2-3 10.41; 13.31; 28.23; Lk 24.36-42, 46-51; 1Tm 3.16 **1:4 1.4-5** Lk 3.16; 24.49; Jan 14.16 **1:6 1.6** Lk 24.21 **1:7 1.7** Mk 13.32 **1:8 1.8** Lk 24.47-48;
ka da kam sede da ray adaw: 1.21-22; 2.32; 3.15; 5.32; 10.39; Jan 15.27 **1:9**
1.9 Lk 24.51; Jan 6.62; 1Pi 3.22 **1:10 1.10** Lk 24.4 **1:11 1.11** Lk 21.27; CWJ
1.7

A lam ndaw mekele aa slam a ñga Juda Iskariyawt

¹² Fa dəba ha, ndəhay meslørey ñga Yesu a bərñgamawa daa An̄gwa ñga *Awlivie. A vəhmawa a *Jeruzelem, an̄gwa ha dəreñ daa ba, a key kəlemeeter pal gway.

¹³ Masa ata ma wusmawa la a Jeruzelem na, ta', a təpam aa way da ray way, aa slam masa ata ma kusam mandaw mandaw da hwad a. Ndəhay meslørey a na, ara *Piyer, *Jañ, *Jak, *Andere, *Fəlep, *Tuma, *Bartelemy, *Matiye, Jak bəzey ñga Alfe, *Siman̄w, ndaw da wuzlah ndəhay ma wudam ñga ləhdamata ndəhay ata hay dasi har ñga masagəra ata hay, leñ Jud bəzey ñga Jak.

¹⁴ Ata tabiya fa kusam mandaw mandaw ñga dərey dangay a Gazlavay ta mevel pal. A kusam na, ta ñgusay mekele mekele, ta *Mari, mamañ ñga Yesu, leñ ta məlmaj ñga Yesu hay.

¹⁵ Daa cfar hay a ñgene, ndəhay ma təba mey ñga Yesu makustakaya daa slam a, a key temere ta kwakwar cew. Ta', Piyer a lecey a wuzlah ata, a ləvtar:

¹⁶⁻¹⁷ «Məlma adfaw hay, Juda an̄ga zleezle na, da wuzlah aləkwa, aləkwa masa Yesu ma walankwar amba ya kakwa slèra ñgada Bay Gazlavay. Ama ara an̄ga ma wuzdatara cəved a ndəhay ñga kərzey Yesu. Zleezle na, Bay *Davit taa guzley la ta gədañ ñga *Mesəfnay ñga Gazlavay da ray cek masa Juda ma da ka. Yaw, mey daa derewel ñga Gazlavay a ñgene ta key la fara fara anda mawuzlalakaya.»

¹⁸ Juda heyey, ta hətey dala la maja cek malamba masa an̄ga ma ka ha. Ta dala ha na, a hədkada ley. Da ley an̄ga ha, a tədsey, hwad pəcakw! a pəckwey, tanday zad! a palah, pam! a məcsey.

¹⁹ Ndəhay da Jeruzelem tabiya ta cəndamara mey a la. Da ray ñgene, a zəlmara ley a ta mey ata «Hakəldama,» anda meləvey, ley ñga mambaz.

²⁰ Piyer a ləvey saya: «Mawuzlalakaya daa derewel ñga *Pəsam hay, a ləvey:

“Anja way an̄ga, ñga tərey yiden,
ndaw ñga njey a hwad a ba.”

Yaw, mawuzlalakaya saya, a ləvey:

“Si ndaw mekele a la slèra an̄ga.”

²¹⁻²² «Da ray ñgene, maaya na, ndaw mekele a sawa asi aləkwa amba a key sede da ray masləkfawa ñga Bay Mahura Yesu. Si ya walakwa ndaw masa ala ma pəkam la bama ta ata Yesu aa wura aa wura. Ndaw masa aləkwa

ma da walakwa na, si ndaw aha anja ta ala dèga ta pas masa *Jaŋ-Baptis ma kar *baptem a Yesu haa kasl pas masa Gazlavay ma la Yesu a da wuzlah alèkwa a vad.»

²³ Fa dèba ha masa ata ma cèndamara mey njga Piyer la na, a lam ndəhay cew. Ara ata *Jawzef, masa ndəhay ma zèlmara Barsabas, mehèlmey Justus, lenj Matiyas.

²⁴ Ta', a dèram dængay a Bay Gazlavay, a lèvam: «Bay Gazlavay, ka sèrta mevel njga ndəhay tabiya, wuzndar ndaw pal dasi ndəhay cew kede masa kah ma wudey

²⁵ njga key *ndaw-meslørey njga Yesu aa slam a njga Juda. Juda na, ta mbèkda slèra ha sem njga daw aa slam masa anja ma wudey.»

²⁶ Ta', a wuzlalamata mezəley ata cewete njga weley ndaw pal dasi ata. Ma da bawa na, mezəley njga Matiyas. Da ray ñgene, a pamara Matiyas a dey ndəhay meslørey kuraw a ray a pal heyey.

2

Mesəfn̄ey njga Gazlavay a pawa salay a ray ndəhay njga Yesu

¹ Masa pas njga gwagway njga *Pantekwat ta wuswa cay, ndəhay ma tèba mey njga Yesu tabiya makustakaya daa slam a.

² Wure wure ñgene, a cèndamara cek ma kawa ta da vad anda memed maa børey. Cek aha a røhda way masa ata manjatakaya da hwad a heyey.

³ A høtam cek anda neneh hay njga awaw ma gødsey. Neneh hay a, a wunkam, a njam a ray ata pal pal tabiya.

⁴ Ata tabiya marøhtakaya ta *Mesøfn̄ey njga Gazlavay. A zlamar meeguzley ta mey hay mekele mekele masa ata ma sèrmara ba, anda Mesøfn̄ey a ma vøldatara ñgaa guzley.

⁵ Yaw, da *Jeruzelem e na, *Jøwif hay masa ma søpam cøved njga Gazlavay ta mevel pal fetede daha. A samawa daa hwayak hay da bøla tabiya.

⁶ Ata ma cèndamara cek maa børey heyey la na, a kusmawa ga. Ata tabiya a røzlam maja kwa waawa fa cønda mey anja fa ndəhay ma tèba mey njga Yesu a, ata faa guzlam ta mey hay a.

⁷ A rəzlam, a wulkam, aa cəfdam vaw da wuzlah ata, a ləvam: «Ndəhay maa guzlam mey kede, ata tabiya ndəhay daa hwayak ñga *Galile, ba diya?»

⁸ Kaa kwa waawa fa cənda mey aŋga fa ndəhay a faa guzlam na, kwara?

⁹ «Aləkwa fede na, ndəhay ma samawa daa hwayak ñga Parte, daa hwayak ñga Medi ta daa hwayak ñga Elam, daa hwayak ñga Mezapawtami, daa hwayak ñga *Jude, daa hwayak ñga Kapadəwas, daa hwayak ñga Paŋw, daa hwayak ñga Azi,

¹⁰ daa hwayak ñga Fərizi, daa hwayak ñga Pamfili, daa hwayak ñga *Ejip, leŋ daa hwayak ñga Libi masa gweegwe ta berney ñga Siren. Asaya, da wuzlah aləkwa na, ndəhay ma samawa da *Rawm daha,

¹¹ ndəhay ma samawa da Kəret daha, ta ndəhay Arap hay dahan may. Da wuzlah aləkwa, siya hay ara ndəhay daa səkway ñga Jəwif hay, ta siya hay ma mbəzam ñga səpey kwakwas ñga Jəwif hay. Ama aləkwa tabiya, ya fa cəndakwa ata faa guzlam ta mey hay mekele mekele masa daa hwayak aləkwa da ray slèra mahura masa Gazlavay ma ka!»

¹² Anda kede na, ata tabiya a rəzlam, a sərmara ñga key kwara ba, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Cek aha kede a wudsey ñga ləvey kwara?»

¹³ Ama ndəhay siya hay, aa saŋgəram a ray ndəhay ma təba mey ñga Yesu kaa heyey, a ləvam: «Ata tabiya mawatakaya ta wuzam.»

Piyer a wuztar mey a ndəhay makustakaya

¹⁴ Da ray ñgene, *Piyer ta', a lacam ta ndəhay meslørey kuraw a ray a pal heyey, aa guzley ta gədaŋ fa mey ñga ndəhay makustakaya heyey, a ləvtar: «Akwar ndəhay *Jəwif hay daa hwayak ñga *Jude, leŋ akwar ndəhay tabiya ma samawa daa hwayak hay mekele mekele a *Jeruzelem, jəkam sləmay maaya maaya fa mey masa yah ma da wuzdakwara kede amba ka sərmara mabara ñga mey a.

¹⁵ Ndəhay kede fa wam anda akwar ma ləvam na, daa ba, maja aŋga kaa na, pas ñgaa pərek, pas ma həla maaca dəgagay.

¹⁶ Ama wure kede cek aha kede a key na, anda Jəwel, *ndaw ma təla mey ñga Gazlavay zleelze, ma ləvey:

¹⁷ “Gazlavay a ləvey,

Ta pas masa bəla gweegwe cay a ndəvey na,

ya vəltar Mesəfnay adfaw la a ndəhay tabiya.

Da ray ñgene, bəz akwar hay mezəle ta dam akwar hay,

a təram la ñga ndəhay ma təla mey adfaw hay.
 Gula akwar hay na, ya da wuztar cek hay mawiya
 masa Yah ma da kata.

Maraw hay da wuzlah akwar may,
 mesəfnay a katar la amba ya wuztar cek hay.

¹⁸ Ahaw, daa dəar hay a ñgene,
 ya vəltar Mesəfnay adfaw la a ndəhay
 ma ka slèra adfaw hay,

mezəle hay ta manjusa hay tabiya,
 a da təram *ndəhay ma təla mey adfaw hay.
¹⁹ Ya key maaazla hay la da gazlavay da vad,
 ya key cek hay ma rəzla ndaw la da ray hwayak.

Mambaz, ta awaw, leñ kakas a bamawa la.

²⁰ Pas fa da wedey daa saba,
 kiya a da mbədsey magaza anda mambaz.

Fa dəba ha, Bay Mahura a vəhwa la
 amba a key sariya da bəla.

Ta pas a ñgene, ndəhay a hətmar gədañ anja la,
 a da sərmara pas a ara pas mahura ma fəna siya hay.

²¹ Anda kede, kwa waawa maa cəfdə Bay Mahura
 ñga ləhda na, Bay Mahura a ləhda la.”»

²² Piyer a ləvey saya: «Akwar, *Israyel hay, jəkfamaya
 sləmay fa mey adfaw kede. Yesu ndaw *Nezeret na,
 Gazlavay ta wuzdakwara la anja na, wa. Ka sərmara fara
 fara maja Gazlavay ta key maaazla hay la mahura ma rəzla
 ndaw ta har anja da wuzlah akwar. Maazla hay a na, fa
 wuzdakwara gədañ ñga Gazlavay aa ta Yesu a.

²³ Ndaw aha, Gazlavay ta vəlda la a har akwar anda aa ma
 wudsey. Dəga zleezle Gazlavay ta səra cek masa akwar ma
 da kamara sem. Cek aha na, ara akwar ma vəldamara Yesu
 a har ndəhay ma səra Gazlavay ba, amba a kədfmara vagay
 fa hwadam mazlañgalakaya heyey. Akwar ta kədfmara la,

²⁴ ama Gazlavay ta sləkəfadərwa sem, a badərwa daa
 banay ñga meməcəy maja gədañ ñga meməcəy a gwa a
 ray a ba.

²⁵ Ehe, zleezle Bay *Davit maa guzley da ray Yesu, a ləvey:
 “Ya fa hətar Bay Mahura mandaw mandaw fa mey adfaw,
 anja manjakaya ta har-zəmay adfaw amba ya zlurey
 ba.

²⁶ Da ray ñgene, mevel adfaw faa səmey,
 ya zley walay ta meesəmey.

Kwa ya məcəy la na,

ya fa sèkwa cek masa Gazlavay ma da kayawa,

²⁷ ya da njey ta zazay maja ya sèra kah, Bay Gazlavay,
ka mbékda mesəfnay adaw

aa slam njga ndəhay maməctakaya daa ba,

kwa ka fa da mbékda vaw adaw,

yah, ndaw ma ka slèra akah,

njga zey daa cèvay daa ba may.

²⁸ Ka ta wuzdiwa cèved njga hətey heter mendəvey ba la,
Ya daa səmey ga, maja kah manjakaya ta yah.”»

²⁹ Piyer a lèvtar saya: «Məlma adaw hay Jəwif hay, ya
gwa yaa guzlkwar mey masa fara fara da ray Davit e, Davit
masa papañ njga papa alékwa zleezle. Ya fa lèvkwar anja
ta məcey sem, ta pəshamara sem aa cèvay. Cèvay anja ha,
haa kasl tasana, aa daha fede.

³⁰ Anja na, ndaw ma tèla mey njga Gazlavay, a sèra
Gazlavay ta jəwey mey la ta anja, a lèvar: “Fa dəba akah,
ya da pey ndaw pal daa sèkway akah njga key bay anda
kah.”

³¹ Da ray njene, Davit a sèra cek masa Gazlavay ma
da ka njada fa mey. A sèra *ndaw masa Gazlavay ma
wala njga lèhdata ndəhay na, Gazlavay a slèkdadərwa la
daa meməcey. Davit e, aa guzley da ray masləkfawa njga
*Kəriste daa meməcey a, a lèvey Gazlavay ta mbékda ndaw
aha da wuzlah ndəhay maməctakaya daa ba, vaw anja ta
zey daa cèvay daa ba.

³² Yesu kede na, Gazlavay ta slèkdadərwa sem daa
meməcey, ala tabiya fa kam sede da ray a.

³³ Gazlavay ta la sem a vad, a pa aa slam maaya a
har-zəmay anja. Gazlavay Papañ, ta', a vəlar Mesəfnay
anja masa anja ma lèvar a da vəldara. Ta', Yesu a
slərdandakwara Mesəfnay a, a ray alékwa. Ara Mesəfnay a
ma vəlndakwar gədanj njga key cek masa akwar ma hətmar
ta masa akwar ma cəndamara wure kede.

³⁴ Ya sèrkwa Davit ta ray anja ta təpey a vad na, daa ba.
Ama aa guzley da ray Kəriste zleezle, a lèvey:

“Bay Gazlavay a lèvar a Bay adaw Mahura:

Sawa, njey ta har-zəmay adaw

³⁵ haa kasl pas masa yah ma da pata masa-gəra akah hay
asi salay akah.”»

2:27 2.27 13.35 2:29 2.29 1Bay 2.10; SNM 13.36 2:30 2.30 2Sam 7.12-13, 16

2:31 2.31 Ps 16.10 2:32 2.32 1.8 2:33 2.33 aa slam maaya a har-zəmay
njga Gazlavay: 2.34; 3.13; 5.30-34; 7.55-56; Mk 16.19; Lk 20.42; 22.69; Rm 8.34;

Ef 1.20; Kwa 3.1; Heb 8.1; 1Pi 3.22; **Gazlavay Papañ, ta', a vəlar Mesəfnay**
anja masa anja ma lèvar a da vəldara: 1.4; Jaŋ 14.16-17; 15.26 2:34

2.34-35 Ps 110.1; Lk 20.42-43; Heb 1.13

³⁶ Piyer a lëvtar saya: «Si Israyel hay tabiya a sèrmara fara fara, ndaw masa Gazlavay ma pa ñga Bay Mahura ta ñga ndaw masa ma da lèhdata ndəhay na, ara Yesu, ndaw masa akwar ma dèrmara fa hwadam mazlaŋgalakaya heyey.»

³⁷ Ndəhay makustakaya heyey, a cèndamara mey a kede na, mevel a tèdtar ga. A lèvmar ñgada Piyer ta ñgada ndəhay meslørey siya hay: «Kaa ya da kam na, kwara, mèlma ala hay?»

³⁸ Piyer a mbøddatar, a lëvtar: «Mbøddamara menjey akwar, sèpmara Gazlavay ta mevel pal. Cacøffam *baptem ta mezøley ñga Yesu Kèriste, amba Gazlavay a mbøkdakwara mebørey akwar. Anda kede, Gazlavay a vølkwar Mesøfnay anja la.

³⁹ Gazlavay a lèvey, a vøldatara Mesøfnay anja la a ndəhay. A lèvey a da vøldakwara ñgada akwar, ñgada bøz akwar hay, ta ñgada ndəhay masa døren, ndəhay tabiya masa Gazlavay, Bay alèkwa, ma da zøltæ.»

⁴⁰ Ta', Piyer aa guzltar mey mekele mekele saya amba a tèfmara mey anja ñga vøltar gødañ. A lèvtar: «Wudkam ta ndəhay malamba da bøla wure kede, amba Bay Gazlavay a lèhdakwar daa sariya ma da kørzata.»

⁴¹ Ndəhay ga da wuzlah ndəhay a ñgene, a tèfmara mey ñga Piyer, ta', a høtam baptem. Ta pas ñgene, ndəhay a key gabal maakar ma samawa a dey ndəhay ma tøba mey ñga Yesu.

Menjey ñga ndəhay ma tøba mey ñga Yesu

⁴² Mandaw mandaw ndəhay ma tøba mey ñga Yesu fa jøkam slømay fa meesørkedey ñga ndəhay anja hay meslørey ta mevel pal, a njam macømkaya pal anda mèlmañ hay, fa wunam peñ ñga sørfedey memøcøy ñga Yesu, fa døram døngay a Gazlavay daa slam a.

⁴³ Ndəhay meslørey hay a fa kam maazla hay mekele mekele ñga wuzdørwa gødañ ñga Bay Gazlavay aa ta ata. Ndəhay tabiya a røzlam da ray maazla hay a, a namar ray a Bay Gazlavay maja.

⁴⁴ Ndəhay ma tøba mey ñga Yesu na, macømkaya day letek, a wunkamara zleley ata hay da wuzlah ata.

⁴⁵ Anda meløvey, a hødkadamata ley ata hay ta cek ata hay, a wunkamara dala ha da wuzlah ata tabiya. Kwa waawa a høtey cek masa tøde ñga wusa.

⁴⁶ Mandaw mandaw fa kusam aa *Way-mekey-kwakwas njga Gazlavay ta mevel pal. Da way ata hay na, a zémam daf daa slam a ta meesémey, ta mevel maaya.

⁴⁷ Ata fa hèlmamara Gazlavay. Ndèhay tabiya aa hèmdamata. Mandaw mandaw Bay Mahura fa zélwa ndèhay mekele mekele masa ma lèham sem daa meborey njadaa dey ata.

3

Ndaw maahèlbakaya ma hëtar salay aŋga

¹ Ta pas laŋgar daha, ata *Piyer ta *Jan fa diyam aa *Way-mekey-kwakwas njga Gazlavay njga dérwa daŋgay. Ara ta pas njaa kwad, pas tède medorey-dangay njga *Jewif hay.

² Gweegwe ta mey-mbew njga Way-mekey-kwakwas a, mey-mbew ma zélmara «Mey-mbew Membey,» ndaw daha manjakaya fetede. Ndaw aha, maahèlbakaya dëga njga mayawa aŋga. Mandaw mandaw ndèhay fa handamérwa, a njadamara fetede, amba a røkey dala fa ndèhay ma mbèzam aa Way-mekey-kwakwas a.

³ Ta pas njene, ndaw aha a hëtatar ata Piyer ta Jan fa diyam aa Way-mekey-kwakwas a. Ta', aa cëfdafatar dala.

⁴ Ata Piyer ta Jan a nøkfamara, Piyer a lèvar: «Nøkfandar.»

⁵ Ndaw aha a nøkfata maaya maaya, a wulkey daa ray aŋga, a lèvey: «A da vèlmaya cek.»

⁶ Ama Piyer a lèvar: «Dala da har adfaw na, daa ba sèlak, ama cek masa da har adaw na, ya vèldakawa la. Ta gèdanj njga Yesu *Kèriste, ndaw *Nezeret, ya fa lèvka, slèkdey, daw ta salay akah.»

⁷ Ta', Piyer a kørza fa har-zémay, a slèkcfada. Wure wure njene, salay njga ndaw aha, ta jerey cay.

⁸ Ta', a lecey, a jøvey, a zlar madaw. A mbèzam aa Way-mekey-kwakwas njga Gazlavay ta ata Piyer ta Jan heyey. Aŋga fa daw, fa jøvey, fa hèlma Gazlavay.

⁹ Ndèhay masa daa Way-mekey-kwakwas a tabiya a hëtmar aŋga fa daw, fa hèlma Gazlavay.

¹⁰ A sèrmara ara ndaw masa salay maahèlbakaya ma njey fa Mey-mbew Membey njga røkey heyey. Ata tabiya a røzlam ga da ray cek ma key ta aŋga, a sèrmara cek masa ata ma da kam ba.

Piyer a wuzey mey daa Way-mekey-kwakwas njga Gazlavay

¹¹ Ata *Piyer ta *Jaŋ leŋ ndaw masa salay maahəlbakaya heyey, ata dasi balak njga *Way-mekey-kwakwas njga Gazlavay mezəley «Balak njga *Salamanjw.» Ndaw aha, a gəmey njga mbəkdata ata Piyer ta Jaŋ ba. Ndəhay tabiya fetedə a hwamawa njada fa ata, maja a rəzlam ga da ray ndaw masa salay maahəlbakaya heyey.

¹² Masa Piyer ma hətatar ndəhay fa samawa na, a ləvtar: «Akwar ndəhay *Israyel hay, ka rəzlam anda kede na, maja me? Ka nəkfamandar me? Ka wulkam ndaw kede salay anja a jerey njga daw kaa na, ara ta gədaŋ ala daw, da daa ba, maja ala ma kam cek maaya ta cəved e fa mey njga Gazlavay daw? Kay, kəne ba!

¹³ Ara Gazlavay ma mbəlda ndaw aha, Gazlavay masa *Abərahəm, *Izak, leŋ *Jakwap, papaŋ njga papa aləkwa hay zleezle, ma namar ray. Ara Gazlavay ma wuzdandakwara anja fa həslar ray a Yesu, ndaw ma ka sləra anja. Akwar ta ray akwar, ka ta vəldamara Yesu a la a har mahura hay, kwa Pilat a wudsey njga mbəkda, ama akwar ta təbmara daa ba.

¹⁴ Yesu na, ara ndaw pal masa maaya ma sawa ta fa Gazlavay. Ama akwar ka wudmara ba, ka ləvmar a Pilat na, njga pəskakwar ndaw ma kəfa ndaw vagay jak.

¹⁵ Anda kede, ndaw ma vəltar heter a ndəhay jak na, akwar ta kədmara sem, ama Gazlavay ta sləkədərwa sem daa meməcəy. Ala ta ray ala fa kam sede da ray masləkəfawa anja ha.

¹⁶ Ndaw masa akwar ma hətmar da cakay adfaw kede na, ka sərmara. Salay anja a jerey na, ara ta gədaŋ njga Yesu, maja ala ma pamara Yesu a njga ndaw ala fara fara. Maja ala fa pamara Yesu njga ndaw ala fara fara na, mbal! a mbəley maaya maaya anda akwar tabiya ma hətmar ta dey akwar kede.

¹⁷ «Ama wure kede, məlma adfaw hay, ya səra cek masa akwar ta mahura akwar hay ma kamara a Yesu na, a key ka sərmara ba.

¹⁸ Cek aha ma key kede na, Gazlavay ta wuzda la ta mey ndəhay ma təla mey anja hay zleezle, a ləvey, si cəma *Kəriste masa anja ma da slərdərwa na, a sərey banay.

¹⁹ Maja njene, ya fa ləvkwar: mbəfdamara menjey akwar, mbədmawa dey njada fa Bay Gazlavay, amba a mbəkdakwara mebərey akwar.

²⁰ Anda kede, Gazlavay a mëskadakwar vaw la. A slerkwar Kériste la, anda meləvey, Yesu, ndaw masa aa ma wala ñga ləhdakwar dëga zleezle heyey.

²¹ Wure kede si Yesu a njawa da gazlavay da vad dagay, haa kasl pas masa Gazlavay ma da diyta cek hay tabiya mawiya anda anja ma ləvey zleezle. Gazlavay taa guzley la da ray mey a ta mey ndəhay ma təla mey anja hay.

²² Ara anda kede *Mawiz maa guzley zleezle, a ləvey: "Bay Gazlavay masa akwar ma namar ray, a da slerkwar *ndaw ma təla mey anda yah. Ndaw a na, ara ndaw daa səkway akwar anda yah may. Mey tabiya masa anja ma daa guzldakwara na, jækam sləmay fa vəða.

²³ Kwa waawa ma cənar mey a ndaw a ba na, Gazlavay a bada la da wuzlah ndəhay anja hay, ñgaa zədøy."

²⁴ «Yaw, fara fara, ndəhay ma təla mey ñga Gazlavay ga, dëga fa *Samiyel ta ndəhay ma təla mey ñga Gazlavay mekele mekele fa dəba anja, ata tabiya ta wuzdamara mey da ray cek hay masa ma kam wure kede la.

²⁵ Məlma aðfaw hay, Gazlavay maa guzley ta mey ndəhay ma təla mey anja hay kede na, ara ñgada akwar. Gazlavay a jəwam mey ta papa aləkwa hay zleezle, a ləvar a Abərahām: "Ya pəstar mey la a ndəhay da bəla tabiya ta fa səkway akah." *Mejəwey-mey a kede na, ara ñgada akwar may.

²⁶ Anda kede, Gazlavay ta wuzdakwara Yesu, ndaw ma ka slèra anja la. A slerdərwa na, ñgada akwar dagay. A slerdərwa amba a kakwar maaya, ñga mbəddakwara menjey akwar maaya ba ñgene.»

4

Ata Piyer ta Jaŋ fa mey ñga ndəhay ma ka sariya ñga Jəwif hay

¹ Masa ata *Piyer ta *Jaŋ faa guzlmatar a ndəhay makustakaya heyey na, ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay, ta *bay-ray ñga ndəhay ma jəda Way-mekey-kwakwas, lej ndəhay *Saduse hay, a samawa a cakay ata.

² Mevel fa catar maja ata Piyer ta Jaŋ faa sərkadamata ndəhay, a ləvmatar ndəhay maməctakaya a da sləkcfamawa daa meməcey maja Yesu ta sləkcfawa sem daa meməcey.

³ Mahura hay heyey, ta', a kərzamata ata Piyer ta Jaŋ a, a handamata, a gərcamata aa fərsəne. Ama ta kamatar sariya ta pas ñgene daa ba, maja pas daa saba.

⁴ Ta njene he cëpa, ndəhay ga da wuzlah ndəhay makustakaya ma cëndamara mey njga Piyer heyey ta təfmaray mey njga Yesu la cənja. Anda kede, ndəhay ma təba mey njga Yesu ta səkam la a dey a, a key gabal zlam.

⁵ Peperek e, bay-ray hay njga *Jewif hay, ta mahura hay njga Jewif hay, lej *ndəhay maa sərkada kwakwas njga Mawiz, a kusam fetede da *Jeruzelem.

⁶ Da wuzlah ndəhay makustakaya ha na, ara ata Han, *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas njga Gazlavay, Kayif, Jan, Alekzandere lej ndəhay siya tabiya da way Han.

⁷ Ta', a handamatérwa ata Piyer ta Jan heyey, a lacadamata fa mey ata, ndaw masa ma hətar salay anja heyey aa da cakay ata. A cacəfdamata ata Piyer ta Jan, a ləvmatar: «Ka mbəldamara ndaw masa salay maahəlbakaya kede na, ta gədañ wura? Ma vəldakwara gədañ njga key maazla kede na, wa?»

⁸ Piyer, marəhkaya ta *Mesəfnay njga Gazlavay, ta', a mbəd datara, a ləvtar: «Akwar, bay-ray hay ta mahura ala hay,

⁹ kaa cəfdamandar tasana maja ala ma kam cek maaya njgada ndaw maahəlbakaya kede, daw? Kaa cəfdamandar, ndaw aha a hətar salay anja na, kwara, ba diya?

¹⁰ Yaw, akwar cëpa ta ndəhay *Israyel hay tabiya, si ka sərmara ndaw malacakaya fa mey akwar kede na, a hətar salay anja ta gədañ njga Yesu *Kəriste, ndaw *Nezeret. Ara anja masa akwar ma dərmara fa hwadam mazlañgalakaya njga məcvey, ama Gazlavay ta sləkədərwa sem daa meməcvey.

¹¹ Mawuzlalakaya daa derewel njga Gazlavay da ray Yesu, a ləvey:

“Anjwa masa akwar, ndəhay ma ləma way,
ma kəzlamara ta cakay na,

anja ara anjwa maaya, ma fənta siya hay jak.”

¹² Ahaw, ya fa ləvkwar, Gazlavay a ləhdata ndəhay daa mebərey na, si ta fa Yesu gway. Ndaw mekele da bəla kede masa Gazlavay ma vəlar gədañ njga ləhey ndəhay daa mebərey na, daa ba səlak.»

¹³ Mahura hay ma sla yawa njga Jewif hay fetede heyey na, a nəkmara na, ata Piyer ta Jan fa zluram daa ba səlak. A rəzlam ga, maja a sərmara, ata Piyer ta Jan, ara ndəhay anda siya hay gway, ta jaŋgam daa ba. A sərfadamarata ata Piyer ta Jan ta pəkam la ta ata Yesu.

¹⁴ Masa mahura hay ma sla yawa ha ma hëtmar ndaw masa ma hëtar salay anja heyey malacakaya da cakay ata Piyer ta Jaŋ na, kwa ta gwamara ñga mbəddamatara daa saba.

¹⁵ Da ray ñgene, mahura hay a, a badamatərwa la daa way a, a zlamar mesley yawa da wuzlah ata.

¹⁶ A lëvam: «Ya da kadamatakwa ndəhay kede na, kwara? Maja ndəhay da Jeruzelem tabiya a sèrmara fara fara Gazlavay ta key maazlə mahura la ta fa ata. Ya gwakwa ya rëskwa maazlə ha kede ba.

¹⁷ Ama amba mey kede a daw fa mey fa mey saba, asaya amba ndəhay mekele a cəndamara ba na, si ya təktakwa ndəhay cew kede. Ya təktakwa a da wuzdamara mey da ray Yesu a ndəhay saba səlak.»

¹⁸ Ta', a zəlmata saya, a təkmata ñgaa sərkedey ndəhay da ray mey ñga Yesu, asaya, a təkmata kwa ñga key maday ñga maaya ta ndəhay da ray Yesu.

¹⁹ Ama ata Piyer ta Jaŋ a mbəddamatara, a lëvmatar: «Akwar ta ray akwar, nəkmara mey kede cey. Maaya fa mey ñga Gazlavay na, ya təbam mey akwar da ray mey ñga Gazlavay daw?

²⁰ Ala na, si cəma yaa guzlam da ray cek hay masa ala ma hëtmar ta dey ala ta masa ala ma cəndamara ta sləmay ala.»

²¹⁻²² Mahura hay ma sla yawa ñga Jəwif hay kaa heyey ta hëtam mey ñga sərdamata banay daa ba, maja ndəhay tabiya fa həlmamara Gazlavay maja maazlə ha. Ndaw masa ma hëtar salay anja ta maazlə heyey, mevey anja a fəna kwakwar məfad. Maja mahura hay a ta hëtam mey da ray ata daa ba na, a kamatar mey ta gədaŋ saya, ta' a mbəkdamata.

Medərey-dançay ñga ndəhay ñga Yesu

²³ Fa dəba ha, mahura hay ma sla yawa ñga *Jəwif hay heyey ma mbəkdamata ata *Piyer ta *Jaŋ la na, ta', a vəham fa ndəhay ata hay. A kadamatara mey masa *bay-ray hay ñga ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay ta mahura hay ñga Jəwif hay kaa heyey ma lëvmatar.

²⁴ Ndəhay ata hay a, a jəkfamatar sləmay. Ata tabiya ta', a dəram dançay ñgada Gazlavay ta mevel pal, a lëvam: «Bay Gazlavay, Mawaca-waca, ara kah ma ləma slam da vad ta cek hay da hwad a, ara kah ma ləma slam da hwayak ta cek hay da hwad a, ara kah ma ka bəlay ta cek hay da hwad a.

25 Ara kah maa guzley zleezle ta mey ndaw akah, *Davit, papaŋ njga papa ala. Ka wuzdara ta fa Mesəfnay akah amba a ləvey:

“Ndəhay masa Jəwif hay ba fa yam mey na, maja me?
A slam yawa njga tede njga nəsey Bay Gazlavay na,
maja me?

26 Bay hay da bəla kede fa cakalam mey,
mahura hay fa kusam njga key vəram ta Bay Gazlavay
lej ta ndaw masa anja ma wala.”

27 Ahaw, cek aha ta key la anda kede. Fara fara, Bay *Herawt ta *Pawns Pilat ta ndəhay masa Jəwif hay ba, ta *Israyel hay, ata tabiya ta kusam la daa berney a kede, da ray Yesu, ndaw ma ka slèra akah masa kah ma wala njga ləhdata ndəhay.
28 Ata ma kamata cek hay tabiya kede na, a kamara anda kah Bay Gazlavay ma wudey njga ka ta gədaŋ akah dəga zleezle.

29 Wure kede, Bay Gazlavay, nəka, ata fa kamandar mey ta gədaŋ. Vəlndar gədaŋ njada ala, ndəhay ma ka slèra akah hay, njga wuzey mey akah ta mandərzay daa dey ba səlak.

30 Wuzdərwa gədaŋ akah! Mbəldata masa-macay hay, key maazla hay njga wuzwa gədaŋ akah aa ta ala, ta gədaŋ njga Yesu, ndaw ma ka slèra akah.”

31 Ata ma ndəvdamara medərey-dançay la na, slam masa ata ma kusam da hwad a, a wusey gəd-ged. Ata tabiya marəhtakaya ta *Mesəfnay njga Gazlavay, a wuzdamara mey njga Gazlavay ta mandərzay daa dey saba.

Ndəhay njga Yesu a jənam vaw da wuzlah ata

32 Ndəhay ma təba mey njga Yesu tabiya a njam mewulkey ata letek, mevel ata macəmkaya pal. Ndaw masa ma ləvey: «Zleley adfaw na, yah pal ma wa» na, daa ba. Ama a wunkamara zleley ata hay da wuzlah ata.

33 Ndəhay meslørey njga Yesu a kam sede da ray masləkdfawa njga Bay Mahura Yesu daa meməcay na, ta gədaŋ njga Gazlavay. Ata tabiya, Bay Gazlavay ta pəstar mey la ga.

34 Da wuzlah ata na, kwa ndaw ma hurey cek mezəmey daa ba. Ndaw masa ley anja daha, da daa ba, way anja daha na, a hədkada. A handərwa dala ha

35 a har ndəhay meslørey a. Ndəhay meslørey a, a wunkamatara dala ha njada ndəhay masa daa *mecəmey-ray njga ndəhay njga Yesu. A vəldamara dala ha njada ndaw a ndaw a təde njga wusa.

³⁶ Ndaw da wuzlah ndəhay njga Yesu a daha, mezəley *Jawzef. Anja ndaw daa səkway njga *Levi, a yawa da Sipere. Ndəhay meslørey a, a zəlmara na, *Barnabas, anda meləvey «ndaw ma vəltar gədanj a ndəhay.»

³⁷ Ley anja daha. A hədkada ley a. Fa dəba ha, a handərwa dala ha, a vəldatara a ndəhay meslørey hay.

5

Mey da ray ata Ananiyas ta njwas anja Safira

¹ Ndaw daha mezəley *Ananiyas ta njwas anja Safira, a cəmdamara day ata letek. Ta', Ananiyas a hədkada ley ata.

² A wunka dala ha cew, ta', a bada siya. Siya may, a handatara a ndəhay meslørey heyey, a vəldatara anda ara dala njga ley ata ha cəpa. Njwas anja a səra cek masa zel e ma ka.

³ Ama *Piyer a ləvar: «Ananiyas, ka mbəkda *Satan amba a mbəzey aa mevel akah na, maja me? Ka ta badərwa siya njga dala njga ley akah ha sem. Anda kede, ka ta mbərzla *Mesəfnəy njga Gazlavay sem.»

⁴ Daa masa kah ma hədkada daa ba na, kah ma wa, ba diya? Kwa kah ma hədkada la kede, kah ma wa dala ha. Ka wulkey daa ray akah njga key cek kede na, maja me? Ka mbərzley kaa na, ndəhay ba, ama ka mbərzley Gazlavay.»

⁵ Masa Ananiyas ma cənda mey a la anda kede na, a tədsey, pam! a məcəy. Mandərzay a katar kwa ara mey ba, a ndəhay ma cəndamara mey a.

⁶ Ta', gula hay a samawa, a mbəzmara vagay a, a badamərwa, a diyam a pəshamara aa cəvay.

⁷ Ler maakar fa dəba ha na, njwas anja, a wuswa. Ama a səra cek masa ma key ta zel e ba.

⁸ Piyer aa cəfda, a ləvar: «Kadiwa, ka hədkadamara ley akwar na, dala ha kede tar daw?» A mbədərwa, a ləvar: «Ahaw, ya hədkadamara kəne.»

⁹ Anda kede, ta', Piyer a ləvar: «Ka cəmdamara day akwar ta zel akah, njga jedey Mesəfnəy njga Gazlavay na, maja me? Ehe, gula hay ma pəshamara zel akah, ata fa mey-slam. A da pəshamaka kəne may.»

¹⁰ Wure wure njene, njwas aha a tədsey fa mey anja, pam! a məcəy. Gula hay kede heyey a mbəzmawa, a hətfamara ta məcəy sem. Ta', a lamara, a handamara, a pəshamara a cakay zel e.

¹¹ Fa dəba ha, mandərzay a katar ga ara mey ba njada ndəhay daa Egəliz tabiya ta njada ndəhay ma cəndamara mey a.

Ndəhay meslərey ɳga Yesu a kam maaazla hay

¹² Ndəhay meslərey ɳga Yesu fa kam maaazla hay ga da wuzlah ndəhay ɳga wuzzdərwa gədanj ɳga Gazlavay. Fa dar a, fa dar a, ndəhay ma təba mey ɳga Yesu tabiya fa diyam aa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay, fa kusam fetede ta mevel pal dasi Balak ɳga *Salamaṇw heyey.

¹³ Ndəhay siya ma təbmara mey ɳga Yesu fara fara ba na, a wudam ɳga kusey ta ata ba, maja a zluram, ama ndəhay tabiya faa həmdamata ndəhay ma təba mey ɳga Yesu a cənja.

¹⁴ Mandaw mandaw ndəhay fa samawa a dey a, a dey a, zel hay, ɳgusay, fa təbmara mey ɳga Bay Mahura, a cəmam a dey ndəhay ɳga Yesu heyey.

¹⁵ Maja ndəhay meslərey ɳga Yesu a fa kam maaazla hay ta gədanj ɳga Gazlavay na, ndəhay a handamawa masa-macay hay a mey-cəved. A handamatərwa fetede, a nadamata a ray bəbele hay, da daa ba, a ray gegəded' hay, amba da masa *Piyer fa daw taa cəved e ɳgene na, meezed aŋga a wusey a ray siya hay, a mbəlam.

¹⁶ Ndəhay ga a samawa da slala hay mekele mekele masa gweegwe ta berney ɳga *Jeruzelem, a handamawa masa-macay hay, ta ndəhay masa ta malula da ray. Ndəhay a tabiya ta mbəlam sem.

A sərdamata banay ta ndəhay meslərey ɳga Yesu

¹⁷ Yaw, *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay ta ndəhay da cakay a, anda meləvey ndəhay masa da wuzlah *Saduse hay, səlenj a katar ga ta ndəhay meslərey ɳga Yesu heyey. A slam yawa amba a sərdamata banay.

¹⁸ Ta', a kərzamata meedey ndəhay tabiya, a handamata aa fərsəne.

¹⁹ Ama dasi tavad ɳgene, maslaŋ ɳga Gazlavay a pawa salay da vad, a wura mey-slam ɳga fərsəne he, a badatərwa ndəhay meslərey heyey, a ləvtar:

²⁰ «Diyam aa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay, wuzdamatara mey hay tabiya da ray heter mawiya a ndəhay.»

²¹ Ndəhay meslərey heyey a cənmar mey a maslaŋ a. Slam bəŋ-bəŋ na, ta', a diyam, a mbəzam aa Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay heyey, a zlamar ɳgaa sərkadamata ndəhay.

Daa ɳgene, ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay ta ndəhay da cakay a, a kusmatərwa bay-ray hay ɳga Jəwif hay tabiya ɳga sley yawa. Ta', a sləram

ndèhay ñga ñgølmatørwa ndèhay meslørey ñga Yesu kaa heyey daa førsøne.

²² Ndèhay heyey a wusam aa førsøne he na, ta høtfamatar ndèhay meslørey ñga Yesu daa ba. Ta', a vøhmawa, a kadamatara a ndèhay mahura hay ma sla yawa kaa heyey,

²³ a løvmatar: «Ala ta høtfamatar daa ba. Ya wusam na, mey-slam magørcakaya maaya maaya, ndèhay ma jødmata ata fa mey-slam a, ama ya wurmara mey-slam a, ya mbøzam aa way a na, ndèhay a, ata da hwad a daa saba.»

²⁴ *Bay-ray ñga ndèhay ma jødfa Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay, ta *bay-ray hay ñga ndèhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay kaa heyey a cøndamara na, mey a, a høbtar ray, a sørmara cek ma key ta ndèhay meslørey kaa heyey ba.

²⁵ Ndaw daha, ta', a sawa, a løvtar: «Ehe, jøkam slømay, ndèhay masa akwar ma ndøkwdamata aa førsøne heyey na, ata daa Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay, faa sørkadamata ndèhay.»

²⁶ Ta', bay ñga ndèhay ma jødfa Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay ta sewje anja hay a diyam, a ñgølmatørwa ndèhay meslørey heyey. Sewje hay a, ta kamatar mey ta gødañ daa ba, maja a zluram ndèhay a daa zakamata ta anøwa.

²⁷ Fa døba ha masa sewje hay a ma ñgølmatørwa la na, ta', a lacadamata fa mey ñga mahura hay ma sla yawa ha. *Ndaw mahura da ray ndèhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay heyey aa cøfdata,

²⁸ a løvtar: «Ala ta tøkmakwar sem ñga wuzey mey a ndèhay da ray ndaw aha, ama akwar fa kamara cønja. Fara fara, akwar ta wuzdamara mey a sem a ndèhay tabiya da *Jeruzelem. Asaya, ka wudam ndèhay tabiya a wulkam na, ara ala ma kødmara ndaw aha, ba diya?»

²⁹ *Piyer ta ndèhay meslørey siya a mbøddamara, a løvmar: «Si cøma ya cønmar mey a Gazlavay da ray ala ma da cønmatar mey a ndèhay.

³⁰ Akwar ta kødmara Yesu la vagay fa hwadam ma-zlangalakaya. Ama Gazlavay ñga papañ ñga papa aløkwa hay ta sløkødørwa sem daa memøcay.

³¹ Yesu a na, ara ndaw masa Gazlavay ma la a vad a har-zømay anja. A pa ñga ndaw mahura, Bay ma løhdata ndèhay. A ka køne amba a wurey cøved ñgada ndèhay *Israyel hay ñga mbøddamara menjey ata, ñga søpam Gazlavay ta mevel pal, amba Gazlavay a mbøkdatara mebørey ata.

³² Ala na, ya fa kam sede da ray cek hay a kede. *Mesəfnay ñga Gazlavay fa key sede da ray a kene may, Mesəfnay masa Gazlavay ma vəldatara a ndəhay ma cənmar mey.»

³³ Ndəhay mahura hay ma sla yawa heyey a cəndamara na, mevel a catar ga ara mey ba, a wudam ñga kədmata vagay.

³⁴ Ama ndaw Fariza pal da wuzlah ata daha, mezəley anja Gamaliyel. Anja ndaw mahura maa sərkada *kwakwas ñga Mawiz, ndəhay tabiya faa həmdamara. Ta', a lecey da wuzlah mahura hay ma sla yawa kaa heyey, a ləvtar a ndəhay ñga badamatərwa ndəhay meslørey ñga Yesu a dagay.

³⁵ Fa dəba ha a ləvtar a mahura hay ma sla yawa ha: «Akwar Israyel hay, wam vaw da ray cek masa akwar ma da kamatara a ndəhay kede.

³⁶ Sərfadamara, zleezle ndaw mezəley Tewdas ta sawa la, a ləvey: "Yah, ndaw mahura." Ndəhay ga, a key temere məfad ma səpmara. Ama ndəhay mekele hay ta kədmara sem vagay. Ndəhay ma səpmara tabiya heyey, taa kwacam ray sem, mey a daa saba.

³⁷ Fa dəba anja, ndaw daha mezəley Juda, ndaw *Galile. Anja ta sawa la daa dər hay masa ndəhay fa sləfam vaw. Anja ha na, ta həldata ndəhay la ñga səpmara, ndəhay ga ta diyam la asiya. Fa dəba ha, ta', a kədmara vagay saya, ndəhay ma diyam asiya heyey taa kwacam ray sem may.

³⁸ Da ray ñgene, ya fa ləvkwar: ka da həbəm ray maja ndəhay a kede saba, mbəkdamata ñga diyam. Mewulkey ata ta sløra ata ha, da a sawa ta fa gədañ ñga ndawmagədañ na, a ndəvey la.

³⁹ Ama da mewulkey ata ta sløra ata ha a sawa ta fa gədañ ñga Gazlavay na, ñgene ka gwamara ñgaa zəfdamara daa ba. Wam vaw, ka da kədam vaw ta Gazlavay ba.»

Mahura hay ma sla yawa heyey, ta', a təbmara mey anja.

⁴⁰ A zəlmətərwa ndəhay meslørey heyey. A slədmata, a ləvmatar: «Ka da wuzam mey da ray Yesu saba.» Ta', a mbəkdamata.

⁴¹ Ndəhay meslørey a, a sləkdam, a mbəkdamata ndəhay ma sla yawa heyey, ta', a diyam ta meesəmey maja Gazlavay ta nəkta la, ata təde ñga sərey banay maja Yesu.

⁴² Mandaw mandaw ata fa diyam aa Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay lej a way ndəhay mekele mekele. Ata faa sərkadamatara *Mey-maaya-mawiya da ray Yesu a ndəhay fetede, kwa a mbəkdamara ba. Ata fa wuzzamatara

Yesu na, *ndaw masa Gazlavay ma wala ñga lèhdata ndèhay.

6

A walam ndèhay maasala ñga jəney ndèhay meslørey ñga Yesu

¹ Daa ñgene, ndèhay ma tèba mey ñga Yesu fa sèkmawa, a dey a, a dey a. Da wuzlah ata na, *Jewif hay maa guzlam mey Gerek daha. A yam mey ta Jewif hay mekele daa hwayak a ñgene, a lèvam: «Ijgwas-vagay hay masa da wuzlah ala, fa hètam cek mezemey masa ata ma wunkamatara mandaw mandaw na, daa ba.»

² Da ray ñgene, ndèhay meslørey kuraw a ray a cew heyey, ta', a kusmata ndèhay ma tèba mey ñga Yesu tabiya, a lèvmatar: «Ala na, ya mbèkdamara mewuzey mey ñga Gazlavay, amba ya wunkam daf na, a zlerda ba.»

³ Mèlma ala hay, maaya na, ka walam *ndèhay maasala da wuzlah akwar, masa ndèhay faa hèmdamata, masa marèhtakaya ta *Mesèfnay ñga Gazlavay, ndèhay masa ta lenjesl, amba ya vèldamatara slèra ha asi har ata.

⁴ Ala na, ya vèldamara ray ala ñga dèrey dançay a Gazlavay, ta ñga wuzey mey anja.»

⁵ Mey a kede a mbafatar a ndèhay tabiya. Ta', a walam Etiyen, ndaw ma tèba mey ñga Yesu maaya maaya, marèhkaya ta Mesèfnay ñga Gazlavay, leñ *Fèlep, Pèrakwar, Nikanawr, Timanjw, Parmanas, asaya, Nikwala, ndaw Antiyaws masa ma mbèkda kwakwas anja zleezle ñga sèpey kwakwas ñga Jèwif hay.

⁶ Ta', a handamatèrwa ndèhay maasala ha fa ndèhay meslørey heyey. Ndèhay meslørey a, ta', a dèram dançay, a pamatar har a ray, amba a kamara slèra ata ta gèdanj ñga Gazlavay.

⁷ Yaw, mey ñga Gazlavay fa daw fa mey fa mey. Da *Jeruzelem ndèhay ma tèba mey ñga Yesu fa sèkmawa a dey a, a dey a. Ndèhay ga ma ka kwakwas ñga Gazlavay a tèbmara mey ñga Yesu may.

A kèrzamara Etiyen

⁸ Etiyen na, Bay Gazlavay ta pèsar mey la ga, a vèlar gèdanj anja. Da ray ñgene, anja fa key maazla hay ga ma rèzley ndaw da wuzlah ndèhay.

5:42 5.42 Yesu na, ndaw masa Gazlavay ma wala ñga lèhdata ndèhay daa meborey: 9.22; 17.3; 18.5, 28; Lk 24.25-27 **6:1 6.1** 2.45; 4.35 **6:3 6.3** 1Tm 3.7-13 **6:6 6.6** 13.2-3; 14.23; 1Tm 4.14; 2Tm 1.6 **6:7 6.7** 2.41 **6:8 6.8** 2.22

⁹ Ama ndəhay siya hay a zlamar ɳga cakalafamar mey. Ara *Jəwif hay ma samawa daa berney ɳga Siren lej daa berney ɳga Alekzandəri. Ata da wuzlah ndəhay ma kusam daa *way-mewuzey-mey ɳga Gazlavay masa ata ma zəlmara «Way ɳga ndəhay ma bamawa daa beke.» Mekele hay ma cakalafamar mey na, a samawa daa hwayak ɳga Silisi lej daa hwayak ɳga Azi. A zlamar ɳga key yawa ta Etiyen e.

¹⁰ Ama ta gwamara a ray a daa ba, majaa aa guzltar ta lenjesl masa *Mesəfnəy ɳga Gazlavay ma vəldara.

¹¹ Da ray ɳgene, a diyam, a vəlmatar dala a ndəhay amba a mbərzlam a ray Etiyen e, a ləvam: «Ya cəndamara na, ndaw kede fa cədfa *Mawiz, fa cədfa Gazlavay.»

¹² A həldamata ndəhay cəpa, ta mahura hay ɳga Jəwif hay, lej ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz. Ta', a diyam, a kərzamara Etiyen, a handamara fa mahura hay ma sla yawa ɳga Jəwif hay.

¹³ Ta', a ɳgəlmawa ndəhay membərzley, amba a ləvam: «Mandaw mandaw, ndaw kede faa guzley mey maaya ba da ray *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay ta da ray kwakwas ɳga Mawiz.

¹⁴ Ya cəndamara, a ləvey: “Yesu, ndaw *Nezeret, a bəzla Way aləkwa mekey kwakwas ɳga Gazlavay la, a mbəddata kwakwas masa Mawiz maa sərkadandakwara la mekele.”

¹⁵ Ndəhay tabiya manjatakaya daa way mesley yawa fetede a nəkmara Etiyen ndəzl a, dey anja fa wedey anda dey ɳga maslanj ɳga Gazlavay da vad.

7

Etiyen aa guzltar ɳgada mahura hay ma sla yawa ɳga Jəwif hay

¹ *Ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay aa cədfa Etiyen, a ləvar: «Mey masa ata ma kadamara kede na, fara fara daw?»

² Etiyen a mbəddata, a ləvey: «Məlma adsaw hay, ta papay hay, jəkfamaya sləmay. Gazlavay masa manjakaya daa slam ma wedey na, ta wuzar vaw la a *Abərahəm, papaŋ ɳga papa aləkwa, daa masa anja daa hwayak ɳga Mezapawtami, ta yinjey aa berney ɳga *Haranj daa ba aranj.

³ Gazlavay a ləvar: “Bey daa hwayak akah, mbəkdata səkway akah hay, daw aa hwayak masa yah ma da wuzzdakawa.”

⁴ Da ray ñgene, Abərahām a sləkdey daa hwayak ñga ndəhay *Kalde, a daw a njey aa berney ñga Haran. Fa dəba ñga meməcey ñga papaha, Gazlavay, ta', a ləvar ñga yinjey da Haran a ñgadaa hwayak mekele. Maja ñgene, a sawa aa hwayak ñga Kana, masa aləkwa *Jewif hay da hwad a wure kede.

⁵ Ta', a njey aa hwayak a, ama daa ñgene, Gazlavay ta vəldara hwayak a ñgada Abərahām daa ba aran, kwa slam nekədsey ñga pey salay daa hwayak a ñgene ta hətey ñgada anja daa ba aran. Daa ñgene, Abərahām bəzey anja daa ba aran, ama Gazlavay ta ləvar la, a da vəldara hwayak a ñgene amba a wey da ray a, asaya amba bəza hay ñga bəz anja hay a wamara fa dəba anja.

⁶ Gazlavay a ləvar saya: "Bəza hay ñga bəz akah hay a da njam daa hwayak ñga ndəhay mekele. Ndəhay a, a da wamata, a da kam beke ñga ndəhay a, a da sərdamata banay haa mevey temere məfad.

⁷ Ama fa dəba ha ya da katar sariya a ndəhay ma kadamata beke he, wara bəza hay a, a bamawa daa hwayak a, a vəhmawa, a ragadamaya la daa slam aha kede."

⁸ Ta', Bay Gazlavay a jəwam mey ta Abərahām. *Mejəwey-mey aha na, ara ta fa *mesley mandawal. Anda kede, Abərahām a yawa *Izak. Fa dəba ha luma pal na, a slara mandawal. Izak a slara ñga bəzey anja, *Jakwap kene. Jakwap may, a slatara ñga bəz anja hay kuraw a ray a cew * kene. Ma yamatərwa səkway aləkwa hay kuraw a ray a cew kede na, ara bəza hay ñga Jakwap.

⁹ «Papan ñga papa aləkwa hay a, masa bəza hay kuraw a ray a cew ñga Jakwap heyey, səlen a katar da ray *Jawzef, məlma ata. Ta', a hədkadamara ñga key beke daa hwayak ñga *Ejip. Ama Gazlavay aa ta anja,

¹⁰ fa jəda, a ləhda daa banay anja hay tabiya. *Farawan, bay daa hwayak ñga Ejip, a wulkey maaya da ray Jawzef maja Gazlavay ta vəlar lenjesl la. Farawan, ta', a pa Jawzef ñga ndaw mahura daa hwayak anja, ta da way anja tabiya.

¹¹ «Fa dəba ha, may ta key la ga daa hwayak ñga Ejip ta daa hwayak ñga Kana tabiya. Banay ga da ray ndəhay a

7:4 7.4 MC 11.31; 12.4 **7:5 7.5** MC 12.7 **7:6 7.6-7** MC 15.13-14 * **7:8 7.8** bəz anja hay kuraw a ray a cew: Səkway hay kuraw a ray a cew ñga Israyel hay na, ara ndəhay daa səkway ñga Ruben, daa səkway ñga Simeyanw, daa səkway ñga Levi, daa səkway ñga Juda, daa səkway ñga Isakar, daa səkway ñga Zabulanw, daa səkway ñga Jawzef, daa səkway ñga Benjamen, daa səkway ñga Dan, daa səkway ñga Naftali, daa səkway ñga Gat, lej daa səkway ñga Aser. Nəka MC 35.23-26. **7:8 7.8** MC 17.9-14; 21.2-4; 25.26; 29.31-30.24; 35.16-18 **7:9 7.9** MC 37.11, 28; 39.2, 21 **7:10 7.10** MC 41.37-44

daha. Papañ ñga papa alékwa hay, bøza hay ñga Jakwap heyey, a høtam cek mezømey saba.

¹² Ama Jakwap ma cønda cek mezømey daha da Ejip na, ta', a slørdata bøz anja hay. Ñgene ara meslørey ñgeemee.

¹³ A diyam ñga dey cew na, Jawzef ta', a wuztar vaw a mølmaha hay. Da ray ñgene, Farawanj, a sørta søkway ñga Jawzef hay.

¹⁴ Fa døba ha, Jawzef ta', a slørey mølmaha hay ñga ñgølmørwa papaha Jakwap ta ndəhay da way anja tabiya ñga samawa, amba a njam bama. Ndəhay a tabiya ata kwakwar maasala a ray a zlam.

¹⁵ Ta', Jakwap a daw a njey a Ejip. A møcwa fetede. Bøz anja hay may, masa papañ ñga papa alékwa hay tabiya, a møcam fetede.

¹⁶ Fa døba ha, a handamata vagay ata hay aa hwayak ñga Sikem, amba a pøshamatørwa fetede aa cøvay ñga Abøraham. Cøvay a na, ara cøvay masa Abøraham ma hødka fa bøza hay ñga Hamawr da Sikem e zleezle, a vøltar dala anda ata ma wudsam.

¹⁷ «Pas masa Gazlavay ma da ka cek anda anja ma løvar a Abøraham zleezle na, gweegwe cay. Anda kede, ndəhay *Israyel hay masa daa beke daa hwayak ñga Ejip heyey fa yam a dey a, a dey a. Ata ga fetede.

¹⁸ Ta', a pam bay mekele da Ejip, bay a, a søra Jawzef ba.

¹⁹ Bay a ñgene, ta key wewer sem da ray søkway alékwa hay Israyel hay, a sørdata banay ta papañ ñga papa alékwa hay heyey. A tøktar day a ndəhay Israyel hay a, ñga køzlamata bøz ata hay gevew saw, amba a møcam.

²⁰ «Daa døar a ñgene, a yamørwa *Mawiz, anja bøzey membey, ma mbafar a Gazlavay. A gøley da way papaha kiya maakar.

²¹ Fa døba ha, a badamørwa, a køzlamara, ama dam ñga Bay Farawanj len! a la. Ta', a gøla anda bøzey da hwad anja.

²² Da ray ñgene, Mawiz aa sørkey cek hay tabiya masa ndəhay da Ejip ma sørmara. Mawiz a tørey ndaw masa ta gødañ, ta fa mey masa aa ma wuzda, asaya ta fa sløra masa aa ma ka.

²³ «Masa Mawiz ma key mevey kwakwar møfad cay na, a jøwey vaw ñga daw ñga nøktørwa mølmaha hay Israyel hay.

²⁴ Masa an̄ga ma wusey la na, a h̄etar ndaw Ejip fa k̄eda ndaw ata. Ta', a daw a j̄ena ndaw ata ha, a k̄edsey vaw aa slam a ñga an̄ga, a k̄eda ndaw Ejip kaa heyey vagay.

²⁵ Mawiz a wulkey na, m̄elmaha hay Israyel hay a s̄ermara ara ta fa an̄ga Gazlavay ma da badat̄erwa da Ejip, ama ata na, a s̄ermara ba.

²⁶ «Peperek e saya, Mawiz a h̄etfatar Israyel hay cew fa k̄edam vaw. A wudey ñga wunkata amba a njam daa zazay, a l̄evtar: "Haya, ndəhay kede, akwar na, m̄elmanj hay, ba diya? Kaa ka k̄edam vaw na, kwara?"

²⁷ Ama ndaw masa ma cakala mey na, a d̄ekda Mawiz, a l̄eval: "Ma paka ñga bay ñga kandar sariya na, wa?

²⁸ Ka wudey ka k̄edya vagay anda kah ma k̄eda ndaw Ejip ñgaa kwana heyey daw?"

²⁹ Mawiz a c̄enda ndaw kaa maa guzlar anda kede na, mand̄erzay a kar, ta', a hway aa hwayak ñga Madiyan. Manjakaya daa hwayak a na, an̄ga ndaw-m̄elak. A yawa b̄øza hay mezèle hay cew fetede.

³⁰ «Fa d̄eba ha mevey kwakwar m̄efad̄ saya, Mawiz aa da wuzlah-ley, gweegwe ta an̄gwa ñga Sinay. Maslañ ñga Gazlavay a pawa salay da vad, a wuzar vaw daa awaw, da wuzlah gwaslaf.

³¹ Mawiz a h̄etar na, a r̄ezley. Masa an̄ga fa ñḡechey a cakay a amba a n̄eka maaya maaya na, a c̄enda day ñga Bay Gazlavay maa guzlwa da hwad a, a l̄eval:

³² "Yah, Gazlavay masa papañ ñga papakw akwar hay ma ragadamar. Ahaw yah, Gazlavay masa Ab̄eraham, Izak, len̄ Jakwap ma namar ray." Mawiz a zlurey, aa wesey, a wudey ñga n̄eka saba.

³³ Bay Gazlavay a l̄eval: "C̄ekwta tarak da salay la, maja slam masa kah malacakaya da hwad a kede na, slam aha ara slam masa Gazlavay aa da hwad a.

³⁴ Fara fara, ya fa h̄etar banay ñga ndəhay adaw hay da Ejip, ya fa c̄enda mat̄eway ata. Da ray ñgene, ya pawa salay na, amba ya l̄ehdata daa beke. Wure kede na, daw, ya sl̄erdaka a Ejip."

³⁵ «Yaw, Mawiz aha ara ndaw masa zleel Israyel hay a ma wudmara ba, ma l̄evmar: "Ma paka ñga bay ñga kandar sariya na, wa?" heyey. Ama Mawiz a na, ara ndaw masa Gazlavay ma pa ñga bay amba a l̄ehdata Israyel hay daa beke. Gazlavay a pa ñga bay ñga l̄ehdata na, ta fa maslañ ma wuzar vaw da wuzlah gwaslaf heyey.

³⁶ Ara Mawiz ma badat̄erwa Israyel hay da Ejip ta maaazla hay masa an̄ga ma kata maja Gazlavay aa ta an̄ga. A

kata maazla hay a na, daa hwayak ɳga Ejip, da mey Bəlay Magaza, lej da wuzlah-ley haa a key mevey kwakwar məfad.

³⁷ Ara Mawiz a saya ma ləvtar a Israyel hay: "Gazlavay a slərkwar *ndaw ma təla mey la mekele daa səkway akwar anda anja ma slərdiwa kede may."

³⁸ Daa masa Jəwif hay makustakaya da wuzlah-ley heyey na, ara Mawiz a, ma handa mey ɳgada papa ɳga papa aləkwa hay, mey masa maslaŋ ɳga Gazlavay da vad' maa guzlar daa anjwa ɳga Sinay. Asaya, ara anja ma təbərwa *mewey ɳga Gazlavay ma vəley heter a ndəhay, amba a wuzdandakwara.

³⁹ «Ama papa ɳga papa aləkwa hay a, a wudsam ɳga cənmar mey a Mawiz a ba, a təbmara mey anja ba, a wudsam ɳga vəham a Ejip e cənja.

⁴⁰ Da ray ɳgene, a ləvmar a *Araŋw, "Kandakwar kuley hay ɳga jənndakwar daa mepəkey aləkwa hay. Mawiz ma badandakurwa da Ejip kaa na, ya sərkwa cek ma kar ba."

⁴¹ Ta', a vədam cek anda bəz-sla, a ragadamar, a tamara anda kuley ata, a kam gwagway ta meesəmey majə cek aha masa ata ma kamara ta har ata.

⁴² Ama Gazlavay pəla! a mbədffatar dəba, a mbəkdata ɳga ragadam a wurzla hay da vad' anda mawuzlalakaya daa derewel ɳga ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay zlezzle. Daa derewel e, Gazlavay a ləvey:

"Akwar ndəhay Israyel hay, daa masa akwar ma njam
mevey kwakwar məfad da wuzlah-ley na,
akwar ta hərmaya gənaw hay la daw?

Akwar ta vəlmaya cek hay la daw?

⁴³ Daa ba səlak! Ama ka tam na, kuley hay mekele mekele.
Akwar ta lamara kuley mezəley Malakw la ta way a, a har.
Asaya, akwar ta lamara kuley maləmkaya
anda wurzla mezəley Refan la.

Maja akwar ma ləmamata kuley hay a kede,
ka ragadamatara na,
ya handakwar la kəlej
ma fəna hwayak ɳga Babiləŋw saya."»

⁴⁴ Etiyen a ləvtar saya: «Papa ɳga papa aləkwa hay ta kərcam way la zlezzle da wuzlah-ley ɳga pey *akwatay ɳga mejəwey-mey ɳga Gazlavay a hwad' a, a pəkam ta anja. Ara Gazlavay ma wuzdara a Mawiz, a da kərca way aha na,

7:36 7.36 Mab 7.3; 14.21-29; 16.1-17.16; Mesl 14.33; 20.1-11 7:37 7.37 3.22-23

7:38 7.38 Mab 19.1-20.17; SNM 7.53; Gal 3.19 7:39 7.39 Mesl 14.3 7:40

7.40-41 Mab 32.1-8 7:42 7.42-43 Am 5.25-27; **Malakw:** Lev 18.11

kwara. Fa dəba ha, Mawiz ta kørca la anda Gazlavay ma wuzdara ha.

⁴⁵ Papar njga papa alékwa hay ta pækam la ta Waymekørcey aha, haa kasl Jesewe ma key bay-ray ata. Ta pas masa Jesewe ma key bay-ray ata na, Gazlavay a bæltä ndəhay masa Jœwif hay ba daa hwayak kede fa mey fa mey, amba Jœwif hay a wamara hwayak a. Way-mekørcey njga Gazlavay ta ambal a na, aa daha haa kasl pas masa *Davit ma zëma bay anja.

⁴⁶ Davit ta høtey maaya njga Gazlavay la, aa cëfða Gazlavay njga vølar cëved amba a lëmar way mawiya njgada Gazlavay masa Jakwap ma ragadar.

⁴⁷ Ama, fa dəba ha, ara Bay *Salamanjw ma lëmra way mawiya ha njgada Gazlavay.

⁴⁸ «Ama Bay Gazlavay da vad a njey daa way masa ndəhay ma lëmamara ta har ata ba. Anda *ndaw ma tèla mey njga Gazlavay zleezle ma lëvey:

⁴⁹ “Bay Gazlavay a lëvey:

Slam da vad na, ara slam njga bay adaw,

slam da hwayak may, ara slam-mepey-salay adaw.

Ka lëmamaya na, way wura?

Slam adaw memëskey-vaw na, wura?

⁵⁰ Ara yah ma kata slam hay tabiya, ba diya?”»

⁵¹ Etiyen a lëvtar saya: «Akwar ndəhay ray mañgørðfakaya hay! Akwar fa wudmara Gazlavay ta mevel akwar pal daa ba, ka cënmar mey ba sëlak! Mandaw mandaw, ka wudam *Mesøfnay njga Gazlavay a key slèra daa akwar ba. Akwar na, anda papakw akwar hay zleezle.

⁵² *Ndaw ma tèla mey njga Gazlavay, masa papaŋ njga papakw akwar hay ta sërdamara banay daa ba na, daha daw? Ndəhay ma wuzdamara mey da ray ndaw pal masa maaya ma da sawa na, ara papakw akwar hay a ma këdmata vagay, ba diya? Wure kede, akwar may, ka taa døffamar mey la a ndaw masa maaya ha kede, ka ta këdmara sem vagay.

⁵³ Akwar na, Gazlavay ta slërdakwara kwakwas anja la ta har maslaŋ anja hay da vad. Ama akwar ta sëpmara kwakwas a daa ba.»

Aa zakamara Etiyen ta anjwa

7:44 7.44 way mekørcey: Mab 25.9, 40 **7:45 7.45** Jes 3.14-17; 18.1; 2Sam 6

7:46 7.46 Ps 132.1-5 **7:47 7.47** 2Sam 7.5-7; 1Bay 6.1-38 **7:48 7.48** 17.24-25

7:49 7.49-50 Iz 66.1-2 **7:51 7.51** Mab 32.9; 33.5; Jer 4.4; Rm 2.28-29; **ka wudam Mesøfnay njga Gazlavay a key slèra daa akwar ba:** Iz 63.10; Ez

2.3-5 **7:52 7.52** Lk 11.47-48 **7:53 7.53** 7.38; Heb 2.2

⁵⁴ Ndəhay ma ka sariya heyey, mevel a catar a ray Etiyen ara mey ba. A zam har maj a mevel ta catar la ga da ray mey masa Etiyen ma kada.

⁵⁵ Ama Etiyen, marəhkaya ta *Mesəfnay ñga Gazlavay, a nekey dey a vad, a hətar mewedey ñga Gazlavay, a hətar Yesu malacakaya ta har-zəmay ñga Gazlavay.

⁵⁶ Ta', a ləvey: «Ehe, slam da vad mawurkaya, ya fa hətar *Bəz ñga Ndaw malacakaya ta har-zəmay ñga Gazlavay.»

⁵⁷ Masa ata ma cəndamara Etiyen ma ləvey anda kedəf la na, a wudam ta gədanj, a dəzlmata sləmay ata hay ta har. Ata tabiya a cəmam a ray a,

⁵⁸ a dədamara, a badamara la daa berney, aa zakamara ta anjwa. Masa ata fa daa zakamara na, a mbəkdamatərwa jəbe ata hay fa ndaw mezəley *Sawl.

⁵⁹ Daa masa ata faa zakamara na, Etiyen e a dərey dəngay a Gazlavay, a ləvey: «Bay Mahura Yesu, təba mesəfnay adaw.»

⁶⁰ Ta', a regedey, a wudey ta gədanj, a ləvey: «Bay Gazlavay, mbəkdatara mebərey ata ha kedəf.» Anja ma ləvey anda kedəf la na, pam! a məcəy.

8

^{1a} Meməcəy ñga Etiyen e, a mbafar a Sawl.

Sawl a sərdata banay ta ndəhay ñga Yesu

^{1b-3} Ta', ndəhay ma səpa cəved ñga Gazlavay ta mevel pal a lamara vagay ñga Etiyen, a pəshamara aa cəvay. A təwam ga maj a meməcəy anja ha. Ta pas a əngene, banay mahura a sawa a ray ndəhay ma təba mey ñga Yesu da *Jeruzelem. *Sawl a, a səpey cəved ñga nəsta ndəhay a. A daw a səpta ndəhay mezəle hay, ta əngusay fa way a, fa way a. A kərzata, a handata aa fərsəne. Daa əngene, ndəhay ñga Yesu siya aa kwacam ray pal pal aa slam hay mekele mekele daa hwayak ñga *Jude lej daa hwayak ñga *Samari. Ndəhay daa *mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu masa mambəkakaya da Jeruzelem na, si ndəhay meslørey gway.

⁴ Ndəhay maa kwacam ray heyey, fa pəkam kwa aa wura aa wura, fa wuzam *Mey-maaya-mawiya.

Fəlep a wuzey Mey-maaya-mawiya daa hwayak ñga Samari

⁵ Nga *Fèlep na, ta', a daw aa berney mahura daa hwayak njga *Samari. Masa anja ma wusey la fetede na, a wuztar mey a ndèhay daa berney a da ray *Kèriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala njga lèhdata ndèhay.

⁶ Ndèhay daa berney a, a diyam, a kusam amba a cèndamara mey anja, a nèkmara maaazla hay masa anja ma kata. Maja njene, a jèkam slèmay maaya maaya fa mey masa Fèlep ma kadatara.

⁷ Malula a bey da ray ndèhay ga ta mewudey ta gèdan, ndèhay masa maahèlbatakaya ta jegwer hay a hètmatar salay ata hay aa slam a.

⁸ Da ray njene, ndèhay daa berney a aa sèmam ga, ara mey ba.

⁹ Daa berney a njene, ndaw daha mezèley *Simajw. Masa Fèlep ta daw aa berney a daa ba aran na, Simajw fa key maaazla hay ga, ama maaazla hay a na, a sawa ta fa Gazlavay ba. Ta rèzley ndèhay ga la da Samari ta maaazla hay a. A pa ray anja njga ndaw mahura.

¹⁰ Maja njene, ndèhay tabiya, bèza hay ta mahura hay daa hwayak a na, a tèbmara mey anja. Aa guzlam da ray a, a lèvam: «Anja na, ara ndaw ta gèdan masa ma zèlmara "gèdan mahura njga Gazlavay."»

¹¹ Ndèhay fetede a tèbmara mey njga Simajw a maaya maaya maja ta njey la ga da wuzlah ata, ta rèzlta la ta maaazla hay mekele mekele masa aa ma kata.

¹² Ama ta pas njene, Fèlep a sawa, a wuztar *Mey-maaya-mawiya da ray Yesu Kèriste, ta da ray mewey njga Gazlavay da ray ndèhay. Ndèhay masa ma tèbmara mey njga Fèlep e, ta hètam *baptèm la, kwa zel hay kwa njusay.

¹³ Simajw, ndaw ma key maaazla heyey, ta', a tèba mey a may. Fa dèba ha, a hètey baptèm, ta' a daw asi Fèlep, a mbèkda saba. A rèzley maja aa ma hètatar maaazla hay mahura masa Fèlep ma kata ta gèdan njga Gazlavay.

¹⁴ Fa dèba ha, ndèhay meslørey njga Yesu da *Jeruzelem a cèndamara na, ndèhay da Samari ma tèbmara mey njga Gazlavay la. Ta', a slèrmatar ata *Piyer ta *Jan.

¹⁵ Masa ata Piyer ta Jan ma wusam la fetede na, ta', a dèram danjay a Gazlavay maja ndèhay a. Aa cèfdamara amba Mesèfnèy anja a sawa a ray ata.

¹⁶ A dèram danjay a Gazlavay da ray ndèhay a na, maja *Mesèfnèy njga Gazlavay ta sawa kwa a ray ndaw pal dasi ata daa ba aran. Cek masa ata ma hètam na, ara baptèm ta mezèley njga Yesu Bay Mahura gway.

¹⁷ Da ray ñgene, ata Piyer ta Jan a pamatar har a ray. Ta', ndəhay a, a hətam Mesəfnay ñga Gazlavay dəba.

¹⁸ Masa Simanw ma hətatar ndəhay ma hətam Mesəfnay ñga Gazlavay maja ndəhay meslørey a ma pamatar har a ray heyey na, ta', a vəltar dala ñgada ata Piyer ta Jan heyey,

¹⁹ a ləvtar: «Vəlmaya gədañ a may, amba da ya ta pey har la a ray kwa waawa na, ndaw a hətey Mesəfnay ñga Gazlavay may.»

²⁰ Ama Piyer a mbəd dara, a ləvar: «Anja Gazlavay ñga zəddaka ta dala akah ha cəpa, maja gədañ masa Gazlavay ma vəlda a ndəhay anja hay na, ka fa wulkey ka gwa ñga hədka ta dala.

²¹ Wure kede mey akah daa slèra ñga Gazlavay kede daa ba, maja mevel akah ta mewulkey akah maaya ba fa mey ñga Gazlavay.

²² Mbəkda mekey mebərey, cacəfdsey ambahw fa Gazlavay maja mebərey akah. Da Gazlavay a mbəkdakawa mewulkey maaya ba daa mevel akah la kwa.

²³ Ya nəka mevel akah na, matara. Kah ndaw masa səlenj, kah beke ñga mebərey.»

²⁴ Ta', Simanw heyey a mbəd datara ñgada ata Piyer ta Jan heyey, a ləvtar: «Ambahw, akwar ta ray akwar, dərmər dañgay a Gazlavay maja yah, amba mey masa akwar ma ləvam kede na, a hətfaya ba.»

²⁵ Masa ata Piyer ta Jan ma kam sede la da ray mey ñga Bay Mahura Yesu, ma wuzdamatara la a ndəhay da Samari na, ta', a vəham a Jeruzelem. Ata fa diyam daa cəved na, a wuzam Mey-maaya-mawiya da slala hay mekele mekele daa hwayak ñga Samari.

Ata Fəlep ta ndaw Etiyawpi

²⁶ Maslañ ñga Gazlavay a ləvar a *Fəlep: «Sləkfey, daw ta da wurza taa cəved ma daw da *Jeruzelem ñgadaa berney ñga Gaza. Cəved e a daw ta wuzlah ley.»

²⁷⁻²⁸ Fəlep, ta', a sləkfey, a daw. Daa cəved ñgene, a hətar ndaw Etiyawpi fa daw a way. Anja ndaw mahura, *maangwadakaya ñga key madərlam ñga Kandas, ñgwas, bay ma wa hwayak ñga Etiyawpi. Ara anja ma kərza dala ñga Kandas a tabiya. Ndaw Etiyawpi a ta daw la a Jeruzelem, ñga ragadar a Bay Gazlavay. Fa vəhwa ñgada way ta seret ñga pəles. Anja fa jengey dərewel ñga *Izay, *ndaw ma təla mey ñga Gazlavay zleezle.

²⁹ *Mesəfnay ñga Gazlavay a ləvar a Fəlep: «Daw asi ndaw ta seret katay.»

³⁰ Fəlep, ta', a hway, a kərza ndaw aha daa cəved. Masa anja ma cənda ndaw a fa jeŋgey daa dərewel njga Izay, ndaw ma təla mey njga Gazlavay na, ta', Fəlep aa cəfda, a ləvar: «Ka fa cənda mey daa dərewel masa kah ma jaŋga njene daw?»

³¹ Ndaw Etiyawpi heyey a mbədara: «Da ndaw ta kadiwa daa ba na, ya da cənda kwara?» Ta', a ləvar a Fəlep heyey njga təpwa aa seret anja ha. Fəlep, ta', a təpey, a njey a cakay a.

³² Mey daa dərewel njga Gazlavay masa anja ma jaŋga ha na, mey a, a ləvey:

«Anja na, anda təbaŋ ma handamara njga hərey,
anja anda bəz-təbaŋ ma təway ba
kwa masa fa handamara njga sley engwec anja,
ta wura mey anja njga təway anda njene daa ba may.

³³ A pam dey a ray a ba anda cek saw,
a kamar sariya ta cəved e ba.

Anja ta mbəkey bəzey da bəla
njga zəley sləmay anja daa ba,
maja ta ndəvdamara heter anja da bəla sem.»

³⁴ Ndaw Etiyawpi heyey a ləvar a Fəlep: «Ambahw, kadiwa cey! Ndaw ma təla mey njga Gazlavay kaa na, aa guzley da ray wa? Aa guzley da ray anja ray anja daw, da ray ndaw mekele daw?»

³⁵ Ta', Fəlep a wuzdara mey daa dərewel njga Gazlavay a. A zla ta fa mey masa ndaw a ma jaŋga kede heyey, a wuzar mey da ray *Mey-maaya-mawiya njga Yesu.

³⁶ Masa ata fa diyam daa cəved, a wusam a mey yam daha. Ta', ndaw Etiyawpi a, a ləvar: «Ehe, yam kede daha. Ma təkyə njga hətey *baptem na, me?» [

³⁷ Fəlep a ləvar: «Da ka ta təba mey njga Yesu la ta mevel pal na, ka gwa njga hətey baptem.» Ndaw Etiyawpi a mbədara, a ləvar: «Ya ta təba Yesu *Kəriste la, anja Bəzey njga Gazlavay.】

³⁸ Ta', ndaw Etiyawpi a, a ləvar a ndaw ma kərza ray njga pəles njga lacada seret. Ata Fəlep ta ndaw Etiyawpi a, a pamawa salay, a mbəzam aa yam. Fəlep ta', a kar baptem a ndaw aha.

³⁹ Masa ata fa bamawa daa yam na, Mesəfnəy njga Gazlavay len! a la Fəlep. Ndaw Etiyawpi a, a hətar saba, ama fa daw ta meesəmey ga.

⁴⁰ Wure njene, Fəlep a nəkey dey na, anja daa berney njga Azawtus. A daw ta mewuzey Mey-maaya-mawiya da

slala hay tabiya daa cøved haa kasl a wusey aa berney nga Sezere.

9

Sawl a təba Yesu Bay Mahura

(SNM 22.6-16; 26.12-18)

¹ Daa dfar hay a ḥjene, *Sawl heyey fa sərdata banay ta ndəhay ma səpa cəved ḥja Bay Mahura Yesu cənja. A ləvtar a da kədsta vagay. Ta', a daw fa *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥja Gazlavay da *Jeruzelem.

² Aa cəfdə ndaw aha ɳga wuzlalar leeter hay amba a handatara a *bay-ray hay daa way-mewuzey-mey hay ɳga Gazlavay daa berney ɳga Damas. A ka anda kede, amba da ta hətey ndəhay, kwa mezəle hay, kwa ɳgusay, masan ma səpa cəved ɳga Yesu fetedə la na, a kərzatərwa, a handatərwa a Jeruzelem.

³ Anja fa daw daa cøved ma daw a Damas a, gweegwecay a wusey na, wure wure njene, slam a wadawa pøray! da gazlavay da vad a ray a.

⁴ Ta', a təd̥ey a hwayak, a cəney d̥ay n̥ga ndaw ma zəla ta da vad̥, a ləvar: «Sawl, Sawl, ka sərd̥aya banay anda kede na, maja me?»

⁵ Sawl heyey aa cødfa, a løvar: «Bay Mahura, kah na, wa?» Day ñga ndaw ma zøla heyey a mbødara, a løvar: «Ara yah, Yesu, ndaw masa kah ma sørda banay.

⁶ Ama slékday, daw a Damas dagay. Fetedé, a wuz-damakawa cek masa kah ma da ka la.»

⁷ Ndəhay masa ma diyam ta Sawl a, ata malacatakaya kwa ta gwamara nga wurey mey daa ba maja mandərzay fa katar kalah. Ata fa cəndamara dəy nga ndaw maa guzley, ama ta hətmar ndaw aha daa ba.

⁸ Sawl a lecey, a wura dey, ama a gwa ñga hëtar dey saba.
Ta', ndëhay a, a kërzamara fa har, a handamara a Damas.

⁹ Dar mäakar, a hëtar dey ba, a zëmey cek ba, kwa a sey yam ba.

¹⁰ Daa berney njga Damas a, ndaw ma səpa cəved njga Yesu fetede daha mezəley *Ananiyas. Bay Mahura a wudsey njga wuzar cek masa aa ma da ka. Maja njene a zəla, a ləvar: «Ananiyas!» Ananiyas a zlar mey: «Away, Bay Mahura, yah kede!»

¹¹ Bay Mahura a ləvar: «Slækdey, daw wure wure kede aa
Cəved Cər-cer, səpa way nqa Juda. Fetede, cacəfda ndaw.

daha mezəley Sawl, ndaw daa berney ñga Tars. Anja fa dorey danjay.

¹² Daa medorey-danjay a, cek a wuzar, a hëtar ndaw mezəley Ananiyas, ma daw fa vëða ñga par har a ray, amba dey anja a wurey, a hëtar dey saya.»

¹³ Ananiyas a mbëdëdara, a lëvar: «Bay Mahura, ndèhay ga taa guzlmaya la da ray ndaw aha. A lëvmaya anja ta sërdata banay la ga ta ndèhay akah hay da Jeruzelem.

¹⁴ Anja ma sawa fedé kaa na, ara bay-ray hay ñga ndèhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay ma vëlmérwa cëved ñga kérzey ndèhay tabiya ma tëba mey akah.»

¹⁵ Ta', Bay Mahura a lëvar a Ananiyas: «Slékdey, daw, maja ya ta wala ndaw aha sem amba a kaya slèra, a wuzzatara mey da ray adfaw a ndèhay masa *Jewif hay ba hay, a bay ata hay, lej a ndèhay *Israyel hay.

¹⁶ Yah, ta ray adfaw, ya da wuzzara banay masa anja ma da sëra ga daa slèra ha maja yah.»

¹⁷ Ananiyas, ta', a slékdey, a daw. A ndékwey a way heyey, a hëtfar Sawl, ta', a par har a ray, a lëvar: «Sawl, mélma adfaw, Bay Mahura Yesu a slërdiwa fa akah. Ara anja ma wuzka vaw daa cëved masa ka fa sawa fedé. A slërdiwa amba ka hëtar dey cënga, amba Bay Gazlavay a rëhdaka ta Mesefney anja.»

¹⁸ Wure ñgene, cek hay anda meesëftey ñga ewet a këzlmawa daa dey ñga Sawl a. Dey anja wur! a wurey. A slékdey, a kamar *baptém.

¹⁹ Fa dëba ha, ta', a zémey cek, a hëtar gëdanj anja saya.

Sawl a wuzey mey ñga Gazlavay da Damas

Sawl ta njawa la ñdar nekëdsey ta ndèhay ma tëba mey ñga Yesu da Damas.

²⁰ Wure wure ñgene, ta', a daw aa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay fetede, a wuztar mey a ndèhay, a lëvtar Yesu na, ara Bëzey ñga Gazlavay.

²¹ Ndèhay masa ma cëndamara mey anja tabiya a rëzlam, a lëvam: «Ndaw kede na, ara ndaw maa zësdata ndèhay ñga Yesu da *Jeruzelem heyey, ba diya? A sawa fedé kaa na, ñga kérzata amba a handata fa *bay-ray hay ñga ndèhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay heyey, ba diya?»

²² Ama fa ñdar a, fa ñdar a, *Sawl fa wuzey mey maaya maaya ma fëna ma fëna, a lëvey Yesu na, ara *ndaw masa Gazlavay ma wala ñga lëhdata ndèhay. Anda kede, *Jewif

hay daa berney ñga Damas a, a sèrmara a da mbèd' damara aa mey anja kwara saba.

²³ Fa dèba ha ñdar ga, Jèwif hay a slam yawa amba a kèdmara Sawl a vagay.

²⁴ Jèwif hay a fa jèdmara mey-mbew hay ñga berney a taa vad, taa pas, amba a kérzamara Sawl a, a kèdmara vagay. Ama wewer masa ata ma kamara na, Sawl a, ta cènda sem.

²⁵ Da ray ñgene, ta tavad, gula anja hay, ta', a sèhwdamara a cakay mahwal ñga Damas, a pamara aa cakarak, a tèldamara ta laza taa manjalaw ñga mahwal a kasl a hwayak a dey lañgar ñga berney a.

Sawl a vèhwa a Jeruzelem

²⁶ Fa dèba ha, *Sawl a vèhwa a *Jeruzelem *, a sèpey cèved ñga cèmey ta ndèhay ma tèba mey ñga Yesu, ama ndèhay ñga Yesu a, a zluram ta anja, a wulkam anja ta tèrey ndaw ma tèba mey ñga Yesu fara fara daa ba.

²⁷ Ama *Barnabas na, ta', a ñgèla, a handa fa ndèhay meslørey ñga Yesu. A kadatara mey da ray Sawl ma hètar Bay Mahura daa cèved ñga Damas, ta mey masa Bay Mahura maa guzldara. A wuzdatara mey da ray Sawl a daa masa Sawl fa wuzda mey ñga Yesu da Damas ta mandèrzay daa dey daa ba.

²⁸ Dèga ta pas ñgene, Sawl a njam ta ndèhay ñga Yesu fetede. A pèkam ta ata da Jeruzelem. A wuzey mey da ray Bay Mahura Yesu a ndèhay ta mandèrzay daa dey daa ba.

²⁹ Aa guzltar a *Jèwif hay maa guzlam mey Gerek, a kam yawa ta ata. Ama ata na, a sèpam cèved ñga kèdmara vagay.

³⁰ Mèlmañ hay daa mey ñga Yesu a cèndamara Jèwif hay a fa wudam ñga kèdmara vagay na, a ñgèlmara aa berney ñga Sezere da mey-bèlay, ta', a mbèzdamara aa kwambiwal ñga daw aa berney ñga Tars †.

³¹ Yaw, daa ñgene, ndèhay daa *mecèmey-ray ñga ndèhay ñga Yesu daa hwayak ñga *Jude, daa hwayak ñga *Galile, lej daa hwayak ñga *Samari na, manjatakaya ta zazay. Fa ñdar a, fa ñdar a, fa hètam gèdan daa metèbey-mey ñga Yesu ma fôna ma fôna. Daa menjey ata na, fa namar ray a Gazlavay. *Mesèfney ñga Gazlavay aa ta ata. Maja ñgene, mecèmey-ray hay a fa sèkmawa a dey a, a dey a.

9:22 9.22 5.42 **9:23 9.23** 23.12 **9:23 9.23-25** 2Kwr 11.32-33 * **9:26 9.26** Sawl ta vèhwa a Jeruzelem fiyaw fiyaw daa ba, ama menjey ga. Nèka Gal 1.17-21. **9:26 9.26-27** 9.3-6, 20; Gal 1.18 **9:27 9.27** Barnabas: 4.36-37; 11.22-30; 12.25; 13.1-4, 7, 43-50; 14.12, 20; 15.2-12, 22, 35-39; 1Kwr 9.6; Gal 2.1, 9, 13 † **9:30 9.30** Tars: Ara berney masa Sawl ma yawa da hwad a (SNM 22.3). **9:30 9.30** 11.25; Gal 1.21

Ene, ndaw maahəlbakaya, a hətar salay anga

³² *Piyer fa pøkey kwa aa wura aa wura. Pas langar daha a daw ñga nökwa ndəhay ma təba mey ñga Yesu daa berney ñga Lida.

³³ Daa berney a ñgene, ndaw daha mezəley Ene, salay maahəlbakaya. Aa manakaya mevey daaŋgafad, a gwa a lecey ba. Piyer a hətar ndaw aha na,

³⁴ ta', a lëvar: «Ene, Yesu *Kériste ta mbəldaka sem. Lecey, pada gegəded akah ta har akah.» Wure ñgene, ndaw aha a lecey.

³⁵ Ndəhay tabiya daa berney ñga Lida ha ta ndəhay da Saranjw, a hətmar ndaw aha, maja ñgene, ta', a təbmara mey ñga Bay Mahura Yesu.

Tabita a sləkdawa daa meməc ey

³⁶ Daa berney ñga Jawpe ñgwas daha mezəley Tabita. Ara ñgwas ma təba mey ñga Yesu. A zəlmara ta mey Gerek «Dawurkas,» anda meləvey «meweney.» Anja mandaw mandaw fa key slèra maaya, fa jənta masa-viya hay.

³⁷ Ama vaw, ta', a car, pam! a məc ey. Masa anja ma məc ey la na, ta', a pərmara vagay a, a pamara aa way da ray way.

³⁸ Ndəhay ñga Yesu da Jawpe a cəndamara na, *Piyer aa da Lida fetede. Berney ñga Lida ha gweegwe ta berney ñga Jawpe. Ta', a sləram ndəhay cew fa vədfa, amba aa cəfdəmərwa, a lëvmar: «Ambahw, nakwa la fa ala fiyaw cey!»

³⁹ Masa Piyer ma cənda anda kede na, ta', a diyam ta ndəhay kaa heyey a Jawpe, kwa ta zənam vaw daa ba. A wusam, a ñgəlmara Piyer, a handamara aa way masa da vad da ray way heyey. Ngusay fa yiden hay tabiya masa fetede, a ñgəchamawa a cakay Piyer, fa təwam, a wuzdamara zana ata hay masa Tabita ma təftara daa masa anja ta dey.

⁴⁰ Fa dəba ha Piyer a badatərwa ndəhay tabiya aa ambaw, a regedey, a dərey daŋgay a Gazlavay. Ta', a mbədəy dey fa vagay a, a lëvar: «Tabita, sləkdey.» Tabita a wura dey. Masa anja ma hətar Piyer na, ta', a sləkdey, a njey.

⁴¹ Piyer a kərza fa har, a jəna ñga lecey. Ta', a zəltərwa ngusay fa yiden hay heyey leŋ ndəhay ma təba mey ñga Yesu fetede, a wuzdatara Tabita heyey, a hətmar anja ta dey.

⁴² Mey a, a wusey fa ndəhay daa berney ñga Jawpe tabiya. Ndəhay ga a təbmara mey ñga Bay Mahura.

⁴³ Piyer ta njey la ga daa berney ḥja Jawpe da way ndaw ma kəfda ambal, mezəley *Simajw.

10

Piyer a wuzar mey ḥja Gazlavay ḥjada Kwerney

¹ Ndaw daa berney ḥja Sezere daha mezəley Kwerney. Anja mahura ḥja sewje hay temere. Ata da wuzlah sewje hay ḥja Rawma hay mezəley «Sewje hay ma samawa da Itali.»

² Ndaw aha fa səpa cəved ḥja Gazlavay ta mevel pal. Anja ta ndəhay da way anja hay ndav fa namar ray a Gazlavay anda *Jəwif hay. Fa jənta masa-viya hay ga da wuzlah Jəwif hay, fa dərey dəngay a Gazlavay mandaw mandaw.

³ Ta pas lañgar daha, ta pas ḥgaa kwad bərey maakar, Gazlavay a wuzar cek a Kwerney a. A hətar *maslañ ḥja Gazlavay ma sawa da vad maaya maaya ta dey anja, maslañ a mbəzey fa vəfa. Ta', a zəla: «Kwerney!»

⁴ Kwerney a neka maslañ ḥja Gazlavay a, mandərzay a kar, a ləvar: «Bay adfaw, mekey me?» Maslañ ḥja Gazlavay kaa a mbəddara, a ləvar: «Gazlavay ta cənda medərey-dəngay akah la, ta hətka la masa kah fa jənta masa-viya hay. Cek hay a kede a mbafar. Da ray ḥgene, aa fa sərfadaka.

⁵ Wure kede, slərey ndəhay aa berney ḥja Jawpe ḥja zəlwa ndaw daha mezəley *Simajw, masa mehəlmey *Piyer.

⁶ Anja da way ndaw daha ma kəfda ambal mezəley Simajw, way anja da mey-bəlay.»

⁷ Masa maslañ ḥja Gazlavay maa guzlar heyey ma vəhey la na, Kwerney, ta', a zəlwa madərlam anja hay cew ta sewje pal da wuzlah sewje anja hay masa daa sləra anja. Sewje he ḥgene, ara ndaw ma səpa cəved ḥja Gazlavay ta mevel pal.

⁸ Ta', a kadatara cek tabiya ma kam. Fa dəba ha, ta', a slərdata aa berney ḥja Jawpe fa Piyer.

⁹ Pepərek e, ndəhay masa Kwerney ma slərdata heyey ata daa cəved gweegwe a wusam a Jawpe heyey. Gweegwe ta wuzlah-pas na, Piyer ta', a təpey aa papalah da ray way ḥja dərey dəngay a Gazlavay.

¹⁰ Masa anja fa dərey dəngay na, may fa car, a wudey dəf ḥja zəmey. Daa masa fa tamar dəf a na, Gazlavay ta', a wuzar cek.

¹¹ A hətar slam da vad mawurkaya, cek anda gwedeere a pawa salay a hwayak, cakay hay məfad mabañgadatakaya.

¹² Daa gwedeere he, cek hay ñga ley mekele mekele da hwad a, cek hay masa salay məfad, cek hay ma diyam ta hwad ta hwad, len diyan hay.

¹³ Day a cənwa da vad, a ləvey: «Piyer, lecey, sley dəy ñga cek hay a kede, zəmey!»

¹⁴ Ama Piyer a mbədədara, a ləvar: «'A'a, Bay Mahura, ñga menjey adaw, cek masa kwakwas ala ma təka sem na, ya ta zəmey daa ba aranj.»

¹⁵ Day heyey, ta', a cənwa saya, a ləvar: «Cek masa Gazlavay ma ləvey maaya ñga zəmey na, ka da pada ñga cek maaya ba na, kəne ba.»

¹⁶ Day a, a cənwa dey maakar, fa dəba ha, cek aha ta', a vəhey aa slam a, a vad.

¹⁷ Piyer fa wulkada cek masa Gazlavay ma wuzdara, a wudey ñga ləvar na, me. Daa ñgene, ndəhay masa Kwerney ma slərdata heyey faa cəfdəsam ndəhay, a ləvam: «Way ñga Simajw na, dama?» Ta', a diyam, a lacam daa ambaw dəfagay.

¹⁸ A zəlam, a ləvam: «Ndaw mezəley Simajw, masa mehəlmey Piyer daha na, anja fede daw?»

¹⁹ Piyer a lawa daa slam medərey-dəngay heyey, fa wulkey da ray cek masa Gazlavay ma wuzdara. Ta', *Mesəfnəy ñga Gazlavay a ləvar: «Ehe, ndəhay daha maakar fa səpmaka.

²⁰ Sləkdey, bərngey fa ata amba ka diyam bama. Ka da zlurey ba, maja ara Yah ma slərdatərwa.»

²¹ Piyer, ta', a bərngeawa fa ndəhay a, a ləvtar: «Ara yah, ndaw masa akwar ma səpmara. Ka samawa na, kwara?»

²² Ndəhay a, a mbədədamara, a ləvmar: «Ya samawa na, Kwerney, mahura ñga sewje hay, ma slərdandərwa. Anja na, ndaw maaya fa Gazlavay, kwa anja ndaw Jəwif ba, anja fa səpa mey ñga Gazlavay anda Jəwif hay. Jəwif hay tabiya faa həmdamara. Ndaw a na, maslañ ñga Gazlavay da vad ta sawa la fa vəda, a ləvar ñga sawa ñga ñgəlka a way anja, amba a jəkey sləmay fa mey masa kah ma da kadara.»

²³ Piyer, ta', a ñgəlta ñgada way, a vəltar slam ñga ney dasi tavad a ñgene.

Piyer a daw a way Kwerney

Peperek e, a sləkdam, a diyam ta ata Piyer heyey. Məlmaha hay siya daa mecəmey-ray ḥja ndəhay ḥja Yesu da Jawpe a ləgdamata.

²⁴ Peperek e saya, a wusam aa berney ḥja Sezere. Daa ḥjene, Kwerney ta zəltərwa səkway anja hay, ta jam anja hay masa fara fara la, ata makustakaya, fa səkwymata.

²⁵ *Piyer a wusey a way Kwerney. Masa anja fa mbəzey a way a na, Kwerney, ta', a car har, a regedey fa mey anja.

²⁶ Ama Piyer, ta', a sləkdamada, a ləvar: «Lecey, yah na, ndaw anda akah.»

²⁷ Piyer faa guzlam ta Kwerney haa kasl ata ma wusam a palah-way. Fetede Piyer a hətfey ndəhay ga makustakaya da way Kwerney a.

²⁸ A ləvtar: «Akwar, ka sərmara kwakwas ḥja *Jəwif hay ta təka ndaw Jəwif sem ḥja ndəkwey a way ndəhay masa Jəwif hay ba hay, asaya, ta təka sem kwa ḥja pəkey ta ata. Ama, Gazlavay ta wuzdiwa la, ya da nəka kwa waawa aa mazləbkaya, a da kaya hezey na, kəne ba.

²⁹ Da ray ḥjene, masa kah ma zəlyawa na, ya ta zlurey ḥja sawa daa ba. Ya wudsey ya səra ka zəlyawa na, kwara?»

³⁰ Kwerney a mbədərada, a ləvar: «Anja kaa dər maakar, ta bərey maakar ḥjaa kwad anda kede, ya fa dərey dəngay da way adsw. Daa ḥjene, ndaw daha a sawa a cakay adsw ta zana fa vaw ma wedsey ndəd-nded,

³¹ a ləvya: "Kwerney, Gazlavay ta cənda medərey-dəngay akah la. Fa sərfada masa kah ma jənta masa-viya hay heyey.

³² Anda kede, slərey ndəhay aa berney ḥja Jawpe ḥja zəlwa ndaw mezəley *Simaŋw masa mehəlmey Piyer. Anja da way ndaw mezəley Simaŋw ma kəfda ambal, way anja da mey-bəlay."

³³ Wure ḥjene, ta', ya slərey ndəhay fa kah ḥja ḥjəlmakawa kede. Suse, maja kah ma sawa. Wure kede na, ala tabiya makustakaya fa mey ḥja Gazlavay ḥja jəkey sləmay fa mey masa Bay Mahura ma vəldakawa ḥja wuzdandara.»

Piyer a wuzey Mey-maaya-mawiya ḥjada Kwerney ta ndəhay da way anja

³⁴ Ta', *Piyer a zlar mewuzey mey, a ləvey: «Wure kede ya səra fara fara Gazlavay a weley ndəhay ta weley ba.

³⁵ Anda meləvey, ndaw ma nar ray a Gazlavay, ma key cek ta cəved e na, kwa anja daa səkway wura wura, Gazlavay a təba la.

³⁶ Gazlavay ta slørðerwa mey aŋga la a ndəhay *Israyel hay. Mey a na, ara *Mey-maaya-mawiya ma njadandakwar daa zazay ta fa Yesu *Kəriste, Bay Mahura ñga ndəhay tabiya.

³⁷ Ka sərmara cek ma key daa hwayak ñga *Galile haa aa hwayak ñga *Jude fa dəba ha masa *Jan-Baptis ma wuzey mey ta aa ma katar *baptem a ndəhay heyey, ba diya?

³⁸ Ka sərmara na, Gazlavay ta wala Yesu, ndaw *Nezeret la, a vəlar Mesəfnay aŋga ta gədaŋ aŋga. Yesu a, a pəkta hwayak hay mekele mekele, a katar maaya a ndəhay, a pəskatərwa ndəhay tabiya masa dasi har ñga bay-malula, a mbəldata. A kata sléra hay a anda kefe na, maja Gazlavay aa ta aŋga.

³⁹ «Ala na, ndəhay masa ma hətmar la ta dey ala, ya kam sede da ray cek hay masa aŋga ma kata tabiya da *Jeruzelem ta daa hwayak hay mekele mekele ñga *Jəwif hay. Ta dərmara la fa hwadam mazlangalakaya, a kədmara vagay.

⁴⁰ Ama ñga dər maakar a, Gazlavay ta sləkədərwa sem daa meməcey. Ta', a vəlar cəved ñga wuzwa vaw a ndəhay.

⁴¹ A wuzwa vaw a na, ñgada ndəhay tabiya ba, ama ñgada ala, ndəhay masa aa ma walata ñgeeme ñga key sede da ray a. Ala na, ta zəmam cek la, ta sam cek la bama ta Yesu a fa dəba ha masa Gazlavay ma sləkədərwa cay daa meməcey.

⁴² Gazlavay a ləvndar ya wuzdamatara mey aŋga a ndəhay, ya kam sede da ray a, ya ləvam, Yesu ara ndaw masa Gazlavay ma pa ñga key sariya a ndəhay masa ta dey ta a ndəhay maməctakaya.

⁴³ Ndəhay ma təla mey ñga Gazlavay tabiya taa guzlam la da ray Yesu a, a ləvam kwa waawa ma pa Yesu ñga ndaw aŋga fara fara na, Gazlavay a mbəkdara mebərey aŋga la ta fa gədaŋ ñga mezəley aŋga.»

Ndəhay masa Jəwif hay ba a hətam Mesəfnay ñga Gazlavay

⁴⁴ Daa masa *Piyer faa guzley ḋagay, *Mesəfnay ñga Gazlavay a pawa salay a ray ndəhay tabiya ma jəkam sləmay fa mey aŋga.

⁴⁵ Ndəhay *Jəwif hay ma təba mey ñga Yesu ma samawa ta ata Piyer fetefə heyey a rəzlam ga, maja Gazlavay ta

vəltar Mesəfnəy anja la a ray ndəhay masa Jəwif hay ba hay may.

⁴⁶ Ndəhay Jəwif hay a, a cəndamara ndəhay a faa guzlam ta mey hay mekele mekele masa ata ma sərmara ba, fa həslmar ray a Gazlavay. Ta', Piyer a ləvey:

⁴⁷ «Wure kede ndəhay kaa ta hətam Mesəfnəy ɳga Gazlavay cay anda aləkwa may. Kaa ya gwakwa ɳga təktakwa ɳga hətey *baptem ta yam daw?»

⁴⁸ Da ray ɳgene, a ləvtar ɳga kamatar baptem ta mezəley ɳga Yesu *Kəriste. Ta', aa cəfdamara Piyer ɳga njey ta ata dər nekədəy.

11

Poyer aa guzley fa mey ɳga ndəhay ɳga Yesu da Jeruzəlem

¹ Ndəhay meslören ɳga Yesu ta məlmanj hay daa mey ɳga Yesu masa daa hwayak ɳga *Jude, a cəndamara na, ndəhay masa *Jəwif hay ba ta təbmara mey ɳga Gazlavay la may.

² Ta pas masa *Poyer ma vəhwa a *Jeruzəlem na, Jəwif hay ma təba mey ɳga Yesu a slam mey a ray a,

³ a ləvmar: «Ka mbəzey a way ndəhay masa Jəwif hay ba hay, masa mandawal manjar ɳga sley, ka zəmam cek bama daa slam a na, kwara!»

⁴ Ta', Piyer a wuzdatara cek hay ma kam dəga ɳga mezley. A kadatara pal pal, a ləvtar:

⁵ «Yah daa berney ɳga Jawpe, ya fa dərey daŋgay a Gazlavay, daa ɳgene, ta', Gazlavay a wuzya cek. Ya hətar cek daha, a pawa salay da gazlavay da vad a cakay adfaw, cek aha anda gwedeere, cakay hay məfad mabaŋgadatatakaya.

⁶ Ya nəkey dey maaya maaya a hwad a na, ya hətey cek hay ta salay məfad məfad, cek hay ɳga ley hay, cek hay ma diyam ta hwad ta hwad, leŋ diyanj hay.

⁷ Ya cənda ɔday ma ləvyə: “Poyer, lecey, sley ɔday ɳga cek hay a kede, zəmey!”

⁸ Ama ya mbəfdara, ya ləvar: “A'a, Bay Gazlavay, ɳga menjey adfaw, cek masa kwakwas ala ma təka sem na, ya ta zəmey daa ba aranj.”

⁹ Day heyey, ta', aa guzlyə saya, a ləvey: “Cek masa Gazlavay ma ləvey maaya ɳga zəmey na, ka da pada ɳga cek maaya ba na, kəne ba.”

¹⁰ «Cek a kede a key dey maakar, fa dəba ha cek aha tabiya, ta', a vəhey aa slam a, a vad.

¹¹ Wure wure ñgene, ndəhay maakar a wusmawa a way ndaw masa ala da hwad a. Ara ndaw daa berney ñga Sezere daha ma slørdatørwa fa yah.

¹² *Mesəfnay ñga Gazlavay a lëvya: "Daw ta ata, ka da zlurey ba." Ta', ya diyam bama aa hwayak ñga Sezere. Məlma adfaw hay maakwaw daa mey ñga Yesu da Jawpe masa da cakay adfaw fedé, ta', ya diyam bama. Ya wusam, ala tabiya ya mbəzam a way ndaw aha.

¹³ Ndaw a, a kadandara cek masa anja ma hətar da way anja. A lëvndar *maslan ñga Bay Gazlavay da vad, ta wuzar vaw la, a lecey fa mey anja, a lëvar: "Slørey ndəhay aa berney ñga Jawpe ñga ñgəlwə ndaw mezəley *Simajw, masa mehəlmey Piyer.

¹⁴ Anja na, a wuzdakawa cəved ma da ləhdakwar ta ndəhay da way akah la."

¹⁵ «Masa ya fa zlar ñgaa guzltar na, Mesəfnay ñga Gazlavay a pawa salay a ray ata cəpa anda anja ma pawa salay a ray ala ñgeeme.

¹⁶ Daa ñgene, ya sərfada mey ñga Bay Mahura zlezzle, ma ləvey: "*Janj a katar *baptem a ndəhay na, ta yam, ama akwar, ka hətam baptem la ta Mesəfnay ñga Gazlavay."

¹⁷ Gazlavay a vəltar Mesəfnay anja, anda anja ma vəldandara Mesəfnay a daa masa ala ma təbmara mey ñga Bay Mahura Yesu *Kəriste. Anda kede, yah na wa, ñga təka Gazlavay ñga key cek masa aa ma wudsey na!»

¹⁸ Masa ata ma cəndamara mey kede la na, a mbəkdamara meyey-mey. Ta', a həlmamara Gazlavay, a ləvam: «Kwa ñgada ndəhay masa Jəwif hay ba hay na, fara fara Gazlavay ta wurtar cəved cay amba a mbəd'damara menjey ata, a səpmara Gazlavay ta mevel pal. Maja ñgene, ata may, a hətam heter mendəvey ba la.»

Mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu da Antiyaws

¹⁹ Ta pas masa ata ma kədmara Etiyen heyey vagay na, fa dəba ha, a zlamar ñga sərdamata banay ta ndəhay ma təba mey ñga Yesu. Ndəhay ñga Yesu a, aa kwacam ray pal pal. Siya ñga ndəhay a, a diyam kasl aa hwayak ñga Fenisi, aa hwayak ñga Sipəre, ta aa berney ñga Antiyaws. A wuzam mey ñga Gazlavay na, si a ndəhay *Jəwif hay gway.

²⁰ Ama ndəhay siya da wuzlah ndəhay maa kwacam ray heyey masa ndəhay Sipəre hay ta ndəhay Siren hay na, ta

wusam la a Antiyaws. Fetede, ta wuzmatar *Mey-maaya-mawiya la da ray Bay Mahura Yesu *Kériste, a ndəhay masa Jəwif hay ba hay may.

²¹ Gədañ njga Bay Mahura aa ta ata. Maja njene, ndəhay ga a təbmara mey anja, a səpmara cəved anja.

²² Ndəhay daa *mecəmey-ray njga ndəhay njga Yesu da *Jeruzelem a cəndamara mey aha. Da ray njene, a sləram *Barnabas a Antiyaws.

²³⁻²⁴ Barnabas a na, anja ndaw maaya, marəhkaya ta *Mesəfney njga Gazlavay, fa pa Yesu njga ndaw anja fara fara. Masa anja ma wusey la a Antiyaws a na, a hətar sləra masa Gazlavay ma ka da wuzlah ndəhay a ta fa maaya anja. Barnabas aa səmey ga maja maaya njga Gazlavay a. Ta', a vəltar gədañ a ndəhay tabiya. A ləvtar: «Namar ray a Bay Mahura mandaw mandaw ta mevel akwar cəpa, ka da mbəkdamara ba.» Maja njene, ndəhay ga a təbmara mey njga Bay Mahura.

²⁵ Fa dəba ha Barnabas, ta', a daw aa berney njga Tars, a səpərwa *Sawl.

²⁶ Masa anja ma hətar la na, a njələrwa aa berney njga Antiyaws. Ta', a njam cew e mevey pal daa mecəmey-ray njga ndəhay njga Yesu da Antiyaws a. Ata faa sərkadam ndəhay ga fetede. Ara daa berney a njene, ata ma zlamar njga zəlmata ndəhay njga Yesu «Kəretiyeñ hay.»

²⁷ Daa njene, ndəhay ma təla mey njga Gazlavay siya a sləkdsam da Jeruzelem, a diyam a Antiyaws.

²⁸ Ndaw pal dasi ata daha mezəley Agabus. A lecey, a wuzda mey masa Mesəfney njga Gazlavay ma wuzdara, a ləvey: «May mahura a key la fa bəla ndav.» Fara fara may a na, ta key la daa masa Kəlawt aa daa bay.

²⁹ Masa anja ma ləvtar anda kede la na, ndəhay njga Yesu fetede a cəndamara dəy ata. A wulkam maaya na, kwa waawa a slərwa cek təde ta gədañ anja, njga jəney məlməj hay daa mecəmey-ray njga ndəhay njga Yesu daa hwayak njga *Jude.

³⁰ Ta', a kamara kəne. Cek hay macakalakaya ha na, a slərdamara ta har ata Barnabas ta Sawl njga vəley a *bay-ray hay daa mecəmey-ray njga ndəhay njga Yesu da Jude.

12

Bay Herawt a sərdata banay ta ndəhay ma təba mey njga Yesu

¹ Daa ḥjene, Bay *Herawt a zlar ma sərdata banay ta ndəhay mekele mekele daa *mecəmey-ray ḥja ndəhay ḥja Yesu.

² A kəda *Jak ta dəlaw vagay. Jak a na, ara məlmanj ḥja *Janj.

³ Bay Herawt a nəka na, *Jəwif hay faa səmam majə anġa ma kəda Jak vagay. Ta', a kərza *Piyer saya, a kəzla aa fərsəne. A kərza Piyer na, daa dər hay ḥja gwagway mezəley «*Gwagway ḥja peñ manjar cek ma həsla da hwad a.»

⁴ Ta', a ləvtar a sewje hay ḥja jədmara. Sewje hay a, ata məfad, məfad dey məfad a. Bay Herawt a, a wudsey ḥja kar sariya a Piyer meedey ndəhay tabiya fa dəba ḥja gwagway ḥja *Pak.

⁵ Anda kede, Piyer magərcakaya daa fərsəne, ama ndəhay daa mecəmey-ray ḥja ndəhay ḥja Yesu heyey fa dəram dəngay a Gazlavay mandaw mandaw ta mevel pal majə anġa.

Maslañ ḥja Gazlavay da vad a badərwa Piyer daa fərsəne

⁶ Slam ma da wurwa amba Bay *Herawt a kar sariya a *Piyer na, ta tavad a ḥjene, Piyer majəwkaya ta calalaw hay cew manakaya da wuzlah sewje hay cew ma jədmara heyey. Sewje hay mekele fa jədmara mey-slam ḥja fərsəne he saya.

⁷ Ta', *maslañ ḥja Bay Gazlavay da vad a sawa, slam daa way a, a wedsey pəray! Maslañ a, a wusa Piyer aa cakay, a sləkçəda, a ləvar: «Sləkçey fiyaw!» Masa maslañ a faa guzlar na, calalaw hay heyey a kwiyam da har Piyer.

⁸ Maslañ a, a ləvar: «Diya vaw akah, pata tarak akah hay a salay.» Piyer, ta', a ka anda maslañ a ma ləvar. Maslañ a ləvar saya: «Sləlha zana akah fa vaw, səpya.»

⁹ Piyer aa da siya, a bamawa daa fərsəne kasl ambaw. Ama Piyer ta səra cek masa maslañ a ma kara ḥjene ara cek fara fara na, daa ba. A wulkey ara mesəfnəy ma kar.

¹⁰ Masa ata fa diyam na, a mbəkdamatərwa sewje hay ḥgeeme, a mbəkdamatərwa sewje hay ḥja dey cew e, a wusam fa mey-mbew ḥja bərey ḥja fərsəne masa ma bawa ḥgadaa berney. Mey-mbew e a wurey taava anġa. Ta', a bamawa daa fərsəne he. A diyam taa cəved ma daw taa berney a. Fa dəba ha nekədsey na, maslañ ḥja Gazlavay a sem, a daw, a mbəkda Piyer fetede.

¹¹ Daa slam aha ḥjene, Piyer, a səra cek masa ma key ta anġa na, ara cek fara fara. A ləvey: «Wure kede, ya səra fara fara ara Bay Gazlavay ma slərwa maslañ anġa,

ñga lèhdaya dasi har ñga Herawt, asaya, daa cek maaya ba tabiya masa ndèhay *Jèwif hay ma wudam ñga kamaya.»

¹² Masa Piyer ma sèra cek aha ma key anda kede la na, ta', a daw a way *Mari, mamañ ñga Jan-Mark. Ndèhay ga makustakaya fetede, fa dèram dañgay a Gazlavay.

¹³ Piyer a zèley fa mey-mbew, a këdfa kweteñ*. Dam ma key slèra da wuzlah ata fetede daha mezoley Rawde. Ta', a sawa ñga nèka ma këdfa kweteñ e na, ara wa.

¹⁴ A wusey fa mey-mbew. Masa aa ma cènda ara d'ay ñga Piyer na, aa sèmey ga ara mey ba. Kwa ñga wura mey-mbew e na, ta wura daa ba, ama a hway ta ray ñgada way fa ndèhay da way a heyey, a lèvtar: «Piyer malacakaya fa mey-mbew.»

¹⁵ Ndèhay kaa a mbèddamara ñgada dam aha, a lèvmar: «Malula fa kaka daw?» Ama anja fa lèvtar, fa lèvtar: «Fara fara ara anja.» Ndèhay a, a lèvam: «Da ara maslañ anja kwa †.»

¹⁶ Ama Piyer, fa zèley, fa këdfa kweteñ ñga mey-mbew cènja, kwa ta mbèkda daa ba. Ta', a wurmara mey-mbew heyey. Masa ata ma hètmar ara anja na, a rëzlam ga.

¹⁷ Piyer heyey, ta', a bañgadatar har ñga njam teete, ta', a kadatara mey da ray cek masa Bay Gazlavay ma ka ñga badèrwa daa fërsène. A lèvtar: «Kadamara mey kede ñgada *Jak ta ñgada mèlmañ hay mekele daa *mècèmey-ray ñga ndèhay ñga Yesu.» Ta', a mbèkdata, a daw aa slam mekele.

¹⁸ Cay, slam ta', a wurey, sewje hay heyey a wuram mey hëbak a hëbak a, a sèrmara ñga key kwara ba. A lèvam: «Piyer a key na, kwara?»

¹⁹ Bay Herawt heyey, ta', a slèrey ndèhay aa wura aa wura ñga sèpmèrwa Piyer e, ama ta hètmèrwa daa ba. Da ray ñgene, Bay Herawt aa cèfdata sewje hay ma jèdmara Piyer heyey, ta', a lèvtar a ndèhay mekele ñga këdmata vagay. Fa dëba ha, ta', Bay Herawt a, a slèkdey daa hwayak ñga *Jude, a daw aa berney ñga Sezere, a njawa fetede ñdar nekèdsey.

Memècey ñga Bay Herawt

²⁰ Daa ñgene, Bay *Herawt mevel anja fa cey a ray ndèhay daa berney ñga Tir ta ndèhay daa berney ñga Sidañw. Ndèhay daa berney hay a, a hëdkam cek mezèmey na, daa hwayak ñga Bay Herawt a. Da ray ñgene, a cèmdamara d'ay ata, a sèpam cèved ñga daw fa vèða. Maja

12:12 12.12 Jan-Mark: 12.25; 13.13; 15.37; Kwa 4.10 *** 12:13 12.13** kweteñ: parawal **† 12:15 12.15** maslañ anja: Ndèhay Jèwif hay a wulkam maslañ ñga Gazlavay fa ndaw a fa ndaw a na, daha, fa jèfa ndaw a ndaw a. Maslañ a, a gwa a wuzwa vaw anda ndaw aha. Nèka Mt 18.10. **12:18 12.18-19** 5.22-24

ñgene, a vəlam dala a Bəlastus, madərlam mahura ñga Bay Herawt amba a hətam cəved ñga wusey fa Herawt ñga kar ambahw.

²¹ Masa pas ñga key ambahw a Bay Herawt a heyey ma wuswa cay na, Herawt a pawa zana ñga bay fa vaw, a daw, a njey aa jaŋga anja fa mey ñga ndəhay a, a zlar meeguzley.

²² Aa faa guzley na, ndəhay tabiya fetede a wudam, a ləvam: «Maa guzley kaa na, ara Gazlavay, ba na, ndaw ba.»

²³ Wure wure ñgene, maslaŋ ñga Gazlavay da vad a kəda Herawt a, maja anja ma təba ndəhay a ma həslmar ray, a pa ray anja ñga Gazlavay. Ta', mətal hay a zəmamara, fa dəba ha, a məcay.

²⁴ Yaw, mey ñga Gazlavay na, fa daw fa mey, fa mey. Ndəhay masa ma təba mey ñga Gazlavay a, fa səkmawa, a dey a, a dey a.

²⁵ Fa dəba ha ata *Barnabas ta *Sawl ma ndəvdamara sləra ata da *Jeruzelem la na, a vəham aa berney ñga Antiyaws. A diyam bama ta ata Jan-Mark.

13

A walamata ata Barnabas ta Sawl

¹ Daa *mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu daa berney ñga Antiyaws masa da Siri na, ndəhay ma təla mey ñga Gazlavay daha, asaya, ndəhay maa sərkadam mey ñga Gazlavay daha. Ndəhay a na, ara ata *Barnabas, Simeyanjw masa ma pamar sləmay-wazlay «Matara», Lusiyus, ndaw Siren, Manayanj masa ma gəlam ta Bay *Herawt daa slam a, leŋ *Sawl.

² Ta pas laŋgar daha, ata fa dəram daŋgay a Gazlavay, fa kam *daliyam. Ta', *Mesəfnay ñga Gazlavay a ləvtar: «Pamatiwa ata Barnabas ta Sawl wal ñga key sləra masa yah ma zəlta maja.»

³ Anda kede, fa dəba ha masa ata ma ndəvdamara mekey daliyam ta medərey-daŋgay cay na, a pamatar har a ray ata Barnabas ta Sawl heyey, ta', a mbəkdamata ñga diyam aa sləra ha.

Ata Barnabas ta Sawl daa hwayak ñga Sipəre

⁴ Anda kede, *Mesəfnay ñga Gazlavay a slərdata ata *Barnabas ta *Sawl. A diyam aa berney ñga Selesi. Fetede, a ndəkwam aa kwambiwal ñga daw aa hwayak ñga Sipəre masa da wuzlah bəlay. ⁵ A wusam aa berney ñga Salamin daa hwayak ñga Sipəre he. Fetede, a wuzdamara mey ñga

Gazlavay a ndəhay *Jewif hay daa *way-mewuzey-mey njga Gazlavay a. Jaŋ-Mark, aa da wuzlah ata njga jənta.

⁶ A pəkmara hwayak a tabiya haa kasl a wusam aa berney njga Pafaws. Fetede, a hətfamar ndaw Jəwif mezəley Bar-Yesu. Anja fa key maazla hay ma sawa ta fa Gazlavay ba. A mbərzley, a ləvey anja *ndaw ma təla mey njga Gazlavay.

⁷ Bar-Yesu a, anja madərlam njga bay njga hwayak a. Bay a, mezəley Serziyas Pawlas, anja ndaw ta lenjesl. A zəltərwa ata Barnabas ta Sawl a way anja, maja a wudey njga cəney mey njga Gazlavay fa ata.

⁸ Bar-Yesu, ndaw ma ka maazla ha, a zəlmara ta mey Gərek, Elimas. Ama Elimas na, a wudey mey njga ata Barnabas ta Sawl ba. A səpey cəved amba a təka bay a njga təba mey njga Gazlavay.

⁹ Da ray njene, Sawl, masa ata ma zəlmara ta mey Gərek Pawl, marəhkaya ta Mesəfnəy njga Gazlavay, a nəkfa ndaw aha,

¹⁰ a ləvar: «Kah ndaw membərzley! Kah, ndaw ma təknata ndəhay tabiya! Kah, bəzey njga bay-malula! Kah, masa-gəra njga cek hay maaya tabiya! Slèra masa Bay Gazlavay ma ka na, ara slèra maaya ta cəved e. Ama kah, ka fa səpey cəved mandaw mandaw njga nəsa slèra ha!

¹¹ Ehe, wure kedə, Bay Gazlavay a da nəska, ka da wulfey. Haa dər nekədəy, ka fa da hətar mewedey njga pas daa ba.» Wure wure njene, slam tabiya a tərey ləvanj fa mey anja, a hətar dey saba. A səpey ndaw njga dəda fa har.

¹² Bay heyey ma hətar cek ma key anda kedə la na, a rəzley ga da ray mey njga Bay Mahura Yesu, ta', a təba mey njga Gazlavay.

Ata Pawl ta Barnabas da Antiyaws daa hwayak njga Pisidi

¹³ Fa dəba ha, Pawl ta ndəhay ma ləgdamara a təpam aa kwambiwal, a sləkdfam daa berney njga Pafaws. A təŋgam bəlay, a diyam a Perze masa daa hwayak njga Pamfil. Fetede na, Jaŋ-Mark a mbəkdata, a vəhwa a *Jeruzelem.

¹⁴ Ata na, a sləkdfam daa berney njga Perze he, a diyam a Antiyaws daa hwayak njga Pisidi. Ta *pas meməskey-vaw, a diyam, a njam aa *way-mewuzey-mey njga Gazlavay fetedə.

¹⁵ Daa way a, ndəhay a jaŋgamara dərewel njga *kwakwas njga Mawiz lej njga ndəhay ma təla mey. Fa dəba ha, *bay-ray hay daa way a, a sləram ndaw fa ata Pawl ta *Barnabas njgaa guzltar, a ləvtar: «Məlma ala hay, da akwar ta

mey daha ñga vèltar gèdañ a ndèhay makustakaya kede na, ka gwamara ñgaa guzlam wure kede.»

¹⁶ Pawl, ta', a slèkdfey, a lecey, a bañgada har aŋga, a zlar meeguzley, a lèvey:

«Akwar, ndèhay Israyel hay, ta akwar masa daa sèkway ñga Jèwif hay ba ma sèpam mey ñga Gazlavay, jèkfamaya slèmay.

¹⁷ Gazlavay masa ndèhay *Israyel hay ma namar ray na, ta walata papanj ñga papa alèkwa hay la zleezle. Ta sèkdata la ga daa masa ata daa hwayak ñga *Ejip. Fa dèba ha, ta badatèrwa la daa hwayak ñga Ejip ta gèdañ aŋga mahura.

¹⁸ A key mevey kwakwar mèfad aŋga fa nèkfatar dey da wuzlah-ley.

¹⁹ Fa dèba ha, a paslata sèkway hay maasala da *Kanañ cèpa, a vèldatara hwayak a, a ndèhay Israyel hay ñga wàmara.

²⁰ Mevey masa Israyel hay ata daa beke ta masa ata da wuzlah-ley na, a key mevey temere mèfad ta kwakwar zlam.

«Fa dèba ha, a patar bay-ray hay ñga jènta papanj ñga papa alèkwa hay a, haa kasl fa *ndaw ma tèla mey ñga Gazlavay mezèley Samiyel ma sawa.

²¹ Daa ñgene, ta', aa cèfdam bay. Anda kede, Gazlavay a vèltar *Sawl, bèzey ñga Kis, daa sèkway ñga Benjamenj ñga key bay ata. A wa hwayak a, mevey kwakwar mèfad.

²² Ta', Gazlavay a bada Sawl daa bay, a patar *Davit ñga bay ata. Gazlavay aa guzley da ray a, a lèvey: "Ya ta hòtey ndaw ma mbafaya la, ara Davit, bèzey ñga Jese. A da key slèra tabiya masa yah ma wudsey."

²³ Daa sèkway ñga Davit e na, Gazlavay ta bawa ndaw pal la ma da lèhdata Israyel hay anda aa ma lèvey zleezle *. Ndaw aha na, ara Yesu.

²⁴ Wuskwaa Yesu a da zlar slèra aŋga na, *Jan-Baptis ta wuzdatara la a ndèhay Israyel hay tabiya, a lèvtar: "Mbèddamara menjey akwar, mbèkdamara mekey meborey, hètam *baptem."

²⁵ Mamba Jan-Baptis a ndèvda slèra aŋga na, a lèvtar a ndèhay: "Ka wulkam yah na, wa? Yah na, ndaw masa akwar ma sèkwmara heyey ba. Ama jèkam slèmay, ndaw

ma da sawa fa dëba adaw daha, a fènya, kwa ya wusa ñga pøska zewed ñga tarak aŋga ba.”»

²⁶ Pawl a lëvtar saya: «Mèlma adaw hay, akwar masa daa sèkway ñga *Abèrahem, ta masa daa sèkway ñga *Jèwif hay ba ma namar ray a Gazlavay, Gazlavay ta slèrdandakwara *Mey-maaya-mawiya la ñgada alèkwa amba a lèhdandakwar daa mebørey.

²⁷ Fara fara, ndèhay da Jeruzelem ta bay-ray ata hay ta sèrmara Yesu ara wa na, daa ba. Mey ñga ndèhay ma tèla mey ñga Gazlavay masa ata ma jaŋgamara mandaw mandaw ta pas memèskey-vaw na, ta cèndamara daa ba may. Ama ta pas masa ata ma kamar sariya a Yesu ñga kèdèy vagay na, ta kamara la anda mey a ma lèvey.

²⁸ Kwa ta hòtam mey fa aŋga tède ñga kar sariya ñga kèdèy vagay na, daa ba. Ta ñgene he cèpa, ta', a kamar ambahw a Pilat ñga kèða vagay.

²⁹ Masa ata ma kamara cay tabiya anda dèrewel ñga Gazlavay maa guzley da ray Yesu a na, ta', a bérnjadamèrwa da ray hwadam, a pøshamara aa cèvay.

³⁰ Ama Gazlavay ta slèkcfadèrwa sem daa memècye.

³¹ Yesu ta wuztar vaw la a ndèhay dar weewe, ndèhay masa zleezle ata ma pøkam bama daa hwayak ñga *Galile haa kasl a Jeruzelem. Wure kede, ndèhay a fa kam sede da ray a fa mey ñga Israyel hay.

³² «Ala may, ya fa wuzdamakwara mey maaya da ray cek masa Gazlavay ma lèvtar zleezle a papanj ñga papa alèkwa hay a katara la heyey.

³³ Wure kede Gazlavay ta kandakwara cek aha la ñgada alèkwa, bøz ata hay, ta fa maslèkcfawa ñga Yesu daa memècye. Aŋga letek ta mey mawuzlalakaya daa *Pøsam cew ma lèvey:

“Kah na, Bøzey adaw,
dèga tasana yah Papakw.”

³⁴ Yaw, Gazlavay ta slèkcfadèrwa la daa memècye, amba kwa a zey ba sèlak. Zleezle Gazlavay ta lèvey la:

“Ya pøskwar mey la, anda yah ma lèvar a Davit.
Fara fara, ya kakwara cek aha la.”

³⁵ Maja ñgene, mawuzlalakaya daa dèrewel mekele saya, a lèvey:

“Ndaw ma ka slèra akah na,
ka fa da mbøkda ñga zey daa cèvay daa ba sèlak.”

36 Davit e, daa masa anja ta dey na, fa key slèra anda Gazlavay ma wudsey. Ta', a mœcye, a pëshamara aa cëvay a cakay papaj ñga papaha hay, vaw anja na, ta zey sem.

37 Ama ndaw masa Gazlavay ma slèkdadérwa daa memœcye na, ta zey daa ba.

38 Mèlma adaw hay, si ka sèrmara fara fara, ala fa wuzdamakwara, Gazlavay a mbékdatara meborey ñga ndèhay na, ta fa Yesu. Gazlavay ta mbékdkwara meborey akwar maja akwar ma sëpmara kwakwas ñga Mawiz na, daa ba.

39 Ama kwa waawa ma pa Yesu ñga ndaw anja fara fara na, Gazlavay ta mbékdkwara meborey anja sem.

40 Maja ñgene, wam vaw fa mey ñga ndèhay ma tèla mey hay zleezle ma kadamara, amba cek masa ata ma kadamara ha a wusfakwar ba. Ndèhay a, a lèvam:

41 "Akwar ndèhay ma rësmara mey ñga Gazlavay, nèkmara!

Ka da rëzlam, fa dëba ha, ka daa zëdäm,

maja yah, Bay Gazlavay,

ya da key slèra mahura ta pas masa akwar ta dey kede.

Kwa ndaw ta wuzdakwara mey da ray slèra ha la na,

akwar fa da tèbmara daa ba."»

42 Masa ata Pawl ta Barnabas heyey ma bamawa daa waymewuzey-mey ñga Gazlavay la na, ndèhay a, a lèvmatar ñga vèhmawa ta pas memëskey-vaw mekele ma da sawa, amba aa guzlmatar da ray mey a saya.

43 Fa dëba ha ndèhay maa waham ray cay na, ndèhay ga ta diyam la asi ata Pawl ta Barnabas. Ma diyam a na, ara Jèwif hay ta ndèhay siya hay ma mbèzam ñga sèpey kwakwas ñga Jèwif hay. Daa maday ata ta ndèhay a na, ata Pawl ta Barnabas a vèlmatar gèdañ amba a njam mandaw mandaw daa maaya ñga Gazlavay.

44 Masa pas memëskey-vaw mekele heyey ma wuswa cay na, har-gèdañ ñga ndèhay daa berney a, a kusam ñga cèney mey da ray Bay Mahura Yesu.

45 Ama Jèwif hay a nèkmata ndèhay ga makustakaya fetede na, sèleñ a katar. A cèdmara Pawl, a wudam mey anja ba.

46 Ata Pawl ta Barnabas heyey ta', aa guzlmatar ta mandørzay daa dey daa ba, a lèvmatar: «Teesed na, anja si cëma ya wuzdamakwara mey ñga Gazlavay ñgada akwar Jèwif hay dagay. Ama, ka tèbmara mey a ba. Anda kede akwar fa wuzdamara, akwar tède ñga njam da vad ta Gazlavay ñga sèrmataw ba. Da ray ñgene, ya

mbəkdamakwar, ya diyam fa ndəhay mekele masa Jəwif hay ba.

⁴⁷ Ehe, Bay Gazlavay ta vəlndar *mewey anja la, a ləvey:
"Ya ta paka la njga wedey fa mey njga ndəhay
masa Jəwif hay ba hay,
amba ka wuzdatara a ndəhay tabiya da bəla
ya da ləhdata na, kwara."»

⁴⁸ Ndəhay masa Jəwif hay ba ma cəndamara mey a na, aa səmam ga. Aa həmdamara mey njga Bay Gazlavay. Ndəhay masa Gazlavay ma walata la njga hətey heter mendəvey ba na, a təbmara mey njga Yesu.

⁴⁹ Anda kede, ndəhay fa wuzdamara mey njga Bay Gazlavay kwa daa wura daa wura daa hwayak a njene.

⁵⁰ Ama Jəwif hay da Antiyaws a həldamata njusay masazoley hay ma səpa kwakwas njga Jəwif hay lej ndəhay mahura hay daa berney a, njga sərdamata banay ta ata Pawl ta Barnabas. A bəlmətərwa daa hwayak ata.

⁵¹ Ata Pawl ta Barnabas, a raramara lagwada fa salay ata hay †. Ta', a diyam aa berney njga Ikwaniyum.

⁵² Ama ndəhay ma səpa cəved njga Yesu da Antiyaws a na, a njam daa meesəmey fara fara, ata marəhtakaya ta *Mesəfnəy njga Gazlavay.

14

Ata Pawl ta Barnabas a wuzam mey njga Gazlavay da Ikwaniyum

¹ Ata Pawl ta *Barnabas a wusam aa berney njga Ikwaniyum. A diyam aa *way-mewuzey-mey njga Gazlavay fetede anda ata ma diyam da Antiyaws. A wuzmatar mey da ray Yesu a ndəhay maaya maaya haa ndəhay masa *Jəwif hay ta ndəhay masa Jəwif hay ba hay ga fetede, a təbmara mey a.

² Ama Jəwif hay siya a gəmam njga təbmara mey a ba. Anda kede, a həldamata ndəhay masa Jəwif hay ba hay njga wulkam maaya ba da ray ndəhay ma təba mey njga Yesu.

13:46 13.46 3.26; 18.6 **13:47 13.47** Iz 49.6 **13:48 13.48** 11.18 **13:49 13.49**
2.41 † **13:51 13.51** raramara lagwada fa salay ata hay: Da Jəwif hay fa pəkam daa hwayak njga Jəwif hay ba hay na, a raramara lagwada fa salay ata hay lej fa zana ata hay maja a wulkam lagwada ha a da zlothta. Yesu a ləvtar a gula anja hay, da ndəhay daa berney a təbmara mey ata da ray anja ba na, njga raramara lagwada fa salay ata hay kəne. Nəka Mt 10.14; Lk 9.5. Anda kede, ata Pawl ta Barnabas a wuzdamatara a ndəhay daa berney a na, ata ta mebərey, mey njga ata Pawl ta Barnabas da hwad a daa saba. **13:51 13.51** 18.6; Lk 9.5

³ Ta ɳgene he cəpa, ata Pawl ta Barnabas ta njam la ga da Ikwaniyum a cənja. A wuzam mey da ray Bay Mahura ta mandərzay daa dey ba. A kam sede da ray Gazlavay, aa guzlam da ray maaya anja. Bay Gazlavay a wuzdərwa mey ata na, ara mey fara fara, a vəltar gədaŋ ɳga key maaazla hay ma rəzla ndaw.

⁴ Ta', ndəhay daa berney a, a wunkam cew maja mey a. Siya hay a təbam mewulkey ɳga Jəwif hay, siya hay may a təbam mewulkey ɳga ndəhay meslören a.

⁵ Daa dər hay a ɳgene, ndəhay Jəwif hay ta ndəhay masa Jəwif hay ba hay lej bay ata hay na, a cəmdamara dəy ata pal. A wudəm ɳga sərdamata banay ta ata Pawl ta Barnabas, a wudəm ɳgaa zakamata ta aŋgwa vagay.

⁶ Masa ndəhay meslören cew kede ma cəndamara mey a la na, a hwam da Ikwaniyum, a diyam ɳgadaa berney ɳga Listəra, ɳgadaa berney ɳga Derbe masa daa hwayak ɳga Likwani, lej aa slala hay mekele mekele daa hwayak a.

⁷ Fetede may, ta wuzam *Mey-maaya-mawiya la.

Ata Pawl ta Barnabas a wuzam mey ɳga Gazlavay da Listəra

⁸ Da Listəra, ndaw daha maahəlbakaya dəga ɳga mayawa anja, a gwa ma daw ba.

⁹ Aa fa jəkey sləmay fa mey masa Pawl maa guzlda. Pawl a nəkfa, a səra ndaw a fa təba mey ɳga Yesu, a gwa a hətar salay anja la.

¹⁰ Pawl aa guzlar ta gədaŋ, a ləvar: «Sləkfey, lecey deň! ta salay akah!» Ndaw a, ta', a jəvey, a zlar ma daw ta salay anja.

¹¹ Ndəhay a hətmar cek masa Pawl ma ka, a zlamar ɳga wudey ta mey ata Likwani, a ləvam: «Kuley hay ta samawa la fa aləkwa, a təram anda ndəhay.»

¹² A pamata ata Pawl ta *Barnabas ɳga kuley hay, ta', a zəlmara Barnabas *Zus * ta mezəley ɳga kuley ata. A zəlmara Pawl may Hermes † maja ara Pawl maa guzltar.

¹³ Way ɳga kuley mezəley Zus aa gweegwe ta mey-slam ɳga berney a. Ta', ndaw ma ta kuley a, a handawa gusaŋ hay ta meefekwey hay fa mey-slam ɳga way ɳga kuley a, amba a tamata ata Barnabas ta Pawl anda kuley ata hay.

14:3 14.3 2.22 14:5 14.5 14.19; 2Tm 3.11 14:6 14.6 Mt 10.23 14:8 14.8

3.2 **14:11 14.11 28.6 *** **14:12 14.12** Zus: Ndəhay Gərek hay na, kuley ata hay mekele mekele daha. Zus ara kuley mahura da ray kuley hay siya hay. † **14:12 14.12** Hermes: Hermes ara kuley masa ma təla mey ɳga Zus ta ɳga kuley hay siya hay. **14:13 14.13-15 10.25-26;** Dan 2.46

¹⁴ Ama masa ata Barnabas ta Pawl ma cëndamara mey a kede la na, a ñgèrmata zana ata hay, a hwam a wuzlah ndèhay a ta mewudey, a lèvam:

¹⁵ «Haya! Akwar ndèhay kede, ka kam kede na, sèkway ñga me? Ala na, ndèhay anda akwar, ba diya? Ya samawa fede ñga wuzmakwar *Mey-maaya-mawiya. Ya fa lèvmakwar, mbèkdamara metey kuley hay masa ma gwa ñga jènkwar ba ñgene. Mbèdmawa dey fa Gazlavay, ndaw masa anja daha ta dey ñga sèrmataw, ma lèma slam da vad ta cek hay da hway a, ma lèma slam da hwayak ta cek hay da hway a, ara anja ma ka bèlay ta cek hay da hway a.

¹⁶ Zleelze na, a mbèkdata ndèhay da bèla tabiya masa *Jèwif hay ba hay ñga sèpam cèved anda ata ma wudsam.

¹⁷ Ta ñgene he cèpa, Gazlavay fa wuzzèrwa gèdanj anja da wuzlah ata mandaw mandaw cènja ta fa maaya anja masa anja ma ka. Anja fa pakwar var, fa vèlkwar cek mezèmey fa mevey a fa mevey a anda akwar ma wudsam, fa rèhdakwar ta cek mezèmey, faa sèmdakwar ga.»

¹⁸ Kwa ata maa guzlmatar la anda kede na, ata Barnabas ta Pawl a tèkmata ndèhay a ta banay ñga mbèkdamara metey kuley a.

¹⁹ Fa dèba ha, Jèwif hay ma samawa da Antiyaws masa daa hwayak ñga Pisidi, leñ Jèwif hay ma samawa da Ikwaniyum, a hèldamata ndèhay daa berney ñga Listèra ñgaa zakamara Pawl ta aŋgwa vagay. Ta', aa zakamara, a dàd'amara la daa berney a ñgada palah maja a wulkam anja ta mècye sem.

²⁰ Ama ndèhay ma tèba mey ñga Yesu na, a kusam a cakay a. Pawl heyey, ta', a slèkdey, a vèhwa aa berney a.

Ata Pawl ta Barnabas a vèhmawa a Antiyaws masa da Siri

Peperek e, Pawl, ta', a diyam ta Barnabas aa berney ñga Derbe.

²¹ A wuzam *Mey-maaya-mawiya da Derbe he. Ndèhay ga fetede a tèbmara mey ñga Yesu. Ta', ata Pawl ta *Barnabas a vèham aa berney ñga Listèra, fa dèba ha, a vèham aa berney ñga Ikwaniyum, leñ a Antiyaws masa daa hwayak ñga Pisidi.

²² Daa berney hay a, a vèlmatar gèdanj a ndèhay ma tèba mey ñga Yesu fetede ñga jaram maaya maaya daa cèved ñga Yesu. A lèvmatar: «Si ya sèrkwa banay ga amba ya mbèzkwa aa slam masa Gazlavay fa wey da hway a.»

²³ Daa mecəmey-ray hay ñga ndəhay ñga Yesu tabiya na, a walam ndəhay ñga key *bay-ray hay. Masa ata ma walamata cay na, a kam *daliyam, a dəram dəngay a Gazlavay maja ata. Ta', ata Pawl ta Barnabas a vəldamata ndəhay a, a har Bay Mahura masa ata ma pamara ñga ndaw ata fara fara, amba a jədta.

²⁴ A diyam ta daa hwayak ñga Pisidi, a wusam aa hwayak ñga Pamfili.

²⁵ Da Pamfili a na, ñgeeme, a wuzam mey ñga Gazlavay daa berney ñga Perze, fa dəba ha a diyam a wuzam mey daa berney ñga Ataliya.

²⁶ Da Ataliya ha na, a diyam ta kwambiwal a Antiyaws masa daa hwayak ñga Siri. Ara da Antiyaws a zleelzle ndəhay ñga Yesu fetede ma dəram dəngay maja ata Pawl ta Barnabas amba Gazlavay a pəstar mey ñga key slèra anja, slèra masa wure kede ata ta kamara cay.

²⁷ Masa ata ma wusam a Antiyaws a la na, a kusmata ndəhay daa *mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu fetede. A kadamatar a cek hay tabiya masa Gazlavay ma ka ta ata. Asaya, a wuzdamatar a cek hay masa Gazlavay ma ka ñga wurtara cəved ñgada ndəhay masa *Jəwif hay ba hay amba a pamara Yesu ñga ndaw ata fara fara.

²⁸ Ata Pawl ta Barnabas ta njam la ga fetede ta ndəhay ma təba mey ñga Yesu.

15

Ndəhay ñga Yesu a kusam da Jeruzelem

¹ Ndəhay siya hay a samawa daa hwayak ñga *Jude ñgadaa berney ñga Antiyaws masa da Siri, aa sərkadamata məlmañ hay daa mey ñga Yesu, a ləvmatar: «Da akwar ma təbmara *mesley mandawal anda *kwakwas ñga Mawiz ma ləvey daa ba na, Gazlavay fa da ləhdakwar daa mebərey daa ba may.»

² Ata Pawl ta *Barnabas na, ta təbmara mey a daa ba. Ta', a kam yawa ga ta ndəhay a da ray mey a. Məlma ata hay daa mey ñga Yesu da Antiyaws heyey, a walamata ata Pawl ta Barnabas lej ndəhay mekele da wuzlah ata, amba a diyam a *Jeruzelem ñgaa guzlwa ta ndəhay meslørey hay, ta *bay-ray hay daa *mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu da ray mey a.

³ Da ray ñgene, ndəhay daa mecəmey-ray da Antiyaws a, a vəlmatar cek hay ñga jənta daa madaw ata a Jeruzelem. Ndəhay a, a diyam taa hwayak ñga Fenisi lej taa hwayak

ŋga *Samari, fa diyam ta meeguzley da ray ndəhay masa *Jəwif hay ba hay, a ləvam ata ta mbəkdamara mekey mebərey sem, a təbam mey ɳga Yesu dəba. Da ray ɳgene, masa məlma ata hay daa mey ɳga Yesu tabiya fetede ma cəndamara na, aa səmam ga.

⁴ A wusam a Jeruzelem na, ndəhay daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu, ta bay-ray hay, lenj ndəhay meslərey ɳga Yesu a təbmata ta meesəmey. Ata Pawl ta Barnabas a wuzdamatara cek hay tabiya masa Gazlavay ma ka ta fa ata.

⁵ Ama ndəhay *Fariza hay siya ma təba mey ɳga Yesu na, a sləkdam, a ləvam: «Ndəhay masa Jəwif hay ba hay na, si a təbmara ɳga sley mandawal, si ya ləvmatar ɳga səpam kwakwas ɳga Mawiz.»

⁶ Ndəhay meslərey a, ta bay-ray hay a, a kusam tabiya da slam a ɳga nəkey mey a.

⁷ Masa ata fa kam yawa ga da ray mey a na, *Piyer ta', a sləkdey, a ləvey: «Məlma adfaw hay, ka sərmara zleelə Gazlavay a walaya da wuzlah akwar na, ɳga wuzey *Mey-maaya-mawiya a ndəhay masa Jəwif hay ba hay, amba a cəndamara, a təbmara mey ɳga Yesu.

⁸ Gazlavay na, ara ndaw ma səra mevel ɳga ndəhay tabiya. Anja ma vəltar Mesəfnəy anja la a ndəhay masa Jəwif hay ba hay anda aa ma vəldandakwara may. Anda kede, fa wuzdərwa, anja fa təbta ndəhay a.

⁹ Gazlavay ta wunkandakwar ta ndəhay masa Jəwif hay ba hay na, daa ba. Ta pərtara mevel ata la, maja ata ma təbmara mey ɳga Yesu.

¹⁰ Kaa wure kede, ka jadamara Gazlavay na, maja me? Ka wudam ka təkmatar dəy a ndəhay ma təba mey ɳga Yesu ɳga səpey kwakwas ɳga Mawiz na, maja me? Kwa papaŋ ɳga papa aləkwa hay, kwa aləkwa, ya gwakwa ɳga səpkwa kwakwas a tabiya ba!

¹¹ Sasəkar jak, ya fa sərkwa Gazlavay a ləhdandakwar na, ta fa maaya ɳga Bay Mahura Yesu, letek ta ndəhay Jəwif hay ba hay may!»

¹² Wure ɳgene, ndəhay makustakaya tabiya fetede a njam teete, a jəkam sləmay fa ata Barnabas ta Pawl. A wuzdamatara mey da ray maazla hay tabiya ma rəzla ndaw masa Gazlavay ma vəltar gədanj ɳga ka da wuzlah ndəhay Jəwif hay ba hay.

¹³ Masa ata ma ndəvdamara mey ata cay na, *Jak a zlar meeguzley may, a ləvey: «Məlma adfaw hay, jəkam sləmay!

¹⁴ Wure kede *Simañw Piyer ta kadandakwara mey da ray pas masa Gazlavay ma zlar ñga nèkfatar dey fa ndèhay Jèwif hay ba hay la. Dèga ta pas ñgene a weley ndèhay da wuzlah ata ñga tèrey ndèhay anja hay.

¹⁵ Mey a, aa letek ta mey ñga ndèhay ma tèla mey ñga Gazlavay mawuzlalakaya daa dèrewel ñga Gazlavay, ma lèvey:

16 Bay Gazlavay a lèvey:

“Way ñga *Davit * ta bëzley sem.

Fa dëba ha, ya vèhwa la,

ya lèma way a † la,

ya lacada aa slam a.

17 Anda kede, ndèhay siya a sèpmaya la, yah Bay Gazlavay, kwa ndèhay daa hwayak hay wura wura tabiya, masa yah ma zèlta ñga key ndèhay adaw hay na, a sèpmaya la.

Ehe, Bay Gazlavay a lèvey anda kede.

A key cek hay anda kede na,

ara cek hay masa

¹⁸ aa ma wudsey ñga wuzdatèrwa dèga zleezle.”»

¹⁹ Jak a lèvtar saya: «Maja mey a kede, ya wulkey maaya na, ndèhay Jèwif hay ba hay ma mbèdmawa dey fa Gazlavay na, ya sèrdamatakwa banay ba.

²⁰ Ama, wuzlalamatakwa leeter, ya lèvmatakwa a da zèmam aslaw ñga kuley ñga zlèfta ba, a da lam vaw saw ba, a da zèmam aslaw ñga cek metèrdey ta tèrdey ba, asaya, a da zèmam mambaz ba.

²¹ Maja dèga zleezle haa wure kede na, fa wuzam mey da ray kwakwas ñga Mawiz da slala hay tabiya, asaya, fa jangamara mey a daa way hay mewuzey mey ñga Gazlavay ta *pas memèskey-vaw.»

A slèrmatar leeter a ndèhay ñga Yesu masa Jèwif hay ba hay

²² Masa *Jak ma ndèvda mey anja la na, ndèhay meslørey, ta *bay-ray hay, lej ndèhay daa *mecèmey-ray ñga ndèhay ñga Yesu tabiya, a cèmdamara d'ay ata. Ta', a walam ndèhay da wuzlah ata, amba a slèrdamata aa berney

* **15:16 15.16** Way ñga Davit: Aa guzley da ray sèkway ñga Davit, da daa ba, da ray aa ma wey da ray Israyel. † **15:16 15.16** ya lèma way a: Masa Gazlavay ma lèvey a lèma way ñga Davit e la na, ara mey-menjey da ray maslèkfawa ñga Yesu daa memècye, ta da ray metèpey anja a vad ñga key Bay Mahura ñga sèkway hay tabiya da bëla ñga sèrmataw. **15:16 15.16-18** Am 9.11-12; Iz 45.21 **15:19 15.19** Gal 5.3 **15:20 15.20** 15.29; 21.25; **aslaw:** 1Kwr 8.1-13; 10.23-33; **meley-vaw saw:** Lev 18.6-18; **aslaw ñga cek metèrdey ta tèrdey:** Lev 17.15; **mambaz:** Lev 17.10-14 **15:21 15.21** 13.15

ñga Antiyaws ta ata Pawl ta *Barnabas. A walam na, Jud ma zəlmara Barsabas, lenj Silas. Ata cewete faa həmdamata da wuzlah məlmañ hay fetede.

²³ A wuzlalamatar leeter a har. Daa leeter e, a ləvam:

«Ara ala, məlmakw akwar hay masa ndəhay meslørey ñga Yesu, ta bay-ray hay ñga mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu ma wuzlalamakwara leeter kede.

Akwar masa Jəwif hay ba hay, ma təba mey ñga Yesu da Antiyaws, daa hwayak ñga Siri, lenj daa hwayak ñga Silisi, ya camakwar har.

²⁴ Ya cəndamara ndəhay da wuzlah ala hay ta diyam la fa akwar. A həbmakwar ray, a mbədədamakwara lenjesl ta mey ata hay. Ama ara ala ma slərdamata ba.

²⁵ Da ray ñgene, ya cəmdamara day ala pal, ya kam madsay da ray mey a, ta', ya walam ndəhay amba ya slərdamata fa akwar. A diyam ta ata Pawl ta Barnabas ndəhay masa ala ma wudmata kalah.

²⁶ Ata Pawl ta Barnabas a na, ara ndəhay masa ma vəldamara ray ata sem ñga key slèra ñga Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste.

²⁷ Da ray ñgene, ya slərmakwar Jud ta Silas, amba a wuzdamakwara mey a letek anda ala ma wuzlalamakwara kede.

²⁸ Maja ta mbafar la a *Mesəfnay ñga Gazlavay lenj ñgada ala, amba ya vəlmakwar *mewey mekele saba, si mewey hay masa ala ma wuzlalamakwara kede gway. Ehe, ala fa ləvmakwar:

²⁹ ka da zəmam aslaw ñga kuley ba, ka da zəmam mambaz ba, ka da zəmam aslaw metərdey ta tərdey ba, ka da lam vaw saw ba. Da akwar ta təkmata ray akwar hay la fa cek hay a kede na, akwar ta kam maaya la.

Gazlavay ñga njadandakwar daa zazay anja.»

³⁰ Ta', a mbəkdəmata ndəhay masa ata ma walamata ñga slərey heyey ñga diyam aa berney ñga Antiyaws. Masa ata ma wusam la na, ta', a kusmata ndəhay daa mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu fetede, a vəldamatara leeter heyey.

³¹ Ndəhay ñga Yesu fetede a jaŋgamara leeter e, aa səmam ga da ray a, mey da hwad a, a vəltar gədañ.

³² Ata Jud ta Silas heyey na, ata ndəhay ma təla mey ñga Gazlavay. Aa guzlmatar mey hay ga a məlmañ hay daa mey ñga Yesu. A vəlmatar gədañ amba a njam daa cəved ñga Yesu.

³³ Ta', a njamawa nekədøy fetede. Fa dəba ha, a wudam ñga vəhmawa fa ndəhay ma slərdamata heyey. Da ray ñgene, məlma ata hay fetede heyey, a ləvmatar: «Diyam ta zazay. Ka camatar har a ndəhay ma slərdamakurwa may.»

[34] ‡

³⁵ Ata Pawl ta Barnabas na, a njamawa da Antiyaws a. Ata ta ndəhay mekele ga, faa sərkadamata ndəhay, fa wuzam *Mey-maaya-mawiya ñga Bay Mahura.

Ata Pawl ta Barnabas a wudkam day

³⁶ Fa dəba ha nekədøy, Pawl a ləvar a *Barnabas: «Nakwa la fa məlma aləkwa hay daa mey ñga Yesu daa berney hay mekele mekele masa aləkwa ma wuzmatakwar mey ñga Bay Mahura zleezle, amba ya nəkakurwa menjey ata na, aa kwara.»

³⁷ Barnabas na, a wudey a ñgəla Jan-Mark asi ata.

³⁸ Ama Pawl a təba ba, maja Jan-Mark a, ta mbəkdatərwa la daa hwayak ñga Pamfili. A mbəkdatərwa na, daa masa sləra ata, ta ndəvey daa ba aran.

³⁹ Ata Pawl ta Barnabas a kam yawa ga. Ta', a wudkam day. Da ray ñgene, Barnabas a ñgəla Jan-Mark, a diyam cew e, a təngam ta kwambiwal aa hwayak da wuzlah bəlay mezəley Sipəre.

⁴⁰ Ama Pawl na, a ñgəla Silas may. Məlma ata hay daa mey ñga Yesu fetede a dəram dəngay a Gazlavay maja ata, amba Gazlavay a pəstar mey. Ata Pawl ta Silas, ta', a diyam.

⁴¹ A diyam a slala hay mekele mekele daa hwayak ñga Siri len daa hwayak ñga Silisi. A vəlmatar gədañ a ndəhay daa mecəmey-ray hay ñga Yesu fetede.

16

Timawte a ləgdata ata Pawl ta Silas

¹ Fa dəba ha, Pawl a daw aa berney ñga Derbe, asaya, a daw aa berney ñga Listəra. Fetede, ndaw ma təba mey ñga Yesu daha mezəley Timawte. Mamaha dam *Jəwif ma təba mey ñga Yesu, ama papaha na, ndaw Gərek.

² Məlmanj hay daa mey ñga Yesu da Listəra, ta daa berney ñga Ikwaniyum faa həmdamara.

‡ **15:34 15.34** Daa cferewel siya hay a ləvam: «Silas na, ta' a njawa fetede. Jud na, a vəhey taava anja.» **15:37 15.37** 12.12 **15:38 15.38** 13.13 **15:39 15.39** 13.4 **15:40 15.40** 14.26 **16:1 16.1** 14.6; **Timawte:** Rm 16.21; 1Kwr 4.17; Fəl 2.19; 2Tm 1.5 **16:2 16.2** 6.3; Fəl 2.20, 22

³ Pawl a wudéy Timawte a lègda aa slèra aŋga, ta', a ñgela. A slara mandawal maja Jèwif hay da slala hay fetede na, a sèrmara papaha ara ndaw Gerek.

⁴ A diyam, a pèkam aa berney hay mekele mekele. Daa berney hay a na, a kadamatar mey majèwkaya ñga ndèhay meslørey, ta ñga *bay-ray hay ñga ndèhay ñga Yesu da *Jeruzelem heyey ñgada ndèhay ma tèba mey ñga Yesu fetede. A lèvmatar ñga tèbmara mey a.

⁵ Da ray ñgene, ndèhay daa *mecèmey-ray ñga ndèhay ñga Yesu a hëtam gèdanj ñga tèbey mey ñga Yesu ma fèna ma fèna. Fa ðar a, fa ðar a, ndèhay fa sèkmawa.

Gazlavay a wuzar cek a Pawl da Tèrwas

⁶ Fa dèba ha, ata Pawl ta ndèhay ma lègdamara a wudam a diyam ñga wuzey mey ñga Gazlavay daa hwayak ñga Azi, ama *Mesèfnay ñga Gazlavay, a vèltar cèved ba. Da ray ñgene, a diyam taa cèved ma daw ta daa hwayak ñga Fèrizi, lej taa cèved ma daw ta daa hwayak ñga Galati.

⁷ Masa ata ma wusam gweegwe ta hwayak ñga Misi la na, a sèpam cèved ñga daw aa hwayak ñga Bitini, ama Mesèfnay ñga Yesu a vèltar cèved ba.

⁸ Ta', a diyam taa hwayak ñga Misi, a wusam aa berney ñga Tèrwas da mey-bèlay.

⁹ Ta tavad, Gazlavay a wuzar cek a Pawl. Pawl a hëtar ndaw Masadewan daha malacakaya, ndaw aha fa kar ambahw, a lèvar: «Sawa a Masadewan amba ka jènndar.»

¹⁰ Fa dèba ha masa Gazlavay ma wuzdara cek aha cay a Pawl na, wure ñgene, ya sèpam * cèved ñga tèngay ta kwambiwal a Masadewan, maja ya sèrmara ara Gazlavay ma zèlndar, amba ya wuzmatar Mey-maaya-mawiya a ndèhay daa hwayak a.

Lidi a tèba mey ñga Bay Mahura da Fèlepi

¹¹ Da Tèrwas na, ya tèpam aa kwambiwal, ya diyam kasl aa hwayak da wuzlah bèlay mezéley Samawtèras. Peperek e, ya tèngam aa berney ñga Niyapawlis. Ya pam salay.

¹² Ta', ya diyam ta salay aa berney ñga Fèlepi masa berney mahura daa hwayak ñga Masadewan. Berney ñga Fèlepi a na, ara berney masa Rawma hay ma wamara †. Ta', ya njam daa berney a, ðar nekèdey.

16:3 16.3 Gal 2.3-5; 1Kwr 9.20

16:4 16.4 15.22-29

16:5 16.5 2.41

16:6

16.6 10.19 * **16:10 16.10** Luk, ndaw ma wuzlala ðerewel kedfe, a kada mey da ray ata ma pèkam bama ta ata Pawl, Silas, lej Timawte. † **16:12 16.12** berney masa Rawma hay ma wamara: Har-gèdanj ñga ndèhay fetede na, Rawma hay. Ndèhay daa berney a, a sèpam mewey hay ñga Rawm ta cèved e anda ndèhay daa berney ñga Rawm ma sèpmara.

¹³ Ta *pas meməskey-vaw, ta', ya bamawa daa berney a, ya diyam a mey wayam daha, maja ya wulkam da ya hətfam slam medərey-dan̄gay ñga *Jəwif hay fetede la kwa. Masa ala ma hətam slam medərey-dan̄gay a la na, ta', ya njam, yaa guzlmatar a ñgusay makustakaya fetede.

¹⁴ Ngwas pal da wuzlah ata daha mezəley Lidi, a sawa daa berney ñga Tiyatir. Ara ñgwas ma ka filaw ñga zana magaza ma hədkey ba. Anga ñgwas Jəwif ba, ama fa nar ray a Gazlavay anda Jəwif hay. A jəkfandar sləmay, Bay Mahura a wurara mevel anga amba a təba mey masa Pawl ma kada.

¹⁵ Anda kede, ta', a hətam *baptem ta ndəhay da way an̄ga tabiya. A ləvndar: «Da ka nəkmara, ya fa təba mey ñga Bay Mahura Yesu fara fara na, samawa, njam a way adaw.» A kandar ambahw ta mevel an̄ga ndav ñga daw a way an̄ga.

Ata Pawl ta Silas daa fərsəne daa berney ñga Fəlepi

¹⁶ Ta pas lañgar dahan, ala fa diyam aa slam medərey-dan̄gay heyey saya na, ta', ya cam ray ta dam beke dahan. An̄ga ta fakalaw da ray, a wudkey har. Bay an̄ga hay fa hətam dala ga maja an̄ga ma wudkey har aha.

¹⁷ Dam beke he a sawa asi ala ta ata Pawl ta mewudey, a ləvey: «Ndəhay kede ara ndəhay ma kam slèra ñga Bay Gazlavay Mawaca-waca. Ata fa wuzmakwar cəved masa akwar ma da ləham daa mebərey ta da hwad a.»

¹⁸ Aa fa ka anda kede dar ga haa Pawl a cey mevel a ray a. Pawl a, pəla! a mbədsey dey, a ləvar a fakalaw da ray dam aha: «Fakalaw, ya fa ləvka ta mezəley ñga Yesu *Kəriste, bey da ray dam kede.» Wure ñgene, fakalaw kaa heyey, ta', a bey da ray dam aha.

¹⁹ Bay an̄ga hay a, a nəkmara na, fa hətam dala fa vəda daa saba. Da ray ñgene, ta', a kərzamata ata Pawl ta Silas. A dədamata fa mahura hay ñga Rawma hay, a handamata aa slam mekey sariya ñga ndəhay tabiya.

²⁰ A handamata fa mey ñga ndəhay Rawma hay ma ka sariya hay, a ləvmatar: «Ndəhay kede fa handamawa mey aa berney aləkwa. Ara ndəhay *Jəwif hay,

²¹ ata faa sərkadamata ndəhay ta kwakwas mekele, kwakwas masa aləkwa Rawma hay ma təkakwa sem.»

²² Ndəhay tabiya fetede a cəmam a ray ata Pawl ta Silas. Ndəhay ma ka sariya hay a ləvmatar a ndəhay ñga

cèkwmatar zana fa vaw ñga ata Pawl ta Silas ñga gèdan, asaya, a lèvmatar ñga slèdmata ta laway.

²³ Masa ata ma slèdmata la ga na, ta', a handamata aa fèrsène, a lèvmar a ndaw ma jèdfa fèrsène he ñga jèdta maaya maaya.

²⁴ Masa ndaw ma jèdfa fèrsène ma cènda anda kede na, ta', a handata aa way masa da wuzlah daa fèrsène he, a ndèkwdatara salay aa hwadam.

²⁵ Ta wuzlah-tavad na, ata Pawl ta Silas a dèram dànjay a Gazlavay, a hèlmamara Gazlavay ta walay. Ndèhay siya majèwtakaya daa fèrsène he fa jèkfamatar slèmay.

²⁶ Wure wure ñgene, hwiyak a wusey, salay ñga way ñga fèrsène he a wusey. Mey-slam hay tabiya a wuram, calalaw hay masa ata ma jèwmata ndèhay tabiya ta anja na, a pèskam.

²⁷ Ndaw ma jèdfa fèrsène he a slèkdey daa ñfar, a nèkta mey-slam hay mawurtakaya, a wulkey da ndèhay daa fèrsène he ta hwam sem kwa. Da ray ñgene, a mèdèrwa dèlaw anja, amba a kèda ray anja.

²⁸ Ama Pawl aa guzlar ta gèdan, a lèvar: «Ka da kèdfa ray akah ba! Ala tabiya, ala daha!»

²⁹ Ndaw ma jèdfa fèrsène heyey, ta', aa cèfdey awaw ñga nèkey dey, a wusey vaw, a mbèzey aa slam masa ata Pawl ta Silas da hwad a heyey. A tèdey asi salay ata, ta meewesey maja aa fa zlurey.

³⁰ Ta', a badatèrwa daa slam aha, aa cèfdata, a lèvtar: «Bay adaw hay, ya da key kwara amba ya lèhey daa mebørey na!»

³¹ Ata Pawl ta Silas a mbèd' damara, a lèvmar: «Pa Bay Mahura Yesu ñga ndaw akah fara fara, a lèhdaka la daa mebørey, kah ta ndèhay da way akah.»

³² Ta', a wuzdamara mey ñga Bay Mahura, ñgada anja, ta ñgada ndèhay da way anja tabiya.

³³ Dasi tavad a ñgene na, ndaw ma jèdfa fèrsène heyey, ta', a ñgøltà ata Pawl ta Silas, a pèrtara mbølek ata hay ñga meslèdsey heyey. Anja ta ndèhay da way anja tabiya, ta', a hètam *baptém wure ñgene.

³⁴ Ta', a handata ata Pawl ta Silas a way anja, a vèltar cek mezømey. Anja ta ndèhay da way anja tabiya aa sèmam ga, maja ata ma pamara Gazlavay ñga ndaw ata fara fara.

³⁵ Fa dèba ha, slam ma wurey la na, ndèhay Rawma hay ma ka sariya hay, a slèram sewje hay ñga lèvmar a ndaw

ma jøða førsøne ñga mbøkdata ata Pawl ta Silas heyey ñga diyam.

³⁶ Ndaw ma jøða førsøne heyey a daw a løvar a Pawl: «Ndèhay Rawma hay ma ka sariya hay ta vølmaya cøved la ñga mbøkdakwar. Anda kede, ka gwamara ka bam, ka diyam ta zazay.»

³⁷ Ama Pawl a løvtar a sewje hay ma slørdamatørwa heyey: «Ta kam sariya da ray ala daa ba sølak, ama a slødmandar meehey ndèhay tabiya, yaw, ala na, ndèhay Rawma hay may! A handamandørwa aa førsøne, ama wure kede, a wudam ñga mbøkdamandar, ya diyam ta mayal a na, kwara døba wura? A key ba. Si ndèhay ma ka sariya ha, a samawa, ata ray ata, a mbøkdamandar.»

³⁸ Sewje hay heyey, a diyam, a mbøkdamatara mey masa ata Pawl ta Silas ma løvmatar heyey a ma ka sariya hay a. Masa ata ma cøndamara ata Pawl ta Silas ata ndèhay Rawma hay na, a zluram.

³⁹ Daa ñgene, a diyam ata ray ata fa ata Pawl ta Silas heyey, a kamatar ambahw. Ta', a badamatørwa daa førsøne he, a løvmatar ñga diyam la daa berney ata.

⁴⁰ Masa ata Pawl ta Silas heyey ma bamawa la daa førsøne na, ta', a diyam a way Lidi. A høtfamatar mølma ata hay ma tøba mey ñga Yesu fetede, a vølmatar gødañ. Ta', a diyam aa slam mekele saya.

17

Ata Pawl ta Silas daa berney ñga Tesalawnik

¹ Ata Pawl ta Silas a diyam taa berney ñga Amfipawlis lej taa berney ñga Apawlani, a wusam a Tesalawnik. Fetede, *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay daha.

² Pawl, ta', a daw aa way a, ñga dørwa dañgay anda anga ma ka mandaw mandaw. Pawl fa daw fa luma ha fa luma ha ta *pas memøskey-vaw luma maakar, fa kam yawa ta ndèhay makustakaya daa way a da ray dørewel ñga Gazlavay.

³ Faa sørkadata ndèhay maaya maaya da ray dørewel ñga Gazlavay, a løvey si *Køriste na, a sørey banay, a mœcye, fa døba ha, a sløkðawa daa memøcye. Pawl a løvtar: «Yesu masa yah ma wuzkwar mey da ray a wure kede kaa na, ara Køriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ñga løhdata ndèhay.»

⁴ *Jəwif hay siya fetecə a təbmara mey a, a diyam asi ata Pawl ta Silas. Ndəhay siya hay ga da wuzlah Gərek hay masa ma səpam mey ɳga Gazlavay anda Jəwif hay ta ɳgusay ga masa daa səkway ɳga ndəhay mahura hay, a təbmara mey a may.

⁵ Ama Jəwif hay siya may, səlenj a katar. Ta', a kusam ndəhay saw kəne daa cəved hay. Ndəhay a, a diyam a kusmata ndəhay, a həldamata ɳga yam mey daa berney a. Ta', a diyam a way ndaw ɳga Yesu, mezəley Jasajw, a səpmata ata Pawl ta Silas amba a handamata fa mey ɳga ndəhay ma ka sariya.

⁶ Ama ta hətfamatərwa daa ba. Da ray ɳgene, ta', a dadamərwa Jasajw ta məlmaŋ hay mekele mekele daa mey ɳga Yesu, a handamatərwa fa mey ɳga mahura hay ma wamara berney a. A wudam, a ləvam: «Ndəhay kede na, fa həldamata ndəhay ɳga nəsa hwayak kwa daa wura daa wura cəpa. Wure kede, ta wusmawa la fede saya.

⁷ Jasajw ta təfta la ɳga njam da way anǵa. Ndəhay a tabiya a təbmara mewey ɳga Bay *Sezere saba, a ləvam bay mekele daha mezəley Yesu.»

⁸ Masa Jəwif hay a ma ləvam anda kede la na, mevel ɳga mahura hay daa berney a, ta ɳga ndəhay makustakaya tabiya a kudferey ta gədaŋ.

⁹ Ndəhay mahura hay a, a təkmatar Əfən ɳgada ata Jasajw ta ndəhay makərzatakaya heyey ɳga pəlam dala a ɳgwamna, amba baazlam a key saba. Ta', a mbəkdamata.

Ata Pawl ta Silas a diyam aa berney ɳga Bere

¹⁰ Ta tavad a ɳgene məlmaŋ hay daa mey ɳga Yesu a slərdamata ata Pawl ta Silas aa berney ɳga Bere. A wusam fetede, a diyam aa *way-mewuzey-mey ɳga Gazlavay.

¹¹ Ndəhay daa berney ɳga Bere he, mevel ata maaya, ata anda ndəhay daa berney ɳga Tesalawnik ba. A wudam ɳga jəkey sləmay fa mey da ray Yesu maaya maaya. Fa dər a, fa dər a, fa jaŋgam mey ɳga Gazlavay amba a sərmara mey masa Pawl ma kada na, ara mey fara fara.

¹² Da ray ɳgene, ndəhay *Jəwif hay ga da wuzlah ata a təbmara mey ɳga Yesu. ɳgusay Gərek hay ga masa-zleley hay, lej ndəhay Gərek hay ga ta təbmara mey a la may.

¹³ Ama Jəwif hay da Tesalawnik ma cəndamara Pawl fa wuzey mey ɳga Gazlavay daa berney ɳga Bere saya na, ta', a diyam a Bere he may. A zlamar ɳga həldamata ndəhay daa berney a.

¹⁴ Da ray ñgene, məlmañ hay daa mey ñga Yesu fetede, a bam daa berney a ta ata Pawl. A handamara Pawl a, a meybəlay, ama ata Silas ta Timawte na, manjatakaya da Bere he.

¹⁵ Ndəhay ma handamara Pawl aha na, a diyam bama kasl aa berney ñga Aten. Fetede Pawl a ləvtar: «Ləvmatar ñgada ata Silas ta Timawte ñga samawa fa yah fiyaw fiyaw.» Ta', ndəhay a, a vəhmawa a Bere.

Pawl daa berney ñga Aten

¹⁶ Masa Pawl fa səkwta ata Silas ta Timawte daa berney ñga Aten na, aa fa pəkey, a hətey kuley hay ga fetede. Da ray ñgene, ray anja a həbey.

¹⁷ A kam yawa daa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay fetede ta *Jəwif hay leñ ta ndəhay Jəwif hay ba hay masa ma namar ray a Gazlavay. Asaya, fa dar a, fa dar a, anja fa daw aa luma, fa kam yawa ta ndəhay fetede.

¹⁸ Da wuzlah ndəhay ma kam yawa ha na, ndəhay ma təbmara meesərkedey ñga *Epikur hay * ta ndəhay ma təbmara meesərkedey ñga Sətawik hay † daha. A zlamar mekey yawa ta anja may. Ndəhay siya hay a ləvam da ray a: «Ndaw masa baazlam kalah kede a wudey ñga ləvey na, kwhara?» Siya hay a ləvam: «A key aa sərkadandakwar mey da ray kuley hay daa hwayak mekele kwa.» Ndəhay a ləvam anda kede maja Pawl fa wuzey mey da ray Yesu ta da ray masləkdawa daa meməcay.

¹⁹ Ta', a ñgəlmara Pawl, a handamara fa ndəhay mahura ma sla yawa. Ndəhay ma sla yawa ha mezəley ata na, Ariyawpaz ‡. A ləvam: «Meesərkey mawiya masa kah ma kada kede na, ya wudam ka wuzdandara,

²⁰ maja meesərkedey akah ha ala ta cəndamara ta sləmay ala daa ba aran. Ya wudam ya sərmara mabara ñga mey a.»

²¹ Yaw, ndəhay Aten hay tabiya, ta məlak hay ma njam daa berney a na, a kam sləra saba, si fa jəkam sləmay fa meesərkey hay mawiya mekele mekele, a kam maday da ray a.

^{*} **17:17 17.17** 17.2, 4 ^{*} **17:18 17.18** Epikur hay: Ara gula hay ñga ndaw Gərek mezəley Epikur. A wudam ñga sərey banay ba. A wudam menjey daa zazay ta meesəmey gway. [†] **17:18 17.18** Sətawik hay: Ara gula hay ñga ndaw Gərek mezəley Zenew. A wulkam da ray mekey sləra maaya, kwa anja sləra ha ta banay na, a bəsmara gway. **17:18 17.18** 4.2; 1Kwr 1.22 [‡] **17:19 17.19** Ariyawpaz: Ara mezəley ñga anjwa da Aten, slam masa ndəhay mahura hay ma sla yawa daa berney a ma kusam aa slam aha. Fa dəba ha, a zəlmata ndəhay ma sla yawa hay a Ariyawpaz.

²² Ta', Pawl a lecey fa mey ñga ndèhay ma sla yawa heyey, a lèvtar: «Ndèhay Aten hay, ya nèka na, akwar fa sèpmara kwakwas ñga kuley akwar hay ta cèved e.

²³ Ya sèra maja daa masa ya fa pèkey daa berney akwar kede na, ya ta hòtey kuley akwar hay la ga malèmtakaya. Daa slam lañgar ya ta hòtey slam metey kuley la mawuzlalakaya fa vèda, a lèvey: "Kuley ma sòrey ba." Kwa ka sèrmara kuley a ba, akwar fa ragadamar. Ama wure kede ya ta sawa la ñga wuzdakwara mey da ray a.

²⁴ Gazlavay na, ara ndaw ma lèma bèla ta cek hay da hwad a tabiya. Anja Bay Mahura da ray cek hay da vad ta da hwayak. Anja na, a njey daa way masa ndèhay ma lèmamara ta har ba.

²⁵ Aa fa wudey amba ndèhay a kamar cek na, daa ba, maja ara anja ma vèlda heter lej mesèfney a ndèhay tabiya da bèla, ara anja ma vèlda kwa meeme tabiya.

²⁶ Ndaw masa Gazlavay ma lèma pal ñgeeme na, ara ta fa anja Gazlavay ma zlar ñga key sèkway hay ñga ndèhay tabiya, amba a njam da bèla kede. Asaya, Gazlavay ta pata ñfar hay masa ndèhay ma da njam da bèla cay, ta pata kwakway ñga hwayak ata hay cay.

²⁷ A lèmtèrwa ndèhay na, amba a sèpmara, da kaa tède a hètfamar la kwa. Ama fara fara na, Gazlavay aa dèren kwa ta waawa ba.

²⁸ «Ara anda mawuzlalakaya, a lèvey:

"Ya hètkwa heter ñga sèfney na, maja anja.

Ya hètkwa gèdañ ñga pèkey na, maja anja.

Alèkwa ta dey na, maja anja."

Anda ndèhay siya hay da wuzlah akwar ma zla walay hay ma lèvam:

"Alèkwa may, bèz anja hay."

²⁹ «Alèkwa na, bèza hay ñga Gazlavay. Anda kede, ya da wulkakwa Gazlavay na, ara kuley ba. Anja anda kuley mavèdkaya ta bòrey magaza ba sèlak, asaya, anja anda kuley madèzlkaya ta anjwa ba. Kuley hay a kede na, ara cek hay masa ndèhay ma kamata ta har ata, ta leñgesl ata.

³⁰ Gazlavay ta cey mevel da ray ndèhay zlezele na, daa ba, maja daa ñgene ndèhay a sèrmara mey anja ba ñdagay. Ama, wure kede, a lèvtar a ndèhay da bèla tabiya kwa daa wura daa wura ñga mbèdfdamara menjey ata, ñga sèpmara ta mevel pal.

31 Bay Gazlavay a lëvtar a ndəhay tabiya anda kede na, maja aŋga ta pa dſar a cay ñga key sariya da bəla. A da ka sariya ha ta cəved e ta fa ndaw pal masa aŋga ma wala. Ta wuzdərwa la a ndəhay tabiya fara fara ara ndaw aha ma da ka sariya ha maja Gazlavay ta sləkdfadərwa ndaw a sem daa meməcsey.»

32 Masa ndəhay ma cəndamara Pawl ma kada mey da ray masləkdfawa daa meməcsey la na, ndəhay siya hay aa saŋgərfamar. Ama siya hay a ləvam: «Ya wudsam ka sawa, ka kadandara mey a kede ta pas mekele saya.»

33 Pawl, ta', a daw, a mbəkdata.

34 Ndəhay siya da wuzlah ata, a diyam asi Pawl, a təbmara mey a. Ara ata Deni, ndaw mahura da wuzlah ndəhay ma sla yawa ñga Ariyawpaz a, ta ñgwas mezəley Damaris, lej ndəhay mekele mekele hay may.

18

Pawl daa berney ñga Kwarinti

1 Fa dəba ha, Pawl a sləkdey da Aten, a daw aa berney ñga Kwarinti.

2 Fetede, a hətfey ndaw *Jəwif daha mezəley Akilas, ndaw aha a yawa daa hwayak ñga Paŋw. Akilas a, a sawa daa berney ñga *Rawm masa daa hwayak ñga Itali na, menjey ga daa ba. A samawa na, ta ñgwas aŋga Pəresil, maja Kəlawt, bay mahura ñga hwayak hay masa berney ñga Rawm ma wata, ta bəlta Jəwif hay sem tabiya daa berney a. Pawl, ta', a daw fa ata Akilas ta Pəresil,

3 a njam bama, a kam sləra daa slam a, maja sləra ata letek. A kam way-mekərcey * ñga hədkedey.

4 Mandaw mandaw ta *pas meməskey-vaw, a daw aa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay fetede, a wuzdatara mey da ray Yesu a ndəhay Jəwif hay, kwa a ndəhay Gərek hay tabiya makustakaya daa way a. A səpey ñga kusta ta mey amba ndəhay a, a təbmara mey a.

5 Masa ata Silas ta Timawte ma samawa la daa hwayak ñga Masadəwan na, Pawl a mbəkda mekey way-mekərcey ḫagay. A wuztar *Mey-maaya-mawiya mandaw mandaw a Jəwif hay, a lëvtar Yesu na, ara *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ñga ləhdata ndəhay.

6 Ama Jəwif hay a, a wudsam mey ñga Pawl ba, a cədmara. Da ray ñgene, Pawl a rara lagwada fa zana aŋga a ray ata,

17:31 17.31 3.15; 10.42 **18:2 18.2** Akilas: Rm 16.3; 1Kwr 16.19; 2Tm 4.19

* **18:3 18.3** way-mekərcey: Ata na, a kam way-mekərcey ta ambal, da daa ba, ta zana macakaya ta engwec ñga dahway. **18:3 18.3** 20.33-34; 1Kwr 4.12; 9.12-18; 1Tes 2.9; 2Tes 3.7-9 **18:5 18.5-6** 3.26; 5.42 **18:5 18.5-11** 11.18

aa guzltar ta gədañ, a ləvtar: «Ka gəmam ñga təbmara mey a ba, anda kede, Gazlavay a kakwar sariya la ñgaa zəfdakwar. Sərmara, ñgene na, mey adfaw da hwad a daa ba. Wure kede, ya mbəkdakwar, ya daw la, ya wuzdatara mey a, a ndəhay masa Jəwif hay ba hay.»

⁷ Pəla! a mbədstar dəba. A bawa daa way-mewuzey-mey ñga Gazlavay heyey, a daw a way ndaw mezəley Titius Justus. Anja ndaw Jəwif ba ma nar ray a Gazlavay anda Jəwif hay. Way anja aa da cakay way-mewuzey-mey ñga Gazlavay a.

⁸ Kərispus, *bay-ray ñga way-mewuzey-mey ñga Gazlavay a, a təba mey ñga Bay Mahura Yesu. Ndəhay da way anja hay a təbmara mey a may. Ndəhay Kwarinti hay ma jəkam sləmay fa Pawl na, ata ga, a təbmara mey ñga Yesu, a hətam *baptēm.

⁹ Ta pas lañgar daha ta tavad, mesəfnay a kar a Pawl. Daa mesəfnay a, Bay Mahura a ləvar: «Ka da zlurey ñga wuzey mey adfaw ba, ka da njey teete ba, wuzdatara a ndəhay cəñga,

¹⁰ maja yah manjakaya ta kah. Kwa ndaw fa da gwa ñga kərzaka ñga sərdaka banay daa ba, maja ndəhay adfaw hay ga daa berney a kede dahan.

¹¹ Da ray ñgene, Pawl manjakaya daa berney a mevey pal ta kiya maakwaw, fa wuzdatara mey ñga Gazlavay a ndəhay fetede.

¹² Masa Galiyaw, anja guverner daa hwayak ñga Akyna, Jəwif hay, ta', a cəmdamara dəy ata a ray Pawl. A kərzamara, a handamara fa mey ñga ndəhay ma ka sariya fetede.

¹³ A ləvam: «Ndaw kede fa təknata ndəhay ñga dərey dañgay a Gazlavay taa cəved mekele masa ma nəsndakwara kwakwas aləkwa.»

¹⁴ Anja Pawl fa da mbəd datara, ama Galiyaw ta', aa guzley, a ləvtar a Jəwif hay: «Akwar Jəwif hay, da ndaw a kede ta key mebərey mahura la, da daa ba, ta key cek masa maaya ba mekele la na, ñgene, ya jəkfakwar sləmay la.

¹⁵ Ama ka handamawa yawa da ray meesərkey akwar, da ray mezəley ñga ndəhay akwar hay, ta da ray kwakwas akwar na, anda kede, si akwar ta ray akwar, ka kamara sariya ha. Yah na, ya təba ñga key sariya da ray səkway ñga mey hay anda kede ba.»

¹⁶ Ta', a bəltərwa daa slam mekey sariya ha.

¹⁷ Ndəhay tabiya a kərzamara Sawsten, bay-ray ḥja way-mewuzey-mey ḥja Gazlavay fetede, a kədmara fa meymbew ḥja way mekey sariya ha. Ama Galiyaw ta wulkey da ray mekədəy a daa ba səlak.

Pawl a vəhwa aa berney ḥja Antiyaws daa hwayak ḥja Siri

¹⁸ Fa dəba ha, Pawl a njey dər ga da Kwarinti ta məlmənəj hay daa mey ḥja Yesu fetede. Ta', a mbəkdata, a diyam ta ata Pəresil ta Akilas aa berney ḥja Senkəre amba a lam kwambiwal ḥja daw aa hwayak ḥja Siri. Da Senkəre na, Pawl ta həja ray anja la †, maja ta mbadər la a Gazlavay, a ləvar a da kar cek, wure kedə, ta ka cek aha cay. Ta', a təpam aa kwambiwal, a diyam aa hwayak ḥja Siri.

¹⁹ A wusam aa berney ḥja Efez. Pawl a mbəkdata ata Pəresil ta Akilas ḥja njam fetede. Ta', a daw aa *way-mewuzey-mey ḥja Gazlavay, a kam yawa ta *Jəwif hay daa way a.

²⁰ Siya hay aa cəfdəmara ḥja njey nekədəy fa ata saya, ama Pawl a təba ba.

²¹ A mbəkdata, a ləvtar: «Da Gazlavay ta təba la na, ya vəhwa la fa akwar saya.»

Ta', a sləkdey daa berney ḥja Efez ta kwambiwal, a daw.

²² A wusey aa berney ḥja Sezere, a pey salay, a daw a *Jeruzelem ḥja catar har a ndəhay daa *mecəmey-ray ḥja ndəhay ḥja Yesu fetede. Fa dəba ha, a daw aa berney ḥja Antiyaws masa da Siri.

²³ A njawa fetede nekədəy, a daw a pəkwa daa hwayak ḥja Galati ta daa hwayak ḥja Fərizi, a daw a slala hay mekele mekele fetede. A vəltar gədaŋ a ndəhay ḥja Yesu tabiya.

Apalaws a wuzey Mey da ray Yesu

²⁴ Ndaw *Jəwif daha mezəley Apalaws, a daw, a wusey a Efez. A yawa daa berney ḥja Alekzandəri. Apalaws a na, ara ndaw ma səra meeguzley maaya maaya, asaya, a səra dərewel ḥja Gazlavay maaya maaya.

²⁵ Ndəhay taa sərkadamara maaya maaya la da ray Bay Mahura Yesu. A sərey na, si *baptēm ḥja *Jan-Baptis gway, ama fa wuzdatara mey da ray Yesu a ndəhay ta meesəmey, aa sərkadata ta cəved e cənəga.

† **18:18 18.18** ta həja ray anja la: («ta həza ray» ta mey Gudal) Da ndaw Jəwif a mbadər a Gazlavay ḥja key cek na, a mbəkda ray kəne, a həja ba, a sla ba haa cek aha ma key. Fa dəba ha, a həja ray anja, a vəldara engwec ehe a Gazlavay. Nəka Mesl 6.5-21. **18:19 18.19-20** 17.2 **18:21 18.21** Jak 4.15 **18:23 18.23** 14.22; 15.32 **18:24 18.24-25** 19.3-4; **Apalaws:** 1Kwr 1.12; 3.4-6

²⁶ A wuzey mey daa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay fa dar a, fa dñar a. Aa guzley ta mandərzay daa dey daa ba. Ata Pøresil ta Akilas a cəndamara na, ta', a ñgəlmərwa a way ata, a wuzmar mey ñga Gazlavay amba a səra ma fəna saya.

²⁷ Fa dəba ha, Apalaws a wudsey ñga daw aa hwayak ñga Akay. Məlmañ hay daa mey ñga Yesu da Efez, ta', a vəlmər gədañ, a wuzlalamatar leeter ñgada ndəhay ma təba mey ñga Yesu da Akay a, amba a təbmara maaya maaya. Ta', Apalaws a daw. Masa Apalaws ma wusey la na, a jəney ndəhay ga ma təba mey ñga Yesu fetede majaa maaya ñga Gazlavay aa da ray a.

²⁸ Apalaws a kadatara mey a Jəwif hay fa mey ñga ndəhay tabiya, a wuzdatara na, mewulkey ata, aa dər e ba. A wuzdatara daa dərewel ñga Gazlavay, fara fara Yesu na, ara *ndaw masa Gazlavay ma wala ñga ləhdata ndəhay.

19

Pawl daa berney ñga Efez

¹ Daa masa Apalaws anja daa berney ñga Kwarinti daa hwayak ñga Akay heyey na, Pawl, ta', a daw ta daa anjwa hay, a wusey kasl aa berney ñga Efez. A hətfey ndəhay ma təba mey ñga Yesu nekədsey fetede.

² Ta', aa cəfdata, a ləvtar: «Akwar ta hətam *Mesəfnəy ñga Gazlavay la ta pas masa akwar ma təbmara Yesu daw?» A mbəddamara, a ləvmar: «Ñga menjey ala na, ala ma cənam mey da ray Mesəfnəy ñga Gazlavay daa ba.»

³ Pawl aa cəfdata, a ləvtar: «Anda kede, ka hətam *baptēm na, wura?» A mbəddamara, a ləvmar: «Ya hətam baptēm ñga *Janj.»

⁴ Pawl a ləvtar: «Zleezle Janj a key baptēm na, ñgada ndəhay masa ma wudam ñga mbəddamara menjey ata maaya ba. Janj a, a ləvtar a ndəhay *Jəwif hay, ndaw daha a sawa la fa dəba anja. Maaya na, a pamara ñga ndaw ata fara fara. Ndaw a na, ara Yesu.»

⁵ Masa ata ma cəndamara mey a kede la na, ta', a hətam baptēm ta mezəley ñga Yesu Bay Mahura.

⁶ Pawl a patar har a ray. Mesəfnəy ñga Gazlavay a sawa a ray ata, aa guzlam ta mey mekele mekele masa ata ma sərmara ba, a zlamar ma wuzdamara mey masa Gazlavay ma vəldatara ñga kedey.

⁷ Ndəhay a tabiya a key kuraw a ray a cew.

⁸ Kiya maakar, Pawl fa daw fa daw aa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay. Fetede, aa guzltar a ndəhay ta mandərzay daa dey ba da ray mewey ñga Gazlavay da ray ndəhay. A kam yawa ta Jəwif hay a, aa guzltar mey mekele mekele amba a təbmara mey da ray Yesu.

⁹ Ama ndəhay siya hay da wuzlah ata a gəmam ñga təbmara mey a ba. Aa guzlam mey maaya ba da ray cəved ñga Bay Mahura fa mey ñga ndəhay tabiya fetede. Da ray ñgene, Pawl, mbak! a mbəkdata, ta', a ñgəlta ndəhay masa ñga Yesu, a diyam bama. Anda kede, mandaw mandaw Pawl fa daw ñga wuzey mey a ndəhay daa lekwel ñga ndaw daha mezəley Tiranus.

¹⁰ Aa fa ka kene haa kasl mevey cew. Maja ñgene, ndəhay daa hwayak ñga Azi tabiya, kwa Jəwif hay, kwa ndəhay masa Jəwif hay ba, ta hətam ñga cəney mey ñga Bay Mahura Yesu la.

Mey da ray bəza hay ñga Seva

¹¹ Gazlavay fa key maazla hay mekele mekele ma rəzley ndaw ta fa Pawl.

¹² Daa ñgene, ndəhay a lamatərwa zana ñga slèra ñga Pawl ta zana aŋga hay mekele mekele masa ma gəsam la fa vaw aŋga, a handamara fa masa-macay hay. Anda kede, ndaw masa macay ma gəsey ta aŋga na, a mbəley. Ndaw masa ta malula da ray ma gəsey ta aŋga may, malula ha a bey.

¹³ Daa cfar hay a ñgene, *Jəwif hay daha, fa pəkam ñga bəley malula da ray ndəhay. A jadamara ñga bəley malula da ray ndəhay ta mezəley ñga Bay Mahura Yesu. Anda kede, a ləvmar a malula: «Ala fa ləvmaka ta mezəley ñga Yesu, masa Pawl ma wuzda mey da ray a, bey da ray ndaw kede.»

¹⁴ Bəza hay maasala ñga ndaw daha mezəley Seva, ata fa kamara kene may. Seva na, ara ndaw da wuzlah *bay-ray hay ñga ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay.

¹⁵ Ama pas pal daha na, malula a mbəddatar, a ləvtar: «Yesu na, ya səra. Pawl may, ya səra mey da ray a. Kaa akwar na, wa hay wa?»

¹⁶ Ndaw masa ta malula kaa heyey na, ta', a hway a ray ata. A fənta tabiya ta gədaŋ, a kədta, a katar mbəlek fa vaw, a ñgərtara zana fa vaw, haa bəza hay a, a bamawa da way aŋga, a hwam ta vaw ba' kene.

¹⁷ Masa Jèwif hay, ta ndəhay Jèwif hay ba hay daa berney ñga Efez e ma cəndamara mey a la na, ata cəpa, mandərzay a katar, a həlmamara Bay Mahura Yesu ma fəna ma fəna.

¹⁸ Ndəhay ga masa ma təbmara mey ñga Yesu a diyam, a wuzdamara cek hay maaya ba hay masa ata ma kamara zleezle fa mey ñga ndəhay tabiya, a kam ambahw maja.

¹⁹ Ndəhay ga masa ma kam slalak ñga nəsey ndəhay na, a handamatərwa dərewel ata hay masa ta mey hay ma nəsey ndəhay mawuzlalakaya da hwad a na, aa kərmata ta awaw fa mey ñga ndəhay tabiya. Dala ñga dərewel hay a tabiya na, ga kalah *.

²⁰ Anda kede, ta fa gədañ ñga Bay Gazlavay, ndəhay ga a cəndamara mey ñga Bay Mahura Yesu. Ndəhay ma təbmara mey a, fa səkmawa a dey a, a dey a.

Ndəhay a yam mey da Efez

²¹ Fa dəba ñga cek hay a kede ma kam la na, Pawl a wulkey maaya na, a daw a *Jeruzelem. A wudey a daw aa hwayak ñga Masadəwan ta aa hwayak ñga Akay dəgag, wara a daw a Jeruzelem e. A ləvey: «Da yah ma wusey la a Jeruzelem na, si ya daw aa berney ñga *Rawm may.»

²² Ta', a slorey ndəhay cew ma jənmara aa hwayak ñga Masadəwan. Ndəhay a, ara ata Timawte ta Eraste. Ama Pawl na, a njey daa hwayak ñga Azi dəar nekədøy.

²³ Daa dar hay a ñgene, ndəhay a yam mey ga da Efez da ray cəved ñga Bay Mahura Yesu.

²⁴ Ndaw daa berney a daha, mezəley Demetəriyus. A vədəy cek hay mecəhe mecəhe ñga bərey ma hədskey ba, masa ma nəkam anda way-mekey-kwakwas ñga kuley mezəley Artemis †. Anja ta ndəhay ma ka sləra ha fa hətam dala ga ta sləra ha ñgene.

²⁵ Demetəriyus ta', a zəltərwa gula anja hay ta ndəhay ma ka sləra hay anda anja, a ləvtar: «Akwar ndəhay kede, ka sərmara sləra aləkwa kede fa handandakwar zleley ga.

²⁶ Ama akwar ta ray akwar fa cəndamara, akwar fa hətmar cek masa ndaw mezəley Pawl ma ka. A ləvtar a ndəhay na, "Kuley masa ndəhay ma kamara ta har na, ara cek ma jəney ndaw ba." Maja ñgene, ndəhay ga da Efez kede ta mbədədamara mewulkey ata sem, a təbmara mey

^{19:17} ^{19.17} 5.11 * ^{19:19} ^{19.19} dala ga kalah: Ndəhay a wulkam a key dala ñga sləra daa mevey pal ñga ndəhay temere ta kwakwar maakwaw. ^{19:20}

^{19.20} 2.41 ^{19:21} ^{19.21} 23.11; Rm 1.10, 13 ^{19:23} ^{19.23} 9.2; 2Kwr 1.8

[†] ^{19:24} ^{19.24} Artemis: Ara kuley masa ndəhay ma ragadamar daa hwayak ñga Azi ta daa hwayak ñga Akay zleezle. A wulkam ara kuley mangusa. Way-mekey-kwakwas ñga Artemis masa daa berney ñga Efez e ara way mahura membey masa ma rəzltə ndəhay da bəla zleezle. ^{19:24} ^{19.24} 16.16

aŋga. Ma təbmara mey aŋga na, ara ndəhay daa berney kede daada ba, ama kwa ndəhay ga daa hwayak ñga Azi tabiya.

²⁷ Da cek aha fa key anda kede na, ndəhay a da rəsmara slèra aləkwa ha. A da rəsam slèra aləkwa daada ba, ama ndəhay a da mbəkdamara meregedey daa way-mekey-kwakwas ñga kuley Artemis may. Fara fara kuley Artemis na, ara kuley mahura masa ndəhay daa wura daa wura daa hwayak ñga Azi ta da bəla tabiya ma ragadamar. Ama da ndəhay ta təbmara mey ñga Pawl kede la na, kuley a, fa da zəldamara sləmay daa saba.»

²⁸ Masa ndəhay ma cəndamara mey masa Demetəriyus ma kada anda kede la na, mevel a catar ga. A wudam, a ləvam: «Artemis, kuley ñga ndəhay Efez hay na, ara kuley mahura!»

²⁹ Mewudey a, a cəney fa ndəhay mekele mekele daa berney a na, ta', leŋgesl ata a mbədsey. Ndəhay a dadfamata ata Gayus ta Aristarke, ndəhay daa hwayak ñga Masadəwan masa ma ləgdamara Pawl, a hwam tabiya ñgada bərakw.

³⁰ Pawl a wudsey ñga daw fa ndəhay a, ama ndəhay ma təbmara mey ñga Yesu a təkmara.

³¹ Ndəhay da wuzlah mahura hay ma wamara hwayak ñga Azi na, ara jam hay ñga Pawl. A slərmawa ndəhay fa vədfa, a ləvmar a da daw a bərakw a ba.

³² Ndəhay makustakaya tabiya fetede na, ray ata ta həbey sem, fa yam mey saw kəne. Ndəhay siya a wudam, a ləvam mey pal, siya hay a wudam, a ləvam mey mekele. Ama hargədaŋ ñga ndəhay da wuzlah ata na, a sərmara a kusam maja me ba.

³³ Ndaw *Jəwif daha, mezəley Alekzandəre. Jəwif hay mekele a walamara da wuzlah ndəhay Jəwif hay siya, a lacadamara fa mey ñga ndəhay makustakaya amba a wuzdatara mey a maaya maaya. Alekzandəre a bangada har ñgaa guzley, a wudey a wuztar mey a ndəhay makustakaya ha.

³⁴ Ama masa ata ma sərmara aŋga ndaw Jəwif na, a zlamar ma wudam ta dəy pal, a ləvam: «Artemis, kuley ñga ndəhay Efez hay na, ara kuley mahura!» Haa ler cew, ata fa wudam anda kede.

³⁵ Sekəreter mahura ‡ daa berney a, a təkta ñga yey mey, ta', a njam teete. Sekəreter e a ləvtar: «Akwar ndəhay da Efez, ndəhay tabiya a sərmara aŋgwā ñga kuley ñga

19:26 19.26 17.29 19:29 19.29 Artemis: 20.4; 27.2; Kwa 4.10 ‡ **19:35**

19.35 Sekəreter mahura: ara ndaw mahura daa berney, ndaw ma handa mey ñga ñgwamna ñga Rawm a ndəhay mahura hay daa berney a. Aŋga ndaw da wuzlah ndəhay ma wamara berney a.

Artemis na, a kəzlwa da gazlavay da vad. Asaya, a sərmara ara ndəhay daa berney ñga Efez ma jədsmara way-mekey-kwakwas ñga kuley mahura ha ta aŋgwā ñga kuley a.

³⁶ Ndaw ma da rəsa mey kede na, daa ba. Da ray ñgene, si ka njam teete, ka wulkam maaya maaya d'agay.

³⁷ Ka handamatərwa ndəhay a kede na, maja me? Ta lalamawa cek daa way a la daw? Ta cədmara kuley a la daw?

³⁸ Dar hay daha mapakaya ñga key sariya. Ndəhay ma ka sariya hay daha. Da Demetəriyus ta ndəhay aŋga hay a wudam ñga wudey ndəhay na, ñgama a diyam a dəslmara sariya ha fa ata.

³⁹ Da ka wudam ñga diyey mey mekele ma fəna kede saya na, si ka handamara mey a fa mecəmey-ray mahura ñga ñgwamna ñga nəka mey a.

⁴⁰ Ama da ray cek ma key tasana kede na, a gwamara ñga pamandakwar mebərey, a da ləvam aləkwa fa wudkwa ñga nəsey mewey ñga *bay-ray hay daa berney a. Maja da mahura hay aa cəfdamandakwar da ray mekusey a kede na, aləkwa fa da gwakwa ñga mbəd'damatakvara daa ba.»

⁴¹ Fa dəba ha masa sekəreter heyey maa guzltar la anda kede na, ta', a ləvtar a ndəhay makustakaya heyey ñga diyam.

20

Pawl a pəkey da Masadəwan lej daa hwayak ñga Gərek

¹ Fa dəba ha masa baazlam da Efez heyey ta ndəveye cay na, Pawl, ta', a kusta ndəhay ma təba mey ñga Yesu fetedə. Aa guzltar mey mekele mekele ñga vəltar gədaŋ. Cay, a catar har a ndəhay a, a mbəd'star mey, a wunkam, ta', a daw aa hwayak ñga Masadəwan.

² Masa aŋga fa pəkey daa hwayak a na, a vəltar gədaŋ a ndəhay ma təba mey ñga Yesu fetedə ta mey hay mekele mekele ga. Fa dəba ha, a wusey aa hwayak ñga Gərek hay *

³ A njey daa hwayak a kiya maakar. Masa fa da ndəkwey aa kwambiwal ñga daw aa hwayak ñga Siri na, a cənda *Jəwif hay ta cəmdamara d'ay ata cay amba a kədmara vagay. Da ray ñgene, a wulkey maaya na, a vəhey, a daw a Siri taa cəved ma daw a Masadəwan.

⁴ Pawl a diyam na, ta ata Sawpater, bəzey ñga Pirus daa berney ñga Bere, Aristarke ta Sekundus ndəhay daa berney

20:1 20.1 11.23 * **20:2 20.2** hwayak ñga Gərek hay: Ara mezəley mekele ñga hwayak ñga Akay.

ṅga Tesalawnik, Gayus ndaw daa berney ḥja Derbe, lej Timawte, Tisik ta Tərawfim ndəhay daa hwayak ḥja Azi.

⁵ Ndəhay a kede na, a diyam teesed fa mey ala †, a səkwmandar da Tərwas.

⁶ Fa dəba ḥja Gwagway ḥja pej manjar cek ma həsla da hwad a, ala na, ya sləkdfam daa berney ḥja Fəlepi, ya ndəkwam aa kwambiwal, ya diyam a Tərwas. Dar zlam fa dəba ha na, ya wusam a Tərwas a, ya hətfamatar fetede. Ya njam luma pal.

Pawl a vəhwa fa ndəhay da Tərwas

⁷ Ta pas luma ḥja Dəram taa kwad, ya kusam ḥja zəmey daf ḥja sərfedey meməcəy ḥja Yesu. Pawl ta', aa guzltar a ndəhay makustakaya. An̄ga faa guzley, faa guzley, kasl wuzlah-tavad, maja slam ta wurey la na, a da daw aa slam mekele.

⁸ Daa way da ray way masa ala makustakaya da hwad a, petərlə hay daha ga daa way a.

⁹ Bəz-gula daha mezəley Yutik manjakaya daa feneeter ḥja way masa ala makustakaya da hwad a ha. Pawl fa wuzey mey, fa wuzey mey, gula kaa heyey a gərey ḥja menjey. Dar a kar, ta', a ney aa dər. Masa aa daa dər na, ta', a tədwa da ray way masa ḥja maakar a da vad a hwayak. Ndəhay a sləkdfadamara, ama ta məcəy sem.

¹⁰ Pawl, ta', a bərŋgawa, a daw a ray bəz-gula ha, a ney a ray a, humbat! a humpta, a ləvtar a ndəhay: «Ka təwam ba, aa ta dey.»

¹¹ Ta', Pawl a vəhey aa way da ray way heyey, a wuna pej, a zəmamara daa slam a. Aa guzley haa slam ma wurey. Fa dəba ha, ta', a daw.

¹² Bəz-gula heyey na, an̄ga maaya maaya ta mbəley cay. Ndəhay a ḥjelmara, a diyam a way. Masa ata ma hətmər bəz-gula heyey ma mbəley cay na, mevel ata a dəkey, kwa ara mey ba.

Pawl a daw da Tərwas aa berney ḥja Mile

¹³ Pawl a wudey ḥja daw a Asaws ta salay dagay. Da ray ḥjene, a ləvndar ḥja daw ta kwambiwal fa mey a Asaws. Ta', ya diyam, ya səkwmarə daa Asaws a amba ya diyam bama.

¹⁴ Masa an̄ga ma hətfandar la da Asaws na, a ndəkwey aa kwambiwal may, ta', ya diyam aa berney ḥja Mitilen.

¹⁵ Ya sləkdfam fetede, ta kwambiwal. Pepərek e, ya wusam aa kwakway ḥja hwayak da wuzlah bəlay mezəley

Kiyaw. Peperek e mekele, ya təŋgdamara bəlay, ya diyam aa hwayak da wuzlah bəlay mekele mezəley Samaws. Peperek e mekele saya na, ya wusam aa berney ñga Mile.

¹⁶ Ya diyam a Mile, ya mbəkdamara berney ñga Efez na, maja Pawl fa wusey ñga njey daa hwayak ñga Azi ga daa ba. Anja fa wusey vaw ñga daw aa berney ñga *Jeruzelem, amba wuskwaa ḫar ñga gwagway ñga *Pantekwat a da wuswa na, anja ta wusey cay.

Pawl aa guzltar a bay-ray hay ñga ndəhay ñga Yesu da Efez

¹⁷ Masa Pawl aa daa berney ñga Mile na, ta', a slərwa a Efez ñga zəley *bay-ray hay daa *mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu fetede.

¹⁸ Masa bay-ray hay a ma wusam la a cakay a, a Mile na, Pawl a ləvtar: «Dəga yah ma sawa fa akwar ñgeeeme aa hwayak ñga Azi kede na, ka sərmara menjey adaw da wuzlah akwar mandaw mandaw na, anja kwara.

¹⁹ Ya kar sləra a Bay Mahura na, ta meney ray, ta matəway daa dey, asaya, ya ta sərey banay la ga maja *Jəwif hay fa səpam cəved ñga kədmaya vagay.

²⁰ Ka sərmara kwa ya ta bey cek fa akwar masa ma jənkwar na, daa ba səlak. Ya fa wuzdakwara mey ñga Gazlavay, ya faa sərkadakwara kwa daa papalah, kwa da way akwar hay.

²¹ Ya faa guzltar a Jəwif hay ta a ndəhay masa Jəwif hay ba hay, amba a mbəkdamara menjey ata, a mbədəm dey fa Gazlavay, a səpmara ta mevel pal, a pamara Bay aləkwa Mahura Yesu ñga ndaw ata fara fara.

²² Wure kede, ya fa daw a *Jeruzelem maja *Mesəfnəy ñga Gazlavay ma təkyə dəy ñga daw, ama ya səra cek ma da hətfaya fetede ba.

²³ Cek masa yah ma sərey na, kwa daa berney wura wura Mesəfnəy ñga Gazlavay fa wuzdiwa, a sərdamaya banay la, a kəzlamaya la aa fərsəne.

²⁴ Ama kwa ya məcəy, kwa yah ta dey, ñgada yah na, a mbafaya gway. Cek mahura ñgada yah na, ara ñga ndəvey sləra masa Bay Mahura Yesu ma vəldiwa a har adaw ñga key. Sləra ha, ara mewuzey *Mey-maaya-mawiya da ray maaya ñga Gazlavay.

²⁵ «Ya ta pəkey la da wuzlah akwar tabiya, ya ta wuzkwar mey la da ray mewey ñga Gazlavay da ray ndəhay. Ama

wure kede, ya sèra kwa ndaw pal dasi akwar fa da hëtya daa sabà.

²⁶ Da ray ñgene, ya fa lèvkwar dëga tasana, da ndaw dasi akwar taa zëfey la na, mey adaw da hwad a daa ba,

²⁷ maja ya ta wuzdakwara mey hay tabiya la da ray cek masa Gazlavay ma wudey ñga ka. Kwa ya ta ñey mey fa akwar daa ba.

²⁸ Ya fa lèvkwar, wam vaw fa ray akwar, jëdmata ndèhay tabiya masa Mesefney ñga Gazlavay ma veldakwara asi har akwar anda mecèkwer ma jëcta tèbanj anja hay. Kam mecèkwer ñga ndèhay daa mecèmey-ray ñga ndèhay ñga Gazlavay. Ata na, Gazlavay a pata wal ñgada anja ta fa memècye ñga Bèzey anja.

²⁹ Ya sèra, pas masa ya ta daw sem na, ndèhay a mbèzmawa la a wuzlah akwar anda wagalak hay ma diyam a wuzlah tèbanj hay. A da nèsmata ndèhay daa mecèmey-ray ñga ndèhay ñga Yesu.

³⁰ Kwa ndèhay da wuzlah akwar may, a mbèrzi lam la, amba a tèknamata ndèhay ma tèba mey ñga Yesu ñga diyam asi ata.

³¹ Anda kede, wam vaw fa ray akwar. Sèrfadamara, mevey maakar yah da wuzlah akwar, taa vad, taa pas, ya ta këtkwar la pal pal tabiya akwar, haa ya tèway maja akwar.

³² «Wure kede, ya fa veldakwar a har Gazlavay, ya këtkwar ñga sèrfedey mey da ray maaya ñga Gazlavay. Anja na, a gwa a vèlkwar gèdanj ñga tèbey mey ñga Yesu ma fèna ma fèna, a gwa a vèlkwar cek hay maaya masa anja ma badatara a ndèhay anja hay tabiya.

³³ Dey ta kaya fa dala akwar, ta zleley akwar daa ba. Dey ta kaya kwa fa zana ñga ndaw pal daa ba.

³⁴ Akwar ta ray akwar ka sèrmara ya ta key slèra la ta har adaw, amba ya hëtey dala ñga hëfkey cek mezemey ñgada yah ta ñgada ndèhay ma lègdamaya.

³⁵ Anda kede, yah ma wuzdakwara la, si ka kam slèra amba ka jènmata ndèhay masa-viya hay. Sèrfadamara mey ñga Bay Mahura Yesu maa guzley ta mey anja, ma lèvey heyey: “Ndaw ma vèley cek, aa ta meesemey a fèna ndaw ma tèba cek aha.”»

³⁶ Masa Pawl ma ndèvda meeguzley la na, ndèhay tabiya a ragadam. Pawl ta’, a dèrey dàngray a Gazlavay ta ndèhay a daa slam a.

³⁷ Fa dèba ha, ndèhay tabiya a tèwam, cacam! a cacèmamara fa dadak, a camar har ñga daw ta zazay.

³⁸ A tèwam ga na, maja anja ma lèvtar: «Akwar fa da hètmaya daa saba.» Ta', a lègdamara kasl aa slam metèpey kwambiwal.

21

Pawl a daw aa berney ñga Jeruzelem

¹ Masa ala ma mbèkdamatèrwa *bay-ray hay da Efez heyey cay na, ta', ya diyam ta kwambiwal cer aa hwayak da wuzlah bèlay mezèley Kwas. Peperek e, ya diyam ya wusam aa hwayak da wuzlah bèlay mekele mezèley Rawdes. Da fetede, ta', ya diyam ta kwambiwal aa berney ñga Patara.

² Da Patara ha, ya hètam kwambiwal mekele ma daw aa hwayak ñga Fenisi, ta', ya ndèkwam a hwad a, ya diyam.

³ Masa ala da wuzlah bèlay na, ya hètmar hwayak ñga Sipère ta har-gula, ama ya diyam na, ñgadaa hwayak ñga Siri. Ta', kwambiwal a lecey da Tir daa hwayak ñga Siri heyey, amba a padamata salay ta cek hay da hwad a.

⁴ Daa ñgene ya pam salay, ya diyam, ya hètfam ndèhay ma tèba mey ñga Yesu fetede. Ta', ya njam bama ta ata luma pal. *Mesøfnay ñga Gazlavay a wuztar cek ma da kar a Pawl da *Jeruzelem. Da ray ñgene, ndèhay a, a lèvmar a Pawl na, a da daw a Jeruzelem e ba.

⁵ Ama masa ala ma kam luma pal la ta ata na, ta', ya slèkdsam, ya diyam a pèkey. Ata tabiya ta ñgwas ata hay, ta bèz ata hay, a lègdamanderwa daa berney a haa a palah. Ya wusam a mey-bèlay na, ta', ya ragadam, ya dèram dàngay a Gazlavay.

⁶ Masa ala ma dèram dàngay cay na, ta', ya cam har pal pal da wuzlah ala tabiya, ya ndèkwam aa kwambiwal. Ata may, ta', a vèham a way ata hay.

⁷ Ya diyam ta kwambiwal da Tir aa berney ñga Pètawlemayis. Fetede, ya pam salay. Ya camatar har a mèlma ala hay daa mey ñga Yesu, ya njam dàr pal bama.

⁸ Peperek e, ta', ya diyam, ya wusam aa berney ñga Sezere. Fetede, ndaw ma wuzey mey da ray Yesu daha mezèley *Fèlep. Anja na, ara ndaw pal da wuzlah *ndèhay maasala * masa ata ma walamata da Jeruzelem heyey. Ya diyam, ya njam da way anja.

⁹ Dam anga hay məfac, ta diyam a way zel daa ba aran, fa wuzam mey masa Gazlavay ma wuzdatara.

¹⁰ Masa ya ta njam cay ðar ga fetede na, *ndaw ma təla mey daha mezəley Agabus a sawa da *Jude aa berney a.

¹¹ Ta', a wuswa fa ala, len! a la senter ñga Pawl, a jəwta salay anga hay ta har anga hay, a ləvey: «Ehe, Mesəfnay ñga Gazlavay a ləvey: »*Jəwif hay daa hwayak ñga Jeruzelem a da jəwmara ndaw ñga senter kede anda yah ma jəwa har adfaw ta salay adfaw kede, a da vəldamara a har ndəhay Jəwif hay ba hay.»

¹² Masa ala ma cəndamara mey a kede la na, ala ta ndəhay ñga Yesu daa Sezere he, ya kamar ambahw a Pawl, a da daw a Jeruzelem e ba.

¹³ Ama Pawl a mbədfandara, a ləvey: «Ka təwam na, maja me? Ka wudam ka pamaya mandərzay aa dey daw? Yah na, kwa a jəwmaya, kwa a kədmaya vagay da Jeruzelem e maja Bay Mahura Yesu na, cay.»

¹⁴ Anda kede, ala ta gwamara ñga mbədfdamara mewulkey anga daa ba. Da ray ñgene, mbak! ya mbəkdamara ñga daw, ya ləvmar: «Bay Mahura Yesu ñga key anda aa ma wudey.»

¹⁵ Ya njam fetede ðar nekədsey saya, ta', ya diyam vaw, ya diyam a Jeruzelem.

¹⁶ Ndəhay ma təba mey ñga Yesu siya da Sezere, ta', a ləgdamandar a way ndaw daha mezəley Mənasajw. Ara ndaw daa hwayak ñga Sipəre ma təba mey ñga Yesu dəga zleezle. Ya nam da way anja fetede.

Pawl a daw a nəkərwa Jak

¹⁷ Masa ala ma wusam la a *Jeruzelem na, məlmañ hay daa *mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu a təbmandar ta meesəmey.

¹⁸ Peperek e, ala ta ata Pawl, ta', ya diyam a way *Jak. *Bay-ray hay tabiya ñga mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu makustakaya fetede.

¹⁹ Pawl, ta', a catar har, a wuzdatara cek hay tabiya maaya maaya, cek hay masa Gazlavay ma kata da wuzlah ndəhay masa *Jəwif hay ba hay ta fa sləra anja.

²⁰ Ndəhay a ma cəndamara mey a ñgene na, ta', a həlmamara Gazlavay. A ləvmar a Pawl: «Məlma ala, ka səra da wuzlah ndəhay Jəwif hay na, ndəhay ma təba mey ñga Yesu, a key gabal weewe. Ata tabiya a wudam mey ñga *kwakwas ñga Mawiz kalah cənja.

²¹ Ndəhay a, a cəndamara ka fa wuztar mey a Jəwif hay tabiya masa daa hwayak mekele hay, ka ləvtar ñga mbəkdamara kwakwas ñga Mawiz. Asaya, ka fa ləvtar a da slamatara mandawal ñga bəz ata hay ba, a da səpam kwakwas ñga Jəwif hay saba.

²² Fara fara, kah ma sawa fede kaa na, a cəndamara la. Ya da kakwa na, kwara?

²³ Maaya na, ka ka cek masa ala ma da ləvmaka kede. Nəka, ndəhay məfad fede daha ta mbadamar la a Gazlavay.

²⁴ Pas masa ata ma da kam kwakwas a Gazlavay ñga ndəvey *membedey ata ha na, gweegwe a wuswa. A da kam kwakwas a Gazlavay amba a təram ndəhay mazləbtakaya saba, fa dəba ha a həjmata ray ata hay †. Maaya na, ka diyam bama, ka hədkatar cek hay ñga key kwakwas a ta dala akah. Anda kede, ndəhay tabiya a da sərmara mey hay masa ata ma cəndamara da ray akah na, ara membərzley. Asaya, a sərmara kah, ta ray akah, ka fa nar ray a kwakwas ñga Mawiz a may.

²⁵ Ngada ndəhay masa Jəwif hay ba hay ma təba mey ñga Yesu na, ala ta diymara mey a cay, ya ta wuzlalamatar leeter la da ray a, ya ləvmatar, a da zəmam aslaw ñga kuley ba, a da zəmam mambaz ba, a da zəmam aslaw metərdey ta tərdey ba, a da lam vaw saw ba.»

²⁶ Masa ata ma ləvmar anda kede la na, Pawl, ta', a daw ta ndəhay məfad' heyey. Peperek e, a kam kwakwas a Gazlavay amba a təram ndəhay mazləbtakaya saba. Ata Pawl ta ndəhay məfad' heyey ta', a mbəzam aa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay. A diyam fa ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay fetede, a ləvmatar: «Mendərey dər maasala amba ya təram ndəhay masa mazləbtakaya saba. Masa ala ta təram ndəhay masa mazləbtakaya ba cay na, ya vəhmawa la ñga vəley cek a Gazlavay.»

A kərzamara Pawl daa Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay

²⁷ Mamba dər maasala heyey a ndəvey, *Jəwif hay mekele ma samawa daa hwayak ñga Azi a hətmar Pawl daa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay. A həldamata ndəhay tabiya fetede ñga kərzamara Pawl, ta', a kərzamara.

²⁸ A wudam, a ləvam: «Ndəhay *Israyel hay, jənmandar! Ehe, ndaw masa maa sərkadata ndəhay kwa daa wura daa wura ta mey maaya ba da ray ndəhay Israyel hay lej da ray *kwakwas ñga Mawiz, asaya, da ray Way-mekey-kwakwas

21:21 21.21 mesley mandawal: 16.3; Gal 3.25, 28; 5.2 **21:23 21.23-24** Mesl 6.13-21 † **21:24 21.24** Nəka 18.18ta mey da ray a. **21:25 21.25** 15.29 **21:26 21.26** 1Kwr 9.19-23

ñga Gazlavay heyey na, a kede. Wure kede kwa ndèhay masa Jèwif hay ba hay na, ta ñgøltørwa sem aa Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay amba a zlèbmara way a!»

²⁹ A lèvam anda kede maja ata ma hëtmatar ata Pawl ta Tèrawfim, ndaw Efez, daa berney ñga *Jeruzelem. A wulkam Pawl ta mbøzda la aa Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay.

³⁰ Mey a kede a cøney fa ndèhay tabiya da Jeruzelem na, a hwamawa da slala hay mekele mekele, a kusam aa way a. A kørzamara Pawl, a badamørwa aa ambaw. Ta', a gørcamata mey-slam hay ñga Way-mekey-kwakwas a fiyaw fiyaw.

³¹ Masa ata fa da kødmara vagay na, *bay-ray ñga sewje hay ñga *Rawm a cønda ndèhay da Jeruzelem tabiya fa yam mey.

³² Wure wure ñgene, a hølwa sewje hay ta sewje mahura hay da ray sewje hay a, a hwamawa fa ndèhay makustakaya heyey. Masa ndèhay makustakaya ha ma hëtmatar la na, ta', a mbøkdamara Pawl, a kødmara saba.

³³ *Bay-ray ñga sewje hay heyey, ta', a daw fa Pawl, a kørza, a lèvtar a sewje hay ñga jøwmara ta calalaw cew. Ta', aa cøfdøta ndèhay makustakaya, a lèvey: «Ara na, wa? A key na, me?»

³⁴ Ndèhay tabiya a lèvam mey wal wal. Bay a ta cønda mey a maaya maaya daa ba, maja ndèhay fa yam mey kalah. Da ray ñgene, a lèvtar a sewje anja hay ñga handamara Pawl aa way ñga sewje hay.

³⁵ Masa ata ma wusam la fa slam metøpey ñga mbøzey ñgada way a na, sewje hay a lamara ta ley, maja ndèhay fa kam hëma a ray a.

³⁶ Ndèhay ga fa diyam asiya, fa wudam, a lèvam: «Kødmara vagay! Kødmara vagay!»

Pawl a kada mabara ñga mey anja

³⁷ Masa ata fa da mbøkdamara Pawl aa way ñga sewje hay heyey na, Pawl a lèvar a *bay-ray ñga sewje hay a: «Ka vølya cøved ñgaa guzlka la daw?» *Bay-ray ñga sewje hay heyey aa cøfdøta, a lèvar: «Ka søra meeguzley mey Gerek daw?»

³⁸ Kah na, ndaw *Ejip ma høldata ndèhay ñga kødsey vaw daa dar hay a kede ba daw? Ara kah ma handatørwa ndèhay gabal møfad a wuzlah-ley ñga nøsa mewey ñga *Rawm heyey, ba diya?»

³⁹ Pawl a mbøddara, a lèvar: «Yah, ndaw *Jèwif. Ya yawa da Tars daa hwayak ñga Silisi, berney masa ndèhay ma

zəldamara sləmay. Ambahw, vəlyə cəved, amba yaa guzltar a ndəhay kedə.»

⁴⁰ Bay-ray njga sewje hay heyey, ta', a vəlar cəved. Pawl denj! a lecey aa slam metəpey njada way heyey, ta', a banjada har amba ndəhay a sərmara fa wudey njaa guzley. Ndəhay a cəpa, a njam teete, ta', aa guzltar ta mey *Hebəre.

22

¹ Pawl a ləvtar: «Waa papay hay, ta məlma adaw hay Jəwif hay, jəkam sləmay fa mey adaw masa yah ma da ləvkwar wure kedə da ray cek ma key ta yah.»

² Masa ata ma cəndamara aŋga faa guzley ta mey ata Hebəre na, a njam teete ma fəna, ma fəna, a jəkam sləmay. Ta', Pawl a ləvtar dəba:

³ «Yah na, ndaw Jəwif, ya yawa da Tars daa hwayak njga Silisi. Ama ya gəley da *Jeruzelem fede, ya ta jeŋgey la fa Gamaliyel, ndaw maa sərkadaya ta cəved e da ray kwakwas njga papaŋ njga papa aləkwa hay. Yah ndaw ma key sləra njada Gazlavay ta mevel adaw cəpa anda akwar tasana kedə may.

⁴ Ya ta sərdata banay la ga ta ndəhay ma səpa cəved njga Yesu haa ndəhay a, a məcam. Ya ta kərzey zel hay len njusay la, ya ndəkwdata aa fərsəne.

⁵ *Ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas njga Gazlavay ta mahura hay njga Jəwif hay tabiya a sərmara mey masa yah ma kada na, ara mey fara fara. Ta vəlmaya leeter hay masa ata ma wuzlalamatara a məlmaŋ hay Jəwif hay daa berney njga Damas la a har. Leeter hay a, a vəlmaya cəved njga daw a Damas a njga kərzawa ndəhay ma səpam cəved njga Yesu, amba ya jəwtərwa, ya handatərwa a Jeruzelem, amba mahura hay a kamatar sariya njga sərdamata banay.»

*Pawl a kada mey da ray pas masa aŋga ma təba Yesu
(SNM 9.1-19; 26.12-18)*

⁶ «Mamba wuzlah-pas, ya fa daw daa cəved. Gweegwe ya wusey aa berney njga Damas na, wure wure njene, slam a wadawa pəray! da gazlavay da vad a ray adaw.

⁷ Ya təfey a hwayak, ya cənda cfay ma ləvyə: “*Sawl, Sawl, ka sərdaya banay anda kedə na, maja me?”

⁸ Ya mbəddara, ya ləvey: “Bay Mahura, kah na wa?” A mbəddiwa, a ləvyə: “Ara yah, Yesu, ndaw *Nezeret, masa kah ma sərda banay.”

⁹ Ndəhay masa dasi adfaw na, ta hətmar slam-mewedey a la, ama ta cəndamara dəy masa maa guzlyə na, daa ba.

¹⁰ Ta', ya cacəfdə, ya ləvar: "Bay Mahura, kaa ya da key na, kwara?" A mbəddiwa, a ləvya: "Sləkdey, daw aa berney ɳga Damas. Fetede, a da wuzdamakawa cek hay tabiya masa Gazlavay ma walaka ɳga kata."

¹¹ Slam-mewedey kaa heyey ta wulfayawa dey sem, ndəhay dasi adfaw heyey, ta', a dadamaya fa har, a handamaya aa berney ɳga Damas a.

¹² «Daa berney a ɳgene, ndaw mezəley *Ananiyas daha, aa fa səpa cəved ɳga Gazlavay ta mevel pal, fa səpa *kwakwas ɳga Mawiz ta cəved e, *Jəwif hay daa berney ɳga Damas a tabiya faa həmdamara.

¹³ A sawa a hətfaya, a lecey a cakay adfaw, a ləvya: "Sawl, məlma adfaw, dey akah ɳga wurey aa slam a." Wure wure ɳgene, dey adfaw ta', a wurey aa slam a, ya hətar Ananiyas a maaya maaya.

¹⁴ Ananiyas ta', a ləvya: "Gazlavay masa papaŋ ɳga papa aləkwa hay ma ragadamar ta walaka la, amba ka səra sləra masa anja ma wudey ka kara, amba ka hətar ndaw pal ma key cek ta cəved e ta dey akah, asaya, amba ka cənda dəy anja.

¹⁵ Maja ɳgene, ka da key sede da ray ndaw aha, ka da wuztar mey a ndəhay tabiya da ray cek masa kah ma hətar ta da ray cek masa kah ma cənda.

¹⁶ Kaa wure kede ka səkwey na, me? Sləkdey, hətey *baptem, cacəfdə Bay Mahura ɳga jənka, amba Gazlavay a mbəkdakawa mebərey akah."»

Mey da ray Gazlavay ma slərda Pawl fa ndəhay Jəwif hay ba hay

¹⁷ Pawl a ləvey saya: «Fa dəba ha ya vəhwa a *Jeruzelem. Pas pal daha, ya fa dərey dəngay daa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay na, Gazlavay a wuzya cek,

¹⁸ ya hətar Bay Mahura. Ta', a ləvya: "Wusey vaw, bey fiyaw da Jeruzelem kede, maja ndəhay daa berney a kede fa da təbmara mey masa kah ma da kada da ray adfaw na, daa ba."

¹⁹ Ya mbəddara, ya ləvar: "Bay Mahura, ata na, a sərmara fara fara, ya ta daw la aa *way-mewuzey-mey ɳga Gazlavay mekele mekele, ya kərzawa ndəhay ma təba mey akah hay, ya kədəta, ya kəzlata aa fərsəne.

²⁰ Etiyen, ndaw ma key sede da ray akah na, ta pas masa ata ma kədmara vagay na, yah ta ray adfaw, yah daa

fetede. Masa ata ma kədfmara vagay la na, ta mbafaya la. Yah ma jədftara jəbe hay ɳga ndəhay ma kədfmara ha.”

²¹ Ama Bay Mahura a ləvya cənqə: “Daw, ya slərdaka dəreñ fa ndəhay masa *Jəwif hay ba hay.”»

Pawl fa mey ɳga bay-ray ɳga sewje hay ɳga Rawm

²² Ndəhay makustakaya heyey fa jəkam sləmay fa Pawl haa kasl fa mey anja madagway-dakw, ma ləvey: «Daw, ya slərdaka dəreñ fa ndəhay masa *Jəwif hay ba hay.» Masa ata ma cəndamara mey a la na, ta’, a wudam, a ləvam: «Lamara ndaw kede, kədfmara vagay! Ka da mbəkdirdamara ɳga njey ta dey ba!»

²³ A wudam ta gədañ, aa zakadamata zana ata hay a vad, a həlam hwiyak a vad.

²⁴ *Bay-ray ɳga sewje hay heyey a ləvtar a ndəhay anja hay ɳga handamara aa way ɳga sewje hay heyey. A ləvtar ɳga slədfmara ta laway amba a wuzdərwa ndəhay makustakaya a wudam a ray a na, maja me.

²⁵ Ama masa ata ma jəwmara cay ɳga slədsey na, Pawl a ləvar a mahura ɳga sewje hay masa da cakay a: «Akwar ta cəved ɳga slədsey ndaw Rawma masa sariya manjar ɳga key aranj daw?»

²⁶ Masa mahura ɳga sewje hay ma cənda mey a kede la na, ta’, a daw fa *bay-ray ata heyey, aa cəfdə, a ləvar: «Ka wudey ɳga kar a ndaw kede na, me? Ndaw aha ara ndaw Rawma.»

²⁷ Bay-ray ɳga sewje hay heyey, ta’, a daw fa Pawl, aa cəfdə, a ləvar: «Kadiwa, kah na, ndaw Rawma daw?» Pawl a mbəfdara, a ləvar: «Ahaw.»

²⁸ Bay-ray ɳga sewje hay heyey a ləvar: «Yah ma da tərey ɳga ndaw Rawma kede na, ya ta vəley dala la ga.» Pawl a mbəfdara, a ləvar: «Ama yah na, ndaw Rawma dəga ɳga mayawa adaw maja papay ndaw Rawma.»

²⁹ Ndəhay ma da slədfmara ɳgaa guzley heyey, a cəndamara anja ma ləvey anda kede na, a ɳgəcham la da cakay a. Masa bay-ray ɳga sewje hay kaa heyey ma cənda Pawl anja ndaw Rawma na, a zlurey maja anja ma jəwa ta calalaw *.

Pawl fa mey ɳga ndəhay mahura hay ma sla yawa ɳga Jəwif hay

³⁰ *Bay-ray ɳga sewje hay heyey, a wudey a səra fara fara *Jəwif hay a wudmara Pawl na, maja me. Da ray ɳgene, pepərek e, ta’, a pəska Pawl, a ləvtar a *bay-ray hay ɳga

ndəhay ma ka kwakwas njga Gazlavay lej a ndəhay mahura hay ma sla yawa njga Jəwif hay tabiya njga kusam. Ta', a handərwa Pawl, a lacada fa mey ata.

23

¹ Pawl ta', a nəkfata ndəhay mahura hay ma sla yawa makustakaya kaa heyey, a ləvtar: «Məlma adaw hay, yah na, ya səra daa mevel adaw slèra masa yah ma ka njaga Gazlavay haa kasl tasana na, anja maaya.»

² *Ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas njga Gazlavay fetede daha mezəley *Ananiyas. A ləvtar a ndəhay malacatakaya da cakay Pawl a njga slən̄gmar maarawa.

³ Ta', Pawl a ləvar: «Gazlavay a kədka la, kah ndaw masa ta neneh cew! Kah manjakaya njga kaya sariya anda mey njga *kwakwas njga Mawiz ma ləvey, ama ka fa səpa kwakwas a daa ba maja ka fa ləvtar a ndəhay njga kədmaya anda kede.»

⁴ Ndəhay da cakay a, a ləvmar: «Haya! Ka cəda *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas njga Gazlavay na, kwara?»

⁵ Pawl a mbədsdatara, a ləvtar: «Məlma adaw hay, yah na, ya səra ara ndaw mahura ba. Mawuzlalakaya daa derewel njga Gazlavay, a ləvey: "Ka daa guzley mey maaya ba da ray bay njga ndəhay akah hay ba."»

⁶ Pawl a səra da wuzlah ndəhay mahura hay ma sla yawa makustakaya ha na, *Saduse hay daha, *Fariza hay daha. Maja njene, aa guzley ta gədanj fa mey ata, a ləvey: «Məlma adaw hay, yah ndaw Fariza, bəzey njga ndaw Fariza. A kamaya sariya kede na, maja ya fa səkwa masləkdfawa njga ndəhay daa meməcey.»

⁷ Anja ma ləvey la anda kede na, Fariza hay ta Saduse hay a, a zlamar mekey yawa, ndəhay makustakaya heyey a wunkam cew.

⁸ Ndəhay Saduse hay a wulkam ndəhay maməctakaya a sləkdfamawa daa meməcey daa ba. Asaya, a ləvam maslanj hay njga Bay Gazlavay da vad daa ba, kwa mesəfnəy hay wura wura daa ba may. Ama Fariza hay a ləvam cek hay a njene tabiya na, daha.

⁹ Ndəhay fa kam baazlam ta gədanj ta gədanj, ndəhay maa sərkada kwakwas njga Mawiz masa Fariza hay, ta', a sləkdfam, a kam mey ta gədanj, a ləvam: «Ala ta hətam mebərey fa ndaw kede kwa nekədsey daa ba. Da maslanj

ñga Gazlavay da vad ma sawa maa guzlar kwa, da daa ba, mesəfnay kwa.»

¹⁰ Yawa ha fa key ta gədañ ta gədañ. Bay-ray ñga sewje hay heyey a zlurey, a wulkey Jəwif hay a, a dā pəwmara Pawl. Da ray ñgene, a ləvtar a sewje anja hay ñga diyam, ñga ñgəlmərwa Pawl la da wuzlah ndəhay a. Ta', a handamara aa way ñga sewje hay.

¹¹ Dasi tavad a ñgene, Bay Mahura Yesu a wuzar vaw a Pawl, a ləvar: «Ka da zlurey ba! Anda kah ma key sede da ray adaw da *Jeruzelem kede na, si ka daw ka key sede da ray adaw daa berney ñga *Rawm may.»

Jəwif hay a cəmdamara dəy ata ñga kədəy Pawl vagay

¹² Peperek e, *Jəwif hay a kusam, a cəmdamara dəy ata pal. A mbadam, a ləvam a zəmam daf ba, a sam yam ba, si ata ma kədmara Pawl vagay la dəgəy.

¹³ Ndəhay a, ata a fəna ndəhay kwakwar məfad.

¹⁴ Ta', a diyam fa *bay-ray hay ñga ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay, ta fa mahura hay ñga Jəwif hay, a ləvmatar: «Ala ta mbadam sem, tasana, ya zəmam daf ba, ya sam yam ba, si ala ma kədmara Pawl vagay la.

¹⁵ Wure kede, akwar ta ndəhay mahura hay ma sla yawa ñga Jəwif hay mekele, si ka sləram fa bay-ray ñga sewje hay ñga *Rawm ñga handərwa Pawl fa akwar. Ka ləvmar ka wudam amba ka cacəfdamara saya, ka nəkmara mey anja maaya maaya. Ama, ala na, ya da lacam aa cəved, amba ya kədmara vagay daa masa anja ta wuswa fa akwar daa ba aranj.»

¹⁶ Masa ata maa guzlam ñgene na, bəzey ñga dammamanj ñga Pawl a ta cənda mey a sem. Ta', a daw a mbəzey aa way ñga sewje hay heyey, a kadara mey a, a Pawl.

¹⁷ Pawl, ta', a zəlwa ndaw pal da wuzlah mahura hay da ray sewje hay a, a ləvar: «Handa gula kede fa bay-ray akwar, a da kadar mey daha.»

¹⁸ Ndaw kaa ta', a handa gula kede fa bay-ray ata heyey, a wusam, a ləvar: «Pawl, ndaw daa fərsəne heyey a zəlyə, a ləvyə ya handərwa gula kede fa akah, mey anja daha ñga kadakawa.»

¹⁹ *Bay-ray ñga sewje hay kaa, a ñgəla gula ha ta cakay. Ta', aa cəfda, a ləvar: «Ka ləvey na, kwara?»

²⁰ Gula kaa a mbədfdara, a ləvar: «Jəwif hay ta cəmdamara dəy ata cay pal, amba aa cəfdamaka mandaw ka handa Pawl fa ndəhay mahura hay ma sla yawa ñga

Jewif hay. A lèvam a wudam amba aa cèfdamara maaya maaya saya.

²¹ Ama ka da tèba mey ata ba, maja ndèhay a fèna kwakwar mèfad fa jèdmara daa cèved. Ata tabiya ta mbadam sem, a lèvam a zèmam daf ba, a sam yam ba, si ata ma kèdmara Pawl la vagay d'agay. Ata ta mbadam sem, a kamara la. A sèkwam kaa na, mey masa kah ma da mbèddatar.

²² Da ray ñgene, bay-ray ñga sewje hay heyey a lèvar a gula ha: «Mey masa kah ma kadiwa kede na, ka da wuzda kwa a ndaw ba.» Fa dèba ha, ta', a lèvar ñga daw.

Bay-ray ñga sewje hay a slèrda Pawl fa Guverner Fèlekes

²³ Fa dèba ha, *bay-ray ñga sewje hay heyey, ta', a zèlwa mahura ñga sewje hay cew, a lèvtar: «Kusam sewje hay temere cew, ta sewje hay masa ma diyam ta pèles hay kwakwar maasala, lenj sewje hay masa ta zèwet hay temere cew. Akwar cèpa diyam vaw, ñga daw aa berney ñga Sezere ta bòrey zlam-letek ñga tavad.

²⁴ Asaya, sèpam pèles hay ñgada Pawl, amba a tèpey, ka handamara ta zazay fa Guverner Fèlekes.»

²⁵ Ta', a wuzleley leeter, a lèvey:

²⁶ «Ara yah Kèlawt Liziyas ma wuzlalakawa leeter kede, ñgada akah, bay adaw mahura, Guverner Fèlekes. Ya caka har.

²⁷ Ya wudey yaa guzlka da ray ndaw kede. *Jewif hay ma kérzamara, a wudam ñga kèdmara vagay. Masa yah ma cènda la anja ndaw Rawma na, ta', ya daw ta sewje hay, ya lèhdèrwa dasi har ata.

²⁸ Ya wudey ñga sèra a wudmara na, maja me. Anda kede, ta', ya handa fa ndèhay ata hay mahura ma sla yawa ñga Jewif hay.

²⁹ Ya nèka a wudmara na, da ray mey ñga kwakwas ata gway. Aa ta key meborey tède kwa ñga kèda vagay, kwa ñga ndèkwda aa fersene na, daa ba.

³⁰ Ama ya cènda na, Jewif hay ta cèmdamara d'ay ata cay ñga kèdmara vagay. Ya slèrdakawa fiyaw fiyaw kede na, maja. Ya lèvtar a ndèhay ma wudmara na, ñga diyam ñga wudmara fa akah.

Kede ara mey adaw ñgada akah.»

³¹ Ta', sewje hay, a ñgèlmèrwa Pawl anda bay-ray ata ma lèvtar. A handamara dasi tavad a ñgene aa berney ñga Antipatèris.

³² Peperek e, sewje hay ma diyam ta salay, ta', a vəhmawa a way, a mbəkdamata sewje hay ta pəles hay ñga handamara Pawl a.

³³ A wusam a Sezere heyey. Ta', a vəldamara leeter e a Guverner Fəlekes, Pawl may, a mbəkdamərwa asi har anja.

³⁴ Guverner kaa a jaŋga leeter e, ta', aa cəfdə Pawl, a ləvar: «Kah na, daa hwayak wura?» Pawl a mbədərara, a ləvar: «Yah, ndaw Silisi.»

³⁵ Daa ñgene, Fəlekes a ləvar: «Da ndəhay ma wudmaka ta samawa la na, yaa cəfdəka la da ray mey a.» Ta', a ləvtar a sewje hay ñga jədmara daa way meney mahura ñga guverner masa Bay *Herawt ma ləma.

24

Jəwif hay a wudmara Pawl saya da Sezere

¹ Fa dəba ha dar zlam, *Ananiyas, *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay, a wusey a Sezere. Mahura hay ñga *Jəwif hay mekele mekele, lenj ndaw mezəley Tertulus ma səra mewey ñga Rawma hay a diyam bama ta ata Ananiyas a. A wusam fa mey ñga Guverner Fəlekes a, amba a wudmara Pawl.

² Ta', a zəlmərwa Pawl. Masa Pawl ma wuswa a cakay ata la na, Tertulus a zlar ñgaa guzlar da ray a, a guverner, a ləvey:

«Waa bay ala mahura Fəlekes, ala manjatakaya ta zazay fara fara maja kah. Ka ta dīya hwayak aləkwa la amba cek tabiya da hwad a, a daw maaya maaya, maja kah ndaw ta lenjesl maaya.

³ Ndəhay tabiya daa hwayak aləkwa fa təbmara cek masa kah ma ka tabiya, ala fa kamaka suse.

⁴ Ama ya wudey ya gərdaka ta mey hay ga ba. Da ray ñgene, ya kaka ambahw ñga jəkey sləmay fa mey ala nekədəy, maja kah ndaw maaya ma səra dey-ceceh fa ndaw.

⁵ Ya nəkmara ndaw kefə na, ndaw makəwkaya kalah, ara anja ma handərwa meyey-mey a wuzlah ndəhay Jəwif hay da bəla tabiya. Anja ndaw mahura ñga ndəhay ma səpam cəved membərzley masa ma zəlmata *Nezeret hay.

⁶ Asaya, anja na, a wudey ñga zləba *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay. Ara maja ñgene, ala ma kərzamərwa. [Ya wudsam amba ya kamar sariya anda *mewey ñga Jəwif hay ma ləvey,

⁷ ama Liziyas, *bay-ray ñga sewje hay ta', a sawa, a təba da har ala ta gədaŋ.

8 Ta', Liziyas a, a lèvtar a ndəhay ma wudmara ha, njga samawa fa mey akah kede.] Da ka cacəfða Pawl a na, ka səra la, ya wudmara na, da ray mey fara fara.»

9 Jəwif hay fetede a lèvam: «Fara fara, mey masa Tertulus maa guzley kaa na, ara anja.»

Pawl a kada mabara njga mey anja fa mey njga Fəlekes

10 Guverner Fəlekes kaa heyey a lar har, a lèvar a Pawl njga guzley. Pawl, ta', a lèvey: «Ya səra, mevey ga ara kah ma ka sariya daa hwayak kede. Anda kede, mevel adaw faa səmey ga, amba ya kada mabara njga mey adaw fa mey akah.

11 Masa yah ma daw a *Jeruzelem njga ragadawa a Gazlavay na, a fəna ðar kuraw a ray a cew ba. Da kaa cəfða mey a na, ka hətfar la kəne.

12 Kwa ndaw ta hətfaya masa ala fa kam yawa ta ndaw daa *Way-mekey-kwakwas njga Gazlavay na, daa ba. Asaya, ndaw ta hətfaya masa ya fa həldata ndəhay njga yey mey daa way hay mewuzey mey njga Gazlavay, kwa daa berney na, daa ba.

13 Ata ma wudmaya kaa na, ndaw da wuzlah ata ma gwa ma wuzdakawa mey a, ara mey fara fara daha daw?

14 Ama ya wuzdakawa, yah na, ya fa ragadar a Gazlavay masa papañ njga papa ala hay ma ragadamar. Ya ragadar na, ta mesəpey cəved njga Yesu. Ata na, a lèvam cəved e ara cəved ma mbərzley ndəhay. Ama ya fa təba *kwakwas njga Mawiz tabiya, ta mey mawuzlalakaya daa c'erewel hay njga ndəhay ma təla mey njga Gazlavay tabiya may.

15 Yah, ya pa lenjesl adaw si a ray Gazlavay, ya təba mey ma lèvey a da sləkðadatərwa ndəhay maaya ta ndəhay maaya ba hay daa meməcey. Kwa ndəhay a ma wudmaya kede na, fa pam lenjesl a ray mey a may.

16 Da ray njene, ya fa key slèra ta mevel pal amba mandaw mandaw mevel adaw a njey maaya fa Gazlavay lenj fa mey njga ndəhay.

17 «Masa yah ma mbəkda berney njga Jeruzelem mevey ga la na, ta', ya vəhwa aa berney a, ya handatar dala njga jəney ndəhay masa-viya hay da wuzlah səkway adaw hay *Jəwif hay ta njga key kwakwas a Gazlavay.

18 A hətfamaya daa Way-mekey-kwakwas njga Gazlavay. Daa njene, ya fa ndəvda mekey kwakwas njga Gazlavay amba ya tərey ndaw mazləbkaya saba. Ndəhay da cakay adaw ga daa ba, ya fa key baazlam daa ba.

¹⁹ Ama Jəwif hay daa hwayak ñga Azi ata fetede. Da ata ta mey da ray adfaw daha na, anja ara ata ha ma da wudmaya fa mey akah jak.

²⁰ Da daa ba na, kaa cəfdata ndəhay fa mey akah kede ñga kadamakawa mebərey masa yah ma ka ta pas masa ata ma kərzamaya, ma handamaya fa mey ñga ndəhay mahura hay ma sla yawa ñga Jəwif hay taw.

²¹ Fara fara, fa mey ñga ndəhay ma sla yawa na, ya ta lecey la, ya ləvey: "Ya fa səkwa pas masa Gazlavay ma da sləkdfadatərwa ndəhay daa meməcsey." A wudmaya fa mey akwar kaa na, maja mey a kede daw?"

²² Fəlekes na, a səra mey da ray cəved ñga Yesu maaya maaya. A gəmey ñga dəsla sariya ha wure ñgene ba, a ləvtar: «Ya da dəsla sariya akwar na, si ta pas masa Liziyas, *bay-ray ñga sewje hay heyey, ma sawa.» Ta', a ləvtar ñga diyam a way.

²³ A ləvar a mahura ñga sewje hay ma jədmara Pawl ñga jədmara maaya maaya daa fərsəne, ama a da sərdamara banay ba, ñga vəlmatar cəved a jam anja hay ma samawa ñga jənmara.

Pawl fa mey ñga Fəlekes

²⁴ Dar nekədsey fa dəba ha, Fəlekes, ta', a samawa ta ñgwas anja Dərusil, dam *Jəwif. Ta', a slərey, a zəlmərwa Pawl, amba a cənda mey da ray metəbey-mey ñga Yesu *Kəriste.

²⁵ Pawl, ta', aa guzltar da ray menjey ma mbafar a Gazlavay, ta da ray menjey ta mewey vaw fa cek hay saw, lenj da ray sariya masa Gazlavay ma da ka ta pas mendəvey ñga bəla. Pawl fa wuzda mey a ñgene na, Fəlekes a zlurey, ta', a ləvey: «Wure kede, mey a mak dəgəy. Mbəkdaya. Pas masa yah ma hətey har la na, ya zəlka la saya.»

²⁶ Asaya a wulkey na, Pawl a vəlar dala la, da ray ñgene, a zəla Pawl dey weewe ñga key maday.

²⁷ Fa dəba ha mevey cew, guverner mekele a njey aa slam a ñga Fəlekes, mezəley ñga ndaw aha na, Parsiyus Festus. Fəlekes na, a gəmey ñga pəskarawa Pawl daa fərsəne ba maja a wudey Jəwif hay aa səmam da ray a.

25

Pawl fa mey ñga Guverner Festus

¹ Festus a wuswa aa hwayak ñga *Jəwif hay ñga key guverner fetede. Fa dəba ha dar maakar, a sləkdfey daa berney ñga Sezere, a daw a *Jeruzelem.

² Da Jeruzelem e, *bay-ray hay ñga ndèhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay, ta mahura hay ñga Jèwif hay a samawa fa vøða, a wudmara Pawl saya. A kamar ambahw a Festus,

³ aa cøfdamara ñga vøltar cøved amba a handatara Pawl a Jeruzelem e. Aa cøfdamara na, maja ta cømdamara døy ata cay, amba a kødmara Pawl vagay daa cøved.

⁴ Ama Festus a mbøðsdatara, a løvtar: «Pawl aa daa førsøne daa berney ñga Sezere. Yah kwa ya vøhey la fetede daa ñdar hay a kede.

⁵ Maaya na, ya diyam bama ta mahura akwar hay a Sezere he. Da ndaw a ta key cek maaya ba la na, a wudmara fetedø.

⁶ Festus a njawa ta ata da Jeruzelem e, a key ñdar daaŋgafad, da daa ba kuraw gway. Ta', a vøhwa aa berney ñga Sezere. Pepørek e, a njey aa slam mekey sariya, a løvey ñga handamørwa Pawl.

⁷ Masa ata ma wusdamørwa Pawl la na, Jèwif hay ma samawa da Jeruzelem a zlørmrar ray. A wudmara, a mbørzlafamar a ray, ta mey hay maadakw a maadakw a hay ga. Ama ata ta ray ata, a gwamara ñga wuzdamara mey da ray mey hay a fara fara ba.

⁸ Pawl, ta', a kada mabara ñga mey anga, a løvey: «Ya ta key mebørey da ray kwakwas ñga Jèwif hay daa ba, ya ta zløba *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay daa ba. Kwa *Sezere, bay mahura ñga *Rawm na, yah ta key mebørey fa vøða daa ba.»

⁹ Yaw, Festus a wudey aa sømdata Jèwif hay. Da ray ñgene, aa cøfda Pawl, a løvar: «Ka tøba ñga daw a Jeruzelem daw? Fetedø a da kamaka sariya fa mey adaw da ray mey masa ata ma wudmaka maja kede.»

¹⁰ Pawl a mbøðsdara, a løvar: «Wure kede, yah malacakaya daa slam mekey sariya ñga bay mahura ñga Rawm. Da sariya a key ta cøved e na, anja maaya sariya adaw a, a key fede. Ya ta key mebørey fa Jèwif hay daa ba. Kah ta ray kah, ka søra maaya maaya.»

¹¹ Da ya ta key mebørey la tøde ñga kødsey vagay na, ñgene, kødmaya, ya tøba ñga mœcøy. Ama ata ma wudmaya kede na, ara membørzley. Da ray ñgene, ndaw ma da gwa ñga vøldaya asi har ata daa ba. Anda kede, yah na, yaa cøfdey cøved ñga hendey sariya adaw fa Sezere, bay mahura ñga Rawm.»

¹² Festus a slam yawa ta ndèhay anga hay. Fa døba ha, ta', a løvar a Pawl: «Ka taa cøfdey cøved la ñga daw fa mey

ñga Sezere, bay mahura ñga Rawm. Anda kede, ya vəlka cəved, ka daw fa anja.»

Pawl fa mey ñga Bay Agəripa

¹³ Dar nekədsey fa dəba ha, Bay Agəripa ta dam-mamaha Berenis, a diyam aa berney ñga Sezere ñga cey har a Festus.

¹⁴ A njam dər ga daa berney a. Da ray ñgene, Festus ta', a kadara mey da ray Pawl heyey a Bay Agəripa ha, a ləvar: «Ndaw fede daha, aa daa fərsəne dəga fa Bay Fəlekes.

¹⁵ Masa yah da *Jeruzelem na, *bay-ray hay ñga ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay ta mahura hay ñga *Jəwif hay, a wudmara fa yah, aa cəfdəmaya ñga dəsla sariya anja ha ñga kədfa vagay.

¹⁶ Ama ya ləvtar, kwakwas ñga Rawma hay a ləvey na, ndəhay Rawma hay a vəldamara ndaw masa ndəhay ma wudmara ñga kədsey vagay saw saw ba. Si ndaw masa ata ma wudmara a sawa fa mey ñga ndəhay ma wudmara ha, a cənda mey ata la dəgəy. Fa dəba ha, ndaw masa ata ma wudmara ha a kada mabara ñga mey anja.

¹⁷ Ta', ya samawa fede ta Jəwif hay aha. Ya ta njey ga daa ba, peperek e gway na, ta', ya daw aa slam ñga sariya, ya ləvtar ñga handamərwa ndaw aha.

¹⁸ Ndəhay ma wudmara ha, ta', a samawa. Ya wulkey na, a wudmara da ray anja ma key cek malamba hay. Ama, anja kəne ba.

¹⁹ Si ata ma kam yawa da ray kwakwas ata, ta da ray ndaw dəha mezəley Yesu. Ndaw aha ta məcəy sem, ama Pawl a ləvtar ta sləkdəwa sem daa meməcəy, anja ta dey.

²⁰ Ya səra ñga dəsla mey a ba. Da ray ñgene, ta', yaa cəfda Pawl, ya ləvar: «Ka təba ma daw a Jeruzelem amba a dəslmakawa sariya akah fetede daw?»

²¹ Ama Pawl a ləvya, a wudey a njey daa fərsəne, a səkwa sariya anja fa Bay Mahura *Sezere gway. Anda kede, ya ləvtar ñga jədmara dəgəy, wara ya slərda fa Sezere he.»

²² Bay Agəripa a ləvar a Festus: «Yah may, ya wudey ya cənda mey ñga ndaw aha.» Festus a mbədərə, a ləvar: «Mandaw na, ka cənda mey anja ha la.»

²³ Taa pərek, Bay Agəripa ta Berenis a diyam ta ndəhay anja hay, fa həslmatar ray. A mbəzam aa slam mekey sariya ta bay-ray hay ñga sewje hay, lej mahura hay daa berney a. Festus a ləvtar ñga əgəlmərwa Pawl. Ta', a handamərwa Pawl a.

²⁴ Festus a ləvey: «Waa, Bay mahura Agəripa, ta ndəhay tabiya masa fede, akwar fa hətmar ndaw kede, masa Jəwif

hay tabiya ma wudmara fa yah. A wudmara da Jeruzelem, ta', a samawa a wudmara fede may. Ata tabiya a lèvmaya ta gədañ, ya da mbékda ba, si ya kədə vagay.

²⁵ Ama ñga yah na, yah ta hətey mebərey fa vəda masa təde ñga kədə vagay na, daa ba. Yaw, maja anja ta ray anja, taa cəfdey cəved la amba bay mahura ñga *Rawm a dəslra sariya ha na, ya wulkey maaya ya slərdara fetede.

²⁶ Ama ya səra Mey masa yah ma da wuzlalar a bay mahura ñga Rawm aha da ray sariya ha ba. Ara maja ñgene, yah ma handərwa fa Mey akwar, teesed na, fa Mey akah dagay, Bay Agəripa. Cacəfdə, amba ya səra cek masa yah ma da wuzleley da ray a, a bay mahura ñga Rawm.

²⁷ Daa mewulkey adaw, da ya slərda ndaw fa bay mahura ñga Rawm ñga dəslra sariya da ray a, ama ya ta wuzdara Mey masa ata ma wudmara maja daa ba na, ñgene, a cəney ba.»

26

Pawl a kadara mabara ñga Mey anja a Agəripa

¹ Bay Agəripa a ləvar a Pawl: «Ya vəlka cəved ñga kada mabara ñga Mey akah.» Pawl, ta', a banğada har anja, a zlar ñga kada mabara ñga Mey anja, a ləvey:

² «Waa Bay Agəripa, tasana yah faa səmey ga, ñga kada mabara ñga Mey adaw fa Mey akah, da ray Mey masa *Jəwif hay ma wudmaya tabiya,

³ maja kah na, ka səra Mey da ray kwakwas ñga Jəwif hay maaya maaya. Asaya, ka səra Mey hay masa Jəwif hay ma kam yawa da ray a. Da ray ñgene, jəkfaya sləmay ta dək-vaw cey.

⁴ «Yaw, Jəwif hay tabiya a sərmara menjey adaw dəga daa zariya adaw haa wure kede. A sərmara, menjey adaw da wuzlah ndəhay adaw hay, ta da *Jeruzelem.

⁵ Jəwif hay a kede, a sərmaya dəga zlezzle. Da a wudfam na, a gwamara ma kam sede da ray adaw. A sərmara daa menjey adaw na, ya ta səpa *kwakwas ñga Mawiz la ta gədañ adaw ndav maja yah ndaw Fariza. *Fariza hay na, ara ndəhay Jəwif hay ma səpam kwakwas ñga Mawiz ta gədañ ata cəpa, ma fəna ndəhay mekele hay.

⁶ Wure kede, fa kamaya sariya na, maja yah ma pa lenjesl adaw a ray cek masa Gazlavay ma ləvtar a papaj ñga papa ala hay zlezzle a katara la heyey.

⁷ Cek masa Gazlavay ma ləvtar a da katara ha na, səkway ala hay kuraw a ray a cew tabiya fa pam lenjesl a ray a, a

wudsam njga hëtmari. Da ray njene, taa vad, taa pas, ata fa ragadamar a Bay Gazlavay. Waa Bay Agëripa, Jëwif hay a, a wudmaya na, maja.

⁸ Akwar Jëwif hay, Gazlavay a slékdadatérwa ndèhay daa meməc ey la, kaa ka tèbmara mey a ba na, maja me?

⁹ «Zleezle yah ta ray adaw, ya ta wulkey la, maaya na, si ya səpey wewer mekele mekele amba ya nəsa mezəley njga Yesu, ndaw *Nezeret.

¹⁰ Kede ara cek masa yah ma ka da Jeruzelem. *Bay-ray hay njga ndèhay ma ka kwakwas njga Gazlavay ta vèlmaya cèved la njga körzey ndèhay ga ma tèba mey njga Yesu, ta', ya ndékwdatalaa aa fërsène. Masa ata fa kamatar sariya njga këdmata vagay na, ya lèvey maaya.

¹¹ Ya daw ya sérdata banay dey weewe daa way hay mewuzey mey njga Gazlavay tabiya. Ya tèktar d'ay njga rësmara Yesu. Mevel ta caya la a ray ata kwa ara mey ba. Da ray njene, ya ta daw la ya sëptérwa kwa daa hwayak njga ndèhay Jëwif hay ba hay, ya sérdatérwa banay.»

Pawl a kada pas masa anja ma tèba Yesu

(SNM 9.1-19; 22.6-16)

¹² «Ara maja njene, yah ma daw aa berney njga Damas. Ara *bay-ray hay njga ndèhay ma ka kwakwas njga Gazlavay ma slérdamaya. Ya daw na, ta leeter da har masa ata ma wuzlalamara njga vèlya cèved njga körzawa ndèhay.

¹³ Yaw, Bay Agëripa, ta wuzlah-pas ya fa daw daa cèved, ya hëtar slam ma wadawa a ray adaw. A wadawa da gazlavay da vad, ama a fëna mewedey njga pas. A wedey da ray adaw, ta ndèhay dasi adaw.

¹⁴ Ala tabiya ya tèdam a hwayak. Yah na, ta', ya cèney d'ay njga ndaw maa guzly ta mey *Hebore, a lèvya: “*Sawl, Sawl, ka sérdaya banay anda kede na, maja me? Kah fa nəsa ray akah anda sla ma mbözley zlanday njga meçékwer anja.”

¹⁵ Ta', yaa cèfda, ya lèvar: “Bay Mahura, kah na wa?” Bay Mahura a mbëddiwa, a lèvya: “Ara yah, Yesu ndaw masa kah ma sérda banay.

¹⁶ Ama slékdafey, lecey ta lecey. Ya wuzka vaw kefè na, maja ya ta walaka sem amba ka tòrey ndaw ma ka slèra adaw. Ka da key sede da ray adaw, ka lèvtar a ndèhay mey da ray kah ma hëtya tasana kefè. Asaya, ka da kadatara cek masa yah ma da wuzdakawa.

¹⁷ Ya slérdaka fa *Jëwif hay, len fa ndèhay daa sèkway hay mekele. Kwa da a kamaka cek maaya ba na, ya lèhdaka la dasi har ata.

¹⁸ Ya slèrdaka fa ata na, amba ka wurtara lenjesl ata, amba ka badatèrwa daa lèvanj njadaa slam-mewedey. Ya slèrdaka fa ata, amba ka badatèrwa dasi har njga *Satañ bay-malula, a mbèdmawa dey njada fa Gazlavay. Da ata ma pamaya la njga ndaw ata fara fara na, ya mbèkdatara meborey ata la, asaya a hètam slam-menjey la da wuzlah ndèhay njga Gazlavay.”»

Pawl aa guzley da ray slèra anja

¹⁹ Pawl a lèvey saya: «Waa Bay Agèripa, dèga mezley ta pas masa Bay Mahura ma wuzya vaw da vadf njene na, ya fa pey lenjesl a ray a, ya fa ka cek aha anda aa ma wuzdiwa.

²⁰ Anda kede, ya zlar njga wuzey mey njeeeme na, a ndèhay daa berney njga Damas, fa dèba ha, ya wuzdatara mey a, a ndèhay da *Jeruzelem, a ndèhay da *Jude tabiya, lej a ndèhay *Jèwif hay ba hay daa hwayak mekele mekele may. Ya lèvtar: “Si ka mbèddamara menjey akwar, mbèdam dey fa Gazlavay, sèpmara ta mevel pal. Kam slèra maaya fa mey njga Gazlavay njga wuzdèrwa na, akwar ta mbèddamara menjey akwar sem.”

²¹ Ara maja njene, Jèwif hay ma kérzamiwa daa *Way-mekey-kwakwas njga Gazlavay, a wudam njga kèdmaya vagay.

²² Ama haa kasl tasana kede, Gazlavay fa jènya. Maja njene, wure kede yah malacakaya fa mey akwar, ya fa wuzda mey njga Gazlavay fa mey njga ndèhay tabiya, kwa a mahura hay, kwa a ndèhay wura wura cèpa. Ya wuzey na, si mey njga *Mawiz ta mey njga ndèhay ma tèla mey njga Gazlavay maa guzlam da ray cek ma da key. A lèvam

²³ *Kèriste a sòrey banay la. Anja, ara ndaw njeeeme da wuzlah ndèhay mamèctakaya ma da slèkdamawa daa memècye. Maja maslèkdawa anja daa memècye a na, a wuzdatara mewedey njga Gazlavay a Jèwif hay ta a ndèhay daa sèkway hay mekele tabiya.»

Pawl a lèvar a Bay Agèripa njga tèba mey njga Yesu

²⁴ Masa Pawl fa kada mabara njga mey anja anda kede na, ta', Festus a kar mey ta gèdan, a lèvar: «Pawl, ray akah ta mbèdey sem, mesorey cek akah kalah njene, ta nèskawa lenjesl sem.»

²⁵ Pawl a mbèddara, a lèvar: «Waa bay mahura, lenjesl adaw, ta nèsey daa ba. Mey masa yah ma kada kede na, ara mey saw ba, ama ara mey fara fara.

²⁶ Bay Agəripa na, a sèra mey a kede. Ya gwa ñgaa guzlar ta mandərzay daa dey ba, maja ya wulkey a sèra mey da ray cek hay a tabiya, maja cek hay a mabadakaya daa ba, fa key fa dey ñga ndəhay tabiya.

²⁷ Waa Bay Agəripa, ka təba mey ñga ndəhay ma təla mey ñga Gazlavay, ba diya? Yah na, ya sèra, ka fa təba mey ata.»

²⁸ Ta', Agəripa a mbədfara, a ləvar: «Ka wulkey ka gwa ñga tərdaya ndaw ñga Yesu wure wure kede la gway daw?»

²⁹ Pawl a mbədfara, a ləvar: «Yah fa dərey dañgay a Gazlavay, amba kwa wure kede, kwa ñgada fa mey, kah ta ndəhay ma cəndamara mey adfaw tasana kede tabiya, ka təram anda yah, ama a da jəwmakwar ta calalaw kede ba may tarah.»

³⁰ Fa dəba ha, Bay Agəripa, ta Guverner Festus, ta Berenis heyey lej ndəhay tabiya da cakay ata, a sləkcfam, a diyam.

³¹ Masa ata ma ñgəcham la nekəfsey na, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Ndaw kede ta key mebərey təde ñga kəfsey vagay ta ñga ndəkwney anja aa fərsəne na, daa ba.»

³² Fa dəba ha, Agəripa a ləvar a Festus: «Ya gwakwa ya mbəkdakwa ndaw kede, ama a key saba maja anja taa cəfdsey cəved sem ñga daw fa *Sezere, bay mahura da *Rawm.»

27

A slərdamara Pawl aa berney ñga Rawm

¹ Masa ta slam yawa cay amba ya diyam * aa hwayak ñga Itali ta kwambiwal na, ta', a vəldamata ata Pawl, ta dañgay hay siya a har ndaw mezəley Juliyus, mahura ñga sewje hay. Añga mahura da wuzlah sewje hay ñga Rawm, masa ata ma zəlmata «Sewje hay ñga Bay Agustus.»

² Ta', ya ndəkwam aa kwambiwal ma sawa daa berney ñga Adəramit. Kwambiwal a, a daw ñgadaa slam-mepey-salay mekele mekele ta dey bəlay ñga hwayak ñga Azi. Ta', ya diyam. Ala bama ta ata ndaw daha mezəley Aristarke, ndaw Masadəwan daa berney ñga Tesalawnik. ³ Pepərek e, ya wusam aa berney ñga Sidañw. Juliyus, a sərfar dey-ceceh a Pawl, ta', a vəlar cəved ñga pey salay ñga daw aa berney a ñga nəktərwa jam anja hay, amba a jənmara.

⁴ Fa dəba ha, ya təpam aa kwambiwal saya. Ya gwamara ñga diyam dər e ba, maja memed fa kawa a ray ala. Ta',

26:26 26.26 Jaŋ 18.20 26:28 26.28 11.26 26:31 26.31 23.29 26:32 26.32

25.11-12 * **27:1 27.1** ya diyam: Luk, ndaw ma wuzlala mey hay kede, a ləvey "ya diyam" na, maja ta cəmam la ta ata Pawl saya, a diyam bama haa a Rawm.

27:1 27.1 25.12 27:2 27.2 19.29 27:3 27.3 24.23; 28.2

ya diyam ta cakay hwayak da wuzlah bəlay mezəley Sipəre masa memed fa key ga daa ba.

⁵ Ya təŋgam a dey bəlay gweegwe ta hwayak ḥja Silisi lenj hwayak ḥja Pamfili, ta', ya wusam a Mira daa hwayak ḥja Lisi.

⁶ Fetede, mahura ḥja sewje hay heyey a səpey kwambiwal mekele. A hətnadar kwambiwal ma sawa daa berney ḥja Alekzandəri ma daw əngadaa hwayak ḥja Itali. Ta', a təpdandar aa kwambiwal a.

⁷ Dar ga, ala fa diyam nekədsey, nekədsey. Ya wusam gweegwe ta berney ḥja Kənit na, banay daha ga ḥja daw maja memed faa bərey. Memed e a təkndar ḥja daw fa mey, ta', ya slapalam ta fa slam da wuzlah bəlay mezəley Salmawne, ḥja wusey a dey lanğar ḥja hwayak da wuzlah bəlay mezəley Kəret, dey masa memed daa ba.

⁸ Ya diyam ta banay taa kwakway ḥja hwayak a, ya wusam aa slam da Kəret mezəley Slam-mepey-salay Maaya, masa gweegwe ta berney ḥja Laze.

⁹ Daa madaw ala ha na, ya ta kam dər ga sem. Ndəhay ta kamara *daliyam ḥja mbəkey mebərey sem. Anda meləvey, piya [†] gweegwe a wuswa, madaw ta kwambiwal a key saba maja bərgadañ fa key. Maja əngene, Pawl a ləvey:

¹⁰ «Waa jam adaw hay, ya səra madaw aləkwa kede a kandakwar banay ga la. Kwambiwal ta cek hay da hwad a, a da ndəkwam asi yam, a daa zədəm. Ma daa zədəm na, cek hay a daada ba, ama kwa aləkwa ray aləkwa may.»

¹¹ Mahura ḥja sewje hay heyey a cənda mey ḥja Pawl ba, ama a cəney na, mey ḥja ndaw ma hwada kwambiwal ta bay ḥja kwambiwal a gway.

¹² Slam-mepey-salay fetede na, anja maaya ḥja lecey kwambiwal a hwad a ta piya ba. Daa əngene har-gədañ ḥja ndəhay a, a wudəm ḥja diyam. Da a gwamara ma wusam na, a wudəm a diyam aa slam-mepey-salay daa berney ḥja Fenikis, amba a njam fetede ta piya ha. Berney ḥja Fenikis na, aa daa hwayak ḥja Kəret da wuzlah bəlay heyey. Slam-mepey-salay da Fenikis ha na, aa ta har-gula ḥja ndaw ma nəkey dey əngada mey-anġwa lenj ta har-zəmay ḥja ndaw ma nəkey dey əngada wurza.

Bərgadañ a key da ray bəlay

[†] **27:9 27.9** piya: Daa hwayak hay a fetede, piya a key ta kiya masa kalaŋ daa hwayak ḥja ndəhay Mafaw hay. Anda meləvey, piya fetede a key ta kiya mesəfed haa kasl kiya ma daw a ley. Anda kede, maja ta piya ha na, madaw taa bəlay ta kiya ha maaya ba, maja bərgadañ fa key kalah. **27:9 27.9-10** 2Kwr 11.26

¹³ Fa dèba ha, memed ta dey ñga Mèzam a kawa nekèdsey. A wulkam a hètam cèved la ñga wusey a Fenikis anda ata ma wudam. Da ray ñgene, a dàdamèrwa bòrey mandandal a ma lacada kwambiwal, a pamara a hwad a. Ta', a diyam ta mey kwakway ñga hwayak ñga Kèret.

¹⁴ Ama fa dèba ha nekèdsey bërgadanj ta', a kawa. Bërgadanj a na, a zèlmara Erakilanjw ‡, a sawa taa anjwa ñga Kèret.

¹⁵ A fèna kwambiwal ta gèdanj. Ya gwamara ñga handamara kwambiwal a dør e saba. Mbak! ya mbèkdamara, memed e ñga handa.

¹⁶ Fa dèba ha, ya diyam ta dèba hwayak mekele mecèhe da wuzlah bòlay mezèley Kwada. Hwayak a, a tèka memed nekèdsey ma da sawa ñgada ray ala. Fetede, ya banjadamèrwa kwambiwal mecèhe § ñgadaa kwambiwal mahura maja kwambiwal mecèhe a daa zèdsey, ama aa ta banay ga maja memed e kalah.

¹⁷ Masa ndèhay ma hwada kwambiwal a ma pamara kwambiwal mecèhe heyey la aa kwambiwal mahura na, ta', a tèkdam laza fa kwambiwal mahura heyey. Asaya, ta', a kèzlam cek aa bòlay ñga tèka kwambiwal ñga daw a rav-zazay ñga hwayak ñga Libi maja a zluram da a wusam haa a rav-zazay a na, a da slènam aa mawurbay. Fa dèba ha, mbak! a mbèkdamara kwambiwal a amba memed a handa aa wuzlah bòlay.

¹⁸ Memed e, fa key, fa key ta gèdanj cènja. Anda kede, peperek e, a kèzlamata cek hay ñga filaw masa daa kwambiwal a aa bòlay.

¹⁹ Peperek e mekele, memed e fa key cènja. Cek hay masa maadakw a maadakw a fa kwambiwal a na, ndèhay ma hwada a cèkwymata, a hazakadamata aa bòlay ta har ata.

²⁰ Dar ga, ya hètmar pas ba, ya hètmatar wurzla hay ba, maja bërgadanj a. Fa key ta gèdanj, ta gèdanj haa ya wulkam ya lèham la na, daa ba.

²¹ Menjey ga, ndèhay daa kwambiwal a ta zèmam cek daa ba. Pawl ta', a lecey fa mey ata tabiya, a lèvtar: «Haya, jam adaw hay, anja da akwar ma tèbmara mey adaw la na, ya ta slèkdamakurwa daa hwayak ñga Kèret daa ba. Da alèkwa ma slèkdamakurwa da Kèret e daa ba na, anja cek alèkwa hay kedé fa da nèsam daa ba, fa daa zèdjam daa ba.

‡ 27:14 27.14 Erakilanjw: Ara memed ma kawa taa walanj ñga dey anjwa len ñga dey ñga Pølta. Ara bërgadanj mahura, a nèsey cek hay ga. § 27:16 27.16 kwambiwal mecèhe: Ara kwambiwal ñga lèhdata ndèhay da masa kwambiwal mahura ta nèsey sem da wuzlah bòlay. 27:18 27.18 Jaw 1.5

²² Ama wure kede, ya fa lèvkwar, kørzamara mevel, kwa ndaw pal dasi alèkwa fa daa zèdsey daa ba, si kwambiwal ma daa zèdsey gway.

²³ Dasi tavad kede, Gazlavay, ndaw masa ma walaya, masa yah ma ragadar, ta slèrwa maslañ anja la da vad fa yah.

²⁴ A lèvya: "Pawl, ka da zlurey ba, fara fara si ka wusey, ka lecey fa mey ñga Bay *Sezere da *Rawm ñga kaka sariya. Gazlavay a lèhdata ndèhay tabiya daa kwambiwal kede la, aa zèd'am daa ba maja maaya anja aa da ray akah."

²⁵ Da ray ñgene, jam adfaw hay, kørzamara mevel, ka da zluram ba, maja ya sèra Gazlavay a ka la fara fara anda anja ma lèvya.

²⁶ Ama si kwambiwal a lecey a ray hwiyak da wuzlah bəlay la dagay.»

²⁷ Dar kuraw a ray a məfad, memed e fa dèkdandar daa bəlay ñga Mediterene cènja. Ta wuzlah-tavad, ndèhay ma hwada kwambiwal a wulkam na, ala gweegwe ya wusam a ray-dègar.

²⁸ Ata a padamèrwa salay ta bərey majèwkaya fa kwambiwal a, amba a wamara yam a. A høtfamar yam a selelen, a key meeter kwakwar maakar a ray a maasala. A diyam fa mey nekød'ey, a wamara yam saya, a høtfamar yam a selelen, a key meeter kwakwar cew a ray a daaŋgafad.

²⁹ A zluram maja memed a da handa kwambiwal fa anjwa. Da ray ñgene, a padamatèrwa salay ta bərey hay məfad mandandal a mandandal a ma lacada kwambiwal fa døba ñga kwambiwal a. A sèkwam slam ñga wurey, ama slam a wurfatar gweegwe ba.

³⁰ Ndèhay ma hwada kwambiwal a, a wudam ma bamawa da hwad a amba a lèham. Ta', a padamèrwa salay ta kwambiwal mecèhe heyey aa yam. A kam anda a da padamatèrwa salay ta bərey mandandal a mandandal a ma lacada kwambiwal fa mey ñga kwambiwal mahura.

³¹ Ama Pawl a lèvtar a sewje hay, ta ñgada mahura ata: «Da ndèhay ma hwada kwambiwal a, a njam a hwad a ba na, akwar fa da gwamara ñga lèhey daa bəlay a daa ba.»

³² Sewje hay heyey ta', a døslmara laza ma kørza kwambiwal mecèhe, a mbøkdamara aa yam, a daw.

³³ Gweegwe slam a wurey na, ta', Pawl a zèlta ndèhay tabiya ñga zèmey daf, a lèvtar: «Akwar ta bøsmara banay la daf kuraw a ray a məfad, akwar ta zèmam kwa meeme daa ba.

³⁴ Maaya na, ya zèmkwa daf ñga hòtey gòdan ñga lòhey. Kwa engwec pal fa ray ñga ndaw da wuzlah akwar fa daa zòdsey daa ba.»

³⁵ Masa aŋga ma lèvey la anda kede na, leŋ! a ley peŋ, a kar suse a Gazlavay fa mey ata tabiya, ta', a hòbey, a zòmey.

³⁶ Da ray ñgene, ata tabiya a kòrzamara mevel. Fa dèba ha, a zèmam peŋ e may.

³⁷ Ala daa kwambiwal a tabiya a key temere cew ta kwakwar maasala a ray a maakwaw.

³⁸ Masa ata ma rëham la na, ta', a këzlamara cek anda daw daa kwambiwal a aa yam, maja a wudam kwambiwal a, a key dadakw ba.

Vaŋgwala ñga yam a hëba kwambiwal

³⁹ Fa dèba ha slam ma wurey la na, ndèhay ma hwada kwambiwal a hëtmar hwiyak, ama a sërmara slam aha ba. Daa slam aha, a hëtmar slam masa maaya ñga lecey kwambiwal da ray-dëgar, mawurbay da hwad a. Da a gwamara na, anja a wudam ñga handamara kwambiwal fetede, a wudam a mbékdamara fetede.

⁴⁰ Da ray ñgene, ta', a dëslmara laza ñga bërey mëfad mandandal a mandandal a heyey, a mbékdamata aa yam. Ta', a pëskamata laza hay masa ma jëwa hwadam ma hwada kwambiwal. Ta', a bangadsamara zana fa mey ñga kwambiwal amba memed a handa a rav-zazay.

⁴¹ Ama kwambiwal kaa a daw, a hëtfey slam, yam da hwad a ga daa ba, den! a lecey aa mawurbay daa yam a, mey a, caca'! aa mawurbay a, kwa a wusey ba sëlak. *Vaŋgwala ñga yam a sawa a hëba hwadam fa dèba.*

⁴² Maja ñgene, sewje hay a wudam a këdmata ndèhay dàngray hay vagay maja a zluram ndèhay a, a daa ndavam, a da lèham.

⁴³ Ama mahura ñga sewje hay a wudey ma lèhda Pawl, ta', a tèkta siya hay ñga këdmata ndèhay dàngray hay a. A lëvtar a ndèhay ma sërmara mendendevey ñga jëvam teesed aa yam a, amba a wusam kasl a rav-zazay.

⁴⁴ Siya hay, a lèhmawa na, a kòrzam har ta hwadam hay ñga kwambiwal mahëbkaya. Anda kede, ala tabiya ma lèhmawa sem a palah, kwa cek ma kandar daa ba sëlak.

28

Pawl aŋga daa hwayak da wuzlah bëlay mezəley Malta

¹ Fa dèba ha, masa ala ma lèham la aa hwayak da wuzlah bëlay a na, ya cëndamara a lèvam hwayak a mezəley Malta.

² Ndəhay fetede ta təbmandar la maaya maaya ta meesəmey. Var fa pey, memed daha. Maja ḥjene, ndəhay a, a gədmandar awaw mahura, a ḥjelmandar a cakay awaw a.

³ Pawl ta', a həlwə sasam, a pa fa awaw a, anja kucesl daa sasam a daha. Awaw a car a zezekw e, a bawa, a za Pawl fa har, aa sləpet e fa har a.

⁴ Ndəhay daa hwayak a, a hətmar zezekw kaa masləptakaya fa har anja, a ləvam da wuzlah ata: «Fara fara ndaw kede, ara ndaw ma kəfa ray ḥja ndaw. Kwa ta ləhwa sem daa bəlay na, kuley aləkwa masa ma mbəftar ray a ndəhay na, ta hufar sem a ray, ta vəlar cəved ḥja njey ta dey daa ba.»

⁵ Ama Pawl, ta', a kuca har, a kəzla zezekw e aa awaw. Kwa ta cənda mecey ḥja zezekw e daa ba səlak.

⁶ Ndəhay fa nəkmara, a wulkam, a ləvam: «Har anja a da həsley, da daa ba, anja ray anja a da məcəy wure ḥjene.» Ama a njam ga, a nəkmara kwa cek ta kar a Pawl daa ba. Da ray ḥjene, a hətam mewulkey mekele saya, aa guzlam da ray a, a ləvam: «Anja na, ara kuley ma tərey ḥja ndaw.»

⁷ Bay ḥja hwayak a, mezəley Pubəliyus. Way anja ta ley anja hay aa gweegwe ta slam masa ala ma pam salay. Anja ta təbndar la a way anja ta meesəmey. Ya njam da way anja ha dər maakar.

⁸ Papaŋ ḥja Pubəliyus a, aa manakaya, aa gwa ba, awaw fa vaw, fa kuhwəy zay mambaz mambaz. Pawl ta', a daw fa vədfa, a dərey dəngay a Gazlavay, a par har a ray, ta', a mbəlda.

⁹ Fa dəba ha, masa-macay hay mekele mekele tabiya daa hwayak a, a samawa fa Pawl, ta', Pawl a mbəldata.

¹⁰⁻¹¹ Ndəhay daa hwayak ḥja Malta ha, a vəlmandar cek hay mekele mekele ḥja həslmandar ray. Ya kam kiya maakar daa hwayak a. Masa ala fa da mbəzam aa kwambiwal amba ya diyam na, ta', a vəlmandar cek hay tabiya ḥja jənndar daa madaw ala ḥjada *Rawm saya.

Pawl a wusey a Rawm

Ya diyam ta kwambiwal ma sawa daa berney ḥja Alekzandəri. Kwambiwal a ta njey la ta piya daa hwayak ḥja Malta ha. A zəlmara kwambiwal a «Kuley Mawusa hay *..»

¹² Ya tènggam ta kwambiwal a, ya wusam aa berney ñga Sirakuz, ya njam fetede ñdar maakar.

¹³ Ta', ya slékdam da Sirakuz a ta kwambiwal a, ya diyam ta mey-bèlay, ya wusam aa berney ñga Reziyaw. Peperek e, memed ta dey ñga Mèzam a zlar ñga kawa, ta', ya diyam. Fa dèba ha ñdar cew ya wusam aa berney ñga Puzawl, ya pam salay.

¹⁴ Daa berney a, ya høtfam mélmañ hay daa *mecémey-ray ñga Yesu. A zélmadar amba ya njam ta ata luma pal. Ara anda kede, ala ma diyam ñgada *Rawm.

¹⁵ Yaw, mélmañ hay daa mecémey-ray ñga Yesu daa berney ñga Rawm a cèndamara mey da ray ala. Masa ata ma cèndamara na, ta', a samawa a cadamandar ray daa cèved' ma daw a Rawm a. Siya hay a samawa a cadamandar ray daa luma ñga Apiyus. Mekele hay a samawa a cadamandar ray da slala mezéley Way-Maakar-Mezémey-Cek. Masa Pawl ma høtatar na, a kar suse a Gazlavay, mevel anja a dèkey, a høtey gødañ.

¹⁶ Masa ala ma wusam a Rawm la na, sewje mahura fetede a vølar cèved' a Pawl ñga njey daa way daha taava anja, ama sewje pal fa jøða daa way a.

Pawl fa mey ñga Jøwif hay da Rawm

¹⁷ Fa dèba ha ñdar maakar, Pawl a zéltérwa mahura hay ñga *Jøwif hay da *Rawm a way anja. A kusta, a lèvtar: «Mélma adaw hay, ya sèra ya ta key cek maaya ba ñgada ndèhay alèkwa hay na, daa ba, kwa ya ta nèsa kwakwas ñga papañ ñga papa alèkwa hay na, daa ba may, ama ta kørzamiwa la da *Jeruzelem, a vøldamaya a har Rawma hay.

¹⁸ Ata ta cacéfdamaya la da ray cek masa yah ma ka. Fa dèba ha, ta wudam la ñga mbékdamaya majaa ta høtam mebørey masa tøðe ñga køðya vagay na, daa ba.

¹⁹ Ama Jøwif hay ta tøbmara ñga mbékdamaya daa ba, da ray ñgene, dabaray adaw mekele daa ba, si ya lèvtar ñga handamérwa sariya adaw fa bay mahura ñga Rawm. Ama ya ta sawa ñga wudey sèkway adaw hay na, daa ba.

²⁰ Ehe, yah ma zélkurwa na, majaa kede, amba ya høtkwar, yaa guzlkwar. A jøwmaya ta calalaw kede na, majaa yah ma pa lengesl adaw a ray ndaw masa alèkwa Jøwif hay ma sèkwakwa.»

²¹ Jøwif hay a mbékdamara, a lèvmar: «Ala ta høtam leeter fa Jøwif hay masa daa hwayak ñga *Jude da ray akah daa ba. Asaya, kwa ndaw pal da wuzlah mélma ala hay ma

samawa daa hwayak a ta handandar mey maaya ba da ray akah daa ba may.

²² Ama ya wudam ya cəndamara mey da hwad akah, maja ya sərmara ndəhay daa hwayak hay mekele mekele fa rəsmata ndəhay ma təba mey anda akah.»

²³ Ta', mahura hay ñga Jəwif hay a, a pam dər masa ata ma da kusam ta Pawl saya.

Pawl a wuzey mey ñga Gazlavay da Rawm

Masa dər a ma wuswa la na, ndəhay ga a kusam a way Pawl. Dəga ñgaa pərek haa pas ñgaa kwad Pawl fa wuztar mey ñga Gazlavay. A kadatara Bay Gazlavay a wey da ray ndəhay na, kwara. A jenjey dərewel da ray kwakwas ñga Mawiz ta dərewel hay ñga ndəhay ma təla mey ñga Gazlavay, amba ndəhay a, a mbəddamara leñgesl ata hay, a təbmara Yesu na, ara *ndaw masa Gazlavay ma wala ñga ləhdata ndəhay.

²⁴ Siya hay a təbmara mey ñga Pawl, ama siya hay a gəmam ñga təbmara ba.

²⁵ Daa ñgene, a kam yawa da wuzlah ata maja mewulkey ata wal wal. Masa ata fa da diyam na, Pawl ta', aa guzltar mey pal saya, a ləvtar: «Mey masa *Mesəfnəy ñga Gazlavay maa guzley a papaŋ ñga papakw akwar hay ta mey *Izay, *ndaw ma təla mey ñga Gazlavay zlezzle heyey na, ara mey fara fara.

²⁶ Mesəfnəy a, a ləvar:

“Daw, ləvtar a ndəhay a:
Akwar fa jəkam sləmay maaya maaya,
ama ka cəndamara ba.
Akwar fa nəkam dey maaya maaya,
ama ka hətmar dey ba.

²⁷ Maja ndəhay a, a gəmam ñga cənam mey ba,
a dəzlmata sləmay ata hay,
a dəpmata dey ata hay.

A kamara kəne amba a hətmar dey ba,
a jəkam sləmay ba,
a təbmara mey a, aa mevel ata ba.

Da ray ñgene, fa da mbəddamara menjey ata
amba ya mbəldata na, daa ba.”»

²⁸ Pawl a ləvtar saya: «Anda kede, sərmara, Gazlavay a slərdərwa mey da ray meləhey daa mebərey na, a ndəhay masa *Jəwif hay ba hay. Ata na, a cəndamara mey a la!» [

²⁹ Fa dəba ñga mey a kede, Jəwif hay a diyam ta mekey yawa ta gədaŋ da wuzlah ata.]

30 Yaw, mevey cew Pawl manjakaya daa way masa aŋga fa pəley dala majə. Aŋga fa təbta ndəhay tabiya ma samawa ñga nəkmara.

31 Aŋga fa wuzey mey da ray mewey ñga Gazlavay da ray ndəhay, aa sərkadata ndəhay da ray Bay Mahura Yesu *Kəriste ta mandərzay daa dey daa ba. Kwa ndaw ma təka daa ba.

Leeter masa Pawl ma wuzlalatara a Rawma hay Mey da ray Leeter ḥgada Rawma hay

Pawl ma wuzlala leeter kede na, ta daw aa berney ḥja Rawm daa ba aran. A wuzlala na, daa masa anja daa mepəkey anja ḥja dey maakar. A wudey ḥja daw a Rawm ḥja vəltar gədaŋ a ndəhay fetede. Fa dəba ha, a wudey ndəhay da Rawm a jənmara ḥja daw aa hwayak mekele. A wuzlala leeter e na, da way Gayus da Kwarinti (16.23). Ara Febe, ḥgwas ma jənta ndəhay daa mecəmey-ray ḥja ndəhay ḥja Yesu da Senkore, slala masa gweegwe ta Kwarinti, ma handa leeter e a Rawm (16.1-2).

Daa leeter e, Pawl a wuzlalatar da ray meesərkedey anja da ray Yesu. Da ndaw a wudey ḥja njey maaya fa mey ḥja Gazlavay na, si a pa Yesu ḥja ndaw anja fara fara gway, ba na, cek mekele daa ba (1.17).

Daa mecəmey-ray ḥja ndəhay ḥja Yesu da Rawm na, Jəwif hay daha, asaya, ndəhay masa Jəwif hay ba hay daha. Jəwif hay a fa səpmara kwakwas ata cənja. Ndəhay mekele mekele a wulkam ndəhay masa Jəwif hay ba hay si a səpmara kwakwas ḥja Jəwif hay may. Pawl a ləvey, kwakwas ḥja Jəwif hay na, a ləhey ndaw ba. Nga ləhey na, si ndaw a təba mey ḥja Yesu ta gədaŋ ḥja Mesəfnay ḥja Gazlavay. Ara daa fasəlawal 1 haa 8 Pawl maa guzley anda kede.

Daa fasəlawal 9 haa 11, Pawl a ləvey kwa har-gədaŋ ḥja Jəwif hay a təbmara mey da ray Yesu ba na, a wulkey pas pal na, a təbmara la.

Daa fasəlawal 12 haa 16 Pawl aa guzley da ray menjey ḥja ndəhay ḥja Yesu daa Egəliz lej da wuzlah ndəhay da bəla. Pawl a ndəvda leeter e na, ta mecey-har a ndəhay ga.

Daa dərewel e kede na, mey mekele mekele daha ḥja vəley gədaŋ a ndəhay:

Mey da ray meləhey daa mebərey (3.23; 6.23; 10.9)

Mesəfnay ḥja Gazlavay a jənta ndəhay daa menjey ata (8)

Cek masa ndaw ma da hətar majə anja maaya fa mey ḥja Gazlavay (5.1-5)

Mey da ray menjey ta mewudəy-vaw (13.8-10)

¹ Ara yah Pawl ma wuzlalakwara leeter kede. Yah ndaw ma ka slëra ñga *Yesu *Keriste. Ara *Gazlavay ma walaya ñga key *ndaw-meslørey ñga Yesu, a paya ñga wuzey mey anja maaya mawiya.

² *Mey-maaya-mawiya ha na, Gazlavay a lëvey dëga zleezle a da slërdérwa ta fa ndëhay ma tëla mey anja. Mey ñga ndëhay ma tëla mey anja ha na, mawuzlalakaya daa derewel ñga Gazlavay.

³⁻⁴ Mey-maaya-mawiya ha na, ara mey da ray Bay alëkwa Mahura Yesu Keriste, Bëzey ñga Gazlavay. A tërey ñga ndaw-magëdañ, a yawa daa sëkway ñga Bay *Davit. Ama Gazlavay ta wuzdérwa la fara fara, ara Bëzey anja masa ta gëdañ daa masa anja ma slëkdadérwa daa memëc ey ta gëdañ ñga Mesëfney anja.

⁵ Gazlavay ta wuzdiwa maaya anja la ta fa Yesu Keriste he. A paya ñga ndaw-meslørey ñga Yesu amba ya wuzdatara Mey-maaya-mawiya a ndëhay daa sëkway hay wura wura cëpa. Ya wuzdatara na, amba ndëhay a, a tëbmara mey anja, a namar ray. Anda kede, ya fa hëslar ray a Keriste.

⁶ Akwar Rawma hay may, akwar da wuzlah ndëhay a ñgene, maja Yesu Keriste ta zëlkwar la ñga tërey ndëhay anja hay.

⁷ Ya fa cakwar har, akwar ndëhay cëpa da *Rawm, akwar masa Gazlavay ma wudkwar kalah. Gazlavay ta zëlkwar la, ta tërdakwar la ñga ndëhay anja hay.

Anja Papa alëkwa, Bay Gazlavay, ta Bay alëkwa Mahura Yesu Keriste ñga pësmakwar mey, asaya, ñga njadamakwar daa zazay.

Pawl a wudsey ñga daw ñga nëktérwa Rawma hay

⁸ Yaw, teesed na, ya fa kar suse a Papay Bay Gazlavay ta fa Yesu *Keriste maja akwar tabiya. Ya fa kar suse he na, maja ndëhay da bëla tabiya fa zëldamakwar slëmay maja akwar ma tëbmara mey ñga Yesu Keriste.

⁹ Gazlavay a sëra, daa masa ya fa dërey dangay na, ya fa sërfadakwar. Ya fa kar slëra ta mevel pal daa masa ya fa wuzda *Mey-maaya-mawiya da ray Bëzey anja.

¹⁰ Ya faa cëfda mandaw mandaw daa medërey-dangay adaw amba a vëly a cëved ñga daw fa akwar anda aa ma wudsey.

¹¹ Ahaw, ya wudey fara fara ḥga h̄etkwar fa dey amba ya v̄elkwar ḡedaŋ ma sawa ta fa *Mesəfn̄ey ḥga Gazlavay. Anda kede, ka da h̄etam ḡedaŋ ma f̄ena ma f̄ena daa c̄oved ḥga Yesu.

¹² Ya wudey ḥga l̄evey na, ya da daw fa akwar a na, amba ya j̄enkwa vaw ḥga v̄oley ḡedaŋ da wuzlah al̄ekwa. Anda mel̄evey, ya da h̄etey ḡedaŋ maja akwar ma t̄ebmara mey ḥga Yesu. Akwar may, ka da h̄etam ḡedaŋ maja yah ma t̄eba mey ḥga Yesu.

¹³ M̄elma adaw hay, maaya na, ka s̄ermara ya ta wulkey la dey ga ḥga daw fa akwar, ama ya ta h̄etey har ḥga daw daa ba aran̄. Ya wudey ḥga daw fa akwar a na, ḥga kawa sl̄ora ḥga j̄enkwar ḥga daw fa mey fa mey daa c̄oved ḥga Yesu anda yah ma j̄ent̄erwa nd̄ehay daa hwayak hay mekele mekele may.

¹⁴ Si ya wuzda Mey-maaya-mawiya a nd̄ehay tabiya, kwa ḥgada nd̄ehay daa berney hay ḥga Ḡerek hay, kwa ḥgada nd̄ehay daa slam hay mekele, assaya, kwa ḥgada nd̄ehay ta len̄gesl ma s̄era cek, kwa ḥgada nd̄ehay ma s̄era cek ba.

¹⁵ Ara maja ḥgene, yah ma wudey ḥga daw fa akwar Rawma hay may ḥga wuzdakwara Mey-maaya-mawiya.

Mey-maaya-mawiya aa ta ḡedaŋ ḥga l̄ehey nd̄ehay

¹⁶ Ya fa da zlurey ḥga wuzey *Mey-maaya-mawiya na, daa ba, maja Mey-maaya-mawiya aa ta ḡedaŋ ḥga Gazlavay ḥga l̄ehdata nd̄ehay ma pamara Yesu ḥga ndaw ata fara fara daa meb̄erey. Gazlavay a l̄ehey teesed na, nd̄ehay *J̄ewif hay, fa d̄eba ha, nd̄ehay masa J̄ewif hay ba.

¹⁷ Mey-maaya-mawiya na, fa wuzd̄erwa Gazlavay a n̄ekta nd̄ehay, ata maaya fa mey an̄ga na, kwara. A da n̄ekta nd̄ehay, ata maaya na, ta fa ata ma pamara Yesu ḥga ndaw ata fara fara gway, ba na, cek mekele daa ba. Ara anda mawuzlalakaya daa c̄erewel ḥga Gazlavay, ma l̄evey: «Ndaw masa maaya fa mey ḥga Gazlavay na, ara ndaw ma pa Gazlavay a ḥga ndaw an̄ga fara fara. Anda kede, a h̄etey heter mend̄evey ba la.»

Nd̄ehay tabiya ata ta meb̄erey na, maja me?

¹⁸ Gazlavay da vad fa cey mevel da ray meb̄erey ḥga nd̄ehay maḡedaŋ tabiya. Ata fa kam cek hay malamba ḥgada nd̄ehay, a namar ray a Gazlavay ba s̄olak. Anda kede, Gazlavay a da katar sariya maja ata fa t̄ekmata nd̄ehay siya ḥga s̄orey mey masa fara fara da ray Gazlavay.

¹⁹ A da sərdata banay maja cəved mawuzdakaya maaya maaya cay ңgada kwa waawa amba a sərey cek da ray Gazlavay. Ara Gazlavay a, ray aŋga, ma wuzdatara cəved e fa mey ata. Ama ata ta səpmara cəved e daa ba.

²⁰ Fara fara, ndaw a gwa ңga hətar Gazlavay ta dey ba, ama dəga aŋga ma ləma bəla haa wure kede, ndəhay a gwamara ңga sərmara ta fa cek hay masa aŋga ma katərwa. Cek hay a na, fa wuzdərwa Gazlavay aa ta gədanj mendəvey ba ңga sərmataw, asaya, aŋga Gazlavay Mawaca-waca. Anda kede, fa mey ңga Gazlavay na, mey ata ңga wurey amba Gazlavay a sərfatar dey-ceceh fa mebərey ata na, daa saba.

²¹ Ndəhay a fa sərmara Gazlavay na, daha. Ama a namar ray ba, a kamar suse ba anda ara Gazlavay ata ba. A wulkam na, a ray cek hay ңga tede. Ata na, anda ata daa ləvanj maja cek maaya ta maaya ba na, a sərmara ba.

²² A pamara ray ata ңga ndəhay ta lenjesl ma səra cek, anja ara ndəhay manjar-lenjesl.

²³ Gazlavay masa ta gədanj, ndaw masa ta dey ңga sərmataw na, ata fa namar ray daa ba. Sasəkar a nam ray na, ңgada cek mavədkaya ta bərey anda ndaw-magədanj masa ma da məcəy jak. Asaya, a nam ray na, ңgada cek hay masa ata ma vədmata ta har ata hay aa slam a ңga diyan hay, aa slam a ңga cek hay masa salay məfad lej aa slam a ңga zezekw hay.

²⁴ Ara maja ңgene, Gazlavay ma mbəkdata sem amba a kam cek hay ma ka hezey masa ata ma wudfam. Anda kede, fa nəsmara vaw ata ta cek hay ma ka hwaray.

²⁵ Yaw, ta mbəkdamara mey masa fara fara da ray Gazlavay sem amba a jəkam sləmay fa mey membərzley. A ragadam na, ңgada cek hay masa Gazlavay ma katərwa jak, a namatar ray. Ara Gazlavay ta ray aŋga masa ma katərwa cek hay a na, ta mbəkdamara sem jak. Aŋga na, Gazlavay pal masa ndəhay ma da həlmamara ңga sərmataw. *Amen.

²⁶ Ara maja ңgene, Gazlavay ta mbəkdata sem amba a kam cek hay malamba ma ka hwaray anda ata ma wudfam kalah daa mevel ata. Ngusay a mbəkdamara meney ta zel hay anda maamandaw, a nam ta ngusay cəla ata hay. Ңgene ara cek malamba, ara cek ңga key kəne ba.

²⁷ Zel hay may kəne, a mbəkdamara meney ta ngusay. A wudfam na, si ңga nam ta zel hay cəla ata hay. Zel a ney ta zel cəla na, ara cek ma ka hwaray kalah. Anda kede, fa

handamawa banay ŋgada ray ata, tədəe ta sləra ata maaya ba ha ŋgene.

²⁸ Ndəhay a ŋgene ta wudəm ŋga sərmara Gazlavay daa ba. Ara maja ŋgene Gazlavay ma mbəkdata sem amba a wulkam saw, a kam cek ta cəved e ba.

²⁹ Cek hay maaya ba daa mevel ata daha. Ata fa kam cek masa ta cəved e daa ba, fa sərdamata banay ta ndəhay, fa kam dey fa cek ŋga ndəhay, fa kam maagway, fa kam səlen, fa kədəm ndəhay vagay, fa kam baazlam da wuzlah ata, fa kam wewer fa cek ŋga ndəhay, fa fəcam ndəhay. Asaya, ata fa slam mey a ray ndəhay,

³⁰ fa kam mbada fa ndəhay, a wudəmara Gazlavay ba, fa cədəm vaw saw, fa zlapam, faa həmdamara ray ata. Mandaw mandaw ata fa səpam wewer hay mekele mekele ŋga key cek hay maaya ba a ndəhay. A namatar ray ŋgada papa ata hay ta mama ata hay ba.

³¹ Ata manjar lenjesl, aa guzlam ta neneh cew cew, a wudəm vaw pəreh, a səram dey-ceceh fa ndaw ba.

³² Ama, ata fa sərmara, ndəhay ma kam cek hay maaya ba anda ŋgene na, Gazlavay a katar sariya la. Ndəhay anda ŋgene hay na, ata tədəe ŋga kədəy vagay maja mebərey ata. Ta ŋgene he cəpa, fa kam cek hay malamba ma fəna ma fəna, asaya, aa həmdamata ndəhay mekele ma kam cek hay malamba anda ata.

2

Gazlavay a da katar sariya a ndəhay na, kwara?

¹ Jam adaw hay, da akwar fa mbədəmatar ray a ndəhay na, mey akwar ŋga wurey amba Gazlavay a sərfakwar dey-ceceh fa mebərey akwar na, daa ba, maja akwar ta mebərey anda ata may. Da ka mbədəmatar ray a ndəhay na, a key ŋgene, ka mbədəm ray ŋgada akwar ray akwar, maja akwar fa kam cek maaya ba letek anda ata.

² Ya sərkwa Gazlavay a key sariya la, a da sərdata banay ta ndəhay ma kam cek hay malamba. Sariya ŋga Gazlavay a na, ara ta cəved e fara fara.

³ Akwar ndəhay ma kam cek hay malamba, ka mbədəmatar ray ŋgada ndəhay mekele ma kam cek malamba anda akwar na, ka wulkam Gazlavay a kakwar sariya ŋgaa zəddakwar daa ba daw?

⁴ Gazlavay na, ara ndaw maaya, a sərda banay ta ndaw fiyaw fiyaw maja mebərey aŋga ba. Aŋga fa bəsa mebərey a, kaa ka rəsmara Gazlavay a jak na, kwara? Aŋga ma

kakwar maaya ŋgene na, amba ka mbəd̥damara menjey akwar, ba diya?

⁵ Akwar, ndəhay masa ray mangərdakaya ŋgene, ka wudam amba ka mbəd̥damara menjey akwar ba. Anda kefē, akwar fa cəhad̥samawa sariya ŋga Gazlavay ŋgada ray akwar ma fəna ma fəna. Yaw, ta pas masa Gazlavay ma da cey mevel a ray ndəhay ta mebərey fara fara na, a da katar sariya tədē ta mebərey ata.

⁶ A da pəlra mawurbay a ndaw a, a ndaw a, tədē fa sləra maaya ta maaya ba masa aŋga ma ka.

⁷ Ndəhay masa ma səpam ŋga key maaya mandaw mandaw na, a wudam Gazlavay a həsltar ray, a njadata aa slam aŋga mewedey, a wudam ŋga hətey heter mendəvey ba. Gazlavay a da vəlda heter mendəvey ba ha na, ŋgada ata.

⁸ Ama ndəhay masa ma kam həma a ray Gazlavay, ma rəsmara Mey masa fara fara, ma səpam ŋga key cek hay malamba mandaw mandaw na, Gazlavay a cey mevel la ga a ray ata, a sərdata banay la.

⁹ Ahaw, ndəhay masa ma kam cek hay malamba na, a səram banay la ga, a təwam la. Ma da sərey banay teesed na, ndəhay *Jəwif hay, fa dəba ha, ndəhay daa səkway hay siya tabiya may.

¹⁰ Ama ndəhay ma kam cek hay maaya na, Gazlavay a da həsltar ray, a njadata daa zazay aa slam aŋga mewedey. A da ka kene ŋgada ndəhay aŋga hay tabiya, teesed na, ŋgada Jəwif hay, fa dəba ha, ŋgada ndəhay daa səkway hay siya tabiya may,

¹¹ majā Gazlavay na, a weley ndəhay ta weley ba.

¹² Gazlavay ta wuzdara kwakwas aŋga la a *Mawiz. Da ndəhay masa ma sərmara kwakwas a ba, a kam mebərey na, ndəhay a, aa zəd̥am la tabiya, ama a daa zəd̥am na, majā kwakwas a ba. Jəwif hay na, a sərmara kwakwas a. Ata may, da a zləbmara kwakwas a na, Gazlavay a katar sariya la anda kwakwas a ma ləvey.

¹³ Gazlavay a nəkta ndəhay, ata maaya fa Mey aŋga na, majā ata ma cəndamara kwakwas a ta sləmay daada ba, ama majā ata ma kamara cek anda kwakwas a ma ləvey.

¹⁴ Yaw, ndəhay mekele masa Jəwif hay ba, ma sərmara kwakwas ŋga Mawiz ba na, ta pas langar ata ray ata fa kam cek hay anda kwakwas ŋga Mawiz a ma ləvey cəŋga. Anda kefē, kwa a sərmara kwakwas a ba na, ata fa sərmara ŋga key cek hay ta cəved e cəŋga.

¹⁵ Menjey ata na, fa wuzda Gazlavay ta wuzdatara kwakwas a sem, aa daa mevel ata. Asaya, ta pas mekele, mewulkey ata fa wuzdatara cek masa ata ma kamara maaya ta maaya ba.

¹⁶ Fara fara, pas pal Gazlavay a katar sariya la a ndəhay ta fa Yesu *Kəriste. Ta pas ŋgene, Gazlavay a da wuzdərwa mewulkey masa mabadakaya daa mevel ŋga ndaw a, ŋga ndaw a. *Mey-maaya-mawiya masa yah ma wuzda na, fa ləvey kəne.

Jəwif hay a səpmara kwakwas ŋga Mawiz ba na, maja me?

¹⁷ Kaa akwar *Jəwif hay na, kwara? Ka ləvam akwar na, Jəwif hay, asaya, ka wulkam ka ləvam cek hay tabiya ata ta cəved e maja ka sərmara *kwakwas ŋga Mawiz, ka zlapam ka ləvam akwar ndəhay ŋga Gazlavay.

¹⁸ Ka sərmara cek masa Gazlavay ma wudsey, asaya, kwakwas ŋga Mawiz fa wuzdakwara cəved ŋga sərey cek masa maaya ta maaya ba.

¹⁹ Ka wulkam na, ka gwamara ŋga wuzmatar cəved ŋgada ndəhay masa wulaf hay * daw? Asaya, ka wulkam na, akwar ndəhay ma wadamatara dey a ndəhay masa daa ləvanj daw?

²⁰ Ndəhay ma səra cek ba na, ka wulkam ka gwamara ŋga kətmata la daw? Asaya, ka wulkam na, ka gwamara ŋgaa sərkadamata bəza hay † daw? Ka wulkam anda kede maja ka ləvam kwakwas ŋga Mawiz ta wuzdakwara cek hay sem cəpa ta fa mey masa fara fara.

²¹ Ehe, jəkam sləmay, akwar ndəhay masa maa sərkadamata ndəhay siya, kaa sərkam ray akwar ba na, maja me? Akwar ndəhay ma kətmata ndəhay siya ŋga leley ba, kaa ka lalam na, kwara?

²² Asaya, akwar fa ləvmatar a ndəhay ka da lam vaw saw ba, kaa ka lam vaw saw saya na, kwara? Ka ləvam saya ka tam kuley ba, kaa ka lalamata cek hay da ver-kuley hay saya na, kwara?

²³ Akwar fa zlapam kalah, ka ləvam ka sərmara kwakwas ŋga Mawiz, ama akwar fa zləbmara kwakwas a saya na, kwara? Anda kede, a key ka pamar hwaray a Gazlavay.

2:16 2.16 2.6; 1Kwr 4.5 **2:17 2.17** 9.4; Iz 48.1 * **2:19 2.19** wulaf hay, ndəhay masa daa ləvanj: Pawl a wudsey ŋgaa guzley da ray ndəhay masa Jəwif hay ba masa ma sərmara Gazlavay ba. **2:19 2.19** Mt 15.14 † **2:20 2.20** bəza hay: Pawl aa guzley da ray bəza hay fara fara ba, ama da ray ndəhay masa ma sərmara mey ŋga Gazlavay maaya maaya ba araj. **2:21 2.21** Mt 23.3-4; Jan 7.19

²⁴ Ara anda mawuzlalakaya daa d̄erewel ɳga Gazlavay ma l̄evey: «Nd̄ehay siya faa guzlam mey maaya ba da ray Gazlavay maja akwar J̄ewif hay.»

²⁵ Akwar J̄ewif hay, ka l̄evam Gazlavay a s̄erkwar ta fa *mesley mandawal. Da akwar fa s̄epmara kwakwas ɳga Mawiz ta c̄oved e na, mesley mandawal a, a j̄enkwar la. Ama da akwar fa s̄epmara kwakwas a ta c̄oved e daa ba na, mesley mandawal a ara cek ɳga tede ɳgada akwar, fa da j̄enkwar daa ba.

²⁶ Anda kede, da ndaw mandawal manjar ɳga sley, a s̄epa kwakwas ɳga Mawiz ta c̄oved e na, Gazlavay a n̄eka ndaw a anda ndaw maslakaya mandawal ba daw?

²⁷ Da ray ɳgene, nd̄ehay daa s̄ekway hay mekele mandawal manjar ɳga sley masa ma s̄epmara kwakwas ta c̄oved e, a mb̄edsmakwar ray la. A da mb̄edsmakwar ray na, maja akwar J̄ewif hay, akwar ta kwakwas akwar mawuzlalakaya, asaya, akwar fa slam mandawal, ama ta ɳgene he c̄epa, akwar fa zl̄ebmara kwakwas a c̄enga.

²⁸ Ndaw a da s̄orey aŋga ndaw J̄ewif fara fara na, ta fa me? A da s̄orey aŋga ndaw J̄ewif fara fara na, ta fa cek masa ndaw ma gwa ɳga h̄etar ta dey fa vaw aŋga daada ba, anda mel̄evey, ta fa mesley mandawal daada ba.

²⁹ Ama ndaw J̄ewif fara fara na, ara ndaw masa Gazlavay ma mb̄eddara mevel aŋga sem. Ndaw maslakaya mandawal fara fara na, ara ndaw masa *Mesəfney ɳga Gazlavay fa key sl̄ora daa mevel aŋga, ba na, ara ndaw masa ma s̄epey kwakwas mawuzlalakaya daada ba. Ndaw masa J̄ewif fara fara na, ara ndaw masa Gazlavay maa h̄emda, ba na, ara ndaw masa ndaw-magədaŋ maa h̄emda ba.

3

Ndaw masa manjar mebərey na, dhaa daw?

¹ Da anda kede na, *J̄ewif hay a f̄enmata nd̄ehay mekele fa mey ɳga Gazlavay na, ta me? *Mesley mandawal na, ara cek ma j̄eney ndaw daw?

² Ahaw, J̄ewif hay a f̄enmata nd̄ehay mekele na, ta cek hay ga. Teesed na, Gazlavay a v̄eldatara mey aŋga na, ɳgada J̄ewif hay a.

³ Fara fara, nd̄ehay ga da wuzlah ata fa t̄ebmara mey ɳga Gazlavay daa ba. Kaa Gazlavay na, a mb̄edda mewulkey aŋga, a ka cek anda aa ma l̄evey saba maja ata daw?

⁴ Kay, fa da mbəc̄da daa ba. Kwa ndəhay tabiya fa mbərzlam na, Gazlavay a da ka cek anda aŋga ma ləvey cəŋga. Ara anda mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay ma ləvey:

«Kah, Bay Gazlavay, mey akah tabiya
ara mey fara fara ta cəved e.

Da ndaw aa dəffaka mey na,
ka gwa ŋga wuzda ara mebərey akah ba.»

⁵ Da kwa ndəhay siya a da ləvam mebərey masa aləkwa ma kakwa fa wuzdərwa maaya ŋga Gazlavay na, ya da ləvkwa kwara? Yaa guzley kaa na, anda ndəhay magədaŋ maa guzlam may. Kaa da Gazlavay a sərdandakwar banay majā mebərey aləkwa na, ya gwakwa ŋga ləvey Gazlavay a na, fa key cek ta cəved e daa saba daw?

⁶ Kay, kene ba! Gazlavay na, ara ndaw ma key cek ta cəved e. Da Gazlavay fa key cek ta cəved e daa ba na, kaa a da katar sariya a ndəhay ta cəved e na, kwara?

⁷ Da kwa ndaw a ləvey, mekey cek ta cəved e ba na, fa wuzdatara ŋgada ndəhay Gazlavay ara ndaw maa guzley mey fara fara, ŋga wuzdərwa gədaŋ aŋga. Da kene na, Gazlavay a daa zəddata ndəhay majā mebərey ata na, fa me dəba me?

⁸ Ndəhay siya fa ləvam: «Kakwa cek hay maaya ba amba ndəhay a sərmara Gazlavay na, ara ndaw maaya kalah.» Ahaw, a ləvam anda kede ba, kwara? Kwa ndəhay siya na, faa guzlam maaya ba da ray adaw, a ləvam ya faa guzley anda kede may. Sariya a təddata ndəhay a la, təde fa mewulkey ata maaya ba ha ŋgene.

Ndaw ma key cek anda Gazlavay ma wudey na, daha daw?

⁹ Kaa wure kefə na, kwara? Aləkwa *Jəwif hay na, ya fənmatakwa ndəhay siya hay daw? Kay, ya fənmatakwa ba səlak! Ya ta wuzdakwara cay, ndəhay Jəwif hay ta ndəhay masa Jəwif hay ba cəpa na, mebərey fa fəntar ray.

¹⁰ Ara anda mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay ma ləvey:

«Kwa ndaw masa maaya fa mey ŋga Gazlavay na, daa ba,
kwa ndaw pal daa ba səlak.

¹¹ Kwa ndaw masa ta lengesl ma səra cek na, daa ba,
kwa ndaw pal ma wudey ŋga səpa
cəved ŋga Gazlavay na, daa ba.

¹² Ata cəpa ta mbəkdamara cəved ŋga Gazlavay sem.

Ata cəpa daa slam a ta mbəc̄mar dəba sem a Gazlavay.

Kwa ndaw ma key cek maaya na, daa ba.

Kwa ndaw pal daa ba səlak.

13 Mey ma bawa da mey ata na,

maaya ba anda cəvay mawurkaya ma zey.

Neneh ata na, fa təknata ndəhay kalah.

Ndəvez ḥga mey ata na,

a kədəy ndaw vagay anda mewer ḥga zezekw.

14 Mey ma bawa da mey ata na,

ara mey meedəwek e, ma nəsa ndaw.

15 Salay ata na, fa həldata ḥga wusey vaw fiyaw fiyaw
ḥga kədəy ndəhay vagay.

16 Kwa daa wura daa wura daa mepəkey ata na,

fa nəsam cek hay, fa sərdamata banay ta ndəhay.

17 Asaya, a sərmara ma handawa zazay

a wuzlah ndəhay ba.

18 Ata na, a zluram ta Gazlavay ba səlak.»

19 Ahaw, aləkwa fa sərkwa, cek hay tabiya masa *kwakwas ḥga Mawiz maa sərkada na, ara ḥgada ndəhay masa Gazlavay ma vəldatara kwakwas a. Anda kede, kwa ndaw ma gwa ḥga wura mey amba a diya ray anja na, daa ba, ndəhay cəpa ta mebərey fa mey ḥga Gazlavay.

20 Maja ḥgene, ndaw masa maaya fa mey ḥga Gazlavay maja anja ma səpa kwakwas ḥga Mawiz tabiya na, daa ba. Kwakwas a, a wuzwa na, mebərey ḥga ndəhay gway.

Ndəhay a da təram maaya fa mey ḥga Gazlavay na, kwara?

21 Wure kede, Gazlavay ta wuztar cəved la a ndəhay amba a pata ḥga ndəhay maaya fa mey anja. Cəved e na, kwa mey ḥga *kwakwas ḥga Mawiz da hwad a daa ba səlak. Ama kwakwas a, lej ndəhay ma təla mey ḥga Gazlavay taa guzlam la da ray cəved e dəga zleezle, a ləvam Gazlavay a wuzwa cəved la mawiya.

22 Gazlavay ma pata ḥga ndəhay maaya fa mey anja na, maja ata ma pamara Yesu *Kəriste ḥga ndaw ata fara fara. Gazlavay a pey ḥga ndəhay maaya fa mey anja na, ndəhay tabiya masa ma təbmara mey ḥga Yesu, maja Gazlavay a weley ndəhay ta weley ba.

23 Ndəhay tabiya ta kam mebərey la. Anda kede, ata dərej ta maaya ḥga Gazlavay.

24 Ama Gazlavay ta sərfatar dey-ceceh la, a tərdata ḥga ndəhay maaya fa mey anja ta fa Yesu Kəriste, ndaw masa

ma ləhdata daa mebərey. A ka kəne na, ara ŋga maaya, ba na, ta cek ba.

²⁵ Ara Yesu a masa Gazlavay ma vəlda ŋga məcey amba a mbəkdatara mebərey ŋga ndəhay ta fa mambaz anja. Ara mambaz a ma mbədwa fa hwadam mazlaŋgalakaya ŋgada ndəhay ma pamara ŋga ndaw ata fara fara. Gazlavay a ka anda kede na, amba a wuzdatara a ndəhay, anja na, ndaw ma ka cek ta cəved e. Ahaw, daa masa anja ma sərdata banay ta ndəhay maja mebərey ata masa zleelzle daa ba heyey na, Gazlavay ta ka cek ta cəved e la.

²⁶ Daa ŋgene, Gazlavay ta bəsa mebərey a la. Gazlavay a ka cek ta cəved e wure kede may, maja ta fa meməcey ŋga Yesu na, a gwa ŋga key sariya ta cəved e. Asaya, a gwa ŋga pata ndəhay masa ma təbmara mey ŋga Yesu ŋga ndəhay maaya fa mey anja.

²⁷ Da anda kede na, aləkwa ta cəved ŋga zleppey maja aləkwa ma kadakwa sləra maaya ta kwakwas ŋga Mawiz daw? Kay! aləkwa ta cəved daa ba. Aləkwa ta cəved daa ba na, maja me? Maja cek mahura fa mey ŋga Gazlavay na, ara mesəpey kwakwas ba, ama ara metəbey-mey ŋga Yesu.

²⁸ Ahaw, ya sərmara fara fara Gazlavay a nəka ndaw anja maaya fa mey anja na, maja ndaw a ma təba mey ŋga Yesu, ba na, maja anja ma səpa kwakwas ŋga Mawiz tabiya ba.

²⁹ Ka wulkam Gazlavay na, ara Gazlavay ŋga *Jəwif hay daada daw? Ndəhay masa Jəwif hay ba na, ara Gazlavay ata may, ba diya? Ahaw, fara fara anja na, ara Gazlavay ŋga ndəhay masa Jəwif hay ba may,

³⁰ maja Gazlavay na, anja pal. Da Jəwif hay a pamara Yesu ŋga ndaw ata fara fara na, Gazlavay a tərdata ŋga ndəhay maaya la fa mey anja. Yaw, da ndəhay daa səkway mekele a pamara Yesu ŋga ndaw ata fara fara na, Gazlavay a tərdata la ŋga ndəhay maaya fa mey anja may.

³¹ Anda kede, da ya pakwa Yesu ŋga ndaw aləkwa fara fara na, a wudey ŋga ləvey aləkwa fa tərdakwa kwakwas ŋga Mawiz ŋga cek ŋga tede daw? Kay, kəne ba! Sasəkar aləkwa fa kərzakwa kwakwas a maaya maaya ta har cew cew jak.

4

Gazlavay a tərda Abərahəm maaya fa mey anja

3:24 3.24 5.17; Ef 2.8; Tit 3.7 **3:25 3.25** mambaz: Mt 26.28; Ef 2.13; Kwa 1.20; Heb 9.12-14; 1Jŋ 1.7; CWJ 1.5; 5.9; **zazay:** 5.1; 2Kwr 5.18-21; Ef 2.14-16; Kwa 1.20; **ndaw ma ka cek ta cəved e:** 1.17; 3.3-4 **3:27 3.27** 3.1, 21, 31; 8.2
3:28 3.28 Gal 2.16 **3:29 3.29-30** 3.22; 4.11-12 **3:31 3.31** 6.15; 8.2-4

¹ Yaw, kaa ya wulkakwa da ray *Abərahām, dede aləkwa zleezle na, kwara? Ta hətey cek ta gədaŋ anja la daw?

² Da Gazlavay ta pa Abərahām ɳga ndaw maaya fa mey anja la ta fa sləra anja masa maaya * na, anja Abərahām a, təde a zlepēy. Ama ta gwa ɳga zlepēy fa mey ɳga Gazlavay daa ba.

³ Ara anda mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay ma ləvey: «Abərahām a təba mey masa Gazlavay ma ləvar. Anda kede, Gazlavay a nəka na, anja ndaw maaya fa mey anja, maja anja ma pa ɳga ndaw anja fara fara.»

⁴ Ndaw ma key sləra na, a hətey dala. Dala ha ara mawurbay ɳga sləra anja, ba na, a vəldamara ɳga tede ba.

⁵ Ama ndaw ma nəkey dey fa sləra anja ba, a pa Gazlavay ɳga ndaw anja fara fara na, Gazlavay a pa ndaw a la ɳga ndaw maaya fa mey anja. Ara Gazlavay ma gwa ɳga pa ndaw ta mebərey ɳga ndaw maaya fa mey anja maja Gazlavay a nəka na, ndaw a ma təba mey anja la.

⁶ Zleezle Bay *Davit taa guzley la letek kene. A ləvey ndəhay masa Gazlavay ma pata ɳga ndəhay maaya fa mey anja kwa ta nəka sləra ata daa ba na, mepəsey-mey ɳga Gazlavay aa da ray ata.

⁷ Maaya ɳga Gazlavay aa da ray ndəhay
masa Gazlavay ma mbəkdatara mebərey ata sem.

Maaya ɳga Gazlavay aa da ray ndəhay
masa Gazlavay ma nəkey dey fa mebərey ata saba.

⁸ Maaya ɳga Gazlavay aa da ray ndəhay
masa Gazlavay ma sləfa mebərey ata saba.

⁹ Davit e maa guzley anda kede na, a wudey ɳga ləvey maaya ɳga Gazlavay aha aa da ray ndəhay masa maslakaya mandawal daada gway daw? Kay, kene ba! Maaya ɳga Gazlavay a na, aa da ray ndəhay masa mandawal manjar ɳga sley may. Ahaw, ya ta ləvkwa la: «Gazlavay a nəka na, Abərahām anja ndaw maaya fa mey anja, maja anja ma pa ɳga ndaw anja fara fara.»

¹⁰ Masa Gazlavay ma tərda Abərahām a ɳga ndaw maaya fa mey anja na, daa masa anja ta sla mandawal cay daw, daa ba daw? Fara fara daa ɳgene na, Abərahām a ta sla mandawal daa ba aranj.

* **4:2 4.2** Daa masa Yesu aa da bəla na, Jəwif hay a ləvam Abərahām na, ara ndaw maaya fa mey ɳga Gazlavay maja sləra masa aa ma ka. (Nəka Jak 2.21-23.) Ama Pawl a ləvey Abərahām na, ara ndaw maaya fa mey ɳga Gazlavay maja anja ma pa Gazlavay ɳga ndaw anja fara fara. (Nəka 4.9lej Gal 3.6-9.) **4:2 4.2** Jak 2.21 **4:3 4.3** MC 15.6; Gal 3.6; Jak 2.23 **4:6 4.6-8** Ps 32.1-2

¹¹ Daa masa Abərahām ma sla mandawal daa ba aran na, Gazlavay ta nəka cay aŋga ndaw maaya fa mey aŋga, maja aŋga ma pa Gazlavay a ŋga ndaw aŋga fara fara. Fa dəba ha, Gazlavay ta', a ləvar ŋga sla mandawal. *Mesley mandawal a ŋgene na, fa wuzda aŋga ndaw maaya fa mey ŋga Gazlavay. Anda kede, Abərahām na, ara papaŋ ŋga ndəhay masa mandawal manjar ŋga sley, masa ma təbmara mey ŋga Gazlavay.

¹² Asaya, aŋga papaŋ ŋga ndəhay masa mandawal maslakaya may. Ya wudsey ŋgaa guzley kede na, da ray ndəhay maslakaya mandawal cəpa ba, ama yaa guzley na, da ray ndəhay maslakaya mandawal masa ma pamara Gazlavay ŋga ndaw ata anda papa aləkwa Abərahām ma pa Gazlavay ŋga ndaw aŋga fara fara daa masa aŋga ta sla mandawal daa ba aran.

Gazlavay a da vəltar a ndəhay ma pamara ŋga ndaw ata fara fara na, me?

¹³ Gazlavay a ləvar ŋgada *Abərahām ta ŋgada bəza hay ma da yamawa da hwad aŋga na, a da vəldatara bəla cəpa ŋgada ata. Gazlavay a da vəldatara bəla ha na, ara maja Abərahām ma nar ray a *kwakwas ŋga Mawiz ba, ama maja aa ma pa Gazlavay a ŋga ndaw aŋga fara fara. Ara maja ŋgene, Gazlavay ma pa ŋga ndaw maaya fa mey aŋga.

¹⁴ Anja da Gazlavay a da vəltar cek a ndəhay maja ata ma səpam kwakwas daada na, ŋgene, mepey Gazlavay ŋga ndaw fara fara, ara cek ŋga tede. Asaya, anja cek masa Gazlavay ma ləvey a da vəldatara ha na, ara cek ŋga tede may.

¹⁵ Yaw, da ndəhay a zləbmara kwakwas na, Gazlavay a cey mevel. Ama da anja kwakwas daa ba na, ndəhay a da zləbmam me?

¹⁶ Anda kede, cek maaya masa Gazlavay ma da vəlda na, a da vəldatara ŋgada ndəhay masa ma pamara ŋga ndaw ata fara fara. A da vəldatara na, ŋga maaya maja a wudsey ndaw kalah. Gazlavay ma ləvey a da vəltar cek heyey na, ara ŋgada bəza hay ma da yamawa da hwad Abərahām tabiya. A da vəlda cek aha na, ŋgada ndəhay ma təba mey aŋga masa ma səpmara kwakwas ŋga Mawiz daada ba, ama ŋgada ndəhay mekele tabiya ma pamara ŋga ndaw ata anda Abərahām zleezle. Abərahām na, ara papa aləkwa, aləkwa tabiya ndav.

¹⁷ Ara anda mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay, Gazlavay a ləvar a Abərahām: «Ya ta paka la ŋga papaŋ

ŋga səkway hay ga.» Yaw, fa mey ŋga Gazlavay na, Abərahām ara papa aləkwa. An̄ga ta pa Gazlavay la ŋga ndaw an̄ga fara fara, Gazlavay ma sləkſadatərwa ndəhay daa meməcey, asaya, ma gwa ŋga kata cek hay masa ma kam daa ba aran̄.

¹⁸ Kwa ndəhay siya a wulkam Gazlavay a gwa ŋga vəlar cek ŋgada Abərahām anda aa ma ləvar heyey daa ba na, Abərahām a fa pa Gazlavay ŋga ndaw an̄ga fara fara cən̄ga. Anda kede, an̄ga ta tərey la ŋga «papaŋ ŋga səkway hay ga» anda Gazlavay maa guzlar, a ləvar: «Bəza hay da hwad akah a laslam la ga anda wurzla hay.»

¹⁹ Daa masa Gazlavay maa guzlar ŋgene na, Abərahām a key mevey temere. Abərahām a səra an̄ga maraw, gədaŋ an̄ga daa saba, asaya, a səra ŋgwās an̄ga Sara na, an̄ga madan̄gwās cay. Ta ŋgene he cəpa, Abərahām fa təba Gazlavay a kar cek la anda aa ma ləvar cən̄ga.

²⁰ Fara fara, an̄ga fa təba mey masa Gazlavay ma ləvar. A wulkey cew cew da ray cek masa Gazlavay ma da vəldara ba. Ama fa hətey gədaŋ ma fəna ma fəna daa metəbey-mey ŋga Gazlavay, fa həslar ray.

²¹ Yaw, Abərahām a səra Gazlavay aa ta gədaŋ ŋga kara cek anda aa ma ləvar.

²² Ara maja ŋgene, Gazlavay ma pa ŋga ndaw maaya fa mey an̄ga.

²³ Mey ma ləvey: «Gazlavay a pa ŋga ndaw maaya fa mey an̄ga» na, mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay na, ŋgada Abərahām daada ba,

²⁴ ama mey a mawuzlalakaya ŋgada aləkwa may. Da aləkwa fa pakwa Gazlavay ŋga ndaw aləkwa fara fara, Gazlavay ma sləkſadərwa Bay aləkwa Mahura Yesu daa meməcey na, Gazlavay a, a pandakwar ŋga ndəhay maaya fa mey an̄ga la may.

²⁵ Yesu a na, Gazlavay ta vəlda la a har ndəhay ŋga məcey maja mebərey aləkwa. Fa dəba ha, ta sləkſawa sem daa meməcey amba Gazlavay a pandakwar ŋga ndəhay maaya fa mey an̄ga.

5

Cek masa ndaw ma da hətar maja an̄ga maaya fa mey ŋga Gazlavay na, wura?

¹ Ahaw, Gazlavay a tərdandakwar ŋga ndəhay maaya fa mey an̄ga na, maja aləkwa ma pakwa ŋga ndaw aləkwa

fara fara. Anda kede, alèkwa manjatakaya daa zazay fa mey anja maja Bay alèkwa Mahura, Yesu *Kèriste.

2 Ara Yesu ma vølndakwar cøved amba ya sèrkwa maaya ñga Gazlavay maja alèkwa fa pakwa ñga ndaw alèkwa fara fara. Alèkwa majoratakaya daa mey anja ta fa maaya anja ha. Asaya, alèkwa faa sèmkwa maja ya sèrkwa ya høtkwa mewedey anja la a ray alèkwa.

3 Ara ñgene daada ba, ama alèkwa faa sèmkwa saya daa masa alèkwa fa sèrkwa banay, maja banay a, a jønndakwar ñga bøsey banay hay mekele mekele.

4 Mebøsey banay na, a vøley gødañ a ndaw ñga jerey. Yaw, da alèkwa majoratakaya na, ya sèrkwa ya da høtkwa cek masa Gazlavay ma løvey a vøldandakwara la heyey.

5 Cek aha na, fa da pandakwar hwaray daa ba, maja Gazlavay ta wuzdørwa mewudøy-vaw anja sem ta fa Mesøfnay anja masa aa ma vøldandakwara.

6 Daa masa alèkwa ta gødañ ñga lèhda ray alèkwa daa ba na, Kèriste ta møcey la maja alèkwa, alèkwa ndøhay ma kam høma a ray Gazlavay. A møcey a na, ta pas masa Gazlavay ma wala dør a.

7 Ya sèrkwa anja ta banay amba ndaw a tøba ñga møcey aa slam a ñga ndaw ma ka cek ta cøved e. Ayøwa, da kwa ndaw a gwa ñga møcey aa slam a ñga ndaw meeekwed-mey kwa.

8 Ama kwa alèkwa ta mebørey na, ta ñgene he cøpa, Kèriste ta møcey la maja alèkwa cønøga. Ara anda kede Gazlavay ma wuzda, anja fa wudndakwar kalah.

9 Wure kede, Gazlavay ta tørdandakwar la ñga ndøhay maaya fa mey anja ta fa mambaz ñga Yesu ma mbøðwa daa memøcey anja. Anda kede, ya sèrkwa fara fara Yesu Kèriste a lèhdandakwar la, Gazlavay fa da cey mevel da ray alèkwa daa saba.

10 Daa masa alèkwa masa-gøra hay ñga Gazlavay na, Gazlavay a ta cømndakwar døy la ta anja ray anja, ta fa memøcey ñga Bøzey anja. Wure kede, alèkwa macømkaya døy ta anja. Anda kede, ya sèrkwa fara fara a lèhdandakwar la maja Bøzey anja ma sløkðsawa sem daa memøcey.

5:1 5.1 3.21-30; **Gazlavay a tørdandakwar ñga ndøhay maaya fa mey anja:** 3.25-26 **5:2 5.2** maaya ñga Gazlavay: 3.21; 6.14; 2Kwr 6.1; 12.9; Gal 1.6; 5.4; Ef 2.5-8; 1Pi 1.10-11; 4.13-14; 5.10, 12; **mepey Yesu ndaw alèkwa fara fara:** Rm 3.24; 8.17-18; **mewedey anja:** 8.17-18; 9.23; 1Kwr 2.7; 2Kwr 3.18; 4.17; Kwa 1.27; 3.4; 1Tes 2.12; 2Tm 2.10; 1Pi 5.1 **5:3 5.3-5** Jak 1.2-3, 12; 1Pi 1.5-7 **5:5 5.5** 8.39; Ps 22.6; Heb 6.19 **5:6 5.6-7** 1Pi 3.18 **5:8 5.8** Jan 3.16 **5:9 5.9** 1.18; 1Tes 1.10 **5:10 5.10** 2Kwr 5.18-20; Kwa 1.20-22

¹¹ Ara kede daada ba, ama alèkwa faa sèmkwa da ray Gazlavay maja Bay alèkwa Mahura Yesu Kèriste may. Ara maja anja, alèkwa macèmkaya ta Gazlavay.

Mey da ray Adam ta Kèriste

¹² Mebørey a sawa a bøla na, ta fa ndaw pal mezøley *Adam. Ndøhay a mècam na, maja mebørey a. Anda kede, memøcøy fa paslata ndøhay da bøla maja ndøhay tabiya ata ta mebørey.

¹³ Døga Gazlavay ta wuzdara kwakwas anja a *Mawiz daa ba aran na, mebørey aa daha da bøla cay. Ama daa masa kwakwas a daa ba aran na, Gazlavay fa sløfa mebørey ñga ndøhay daa ba may.

¹⁴ Ama ta ñgene he cøpa døga fa Adam haa kasl fa Mawiz na, ndøhay tabiya ta løham fa memøcøy daa ba cønja. Adam ta cønar mey a Gazlavay daa ba. Kwa ndøhay a ta kam mebørey anda Adam a daa ba na, ta mècam sem cønja. Ya gwakwa ñga wa Adam a na, ta ndaw ma da sawa.

¹⁵ Ama Adam a na, ata letek ta ndaw ma da sawa ha ba. Mebørey ñga Adam anja wal ta cek maaya masa Gazlavay ma da vøldatara a ndøhay maja mewudey-vaw anja. Ahaw, fara fara ndøhay ga ta mècam sem maja mebørey ñga ndaw pal. Ama, Gazlavay a katar maaya la ma føna a ndøhay ga. A da katar maaya ha na, ta fa ndaw pal mezøley Yesu *Kèriste.

¹⁶ Cek masa ndøhay ma høtam ta fa Gazlavay na, a føna cek masa ndøhay ma høtam ta fa ndaw pal mezøley Adam. Ara anja ma handørwa mebørey a bøla. Anda kede, mebørey masa ndaw pal ma ka ha na, sariya ñga Gazlavay ta tøðdata ndøhay sem maja. Ama maaya masa Gazlavay ma katara a ndøhay na, a pata ndøhay a ñga ndøhay maaya fa mey anja. Anda kede, kwa ndøhay a, ata ta mebørey ga na, sariya ñga Gazlavay fa da tøðdata daa ba.

¹⁷ Ahaw, fara fara ndaw pal ta key mebørey la. Anda kede, memøcøy ta køfta ndøhay tabiya sem maja ndaw aha. Ama ndaw mekele daha wal, ara Yesu Kèriste. Ara ta fa anja, Gazlavay ma katar maaya a ndøhay ma føna ma føna, a ndøvey ba, a cømtar day ta anja ray anja. Maja ñgene, ndøhay a høtam heter mendøvey ba la, asaya, a da wam da ray cek hay bama.

¹⁸ Nøka, ndøhay tabiya na, sariya ta tøðdata sem maja mebørey ñga ndaw pal, Adam. Ama ndaw pal daha, ara Yesu Kèriste. Anja na, ara ndaw ma key cek maaya ta

cəved e. Ara ta fa aŋga Gazlavay a pata ndəhay ŋga ndəhay maaya fa mey aŋga. Da ray ŋgene, ndəhay a hətam heter mendəvey ba la.

¹⁹ Ahaw, ndəhay ga ata ta mebərey majā ndaw pal daha ma cənar mey a Gazlavay ba. Ama ndaw pal daha, ara Yesu Kəriste. Aŋga na, ta cənar mey la a Gazlavay. Da ray ŋgene, ndəhay ga ta təram ŋga ndəhay maaya la fa mey ŋga Gazlavay majā ndaw aha.

²⁰ Gazlavay ta wuzdatara kwakwas aŋga la a ndəhay. Anda kede, ndəhay fa kam mebərey ma fəna ma fəna. Ama daa masa ndəhay fa kam mebərey ma fəna ma fəna na, Gazlavay fa key dey-ceceh, fa wuzdatara mewudey-vaw aŋga ma fəna ma fəna a ndəhay may.

²¹ Mebərey a hətey gədaŋ da ray ndəhay ŋgaa zəddata na, ta fa meməcsey. Ama wure kede maaya ŋga Gazlavay aa da ray ndəhay. Gazlavay na, aa ta gədaŋ ŋga pata ndəhay ŋga ndəhay maaya fa mey aŋga. A wuzdərwa maaya aŋga ha amba ya hətkwa heter mendəvey ba ta fa Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste.

6

Ndaw ŋga Yesu a key mebərey mandaw mandaw daw?

¹ Kaa wure kede na, ya da ləvkwa kwara? Maaya na, ya kakwa mebərey mandaw mandaw amba Gazlavay a sərfandakwar dey-ceceh, a wudndakwar ma fəna ma fəna daw?

² Kay, kene ba səlak! Ta dey ŋga mebərey na, aləkwa anda ndəhay maməctakaya. Mebərey a gwa a wandakwar saba. Kaa wara ya njakwa mandaw mandaw daa mebərey na, kwara dəba wura?

³ Ka sərmara maaya maaya daa masa aləkwa ma hətkwa *baptēm na, aləkwa macəmkaya ta Yesu *Kəriste. Anda meləvey, aləkwa ma məckwa la ta aŋga may.

⁴ Daa masa aləkwa maməctakaya ta Kəriste daa yam ŋga baptēm na, ŋgene anda aləkwa mapəshatakaya ta aŋga amba menjey aləkwa a tərey mawiya. Menjey aləkwa a tərey mawiya na, letek anda Gazlavay Papan ma sləkdfadərwa Yesu daa meməcsey ta gədaŋ aŋga masa maaya kalah.

⁵ Ahaw, aləkwa ma məckwa la anda aŋga, anda kede, aləkwa macəmkaya ta aŋga. Da ray ŋgene, ya da sləkdfakurwa daa meməcsey anda aŋga may.

6 Ya sərkwa daa masa Yesu ma məcey fa hwadam mazlaŋgalakaya na, menjey aləkwa masa zleezle aa fa hwadam a ta pas ŋgene may amba menjey aləkwa masa zleezle he a ndəvey. Anda kede, aləkwa beke ŋga mebərey saba,

7 majā ndaw masa maməckaya na, mebərey a wa saba.

8 Yaw, da aləkwa maməctakaya ta Kəriste na, ya sərkwa ya da njakwa ta dey bama ta anja may.

9 Ya sərkwa fara fara Kəriste na, ta sləkdawa sem daa meməcey. Yaw, anja fa da məcey daa saba, meməcey fa da wey da ray a daa ba may.

10 Kəriste ta məcey la dey pal majā ndəhay tabiya. Ta fa meməcey anja ha na, mebərey a gwa a wandakwar saba. Wure kede na, anja ta dey, manjakaya da cakay Gazlavay.

11 Akwar may, akwar kene. Sərmara, akwar na, maməctakaya, mebərey fa wakwar daa saba. Wure kede, akwar ta dey, manjatakaya ta Gazlavay majā akwar macəmkaya ta Yesu Kəriste.

12 Anda kede, ka da vəlmar cəved a mebərey ŋga wey da ray vaw akwar ma da məcey ŋgene ba. Cek hay maaya ba masa akwar ma wudam kalah na, ka da pamara mewulkey akwar a ray a ba.

13 Ka da vəldamara vaw akwar ŋgada mebərey amba a tərda vaw akwar ŋga cek ma ka sləra malamba ba. Ama vəldamara ray akwar na, ŋgada Gazlavay anda ndəhay masa maməctakaya ma sləkdəsamawa daa meməcey. Vəldamara ray akwar tabiya a Gazlavay amba a tərdakwar ŋga ndəhay ma ka cek maaya ta cəved e.

14 Anda kede, ara mebərey ma da wey da ray akwar saba, majā akwar fa səpmara *kwakwas ŋga Mawiz daa saba, ka səpam na, ŋga hətey maaya ŋga Gazlavay.

Aləkwa na, ndəhay ma ka cek maaya daw, maaya ba daw?

15 Kaa ya da kakwa na, kwara? Da aləkwa fa səpkwa *kwakwas ŋga Mawiz daa saba, ya səpkwa maaya ŋga Gazlavay na, aləkwa ta cəved ŋga key mebərey daw? Kay, daa ba!

16 Ka sərmara da ka vəldamara ray akwar ŋgada ndaw, ka ləvmar ka namar ray la na, akwar ma təram sem ŋga beke anja hay, ba diya? Anda kede, da akwar ma vəlmar cəved sem a mebərey ŋga wey da ray akwar na, ŋgene akwar beke hay ŋga mebərey a, asaya, akwar fa cəhadəsamawa meməcey a ray akwar. Ama da akwar fa namar ray a Gazlavay na, akwar ta təram sem ŋga beke

aŋga hay, anda kede, a pakwar la ŋga ndəhay maaya fa mey aŋga.

¹⁷ Zleezle na, akwar beke ŋga mebørey, ama wure kede akwar fa təbmara mey ŋga Gazlavay masa ndəhay maa sərkadamakwara ta mevel pal. Ya kakwa suse a Gazlavay maja.

¹⁸ Gazlavay ta pəskakwar sem daa beke ŋga mebørey. Anda kede, ka da kam cek masa maaya ta cəved e.

¹⁹ Ya wakwara mey a ta beke kede na, maja aŋga ta banay ŋgada akwar amba ka cəndamara mey a. Zleezle na, akwar anda beke hay. Ka ta vəldamara ray akwar la ŋga key cek hay malamba ma həldakwar ŋga rəsa Gazlavay. Ama wure kede na, vəldamara ray akwar tabiya ŋgada Gazlavay amba ka kam cek masa maaya ta cəved e anda akwar na, beke aŋga hay. Anda kede, menjey akwar a mbafar la a Gazlavay.

²⁰ Zleezle daa masa akwar beke ŋga mebørey na, ka wudsam ŋga key cek masa maaya ta cəved e ba.

²¹ Daa ŋgene na, akwar fa kam cek hay malamba masa fa pakwar hwaray wure kede. Kaa cek maaya masa akwar ma hətam da hwad a na, me? Sasəkar cek hay a ŋgene na, fa handawa meməcey a ray akwar jak, ba diya?

²² Wure kede na, Gazlavay ta pəskakwar sem daa beke ŋga mebørey. Anda kede, akwar ndəhay ma ka sləra ŋga Gazlavay. Cek maaya masa akwar ma hətam na, ara menjey akwar maaya ma mbafar a Gazlavay. Asaya, menjey akwar a, a da vəlkwar heter mendəvey ba ŋga sərmataw.

²³ Nəka, cek mehətey fa mebørey na, ara meməcey. Ama cek masa Gazlavay ma vəlda ŋga maaya na, ara heter mendəvey ba maja aləkwa macəmkaya ta Yesu *Kəriste, Bay aləkwa mahura.

7

Kwakwas ŋga Mawiz a da wey da ray aləkwa saba na, ta vara?

¹ Məlma adaw hay, ya faa guzlkwar, akwar masa ma sərmara *kwakwas ŋga Mawiz. Ka sərmara kwakwas a, a wey da ray ndaw na, daa masa ndaw aha aŋga ta dey gway.

² Wakwa mey a ta ŋgwas da way zel. Daa masa zel e aa ta dey dəgəy na, ŋgwas a, aa ta cəved ŋga ley zel mekele daa ba, maja kwakwas ŋga Mawiz a vəlar cəved ba. Ama da zel e ta məcey sem na, ŋgwas a, aa ta cəved ŋga ley zel mekele, kwakwas a, a təka saba.

³ Anda kede, da ḥngwas masa zel e aa ta dey, a ley zel mekele na, ḥngene ḥngwas aha ta ley vaw sem da palah. Ama da zel e ta məcay sem na, kwakwas a, a vəlar cəved ḥnga ley zel mekele. Ḥngene, ara meley-vaw saw da palah ba.

⁴ Məlma adaw hay, ḥngada akwar na, aa letek kəne may, kwakwas ḥnga Mawiz fa wey da ray akwar daa saba. Akwar anda ndəhay maməctakaya maja *Kəriste ta məcay la aa slam a ḥnga akwar. Wure kede, akwar na, ḥngada anja, ndaw masa Gazlavay ma sləkəfadərwa daa meməcay. Akwar macəmkaya ta anja amba ka kamar sləra maaya ma mbafar.

⁵ Zleezle daa menjey aləkwa na, aləkwa fa kakwa cek hay saw anda mevel aləkwa ma wudey gway. Kwakwas ḥnga Mawiz a wuzdandakwara cek hay masa ma kar mebərey a ndaw. Masa aləkwa ma sərtakwa cek hay a la na, sasəkar aləkwa fa katakwa ma fəna ma fəna jak. Cek hay a fa həldandakwar ḥnga key sləra maaya ba ma handawa meməcay a ray aləkwa.

⁶ Zleezle aləkwa anda beke hay maja kwakwas ḥnga Mawiz, aləkwa anda ndəhay magərcatakaya daa fərsəne. Wure kede, aləkwa mapəskatakaya dasi har ḥnga kwakwas a, amba ya kakwa sləra ḥngada Gazlavay taa cəved mekele mawiya masa *Mesəfnəy ḥnga Gazlavay ma wuzdandakwara. Ya kakwa sləra ḥngada Gazlavay taa cəved magurma masa kwakwas ḥnga Mawiz ma wuzdandakwara saba.

Kwakwas ḥnga Mawiz a wuzwa na, me?

⁷ Kaa wure kede na, ya da ləvkwa kwara? *Kwakwas ḥnga Mawiz na, ara cek maaya ba daw? Kay, kəne ba. Anja da kwakwas a daa ba na, ya fa da səra mebərey daha na, daa ba. Kwakwas a, a ləvey: «Ka da kam dey fa cek ḥnga ndaw ba.» Anja da kwakwas a ta ləvey kəne daa ba na, ya səra mekey dey fa cek ḥnga ndaw na, ara mebərey la daw?

⁸ Ama kwakwas a ta wurar cəved sem a mebərey ḥnga key sləra daa yah. Mebərey a ta həldaya la ḥnga key dey fa cek ḥnga ndaw. Anja da kwakwas a daa ba na, mebərey fa da hətey gədaŋ da ray ndaw daa ba.

⁹ Zleezle daa masa ya səra mey da ray kwakwas a ba na, yah ta dey, ya fa wey ḥnga yah. Ama daa masa ya ta cənda mey da ray kwakwas a cay na, mebərey ta hətey gədaŋ sem da ray adaw.

¹⁰ Da ray ḥngene, yah na, anda ndaw maməckaya. Gazlavay ta vəldərwa kwakwas aha la amba ndəhay a

hətam heter. Ama ḥgada yah na, kwakwas a ta cəhadaya meməcəy sem a ray.

¹¹ Ama masa yah ma cənda mey da ray kwakwas a la na, kwakwas a ta wurar cəved sem a mebərey ḥga key sləra daa yah. Mebərey a ta hətey cəved sem ḥga təknaya ta fa kwakwas a. Anda kede, mebərey a ta cəhadaya meməcəy sem a ray.

¹² Fara fara, kwakwas ḥga Mawiz na, anja maaya, mebərey da hwad' a daa ba. Asaya, mey hay da ray kwakwas a na, a samawa fa Gazlavay. Ata maaya, mebərey da hwad' a daa ba. A jənta ndəhay ḥga key cek ta cəved e.

¹³ Anda kede, cek masa maaya na, a gwa ḥga handawa meməcəy a ray adaw daw? Kay, kene ba! Ma handərwa meməcəy a ray ndaw na, ara mebərey. Mebərey a ta hətey cəved sem ta fa cek masa maaya ḥga handaya meməcəy a ray. A key anda kede na, amba ndəhay a sərmara mebərey ara cek maaya ba kalah ta fa kwakwas a.

Cek maaya ta maaya ba a cəmam daa ndaw na, kwara?

¹⁴ Ya sərkwa *kwakwas ḥga Mawiz na, a sawa ta fa Gazlavay, ama aləkwa na, ndəhay magədaŋ gway. Ya ta tərkwa beke ḥga mebərey sem.

¹⁵ Fara fara, cek masa yah ma ka na, ya ka maja me na, ya səra ba, maja cek maaya masa yah ma wudey na, ya ka ba. Ama ya key na, cek masa yah ma wudey ba jak.

¹⁶ Da ya key cek masa yah ma wudey ba na, ḥgene, ya təba, ya səra kwakwas a na, anja maaya.

¹⁷ Anda kede, da ya key cek maaya ba na, ara yah ma ka ba. Ara mebərey masa daa yah ma ka cek aha.

¹⁸ Ahaw, ya səra yah ta gədaŋ ḥga key cek maaya ta cəved e na, daa ba. Anda meləvey yah na, ndaw-magədaŋ. Ya wudey ḥga key cek maaya ta cəved e, ama gədaŋ adaw daa ba.

¹⁹ Yaw, cek maaya masa yah ma wudey ḥga ka na, ya fa ka daa ba, ama ya key na, cek maaya ba masa yah ma wudey ḥga ka ba jak.

²⁰ Da ya key cek maaya ba masa yah ma wudey ḥga ka ba na, a wudey ḥga ləvey ara yah ma ka ba. Ara mebərey masa daa yah ma ka cek aha.

²¹ Ya wudey ḥga key cek maaya, ama ya da key na, cek masa maaya ba gway. Kede ara cek masa yah ma sangala daa menjey adaw.

²² Daa mevel adaw na, ya fa wudey fara fara ḥga səpa *kwakwas ḥga Gazlavay.

²³ Ama ya nəka na, cek maaya ba ma fənya ray daha. Cek aha fa təka mewulkey adaw ḥga key cek masa maaya. Cek maaya ba ha ma fənya ray a na, ta tərdaya sem ḥga beke ḥga mebərey.

²⁴ Ay! Yah na, ndaw ta matəway daa dey. Yah na, meməcvey aa da ray adaw. Ma da ləhdaya daa meməcvey a na, wa?

²⁵ Ara Gazlavay ma da ləhdaya ta fa Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste. Ara maja ḥgene, ya fa kar suse ta mevel adaw cəpa.

Anda kede, daa mewulkey adaw na, ya wudey ḥga səpa kwakwas ḥga Gazlavay. Ama maja yah ndaw-magədaŋ na, ya key na, cek masa ma handaya mebərey a ray jak.

8

Mesəfney ḥga Gazlavay a jənta ndəhay daa menjey ata na, kwara?

¹ Wure kede ndəhay masa macəmkaya ta Yesu *Kəriste na, sariya ḥga Gazlavay fa da təddata daa ba.

² Mebərey fa da hətey gədaŋ ḥga handawa meməcvey a ray aləkwa daa saba, maja gədaŋ ḥga *Mesəfney ḥga Gazlavay aa da ray aləkwa. Gədaŋ ḥga Mesəfney ḥga Gazlavay a, a vəlndakwar heter mawiya ta fa Yesu Kəriste.

³ *Kwakwas ḥga Mawiz na, a gwa ḥga key sləra anda Gazlavay ba, maja bəle ḥga ndaw-magədaŋ ta tərda kwakwas a sem ḥga cek manjar gədaŋ. Gazlavay aa ta gədaŋ ma fəna kwakwas ḥga Mawiz. Gazlavay a wuzda anja na, a wudey ḥga cəney mebərey fa sləmay anja ba səlak, a kar sariya a ndaw-magədaŋ maja mebərey anja. Anda kede, ta slərdərwa Bəzey anja la a bəla, a tərey ḥga ndaw-magədaŋ, vaw anja anda aləkwa ndəhay ma ka mebərey. Gazlavay a ka anda kede, ḥga ləhdata ndəhay daa mebərey ta fa meməcvey ḥga Bəzey anja ha. Anda kede, ta fəna gədaŋ ḥga mebərey sem ta fa Bəzey anja ha.

⁴ Gazlavay a ka anda kede na, amba ya tərkwa ndəhay ma ka cek ta cəved e fara fara anda kwakwas a ma wudey ya kakwa. Ya kakwa na, anda mewudey ḥga ndaw-magədaŋ saba, ama ya kakwa anda Mesəfney ḥga Gazlavay ma wudey.

⁵ Ndəhay ma səpam ḥga njey anda ndəhay magədaŋ ma wudam na, a wulkam mandaw mandaw da ray cek masa ma mbafatar gway. Ama ndəhay ma kam cek anda

Mesəfnay ኃga Gazlavay ma wudsey na, a wulkam mandaw mandaw da ray cek masa ma mbafar a Mesəfnay a.

⁶ Da ndaw a wulkey mandaw mandaw da ray cek masa ma mbafar gway na, a key ኃgene, a cəhadawa meməcey a ray anja. Ama da ndaw a wulkey mandaw mandaw a ray cek ma mbafar a Mesəfnay ኃga Gazlavay na, ኃgene, Gazlavay a da vəlar heter mawiya, asaya, a da njada daa zazay.

⁷ Ndəhay ma wulkam mandaw mandaw da ray cek masa ma mbafatar a vaw ata hay na, ata masa-gəra hay ኃga Gazlavay. Ata fa səpmara kwakwas ኃga Gazlavay daa ba, kwa a gwamara ኃga key sləra ta kwakwas a ba.

⁸ Ndəhay ma səpam ኃga key cek masa ma mbafatar a vaw ata hay gway na, ndəhay a, fa da mbafamar a Gazlavay daa ba.

⁹ Ama akwar na, akwar fa kam cek ma mbafar a vaw akwar hay daa ba. Ka səpam na, cek masa ma mbafar a Mesəfnay ኃga Gazlavay maja Mesəfnay a, aa da ray akwar. Ndaw masa Mesəfnay ኃga Kəriste da ray a daa ba na, ndaw aha ara ndaw ኃga Kəriste ba.

¹⁰ Da Kəriste aa daa mevel akwar na, Mesəfnay ኃga Gazlavay a vəlkwar heter mawiya la maja aa ma pakwar ኃga ndəhay maaya fa mey anja. Kwa ka məcam la, vaw akwar a zey la maja mebərey na, ka hətam heter mawiya la.

¹¹ Asaya, da Mesəfnay ኃga Gazlavay ma sləkədərwa Yesu Kəriste daa meməcey aa da ray akwar na, ኃgene Gazlavay a da sləkədərwa daa meməcey may. Anda keđe, a da sləkədərwa ha na, ta gədaŋ ኃga Mesəfnay anja masa da ray akwar a.

¹² Məlma adfaw hay, ara maja ኃgene si ya njakwa anda Mesəfnay ኃga Gazlavay ma wudsey, ba na, anda vaw aləkwa ma wudsey ba.

¹³ Yaw, da akwar fa kam cek masa ma mbafar a vaw akwar gway na, ka məcam la. Ama da akwar fa vəlmər cəved a Mesəfnay ኃga Gazlavay ኃga jənkwar ኃga mbəkda mekey cek hay maaya ba na, ኃgene, ka hətam heter mawiya la.

¹⁴ Ndəhay cəpa masa ma vəlmər cəved a Mesəfnay ኃga Gazlavay ኃga wey da ray ata na, ndəhay a ኃgene, ara bəza hay ኃga Gazlavay.

¹⁵ Mesəfnay masa akwar ma təbmara ኃga wey da ray akwar a na, fa da tərdakwar ኃga beke hay daa ba, akwar

fa da njam ta mandərzay daa dey daa saba. Ama Mesəfnay ŋga Gazlavay a, a da tərdakwar ŋga bəza hay ŋga Gazlavay, a da jənndakwar ŋga zəla Gazlavay a: «Aba», anda meləvey, «Papay.»

¹⁶ Mesəfnay a, fa wuzdandakwara daa mevel aləkwa na, aləkwa bəza hay ŋga Gazlavay fara fara.

¹⁷ Ahaw, aləkwa na, bəza hay ŋga Gazlavay. Anda kede, ya hətkwa cek masa anja ma bəda maja aləkwa la. Ya da hətkwa cek aha na, bama daa slam a ta Kəriste maja da aləkwa ma sərkwa banay la bama ta Kəriste na, ya da njakwa bama ta anja daa slam anja mewedey may.

Mey da ray mewedey ŋga Kəriste

¹⁸ Ya səra, banay masa aləkwa ma sərkwa wure kede kaa na, ara cek mecəhe ŋga tede. Fara fara, slam-mewedey ŋga Gazlavay masa aa ma vəldandakwara na, anja maaya, a wam ta banay masa aləkwa ma sərkwa wure kede ba.

¹⁹ Cek hay tabiya masa Gazlavay ma katərwa na, cek hay a fa səkwmara dər masa Gazlavay ma da wuzdatərwa bəz anja hay daa slam anja mewedey amba dər a, a wuswa fiyaw fiyaw.

²⁰ A səkwmara maja cek hay tabiya masa Gazlavay ma katərwa na, ta təram sem ŋga cek ŋga tede. Ara cek hay a ma wudam ŋga key kəne ba, ama ara Gazlavay ma la har anja da ray ata. Ta ŋgene he cəpa, fa səkwmara Gazlavay ŋga ka sləra anja da ray ata cənja.

²¹ Sləra ha na, ara Gazlavay ma da pəskatərwa dasi har ŋga ndaw ma nəsta, ma tərdata ŋga beke. Anda kede, cek hay a tabiya a da hətam mewedey ŋga Gazlavay bama daa slam a ta bəza hay ŋga Gazlavay. A da wam ŋga ata anda bəza hay ŋga Gazlavay.

²² Ya sərkwa dəga mezley ŋga bəla haa wure kede, cek hay tabiya masa Gazlavay ma katərwa na, fa səram banay, a njaram anda ŋgwas ma da ye.

²³ Ma səram banay a daa masa ata fa səkwmara na, ara cek hay a daada ba, ama aləkwa may fa njarakwa daa mevel aləkwa. Aləkwa na, ndəhay masa Gazlavay ma vəlndakwar Mesəfnay anja teesed da ray cek hay mekele masa anja ma da vəldandakwara. Anda kede, aləkwa fa səkwakwa pas masa Gazlavay ma da tərdandakwar ŋga bəz anja hay fara fara, a da pəskandakwar dasi har ŋga ndaw ma nəsndakwar, amba kwa waawa a wey ray anja.

²⁴ Gazlavay ta ləhdandakwar sem daa meborey ama ya sərtakwa cek hay masa Gazlavay ma da ka da ray aləkwa tabiya ba aranj. Aləkwa fa sərkwa fara fara ya hətkwa cek hay a la. Da ndaw ta hətar cek masa aa ma səkwa sem ta dey anja na, a səkwa cek aha saba maja cek aha aa fa dey anja cay. Ma da səkwa cek masa anja ma hətar sem ŋene na, wa dəba wa?

²⁵ Aləkwa na, fa səkwakwa cek masa aləkwa ma hətkwa ta dey aləkwa daa ba aranj. Anda kede, ya bəskwa mevel ŋga səkwa cek aha ta zazay.

²⁶ *Mesəfney ŋga Gazlavay fa jənndakwar may, maja aləkwa gədaŋ pəreh daa cəved ŋga Gazlavay. Kwa ya sərkwa cek masa aləkwa ma daa cəfəfakwa fa Gazlavay ba. Ama Mesəfney ŋga Gazlavay a, ta ray anja, fa dərar dangay a Gazlavay aa slam a ŋga aləkwa. Aa cəfəfa Gazlavay ta mevel pal, aa guzlar a Gazlavay ta mey masa ma fənar ray a ndaw-magədaŋ ŋgaa guzley.

²⁷ Gazlavay ma səra cek daa mevel ŋga ndaw na, a cənda cek masa Mesəfney anja ma wudey, maja Mesəfney a faa cəfəfa Gazlavay amba a jənta ndəhay anja hay anda Gazlavay ma wudey.

²⁸ Ngada ndəhay ma wudmara Gazlavay, ndəhay masa Gazlavay ma zəlta ŋga key cek anda anja ma wudey na, ya sərkwa cek hay tabiya masa ata ma hətam na, ara Gazlavay ma ka amba a tərey ŋga cek maaya ŋgada ata.

²⁹ Dəga zleelzle na, Gazlavay ta walata ndəhay anja hay cay. Asaya, ara anja ma wudey ŋga tərdata ndəhay anja hay a anda Bəzey anja. A ka anda kede na, amba Bəzey anja a tərey bəzey maa-mey-ndaw da wuzlah ndəhay ŋga Gazlavay masa anda məlmaŋ hay ga.

³⁰ Yaw, ndəhay masa Gazlavay ma walata ŋgene na, Gazlavay ta zəltərwa la ŋga key ndəhay anja hay may. Daa masa aa ma zəlta ha na, ta pata la ŋga ndəhay maaya fa mey anja may. Asaya, ndəhay masa aa ma pata ŋga ndəhay maaya fa anja na, ta handata sem aa slam anja mewedey may.

Gazlavay a wudndakwar mandaw mandaw

³¹ Kaa wure kede na, mey mambəkakaya ŋga ləvey daha saya daw? Gazlavay aa ta aləkwa, kaa ma da gwa a ray aləkwa na, wa?

³² Gazlavay ta bədərwa Bəzey anja daa ba, ama ta slərdərwa la a bəla ŋga məcəy maja aləkwa tabiya. Anda

Gazlavay ma slerdandakwara Bəzey anja na, fara fara a vəldandakwara cek hay tabiya la may.

³³ Ma gwa ɳga mbədstar ray ɳgada ndəhay masa Gazlavay ma walata na, wa? Kwa ndaw pal ma gwa daa ba, maja ara Gazlavay ma tərdata ɳga ndəhay masa maaya fa mey anja.

³⁴ Ndəhay masa Gazlavay ma walata na, ma gwa ɳga təddata ta sariya na, wa? Kwa ndaw pal ma gwa daa ba, maja Yesu *Kəriste ta məcsey la, ta sləkdfawa sem daa meməcsey, wure kede aa manjakaya ta har-zəmay ɳga Gazlavay, fa dərey dəngay maja aləkwa.

³⁵ Ma da wunkandakwar ta Kəriste amba a wudndakwar saba na, me? Kwa aləkwa daa banay, kwa mewulkey fa həbndakwar ray, kwa ndaw a cakalafandakwar mey, kwa aləkwa daa may, kwa aləkwa daa viya, kwa anja ndaw a wudey ɳga kandakwar cek maaya ba, kwa ndaw a kədndakwar vagay na, cek hay a cəpa ɳgene, a gwa ɳga wunkandakwar ta Kəriste ba.

³⁶ Anda mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, ma ləvey:

«Bay Gazlavay, ndəhay fa səpmandar mandaw mandaw
ɳga kədey vagay maja ala ndəhay akah hay.

Fa mey ɳga ndəhay na,

ala * anda təbaŋ hay masa ma handamata ɳga hərey.»

³⁷ Ta ɳgene he cəpa, ya kakwa bay-gula la da ray banay hay a ɳgene tabiya ta gədaŋ ɳga ndaw ma wudndakwar kalah.

³⁸ Ahaw, ya səra fara fara cek ma gwa ma wunkandakwar ta ndaw masa ma wudndakwar kalah ha na, daa ba. Kwa ya məckwa, kwa aləkwa ta dey, kwa maslan hay ɳga Gazlavay, kwa gədaŋ ɳga bay hay masa da bəla kede ta gədaŋ ɳga mesəfney hay masa daa memed, kwa cek hay ma kam wure kede ta cek hay ma da kam ɳgada fa mey,

³⁹ kwa maazla hay da gazlavay da vad, kwa daa vəged ɳga awaw magaza, kwa cək wura wura mekele masa Gazlavay ma katərwa, kwa meeme cəpa a gwa ɳga wunkandakwar ta mewudey-vaw ɳga Gazlavay ba. Ara mewudey-vaw masa anja ma wuzdərwa ta fa Yesu Kəriste, Bay aləkwa Mahura.

9

Mey da ray Israyel hay, ndəhay masa Gazlavay ma walata

¹ Mey masa yah ma daa guzlda kede na, ara mey fara fara, ya mbərzley ba, maja yah na, ndaw ḥja *Kəriste. Asaya, *Mesəfnəy ḥja Gazlavay fa wa mewulkey adfaw, mewulkey adfaw a fa wuzda, mey masa yah ma kada kede na, ara mey fara fara.

² Ya wudsey ḥja ləvey na, mewulkey fa da kədya, mevel fa caya mandaw mandaw

³ da ray səkway adfaw hay *Jəwif hay. Ala na, ḥja way ala pal. Da Gazlavay a səra na, ḥja nəsyə, ḥja wunkandar ta Kəriste amba məlma adaw hay Jəwif a diyam.

⁴ Ata daa səkway ḥja *Israyel hay. Gazlavay ta walata sem ḥja təram bəz anja hay, ta wuzdatara gədañ anja la, ta jəwam mey la ta ata, ta wuzdatara kwakwas anja la, ta wuztar cəved la amba a dərmər dəngay, ta wuzdatara cek maaya masa aa ma ləvey a da vəldatara heyey la.

⁵ Ata na, ndəhay daa səkway ḥja papañ ḥja papa aləkwa hay zleezle *. Yesu Kəriste may, daa masa anja ndaw-magədañ na, anja ndaw daa səkway a. Ama ta ḥjene he cəpa na, ta təbmara mey anja daa ba. Kəriste he na, ara ndaw ma wata cek hay tabiya. Anja ndəhay ḥja həlmamara Gazlavay ḥja sərmataw. Amen.

⁶ Ya wudsey ḥja ləvey mey masa Gazlavay maa guzlda na, ta key anda aa ma ləvey daa ba na, kəne ba. Mey a ta key la. Ama ya wudsey ḥja ləvey, Israyel hay na, ara ndəhay ḥja Gazlavay cəpa ba.

⁷ *Abərahəm ta yeysə bəza hay la. Ama bəza hay a cəpa na, ara bəz anja hay fara fara anda Gazlavay ma ləvey ba, maja Gazlavay taa guzlar la zleezle a Abərahəm a, a ləvar: «Ara ta fa bəza hay ḥja bəz akah *Izak, sləmay akah ma da zəley.»

⁸ Anda meləvey, bəza hay masa Abərahəm ma yatərwa na, ata tabiya bəza hay ḥja Gazlavay ba. Ama bəza hay ḥja Gazlavay fara fara na, ara bəza hay masa Abərahəm ma yatərwa maja Gazlavay ma ləvar a da vəlar bəza hay ga heyey.

9:2 9.2-3 Mab 32.32 **9:4 9.4** səkway ḥja Israyel hay: Mab 4.22; Aw 11.1; **gədañ ḥja Gazlavay:** Mab 16.10; 24.16-17; 40.34-35; **mejəwey-mey:** MC 17.7; Mab 24.7-8; **kwakwas anja:** Mab 20-24; **Gazlavay a da ka cek anda anja ma ləvey:** 3.2, 4; 4.13, 17; Gal 3.6, 14 *** 9:5 9.5** papañ ḥja papa aləkwa hay: Anda meləvey, Abərahəm, Izak, len Jakwap ta bəz anja hay kuraw a ray a cew. **9:5 9.5** 15.8; Mab 3.6, 15; **Kəriste:** Mt 1.1; Rm 1.3-4 **9:6 9.6** 3.3-4; 2.28-29 **9:7 9.7** MC 21.12; Mt 3.9 **9:8 9.8** Gal 3.7; 4.23

⁹ Mey masa Gazlavay ma ləvar a Abəraham a zleezle a da vəlar cek heyey na, mey a, a ləvey: «Haa kasl səfed anda kede na, ya vəhwa la. Daa ɳgene, Sara ta yawa bəzey mezəle cay.»

¹⁰ Yaw, ara ɳgene daada ba. Rebeka may, ta yawa la, a yawa bəza hay cew. Ata ɳga papa ata pal. Papa ata ha na, ara dede aləkwa Izak zleezle.

¹¹⁻¹² Gazlavay a ləvar a Rebeka: «Bəzey mahura na, a da kar sləra ɳgada mecəhe.» Gazlavay maa guzlar anda kede na, daa masa bəza hay a, a sərmara ma key cek masa maaya ta maaya ba, ba aran, ara daa masa ata da hwad mama ata dəagay. Gazlavay ma ləvey anda kede na, ɳga wuzda anja na, fa key cek mandaw mandaw anda aa ma wudey. A weley ndaw masa aa ma wudey. A walata na, majə sləra masa ndaw a ma ka ba.

¹³ Anda mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay ma ləvey:

«Ya weley na, Jakwap. Ezayu na, ya wuda ba.»

¹⁴ Da kəne na, ya da ləvkwa kwara dəba wura? Gazlavay a na, ara ndaw ma key cek ta cəved e ba dəba daw? Kay, kəne ba!

¹⁵ Gazlavay ta ləvar la a *Mawiz zleezle: «Da ya wudey ɳga key maaya a ndaw na, ya ka. Asaya, da ya wudey ɳga sərey dey-ceceh fa ndaw na, ya sərfar.»

¹⁶ Anda kede, da Gazlavay a kar maaya a ndaw na, ara majə ndaw a ma wudey ba, asaya, majə sləra ɳga ndaw a ma ka ba, ama ara majə Gazlavay ma sərfar dey-ceceh.

¹⁷ Daa dərewel ɳga Gazlavay na, Gazlavay a ləvar a *Farawaŋ, bay ɳga *Ejip: «Yah ma paka aa bay na, amba ya wuzdərwa gədan adfaw ta fa kah, asaya, amba ndəhay da bəla cəpa a zəldamaya sləmay.»

¹⁸ Anda kede, Gazlavay a gwa ɳga sərfar dey-ceceh a ndaw masa aa ma wudey, asaya, a gwa ɳga tərda ndaw ɳga macarakaya anda aa ma wudey.

Gazlavay a gwa ɳga key cek anda aa ma wudey

¹⁹ Da kwa ndaw a da ləvyə: «Da anda kede na, Gazlavay a mbədstar ray a ndəhay na, fa me dəba me? Ndəhay a gwamara ɳga təkmara cek masa aa ma wudey ɳga ka daw?»

²⁰ Kah ndaw-magədaŋ ɳga tede, kah na, wa may wa, amba ka kada yawa ta Gazlavay na! Məngayak maləmkaya

na, a gwa ḥga ləvar a ndaw ma ləma: «Ka ləmya anda kede na, maja me daw?» Kay, a gwa ba!

²¹ Ndaw ma ləma mangayak a gwa ḥga key cek ta hahay ḥga meləmey anda aa ma wudey. A gwa ḥga wunka hahay a cew, pal a ləmda mangayak wal membey kalah, lanjar may, a ləmda mangayak masa saw kəne.

²² Yaw, da Gazlavay a ka anda ndaw ma ləma mangayak na, mey akah da hwad a me? Gazlavay a wudey ḥga wuzdərwa na, anja fa cey mevel da ray ndəhay, asaya, a wudey ḥga wuzdərwa gədaŋ anja a ndəhay. Ama ndəhay masa anja anja ma da cey mevel da ray ata ta masa anja ma da katar sariya ḥgaa zəddata na, fa bəsta kwa ara mey ba cənja.

²³ Gazlavay fa bəsta na, amba a wuzdatara gədaŋ anja a ndəhay. A wudey ḥga pa gədaŋ anja ha a ray ndəhay masa anja ma sərfatar dey-ceceh. Ta difyta la dəga zleelze amba a hətam gədaŋ anja ha.

²⁴ Ndəhay a na, ara aləkwa. Gazlavay a zəlndakwar na, da wuzlah ndəhay *Jəwif hay daada ba, ama da wuzlah ndəhay daa səkway mekele hay may.

²⁵ Ara anda Gazlavay maa guzley ta mey Awze, *ndaw ma təla mey anja, ma ləvey:

«Ndəhay masa ata ndəhay adfaw hay zleelze ba na,
ya da zəlta ndəhay adfaw hay.

Ndəhay masa ya wudsta ba zleelze na,
ya da zəlta ndəhay adfaw hay mawudtakaya kalah.

²⁶ Daa slam masa yah ma ləvtar la a ndəhay:

“Akwar ndəhay adfaw hay ba” na,
yah, Gazlavay masa ta dey,

ya da zəlta “bəz adfaw hay”..»

²⁷ *Izay, ndaw ma təla mey ḥga Gazlavay may, taa guzley la da ray *Israyel hay, a ləvey: «Anja kwa Israyel hay ata ga a sləfam ba anda mawurbay da wayam na, Gazlavay a da ləhey daa mebərey na, ndəhay nekədsey da wuzlah ata gway.

²⁸ Fara fara Bay Gazlavay a da ka sləra anja cəpa fiyaw fiyaw da bəla anda aa ma ləvey.»

²⁹ Yaw, anda Izay a maa guzley dəga zleelze saya, a ləvey:
«Da Bay Gazlavay ma wa slam da vad tabiya
ta mbəkndakwar ndəhay nekədsey
daa səkway aləkwa daa ba na,
anja ḥgene, ya ta paslakwa sem sle’

anda ndəhay daa berney ɳga Sadawm ta ɳga Gwamar.»

Mey da ray mepey Yesu ɳga ndaw fara fara

³⁰ Kaa wure kede, ya da ləvkwa na, kwara? Ya ləvkwa ndəhay *Jəwif hay ba na, fa səpam cəved amba Gazlavay a pata ɳga ndəhay maaya fa mey anja na, daa ba. Ama Gazlavay a pata ɳga ndəhay maaya fa mey anja na, maja ata ma pamara *Kəriste ɳga ndaw ata fara fara.

³¹ *Israyel hay na, fa səpam *kwakwas ɳga Mawiz amba Gazlavay a pata ɳga ndəhay maaya fa mey anja. Ama ta hətam amba a pata ɳga ndəhay maaya fa mey anja ha anda kwakwas a ma wudey na, daa ba.

³² Ta hətam daa ba maja me? Maja a wulkam Gazlavay a da pata ɳga ndəhay maaya fa mey anja na, ta fa cek masa ata ma kamara gway. Fa pamara Gazlavay ɳga ndaw ata fara fara na, daa ba. Anda kede, salay ata ta kədsey sem fa anjwa mekey mecembedey a ndəhay,

³³ anda mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay ma ləvey:

«Nəka, daa berney ɳga Siyanw na,
ya da pey anjwa mekey mecembedey a ndəhay,
ara anjwa ma tədfdata ndəhay.

Ama kwa waawa ma zlembey ta anjwa † ha na,
a zəley marava daa ba səlak.»

10

Mey da ray Jəwif hay ma da ləham

¹ Məlma adfaw hay, cek masa yah ma wudey ta mevel adfaw cəpa na, anja Gazlavay ɳga ləhdata səkway adfaw hay *Jəwif hay daa mebərey. Ya fa dərey dəngay mandaw mandaw maja ata.

² Ya gwa ya ləvey ata na, ta vəldamara ray ata la ta mevel ata cəpa ɳga səpey cəved ɳga Gazlavay. Kwa ta səpmara cəved e la ta mevel ata cəpa na, ama ta sərmara cəved masa fara fara na, daa ba.

³ Ata ta sərmara ɳga səpey cəved masa amba Gazlavay a pata ɳga ndəhay maaya fa mey anja na, daa ba. A səpam amba Gazlavay a pata ɳga ndəhay maaya fa mey anja na, ta fa cek hay masa ata ma kamara ta har ata gway. Anda kede, cəved fara fara masa Gazlavay ma da pata ɳga ndəhay maaya fa mey anja na, a wudəm ba.

9:29 9.29 Iz 1.9 9:30 9.30 10.20 9:31 9.31 10.2-3 9:32 9.32 4.4-5 † 9:33

9.33 anjwa: A wudey ɳga ləvey Yesu. Kwa waawa ma zlembey ta anjwa ha na, anda meləvey, kwa waawa ma təba mey ɳga Yesu a. **9:33 9.33 Iz 8.14; 28.16; 1Pi 2.6-8 10:1 10.1 9.1-3 10:2 10.2 SNM 22.3 10:3 10.3 1.17**

⁴ Fara fara, dëga *Kériste ma sawa a bëla na, gëdanj ñga *kwakwas ñga Mawiz ta ndëvey sem. A key anda kede, amba Gazlavay a pey ñga ndëhay maaya fa mey anja na, ndëhay ma pamara ñga ndaw ata fara fara.

Mey da ray ndëhay daa sëkway wura wura ma da lëham

⁵ Masa *Mawiz maa guzley zleezle da ray ndaw ma wudey amba Gazlavay a pa ñga ndaw maaya fa mey anja majaa aa ma sëpa kwakwas anja na, a lëvey: «Ndaw ma sëpa kwakwas a mandaw mandaw, ma rësa ba sëlak na, a hëtey heter la ta fa kwakwas a.»

⁶ Ama cëved amba Gazlavay a pa ndaw ñga ndaw maaya fa mey anja majaa aa ma pa ñga ndaw anja fara fara na, cëved e anja wal. Mawuzlalakaya daa dërewel ñga Gazlavay da ray cëved e, a lëvey: «Kah ndaw-magëdanj, ka da wulkey daa mevel akah, ka lëvey ma da tëpey a gazlavay a vad na, wa?» na, ka da lëvey këne ba. Anda melëvey, ka da lëvey «Ma da tëpey a gazlavay a vad ñga bërnjadërwa *Kériste na, wa?» na, ka da lëvey këne ba.

⁷ Asaya, «Ma da gwa ñga mbëzey a wuzlah ndëhay mamëctakaya na, wa?» na, ka da lëvey këne ba may. Anda melëvey, ka da wulkam amba ndaw a daw a wuzlah ndëhay mamëctakaya ñga zëlwa Kériste na, këne ba.

⁸ Mawuzlalakaya daa dërewel ñga Gazlavay, a lëvey: «Mey ñga Gazlavay aa da cakay akah, ba na, dërenj ta kah ba. Aa da baazlam akah ta daa mevel akah.» Yaw, mey a na, ara mey masa ala ma wuzdamatara ñgada ndëhay amba a tëbmara.

⁹ Da kah ta mey akah, kah maa guzley la fa mey ñga ndëhay, ka lëvey: «Yesu na, ara Bay Mahura,» asaya, da ka ta tëba la ta mevel akah cëpa Gazlavay ta slëkdadërwa sem daa memëcye na, ñgene, Gazlavay a lëhdaka la.

¹⁰ Ndaw ma pa Gazlavay ñga ndaw anja fara fara la na, Gazlavay a, a pa ndaw aha ñga ndaw maaya fa mey anja la. Asaya, ndaw maa guzley ta mey anja, a lëvey: «Yesu ara Bay Mahura» na, Gazlavay a lëhda ndaw a la.

¹¹ Ahaw, mawuzlalakaya daa dërewel ñga Gazlavay, a lëvey: «Kwa waawa ma pa Gazlavay ñga ndaw anja fara fara na, a zëley marava daa ba sëlak.»

¹² Anda kede, ndaw *Jëwif ta ndaw Jëwif ba na, ata letek. Ata cëpa bay ata na, pal, ara Bay Mahura, ndaw ma katar maaya daa masa ata faa cëfdamara ñga jënta.

13 Anda mawuzlalakaya daa cferewel ɳga Gazlavay, ma ləvey: «Kwa waawa maa cəfda Bay Mahura ɳga ləhda na, Bay Mahura ha a ləhda la.»

14 Kaa da ndəhay ta pamara Bay Mahura ha ɳga ndaw ata fara fara daa ba na, a daa cəfdamara ɳga ləhdata na, kwara? Yaw, kaa da ndəhay ta cəndamara mezəley ɳga Bay Mahura ha daa ba na, a da pamara ɳga ndaw ata fara fara ha na, kwara? Asaya, kaa da ndaw ta wuzey mey da ray Bay Mahura ha daa ba na, ndəhay a da cəndamara mey da ray a na, kwara?

15 Kaa da ndəhay maslərdatakaya ɳga wuzey mey a daa ba na, a da wuzdamara mey da ray Bay Mahura ha na, kwara? Anda mawuzlalakaya daa cferewel ɳga Gazlavay, ma ləvey: «Cek ma mbey anda ndəhay ma diyam ɳga wuzey *Mey-maaya-mawiya a ndəhay na, daa ba.»

16 Ama ndəhay tabiya ta təbmara Mey-maaya-mawiya ha aa mevel ata na, daa ba. Ara anda *Izay, *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay maa guzley zleezle, ma ləvey: «Waa Bay Gazlavay, ma təba mey ala masa ala ma wuzdamara da ray akah na, wa?»

17 Anda kede, amba ndaw a təba mey ɳga Gazlavay na, si a cənda mey a la dəgay. Mey masa aa ma cənda ha na, ara mey ɳga Kəriste.

18 Da anda kede na, ya wudey ɳga səra Jəwif hay na, ta jəkam sləmay fa Mey-maaya-mawiya ha daa ba fara daw? Fara fara, ta jəkam sləmay la. Ara anda mawuzlalakaya daa cferewel ɳga Gazlavay, ma ləvey:

«Ndəhay ta diyam la ɳga wuzey mey ɳga Gazlavay
da bəla tabiya.

Day ata ta cəney la aa wura aa wura cəpa,
kwa aa slam masa dərenj.»

19 Ya wudey ɳga səra saya, *Israyel hay na, ta cəndamara mey a daa ba fara daw? Fara fara ta cəndamara la, ama ta gəmam ɳga təbmara daa ba. Ya səra anda kede na, maja Gazlavay taa guzltar la dəga zleezle ta mey Mawiz, a ləvey:
«Ya da tərdakwar ɳga ndəhay ma ka səlen

fa ndəhay daa səkway hay saw kəne.

Ya da ka amba mevel akwar a cey a ray ndəhay
masa daa səkway hay manjar leŋges.»

20 Fa dəba ha Izay may, ta zlurey ɳgaa guzley daa ba, a ləvey:

«Gazlavay a ləvey:

Ndəhay masa ta səpmaya daa ba na,

ta hətmaya la ta dey ata.

Ya ta wuzda vaw adfaw la ḥgada ndəhay

masa kwa maa cəfdamara mey adfaw daa ba.»

21 Da ray ndəhay Israyel hay na, Gazlavay taa guzley la saya ta mey Izay, a ləvey:

«Ya vərndey hipas, har adfaw mawurkaya

ŋga təbtərwa ndəhay ma kam həma a ray adfaw amba a vəhmawa, ama ata ta cənmaya mey daa ba.»

11

Mey da ray Gazlavay ma sərfatar dey-ceceh a Israyel hay

1 Yaw, ya wudey ḥga səra saya, da anda kaa na, Gazlavay ta mbədstar dəba sem a ndəhay anja hay *Israyel hay daw? Kay, daa ba səlak! Yah ray adfaw na, yah ndaw Israyel, yah daa səkway ḥga Benjameñ. Benjameñ e may, ara ndaw daa səkway ḥga *Abərahām.

2 Fara fara, Gazlavay ta mbədstar dəba a ndəhay anja hay Israyel hay masa aa ma walata dəga zleezle na, daa ba. Ka sərfadamara mey mawuzlalakaya daa derewel ḥga Gazlavay da ray *Eli ma təway fa mey ḥga Gazlavay maja Israyel hay heyey saba daw? A ləvey:

3 «Waa Bay Gazlavay, ta kədmata ndəhay ma təla mey akah hay sem cəpa vagay, mendərey yah pal taava adfaw. Fa səpmaya ḥga kədəy vagay may. Asaya, ta bəzlmata slam hay mefəkey cek ḥgada kah sem.»

4 Kaa Gazlavay a mbəd dara a Eli a na, kwariya? A mbəd dara, a ləvar: «Kay, mendərey kah pal taava akah ba! Ya ta bəy ndəhay gabal maasala la ḥgada yah. Ara ndəhay masa ta namar ray ḥgada kuley mezəley Bal daa ba.»

5 Yah, Pawl, ya fa ləvkwar, kwa haa wure kede na, anja letek kəne may, Gazlavay ta mbəkey ndəhay siya la da wuzlah Israyel hay masa anja ma walata maja anja ma sərfatar dey-ceceh.

6 Gazlavay a walata ndəhay a na, maja anja ma sərfatar dey-ceceh, ba na, maja sləra ata ba. Anja da a walata maja sləra ata na, ḥgene ta sərfatar dey-ceceh daa ba.

7 Kaa wure kede, mey a, a wudey ḥga ləvey na, kwara? Israyel hay na, ta hətam cek masa ata ma səpmara na, daa ba, si ndəhay nekədsey masa Gazlavay ma walata na, ta hətam la. Har-gədañ ḥga ndəhay da wuzlah ata na, ta wudəm ḥga cəndamara day ḥga Gazlavay na, daa ba.

⁸ Anda mawuzlalakaya daa d̄erewel ŋga Gazlavay, ma l̄evey: «Gazlavay ta ŋḡordatara ray ata sem, ta wulfatara dey ata sem, ta d̄ezltara sl̄emay ata sem, haa wure kede ata k̄one c̄enja.»

⁹ Bay *Davit taa guzley la saya, a l̄evey:
 «Cek hay masa ata ma z̄emamara ŋgene na,
 ŋga k̄erzata fa d̄ay anda ŋgam-ŋgam ma k̄erzey cek,
 anja ŋga t̄orey ŋga v̄eged amba a t̄edam a hwad a,
 a s̄oram banay t̄ede fa sl̄era ata.

¹⁰ Anja dey ata ŋga wulfey amba a h̄etmar dey saba,
 anja ŋga ḡebdamara d̄eba mandaw mandaw
 majā banay ata.»

¹¹ Ya wudey ŋga s̄era mey a saya, *J̄ewif hay ma zlan̄gadām daa c̄oved ŋga Gazlavay na, ta zlan̄gadām sem ŋga tar fara daw? Kay, daa ba s̄elak. Ama majā meb̄erey masa ata ma kamara na, nd̄ehay masa J̄ewif hay ba hay ata ta c̄oved ŋga l̄hey daa meb̄erey. A key anda ŋgene na, amba J̄ewif hay a, a kam s̄elenj ta nd̄ehay masa J̄ewif hay ba hay.

¹² J̄ewif hay ta kam meb̄erey la, majā ŋgene, Gazlavay ta katar maaya la a nd̄ehay da b̄ela tabiya. J̄ewif hay ta zlan̄gadām sem daa c̄oved ŋga Gazlavay, majā ŋgene, Gazlavay ta', a p̄estar mey a nd̄ehay masa J̄ewif hay ba hay. Yaw, da Gazlavay ta katar maaya la a nd̄ehay masa J̄ewif hay ba hay majā J̄ewif hay ta zlan̄gadām sem daa c̄oved anja na, kaa wara a katar maaya ma f̄ena ta pas masa nd̄ehay J̄ewif hay tabiya ma da v̄ehmawa fa v̄eda ŋga l̄hey, ba daw?

Mey da ray nd̄ehay masa J̄ewif hay ba hay ma da l̄eham

¹³ Wure kede, ya wudey ŋgaa guzlkwar ŋgada akwar nd̄ehay masa *J̄ewif hay ba hay. Yah na, *ndaw-mesl̄erey ŋga Yesu masa Gazlavay ma sl̄erd̄erwa ŋga wuzey mey ŋgada akwar nd̄ehay masa J̄ewif hay ba hay. Ya faa s̄emey ga da ray sl̄era adaw a.

¹⁴ Ya wudey na, s̄ekway adaw hay J̄ewif hay a n̄ekam dey fa sl̄era masa yah ma ka da wuzlah nd̄ehay masa J̄ewif hay ba hay, a s̄epam c̄oved amba Gazlavay a l̄ehdata may.

¹⁵ Masa Gazlavay ma mb̄ed̄tar d̄eba sem a nd̄ehay adaw J̄ewif hay na, ta', a c̄emtar d̄ay ŋga nd̄ehay siya da b̄ela ta anja ray anja. Da anda kede na, ta pas masa Gazlavay ma da t̄ebta aa slam a na, ma da key na, me? Cek maaya a key la. Nd̄ehay masa mam̄ectakaya a sl̄ekd̄amawa la daa mem̄ecay.

¹⁶ Sèrmara, da ta cam peñ la teesed ñga vøley ñgada Gazlavay na, peñ e siya tabiya na, ara ñga Gazlavay a may. Asaya, da a vølmar slaslalay hay ñga wudez na, mey-har hay ñga wudez e cëpa ñgada anja may.

¹⁷ Sèkway ñga *Israyel hay na, anja anda wudez maaya marøvkaya masa mey-har hay siya madøslakaya. Ama akwar masa Jøwif hay ba na, akwar anda mey-har hay ñga wudez saw manjøbtakaya fa wudez maaya marøvkaya masa mey-har hay siya madøslakaya heyey. Wure kede, ka da høtam cek maaya maja akwar manjøbtakaya fa wudez maaya heyey.

¹⁸ Da anda kaa na, ka da røsmata ndøhay masa anda mey-har hay ñga wudez madøslakaya ñgene ba. Akwar fa zlapam da ray ata na, maja me? Akwar na, mey-har hay gway. Ma kørza slaslalay na, ara mey-har hay ba, ama ara slaslalay ma kørza mey-har hay, ba diya?

¹⁹ Da kwa ndøhay siya da wuzlah akwar a daa guzlam, a løvam: «Gazlavay a døslda mey-har hay a na, amba a njøbey yah aa slam aha.»

²⁰ Ahaw, kène fara. Ama Gazlavay a døslda na, maja ata ma pamara ñga ndaw ata fara fara daa ba. Yaw, anja ma njøbkwar aa slam ata na, maja akwar ma pamara ñga ndaw akwar fara fara. Maja ñgene, ka da zlapam saba, ama maaya na, ka zluram ta Gazlavay.

²¹ Jøwif hay na, ara ndøhay masa mapatakaya anda mey-har ñga wudez masa maaya. Da Gazlavay ta sørfatar dey-ceceh daa ba na, ka wulkam a sørfakwar dey-ceceh la daw?

²² Nøkmara, Gazlavay na, a gwa a key maaya a ndaw, asaya, a gwa a cey mevel a ray ndaw may. Anja na, fa cey mevel da ray ndøhay masa ma zlañgadam sem daa cøved anja. Ama faa hømdakwar, akwar ndøhay masa daa cøved anja. Si ka kamar cek ma mbafar mandaw mandaw, da daa ba na, a da døslkwar anda mey-har hay ñga wudez e may.

²³ Jøwif hay na, da ata ta vøhmawa sem aa cøved ñga Gazlavay, a pamara ñga ndaw ata fara fara na, Gazlavay a, a njøfta la aa slam ata fa wudez masa maaya heyey saya, maja Gazlavay aa ta gøðan ñga vøhdatørwa, a njøfta aa slam ata cønja.

²⁴ Akwar ndøhay masa Jøwif hay ba, akwar na, anda mey-har hay ñga wudez saw da ley masa ma døslmørwa ñga njøbey fa wudez masa maaya. Yaw, da Gazlavay ta gwa ñga ka cek masa ta banay anda kede sem na, ka wulkam anja

ta banay amba a vəhdatərwa Jəwif hay masa mapatakaya ta cakay heyey aa slam ata daw?

Mey da ray Israyel hay ma da ləham daa mebərey

²⁵ Məlma adfaw hay, ya wudey ka sərmara mey mabadakaya daha, amba ka pamara ray akwar ɳga ndəhay ma səra cek kalah ba. Ahaw, *Israyel hay siya na, ray ata manjərdəfakaya. Ama ta pas masa ndəhay *Jəwif hay ba hay masa Gazlavay ma wudey ɳga ləhdata ta ləham cay na, Israyel hay siya hay a na, a mbədədamara menjey ata la, a pamara Gazlavay ɳga ndaw ata fara fara.

²⁶ Anda kede na, Gazlavay a ləhdata ndəhay Israyel hay la cəpa anda mawuzlalakaya daa dərewel aŋga ma ləvey: «Ndaw ma da ləhdata ndəhay a da bawa

daa aŋgwa ɳga *Siyənjw*.

A da mbəkdatara mebərey ɳga ndəhay daa səkway ɳga Jakwap.

²⁷ Kede he na, ara *mejəwey-mey adfaw ta ata
ta pas masa yah ma da mbəkdatara mebərey ata.»

²⁸ Ata ta təbmara *Mey-maaya-mawiya daa ba, anda kede, ta təram sem ɳga masa-gəra hay ɳga Gazlavay. A key anda kede na, amba akwar ndəhay Jəwif hay ba hay na, Gazlavay a ləhdakwar daa mebərey. Ama taa slam laŋgar Gazlavay ta walata la maja ata na, ndəhay aŋga hay mawudtakaya kalah, asaya, maja ta jəwam mey la ta papanj ɳga papa ata hay zleezle.

²⁹ Da Gazlavay ta wala ndaw sem, asaya, da ta kar maaya la a ndaw a na, a da njey anda ɳgene, fa da mbədəda mewulkey aŋga daa ba.

³⁰ Akwar ndəhay masa Jəwif hay ba hay na, zleezle akwar fa namar ray a Gazlavay daa ba. Ama Gazlavay ta sərfakwar dey-ceceh la wure kede, maja ndəhay Jəwif hay ma namar ray ba.

³¹ Wure kede masa ata ma namar ray a Gazlavay ba ɳgene na, Gazlavay ta sərfakwar dey-ceceh la aa slam a ɳga ata. A key anda kede amba ata may, a mbədədamara menjey ata amba Gazlavay a sərfatar dey-ceceh.

³² Yaw, anda kede, Gazlavay na, ta vəltar cəved la a ndəhay tabiya amba a namar ray ba. A ka anda kede amba aŋga may, a sərfatar dey-ceceh a ndəhay ndav.

Mey da ray gədaŋ ɳga Gazlavay

11:25 11.25 Mt 24.14; Jan 10.16 * **11:26 11.26** aŋgwa ɳga Siyanjw: A wudey ɳga ləvey ndəhay Jəwif hay, da daa ba, berney ɳga Jeruzelem. **11:26 11.26-27** Iz 59.20-21; 27.9; Jer 31.33-34 **11:29 11.29** 3.3-4; 15.8 **11:32 11.32** 3.22; Gal 3.22

³³ Nøka! Gazlavay fa sørfatar dey-ceceh fara fara a ndøhay. Anøga ndaw ta leñgesl, a sørta cek hay tabiya. Cek masa daa mevel anøga na, ndaw ma gwa øga søra daa ba. Cek masa aa ma wudey øga ka na, ndaw ma gwa øga søra daa ba.

³⁴ Anda mawuzlalakaya daa dørerewel øga Gazlavay ma løvey:

«Ma søra mewulkey øga Gazlavay na, wa?

Ma gwa øga køta Bay Gazlavay na, wa?

³⁵ Ma vølar cek a Gazlavay

ma føna cek masa aa ma vøldara na, wa?

Kwa ndaw pal daa ba sølak.»

³⁶ Ma lømtørwa cek hay cøpa na, ara anøga. Fa nøkfatar dey fa cek hay a tabiya amba cek hay a, a njam na, dasi har anøga. Anøga ndøhay øga hølmamara Gazlavay øga sørmataw. *Amen.

12

Ya da kakwar sløra a Gazlavay na, kwara?

¹ Mølma adfaw hay, Gazlavay ta sørfakwar dey-ceceh la ga kalah. Anda kede, ambahw, vøldamara ray akwar tabiya øngada anøga. Da ka vøldamara ray akwar tabiya øngada anøga ha na, a key øgene, ka vølmar cek maaya ma mbafar. Kede ara cøved masa fara fara øga ney ray a Gazlavay.

² Ka da søpam kwakwas øga ndøhay masa da bøla kede ba. Vølmar cøved a Gazlavay øga wey da ray akwar amba mewulkey akwar a mbødsey, mevel akwar a key maaya. Da akwar fa kamara anda kede na, ka sørmara cek masa Gazlavay ma wudey la. Anda meløvey, ka sørmara cek masa maaya, ma mbafar, masa fara fara anda anøga ma wudey.

³ Gazlavay na, ta kaya maaya la, ta paya la øga ndaw anøga meslørey. Ara majøø gene, ya fa løvkwar øngada akwar tabiya, ndaw a da pa ray anøga øga ndaw mahura ma føna gødaø anøga ba. Ama kwa waawa øga nøka gødaø anøga amba a søra anøga na, kwara. Kwa waawa øga nøka menjey anøga tøde te masa aa ma tøba mey øga Gazlavay øgene na, cay gway.

⁴ Ka sørmara kwa waawa da wuzlah akwar na, anøga ta vaw pal, ama mezøvey hay fa vaw a na, ata ga. Kwa mezøvey wura wura na, anøga ta sløra anøga wal.

⁵ Aløkwa may køne, aløkwa ga, ama aløkwa cøpa ya ta tørkwa sem øga vaw pal majøø aløkwa macømkaya ta

*Kriste. Aləkwa tabiya macəmkaya pal anda mezəvey ɳga vaw macəmkaya fa vaw ɳga ndaw pal.

⁶ Gazlavay ta vəlndakwar gədañ la mekele mekele anda aa ma wudsey ɳga vəlda a ndaw a, ndaw a. Anda kede, kwa waawa ɳga kada sləra ta gədañ masa Gazlavay ma vəldara ha. Da ndaw aŋga ta gədañ ɳga təley mey ɳga Gazlavay na, ɳga təley mey masa Gazlavay ma wuzdara ɳgene gway.

⁷ Da ndaw aa ta gədañ ɳga jəney ndəhay na, maaya a jənta. Da ndaw aa ta gədañ ɳgaa sərkedey ndəhay na, maaya aa sərkadata.

⁸ Da ndaw aa ta gədañ ɳga dəktar mevel a ndəhay amba a hətam gədañ na, maaya a dəktar mevel. Da ndaw aa ta gədañ ɳga wunka cek aŋga ta ndəhay na, ɳga vəlda ta mevel maaya. Da ndaw aa ta gədañ ɳga key *bay-ray daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu na, ɳga ka sləra aŋga ta cəved e. Da ndaw aa ta gədañ ɳga key maaya a ndəhay masa daa banay na, ɳga katara ta meesəmey.

⁹ Si ka wufsam vaw da wuzlah akwar ta mevel pal, ba na, ka da wufsam vaw ta mey daada ba. Ka da təbmara ɳga key cek hay malamba ba. Ama səpam na, ɳga key cek masa maaya ta cəved e.

¹⁰ Wufsam vaw da wuzlah akwar maja akwar cəpa na, məlmaŋ hay daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu. Anja kwa waawa ɳga nar ray a ndaw a, ndaw a da wuzlah akwar ta mevel maaya.

¹¹ Vəldamara ray akwar ɳga key sləra ta gədañ akwar cəpa. Ka da təram ndəhay masa-mayad hay ba. Kamar sləra a Bay Mahura ta mevel akwar ndav.

¹² Akwar fa səkwam cek masa Gazlavay ma ləvey a da vəldakwara. Anda kede, sasəmam mandaw mandaw. Da akwar daa banay na, bəsmara banay a. Kam gədañ ɳga dərey dəngay mandaw mandaw.

¹³ Ndəhay ɳga Gazlavay masa cek ata hay daa ba na, jənmata, asaya, təbmata maaya maaya a way akwar hay.

¹⁴ Ndəhay masa ma sərdamakwar banay na, cacəfdəmara Gazlavay ɳga pəstar mey. Cacəfdəm na, amba Gazlavay a pəstar mey, ba na, a nəsta ba.

¹⁵ Yaw, da ndəhay ata daa meesəmey na, sasəmam bama. Da ndəhay ata daa matəway na, təwam bama.

12:6 12.6-8 1Kwr 12.4-11; 12.27-14.40; 1Pi 4.10-11 **12:7 12.7-8** SNM 6.1-3;
2Kwr 9.5, 7 **12:9 12.9** 2Kwr 6.6; 8.24; 1Tm 1.5; 1Pi 1.22; 1Kwr 13.4-7 **12:10**
12.10 14.15; Jəj 13.14-15; Gal 5.13; 6.3, 10; Ef 4.2; Fəl 2.2-3 **12:11 12.11** 8.9; Gal
5.25; CWJ 3.15 **12:12 12.12** 5.2-3; 8.24-25; Mt 24.13, 22; Lk 18.1; 1Kwr 10.13;
1Tes 2.14 **12:13 12.13** Gal 6.10; Heb 13.2 **12:14 12.14** Mt 5.44 **12:15 12.15**
Jəw 30.25; 1Kwr 12.26; 2Kwr 11.29

¹⁶ Akwar da wuzlah akwar na, njam d'ay macəmkaya letek. Ka da səpam ḥga terey mahura da ray ndəhay siya daa mecemey-ray akwar ba. Kwa sləra masa wura wura na, kamara ta meney ray. Ka da pamara ray akwar ḥga ndəhay ma səra cek hay kalah ba.

¹⁷ Da ndaw ta kakwar cek maaya ba la na, ka da madamara a ndaw a ba. Ama səpam na, ḥga key cek hay masa maaya masa ndəhay maa həmdamara.

¹⁸ Anja da ka gwamara na, kam cek hay masa tədse ta gədaŋ akwar amba ka njam ta ndəhay tabiya daa zazay.

¹⁹ Jam asfaw hay, da ndaw ta kakwar cek maaya ba la na, ka da madamara a ndaw a ba. Mbəkdamara amba Gazlavay a cej mevel a ray a, maja mawuzlalakaya daa dərewel ḥga Gazlavay, Gazlavay a ləvey: «Cek masa ndaw ma ka maaya ba na, ma da pəla na, yah. Ara yah, ma da kar cek maaya ba.»

²⁰ Mawuzlalakaya daa dərewel ḥga Gazlavay saya, a ləvey: «Da masa-gəra akah, may fa car na, vəlar cek ḥga zəmey. Da yam fa kar na, vəlar yam ḥga sey. Da ka fa ka kəne na, hwaray a kar la, a mbədəda menjey aŋga la.»

²¹ Ka da mbəkda ray akah ḥga həbey maja ndaw ma kaka cek maaya ba amba ka madara na, kəne ba. Ama si ka key cek maaya amba ka key bay-gula da ray cek maaya ba ha.

13

Mey da ray meney ray ḥgada bay-ray hay ḥga ḥgwamna

¹ Maaya na, kwa waawa a natar ray ḥgada *bay-ray hay ḥga ḥgwamna, maja kwa waawa ma key bay-ray na, ara Gazlavay ma vəldara. Yaw, bay-ray hay tabiya ḥga ḥgwamna na, ara Gazlavay ma pata.

² Anda kedə, kwa waawa ma natar ray ba na, a key ḥgene a mbəkda cəved masa Gazlavay ma wudsey. Ndaw ma natar ray a bay-ray hay a ba na, sariya a tədəda la.

³ Ndaw ma key cek ta cəved e na, a zlurey ta bay-ray hay ḥga ḥgwamna ba, ama ndaw ma key cek ta cəved e ba na, si a zlurey ta ata. Ka wudsam ḥga zlurey ta bay-ray hay ḥga ḥgwamna ba, ba diya? Anda kedə, si ka kam cek ta cəved e amba aa həmdamakwar.

⁴ Fara fara bay-ray hay ḥga ḥgwamna na, fa kamar sləra ḥgada Gazlavay ḥga jənkwar amba ka kam cek ta cəved e. Ama da akwar fa kam cek ta cəved e daa ba na, si ka zluram

ta bay-ray hay a, maja ata ta gədaŋ ŋga sərdamakwar banay. A da sərdamakwar banay a na, ŋga tede ba. Da ndəhay ma ka cek ta cəved e ba, bay-ray hay a fa sərdamata banay na, a key ŋgene, a kamar sləra a Gazlavay. Anda kede, ata fa wuzdamərwa na, Gazlavay fa cey mevel a ray ndəhay ma ka cek ta cəved e ba.

⁵ Da anda kede na, anga maaya amba ka namatar ray a bay-ray hay ŋga ŋgwamna. Ka namatar ray na, maja Gazlavay ma da sərdakwar banay daada ba, ama maja ka sərmara ara cek ta cəved e.

⁶ Ara maja ŋgene, akwar ma pəlam budaw may. Ndəhay ma cakala budaw a na, ara ndəhay masa Gazlavay ma pata ŋga ka sləra ha.

⁷ Cek masa ndəhay ŋga ŋgwamna ata ta cəved ŋgaa cəfdafamakwar na, vəldamatara. Da ara budaw na, vəldamatara a ndəhay ma cakala budaw a. Da ara dala ŋga cek mekele masa ŋgwamna maa cəfdafakwar na, vəldamara. Da ara ŋga ney ray ŋgada bay-ray hay ŋga ŋgwamna na, namatar ray.

Mey da ray menjey ta mewudsey-vaw

⁸ Ka da njam ta dəvaz ŋga ndaw da ray akwar ba. Ama dəvaz pal da ray akwar daha amba ka pəlmara mandaw mandaw. Dəvaz a na, ara mewudsey-vaw da wuzlah akwar. Ndaw ma wudey ndaw na, a key a nar ray fara fara ŋgada kwakwas ŋga Gazlavay.

⁹ Gazlavay a ləvey: «Ka da ley vaw saw ba, ka da kədəy ndaw vagay ba, ka da leley ba, ka da key dey fa cek ŋga ndaw ba.» *Mewey hay a kede ta siya hay cəpa na, macəmkaya daa mey pal ma ləvey: «Wuda meseembew akah anda kah ma wudə ray akah.»

¹⁰ Ndaw ma wudey ndaw na, kwa fa da kar cek maaya ba ŋgada ndaw aha daa ba. Anda kede, da ka wudey ndaw na, a key ŋgene, ka nar ray maaya maaya a kwakwas ŋga Gazlavay.

Mey da ray mewey vaw ŋga səkwey Yesu ma da vəhwə

¹¹ Wure kede na, ka sərmara, pas a ta wuswa cay. Ara pas masa akwar ma da sləkdfam daa dəar. Ahaw, pas masa Gazlavay ma da ləhdakwar da bəla kede na, aa gweegwe cay. Pas a na, aa gweegwe da ray pas masa akwar ma təbmara mey ŋga Yesu təlam heyey.

¹² Tavad fa ndøvey *, mamba slam a wurey †. Anda kede, ya da kakwa cek maaya ba anda ndøhay daa løvaŋ saba. Ama jøwkwa vaw ta cek hay ma ka vøram ḥga key bay-gula da ray cek hay maaya ba anda ndøhay daa slam-mewedey.

¹³ Maaya na, menjey aløkwa a key maaya anda ndøhay daa slam-mewedey. Anda meløvey, ya da kakwa wasa malamba ba, ya da wakwa ba, ya da lakwa vaw saw da palah ba, ya da kakwa cek hay malamba ba, ya da tørkwa vaw ba, asaya, ya da kakwa sølenj fa cek ḥga ndaw ba may.

¹⁴ Anja maaya na, ka vølmar cøved a Bay Mahura Yesu *Køriste ḥga wey da ray akwar. Cek hay malamba masa akwar ma wudam kalah na, ka da kamara saba.

14

Mey da ray ndøhay masa ta gødaŋ len da ray ndøhay masa ta gødaŋ pøreh

¹ Ndøhay masa ta gødaŋ pøreh daa mey ḥga Gazlavay na, tøbmata a wuzlah akwar. Ka da mbødmatar ray da ray mewulkey ata ba.

² Ya wudey ḥgaa guzlkwar na, da ray cek mezømey. Ndøhay siya a wulkam na, cek hay tabiya mezømey. Anda kede, ata na, a zømamara cek hay tabiya. Ama ndaw masa ta gødaŋ pøreh daa mey ḥga Gazlavay na, a zlurey ḥga zømey cek wura wura *, a zømey na, si gwaslaf ḥga lar daada gway.

³ Anda kede, ndaw masa ma zømey aslaw na, a da røsa ndaw masa ma zømey gwaslaf ḥga lar daada gway ba. Yaw, ndaw masa ma zømey gwaslaf ḥga lar daada gway na, a da mbødar ray a ndaw masa ma zømta cek hay tabiya ba may, maja ata cewete Gazlavay ta tøbta sem, ta mbøkdata daa ba.

⁴ Kaa kah na, wa amba ka mbødar ray a ndaw ma ka sløra ḥga ndaw mekele na! Da ndaw a, a key sløra maaya, da a key sløra maaya ba na, si bay anja ma da nøka sløra anja ha gway. Fara fara, ndaw a, a key sløra ta cøved e la, maja

* **13:12 13.12** tavad fa ndøvey: Ara mey-menjey da ray bøla kede ta ndøhay ma kam mebørey. A wufey ḥga løvey bøla gweegwe a ndøvey. † **13:12 13.12** mamba slam a wurey: Ara mey-menjey da ray maaya ḥga Gazlavay ma da sawa a ray ndøhay. Ara pas masa aløkwa ma da njakwa ta Gazlavay da vad.

13:12 13.12 Ef 5.11; 6.11, 13; 1Jø 2.8 **13:13 13.13** Lk 21.34; Ef 5.18 **13:14 13.14** Føl 2.5; Kwa 3.15 **14:1 14.1** 15.7 **14:1 14.1-15.6** 1Kwr 8.1-13; 9.22; 10.23-33; Kwa 2.16, 20-22; 1Tm 4.4-5; Heb 13.9 * **14:2 14.2** a zlurey ḥga zømey cek wura wura: Ndøhay a zluram ḥga zømey cek wura wura na, maja aslaw masa kwakwas ḥga Jøwif hay ma tøka sem, a wudam ḥga zømey ba, asaya, a wudam ḥga zømey aslaw ḥga kuley ba. **14:2 14.2** Dan 1.8; 1Kwr 10.25-28

Bay Mahura, bay anja, aa ta gədaŋ ŋga jəna ndaw ma ka sləra ha ŋga key sləra maaya.

⁵ Ndaw mekele a wulkey dar hay mekele na, maaya a fəna dar hay siya. Ndaw mekele saya a wulkey dar hay cəpa na, ata letek. Anda kede, anja kwa waawa ŋga səra cek masa anja ma wulkada daa mevel anja maaya maaya.

⁶ Ndaw masa ma wulkey dar hay mekele a fəna siya hay na, a key ŋgene, a wudey ŋga həslar ray a Bay Mahura Yesu. Yaw, ndaw masa ma zəmta cek hay cəpa na, a key ŋgene, a wudey ŋga həslar ray a Bay Mahura may, majfa kar suse a Gazlavay fa cek hay masa anja ma zəmta ha. Asaya, ndaw masa ma zəmta cek hay cəpa ba na, a key ŋgene, a wudey ŋga həslar ray a Bay Mahura may, majfa kar suse a Gazlavay fa cek hay masa anja ma zəmta ha.

⁷ Ya sərkwa, kwa aləkwa ta dey da bəla kede, kwa aləkwa ta məckwa sem na, ya wakwa ray aləkwa ba.

⁸ Daa masa aləkwa ta dey kede na, aləkwa manjatakaya ŋga kar sləra a Bay Mahura. Yaw, da masa aləkwa ma məckwa sem may, ya məckwa na, ŋga həslar ray a Bay Mahura. Anda kede, kwa aləkwa ta dey, kwa aləkwa maməctakaya na, aləkwa cəpa ndəhay ŋga Bay Mahura Yesu *Kəriste.

⁹ Sərmara, Kəriste ta məcsey la, ama ta sləkəsawa sem daa meməcsey a ŋga key bay ŋga ndəhay masa ta dey ta masa maməctakaya.

¹⁰ Da anda kede na, kah, ka mbədər ray a məlmakw, ka me? Kah, ka rəsa məlmakw, ka me? Aləkwa cəpa na, ya da nakwa fa mey ŋga Gazlavay, a kandakwar sariya.

¹¹ Anda mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay, ma ləvey:

«Yah, Bay Gazlavay masa ta dey, ya fa ləvey fara fara,
ndəhay tabiya a da ragadam fa mey adaw,
kwa waawa a da həslyə ray,
a da ləvey yah na, Gazlavay anja.»

¹² Anda kede, kwa waawa a da kada cek masa anja ma ka fa mey ŋga Gazlavay.

Mey da ray mepey leŋgesl fa məlmaŋ hay mekele mekele

¹³ Da anda kede na, ya da mbədətakwar ray a məlma aləkwa hay saba. Ka da kam cek ŋga həlda məlmakw akwar ŋga key mebərey ba.

¹⁴ Yah na, yah ndaw ŋga Bay Mahura Yesu. Anda kede, ya səra fara fara, cek matəkakaya ŋga zəmey na, daa ba. Ama

da ndaw a wulkey cek kede anja maaya ba ñga zəmey na,
cek aha aa maaya ba na, ñgada anja gway.

¹⁵ Anda kedē, da məlmakw a cey mevel a ray akah majah
kah ma zəmey cek wura wura na, ñgene ka ta səpey
mewudey-vaw daa ba. *Kəriste a məcey na, majah anja
may. Maaya na, anja cek masa kah ma zəma na, aa zədəda
məlmakw ba.

¹⁶ Da ka wulkey cek aha anja maaya ñga key, ama ka
nəka ndəhay fa pamara ñga cek maaya ba na, ñgene, ka
da ka ba.

¹⁷ Mewey ñga Bay Gazlavay da ray ndəhay na, ara mey
da ray cek mezəmey ta cek mesey ba. Ama mewey ñga
Gazlavay da ray ndəhay na, ara menjey maaya fa Gazlavay,
menjey daa zazay, asaya, menjey daa meesəmey masa
Mesəfnay anja ma vəldərwa.

¹⁸ Yaw, da ndaw a kar sləra a Kəriste anda kedē na, a
mbafar a Gazlavay la, asaya, ndəhay aa həmdamara ndaw
a la may.

¹⁹ Majah ñgene, kakwa gədañ ñga key cek ma handawa
zazay ta ñga key cek ma jənnadkwar ñga hətey gədañ daa
mey ñga Gazlavay da wuzlah aləkwa.

²⁰ Ka da nəsmara sləra ñga Gazlavay ta cek mezəmey ba.
Ahaw, fara fara cek mezəmey cəpa na, anja maaya, ama
da cek mezəmey a da həlda məlmakw ñga key mebərey
na, ñgene, ñgama kah ma zəma ba.

²¹ Ngama na, ka zəmam aslaw ba, ka sam wuzam ba. Kwa
cek wura wura masa ma həlda məlmakw ñga key mebərey
na, mbəkdamara.

²² Mey masa akwar ma təbmara da ray mezəmey cek ta
da ray mezəmey cek ba na, ka da wuzdamara a ndaw ba, si
akwar ta Gazlavay gway. Ndaw masa ma key cek ta mevel
anja cəpa, a wulkey cew cew ba na, maaya ñga Gazlavay
aa da ray a.

²³ Ama ndaw masa fa wulkey cew cew da ray cek
mezəmey, a zəma cek aha na, ñgene, Gazlavay a kar sariya
la ñgaa zədəda majah ta zəma cek aha ta mevel pal daa ba.
Yaw, kwa meeme masa ndaw ma ka ta mevel cew cew na,
a key ñgene, a key mebərey.

15

Mey da ray mekey maaya ñgada ndəhay

¹ Aləkwa ndəhay masa ta gədañ daa mey ḥga Gazlavay *, maaya na, ya jəntakwa ndəhay masa ta gədañ pəreh daa mey a. Ya da kakwa cek masa ma mbafandakwar daada ba.

² Maaya na, kwa waawa a key cek masa ma mbafatar a ndəhay amba a jənta ndəhay ḥga hətey gədañ daa mey ḥga Gazlavay a dey a, a dey a.

³ Ya sərkwa fara fara, *Kəriste na, ta key cek masa ma mbafar ḥgada ray anja na, daa ba. Ama anda mawuzlalakaya daa derewel ḥga Gazlavay, ma ləvey: «Ndəhay ta cədmaka la, kah Gazlavay, ama mecədsey a ta vəhwə sem a ray adaw †.»

⁴ Cek hay tabiya masa mawuzlalakaya daa derewel ḥga Gazlavay zleezle na, ara ḥgaa sərkadandakwar mey masa fara fara, amba ya pakwa leñgesl fa cek masa Gazlavay ma ləvey a vəldandakwara la heyey. Ya pakwa leñgesl na, maja mey mawuzlalakaya daa derewel ḥga Gazlavay fa vəlndakwar gədañ, asaya, fa jənndakwar amba ya bəskwa banay.

⁵ Anja Gazlavay ndaw ma vəltar gədañ a ndəhay ta ma dəktar mevel a ndəhay ḥga vəlkwar mewulkey maaya amba ka njam akwar macəmkaya day pal anda Yesu Kəriste ma wudsey.

⁶ Anda kede, akwar tabiya daa slam a, ka da cəmdamara day akwar pal ḥga həlmey Gazlavay papañ ḥga Bay aləkwa Mahura, Yesu Kəriste.

Mey da ray ndəhay cəpa ma da həlmamara Bay Gazlavay

⁷ Təbmata ndəhay siya hay anda *Kəriste ma təbkwar. Təbmata amba a həslmar ray a Gazlavay.

⁸ Ya fa ləvkwar fara fara, Kəriste a sawa a bəla na, ḥga katar sləra ḥgada *Jəwif hay amba a wuzdatara Gazlavay na, ara ndaw ma mbərzley ba. A sawa na, ḥga key cek masa Gazlavay ma ləvtar a papañ ḥga papa ata hay zleezle a katara la heyey.

⁹ Asaya, a sawa na, amba ndəhay masa Jəwif hay ba a həslmar ray a Gazlavay maja maaya anja, anda mawuzlalakaya daa derewel ḥga Gazlavay zleezle, ma ləvey:

«Ara maja kede, yah ma da həslka ray

* **15:1 15.1** ndəhay masa ta gədañ daa mey ḥga Gazlavay: Fede Pawl a wudsey ḥga ləvey ndəhay masa ta gədañ na, ara ndəhay ma səpam kwakwas ḥga Mawiz saba, ama ara ndəhay ma pamara Yesu ḥga ndaw ata fara fara. **15:1 15.1-2** 14.1-2; 1Kwr 8.1-2; 10.23-24 † **15:3 15.3** mecədsey a ta vəhwə sem a ray adaw: Fede a wudsey ḥga ləvey «mecədsey a vəhwə a ray Yesu Kəriste». **15:3 15.3** Ps 69.10 **15:4 15.4** 1Kwr 10.11; 2Tm 3.16 **15:5 15.5** 12.16; Fəl 2.2-5 **15:7 15.7** 14.1 **15:8 15.8** Mt 15.24; SNM 3.25-26

fa mey ḥga ndəhay masa Jəwif hay ba hay.
Ya da həlmaka ta walay.»

¹⁰ Mawuzlalakaya daa dərewel ḥga Gazlavay saya, a ləvey:
«Akwar ndəhay masa Jəwif hay ba,
sasəmam daa slam a ta ndəhay ḥga Gazlavay.»

¹¹ Mawuzlalakaya saya, a ləvey:
«Akwar ndəhay Jəwif hay ba, həlmamara Bay Gazlavay.
Anja kwa ndaw daa səkway wura wura
 ḥga həlma Bay Gazlavay.»

¹² *Izay, *ndaw ma təla mey ḥga Gazlavay taa guzley la saya,
a ləvey:

«Ndaw a yawa la daa səkway ḥga Jese,
 a da key bay ḥga ndəhay masa Jəwif hay ba may.
Ndəhay masa Jəwif hay ba na,
 mewulkey ata aa da ray ndaw aha amba a ləhdata.»

¹³ Anja Gazlavay, ndaw ma vəltar gədaŋ a ndəhay amba
a pam lenjesl a ray a heyey na, ḥgaa səmdakwar mandaw
mandaw, anja ḥga njadakwar daa zazay maja akwar ma
pamara ḥga ndaw akwar fara fara. Anda kede, cek masa
anja ma da vəldakwara ha na, akwar fa səkwmarə ta gədaŋ
 ḥga *Mesəfnəy ḥga Gazlavay.

Mey da ray sləra ḥga Pawl

¹⁴ Məlma adaw hay, yah ta ray adaw ya fa ləvkwar, ya
səra, fara fara akwar na, ndəhay ma wufam ḥga key cek
maaya. Ka sərmara mey masa fara fara, ka gwamara ḥga
kətmata ndəhay mekele ta mey a.

¹⁵ Ta ḥgene he cəpa, daa leeter adaw kede, mey hay masa
akwar ma cəndamara cay dəga zleezle na, ya sərfadakwara
saya, ya zlurey ba. Ya zlurey ba na, maja Gazlavay ma kaya
maaya la,

¹⁶ a paya ḥga key sləra ḥga Yesu *Kəriste ḥgada ndəhay
masa *Jəwif hay ba hay. Yah ma vəlda ray adaw la fara
fara ḥgada Gazlavay ḥga wuzey Mey anja maaya mawiya.
Ya wuzdatara mey a, a ndəhay masa Jəwif hay ba, amba a
təram ḥga cek mavəldakaya ḥgada anja masa ma mbafar
kalah, cek masa *Mesəfnəy ḥga Gazlavay ma pa wal ḥgada
Gazlavay a.

¹⁷ Anda kede, ya faa səmey ga da ray sləra ḥga Gazlavay
masa yah ma ka maja yah na, macəmkaya ta Yesu Kəriste.

¹⁸ Kwa ya fa da gwa ḥgaa guzley da ray cek mekele na,
daa ba, si da ray sləra masa Kəriste ma ka ta fa yah, amba
a handatərwa ndəhay masa Jəwif hay ba hay ḥga namar

ray a Gazlavay. A handatérwa na, ta fa mey masa yah ma wuzda lenj ta fa cek masa yah ma kata.

¹⁹ Asaya, a handatérwa na, ta fa maazla hay mekele mekele ma rəzley ndaw masa anja ma kata lenj ta fa gədanj ḥja Mesəfney anja. Anda kede, yah ma wuzda *Mey-maaya-mawiya ḥja Kəriste la dəga da *Jeruzelem haa kasl aa hwayak ḥja Iliri. Ya ta wuzda mey a la tabiya maaya maaya daa slam hay a ḥjene.

²⁰ Anda meləvey, ya wuzey mey a na, daa hwayak hay masa ndəhay ma cəndamara mey da ray Kəriste daa ba aranj. Ya wudey ḥja wuzey mey a daa hwayak hay masa ndəhay ma cəndamara mey da ray Kəriste cay ba, maja ndəhay a da wulkam ara anda ya ləmey way a ray salay ḥja way masa ndaw mekele ma pa.

²¹ Ya ka anda kede na, ya wudey ḥja key anda mawuzlalakaya daa dərewel ḥja Gazlavay, ma ləvey:

«Ndəhay masa ta wuzdamatara mey

da ray a daa ba aranj na, a hətmar la ta dey ata.

Ndəhay masa kwa ta cənam mey

da ray a daa ba na, a cəndamara mey a la.»

Pawl a wudey ḥja daw a Rawm

²² Yah ma wulkey la dey ga ḥja daw fa akwar a *Rawm, ama ya ta hətey har daa ba maja sləra ha kede.

²³ Mevey ga, ya ta wudey la ḥja daw fa akwar, ama sləra ta təkyə sem. Wure kede na, yah ma ndəvda sləra adaw cay daa hwayak hay fede.

²⁴ Ya wudey ḥja daw fa akwar dəba ḥja njawa nekədəy ḥja kawa matakwam akwar. Fa dəba ha, ya daw la aa hwayak ḥja Espay. Yaw, ya wudey ka jənmaya ḥja daw ḥjadaa hwayak a.

²⁵ Ama wure kede na, ya wudey ḥja daw fa ndəhay ḥja Gazlavay da *Jeruzelem dəgəy ḥja jəntərwa,

²⁶ maja ndəhay daa *mecəmey-ray ḥja ndəhay ḥja Yesu da Masadəwan ta da Akay ta cakalam dala la ḥja jəney masa-viya hay daa mecəmey-ray ḥja ndəhay ḥja Yesu da Jeruzelem e.

²⁷ Ara mevel ata ma wudey ḥja cekeley dala ha. Ama fara fara si a jənmata ndəhay a maja ara cek anda dəvaz. Ya ləvey anda kede na, maja ndəhay da Masadəwan ta da Akay a ata *Jəwif hay ba, ama ta hətam maaya ḥja Gazlavay la ta fa Jəwif hay. Anda kede, anja maaya amba ndəhay Jəwif

hay ba hay a, a jənmata ndəhay Jəwif hay ta zleley ata hay may.

²⁸ Da yah ma ndəvdərwa sləra ha cay da Jeruzelem e, asaya, da yah ma vəldatara dala macakalakaya heyey cay a ndəhay fetede na, ŋjene, ya daw aa hwayak ŋga Espay dəba, ama ya da daw na, ta fa akwar.

²⁹ Ya səra, da yah ma wusey la fa akwar na, *Kəriste a pəskwar mey la majā yah ma daw a.

³⁰ Məlma adsway hay, ambahw, kakwa gədaŋ ŋga dərey dangay a Gazlavay ta mevel aləkwa cəpa majā yah. Yaa cəfdakwar kaa na, ta mezəley ŋga Bay Mahura Yesu Kəriste, asaya, yaa cəfdakwar majā mewudsey-vaw masa *Mesəfnay ŋga Gazlavay ma handərwa a wuzlah aləkwa.

³¹ Dəram dangay na, amba ndəhay ma səra Yesu Kəriste ba da *Jude a sərdamaya banay ba. Dəram dangay saya, amba cek masa yah ma da handatara a ndəhay ŋga Yesu da Jeruzelem heyey na, a təbmara ta meesəmey.

³² Anda kefə, da Gazlavay ta təba la na, ya wusey la fa akwar ta meesəmey. Da yah ma wusey la na, ya məskey vaw la nekədsey da wuzlah akwar.

³³ Anja Gazlavay, ndaw ma handawa zazay mandaw mandaw a ray ndəhay, ŋga njey ta akwar tabiya. *Amen.

16

Pawl a catar har a ndəhay siya da Rawm

¹ Ya faa guzlkwar da ray dam-mama aləkwa Febe, ŋgwas ma jənta ndəhay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu da Senkəre.

² Təbmara ŋgwas aha maaya maaya ta mezəley ŋga Bay aləkwa Mahura. Təbmara na, anda ndəhay ŋga Yesu ma təbam ndəhay. Da cek fa vəða daa ba na, jənmara majā anja ta jəney ndəhay la ga. Kwa yah may, ta jənya la.

³ Camatar har ŋgada ata Pəriska ta zel e Akilas. Ara ndəhay masa ala ma kam sləra ŋga Yesu *Kəriste bama.

⁴ Ara ndəhay masa ma vəldamara ray ata la amba a ləhdamaya daa meməcəy. Ya fa katar suse ga. Ma katar suse he na, yah daada ba, ama ndəhay cəpa masa daa mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu Kəriste masa *Jəwif hay ba fa kamatar suse may.

⁵ Camatar har a ndəhay ŋga Yesu masa ma kusam da way ata.

Camar har a Epayinet, jam adaw masa yah ma wuda kalah, ndaw masa ma təba mey ɳga Kəriste ɳgeeme daa hwayak ɳga Azi.

⁶ Camar har a *Mari, ɳgwas masa ma kakwar sləra la ga.

⁷ Camatar har ɳgada ata Andərawnikus ta Juniyas. Ara səkway adaw hay, ya ta zəmam daŋgay la bama. Ata na, ara ndəhay meslrey ɳga Yesu masa ndəhay ma sərmata maaya maaya. Ata na, a təbmara mey ɳga Kəriste teesed da ray adaw.

⁸ Camar har a Ampəliyatus, jam adaw masa yah ma wuda kalah daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu Bay Mahura.

⁹ Camar har a Urbeŋ, ndaw masa aləkwa ma kakwa sləra ɳga Kəriste bama. Camar har saya ɳgada jam adaw Estakis.

¹⁰ Camar har a Apel, ndaw masa ma sərey banay ga maja Kəriste, ama ta njey la aŋga ndaw ɳga Yesu fara fara cəŋga.

Camar har ɳgada ndəhay da way Aristawbul may.

¹¹ Camar har a səkway adaw Herawdiyanw.

Camar har ɳgada ndəhay daa səkway ɳga Narsis ma təbmara mey ɳga Bay Mahura.

¹² Camatar har ɳgada ata Tərifen ta Tərifawz, ndəhay masa ma kam sləra la ga ɳgada Bay Mahura.

Camar har may ɳgada jam adaw Persit, masa yah ma wuda kalah. Ara ɳgwas ma key sləra la ga ɳgada Bay Mahura.

¹³ Camar har ɳgada Rufus, ndaw masa fa səpa mey ɳga Gazlavay ta cəved e. Camar har a mamaha masa ma wadaya vaw anda aŋga mamay.

¹⁴ Camatar har ɳgada ata Asinkərit, Fəlegwaŋ, Hermes, Patərawbas, Hərmas, asaya, camatar har ɳgada məlmaŋ hay daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu masa ata bama.

¹⁵ Camatar har ɳgada Filalagw, Juley lej Nere ta dam-mamaha. Camar har ɳgada Awlimpas, asaya, camatar har ɳgada ndəhay ɳga Yesu masa ata bama.

¹⁶ Cam har da wuzlah akwar cəpa pal pal, akwar məlmaŋ hay daa Yesu Kəriste. Ndəhay daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Kəriste cəpa a camakwar har.

Mey ɳga madagway-dakw

¹⁷ Məlma adaw hay ya fa kakwar ambahw, pam lejgesl ta ndəhay ma handamawa mewudkey-day a wuzlah akwar

maja a da nəsmara meesørkey masa akwar ma cəndamara da ray *Kəriste. Ka da njam ta ata daa slam a ba.

¹⁸ Fara fara, səkway ḥga ndəhay anda ḥgene na, fa kamar sləra a Kəriste Bay aləkwa Mahura daa ba, ama a kam sləra na, majahwad ata daada gway. Faa zədədamata ndəhay masa ma səra cek ba ta mey ata hay maaya maaya masa ma betey ndəhay.

¹⁹ Ndəhay tabiya a sərmara akwar fa namar ray ḥgada Bay Mahura, ara majahwene, ya faa səmey ga da ray akwar. Cek mahura na, pam lejgesl ḥga wunkey cek masa maaya ta maaya ba. Cek masa maaya ba na, ka da kamara ba.

²⁰ Gazlavay, ndaw ma handawa zazay a ndəhay na, a fəna *Satan la ta gədanj, a da pa Sataŋ a asi salay akwar. Anja maaya ḥga Bay aləkwa Mahura Yesu ḥga njey ta akwar.

²¹ Timawte, ndaw masa ala ma kam sləra cew e, a cakwar har. Ndəhay adaw hay ata Lusiyus, Jasən̄w lej Sawsipater a camakwar har may.

²² Yah Tertiyus, ndaw ma wuzlala mey ḥga Pawl tabiya daa leeter kede, ya fa cakwar har ta mezəley ḥga Bay Mahura Yesu, ndaw masa ma cəmndakwar.

²³ Gayus, ndaw masa yah ma njey da way anja a cakwar har. Ara ndaw masa ndəhay ḥga Yesu ma kusam da way anja ḥga dərey dangay. Eraste, ndaw ma kərza dala ḥga ḥgwamna daa berney fedə, ta məlmə aləkwa Kartus a camakwar har may.

[

²⁴ Anja maaya ḥga Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ḥga njey ta akwar tabiya. *Amen.]

Mehəlmey Gazlavay

²⁵ Həlmakwa Bay Gazlavay. Anja na, a gwa a vəlkwar gədaŋ ḥga njey daa cəved anja ta fa *Mey-maaya-mawiya masa yah ma wuzdatara a ndəhay da ray Yesu *Kəriste. Zleelze na, Mey-maaya-mawiya ha mabadakaya fa dey ḥga ndəhay.

²⁶ Ama wure kede na, mey a ta wuzwa cay ta fa ndəhay ma təla mey anja ma wuzlalamara zleelze da ray Kəriste. Anda kede, səkway hay masa *Jəwif hay ba da bəla tabiya ta jəkam sləmay fa mey a la anda Gazlavay ma ləvey, Gazlavay masa aa ta dey ḥga sərmataw. A wudey ndəhay tabiya a jəkam sləmay fa Mey-maaya-mawiya ha, amba a təbmara, a namar ray.

16:17 16.17 Mt 7.15; 2Tes 3.6; Tit 3.9-10; 2Jn 10 **16:18 16.18** Fəl 3.19; Kwa 2.4

16:19 16.19 1.8 **16:20 16.20** 1.7 **16:21 16.21** Timawte: SNM 16.1 **16:23**

16.23 Eraste: 2Tm 4.20 **16:25 16.25** Ef 1.9; 3.4-5; Kwa 1.26 **16:26 16.26** 1.2,

27 Anja ndəhay ŋga həlmamara Gazlavay ŋga sərmataw!
Ara aŋga pal taava aŋga, ndaw ma səra cek. Həlmakwa
maja Yesu Kəriste. *Amen.

**Leeter masa Pawl ma wuzlala
ŋgeeme a
Kwarinti hay
Mey da ray**

Leeter ŋgeeme ŋgada Kwarinti hay

Pawl a wuzlala leeter ŋgada ndəhay daa mecəmey-ray ŋga Yesu daa berney ŋga Kwarinti na, daa masa an̄ga daa berney ŋga Efez. (SNM 18.1-21).

Kwarinti na, ara berney mahura daa hwayak ŋga Gerek hay. Berney aha aa da mey-bəlay mahura. Anda kede daa berney a, ndəhay ga ma samawa daa hwayak hay mekele mekele daha, a ragadam ŋgada kuley hay mekele mekele may. Menjey ata na, maaya ba. Cek hay maaya ba masa ata ma kamara na, fa nəsta ndəhay daa mecəmey-ray ŋga Yesu. Maja ŋgene, Pawl a wuzlalatar leeter hay məfad. Da wuzlah leeter hay a na, cew ata daha daa Derewel ŋga Gazlavay haa wure kede, cew hay may taa zədəm sem.

Pawl a wuzlala leeter e maja a cənda na, da wuzlah ndəhay daa mecəmey-ray ŋga Yesu, mey mekele mekele daha: fa təram vaw da wuzlah ata (fasəlawal 1 haa 4), fa kam cek malamba (fasəlawal 5), fa wudam vaw da wuzlah ata (fasəlawal 6), mey da ray meley ŋgwas (fasəlawal 7), mey da ray menjey da wuzlah ndəhay ma ta kuley hay, ma zəmamara aslaw ŋga kuley a (fasəlawal 8 haa 10), mey da ray mezəmey daf ŋga sərfedey meməcəy ŋga Yesu (fasəlawal 11), mey da ray gədaŋ ŋga Mesəfney ŋga Gazlavay masa Gazlavay ma vəlda a ndaw a, ndaw a, ŋga key sləra mekele mekele daa mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu (fasəlawal 12 haa 14), len̄ mey da ray ndəhay ŋga Yesu ma da sləkdamawa daa meməcəy (fasəlawal 15).

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele daha ŋga vəley gədaŋ a ndəhay:

Mewudey-vaw (fasəlawal 13)

Mey da ray gədaŋ masa Mesəfney ŋga Gazlavay ma vəldatara a ndəhay an̄ga hay ŋga key sləra an̄ga. (fasəlawal 12 haa 14)

Mecey-har

¹ Ara yah Pawl ma wuzlalakwara leeter kede, yah ndaw masa *Gazlavay ma wala ŋga key *ndaw-meslørey ŋga

*Yesu *Kəriste. Ya wuzlalamara na, ala ta məlma aləkwa Sawsten.

² Ya wuzlalamara leeter kede ŋgada akwar, ndəhay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu masa daa berney ŋga Kwarinti, akwar masa Gazlavay ma walakwar wal amba ka njam macəmkaya ta Yesu Kəriste. A walakwar bama ta ndəhay tabiya masa fa dərmar dəngay a Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste, kwa daa wura daa wura. Anja na, Bay ata Mahura, asaya, anja na, Bay ala Mahura may.

³ Anja Papa aləkwa, Bay Gazlavay, ta Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ŋga pəsmakwar mey, asaya, ŋga njadamakwar daa zazay.

Mey da ray maaya ŋga Gazlavay da ray ndəhay anja hay daa berney ŋga Kwarinti

⁴ Ya fa kar suse a Gazlavay adaw mandaw mandaw majaa maaya anja ma pawa salay a ray akwar ta fa Yesu *Kəriste.

⁵ Daa masa akwar macəmkaya ta Yesu Kəriste na, Gazlavay ta kakwar maaya la ga amba ka kamar sləra. Anda kede, ta vəlkwar gədaŋ ŋga wuzey mey anja a ndəhay la, asaya, ta vəlkwar lengesl la ŋga cənda mey anja hay tabiya.

⁶ Mey da ray Kəriste masa ala ma wuzdamakwara na, aa daa mevel akwar mandaw mandaw.

⁷ Anda kede, akwar masa fa səkwmara Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ma da wuzwa vaw na, Gazlavay ta vəlkwar gədaŋ la ŋga key sləra wura wura tabiya.

⁸ Ara Gazlavay ma da vəlkwar gədaŋ anja ŋga njey maaya fa mey anja haa pas masa Bay aləkwa Mahura ma da vəhwə ŋga key sariya amba a hətfakwar manjar mebərey.

⁹ Gazlavay ta zəlkwar la amba ka njam macəmkaya ta Bəzey anja, Yesu Kəriste, Bay aləkwa Mahura. Gazlavay na, cek masa aa ma ləvey a ka la na, a ka la fara fara.

Ndəhay ŋga Yesu da Kwarinti a wudkam dəy

¹⁰ Məlma adaw hay, ya fa kakwar ambahw ta mezəley ŋga Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste amba ka cəmam dəy. Ka da wudkam dəy da wuzlah akwar ba. Njam macəmkaya ta mevel letek, ta mewulkey letek.

¹¹ Məlma adaw hay, yaa guzley anda kede na, majaa ndəhay daa səkway ŋga Keləwe ta kadamiwa la, a ləvmaya, akwar fa təram vaw ta tərey da wuzlah akwar.

¹² Ehe, jækam sləmay fa cek masa yah ma wudey ŋgaa guzlkwar. Akwar ta mewulkey wal wal da wuzlah akwar. Ndəhay siya a ləvam a səpam na, yah, Pawl. Siya hay a ləvam a səpam na, Apalaws. Siya hay a ləvam a səpam na, *Piyer. Siya hay mekele saya a ləvam a səpam na, Kəriste.

¹³ Ka wulkam na, Kəriste anja mawunkakaya weewe daw? Yah, Pawl na, ya ta məcey la fa hwadam mazlangalakaya maja akwar daw? Akwar ta hətam *baptēm ta mezəley adaw la daw?

¹⁴ Ya fa kar suse a Gazlavay maja ya ta key baptēm ŋgada ndaw da wuzlah akwar daa ba, ama si ŋgada ata Kərispus ta Gayus daada gway.

¹⁵ Anda kede, kwa ndaw pal fa da ləvey ta hətey baptēm la ta mezəley adaw na, daa ba.

¹⁶ A', fara, ya ta katar baptēm la ŋgada ata Estefanas ta ndəhay da way anja. Ayəwa, da ya ta key baptēm ŋgada ndəhay mekele la kwa, ya səra ba.

¹⁷ Kəriste a slərdiwa na, ŋga katar baptēm a ndəhay ba, ama a slərdiwa ŋga wuzey *Mey-maaya-mawiya. Daa masa ya fa wuzda Mey-maaya-mawiya na, ya wuzda ta mewulkey ŋga ndaw-magədaj ba. Ya ka anda kede na, amba meməcey ŋga Kəriste da ray hwadam mazlangalakaya a tərey ŋga cek ŋga tede ba.

Yesu Kəriste a wuzdərwa gədaŋ ta lenjesl ŋga Gazlavay

¹⁸ Ndəhay masa ma zlaŋgasam sem daa cəved ŋga Gazlavay na, a wulkam mey da ray meməcey ŋga *Kəriste fa hwadam mazlangalakaya na, ara mey ŋga tede. Ama ŋgada aləkwa, ndəhay masa Gazlavay ma ləhdata cay na, ya sərkwa meməcey ŋga Kəriste a wuzwa gədaŋ ŋga Gazlavay ŋga ləhdata ndəhay.

¹⁹ Mey ŋga Gazlavay a ləvey:

«Ndəhay ma sərmara cek na,

ya da tərda mesorey cek ata ha ŋga cek ŋga tede.

Ndəhay masa ta lenjesl na,

ya da tərda lenjesl ata ha ŋga cek ŋga tede.»

²⁰ Da kəne na, ndəhay ma sərmara cek na, mesorey cek ata ha, a da vəltar me? Yaw, *ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz na, meesərkedey ata ha a jənta fa mey ŋga Gazlavay la daw? Ndəhay ma ka yawa wure kede kaa na, mekey yawa ata ha a vəltar me? Gazlavay ta wuzda cay,

1:12 1.12 3.4; Apalaws: 3.5-6, 22; 4.6; 16.12; SNM 18.24; 19.1; **Piyer:** 1Kwr 3.22; 9.5; 15.5; Gal 2.911-14; 2Kwr 10.7 **1:14 1.14** Kərispus: SNM 18.8; **Gayus:** Rm 16.23-24 **1:16 1.16** Estefanas: 16.15 **1:18 1.18** Rm 1.16; 2Kwr 4.3 **1:19 1.19** Iz 29.14; Jəw 12.13, 17; Iz 19.12-14; 44.25 **1:19 1.19-20** 3.18-20; Mt 11.25; Rm 1.22

mesørey cek da bøla kaa na, ara cek ñga tede, a løhey ndaw ba.

²¹ Ndøhay da bøla kede a søram cek hay mekele mekele. Ta høtmar cek masa Gazlavay ma ka ta lenjesl anja la, ama kwa ta sørmara Gazlavay daa ba. Maja ñgene, a mbafar a Gazlavay amba ndøhay ma tøba mey anja a løham na, ta fa mey masa ala ma wuzdamara da ray memøcey ñga Yesu fa hwadam mazlanjalakaya. Mey masa ala ma wuzdamara ha na, ndøhay da bøla a padamara ñga cek ñga tede.

²² Anda kede, *Jøwif hay a wudam ñga høtey maaazla amba a sørmara mey masa ala ma wuzdamara na, ara mey fara fara. Gørek hay na, a wudam ñga sørey cek ta lenjesl ata gway.

²³ Ama ala na, ya wuzam mey da ray Køriste ma mœc ey fa hwadam mazlanjalakaya. Jøwif hay ma cøndamara mey a na, a cam mevel, a wulkam a key ya cødmara Gazlavay. Ndøhay masa Jøwif hay ba ma cøndamara mey a na, a løvam ara mey ñga tede.

²⁴ Ama ndøhay masa Gazlavay ma zølt a, kwa Jøwif hay, kwa Jøwif hay ba, ñgada ata na, Køriste a wuzwa gødañ ñga Gazlavay, asaya, a wuzwa lenjesl maaya ñga Gazlavay.

²⁵ Cek ñga Gazlavay masa ndøhay ma wulkam ara cek ñga tede na, cek aha, anja ta lenjesl maaya a føna lenjesl ñga ndaw-magødañ. Sløra ñga Gazlavay masa ndøhay ma wulkam a ka anda ndaw masa-bøle na, sløra ha, makakaya ta gødañ ma føna gødañ ñga ndaw-magødañ.

²⁶ Mølma adaw hay, wulkam cey. Akwar masa Gazlavay ma zølkwar na, akwar søkway ñga ndøhay wura? Fa dey ñga ndøhay da bøla na, ndøhay ta lenjesl ga da wuzlah akwar daa ba. Asaya, ndøhay ta gødañ, lej ndøhay mahura hay da wuzlah akwar ga daa ba.

²⁷ Sasøkar jak, Gazlavay a weley na, ndøhay masa ndøhay da bøla * ma wulkam ara cek hay ñga tede amba a patar hwaray a ndøhay masa ta lenjesl. Gazlavay a weley na, ndøhay masa ndøhay ma wulkam ata masa-bøle hay amba a patar hwaray a ndøhay masa ta gødañ.

²⁸ Gazlavay a weley na, ndøhay saw ñga tede masa ndøhay ma røsmata amba aa zøodata ndøhay mahura hay.

²⁹ Maja ñgene, kwa ndaw pal fa da zlep ey fa mey ñga Gazlavay daa ba.

1:21 1.21 Rm 1.19-20 **1:22 1.22** Mt 12.38; Jan 4.48; SNM 17.18, 32 **1:23**
1.23 2.14; Gal 3.1; 5.11 **1:24 1.24** 1.18; 2.5; Kwa 2.3 **1:25 1.25** 2Kwr 13.4

1:26 1.26 Jan 7.48 * **1:27 1.27** ndøhay da bøla: Ara ndøhay ma namar ray a Gazlavay ba. Nøka 1Kwr 5.10. **1:27 1.27-28** Rm 12.16; Jak 2.5; Lk 1.51-53; 6.20

30 Yaw, ara maj a sløra masa Gazlavay ma ka, akwar macømkaya ta Yesu Køriste. Gazlavay a vølndakwar lengesl na, ta fa Køriste he. Ara ta fa Yesu Køriste he saya, Gazlavay ma pandakwar ñga ndøhay maaya fa mey anja, a walandakwar wal ñgada anja, asaya, a løhdandakwar daa memøcay.

31 Anda kede, a key anda mawuzlalakaya daa dørewel ñga Gazlavay, ma løvey: «Da ndaw a wudøy ñga zlepey na, ñga zlepey da ray sløra masa Bay Gazlavay ma ka gway.»

2

Pawl a wuzey mey da ray memøcay ñga Yesu

1 Mølma adaw hay, masa yah ma daw fa akwar ñga wuzdakwara mey mabadakaya ñga Gazlavay heyey na, ya taa guzley ta mey masa mazløckaya daa ba, asaya, ya taa guzley ta mey masa ma høbkwar ray daa ba.

2 Daa masa yah da wuzlah akwar na, ya ta kørza mevel la ñga wulkey si da ray Yesu *Køriste ma mœcay fa hwadam mazlañgalakaya gway.

3 Daa ñgene, yah masa-bøle, mandørzay fa kaya, ya faa wesey.

4 Masa ya fa wuzdakwara mey ñga Gazlavay na, ya taa guzley ta mewulkey ñga ndaw-magøðan amba ka tøbmara mey adaw na, daa ba. Ama ara gøðan ñga *Mesøfnay ñga Gazlavay ma wuzdakwara mey adaw a na, ara mey fara fara.

5 Da ray ñgene, ka pamara Yesu ñga ndaw akwar fara fara na, ara maj a lengesl ñga ndøhay ba, ama ara maj a gøðan ñga Gazlavay.

Mey da ray lengesl maaya ñga Gazlavay

6 Ta ñgene he cøpa, ala faa sørkadamata ndøhay ma tøbmara mey ñga Gazlavay maaya maaya ta lengesl masa fara fara da ray a. Yaa sørkadamata na, ñga sørey cek ta lengesl ñga ndaw-magøðan ba, asaya, ta lengesl ñga bay hay da bøla kede ba, bay hay masa Gazlavay ma daa zøðdata.

7 Ama mesørey cek masa ala maa guzlam da ray a kede na, ara ta lengesl ñga Gazlavay. Ara cek mabadakaya døga zlezzle fa dey ñga ndøhay. Døga bøla ta zley daa ba aran na, Gazlavay ta wudøy la ñga løhdandakwar ta fa lengesl e amba ya mbøzkwa aa slam anja mewedsey.

⁸ Bay hay ma wam da bəla kede ta sərmara lengesl e daa ba. Da ta sərmara la na, anja ta dərmara Bay aləkwa Mahura, ndaw masa ta gədaŋ, fa hwadam mazlanjalakaya daa ba.

⁹ Cek masa Gazlavay ma ka ha na, anja anda mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay ma ləvey:

«Cek masa Gazlavay ma diya

ŋgada ndəhay masa aa ma wudta na,
ara cek ma fəna mewulkey ɳga ndaw-magədaŋ.

Kwa ndaw pal ta hətar cek aha ta dey anja daa ba,

kwa ndaw pal ta cənda ta sləmay anja daa ba may.»

¹⁰ Ara ɳgada aləkwa Gazlavay ma wuzdandakwara cek aha ɳgene ta fa Mesəfnay anja. Mesəfnay a, a sərta cek hay tabiya, kwa mewulkey ɳga Gazlavay məbadakaya na, a səra.

¹¹ Ndaw na, a səra mewulkey ɳga ndaw mekele daw? Si ndaw aha ray anja ma səra mewulkey anja, ba diya? Anja letek ta Gazlavay may, ma səra mewulkey ɳga Gazlavay na, wa? Si Mesəfnay anja.

¹² Mesəfnay masa da ray aləkwa na, a sawa ta fa ndəhay magədaŋ ba, ama ara Mesəfnay masa Gazlavay ma vəldandakwara amba ya sərmatakwara cek hay maaya tabiya masa Gazlavay ma vəldandakwara.

¹³ Daa masa ala faa guzlmatar a ndəhay na, yaa guzlmatar ta mey masa ndəhay maa sərkadamaradar ta lengesl ata ba, ama ara *Mesəfnay ɳga Gazlavay maa sərkadandar ɳgaa guzley. Anda kede, ala fa wuzdamara mey masa fara fara da ray Gazlavay. Ya wuzdamara na, ɳgada ndəhay masa ta Mesəfnay ɳga Gazlavay da ray ata.

¹⁴ Ndaw masa ta Mesəfnay ɳga Gazlavay da ray a daa ba na, a gwa ɳga təba mey ɳga Mesəfnay ɳga Gazlavay ba. A cənda mey a ba, a wulkey ara mey ɳga tede, maja ma gwa ɳga nəka mey a ta ma gwa ɳga cənda na, si ndaw ta Mesəfnay ɳga Gazlavay da ray a gway.

¹⁵ Ndaw ta Mesəfnay ɳga Gazlavay na, a gwa ɳga nəkta cek hay tabiya, a sərta cek hay maaya ta maaya ba. Ama ndaw aha na, ndaw ma gwa ɳga saŋgala daa ba.

¹⁶ Anja letek anda mey ɳga Gazlavay mawuzlalakaya ma ləvey:

«Ma səra mewulkey ɳga Bay Gazlavay na, wa?

Ma da slar yawa a Bay Gazlavay na, wa?»

Ama aləkwa * na, mewulkey aləkwa letek ta ɳga Kəriste.

2:8 2.8 Lk 23.34 **2:9 2.9** Iz 52.15 **2:12 2.12** Rm 8.15 **2:13 2.13** 2.4;

12.10 **2:14 2.14** 1.18, 23; Jaŋ 3.5-12; 2Kwr 3.14-18 * **2:16 2.16** aləkwa: Pawl ta ndəhay mekele ta Mesəfnay ɳga Gazlavay da ray ata. **2:16 2.16** Iz 40.13; Rm 11.34

3

Mey da ray ndəhay ma ka sləra ɳga Gazlavay

1 Məlma adaw hay, ɳgaa guzley ɳgada akwar anda yah maa guzley ɳgada ndəhay masa ta *Mesəfnay ɳga Gazlavay da ray na, ya gwa ba. Ama yaa guzlkwar na, anda ɳgada ndəhay da bəla ma kam cek anda ata ma wudam gway, maja akwar anda bəza hay mecəhe daa cəved ɳga *Kəriste.

2 Yaa sərkadakwar na, cek masa ta gəra ba aran. Anja letek anda bəzey ma sey dəwa ma zəmey daf ba aran. Akwar may, kwa wure kedə, mey masa ta gəra na, ka cəndamara ba aran anda bəzey ma gwa ɳga zəmey daf ba aran,

3 maja lejgesl akwar na, anda ɳga ndəhay da bəla daada gway. Akwar fa kam səlej da wuzlah akwar, akwar fa təram vaw da wuzlah akwar. Da ray ɳgene, mewulkey akwar na, anda ɳga ndəhay da bəla daada gway. Menjey akwar na, anda ɳga ndəhay da bəla gway may.

4 Da ndaw da wuzlah akwar a ləvey: «Ya səpey na, Pawl,» ndaw mekele a ləvey: «Ya səpey na, Apalaws,» mey hay a kedə na, ara mewulkey ɳga ndaw da bəla, ba daw?

5 Apalaws na, wa? Yah Pawl na, wa? Ala na, ndəhay ma ka sləra ɳga Gazlavay gway. A slərdandərwa amba ka təbmara mey da ray Kəriste. Kwa waawa da wuzlah ala, a key sləra masa Gazlavay ma vəldara.

6 Ala na, anda ndəhay mehəvey *. Yah na, ndaw ma sləka cek, Apalaws na, ndaw ma mbəðfar yam. Ama Gazlavay na, ndaw ma gəlda cek aha.

7 Maja ɳgene, ndaw ma sləka cek ta ndaw ma mbəðfar yam na, ara ndəhay ɳga tede. Ara Gazlavay pal ma gwa ɳga gəlda cek aha, ara anja ma wey da ray a.

8 Ndaw ma sləka cek ta ndaw ma mbəðfar yam na, ata letek, Gazlavay a da pəlar kwa ɳgada waawa təde fa sləra anja.

9 Ala cew e na, ala fa kam sləra ɳgada Gazlavay. Akwar na, anda ley ɳga Gazlavay.

Asaya, akwar na, anda way ɳga Gazlavay maləmkaya.

10 Gazlavay ta vəlyə gədaŋ la ɳga zley sləra ha. Yah na, anda ndaw meləmey way, ma pa salay ɳga way maaya

3:1 3.1 Jaŋ 16.12 **3:2 3.2** Heb 5.12-13; 1Pi 2.2 **3:3 3.3** 1.10-11; Gal 5.19-20

3:4 3.4-5 1.12 * **3:6 3.6** ndəhay mehəvey: Pawl a wufey ɳga ləvey ara anja ma zlar ɳga wuzey mey ɳga Gazlavay da Kwarinti. Fa dəba ha, Apalaws a daw, a vəltar gədaŋ ta mey a saya. Ama ara Gazlavay ma gwa ɳga jənta ndəhay da Kwarinti amba a diyam fa mey fa mey daa cəved ɳga Gazlavay. **3:6 3.6** SNM 18.4, 11, 24-28 **3:8 3.8** 4.5 **3:9 3.9** Mt 13.3-9; Ef 2.20-21; 1Pi 2.4-6

maaya ta aŋgwa. Wure kede, ndaw mekele ta sawa la ŋga ləma way a. Ama si kwa waawa a pey lenjesl maaya maaya daa meləmey way a.

¹¹ Salay ŋga way mapakaya cay, ara Yesu Kəriste. Ndaw ma gwa ŋga pey salay ŋga way mekele daa saba.

¹² Da ray salay ŋga way a na, ndəhay siya a ləmamara way a ta bərey maaya, siya hay ta aŋgwa maaya, ndəhay mekele may a kədmara ta hwadam, siya hay a kərcamara ta guzer, da daa ba, ta panay.

¹³ Ta pas masa Gazlavay ma da ka sariya na, sləra ŋga kwa waawa a wuzwa la fa dey ŋga ndəhay, maja ta pas a ŋgene na, awaw magədkaya a wuzdərwa sləra maaya ta maaya ba ŋga ndaw a ŋga ndaw a la.

¹⁴ Da way masa ndaw ma ləma taa wurey daa ba na, ŋgene, a hətey mawurbay ŋga sləra aŋga la.

¹⁵ Da way masa ndaw ma ləma taa wurey sem na, ŋgene, a hətey mawurbay ŋga sləra aŋga daa ba. Ndaw aha na, a ləhey la, ama meləhey a na, ta banay, anda ndaw meləhey daa awaw.

¹⁶ Ka sərmara fara fara, akwar na, anda way masa Gazlavay ma njey da hwad a, asaya, Mesəfnəy ŋga Gazlavay aa da mevel akwar.

¹⁷ Ndaw ma bəzla way masa Gazlavay ma njey da hwad a na, Gazlavay aa zəc̄da ndaw aha la may, maja way a, ara way ŋgada Gazlavay taava aŋga. Way masa Gazlavay ma njey da hwad a ha na, ara akwar, ray akwar.

¹⁸ Wam vaw, ka da batam ray akwar ba. Da ndaw da wuzlah akwar, a wulkey a sərey cek kalah da bəla kede na, ŋga key anda a səra cek ba, amba a tərey ndaw ma səra cek masa fara fara.

¹⁹ Yaa guzley anda kede na, maja mesərey cek da bəla kede na, ara cek ŋga tede fa mey ŋga Gazlavay. Majə ŋgene, mey ŋga Gazlavay aa guzley a ləvey: «Gazlavay a kərzata ndəhay ma səra cek hay la anda ndaw ma kərzey cek ta gadaŋ. A kərzata na, majə wewer ata maaya ba masa ata ma kamara ŋgene.»

²⁰ Mey ŋga Gazlavay faa guzley saya, a ləvey: «Bay Gazlavay na, a səra mewulkey ŋga ndəhay ma səra cek hay. A səra mewulkey ata ha na, ara cek ŋga tede.»

²¹ Anda kede, ndaw a da zlep̄ey majə ndaw ba, majə cek hay tabiya na, ŋgada akwar.

22 Anda meləvey, yah Pawl, Apalaws lej *Piyer na, ala tabiya ŋgada akwar. Bøla kede, menjey ta dey, lej meməcey na, ara ŋgada akwar. Asaya, cek hay ma kam wure kede ta cek hay ma da kam ŋgada fa mey na, ara ŋgada akwar.

23 Ama akwar na, ŋgada Kəriste, Kəriste may, ŋgada Gazlavay.

4

Mey da ray ndəhay meslərey ŋga Yesu Kəriste

1 Sərmara, ala na, ndəhay ma ka sləra ŋga *Kəriste. Mey ŋga Gazlavay masa mabadakaya na, Gazlavay ta mbəkdandara la a har ala amba ya wuzdamatara a ndəhay.

2 Da a mbəkam cek a har ndaw amba a nəkey dey fa vəða na, si ndaw aha a nəkfar dey fara fara anda ndaw ma mbəkdara ha ma ləvar.

3 Da akwar, da daa ba, ndəhay ma ka sariya da bøla kede, fa nəkmara sləra adaw anda maaya ba, ŋgada yah na, a tədya mevel ba. Kwa yah may, ya gwa ŋga nəka sləra adaw ba.

4 Cek masa yah ma ka maaya ba na, ya səra ba, ama ŋga ləvey yah ndaw maaya na, ya gwa ŋga ləvey kəne ba may, majā ma da dəsla mey da ray adaw na, ara Bay Mahura pal taava anja.

5 Maja ŋgene, ka daa guzlam maaya ba da ray sləra ŋga ndəhay ba. Səkwmarə dar masa Bay Mahura Yesu ma da ka sariya. Ta pas masa aa ma da vəhwa na, a wuzdatərwa cek hay mabadatakaya masa daa ləvanj la a palah. Cek hay masa ndəhay ma wulkam daa mevel ata na, a wuzdatərwa la may. Anda kede, Gazlavay a da həlma kwa waawa təde fa sləra masa aa ma ka.

6 Məlma adaw hay, ya ta wuzkwar cek la da ray ala ta Apalaws amba a jənkwar ŋgaa sərkey cek hay maaya maaya. Ya wudsey ka kam anda ala, anda mey a daha, ma ləvey: «Mey majəwkaya masa mawuzlalakaya cay na, ndaw a da zləŋgey ta ray a ba.» Anda kede, ka da həslmar ray a ndaw lanjar, ka rəsmara ndaw lanjar na, kəne ba.

7 Ma pa kwa waawa da wuzlah akwar ŋga ndaw mahura da ray ndəhay siya na, wa? Ma vəldakwara cek hay tabiya na, ara Bay Gazlavay, ba diya? Da ara Gazlavay ma vəldakwara na, kaa ka zlapam anda ara Gazlavay ma vəldakwara ba, kwara?

8 Ka wulkam akwar ta hətam cek hay tabiya cay! Akwar na, ndəhay masa-zleley hay dəba! Akwar na, bay hay, ama

ala na, bay hay ba. Mewulkey akwar a ŋgene na, fara daw? Da akwar bay hay fara na, ara cek maaya amba ya zəmkwa bay a bama daa slam a.

⁹ Ala ndəhay meslərey ŋga Yesu Kəriste na, ya wulkey Gazlavay ta pandar sem ŋga ndəhay mecəhe hay. Ala na, anda ndəhay masa sariya ta kərzata sem, ma da kadamata wasa ŋga kədəy vagay fa mey ŋga ndəhay tabiya. A kamara kəne fa mey ŋga ndəhay da bəla ta fa mey ŋga maslaŋ hay ŋga Gazlavay.

¹⁰ Ndəhay a pamandar ŋga ndəhay ma ka cek hay saw maja ala fa wuzam mey da ray Kəriste. Ama akwar na, ndəhay ta leŋgesl maja akwar macəmkaya ta Kəriste. Ala anda ndəhay masa-bəle hay, ama akwar na, masa-gədaŋ hay. Ala na, ndəhay a hətmandar fa dey ba, ama akwar na, ndəhay fa həslmakwar ray.

¹¹ Haa wure kedə, may fa candar, yam fa kandar, zana fa vaw ala gwanjada-fday-fday, ndəhay fa sərdamandar banay, ala fa pəkam saw, way ala hay daa ba,

¹² ya kam sləra ta gədaŋ ala ŋga hətey cek ŋga zəmey. Da ndəhay a cədfmandar na, yaa cəfdamara Gazlavay ŋga katar maaya. Da ndəhay a sərdamandar banay na, ya bəsmara gway.

¹³ Da ndəhay aa guzlam maaya ba da ray ala na, yaa guzlmatar ta mey maakwad a. Haa wure kedə, fa dey ŋga ndəhay na, ala anda cek hay makwiydakaya da ray-təkal, ala anda cek hay ŋga tede.

¹⁴ Ya wuzlalakwara mey kedə na, ŋga pakwar hwaray ba, ama amba ya kətkwar anda akwar bəz adaw hay masa yah ma wudta kalah.

¹⁵ Kwa ndəhay ga a sləfam ba faa sərkadamakwar da ray Kəriste, ama papakw akwar na, ara yah pal gway. Yah anda papakw akwar na, maja akwar macəmkaya ta Yesu Kəriste daa masa yah ma wuzdakwara *Mey-maaya-mawiya.

¹⁶ Anda kedə, ya kakwar ambahw, kam cek anda yah ma ka.

¹⁷ Ara maja ŋgene, ya fa slərdakwara Timawte, bəz adaw masa yah ma wufa kalah, anŋa ndaw ma key sləra ta cəved e daa mecəmey-ray ŋga Bay Mahura. Ya slərdakwara na, amba aa sərkadakwara cek masa yah ma ka daa menjey adaw daa cəved ŋga Kəriste saya. A daa sərkadakwara na, anda yah maa sərkadata ndəhay daa *mecəmey-ray ŋga

ndəhay ḥga Yesu mandaw mandaw kwa daa wura daa wura cəpa.

¹⁸ Ndəhay siya da wuzlah akwar fa zlapam majā a wulkam na, ya fa da vəhey fa akwar daa saba.

¹⁹ Ama da Gazlavay ta təba la na, gweegwe ya vəhey fa akwar saya. Da masa yah ma wusey la na, ya hətfatar ndəhay ma zlapam hay a la. Anda kede, ya da sangalawa na, mey masa ata maa guzldamara daada ba, ama ya da sangalawa sləra masa ata ma kamara may.

²⁰ Ya fa sərkwa, mewey ḥga Bay Gazlavay da ray ndəhay na, a wuzwa ta fa gədaŋ ḥga *Mesəfnəy ḥga Gazlavay, ba na, a wuzwa ta fa mey meeguzley gway ba.

²¹ Akwar, ka wudsam na, kwara? Ka wudsam ya sawa fa akwar ta laway da har daw? Da daa ba, ya sawa ta mevel maaya amba ya wuzdakwara ya fa wudkwar daw?

5

Mey da ray ndaw ma key cek malamba

¹ Ya fa cənda fa ndəhay daa wura daa wura, a ləvam ndaw da wuzlah akwar daha fa ley vaw saw. Kwa ndəhay ma sərmara Gazlavay ba na, fa kam cek anda aŋga ma ka ḥgene daa ba. A ləvmaya ndaw a fa ney ta ḥgwas ḥga papaha.

² Sasəkar ka təwam ba jak daw? Ka zlapam na, kwara? Ndaw ma key cek anda ḥgene na, si ka fəlmara la da wuzlah akwar *.

³ Yah na, yah da wuzlah akwar fetedə ba, ama mevel adaw aa ta akwar. Ya ta dəsla mey da ray ndaw ma key cek malamba anda ḥgene cay anda yah da wuzlah akwar.

⁴ Ya dəsla mey a na, ta mezəley ḥga Bay aləkwa Mahura Yesu. Anda kede, ta pas masa akwar macəmkaya daa slam a na, mevel adaw a da njey ta akwar, asaya, gədaŋ ḥga Bay aləkwa Mahura a da njey ta akwar may.

⁵ Daa mecəmey akwar a ḥgene, vəldamara ndaw aha a bay-malula ḥga sərda banay ta vaw aŋga, amba Gazlavay a ləhda mesəfnəy aŋga ta pas masa Bay aləkwa Mahura ma da vəhwə.

⁶ Ka zlapam na, majā me? Mezlepəy na, ara cek maaya ba. Ka sərmara cek ma həsla hapa ḥga makala kuset kəfey na, a gwa ḥga həsla hapa ḥga makala madakaya ga, ba diya?

4:17 4.17 Timawte: 16.10; SNM 16.1; 2Kwr 1.1 **4:19 4.19** da Gazlavay ta təba la: SNM 18.21; Jak 4.15 **4:20 4.20** 2.4; 15.24 **4:21 4.21** 2Kwr 1.23; 13.10 **5:1 5.1** Lev 18.8 *** 5:2 5.2** da wuzlah akwar: A wudey ḥga ləvey, daa mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu. **5:2 5.2** 6.12; 10.23 **5:3 5.3-4** Kwa 2.5

Anja letek kene, meborey n̄ga ndaw pal na, a gwa n̄ga n̄esa mec̄mey-ray akwar tabiya.

⁷ Anda ala *J̄ewif hay maa zakadamara cek ma h̄esla pej da way ala hay masa gwagway n̄ga *Pak gweegwe cay na, akwar may, b̄elmara ndaw aha la maj a n̄ga na, anda cek ma h̄esla pej maaya ba da wuzlah akwar. Anda kedse, ka da t̄oram anda hapa n̄ga makala madfakaya t̄elam manjar cek ma h̄esla da hwad a. Ya s̄era fara fara Gazlavay ta t̄erdakwar sem manjar meborey ta fa meməc̄ey n̄ga *K̄riste. Anda J̄ewif hay ma h̄ermara b̄ez-t̄ebaŋ n̄gada Gazlavay ta gwagway n̄ga Pak na, K̄riste na, anja anda b̄ez-t̄ebaŋ al̄ekwa ma m̄cey maj a al̄ekwa.

⁸ Anda kedse, kakwa gwagway! Ama ya kakwa gwagway a na, ta pej manjar cek ma h̄esla da hwad a. Anda mel̄vey, mb̄ekdakwa mekey maagway. T̄erkwa nd̄ehay manjar meborey, nd̄ehay maaya masa ma ka cek ta c̄oved e.

⁹ Daa leeter adfaw lan̄gar daha na, ya ta wuzlalakwar la, ya l̄evkwar ka da c̄emam d̄ay ta nd̄ehay ma lam vaw saw ba.

¹⁰ Yaa guzley na, da ray nd̄ehay n̄ga b̄ela kedse ba. Da b̄ela kedse na, nd̄ehay ma lam vaw saw, nd̄ehay ma kam dey fa cek hay n̄ga nd̄ehay, mayal hay lej nd̄ehay ma tam kuley hay daha. Da ndaw a l̄evvey a njey ta nd̄ehay a daa slam a ba na, n̄gene si a mb̄ekda b̄ela kedse kwa.

¹¹ Ama yaa guzley na, da ray nd̄ehay ma s̄epam c̄oved n̄ga Yesu K̄riste. Da ndaw a l̄evvey anja fa s̄epa c̄oved n̄ga Yesu, fa d̄eba ha, a ley vaw saw, da daa ba, a key dey fa cek n̄ga ndaw, da daa ba, a tey kuley hay, da daa ba, a c̄odey ndaw, da daa ba, a sey wuzam, a wey, da daa ba, a leley na, n̄gene, ka da njam ta ndaw aha daa slam a ba. Kwa daf na, ka da z̄emam daa slam a ba may.

¹²⁻¹³ Nd̄ehay ma s̄epam c̄oved n̄ga Yesu ba na, ara yah ma da katar sariya ba. Ara Gazlavay ma da katar sariya. Ama akwar na, si ka sajgalamata nd̄ehay da wuzlah akwar, ba diya? Mey n̄ga Gazlavay mawuzlalakaya, a l̄evvey: «Ndaw ma key cek malamba na, b̄elmara la da wuzlah akwar.»

6

Mey da ray sariya

¹ Da ndaw da wuzlah akwar ta t̄oram vaw la ta ndaw mekele da wuzlah akwar na, ndaw aha a wuda fa nd̄ehay ma ka sariya masa ma s̄ermara Gazlavay ba na, kwara? A

da wuda fa ndəhay a ŋgene ba səlak. Anja maaya na, a wuda fa ndəhay ŋga Gazlavay.

² Ka sərmara, ma da ka sariya ŋgada ndəhay da bəla tabiya na, ara ndəhay ŋga Gazlavay, ba diya? Da ara akwar ndəhay ŋga Gazlavay ma da kamatar sariya a ndəhay da bəla na, kaa cek mecəhe anda ŋgene, ka gwamara ŋga dəslmara mey da ray a ba na, kwara?

³ Sərmara, kwa maslaŋ hay ŋga Gazlavay da vad^{*} na, ara aləkwa ma da kamatakwar sariya. Yaw, da ara anda kede na, kaa ya gwakwa ŋga dəsley mey hay da bəla kede ba na, maja me?

⁴ Ndəhay masa ma sərmara Gazlavay ba na, mey ata ta akwar, ndəhay ma təba mey ŋga Yesu, daa ba. Da kəne na, ka handamara mey ma key da wuzlah akwar ŋgada fa ata amba a dəslmakwara na, kwara?

⁵ Yaa guzlkwar anda kede na, amba hwaray a kakwar. Fara fara, ndaw pal masa ta lenjesl da wuzlah akwar ŋga difykwara mey hay na, daa ba daw?

⁶ Nəkmara cek masa akwar ma kamara! Akwar fa wudam vaw da wuzlah akwar, asaya, ka wudam vaw a na, fa mey ŋga ndəhay ma sərmara Gazlavay ba. Ŋgene na, ara cek maaya daw?

⁷ Fara fara, akwar fa wudam vaw da wuzlah akwar. Mewudey vaw akwar a ŋgene a wudey ŋga ləvey akwar fa kam cek maaya anda Gazlavay ma wudey na, daa ba səlak. Da ndaw a kakwar cek maaya ba, da daa ba, a lalakwar na, maaya na, ka fəsmara gway, ka da wudmara ba.

⁸ Ma kam cek maaya ba ŋgada ndəhay na, ara akwar ta ray akwar jak. Kwa məlmakw akwar hay siya daa cəved ŋga Yesu na, akwar fa lalamatara cek ata hay.

⁹ Ka sərmara fara fara, ndəhay ma kam cek maaya ba na, fa da mbəzam aa slam masa Gazlavay fa wey da vad na, daa ba. Pam lenjesl, ka da fəcam ray akwar ba. Sərmara, ndəhay ma kam cek malamba, ndəhay ma ta kuley hay, ndəhay ma lam vaw saw da palah, zel hay ma lam vaw ta zel cəla ta ŋgusay ma lam vaw ta ŋgwas cəla,

¹⁰ ndəhay ma lalam cek hay ŋga ndəhay mekele, ndəhay ma kam dey fa cek ŋga ndəhay, ndəhay ma sam wuzam ma wam, ndəhay ma kam mbada fa ndəhay leŋ ndəhay ma bəzla ndəhay, fa da mbəzam aa slam masa Gazlavay fa wey da vad na, daa ba.

6:2 6.2-3 Rm 5.17; 2Pi 2.4; Jud 6; CWJ 1.6 * **6:3 6.3** maslaŋ hay ŋga Gazlavay da vad: Ara maslaŋ hay siya masa ma rəsmara Gazlavay zleezle. Nəka Jud 6; 2Pi 2.4. **6:7 6.7** Mt 5.39-40; Rm 12.17 **6:9 6.9-10** 15.50; Gal 5.19-21

¹¹ Zleezle na, ndəhay da wuzlah akwar fa kam cek maaya ba kene. Ama wure kede na, Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste ta *Mesəfnay ɳga Gazlavay aləkwa ta pərmakwar sem, akwar manjar mebərey, ta walamakwar sem wal ɳgada Gazlavay, ta tərdamakwar sem ɳga ndəhay maaya fa mey ɳga Gazlavay.

Mey da ray menjey maaya ma mbafar a Gazlavay

¹² Ndəhay siya da wuzlah akwar fa wulkam, a ləvam: «Cek matəkakaya ɳga key na, daa ba.» Ahaw fara, cek matəkakaya daa ba, ama cek hay siya fa da jənkwar daa ba. Ya wulkey yah ta cəved ɳga key cek wura wura tabiya, ama ya fa da vəlda ray adaw ɳga tərey beke ɳga cek hay a na, daa ba.

¹³ Akwar fa wulkam saya, ka ləvam: «Gazlavay a karawa cek mezəmey maja hwad, a karawa hwad may maja cek mezəmey.» Ahaw fara, ama Gazlavay a ka la amba a ndəvdata cek hay a cewete. Gazlavay a ləmrəwa vaw ɳga ndaw na, ɳga key cek malamba ta aŋga ba. Ama a ləmrəwa na, amba ya səpkwa Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste. Asaya, ara Bay Mahura ma wey da ray vaw ɳga ndaw.

¹⁴ Gazlavay ta sləkədərwa Bay aləkwa Mahura Yesu sem daa meməcvey, aləkwa may, a da sləkəndakurwa daa meməcvey ta gədaŋ aŋga.

¹⁵ Ka sərmara vaw akwar hay na, ata anda mezəvey hay ɳga vaw ɳga Kəriste, ba daw? Ya gwa ya cəmda mezəvey hay ɳga vaw ɳga Kəriste a dey ɳga ɳgwas-barlaw daw? Kene na, fa da key daa ba səlak.

¹⁶ Ndaw ma nam ta ɳgwas-barlaw na, vaw ata ta tərey sem anda ndaw pal na, ka sərmara ba daw? Ara anda mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, ma ləvey: «Ata cewete, a təram anda ndaw pal.»

¹⁷ Ndaw ma vəlda ray aŋga a Bay Mahura Yesu na, mevel aŋga ta ɳga Bay Mahura ha na, ata letek.

¹⁸ Maja ɳgene, ka da lam vaw saw ba. Mebərey hay mekele cəpa masa ndəhay ma kamara na, a njey fa vaw ata ba. Ama ndaw ma ley vaw saw na, a key ɳgene, a nəsa vaw aŋga.

¹⁹ Vaw akwar ara slam-menjey ɳga *Mesəfnay ɳga Gazlavay na, ka sərmara ba daw? Gazlavay a vəldakwara Mesəfnay aŋga amba a njey daa akwar. Vaw akwar hay na, ara akwar ma wamara ba, ama ara Gazlavay ma wa.

6:11 6.11 Tit 3.3-7; Heb 9.14; 1Jn 1.7 **6:12 6.12** 8.9; 10.23; Gal 5.13; 1Pi 2.16

6:13 6.13 Mt 15.17-19; 1Tes 4.3 **6:14 6.14** 15.15, 20; Rm 6.4; 8.11; 2Kwr 4.14

6:15 6.15 12.27 **6:16 6.16** MC 2.24; Mt 19.5; Ef 5.31 **6:17 6.17** Jaŋ 17.21-23; Rm 8.9-11; 2Kwr 3.17-18; Gal 2.20 **6:19 6.19** 3.16

²⁰ Gazlavay ta mbədkurwa sem ŋgada aŋga ta cek maaya ŋga ləhdakwar daa mebərey. Maja ŋgene, həslmar ray a Gazlavay ta cek masa akwar ma kamara ta vaw akwar.

7

Mey da ray meley ŋgwas

¹ Wure kede, amba ya mbəddakwara aa mey masa akwar maa cəfdamaya daa leeter akwar heyey. Ka ləvmaya, maaya na, ndaw a ley ŋgwas ba.

² Ama, maja ndəhay fa lam vaw saw aŋgene na, ŋgama kwa waawa ŋga ley ŋgwas, ŋgwas may, ŋga ley zel.

³ Maaya na, zel a vəldara vaw a ŋgwas aŋga, ŋgwas may, a vəldara vaw a zel e.

⁴ Ngwas na, a gwa ŋga wa vaw aŋga ba, ama ara zel e ma wa. Ndaw-mezəle may, a gwa ŋga wa vaw aŋga ba, ama ara ŋgwas aŋga ma wa.

⁵ Anda kede, ka da təkam vaw da wuzlah akwar ba, si daa maday akwar ŋga dər nekədsey amba ka dəram dəngay a Gazlavay kwa. Fa dəba ha, kamara anda maamandaw cəŋja. Da daa ba na, akwar fa da gwamara ŋga jədmara vaw akwar daa ba, *Sataŋ a da batakwar.

⁶ Yaa guzlkwar anda kede na, a key, ya təkakwar day ba, ama a key, ya vəlkwar cəved amba ka kamara kene.

⁷ Da anda yah ma wudey na, ya wudey ndəhay tabiya a njam manjar ŋgwas anda yah. Ama Gazlavay a vəlda gədaŋ ŋgada ndəhay na, wal wal. Ngada ndaw laŋgar a vəlar gədaŋ ŋga ley ŋgwas, ŋgada ndaw laŋgar, a vəlar gədaŋ ŋga njey manjar ŋgwas.

⁸ Wure kede na, ya wudey ŋgaa guzltar ŋgada ndəhay masa manjar ŋgusay ta ŋgada ŋgwas-vagay hay. Maaya na, ka njam kene manjar ŋgwas anda yah, da daa ba, manjar zel.

⁹ Ama da ka gwamara ŋga bəsmara ba na, maaya na, zel a ley ŋgwas, da daa ba, ŋgwas a ley zel. Ngama zel a ley ŋgwas, da daa ba, ŋgwas a ley zel da ray mewudey ŋga ley vaw saw ŋgene ma da fənkwar ray.

¹⁰ Yaw, wure kede ya wudey ŋgaa guzltar a ndəhay masa ta ŋgusay, asaya, a ŋgusay masa ta zel hay masa ata daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu. Yaa guzley na, ara mey aſaw ba, ama ara Yesu Bay Mahura maa guzley, a ləvey: ŋgwas a da bey dasi zel e ba.

¹¹ Da ŋgwas a mbəkda zel e na, ŋga njey kwa a ley zel mekele ba. Da a wudey ŋga ley zel saya na, ŋga vəhey asi

zel e magurma ɳga diymərwa mey ata aa slam a. Zel may, a da bəla ɳgwas anga ba.

¹² Wure kede, ya wudey ንጋዬ guzley ንጋዬ ndəhay mekele. Mey masa yah ma daa guzlda kede na, ara mey ንጋዬ Bay Mahura saba, ama ara mey adaw gway. Ya fa ləvkwar, da ndaw ma təba mey ንጋዬ Yesu *Kəriste aa ta ንግዋስ masa ma təba mey ንጋዬ Yesu Kəriste ba, asaya, da ንግዋስ a ta təba la ንጋዬ njey ta anqä na, a da bəla ንግዋስ aha ba.

13 Anja letek kene may, da n̄gwas ma t̄eba mey n̄ga Yesu
aa ta zel masa ma t̄eba mey n̄ga Yesu ba, asaya, da zel e ta
t̄eba la n̄ga njey ta anqa na, n̄gwas aha a da bey ba.

¹⁴ Yaa guzley anda kede na, maja ndaw masa ma təba mey ŋga Yesu daa ba aran kaa na, anga gweegwe ta Gazlavay maja anga macəmkaya ta ŋgwas anga masa ma təba mey ŋga Yesu sem. Ngada ŋgwas masa ma təba mey ŋga Yesu daa ba aran kwa kene may, anga gweegwe ta Gazlavay maja zel e. Da daa ba na, bəz ata hay fa da njam maaya fa mey ŋga Gazlavay daa ba. Ama fara fara bəz ata hay na, ata da wuzlah ndəhay nqa Gazlavay.

15 Ama da ndaw ma təba mey ḥga Yesu ba fa wudey ḥga bəla ḥngwas anja ma təba mey ḥga Yesu na, mbəkdamarat ḥga bəla. Anda kede, ndaw ma təba mey ḥga Yesu, kwa da ara zel, kwa da ara ḥngwas na, ata macəmkaya daa saba. Mbəkdamatata ḥga wunkam ta zazay, maja Gazlavay a zəlkurwa na, ḥga njey daa zazay.

¹⁶ Kah, ኃግዎስ ሙሉ ተሻብ ምዬ እና የሆነ ተሻብ? Kah, ኃግዎስ ሙሉ ተሻብ ምዬ እና የሆነ ተሻብ?

Mey da ray menjey ɳqa ndəhay masa Gazlavay ma zəltə

¹⁷ Cek mahura daa mey a kede na, ara mey masa yah maa sərkadatara a ndəhay ɳga Yesu daa mecəmey-ray hay tabiya. Maaya na, kwa waawa a ka sləra masa Gazlavay ma vəldara ɳga ka, asaya, ɳga njey anda daa masa Gazlavay ma zəla.

¹⁸ Da Gazlavay a zèla ndaw ta sla mandawal daa ba aranj na, ngenè, a da sla mandawal saba. Yaw, da Gazlavay a zèla ndaw ta sla mandawal sem na, nga njey ta mandawal anga maslakaya ha, kwa a key cek ba.

¹⁹ Kwa mandawal maslakaya, kwa manjar ɳga sley na, ara cek ɳga tede, maja a jəney ndaw fa mey ɳga Gazlavay

ba. Cek mahura na, ara meney ray a *mewey ḥga Gazlavay.

²⁰ Si kwa waawa a njey anda daa masa Gazlavay ma zəla.

²¹ Daa masa Gazlavay ma zəlka na, kah beke daw? Da kəne na, ka da wulkey ba. Ama da kah ta cəved amba ka pəska ray akah daa beke na, səpa cəved e.

²² Beke masa Bay Mahura *Kəriste ma zəla na, ta bawa sem daa beke maja anja macəmkaya ta Bay Mahura ha. Yaw, ndaw-beke ba masa Kəriste ma zəla may, ta tərey sem beke ḥga Kəriste he.

²³ Gazlavay ta mbədkurwa sem ḥgada anja ta cek maaya ḥga ləhdakwar daa mebərey. Ka da təram beke ḥga ndəhay saba.

²⁴ Məlma adaw hay, kwa waawa ḥga njey anda daa masa Gazlavay ma zəla.

Mey ḥgada ndəhay manjar ḥgwas lej ḥgada ḥgwas-vagay hay

²⁵ Wure kedə, ya wudəy ḥgaa guzltar ḥgada ndəhay masa manjar ḥgusay, ta ḥgada ḥgusay masa manjar zel hay. Mey a na, ara Bay Mahura ma wuzdiwa ba, ama ara mewulkey adaw gway. Ta ḥgene he cəpa, jəkfamaya sləmay cənja maja yah na, Gazlavay ta sərfaya dey-ceceh la, amba yaa guzley mey masa fara fara ta gədaŋ ḥga Bay Mahura.

²⁶ Maaya na, ndəhay a njam anda ata manjatakaya gway. Yaa guzley anda kedə, maja wure kede banay hay kalah.

²⁷ Da ndaw anja ta ḥgwas na, a da bəla ḥgwas anja ha ba. Da ndaw ḥgwas anja daa ba na, a da ley ḥgwas ba.

²⁸ Ama da ndaw a ley ḥgwas na, ara mebərey ba, da sabara a ley zel na, ara mebərey ba. Sərmara, ndəhay ma lam ḥgwas, da daa ba, ḥgusay ma lam zel na, a səram banay la ga da bəla kede. Ya fa wudəy banay a, a sawa a ray akwar ba.

²⁹ Məlma adaw hay, ya fa ləvkwar, dər ḥga key sləra ḥga Gazlavay ga daa saba. Anda kedə, dəga wure kede, ndəhay ta ḥgusay na, ḥga njam anda ata ta ḥgusay daa ba.

³⁰ Ndəhay masa fa təwam na, ḥga njam anda ata daa matəway daa ba. Ndəhay daa meesəmey, ḥga njam anda ata daa meesəmey daa ba. Ndəhay ma hədkam cek, ḥga njam anda cek hay masa ata ma hədkamata ha ḥgene na, ara ḥgada ata ba.

³¹ Ndəhay ma kam sləra ta cek hay da bəla kede, ŋga njam anda ata fa kam sləra ta cek hay a daa ba. Ya ləvkwar anda kede, maja bəla kede fa da njey ga daa ba.

³² Ya wudey na, ray akwar a həbey ba. Ndaw masa ta ley ŋgwas daa ba na, mewulkey anja aa da ray Bay Mahura, a wudey ŋga key cek ma mbafar a Bay Mahura.

³³ Ama ndaw masa ta ŋgwas na, mewulkey anja aa da ray cek hay da bəla, a wudey ŋga key cek ŋga mbafar a ŋgwas anja.

³⁴ Anda kede, leŋgesl anja fa həbey. Asaya, ŋgwas manjar zel, da daa ba, sabara na, mewulkey anja aa da ray Bay Mahura. A wudey ŋga vəlda mevel anja ta vaw anja cəpa a Gazlavay. Ngwas masa ta zel na, mewulkey anja aa da ray cek hay da bəla. A wudey ŋga kar cek ma mbafar a zel e.

³⁵ Yaa guzlkwar anda kede na, ŋga jənkwar, ba na, a key ya təkakwar day ba. Ama ya wufsey na, ka kam cek ta cəved e, asaya, ka kamar sləra a Bay Mahura ta mevel pal.

³⁶ Ya wudey ŋgaa guzlkwar wure kede da ray bəz-gula ta kwakwa anja masa ta larawa a way daa ba aran. Da bəz-gula ha, a wulkey anja fa kar cek maaya ba a kwakwa anja, maja fa zənar vaw ŋga larawa, asaya, da anja fa wudey ŋga ney ta anja na, ŋga larawa a way anja anda aa ma wudey, ara meborey ba.

³⁷ Ama da bəz-gula ha fa wulkey daa ray anja, a ləvey, maaya na, a la kwakwa anja ba, asaya, da ndaw a təkar day ba, da a bəsa ŋga njey kəne na, ŋgene, ara cek maaya.

³⁸ Yaw, ndaw ma ley kwakwa na, a key ŋgene, a key cek maaya. Ndaw ma ley kwakwa ba na, a key ŋgene, a key cek maaya ma fəna say.

³⁹ Ngwas masa zel e ta məcay daa ba aran na, anja ta cəved ŋga ley zel mekele daa ba. Ama da zel e ta məcay sem na, anja ta cəved ŋga ley zel mekele anda aa mewudsey, ama ŋga ley na, ndaw masa ma təba mey ŋga Yesu *Kəriste.

⁴⁰ Ama fa yah na, ŋgama a ley zel ba, maja da anja pal taava anja na, a da njey maaya maaya da ray masa anja da way zel. Kede he ara mewulkey aðfaw. Ya wulkey yah may, yah ndaw masa ta *Mesəfnay ŋga Gazlavay da ray.

8

Mey da ray aslaw ŋga kuley

¹ Wure kede na, ya daa guzley da ray aslaw ŋga kuley. Fara fara, aləkwa tabiya, ya sərkwa cək anda akwar ma

ləvam. Mesərey cek na, fa zlapadata ndəhay. Ama mewudey-vaw na, fa vəltar gədañ a ndəhay daa *mecəmey-ray ḥja ndəhay ḥja Yesu.

² Da ndaw a zlepēy, a wulkey a sərey cek kalah, ḥjene, cek masa Gazlavay ma wudey na, a səra ba aran.

³ Ama ndaw ma wuda Gazlavay ta mevel anja pal na, Gazlavay a səra ndaw aha.

⁴ Yaw, aslaw ḥja kuley na, ya zəmkwa daw? Ya zəmkwa ba daw? Ya sərkwa kuley na, ara cek ḥja tede. Asaya, ya sərkwa Bay Gazlavay na, anja pal.

⁵ Fara fara, cek hay da gazlavay da vad ta da bəla daha masa ndəhay fa ragadamatar anda ḥjada Gazlavay. Cek hay a na, ara kuley hay. Kuley hay a na, ata ga. Asaya, bay hay mekele mekele daha fa wam da ray ndəhay, anda ata na, gazlavay ḥja ndəhay a.

⁶ Ama ḥjada aləkwa na, Gazlavay anja pal letek, ara Papa aləkwa. Cek hay tabiya da bəla na, ara anja ma katərwa. Menjey aləkwa na, ara ḥjada anja. Bay Mahura na, anja pal may, ara Yesu *Kəriste. Gazlavay a katərwa cek hay tabiya ta fa anja. Ara anja ma vəlndakwar heter.

⁷ Ama ndəhay siya da wuzlah akwar a sərmara mey masa fara fara ha kede ba. Haa wure kede fa zəmam aslaw ḥja kuley, anda ata fa tam kuley cənja. Ata ta gədañ daa cəved ḥja Gazlavay daa ba aran. Maja ḥjene, a wulkam aslaw ḥja kuley masa ata ma zəmamara na, ta nəsta sem fa mey ḥja Gazlavay.

⁸ Sərmara, cek mezəmey na, fa da tərdandakwar ḥja ndəhay maaya fa mey ḥja Gazlavay na, daa ba. Da ya zəmkwa aslaw ḥja kuley na, a jənndakwar ba, da ya zəmkwa ba na, a nəsey cek ba may.

⁹ Akwar na, ta cəved ḥja zəmey kwa meeme anda akwar ma wudsam. Ama pam lenjesl! Da daa ba, ndəhay masa ta gədañ pəreh daa mey ḥja Gazlavay na, a da kam mebərey maja akwar.

¹⁰ Yaw, wulkey da ray ndaw masa ta gədañ pəreh daa mey ḥja Gazlavay. Da a hətka, kah, ndaw masa ma səra cek, ka fa zəmey aslaw daa way ḥja kuley na, ḥjene, a həlda ndaw aha ḥja zəmey aslaw ḥja kuley a daa ba daw?

8:1 8.1 SNM 15.29; Rm 12.16; **newudey-vaw:** 13.1-7; 14.1; 16.14; Jaŋ 13.34; Rm 15.1-2; 2Kwr 8.7-8, 24; Gal 6.10; Ef 5.2 **8:1 8.1-13** Rm 14.1-15.6 **8:3 8.3** 13.12; Gal 4.9 **8:4 8.4** 10.19-20; Mew 4.35, 39; 6.4-5; Gal 4.8-9 **8:6 8.6** 12.5-6; Jaŋ 1.3-4; Ef 4.5-6; Kwa 1.16 **8:7 8.7-12** 10.23-33 **8:8 8.8-9** Rm 14.13, 15, 17, 21; Gal 5.13

¹¹ Maja እgene, məlmakw masa ta gədaŋ pəreh እgene, masa Kəriste ma məcəy maja anja na, a da zlenjedey daa cəved masa maaya məsərey cek akah ha እgene.

¹² Da akwar fa kamara kəne na, እgene a key ka kamatar cek maaya ba a məlmakw akwar hay masa ta gədaŋ pəreh, asaya, a key ka dakalamatara mevel ata. Ka kam cek maaya ba እgene na, እgada məlmakw akwar hay daada ba, ama a key ka kamar cek maaya ba እgada Kəriste ray anja may.

¹³ Maja እgene, da məlma adaw a zlenjedey daa cəved masa maaya maja cek masa yah ma zəma na, እgene, ya fa da zəmey aslaw daa saba səlak amba məlma adaw a zlenjedey ba.

9

Mey da ray ndəhay meslərey እga Yesu

¹ Yah na, ndaw ma waya ba, ya key cek anda yah ma wudey, ba diya? Yah na, *ndaw-meslərey እga Yesu. Ya ta hətar Bay aləkwa Mahura Yesu la ta dey adaw *, ba diya? Fara fara, ara maja sləra adaw እgada Bay Mahura Yesu, akwar ma təbmara mey anja.

² Kwa da ndəhay siya a təbmara yah na, ndaw-meslərey እga Yesu ba, ama akwar na, ka sərmara fara fara yah ndaw-meslərey እga Yesu. Akwar macəmkaya ta Bay Mahura Yesu maja yah ma wuzdakwara *Mey-maaya-mawiya. እgene, fa wuzdərwa yah na, ndaw-meslərey እga Yesu fara fara.

³ Ndəhay maa guzlam mey maaya ba a ray adaw na, ya da mbəddatarə እgada ata, ya ləvtar:

⁴ yah ta cəved እga hətey cek mezəmey ta እga sey cek maja sləra masa yah ma ka, ba daw?

⁵ Ndəhay meslərey hay mekele እga Bay Mahura Yesu *Kəriste ta məlmaha hay lenj *Piyer ata ta እgusay, fa pəkam bama. Kaa yah na, ta cəved እga ley እgwas ma təba mey እga Yesu, ya pəkam cew e, ba daw?

⁶ Ma da key sləra እga hətey cek mezəmey na, si ala ta *Barnabas gway daw?

⁷ Ndaw-sewje ma hətey mawurbay እga sləra anja ba, daha daw? Ndaw ma rəvey wudez, cek ma təka እga zəmey babəza እga wudez e daha daw? Mecəkwer እga gənaw hay, cek ma təka እga sey dəwa እga gənaw hay a daha daw?

* **9:1 9.1** Gazlavay a wuzar cek a Pawl, a hətar Bay Mahura daa masa anja fa dərey dangay da Jeruzelem. (SNM 22.14, 18; Gal 1.16) **9:1 9.1-2** 4.9, 15; 15.8-10; 2Kwr 2.14-17; 3.1-3; 5.18-20; 10.7-8, 13; 11.5, 13; 12.11-13; Gal 1.1 **9:4** 9.4 Lk 10.7-8; Mt 10.10 **9:6 9.6** Barnabas: SNM 4.36; 11.22-26; **sləra masa Pawl ma key እga hətey cek mezəmey:** SNM 18.3

8 Mey masa yah maa guzlda kede na, ara mewulkey ɳga ndəhay magədaŋ daada ba, kwa *kwakwas ɳga Mawiz na, faa guzley kene may.

9 Mawiz ta wuzleley la, a ləvey: «Daa masa sla fa key sləra da ley na, ka da par beben a mey ba.» Ka wulkam, Gazlavay fa wulkey na, da ray sla hay daada daw?

10 Kay, kene ba! Gazlavay aa guzley anda kede na, ɳgada aləkwa. Ndaw mehəvey na, a wulkey a da hətey cek mezəmey. Maaya na, a zəmey cek masa anja ma həva ha may. Ndaw ma cəgey daw na, maaya na, a zəmey daw a may.

11 Ala fa wuzdamakwara mey ɳga Gazlavay anda ndaw ma sləkey hulfad a ley. Yaw, da ka vəlmandar cek maja na, a kafakwar kalah daw?

12 Da ndəhay mekele ata ta cəved ɳga hətey cek mezəmey fa akwar na, ala may, ala ta cəved ɳga hətey cek mezəmey fa akwar ma fənta, ba diya? Anja ɳga key na, kene, ama kwa ala taa cəfdafamakwar cek ɳga jənndar daa ba. Sasəkar jak, banay hay tabiya na, ala fa bəsmara, maja ala ta wudam ɳga key cek ma təkta ndəhay ɳga cəndamara Mey-maaya-mawiya da ray Kəriste na, daa ba.

13 Ka sərmara ndəhay ma ka sləra daa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay na, fa hətam cek mezəmey fa sləra masa ata ma kamara ha ɳgene. Ndəhay ma həram gənaw ɳga vəley a Gazlavay na, a gwamara ɳga zəmam aslaw masa ata ma vəldamara a Gazlavay a ɳgene may.

14 Anja letek kene ɳgada ndəhay ma wuzdamara Mey-maaya-mawiya may, maja Bay aləkwa Mahura Yesu ta ləvey la, ndəhay ma wuzdamara Mey-maaya-mawiya na, ɳga hətam cek mezəmey fa sləra ata ha.

15 Ama, yah na, ya taa cəfdəy cek daa ba səlak. Ka wulkam ya wuzlalakwara leeter kede na, amba ka slərmaya cek daw? Kay, kene ba! Da yaa cəfdafakwar cek maja sləra adaw na, kwa ya fa da hətey cek amba ya zlepey daa saba. Anda kede, ɳgama yah ma məcəy.

16 ɳgada yah na, mewuzey Mey-maaya-mawiya ara cek amba ya zlepey ta anja ba, maja ara sləra masa Gazlavay ma təkyə dəy ɳga ka. Da ya wuzda Mey-maaya-mawiya ha ba na, banay a hətfaya la.

17 Da ara mewulkey adfaw taava adfaw ɳga wuzey Mey-maaya-mawiya a ndəhay na, anja ɳgene na, maaya a pəlmiwa mawurbay ɳga sləra adfaw. Ama ara Gazlavay ma

9:9 9.9 Mew 25.4; 1Kwr 10.11; 1Tm 5.18 9:11 9.11 9.4; Rm 15.27; Gal 6.6

9:12 9.12 SNM 20.34-35; 2Kwr 11.9 9:13 9.13 Mesl 18.8-19 9:14 9.14 9.4

9:15 9.15 SNM 18.3 9:16 9.16 Jer 20.9

təkya d̄ay ŋga ka sl̄era ha. Anda kede, ya key na, sl̄era masa maveldakaya ŋgada yah ŋga key gway.

¹⁸ Kaa, mawurbay adaw na, daa ba daw? Mawurbay adaw na, daha. Ara mewuzey Mey-maaya-mawiya ŋga tede. Yah ta c̄oved ŋgaa c̄efdafatar cek hay fa nd̄ehay majā ya fa wuzda Mey-maaya-mawiya, ama kwa ya taa c̄efdey cek daa ba s̄olak.

Mey da ray Mey-maaya-mawiya ma daw fa mey fa mey

¹⁹ Yah na, kwa ndaw ma təkya d̄ay ŋga key cek na, daa ba. Ama, ya ta v̄olda ray adaw la ŋga t̄orey beke ŋga nd̄ehay tabiya amba ya j̄eney nd̄ehay ga ma f̄ona ma f̄ona ŋga t̄ebey mey da ray Yesu *K̄riste.

²⁰ Daa masa yah da wuzlah *J̄ewif hay na, ya njey, ya key cek anda ata ma kamara, amba ya j̄enta ŋga t̄ebey mey da ray Yesu K̄riste. Kwakwas ŋga *Mawiz na, an̄ga ta ḡedaŋ da ray adaw daa ba, ama da yah da wuzlah nd̄ehay ma s̄epa kwakwas a na, si ya key cek anda ata ma kamara, amba ya j̄enta ŋga t̄ebey mey da ray Yesu K̄riste.

²¹ Da yah da wuzlah nd̄ehay ma s̄epam kwakwas ŋga Mawiz ba na, ya key cek anda ata ma kamara, amba ya j̄enta ŋga t̄ebey mey da ray K̄riste may. Ya ta l̄ovey ya s̄epa *mewey ŋga Gazlavay ba na, daa ba, majā fara fara, ya fa s̄epa mewey ŋga K̄riste.

²² Daa masa yah da wuzlah nd̄ehay ma t̄eba mey ŋga Yesu masa ta ḡedaŋ p̄oreh na, si ya key cek anda ata ma kamara, amba ya j̄enta ŋga t̄ebey mey da ray Yesu K̄riste. Ya kata cek hay wal wal tabiya anda nd̄ehay tabiya ma kamara, amba nd̄ehay mekele mekele a l̄ham.

²³ Ya kata cek hay a tabiya kede na, amba *Mey-maaya-mawiya a daw fa mey fa mey, asaya, amba Gazlavay a p̄esya mey, anda an̄ga ma p̄estar mey a nd̄ehay mekele may.

²⁴ Daa kwakurða ŋga mahway na, nd̄ehay ga ma hwam, ama ndaw ma da key bay-gula ŋga h̄etey cek na, ndaw pal gway. Yaw, akwar may, kam ḡedaŋ ŋga hway anda bay-gula daa kwakurða ha amba ka h̄etey cek.

²⁵ Kwa waawa ma wudey ŋga key kwakurða na, si a v̄olda ray an̄ga, a mb̄ekdata cek hay mekele mekele ma n̄esa ndaw, aa s̄erkey maaya maaya la dagay. A v̄olda ray an̄ga anda kede na, ŋga key bay-gula, ŋga h̄etey cek. Ama cek masa an̄ga ma da h̄etar fa mawurbay an̄ga ŋgene na, fa da njey ga daa ba. Al̄ekwa na, ya v̄eldakwa ray al̄ekwa anda ŋgene amba ya h̄etkwa cek masa ma da njey ŋga s̄ermataw.

9:17 9.17 4.1 9:19 9.19 Mt 20.26-27 **9:19 9.19-22** 10.23-24, 32-33; Rm 15.1

9:20 9.20 SNM 16.3; 21.20-26 **9:21 9.21** Gal 2.3-4 **9:22 9.22** Rm 1.13; 2Kwr 5.11; 11.29 **9:24 9.24-25** Føl 3.12-14; 2Tm 2.4-6; 4.7-8; Jak 1.12; 1Pi 5.4; CWJ 2.10

²⁶ Maja ŋgene, yah na, ya hway saw daa kwakurda ba. Asaya, yah na, anda ndaw mewedey har. Har adaw a daw a ley ba.

²⁷ Yah na, ya fa sərda banay ta vaw adaw, ya fa kəta vaw adaw ta gədaŋ ta gədaŋ, ya fa wey da ray vaw adaw amba yah, ndaw masa ma wuzda Mey-maaya-mawiya a ndəhay na, Gazlavay a kəzlaya ta cakay ba.

10

Mey da ray kuley hay

¹ Məlma adaw hay, ya wudey ka sərfadamara cek masa Gazlavay ma ka ta papaŋ ŋga papa aləkwa hay zleelze daa masa ata fa səpmar wurzay ŋga *Mawiz. Gazlavay ta sərtata la ta mekwteñe * tabiya ata. Asaya, ata tabiya ta zləŋgam la ta daa Bəlay Magaza.

² Ata tabiya, Gazlavay ta katar *baptēm la daa mekwteñe lej daa bəlay a, amba a cəmta ta Mawiz.

³ Ata tabiya, ta zəmam cek ma sawa ta fa Gazlavay la daa slam a,

⁴ asaya, ta sam yam ma sawa ta fa Gazlavay la may. Yam masa ata ma samara ha na, a bawa daa pərad masa Gazlavay ma vəldatara. Pərad aha fa daw asi ata. Pərad aha na, ara *Kəriste.

⁵ Ta ŋgene he cəpa, ndəhay ga da wuzlah ata, a kam cek ma mbafar a Gazlavay ba. Maja ŋgene, ta məcam sem da wuzlah-ley.

⁶ Cek hay a ma kam ŋgene na, a pandakwar lenjesl amba cek hay malamba masa papaŋ ŋga papa aləkwa hay ma kamara ŋgene na, ya kakwa ba.

⁷ Ndəhay siya da wuzlah ata ta tam kuley hay la. Anja letek anda ma wuzlalakaya zleelze daa derewel ŋga Gazlavay, a ləvey: «Da mey kuley, ndəhay a njam ŋga zəmey cek ta ŋga sey wuzam. Fa dəba ha, a lacam, a gərvam da mey kuley a.» † Akwar na, ka da tam kuley anda ata ba.

⁸ Ndəhay siya da wuzlah ata ta lam vaw saw la da palah, maja ŋgene, ndəhay gabal kwakwar cew a ray a maakar (23.000) ta məcam la pas pal. Aləkwa na, ya da lakwa vaw saw da palah anda ata ba.

^{9:27 9.27} Rm 8.13; 13.14 * **10:1 10.1** Nəka Mab 13.21 ta 14.22-29. Mekwtene he a wuzwa Gazlavay aa ta ata. Mezləŋgey bəlay a wuzwa Gazlavay ma ləhdata sem. **10:1 10.1** Mab 13.21; 14.21-29 **10:3 10.3** Mab 16.13-35; Mew 8.3; Ps 78.24-25 **10:4 10.4** Mab 17.6; Mesl 20.11; Ps 78.15 **10:5 10.5** Mesl 14.29-30; Ps 78.31; Heb 3.17; Jud 5 **10:6 10.6** Mesl 11.4, 34; Ps 106.14 † **10:7 10.7** Megərvay ata ŋgene, a həldata ŋga ley vaw saw da palah. Nəka Mab 32.6. **10:8 10.8** Mesl 25.1-9

⁹ Ndəhay siya da wuzlah ata ta jadamara Bay Gazlavay la, haa zezekw hay a zamata, ta', a məcam. Aləkwa na, ya da jadakwa Bay Mahura Kəriste anda ata ma jadamara Bay Gazlavay ba.

¹⁰ Ndəhay siya da wuzlah ata taa ŋguram mey la ‡, maja ŋgene, maslaŋ ŋga Bay Gazlavay masa ma kədəy ndaw vagay ta kədta sem vagay. Akwar na, ka daa ŋguram mey anda ata ba.

¹¹ Cek hay maaya ba ma hətfatar papaŋ ŋga papa aləkwa hay a ŋgene na, amba ndəhay a pam lenjesl. Ta wuzlalamata cek hay a ma kam ŋgene la aa derewel ŋga Gazlavay amba a pandakwar lenjesl, aləkwa masa ta dey da bəla masa fa da ndəvey kede.

¹² Maja ŋgene, ndaw ma wulkey aa majarakaya na, si a wey vaw, da daa ba na, a da təfey.

¹³ Banay ma sawa a ray akwar ŋga jadakwar na, aa letek ta banay ma sawa a ray ndəhay tabiya. Gazlavay na, cek masa aa ma ləvey a ka la na, a ka fara fara. Gazlavay a, a jənkwar la, anda kede, cek ma da jadakwar ŋga fənkwar ta gədaŋ daa ba. Da masa banay fa sawa a ray akwar ŋga jadakwar na, Gazlavay a da vəlkwar gədaŋ amba ka bəsmara banay a, asaya, a vəlkwar cəved amba ka ləham.

¹⁴ Anda kede, jam adfaw hay, hwam dərenj ta kuley hay.

¹⁵ Yaa guzlkwar anda kede kaa na, maja ya səra akwar ndəhay ta lenjesl. Mey masa yah maa guzlda kede na, ara mey fara fara. Akwar ta ray akwar, wulkam da ray mey a cey!

¹⁶ Daa masa aləkwa fa zəmkwa ḋaf ŋga sərfedey meməcey ŋga Kəriste na, aləkwa fa kakwa suse a Gazlavay maja cek mesey daa vəley, ya sərkwa aləkwa macəmkaya ta Kəriste maja mambaz anja. Daa masa aləkwa fa zəmkwa pej na, ya sərkwa aləkwa macəmkaya ta Kəriste maja vaw anja.

¹⁷ Ma zəmamara pej e na, aləkwa ga, ama pej e na, anja pal gway. Maja ŋgene, aləkwa macəmkaya pal.

¹⁸ Wulkam da ray ndəhay *Israyel hay zleezle, ata fa həram gənaw hay da ray slam-mefəkey cek a Gazlavay. Ndəhay ma zəmam aslaw mavəldakaya ŋgada Gazlavay na, ata macəmkaya ta Gazlavay.

¹⁹ Yaw, mey a kede, a wudey ḥga ləvey na, kwara? A wudey ḥga ləvey, kuley ta aslaw ḥga kuley a na, ara cek hay fara fara ba.

²⁰ Ama da ndəhay ma sərmara Gazlavay ba fa tam kuley na, a vəldamara aslaw a, a mesəfnay maaya ba hay, ba na, a Gazlavay ba. Ya wudey na, ka cəmam ta mesəfnay maaya ba hay a ba.

²¹ Ka sam cek masa mavəldakaya ḥgada mesəfnay maaya ba hay, asaya, ka sam cek ḥga sərfedey meməcəy ḥga Bay Mahura saya na, kwara? Ka zəmam daf masa mavəldakaya ḥgada mesəfnay maaya ba hay, asaya, ka zəmam daf ḥga sərfedey meməcəy ḥga Bay Mahura saya na, kwara?

²² Da ya kakwa kəne na, Bay Mahura a da cey mevel a ray aləkwa, ba diya? Ka wulkam na, ya fənkwa Bay Mahura ta gədaŋ daw?

Mey da ray cek ma da jənta ndəhay ḥga səpey mey ḥga Gazlavay

²³ Ndəhay siya da wuzlah akwar, fa wulkam, a ləvam: «Cek matəkakaya ḥga key na, daa ba.» Ahaw, fara, cek matəkakaya daa ba, ama cek hay tabiya maaya ḥga key ba. «Cek matəkakaya ḥga key na, daa ba.» Ama cek hay tabiya a gwamara ḥga jənmata ndəhay daa *mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu ba.

²⁴ Ka da nəkam dey fa cek hay ma jənmakwar daada ba, ama nəkam dey fa cek hay ma jənam ndəhay mekele may.

²⁵ Aslaw tabiya masa akwar ma hətam daa luma na, ka gwamara ḥga hədkamara, ka zəmamara. Ka da wulkam da ray a ba səlak, ka daa cəfdəmara ara aslaw ḥga me ba.

²⁶ Yaa guzley anda kede na, maja mawuzlalakaya daa derewel ḥga Gazlavay, a ləvey: «Bəla ta cek hay da hwad a tabiya na, ara ḥga Bay Gazlavay.»

²⁷ Anda kede, da ndaw ma təba mey ḥga Yesu *Kəriste ba ta zəlkwar la ḥga zəmey daf da way anja, da akwar ma təbmara la ḥga daw a way anja ha na, daf masa ata ma vəldamakwara na, zəmamara, ka da wulkam da ray a ba səlak, ka daa cəfdəmara ara aslaw ḥga me ba.

²⁸ Ama da ndaw a ləvkwar: «Aslaw kede, ara aslaw ḥga kuley» na, ḥgene, ka da zəmamara ba. Ka zəmamara ba maja ndaw ma kadakwara ḥgene, a da wulkey.

²⁹ Yaa guzley na, maja mewulkey akwar ba, ama maja mewulkey ḥga ndaw aha. Fara fara, cek matəkakaya ḥga

zəmey na, daa ba. Kaa, ya da key cek anda mewulkey ḥga ndaw mekele na, majā me?

³⁰ Da ya zəmey cek na, ya kar suse a Gazlavay majā cek aha. Kaa ndaw aa guzley maaya ba da ray adaw majā yah ma zəma cek masa yah ma kar suse sem a Gazlavay majā na, kwara?

³¹ Majā ḥgene, kwa ka zəmam cek, kwa ka sam cek, kwa ka kam cek wura wura na, kamara amba sləmay ḥga Bay Gazlavay a zəley.

³² Ka da kam cek masa ma həldata ndəhay ḥga kam mebərey ba, kwa ḥgada ndəhay *Jəwif hay, kwa ḥgada ndəhay masa Jəwif hay ba hay, kwa ḥgada ndəhay daa mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu, ka da kam ba.

³³ Njam anda yah, cek hay tabiya masa yah ma ka na, ya wudey amba a mbafatar a ndəhay tabiya. Ya nekey dey na, fa cek ma da jənya yah taava adaw ba, ama ya fa nekey dey fa cek ma da jəney ndəhay ga may, amba Gazlavay a ləhdata daa mebərey.

11

¹ Yah na, ya fa key cek anda Kəriste. Akwar may, kam cek anda yah ma ka.

Mey da ray ḥgwas ta zel fa mey ḥga Gazlavay

² Ya fa həlmakwar majā akwar fa sərfadamaya mandaw mandaw, asaya, majā akwar fa kamata cek hay anda yah maa sərkadakwara.

³ Ama ya wudey na, ka sərmara, *Kəriste na, anja *bay-ray ḥga ndəhay tabiya, zel na, anja bay-ray ḥga ḥgwas anja, Gazlavay may, anja bay-ray ḥga Kəriste.

⁴ Da ndaw-mezəle fa dərar dangay a Gazlavay, asaya, fa wuzey mey ḥga Gazlavay fa mey ḥga ndəhay ta jikwew da ray na, ḥgene a key a rəsa Kəriste, ndaw masa ma wa.

⁵ ḥgwas may, da anja fa dərar dangay a Gazlavay, da daa ba, fa wuzey mey ḥga Gazlavay fa mey ḥga ndəhay na, a da mbəkda ray ba' kene ba, ḥga jəwey adikwaw a ray, da daa ba na, a key ḥgene, a rəsa zel e. ḥgwas aha na, hwaray a da kar anda ḥgwas masa ray mahəjkaya.

⁶ Da ḥgwas a jəwey adikwaw a ray ba na, ḥga həja ray * anja. Ama, majā mehəjey ray, da daa ba, mesley ray, a key hwaray na, ḥgene ḥga jəwey adikwaw a ray.

⁷ Da ndaw-mezəle fa da dərar dangay a Gazlavay na, a da pey jikwew a ray ba, majā anja na, a lawa Gazlavay, asaya,

aa fa wuzdərwa gədaŋ ɳga Gazlavay. Ama ɳgwas na, aa fa wuzdərwa gədaŋ ɳga zel e.

⁸ Gazlavay ta ley tetesl daa vaw ɳga ɳgwas ɳga ləmey ndaw-mezəle na, daa ba. Ama a ley na, tetesl daa vaw ɳga ndaw-mezəle ɳga ləmey ɳgwas.

⁹ Gazlavay ta ləma ndaw-mezəle maja ɳgwas na, daa ba, ama a ləma ɳgwas maja ndaw-mezəle.

¹⁰ Maja ɳgene, ɳgwas na, si a jəwey adikwaw a ray maja maslaŋ hay ɳga Gazlavay [†] da vac. Mejəwey adikwaw a ray ɳgene a wuzwa anga fa nar ray a zel e.

¹¹ Ama daa menjey aləkwa ta Bay Mahura na, ɳgwas a wa ray anga ba, ndaw-mezəle may, a wa ray anga ba.

¹² Kwa Gazlavay a ləma ɳgwas ta tetesl ɳga ndaw-mezəle na, ama ara ɳgwas ma yarawa ndaw-mezəle cəŋga. Ata cewete na, ara Gazlavay ma ləmtərwa, Gazlavay masa ma katərwa cek hay tabiya.

¹³ Akwar ta ray akwar, wulkam cey: ɳgwas na, a dərar dangay a Gazlavay ray ba' kəne fa mey ɳga ndəhay na, maaya daw?

¹⁴ Kwa waawa a səra da ndaw-mezəle anga ta engwec fa ray ga na, ara hwaray ɳgada ndaw aha.

¹⁵ Ama ɳgwas, da anga ta engwec fa ray səlep səlep na, ara cek maaya kalah ɳgada anga, maja Gazlavay a vəldara engwec maazəma na, amba a bərda ray anga.

¹⁶ Da ndaw fa key yawa da ray mey a na, si a səra kwakwas ala mekele da ray mey a kəfə na, daa ba. Kwa kwakwas mekele ɳga ndəhay daa *mecəmey-ray hay ɳga Yesu da ray mey a na, daa ba may.

Mey da ray mezəmey daf ɳga sərfedey meməcəy ɳga Bay Mahura Yesu

(Matiye 26.26-29; Mark 14.22-25; Luk 22.14-20)

¹⁷ Ehe, ya wudəy ɳgaa guzlkwar mey mekele dahan. Ya fa da kakwar suse maja mey a daa ba. Mekusey akwar tabiya na, fa ciykwər daa ba, ama a key a nəskwar jak.

¹⁸ Cek ɳgeeme na, ya fa cənda fa ndəhay, a ləvam daa mekusey akwar ɳga dəreye dangay a Gazlavay na, akwar fa walam vaw ta weley da wuzlah akwar. Ya wulkey taa slam laŋgar na, akwar fa kamara kəne fara.

11:7 11.7 MC 1.26-27 **11:8 11.8-9** MC 2.18-23; 1Tm 2.13 [†] **11:10 11.10** maja maslaŋ hay ɳga Gazlavay: Ndəhay a wulkam Pawl a wudəy ɳga ləvey maslaŋ hay ɳga Gazlavay na, ata da wuzlah ndəhay daa medərey-dangay. Anda kəfə, a wudəm cek hay tabiya a kam ta cəved e. Ndəhay mekele a wulkam a ləvam maslaŋ hay na, fa sərtamara ray ata fa mey ɳga Gazlavay may. Nəka Iz 6.2.

11:18 11.18 1.10-11

¹⁹ Yaw, maaya na, mewudkey-day a key da wuzlah akwar amba ndəhay ma səpmara mey ŋga Yesu ta cəved e, a səram kwa.

²⁰ Daa mekusey akwar fa zəmam daf, ama ara ŋga sərfedey meməcey ŋga Bay Mahura fara fara ba,

²¹ maja kwa waawa fa wusey vaw ŋga zəma daf anja. Anda kede, ndəhay siya, may fa catar, ama siya hay, fa wam.

²² Akwar na, ta way akwar hay, ba diya? Zəmamatərwa daf a, samatərwa cek akwar hay a da way akwar hay gway taw. Ka wudam ŋga rəsmata ndəhay daa mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu daw? Ka wudam ŋga pamatar hwaray a ndəhay masa-viya hay daw? Ka wudam yaa guzlkwar na, kwara? Ka wulkam na, ya kakwar suse la daw? Kay! Ya fa da kakwar suse daa ba səlak.

²³ Cek masa yah maa sərkadakwara kede na, ara Bay Mahura Yesu maa sərkadiwa. Dasi tavad masa ata ma da vəldamara Bay Mahura Yesu a har masa-gəra anja hay ŋga sərdamara banay na, Yesu a, lenj! a ley penj,

²⁴ a kar suse a Gazlavay maja, a wunka, ta', aa guzley, a ləvey: «Kede he, ara vaw adaw mavəldakaya ŋgada akwar. Kamara anda kede amba ka sərfadamaya.»

²⁵ Masa ata ma ndəvdamara mezəmey daf la na, lenj! a la vəley ta cek mesey da hwad a, ta', aa guzley saya, a ləvey: «Kede he na, ara mambaz adaw. Ta fa mambaz a, Gazlavay a jəwey mey mawiya ta ndəhay anja hay. Da akwar fa da samara na, kamara anda yah ma ka kede amba ka sərfadamaya.»

²⁶ Anda kede, ta pas masa akwar fa zəmamara penj kede ta akwar fa samara cek aha kede na, ŋgene, akwar fa wuzdamara mey da ray meməcey ŋga Bay Mahura, dəga wure kede haa kasl ma vəhwa anja.

²⁷ Anda kede, da ndaw a zəma penj, a sa cek mesey ŋga Bay Mahura saw saw na, a key ŋgene, a key mebərey maja anja ma rəsa vaw ta mambaz ŋga Bay Mahura ha.

²⁸ Da ray ŋgene, si ndaw a nəka ray anja la dəgay, fa dəba ha, a gwa ŋga zəmey penj e, ta ŋga sey cek mesey a.

²⁹ Ndaw ma zəma penj ta ma sey cek mesey a ta meney ray ba na, ŋgene, ta wulkey da ray meməcey ŋga Bay Mahura daa ba. Anda kede, Gazlavay a da cey mevel da ray a.

³⁰ Ara maja ŋgene, masa-macay hay ta masa-bəle hay ga da wuzlah akwar daha. Asaya, siya hay ga ta məcam sem.

³¹ Da kwa waawa da wuzlah aləkwa a nəka ray anja la dagay, wara cay a zəmey daf ḥja sərfedey meməcey ḥja Bay Mahura na, ḥjene, Gazlavay fa da cey mevel a ray aləkwa daa ba.

³² Ama, da Bay Gazlavay fa sərdandakwar banay na, a key ḥjene, a kətndakwar amba ta pas masa Gazlavay ma da katar sariya a ndəhay da bəla na, sariya ha, a kərzandakwar anda ndəhay siya hay ba.

³³ Anda kede, məlma adaw hay, da masa akwar ta kusam la ḥja zəmey daf ḥja sərfedey meməcey ḥja Bay Mahura na, səkwam vaw da wuzlah akwar la dagay.

³⁴ Da ndaw may fa car na, ḥja zəmwə daf da way anja la ḫagay, amba daa masa akwar makustakaya na, Gazlavay a cey mevel a ray akwar ba. Da ray mey hay mekele na, da masa ya ta wusey la fa akwar na, ya diyta mey hay a la.

12

Mey da ray gədaŋ masa Mesəfnəy ḥja Gazlavay ma vəldatara a ndəhay

¹ Məlma adaw hay, wure kede ya daa guzlkwar da ray gədaŋ mekele mekele masa *Mesəfnəy ḥja Gazlavay ma vəlda ḥjada ndaw a, ndaw a maja mewudey-vaw anja. Ya wudey na, ka cəndamara mey da ray gədaŋ a maaya maaya.

² Ka sərmara daa masa akwar ta təram ndəhay ḥja Yesu *Kəriste daa ba aran na, akwar fa tam kuley hay. Kuley hay na, aa guzlam ba, ama akwar fa vəldamara ray akwar a kuley hay ḥja wamakwar ma fəna ma fəna, ka gwamara ḥja jaram ba.

³ Maja ḥjene, ya wudey na, ka sərmara fara fara, da ndaw anja ta Mesəfnəy ḥja Gazlavay da ray a na, ndaw aha, a gwa ḥjaa guzley, a ləvey: «Kuse! Yesu ḥja nəsey» na, daa ba. Ama, da ndaw aa guzley, a ləvey: «Yesu ara Bay aləkwa Mahura» na, ḥjene, ndaw aha aa guzley ta gədaŋ ḥja Mesəfnəy ḥja Gazlavay.

⁴ Gədaŋ masa Mesəfnəy ḥja Gazlavay ma vəldatara a ndəhay ḥja key sləra anja na, a wuzwa wal wal fa ndaw a fa ndaw a, ama ara Mesəfnəy a pal ḥjene ma vəldatara a ndəhay.

⁵ Sləra hay masa Bay Mahura Yesu ma vəldatara ḥjada ndəhay na, ata wal wal may, ama ya kakwa sləra ḥjada Bay Mahura pal gway.

6 Gazlavay a veltar gədaŋ wal wal ŋgada ndəhay ŋga key slera anja, ama ara Gazlavay pal ma velda gədaŋ ŋga key slera hay a tabiya.

7 Gədaŋ ŋga Mesəfnay ŋga Gazlavay fa wuzwa vaw wal wal ŋgada kwa waawa da wuzlah akwar. A key anda ŋgene na, ŋga jəney ndəhay tabiya.

8 Mesəfnay ŋga Gazlavay a vəlar lengesl maaya ŋgada ndaw ŋgaa guzley maaya. Ngada ndaw laŋgar, Mesəfnay a, a vəlar gədaŋ ŋga sərey cek hay amba a wuzdatara a ndəhay.

9 Ngada ndaw laŋgar saya, Mesəfnay ŋga Gazlavay a vəlar gədaŋ ŋga təbey mey ŋga Yesu fara fara aa mevel anja. A səra a gwa a key cek ma fəna gədaŋ anja ta fa Mesəfnay ŋga Gazlavay a. Ngada ndaw mekele, Mesəfnay ŋga Gazlavay a vəlar gədaŋ ŋga mbəley masa-macay hay. Ara Mesəfnay ŋga Gazlavay a pal ŋgene ma velda gədaŋ ŋga key slera hay a.

10 A vəlar ŋgada ndaw laŋgar gədaŋ ŋga key maazla hay. Ngada ndaw mekele, a vəlar gədaŋ ŋga təley mey masa Gazlavay ma wuzdara. Ngada ndaw mekele, a vəlar gədaŋ ŋga sərey slera ŋga Mesəfnay ŋga Gazlavay ta ŋga sərey slera ŋga mesəfnay maaya ba. Ngada ndaw laŋgar saya, a vəlar gədaŋ ŋgaa guzley ta mey hay mekele mekele masa anja ma cənda ba. Ngada ndaw laŋgar saya, a vəlar gədaŋ ŋga mbədsey mey masa ndaw ma cənda ba.

11 Ara Mesəfnay ŋga Gazlavay a pal taava anja ma gwa ŋga velda gədaŋ ŋga key slera hay a tabiya. Mesəfnay a, a wunkey gədaŋ mekele mekele anda aa ma wudey ŋgada kwa waawa.

Mey da ray mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Kəriste

12 Yaw, vaw ŋga ndaw-magədaŋ na, anja pal, ama mezəvey hay mekele mekele daha. Kwa mezəvey hay ga fa ndaw daha, ama vaw na, anja pal gway. *Kəriste na, aa kəne may.

13 Daa masa aləkwa ma hətkwa *baptem na, aləkwa tabiya ta tərkwa vaw pal sem ta gədaŋ ŋga *Mesəfnay ŋga Gazlavay pal. Aləkwa tabiya, kwa *Jəwif hay, kwa ndəhay masa Jəwif hay ba, kwa beke hay, kwa beke hay ba, Gazlavay a vəlndakwar na, Mesəfnay anja ha ŋgene pal.

14 Vaw ŋga ndaw na, anja ta mezəvey pal daada ba, ama anja ta mezəvey hay ga.

¹⁵ Da salay a ləvey: «Yah mezəvey ḥga vaw ba maja yah na, har ba», kwa da aa guzley kene na, anja mezəvey ḥga vaw ba fara daw?

¹⁶ Da sləmay a ləvey: «Yah mezəvey ḥga vaw ba, maja yah na, dey ba», kwa da aa guzley kene na, anja mezəvey ḥga vaw ba fara daw?

¹⁷ Da vaw ḥga ndaw ara dey daada na, ḥgene ndaw aha a da jəkey sləmay ta me? Da vaw ḥga ndaw, ara sləmay daada na, ḥgene ndaw aha a da cənda mezey ḥga cek hay ta me?

¹⁸ Ama Gazlavay ta katərwa mezəvey hay ḥga vaw la tabiya aa slam anja, aa slam anja, anda aa ma wudsey.

¹⁹ Da Gazlavay a pey mezəvey ḥga vaw pal daada na, ḥgene, ara vaw ba.

²⁰ Ya sərkwa, mezəvey hay ḥga vaw na, ata ga, ama vaw na, anja pal gway.

²¹ Anda kede, dey a gwa a ləvey: «Walay adfaw ta har daa ba» na, kene ba. Asaya, ray a gwa a ləvey: «Walay adfaw ta salay daa ba» na, kene ba.

²² Sasəkar jak, mezəvey ḥga vaw masa kah ma pa ḥga cek ḥga tede ḥgene, da mezəvey a daa ba na, ka məcsey.

²³ Mezəvey hay ḥga vaw masa ma mbafandakwar ba na, ya wakwa vaw ta anja jak, ba diya? Mezəvey hay ḥga vaw masa aləkwa ma bədətakwa fa dey ḥga ndəhay na, ya pakwa lenjesl kalah na, a ray ata jak, ba diya?

²⁴ Mezəvey hay ḥga vaw masa ma mbam na, ḥga ata, ya pakwa lenjesl a ray ata ba. Gazlavay a pata mezəvey ḥga vaw ḥga ndaw cəpa, a həsltar ray. A həsltar ray ma fəna na, ḥgada mezəvey hay masa ma nəkam anda cek ḥga tede.

²⁵ A patərwa mezəvey hay tabiya aa slam a na, amba vaw a wunkey ba, asaya, amba mezəvey hay a jənam vaw da wuzlah ata.

²⁶ Da mezəvey ḥga vaw pal fa sərey banay na, mezəvey hay ḥga vaw tabiya a səram banay asiya may. Da fa həslmar ray a mezəvey ḥga vaw pal na, mezəvey hay siya tabiya aa səmam may.

²⁷ Yaw, akwar na, vaw ḥga Kəriste. Kwa waawa na, anja mezəvey pal ḥga vaw ḥga Kəriste he.

²⁸ Daa *mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu na, Gazlavay ta pey ndəhay la mekele mekele ḥga key sləra anja. Ngeeme na, a pey ndəhay meslərey ḥga Yesu. Ḫga dey cew e na, a pey ndəhay ma təla mey anja. Ḫga dey maakar a na, a pey ndəhay maa sərkada ndəhay. Asaya, ḥgada ndəhay mekele a vəltar gədaŋ ḥga key maaazla hay. Ḫgada

ndəhay mekele, a vəltar gədaŋ ŋga mbəley masa-macay hay. Ngada ndəhay mekele, a vəltar gədaŋ ŋga jəney ndəhay. Ngada ndəhay mekele, a vəltar gədaŋ ŋga key *bay-ray. Ngada ndəhay mekele saya, a vəltar gədaŋ ŋgaa guzley ta mey hay mekele mekele masa ata ma sərmara ba.

²⁹ Ndəhay tabiya na, ata ndəhay meslərey ŋga Yesu daw? Ndəhay tabiya na, fa təlam mey ŋga Gazlavay daw? Ndəhay tabiya na, faa sərkadamatara mey ŋga Gazlavay a ndəhay daw? Ndəhay tabiya na, fa kam maazla hay daw?

³⁰ Ndəhay tabiya na, fa mbəlam ndəhay daa macay daw? Ndəhay tabiya na, faa guzlam ta mey hay masa ata ma sərmara ba daw? Ndəhay tabiya na, fa mbəddamara mey hay masa ndəhay ma cəndamara ba a ndəhay mekele daw?

³¹ Ama sləra hay masa Mesəfnəy ŋga Gazlavay ma vəldatara a ndəhay ma fənta siya hay na, kamara ta mevel pal.

Mey da ray mewudey-vaw

Wure kede, ya da wuzkwar cəved maaya ma fənta cəved hay mekele.

13

¹ Kwa yaa guzley ta mey hay mekele mekele, kwa yaa guzley ta mey ŋga maslaŋ hay ŋga Gazlavay, ama da ya wudey ndaw ba na, ŋgene, yah na, letek ta gwangwajw, da daa ba, ta mawiyar ma wurzley sləmay.

² Da Gazlavay a vəlya gədaŋ ŋga təley mey aŋga a ndəhay, kwa ya sərtə cek hay tabiya, kwa ya cənda mey hay ŋga Gazlavay masa mabadatakaya, kwa ya təba mey ŋga Gazlavay kalah haa ya gwa ya ləvar ŋgada aŋgwa: «Sləkdey, daw», fa dəba ha, aŋgwa ha a daw na, kwa ta ŋgene he cəpa, da ya wudey ndaw ba na, ŋgene, yah cek ŋga tede.

³ Da ya wunkatara cek adaw hay tabiya a ndəhay masaviya hay, kwa da ya vəlda ray adaw ŋga wewurey majā ndəhay, ama da ya wudey ndaw ba na, ŋgene kwa fa da jənya daa ba.

⁴ Ndaw ma wudey ndaw na, a bəsta ndəhay tabiya, a key cek hay maaya ŋgada ndəhay, a key səlen̄ fa ndəhay ba, a zlep̄ey ba, a gəlda ray aŋga ba.

5 Ndaw ma wudsey ndaw na, a key cek ma ka hwaray ba, a wulkey da ray cek hay ḥgada an̄ga taava an̄ga ba, a cey mevel ba, a pey mey aa mevel ba.

6 Ndaw ma wudsey ndaw na, aa s̄emey da ray cek hay maaya ba hay ba, ama aa s̄emey da ray cek hay masa maaya fara fara.

7 Ndaw ma wudsey ndaw na, a b̄esa cek ma key maaya ba tabiya fa mey an̄ga, a wuzda ba, a t̄eba mey ḥga Gazlavay mandaw mandaw, a wulkey Gazlavay a da d̄iyta cek hay tabiya, asaya, a b̄esta cek hay wura wura c̄epa.

8 Mewudey-vaw na, fa da nd̄ovey daa ba s̄elak. Ama, met̄ley-mey ḥga Gazlavay na, a nd̄ovey la. Ḡedaj ḥgaa guzley mey hay mekele mekele masa nd̄ehay ma c̄endamara ba na, a nd̄ovey la. Yaw, mes̄orey-cek may, a nd̄ovey la.

9 Fara fara, cek hay a, a nd̄evam la, maja mes̄orey-cek al̄ekwa ta met̄ley-mey ḥga Gazlavay na, a wuzdat̄erwa cek hay c̄epa ba, si nek̄d̄ey gway.

10 Ama ta pas masa Gazlavay ma da wuzdandakwara cek masa maaya tabiya na, cek masa al̄ekwa ma s̄erkwa nek̄d̄ey heyey na, a nd̄ovey la.

11 Daa masa yah daa b̄ezey na, ya faa guzley anda b̄eza hay, ya fa wulkey anda b̄eza hay, asaya, ya fa c̄endata cek hay anda b̄eza hay. Ama wure kede na, ya ta t̄orey ndaw mahura sem, ya ta mb̄ekda mekey cek hay anda b̄eza hay sem.

12 Wure kede, al̄ekwa fa h̄etmatakwa cek hay maaya maaya daa ba, ya n̄ektakwa cek hay anda ndaw ma n̄key cek daa banḡera man̄eskaya. Ama pas pal na, ya da h̄etmatakwa cek hay tabiya fa dey al̄ekwa maaya maaya. Wure kede na, mes̄orey-cek adfaw, an̄ga nek̄d̄ey gway. Pas a, a wuswa la masa yah ma da s̄erta cek hay tabiya maaya maaya anda Gazlavay ma s̄erya maaya kede may.

13 Yaw, cek hay maakar daha fa da nd̄evam daa ba. Cek hay a na, ara met̄ebey-mey ḥga Gazlavay, mes̄ekwney cek fa Gazlavay, lej mewudey-vaw. Cek hay maakar ata kede na, fa da nd̄evam daa ba, ama cek mahura da wuzlah ata na, ara mewudey-vaw.

14

Mey mekele saya da ray ḡedaj masa Mes̄efney ḥga Gazlavay ma v̄eldatara a nd̄ehay

¹ Teesed' na, səpam ɳga wudey vaw da wuzlah akwar. Asaya, vəldamara ray akwar may ɳga hətey gədaŋ masa *Mesəfnay ɳga Gazlavay ma vəldatara ɳgada ndəhay ɳga key sləra anja. Vəldamara ray akwar kalah na, ɳga hətey gədaŋ ɳga təley mey masa Gazlavay ma wuzdara ɳgada ndəhay.

² Ndaw maa guzley mey hay masa ma cəney ba na, a key ɳgene, aa guzlar a Gazlavay, ba na, aa guzley ɳgada ndəhay ba, maja ndəhay a cəndamara mey masa anja maa guzlda ha ba. Aa guzley ɳgene na, ta gədaŋ ɳga Mesəfnay ɳga Gazlavay, aa guzley da ray cek hay mabadatakaya.

³ Ama *ndaw ma təla mey masa Gazlavay ma wuzdara na, a key ɳgene, aa guzltar a ndəhay. Mey anja a vəltar gədaŋ a ndəhay, a jənta amba a təbmara mey ɳga Gazlavay maaya maaya, asaya, a dəktar mevel.

⁴ Ndaw maa guzley mey masa ndəhay ma cəndamara ba na, ɳgene, mey a, a jəney anja ray anja gway. Ndaw ma təla mey masa Gazlavay ma wuzdara na, a key ɳgene, a jənta ndəhay daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu tabiya.

⁵ Ya wudey na, akwar tabiya, kaa guzlam ta mey masa ndəhay ma cəndamara ba, ama ya wudey ma fəna saya na, ka təlam mey masa Gazlavay ma wuzdakwara may. Da ndaw aa guzley ta mey masa ndəhay ma cəndamara ba, maaya na, ndaw ɳga mbəd'da mey a daha amba mey a, a jənta ndəhay tabiya daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu. Da ndaw ɳga mbəd'da mey a daa ba na, ɳgene, ndaw ma təla mey masa Gazlavay ma wuzdara na, a jənta ndəhay a fəna ndaw maa guzley ta mey masa ndəhay ma cəndamara ba.

⁶ Məlma adfaw hay, da ya daw fa akwar, yaa guzlkwar ta mey mekele mekele masa akwar ma cəndamara ba, ɳgene, mey a, a da jənkwar na, kwara? Da ya kadakwara mey mabadakaya ɳga Gazlavay ba, da ya wuzdakwara cek hay mekele ba, da ya təley mey masa Gazlavay ma wuzdiwa ba, asaya, da yaa sərkadakwar ba na, ɳgene, a key ya jənkwar daw?

⁷ Anja letek ta cek hay ma ka walay anda sləlam ta ganjaval. Da ka fa sləlam saw na, ndaw a da cənda dəy ɳga walay masa kah ma fa ha na, kwara? Da ka kədə ganjaval saw na, ndaw a da cənda dəy ɳga walay masa kah ma kədə ha na, kwara?

⁸ Mefey taalam ɳga zəley ndəhay ɳgadaa vəram na, kəne may. Da ndaw ma fa taalam a maaya maaya daa ba na, ndaw fa da səra ara madaw ɳgadaa vəram na, daa ba.

⁹ ɳgada akwar may kəne. Da kaa guzlam mey masa ndəhay ma cəndamara ba, ndəhay a da cəndamara mey masa akwar maa guzldamara ha na, kwara? Anda kede, mey akwar a, a da tərey ɳga cek ɳga tede.

¹⁰ Mey hay mekele mekele ga daha da bəla. Kwa səkway wura wura faa guzley ta mey anja na, a cənda.

¹¹ Anda kede, da ndaw aa guzlyta mey anja, ama ya cənda mey a ba na, ndaw a ɳgene anja ndaw-məlak fa mey adaw. Yah may, yah məlak fa mey anja.

¹² Yaw, maja akwar fa wudəm ɳga hətey gədaŋ ɳga key sləra hay masa Mesəfnəy ɳga Gazlavay ma vəldatara ɳgada ndəhay anja hay na, maaya na, ka səpam ɳga hətey teesed na, gədaŋ ɳga key sləra hay ma gwa ɳga jənmata ndəhay daa mecemey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu.

¹³ Maja ɳgene, ndaw masa ta gədaŋ ɳgaa guzley ta mey masa ndəhay ma cəndamara ba na, ɳga dərey daŋgay a Gazlavay amba Mesəfnəy ɳga Gazlavay a vəlar gədaŋ ɳga mbəcda mey a ta mey masa ndəhay ma cəndamara.

¹⁴ Da ya dərar daŋgay a Gazlavay ta mey masa yah ma cənda ba na, fara fara mevel adaw fa dərey dangay, ama yah na, kwa ya cənda ba səlak.

¹⁵ Anda kede, ya da key na, kwara? Ya da dərey daŋgay ta mey masa yah ma cənda ba ta gədaŋ ɳga Mesəfnəy ɳga Gazlavay, asaya, ya da dərey daŋgay ta mey adaw ta lenjesl adaw may. Ya da zley walay ta mey masa yah ma cənda ba ta gədaŋ ɳga Mesəfnəy ɳga Gazlavay, asaya, ya da zley walay ta mey adaw ta lenjesl adaw may.

¹⁶ Da kah, ka fa kar suse a Gazlavay ta mey masa ndəhay ma cəndamara ba na, ndaw ma səra mey ɳga Gazlavay ba da wuzlah akwar na, a gwa ɳga təba, a ləvey: «*Amen» na, kwara? A gwa ba, maja a cənda mey masa kah maa guzlda ha ba.

¹⁷ Kwa ka fa kar suse a Gazlavay maaya maaya daa medərey-dəŋgay a na, ama medərey-dəŋgay a, a gwa ɳga jəna ndaw aha ba.

¹⁸ Ya fa kar suse a Gazlavay maja ya faa guzley mey hay ga masa ndəhay ma cəndamara ba a fənkwar.

¹⁹ Ama, da masa yah da wuzlah ndəhay ɳga Yesu makustakaya na, ɳgama yah maa guzley mey pal ta mey masa ndəhay ma cəndamara amba yaa sərkadata, da ray

yah ma daa guzley ga ta mey masa ndəhay ma cəndamara ba.

²⁰ Məlma adaw hay, daa menjey akwar na, ka da wulkam anda bəza hay ba, ama wulkam anda ndəhay ma sərmara mey ɳga Gazlavay maaya maaya. Ka da kam cek malamba daa sləra akwar ba. Təram anda bəza hay da mey dəwa masa ma sərmara ɳga key cek malamba ba.

²¹ Mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, a ləvey:
«Bay Gazlavay a ləvey:

“Ya daa guzltar a ndəhay adaw hay ta mey
masa ata ma cəndamara ba.
Ahaw, ya daa guzltar ta mey ɳga ndəhay
daa hwayak mekele.

Ama ta ɳgene he cəpa na, ndəhay adaw hay
fa da jəkfamaya sləmay daa ba cənja.”»

²² Anda kede, ɳgada ndəhay ma təba mey ɳga Yesu ba, meeguzley ta mey masa ndəhay ma cəndamara ba na, ara cek ma wuzwa ɳgada ata, Gazlavay a katar sariya la. ɳgada ndəhay ma təba mey ɳga Yesu na, kəne ba. ɳgada ata, metəley-mey ɳga Gazlavay na, ara cek ma wuzwa Gazlavay aa da wuzlah ata. ɳgada ndəhay ma təba mey ɳga Yesu ba na, kəne ba.

²³ Wulkam cey: da masa akwar ndəhay ɳga Gazlavay makustakaya tabiya, ndəhay ma təba mey ɳga Yesu ba, da daa ba, ndəhay ma samawa ɳga jəkam sləmay saw a samawa a wuzlah akwar, a hətfamakwar akwar faa guzlam ta mey hay masa ndəhay ma cəndamara ba na, a padamakwar ɳga ndəhay ta malula da ray, daa ba daw?

²⁴ Ama da akwar tabiya fa təlam mey masa Gazlavay ma wuzdakwara, ndəhay ma təba mey ɳga Yesu ba ta ndəhay ma samawa ɳga jəkam sləmay saw a samawa, a hətfamakwar na, mey a, a da wuzdatara mebərey ata. Asaya, mey akwar a, a da vəltar mewulkey da ray menjey ata maaya ba,

²⁵ cek hay mabadatakaya daa mevel ata, a da wuzwa a palah. Maja ɳgene, a da ragadamar a Gazlavay, a da həlmamara, asaya, a da ləvam: «Fara fara, Gazlavay aa da wuzlah akwar.»

Mekey cek ta cəved e daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu

²⁶ Maja ɳgene, məlma adaw hay daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu, ka da kam na, kwara? Da masa akwar makustakaya daa slam a na, ndaw pal da wuzlah akwar ɳga zley walay, ndaw mekele ɳgaa sərkadata ndəhay ta mey

ŋga Gazlavay, ndaw mekele ŋga wuzda cek masa Gazlavay ma wuzdara a ndəhay, ndaw mekele ŋgaa guzley ta mey masa ndəhay ma cəndamara ba, ndaw mekele saya ŋga mbəddə mey a, a ndəhay. Ka kamata cek hay tabiya ŋgene na, ŋga jəney ndəhay daa mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu amba a diyam fa mey fa mey.

²⁷ Da ndaw aa guzley ta mey masa ndəhay ma cəndamara ba na, ndəhay cew, da daa ba, maakar gway ŋgaa guzlam pal pal, ndaw pal ŋga mbədəda mey masa ata maa guzdamara ha a ndəhay.

²⁸ Da ndaw ŋga mbədəda mey a daa ba na, ŋgene, ndaw maa guzley ta mey masa ndəhay ma cəndamara ba ha na, a daa guzley ta gədaŋ fa mey ŋga ndəhay ba, ama ŋgaa guzley da hwad da hwad ŋgada ray anja ta ŋgada Gazlavay gway.

²⁹ Ngada ndəhay ma təla mey ŋga Gazlavay na, ndəhay cew, da daa ba, maakar ŋgaa guzlam gway, ndəhay siya na, ŋga jəkam sləmay da mey a ara mey ŋga Gazlavay fara fara kwa.

³⁰ Daa masa ndaw masa faa guzley na, da Gazlavay a wuzar mey a ndaw mekele daa mekusey akwar na, maaya na, ndaw masa ŋgeeme a njey teete dəgəy.

³¹ Akwar tabiya akwar, akwar ta cəved ŋga təley mey ŋga Gazlavay, ama gwaguzlam pal pal amba ndəhay tabiya aa sərkam maaya maaya, asaya, amba a hətam gədaŋ.

³² Ndaw masa aa ta gədaŋ ŋga təley mey ŋga Gazlavay na, ara anja ma wey da ray gədaŋ aha,

³³ maja mekey cek ta cəved e ba na, a mbafar a Gazlavay ba. Gazlavay a wudey na, ya njakwa ta zazay.

Njam anda ndəhay daa mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu siya.

³⁴ Masa akwar makustakaya daa slam a na, ŋgusay ŋga njam teete. Ata ta cəved ŋgaa guzley daa ba, ŋga namatar ray a zel hay anda mawuzlalakaya daa *mewey ŋga Gazlavay.

³⁵ Da mey daha masa ata ma cəndamara ba na, a daa cəfdamara daa mekusey a ba, ama ŋgaa cəfdamata fa zel ata hay da way. Ngwas aa guzley daa mekusey ŋga ndəhay ŋga Yesu na, maaya ba.

³⁶ Ka wulkam mey ŋga Gazlavay a zlawa na, fa akwar gway daw? Ka wulkam mey ŋga Gazlavay a wusey na, fa akwar daada daw?

³⁷ Da ndaw a wulkey aa ta gədaŋ ɳga *Mesəfn̄ey ɳga Gazlavay, da daa ba, aa ta gədaŋ ɳga wuzey mey ɳga Gazlavay na, ɳga səra, mey masa yah ma wuzlalakwara kede na, ara mey masa Bay Mahura ma wuzdiwa.

³⁸ Da ndaw aha a jəkey sləmay fa mey masa yah ma wuzlalakwara kede ba na, ɳgene, Gazlavay fa da səra ndaw aha daa ba.

³⁹ Da ray ɳgene, məlma adaw hay, səpam teesed na, gədaŋ ɳga təley mey ɳga Gazlavay. Asaya, da ndəhay faa guzlam ta mey hay masa ndəhay ma cəndamara ba na, ka da təkmata ba.

⁴⁰ Cek masa mahura na, si ka kamata cek hay tabiya daa mekusey akwar maaya maaya, asaya, ka kamata ta cəved e.

15

Mey da ray masləkdəwa ɳga Yesu Kəriste daa meməcəy

¹ Məlma adaw hay, ya wudəy ɳgaa guzlkwar saya da ray *Mey-maaya-mawiya masa yah ma wuzdakwara zleelə masa akwar ma təbmara. Ahaw, akwar ta təbmara mey a la fara fara aa mevel akwar.

² Ta fa metəbey Mey-maaya-mawiya ha na, Gazlavay a ləhdakwar la, ama si akwar fa təbmara anda yah ma wuzdakwara, ka mbəkdamara ba. Da daa ba na, metəbey mey a ɳgada akwar na, ara cek ɳga tede.

³ Ya taa sərkadakwara mey masa Yesu maa sərkadiwa la. Mey masa mahura da hwad a na, ara *Kəriste ma məcəy majə mebərey aləkwa anda mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay.

⁴ Ta jəhmara la, ɳga Əfar maakar a ta sləkdəwa sem daa meməcəy anda mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay.

⁵ Masa anja ma sləkdəwa cay daa meməcəy a na, ta wuzar vaw la a *Piyer, asaya, ta wuztar vaw la a ndəhay anja hay meslərey siya.

⁶ Fa dəba ha, ndəhay anja hay a fəna temere zlam ta hətmar la ata cəpa daa slam a may. Ndəhay ma hətmar na, har-gədaŋ da wuzlah ata, ata daha ta dey Ədagay, ama siya hay ta məcam sem.

⁷ Ta wuzar vaw la a *Jak. Fa dəba ha, ta wuztar vaw la a ndəhay anja hay meslərey tabiya saya.

⁸ Fa dəba ata tabiya, kwa yah anda bəzey masa ma yawa rav-baŋ na, ta wuzya vaw la may.

⁹ Dasi ndəhay meslərey ḥga Yesu Kəriste tabiya na, yah mecəhe da wuzlah ata. Yah na, ya wusa amba a zəlmaya *ndaw-meslərey ba, majə ya ta sərdata banay la ta ndəhay daa *mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu Kəriste.

¹⁰ Ama majə mepəsey-mey ḥga Gazlavay da ray adaw na, ya ta tərey ndaw masa akwar ma hətmər wure kede la. Mepəsey-mey anja ha na, ara cek ḥga tede ḥgada yah ba, sasəkar jak, ya ta key sləra la ga, ma fəna ndəhay meslərey mekele. Ma ka sləra ha na, ara yah ta gədaŋ adaw ba, ama fara fara ara majə mepəsey-mey ḥga Gazlavay aa da ray adaw.

¹¹ Anda kede, kwa da ara yah ma wuzda Mey-maaya-mawiya, kwa da ara ndəhay meslərey mekele na, ara cek letek. Ala tabiya ala, ya wuzam mey letek masa akwar ma təbmara aa mevel akwar.

Mey da ray ndəhay ma da sləkdfamawa daa meməcəy

¹² Ala fa wuzdamara ya ləvam *Kəriste ta sləkdfawa sem daa meməcəy. Kaa, ndəhay siya da wuzlah akwar a ləvam ndəhay fa da sləkdfamawa daa meməcəy daa ba na, kwara?

¹³ Da fara fara ndəhay fa da sləkdfamawa daa meməcəy daa ba na, ḥgene, Kəriste ta sləkdfawa daa meməcəy daa ba may.

¹⁴ Da fara fara Kəriste ta sləkdfawa daa meməcəy daa ba na, ḥgene, mey ḥga Gazlavay masa ala ma wuzdamara na, ara mey ḥga tede, ka təbmara mey a ḥga tede may.

¹⁵ Da kəne na, ala ta mbərzlam sem a ray Gazlavay majə ala ta ləvmatar la a ndəhay, Gazlavay ta sləkdfadərwa Kəriste sem daa meməcəy. Ama da ndəhay fa da sləkdfamawa daa meməcəy daa ba na, ḥgene, Gazlavay ta sləkdfadərwa Kəriste daa meməcəy daa ba may.

¹⁶ Da Gazlavay fa da sləkdfadərwa ndəhay daa meməcəy daa ba na, ḥgene, Kəriste may, Gazlavay ta sləkdfadərwa daa meməcəy daa ba.

¹⁷ Da Gazlavay ta sləkdfadərwa Kəriste daa meməcəy daa ba na, ḥgene, ka təbmara mey anja ḥga tede, asaya, akwar ta mebərey cəŋga.

¹⁸ Anda meləvey saya, ndəhay ma təbmara mey ḥga Kəriste masa ma məcam sem na, taa zədəm sem.

¹⁹ Da aləkwa fa pakwa Kəriste ḥga ndaw ma da jənndakwar fara fara, ama da a jənndakwar daa masa

alèkwa da bèla daada na, ñgene, anja matèway daa dey alèkwa a fèna ñga ndèhay mekele la.

²⁰ Ama fara fara na, Kèriste ta slèkdawa sem daa memèc ey. Anja na, ara ndaw masa ma slèkdawa teesed daa memèc ey. Anda kede, a wuzwa fara fara ndèhay mekele a slèkdamawa la daa memèc ey may.

²¹ Memèc ey a sawa a bèla na, ta fa ndaw pal, mezèley *Adam. Yaw, ma wura cèved amba ndèhay a slèkdamawa daa memèc ey na, ara ndaw pal may, mezèley Yesu Kèriste.

²² Ndèhay tabiya a mècam maja ata macòmkaya ta Adam aha. Ama ndèhay tabiya masa macòmkaya ta Kèriste na, a slèkdamawa la daa memèc ey anda anja may.

²³ Ama kwa waawa a da slèkdawa daa memèc ey na, fa dèle fa dèle. Kèriste ta slèkdawa sem teesed daa memèc ey. Ta pas masa aa ma da vèhwa na, ndèhay anja hay a slèkdamawa la daa memèc ey may.

²⁴ Fa dèba ha, bèla a ndèvey la. Kèriste a daa zèddata mesèfn ey hay maaya ba hay ta gèdan ñga bay ata hay tabiya. A da key bay-gula da ray bay hay ma wam da bèla. Fa dèba ha, a da vèldara bay anja a Gazlavay Papañ aa slam a.

²⁵ Ama si Kèriste a wey da ray cek hay tabiya haa kasl Gazlavay Papañ ma pata masa-gèra anja hay tabiya asi salay anja d'agay.

²⁶ Masa-gèra ñga madagway-dakw masa Gazlavay ma daa zèdza na, ara memèc ey.

²⁷ Yaw, mawuzlalakaya daa c'erewel ñga Gazlavay, a lèvey: «Gazlavay ta pata cek hay tabiya la asi har ñga Bèzey anja.» Ahaw, mawuzlalakaya anda ñgene, ama fara fara, Gazlavay na, fa da njey asi har ñga Bèzey anja daa ba, maja ara anja ma pata cek hay tabiya asi har ñga Bèzey anja ha.

²⁸ Masa Gazlavay Papañ ta pata cek hay tabiya cay asi har ñga Bèzey anja na, Bèzey anja ha may, a da vèlda ray anja asi har ñga Papaha masa ma vèldara cek hay tabiya. Anda kede, Gazlavay Papañ a da wey maaya maaya da ray cek hay tabiya.

²⁹ Wulkam da ray ndèhay siya da wuzlah akwar ma hètam *baptém maja ndèhay mamèctakaya cey. Da fara fara ndèhay mamèctakaya a slèkdamawa daa memèc ey

daa ba na, a hətam baptem maja ndəhay maməctakaya na, maja me?

³⁰ Asaya, da ndəhay maməctakaya fa sləkdfamawa daa ba na, ala ta ray ala, ya fa vəldamara ray ala ŋga sərey banay mandaw mandaw na, maja me?

³¹ Ahaw, mandaw mandaw ya fa hətar meməcey ta dey adaw. Məlma adaw hay, ya kadakwara cek hay tabiya kede na, maja fara fara ya faa səmey da ray akwar, akwar masa macəmkaya ta Yesu Kəriste Bay aləkwa Mahura.

³² Fede da Efez, masa-gəra hay ga dahan, ya ta kədəy vaw la ta ata anda ta cek hay ŋga ley masa-həma. Da ya kədəy vaw anda ŋgene maja mewulkey ŋga ndaw-magədanj daada na, mekədsey-vaw a, a da jənya na, kwara? Da ndəhay maməctakaya a sləkdfamawa daa ba na, ŋgene, a key anda mey dahan ma ləvey: «Zəmkwa cek, sakwa cek, mandaw na, aləkwa daa saba.»

³³ Pam lenjesl, maja da akwar fa pəkam ta ndəhay ma kam cek malamba na, akwar may ka kam cek malamba la anda ata.

³⁴ Kam cek ta cəved e, ka da kam cek malamba saba. Ndəhay siya da wuzlah akwar dahan masa ma sərmara Gazlavay ba. Yaa guzlkwar anda kede na, ŋga pakwar hwaray.

Mey da ray vaw ŋga ndaw ma sləkdfawa daa meməcey

³⁵ Da kwa ndaw a gwa a wulkey daa ray aŋga, a ləvey: «Gazlavay a da sləkdfaderwa ndaw daa meməcey na, kwara? Vaw ŋga ndaw ma sləkdfawa daa meməcey, a da nəkey na, kwara?»

³⁶ Ndaw ma wulkey anda ŋgene na, ara ndaw manjar lenjesl. Hulfad masa kah ma sləka a ley na, a pəcwa ama masa masləkakaya cəma na, a zey.

³⁷ Hulfad masa kah ma sləka, kwa ara daw, kwa ara meeme na, ka sləkey na, babəza daada gway, ka sləka ta panay a tabiya ba.

³⁸ Hulfad hay na, ata wal wal, gwaslaf hay a may, ata wal wal. Masa kah ma sləka la na, Gazlavay a pəcrawa, a key gwaslaf anda Gazlavay ma wudsey.

³⁹ Cek hay tabiya masa ta mesəfnay na, ata ta vaw wal wal may. Anda meləvey, vaw ŋga ndaw-magədanj na, aŋga wal ta ŋga gənaw hay, wal ta ŋga diyanj hay, asaya, wal ta ŋga ewet hay.

⁴⁰ Cek hay da gazlavay da vad' daha, cek hay da bəla daha may. Membey ɳga cek hay da gazlavay da vad' anja wal ta membey ɳga cek hay da bəla.

⁴¹ Mewedey ɳga pas na, anja wal, mewedey ɳga kiya na, anja wal may. Mewedey ɳga wurzla hay anja wal saya, kwa da wuzlah wurzla hay na, mewedey ata wal wal.

⁴² Masləkdəwa daa meməcəy na, kəne may. Vagay masa ta pəshamara cay na, anja anda hulfad, a da zey. Vaw masa ma sləkdəwa daa meməcəy na, fa da zey daa ba səlak.

⁴³ Masa ta pəshamara vagay cay aa cəvay na, vagay a, a da zey, ara cek ɳga tede, asaya, a mbey fa dey ba. Ama masa ta sləkdəwa cay daa meməcəy na, a zey ba, a njey anja ta gədanj, asaya, a mbey fa dey kalah.

⁴⁴ Da a pəsham vagay na, a pəsham ɳgene, aslaw ɳga vaw gway. Masa ta sləkdəwa cay na, a tərey vaw masa *Mesəfnəy ɳga Gazlavay ma ləma mawiya. Aləkwa ta vaw da bəla kede, ba diya? Sərmara, ya hətkwa vaw mekele la masa Mesəfnəy ɳga Gazlavay ma ləma.

⁴⁵ Ara anda mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, ma ləvey: «*Adam masa ɳgeeme na, ara ndaw-magədanj masa Gazlavay ma vəlar heter.» Adam masa ɳga madagway-dakw na, ara *Kəriste ma tərey ɳga Mesəfnəy ma vəltar heter mawiya a ndəhay.

⁴⁶ Vaw masa Mesəfnəy ɳga Gazlavay ma ləma na, ara vaw ɳgeeme ba. Anda kede, masa ɳgeeme na, ara vaw ɳga ndaw-magədanj da bəla kede dəgəy, fa dəba ha, vaw masa Mesəfnəy ɳga Gazlavay ma ləma.

⁴⁷ Adam, ndaw ɳgeeme na, ara ndaw-magədanj masa Gazlavay ma ləma ta hwiyak. Ama Adam ɳga dey cew e na, a pawa salay da gazlavay da vad.

⁴⁸ Ndəhay magədanj na, vaw ata anda vaw ɳga ndaw masa Gazlavay ma ləma ta hwiyak. Ndəhay da gazlavay da vad' na, vaw ata anda vaw ɳga ndaw ma pawa salay da gazlavay da vad may.

⁴⁹ Wure kede na, vaw aləkwa anda vaw ɳga ndaw masa Gazlavay ma ləma ta hwiyak. Pas pal na, vaw aləkwa a da tərey anda vaw ɳga ndaw ma pawa salay da gazlavay da vad.

⁵⁰ Məlma adfaw hay, ya fa ləvkwar, aa slam masa Gazlavay fa wey da vad' na, ndaw fa da mbəzey a hwad' a ta vaw masa da bəla kefə daa ba. Cek hay ma da zam na, a gwa ɳga cəməm ta cek hay ma da njam ɳga sərmataw ba.

⁵¹ Jækam sləmay, ya daa guzlkwar da ray cek maðadakaya *: ndəhay siya da wuzlah aləkwa tabiya fa da məcam daa ba, ama aləkwa tabiya, vaw aləkwa a da mbədsey.

⁵² A da key na, daa masa fa famara taalam ŋga madagway-dakw. Vaw aləkwa a da mbədsey fiyaw fiyaw anda ndaw ma kəbcey dey. Masa ta famara taalam cay na, ndəhay maməctakaya a sləkdamawa la daa meməcet ta vaw masa ma da məcet saba. Aləkwa siya masa ta dey, aləkwa tabiya vaw aləkwa a da mbədsey.

⁵³ Anda meləvey, vaw aləkwa ma da zey na, a da tərey ŋga vaw ma da zey saba. Ahaw, vaw aləkwa ma da məcet na, a da tərey ŋga vaw ma da məcet saba.

⁵⁴ Masa vaw aləkwa ta mbədsey cay kene na, ŋgene, mey mawuzlalakaya daa cferewel ŋga Gazlavay a da key fara fara anda mawuzlalakaya ha. Mey a, a ləvey: «Meməcet daa saba, Gazlavay ta fəna meməcet sem ta gədañ.»

⁵⁵ «Haya, bay-meməcet, gədañ akah na,
anja ama dəba ama?

Haya, bay-meməcet, ləvat akah
masa kah ma məlta ndəhay ta anja na,
anja ama dəba ama?»

⁵⁶ Ləvat ma məlta ndəhay ŋga məcam na, ara mebərey. Kwakwas ŋga *Mawiz na, fa vəlar gədañ a mebərey ŋgaa zəddata ndəhay.

⁵⁷ Ama həlmakwa Gazlavay, maja ara anja ma vəndakwar gədañ ŋga fəna meməcet ta fa Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste.

⁵⁸ Maja ŋgene, məlma adaw hay mawudtakaya, kam gədañ, kwa cek a da vəhdakwar ŋgada fa dəba ba. Kamara sləra ŋga Bay Mahura Yesu mandaw mandaw ta mevel pal. Ka sərmara sləra masa akwar ma kamara ta gədañ anja na, ara cek masa ŋga tede ba.

16

Mey da ray meckeley dala ŋgada ndəhay da Jeruzelem

¹ Ya daa guzlkwar wure kede na, da ray mey ŋga dala masa akwar ma da cakalamara ŋgada ndəhay ŋga Yesu da *Jeruzelem. Ka da kamara anda yah ma ləvtar ŋgada ndəhay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu da Galati may.

* **15:51 15.51** cek maðadakaya: Pawl aa guzley da ray pas masa Kəriste ma da vəhwa. **15:51 15.51** 1Tes 4.15 **15:52 15.52** taalam: Mt 24.31; 1Tes 4.16 **15:53 15.53** 2Kwr 5.4 **15:54 15.54** Iz 25.8 **15:55 15.55** Aw 13.14 **15:56 15.56** Rm 4.15; 6.14 **15:57 15.57** Rm 7.24-25 **15:58 15.58** 16.13 **16:1 16.1** SNM 11.29-30; 2Kwr 8.1-9

² Fa luma ha, fa luma ha na, kwa waawa da wuzlah akwar ñga ley dala daa dey masa anja ma hëtar tëde ta gëdañ anja, ñga cakala, amba da masa yah ma wusey la fa akwar na, ka cakalam dala mekele saba.

³ Yah ma wusey la fa akwar na, ya slërdata ndëhay masa akwar ma walamata ñga handamara dala akwar a, a Jeruzelem la. Ya slërdata la ta leeter da har masa yah ma da wuzlalatara da ray dala ha.

⁴ Da maaya ya daw may na, ñgene, ya diyam la bama daa slam a.

Mey da ray cek masa Pawl ma da ka

⁵ Ya fa da daw aa hwayak ñga Masadëwan amba ya cam ray ta ndëhay daa mecëmey-ray hay ñga Yesu fetede. Fa dëba ha, ya wusey la fa akwar.

⁶ Ayëwa, da ya njey la fa akwar nekëdsey kwa, da ya ndëvda kiya ñga memed'la fa akwar kwa. Anda këfë, masa ya fa da mbëkdakwar cay na, ka jënmayla kwa ñga daw aa slam wura wura mekele.

⁷ Da ya wusey fa akwar amba ya njey nekëdsey gway na, ya wudey ba. Ama da Bay Mahura ta tëba la na, ya wudey ñga njey fa akwar ga.

⁸ Ya njey la da Efez haa kasl gwagway ñga *Pantekwat ma wuswa,

⁹ maja ya ta hëtey har la ga ñga key slëra maaya ñga Gazlavay, asaya, masa-gëra hay ga fede daha.

¹⁰ Da Timawte ta wusey la fa akwar na, tëbmara maaya maaya, amba a njey ta mandërzay daa dey ba, maja anja fa key slëra ñga Bay Mahura anda yah may.

¹¹ Kwa ndaw a da rësa ba sëlak. Jënmarra amba a vëhwa fa yah ta zazay, maja ya fa sëkwta fede, anja ta mëlmaj hay mekele *.

¹² Da ray mëlma alékwa Apalaws na, ya ta kar ambahw la dey weewe, ya lëvar, maaya na, a daw ta mëlmaj hay mekele ma da diyam fa akwar, ama a wudey ñga daw wure këfë ba sëlak. Ama, da masa ta hëtey har la na, a daw la.

Mey ñga madagway-dakw

¹³ Ka da nam ðar ba, njam maaya maaya daa cëved ñga Gazlavay, ka da zluram ba, kam gëdañ.

¹⁴ Cek hay tabiya masa akwar ma kamata na, kamara ta mewudey-vaw.

16:5 16.5 SNM 15.21; 2Kwr 1.15-16 **16:6 16.6** Rm 15.24 **16:7 16.7** 4.19

16:8 16.8-9 SNM 19.8-10 **16:10 16.10** Timawte: 4.17 * **16:11 16.11** Ndëhay mekele a wulkam na, mey Gerek a lëvey: «maja ala ta mëlmaj hay mekele fa sëkwmarafede.» **16:12 16.12** Apalaws: 1.12 **16:13 16.13** 15.38; Ps 31.25; Ef 6.10 **16:14 16.14** 8.1; Jaç 13.34; Rm 13.8-10; 2Kwr 6.6; Gal 6.10; Ef 5.2

¹⁵ Məlma adaw hay, ka sərmara Estefanas ta ndəhay da way aŋga, ba diya? Ata na, ndəhay masa ŋgeeme ma təbmara mey ŋga Yesu *Kəriste daa hwayak ŋga Akay. Ta vəldamara ray ata la ŋga jəney ndəhay ŋga Yesu. Ya kakwar ambahw,

¹⁶ ndəhay anda ŋgene na, namatar ray. Asaya, namatar ray a ndəhay ma kam sləra bama ta ata.

¹⁷ Ya faa səmey da ray ata Estefanas, Fartunatus lej Akaykus ma samawa fa yah. Masa yah ma hətatar na, anda ya hətəy ŋgene na, akwar tabiya akwar.

¹⁸ Ta dəkmaya mevel la anda ata ma dəkmakwar mevel may. Səkway ŋga ndəhay anda ŋgene na, həslmatar ray.

¹⁹ Ndəhay ŋga Yesu daa mecəmey-ray hay daa slam hay mekele mekele daa hwayak ŋga Azi a camakwar har. Ata Akilas ta ŋgwas aŋga Pəriska †, lej ndəhay ŋga Yesu masa ma kusam da way ata na, a camakwar har maaya maaya ta mezəley ŋga Bay Mahura Yesu.

²⁰ Ndəhay ŋga Yesu tabiya fedə, a camakwar har may. Akwar tabiya, cam har da wuzlah akwar cəpa pal pal, anda akwar məlmaj hay.

²¹ *Yah, Pawl, ya cakwar har.* Ara yah ta har adaw, ma wuzlalakwara mecey-har a kede.

²² Ndaw ma wuda Bay Mahura ba na, anja Gazlavay ŋga nəsa. «*Maranata.*» Anja Bay aləkwa Mahura ŋga sawa.

²³ Anja maaya ŋga Bay aləkwa Mahura Yesu ŋga njey ta akwar.

²⁴ Akwar ndəhay ŋga Yesu Kəriste, ya fa wudkwar, akwar tabiya akwar.

16:15 16.15 Rm 16.5; **Estefanas:** 1.16 **16:18 16.18** Fəl 2.29; 1Tes 5.12

† **16:19 16.19** Pəriska: A zəlmara daa slam mekele Pəresil. Nəka SNM 18.2.

16:19 16.19 Rm 16.5; **Azi:** CWJ 1.4, 11 **16:20 16.20** Rm 16.16 **16:21**

16.21 Gal 6.11; Kwa 4.18; 2Tes 3.17; Flm 19 **16:22 16.22** Gal 1.8-9; CWJ 22.20;

Maranata: Jud 14; CWJ 1.7 **16:24 16.24** 4.21; 2Kwr 2.4; 11.11; 12.15; Fəl 1.8; 2.17; 1Tes 2.8; 3.12; 2Tm 3.10; Flm 9

**Leeter masa Pawl ma wuzlala
 ɳga dey cew a
 Kwarinti hay
 Mey da ray**

**Leeter ɳga dey cew ɳgada Kwarinti
 hay**

Leeter e kede na, ara Pawl ma wuzlalatara ɳgada ndəhay daa mecəmey-ray ɳga Yesu daa berney ɳga Kwarinti. A wuzlalatara na, daa masa anja daa hwayak ɳga Masadəwan (2.13; 7.5; 9.2).

Pawl a wuzlala leeter kede na, maj a wudey ɳga vəhey a Kwarinti saya ɳga dey maakar. A da vəhey a na, maj a anja ma cəney mey hay mekele mekele fetede ma daw ba. Asaya, Pawl a wudey wuskwaa a da wusey a Kwarinti na, ta ciymata mey hay a cay.

Da wuzlah ndəhay daa mecəmey-ray ɳga Yesu da Kwarinti a na, ndəhay maa sərkada ndəhay ta cəved e ba daha (11.3-6). Ndəhay a fa pamara ray ata ɳga ndəhay meslərey ɳga Yesu ma fəna Pawl. A ləvam Pawl fa key sləra ta cəved e daa ba (1.15-18). A mbərzlafamar a ray Pawl, a ləvam ta zəma dala masa ata ma cakalamara ɳgada masa-viya hay da Jeruzelem heyey sem (12.16-18). Anda kede, Pawl a wuzdatara daa leeter e kede, menjey anja na, aa maaya daa masa anja da wuzlah ata, fa key sləra ta cəved e. (1.12; 12.12).

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele daha ɳga vəley gədaŋ a ndəhay:

Gazlavay a wuzdərwa gədaŋ anja mahura ta fa aləkwa ndəhay ma təba mey anja (4.1-17)

Mewedsey ta ləvanj na, a cəmam ba (6.14-18)

Mecey-har

¹ Ara yah Pawl, masa *Gazlavay ma walaya ɳga key ndaw-meslərey ɳga *Yesu *Kəriste. Ara ala ta Timawte ma wuzlalamakwara leeter kede.

Ya wuzlalamakwara ɳgada akwar ndəhay daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu daa berney ɳga Kwarinti, asaya, ɳgada akwar ndəhay ma təba mey ɳga Yesu daa hwayak ɳga Akay * tabiya.

* **1:1 1.1** Akay: Ara hwayak mahura ɳga Gərek hay, Kwarinti ara berney da hwad a. **1:1 1.1** Gal 1.1; **Timawte:** 1Kwr 4.17

2 Anja Papa alèkwa, Bay Gazlavay, ta Bay alèkwa Mahura Yesu Kériste ñga pøsmakwar mey, asaya, ñga njadamakwar daa zazay.

Pawl a kar suse a Gazlavay

3 Hèlmakwa Gazlavay, Papañ ñga Bay alèkwa Mahura Yesu *Kériste. Ara Gazlavay Papañ ma sørey dey-ceceh fa ndèhay mandaw mandaw, asaya, ara anja ma dèktar mevel a ndèhay kwa daa banay wura wura cøpa.

4 Daa banay tabiya masa ala fa sèrmara kede na, Gazlavay fa vølndar gødañ. A ka kène na, amba ya dèkmatar mevel a ndèhay siya ma sèram banay mekele mekele anda anja ma døkndar mevel may.

5 Ya sèrmara Kériste ta sørey banay la ga, ala may, fa sèram banay. Anda kede, Gazlavay fa døkndar mevel daa banay a maja ala macømkaya ta Kériste.

6 Da ala fa sèram banay na, ara amba Gazlavay a vølkwar gødañ, asaya, amba a lèhdakwar daa mebørey. Fara fara, da Gazlavay fa vølndar gødañ na, ara amba a vølkwar gødañ ñga bøsey banay masa ala ma bøsmara may.

7 Wure kede, ya ta sèrmara cay, akwar ta mbøkdamara cøved ñga Gazlavay daa ba sølak, asaya, akwar ta bøsmara banay la anda ala. Da ray ñgene, Gazlavay fa vølkwar gødañ anda anja ma vølndar gødañ may.

8 Mølma adfaw hay, maaya na, ka sèrmara ala ta sèram banay la daa hwayak ñga Azi. Fara fara, ala ta sèram banay la ga. Banay a, ta fønndar ray sem. Ala ta wulkam amba ya njam ta dey na, daa ba.

9 Ya løvam na, ya da mècmawa fetede. Ama cek aha a key kène na, amba ya sèrmara gødañ ala daada na, a wusa ba, si gødañ ñga Gazlavay, maja ara anja ma sløkdsadatørwa ndèhay daa memøcsey.

10 Gazlavay ta lèhdandar sem daa memøcsey a ñgene. Asaya, a lèhdandar la daa banay hay mekele mekele. Ahaw, mewulkey ala aa da ray a, fara fara a lèhdandar la daa banay hay mekele mekele.

11 Akwar may, maaya na, ka jønmandar daa medørey-danøgay. Anda kede, ara ndèhay ga ma da døram danøgay maja ala. Yaw, Gazlavay a tøba medørey-danøgay a la, maja ñgene, ndèhay ga a da kamar suse.

Pawl a mbødøda mewulkey anja

1:3 1.3 Ef 1.3; 1Pi 1.3 **1:5 1.5** 4.10; Ps 34.20; 94.19; Kwa 1.24 **1:6 1.6-7** 4.15,

17 1:8 1.8 4.8; SNM 19.23; 1Kwr 15.32 **1:9 1.9** Rm 4.17 **1:10 1.10** 2Tm

4.18 **1:11 1.11** 4.15; Rm 15.30

12 Ya sərmara, daa menjey ala da bəla kede na, ala fa kam cek ta cəved e ɳgada ndəhay tabiya. Ahaw, ya kam cek ta cəved e ma fəna na, da wuzlah akwar. Ala fa səpam ɳga key cek ma mbafar a Gazlavay mandaw mandaw, ya bam mey ta bey ba. Kede he ara cek maa səmdandar. Akwar ma sərmara menjey ala da wuzlah akwar la. Yaw, ara Gazlavay ma jənndar ɳga ka kəne. Ma jənndar ɳga njey a na, ara mewulkey ɳga ndaw-magədaŋ ba, ama ara mepəsey-mey ɳga Gazlavay ma vəlndar gədaŋ.

13-14 Sərmara mey masa ala ma wuzlalamakwara daa leeter ala hay na, mey mabadakaya da hwad a daa ba, ka gwamara ɳga cəndamara mey a maaya maaya. Ama haa wure kede na, akwar ma cəndamara mey a tabiya daa ba aran. Yaw, ya wulkam maaya na, ka cəndamara mey kede maaya maaya. Ya wudəm ka cəndamara ta pas masa Bay Mahura Yesu ma da vəhwə na, kaa səmam la da ray ala, anda ala ma daa səmam da ray akwar may.

15-16 Fara fara, ya səra, ka cəndamara mey adfaw la. Anda kede, ya ta wudey la ɳga daw fa akwar a Kwarinti, fa dəba ha, ya daw a Masadəwan. Anja ya da vəhwə da Masadəwan na, ta fa akwar saya, amba ka jənmaya ɳga daw aa hwayak ɳga *Jude. Anda kede, da masa yah ma daw ɳga dey cew la na, ya jənkwar la dey cew. Ama ya ta hətey har ɳga daw fa akwar daa saba.

17 Yah ma wudey ɳga daw fa akwar a saba na, ɳga maaya daw? Kay, ɳga maaya ba. Maja da yah, Pawl, ya ta wulkey la ɳga key cek na, ara anda ndəhay da bəla kede ma wulkam ba. Yah na, ndaw ma wulkey cew cew ma ləvey: «Ahaw, ya ka cek kede la,» fa dəba ha, «Kay, ya ka saba» na, kəne ba.

18 Gazlavay ta ray anja a səra mey masa yah ma kadakwara na, ara mey cew cew ba.

19 Maja Yesu *Kəriste, Bəzey ɳga Gazlavay, masa yah Pawl, Silas lej Timawte ma wuzmakwar mey da ray a na, aa guzley mey cew cew ba, aa guzley mandaw mandaw na, mey masa fara fara.

20 Ara ta fa Yesu, Gazlavay ma ləvey «Ahaw», a da kata cek hay tabiya masa aa ma ləvey. Ara maja Yesu a, aləkwa fa ləvkwa «*Amen» ɳga həlma Bay Gazlavay.

21 Asaya, ara Gazlavay ma vəlndakwar gədaŋ amba ya njakwa daa mecemey-ray ɳga ndəhay ɳga Kəriste. Ara anja ma walandakwar.

22 Ta slərdərwa Mesəfnəy anja la a ray aləkwa. Mesəfnəy anja ha, ara anda cek matəhkaya fa daŋgay aləkwa ɳga

1:12 1.12 2.17; 1Kwr 1.17, 19, 31; 2.13; Heb 13.18 **1:13-14 1.14** 5.12; Fel 2.16

1:15-16 1.15-16 1Kwr 16.5-6 **1:17 1.17** 1Kwr 4.18-19 **1:18 1.18** 1.23 **1:19**

wuzey aləkwa na, ndəhay anja hay, amba a vəlndakwar cek hay maaya mekele masa aa ma badata ŋgada aləkwa.

²³ Wure kede ya fa ləvey fa mey ŋga Gazlavay, da ya mbərzley na, Gazlavay ŋga kədya. Yah ma vəhey fa akwar a Kwarinti daa saba na, ara maja ya wudey ŋga sərdakwar banay saba.

²⁴ Sləra ala na, ara ŋga təkmakwar cfay ŋga təbey mey ŋga Yesu daw? Kay! Kene ba, maja akwar fa təbmara mey ŋga Yesu Kəriste maaya maaya, akwar fa mbəkdamara daa ba. Cek masa ala ma wufsam fa akwar na, ara ŋga key sləra daa slam a bama, amba kaa səmam.

2

¹ Da ray ŋgene, ya wulkey ŋga vəhey fa akwar saba na, maja ka da wulkam kalah saya.

² Yaw, da ka da wulkam kalah maja yah ma daw fetedə na, yah may, ya daa səmey na, kwara? Kwa ndaw pal ma daa səmdaya daa ba, maja akwar ta ray akwar faa səmam daa ba may.

³ Maja ŋgene, ya ta wuzlalakwar leeter mekele la, maja yah ma daw fa akwar daa saba ha. Anja da yah ma daw la na, ya fa daa səmey da ray akwar daa ba. Kaa anja ma daa səmdaya na, akwar, ba diya? Ta ŋgene he cəpa na, ya fa pakwar ŋga ndəhay adaw hay cənja. Ya səra fara fara da ya faa səmey na, akwar may ka daa səmam.

⁴ Daa masa ya fa wuzlalakwara leeter e na, yah ta matəway daa dey, mevel fa tədya, mewulkey fa da kədya. Ya wuzlalakwara na, amba ka cam mevel ba, ama amba ka sərmara ya fa wudkwar kalah cənja.

Mey da ray ndaw daha ma key mebərey

⁵ Məlma adaw hay, da ndaw da wuzlah akwar ta key cek malamba la na, a ka cek aha ŋgada yah ba, ama ŋgada akwar tabiya may. Da ta membərzley da hwad a daa ba na, a ka cek aha ŋgada har-gədanj ŋga ndəhay da wuzlah akwar.

⁶ Ndaw aha na, ndəhay ga ta kətmara la, ta mbədmar ray la. Ama wure kede na, cay dəba.

⁷ Maja ŋgene, si ka mbəkdamara mebərey anja, dəkmər mevel, da daa ba na, mevel anja a da tədəy, mewulkey a da kəda.

⁸ Anda kede, ya faa cəfdakwar, kamar cek amba a səra, akwar fa wudmara cənja.

⁹ Yah ma wuzlalakwara leeter heyey na, amba ya səra da akwar fa təbmara mey masa yah ma kadakwara heyey tabiya kwa. Ahaw, akwar fa təbmara mey adaw majā akwar ma kətmara ndaw aha. Wure kede, si ka mbəkdamara mebərey anja.

¹⁰ Yaw, da akwar ma mbəkdamara mebərey ɳga ndaw la na, yah may, ya mbəkdara la. Anda meləvey, da ndaw ta kaya cek maaya ba la na, cay gway, ya mbəkdara mebərey anja. Ya mbəkdara mebərey anja fa mey ɳga *Kəriste na, majā akwar.

¹¹ Ya mbəkdara mebərey anja na, amba *Satan, baymalula, a hətey gədaŋ da ray aləkwa saba. Ya sərkwa baymalula ha na, anja ta wewer kalah.

Pawl daa berney ɳga Tərwəs

¹² Yah Pawl, ya sləkdəy daa hwayak ɳga Azi, ta', ya daw aa berney ɳga Tərwəs ɳga wuzey *Mey-maaya-mawiya da ray *Kəriste. Fetede na, ya nəka Yesu Bay Mahura ta diyawa cəved maaya maaya ɳga wuzey mey anja cay.

¹³ Ama mevel adaw ta tədəy sem majā yah ma hətar məlma aləkwa Tit fetedə daa ba. Da ray ɳgene, ya ta mbəkdatərwa ndəhay da Tərwəs a sem, ta', ya daw aa hwayak ɳga Masadəwan.

¹⁴ Ama ta ɳgene he cəpa na, həlmakwa Gazlavay. Ara anja ma njadandakwar macəmkaya ta Kəriste. A ləgdandar a wuzlah ndəhay anja hay ɳga wuzdatara a ndəhay, Kəriste na, fa key bay-gula da ray masa-gəra anja hay. Fa slərdandar aa wura aa wura ɳga wuzey mey da ray Yesu Kəriste amba ndəhay a sərmara Yesu a. Mesərey Yesu na, anja anda cek mezey maaya, ma zey aa wura aa wura cəpa.

¹⁵ Ahaw, ala na, anda cek mezey maaya masa Kəriste ma vəldara a Gazlavay. Cek mezey maaya ha na, ara ɳgada ndəhay tabiya majā ala fa wuzdamara mey ɳga Kəriste ɳgada ndəhay masa Gazlavay ma da ləhdata daa mebərey len ɳgada ndəhay ma daa zədəm.

¹⁶ Ngada ndəhay masa Gazlavay ma da ləhdata ɳgene na, ala ma təram sem anda cek mezey maaya. Anda kede, a təbmara mey ala la, asaya, a hətam heter mendəvey ba la. Yaw, ɳgada ndəhay masa faa zədəm na, ala anda cek maməckaya ma zafatar. Anda kede, mezey a faa zədədata. Kaa ta gədaŋ ala daada na, ya gwamara ɳga key cek anda kede daw?

¹⁷ Ndəhay ga fa wuzam mey ḥga Gazlavay amba a hətam dala anda ndəhay ma ka filaw hay. Ala na, anda ata ba. Ara Gazlavay ma slərdandar ḥga key sləra anja. Ya wuzdamara mey ḥga Gazlavay ta mevel pal fa mey anja, ta gədaŋ ḥga Kəriste.

3

Mey da ray sləra ḥga Pawl daa Mejəwey-mey Mawiya

¹ Da ray mey a kede na, ndəhay da wuzlah akwar a da ləvam, ala fa zlapam saya daw? Kay, kene ba! Yaw, akwar fa wudsam amba ya wuzlalamakwar leeter ḥga wuzey ala na, ndəhay meslərey ḥga Yesu daw? Asaya, amba ndəhay mekele a sərmara ala ndəhay meslərey ḥga Yesu na, ala fa wudsam ka wuzlalamandar leeter da ray a daa ba. Ndəhay mekele hay na, fa wudsam leeter hay anda ḥgene, ama ala na, anda ata ba.

² Aa slam a ḥga leeter e na, ara akwar ray akwar. Akwar anda leeter da har ala, mawuzlalakaya daa mevel ala amba kwa waawa a gwa ḥga jaŋga, a səra.

³ Ahaw fara, akwar na, anda leeter masa *Kəriste ma wuzlala, masa aa ma slərdərwa ta fa ala. Ta wuzlala leeter e ta har daa ba, ama a wuzlala ta fa *Mesəfnəy ḥga Gazlavay, Gazlavay ndaw masa anja daha ta dey ḥga sərmataw. Asaya, leeter e mawuzlalakaya fa beeler * ba, ama mawuzlalakaya daa mevel ḥga ndəhay.

⁴ Ala ma ləvam anda kede na, maja ala fa pamara Gazlavay ḥga ndaw ala fara fara ta fa Kəriste.

⁵ Ala ta ray ala na, ya ta wusmara ḥga ka sləra ha daa ba, ama ara Gazlavay ma vəlndar gədaŋ ḥga ka.

⁶ Fara fara, ara anja ma vəlndar gədaŋ ḥga ka sləra ha ḥga wuzdamatara *Mejəwey-mey Mawiya masa Gazlavay ma jəwa ta ata ḥgada ndəhay. Mejəwey-mey Mawiya ha na, ara anda kwakwas mawuzlalakaya zleezle heyey saba, ama ara meney ray ḥgada Mesəfnəy ḥga Gazlavay. Nəka, kwakwas mawuzlalakaya zleezle na, aa zədəy ndaw. Ama Mesəfnəy ḥga Gazlavay na, a vəley heter mendəvey ba ḥgada ndaw.

⁷ Zleezle *mewey hay kuraw daa *kwakwas ḥga Mawiz na, mawuzlalakaya fa beeler. Daa ḥgene, Gazlavay fa

2:17 2.17 4.2; Fəl 1.15-17; 1Tes 2.3, 5, 10; 1Pi 4.11 **3:1 3.1** 5.12; 10.12; SNM

18.27 **3:2 3.2** 1Kwr 9.1-2 * **3:3 3.3** beeler: Pawl a wulkey a ray mewey hay kuraw ḥga Gazlavay mawuzlalakaya fa beeler ḥgada Mawiz. (Nəka Mab 24.12.) Jeremey ta ləvey la mewey mawiya na, mawuzlalakaya daa mevel ḥga ndəhay. (Nəka Jer 31.33.) **3:3 3.3** Mab 24.12; Jer 31.33; Ez 36.26 **3:5 3.5** 2.16; Rm 15.18 **3:6 3.6** Jaŋ 6.36; Rm 7.5-6; 8.2, 6, 10; 1Kwr 11.25

wuzda mewedey anja a ndəhay. Yaw, mewedey a ta wadsawa la a ray *Mawiz ara mey ba, haa *Israyel hay a gwamara ŋga nəkmara Mawiz a saba maja a latar dey. Ama mewedey a ta njey ga daa ba. Fara fara, kwakwas ŋga Mawiz na, aa zədsey ndaw. Ama fa wuzdərwa mewedey ŋga Gazlavay a ndəhay cənja.

⁸ Kaa sləra ŋga Mesəfney ŋga Gazlavay a wuzwa mewedey ŋga Gazlavay ma fəna kwakwas ŋga Mawiz ba kwara?

⁹ Nəka, kwakwas a, a katar sariya ŋgaa zəddata. Anja da kwakwas ma key sariya ha ta wuzdərwa mewedey ŋga Gazlavay la na, kaa Mejəwey-mey Mawiya a fəna ba kwara? Ara ta fa vədə Gazlavay ma pandakwar ŋga ndəhay maaya fa mey anja, ba diya?

¹⁰ Anda kede, mewedey ma sawa ta fa kwakwas zleelze na, ata letek ta mewedey masa mawiya kede ba. Mewedey masa mawiya a fəna ta gədanj, a tərda masa magurma ŋga cek ŋga tede.

¹¹ Ahaw, kwakwas masa zleelze na, a njey nekədəy gway, ama ta wuzdərwa mewedey ŋga Gazlavay la. Yaw, anja da kwakwas a ŋgene a gwa ŋga wuzdərwa mewedey ŋga Gazlavay na, kaa Mejəwey-mey Mawiya, ma da njey ŋga sərmataw, a wuzdərwa mewedey ŋga Gazlavay ma fəna kwakwas a daa ba daw?

¹² Maja ŋgene, daa meesərkey ala na, ala faa guzlam ta mandərzay daa dey daa ba, maja ya sərmara mey a, ara mey fara fara.

¹³ Zleelze Mawiz ta sərta dey anja la ta zana maja a nəka mewedey ŋga Gazlavay da ray a fa ndəvey. Anda kede, a wudey Israyel hay ŋga sərmara mewedey a fa ndəvey ba. Ala na, ya bam cek anda anja ba.

¹⁴ Israyel hay a na, a gəmam ŋga cəndamara ba. Kwa haa wure kede, ray ata mangərdakaya cənja. Ahaw, da fa jaŋgam mey daa dərewel hay ŋga *Mejəwey-mey Magurma na, a cəndamara ba, anda dey ata masərtakaya ta zana cənja. Ndaw masa ta zana masərtakaya daa dey na, si Kəriste ma gwa ŋga la zana masərtakaya ha amba a cənda mey a.

¹⁵ Haa wure kede, da fa jaŋgam daa dərewel hay ŋga Mawiz na, a cəndamara ba cənja, anda leŋgesl ata masərtakaya ta zana.

¹⁶ Ama da ndaw ta mbədəda menjey anja sem, a sawa asi Bay Mahura na, zana ma sərta dey anja ŋgene ta ley sem.

¹⁷ A key anda kede maja Bay Mahura na, Mesəfnay ḥga Gazlavay aa da ray a. Nøka, da Mesəfnay ḥga Gazlavay aa da ray kwa waawa na, ndaw aha fa da njey beke ḥga kwakwas ḥga Mawiz daa saba.

¹⁸ Anda kede, alékwa tabiya ma tøba mey ḥga Yesu na, dey alékwa masərtakaya ta zana daa saba. Alékwa fa wuzdakurwa mewedey ḥga Bay Mahura Yesu amba ndəhay a hətmar. Ta fa mewedey a na, alékwa ma tərkwa sem letek ta aŋga. Yaw, mewedey a na, fa sawa ta gədaŋ ta gədaŋ a ray alékwa. Kede he ara sløra masa Bay Mahura ma ka ta fa Mesəfnay ḥga Gazlavay.

4

Pawl a wuzey mey ḥga Gazlavay

¹ Gazlavay ta sərfandar dey-ceceh la. Ta', a vəlndar sløra masa ala fa kamara kede. Ara maja ḥgene, ala fa məcmara vaw daa ba, kwa ala fa da mbəkdamara sløra ha daa ba.

² Ala na, fa da ndəkwadamara ray ala aa cek hay ma ka hwaray masa ndəhay mabadamata ta bey na, daa ba. Ala fa səpam cəved ḥga fəcey ndəhay daa ba, asaya, ala fa jahadamara mey ḥga Gazlavay ta mey hay membərzley na, daa ba. Ama ala na, fa kam sløra amba ndəhay a sərmara mey masa fara fara maaya maaya. Anda kede, ta fa sløra ala masa Gazlavay ma səra aŋga maaya na, ya wudam ndəhay tabiya ḥga pamandar ḥga ndəhay ma ka sløra ta cəved e.

³ Ndəhay mekele fa cəndamara *Mey-maaya-mawiya masa ala ma wuzdamara na, daa ba. Ata anda dey ata masərtakaya ta zana. Ndəhay a ḥgene na, ara ndəhay daa cəved maa zədəy ndaw.

⁴ Ndəhay a, a cəndamara Mey-maaya-mawiya ba na, maja *Satan, bay-malula, ma wa bøla kede, a tərdata ndəhay a ḥga ndəhay manjar lenjesl, a njam daa ləvanj. Anda kede, ndəhay a fa da hətmar mewedey ḥga Mey-maaya-mawiya daa ba. Mewedey a na, fa wuzdərwa gədaŋ ḥga *Kəriste. Kəriste he na, a lawa Gazlavay kərad!

⁵ Daa sløra ala ḥga mewuzey mey ḥga Gazlavay na, yaa guzlam da ray ala, ray ala ba, ama yaa guzlam na, da ray Yesu Kəriste. Aŋga na, Bay Mahura da ray ndəhay tabiya. Ala na, ndəhay ma ka sløra ḥgada akwar maja Yesu.

⁶ Daa masa Gazlavay ma ləma bøla na, a ləvey: «Anja slam-ləvanj ḥga wedey.» Yaw, ara Gazlavay a ḥgene ma handərwa mewedey aŋga a ray ala may. A ka anda kede

amba ya hətmar mewedey a fa wedsey fa dey ŋga Kəriste. Ara maja ŋgene, ala fa wuzdamara Mey-maaya-mawiya ŋga Kəriste ŋgada ndəhay.

⁷ Ala na, ndəhay magədaŋ gway, gədaŋ fa ala daa ba, anda maŋgayak ŋga hahay. Ama mewedey a na, aa da ray ala, aŋga maaya kalah. Gazlavay a ka anda kede ŋga wuzwa gədaŋ mahura ŋga ka sləra ha na, a sawa ta fa vəda, ba na, ta fa ala ba.

⁸ Ala ta səram banay la mekele mekele, ama banay a ta fənndar ray daa ba. Ala ta zluram la, ama ala ta məcmara vaw daa ba.

⁹ Masa-gəra ala hay fa sərdamandar banay, ama Gazlavay aa ta ala cəŋga. Fa bədſlamandar a hwayak, ama ala ma məcam daa ba.

¹⁰ Ndəhay fa səpmandar ŋga kədsey vagay anda ata ma kədmara Yesu heyey. Ama ala ta dey cəŋga, amba ndəhay a sərmara Yesu may, aŋga ta dey.

¹¹ Ahaw, daa menjey ala na, ndəhay fa səpmandar ŋga kədsey vagay maja ala fa səpmara cəved ŋga Yesu. Kwa ala ndəhay magədaŋ ma da məcam na, ama ala ta dey cəŋga. Anda kede, ndəhay a sərmara Yesu may, aŋga ta dey.

¹² Da ray ŋgene, ala fa səram banay haa kasl fa meməcey maja Mey-maaya-mawiya, amba ka hətam heter mendəvey ba.

¹³ Mawuzlalakaya daa ɔfrewel ŋga Gazlavay, a ləvey: «Yah ma pa Gazlavay ŋga ndaw adaw fara fara la, ara maja ŋgene, yah ma wuzda mey aŋga.» Ala na, kəne may, ala fa pamara Gazlavay ŋga ndaw ala fara fara. Ara maja ŋgene, ala fa wuzdamara mey a, a ndəhay.

¹⁴ Ya sərmara ara Gazlavay ma sləkſadərwa Bay Mahura Yesu daa meməcey, yaw, a sləkſadandərwa la may amba ya njakwa bama ta Yesu a. A da handandakwar, aləkwa cəpa, fa mey ŋga Yesu a.

¹⁵ Sləra masa ala ma kamara, ta banay masa ala ma bəsmara kede na, ara maja akwar, amba maaya ŋga Gazlavay a sawa a ray ndəhay ma fəna ma fəna. Anda kede, ndəhay ga a da kamar suse a Gazlavay, a həlmamara.

Pawl a mbəkda sləra ŋga Gazlavay ba na, maja me?

¹⁶ Ara maja ŋgene, ala fa da mbəkdamara sləra ha daa ba səlak. Kwa gədan ala pəreh, ama daa mevel ala na, ala fa hətam gədaŋ ŋga Gazlavay a dey a saya mandaw mandaw.

¹⁷ Nøka, banay masa ala ma sørmara kaa na, a ndøvey la pas pal. Yaw, ya høtam mewedey la a ray ala majay banay a. Mewedey a na, a fønta cek hay cøpa, a da njey ñga sørmataw. Da masa mewedey a, aa da ray ala na, banay masa ala ma sørmara kede na, ya wulkam ara cek mecøhe gway.

¹⁸ Mewulkey ala na, aa da ray cek hay da bøla kede ba, ama ya wulkam da ray cek ñga Gazlavay masa ndaw ma gwa ñga høtar ta dey ba. Ya sørkwa cek hay masa aløkwa ma høtmatakwa ta dey da bøla kede na, a da njam nekødey gway, ama cek hay ma høtam ta dey ba na, a njam ñga sørmataw.

5

¹ Da bøla kede, vaw aløkwa fa da njey ga daa ba. Vaw aløkwa na, anøga anda way-mekørcey ma da pørey dey pal. Ama ya sørkwa Gazlavay a vølndakwar vaw mekele mawiya la da gazlavay da vad, anøga anda way ma da njey ñga sørmataw. Way a na, ara ndaw-magødañ ma løma ba, ama ara Gazlavay ma løma.

² Nøka, wure kede da bøla kaa na, aløkwa fa tøwkwa. Fara fara, aløkwa fa wudkwa amba Gazlavay a vøldandakwara way masa da gazlavay da vad a.

³ Anda kede, ta pas masa aløkwa ma mbøzkwa la aa way a na, mesøfnay aløkwa fa da njey taava anøga manjar vaw na, daa ba.

⁴ Daa masa aløkwa ta vaw aløkwa anda way-mekørcey da bøla kede na, ya fa njarakwa anda ndaw meley cek maadakw a. Ta ñgene he cøpa na, aløkwa fa wudkwa ñga cøkwakwa vaw aløkwa masa ma da mœcay kede anda ndaw mecøkwey zana fa vaw na, daa ba. Ama ya wudkwa na, Gazlavay a vølndakwar vaw mekele masa ma da njey ñga sørmataw anda ndaw mekøzley zana mawiya. Anda kede, vaw masa ma da njey ñga sørmataw, a njey aa slam a ñga vaw masa ma da mœcay.

⁵ Yaw, ara Gazlavay ma diyndakwar amba ya høtkwa vaw mawiya køne. Ta slørdørwa Mesøfnay anøga la teesed a ray aløkwa ñga wuzwa a da vøldandakwara vaw mawiya maaya masa anøga ma bøda ñgada aløkwa.

⁶ Ara majay ñgene, aløkwa fa kørzakwa mevel mandaw mandaw daa menjey aløkwa da bøla. Ya sørkwa daa masa aløkwa ta vaw aløkwa da bøla kede na, aløkwa døren ta Yesu Bay Mahura.

⁷ Anda meləvey na, ya ta hətkwar Yesu a ta dey aləkwa daa ba aran, ama aləkwa fa pakwa ŋga ndaw aləkwa fara fara cəŋga.

⁸ Ahaw, aləkwa fa kərzakwa mevel mandaw mandaw daa menjey aləkwa da bəla. Ama ya wudkwa na, ya mbəkdakwa vaw aləkwa da bəla kede amba ya nakwa, ya njakwa ta Bay Mahura bama.

⁹ Yaw, maja ŋgene kwa masa aləkwa ta vaw aləkwa da bəla kede aran, da daa ba, kwa masa aləkwa ma wuskwa cay fa vəða na, cek masa aləkwa ma wudkwa kalah na, ara ŋga kar cek masa ma mbafar.

¹⁰ Maja aləkwa cəpa na, ya wuskwa la fa mey ŋga *Kəriste amba a kandakwar sariya. A da nəkta cek hay maaya ta maaya ba masa aləkwa ma kakwa da bəla. Yaw, a da pəlar mawurbay a ndaw a, a ndaw a, tədəf fa sləra anja.

Mey da ray Yesu ma cəmtar d'ay ŋga ndəhay ta Gazlavay

¹¹ Ya sərkwa, Bay Mahura Yesu a kandakwar sariya la. Maja ŋgene, ala fa namar ray ta mevel ala cəpa. Anda kede, si ya səpam cəved ŋga jənmata ndəhay ŋga sərey mey masa fara fara. Gazlavay na, a sərndar maaya maaya. Asaya, ya wulkey na, akwar may, ka sərmaya fara fara.

¹² Mey tabiya masa ala maa guzldamara kede na, ndəhay da wuzlah akwar a wulkam, a key ya zlapam cəŋga daw? Kay, kene ba. Ama ya wuzmakwar na, mey da ray ala amba kaa səmam da ray sləra ala. Fa dəba ha, da ndəhay siya fa slam mey a ray ala na, ka gwamara ŋga lacafamandar a ray, ka kam sede da ray ala. Ndəhay ma slam mey a ray ala ha na, ara ndəhay ma zlapam fa sləra ata da bəla kede gway, a wulkam fa cek hay masa daa mevel ata ba.

¹³ Ndəhay siya a wulkam ala na, ndəhay manjar lenjesl. Yaw, da ala ndəhay manjar lenjesl na, ara maja ala ma vəldamara ray ala ŋgada Gazlavay. Ama da ala ndəhay ta lenjesl na, ara ŋga jənmakwar.

¹⁴ Fara fara, sləra masa ala ma kamara na, ya kamara maja *Kəriste fa wudndakwar kalah. Aləkwa fa sərkwa, anja na, ta məcey sem aa slam a ŋga ndəhay tabiya. Anda meləvey, ndəhay tabiya ta məcam sem ta anja may.

¹⁵ Fara fara, Yesu a məcey aa slam a ŋga ndəhay tabiya na, amba ndəhay da bəla a njam anda ata ma wudam saba, ama amba a njam ŋga səpey cəved ŋga Yesu. A səpmara

cəved ɳga Yesu a na, maja aŋga ma məcey, ta aŋga ma sləkdawa daa meməcey maja ata.

¹⁶ Ara maja kede, ya sərmata ndəhay ta fa cek ata hay da bəla saba. Ahaw, fara fara zleezle na, ya sərmara Kəriste na, anda ndəhay magədaŋ ma wulkam, ama wure kede, ala fa wulkam da ray a kəne saba.

¹⁷ Ndaw masa macəmkaya ta Kəriste na, ta tərey sem ɳga ndaw mawiya. Menjey aŋga masa zleezle ta mbədəy sem, ta tərey sem mawiya.

¹⁸ Ara Gazlavay ma ka cek aha tabiya. Ara Gazlavay ma cəmndakwar ta aŋga ray aŋga ta fa meməcey ɳga Kəriste. Wure kede, Gazlavay ma vəlndar sləra la. Sləra ha na, ara ɳga wuzey mey ɳgada ndəhay mekele masa Gazlavay ma wudey ɳga cəmey ta ata.

¹⁹ Anda meləvey, Gazlavay a slərdərwa Kəriste na, maja a wudey ɳga cəmey ta ndəhay tabiya. A sləfa mebərey ata saba. Anda kede, a slərdandar na, ɳga wuzey mey a ndəhay masa Gazlavay ma wudey ɳga cəmey ta ata ha.

²⁰ Ala na, ndəhay meslərey ɳga Kəriste. Ara anda Gazlavay ta ray aŋga ma zəlkwar maja ara aŋga ma balandar mey. Anda kede, ya kamakwar ambahw ta mezəley ɳga Kəriste, samawa asi har ɳga Gazlavay, amba ka cəmam ta aŋga.

²¹ Yesu Kəriste na, ta key mebərey daa ba səlak. Ama Gazlavay ta pa sem ɳga ndaw ta mebərey aa slam a ɳga aləkwa, amba da aləkwa macəmkaya ta Kəriste he na, Gazlavay a pakwar ɳga ndəhay maaya fa mey aŋga.

6

Mey da ray sləra ɳga ndaw-meslərey ɳga Yesu

¹ Wure kede, Gazlavay aa ta ala daa sləra masa ala ma kamara cəpa. Gazlavay ma kakwar maaya la. Anda kede, ala fa kamakwar ambahw, ka da tərdamara maaya ɳga Gazlavay a ɳga cek ɳga tede ba.

² Wulkam fa mey ɳga Gazlavay maa guzley zleezle, ma ləvey:

«Ta pas masa amba ya kakwar maaya na,
ya ta jəkfakwar sləmay la.
Ta pas masa amba ya ləhdakwar na,
ya ta jənkwar la.»

Nøkmara døba taw, wure kede pas a ta wuswa cay amba Gazlavay a kakwar maaya, fara fara pas a ta wuswa cay amba a løhdakwar.

³ Ala fa wudam ñga key cek kwa wura wura ñga tøkta ndøhay ñga tøbmara mey ñga Gazlavay na, daa ba, maja ya wudam ndøhay a slam mey a ray sløra ala ba.

⁴ Ama daa sløra ala ha cøpa na, ala fa wuzdamara, ala na, ndøhay ma ka sløra ñga Gazlavay fara fara.

Kwa ala daa banay,

kwa fa pamandar dey a ray daa ba,

kwa cek fa fønndar ray,

ala fa bøsmara gway.

⁵ Nøka, ta kødmandar la,

ta handamandar la aa førsøne,

asaya, ta høldamata ndøhay la ñga key høma a ray ala.

Ahaw, sløra ta fønndar ray la haa ya gwamara ñga ney ba,
asaya, ya gwamara ñga høtey cek mezømey ba.

⁶ Fara fara, ala na, fa kam cek ma mbafar a Gazlavay,

ya sørmara mey ñga Gazlavay fara fara,

ala ndøhay meekwed-mey, mevel ala maaya,

*Mesøfney ñga Gazlavay aa da ray ala.

Asaya, ya wudmata ndøhay ta mevel pal.

⁷ Ala fa wuzdamara mey masa fara fara a ndøhay,

maja Gazlavay fa vølndar gødanj.

Yaw, ta fa cek hay a kede tabiya na, ala fa wuzdamara,

ala na, ndøhay ma ka sløra ñga Gazlavay fara fara.

Cek ala ma ka vøram ta masa-gøra ala hay,

ta cek ala ma jøsndar fa masa-gøra ala hay na,

ara mekey cek ta cøved e kede fa mey ñga Gazlavay.

⁸ Ndøhay siya faa hømdamandar,

siya hay may, fa røsmandar.

Ndøhay siya saya fa namandar ray,

siya hay may, fa cødmandar.

Ala na, ndøhay maa guzlam mey masa fara fara,

ama ta ñgene he cøpa, a padamandar

ñga ndøhay membørzley.

⁹ A løvam saya, ala na, ndaw ma sørndar daa ba,

ama anja ndøhay tabiya a sørmandar jak, ba diya?

Ndøhay a wulkam na,

ala fa da njam ga da bøla daa ba,

ama nøkmara taw, ala daha ta dey cønga.

Ta sørndamandar banay la ga,

ama ta kødmandar vagay daa ba.

10 Ata fa kamandar cek ma ka matəway aa dey,
 ama ala mandaw mandaw daa meesəmey cəŋga.
 Ndəhay a nəkmandar na, ala anda masa-viya hay,
 ama ala fa jənam ndəhay ga
 ŋga hətey menjey maaya fa Gazlavay.

Ndaw a nəkndar anda cek ala daa ba,
 ama fara fara cek ma həcndar na, daa ba səlak.

11 Akwar ndəhay da Kwarinti, ala na, ma kadamakwara
 mey daa mevel ala la cəpa, kwa ya ta cam mey fa akwar
 daa ba səlak.

12 Ala na, ya wudmakwar kalah, ama ma wudmandar ba
 na, akwar jak.

13 Ehe, ya faa guzlkwar anda akwar bəz adaw hay,
 wudmandar anda ala ma wudmakwar may, wudmandar
 ma fəna ma fəna ta mevel pal.

Mewedey ta ləvən̄ na, a cəmam daw?

14 Ya fa ləvkwar fara fara, ndəhay ma təba mey ŋga Yesu
 ba na, ka da cəmam dəy ta ata ba. Cek maaya ta cek maaya
 ba a cəmam aa slam a daw? Mewedey ta ləvən̄ na, a cəmam
 aa slam a daw?

15 Ata *Kəriste ta *Satan, bay-malula na, a cəmam dəy
 daw? Yaw, ndaw ma təba mey ŋga Yesu ta ndaw ma təba
 mey ŋga Yesu ba na, cəved ata letek daw?

16 Asaya, kuley hay na, slam ata daa *Way-mekey-
 kwakwas ŋga Gazlavay daha daw? Aləkwa na, anda Way-
 mekey-kwakwas ŋga Gazlavay, Gazlavay, ndaw masa anja
 daha ta dey ŋga sərmataw. Ara anda aa ma ləvey: «Yah,
 Gazlavay, ya da njey ta ndəhay adaw hay. Yah na, Gazlavay
 ata, ata may, ndəhay adaw hay.»

17 Ara maja ŋgene, Bay Gazlavay a maa guzltar a ndəhay
 anja hay, a ləvtar:

«Wudkam ta ndəhay malamba hay,
 ka da njam daa slam a saba.

Njam manjar mebərey,
 anda kede, yah na, ya təbkwar la ŋga ndəhay adaw
 hay.

18 Yah na, Papakw akwar,
 akwar may, bəz adaw hay, mezəle hay ta maŋgusa hay.
 Ara Bay Gazlavay masa ta gədan̄
 ma fənta cek hay cəpa maa guzley anda kede.»

7

¹ Ahaw, jam adfaw hay, mey hay tabiya masa Gazlavay ma ləvey kede na, a kandakwara la anda aa ma ləvey. Anda kede, si ya mbəkdakwa cek hay tabiya masa ma zləba, kwa vaw aləkwa, kwa mesəfnay aləkwa *. Si ya nakwar ray a Gazlavay, anda kede, ya da njakwa maaya fa mey aŋga.

Pawl aa səmey da ray Kwarinti hay

² Wudmandar maaya maaya dəba. Ala ta kam cek maaya ba ŋgada ndaw pal dasi akwar na, daa ba. Ala ma nəsam ndaw daa cəved ŋga Gazlavay na, daa ba. Ala ta fəcam cek ŋga ndaw pal dasi akwar na, daa ba.

³ Yaa guzley anda kede na, a key ya mbədkwar ray ba. Ara anda yah ma ləvey, ala fa wudmakwar kalah, kwa cek fa da wunkandakwar na, daa ba səlak. Kwa da ara ŋga njey ta dey, kwa da ara ŋga məcay na, aləkwa bama cəŋga.

⁴ Ahaw, ya səra na, akwar ndəhay adfaw hay fara fara. Ya faa səmey da ray akwar. Yah na, ya ta sərey banay la ga, ama mevel adfaw ta dəkey la, ya faa səmey ga cəŋga.

⁵ Kwa daa masa ala ma wusmawa a Masadəwan fede na, ya ta hətam cəved ŋga məskey vaw daa ba, maja banay hay mekele mekele daha. Ndəhay ta cakalafamandar mey la, asaya, ray ala ta həbey la da ray cek hay mekele mekele.

⁶ Ama Gazlavay na, ara ndaw ma dəkar mevel a ndaw masa leŋgesl aŋga ta mbədsey sem maja banay ma hətfar. Ara aŋga ma slərdərwa Tit ŋga dəkndar mevel may.

⁷ Ma dəkndar mevel e na, ara masawa ŋga Tit e daada ba, ama ara mey masa aŋga ma kadandara da ray akwar may. Ahaw, Tit e, a ləvndar akwar ta dəkmar mevel la may, asaya, akwar fa wudam ŋga hətmaya fa dey cəŋga. Akwar fa zəlam marava da ray cek maaya ba masa akwar ma kamara, asaya, akwar fa wudam ŋga key gədaŋ ŋga jənmaya fa masa-gəra adfaw hay. Masa yah ma cənda mey a kede na, yah daa meesəmey ara mey ba.

⁸ Leeter masa yah ma wuzlalakwara heyey na, ya səra ta wulkadakwar la ga. Anja dey pal daha, ya da zəley marava da ray a, maja leeter e ŋgene ta wulkadakwar la. Ama ya fa da zəley marava da ray leeter e daa saba.

⁹ Wure kede, ya faa səmey da ray leeter e. Yaa səmey maja leeter e ma wulkadakwar da ray malamba akwar hay daada ba, ama yaa səmey maja mewulkey akwar a

* **7:1 7.1** cek masa ma zləba mesəfnay aləkwa: Ara mewulkey ŋga zlepey, ŋga key maagway, da daa ba, ŋga key cek hay maaya ba mekele mekele. **7:1 7.1**
1Jŋ 3.3 7:2 7.2 6.13; 12.17 **7:3 7.3** 6.11; Fəl 1.7 **7:4 7.4** 6.10 **7:5 7.5**
2.13; 4.8 **7:6 7.6** 1.3-4; **Tit:** 2.13 **7:8 7.8** 2.4

ta mbəcdakwara menjey akwar sem. Mewulkey akwar a ŋgene a mbafar a Gazlavay. Anda kede, leeter ala ha na, ta kakwar cek maaya ba na, daa ba səlak.

¹⁰ Anda meləvey, da ndaw fa wulkey da ray menjey aŋga maaya ba amba a mbəddda anda Gazlavay ma wudey na, mewulkey aŋga ŋgene na, a mbəcdara menjey aŋga la. Ara anda kede, Gazlavay ma da ləhda ndaw a daa mebərey. Kwa waawa ma wulkey anda ŋgene, a zəley marava da ray a daa ba. Ama da mewulkey ŋga ndaw anda ŋga ndəhay da bəla ma mbəddamara menjey ata ba na, ŋgene he, ara mewulkey ma hendey ndaw aa meməc ey.

¹¹ Fara fara, mewulkey akwar ŋgene a mbafar a Gazlavay. Nəkmara cek masa aŋga ma ka fa akwar dəba taw. Wure kede, akwar ma mbəddamara menjey akwar cay. Ka wudsam ŋga wuzdamara, akwar na, da wuzlah ndəhay ma kam mebərey ba. Akwar ma cam mevel la da ray mebərey ŋga ndəhay da wuzlah akwar. Akwar ma zluram la. Akwar fa wudsam ŋga hətmaya fa dey saya. Yaw, ka wudsam ŋga key cek masa Gazlavay ma wudey dəba, ka wudsam ŋga kətmara ndaw masa ma key cek maaya ba heyey. Wure kede, daa mey a kede, akwar fa wuzdamara kwa ta fa meeme na, akwar ta zay da mey.

¹² Ya fa ləvkwar, fara fara leeter masa yah ma wuzlalakwara heyey na, ara maja ndaw ma key cek maaya ba ŋgene daada ba, asaya, ara maja ndaw masa ndaw a ma kar cek maaya ba ŋgene daada ba may. Ama ya wuzlala na, amba ya wuzdakwara fara fara fa mey ŋga Gazlavay, akwar fa wudmaya ta mevel pal.

¹³ Ara maja ŋgene, mevel ala ma dəkey cay wure kede. Ahaw, mevel ala ma dəkey cay, ama yaa səmam ma fəna ma fəna na, maja Tit aa daa meesəmey maja ray aŋga fa həbey da ray akwar tabiya fetede daa saba.

¹⁴ Nəka, daa masa yah ma slərda Tit e fa akwar na, yah maa həmdakwar la meedey aŋga. Anda kede, akwar ta pamaya hwaray daa ba. Mey masa ala ma ləvmakwar mandaw mandaw na, ara mey masa fara fara. Anda kede, cek masa yah maa həmdakwar fa mey ŋga Tit maja na, akwar fa wuzdamara fa mey ŋga Tit e ta fa sləra akwar, meeħəmey a, ara aŋga fara.

¹⁵ Daa masa Tit ma wusey fa akwar na, akwar ma təbmara la maaya maaya, ka namar ray, ka cənmar mey. Anda kede, daa masa aŋga fa sərfada cek masa akwar ma kamar tabiya na, a wudkwar ma fəna ma fəna.

16 Yah Pawl may, ya faa səmey da ray akwar majā akwar ndəhay adfaw hay fara fara.

8

Dala ḥga jəney ndəhay daa mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu

1 Məlma adaw hay, ya wudam ḥga kadamakwara cek masa ndəhay ḥga Yesu daa hwayak ḥga Masadəwan ma kamara. Cek aha fa wuzdərwa na, maaya ḥga Gazlavay aa da ray ata.

2 Ndəhay a ta səram banay la, ama ata daa meesəmey cənja. Ata cəpa masa-viya hay, ama a vəlam ta har cew cew, ta vəlam dala la ga ḥga key sləra ḥga Gazlavay.

3 Ya fa ləvkwar fara fara, ata ta vəlam dala la təde ta gədaŋ ata, haa a fəna gədaŋ ata ha. Ara ata ta ray ata ma samawa fa ala,

4 a kamandar ambahw, aa cəfdamandar amba ya vəlmatar cəved ḥga jənmata ndəhay daa *mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu da *Jeruzelem may.

5 Nəka, cek masa ata ma kamara na, ta fəna masa ala ma wulkam da ray a sem. Teesed na, a vəldamara ray ata ḥgada Bay Mahura, fa dəba ha, a təbmara mey ala amba a kamara cek anda Gazlavay ma wudey.

6 Da fa akwar na, Tit ta zlarawa cay ḥga cakalarawa dala ha. Ara majā ḥgene, ala ma ləvmar amba a vəhey fa akwar saya ḥga ndəvdərwa sləra masa maaya ḥgene.

7 Akwar na, fa huram cek daa ba. Anda meləvey, akwar ma təbmara mey ḥga *Kəriste la maaya maaya, akwar fa wuzdamara *Mey-maaya-mawiya ta cəved e. Gazlavay ta wurkwara lengesl la ḥga sərey mey masa fara fara. Akwar ma vəldamara ray akwar la cəpa ḥga key sləra aŋja, asaya, ka wudmandar kalah. Yaw, majā akwar fa huram cek daa ba kede na, maaya na, ka wuzdamara akwar ta meesəmey ḥga vəley dala ha ta har cew cew.

8 Məlma adfaw hay, yah maa guzley anda kede na, a key ya təkakwar dəy ḥga vəley dala ba. Ama yaa guzlkwar da ray ndəhay siya hay maa səmam ḥga vəley dala, amba ka hətam gədaŋ, ka wuzdamərwa mewudsey-vaw akwar ḥgada ndəhay siya hay may.

9 Ka sərmara Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste na, ta kakwar maaya la. Aŋja na, aa daa wiya fa Bay Gazlavay da vad, ama ta mbəkdərwa wiya ha la, a sawa a bəla, a tərey ḥga ndaw masa-viya, majā akwar. A tərey ḥga ndaw

masa-viya na, amba ka hətam wiya da gazlavay da vad may.

10 Yah maa guzley kede na, a key ya təkakwar dəy ba. Ama ya wudey ka sərmara mewulkey adaw da ray mevəley dala ha. Nga mevədsey ara akwar ma wulkam teesed nga vəley dala. Ara akwar ma cakalamara dala ha teesed. Maaya na, ka ndəvdamara meckeley dala ha dəba.

11 Wure kede, kamara sləra ha ta mevel akwar cəpa anda akwar ma zlamara ŋgeeme, ndəvdamara meckeley dala ha la. Vəlam dala ha na, təde ta gədaŋ akwar.

12 Maja da ndaw a vəley cek a Gazlavay ta meesəmey, ta mevel anja cəpa, asaya, təde ta gədaŋ anja na, Gazlavay a təba la. Ama da cek anja daa ba na, Gazlavay a səra.

13 Ka da wulkam a key ya sərdakwar banay amba ndəhay siya a njam daa wiya na, kəne ba. Ama ya wudey na, ndəhay tabiya nga njam kal kal.

14 Wure kede na, cek mezəmey fa akwar suha. Anda kede, anja maaya amba ka jənmata ndəhay masa cek mezəmey fa ata pəreh. Yaw, ta pas masa cek mezəmey fa akwar pəreh, ama fa ata suha na, a jənmakwar may. Anda kede, ka da njam kal kal.

15 Mey adaw kede na, aa letek ta mey nga Gazlavay maa guzley da ray cek mezəmey ma kəzlwa ta da vad zlezzle, a ləvey:

«Ndəhay masa ma həlmawa cek mezəmey a ga la na,
ta katar kalah daa ba.

Ndəhay ma həlmawa nekədsey na,
ta katar pəreh daa ba may.»

Tit a da diyam ta mandala anja hay a Kwarinti

16 Ya kamar suse a Gazlavay maja Tit ta wudey la nga jənkwar anda ala may. Ta wudey la nga jənkwar ta mevel pal. Ara Gazlavay ma ka amba Tit e, a təba nga jənkwar.

17 Tit e ta təba la anda ala ma ləvmar nga daw fa akwar saya. Ara maja ala ma ləvmar daada ba, ama ara anja ta ray anja ma wudey nga daw fa akwar a.

18 Ya sləram ndaw pal da wuzlah ala la nga diyam cew e. Ndaw aha na, ndəhay daa mecəmey-ray hay nga Yesu tabiya faa həmdamara kalah maja sləra anja maaya daa mewuzey *Mey-maaya-mawiya.

19 Ala ma da slərdamara na, ara maja kede daada ba. Ama ara ndəhay daa *mecəmey-ray nga ndəhay nga Yesu ma walamara amba ya pəkam bama nga jənndar daa meckeley dala heyey. Sləra maaya masa ala ma kamara

kede na, ya kamara ɳga həslar ray a Bay Mahura, ray aŋga, asaya, ɳga wuzwa na, ya wudam ɳga jəney ndəhay kalah.

²⁰ Ala fa wam vaw ɳga kərzey dala masa akwar ma cakalamərwa ga kede amba ndəhay a slam mey a ray sləra ala ha ba.

²¹ Anda kede, ya wudam ɳga key sləra maaya na, fa dey ɳga Bay Gazlavay daada ba, ama fa dey ɳga ndəhay may.

²² Ya sləram ndaw mekele la da wuzlah ala, asi ata Tit e saya. Ndaw a na, ala ta saŋgalamara la dey weewe daa sləra hay masa aŋga ma kata. Anda kede, ya sərmara, aŋga ta vəlda ray aŋga la ɳga key sləra ɳgada Gazlavay. Wure kede, ta vəlda ray aŋga la ma fəna saya ɳgada akwar maja aa ma cəney mey maaya da ray akwar.

²³ Tit na, ala mandaw mandaw cew e, ara ndaw masa ala fa kam sləra cew e ɳga jənkwar. Yaw, ndəhay cew ma diyam ta Tit e na, ara ndəhay masa ndəhay daa mecəmey-ray hay ɳga Yesu ma slərdamata fa akwar. A kam sləra ha na, amba ndəhay a həslmar ray a *Kəriste.

²⁴ Wudmata fa mey ɳga ndəhay tabiya amba ndəhay daa mecəmey-ray hay ma slərdamata heyey a cəndamara, asaya, amba a sərmara masa ala maa həmdamakwar heyey na, anja fara.

9

Mey da ray mevəley cek a Gazlavay ta meesəmey

¹ Məlma adsway hay, kwa yah maa guzlkwar da ray dala masa ala ma da slərdamara ɳgada ndəhay ɳga Yesu da *Jeruzelem heyey daa saba na, cay gway.

² Ya səra na, akwar may, fa wudam ɳga jənmata. Yah ma kadatara mewulkey akwar ɳga jənmata ndəhay da Jeruzelem sem a ndəhay daa hwayak ɳga Masadəwan, ya ləvtar: «Ndəhay daa hwayak ɳga Akay * ta zlamar cay dəga ɳga mevəfey ɳga jəney ndəhay ɳga Yesu da Jeruzelem.» Masa ndəhay da Masadəwan ma cəndamara sləra akwar masa maaya ɳgene na, a vəltar gədanj a ndəhay ga da wuzlah ata ɳga jəney ndəhay da Jeruzelem e may.

³ Ehe, ya fa slərdakwara ata Tit ta ndəhay cew ɳgene ɳga jənmakwar ɳga cekeley dala ha taazak, amba yah maa həmdakwar kede na, a tərey ɳga cek ɳga tede ba. Anda kede, da ala ma wusam la fa akwar na, ya hətfamar cek hay tabiya madiytakaya cay, anda yah ma ləvey.

⁴ Da masa ala ma wusam la fa akwar ta ndəhay da Masadəwan a, asaya, da dala ha manjar ḥga cekeley na, hwaray a da kaya fa mey ata, majya ya ta ləvtar cay ka cakalamara dala ha la fara fara. Ngada akwar may, hwaray a kakwar la.

⁵ Ara majya ḥgene, yah ma wulkey ḥga slərdata ndəhay maakar ḥgene teesed fa mey adaw. Ya wudsey amba a jənmakwar ḥga cekeley dala ha taazak, anda akwar ma ləvmandar. Anda kede, wuskwaa ya da wusey na, akwar ma cakalamara cay. Ḥgene, mecekeley dala ha a da wuzwa na, ara akwar ma wudam ḥga cakalamara ta mevel pal, ba na, ta menjərbey-mey ba.

⁶ Sərfadamara, mey daha a ləvey: «Ndaw ma sləkey nekədəy na, a da hətey cek nekədəy may. Yaw, da a sləkey ga na, a da hətey cek ga may.»

⁷ Anda kede, si ndaw a vəley cek anda aa ma wudsey. Ka da vəldamara ta menjərbey-mey ba. Ndaw a da təkakwar day ta təkey ba may. Ama vəldamara na, ta meesəmey, majya Gazlavay a wudsey na, ndaw masa ma vəley cek ta meesəmey.

⁸ Sərmara, Gazlavay na, anja ta gədanj ḥga vəlkwar cek hay ga. Anda kede, kwa meeme fa da həckwar daa ba səlak. Ka da hətam cek hay masa ma fəna amba ka vəldamara ḥga key sləra ma mbafar a Gazlavay.

⁹ Ara anda mey ḥga Gazlavay mawuzlalakaya, ma ləvey: «Ndaw masa maaya na,
har anja mawurkaya ḥga jəney masa-viya hay.
Maaya anja masa anja ma ka ḥgene,
anja daha ḥga sərmataw.»

¹⁰ Ma vəlda hulfad ḥga sləkey ta ma vəlda daf ḥga zəmey a ndəhay na, ara Gazlavay. A da vəlkwar hulfad hay cəpa masa akwar ma wudam ḥga sləkey may. Hulfad a, a da pəcwa, a da yey ga. Anda kede, ka da kamatar maaya ngada ndəhay ma fəna ma fəna.

¹¹ Fara fara, a vəlkwar cek hay la ga mekele mekele amba ka gwamara ḥga jənmata ndəhay siya hay ma fəna ma fəna. Anda kede, ndəhay ga a da həlmamara Gazlavay majya cek masa akwar ma vəldamatara ta har ala amba ya handamatara.

¹² Cek masa akwar ma vəldamara ḥgene na, ara ḥga jənta ndəhay ḥga Gazlavay da Jeruzelem masa daa banay daada ba, ama amba ndəhay ga a kamar suse a Gazlavay majya may.

¹³ Ndəhay ma da hətmar cek masa akwar ma da kamara ŋgene na, a da həlmamara Gazlavay majah akwar fa cənmar mey a Gazlavay. Anda kede, akwar fa wuzdamara na, akwar fa təbmara *Mey-maaya-mawiya ŋga *Kəriste. Yaw, ndəhay a da həlmamara Gazlavay majah akwar ndəhay masa har mawurkaya ŋga jəney ndəhay ŋga Gazlavay da Jeruzelem, asaya, majah akwar ndəhay ma jənam ndəhay cəpa.

¹⁴ A da wudmakwar kalah majah maaya ŋga Gazlavay ga da ray akwar. Anda kede, a da dəram dangay majah akwar.

¹⁵ Həlmakwa Gazlavay majah maaya arŋa kalah.

10

Mey da ray gədaŋ ŋga Pawl majah arŋa ndaw-meslarey ŋga Yesu

¹ Yah, Pawl, ta ray adaw, ambahw, ya wudey ŋgaa guzlkwar cey. Ndəhay faa guzlam da ray adaw, a ləvam, da masa yah da wuzlah akwar na, ya zlurey ta akwar. Ama da ya ta ŋgəchey sem nekədsey ta akwar na, yaa bəcey taa bəcey, mandərzay a kaya ba. Fara fara, yah na, ya wudey ŋga key ndaw maaya meekwed-mey anda *Kəriste.

² Anda kede, ya kakwar ambahw, maaya na, ka mbəddamara menjey akwar, amba da yah ma wusey la fa akwar na, ka təkmaya dəy ŋgaa bəckwar ba. Asaya, ndəhay ga da wuzlah akwar a wulkam saw, a ləvam ya key sləra na, anda ndəhay ŋga bəla gway. Ndəhay ma ləvam anda ŋgene na, ya daa bəctar taa bəcey.

³ Fara fara, ala ndəhay magədaŋ, ama daa sləra ŋga Gazlavay na, ya kam vəram anda ndəhay magədaŋ ba.

⁴ Cek ala hay ma ka vəram a na, a sawa da bəla kede ba, ama ara Gazlavay ma vəldandara. Cek hay a na, ata ta gədaŋ ŋga pəlhata slam hay masa masa-gəra ŋga Gazlavay ma bam a hwad a. Asaya, ta cek hay a na, ya gwamara ŋga gərcamatara mey ŋga ndəhay maa guzlam saw ta membərzley.

⁵ Asaya, ta cek hay a na, ya gwamara ŋga nəsmara mey ŋga ndəhay ma zlapam saw, ma təkmata ndəhay ŋga sərey Gazlavay. Ta cek hay a na, ya wudsam ŋga mbəddamara mewulkey ata maaya ba tabiya amba a təbmara mey ŋga Kəriste.

⁶ Da akwar fa wuzdamara, akwar fa namar ray fara fara a Kəriste na, anda kede, ya da kətmata ndəhay siya masa ma namar ray ba.

⁷ Nøka, akwar na, ka wulkam fa cek hay masa ma høtey fa dey gway. Da ndaw a løvey, aŋga ndaw ñga Køriste na, maaya a søra ala na, ndøhay ñga Køriste anda aŋga may.

⁸ Bay Mahura Yesu ma pandar ñga mahura na, a pandar amba ya nøsmakwar ba, ama amba ya jønmakwar. Kwa ya fa zlepøy kalah maja na, hwaray fa da kaya daa ba.

⁹ Yaw, ka da wulkam a key ya zluradakwar ta leeter adaw hay ba.

¹⁰ Ndøhay siya fa lëvam: «Daa leeter hay ñga Pawl na, Pawl a tøktar cøy a ndøhay ñga key cek masa ta banay ñga key, asaya, aa bøcey taa bøcey. Ama da aa da wuzlah aløkwa na, a pøskey vaw ba, a gucey ta gucey, mey masa aŋga maa guzlda na, ara mey ñga tede.»

¹¹ Ndaw maa guzley anda ñgene na, si a wulkey maaya maaya, a søra cek masa ala ma wuzlalamara ta wuzleley kaa na, ya kamara la da masa ala ma wusam la fa akwar.

¹² Ndøhay siya fa pamata ray ata ñga mahura hay. Fara fara ya gwa ñga wa ray adaw, ya løvey yah letek ta ata ba. A nøkam dey na, fa ray ata gway, a lëvam ndaw ma fønta daa ba. Ata na, ndøhay manjar lengesl.

¹³ Ala na, ya fa zlapam anda ñgene daa ba. Ama ya zlapam na, da ray sløra masa Gazlavay ma vøldandara ñga key gway. Daa masa Gazlavay ma wusdandar fa akwar heyey na, ya ta zløngdamara kwakway ñga sløra ala daa ba. Ya zlapam na, da ray sløra masa Gazlavay ma vøldandara ha gway.

¹⁴ Daa masa ala ma diyam fa akwar na, ya ta zløngdamara slam masa Gazlavay ma vølndar cøved ñga key sløra da hwad a na, daa ba. Fara fara, ala ta wusam la teesed fa akwar ñga kadakwara *Mey-maaya-mawiya ñga Køriste.

¹⁵ Anda kede, ala fa da zlapam da ray sløra masa ndøhay mekele ma kamara na, daa ba, maja sløra ata ha na, wal ta masa ñga Gazlavay ma vøldandara. Ala fa søkwam na, amba ka tøbmara mey ñga Yesu ma føna ma føna, amba sløra ala da wuzlah akwar a key maaya ma føna saya. Ta ñgene he cøpa, ala fa da zløngdamara slam masa Gazlavay ma sländara na, daa ba.

¹⁶ Fa døba ha, ya gwamara ñga diyam aa hwayak hay mekele masa dørenj ta akwar ñga wuzwa Mey-maaya-mawiya ñgada ndøhay fetefø. A da key anda kede maja sløra massa ndøhay mekele ma kamara sem daa slam masa

Gazlavay ma veldatara na, ya wudam ḥga zlepey da ray a ba.

¹⁷ Yaw, mawuzlalakaya daa c̄erewel ḥga Gazlavay, a l̄vey: «Da ndaw a wudsey ḥga zlepey na, ḥga zlepey da ray sl̄era masa Bay Gazlavay ma ka gway.»

¹⁸ Ahaw, fara fara ndaw maaya na, ara ndaw masa Gazlavay maa h̄emda, ba na, ara ndaw masa maa h̄emda ray an̄ga ba.

11

Mey da ray nd̄hay ma pamara ray ata ḥga nd̄hay mesl̄rey ḥga Yesu

¹ Ambahw, v̄elmaya c̄oved wure kede amba yaa guzlkwar anda ndaw manjar-lēgesl cey. Fara fara, yaa c̄efdakwar, b̄esmara mey adaw.

² Mevel fa caya da ray nd̄hay ma batamakwar ḥgene, maja ya wudkwar kalah anda Gazlavay ma wudkwar. Ka s̄ermara yah na, anda papakw akwar, ya ta pakwar la anda dam-sabara mas̄pkaya ḥgada ndaw pal daha. Ndaw aha na, ara *K̄riste masa yah ma da handakwar fa v̄eda, akwar maaya maaya manjar ḥga n̄sey.

³ Ama ya fa zlurey, da a da mb̄eddamakwara lēgesl ḥga wudkakwar ta K̄riste amba ka s̄epmara maaya maaya saba kwa. A da key anda *Ev ma t̄eba mey ḥga zezekw ma bata zleeze heyey.

⁴ Kwa waawa ma sawa ḥgaa s̄erkadakwar mey masa fara fara ba na, ka v̄elmar c̄oved na, kwara? Nd̄hay anda ḥgene na, aa guzlam da ray Yesu mekele, ba na, da ray Yesu masa ala maa guzlam da ray a ba. Mes̄fn̄ey masa akwar ma h̄etam fa ata na, ara *Mes̄fn̄ey ḥga Gazlavay masa akwar ma h̄etam heyey ba. Asaya, ata fa wuzam *Mey-maaya-mawiya wal ta masa akwar ma t̄ebmara heyey. Ama ta ḥgene he c̄epa, akwar fa j̄ekfamatar sl̄emay c̄en̄ga na, kwara?

⁵ Nd̄hay masa akwar ma wulkam ara nd̄hay mesl̄rey maaya ḥgene na, a f̄enmaya ba s̄elak.

⁶ Aȳwa, da maja yah na, ya s̄era meeguzley maaya maaya ba kwa, ama ya s̄erta cek hay masa yah maa guzley da ray a c̄en̄ga. Cek masa yah ma s̄era na, ya ta wuzdakwara la maaya maaya dey weewe.

⁷ Zleeze masa yah ma wuzdakwara Mey-maaya-mawiya ḥga Gazlavay heyey na, yah maa c̄efdakwar cek daa ba,

ba diya? Anda kede, ya ta nada ray adaw la fa mey akwar amba ya gəldakwar daa mey ɳga Gazlavay. Ya key ɳgene na, ara meborey daw?

⁸ Daa masa ya fa wuzey mey fa akwar heyey na, ma jənmaya ta dala na, ara ndəhay daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu daa slam mekele. Yaw, ya ta həley dala ata la amba ya jənkwar.

⁹ Daa ɳgene na, mərga fa kaya, ama yah taa cəfdafakwar cek daa ba, majə ndəhay ɳga Yesu da Masadəwan ta samawa la ɳga vəlmaya cek hay mekele mekele masa fa yah daa ba. Anda kede, ya taa cəfdafakwar cek daa ba. Kaazla kwa ya fa daa cəfdafakwar cek daa ba may.

¹⁰ Fara fara, kwa ndaw da slala wura wura masa daa hwayak akwar Akay ma gwa ɳga təkyə ɳga zlepəy majə yah maa cəfdafakwar cek ba na, daa ba. Ya ləvkwar anda kede na, ta mezəley ɳga Kəriste, ndaw masa anja daha ta yah.

¹¹ Ka wulkam yah maa cəfdafakwar cek daa ba heyey na, a key ya wudkwar ba daw? Kay, kene ba. Kwa Gazlavay ta ray anja na, a səra ya fa wudkwar.

¹² Mewulkey adaw kaa na, ya fa da mbəc̄da daa ba cəŋga. Anda kede, ndəhay maa sərkadam mey masa fara fara ba fa da hətam dabaray ɳga zlepəy da ray ala daa ba. A gwamara ɳga ləvey sləra ala letek na, daa ba.

¹³ Ndəhay a ɳgene na, ara ndəhay meslərey masa fara fara ba. A mbərzlam kalah daa sləra ata. A pamara ray ata ɳga ndəhay meslərey ɳga Kəriste.

¹⁴ Mey a kede, a rəzley ndaw ba, majə kwa ta pas langar na, *Satan, bay-malula, ray anja, fa pa ray anja ɳga maslaŋ ɳga Gazlavay mewedey.

¹⁵ Yaw, da Satan, ray anja, fa ka anda kede na, kaa wara ndəhay ma ka sləra anja, a pamara ray ata ɳga ndəhay ɳga Gazlavay ma ka cek ta cəved e, ba kwara? Ta pas masa Gazlavay ma da ka sariya na, a sərdata banay la fa sləra ata ha.

Mey da ray banay ɳga Pawl

¹⁶ Ambahw, yaa guzlkwar saya, ndaw a da wulkey, yah na, ndaw manjar-leŋgesl ba. Da akwar fa wulkam kene na, vəlmaya cəved amba ya zlepəy nekədsey may.

¹⁷ Fara fara, mey masa yah maa guzlda kede na, a mbafar a Bay Mahura ba. Da ya fa zlepəy na, ya daa guzley anda ndaw manjar-leŋgesl.

¹⁸ Ndəhay ga fa zlapam kalah da ray cek hay da bəla. Yah may, ya wudey ḥga zlepey kene.

¹⁹ Akwar na, ka wulkam ka ləvam akwar ndəhay ma səra cek hay, ba diya? Kaa ka bəsmara ndaw manjar-leŋgesl na, kwara?

²⁰ Ahaw, ndəhay fa tərdamakwar ḥga beke hay, faa fiymakwara cek akwar hay, fa lalamakwara cek hay cəpa, fa rəsmakwar, asaya, fa sləŋgmakwar matapa-har. Ta ḥgene he cəpa, akwar fa bəsmara gway.

²¹ Ambahw, yah na, hwaray fa kaya ḥga ləvkwar, majā vaw adaw ta pəskey ḥga kakwar kwa meeme anda ata daa ba.

Wure kede, amba yaa guzley anda ndaw manjar-leŋgesl. Ya zlepey da ray cek hay anda ndəhay mekele ma zlapam may.

²² Ndəhay a ləvam ata na, *Hebəre hay. Kaa yah na, ndaw Hebəre he may. A ləvam ata na, *Israyel hay. Kaa yah na, ndaw Israyel ehe may. A ləvam ata na, ndəhay daa səkway ḥga *Abərahəm. Yaw, yah may, ndaw daa səkway ḥga Abərahəm a, ba diya?

²³ Asaya, a ləvam, ata na, ndəhay ma ka sləra ḥga *Kəriste. Yah may, yah ndaw ma ka sləra ḥga Kəriste ma fənta jak, ba diya? Ya faa guzlkwar wure kede na, anda ndaw manjar-leŋgesl fara fara. Ya ləvey, yah na, ya fa ka sləra ḥga Gazlavay ma fənta. Yah na, ta kəzlamaya la aa fərsəne dey ga ma fənta, ta kədfmaya la dey ga ma fənta, asaya, ya ta sərey banay la ga haa kasl fa meməcey.

²⁴ Mahura hay ḥga *Jəwif hay ta slədmaya la, laway kwakwar maakar a ray a zlam-letek haa dey zlam.

²⁵ Mahura hay daa hwayak ḥga *Rawm ta kədfmaya la ta zlanday dey maakar. Pas pal daha, ndəhay ta hazakamaya la ta aŋgwa haa kasl fa meməcey. Asaya, kwambiwal ta təd'daya la aa yam dey maakar. Dey pal daha na, a mbəkdiwa daa yam a, ya vərndawa, ya nawa daa yam a.

²⁶ Ya ta pəkey la aa hwayak hay ga. Ya ta sərey banay la. Anda meləvey, wayam a wudey ḥga laya dey weewe, mayal hay a wudam ḥga lalamata cek adaw hay, a wudam ḥga kədfmaya. Ndəhay Jəwif hay səkway adaw hay lej ndəhay masa Jəwif hay ba ta sərdamaya banay la. Fara fara, yah ma sərey banay la daa wura daa wura, kwa daa berney hay, kwa da wuzlah-ley, kwa daa bəlay, yah ma sərey banay la

ga. Asaya, ndəhay ma mbərzlam, ma ləvam ata na, ndəhay ḥja Yesu, ta sərdamaya banay la may.

²⁷ Ahaw, yah ma key sləra la haa ya sərey banay ga. Ta pas lanjar ya ney ba, may fa caya, yam fa kaya. Ta pas lanjar si ya key *daliyam. Asaya, ya hətey zana ḥja kəsley fa vaw ba, memed a wudey ḥja kədya.

²⁸ Banay mekele mekele daha, ama ya fa da kadatərwa siya daa saba. Daa ḥjene na, mewulkey adaw aa da ray cek pal daha. Ya wulkey mandaw mandaw da ray ndəhay daa mecəmey-ray hay ḥja Yesu tabiya,

²⁹ maja yah na, da ndaw anja masa-bəle daa mey ḥja Gazlavay na, bəle anja ha a wusfaya may. Da ndaw a key mebərey na, a gədya fa mevel anda awaw.

³⁰ Da ya ləvey si ya həsley ray na, ḥjene ya da həsley ray da ray bəle adaw.

³¹ Gazlavay, Papaj ḥja Bay aləkwa Mahura Yesu, a səra yah na, ya mbərzley ba. Anja ndəhay ḥja həlmamara ḥja sərmataw.

³² Zleel masa yah daa berney ḥja Damas, Aretas, bay ḥja hwayak a na, ta pey ndaw la ḥja wey da ray berney a. Ndaw ma wey da ray berney a ta', a weley ndəhay ḥja lacam aa cəved ma bawa daa berney a amba a kərzamaya.

³³ Ama ndəhay ma təba mey ḥja Yesu fetede a pamaya aa lelek, a jəwam zewed fa vədfa, a təldamaya ḥjada dəbay taa maŋgalaw ḥja mahwal ḥja berney a. A bərŋgadadamaya a hwayak, a dəba berney a. Anda kəde, yah ma ləhwa sem dasi har ḥja ndəhay a.

12

Yesu Bay Mahura a wuzar cek hay a Pawl

¹ Wure kede si ya zlepey cəŋga. Ahaw, ya səra na, mezlepey a ara cek ḥja tede. Ama ya wudey ḥjaa guzley da ray cek hay masa yah ma hətatar ta dey adaw, masa Bay Mahura ma wuzdatiwa.

² Ya sərey ndaw pal daha *, ara ndaw ḥja Kəriste. Gazlavay a la fa vədfa a vad, cay, ta', a vəhwa. Anja kaa mevey kuraw a ray a məfad fa dəba ha. Ayəwa, da ndaw aha ma daw la a vad ta vaw anja fara, da daa ba, da ara cek anda messəfnəy ma kar kwa, yah na, ya səra ba, si Gazlavay ma səra gway.

11:26 11.26 SNM 9.23; 14.5 **11:27 11.27** 6.5 **11:29 11.29** 1Kwr 9.22; Gal 6.2

11:30 11.30 12.5; 1Kwr 1.31 **11:31 11.31** 1.23 **11:32 11.32-33** SNM 9.23-25

* **12:2 12.2** ndaw pal daha: Ndaw aha na, ara Pawl a, ray anja. A wuzda ray anja fede ba na, maja a wudey ḥja zlepey kalah ba.

³⁻⁴ Ahaw, fara fara Gazlavay ta la ndaw a la a vad a cakay a. Da ndaw aha ta daw la ta vaw an̄ga fara, da daa ba, da ara cek anda mesəfn̄ey ma kar kwa, yah na, ya s̄era ba, si Gazlavay ma s̄era gway. Mey masa an̄ga ma cəndərwa da vad a na, ndaw-magədañ a gwa ḥgaa guzlda mey a ba. Ara mey masa ndaw-magədañ aa ta cəved ḥga wuzda daa ba may.

⁵ Anda kede, ya da zlep̄ey da ray cek aha ma key ḥgene. Ama maja cek mekele masa ma hətfaya na, ya fa da zlep̄ey da ray a daa ba, si da ray cek ma wuzda yah na, ndaw masa-bəle.

⁶ Kwa anja da ya fa zlep̄ey na, ya faa guzley saw anda ndaw manjar-leŋgesl daa ba, maja ya fa zlep̄ey da ray cek hay masa fara fara. Ama ya da njey teete amba ndəhay a pamaya ḥga ndaw ga ma fəna cek masa ata ma hətmar fa yah ba, da daa ba, ma fəna cek masa ata ma cəndamara fa yah ba may.

⁷ Nəka, yah na, anja təde ya zlep̄ey da ray cek hay masa Bay Mahura ma wuzdatiwa kede. Ama ya ta zlep̄ey daa ba maja cek fa caya mandaw mandaw. Cek aha a sləkya anda hatak. Ara mesl̄rey ḥga *Sataj, bay-malula, ḥga kəddaya vaw. Cek ma caya ha na, ara amba ya zlep̄ey saba.

⁸ Haa ya dərar daŋgay dey maakar a Bay Mahura ḥga njəchada banay kede la dərenj ta yah.

⁹ Ama a mbəd̄diwa, a ləvya: «Maaya adaw da ray akah na, a wusa amba ka bəsa banay a gway, maja da ndaw, an̄ga masa-bəle na, gədañ adaw a key sləra la daa ndaw aha maaya maaya jak.» Da ara anda kede na, yah daa meesəmey, ya zlep̄ey da ray bəle adaw kede amba gədañ ḥga *Kəriste a njey daa yah.

¹⁰ Ara maja kede mevel adaw ma dəkey kwa da ray bəle adaw a, kwa a cədmaya, kwa a cakalafamaya mey, kwa a sərdamaya banay dey ga, kwa yah ta mewulkey kalah maja Kəriste na, ya daa səmey cən̄ga. Ya s̄era, da yah masa-bəle na, Kəriste a da vəlya gədañ ma fəna jak.

Mewulkey ḥga Pawl da ray ndəhay Kwarinti hay na, kwara?

¹¹ Nəka, ya ta zlep̄ey la, ya taa həmda ray adaw la anda ndaw manjar-leŋgesl, ama ara akwar ma kamara, ba na, ara mebərey adaw ba. Anja ma daa həmdamaya na, akwar jak ba diya? Kwa anja ka ləvam ya s̄orey cek ba, ama ndəhay masa akwar ma wulkam ara ndəhay mesl̄rey masa maaya heyey na, a fənmaya ba səlak.

¹² Daa masa yah da wuzlah akwar heyey na, ya ta bøsa la ñga key sløra mandaw mandaw ta akwar cønøga. Gazlavay ta jønya la ñga key maazla hay mekele mekele. Maazla hay a, a wudam ñga løvey na, yah *ndaw-meslørey ñga Yesu fara fara.

¹³ Yaw, cek hay maaya masa yah ma katara ñgada ndøhay ñga Yesu daa hwayak hay mekele na, yah ma kakwara daa ba daw? Ayøwa, da maja yah maa cøfdafakwar cek ñga jønya daa ba heyey kwa. Da ñgene ara mebørey na, ambahw, mbøkdamiwa mebørey a.

¹⁴ Wure kede, ya ta diya vaw cay ñga daw fa akwar saya, ñga dey maakar. Masa yah ma wusey la na, ya fa daa cøfdafakwar cek ñga jønya daa ba cønøga. Ya daw na, maja zleley akwar ba, ama maja akwar ray akwar gway. Nøka, yah na, anda papakw akwar. Ma vølmatar cek ñga zømey a bøza hay mecøhe na, ara papa ata hay, ba na, ara bøza hay ma vølmatar ñgada papa ata hay ba.

¹⁵ Kwa yaa zøsda dala adaw cøpa maja akwar, kwa ya vølda ray adaw cøpa kasl fa memøcøy maja akwar, ñgada yah na, a kaya cek ba. Ya daa sømey cønøga. Ayøwa, ka wudmaya saba kaa na, maja da ya fa wudkwær kalah kwa.

¹⁶ Akwar na, ka sørmara ya ta sørdakwar banay amba ka vølmaya cek ñgada yah na, daa ba. Ama ndøhay siya da wuzlah akwar fa løvam: «Pawl na, a pa ray anøga ñga ndaw maaya, ama anøga ndaw masa-wewer. Ta tøknandakwara dala aløkwa sem.»

¹⁷ Kaa ya tøknakwara dala akwar ha na, kwara? Ndaw pal dasi ndøhay masa yah ma slørdata fa akwar heyey na, ta tøknakwara cek akwar hay daa ba, ba diya?

¹⁸ Nøka, ya ta kar ambahw la a Tit ñga daw fa akwar, ata ta mølma aløkwa lanøgar masa akwar ma sørmara maaya maaya heyey. Kaa Tit e ta tøknakwara cek akwar hay sem daw? Cek masa Tit ma karawa fa akwar ñgene na, ara cek letek ta masa yah ma ka may, ba diya? Mewulkey ala na, letek.

¹⁹ Døga zleelø, ka wulkam a key ya wudam ñga mødey ray ala daa mey hay a kede daw? Ara køne ba! Yaa guzlam na, fa mey ñga Gazlavay anda *Køriste ma wudsey. Jam adaw hay, ala faa guzlmakwar na, maja ya wudam amba ka høtam gøðaø ñga daw fa mey fa mey daa cøved ñga Gazlavay.

²⁰ Ya fa zlurey da ya da wusey fa akwar a na, menjey akwar a da mbafaya ba kwa. Da ara anda ñgene na, menjey

adaw a da mbafakwar ba may. Ya zlurey ya da høtfakwar, akwar fa tøram vaw ta tørey, siya hay fa kam sølen fa ndøhay siya, akwar fa cam mevel da wuzlah akwar, asaya, akwar fa wudkam day, akwar fa cødam vaw ta cødey, akwar fa slam mey ta sley da wuzlah akwar, akwar fa zlapam, asaya, akwar fa kam cek saw.

²¹ Ayøwa, yah ma da vøhey fa akwar a na, ya zlurey, da Gazlavay aløkwa a da paya hwaray fa mey akwar kwa. Ya fa zlurey saya maja da ya da høtfey ndøhay malamba hay ga fa kam mebørey anda zleelze cønga kwa. Anda meløvey, ata ta mbøkdamaara mewulkey ata maaya ba ñgene daa ba. A wulkam mandaw mandaw ñga key cek ma nøsa ndaw, a lam vaw saw, asaya, a kam cek ma ka hwaray cønga. Da ata ta mbød'damara mewulkey ata hay maaya ba ñgene daa ba na, ya da tøway fa mey akwar maja ata.

13

Pawl a patar lenjesl a Kwarinti hay ñga madagway-dakw

¹ Ya da daw fa akwar kaa na, ñga dey maakar, ba diya? Da yah ma wusey la na, ya da zølmatakurwa ndøhay ma kam cek malamba hay. Ya daa cøfdamatakwa anda mawuzlalakaya daa cørewel ñga Gazlavay, ma løvey: «Kwa cek wura wura maaya ba masa ndaw ma ka, ñga sørey mey da ray a fara fara na, maaya na, ndøhay cew, da daa ba, maakar a nøkmara mey a, a kam sede da ray mey a.»

² Daa masa yah ma daw fa akwar ñga dey cew heyey na, yah ma patar lenjesl la ñgada ndøhay ma kam mebørey ta ñgada ndøhay siya cøpa. Ahaw, wure kede na, yah døren ta akwar ama ya løvkwar saya, da yah ma wusey la fa akwar ñga dey maakar na, ya fa da sørfatar dey-ceceh a ndøhay cøpa ma kam mebørey daa ba.

³ Akwar na, ka wudam ya wuzdakwara ara *Køriste ma balaya mey ñgaa guzley daw? Fara fara, ya fa wuzdakwara, Køriste he na, ara ndaw masa-bøle fa mey akwar ba, ama aa fa key sløra da wuzlah akwar ta gødañ anja.

⁴ Fara fara, daa masa ata ma dørmara Køriste fa hwadam mazlañgalakaya heyey na, ta tørey sem ñga ndaw masa-bøle, ama ta sløksawa sem daa memøcey ta gødañ ñga Gazlavay. Anda kede, ala macømkaya ta anja kede na, ala masa-bøle hay may. Ama ya wuzdamakwara la, ala daha ta dey bama ta anja ta gødañ ñga Gazlavay.

5 Wulkam da ray menjey akwar, nøkmara ray akwar cey, akwar fa pamara Yesu ñga ndaw akwar fara fara daw? Akwar fa sørmara na, Yesu Køriste aa ta akwar, ba diya? Da ka sørmara anja ta akwar ba na, ñgene, akwar fa pamara Yesu ñga ndaw akwar fara fara daa ba.

6 Asaya, ya wudey na, ka sørmara fara fara, ala fa pamara Yesu ñga ndaw ala fara fara ta fa cek masa ala ma kamara.

7 Ya døram døngay a Gazlavay amba cek masa maaya ba na, ka kamara ba sølak. Ya wudam ñga pamara ray ala ñga ndøhay ma ka cek ta cøved e na, daa ba. Kwa da akwar fa sørmara cek hay masa ma wuzda ala ndøhay meslørey ñga Yesu ba na, ya wudam amba ka kam cek masa maaya ñgada ndøhay cønga.

8 Anda kede, ya kødøm vaw na, amba mey masa fara fara a daw fa mey fa mey gway. Mey masa fara fara ha na, ya wudam ñga nøsmara ba.

9 Ahaw, da akwar ta gøðanøj daa cøved ñga Gazlavay na, kwa anja gøðanøj ala pøreh na, ya daa sømam cønga. Anda kede, ala fa dørmør døngay a Gazlavay amba a jønkwar ñga daw fa mey fa mey daa cøved anja.

10 Mølma adøw hay, ka sørmara yah ma wuzlalakwara mey hay masa daa leeter kede teesød na, maja me daw? Ara maja ta pas masa yah ma da wusey fa akwar na, maaya na, ndøhay tabiya ta mbødødamara menjey ata cay. Anda kede, ya fa da kakwar mey ta key na, daa saba. Fara fara, Gazlavay ta vølya gøðanøj la ñga kakwar mey, amba ka diyam fa mey fa mey daa cøved anja, ama ta vølya gøðanøj amba ya nøskwar na, daa ba sølak.

Mey ñga madagway-dakw

11 Mølma adøw hay, wure kede mey adøw daa saba. Njam daa meesømey. Maaya na, ka diyam fa mey fa mey daa cøved ñga Gazlavay, ka vølmatar gøðanøj a ndøhay mekele da wuzlah akwar, ka cømøm døy, ka njam daa zazay. Anda kede, Gazlavay ndaw ma wuda ndaw, ndaw ma njadata ndøhay daa zazay, a nøkfakwar dey la may.

12 Cam har da wuzlah akwar cøpa pal pal, anda akwar mølmaøj hay. Yaw, ndøhay ma tøba mey ñga Yesu cøpa fede a camakwar har may.

13 Anja maaya ñga Bay ølkwa Mahura Yesu *Køriste ñga njey ta akwar, anja mewudey-vaw ñga Gazlavay ñga njey ta akwar, asaya, anja *Mesøfnøy ñga Gazlavay ñga cømkwar ray tabiya.

Leeter masa Pawl ma wuzlalatara a Galat hay Mey da ray leeter ɳgada Galat hay

Leeter e kede na, ara Pawl ma wuzlalatara ɳgada ndəhay daa mecəmey-ray ɳga Yesu daa hwayak ɳga Galati fa dəba masawa aŋga fa ata (SNM 16.6; 18.23). Daa leeter kede na, Pawl a ləvey: «Cek mahura na, ara mepey Yesu Kəriste ɳga ndaw fara fara ta mewudey ndəhay mekele.» (5.6)

Da wuzlah ndəhay ɳga Yesu da Galati na, Jəwif hay daha, Jəwif hay ba hay daha may. Jəwif hay siya a ləvam si ndəhay Jəwif hay ba hay a təbmara mewey hay tabiya ɳga Jəwif hay, si a slam mandawal anda Jəwif hay amba a təram ndəhay ɳga Yesu. Pawl a ləvey, mey ata ha ɳgene, ara mey ɳga Gazlavay ba, maja ndaw a gwa ɳga tərey ndaw maaya fa mey ɳga Gazlavay ta fa cek masa aŋga ma ka ba, ama si ta fa mepey Yesu ɳga ndaw fara fara gway. (2.15-21)

Daa fasəlawal 5 haa 6, Pawl a ləvey si ndəhay ɳga Yesu a njam maaya maaya, a jənam vaw da wuzlah ata maja mewudey-vaw ɳga Kəriste. Gazlavay ta vəlndakwar Mesəfnəy aŋga la ɳga jənndakwar ɳga njey maaya kene may.

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele daha ɳga vəley gədaŋ a ndəhay:

Kwakwas ɳga Mawiz a gwa ɳga tərda ndaw maaya fa mey ɳga Gazlavay ba, ama ara Yesu ma tərda ndaw maaya fa mey ɳga Gazlavay (3.10-14)

Mey da ray cek hay maaya ma sawa ta fa Mesəfnəy ɳga Gazlavay (5.22-23)

Mecey-har

¹ Ara yah, Pawl, ma wuzlalakwara leeter kede. Yah *ndaw-meslərey ɳga *Yesu *Kəriste. Ara ndaw ma walaya ɳga key ndaw-meslərey a ba, asaya, ara ndəhay ma slərdamiwa ba. Ma pamaya ɳga ndaw-meslərey na, ara Yesu Kəriste he ta ray aŋga len *Gazlavay Papan ma sləkədərwa Yesu a daa meməcəy.

² Ala macəmtakaya ta məlma aləkwa hay siya fede, ya camakwar har, akwar ndəhay daa mecəmey-ray hay ɳga Yesu daa hwayak ɳga Galati.

³ Anja Papa aləkwa, Bay Gazlavay, ta Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ɳga pəsmakwar mey, asaya, ɳga njadamakwar daa zazay.

⁴ Kəriste ta vəlda ray anja la maj a mebərey aləkwa, amba a ləhdandakwar da bəla masa maaya ba kede. Kəriste he ma ka anda kede na, a key a nar ray a mey masa Gazlavay Papa aləkwa ma wudsey.

⁵ Anja ndəhay ɳga həlmamara Gazlavay ɳga sərmataw.
*Amen.

Mey da ray Mey-maaya-mawiya

⁶ Gazlavay ma zəlkwar amba ka səpmara na, menjey a ga daa ba. A zəlkwar na, maj a aa ma sərey dey-ceceh fa akwar ta fa mewudey-vaw ɳga *Kəriste. Wure kede, akwar fa mbəkdamara Gazlavay a, akwar fa təbam *Mey-maaya-mawiya mekele. Ya fa rəzley ga da ray akwar maj a.

⁷ Fara fara Mey-maaya-mawiya mekele na, daa ba. Ama ndəhay mekele daha fa həbmakwar ray. A wudam ɳga nəsmara Mey-maaya-mawiya ɳga Kəriste.

⁸ Ala ta wuzdamakwara Mey-maaya-mawiya ha la. Anda kede, da ndaw mekele, kwa ala, kwa maslaŋ ɳga Gazlavay da vad, a wuzkwar Mey-maaya-mawiya mekele wal na, anja Gazlavay ɳga nəsa.

⁹ Ala ta kadamakwara la, ama ya kadakwara wure kede saya. Da ndaw a wuzkwar Mey-maaya-mawiya mekele wal ta masa akwar ma təbmara kede na, anja Gazlavay ɳga nəsa ndaw aha.

¹⁰ Yaw, wure kede ka wulkam na, ya fa səpey amba ndəhay aa həmdamaya daw? Kay, kəne ba! Ya səpey na, amba Gazlavay aa həmdaya. Asaya, ka wulkam ya fa səpey amba ya mbafatar a ndəhay daw? Kay, kəne ba, maj a da ya fa səpey amba ya mbafatar a ndəhay cəŋga na, anja ɳgene, ya fa da key ndaw ma ka sləra ɳga Kəriste daa ba.

Pawl a tərey ndaw-meslərey ɳga Yesu na, kwara?

¹¹ Məlma adfaw hay, ya wudsey ka sərmara *Mey-maaya-mawiya masa yah ma wuzdakwara na, ara mewulkey ɳga ndəhay ba.

¹² Mey a na, ara ndaw ma kadiwa ba, ara ndaw maa sərkadiwa ba, ama ara Yesu *Kəriste ma wuzdiwa mey a.

¹³ Akwar ta cəndamara mey da ray menjey adfaw zleelze la, daa masa ya fa səpey kwakwas ɳga *Jəwif hay. Daa ɳgene, ya ta sərdata banay la ga kalah ta ndəhay daa

mecəmey-ray hay ንga Yesu. Ya ta wudsey la ንgaa zəddata cəpa.

¹⁴ Ya ta nar ray la a kwakwas ንga Jəwif hay ma fənta Jəwif hay mekele masa mandala adfaw hay. Ya ta vəlda mevel adfaw la cəpa a kwakwas ንga papaŋ ንga papa ala hay zleezle.

¹⁵ Ama Gazlavay ta sərfaya dey-ceceh la, ta walaya sem dəga ya ta yawa daa ba araŋ, ta zəlya la amba ya tərey ndaw ma ka sləra anja maj a mbafar.

¹⁶ Gazlavay ta wuryawa dey la, ta wuzdiwa Bəzey anja la amba ya wuzdatara Mey-maaya-mawiya da ray a, a ndəhay masa Jəwif hay ba hay. Daa ንgene, kwa ya taa cəfdəy ndaw ንga slaya yawa daa ba.

¹⁷ Asaya, ya ta daw a *Jeruzelem ንga jəkey sləmay fa ndəhay meslərey ንga Yesu masa ንgeeme daa ba may. Ama wure wure ንgene, ya ta daw la aa hwayak ንga Arap hay. Fa dəba ha, ta', ya vəhwa aa berney ንga Damas.

¹⁸ Fa dəba ha, mevey maakar na, ya ta daw la aa berney ንga Jeruzelem amba ya camawa ray ta *Piyer, ya sərmawa vaw. Ya njamawa cew e luma cew gway.

¹⁹ Fetede, ya ta hətey *ndaw-meslərey mekele daa ba, si *Jak, məlməŋ ንga Bay aləkwa Mahura gway.

²⁰ Mey masa yah ma wuzlalakwara kede na, ara mey fara fara. Gazlavay a səra a key ya mbərzley ba.

²¹ Fa dəba ha, ta', ya daw aa hwayak ንga Siri ta ንga Silisi.

²² Maja ንgene, ndəhay daa mecəmey-ray hay ንga ndəhay ንga Kəriste daa hwayak ንga *Jude ta hətmaya ta dey ata daa ba.

²³ Ama ata fa cənam mey masa ndəhay mekele maa guzlam da ray adfaw ma ləvam: «Ndaw ma sərdandakwar banay zleezle heyey na, wure kede fa wuzda Mey-maaya-mawiya masa aa ma wudsey ንga nəsa heyey.»

²⁴ Ta', ndəhay a, a həlmamara Gazlavay maj a yah.

2

Ndəhay meslərey ንga Yesu a təbmara Pawl

¹ Fa dəba ha, mevey kuraw a ray a məfad, ta', ya diyam ta *Barnabas a *Jeruzelem saya. Ya ta ንgəla Tit la may.

² Yah ma daw a Jeruzelem e na, maja Gazlavay ma ləvya, maaya na, ya daw. Fetede, ala ta gucam la ta cakay ta *bay-ray hay ንga ndəhay ma təba mey ንga Yesu. Ya ta kadatara

1:13 1.13-14 SNM 8.3; 9.1; Fəl 3.5-6; 1Kwr 15.9 **1:15 1.15-16** Jer 1.5; SNM 9.3-5; 22.21; Rm 1.5; 1Kwr 9.1; 15.10 **1:18 1.18** SNM 9.26-28 **1:19 1.19** Mt 13.55 **1:21 1.21** SNM 9.30 **2:1 2.1-2** 1Kwr 15.2; Fəl 2.16; **Barnabas:** SNM 4.36; **Tit:** 2Kwr 2.13 **2:1 2.1-10** SNM 15.1-19

mey da ray *Mey-maaya-mawiya masa yah ma wuzdatara a ndəhay masa *Jewif hay ba la, majya wudsey sləra adfaw masa yah ma ka ta masa ya fa ka wure kede a tərey ŋga cek ŋga tede ba.

³ Tit masa ma ləgdaya na, ara ndaw Gerek. Ama kwa ta təkmar dəy ŋga sley mandawal anda Jəwif hay na, daa ba.

⁴ Ama ndəhay ma təbmara mey ŋga Yesu fara fara ba ta samawa la a wuzlah ala, a wudam ŋga təkmar dəy a Tit e ŋga sley mandawal. Ndəhay a, a samawa a wuzlah ala na, ta mayal a, amba a sangalamandar da ala fa wam ray ala majya ala macəmkaya ta Yesu *Kəriste kwa. A wudam ŋga tərdamandar beke hay ŋga kwakwas ŋga Jəwif hay cənja.

⁵ Ala ta təbmata mey ata kwa ŋga menjey nekədsey daa ba səlak. Mey-maaya-mawiya masa fara fara kede na, ya wudam a nəsmara ba, amba a njey ŋga mey masa fara fara ŋgada akwar.

⁶ Daa masa ya fa kadatara mey da ray Mey-maaya-mawiya masa yah ma wuzdatara a ndəhay na, bay-ray hay heyey masa ata ma zəlmata mahura hay ta pam mey mekele a ray Mey-maaya-mawiya ha daa ba. Yaw, da ata mahura hay, da ata mahura hay ba, ŋgada yah na, ara cek ŋga tede, majya fa mey ŋga Gazlavay na, ndəhay tabiya ata letek.

⁷ Ama sasəkar jak, a sərmara Gazlavay ta vəlyə sləra la ŋga wuzey Mey-maaya-mawiya anda aa ma vəldara ŋgada *Piyer. Ngada yah na, a ləvya ŋga wuzey Mey-maaya-mawiya a ndəhay masa Jəwif hay ba hay, ŋgada Piyer may, a ləvar ŋga wuzey Mey-maaya-mawiya a ndəhay Jəwif hay.

⁸ Yaw, ara Gazlavay ma vəlar gədaŋ a Piyer ŋga tərey *ndaw-meslərey ŋga Yesu ŋgada fa Jəwif hay. Ara Gazlavay a ma vəlyə gədaŋ ŋga tərey ndaw-meslərey ŋga Yesu ŋgada fa ndəhay Jəwif hay ba hay may.

⁹ Ata *Jak ta Piyer leŋ *Jaŋ masa ndəhay ma təba mey ŋga Yesu ma zəlmata bay-ray ata hay na, a sərmara Gazlavay ta vəldiwa sləra kede la fara fara ŋga key majya anja. Majya ŋgene, a gagazamandar har ŋgada ala ta Barnabas, anda meləvey, mey ala ta ata letek. Ala ta wulkam la daa slam a ta ata amba ala ta Barnabas ya diyam ŋga wuzdamatara Mey-maaya-mawiya a ndəhay masa Jəwif hay ba hay. Ata may, a diyam a wuzdamatara ŋgada ndəhay Jəwif hay.

¹⁰ Aa cəfdamandar na, cek pal gway. Ara ŋga jəney masa-viya hay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu da

Jeruzelem. Ara cek masa yah ma ka ta mevel adswa cəpa.

Mey da ray ata Piyer ta Pawl daa berney ɳga Antiyaws

¹¹ Fa dəba ha, *Piyer a sawa aa berney ɳga Antiyaws daa hwayak ɳga Siri. Ya ta mbədfar ray la maja aa ma key cek maaya ba.

¹² Yaw, daa masa Piyer ma wuswa a Antiyaws na, aa fa zəmey daf ta ndəhay masa *Jəwif hay ba hay. Ama fa dəba ha, ndəhay Jəwif hay masa da cakay *Jak ma wusmawa na, Piyer a mbəkda mezəmey daf ta ndəhay Jəwif hay ba ha, a ɳgəchey ta cakay. A ka anda kede na, maja a zlurey ta Jəwif hay ma ləvam si ndəhay masa Jəwif hay ba tabiya a slam mandawal.

¹³ Anda kede, Piyer na, ara ndaw masa ta neneh cew. Ndəhay Jəwif hay mekele ma təba mey ɳga Yesu ta təram ndəhay masa ta neneh cew la anda Piyer e may. Kwa *Barnabas ta ray anja ta tərey ndaw masa ta neneh cew sem anda ata may.

¹⁴ Daa masa yah ma hətatar ata fa nəsmara *Mey-maaya-mawiya masa fara fara daa menjey ata ɳgene na, ta', yaa guzlar ɳgada Piyer fa mey ɳga ndəhay tabiya: «Kah ndaw Jəwif, ama ka ta səpa kwakwas ɳga ndəhay Jəwif hay na, daa ba. Ka ta key cek la anda ndəhay masa Jəwif hay ba ma kamara. Anda kede, ka ləvtar a ndəhay masa Jəwif hay ba ɳga səpey kwakwas ɳga Jəwif hay na, maja me?»

Ndaw a tərey maaya fa mey ɳga Gazlavay na, kwara?

¹⁵ Ala na, *Jəwif hay fara fara ma yey ta yey. Ala na, wal ta ndəhay daa səkway hay mekele. Ndəhay a na, fa səpmara *kwakwas ɳga Mawiz daa ba, ata ndəhay ta mebərey.

¹⁶ Ama ya sərmara ndaw aa maaya fa mey ɳga Gazlavay maja aa fa səpa kwakwas ɳga Mawiz na, kəne ba, si aa fa pa Yesu ɳga ndaw anja fara fara. Ala may, ya ta pamara Yesu *Kəriste he la ɳga ndaw ala fara fara amba ya təram ndəhay maaya fa mey ɳga Gazlavay. Ala maaya fa mey ɳga Gazlavay na, maja ala fa səpmara kwakwas ɳga Mawiz daa ba, ama maja ala fa təbmara mey ɳga Kəriste. Mesəpey kwakwas ɳga Mawiz na, a tərda ndaw maaya fa mey ɳga Gazlavay ba səlak.

¹⁷ Ala Jəwif hay ma təbmara mey ɳga Yesu na, ala fa pamara Kəriste ɳga ndaw ala fara fara amba ya təram ndəhay maaya fa mey ɳga Gazlavay. Daa masa ala fa pamara Kəriste ɳga ndaw ala fara fara na, a padamandar ɳga ndəhay ta mebərey maja ala fa səpmara kwakwas ɳga

Mawiz daa saba. Da anda kede na, Kəriste fa mbəzdandar aa mebərey daw? Kay, kene ba səlak.

¹⁸ Da ndaw a mbəkda meney ray a kwakwas ŋga Mawiz maja a səra fa da jəna daa ba, ama fa dəba ha, a vəhwa ŋga nar ray cənja na, anda kede, ndaw aha ta key mebərey sem.

¹⁹ Daa mesəpey kwakwas ŋga Mawiz na, ya ta tərey la anda ndaw maməckaya. Anda meləvey, kwakwas ŋga Mawiz na, ara cek ŋga tede ŋgada yah. Ara kwakwas a ma tərdaya anda ndaw maməckaya amba ya njey ta dey ŋga kar sləra ŋgada Gazlavay. Daa masa ata ma dərmara Kəriste fa hwadam mazlaŋgalakaya ŋga məcey na, ara anda a dəram na, yah, ŋga məcey may.

²⁰ Anda meləvey, menjey adaw masa anda zleelze na, daa saba, ama wure kede Kəriste aa ta yah. Maja ŋgene, cek hay tabiya masa yah ma kata daa masa yah ta dey da bəla kede na, ya kata ta meney ray a Bəzey ŋga Gazlavay. A wudya kalah, a vəlda heter anja ŋga məcey majah yah.

²¹ Gazlavay a pandakwar ŋga ndəhay maaya fa mey anja na, ara majah aləkwa fa səpkwa kwakwas ŋga Mawiz ba, ama ara majah dey-ceceh anja gway. Ya fa da rəsa maaya ŋga Gazlavay a kede daa ba. Da ndaw a gwa ŋga tərey maaya fa mey ŋga Gazlavay majah aa fa səpa kwakwas ŋga Mawiz na, anja ŋgene na, meməcey ŋga Kəriste ara cek ŋga tede.

3

Gazlavay a da ləhda ndaw na, kwara?

¹ Akwar Galat hay na, manjar leŋgesl. Ta wuzdamakwara mey da ray meməcey ŋga Yesu *Kəriste fa hwadam mazlaŋgalakaya la maaya maaya fa mey akwar tabiya, ba diya? Kaa ma batakwara na, wa?

² Ya wudey ŋgaa cəfdakwar mey pal. Gazlavay ta vəlkwar Mesəfnəy anja la. A vəldakwara na, majah akwar ma səpmara *kwakwas ŋga Mawiz daw? Kay, kene ba. Aa ma vəldakwara na, majah akwar ma jəkam sləmay fa *Mey-maaya-mawiya, asaya, majah akwar ma təbmara mey a, aa mevel akwar.

³ Daa masa akwar ma zlamar ŋga səpey cəved ŋga Yesu, ka səpmara na, ta gədaŋ ŋga *Mesəfnəy ŋga Gazlavay, ba diya? Kaa wure kede, ka mbəkdamara Mesəfnəy ŋga Gazlavay a, ka kam sləra ta gədaŋ akwar daada na, majah me? Akwar ndəhay manjar leŋgesl anda kede na, kwara?

⁴ Akwar ta səram banay la ga amba ka təbmara mey ɳga Yesu. Mesərey banay akwar a ɳgene na, ara cek ɳga tede daw? Anja ɳga tərey ɳga cek ɳga tede ba.

⁵ Yaw, Gazlavay a vəlkwar Mesəfnay aŋga na, maja akwar ma səpmara kwakwas ɳga Mawiz daw? Kay, kene ba. Gazlavay a key maaazla hay da wuzlah akwar na, maja akwar ma səpmara kwakwas ɳga Mawiz daw? Kay, kene ba. Ama Gazlavay a vəlkwar Mesəfnay aŋga, a key maaazla hay da wuzlah akwar na, maja akwar ma jəkam sləmay fa Mey-maaya-mawiya ta akwar ma təbmara mey a, aa mevel akwar.

⁶ Wulkam da ray *Abərahəm taw, mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, a ləvey: «Abərahəm a pa Gazlavay ɳga ndaw aŋga fara fara. Ara maja ɳgene, Gazlavay ma pa ɳga ndaw maaya.»

⁷ Anda kede na, sərmara, ndəhay ma pamara Gazlavay ɳga ndaw ata fara fara na, ara bəza hay ɳga Abərahəm fara fara.

⁸ Mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay zleezle da ray cek ma da key, a ləvey Gazlavay a tərdata ndəhay masa *Jəwif hay ba ɳga ndəhay maaya fa mey aŋga. A ka anda kede na, maja ata ma pamara Gazlavay a ɳga ndaw ata fara fara. Mey maaya kede na, Gazlavay taa guzldara la dəga zleezle a Abərahəm, a ləvar: «Ndəhay daa səkway hay tabiya a hətam mepəsey-mey adaw la ta fa kah.»

⁹ Abərahəm ta pa Gazlavay la ɳga ndaw aŋga fara fara, maja ɳgene, Gazlavay ta pəsar mey la. Yaw, ndəhay tabiya masa ma pamara Gazlavay ɳga ndaw ata fara fara na, Gazlavay ta pəstar mey la may anda Abərahəm a.

¹⁰ Ndəhay tabiya ma wulkam ata maaya fa mey ɳga Gazlavay maja ata fa səpmara kwakwas ɳga Mawiz na, Gazlavay a nəsta la. Ara anda mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay ma ləvey: «Kwa waawa ma səpa kwakwas ɳga Mawiz tabiya masa mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay mandaw mandaw ba na, Gazlavay a nəsa la.»

¹¹ Fara fara, ndaw fa da tərey maaya fa mey ɳga Gazlavay maja aŋga fa səpa kwakwas ɳga Mawiz na, daa ba. Yaa guzley anda kede na, maja mey ɳga Gazlavay a ləvey: «Ndaw masa maaya fa mey ɳga Gazlavay na, ara ndaw ma pa Gazlavay ɳga ndaw aŋga fara fara. Anda kede, a hətey heter mendəvey ba la.»

¹² Ama mawuzlalakaya saya daa dərewel ɳga Gazlavay, a ləvey: «Kwa waawa ma səpa kwakwas ɳga Mawiz mandaw

mandaw, ma rësa ba sëlak na, a høtey heter la.» Mey a, a wudsey ñga lëvey, mesøpey kwakwas ñga Mawiz na, ara cek wal ta mepey Gazlavay ñga ndaw fara fara.

¹³ Yaw, Gazlavay ta nësndakwar sem maja alèkwa fa sëpkwa kwakwas ñga Mawiz ta cëved e daa ba. Ama Kériste ta sawa la a bëla, ta la menøsey alèkwa sem a ray anja amba a lèhdandakwar daa menøsey a. Ara anda mawuzlalakaya daa dñrewel ñga Gazlavay, ma lëvey: «Ndaw masa ata ma lëwmara fa hwadam * na, Gazlavay ta nësa sem.»

¹⁴ Yesu Kériste a ka cek aha anda kede na, amba Gazlavay a pëstar mey a ndëhay masa Jëwif hay ba, letek anda Gazlavay ma pësar mey a Abërahám heyey. Asaya, kwa waawa ma pa Kériste ñga ndaw anja fara fara na, a høtey Mesëfnéy ñga Gazlavay la masa aa ma lëvey zleezle a da vëldatar a ndëhay anja hay heyey.

Kwakwas ñga Mawiz na, a gwa ñgaa vësa mey masa Gazlavay ma jëwa daw?

¹⁵ Mélma adaw hay, ya wudsey ya wakwara mey masa Gazlavay ma jëwa ta cek ma key mandaw mandaw daa menjey alèkwa. Yaw, da ndëhay cew, a jëwam mey ta cëved e fa mey ñga ndëhay na, kwa ndaw a gwa ñgaa vësa mey a ba, kwa ndaw a gwa ñga pey a dey a ba.

¹⁶ Fara fara, Gazlavay ta lëvar la a *Abërahám a da pësar mey ñgada anja ta ñgada bëzey ma da yawa da hwad anja. Mawuzlalakaya daa dñrewel ñga Gazlavay, ta lëvey ñgada bëza hay ma da yamawa da hwad anja cëpa na, daa ba. Anda melëvey, ndëhay ga ba. Ama aa guzley na, da ray bëzey da hwad anja pal letek gway, anda melëvey *Kériste.

¹⁷ Ehe, mabara ñga mey masa yah ma wudsey ñgaa guzldakwara ha: Gazlavay ta jëwey mey la ta Abërahám, asaya, ta ka la amba mey ata majëwkaya ha a pëskey ba. Fa dëba ha, mevey temere mëfad ta kwakwar maakar na, Gazlavay a wuztar *mewey anja a *Jëwif hay amba a sëpmara. Mewey a, fa da pëska *mejëwey-mey ñga ata Gazlavay ta Abërahám daa ba, fa da nësa mejëwey-mey a daa ba may.

¹⁸ Yaw, da Gazlavay a pëskwar mey la maja akwar ma sëpmara *kwakwas ñga Mawiz na, anja ñgene ara

3:12 3.12 Lev 18.5; Rm 10.5 *** 3:13 3.13** ma lëwmara fa hwadam: Mawuzlalakaya daa Mew 21.22-23, a lëvey, da masa a këfam ndaw vagay maja aa ma key cek maaya ba na, a lëwmara vagay a fa hwadam ñga par hwaray. Pawl a wudsey ñga lëvey na, memëcey ñga Yesu fa hwadam mazlañgalakaya na, aa kène. **3:13 3.13** Mew 21.23; Rm 8.3; 2Kwr 5.21 **3:14 3.14** 3.2-5; Jwl 3.1-2 **3:16 3.16** MC 12.7; 17.7-8 **3:17 3.17** Mab 12.40

mepəsey-mey masa aŋga meləvey heyey saba. Ama a da pəskwar mey na, maj aŋga ma ləvey a pəskwar mey la. Anda kede, Gazlavay a kar maaya a Abərahām † na, maj a a ma ləvey a kara la.

¹⁹ Da anda kede na, Gazlavay a wuzdatara mewey a, a Jəwif hay na, maj a me? Gazlavay a wuzdatara mewey a na, amba ndəhay a sərmara cek maaya ba masa ata ma kamara. Gazlavay a wuzdatara mewey a na, ɳga njey nekədəy haa kasl masawa ɳga bəzey da hwad Abərahām heyey. Ara bəzey masa Gazlavay ma ləvar a Abərahām a da pəsar mey heyey. Gazlavay ta wuzdərwa kwakwas a la ta fa maslanj aŋga hay da vad. Maslanj aŋga hay a ta wuzdamərwa la ta fa ndaw ma cəmtar dəy a ndəhay ta Gazlavay ‡.

²⁰ Ndaw ma cəma dəy na, a diyey mey da wuzlah ndəhay cew. Ama daa masa Gazlavay ma jəwey mey ta Abərahām na, ara aŋga pal taava aŋga ma ka gway, ndaw ma cəmtar dəy na, daa ba.

Kwakwas ɳga Mawiz a jənta ndəhay na, kwara?

²¹ *Kwakwas ɳga Mawiz na, aa guzley wal ta mey daa *mejəwey-mey ɳga Gazlavay dəw? Kay, kəne ba! Da fara fara kwakwas ɳga Mawiz a vəltar heter mawiya a ndəhay na, anja Gazlavay a pata ndəhay ɳga ndəhay maaya fa mey aŋga la ta fa kwakwas a may.

²² Ama mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay na, ndəhay tabiya da bəla, mebərey fa wey da ray ata. Ara anda kede amba Gazlavay a vəldatar a cek masa aa ma ləvey a da vəldatar a ndəhay ma təbmara mey ɳga Yesu *Kəriste. A vəldatar a na, maj a ata fa pamara Yesu ɳga ndaw ata fara fara.

²³ Zleezle daa masa ala ndəhay *Jəwif hay ma təbmara mey ɳga Kəriste daa ba aran na, kwakwas ɳga Mawiz ta jədndar la anda ndəhay daa fərsəne haa kasl Gazlavay ma wuzdandara cəved ɳga təbey mey ɳga Kəriste.

²⁴ Ara anda kede, kwakwas ɳga Mawiz ma jədndar haa kasl masawa ɳga Kəriste a bəla. A sawa na, amba ya təram ndəhay maaya fa mey ɳga Gazlavay, maj a ala ma pamara Kəriste he ɳga ndaw ala fara fara.

²⁵ Wure kede na, ala fa təbmara mey ɳga Kəriste, kwakwas ɳga Mawiz fa da jədndar daa saba.

† **3:18 3.18** Gazlavay a kar maaya a Abərahām: Nəka Galat hay 3.14ta SNM 2.17, Gazlavay a ləvey: «Ya vəltar Mesəfnəy adfaw la a ndəhay tabiya.» **3:18 3.18** Rm 4.14; 11.6 ‡ **3:19 3.19** Ndaw ma cəmtar dəy a ndəhay ta Gazlavay fede na, ara Mawiz. **3:19 3.19** Rm 4.15; **maslanj ɳga Gazlavay da vad:** SNM 7.38, 53; Heb 2.2 **3:20 3.20** Mew 6.4 **3:21 3.21** Rm 7.13; 8.2 **3:22 3.22** Rm 3.9-30; 11.32 **3:23 3.23** 4.3 **3:24 3.24-25** Rm 10.4

²⁶ Akwar tabiya bøza hay ñga Gazlavay majा akwar fa tøbmara mey ñga Yesu Køriste, anda meløvey, akwar macømkaya ta Yesu Køriste.

²⁷ Akwar ta høtam *baptem la, majा ñgene, akwar macømkaya ta Køriste. Wure kede, akwar ta tøram sem anda Køriste he ta ray anja.

²⁸ Wure kede, ndøhay Jøwif hay ta ndøhay Jøwif hay ba na, ata letek fa mey ñga Gazlavay. Kwa beke hay ta ndøhay ma wam ray ata, kwa zel hay ta ñgusay, ata letek fa mey ñga Gazlavay. Anda meløvey, akwar tabiya, akwar letek fa mey ñga Gazlavay majा akwar macømkaya ta Yesu Køriste.

²⁹ Yaw, da akwar ndøhay ñga Køriste na, anda kede, akwar bøza hay ma yamawa da hwad *Abøraham may. Majা ñgene, Gazlavay a da pøskwar mey anda aa ma løvey a da pøsar mey ñgada Abøraham ta ñgada bøza hay da hwad anja heyey.

4

Gazlavay a pata ndøhay ñga bøz anja hay na, kwara?

¹ Ehe, ya wudsey ñgaa guzlkwar saya: wulkam da ray bøzey ma da wa zleley ñga papaha taw. Daa masa anja bøzey døgay na, kwa zleley tabiya masa mapakaya ñgada anja na, a gwa a wa ba aran, anja anda beke.

² Daa ñgene, ndøhay a nøkfamar dey, asaya, a nøkfamar dey fa cek anja hay may. A nøkfamar dey na, haa kasl pas masa papaha ma løvey bøzey a ta gøley cay.

³ Aløkwa na, anda bøzey a may. Daa masa aløkwa ma sørkwa cek masa Gazlavay ma wudsey fara fara daa ba aran na, aløkwa beke hay ñga cek hay mekele mekele masa ndøhay ma namatar ray da bøla kede.

⁴ Ama daa masa Gazlavay ma wusdørwa døar a cay na, ta', a slørdørwa bøzey anja a bøla. Bøzey a, a tørey ñga ndawmagødan, a yawa da hwad ñgwas. Ta søpa *kwakwas ñga Mawiz la.

⁵ Gazlavay a ka anda kede na, amba bøzey anja ha a løhdata ndøhay ma søpmara kwakwas ñga Mawiz a, asaya, amba Gazlavay a, a tørdandakwar ñga bøz anja hay.

⁶ Ahaw, akwar na, bøz anja hay fara fara. Ya sørkwa majा Gazlavay ta slørwa Mesøfnøy ñga Bøzey anja la a ray aløkwa tabiya. Ara Mesøfnøy a, ma mbøzey aa aløkwa amba ya zølkwa Gazlavay «Aba,» anda meløvey, Papay.

⁷ Yaw, maja cek hay tabiya masa Gazlavay ma kakwara kede na, akwar beke hay saba, ama akwar bøza hay ñga Gazlavay. Asaya, maja akwar bøza hay ñga Gazlavay na, Gazlavay a da vølkwar cek hay maaya tabiya masa aa ma diytara ñgada bøz anja hay.

Menjey ñga Galat hay a høbar ray a Pawl

⁸ Zleezle, daa masa akwar ma sørmara mey fara fara da ray Gazlavay daa ba aran na, akwar beke hay, akwar fa nam ray ñgada mesøfnay hay ma samawa ta fa Gazlavay ba.

⁹ Ama wure kede, ka sørmara mey fara fara da ray Gazlavay, ñgama ya løvey, Gazlavay a sørkwar fara fara. Kaa, ka vøham ñga søpey mesøfnay hay a, kwara døba wura? Ara cek hay masa-bøle, a gwamara ñga jønmakwar ba. Ka wufam ñga tørey beke ata hay saya na, maja me?

¹⁰ Akwar fa walam dør hay mekele ma fønta siya hay, asaya, akwar fa walam kiya hay, ta gwagway hay lej mevey hay ma fønta siya hay ñga key kwakwas.

¹¹ Ray adaw fa høbey fa menjey akwar, maja sløra adaw masa yah ma ka da wuzlah akwar a da tørey ñga cek ñga tede kwa.

¹² Mølma adaw hay, ya fa kakwar ambahw, tøram anda yah, beke ñga *kwakwas ñga Mawiz saba, maja ya ta tørey la anda akwar ndøhay masa *Jøwif hay ba hay. Zleezle na, akwar ta kamaya cek maaya ba daa ba.

¹³ Akwar fa sørfadamara yah ma wuzdakwara *Mey-maaya-mawiya ñgeeme na, maja vaw fa caya.

¹⁴ Daa ñgene, macay adaw a, ta sørdakwar banay la. Ama kwa akwar ta røsmaya daa ba, akwar ta bøldamaya mey daa ba. Sasøkar jak, akwar ta tøbmaya la anda yah na, *maslañ ñga Gazlavay da vad, da daa ba, anda yah na, Yesu *Køriste.

¹⁵ Daa ñgene, akwar ta meesømey ga, ama wure kede, kaa sømam saba na, kwara? Ya søra fara fara daa ñgene anja da ka gwamara na, akwar ta wuzlkamatørwa dey akwar hay la ñgada yah.

¹⁶ Kaa wure kede, ya ta tørey masa-gøra akwar sem maja ya faa guzlkwar mey fara fara daw?

¹⁷ Ndøhay ma wudam amba ka søpam kwakwas ñga Mawiz heyey na, fa døfødamakwar amba mewulkey akwar a tørey anda ñga ata. Ama a kamara anda ñgene na, ñga nøskwar, ba na, ñga diykwar ba. A wufam ka wudkam ta yah, ka mbøkdamaya, ka tøbam mewulkey ata.

¹⁸ Da ndəhay a cəmam dəy ta akwar ḥga key cek maaya na, ḥgene, ara cek maaya mandaw mandaw, kwa daa masa yah da wuzlah akwar, kwa daa masa yah da wuzlah akwar daa ba.

¹⁹ Akwar masa anda bəz adaw hay, ya fa sərey banay maja akwar saya. Mesərey banay adaw a na, anda hwad ma car ḥgada ḥgwas ma da yey. Ya da sərey banay a haa kasl mewulkey akwar ma tərey anda ḥga Kəriste.

²⁰ Ya wudey ḥga daw ḥga njey ta akwar wure kefə amba ya slakwar yawa. Fara fara, ray adaw fa həbey, maja ya səra cek masa yah ma da kakwara ba.

Mey da ray bəza hay cew ḥga Abərahəm

²¹ Akwar ndəhay ma wudam ḥga ney ray a *kwakwas ḥga Mawiz, ya wudey ḥgaa cəfdəkwar: akwar ta cəndamara kwakwas ḥga Mawiz maa guzley na, daa ba daw?

²² Mawuzlalakaya daa dərewel ḥga Gazlavay, a ləvey na, *Abərahəm aŋga ta bəza hay cew. Bəzey laŋgar na, ara ḥgwas beke mezəley Agar ma yarawa. Bəzey laŋgar may, ara ḥgwas masa beke ba mezəley Sara ma yarawa.

²³ Bəzey ma yawa ta ḥgwas beke na, a yawa ta fa mewulkey ḥga ndaw-magədaŋ. Ama bəzey ma yawa ta ḥgwas masa beke ba na, a yawa maja Gazlavay ma ləvar a Abərahəm a da vəlar bəzey.

²⁴ Ya gwa ya wata ḥgusay cew kefə ta *mejəwey-mey hay cew masa Gazlavay ma jəwa ta ndəhay. Agar ḥgwas beke na, a wuzwa mejəwey-mey ḥga Gazlavay ta *Mawiz daa aŋwa ḥga Sinay zleezle. Bəza hay masa Agar ma yatərwa a təram beke anda aŋga.

²⁵ Agar a na, mapakaya anda mejəwey-mey ḥga Gazlavay masa aa ma jəwa daa aŋwa ḥga Sinay daa hwayak ḥga Arap hay heyey. Aa mapakaya saya anda berney ḥga *Jeruzelem wure kefə, maja ndəhay daa berney a, ata beke ḥga kwakwas ḥga Mawiz.

²⁶ Ama Jeruzelem masa da gazlavay da vad na, aŋga anda Sara, ḥgwas masa beke ba. Ara aŋga mama aləkwa.

²⁷ Ara anda mawuzlalakaya daa dərewel ḥga Gazlavay ma ləvey:

«Sesəmey Jeruzelem, kah anda ḥgwas-dərlay
masa ta yey bəzey daa ba.

Wudey ta meesəmey, kah anda ḥgwas
masa hwad ta car ḥga mayawa bəzey daa ba,

Maja ŋgas-dərlay masa zel e a wudə saba na,

a da høtey bøza hay ga ma føna ñga ñgwas ta zel e.»

²⁸ Məlma adaw hay, akwar na, bəza hay ɳga Gazlavay
anda *Izak, bəzey ɳga ɳgwas masa beke ba masa Gazlavay
ma ləvey zleelze a da vəldara a Abərahəm heyey.

²⁹ Daa ɳgene, bəzey ma yawa ta fa mewulkey ɳga ndaw-magədaŋ na, fa sərda banay ta bəzey masa ma yawa ta fa gədaŋ ɳga *Mesəfney ɳga Gazlavay. Wure kedse, ndəhay fa kamara kəne may.

³⁰Ama mawuzlalakaya daa serewel nja Gazlavay, a ləvey na, kwara? A ləvey na: «Bəla n̄gwas beke la ta bəzey anja. Bəzey nja n̄gwas masa beke ba na, a da zəma way nja papaha tabiya, ama bəzey nja n̄gwas beke na, kwa fa da zəmey cek nqa papaha daa ba səlak.»

³¹ Yaw, ɳgwas beke na, aləkwa bəz aŋga hay ba, ama aləkwa bəza hay ɳga ɳgwas masa beke ba ma yamawa ta gədaŋ ɳga Mesəfnay ɳga Gazlavay.

5

*Ndəhay ḷga Yesu a da təram beke ḷga kwakwas ḷga
Mawiz saya na, kwara?*

¹*Keriste ta pëskandakurwa sem dasi har ñga *kwakwas ñga Mawiz amba ya wakwa ray alökwa fara fara. Da ray ñgene, kam gedañ, wam ray akwar, ka da vëlmar cëved a ndaw ñga tèrdakwar beke ñga kwakwas ñga Mawiz saba.

² Jækfamaya sləmay, yah Pawl, ya faa guzlkwar, da ka slam mandawal amba ka səpam kwakwas ɳga Mawiz saya na, ɳgene, cek masa Kəriste ma ka ɳgada akwar na, ara cek ɳga tede.

³ Yaw, ya fa këtkwar saya, kwa waawa ma tëba ñga slamandawal na, si a sëpa kwakwas ñga Mawiz a tabiya, kwa a mbøkey kwakwas a pal ba.

⁴ Da akwar fa səpam ɳga tərey maaya fa mey ɳga Gazlavay ta fa kwakwas ɳga Mawiz na, ɳgene, ka ta wudkam sem ta Kəriste. Maaya ɳga Gazlavay aa da ray akwar daa ba səlak.

⁵ Ala na, ya sərmara Gazlavay a pandar ɳga ndəhay maaya la fa mey aŋga maja ala fa pamara Kəriste ɳga ndaw ala fara fara. Ta fa gədaŋ ɳga *Mesəfnəy ɳga Gazlavay ala fa səkwəmara amba Gazlavay a pandar ɳga ndəhay maaya fa mey aŋga ha.

⁶ Yaw, njada ndaw macəmkaya ta Yesu Kəriste na, ta sla mandawal la, kwa ta sla daa ba na, fa da mbədsey cek fa

an̄ga daa ba. Cek mahura na, ara mepey Yesu K̄riste ñga ndaw fara fara ta mewudfey ndəhay mekele.

⁷ Zleezle na, akwar fa kam ḡedaj ñga daw fa mey fa mey daa c̄oved ñga Yesu. Kaa wure kede, ma t̄ekakwar ñga s̄epa mey masa fara fara na, wa d̄eba wa?

⁸ Mey hay masa ndəhay maa guzldamara ñga batakwar na, mey hay a, ara mey hay ñga Gazlavay ba, maja ara Gazlavay a ma walakwar.

⁹ Mey hay maaya ba ñgene a da z̄ovey fa mey fa mey, anda cek ma h̄esla hapa ñga makala na, an̄ga kuset k̄edey, ama a h̄esla hapa ñga makala madfakaya c̄opa.

¹⁰ Ta ñgene he c̄opa, ya s̄era mewulkey akwar na, fa da key wal ta ñga yah daa ba, maja al̄ekwa tabiya mac̄emkaya ta Yesu K̄riste. Ndaw masa ma h̄ebkwar ray na, kwa da ara waawa na, Gazlavay a kar sariya la.

¹¹ M̄elma adaw hay, ndəhay fa mb̄erzlafamaya, a l̄evam ya fa wuzey mey, ya l̄evey si ndəhay a slam mandawal c̄enga. Kaa da anda kede na, a s̄erdamaya banay maj a me d̄eba me? Ndəhay fa s̄erdamaya banay c̄enga kede na, a wuzwa fara fara yaa s̄erkadata ndəhay amba a l̄eham na, si ta fa mem̄ecay ñga K̄riste fa hwadam mazlaŋgalakaya gway.

¹² Ndəhay ma h̄ebmakwar ray da ray *mesley mandawal na, anja ñga njam anda ḡenaw hay maan̄gwadatakaya.

¹³ M̄elma adaw hay, Gazlavay a z̄elkwar na, amba ka t̄eram ndəhay ma wam ray ata. Ama mewey ray akwar aha na, ta v̄elkwar c̄oved ñga key cek hay maaya ba ma bawa daa mewulkey ñga ndaw-maḡedaj na, daa ba. Sas̄kar jak, wudsam vaw da wuzlah akwar, asaya, j̄enam vaw da wuzlah akwar.

¹⁴ Kwakwas ñga Mawiz c̄opa na, mac̄emkaya tabiya daa mewey pal ma l̄evey: «Si ka wuda meseembew akah anda kah ma wufa ray akah.»

¹⁵ Ama da akwar fa zam vaw da wuzlah akwar, asaya, akwar fa z̄emam vaw da wuzlah akwar anda ḡenaw hay masa-h̄ema na, si ka pam len̄gesl, ka mb̄ekdamara cek hay a ñgene, da daa ba na, ka daa z̄edam ray akwar.

Mey da ray mewulkey ñga ndaw-maḡedaj ta sl̄era ñga Mesəfney ñga Gazlavay

¹⁶ Ehe, j̄ekam sl̄emay, ya fa l̄evkwar, v̄elmar c̄oved a *Mesəfney ñga Gazlavay ñga wey da ray akwar. Anda kede,

akwar fa da kam cek hay maaya ba ma bawa daa mewulkey ñga ndaw-magədañ na, daa saba.

¹⁷ Cek hay maaya ba masa mevel ñga ndaw-magədañ ma wudey ñga ka na, ata wal ta cek hay masa Mesəfney ñga Gazlavay ma wudey ya kakwa. Asaya, cek hay masa Mesəfney ñga Gazlavay ma wudey ya kakwa na, ata wal ta cek hay masa mevel ñga ndaw-magədañ ma wudey ñga ka. Cek hay a na, ata wal wal, a cəmam ba. Ara maja ñgene, ka gwamara ñga key cek mandaw mandaw anda akwar ma wudam ba.

¹⁸ Ama da Mesəfney ñga Gazlavay fa wey da ray akwar na, ñgene *kwakwas ñga Mawiz fa da wey da ray akwar daa saba.

¹⁹ Ya sərkwa fara fara, cek hay masa mevel ñga ndaw-magədañ ma wudey ñga ka na, ara meley-vaw saw, mewulkey mandaw mandaw da ray cek hay ma nəsa ndaw, lej mekey cek hay ma ka hwaray.

²⁰ Asaya, cek hay masa mevel ñga ndaw-magədañ ma wudey ñga ka na, ara meney ray a kuley hay, mekey maazla hay maaya ba, merəsey vaw, mewudkey dəy, mekey səlen, mecey-mevel kalah, mesəpey ñga fəney ndaw mekele, meweley vaw ta weley, lej mewudskey dəy ta ndəhay mekele.

²¹ Yaw, cek hay masa mevel ñga ndaw-magədañ ma wudey ñga ka na, mekele daha saya, ara mekey maagway fa cek ñga ndaw, mewey ta wuzam,mekusey daa slam a ñga key cek hay malamba lej mekey cek hay mekele mekele masa malamba anda kede hay. Ya ta kətkwar la, ama wure kede, ya kətkwar saya, ndəhay ma kam cek anda kede hay na, fa da njam da wuzlah ndəhay masa Gazlavay fa wey da ray ata na, daa ba.

²² Ama da Mesəfney ñga Gazlavay fa wey da ray ndaw na, ndaw a, a key sləra maaya, anja anda wudez ta slaslalay maaya ma yey babəza. Cek hay maaya ma sawa ta fa Mesəfney ñga Gazlavay na, ara mewudey-vaw, meesəmey, zazay, mebəsey banay, mesərey dey-ceceh fa ndaw, mekey maaya, mekey cek ta cəved e mandaw mandaw,

²³ metərey ñga ndaw meekwed-mey, lej mewey vaw fa mekey cek hay saw. Yaw, kwakwas ñga Mawiz na, a təkta ndəhay ñga key cek hay anda kede ba.

²⁴ Ndəhay ñga Yesu *Kəriste na, ta mbəkdamara cek hay maaya ba masa ata ma wudam ñga kamara sem. A

mbøkdamara na, ara anda a dørmata cek hay maaya ba ha fa hwadam mazlaŋgalakaya.

²⁵ Ara Mesøfnay ḥga Gazlavay ma vølndakwar menjey mawiya. Da ray ḥgene, vølkwar cøved a Mesøfnay ḥga Gazlavay a ḥga wey da ray aløkwa.

²⁶ Ya da gølkwa ray ba, ya da padatakwa ndøhay mekele ḥga cek hay saw ba, asaya, ya da kakwa sølen da wuzlah aløkwa ba may.

6

Mey da ray ndøhay ḥga Yesu ma da jønam vaw

¹ Mølma aðaw hay, da ka høtam ndaw da wuzlah akwar fa key mebørey na, ara akwar ndøhay masa ta *Mesøfnay ḥga Gazlavay da ray kede ma da jønmara ndaw aha, ma da vøhdamørwa aa cøved maaya. Ama ka da jønmara ha na, ta mevel maaya ta mey maakwad a. Kwa waawa da wuzlah akwar ḥga wey vaw maja a da tødøy aa mebørey ḥga ndaw aha.

² Da banay da wuzlah akwar daha na, jønam vaw. Da masa akwar fa kamara køne na, a key ḥgene, ka namar ray a mewey ḥga *Køriste.

³ Da ndaw a wulkey aŋga mahura, anja aŋga mahura ba na, a key ḥgene, a bømey ray aŋga.

⁴ Kwa waawa ḥga nøka menjey aŋga. Da a nøka aa maaya na, ḥgaa sømey da ray menjey aŋga ha gway, ba na, a da wulkey da ray menjey ḥga ndaw mekele ba.

⁵ Yaw, kwa waawa ḥga nøkey dey fa sløra aŋga masa Gazlavay ma vøldara.

⁶ Asaya, kwa waawa maa sørkey mey ḥga Gazlavay na, maaya a wunkamara cek aŋga hay ta ndaw maa sørkada ha.

Mey-menjey da ray menjey ḥga ndaw ta makawa cek hay da ley

⁷ Ka da bømam ray akwar ba, Gazlavay a wudey ndaw ḥga kada wasa ba. Cek wura wura masa ndaw ma sløka a ley na, a da kawa da ley a na, cek aha.

⁸ Anda meløvey, da ndaw a key cek ma mbafar a vaw aŋga daada gway na, ḥgene, a daa zødøda ray aŋga. Ama da a key cek ma mbafar a *Mesøfnay ḥga Gazlavay na, ḥgene, a da høtey heter mendøvey ba ma sawa ta fa Mesøfnay ḥga Gazlavay a.

5:24 5.24 2.19; 6.14; Rm 6.6; Kwa 3.5; 1Jn 3.6 **5:25 5.25** 5.16; 1Kwr 6.19; Ef 4.30

5:26 5.26 Rm 12.10; Føl 2.3 **6:1 6.1** Mt 18.15; Jak 5.19; 1Kwr 10.12

6:2 6.2 1Kwr 9.21; 2Kwr 11.29 **6:3 6.3** 1Kwr 4.7 **6:5 6.5** Rm 2.6; 14.12

6:6 6.6 1Kwr 9.11, 14 **6:8 6.8** Jaŋ 3.6; 6.63; Rm 8.6, 13

⁹ Da anda kede na, si ya kakwa cek hay maaya ŋgada ndəhay, ya da gerkwa ba. Fara fara, da masa ya ta gerkwa daa ba, pas a ma wuswa cay na, ya hətkwa mawurbay ŋga sləra aləkwa la.

¹⁰ Anda kede, daa masa aləkwa ma hətkwa har la kaa na, kakwa maaya a ndəhay tabiya. Kakwa maaya ma fəna saya na, ŋgada ndəhay ma təba mey ŋga Yesu *Kəriste.

Mey ŋga madagway-dakw

¹¹ Nəkmara, mey ŋga madagway-dakw kede na, mawuzlalakaya mahura mahura, *ara yah ma wuzlalakwara ta har adaw.*

¹² Ndəhay daha fa təkmakwar dəy ŋga səpey *kwakwas ŋga Mawiz ta fa *mesley mandawal. A təkmakwar dəy a na, maj a mewulkey ŋga ndaw-magədaŋ gway. A kamara anda kede na, a wudam ndəhay aa həmdamata. Asaya, a wudam ŋga wuzey mey da ray meməcey ŋga *Kəriste fa hwadam mazlaŋgalakaya ba, maj a ndəhay *Jəwif hay a da sərdamata banay.

¹³ Kwa ndəhay ma sla mandawal hay a ta ray ata na, fa namar ray a kwakwas ŋga Mawiz tabiya daa ba. A wudam si ka slam mandawal na, amba a zlapam da ray akwar maj a akwar ma təbmara mey ata.

¹⁴ Yah na, ya faa səmey si da ray meməcey ŋga Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste fa hwadam mazlaŋgalakaya gway, kwa ya faa səmey da ray cek mekele na, daa ba. Maj a meməcey ŋga Yesu Kəriste fa hwadam a na, ya nəkta cek hay da bəla kede anda cek hay ŋga tede fa mey adaw. Yah may, anda ndaw ma məcey fa hwadam mazlaŋgalakaya masa ta mbəkdata cek hay da bəla sem.

¹⁵ Kwa ndaw ta sla mandawal la, kwa ta sla daa ba na, fa da mbədsey cek daa ba. Cek mahura na, ara Gazlavay ma tərdandakwar ŋga ndəhay mawiya.

¹⁶ Anja Gazlavay ŋga vəltar zazay, ŋga sərfatar dey-ceceh a ndəhay ma səpmara mey a kede, len a ndəhay daa səkway ŋga *Israyel masa ma təbmara mey ŋga Gazlavay fara fara.

¹⁷ Dəga wure kede, anja ndaw ŋga həbya ray saba maj a vevek * ŋga mbəlek fa vaw adaw fa wuzdərwa yah ndaw ŋga Yesu.

6:9 6.9 2Tes 3.13 **6:10 6.10** Jaŋ 13.34; Rm 12.10; 13.8; 14.15; 1Kwr 8.1;
fasəlawal 13; 2Kwr 8.7-8; Gal 5.6, 13-14; Ef 5.2; Fəl 2.2; 1Tes 3.12; 4.9; 1Tm
 1.5; Heb 13.1; 2Pi 1.7 **6:11 6.11** 1Kwr 16.21 **6:12 6.12** 5.2, 11 **6:14 6.14**
 1Kwr 1.23, 29, 31; 2.2; Gal 2.19 **6:15 6.15** 5.6; Rm 6.3-4; 2Kwr 5.17; Ef 4.24
6:16 6.16 Ps 125.4-5 * **6:17 6.17** vevek: vavay, vevəlek **6:17 6.17** 2Kwr
 4.10

18 Məlma adaw hay, anja maaya ɳga Bay aləkwa Mahura
Yesu Kəriste ɳga njey ta akwar tabiya. *Amen.

Leeter masa Pawl ma wuzlalatara a Efez hay Mey da ray Leeter ŋgada Efez hay

Leeter e kede na, ara Pawl ma wuzlalatara ŋgada ndəhay daa mecəmey-ray ŋga Yesu daa berney ŋga Efez, asaya ŋgada ndəhay daa mecəmey-ray hay mekele mekele ŋga Yesu daa berney hay gweegwe ta Efez e. Pawl a wuzlala leeter e na, daa masa anja daa fərsəne. A kəzlamara aa fərsəne he na, maja anja ma wuzey Mey-maaya-mawiya. Ma handa leeter e a Efez na, ara Tisik (6.21).

Pawl a sərta ndəhay mekele mekele daa mecəmey-ray ŋga Yesu da Efez na, maja ta wuzey mey ŋga Gazlavay la fetedə mevey maakar (SNM 19-20).

Mey mahura masa daa leeter kede na, ara cek masa Gazlavay ma wudsey ŋga ka (1.10). «Cek masa aa ma wudsey ŋga ka ha na, ara mecəmey ray ŋga cek hay da gazlavay da vad ta cek hay da bəla tabiya asi har ŋga Bay pal, Kəriste.» Cek masa aa ma wudsey ŋga ka ha, a da key na, ta fa mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu.

Daa leeter kede na, Pawl aa guzley da ray Gazlavay ma wudsta ndəhay kalah (1-2.10). Fa dəba ha, aa guzley da ray Jəwif hay ta Jəwif hay ba hay ma təram ŋga səkway pal ta fa Kəriste (2.11-3.13). Pawl a kətata Efez hay amba a njam maaya maaya, a təbmara mey ŋga Yesu ma fəna ma fəna, a njam anda ata ma njam zleezle saba (fasəlawal 4 haa 6).

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele daha ŋga vəley gədaŋ a ndəhay:

Gazlavay ta kandakwar maaya la ta fa Yesu Kəriste
(fasəlawal 1 haa 2)

Si zel hay a wudmata ŋgwas ata hay, ŋgusay a namatar
ray a zel ata hay (5.22-33)

Mey da ray ma key vəram ta bay-malula (6.10-20)

Mecey-har ŋga Pawl a Efez hay

¹ Ara yah, Pawl, ma wuzlalakwara leeter kede, yah ndaw masa *Gazlavay ma wala ŋga key *ndaw-meslrey ŋga *Yesu *Kəriste.

Leeter kede ara ŋgada akwar, ndəhay ŋga Gazlavay daa berney ŋga Efez, akwar macəmkaya ta Yesu Kəriste, asaya, akwar ma təbmara mey anja ta mevel pal.

² Anja Papa aləkwa, Bay Gazlavay, ta Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ɳga pəsmakwar mey, asaya ɳga njadamakwar daa zazay.

Cek hay maaya masa Gazlavay ma vəldatara a ndəhay ta fa Yesu Kəriste

³ Həlmakwa Gazlavay, Papaŋ ɳga Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste. Mepəsey-mey anja kwa wura wura ma sawa ta da vad, aa da ray aləkwa. Ya hətkwa mepəsey-mey a na, majə aləkwa macəmkaya ta Kəriste.

⁴ Sərfadamara, dəga Gazlavay ta ləma bəla daa ba aran na, ta walandakwar sem ɳga cəmey ta Kəriste, amba ya tərkwa ndəhay maaya fa mey anja, ndəhay masa ta mebərey ba. Gazlavay a wudndakwar kalah,

⁵ majə ɳgene, ta walandakwar sem dəga zleezle ɳga tərey bəz anja hay ta fa Yesu Kəriste. Gazlavay a ka kəne na, majə ta mbafar la, a wudey ɳga ka kəne.

⁶ Da ray ɳgene, həlmakwa Gazlavay majə aa ma wudndakwar kalah. A wuzdərwa mewudey-vaw a na, ta fa sləra masa Bəzey anja mawudkaya kalah ma ka ɳgada aləkwa.

⁷ Majə aləkwa macəmkaya ta Kəriste na, Gazlavay ta ləhdandakurwa sem dasi har ɳga bay-malula, asaya, ta mbəkdandakwara mebərey sem ta fa mambaz ɳga Yesu ma mbədwa daa meməcəy anja. Anda kede, Gazlavay a wuzdandakwara mesərey dey-ceceh anja ta mewudey-vaw anja ha na, aa ga kalah ɳgada aləkwa.

⁸ Ta kandakwar maaya la ga kalah, ta vəlndakwar lenjesl maaya la,

⁹ ta wuzdandakwara cek masa mabadakaya dəga zleezle sem, anda meləvey, cek masa aa ma wudey ɳga ka ta fa Kəriste.

¹⁰ Ta pas masa dər a ta wuswa cay na, a da ndəvda cek masa aa ma wudey ɳga ka ha. Cek masa aa ma wudey ɳga ka ha na, ara ɳga cəmtar ray a cek hay da gazlavay da vad ta cek hay da bəla tabiya asi har ɳga Bay pal, Kəriste.

¹¹ Gazlavay ta wudey sem amba cek hay tabiya a kam maaya maaya anda anja ma wudey ɳga ka. Ta wudey sem dəga zleezle ɳga walandar ala *Jəwif hay wal amba ya təram ndəhay anja hay macəmkaya ta Kəriste.

1:3 1.3 2.6; 2Kwr 1.3 **1:4 1.4** 5.27; Jan 15.16; 17.24; 2Tes 2.13 **1:5 1.5** Jan 1.12 **1:6 1.6** Mt 3.17; Rm 5.2; Kwa 1.13 **1:7 1.7** meləhey dasi har ɳga bay-malula: Kwa 1.13-14; **mambaz:** Ef 2.13; Rm 3.25-26; Kwa 1.20; 1Jn 5.7; **mewudey-vaw anja ga kalah:** Ef 2.7 **1:9 1.9-10** 1.22; Kwa 1.16, 20 **1:11 1.11** 1.4; Rm 8.28-29

12 Da ray ŋgene, ala ndəhay masa ŋgeeme ma pamara Kəriste ŋga ndaw ala fara fara na, ala fa həlmamara Bay Gazlavay maja maaya anja kalah.

13 Akwar ndəhay masa Jəwif hay ba hay may, akwar ta cəndamara *Mey-maaya-mawiya la. Ara mey maaya fara fara ma ləhdakwar maja akwar ma pamara Kəriste ŋga ndaw akwar fara fara. Maja ŋgene, Gazlavay ta vəlkwar Mesəfnəy anja la a ray akwar anda aa ma ləvey zleezle a da vəldatara a ndəhay anja hay. Mesəfnəy a na, ara anda cek matəhkaya fa daŋgay ŋga sərey akwar na, ndəhay anja hay.

14 Maja aləkwa ma hətkwa *Mesəfnəy ŋga Gazlavay na, ya sərkwa fara fara Gazlavay a da vəldandakwara cek hay maaya tabiya masa anja ma ləvey a da vəldatara a ndəhay anja hay heyey. Ya da hətkwa cek hay a na, daa masa aləkwa ta ləhkwa cay daa cek hay maaya ba da bəla kede *. Anda kede, həlmakwa Bay Gazlavay maja aa ta gədaŋ.

Pawl a kar suse a Gazlavay daa medərey-dan̄gay

15 Anda kede, dəga yah ma cənda akwar fa təbmara mey ŋga Bay aləkwa Mahura Yesu, ta akwar fa wudmata ndəhay ŋga Gazlavay cəpa na,

16 ya fa key suse a Gazlavay maja akwar mandaw mandaw. Daa masa ya fa dərey dan̄gay a Gazlavay na, ya fa sərfadakwar.

17 Ya fa dərey dan̄gay a Gazlavay ŋga Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste. Gazlavay a, ara Papaŋ ta gədaŋ. Yaa cəfda amba a vəlkwar len̄gesl, a wuzdakwara ray anja amba ka sərmara maaya maaya.

18 Asaya, ya faa cəfda Gazlavay amba a pa mewedey anja aa mevel akwar, amba ka sərmara cek hay maaya kalah masa aa ma da vəldakwara. Da ray ŋgene, cek hay maaya kalah ha na, akwar fa səkwmara maja ka sərmara ka hətam la fara fara. Ka hətam la fara fara, maja Gazlavay a zəlkwar ŋga tərey bəz anja hay. Ya faa cəfda saya amba ka sərmara mepəsey-mey anja masa maaya ara mey ba, masa aa ma diya amba a vəldatara a ndəhay anja hay.

19 Asaya, ya faa cəfda Gazlavay amba ka sərmara gədaŋ anja ma jənndakwar, aləkwa ndəhay ma təba mey ŋga Yesu. Gədaŋ anja ha na, a fənta gədaŋ hay ŋga cek hay tabiya.

* **1:13 1.13** 4.30; 2Kwr 1.22; Kwa 1.5 **1:14 1.14** Ya da hətkwa cek hay maaya tabiya masa Gazlavay ma ləvey a da vəlndakwara na, ta pas masa Bay Mahura Yesu ma da vəhwa a bəla (Rm 8.23). **1:14 1.14** 4.30; 2Kwr 1.22 **1:16 1.16** Kwa 1.3 **1:17 1.17** 5.17; MM 2.6; Kwa 1.9-10 **1:18 1.18** 4.4; Kwa 1.12 **1:19 1.19-20** 2Kwr 13.4; Kwa 2.12

²⁰ Ara gədañ masa ma sləkfadərwa Kəriste daa meməcey. Ara gədañ a saya ma təpda Kəriste he a vad ŋja njey aa slam maaya ta har-zəmay ŋja Gazlavay.

²¹ Fetedə, Kəriste he fa wey da ray mesəfnay hay maaya ta maaya ba hay tabiya masa ma wam da ray cek hay tabiya da vad ta da bəla. Gədañ ŋja Yesu na, a fənta gədañ ŋja bay hay tabiya ma wam wure kede da bəla ta ŋja bay hay tabiya ma da wam ŋgada fa mey.

²² Ahaw, Gazlavay ta pata cek hay tabiya sem asi har ŋja Kəriste. Asaya a pa Kəriste ŋja *bay-ray ŋja mecəmey-ray ŋja ndəhay anja hay.

²³ Yaw, mecəmey-ray ŋja ndəhay anja hay na, ara anda vaw anja. Kəriste fa wuzwa vaw a ndəhay tabiya da bəla. A wuzwa vaw na, ta fa mecəmey-ray ŋja ndəhay anja hay a. Ara anja ma vəltar heter a cek hay tabiya kwa daa wura daa wura cəpa.

2

Gazlavay a vəlndakwar heter na, ta fa Yesu

¹ Zleezle masa akwar ta təbmara mey ŋja *Kəriste daa ba aran na, akwar anda ndəhay maməctakaya, maja akwar ta mebərey, akwar fa kam cek hay malamba.

² Daa ŋgene, menjey akwar na, maaya ba, anda ndəhay da bəla kede ma sərmara Gazlavay ba. Akwar fa təbmara mey ŋja *Satan, bay-malula, ma wey da ray mesəfnay maaya ba hay ma pəkam daa memed da bəla. Bay-malula ha na, anja fa wata ndəhay ma rəsmara mey ŋja Gazlavay haa wure kede.

³ Daa masa aləkwa ma təbkwa mey ŋja Kəriste daa ba aran na, aləkwa kene may, maja daa ŋgene na, ya kakwa cek hay maaya ba tabiya anda mevel aləkwa ma wudey. Aləkwa fa kakwa cek hay tabiya anda lengesl aləkwa ta vaw aləkwa ma wudey. Maja cek hay maaya ba hay a na, Gazlavay a da cey mevel ga a ray aləkwa anda aa ma cey mevel a ray ndəhay siya may.

⁴ Ama Gazlavay na, ara ndaw ma sərey dey-ceceh fa ndaw. Ta wudndakwar la ga kalah.

1:20 1.20 SNM 2.33; Kwa 3.1 **1:21 1.21** 6.12; Rm 8.38; Gal 4.8-9; Kwa 1.13, 16, 20; 2.9-10, 15, 20 **1:22 1.22** 1.10; 4.15; 5.23; Ps 8.7; Kwa 1.18; 2.19 **1:23 1.23** mecəmey-ray ŋja ndəhay ŋja Yesu ara anda vaw anja: 2.16; 4.1-16, 25; 5.30; 1Kwr 12.4-11, 27; Kwa 2.19; **Kəriste aa daa mecəmey-ray ŋja ndəhay anja hay:** 2.14, 18; 4.1-6; Kwa 3.15; **Gazlavay a njey ta ndəhay anja hay:** 3.19; 4.10 **2:1 2.1** 2.5 **2:2 2.2** 6.12; Jaŋ 12.31; 14.30; SNM 26.18; 1Jn 2.16 **2:3 2.3** 5.6, 8; Rm 1.28; Kwa 3.6 **2:4 2.4** Rm 8.39; 9.16; Jak 5.11

5 Da ray ንgene, kwa daa masa aləkwa anda ndəhay maməctakaya maja mebərey aləkwa na, Gazlavay ta cəmndakwar la ta Kəriste, ta vəlndakwar heter mawiya la. Sərfadamara, ara ta fa maaya ንga Gazlavay a, akwar ma ləham daa mebərey.

6 Gazlavay ta sləkdədandakurwa sem daa meməcey daa slam a ta Yesu Kəriste na, maja aləkwa macəmkaya ta Kəriste he. Asaya, ta njadandakwar sem daa slam a ta anja da gazlavay a vad ንga wey da ray cek hay tabiya.

7 A wuzdərwa maaya anja ንgada aləkwa ta fa Yesu Kəriste anda kede na, amba a wuzdatara a ndəhay ንgada fa mey, mesərey dey-ceceh anja ta mewudsey-vaw anja ha na, anja ga kalah.

8 Yaw, ara ta fa maaya anja ha Gazlavay ma ləhdakwar daa mebərey maja akwar ma təbmara mey ንga Yesu. Akwar ma ləham a na, ara ta gədaŋ akwar ba, ama ara Gazlavay ma vəldakwara gədaŋ ንga ləhey a.

9 Gazlavay ma ləhdakwar na, ara maja sləra akwar maaya masa akwar ma kamara ba. Anda kede, ka da zlapam maja ba.

10 Yaw, ara Gazlavay ma ka amba ya cəmkwa ta Yesu Kəriste. Da ray ንgene, Gazlavay ta vəlndakwar heter mawiya la amba ya kakwa sləra hay masa maaya kalah. Sləra hay masa maaya hay a na, Gazlavay ta diyndakwara cay amba ya kakwa.

Jəwif hay ta Jəwif hay ba hay macəmkaya pal ta fa Yesu Kəriste

11 Da ray ንgene, wulkam, zleezle akwar na, kwara? Akwar ta yamawa daa səkway ንga *Jəwif hay daa ba. Jəwif hay a, a zəlmakwar na, ndəhay manda-sla mandawal hay. Ata na, a ləvam ata ndəhay maslatakaya mandawal. Ama *mesley mandawal na, ara cek masa ndəhay ma kamara fa vaw ata hay gway.

12 Ahaw, daa ንgene na, akwar dərenj ta *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ንga ləhdata ndəhay. Akwar na, ndəhay daa səkway ንga *Israyel hay ba, akwar məlak hay. Akwar daa *mejəwey-mey ንga Gazlavay ta Israyel hay daa ba. Daa mejəwey-mey a, Gazlavay a ləvtar a da njey ta ata ንga mandaw mandaw. Akwar manjatakaya da bəla, Gazlavay aa ta akwar daa ba, ka njam na, ንga ray akwar gway.

2:5 2.5 2.8; Rm 3.24; 6.13; Kwa 2.12-13 **2:6 2.6** 1.3; Kwa 2.12; 3.1 **2:7 2.7** 1.7; Rm 5.20 **2:8 2.8** Mt 20.15; Jan 4.10; SNM 15.11; Gal 2.16 **2:9 2.9** Rm 3.28; 1Kwr 1.31; 2Tm 1.9; Tit 3.5 **2:10 2.10** Tit 2.14 **2:11 2.11** 5.8; **mesley mandawal:** Gal 5.6; Fəl 3.3 **2:11 2.11-13** Rm 11.17 **2:12 2.12** Rm 9.4; 1Kwr 15.19; Kwa 1.21-22; 1Tes 4.13; **Gazlavay aa ta akwar ba:** 2.19

¹³ Ama akwar masa dören̄ ta Gazlavay heyey na, wure kede, akwar macəmkaya ta Yesu Kəriste. Gazlavay ta ŋgəchadakurwa la a cakay a, ta fa mambaz ŋga Kəriste ma mbədwa daa meməcey an̄ga.

¹⁴ Fara fara, ara Kəriste ta ray an̄ga ma handərwa zazay a wuzlah aləkwa. A handərwa zazay a daa masa an̄ga ma cəmtar d̄ay a ndəhay Jəwif hay ta ndəhay Jəwif hay ba hay, ŋga key səkway pal. Zleezle na, ndəhay Jəwif hay ta ndəhay Jəwif hay ba hay a ŋgəlam vaw ba. Men̄gəley-vaw ata ba ŋgene na, ta tərey sem anda zlenjer da wuzlah ata ma wunkata. Anda kede, ta fa meməcey ŋga Yesu na, zlenjer e, ta pəlhey sem.

¹⁵ *Kwakwas ŋga Mawiz na, mewey hay ga da hwad a daha. Ama Kəriste ta ŋgəchada kwakwas a sem ta cakay, amba a cəmtar d̄ay ŋga ndəhay Jəwif hay ta ndəhay Jəwif hay ba hay ŋga tərey səkway pal macəmkaya ta an̄ga. Ara majā ŋgene, zazay daha da wuzlah səkway hay cew e.

¹⁶ Ta fa meməcey an̄ga fa hwadam mazlanjalakaya na, Kəriste ta vavəsa men̄gəley-vaw ba da wuzlah səkway hay cew kede heyey sem ŋga tərey səkway pal. Anda kede, ta fa meməcey an̄ga ha na, ta cəmtar d̄ay cay ta Gazlavay.

¹⁷ Kəriste a sawa na, ŋga wuzey *Mey-maaya-mawiya ma handawa zazay ŋgada akwar Jəwif hay ba hay ma sərmara Gazlavay ba zleezle, ta ŋgada ala Jəwif hay masa ma sərmara Gazlavay.

¹⁸ Yaw, ara ta fa Kəriste he aləkwa cəpa ma hətkwa cəved ŋga daw a cakay Gazlavay, Papan̄, ta fa gədañ ŋga Mesəfn̄ey an̄ga pal.

¹⁹ Anda kede, akwar ndəhay masa Jəwif hay ba hay na, akwar məlak hay saba, akwar maslah hay saba. Ama wure kede na, akwar səkway pal ta ndəhay ŋga Gazlavay, akwar ndəhay daa vəged ŋga way pal ta ndəhay ŋga Gazlavay.

²⁰ Akwar na, anda an̄gwa hay ma dəzla way. Salay ŋga way a na, ara ndəhay meslərey ŋga Yesu ta ndəhay ma təla mey ŋga Gazlavay. Yesu Kəriste ta ray an̄ga na, ara an̄gwa mahura ma vəlar gədañ a way a.

²¹ Ara ta fa Yesu Kəriste he, way a ma njey maaya maaya ta gədañ, a səkey, a key mahura amba way a, a tərey way ŋga Bay Gazlavay.

2:13 2.13 akwar masa dören̄ ta Gazlavay: 2.17; 3.6; **mambaz:** 1.7; Gal 1.4

2:14 2.14 zazay: 2.16; 4.3; Kwa 1.20; **aləkwa səkway pal majā Yesu:** 1.23;

Rm 10.12; 1Kwr 12.13; Gal 3.28 **2:15 2.15** 2Kwr 5.17; Kwa 2.14 **2:16 2.16**

1.23; Rm 5.10; Kwa 1.20-22 **2:17 2.17** Iz 57.18-19; SNM 2.39 **2:18 2.18** 3.12;

Rm 5.2 **2:19 2.19** 2.12; 3.6; Heb 12.22-23 **2:20 2.20** Mt 16.18; 1Kwr 3.10-11;

CWJ 21.14 **2:21 2.21** 1Kwr 3.16

²² Maja akwar macəmkaya ta Kəriste na, Kəriste he ta cəmkwar la ta ndəhay anja hay mekele amba akwar may, ka təram anda way a. Ara way masa Gazlavay ma njey da hwad a ta fa Mesəfnay anja.

3

Pawl a wuzey Mey-maaya-mawiya ɳgada ndəhay Jəwif hay ba hay

¹ Ara maja ɳgene, yah Pawl, ya fa dərey daŋgay maja akwar mandaw mandaw. Yah daa fərsəne maja sləra ɳga Yesu *Kəriste, masa yah ma ka ɳgada akwar *Jəwif hay ba hay.

² Akwar ma cəndamara mey da ray sləra masa Gazlavay ma vəldiwa ɳga key maja akwar la, ba diya? A vəldiwa sləra ha na, maja maaya anja.

³ Gazlavay ta wuzdiwa mey masa mabadakaya dəga zleeze sem amba ya səra mey a. Yaw, daa leeter kede na, ya taa guzlkwar la nekəfsey da ray mey mabadakaya ha.

⁴ Masa akwar fa jaŋgamara leeter he na, ka sərmara la, yah na, ya səra mey masa mabadakaya da ray Kəriste maaya maaya.

⁵ Zleeze na, Gazlavay ta wuzdatara mey mabadakaya ha a ndəhay daa ba. Ama wure kede, ta wuzdatara la ta fa Mesəfnay anja ɳgada ndəhay masa aa ma walata wal ɳga tərey ndəhay meslərey ɳga Yesu ta ɳga tərey ndəhay ma təla mey anja hay.

⁶ Ehe, mey mabadakaya ha na, a ləvey Jəwif hay ba hay na, a hətam cek hay maaya masa Gazlavay ma diytara ɳgada ndəhay anja hay la letek ta ndəhay Jəwif hay. Jəwif hay ba hay ta Jəwif hay na, ta təram sem anda vaw pal ta fa Kəriste. Asaya, cek masa Gazlavay ma ləvey a da vəldatara a ndəhay anja hay na, ndəhay Jəwif hay ba hay a da hətam letek anda ndəhay Jəwif hay may. A hətam cek hay maaya kede na, maja ata ma təbmara *Mey-maaya-mawiya, asaya, maja ata macəmkaya ta Yesu Kəriste.

⁷ Mey-maaya-mawiya ha na, Gazlavay ta paya la ɳga wuzda a ndəhay maja maaya anja. Ara ta fa gədaŋ anja, yah ma tərey ndaw ma ka sləra anja ha.

⁸ Yah na, ndaw mecəhe da wuzlah ndəhay ɳga Gazlavay tabiya. Ta ɳgene he cəpa, Gazlavay ta sərfaya dey-ceceh la, ta paya la ɳga wuzey Mey-maaya-mawiya a ndəhay Jəwif hay ba hay. Ya fa wuzdatara mepəsey-mey ma sawa ta fa

Kəriste. Cek maaya daa mepəsey-mey a tabiya na, ndawmagədaŋ a gwa a səra ba.

⁹ Asaya, a paya ɳga wuzda mey mabadakaya zleezle heyey a ndəhay tabiya, amba a sərmara cek hay a, a da kam na, kwara. Ara Gazlavay, ndaw ma ləma slam da vad ta slam da hwayak, ma bada mey a dəga zleezle.

¹⁰ Ama wure kede ta wuzdərwa sem ta fa ndəhay daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu. A wuzdərwa ta fa ata na, amba maslaŋ anja hay da vad ta *bay-ray ata hay a sərmara lenjesl maaya ɳga Gazlavay ma sərey cek hay mekele mekele cəpa.

¹¹ Dəga bəla ta zlar ɳga ləmey daa ba araq na, Gazlavay a, a ka kəne majə ta wudey sem. A ka na, ta fa Yesu Kəriste, Bay aləkwa Mahura.

¹² Anda kede, ya gwakwa ɳga ɳgəchakwa asi har ɳga Bay Gazlavay ta mandərzay daa dey daa ba majə aləkwa macəmkaya ta Yesu Kəriste, asaya, majə aləkwa ndəhay ma pamara Yesu ɳga ndaw aləkwa fara fara.

¹³ Majə ɳgene, ya kakwar ambahw, ka da məcmara vaw akwar majə yah ma sərey banay majə akwar ba. Banay yah ma səra kede na, sasəkar jak a da kakwar maaya ɳgada fa mey.

Mey da ray mewudey-vaw ɳga Yesu Kəriste

¹⁴ Ara majə ɳgene, yah ma regedey fa mey ɳga Gazlavay Papanj, ɳga dərar daŋgay majə akwar.

¹⁵ Ara anja ma patar mezəley a səkway hay da gazlavay da vad ta da bəla cəpa, majə anja Papa aləkwa.

¹⁶ Gazlavay aa ta gədaŋ, cek hay tabiya ata dasi har anja. Da ray ɳgene, ya fa dərar daŋgay amba a vəlkwar gədaŋ ta fa Mesəfnəy anja. Anda kede, gədaŋ anja ha ɳga njey daa akwar ma fəna ma fəna.

¹⁷ Anja *Kəriste ɳga njey daa mevel akwar majə anja ndaw akwar fara fara. Asaya, anja akwar ɳga wudəmara Gazlavay, anja akwar ɳga wudəmara vaw da wuzlah akwar. Da akwar fa wudəmara vaw kəne na, ka da hətam gədaŋ anda wudez masa slaslalay a dərenj daa vəged, da daa ba, anda way maləmkaya maaya maaya wurza ha mapakaya ta anjwa.

¹⁸ Anda kede, akwar ta ndəhay ɳga Gazlavay siya, ka sərmara la, Yesu Kəriste na, fa wudəndakwar kalah. Ka sərmara la, mewudey-vaw anja ha na, kwakway a daa ba.

3:8 3.8 ndaw mecəhe: 1Kwr 15.8-10; Gal 1.13-16; Fəl 3.6-8; 1Tm 1.12-16 **3:9**

3.9 1.4 3:10 3.10 1.21, 23 **3:12 3.12** Rm 5.2; Heb 4.16; 10.19 **3:13 3.13**

Kwa 1.24 **3:14 3.14** 6.18-19 **3:16 3.16** Kwa 1.11 **3:17 3.17** Jaŋ 14.23; Ef

5.2; Kwa 1.23; 2.7 **3:18 3.18** Kwa 2.2

¹⁹ Ahaw, mewudsey-vaw anja ha na, ta fəna leŋgesl ŋga ndaw-magədaŋ sem. Ama ya fa dərey daŋgay amba ka sərmara mewudsey-vaw anja ha fara fara cəŋga. Anda kede, ka da hətam menjey maaya letek anda ŋga Gazlavay, asaya, Gazlavay a, ray anja, a da njey ta akwar mandaw mandaw.

²⁰ Yaw, Gazlavay a, a gwa ŋga vəlnakwar cek ma fəna masa aləkwa maa cəfdafakwar, asaya, a gwa ŋga kandakwar cek masa ma fəna mewulkey aləkwa, maja anja fa key sləra daa mevel aləkwa ta gədaŋ anja.

²¹ Həlmakwa Bay Gazlavay maja ndəhay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu leŋ maja Yesu Kəriste he ray anja. Anja ndəhay ŋga həlmamara Gazlavay ŋga sərmataw.
*Amen.

4

Mey da ray mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu

¹ Maja cek hay tabiya masa Gazlavay ma kakwara ta fa *Kəriste na, yah Pawl, ya fa kətkwar, yah ndaw masa daa fərsəne maja Bay aləkwa Mahura. Akwar masa Gazlavay ma zəlkwar ŋga tərey bəz anja hay na, ya fa kətkwar amba menjey akwar a key anda aa ma wudey.

² Anda meləvey, daa cek hay masa akwar ma kamara cəpa na, kamara ta meney ray, ta meekwed-mey, ka da cam mevel saw saw ba. Da ndəhay da wuzlah akwar ta kamakwar cek hay maaya ba la na, bəsmara gway, wufam vaw da wuzlah akwar.

³ *Mesəfnəy ŋga Gazlavay ta cəmkwar ray la pal. Anda kede, kam gədaŋ amba ka njam macəmkaya daa zazay.

⁴ Aləkwa ndəhay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu na, aləkwa ma tərkwa sem anda vaw pal. Ara Mesəfnəy ŋga Gazlavay pal da ray aləkwa. Asaya, aləkwa masa Gazlavay ma zəlndakwar na, aləkwa fa səkwakwa cek hay maaya letek masa Gazlavay ma da vəldatara a ndəhay anja hay.

⁵ Bay aləkwa Mahura, anja pal. Mey masa aləkwa ma təbkwa, anja pal. *Baptēm, anja pal.

⁶ Gazlavay masa aləkwa ma nakwar ray may, anja pal. Anja Papa aləkwa tabiya, fa wey da ray aləkwa tabiya, fa key sləra da wuzlah aləkwa tabiya, asaya, aa daa mevel aləkwa tabiya.

7 Ama Kəriste ta vəlndakwar gədañ la wal wal ɳga key sləra an̄ga. A vəldandakwara gədañ a na, ta har cew cew, anda aa ma wudsey ɳga vəlda sləra a ndaw a, a ndaw a.

8 Ara maja ɳgene, mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, a ləvey:

«Daa masa an̄ga ma təpey a vadf na,

Ta handata masa-gəra an̄ga hay

masa aa ma kərzatərwa daa vəram la.

Fa dəba ha, ta', a vəley cek hay mekele mekele a ndəhay.»

9 Yaw, mey ma ləvey: «An̄ga ma təpey a vadf na,» a wudsey ɳga ləvey kwara? Mey a, a wudsey ɳga ləvey na, Kəriste ta pawa salay la a bəla fede dəgəy.

10 Kəriste ma pawa salay a bəla heyey na, ara an̄ga saya ma təpey a vad haa a wusey a cakay Bay Gazlavay, amba a wey da ray cek hay kwa daa wura daa wura cəpa.

11 Gədañ masa wal wal a na, ara Kəriste he ta ray an̄ga ma vəltar a ndəhay. A vəltar gədañ a siya hay ɳga tərey ndəhay meslören an̄ga hay, siya hay ɳga tərey ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay, siya hay may ɳga wuzey *Mey-maaya-mawiya a ndəhay. Siya hay saya a vəltar gədañ ɳga tərey anda mecəkwer hay ɳga ndəhay ma təba mey ɳga Yesu, aa sərkadamata ndəhay da ray mey ɳga Gazlavay.

12 Kəriste he a ka kəne na, amba ndəhay a, a jənmata ndəhay ɳga Gazlavay ɳga key sləra ɳgada an̄ga. Anda kəde, ndəhay daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Kəriste, a hətam gədañ daa mey ɳga Gazlavay la ma fəna ma fəna.

13 Ahaw, aləkwa tabiya ya cəmkwa ray la pal daa metəbey-mey pal ɳga Bəzey ɳga Gazlavay, asaya, ya da sərkwa Bəzey a fara fara. Da ray ɳgene, ya da tərkwa ndəhay man̄garatakaya daa mey ɳga Gazlavay, anda meləvey, ya da tərkwa ndəhay maaya kalah anda Kəriste.

14 Anda kəde, aləkwa anda bəza hay saba, aləkwa anda hwahwayak masa memed ma həla saw saw saba. Yaw, ndəhay ma mbərzlam fa da gwamara ɳga batamandakwar ta meesərkədey ata, amba ya təbkwa membərzley ata ha ɳgaa zəddandakwar na, daa saba.

15 Maaya na, ya mbərzlakwa ba, ya wuzkwa mey maaya fara fara da ray Gazlavay, asaya, ya wudkwa vaw da wuzlah aləkwa. Da aləkwa fa kakwa kəne na, ya nakwa la fa mey fa mey haa ya tərkwa anda Kəriste. An̄ga na, *bay-ray ɳga ndəhay daa mecəmey-ray an̄ga.

¹⁶ Ara an̄ga ma c̄emtar ray ñga ndəhay an̄ga hay anda vaw ñga ndaw pal maləmkaya ta mezəvey hay mekele mekele. Da mezəvey ñga vaw hay c̄epa ata wurwer na, ñgene vaw tabiya a ḡoley, a h̄etey ḡedan̄j. Ara k̄ene may ñgada ndəhay daa mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu. Da ndəhay a, fa wudam vaw da wuzlah ata, asaya, da kwa waawa fa ka sl̄era an̄ga na, mecəmey-ray a, a h̄etey ḡedan̄j la ma f̄ena ma f̄ena.

Pawl a k̄etata Efez hay ñga mbəddamara menjey ata

¹⁷ Ara maja ñgene, yah, Pawl, ya fa k̄etkwar, asaya, ya fa pakwar lenjesl ta mezəley ñga Bay aləkwa Mahura, ya ləvkwar: ka da njam anda ndəhay ma s̄ermara Gazlavay ba saba. Mewulkey ñga ndəhay a na, saw k̄ene.

¹⁸ Ata daa ləvan̄j. Cek masa Gazlavay ma wudsey na, a gwamara ñga cəndamara ba. Ata məlak hay fa mey ñga Gazlavay, ta h̄etam heter mendəvey ba na, daa ba, maja a ḡəmam ñga cəndamara ba səlak, a s̄ermara Gazlavay ba.

¹⁹ Hwaray daa dey ata daa ba, a kam cek anda mevel ata ma wudsey. Fa lam vaw saw da palah mandaw mandaw, fa kam cek hay malamba mekele mekele may.

²⁰ Ama akwar na, aa s̄erkadamakwar da ray *Kəriste na, anda ñgene ba.

²¹ Akwar ta cəndamara mey da ray Kəriste la, ba diya? Akwar masa macəmkaya ta Yesu na, taa s̄erkadamakwara mey fara fara masa Yesu a ma wuzdandakwara la, ba diya?

²² Zleezle na, ka wudam ñga key cek hay malamba ma bata ndaw. Cek hay malamba hay a ta nəskwar sem. Yaw, maaya na, ka mbəkdamara menjey akwar masa zleezle ñgene, anda ndaw ma mbəkda zana magurma.

²³ Mbəddamara mevel akwar ta lenjesl akwar tabiya.

²⁴ Təbmara menjey mawiya masa Gazlavay ma d̄iykwara anda ndaw ma kəzley zana mawiya fa vaw. Menjey a na, ara menjey maaya ta cəved e, ma mbafar a Gazlavay anda mey ñga Gazlavay masa fara fara maa s̄erkadandakwara.

²⁵ Da ray ñgene, ka da mbərzlam saba. Maaya na, kwa waawa ñgaa guzley mey maaya fara fara a ndaw, maja aləkwa tabiya macəmkaya anda vaw pal.

²⁶ Da mevel fa cakwar na, wam vaw, ka kam mebərey ba. Ka da vərndam daa mecey-mevel haa pas a kəzley ba.

²⁷ Ka da vəlmar cəved ñgada bay-malula ñga wey da ray akwar ba.

4:16 4.16 1.23; 2.21-22; 4.13, 25; Kwa 2.19 **4:17 4.17-18** 5.8; Rm 1.21; 1Pi 1.14

4:19 4.19 Kwa 3.5 **4:23 4.23** Rm 12.2 **4:24 4.24** MC 1.26-27; 2Kwr 5.17; Kwa 3.10 **4:25 4.25** 4.16; Zak 8.16-17; Kwa 3.8-9 **4:26 4.26** Jak 1.19-20

²⁸ Da ndaw fa leley na, anja ɳga leley saba. Ama maaya na, ɳga key sløra maaya ta har anŋa, amba a høtey cek, a jøney ndøhay masa-viya hay may.

²⁹ Ka daa guzlam mey malamba a ndøhay ba. Ama da akwar faa guzlam na, gwaguzlam mey maaya ma jønta ndøhay daa mey ɳga Gazlavay, mey maaya ma diyta ndøhay masa ma jøkfamakwar slømay.

³⁰ Ka da kam cek ma car mevel a *Mesøfnay ɳga Gazlavay ba, maja Mesøfnay a, ara anda cek matøhkaya fa danŋay akwar ɳga sørey akwar na, ndøhay ɳga Gazlavay. Mesøfnay a, a da njey a ray akwar haa ta pas masa Gazlavay ma da løhdakwar daa cek hay maaya ba da bøla kede.

³¹ Mbøkdamara mepøley cøhwal ta mepey mey aa mevel da ray ndaw, lej mecey-mevel da ray ndaw. Mbøkdamara mekey baazlam da wuzlah akwar ta mekey mbaðfa fa ndaw. Cek hay malamba tabiya anda kede na, ɳgøcham dørenj ta ata.

³² Anda kede, tøram ndøhay maaya, wudam vaw, søram dey-ceceh da wuzlah akwar. Mbøkdamatara mebørey ɳga ndøhay da wuzlah akwar anda Gazlavay ma mbøkdakwara mebørey akwar ta fa Køriste may.

5

Mey da ray menjey maaya ɳga ndøhay ma tøba mey ɳga Yesu

¹ Wure kede, akwar na, bøza hay ɳga Gazlavay mawudtakaya. Da ray ɳgene, kam cek maaya anda Gazlavay ma ka.

² Daa menjey akwar tabiya na, wudam vaw da wuzlah akwar anda *Køriste ma wudndakwar. Ta vølda ray anŋa la ɳga mœcay maja aløkwa, anda gønaw masa ndøhay ma hørmara zleezle ɳga vøley a Gazlavay. Anda kede, a mbafar a Gazlavay anda cek mezey maaya.

³ Akwar na, ndøhay ɳga Gazlavay. Da ray ɳgene, da wuzlah akwar na, anŋa maaya ba ɳga ley vaw saw da palah, ta ɳga key cek hay ma ka hwaray, lej ɳga key dey fa cek ɳga ndaw. Søkway ɳga cek hay anda ɳgene na, kwa ɳga cøney da wuzlah akwar ba sølak.

⁴ Ka daa guzlam mey hay saw ba, asaya, ka daa guzlam mey hay ma ka hwaray ba. Mey hay anda ɳgene na, maaya ba. Maaya na, ka kam suse a Gazlavay.

5 Sermara maaya maaya, ndəhay ma lam vaw saw da palah, ta ndəhay ma kam cek hay ma ka hwaray na, fa da mbəzam aa slam masa Kəriste ta Gazlavay fa wam da vad na, daa ba. Fa da hətam cek hay maaya masa Gazlavay ma da vəldatara a ndəhay anja hay na, daa ba. Asaya, ndəhay ma kam dey fa cek ңga ndaw na, fa da mbəzam aa slam aha daa ba may, maja da fa kam dey fa cek ңga ndaw na, a ragadamar a cek aha aa slam a ңga Gazlavay.

6 Ara maja cek hay malamba hay ңgene, Gazlavay ma da cey mevel a ray ndəhay ma namar ray ba. Da ray ңgene, ka da vəlmatar cəved a ndəhay ңga batamakwar ta mey hay saw ba.

7 Kwa ka da cəmam ta ndəhay anda ңgene ba səlak.

8 Zleezle na, akwar daa ləvanj. Ama wure kede na, akwar daa slam-mewedey maja akwar macəmkaya ta Bay Mahura. Anda kede, kam cek anda ndəhay ma njam daa slam-mewedey,

9 maja ndəhay ma njam daa slam-mewedey na, a kam cek maaya, a kam cek ta cəved e, a mbərzlam ba.

10 Səpam ңga key cek masa ma mbafar a Gazlavay.

11 Ka da kam cek hay malamba anda ndəhay daa ləvanj ma kamara ba. Cek hay masa ata ma kamara ңgene na, ara cek ңga tede. Ama wuzdamara cek masa ata ma kamara maaya ba ha ңgene.

12 Fara fara, kwa ңgaa guzley da ray cek hay masa ata ma kamara ta mebey a ңgene na, a key hwaray.

13 Ama da cek malamba mabadakaya ta wuzwa sem a palah na, ndəhay a hətmar maaya maaya, a sərmara ara cek malamba.

14 Anda meləvey, daa slam-mewedey na, cek malamba a hətey maaya maaya. Ara maja ңgene mey daha fa ləvey:
«Kah, ndaw masa manakaya,

Sləkdəy daa dər.

Kah, ndaw masa maməckaya,

Sləkdəwa daa meməcəy a.

Amba mewedey ңga Kəriste a sawa a ray akah.»

15 Da ray ңgene, wam vaw fa menjey akwar, ka da kam cek hay anda ndəhay manjar lejgesl hay ba. Ama kam cek hay anda ndəhay ta lejgesl maaya.

16 Da akwar ma hətam har la ңga key cek maaya na, kamara, maja wure kede na, ndəhay fa kam cek hay malamba kalah.

5:5 5.5 Rm 5.17 **5:6 5.6** Rm 1.18; Ef 2.3; Kwa 2.4, 8; 3.6 **5:8 5.8** ləvanj: 2.3, 11-12; 4.17-18, 22; Kwa 3.7; Tit 3.3; **slam-mewedey:** Jaŋ 8.12; Kwa 1.13; 1Pi 2.9

5:9 5.9 Gal 5.22-23 **5:10 5.10** Rm 12.2; 1Tes 5.22 **5:13 5.13** Jaŋ 3.20-21

5:14 5.14 Iz 26.19; 60.1; Rm 13.11; Jak 5.8 **5:16 5.16** Kwa 4.5

17 Anda kede, ka da rəzlam ba, ama səpam na, ḥga sərey cek maaya masa Bay Mahura ma wudsey fa akwar.

18 Ka da sam wuzam ḥga wey ba, maja wuzam na, a nəsa menjey ḥga ndaw. Ama vəlmar cəved a *Mesəfnəy ḥga Gazlavay ḥga njey daa mevel akwar mandaw mandaw.

19 Zlam walay da wuzlah akwar ta meesəmey, walay hay masa Mesəfnəy ḥga Gazlavay ma vəlkwar gədaŋ ḥga zla. Zlam walay hay daa *Pəsam hay *, ta walay hay mekele ma həlma Bay Gazlavay. Zlamar walay hay ḥga həlma Bay akwar Mahura, həlmamara ta mevel akwar cəpa.

20 Kamar suse a Gazlavay Papa aləkwa maja cek hay tabiya. Kamar suse mandaw mandaw ta mezəley ḥga Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste.

Mey da ray menjey ḥga ḥgwas ta zel e

21 Akwar ndəhay masa ma namar ray a *Kəriste na, nam ray a ndaw a, a ndaw a da wuzlah akwar may.

22 Akwar ḥgusay, namatar ray a zel akwar hay, ara cek ma mbafar a Bay Mahura.

23 Maja zel na, ara *bay-ray ḥga ḥgwas, anda Kəriste ma key bay-ray ḥga ndəhay daa mecəmey-ray anja. Mecəmey-ray ḥga ndəhay anja hay a na, ara anda vaw anja. Ara Kəriste he ma ləhdata ndəhay daa mecəmey-ray anja ha daa mebərey.

24 Da ray ḥgene, anda ndəhay daa mecəmey-ray ḥga Kəriste ma namar ray a Kəriste he na, akwar ḥgusay may, namatar ray a zel akwar hay daa cek hay tabiya masa akwar ma kamara.

25 Akwar zel hay may, wudmata ḥgwas akwar hay anda Kəriste ma wudta ndəhay daa mecəmey-ray anja. Ta vəlda ray anja la ḥga məcəy maja ata,

26 amba a tərdata ḥga ndəhay maaya manjar mebərey ta fa yam ḥga *baptem, asaya, ta fa mey anja.

27 Kəriste a vəlda ray anja na, amba a təfta ndəhay daa mecəmey-ray anja anda ndaw ma ley kwakwa membey, asaya, amba ndəhay anja hay a, a təram ndəhay mapərtakaya, kwa mebərey ta cek maaya ba fa ata na, daa ba.

5:17 5.17 1.17; Rm 12.2 **5:18 5.18** MM 23.31-35; Rm 13.13 * **5:19 5.19** Pəsam hay na, ara walay hay masa Bay Davit ta ndəhay Jəwif hay mekele ma zlamata zleezle. Walay hay a na, mawuzlalatakaya daa mey ḥga Gazlavay ḥga *Mejəwey-mey Magurma. Ta mey Pəltə a zəlmara «Jabuura». **5:19 5.19-20** Ps 33.2-3; Kwa 3.16-17; Heb 13.15 **5:21 5.21** 1Pi 5.5 **5:21 5.21-6.9** Kwa 3.18-4.1; 1Pi 2.18-3.7; 1Tm 2.1-13; Tit 2.1-10; 1Jn 2.12-17 **5:22 5.22** 1Kwr 14.34-35 **5:22 5.22-24** Kwa 3.18; Tit 2.5; 1Pi 3.1 **5:23 5.23** 1.22; 1Kwr 11.3 **5:25 5.25** 3.19 **5:25 5.25-28** 1.23; Kwa 3.19; 1Pi 3.7 **5:26 5.26** baptem: Rm 6.3-4; Tit 3.5; Heb 10.22 **5:27 5.27** 1.4; 2Kwr 11.2; Fəl 1.10; Kwa 1.22

²⁸ Ara anda kede, zel may, si a wuda ŋgwas anja anda anja ma wuda ray anja. Ndaw ma wuda ŋgwas anja na, a key ŋgene, a wudey ray anja.

²⁹ Fara fara, ndaw ma wuda ray anja ba na, daa ba. Ama kwa waawa fa zəmey cek, fa wey vaw ta ray anja anda Kəriste ma wey vaw ta ndəhay daa mecəmey-ray anja may.

³⁰ Kaa aləkwa na, ndəhay daa mecəmey-ray ŋga Kəriste, ba diya?

³¹ Mawuzlalakaya daa mey ŋga Gazlavay, a ləvey: «Maja ŋgene, ndaw-mezəle a mbəkda papaha ta mamaha, amba a cəmam ta ŋgwas anja, a təram anda ndaw pal.»

³² Mey a kede na, mey mahura mabadakaya da hwad a daha. Yah na, ya fa ləvkwar, mey a kede aa guzley da ray Kəriste ta ndəhay daa mecəmey-ray anja.

³³ Mey a faa guzley may ŋgada akwar. Anja kwa waawa da wuzlah akwar ŋga wuda ŋgwas anja anda anja ma wuda ray anja. Akwar ŋgusay may, kwa waawa ŋga nar ray a zel e.

6

Menjey ŋga bəza hay da cakay papa ata hay ta mama ata hay na, kwara?

¹ Akwar bəza hay, akwar macəmkaya ta Bay Mahura, cənmatar mey a papakw akwar hay ta mamakw akwar hay maja ara cek maaya.

²⁻³ *Mewey ŋga Gazlavay dahan fa ləvey: «Natar ray ŋgada ata papakw ta mamakw.» Mewey a kede na, ara mewey ŋgeeme daa masa Gazlavay ma ləvey a da kandakwar cek maaya, da aləkwa ta səpkwa mey a la. Cek maaya ha na, ara «Ka hətam zazay la, ka njam la ga da bəla kede.»

⁴ Akwar papan hay may, ka da kam cek ŋga catar mevel a bəz akwar hay ba. Ama, kətmata, sasərkadamata maaya maaya anda Bay Mahura ma wudey.

Mey da ray beke hay ta ndəhay ma wamata

⁵ Akwar beke hay, namatar ray a bay akwar hay da bəla kede ta mevel pal, cənmatar mey. Namatar ray anda akwar ma namar ray a *Kəriste.

⁶ Ka da cənmatar mey na, fa dey ata daada amba aa həmdamakwar ba, ama kam cek masa Gazlavay ma wudey ta gədaŋ akwar cəpa, maja akwar na, anda beke hay ŋga Kəriste.

⁷ Kamatar sløra a bay akwar hay ta meesømey anda ka kamara na, ḥgada Bay Mahura, ba na, ḥgada ndawmagødañ ba.

⁸ Sørmara, da ndaw ta key sløra maaya la kwa anja beke, kwa anja beke ba na, Bay Mahura a pølra mawurbay anja la.

⁹ Yaw, akwar ndøhay ma wamata beke hay may, kørzamata beke akwar hay ta cøved e, ka da hølmatar dey ba. Si ka sørmara na, akwar ta beke akwar hay a na, Bay akwar pal da gazlavay da vad daha. Anja na, a weley ndaw ta weley ba, a nøkta ndøhay tabiya letek fa mey anja.

Ma da key vøram ta bay-malula na, ta me?

¹⁰ Ehe, mey adaw mekele ḥgada akwar: Njam macømkaya ta Bay Mahura amba ka høtam gødañ anja masa mahura.

¹¹ Jøwmata vaw akwar hay ta cek hay ma ka vøram masa Gazlavay ma vøldakwara. Anda kede, ta pas masa baymalula fa da batakwar na, ka høtam gødañ la ḥga føna wewer anja.

¹² Ya da kakwa vøram na, ta ndøhay magødañ ba, ama ta *bay-ray hay ḥga mesøfnay maaya ba hay masa ta gødañ ga, ma wam da ray cek hay daa løvanj da bøla kede. Asaya, ya da kakwa vøram na, ta mesøfnay maaya ba hay ma wam da vad.

¹³ Ara maja ḥgene, lamata cek hay tabiya ma ka vøram masa Gazlavay ma vøldakwara heyey. Anda kede, da masa pas ḥga vøram ta wuswa cay na, ka jaram la fa masa-gøra akwar hay. Ka da kam vøram ta masa-gøra akwar hay a haa mendøvey a. Fa døba ha, ka da lacam deø e! akwar bay-gula hay.

¹⁴ Jøwmata vaw akwar hay maaya maaya, anda meløvey, njam ta mey masa fara fara ta membørzley da hwad a daa ba. Mey masa fara fara ha na, ara anda senter masa ndawsewje ma jøwda vaw amba a key vøram ta gøra ba. Kam cek ta cøved e. Mekey cek ta cøved e na, ara anda zana ḥga børey masa sewje ma børda fa dadak ḥga key vøram.

¹⁵ Diyam vaw ḥga wuzey *Mey-maaya-mawiya ma handawa zazay. Mediyyey vaw a na, ara anda tarak masa sewje ma pa a salay amba a jerey.

¹⁶ Daa cek hay masa akwar ma kamata cøpa na, pamara Yesu ḥga ndaw akwar fara fara mandaw mandaw. Ka kamara køne na, ara anda mbaray masa sewje ma kørza a

har. Ta mbaray a, ka da jaram fa ləvat hay tabiya ta awaw da mey a masa bay-malula ma da məlkwar ta aŋga.

¹⁷ Sərmara na, Gazlavay ta ləhdakwar cay. Meləhey a ŋgene na, ara anda jikwew ŋga bərey masa sewje ma pa a ray ŋga key vəram. Mey ŋga Gazlavay masa Mesəfney aŋga ma vəldakwara na, kərzamara maaya maaya, ara anda dəlaw ŋga key vəram ta bay-malula.

¹⁸ Dəram daŋgay mandaw mandaw ta gədaŋ masa *Mesəfney ŋga Gazlavay ma vəldakwara. Cacəfdəmara Gazlavay ŋga jənkwar kwa daa meeme tabiya. Daa medərey-daŋgay akwar na, ka da gəram ba, mayad a da kakwar ba. Dəram daŋgay maja ndəhay tabiya ma təbmara mey ŋga Gazlavay.

¹⁹ Daa medərey-daŋgay akwar a na, sərfadamaya may, amba Gazlavay a balaya mey hay maaya maaya ta pas masa yah ma daa guzley fa mey ŋga ndəhay. Cacəfdəmara Gazlavay amba yaa sərkadatara mey məbadakaya daa Mey-maaya-mawiya a ndəhay ta mandərzay daa dey daa ba.

²⁰ Yesu *Kəriste ta walaya la ŋga key ndaw aŋga meslərey, amba ya wuzda Mey-maaya-mawiya ha. Ara maja ŋgene, ata ma kəzlamaya aa fərsəne. Da ray ŋgene, dəram daŋgay maja yah, amba ya wuzda Mey-maaya-mawiya fa mey ŋga ndəhay ta cəved e, anda Gazlavay ma wudey.

Mey ŋga madagway-dakw

²¹ Ya fa wudey amba ka sərmara menjey adaw fedə. Da ray ŋgene, Tisik masa məlma aləkwa daa cəved ŋga *Kəriste, a kadakwara sləra adaw ta menjey adaw ha la. Aŋga ndaw masa yah ma wuda kalah, aŋga fa key sləra ŋga Bay Mahura ta mevel pal.

²² Maja ŋgene, ya fa slərdakwara Tisik e amba ka sərmara menjey ala fedə, asaya, amba a vəlkwar gədaŋ.

²³ Akwar məlma adaw hay, anja Gazlavay Papa aləkwa ta Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ŋga njadamakwar daa zazay, ŋga handamawa mewudey-vaw a wuzlah akwar, asaya, ŋga njadamakwar daa metəbey-mey.

²⁴ Anja maaya ŋga Gazlavay ŋga njey ta ndəhay tabiya ma wudmara Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ta mewudey-vaw masa fara fara mendəvey ba.

Leeter masa Pawl ma wuzlalatara a Følepi hay Mey da ray Leeter ḥgada Følepi hay

Egəliz daa berney ḥga Følepi na, ara Pawl ma pa. A pa daa masa anja fa pøkey ḥga dey cew ḥga wuzey Mey-maaya-mawiya (SNM 16.6-40). Pawl a wuzlalatara leeter kede a Følepi hay na, daa masa anja daa førsøne. A wudsey ḥga katar suse majā mejøney ata (1.13).

Har-gødaŋ ḥga ndøhay a wulkam Pawl aa daa førsøne da Rawm, siya a løvam aa daa førsøne da Sezere, siya hay saya a løvam aa daa førsøne da Efez.

Følepi hay a, a cøndamara Pawl aa daa førsøne. Da ray ḥgene ta', a cakalam dala, a slørdamara Epaførawdit ḥga handara a Pawl. Asaya, a løvmar a Epaførawdit e ḥga njamawa ta Pawl amba a jøna daa sløra (4.10-20). Fetede vaw ta car la ga a Epaførawdit. Anja ma key ḥgama la na, ta', Pawl a løvar ḥga vøhwa fa Følepi hay ḥga katar suse.

Mey mahura ḥga Pawl daa leeter e kede na, ara mey da ray Yesu (2.6-11). Yesu ta mbøkdørwa bay anja ta mewedey anja sem da vad amba a nar ray a Gazlavay, a key cek anda Gazlavay ma wudsey. Majā ḥgene, Gazlavay ta', a pa ḥga ndaw mahura da ray cek hay tabiya. Majā ḥgene, Pawl a løvtar a Følepi hay ḥga bøsmara banay amba a høtam cek maaya ma føna.

Kwa Pawl anja daa førsøne, ta sørey banay la ga majā Yesu, ama ta ḥgene he cøpa, a løvey anja ta meesømey majā aa ma pa Yesu ḥga ndaw anja fara fara. Meesømey a ḥgene daha da wuzlah ndøhay masa macømkaya ta Bay Mahura, kwa ata daa banay kwa ata ta gødaŋ pøreh.

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele daha ḥga vøley gødaŋ a ndøhay:

Mey da ray menjey ḥga Yesu (2.5-11)

Mey da ray menjey ḥga ndøhay ḥga Yesu (2.14-15)

Mey da ray ma daw fa mey fa mey daa mey ḥga Gazlavay (3.12-14)

Mey da ray meesømey mandaw mandaw (4.4)

Ka da wulkam ba sølak (4.6, 19)

Mecey-har

¹ Ara yah Pawl lej Timawte, ndøhay ma ka sløra ḥga
*Yesu *Køriste, ma wuzlalamakwara leeter kede.

Ya wuzlalamakwara ŋgada akwar, ndəhay ŋga *Gazlavay tabiya daa berney ŋga Fèlepi, akwar masa macəmkaya ta Yesu Kəriste. Asaya, ta ŋgada akwar, *bay-ray hay, ta ndəhay ma jəna ndəhay ŋga Yesu.

² Anja Papa aləkwa, Bay Gazlavay, ta Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ŋga pəsmakwar mey, asaya, ŋga njadamakwar daa zazay.

Pawl a key ambahw a Gazlavay maja Fèlepi hay

³ Daa masa ya fa wulkey da ray akwar na, ya fa kar suse a Papay Bay Gazlavay maja akwar.

⁴ Daa masa ya fa dərey daŋgay a Gazlavay maja akwar na, ya faa səmey,

⁵ maja dəga akwar ma təbmara mey ŋga Yesu haa wure kede, akwar fa jənmaya ŋga wuzey *Mey-maaya-mawiya.

⁶ Gazlavay ta zla sləra maaya ha la da wuzlah akwar. Ya səra fara fara a handa la fa mey fa mey, haa aa mendəvey a ta pas masa Yesu *Kəriste ma da vəhwā.

⁷ Masa ya fa wulkey da ray akwar tabiya ta meesəmey kaa na, ara cek maaya kalah, maja ya fa wudkwar kalah. Akwar ta vəlmaya gədaŋ la. Ngene, kwa wure kede yah daa fərsəne, kwa yah fa mey ŋga ndəhay ma ka sariya, ya fa wuzdatara Mey-maaya-mawiya na, ara mey fara fara. Maja ngene, akwar tabiya ta hətam mepəsey-mey ŋga Gazlavay la anda yah.

⁸ Ahaw, ya fa wudkwar tabiya ta mewudey-vaw ma sawa ta fa Yesu Kəriste. Gazlavay a səra, mey adaw kede ara mey masa fara fara.

⁹ Daa medərey-daŋgay adaw a Gazlavay maja akwar na, ya faa cəfda amba ka wudam vaw ma fəna ma fəna, amba ka sərmara mey masa fara fara maaya maaya, asaya, amba ka sərmara cek masa maaya ŋga key.

¹⁰ Anda kede, ka sərmara ŋga wunkey cek maaya ta maaya ba la amba ta pas masa Kəriste ma da vəhwā na, a hətfakwar, akwar ndəhay maaya, manjar mebərey.

¹¹ Asaya, ka da kam cek maaya ta cəved e mandaw mandaw ta gədaŋ ŋga Yesu Kəriste. Anda kede, ndəhay a da namar ray a Gazlavay, a da həlmamara.

Cek ma təka Mey-maaya-mawiya ŋga daw fa mey fa mey na, daha daw?

1:1 1.1 Timawte: 1Kwr 4.17 **1:3 1.3** Rm 1.8-10; 1Kwr 1.4; 1Tes 1.2-3 **1:6**

1.6 2.13; **pas masa Kəriste ma da vəhwā:** 1.10 **1:7 1.7** 2Kwr 7.3; Ef 3.1

1:8 1.8 1Kwr 16.24; 2Kwr 5.14 **1:9 1.9** Kwa 1.9-10 **1:10 1.10** Rm 12.2; Ef

5.27; Heb 5.14; **pas masa Kəriste ma da vəhwā:** 1Kwr 1.8; 2Kwr 5.10; Fəl

1.6; 2.16 **1:11 1.11** Jaŋ 15.8; Jak 3.17

¹² Məlma adaw hay daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu, ya wudsey ka sərmara kwa ya fa sərey banay na, banay a, ta jəna *Mey-maaya-mawiya la ɳga daw fa mey fa mey.

¹³ Fara fara, ndəhay tabiya ma jədmara way ɳga bay, ta ndəhay mekele tabiya fedē, a sərmara yah daa fərsəne na, maja *Kəriste.

¹⁴ Asaya, har-gədanj ɳga məlma adaw hay ta pamara Bay Mahura Yesu la ɳga ndaw ata ma fəna ma fəna maja yah daa fərsəne. Da ray ɳgene, ta hətam gədanj la ɳga wuzdamara mey ɳga Gazlavay fa mey fa mey, ta mandərzay daa dey daa ba.

¹⁵ Ya səra fara fara, ndəhay siya hay da wuzlah ata, a wuzdamara mey da ray Kəriste ta səlenj maja yah, a wudam ɳga nəsmara mezəley adaw. Ama siya hay na, a wuzdamara mey a ta mevel maaya.

¹⁶ Ndəhay a, a kamara anda kede na, maja fa wudmaya, a sərmara Bay Gazlavay ma slərdiwa fedē amba ya wuzdatara Mey-maaya-mawiya na, ara mey masa fara fara.

¹⁷ Ndəhay masa səlenj hay heyey, a wuzdamara mey da ray Kəriste na, a key ɳgene, a wudam ɳga key sləra ɳga Gazlavay ta cəved e ba, ama a wudam ɳga sərdamaya banay saya a ray masa yah daa fərsəne kede.

¹⁸ Kwa a wuzdamara mey ɳga Kəriste ta mevel maaya, kwa ta mevel maaya ba na, mey adaw da hwad a me? Kwa a wuzdamara kwara kwara na, yah na, ya faa səmey maja mey ɳga Kəriste fa daw fa mey fa mey. Ahaw, yaa səmey la ma fəna,

¹⁹ maja ya səra, banay hay a ɳgene a da ka amba ya ləhey
* maja medərey-dəngay akwar ɳgada Bay Gazlavay maja yah, ta mejəney ma sawa ta fa Mesəfnəy ɳga Yesu Kəriste †.

²⁰ Cek masa yah ma səkwa, masa yah ma wudey kalah na, ya wudey hwaray a kaya da ray menjey adaw ba səlak. Anda kede, ya wudey ya njey ta gədanj dəga wure kede haa ɳga sərmataw amba ndəhay a namar ray a Kəriste maja yah, kwa yah ta dey, kwa a kədmaya vagay.

²¹ Ngada yah, cek mahura daa menjey adaw na, ara Kəriste. Yaw, meməcəy na, ara cek adaw mehətey.

1:12 1.12 Ef 3.1; 2Tm 2.9 **1:15 1.15-17** 2Kwr 2.17 * **1:19 1.19** ya ləhey:
Pawl a ləvey mey letek ta masa daa Jəw 13.16. Ndəhay a wulkam Pawl fa wulkey da ray meləhey dasi har ɳga ndəhay ma nəsmara mezəley anga, da daa ba, a gwa a bawa daa fərsəne, da daa ba, a daw a njey ta Yesu da vad. † **1:19 1.19** Mesəfnəy ɳga Yesu Kəriste: Ara Mesəfnəy ɳga Gazlavay. Ara Yesu Kəriste ma slərdərwa. Nəka Jar 14.16. **1:19 1.19** Rm 15.30 **1:21 1.21** Gal 2.20; Kwa 3.3-4

²² Ama da yah ta dey na, ya gwa ya key sløra maaya ñga jøney ndøhay la saya. Wure kede, ya søra cøved masa yah ma da ley saba.

²³ Ya fa wulkey cew cew. Ya wudey kalah na, ya mbøkda bøla kede amba ya daw ya njam ta Køriste. Ara cek maaya kalah.

²⁴ Ama cek mahura ma føna saya na, si ya njey ta dey amba ya jønkwar døgay.

²⁵ Maja ñgene, ya fa søra fara fara ya njey da bøla kede la døgay, asaya, ya søra ya da njey ta akwar tabiya amba ya jønkwar ñga tøba mey ñga Gazlavay ma føna ma føna, asaya, amba kaa sømam daa cøved anja.

²⁶ Ta pas masa yah ma da daw fa akwar saya na, ka hølmamara Yesu Køriste la ma føna saya, maja yah ta akwar.

Si menjey akwar a key letek anda Mey-maaya-mawiya ma løvey

²⁷ Cek mahura na, si menjey akwar a key letek anda *Mey-maaya-mawiya ñga *Køriste ma løvey. Kwa ya ta høtey har la ñga daw fa akwar, kwa ya ta høtey har daa ba, ya wudey ya cønda na, akwar manjatakaya maaya maaya daa mey ñga Gazlavay, mevel akwar macømkaya letek, akwar fa kødøsam vaw ta mevel pal, amba ndøhay a tøbmara Mey-maaya-mawiya ha ta mevel maaya.

²⁸ Ka da zluram ta masa-gøra akwar hay ba sølak. Akwar ma zluram ba ñgene na, fa wuzda masa-gøra akwar hay a ata daa cøved ñga meeødey, ama akwar na, daa cøved ñga meløhey. Ara cek masa Gazlavay ma ka.

²⁹ Ahaw, Bay Gazlavay ta kakwar maaya la amba ka tøbmara mey ñga Køriste. Nga tøbøy mey anja daada ba, ama amba ka søram banay maja anja may.

³⁰ Zleelø daa masa yah da cakay akwar na, akwar ma høtmaya la ya fa kødøy vaw ta masa-gøra hay daa sløra ñga Yesu. Wure kede, akwar fa cøndamara ya fa kødøy vaw saya. Akwar may fa kødøsam vaw daa sløra ha anda yah.

2

Kam cek anda Yesu Køriste ma ka

¹ Akwar macømkaya ta *Køriste kede na, fa vølkwar gødaø, ba diya? Mewudey-vaw anja fa vølkwar gødaø, ba diya? Akwar macømkaya ta *Mesøfnøy ñga Gazlavay, ba diya? Akwar fa søram dey-ceceh fa ndøhay, ba diya?

² Anda kede, ya fa lèvkwar, wudam vaw, cëmdamara d'ay akwar letek, cëmdamara mevel akwar letek, mewulkey akwar letek, amba yaa sëmey ma fëna ma fëna.

³ Ka da kam cek maja ray akwar daada ba. Ka da pamata ray akwar ñga mahura hay ba, ama nëkmata ndëhay anda a fënmakwar, namatar ray.

⁴ Kwa waawa a da sëpey cek ñga jëna ray anja daada ba, ama ñga jëney ndëhay mekele da wuzlah akwar may.

⁵ Da wuzlah akwar na, kam cek anda Yesu Këriste ma ka.

⁶ Añga na, letek ta Gazlavay, ama ta ñgene he cëpa,
ta sëpey cëved amb a pa ray anja
anda Gazlavay daa ba.

⁷ Ama mbak! a mbëkdérwa bay * anja
ta mewedey anja da vad,
a pa ray anja ñga ndaw ma ka slëra ñga ndëhay,
a yawa, anja ndaw-magëdañ.
Daa masa anja ndaw-magëdañ na,
⁸ a pa ray anja ñga mecëhe,
a nar ray a Gazlavay mandaw mandaw
haa a vëlda ray anja ñga mëcëy,
kwa fa hwadam mazlangalakaya †.

⁹ Ara maja ñgene, Gazlavay lenj! a la aa slam da vad,
slam maaya ma fënta slam hay tabiya.

A par mezëley ma fëna mezëley ñga cek hay cëpa.

¹⁰ Da ray ñgene, cek hay tabiya kwa da vad,
kwa da bëla kede, kwa ndëhay mamëctakaya hay,
a da hëslmar ray a Yesu a,
a da ragadamata merengwez ata hay fa mey anja.

¹¹ Asaya, ndëhay tabiya a da wuzdamara Yesu Këriste na,
ara Bay Mahura.

Anda kede, a da hëlmamara Gazlavay Papañ maja.

Wadam anda wurzla hay ma wadam da gazlavay da vad

¹² Jam adsway hay, daa masa yah da wuzlah akwar na, akwar fa cënmar mey a Gazlavay mandaw mandaw. Ñgene ara cek maaya. Ama kwa wure kede yah da wuzlah akwar daa ba kefe na, cënmar mey mandaw mandaw anda yah da wuzlah akwar cënga. Ñgene ara cek maaya ma fëna saya.

2:2 2.2 Jañ 13.34; 1Kwr 1.10-11; Gal 6.10; Ef 5.2; 1Jñ 4.12 **2:3 2.3** Rm 12.10;

Gal 5.26 **2:4 2.4** 1Kwr 10.24 **2:5 2.5** Jañ 13.15; Rm 13.14; 15.5 **2:6 2.6**

Jañ 1.1-2; 17.5; Heb 1.3 *** 2:7 2.7** mbak! a mbëkdérwa bay anja: Nëka Jañ 17.5. **2:7 2.7** Jañ 1.14; Rm 8.3; 2Kwr 8.9; Heb 2.14, 17 [†] **2:8 2.8** hwadam mazlangalakaya: Nga Jëwif hay na, memëcëy fa hwadam mazlangalakaya na, ara cek ma key hwaray kalah. Nëka Gal 3.13. **2:8 2.8** Jañ 10.17; Heb 5.8; 12.2

2:9 2.9 SNM 2.33; Ef 1.21; Heb 1.4 **2:10 2.10-11** Iz 45.23; Jañ 5.23; Rm 10.9; CWJ 5.13

Da ray ŋgene, kamara sləra masa Gazlavay ma veldakwara haa mendəvey a, ta meney ray ga fa mey aŋga. Anda kede, akwar fa wuzdamara Gazlavay ta ləhdakwar sem.

¹³ Kamara anda kede maja ara Gazlavay ma ka sləra aŋga daa mevel akwar, amba ka wudam ŋga key cek masa ma mbafar, asaya, amba ka hətam gədaŋ ŋga key cek maaya masa aŋga ma wudey ŋga key.

¹⁴ Daa menjey akwar tabiya na, ka da kam cek ta meengurey-mey ba, ta meyey-mey ba,

¹⁵ amba ka təram ŋga ndəhay masa mey da ray ata daa ba, manjar mebərey. Anda meləvey, da wuzlah ndəhay manjar ŋga kətey ta ndəhay manəstakaya hay da bəla kede na, ka da njam, akwar bəza hay ŋga Gazlavay, mebərey fa akwar daa ba. Anda kede, ka da wadam da wuzlah ata anda wurzla hay ma wadam da gazlavay da vad,

¹⁶ maja akwar fa wuzdamatara mey ma vəltar heter mendəvey ba. Da akwar fa kamara anda kede na, ta pas masa *Kəriste ma da vəhwa, ŋgene ya gwa ya həsley ray la fa mey ŋga Gazlavay maja akwar. Ngene, a wuzdərwa sləra adfaw masa yah ma ka ta gədaŋ la a palah, ara sləra saw ba.

¹⁷ Metəbey mey akwar ara anda cek mevəley a Gazlavay. Kwa da ndəhay a kədsmaya vagay, meməcey adfaw a tərey anda cek mevəley a Gazlavay a dey cek masa akwar ma vəldamara a Gazlavay. Da anda kede na, ya faa səmey, ya wudey amba akwar may kaa səmam anda yah.

¹⁸ Akwar may, maaya na, kaa səmam kəne, anda kede, sasəmkwa daa slam a.

Mey da ray ata Timawte ta Epafərawdit

¹⁹ Ya fa wulkey fara fara, da Bay Mahura Yesu ta wudey la na, daa dər a kede ya slərda Timawte la fa akwar. Masa ta vəhwa cay na, a kadiwa mey masa aa ma cəndərwa fa akwar, amba mey a, a vəlyə gədaŋ.

²⁰ Ndaw fa wulkey da ray akwar anda yah na, daa ba, si Timawte pal. Aŋga na, fa wulkey fara fara da ray akwar.

²¹ Ndəhay siya hay tabiya a səpam cek si ŋgada ata gway, a wulkam da ray cek masa Yesu *Kəriste ma wudey ba.

²² Ama Timawte na, ka sərmara ya kam sləra cew e amba *Mey-maaya-mawiya a daw fa mey fa mey. Aŋga ta jənya la ga anda bəzey ma kam sləra ta papaha. Da ray ŋgene,

akwar ta sañgalamara la, ka sermara aŋga ndaw ma ka sløra ta cøved e.

²³ Anda kede, ya wudsey ḥga slørey fa akwar na, aŋga. Ya da slørda na, ta pas masa ta døslmara sariya adaw cay.

²⁴ Asaya, ya wulkey da Bay Mahura ta wudsey la na, yah may, gweegwe cay, ya daw fa akwar.

²⁵ Mølma aløkwa Epaførawdit, ndaw masa akwar ma slørdamiwa amba a sawa a jønya daa cek hay masa yah ma wudsey heyey na, ala ta kam sløra la cew e. Aŋga ta jønya la, anda ndaw ma jøney mandala aŋga daa vøram. Ama wure kede, ya wulkey si ya slørdakwara,

²⁶ maja matakwm akwar tabiya fa kar, a wudsey ḥga høtkwar fa dey. Ta wulkey la ga, maja akwar ma cøndamara vaw ta car la.

²⁷ Fara fara vaw ta car la ga, nekødsey a mœcay. Ama Gazlavay ta sørfar dey-ceceh la, ta mbølda sem. A sørey dey-ceceh na, fa aŋga pal ba, ama fa yah may. A wudsey amba ya sørey banay ma føna ma føna ba.

²⁸ Yaw, ya wudsey ya slørdakwara fiyaw fiyaw amba da masa akwar ma høtmær la saya na, kaa sømam. Anda kede, yah kwa, ya gwa ya wulkey ga saba.

²⁹ Ta pas masa ta wusey la na, tøbmara ta meesømey ga, maja aŋga mølmakw akwar daa mecømey-ray ḥga Bay Mahura. Høslmar ray ḥgada ndaw masa anda ḥgene,

³⁰ maja nekødsey a mœcay daa sløra ḥga Køriste. Ta tøba la ḥga vølda kwa heter aŋga amba a jønya maja akwar tabiya.

3

Gazlavay a pata ndøhay ḥga ndøhay maaya fa mey aŋga na, kwara?

¹ Mølma adaw hay, ehe, ya løvkwar saya, sasømam maja akwar macømkaya ta Bay Mahura Yesu. Yah na, ya gørey ba ḥga wuzlalakwar mey masa ya ta wuzdakwara sem, amba a jønkwar ḥga njey daa cøved maaya.

² Pam lenjesl ta ndøhay ma ka cek hay maaya ba hay, makøwtakaya anda gødey hay. Ata na, ara ndøhay ma løvam si ka slam mandawal * amba Gazlavay a tøbkwar anda ndøhay aŋga hay.

³ Ndøhay maslakaya mandawal fara fara na, ara aløkwa, maja aløkwa ndøhay ḥga Gazlavay. Aløkwa fa dørkwa dançay a Gazlavay ta gøðanj ḥga Mesøfnay aŋga. Asaya,

2:25 2.25 4.18 2:29 2.29 1Kwr 16.16, 18 3:1 3.1 2.18 * 3:2 3.2 ndøhay ma løvam si ka slam mandawal: Ndøhay a ara ndøhay maaya ba maja a slam mandawal ḥga tørey maaya fa Gazlavay ama mevel ata na, ta mbøfdamara daa ba. 3:2 3.2 2Kwr 11.13

alèkwa fa høslkwa ray maja Yesu *Køriste. Alèkwa fa pakwa lengesl alèkwa a ray kwakwas masa ndøhay ma kamara na, daa ba.

⁴ Da kwakwas a ara cek maaya na, anja ñgene yah may, ya pa lengesl adfaw la a ray a. Da ndaw a wulkey a løhey la maja kwakwas a na, yah may, ya føna ndaw a ñgene la ga ta mewulkey.

⁵ Yah ndaw *Israyel, daa søkway ñga Benjamenj. Yah na, ndaw *Hebøre masa fara fara maja papay ta mamay na, ara ndøhay Hebøre hay fara fara. Ya yawa, ya key luma pal, a slamiwa mandawal. Ndøhay ma søpa *kwakwas ñga Mawiz fara fara na, yah da wuzlah ata, maja yah ndaw Fariza.

⁶ Ya ta søpa kwakwas ñga Mawiz la maaya maaya kalah haa ya sørdata banay ga ta ndøhay ma tøba mey ñga Yesu. Da ndaw a wulkey Gazlavay a pa ñga ndaw maaya fa mey anja maja aa ma søpa kwakwas ñga Mawiz na, anja daa ñgene, yah ndaw maaya, mey da ray adfaw daa ba.

⁷ Cek hay masa yah ma kata zleezle ñgene na, ya nøkta anda cek hay ma jønmaya. Ama wure kede, yah ndaw ñga Køriste kaa na, ya nøkta cek hay a anda cek hay ñga tede.

⁸ Fara fara, ya nøka kwa meeme anda cek ñga tede. Ya nøka anda cek ñga tede na, maja cek maaya ma føna cek hay tabiya døha. Cek maaya ha na, ara mesørey Yesu Køriste, Bay adfaw. Ara maja anja, yah ma mbøkdata cek hay tabiya, ya nøkta anda zay ñga tede, amba ya tørey ndaw ñga Køriste,

⁹ ya njam ala macømkaya cew e. Zleezle ya løvey, yah, ndaw maaya fa mey ñga Gazlavay maja ya fa søpa kwakwas ñga Mawiz. Ama wure kede, ya fa da løvey køne daa saba. Gazlavay a paya ñga ndaw maaya fa mey anja na, maja yah ma tøba mey ñga Køriste. Ara Gazlavay ma paya ñga ndaw maaya fa mey anja, maja yah ma pa Køriste ñga ndaw adfaw fara fara.

¹⁰ Kwa cek mekele masa yah ma wudsey na, daa ba. Ya wudsey na, si ñga sørey Køriste ta gødañ anja masa ma sløkdødørwa daa memøcøy. Asaya, ya wudsey ya sørey banay anda anja ma søra, ya wudsey ya tørey anda anja daa masa anja ma møcøy.

¹¹ Da anda kede na, ya wulkey Gazlavay a sløkdadiwa la daa memøcøy anda Køriste.

Mekey gədaŋ ŋga daw fa mey fa mey daa cəved ŋga Gazlavay

¹² Ya gwa ya ləvey ya ta tərey sem anda *Kəriste na, daa ba. Anda meləvey, ya gwa ya ləvey ya key mebərey saba na, kəne ba. Ama ya fa key gədaŋ ma fəna ma fəna amba ya təba Kəriste ta har cew cew, maja Yesu Kəriste ta təbya sem ŋgada anŋa.

¹³ Məlma adfaw hay, ya gwa ya ləvey ya ta tərey sem anda Kəriste na, daa ba araŋ. Ama wure kede, ya fa key gədaŋ ŋga key cek pal daha, ya wulkey da ray cek fa dəba adfaw ba, ama ya wudsey ŋga daw fa mey fa mey. Ya hway ta gədaŋ anda ndəhay ma kam kwakurdfa, amba ya hətey cek masa ya ta hətar daa ba araŋ.

¹⁴ Ya hway ta cəved e, kasl aa mendəvey a, maja Gazlavay fa zəlya da vad amba a vəldiwa cek ŋga mahway adfaw maja Yesu Kəriste.

¹⁵ Yaw, aləkwa masa mawiya daa cəved ŋga Gazlavay saba kaa na, si ya kakwa kəne. Da akwar fa səpam ŋga key cek wal na, Gazlavay a jənkwar la ŋga səra cek masa maaya ŋga key ta cəved e.

¹⁶ Cek mahura na, nakwa mandaw mandaw taa cəved ŋga Gazlavay masa ŋgeeme aləkwa ma nakwa da hwad a.

¹⁷ Məlma adfaw hay, akwar tabiya kam cek anda yah. Nəkam dey fa ndəhay ma kam cek anda ala, kamara kəne.

¹⁸ Ndəhay ga menjey ata fa wuzdərwa ata na, masa-gəra hay ŋga Kəriste † ma məcey fa hwadam mazlaŋgalakaya. Ya ta kadakwara mey a kede la dey ga. Wure kede, ya fa kadakwara saya ta matəway daa dey.

¹⁹ Pas masa dər ata daa saba na, Bay Gazlavay a da kəzlata aa awaw magaza. A wudam cəved ŋga Bay Gazlavay ba səlak, ama leŋgesl ata, mapakaya mandaw mandaw da ray cek hay masa mevel ata ma wudsey. A kam cek hay ma ka hwaray, ama faa səmam da ray cek hay a. A wulkam si da ray cek hay da bəla kede gway.

²⁰ Ama ŋgada aləkwa na, wulkakwa da ray slam da vad, way aləkwa menjey fara fara. Aləkwa fa səkwakwa Yesu Kəriste, Bay aləkwa Mahura ma da sawa da vad. Ara ndaw ma da ləhdandakwar.

3:12 3.12 1Tm 6.12; 2Tm 4.7; Heb 12.1 **3:14 3.14** 1Kwr 9.24-25 **3:16 3.16**

Gal 6.15-16 **3:17 3.17** 1Kwr 4.16; 1Pi 5.3 [†] **3:18 3.18** masa-gəra ŋga Kəriste: Ndəhay a wulkam Pawl aa guzley da ray ndəhay ma ləvam ata ndəhay ŋga Yesu ama mey da ray meməcey ŋga Yesu a tərdata ndəhay maaya fa Gazlavay na, a cəndamara ba. A wulkam si ndaw a səpa kwakwas ŋga Mawiz amba a tərey maaya fa Gazlavay. Nəka 3.2. **3:18 3.18** 1Kwr 1.23; Gal 6.12 **3:19 3.19** Rm 16.18 **3:20 3.20** Ef 2.6; Heb 13.14

21 Vaw alèkwa masa ta gèdañ daa ba, ma da mècey kede na, Yesu a da tèrda ñga vaw masa ta gèdañ, letek ta vaw anja. A da tèrda vaw alèkwa na, ta gèdañ masa anja ma da wey da ray cek hay tabiya ta anja.

4

1 Da ray ñgene, mèlma adaw hay mawudtakaya, njam maaya maaya daa cèved ñga Bay Mahura anda yah ma lèvkwar. Ya fa wudkwar kalah, matakwan akwar fa kaya, ya wudey ñga hètkwar fa dey saya. Ya faa sémey da ray akwar, maja akwar ma wuzdamara slèra adaw ara slèra maaya.

Cek hay maaya ñga key

2 Waa Evawdi ta Sintik, ñgusay daa *mecémey-ray ñga ndèhay ñga Yesu, ya kakwar ambahw, cèmam d'ay maja akwar macémkaya ta Bay Mahura.

3 Yaw, kah Sizige *, mèlma adaw maaya masa yah ma kakwa slèra cew e, ya kaka ambahw may, jènta ñgusay a amba a njam daa zazay. Ya lèvka anda kede na, maja ala ta kèd'maw la ga bama ta ñgusay a daa slèra, amba ndèhay mekele mekele a tèbmara Mey-maaya-mawiya. Ala ta ñgusay a, ya ta kam slèra la bama ta ata Kèlemañ leñ ndèhay mekele hay ma jènmaya daa slèra ha. Gazlavay ta wuzlala mezøley ata sem cèpa aa cèrewel ñga ndèhay ma da hètam heter mendøvey ba.

4 Sasémam mandaw mandaw maja akwar macémkaya ta Bay Mahura. Ya fa lèvkwar saya, sasémam.

5 Kam cek maaya amba ndèhay tabiya a nèkmakwar akwar ndèhay meekwed-mey hay. Kamara kène maja gweegwe † Bay Mahura a vèhwa.

6 Ka da wulkam ba sèlak, ama daa cek hay tabiya ma fènkwar ray na, kadamar a Gazlavay, dèrmar dançay, cacèf'samara ñga jènkwar, kamar suse.

7 Da akwar fa kamara anda kede na, Gazlavay a njadak-war la daa zazay, maja akwar macémkaya ta Yesu *Kèriste. Zazay a, a fèna leñgesl ñga ndaw. Da zazay a daha na, akwar fa da wulkam daa ba.

Kam cek hay maaya

3:21 3.21 Rm 8.29; 1Kwr 15.25, 28, 43-53; Kwa 3.4 **4:1 4.1** 1Tes 2.19-20

* **4:3 4.3** Sizige: Ara mezøley ta mey Gèrek ma wudey ñga lèvey «mandala daa slèra». **4:3 4.3** SNM 3.5 **4:4 4.4** 2.18 † **4:5 4.5** gweegwe: Mey Gèrek a lèvey: «Bay Mahura gweegwe.» Ndaw a gwa ñga cènda anda mawuzlalakaya, da daa ba, a gwa ñga cènda «Bay Mahura aa gweegwe ta alèkwa mandaw mandaw». **4:5 4.5** 1.10; Rm 13.11-12; 1Kwr 16.22; Heb 10.25; Jak 5.8; 1Tes 5.1-2 **4:6 4.6** Ps 37.5; Mt 6.25; 1Pi 5.7 **4:7 4.7** Jan 14.27; Kwa 3.15

⁸ Mèlma adaw hay, ya wudey ya ndøvda mey adaw døba. Ya lèvkwar, pamara lenjesl akwar a ray cek hay maaya, masa ndøhay maa sèmam da ray a. Anda meløvey, mey masa fara fara, cek masa ndøhay maa hømdamara, cek masa ta cøved e, cek manjar ñga zløbey, cek ma mbafatar a ndøhay, lej cek masa ndøhay maa guzlam da ray a maaya.

⁹ Cek hay a tabiya masa yah maa sèrkadakwara, lej masa akwar ma tøbmara, masa akwar ma cøndamara fa yah, ta masa akwar ma høtmar fa yah na, kadamara sløra. Da akwar ta kadamara sløra ta cek hay a cøpa la na, Gazlavay, ndaw ma njadata ndøhay daa zazay, a njey la ta akwar.

Pawl a katar suse a Fèlepi hay

¹⁰ Ya fa kar suse a Bay Mahura Yesu, ya faa sèmey ga maj a akwar ta høtam cøved ñga jønmaya la saya. Zleezle, akwar fa wulkam da ray adaw fara fara ñga jønmaya, ama menjey ga, akwar ta høtam cøved daa ba, si wure kede.

¹¹ Ya lèvkwar anda kede na, a key ya røkey maj a viya fa kaya ba. Yah na, ya taa sørkey sem ñga njey ta meesømey da ray cek da har adaw gway.

¹² Anda meløvey, kwa yah daa viya, kwa zleley adaw ga, ya sèra menjey køne. Kwa cek mezømey daha, kwa may fa caya, kwa ya ta cek hay ga ma fønmaya ta gødañ, kwa cek a wusya ba na, ya taa sørkey menjey ta zazay cay. Kwa daa banay, kwa daa wiya,

¹³ ya gwa ya key cek tabiya maj a *Køriste fa vølya gødañ.

¹⁴ Ta ñgene he cøpa na, akwar ta jønmaya la ga daa banay adaw cønja.

¹⁵⁻¹⁶ Akwar, Fèlepi hay, sèrfadamara zleezle masa yah ma zlar ñga wuzey *Mey-maaya-mawiya ñgeeme fetede heyey. Daa masa yah da Tesalawnik na, akwar ta slørmaya cek hay la dey ga ñga jønya. Masa yah ma mbøkdørwa hwayak ñga Masadøwan tabiya la na, ndøhay daa Egøliz hay mekele ta jønmaya daa ba, si akwar gway.

¹⁷ Ka da wulkam a key ya søpey dala fa akwar ba, ama ya wudey ka kamara anda kede maj a ya sèra Bay Gazlavay a pøskwar mey la maj a cek hay a masa akwar ma vøldamiwa.

¹⁸ Ya fa lèvkwar, cek hay tabiya masa akwar ma slørdamiwa ta har Epaførawdit na, ta wusdørwa la. Cek aha ta wusya la haa a føna masa yah ma wudsey. Wure kede na, cek ma høcya daa saba. Cek hay masa akwar ma vøldamiwa

ha na, aa maaya kalah a mbafar a Gazlavay anda cek hay mevəley ŋgada anja masa mezey maaya.

¹⁹ Gazlavay aləkwa anja ta zleley masa ma ndøvey ba. Da ray ŋgene, cek masa da har akwar daa ba na, a vølkwar la, maja akwar macəmkaya ta Yesu Køriste.

²⁰ Anja ndəhay ŋga hølmamara Gazlavay Papa aləkwa mandaw mandaw ŋga sørmataw. *Amen.

Mey ŋga madagway-dakw

²¹ Camatar har a ndəhay ŋga Gazlavay tabiya macəmkaya ta Yesu *Køriste. Mølma aləkwa hay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu masa ala bama fede a camakwar har may.

²² Asaya, ndəhay ŋga Yesu tabiya, a camakwar har. Fara fara ma camakwar har a ga kalah na, ndəhay ma ka sløra da way bay da *Rawm.

²³ Anja maaya ŋga Bay Mahura Yesu Køriste ŋga njey ta akwar.

Leeter masa Pawl ma wuzlalatara a Kwalaws hay Mey da ray Leeter ŋgada Kwalaws hay

Leeter e kede na, Pawl a wuzlala daa masa anja daa fərsəne (4.3, 10, 18). Ndəhay ga a wulkam anja daa berney ɳga Rawm. Pawl a wuzlalatara leeter e kede ɳgada ndəhay ɳga Yesu daa berney ɳga Kwalaws. Ara Pawl ma handa Mey-maaya-mawiya fa ndəhay a ba, ama ara Epafəras (1.7). Pawl a wuzlala leeter e na, maja Epafəras ta sawa la fa Pawl a, a ləvar ndəhay fa batamata ndəhay ta meesərkey maaya ba (Fəl 1.23). Ara ata Tisik ta Awnezim ma handamara leeter e a ndəhay da Kwalaws (4.7-8). Daa ɳgene ta wuzlalatar la ɳgada ndəhay ɳga Yesu daa berney ɳga Efez lej a Filemanjw may.

Da wuzlah ndəhay daa Egəliz da Kwalaws a na, ndəhay mekele mekele daha faa sərkadam ndəhay saw. Jəwif hay siya aa sərkadam ndəhay saw, a ləvam: «Da ndaw fa təba mey ɳga Yesu fara fara na, si ndaw a, a səpa kwakwas ɳga Jəwif hay may.» Gərek hay na, a wulkam saw, a ləvam Gazlavay, anja maaya, ama ara anja ma wa bəla ba. A wulkam Yesu na, ndaw ta vaw anda aləkwa ba, da daa ba, anja ndaw saw gway. Pawl a wuzlala leeter kede ɳga ləvtar mewulkey ɳga Jəwif hay ta Gərek hay ɳgene na, anja maaya ba.

Daa leeter e kede Pawl a ləvtar mey masa fara fara na, ara Kəriste, ndaw masa Gazlavay ma wala ɳga ləhdata ndəhay. Yesu Kəriste aa ta gədaŋ da ray cek hay tabiya, «maja ara ta fa anja, Gazlavay ma ləmta cek hay tabiya da vad ta cek hay tabiya da bəla...» (1.16). Kəriste ta məcey la fa hwadam mazlaŋgalakaya, ta sləkdawa sem daa meməcey. Anda kede, a wuzwa aa ta gədaŋ da ray cek hay tabiya (2.14-15). Si Jəwif hay a təbmara mey ɳga Yesu amba a ləham, maja kwakwas ata fa da ləhdata daa ba (2.20-23). Daa mendəvey ɳga leeter e na, Pawl aa guzltar da ray menjey maaya ɳga ndəhay ɳga Yesu, kwa da wuzlah ndəhay daa Egəliz, kwa da way ata hay, kwa da wuzlah ndəhay da bəla.

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele daha ɳga vəley gədaŋ a ndəhay:

Yesu na, a lawa Gazlavay kərad! (1.13-20)

Menjey ta Yesu (2.6-7)

Mezley walay a Gazlavay (3.16)

Mekøtey እገዳ እገሱ እገዳ ዘል ሚ, ለእ እገዳ በዕላ
ሸ (3.18-21)

Mecey-har

¹ Ara yah, Pawl, ma wuzlalakwara leeter kede, yah ndaw masa *Gazlavay ma wala እገ ክይ *ndaw-meslören እገ *Yesu *Köriste. Ya wuzlalamara na, ala ta mélma alékwa Timawte.

² Leeter e kede, ara እገዳ አኩር, ndəhay እገ Gazlavay daa berney እገ Kwalaws, akwar, mélma adaw hay macəmkaya ta Köriste, masa ma təbmara mey anja ta mevel pal.

Anja Papa alékwa, Bay Gazlavay, እገ pəskwar mey, እገ njadakwar daa zazay.

Pawl a kar suse a Gazlavay maja Kwalaws hay

³ Daa masa ala fa dəram daŋgay a Gazlavay, Papaŋ እገ Bay alékwa Mahura Yesu *Köriste, maja akwar na, ala fa kamar suse mandaw mandaw.

⁴ Ya kamar suse na, maja ya cəndamara akwar fa pamara Yesu Köriste እገ ndaw akwar fara fara. Asaya, ya kamar suse maja akwar fa wudmata ndəhay እገ Gazlavay cəpa.

⁵ Yaw, ka təbmara mey እገ Yesu, ka wudam vaw da wuzlah akwar na, maja akwar fa səkwmarə cek hay masa ka sərmara fara fara ka hətam la, cek hay masa Gazlavay ma diykwara da vad. Zleezle masa akwar ma cəndamara *Mey-maaya-mawiya, masa fara fara na, akwar taa sərkam la da ray cek hay masa akwar ma da hətmatar da vad a.

⁶ Mey-maaya-mawiya ha, fa daw fa mey fa mey da bəla tabiya, fa mbəd̄da mevel እገ ndəhay amba a kam cek maaya. Anda kede, fa mbəddakwara mevel akwar amba ka kam cek maaya may. A mbəddakwara mevel akwar a na, dəga ta pas masa akwar ma cəndamara mey a, ta masa akwar ma sərmara fara fara, maaya እገ Gazlavay aa da ray akwar.

⁷ Ara Epafəras, mandala alékwa masa yah ma wudkwa kalah, maa sərkadakwara mey da ray maaya እገ Gazlavay a. Ya kam sləra daa slam a. Ara ndaw ma key sləra እገ Köriste ta cəved e aa slam ala.

⁸ Ara anja maa guzlndar da ray mewudsey-vaw da wuzlah akwar masa *Mesəfnəy እገ Gazlavay ma vəldakwara.

⁹ Maja እገና, dəga ta pas masa Epafəras ma wuzdandara mey da ray akwar na, ala ta mbəkdamara medərey-dəŋgay

1:1 1.1 ndaw-meslören እገ Yesu: Gal 1.1 **1:3 1.3** Ef 1.16; 1Tes 1.2-3 **1:4**

1.4 Ef 1.15 **1:5 1.5** 1Pi 1.3-4; Ef 1.13 **1:6 1.6** SNM 2.41; Rm 1.13; 1Tm 3.16

1:7 1.7 Epafəras: 4.12; Flm 23 **1:8 1.8** 1Kwr 8.1

a Gazlavay maja akwar daa ba. Yaa cøfdamara Gazlavay amba cek masa ma mbafar na, ka sørmara maaya maaya. Asaya, yaa cøfdamara Gazlavay amba Mesøfnay anja a vølkwar lenjesl, a jønkwar nøga cøney cek hay da ray Gazlavay maaya maaya.

¹⁰ Anda kede, daa menjey akwar, ka da kam cek hay masa Bay Mahura Yesu ma wudsey, ka da kam cek hay ma mbafar mandaw mandaw. Maja nøgene, ka da kam sløra wura wura tabiya maaya, ka da sørmara Gazlavay ma føna ma føna.

¹¹ Ya døram døngay saya na, amba Gazlavay, ndaw manjakaya daa slam-mewedey, a vølkwar gødañ anja mahura, amba ka føsmara banay ta døk-vaw.

¹² Anda kede, ka da kamar suse a Gazlavay, Papa aløkwa, ta meesømey. Ara anja ma wurkwara cøved, amba akwar may, ka høtam cek masa aa ma bada nøgada ndøhay anja hay daa slam anja mawadakaya.

¹³ Papa aløkwa a badandakurwa daa løvanj nøga bay-malula, a pandakwar a har Bøzey anja mawudkaya kalah.

¹⁴ Ara Bøzey anja ha ma vølda heter anja, amba a pøskandakwar dasi har nøga bay-malula, asaya, Gazlavay a mbøkdandakwara mebørey aløkwa ta fa Bøzey anja ha.

Yesu Køriste, anja mahura da ray cek hay tabiya

¹⁵ Kwa ndaw pal ta høtar Gazlavay daa ba,
ama Bøzey anja, Yesu *Køriste, masa ndøhay ma høtmarna,

a lawa Gazlavay a, a key cek anda anja.

Yesu a, ara Bøzey mahura nøga Gazlavay,

ara anja mahura da ray cek hay tabiya
masa Gazlavay ma lømtørwa.

¹⁶ Anja mahura maja ara ta fa anja,
Gazlavay ma lømta cek hay tabiya da vad
ta cek hay tabiya da hwayak,

cek hay tabiya masa aløkwa ma gwakwa
nøga nøktakwa ta dey

lenj cek hay tabiya masa ma høtam ba.

Ta fa Bøzey anja ha, aa ta lømtørwa cek hay
masa ta gødañ la,

kwa maslañ anja hay da vad, kwa bay hay da bøla,
ta *bay-ray hay nøga mesøfnay maaya ba hay lenj kuley
hay.

Yaw, Gazlavay a lømtørwa cek hay a tabiya na,

ta fa har ḥga Bəzey an̄ga ha,
asaya, a ləmt̄rwa ḥgada Bəzey an̄ga ha *.

17 Kəriste he na, an̄ga daha dəga bəla ta zley daa ba aran̄.
Ara ta fa an̄ga, cek hay tabiya mapatakaya
daa slam ata hay ta cəved e.

18 Ara an̄ga bay-ray ḥga ndəhay daa Egəliz.
A wey da ray ndəhay daa Egəliz a
anda ray ḥga ndaw ma wey da ray vaw an̄ga.
Ndəhay daa Egəliz na, ara anda vaw an̄ga.
Heter mawiya na, a zley ta fa an̄ga.
An̄ga na, ara Bəzey mahura,

ara an̄ga ma sləkdawa teesed daa meməcay.
Maja ḥgene, a fənta cek hay tabiya.

19 Kəriste an̄ga mahura da ray cek hay tabiya na,
maja ta mbafar la a Gazlavay amba mevel ḥga Kəriste
he
a key letek ta mevel an̄ga.

20 Asaya, Gazlavay ta slərdərwa Bəzey an̄ga ha la
amba a cəmtar d̄say kwa a cek hay da vad,
kwa a cek hay da hwayak, cəpa ta an̄ga.

Ta handawa zazay la, a handərwa na,
ta fa mambaz ḥga Bəzey an̄ga ma mbədwa
fa hwadam mazlaŋgalakaya.

21 Zleelə akwar na, ta mbədfmar dəba la a Gazlavay,
akwar masa-gəra an̄ga hay majə akwar ta mewulkey maaya
ba, asaya, majə akwar ma kam cek hay maaya ba.

22 Ama wure kefə, Gazlavay ta cəmkwar d̄say la ta fa
Bəzey an̄ga, majə Bəzey an̄ga ha ta tərey ndaw-magədaŋ
la, ta məcay la fa hwadam mazlaŋgalakaya. A cəmkwar
day na, amba ka təram ndəhay maaya fa mey an̄ga manjar
mebərey, masa ndaw a gwa ma mbədkwar ray ba.

23 Anda kefə, si ka pamara Yesu ḥga ndaw akwar fara
fara mandaw mandaw, ka da njam ta mevel cew cew ba,
ama njam ta mevel pal. Cek hay masa ka sərmara fara
fara ka hətam la da vad na, səkwmarə, ka da mbəkdamara
ba. Cek hay masa akwar ma səkwmarə ha na, ara anda
akwar ma cəndamara daa *Mey-maaya-mawiya. Mey-
maaya-mawiya ha, ara mey masa ndəhay ma wuzdamara
a ndəhay da bəla cəpa. Kwa yah, Pawl, sləra adfaw na, ara
ḥga wuzey mey a may.

* **1:16 1.16** ta fa har[...]ḥgada Bəzey an̄ga: Nəka 1Kwr 8.6ta Rm 11.36. **1:16**
1.16 1.13; Jan̄ 1.3, 19; Heb 1.2 **1:17 1.17** Jan̄ 1.1; 8.58 **1:18 1.18** bay-ray ḥga
ndəhay daa Egəliz: 2.19; 3.15; Ef 1.22-23; **teesed:** SNM 4.2; 26.23; 1Kwr 15.20;
CWJ 1.5 **1:19 1.19** 2.9-10; Jan̄ 1.16; Ef 1.23 **1:20 1.20** Rm 3.25-26; Ef 1.9-10,
21; 2.13-16 **1:21 1.21-22** Rm 5.10; Ef 2.12-13; 5.27 **1:23 1.23** 2.7; Ef 3.17;
1Tm 3.16; Heb 3.6

Sləra masa Pawl ma ka ḥgada Egəliz

²⁴ Wure kede, ya faa səmey da ray banay ma sawa a ray adaw maja akwar. Zleel *Kəriste ta sərey banay la. Yah fa sərey banay may maja mecəmey-ray ḥga Egəliz masa anda vaw ḥga Kəriste he. Ya sərey banay a na, amba ya ndəvda sləra anja.

²⁵ Ya ta tərey ndaw ma ka sləra ḥgada ndəhay daa Egəliz la, maja ara Gazlavay ma vəldiwa sləra ha a har adfaw amba ya wuzdakwara mey anja tabiya ḥgada akwar masa *Jəwif hay ba hay.

²⁶ Mey a na, zleel mabidakaya. Ndəhay a sərmara mey a ba. Ama wure kede, Gazlavay ta wuzdərwa la a ndəhay anja hay.

²⁷ Gazlavay a wudəy ḥga wuzdatara cek masa aa ma wudəy ḥga ka. Cek aha na, ara cek maaya kalah ma handawa mepəsey-mey a ray səkway hay tabiya. Mey a masa mabidakaya ma wuzwa a palah na, ara Yesu Kəriste ma njey aa mevel akwar. Ara maja Yesu a, akwar fa sərmara Gazlavay a da mbəzdakwar aa slam anja maaya.

²⁸ Anda kede, mey masa ala ma wuzdamara a ndəhay tabiya na, ara mey da ray Kəriste. Da ray ḥgene, ala fa kətmata ndəhay tabiya, ala faa sərkadamatar cek hay ta lenjesl masa Gazlavay ma vəldandara. Ya kam sləra anda kede na, amba ndəhay tabiya masa daa cəved ḥga Kəriste, a təram ndəhay maŋgaratakaya daa mey ḥga Gazlavay.

²⁹ Ara maja kede, ya key sləra ta gədaŋ tabiya masa Kəriste ma vəldiwa, amba ya ndəvda sləra ha.

2

¹ Yaw, ya wudəy na, ka sərmara ya fa key gədaŋ maja akwar Kwalaws hay, maja ndəhay da Lawdise, leŋ maja ndəhay mekele masa ma sərmaya ba.

² Ya fa key gədaŋ, maja akwar tabiya na, amba ya vəlkwar gədaŋ ḥga təbey mey ḥga Gazlavay ma fəna ma fəna, asaya amba ka wudəm vaw da wuzlah akwar ta mevel pal. Ya fa key gədaŋ maja ya wudəy ka sərmata cek hay masa Gazlavay ma wuzdatərwa da ray Kəriste, amba ka wulkam cew cew da ray cek hay a ba. Ya wudəy ka sərmara maaya maaya anda kede na, amba Gazlavay a pəskwar mey ta mepəsey-mey mekele mekele tabiya. Anda kede, ka da sərmara mey mabidakaya ḥga Gazlavay maaya maaya. Mey mabidakaya ha na, ara Kəriste.

³ Ara ta fa Kəriste he, ya gwakwa ḥga hətkwa lenjesl, ya gwakwa ḥga sərkwa cek maaya masa mabadatakaya da har anja.

⁴ Yaa guzlkwar anda kede na, amba ndaw a batakwar ta mey hay ma mbəd̄da lenjesl ḥga ndaw ba.

⁵ Kwa yah da wuzlah akwar daa ba na, ama mevel adaw aa ta akwar mandaw mandaw cən̄ga. Ya faa səmey majā ya səra, akwar fa kam cek hay ta cəved e, asaya, akwar fa pamara Kəriste ḥga ndaw akwar fara fara, akwar fa wulkam cew cew daa ba.

Pam lenjesl ta ndəhay ma wud̄am ḥga batamakwar

⁶ Wure kede, akwar ta təbmara Yesu *Kəriste la amba a key Bay akwar Mahura. Anda kede, njam, kam cek anda anja ma wudey.

⁷ Yaw, njam ta anja, anda wudez masa slaslalay a dərenj daa vəged. Təbmara mey ḥga Yesu ma fəna ma fəna anda ata maa sərkadamakwara. Kamar suse a Gazlavay mandaw mandaw.

⁸ Pam lenjesl ta ndəhay maa guzlam saw majā a da batamakwar ta meesərkey ata hay. Meesərkey a, a sawa ta fa Kəriste ba, ama a sawa ta fa kwakwas hay masa ndəhay ma kamara lej ta fa cek hay mekele mekele masa ndəhay ma namatar ray da bəla kede.

⁹ Si ka jəkam sləmay fa Kəriste gway, majā kwa daa masa anja ma njey da bəla na, a lawa Papaha Bay Gazlavay, mevel anja na, letek ta ḥga anja.

¹⁰ Akwar macəmkaya ta Kəriste ḥgene na, ka hətam heter mawiya ma sawa ta fa anja la, heter e ḥgene a həckwar daa ba. Kəriste he anja mahura da ray ndəhay, anja mahura da ray kuley hay, anja mahura da ray maslaŋ hay ḥga Bay Gazlavay da vad, anja mahura kwa da ray cek hay tabiya.

¹¹ Zleezle na, Gazlavay ta ləvtar la a *Jəwif hay ḥga slam mandawal amba a wuzdamara fara fara ata ndəhay anja hay. Ama daa mecəmey akwar ta Kəriste na, Gazlavay ta kakwar cek mekele la anda *mesley mandawal a. Cek aha na, ara membəd̄sey mevel akwar maaya ba ma həldakwar ḥga key mebərey. Gazlavay a ka ta fa har ḥga ndaw ba, ama ta fa Kəriste.

¹² Masa ata ma kamakwar *baptēm na, ta pas ḥgene ara anda akwar daa cəvay ta Yesu Kəriste daa slam a. Daa masa akwar fa bamawa daa yam ḥga baptēm e na, anja anda akwar ta sləkcfamawa daa meməcēy sem ta Kəriste he, majā ka sərmara Gazlavay aa ta gədaŋ ḥga sləkcfadatərwa

ndəhay daa meməcey. Gazlavay ta wuzdərwa gədaŋ anja ha la ta pas masa aa ma sləkədərwa Kəriste daa meməcey.

13 Zleezle na, akwar anda ndəhay maməctakaya majə akwar ta mebərey, asaya, majə akwar da wuzlah ndəhay ḥəga Gazlavay ba, ka səpmara *mewey ḥəga Gazlavay ba. Ama wure kede, Gazlavay ta sləkədərwa sem ta Kəriste amba a vəlkwar heter mawiya.

Gazlavay ta mbəkdandakwara mebərey aləkwa hay sem cəpa.

14 Zleezle na, aləkwa ta mebərey

maja aləkwa ma zləfkwa mewey ḥəga Gazlavay.

Ama Gazlavay ta mbəkdandakwara mebərey aləkwa ha sem.

A mbəkdandakwara na,

anda ndaw ma pəley dəvaz da ray ndaw mekele.

A mbəkdandakwara ta fa Kəriste

masa aa ma məcəy fa hwadam mazlangalakaya.

15 Maja meməcey anja ha na,

Gazlavay ta təba gədaŋ da har kuley hay

ta da har madərlam hay ḥəga bay-malula sem.

Ta key bay-gula la da ray ata.

Ta wuzda la fa mey ḥəga ndəhay tabiya a fənta ta gədaŋ.

16 Yaw, anda kede, ka da jəkam sləmay fa ndaw ma wudey ḥəga həfkwar ray ta mey ḥəga kwakwas da ray cek mezəmey ta da ray cek mesey ba. Asaya, ka da jəkam sləmay fa ndaw ma həfkwar ray da ray mekey gwagway ḥəga Jəwif hay ba, kwa da ray mekey gwagway ḥəga maslawa ḥəga kiya ba, kwa da ray *pas meməskey-vaw ba.

17 Kwakwas hay a ḥəgene na, ata anda meezed ḥəga cek fara fara ma da sawa. Cek aha fara fara na, ara Kəriste.

18 Ndəhay mekele fa kam cek amba ndəhay a wulkam ata ndəhay meekwed-mey hay. Ata fa dəram daŋgay a maslaŋ hay ḥəga Gazlavay. Mandaw mandaw ata fa zlapam, a ləvam Gazlavay fa wuztar cek. Da fa ləvmakwar akwar daa cəved maaya ba na, ka da təbmara ba! Ndəhay a ḥəgene, ata fa zlapam ḥəga tede, mewulkey ata na, ara mewulkey ḥəga ndaw-magədaŋ.

19 Ndəhay a ḥəgene, ata macəmkaya ta Kəriste ba. Kəriste na, ara *bay-ray ḥəga ndəhay daa Egəliz. A wey da ray ndəhay daa Egəliz a anda ray ḥəga ndaw ma wey da ray vaw tabiya. Ndəhay ma təbmara mey anja na, ata anda vaw anja. Ndəhay macəmkaya ta anja na, fa hətam gədaŋ ta fa anja. Ata macəmkaya daa slam a na, anda vaw ḥəga ndaw

mazəvkaya ta dəmbazlı hay. Ndəhay a, fa hətam gədən tə
fa Gazlavay ɳga təbey mey aŋga ma fəna ma fəna, anda
aŋga ma wudey.

20-21 Ka sərmara, akwar maməctakaya ta Kəriste. Da ray
ŋgene, gədaŋ nga cek hay mekele mekele masa ndəhay ma
namatar ray da bəla kede fa da wam da ray akwar daa
saba. Yaw, akwar fa njam, ka kam cek hay anda ndəhay ma
sərmara Yesu ba na, maja me? Kwakwas ata hay fa ləvam:
“Ka da lamara cek kede ba!”, “Ka daa cəkdamara cek kede
ba!”, da daa ba, “Ka da wusmara cek kede ba!” Ka namatar
ray a kwakwas ata hay a ŋgene na, maja me?

²² Da ndəhay fa səpmara kwakwas hay a ḥogene na, kwakwas hay a, aa zədam la. Kwakwas hay a na, ara mey hay matəktakaya ta meesərkey masa ndəhay magədaŋ ma kamara.

²³ Fara fara, ndəhay a wulkam kwakwas hay a, ara cek maaya ma vəley lenjesl, majə fa dəram dəngay anda mevelata ma wudsey, fa nam ray, fa səram banay ta vaw ata hay. Da ray ŋene, ndəhay a nəkmata kwakwas hay a anda cek maaya. Ama kwakwas hay a, a gwamara ŋga jənmara ndawba, majə a gwamara ŋga jənmara ndaw ŋga wey da ray lenjesl anja ba, a gwamara a təkmara ndaw ŋga key cek malamba ba.

3

Gazlavay a vəlkwar menjey mawiya ta fa Kəriste

¹ Ka sərmara Gazlavay ta sləkdədandakurwa sem daa meməcəy ta *Kəriste daa slam a. Da ray əngene, pamara lengesl akwar a ray cek hay ənga Gazlavay da vad, daa slam masa Kəriste manjakaya da hwad'a, ta har-zəməy ənga Gazlavay.

² Mandaw mandaw wulkam da ray cek hay nga Gazlavay da vad a. Ka da wulkam da ray cek hay da bøla ba.

³ Ka pamara lejgesl akwar a ray cek hay da vad a na, maj a menjey akwar zleelaa daa masa akwar ta sərmara Kəriste daa ba aran na, ta ndəvey sem, ama wure kede, menjey akwar mawiya aa mabadakaya da har Kəriste maj a akwar macəmkaya ta Gazlavay.

⁴ Ta pas masa Kəriste, ndaw ma vəlkwar heter, ma da wuzwa vaw na, akwar may, ka da wuzmawa vaw ta anga, daa mewedsey anga.

⁵ Yaw, da ray ŋgene, mbøkdamara mekey cek hay maaya ba da bøla. Anda meløvey, mbøkdamara meley vaw saw, mewulkey ŋga key cek maaya ba ma nøsa ndaw, mesøpey ŋga key cek hay maaya ba ma ka hwaray, mesøpey ŋga key cek malamba, asaya, mekey dey fa cek ŋga ndøhay. Mekey dey fa cek ŋga ndøhay na, ara anda mepey cek aha, aa slam a ŋga Gazlavay.

⁶ Kede na, ara cek hay maaya ba hay masa Gazlavay ma da cey mevel a ray ndøhay ma namar ray ba.

⁷ Zleezle daa masa akwar fa kam cek hay malamba fa mey ŋga Gazlavay na, menjey akwar a, ta key la anda ŋga ata ha may.

⁸ Ama wure kede, mbøkdamara mecey-mevel, mekey cek ŋga cey mevel a ndaw, mekey maagway, mecødsey-vaw, meeguzley mey saw. Mbøkdamata cek hay kede tabiya.

⁹ Asaya, ka da mbørlam da wuzlah akwar ba, maja akwar ta mbøkdamara menjey akwar zleezle sem, asaya, maja akwar ta mbøkdamara sløra masa akwar ma kamara zleezle sem may.

¹⁰ Akwar ndøhay mawiya. Gazlavay ta vølndakwar menjey mawiya la, aa fa diya menjey a mandaw mandaw amba a tørey anda ŋga anja, amba ka sørmara Gazlavay maaya maaya.

¹¹ Anda kede, cek ma wunkata ndøhay *Jøwif hay ta søkway hay mekele daa saba, cek ma wunkata ndøhay maslatakaya mandawal ta ndøhay manda-slam mandawal na, daa saba. Kwa ndøhay marøzltakaya hay, kwa ndøhay ma søra cek ba, kwa beke hay, lej ndøhay masa beke hay ba na, ata letek fa mey ŋga Gazlavay. Ama cek mahura na, ara Køriste. Anja daa mevel ŋga ndøhay anja hay tabiya.

¹² Gazlavay a walakwar, a tørdakwar ndøhay anja hay. Anja fa wudkwar. Da ray ŋgene, daa menjey akwar cøpa na, søram dey-ceceh fa ndøhay, njam ta mevel maaya, kam sløra ta meney ray, tøram ndøhay meekwed-mey, ka da cam mevel saw saw ba.

¹³ Ka da cam mevel da wuzlah akwar ba. Da ndaw ma kaka cek maaya ba la na, mbøkdara mebørey anja ha. Mbøkdamatara mebørey ŋga mølmakw akwar hay anda Bay aløkwa Mahura Yesu ma mbøkdandakwara mebørey aløkwa hay may.

¹⁴ Cek mahura na, wudsam vaw da wuzlah akwar, maja da akwar fa wudsam vaw da wuzlah akwar na, ka da njam

3:5 3.5 Rm 6.6, 11; Gal 5.24; Ef 4.19; 5.3 **3:5 3.5-8** Gal 5.19-21 **3:6 3.6** Ef

5.6 **3:7 3.7** Rm 1.18; Ef 5.8 **3:8 3.8** Ef 4.29; 5.4 **3:9 3.9** Ef 4.22, 25 **3:10**

3.10 MC 1.26-27; Ef 4.24 **3:11 3.11** 2.11; Gal 3.28; 1Kwr 12.13 **3:12 3.12-15**

Ef 4.2-4 **3:13 3.13** Ef 4.32

macəmkaya tabiya daa slam a ta mevel pal.

¹⁵ Anja zazay ḥga Kəriste ḥga wa mevel akwar. Gazlavay a zəlkwar ḥga njey daa slam a na, amba ka hətam zazay anja ha ḥgene. Kamar suse mandaw mandaw.

¹⁶ Pamara mey ḥga Kəriste aa mevel akwar maaya maaya. Sasərkam da wuzlah akwar ḥga njey maaya ta Gazlavay. Kətam vaw da wuzlah akwar ta lengesl fara fara. Zlamar walay ḥga *Pəsam hay, zlamar walay ḥga həlma, asaya, zlamar walay hay masa Mesəfnəy anja ma kadakwara. Zlamar walay a Gazlavay ta mevel akwar cəpa, kamar suse.

¹⁷ Daa cek hay cəpa masa akwar ma kamara ta mey hay cəpa masa akwar maa guzlam na, kamara ta mezəley ḥga Bay Mahura Yesu. Kamara ta mekey suse a Gazlavay, Papa aləkwa, maja Yesu.

Mey da ray menjey ḥga ndəhay ḥga Yesu

¹⁸ Akwar ḥgusay, namatar ray a zel akwar hay, majə meney ray na, ara cek maaya ma mbafar a Bay Mahura Yesu.

¹⁹ Akwar zel hay may, wudmata ḥgwas akwar hay, ka da kam həma a ray ata ba.

²⁰ Akwar bəza hay, cənmatar mey a papakw akwar hay ta a mamakw akwar hay daa cek hay cəpa, majə mecəney-mey akwar a ḥgene na, a mbafar a Bay Mahura Yesu.

²¹ Akwar papaŋ hay, ka da kam cek ḥga catar mevel a bəz akwar hay ba, majə har ata a da rəwey ḥga key cek maaya.

²² Akwar beke hay, namatar ray a bay akwar hay da bəla kede daa cek hay tabiya. Ka namatar ray na, daa masa ata da cakay akwar ḥga mbafatar daada ba, ama namatar ray kwa da masa ata da cakay akwar daa ba may. Sasəkar jak, kamatar sləra ta mevel pal majə akwar fa namar ray a Bay aləkwa Mahura Yesu.

²³ Kwa sləra wura wura masa akwar ma kamara na, kamara ta mevel pal, kamara sləra ha anda ḥgada Bay aləkwa Mahura, ba na, anda ḥgada ndaw-magədaŋ ba.

²⁴ Ka sərmara Bay Mahura masa akwar ma kamar sləra na, ara *Kəriste. Ara Bay Mahura ha ma da pəlkwara mawurbay ḥga sləra akwar a, a da vəldakwara cek masa aa ma bada da vad ḥgada ndəhay anja hay.

²⁵ Ama ndəhay ma kam maagway na, Gazlavay a pəltara la anda sləra masa ata ma kamara. Gazlavay na, a weley ndaw ta weley ba.

4

¹ Akwar bay hay, kamatar cek a beke akwar hay ta coved e. Sərfadamara Bay akwar da vad daha may.

Ndəhay ɳga Gazlavay a da kam na, me?

² Mandaw mandaw dərmar daŋgay a Gazlavay. Mayad a da kakwar daa medərey-dəŋgay akwar ba, asaya, kamar suse.

³ Daa medərey-dəŋgay akwar, sərfadamandar may, cacəfḍamara Gazlavay ɳga ciyndara coved maaya ɳga wuzey mey aŋga amba yaa sərkadamatara mey mabadakaya da ray *Kəriste a ndəhay. Ka sərmara, wure kede yah daa fərsene na, maja mey a.

⁴ Dəram daŋgay a Gazlavay ɳga jənya daa mewuzey mey a, amba yaa guzltar a ndəhay na, a cəndamara mey a maaya maaya, anda Gazlavay ma ləvya ɳga ka sləra ha.

⁵ Wam vaw maaya maaya fa menjey akwar da wuzlah ndəhay ma təbmara mey ɳga Yesu Kəriste ba. Mandaw mandaw da masa akwar ta hətam har la na, jənmata ndəhay a ɳga sərmara mey ɳga Kəriste may.

⁶ Da masa akwar faa guzlam na, gwaguzlam mey hay maaya masa ndəhay ma wudam ɳga jəkey sləmay fa vəða. Anda kede, da ndaw aa cəfdakwar da ray Yesu na, ka sərmara mey masa akwar ma da mbəḍḍamara.

Mecey-har ɳga madagway-dakw

⁷ Tisik, masa məlma aləkwa daa coved ɳga Yesu *Kəriste, ndaw masa yah ma wuda kalah, aŋga fa key sləra ɳga Bay Mahura Yesu ta mevel pal. Ala cew ala ndəhay ma ka sləra ɳga Bay Mahura ha. Tisik e na, a kadakwara cek hay cəpa la da ray adaw.

⁸ Maja ɳgene, ya fa slərdakwara amba ka sərmara menjey ala fede, asaya, amba a vəlkwar gədaŋ.

⁹ Ya fa slərdata ta Awnezim, məlma aləkwa mawudkaya daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu. Aŋga na, ara ndaw ma səpa coved ɳga Yesu Kəriste ta mevel pal. Ara ndaw ma sawa fa akwar. Ata cewete, a kadamakwara mey da ray cek hay fede la cəpa.

¹⁰ Aristarke, masa aŋga wure kede daa fərsene ta yah, fa cakwar har. *Mark, ndaw daa səkway ɳga *Barnabas, fa cakwar har may. Ara ndaw masa yah maa guzlkwār da ray a heyey. Yaw, da masa ta wusey la fa akwar na, təbmara maaya maaya.

4:1 4.1 Lev 25.43 **4:2 4.2** Fəl 4.6; 1Tes 5.17 **4:2 4.2-4** Rm 15.30; Ef 6.18-19

4:3 4.3 Rm 15.30 **4:4 4.4** 1.26 **4:5 4.5** Ef 5.16 **4:6 4.6** Ef 4.29; 1Pi 3.15

4:7 4.7 Tisik: Ef 6.21-22 **4:9 4.9** Awnezim: Flm 10-12 **4:10 4.10** Aristarke: SNM 19.29; 27.2; Flm 24; **Mark:** SNM 12.12

¹¹ Jesøwe * , masa ata ma zølmara Justus, fa cakwar har may. Ndøhay maakar a kede, ara Jøwif hay ma tøbmara mey ñga Yesu masa ma jønmaya daa sløra amba ndøhay a tøbmara Gazlavay ñga bay ata. A vølmaya gødañ ga. Wure kede, Jøwif hay mekele fa jønmaya fede na, daa ba, si ara ndøhay maakar a kede, ma jønmaya gway.

¹² Epaføras, ndaw akwar, fa cakwar har may. Anja ndaw ma ka sløra ñga Yesu Køriste fara fara. Mandaw mandaw fa dørey dañgay a Gazlavay ta mevel pal maja akwar. Fa dørey dañgay amba ka mbøkdamara metøbey mey ñga Yesu ba, ka tøram ndøhay mañgaratakaya daa mey ñga Gazlavay, asaya, amba ka sørmara maaya maaya cek masa ma mbafar a Gazlavay.

¹³ Fara fara ya fa søra Epaføras aha fa sørey banay daa sløra maja akwar, asaya, maja ndøhay ñga Yesu da Lawdise ta ndøhay da Hirapawlís.

¹⁴*Luk, dakwter masa ala ma wudmara kalah, len Demas fa camakwar har may.

¹⁵ Camatar har a ndøhay ñga Yesu da Lawdise, asaya, camar har a Nimfa, len a ndøhay ñga Yesu ma kusam da way anja.

¹⁶ Masa akwar ma jañgamara leeter masa yah ma wuzlalakwara kede la na, slørdamatara a ndøhay daa Egøliz da Lawdise amba a jañgamara may. Ndøhay daa Egøliz da Lawdise ñga slørdamakwara leeter masa yah ma wuzlalatara amba ka jañgamara may.

¹⁷ Løvmar a Arkip ñga pey lengesl fa sløra masa Bay Mahura Yesu ma vøldara, ñga key gødañ amba a ndøvda.

¹⁸ Ara yah, Pawl, ta har adaw, ma wuzlalakwara mecey-har a kede. Sørfadamara yah na, yah daa førsøne. Anja maaya ñga Gazlavay ñga njey ta akwar.

* **4:11 4.11** Jesøwe: Ta mey Gørek mawuzlalakaya «Yesu». Jesøwe ara Yesu ta mey Hebøre. **4:12 4.12** Epaføras: 1.7; Flm 23 **4:14 4.14** Luk: 2Tm 4.11; Flm 24; **Demas:** 2Tm 4.10 **4:15 4.15** Lawdise: CWJ 3.14 **4:17 4.17** Arkip: Flm 2 **4:18 4.18** 1Kwr 16.21; Ef 1.1; 3.1

Leeter masa Pawl ma wuzlala ŋgeeme a Tesalawnik hay Mey da ray

Leeter masa Pawl ma wuzlala ŋgeeme a Tesalawnik hay

Leeter e kede, ara Pawl ma wuzlalatara a Tesalawnik hay. Ndəhay ga a wulkam ara dərewel mawuzlalakaya teesed da ray siya hay daa Mejəwey-mey Mawiya. Pawl a wuzlalamara leeter e na, ata bama ta ata Silas lej Timawte. Ara maja ŋgene, Pawl ma ləvey: «Ala, ala» dey weewe (1.1).

Tesalawnik na, ara berney masa ndəhay fa kam filaw ga da hwad a. Ara maja ŋgene, Jəwif hay ta ndəhay daa hwayak hay mekele mekele daa berney a daha. Masa Pawl aa daa berney a na, Jəwif hay siya ta təbmara meesərkedey aŋga daa ba. Da ray ŋgene, mevel a catar, a wudam mey aŋga ba. Anda kede, ndəhay daa mecəmey-ray ŋga Yesu fetede, a səhwdamata ata Pawl ta Silas aa berney ŋga Bere ta tavad (SNM 17.10). Fa dəba ha, Pawl a daw a Aten.

Masa Pawl aŋga daa berney ŋga Aten na, ta', a slərda Timawte fa Tesalawnik hay amba a cəndərwa mey da ray menjey ata daa cəved ŋga Yesu (3.1-3). Timawte a vəhwa a hətfar Pawl da Kwarinti. A ləvar a Pawl, ndəhay da Tesalawnik fa təbmara mey ŋga Yesu ma fəna ma fəna. Ta ŋgene he cəpa na, ndəhay a, a wulkam Yesu a da vəhwa ta vara. Ndəhay ma məcam masa aŋga ta vəhwa daa ba aran na, a da diyam ama? Pawl ta mbəsfdatara la aa mey ata ha daa leeter e kede daa fasəlawal 4 ta 5. Ama teesed na, a ləvtar a wudta kalah, a wudey ŋga hətatar fa dey saya (1.2-3.13). Asaya a vəltar gədan ŋga njey daa cəved ŋga Yesu, ŋga daw fa mey fa mey daa cəved e (4.1-12).

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele dahan ŋga vəley gədaŋ a ndəhay:

Menjey maaya ma mbafar a Gazlavay (4.1)

Yesu a vəhwa la (4.13-5.11)

Cek hay maaya masa ndəhay ŋga Yesu ma da kamara (5.12-22)

Cek masa Gazlavay ma wudey fa ndəhay (5.16-18)

Mecey-har

¹ Ara yah, Pawl, ma wuzlala leeter kede. Ala ta ata Silas lej Timawte, ya camakwar har, akwar ndəhay daa Egəliz

da Tesalawnik, akwar masa macəmkaya ta *Gazlavay Papa aləkwa lej ta Bay aləkwa Mahura *Yesu *Kəriste.

Anja Gazlavay ɳga pəskwar mey, asaya ɳga njadakwar daa zazay.

Pawl a kar suse a Gazlavay maja Tesalawnik hay

² Daa masa ala fa dəram daŋgay a Gazlavay na, ala fa wulkam da ray akwar mandaw mandaw, ala fa kamar suse a Gazlavay maja akwar tabiya.

³ Asaya, daa medərey-dançay ala a Gazlavay Papa aləkwa na, ala fa sərfadamara sləra masa akwar ma kamara, maja akwar fa pamara Yesu ɳga ndaw akwar fara fara. Ala fa sərfadamara akwar fa kam sləra ta gədaŋ maja ka wudmara Yesu, asaya, akwar fa pam lengesl mandaw mandaw a ray cek masa ka sərmara ka hətam la ta fa Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste.

⁴ Məlma adaw hay daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu, ya sərmara Gazlavay a wudkwar kalah, asaya, ta walakwar la ɳga key ndəhay anja hay.

⁵ Sərmara daa masa ala fa wuzdamakwara *Mey-maaya-mawiya na, mey a, a wusey fa akwar na, ara ta mey meeguzley daada ba, ama ta gədaŋ ɳga *Mesəfnəy ɳga Gazlavay may. Mey masa ala maa guzldamara na, ya sərmara ara mey fara fara. Daa masa ala da wuzlah akwar na, ka sərmara menjey ala. Ya ta kam cek la ɳga jənkwar.

⁶ Akwar na, akwar fa kam cek anda ala, asaya, akwar fa kam cek anda Bay Mahura Yesu. Akwar ta səram banay la ga, ama ka ta təbmara mey ɳga Gazlavay la cən̄ga, ka təbmara ta meesəmey, meesəmey masa Mesəfnəy ɳga Gazlavay ma vəldakwara.

⁷ Anda kede, akwar fa kam cek maaya haa ndəhay ɳga Gazlavay tabiya da Masadəwan lej da Akay a nəkam dey fa akwar, a kamara kene.

⁸ Fara fara mey ɳga Bay aləkwa Mahura a zlawa na, fa akwar haa a wusey fa ndəhay da Masadəwan lej da Akay. Asaya, kwa ndəhay daa wura, daa wura, fa cəndamara akwar fa təbmara mey ɳga Gazlavay. Da ray ɳgene, ala fa daa guzlmatar da ray metəbey-mey akwar na, daa saba,

⁹ maja ndəhay a fa zəldamakwar sləmay, a ləvam akwar ta təbmandar la maaya maaya daa masa ala da wuzlah akwar. Asaya, a ləvam akwar ta mbəkdəmara metey kuley

sem amba ka səpam Gazlavay masa ta dey, Gazlavay masa fara fara.

¹⁰ Anda kede, akwar fa səkwmara Bəzey ḥga Gazlavay ma da vəhwa da gazlavay da vad. Bəzey a na, ara Yesu masa Bay Gazlavay ma sləkdadərwa daa meməcəy heyey. Ara anja ma da ka amba Gazlavay a cey mevel a ray aləkwa ba ta pas masa Gazlavay ma da ka sariya.

2

Mey da ray sləra ḥga Gazlavay masa Pawl ma ka da Tesalawnik

¹ Məlma ala hay daa *mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu, akwar ta ray akwar, ka sərmara ala ma diyam fa akwar heyey na, ara ḥga tede ba.

² Asaya, ka sərmara daa masa ala ma wusam fa akwar daa ba aran na, ndəhay daa berney ḥga Fəlepi ta sərdamandar banay la, ta cədmandar la. Masa ala ma wusam la fa akwar na, ndəhay ga ta kam həma la a ray ala may. Ama Gazlavay ta vəlndar gədanj la, amba ya wuzdamakwara Mey anja maaya mawiya cənja.

³ Masa ala fa wuzam mey da ray cəved maaya a ndəhay na, ya wuzdamara na, ta membərzley da hwad a daa ba, asaya, ala fa kam sləra ta mevel maaya, ala fa batam ndəhay daa ba.

⁴ Ama Gazlavay ta sangalandar la, ta səra la, ala ndəhay anja hay fara fara. Anda kede, ta vəldandara *Mey-maaya-mawiya ha la amba ya wuzdamara a ndəhay. Maja ḥgene, yaa guzlam na, amba a mbafatar a ndəhay ba, ama amba a mbafar a Gazlavay ma səra mevel ala.

⁵ Ka sərmara daa masa ala da wuzlah akwar na, ala faa guzlam mey maaya maaya ḥga mbafakwar ḥga fəcmakwar daa ba, ala fa wulkam amba ya batam cek fa ndəhay na, daa ba. Mey masa ala ma kadamara, kwa Gazlavay na, a səra ara mey fara fara.

⁶ Ala ta wudam amba kwa waawa a həlmandar na, daa ba. Kwa akwar, kwa ndəhay mekele, ala ta wudam amba ndaw a həlmandar na, daa ba.

⁷ Ala na, ya gwamara ḥga wey da ray akwar maja ala ndəhay meslərey ḥga Yesu. Ama ala ta kamara kəne daa ba. Ala na, ndəhay meekwed-mey da wuzlah akwar anda mamañ maaya ma nəkey dey fa bəz anja hay.

⁸ Ala fa wudmakwar kalah. Da ray ŋgene, ala ta wuzdamakwara Mey-maaya-mawiya ŋga Gazlavay la. Ama ala ta meesəmey ŋga key cek mekele ma fəna saya. Ala ta meesəmey ga ŋga vəldamara kwa ray ala maja akwar, maja ala ta wudmakwar sem kalah.

⁹ Məlma ala hay daa mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu, sləra masa ala ma kamara ta gədaŋ ta gədaŋ ŋgada akwar na, akwar fa sərfadamara, ba diya? Daa masa ala fa wuzdamakwara Mey-maaya-mawiya ŋga Gazlavay na, ala ta məskam vaw daa ba, ala ta kam sləra la taa vad, taa pas, amba ya njam fa har akwar ba.

¹⁰ Daa masa ala da wuzlah akwar, akwar ndəhay ma təba mey ŋga Yesu na, menjey ala anja maaya na, maja ala fa jəkam sləmay si fa Gazlavay, ala fa kam cek ta cəved e, asaya, kwa ndəhay faa guzlam mey maaya ba da ray ala daa ba. Kwa akwar na, ka sərmara menjey ala. Gazlavay may, a səra.

¹¹ Asaya, ka sərmara ala ta kam cek la kwa ŋgada waawa da wuzlah akwar anda papaŋ ma key cek ŋgada bəz anja hay.

¹² Ala fa vəlmakwar gədaŋ, ala fa dəkmakwar mevel, asaya, ala faa guzlmakwar mandaw mandaw amba ka njam, ka kam cek anda Gazlavay ma wudey. Ara anja ma zəlkwar ŋga njey a wuzlah ndəhay masa anja fa wey da ray ata amba ka sərmara maaya anja.

¹³ Yaw, ala fa kamar suse a Gazlavay mandaw mandaw saya na, maja daa masa ala fa wuzdamakwara mey ŋga Gazlavay na, akwar ta jəkam sləmay la. Akwar ta təbmara mey a anda mey ŋga ndəhay magədaŋ daa ba, ama ka təbmara na, anda mey ŋga Gazlavay. Fara fara mey a, ara mey ŋga Gazlavay. Mey a, a vəlkwar gədaŋ ŋgada akwar ndəhay ŋga Gazlavay.

¹⁴ Məlma ala hay daa mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu, ndəhay akwar hay ta sərdamakwar banay la anda *Jəwif hay ma sərdamata banay ta ndəhay daa Egəliz hay ŋga Gazlavay daa hwayak ŋga *Jude. Anda kedə, akwar anda ndəhay ma təba mey ŋga Yesu *Kəriste daa hwayak ŋga Jude he masa Jəwif hay ma sərdamata banay.

¹⁵ Jəwif hay na, ta kədmata ndəhay ma təla mey ŋga Gazlavay la zleelze. Jəwif hay mekele hay ta kədmara Bay Mahura Yesu la vagay. Asaya, Jəwif hay mekele hay saya ta sərdamandar banay la may. Ndəhay a ŋgene, Gazlavay faa

səmey da ray ata daa ba. Ata masa-gəra hay ɳga ndəhay tabiya.

¹⁶ A təkmandar ɳga wuzey mey ɳga Gazlavay a ndəhay masa Jəwif hay ba hay, mey masa ma da ləhdata. Jəwif hay a, ata ta mebərey ga, ama ata fa kam mebərey mandaw mandaw a dey a, a dey a. Anda kede, Gazlavay a bəsa mebərey ata ha saba, a cey mevel a ray ata, a katar sariya.

Pawl a wudsey ɳga daw ɳga nəktərwa Tesalawnik hay saya

¹⁷ Məlma ala hay daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu, ala na, ta wudkam la ta akwar ɳga ɖar nekədsey, ama mevel ala anja ta akwar cəŋga. Ala ta kam gədaŋ la ɳga vəhey fa akwar, maja ala fa wudam ɳga hətmakwar fa dey saya.

¹⁸ Ara maja ɳgene, ala ta wudam la ɳga vəhey fa akwar. Fara fara yah, Pawl, ta ray adaw, ya ta kədsey vaw la dey weewe ɳga daw fa akwar, ama *Sataj ta təkndar sem.

¹⁹ Ya wudam ɳga vəhey fa akwar na, maja akwar ndəhay masa ala fa pamara mewulkey ala a ray akwar, akwar ndəhay ma vəlmandar meesəmey, asaya, ara akwar ma da wuzdamandara ala ta kam sləra maaya la. Maja ɳgene, ya daa səmam fa mey ɳga Bay aləkwa Mahura Yesu ta pas masa anja ma da vəhwə.

²⁰ Fara fara ala fa həlmamara Bay aləkwa Mahura maja akwar, asaya, ala faa səmam maja akwar.

3

¹ Masa ala ma cənam mey da ray akwar daa ba heyey na, ya gwamara ɳga bəsmara ba. Anda kede, ala ta wulkam la, maaya na, ya njam da Aten taava ala,

² ya slərdamara Timawte fa akwar. Timawte he na, ara məlma aləkwa daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu, ala ma kam sləra ɳga Gazlavay bama ɳga wuzey *Mey-maaya-mawiya da ray *Kəriste. Da ray ɳgene, ya ta slərdamara la fa akwar ɳga jənkwar, asaya, ɳga vəlkwar gədaŋ daa mey ɳga Yesu.

³ Ya slərdamara na, amba banay masa akwar ma sərmara na, a mbədəda lenjesl kwa ɳga waawa da wuzlah akwar ba. Akwar na, ka sərmara maaya maaya, banay hay a na, ara cek ma key daa menjey aləkwa, aləkwa ndəhay ɳga Gazlavay.

⁴ Daa masa ala da wuzlah akwar na, ya ta lëvmakwar la, ya da sërkwa banay. Ka sërmara fara fara banay a, ta wuswa la.

⁵ Da ray ñgene, daa masa ala ma gwamara ñga vëhey fa akwar daa ba heyey na, ya gwamara ñga bësmara ba. Ta', ya slërda Timawte fa akwar amba ya cënda mey da ray akwar, da akwar fa tëbmara mey ñga Yesu cënga may kwa. Ya zlurey maja Satan a da batakwar. Da ta batakwar sem na, slëra masa ala ma kamara da wuzlah akwar heyey na, a da tërey ñga cek ñga tede.

⁶ Timawte ta daw la fa akwar, wure kede ta vëhwa cay fa ala. Taa guzlndar mey maaya la da ray akwar, a lëvey akwar ta gëdañ daa mey ñga Yesu, asaya, akwar fa wudam vaw da wuzlah akwar. A lëvey saya, akwar fa sërfadamandar maaya maaya cënga. Akwar fa wudam ñga hëtmandar saya anda ala ma wudam ñga hëtmakwar saya may.

⁷ Mëlma ala hay daa mecëmey-ray ñga ndëhay ñga Yesu, ala fa sëram banay kalah, ama daa masa ala ma cëndamara, akwar ta gëdañ daa mey ñga Yesu na, mey a ta vëlndar gëdañ la ga.

⁸ Wure kede, ala ta meesëmey ma fëna ma fëna maja akwar fa tëbmara mey ñga Bay Mahura ta mevel pal.

⁹ Fara fara, ala faa sëmam ga maja akwar. Ala fa kamar suse a Gazlavay, ama kwa ya kamar suse hëma kwara na, suse ala ha a wusa ba.

¹⁰ Ala fa dëram dançay taa vad, taa pas mandaw mandaw ta mevel pal amba ya hëtmakwar fa dey, asaya, amba yaa sërkadamakwar cek masa akwar ma sërmara daa ba aranj da ray cëved ñga Gazlavay.

¹¹ Anja Gazlavay Papa alëkwa ta ray anga len Bay alëkwa Mahura Yesu ñga wurmandara cëved amba ya diyam fa akwar.

¹² Asaya, anja Bay alëkwa Mahura ñga ka amba ka wudam vaw da wuzlah akwar ma fëna ma fëna, asaya, amba ka wudmata ndëhay tabiya anda ala ma wudmakwar may.

¹³ Anja Bay alëkwa Mahura ñga vëlkwar gëdañ amba cek malamba a njey aa mevel akwar ba, asaya, amba ta pas masa anga ma da vëhwa a bëla ta ndëhay anga hay na, akwar ndëhay maaya manjar mebërey fa mey ñga Gazlavay Papa alëkwa.

4

Mey da ray menjey maaya ma mbafar a Gazlavay

¹ Məlma ala hay daa *mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu, wure kede ya wudam ḥgaa guzlmakwar da ray cek mekele. Zleezle na, ala taa sərkadamakwar la da ray menjey maaya ma mbafar a Gazlavay. Fara fara menjey akwar a, aa kəne. Ama wure kede, ala faa cəfdamakwar ta mezəley ḥga Bay Mahura Yesu, ala faa cəfdamakwar ta mevel pal amba ka səpam menjey maaya ma mbafar a Gazlavay ma fəna ma fəna.

² Ala taa sərkadamakwar la da ray cek hay ḥga key, maja ara Bay Mahura Yesu ma pandar ḥgaa sərkada. Ka sərmara cek hay masa ala maa sərkadamakwara ha, ba diya?

³ Gazlavay a wudey na, ka təram ndəhay manjar mebərey, ka da lam vaw saw ba.

⁴ Maaya na, kwa waawa da wuzlah akwar a səra ḥga njey maaya maaya ta ḥngwas anja anda Gazlavay ma wudey, amba ndəhay aa guzlam maaya ba da ray menjey akwar ba.

⁵ Ka da səpam ḥga key cek malamba ba. Ma kam cek anda ḥngene na, ara ndəhay ma sərmara Gazlavay ba.

⁶ Da ray Mey a kede na, ndaw a da kar cek maaya ba a məlmaha ba, a da bata ba səlak, maja Bay aləkwa Mahura a da sərdata banay ta ndəhay ma kam cek malamba anda ḥngene. Ala ta kətmakwar la zleezle da ray cek aha.

⁷ Yaw, Gazlavay ta zəlndakwar ḥga key cek hay malamba daa ba, ama a zəlndakwar na, amba ya tərkwa ndəhay maaya fa Mey anja.

⁸ Ndaw ma rəsa Mey a kede na, a rəsey ḥngene na, ndaw ba, ama a rəsey Gazlavay ma vəlkwar Mesəfnəy anja. Mesəfnəy anja ha na, maaya, manjar mebərey.

⁹ Akwar fa wudam vaw da wuzlah akwar. Da ray ḥngene, ala fa da wuzlalamakwar da ray mewudey-vaw na, daa saba, maja Bay Gazlavay taa sərkadakwar cay ḥga wudey vaw da wuzlah akwar.

¹⁰ Fara fara, akwar fa wudam vaw da wuzlah akwar, akwar fa wudmata ndəhay ḥga Yesu tabiya masa daa hwayak ḥga Masadəwan. Məlma ala hay daa mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu, ya kamakwar ambahw amba ka wudam vaw ma fəna ma fəna saya.

¹¹ Asaya, kam gədaŋ amba ka njam daa zazay, amba kwa waawa a nəkey dey fa sləra masa fa Mey anja, amba kwa

waawa a zəmey cek si ta fa mawurbay aŋga, anda ala ma kətmakwar zleezle.

¹² Da akwar fa kamara kene na, ndəhay ma təba mey ŋga Yesu ba a namakwar ray la. Asaya, akwar fa da rəkam cek fa ndəhay daa ba.

Mey da ray pas masa Bay Mahura Yesu ma da vəhwā

¹³ Məlma ala hay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu, ya wudam ka sərmara cek ma da key da ray ndəhay ŋga Yesu maməctakaya amba ka təwam anda ndəhay mekele ba. Ndəhay mekele he na, fa pam lenjesl ŋga hətey heter ŋga njey ta Yesu ŋga sərmataw daa ba.

¹⁴ Ya sərkwa Yesu ta məcəy sem, fa dəba ha, ta sləkdawa sem daa meməcəy. Da ray ŋgene, sərmara fara fara ndəhay ŋga Yesu maməctakaya na, Gazlavay a sləkdfadatərwa la daa meməcəy amba a njam ta Yesu a.

¹⁵ Mey masa ala ma daa guzlmakwar wure kede na, ara mey masa Bay Mahura Yesu maa sərkadatara a ndəhay. Mey a, a ləvey, ta pas masa Yesu ma da vəhwā a bəla na, aləkwa masa ta dey da bəla kede, aləkwa fa da nakwa teesed da ray ndəhay maməctakaya ŋga cey ray ta aŋga daa ba.

¹⁶ Anda meləvey, ta pas ŋgene, Gazlavay aa guzlwa la ta gədaŋ. Maslaŋ aŋga mahura a wudey la ta gədaŋ, dəy ŋga taalam ŋga Gazlavay a cənwa la. Fa dəba ha, Bay aləkwa Mahura Yesu ta ray aŋga, a pawa salay da vad. Ndəhay aŋga hay maməctakaya na, a sləkdfamawa la daa meməcəy teesed,

¹⁷ fa dəba ha, aləkwa masa ta dey na, Gazlavay a həlndakwar la ta ndəhay maməctakaya heyey aa mekwtenē, amba ya cakwa ray ta Yesu daa memed da vad. Anda kede, ya da njakwa ŋga sərmataw ta Bay aləkwa Mahura Yesu.

¹⁸ Maja ŋgene, dəkam mevel da wuzlah akwar ta mey a kede.

5

Ma da dīyey vaw ŋga səkwey Yesu ma da vəhwā na, kwara?

¹ Məlma ala hay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu, mey da ray pas masa Yesu ma da vəhwā na, ala fa da wuzlalamakwar da ray a daa ba,

4:11 4.11 2.9; Ef 4.28; 2Tes 3.10, 12 **4:12 4.12** 1Kwr 5.12-13; Kwa 4.5 **4:13**

4.13 1Kwr 15.18-19; Ef 2.12 **4:13 4.13-17** 5.1-2; 1Kwr 15.51-52 **4:14 4.14**

Rm 14.9; 1Kwr 15.3-4, 12, 20 **4:15 4.15** 1Kwr 7.10, 25 **4:16 4.16** 1Kwr 15.23

4:17 4.17 Jaŋ 12.26; Rm 5.17; Fəl 3.20

² maja akwar ta ray akwar, ka sərmara pas masa Yesu ma da vəhwa na, a sərey ba, anja anda pas masa ndaw-mayal ma da mbəzey a way ndaw ta tavadf ma sərey ba.

³ Da masa ndəhay fa ləvam: «Ala daa zazay, cek ma da hətfandar daa ba» na, ŋgene, banay a da sawa a ray ata dərfafay anda hwad ma car ŋgada ŋgwas ma da yawa. Ndəhay ma wulkam anda ŋgene na, fa da ləham daa ba səlak.

⁴ Ama, akwar, məlma ala hay daa mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu na, akwar ndəhay masa ma njam daa ləvanj ba. Da ray ŋgene, pas masa Yesu ma da vəhwa na, fa da hətfakwar dərfafay anda ndaw-mayal ma hətfey ndaw na, daa ba.

⁵ Akwar tabiya na, ndəhay ma njam daa slam-mewedey, ma səkwmara pas ŋga Yesu ma da vəhwa. Aləkwa ndəhay ma njam daa ləvanj ba, asaya, aləkwa ndəhay ŋga tavadf ba.

⁶ Maja ŋgene, ya da njakwa anda ndəhay mekele ba. Ya da nakwa dar ba, ama njakwa ta mewey vaw, asaya, pakwa lenjesl fa ray aləkwa.

⁷ Ndəhay a nam na, ta tavad. Ndəhay a sam wuzam, a wam na, ta tavad may.

⁸ Ama aləkwa na, ndəhay ma səkwmara pas ŋga Yesu ma da vəhwa. Da ray ŋgene, pakwa lenjesl fa ray aləkwa. Njakwa mandaw mandaw daa metəbey-mey ŋga Yesu, asaya, wudkwa vaw da wuzlah aləkwa. Menjey anda kede na, ara anda ndaw ma bərda dadak anja ta zana ŋga bərey ŋga key vəram. Pakwa lenjesl fa meləhey masa aləkwa ma hətkwa ta fa Yesu. Mepey lenjesl fa meləhey a na, ara anda ndaw ma pey jikwew ŋga bərey ŋgadaa vəram.

⁹ Yaw, Gazlavay a walandakwar na, amba a sərdandakwar banay ba. Ama a walandakwar amba a ləhdandakwar ta fa Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste.

¹⁰ Yesu Kəriste he ta məcey la maja aləkwa amba ya njakwa daa slam a ta anja. Pas masa aa ma da vəhwa, kwa aləkwa ta dey, kwa aləkwa maməctakaya na, ya njakwa la daa slam a ta anja.

¹¹ Da ray ŋgene, vəlam gədanj da wuzlah akwar, jənam vaw da wuzlah akwar ŋga təbey mey ŋga Yesu ma fəna ma fəna anda akwar ma kamara wure kede.

Mey ŋga madagway-dakw

5:2 5.2 1.2-3, 10; 2.19; 3.13; 5.23; Mt 24.36; Fəl 4.5; 2Tes 1.7, 10; 2.1-2; **anda pas masa ndaw-mayal ma sawa:** Mt 24.43; 2Pi 3.10; CWJ 3.3; 16.15 **5:3**
5.3 Jer 6.14-15; Mt 24.39 **5:5 5.5-8** Rm 13.11-12; Ef 5.8-9 **5:8 5.8** Ef 6.11-17
5:9 5.9 1.10; 2Tes 2.14 **5:10 5.10** 4.14; Rm 14.8-9

¹² Məlma ala hay daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu, ya kamakwar ambahw, namatar ray a ndəhay ma kam sləra ɳga Gazlavay da wuzlah akwar. Ata na, ara ndəhay masa Bay Mahura ma pata ɳga *bay-ray hay da wuzlah akwar, amba a kətmakwar ɳga səpey cəved anja.

¹³ Namatar ray maaya maaya, asaya, wudmata maja ata fa kam sləra ɳga Gazlavay. Njam ta zazay da wuzlah akwar.

¹⁴ Məlma ala hay daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu, ya kamakwar ambahw, kətmata masa-mayad' hay, vəlmatar gədən a ndəhay masa ta mandərzay daa dey, jənmata ndəhay masa-bəle daa mey ɳga Gazlavay. Bəsmata ndəhay tabiya.

¹⁵ Wam vaw! Da ndaw a kakwar cek maaya ba na, ka da kamar cek maaya ba kəne ba. Ama daa menjey akwar na, kam gədən mandaw mandaw amba ka kam cek hay maaya da wuzlah akwar, asaya, amba ka kam cek maaya ɳgada ndəhay tabiya.

¹⁶ Njam mandaw mandaw daa meesəmey.

¹⁷ Dəram dañgay a Gazlavay mandaw mandaw, ka da gəram ba.

¹⁸ Kamar suse a Gazlavay, kwa daa meeme cəpa, maja a wudey amba akwar ndəhay ɳga Yesu *Kəriste na, ka kamara kəne.

¹⁹ Ka da təkmara sləra ɳga *Mesəfnəy ɳga Gazlavay ba.

²⁰ Ka da rəsmara mey hay ɳga ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay ba.

²¹ Sañgalamata mey hay a maaya maaya dəagay. Da mey hay a, a samawa ta fa Gazlavay fara fara na, ɳgene, təbmara mey hay a, aa mevel akwar.

²² Ka da kam cek malamba ba səlak.

²³ Anja Gazlavay ta ray anja, ndaw ma njadata ndəhay daa zazay, ɳga ka amba ka təram ndəhay manjar mebərey, ɳga jəda mesəfnəy akwar, heter akwar, ta vaw akwar cəpa maaya maaya, amba ta pas masa Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ma da vəhwa na, a hətfakwar manjar mebərey.

²⁴ Gazlavay ma zəlkwar ɳga njey ta anja na, a ndəvda sləra ha la fara fara, maja cek masa anja ma ləvey a ka la na, a ka la.

²⁵ Məlma ala hay daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu, dəram dañgay a Gazlavay maja ala may.

²⁶ Camatar har maaya maaya a məlman̄ hay daa
mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu tabiya.

²⁷ Ya kakwar ambahw ta mezəley ɳga Bay Mahura,
janǵamara leeter kede fa mey ɳga ndəhay ɳga Yesu tabiya.

²⁸ Anja maaya ɳga Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ɳga
njey ta akwar.

**Leeter masa Pawl ma wuzlala
ŋga dey cew a
Tesalawnik hay
Mey da ray**

**Leeter masa Pawl ma wuzlala ŋga
dey cew a Tesalawnik hay**

Leeter e kede ara Pawl ma wuzlalatara a Tesalawnik hay. A wuzlalatara na, majा ndəhay daa Egəliz da Tesalawnik ta cəndamara mabara ŋga mey daa leeter ŋgeeme masa aa ma wuzlalatara na, daa ba.

Ndəhay faa sərkadamata ndəhay, a ləvam gweegwe Yesu a vəhwə. Ndəhay siya da Tesalawnik ma cəndamara meesərkey a na, a ləvam, da gweegwe Yesu a vəhwə na, kaa mekey sləra keme seme? Daa leeter ŋga dey cew kede na, ara mey hay masa Pawl maa guzldata cay daa leeter ŋgeeme.

A wudey kwa fa sərdamata banay ta ndəhay daa berney ŋga Tesalawnik na, si ndəhay a, a pamara Yesu Kəriste ŋga ndaw ata fara fara cənja (1.4-12).

Ta wuzda cek ma da key daa masa Yesu ma da vəhwə la maaya maaya (2.1-5). A ləvey, Yesu a da vəhwə na, si ndaw masa-həma a sawa la dəgəy, ndaw a, a təkta ndəhay ŋga namar ray a Gazlavay (2.3-4).

Pawl a wudey na, ndəhay a sərmara Gazlavay fa wudsta fara fara, asaya ta ləhdata sem majा ata ma təbmara Mey-maaya-mawiya, a kam cek ma mbafar a Gazlavay. Si a bəsmara banay majা Yesu Kəriste (2.13-3.5).

Pawl a kətata majа ata masa-mayad hay, a mbəzam aa mey masa mey ata da hwad a daa ba. Anda kede, Pawl a wudey a mbəddamara menjey ata maaya ba ha ŋgene (3.6-15).

Daa leeter e kede na, mey hay maakar daha ŋga vəley gədanj a ndəhay da ray mepəsey-mey (2.16-17; 3.5; 3.16)

Mecey-har

¹ Ara yah, Pawl, ma wuzlalakwara leeter kede. Ala ta ata Silas lej Timawte, ya camakwar har, akwar ndəhay daa Egəliz da Tesalawnik, akwar masa macəmkaya ta *Gazlavay Papa aləkwa lej ta Bay aləkwa Mahura *Yesu *Kəriste.

² Anja Papa alékwa, Bay Gazlavay, ta Bay alékwa Mahura Yesu Kériste ኃገና pøsmakwar mey, asaya, ኃገና njadamakwar daa zazay.

Pawl a vøltar gødaŋ a Tesalawnik hay ኃገና bøsmara banay

³ Mølma ala hay daa *mecømey-ray ኃገና ndøhay ኃገና Yesu, si ya kamar suse a Gazlavay mandaw mandaw maja akwar. Ara cek maaya amba ya kamar suse anda kede, maja akwar fa tøbmara mey ኃገና Yesu ma føna ma føna, asaya, maja akwar fa wudsam vaw da wuzlah akwar ma føna ma føna.

⁴ Maja ኃገና, da ala da wuzlah ndøhay mekele daa Egøliz hay ኃገና Gazlavay na, ala faa guzlam da ray akwar ta meesømey, maja kwa ndøhay fa sørdamakwar banay kwara kwara na, akwar fa bøsmara banay a, akwar fa tøbmara mey ኃገና Yesu *Kériste cøŋga.

⁵ Menjey akwar a ኃገና, fa wuzda Gazlavay na, ara ndaw ma da katar sariya a ndøhay tøde fa sløra ata. Ahaw, ara maja menjey akwar a ኃገና, Gazlavay ma da tørdakwar ኃገና ndøhay maaya ma da njam da wuzlah ndøhay masa anja fa wey da ray ata. Akwar fa bøsmara banay a na, maja.

⁶ Fara fara, Gazlavay na, fa key cek ta cøved e. Anda kede, Gazlavay a da sørdata banay ta ndøhay ma sørdamakwar banay may.

⁷ Akwar ndøhay masa fa søram banay wure kede kaa na, Gazlavay a da møskadakwar vaw, ala may køne. Gazlavay a da møskadandakwar vaw na, ta pas masa Bay alékwa Mahura Yesu ma da pawa salay da vad ta maslaŋ anja hay ma da wuzdamørwa gødaŋ anja.

⁸ A da sawa na, ta awaw magødkaya, a da sørdata banay ta ndøhay ma sørmarø Gazlavay ba len ta ndøhay ma tøbmara *Mey-maaya-mawiya da ray Bay alékwa Mahura Yesu ba.

⁹ A sørdata banay la, a daa zørdata ኃገና sørmataw, a da njadata døren ta Bay alékwa Mahura, asaya, døren ta slam anja menjey mewedey.

¹⁰ Cek hay a kede a da kam na, ta pas masa Bay alékwa Mahura Yesu ma da vøhwa. A da vøhwa amba ndøhay anja hay, a hølmamara maja sløra anja, asaya, amba ndøhay tabiya masa ma tøbmara mey anja a høslmar ray. Akwar may, akwar da wuzlah ndøhay a ኃገና, maja akwar ma tøbmara mey masa ala ma wuzdamakwara.

¹¹ Ara maja ኃገና, ala ma døram døngay mandaw mandaw a Gazlavay maja akwar. Ala faa cøfdamara

Gazlavay amba a tərdakwar ndəhay maaya təde ɳga hətey heter mendəvey ba masa aa ma zəlkwar maj. Ala faa cəfdamara amba a jənkwar ɳga key cek hay maaya tabiya masa akwar ma wudam ɳga kamara, asaya, amba a jənkwar daa sləra masa akwar ma kamara maj a kwar ma pamara ɳga ndaw akwar fara fara. Yaa cəfdamara ɳga jənkwar na, ta gədanj anja.

¹² Da ray ɳgene, ndəhay a da həlmamara Bay aləkwa Mahura Yesu maja akwar. Asaya, Bay aləkwa Mahura Yesu a da həslkwar ray may. Cek aha a da key na, maja mepəsey-mey ɳga Gazlavay aləkwa ta Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste aa da ray akwar.

2

Mey da ray cek ma da key teesed da ray Yesu ma da vəhwa

¹⁻² Məlma adaw hay daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu, ya wudey ɳgaa guzlkwar da ray pas masa Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste ma da vəhwa, asaya, da ray aləkwa ma da kuskwa fa mey anja. Ndəhay fa ləvam dər masa Bay Mahura ma da vəhwa heyey na, ta wuswa cay. Ama ya fa kakwar ambahw, ka da həbam ray maja ba. Kwa ndəhay a ləvam ara Gazlavay ma wuzdatara mey da ray dər a, kwa ndəhay ta wuzam mey la da ray a, ka da təbmara ba. Asaya, kwa ndaw a ləvey ta jaŋga la daa leeter masa ala ma wuzlalamara na, ka da təbmara mey a ba, ka da zluram ba.

³ Ka da vəlmar cəved kwa ɳgada waawa ɳga batakwar ba səlak. Dar a fa da wuswa daa ba aran, si ndəhay ga ma mbədmar dəba la a Gazlavay dəgəy, asaya, si ndaw masa-həma * a sawa la dəgəy, ndaw masa Gazlavay ma daa zədəda aa awaw.

⁴ Ndaw masa-həma ha, a da təkta ndəhay ɳga ney ray, kwa ɳgada Gazlavay, kwa ɳgada meeme cəpa. A da ləvey anja mahura da ray cek hay a tabiya. Anda kedə, a da mbəzey aa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay amba a njey aa slam maaya daa way a, a da ləvey anja na, Gazlavay.

⁵ Daa masa yah da wuzlah akwar heyey na, ya taa guzlkwar la da ray cek hay a, ba diya? Ka sərfadamara saba daw?

1:11 1.11 1Tes 1.2-3; 5.24 **2:1-2 2.1-2** 1Tes 4.15-17; 5.1-2 **2:1-2 2.2** 1Tm 1.10;

4.14 * 2:3 2.3 ndaw masa-həma: Ara Satan ba, ama ara masa-gəra mahura ɳga Kəriste. Nəka 1Jn 2.18, 22. **2:3 2.3** 1Tm 4.1; 1Jn 2.18 **2:4 2.4** Ez 28.2; Dan 11.36; CWJ 13.5-6

6 Wure kede, cek fa təka ndaw masa-həma ha ŋga sawa. Ka sərmara cek ma təka ha. Ndaw aha fa da wuzwa vaw wure kede na, daa ba aran, si pas a ma wuswa.

7 Fara fara, gədaŋ ŋga ndaw masa-həma ha na, fa həldata ndəhay ga ŋga kam cek hay malamba, ama gədaŋ a məbadakaya. Ndaw manjakaya ŋga təka gədaŋ a † na, daha. A da təka gədaŋ a haa ta pas masa anja manjakaya daa slam anja daa saba.

8 Fa dəba ha, ndaw masa-həma heyey a da wuzwa vaw dəba. Ama daa masa Bay Mahura Yesu ma da vəhwə daa mewedey anja na, a kəfa la vagay ta memed ma bawa da mey anja, aa zəfsda la kudap! ta gədaŋ anja.

9 Masa Yesu ma vəhwə a bəla daa ba aran kede na, ndaw masa-həma ma da sawa heyey na, a sawa la, a da key sləra ta gədaŋ ŋga *Satan, bay-malula. A da key maazlə hay mekele mekele, a da batata ndəhay ta fa maazlə hay leŋ ta fa cek hay ma rəzla ndaw.

10 A da sawa ŋga key cek hay malamba mekele mekele ŋga batata ndəhay ma daa zədəm. A daa zədəm na, maja ata ma təbmara mey masa fara fara ba, asaya, maja ata ma rəsmara mey a. Anja da ta təbmara mey masa fara fara ha la na, Gazlavay a ləhdata la.

11 Yaw, a təbmara mey masa fara fara ba, da ray ŋgene, Gazlavay a vəltar mewulkey maaya ba, amba a təbmam mey membərzley.

12 Da ray ŋgene, ndəhay ma təbmara mey masa fara fara ba, asaya, ma wudsam ŋga key cek hay malamba kalah na, sariya ŋga Gazlavay a təddata la.

*Mey da ray ndəhay masa Gazlavay ma walata ŋga ləhey
daa mebərey*

13 Akwar, məlma ala hay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu na, Bay aləkwa Mahura fa wudkwər kalah. Daa masa bəla ta ləmey daa ba aran na, Gazlavay ta walakwar sem ŋga ləhey daa mebərey. A ləhdakwar na, ta gədaŋ ŋga Mesəfnəy anja. Mesəfnəy a, a tərdakwar ŋga ndəhay ŋga Gazlavay ma kam cek ma mbafar a Gazlavay. A ləhdakwar maja akwar ma təbmara mey masa fara fara. Da ray ŋgene,

† **2:7** 2.7 Ndaw manjakaya ŋga təka gədaŋ a: Daa 2.6 Pawl a ləvey: «cek fa təka ndaw masa-həma ha.» Daa 2.7a ləvey ara ndaw ma təka. Pawl a wudey ŋga ləvey na, kwara? Ndəhay siya a wulkam ara bay mahura ŋga Rawma hay, da daa ba, ara mewey ŋga hwayak ŋga Rawm. Ndəhay mekele saya a wulkam ara Mesəfnəy ŋga Gazlavay, da daa ba, Egəliz. Ndəhay siya saya a wulkam ara Mey-maaya-mawiya maasərkadakaya ŋgada ndəhay tabiya daa ba aran ma təka (Mt 24.14). **2:8** 2.8 Iz 11.4; CWJ 19.15 **2:9** 2.9 Mt 24.24; CWJ 13.11-13

si ya kamar suse a Gazlavay mandaw mandaw majakwar.

¹⁴ Gazlavay a zəlkwar ḥga terey ndəhay anja hay na, ta fa *Mey-maaya-mawiya masa ala ma wuzdamakwara. A zəlkwar amba a həslkwar ray anda anja ma həslar ray a Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste.

¹⁵ Da ray ḥgene, akwar məlma ala hay, mey masa ala ma wuzdamakwara kwa ta mey gway, kwa ta daa leeter na, pamara mey a aa lenjesl akwar, təbmara ma fəna ma fəna.

¹⁶ Gazlavay, Papa aləkwa, a wudndakwar, aa fa dəkndakwar mevel mandaw mandaw, asaya, a ka amba ya pakwa lenjesl a ray cek maaya masa anja ma da vəldandakwara. A dəkndakwar mevel na, ta fa maaya anja. Asaya, a ka amba ya pakwa lenjesl a ray cek maaya ha na, ta fa maaya anja may. Anja Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ta ray anja, lenj Gazlavay Papa aləkwa

¹⁷ ḥga dəkmakwar mevel, ḥga vəlmakwar gədaŋ amba ka kam cek hay mandaw mandaw tabiya masa maaya, asaya, amba kaa guzlam mey masa maaya mandaw mandaw.

3

Pawl aa cəfdəy medərey-dan̄gay

¹ Məlma ala hay daa *mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu, wure kedə, ya wudsam ḥgaa guzlmakwar da ray cek mekele. Yaa cəfdəmamakwar ḥga dərey dan̄gay majakala, amba mey ḥga Bay Mahura Yesu a daw fa mey fa mey, kwa ndaw a gwa ḥga təka ba, asaya, amba ndəhay a təbmara mey a, aa həmdamara anda akwar may.

² Dəram dan̄gay majakala saya, amba Gazlavay a jədndar fa ndəhay malamba hay, majakala ndəhay ga fa təbmara mey ḥga Gazlavay daa ba.

³ Ya sərkwa Bay Mahura na, ara ndaw ma mbəkda ndaw anja ba. A da vəlkwar gədaŋ, asaya, a da jədkwar amba *Sataj a zlaŋgadədakwar ba.

⁴ Aləkwa macəmkaya ta Bay Mahura Yesu, anda kedə, ya sərmara fara fara akwar fa kamara cek masa ala maa sərkadamakwara, asaya, ka da kamara mandaw mandaw.

⁵ Anja Bay Mahura ḥga jənkwar amba ka sərmara Gazlavay fa wudkwar kalah, asaya, amba ka bəsmara banay anda *Kəriste ma bəsa.

Mey da ray mekey sləra

⁶ M  lma ala hay daa *mec  mey-ray   ga nd  hay   ga Yesu, yaa guzlmakwar ta mez  ley   ga Bay al  kwa Mahura Yesu *K  riste, ya l  vmakwar, nd  hay masa-mayad hay * masa daa mec  mey-ray   ga nd  hay   ga Yesu na, ka da c  mam ta ata ba. Masa-mayad hay a na, a t  bmara cek masa ala m  aa s  rkadamakwara ba.

⁷ Akwar ta ray akwar, ka s  rmara, maaya na, ka kam cek anda ala ma kamara. Daa masa ala da wuzlah akwar na, ala ta kam mayad daa ba,

⁸ ala maa c  fdam cek mez  mey fa ndaw   ga maaya daa ba. Sas  kar jak, ala ta kam sl  ra la ga, taa vad  , taa pas, amba ya njam fa har akwar ba.

⁹ Daa masa ala fa wuzdamakwara mey   ga Gazlavay na, ala ta c  ved   gaa c  fdamakwar cek mez  mey, ama ala taa c  fdamakwar daa ba. Ya kam sl  ra ta har ala na, amba yaa s  rkadamakwar   ga key sl  ra anda ala.

¹⁰ Masa ala da wuzlah akwar heyey na, ya taa guzlmakwar la, ya l  vam: «Ndaw ma wudey   ga key sl  ra ba na, ka da v  lmar cek mez  mey ba may.»

¹¹ Yaa guzlmakwar anda kede na, maja ya c  ndamara a l  vam, nd  hay siya da wuzlah akwar ata masa-mayad hay. A wudam   ga kam sl  ra ba, ama a mb  zam aa mey hay   ga nd  hay mekele masa mey ata da hwad a daa ba.

¹² S  kway   ga nd  hay anda   gene na, ala fa k  tmata ta mez  ley   ga Bay Mahura Yesu K  riste, ya l  vmatar: «Kam sl  ra ta c  ved e, amba ka z  mam cek ta fa mawurbay akwar.»

¹³ Akwar, m  lma ala hay na, kam cek maaya ta c  ved e c  nja, ka da g  ram ba.

¹⁴ Da ndaw da wuzlah akwar a t  ba mey masa ala ma wuzlalamara daa leeter kede ba na, wam vaw ta ndaw aha, ka da kam jam ta anja ba, amba hwaray a kar.

¹⁵ Ama ndaw a na, ka da pamara   ga masa-g  ra akwar ba, ama sas  kar jak, k  tmara anda m  lmakw akwar c  nja.

Mey   ga madagway-dakw

¹⁶ Bay Mahura na, ara ndaw ma njadata nd  hay daa zazay. Anja anja, ta ray anja,   ga njadakwar mandaw mandaw daa zazay, kwa daa cek hay wura wura tabiya. Anja Bay Mahura   ga njey ta akwar, akwar tabiya.

* **3:6 3.6** nd  hay masa-mayad hay: Ara nd  hay masa ma kam sl  ra ba, maja ata masa-mayad fara fara, da daa ba, ara nd  hay masa ray ata fa h  bey da ray mav  hwa   ga Yesu gweegwe cay. **3:6 3.6** 3.12; 1Tes 5.14 **3:8 3.8** 1Tes 2.9 **3:9 3.9** SNM 18.3; 1Tes 1.6; **aa c  fdamakwar cek mez  mey:** 1Kwr 9.4 **3:10 3.10** 1Tes 4.11 **3:11 3.11** 1Tm 5.13 **3:12 3.12** Ef 4.28 **3:13 3.13** Gal 6.9 **3:14 3.14** 1Kwr 5.9, 11 **3:15 3.15** Mt 18.15-17; 1Tes 5.14 **3:16 3.16** 2Kwr 13.11

17 Ara yah, Pawl, ta har adaw, ma wuzlalakwara mecey-har a kede. Ya wuzlala mezəley adaw ta har adaw daa mendəvey ḥga leeter adaw hay tabiya anda kede amba ka sərmara ara yah ma wuzlala ta har adaw.

*18 Anja maaya ḥga Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste ḥga njey ta akwar ndav.*

**Leeter masa Pawl ma wuzlala
ŋgeeme a
Timawte
Mey da ray**

**Leeter masa Pawl ma wuzlala
ŋgeeme a Timawte**

Leeter e kede ara Pawl ma wuzlala ŋgada Timawte. Timawte na, ara bəzey ŋga ndaw Gerek. Mamaha na, ara ŋgwas ma təba mey ŋga Yesu, ara dam Jəwif ma yey ta yey. Pawl a səram vaw ta Timawte na, daa mepəkey anja ŋga dey cew (SNM 16.1-3). Maa sərkada Timawte ŋga wuzey mey ŋga Gazlavay na, ara Pawl. Ara maja ŋgene, anja anda bəzey da hwad anja. Pawl ta vəlar sləra la ga mekele mekele a Timawte, ta slərda la a Tesalawnik lej a Kwarinti. A pa ŋga bay-ray ŋga Egəliz hay.

Masa ata ma pəskamərwa Pawl la ŋgeeme daa fərsene na, ta', a daw a wuzey mey ŋga Gazlavay cənja. A wuzlalara leeter a Timawte na, masa anja daa hwayak ŋga Masadəwan. Daa leeter e na, Pawl a kəta Timawte da ray mekey sləra daa Egəliz ŋga Yesu.

Pawl a wuzlalar leeter a Timawte na, dey cew. Daa masa ŋgeeme kede na, a kətata ndəhay daa mecəmey-ray ŋga Yesu, a kətata bay-ray hay (3.1-13). Asaya, a kəta Timawte he, a ləvar ŋga njey ndaw ma ka sləra ŋga Yesu Kəriste maaya. A ləvar ŋga nəkey dey fa ndəhay daa mecəmey-ray hay ŋga Yesu.

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele daha ŋga vəley gədaŋ a ndəhay:

Medərey-dan̄gay (2.1-8)

Metəbey mey ŋga Yesu na, a fəna mesəpey zleley (6.6-10)
Mesəpey ŋga key cek maaya (6.11-12)

Mecey-har

¹ Ara yah Pawl ma wuzlalakawa leeter kede, yah, *ndaw-meslərey ŋga *Yesu *Kəriste. Ara *Gazlavay ndaw ma ləhdandakwar, ta Yesu Kəriste ndaw masa aləkwa ma pakwa lenjesl aləkwa a ray a, ma pamaya ŋga ndaw-meslərey.

1:1 1.1 ndaw-meslərey: 2.7; **ndaw na ləhdandakwar:** Tit 3.4; **aləkwa ma pakwa lenjesl:** Kwa 1.26-27

2 Ya wuzlala na, ḥgada kah, Timawte, ndaw masa ma t̄rey sem ḥga b̄z ad̄aw fara fara, maja kah ma t̄ba mey ḥga Yesu K̄riste masa yah ma wuzdakawa.

Anja Gazlavay, Papa al̄ekwa ta Yesu K̄riste, Bay al̄ekwa ḥga p̄esmaka mey, ḥga s̄erfamaka dey-ceceh, asaya, ḥga njadamaka daa zazay.

Mey da ray nd̄ehay maa s̄erkadam nd̄ehay ta memb̄erzley

3 Daa masa ya fa da daw aa hwayak ḥga Masad̄ewan na, ya ta l̄evka la ḥga njey daa berney ḥga Efez. Anda kede, ya wudsey ka njey fetede c̄n̄ga amba ka t̄ekta nd̄ehay maa s̄erkadam nd̄ehay ta memb̄erzley.

4 Si nd̄ehay a, a mb̄okdamara ḥga h̄b̄ey ray da ray mamba hay saw ta da ray mez̄oley hay ḥga papān ḥga papa ata hay zleelze ma ḡorey ndaw ḥga tede ḥgene. Mey hay a ḥgene na, fa handawa yawa ga, fa da j̄enta ḥga s̄orey cek masa Gazlavay ma wudsey ḥga ka ḥga l̄hey nd̄ehay na, daa ba. Ya s̄erkwa cek aha na, maja al̄ekwa ma t̄bkwa mey ḥga Gazlavay.

5 Yaa c̄efdaka ḥga t̄ekta nd̄ehay a ḥgene na, maja ya wudsey nd̄ehay a ḥga wudam vaw da wuzlah ata. Anda mel̄vey, si a njam ta mevel maaya, a kam cek maaya, asaya, a t̄bmara mey ḥga Gazlavay fara fara.

6 Nd̄ehay siya ta zlaŋgad̄am sem daa c̄oved̄ maaya. Ata fa kam yawa da ray mey hay saw k̄one.

7 A wudam ḥgaa s̄erkadamatara *kwakwas ḥga Mawiz a nd̄ehay. Aa s̄erkadamatara ha na, anda nd̄ehay ma s̄era cek, ama ata ta ray ata, a c̄endamara mey masa ata ma wuzdamatara ha ba.

Kwakwas ḥga Mawiz mapakaya na, ḥgada wa hay wa?

8 Ya s̄erkwa da al̄ekwa fa s̄epkwa *kwakwas ḥga Mawiz fara fara na, kwakwas a, aa maaya.

9 S̄ermara, nd̄ehay maaya fa mey ḥga Gazlavay na, kwakwas a ara ḥgada ata ba. Ama, kwakwas a na, ara ḥgada nd̄ehay ma c̄enmar mey a Gazlavay ba, ḥgada nd̄ehay ma c̄enam mey ba, ḥgada nd̄ehay masa-maagway, ḥgada nd̄ehay ta meb̄orey, ḥgada nd̄ehay ma namar ray ba, ta ḥgada nd̄ehay maa saŋḡoram da ray c̄oved̄ ḥga Gazlavay. Asaya, kwakwas a na, ara ḥgada nd̄ehay ma

1:2 1.2 Timawte: 1Kwr 4.17; **b̄z ad̄aw:** 1Kwr 4.15; 1Tes 2.11; Tit 1.4 **1:3 1.3**
Efez: SNM 20.1; **nd̄ehay maa s̄erkadam nd̄ehay ta memb̄erzley:** 4.1-10;
6.3-5, 20-21; 2Tm 2.16-18, 23-26; Tit 1.10-16; 3.9-11 **1:4 1.4** 4.7; 6.20; 2Tm 2.16,
23; 4.4; Tit 1.14 **1:5 1.5** 1.14, 19; 2.15; 4.12; Rm 12.9; 13.10; 1Kwr 8.1; Gal 6.10;
2Tm 1.3, 13; 3.10; Tit 1.15 **1:6 1.6** 1.4; 6.4, 20; Tit 1.10 **1:8 1.8** Rm 7.12, 16

kədmata papa ata hay, da daa ba, ma kədmata mama ata hay vagay, ta ŋgada ndəhay ma kədəm saw kəne.

¹⁰ ŋgada ndəhay ma lam vaw saw, ta ŋgada zel hay ma lam vaw ta zel cəla ta ŋgada ŋgusay ma lam vaw ta ŋgwas cəla, lej ŋgada ndəhay ma hədkadam ndəhay ŋga beke. Kwakwas a saya na, ara ŋgada ndəhay ma mbərzlam, ta ŋgada ndəhay ma mbađam saw kəne. Yaw, anda kede kwakwas a na, ara ŋgada kwa waawa ma key cek maaya ba wura wura cəpa, masa wal ta meesərkedey aləkwa masa maaya.

¹¹ Meesərkedey aləkwa ha na, aa daa *Mey-maaya-mawiya. Mey-maaya-mawiya ha na, a wuzdandakwara Gazlavay aa ta gədaŋ, aa daa wiya mandaw mandaw. Ara anja ma vəldiwa Mey-maaya-mawiya ha amba ya wuzdatara a ndəhay.

Pawl a kar suse a Yesu Kəriste

¹² Ya fa kar suse a Yesu *Kəriste, Bay aləkwa Mahura. Ya fa kar suse majaa a wulkey yah na, yah təde ŋga ka sləra anja. Da ray ŋgene, ta paya la ŋga ndaw ma ka sləra anja. Ara anja ma vəlyā gədaŋ ŋga ka sləra anja ha.

¹³ Zleezle na, ya faa guzley mey maaya ba da ray anja, ya fa sərdata banay ta ndəhay anja hay, ya fa key həma a ray ndəhay anja hay a. Ama anja na, ta sərfaya dey-ceceh la, majaa a səra cek hay masa yah ma kata na, a key ya səra ba. Ya səra ba na, majaa yah ma təba mey anja daa ba aran.

¹⁴ Bay aləkwa Mahura ta pəsya mey la ga. A vəlyā gədaŋ amba ya təba mey anja, asaya, amba ya wudta ndəhay.

¹⁵ Mey masa yah ma daa guzlda kaa na, ara mey masa fara fara. Maaya na, ndəhay cəpa a təbmara mey a ta mevel pal. Ya fa ləvkwar, Yesu Kəriste na, ta sawa la a bəla amba a ləhdata ndəhay daa mebərey. Ndaw ma fənta ndəhay ta mekey mebərey na, ara yah.

¹⁶ Fara fara yah, ndaw ma fənta ndəhay ta mekey mebərey, ama Yesu Kəriste ta sərfaya dey-ceceh la cənja. A ka kəne na, amba a wuzdatara a ndəhay, anja ndaw meekwed-mey fara fara. A wuzdatara anda kede na, ŋga vəltar gədaŋ a ndəhay ma da təbmara mey anja, amba a hətam heter mendəvey ba.

¹⁷ Anja Bay Gazlavay ŋga zəma bay anja ŋga sərmataw. Ara ndaw masa ta dey, a məcəy ba səlak.

Ndaw a gwa ŋga hətar ta dey ba.

1:9 1.9-10 Gal 5.19-21 **1:10 1.10** 4.6; 6.3; 2Tm 1.13; 2.2, 15; 3.14; 4.2-3; Tit 1.9;

2.1, 7-8 **1:11 1.11** 1Tes 2.4 **1:12 1.12** Gal 1.15-16 **1:12 1.12-17** 2.7 **1:13**

1.13 SNM 8.3; 9.1-5; 1Kwr 15.9; Gal 1.13 **1:14 1.14** 1.5; 1Kwr 15.10 **1:15**

1.15 Lk 15.2; 19.10; Rm 5.8 **1:16 1.16** Ef 3.7-9; Kwa 1.25

Anja na, Gazlavay pal.
 Anja ndəhay ḥga həslmar ray,
 ḥga həlmamara ḥga sərmataw. *Amen.

Pawl a vəlar gədaŋ a Timawte

18 Timawte, bəz adaw, ya mbəkdakawa mey keđe a har akah. Mey a na, aa letek ta mey masa ndəhay ma təla mey ḥga Gazlavay maa guzlam da ray sləra masa kah ma da ka. Sərfadərwa mey ata ha, amba ka hətəy gədaŋ ḥga key sləra maaya maaya.

19 Anda keđe, ya wudey ka ka sləra ha ta mevel maaya, asaya, ka pa Gazlavay ḥga ndaw akah fara fara. Ndəhay siya hay a wudam ḥga kamara kene ba. Maja ḥgene, fa pamara Gazlavay ḥga ndaw ata fara fara daa saba.

20 Ata Himene ta Alekzandəre na, ata da wuzlah ndəhay a may. Ya ta vəldata sem a har *Sataŋ*, bay-malula, amba a pam lenjesl, aa guzlam mey maaya ba da ray Gazlavay saba.

2

Mey da ray menjey daa mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu

1 Cek ḥgeeme, masa yah ma wudey ḥga ləvey na, ndəhay ḥga dərmər dan̄gay a Gazlavay ḥga cacəfdəfamar cek, ḥga kamar ambahw, asaya, ḥga kamar suse maja ndəhay tabiya.

2 Maaya na, a dəram dan̄gay a Gazlavay maja bay hay, ta mahura hay tabiya ma wa hwayak hay, amba ya sərkwa banay ba, ya njakwa ta zazay. Da ray ḥgene, ya nakwa ray a Gazlavay, asaya, ya njakwa ta mekey cek maaya.

3 Medərey-dan̄gay a na, ara cek maaya ma mbafar a Gazlavay, ndaw ma ləhdandakwar.

4 A mbafar na, maja a wudey ndəhay cəpa ḥga ləham, asaya, a wudey ndəhay cəpa a sərmara mey masa fara fara.

5 Mey a keđe aa ḥgada ndəhay tabiya.
 Fara fara Gazlavay na, aa pal gway.

Ma cəma ndaw-magədaŋ ta Gazlavay na, ndaw pal.
 Ndaw a na, ara Yesu Kəriste.

6 Ta sawa la, ta vəlda heter anja la ḥga ləhey ndəhay tabiya daa mebərey. Ta ka la anda keđe ta pas masa Gazlavay ma

1:17 1.17 Rm 16.27 **1:18 1.18** 4.14; 6.12; 1Kwr 9.24-25; 2Tm 4.7-8; Jud 3 **1:19**

1.19 1.5 * **1:20 1.20** a har Sataŋ: Ndəhay a wulkam Pawl a wufey ḥga ləvey: «Ya ta bəlta ata Himene ta Alekzandəre sem daa mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu.» Nəka 1Kwr 5.13. **1:20 1.20** Himene: 2Tm 2.17; **Alekzandəre:** 2Tm 4.14; **Sataŋ:** 1Kwr 5.5 **2:1 2.1** Ef 6.18-19; Fəl 4.6 **2:2 2.2** Es 6.10 **2:3 2.3** Tit 3.4 **2:4 2.4** Ez 18.23; 2Tm 2.25-26; 2Pi 3.9 **2:5 2.5** Mew 6.4-5; 1Kwr 8.6; Rm 3.29-30; 10.12-13

wudey, amba a wuzdatara fara fara Bay Gazlavay a wudey ḥga lēhdata ndəhay tabiya.

⁷ Bay Gazlavay ta paya la ḥga maslaŋ anja, ta ḥga ndaw anja meslerey. A slərdiwa na, ḥga wuzdatara mey masa fara fara a ndəhay masa *Jewif hay ba hay, amba a təbmara. Yaa guzlkwar kede na, fara fara, ya mbərzley ba.

⁸ Yaw, ya wudey na, zel hay ḥga dərmar dangay a Gazlavay kwa daa wura daa wura. Daa medərey-dangay a na, ḥga banjadamata har ata hay a vad ta mevel maaya, ta mecey-mevel ba, ta metərey-vaw ba.

⁹ Ya wudey na, ḥgusay may a da pam zana ḥga zlepey ba, a da pam zana ma kədstar dey a ndəhay ba. A da tərəfamata ray ata hay ḥga zlepey ba. Daŋgwa hay ta bersle hay, leŋ zana hay masa dala kalah ma həckey ba na, a da pamara ba.

¹⁰ Ama ḥga wuzdamərwa membey ata ta fa sləra maaya masa ata ma kamara. Yaw, ḥgusay ma ləvam fa namar ray a Gazlavay na, si a kamara kəne.

¹¹ Daa meesərkey daa way ḥga Gazlavay na, si ḥgusay a njam teete, a jəkam sləmay ta meney ray fa ndaw maa sərkadata.

¹² Ya vəltar cəved a ḥgusay ḥgaa sərkadamata zel hay ba. A da lam ray da ray zel hay ba, ama si a njam teete.

¹³ Ya ləvey anda kede, maja Bay Gazlavay a ləmwa teesed na, zel, mezəley *Adam. Fa dəba ha, a ləmwa ḥgwas, mezəley *Ev.

¹⁴ Asaya, *Sataŋ, bay-malula, ta bata Adam ḥga key mebərey na, daa ba, ama a betey na, ḥgwas. Anda kede, ara ḥgwas ma cənar mey a Gazlavay ba.

¹⁵ Kwa ta ḥgene he cəpa, ḥgusay a ləham la ta fa mayawa bəza hay, ama a da ləham na, si ata fa təbmara mey ḥga Gazlavay mandaw mandaw, fa wudam vaw, a njam maaya fa mey ḥga Gazlavay, asaya, a zlapam ba.

3

Bay-ray hay ḥga ndəhay daa Egəliz na, wa hay wa?

¹ Ehe, mey masa yah ma daa guzlda kaa na, ara mey masa fara fara. Ndaw ma wudey ḥga key *bay-ray ḥga ndəhay daa Egəliz na, a key ḥgene, a səpey ḥga key sləra masa maaya.

2:6 2.6 Mk 10.45; 2Kwr 5.15; Gal 1.4; Tit 2.14; 1Jn 3.16; **pas masa Gazlavay ma wudey:** Gal 4.4; Tit 1.3 **2:7 2.7** ndaw-meslerey: 1.11-17; Gal 1.1; 2.7-8; Ef 3.7; 2Tm 1.11 **2:8 2.8** 1Pi 3.7 **2:9 2.9** 1Pi 3.3-5 **2:10 2.10** 5.10 **2:11 2.11-12** 1Kwr 14.34 **2:13 2.13** MC 2.7, 21-22; 1Kwr 11.8-9 **2:14 2.14** MC 3.1-6, 13; 2Kwr 11.3

² Yaw, ንga key bay-ray na, si ndaw maaya masa ndəhay faa guzlam mey maaya ba da ray a daa ba, si ndaw masa ta ንgwas pal. Ndaw a, a da wey ba. A da key cek hay saw ba. A wey vaw fa ray anja, menjey anja, aa maaya fa dey ንga ndəhay. A təbey melak hay a way anja. A gwa ንgaa sərkadata ndəhay maaya maaya.

³ Ara ndaw ma vəlda ray anja ንgada wuzam ba, ndaw ma kədəy vaw ba, ama ndaw meekwed-mey, ma wudey Mey ba, ma səpey dala kalah ba.

⁴ Si a kərza way anja maaya maaya, amba bəz anja hay a cənmar mey ta meney ray mandaw mandaw.

⁵ Ya ləvey anda kede na, maja da ndaw a səra ma kərza way anja ba na, a da key bay-ray ንga ndəhay daa Egəliz na, kwara?

⁶ ንga key bay-ray na, ka da pam ndaw ma təba mey ንga Yesu təlam ba. Da kaa tədə, a da zlepəy * kwa, fa dəba ha, Bay Gazlavay a da kar sariya anda aa ma kar sariya a Satan.

⁷ Asaya, ndaw aha na, si ndəhay ma təba mey ንga Yesu ba faa həmdamara may. Anda kede, fa da rəsmara daa ba, asaya, ndaw aha fa da kəzley aa gadan ንga *Satan daa ba may.

Ma jəna ndəhay daa Egəliz na, wa hay wa?

⁸ Ndəhay ma jəna ndəhay daa Egəliz na, si ndəhay maaya ta lenjesl. Si aa guzlam ta cəved e, a daa guzlam ta neneh cew cew ba. A da sam wuzam ga ba, a da səpam dala ta cəved malamba ba.

⁹ Si a təbmara mey fara fara masa Gazlavay ma wuzdan-dakwara, a kərzamara mey a ta mevel maaya.

¹⁰ ንga pey ndəhay ma jəna ndəhay daa Egəliz na, si ka sangalamata la cfagay. Da cek maaya ba fa ata daa ba na, ka pamata ንga ndəhay ma jəna ndəhay daa Egəliz.

¹¹ ንgwas ata hay may †, si a pam lenjesl kəne. A daa guzlam mey saw a ray ndəhay ba, a da wam ba, ama si a kam cek hay maaya maaya ta cəved e.

¹² Ndaw ma jəna ndəhay daa Egəliz na, si ndaw masa ta ንgwas pal. Si a kərzata bəz anja hay ta ndəhay da way anja hay maaya maaya.

¹³ Da ndəhay ma jəna ndəhay daa Egəliz fa kamara sləra ata maaya maaya na, ndəhay a həslmatar ray la. Asaya, a hətam gədan la ga, maja ata fa pamara Yesu *Kəriste ንga ndaw ata fara fara.

3:2 3.2-7 Tit 1.6-9; 1Pi 5.1-4 **3:3 3.3** 2Tm 2.24 * **3:6 3.6** a da zlepəy: A wudey a ləvey: «A da galey ray». **3:7 3.7** 2Kwr 8.21; SNM 6.3 † **3:11 3.11** ንgwas ata hay may: Ta mey Gərek a gwa a cəney may «Iğusay ma jəna ndəhay daa Egəliz». **3:11 3.11** Tit 2.3

Mey da ray mey fara fara masa Bay Gazlavay ma wuzdérwa a ndəhay

¹⁴ Ya fa wulkey, menjey nekədsey fede, ya daw la fa kah, ama ya fa wuzlalakawa mey kede cəpa d'agay.

¹⁵ Da ya ta wusey gweegwe daa ba na, mey masa yah ma wuzlalakawa daa leeter kede na, ya wuzlalakawa amba ka səra, ndəhay ɳga Gazlavay a da njam na, kwara. Ndəhay aŋga hay a na, ara ndəhay daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu macəmkaya ta Gazlavay, ndaw masa aa daha ta dey ɳga sərmataw. Ndəhay daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu a, faa sərkadamata ndəhay ta mey masa fara fara da ray Gazlavay, fa lacam maaya da ray mey a.

¹⁶ Ahaw, fara fara, mey a masa aləkwa ma təbkwa na, aa mahura. Mey a zleelzle mafadakaya, ama Gazlavay ta wuzdérwa la a palah. Mey a fa ləvey:

Kəriste ta sawa la a bəla, a yawa aŋga ndaw-magədanj,
Mesəfnəy ɳga Gazlavay ta wuzdérwa la

aŋga na, ndaw maaya ma key cek ta cəved e.

*Maslaŋ hay ɳga Bay Gazlavay da vad
ta hətmar la ta dey ata.

Ndəhay ta wuzdamara mey da ray a la
a ndəhay daa səkway hay mekele mekele.

Ndəhay siya da bəla ta pamara la
ɳga ndaw ata fara fara.

Bay Gazlavay ta la sem a vad aa slam-mewedey.

4

Mey da ray ndəhay maa sərkadam ndəhay ta membərzley

¹ *Mesəfnəy ɳga Gazlavay ta kada la maaya maaya, a ləvey: ta pas masa bəla gweegwe a ndəvey na, ndəhay siya a mbəkdamara metəbey mey ɳga Yesu la. Ndəhay a ɳgene, a da cənmatar mey ɳgada mesəfnəy maaya ba hay ma bata ndəhay, a da təbmara meesərkedey ata masa ta membərzley.

² A da təbmara mey a na, ta mey ndəhay masa ta neneh cew maa guzlam si ta membərzley. Ndəhay ta neneh cew e, a sərmara ɳga wunkey cek maaya ta maaya ba saba. Ara anda lenjesl ata ta mbədəy sem.

³ A təkmata ndəhay ɳga ley ɳgwas. Asaya, a vəlam cəved a ndəhay ɳga zəmey cek hay mekele mekele ba. Ama Gazlavay a katərwa cek hay a ɳgene na, ɳga zəmey. Anda

kede, ndəhay ma təba mey anja ma sərmara mey masa fara fara na, ŋga zəmamara ta mekey suse a Gazlavay.

⁴Cek hay tabiya masa Gazlavay ma katerwa na, aa maaya. Cek ŋga mbəkey na, daa ba, ama ndəhay ŋga kamar suse a Gazlavay maja.

⁵ Fara fara, mey ŋga Gazlavay ta medərey-dəŋgay na, a tərdata cek hay a maaya fa mey ŋga Gazlavay.

Mey da ray ndaw ma ka sləra maaya ŋga Yesu Kəriste

⁶ Si kaa sərkadatara cek hay kede ŋgada məlmakw hay daa Egəliz. Da ka faa sərkadata na, kah ndaw ma ka sləra maaya ŋga Yesu *Kəriste. Ka fa hətey gədaŋ daa cəved ŋga Gazlavay maja mey anja masa kah ma təba, ta meesərkey maaya masa kah ma səpa.

⁷ Ama mamba hay saw na, a mbafar a Gazlavay ba, ka da jəkey sləmay fa vədfa ba. Daa menjey akah na, si ka key cek maaya mandaw mandaw, anda Gazlavay ma wudsey.

⁸ Da ndaw a hway amba vaw anja a pəskey na, ara cek ma jəna nekədsey. Ama da ndaw aha fa nar ray a Gazlavay na, ŋgene ara cek maaya ma fəna cek tabiya, maja a səra a da hətey heter mendəvey ba wure kede ta ŋgada fa mey.

⁹ Mey masa yah ma daa guzlda kaa na, ara mey masa fara fara. Maaya na, ndəhay cəpa a təbmara mey a ta mevel pal.

¹⁰ Fara fara, aləkwa fa sərkwa banay daa sləra, aləkwa fa kakwa gədaŋ daa sləra ha maja mewulkey aləkwa aa da ray Gazlavay, ndaw masa aa daha ta dey ŋga sərmataw. A gwa a ləhdata ndəhay cəpa ndav, ama a da ləhey fara fara na, ndəhay ma təbmara mey ŋga Kəriste.

¹¹ Ləvtar a ndəhay ŋga kamara cek hay a kede, sasərkadatara mandaw mandaw da ray a.

¹² Kwa anja kah gula dəgəy na, ndaw a da rəska ba. Ama ka sləra akah amba ndəhay ma təba mey ŋga Yesu Kəriste, a nəkam dey fa kah. Ka wuzdatara ta fa mey akah meeguzley, ta fa menjey akah, ta fa mewudsey-vaw akah, ta fa kah ma təba mey ŋga Yesu, leŋ ta fa kah ma səpa *mewey ŋga Gazlavay ta mevel pal.

¹³ Vəlda ray akah ŋga jenjey mey ŋga Gazlavay fa mey ŋga ndəhay mandaw mandaw. Vəltar gədaŋ, sasərkadatara haa kasl pas masa yah ma wusey fa kah. ¹⁴ Sərfada gədaŋ masa *Mesəfnəy ŋga Gazlavay ma vəldakawa. A vəldakawa gədaŋ a na, ta pas masa ndəhay ma təla mey ŋga Gazlavay maa guzlam da ray akah, ta *bay-ray hay

4:3 4.3 ŋga ley ŋgwas: 1Kwr 7.1; **cek mezəmey:** MC 9.3; Rm 14.2; Kwa 2.21; Heb 13.9; **mekey suse:** Rm 14.6; 1Kwr 10.30 **4:4 4.4** MC 1.31; SNM 10.15

4:6 4.6 1.10 **4:7 4.7** 1.4 **4:8 4.8** 6.6 **4:10 4.10** Tit 3.4 **4:12 4.12** 1.5;
Tit 2.7 **4:13 4.13** 2Tm 3.15-16

ŋga ndəhay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu ma pamaka har a ray heyey.

¹⁵ Kata cek hay a kede tabiya maaya maaya, vəlda ray akah ŋga ka sləra kede tabiya. Anda kede, ndəhay tabiya a da hətmaka, ka fa daw fa mey fa mey daa sləra akah.

¹⁶ Wey vaw fa ray akah, asaya, wey vaw fa mey masa kah maa sərkadatara a ndəhay, kata cek hay a kede mandaw mandaw. Da ka fa ka anda kede na, ka ləhda ray akah la, asaya, ka ləhdata ndəhay ma jəkfamaka sləmay la.

5

Mey da ray menjey ŋga Timawte da wuzlah ndəhay ŋga Yesu

¹ Da ndaw-maraw ta key cek maaya ba la na, ka daa bəcar taa bəcey ba, ama gwaguzlar ta dək-vaw anda ŋgada papakw. Kətata mezəle hay anda ara məlmakw hay.

² Gwaguzltar a madanjwas hay anda kaa guzley ŋgada mamakw. Kətata ŋgusay siya ta sabara hay, njey ta ata, ta mevel maaya anda dam-mamakw hay.

Mey da ray ŋgwas-vagay hay

³ Dəktar mevel a ŋgwas-vagay hay, jənta daa masa ndaw ŋga jənta daa ba səlak.

⁴ Da ŋgwas-vagay bəz anja hay mahura daha, da daa ba bəza hay ŋga bəz anja hay daha na, si bəza hay a, aa sərkam ŋga key cek anda Gazlavay ma wudey ŋgada ndəhay da way ata hay dəgəy, a nəkfamatar dey. Maaya na, a jənmata ndəhay da way ata masa ma gəlmata zleelze he. Da fa kamara kəne na, a mbafar a Gazlavay.

⁵ Ngwas-vagay manjakaya taava anja fara fara masa ndaw ŋga jəna daa ba na, mewulkey anja aa da ray Gazlavay. A dərar danjgay, a kar ambahw taa vad, taa pas amba a jəna.

⁶ Ama ŋgwas-vagay ma key cek saw masa ma mbafar gway na, kwa anja ta dey na, anja anda ndaw maməckaya.

⁷ Sasərkadatara mey a kede amba ndəhay aa guzlam mey maaya ba da ray ata ba.

⁸ Yaw, maaya na, ndaw ma təba mey ŋga Yesu a jənta ndəhay daa səkway anja. Teesed na, a jəney ndəhay da way anja hay dəgəy. Da a jənta ba na, a key ŋgene, a rəsa cəved ŋga Gazlavay. Anda kede, ta key cek maaya ba sem, a fəna ndaw masa ma təba mey ŋga Yesu ba.

⁹ Ka da wuzleley a wuzlah mezəley ŋga ŋgwas-vagay hay masa akwar ma jənmata na, si mezəley ŋga ŋgwas-vagay

masa mevey kwakwar maakwaw, da daa ba, ma fəna. Si ŋgwas aha na, zel e meməcey heyey pal gway, kwa ta ley mekele daa ba,

¹⁰ asaya, si ŋgwas masa ndəhay faa həmdamara sləra anja. Anda meləvey, ta gəlta bəz anja hay la maaya maaya, ndəhay ma samawa a way anja na, ta təbta la maaya maaya. Asaya, ta pərtara salay ŋga ndəhay ma təba mey ŋga Yesu la, ta jənta ndəhay ma səram banay la, ta key cek hay maaya la mekele mekele.

¹¹ Ama ŋgwas-vagay hay masa sebelej hay na, ka da wuzlalata mezəley ata hay ba, maja da kaa təde a da lam zel saya kwa. Da mezəley ata hay mawuzlalatakaya, ama da ta wudsam sem ŋga ley zel saya na, ŋgene a da mbəkdamara cəved ŋga *Kəriste.

¹² Anda kede, sariya a kərzata la, maja ata ma zləbmara mey masa ata ma jəwmara zleezle ŋga njey taava ata heyey sem ŋga key sləra ŋga Yesu.

¹³ Asaya, anja kwa ŋgwas-vagay hay masa sebelej hay ta lam zel hay daa ba, da ka ta wuzlalata mezəley ata hay la na, a da təram masa-mayad hay ŋga pəkey way ŋga ndəhay saw fa mey-mbew e, fa mey-mbew e. Ama cek maaya ba masa ma fəna saya na, a da təram masa baazlam hay, a ndəkwdamata ray ata hay aa mey ŋga ndəhay, aa guzlam da ray cek hay masa ata ta cəved ŋgaa guzley da ray a daa ba.

¹⁴ Ara maja ŋgene, ya wudsey na, ŋgwas-vagay hay masa sebelej hay na, si a lam zel, a yamawa bəza hay, a wam daa hejek ata hay, amba masa-gəra aləkwa hay a hətam mey ŋgaa guzley a ray aləkwa ba.

¹⁵ Yah ma ləvey anda kede na, maja ŋgwas-vagay hay sebelej hay mekele mekele ta mbəkdamara cəved maaya sem, ŋga səpey cəved ŋga *Satan.

¹⁶ Da ŋgwas-vagay hay daa səkway ŋga ŋgwas ma təba mey ŋga Yesu daha na, ŋgwas aha ŋga jənta. A da mbəkdata amba ndəhay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu a jənmata ba. Anda kede, ndəhay ŋga Yesu a da jənam na, ŋgwas-vagay hay masa kwa ndaw ŋga jənta daa ba səlak.

Mey da ray bay-ray hay daa Egəliz

¹⁷ *Bay-ray hay ma kam sləra maaya maaya daa Egəliz na, ata təde ŋga hətey mawurbay ŋga sləra ata da mey cew. Fara fara təde ŋga hətey mawurbay na, *bay-ray hay

ma kam gədaŋ ɳga wuzdamakwara mey ɳga Gazlavay ta ɳgaa sərkadamakwar.

¹⁸ Yaw, mey ɳga Gazlavay fa ləvey: «Daa masa sla fa key sləra da ley na, ka da par bebeŋ a mey ba.» Mey ɳga Gazlavay fa ləvey saya: «Ndaw ma ka sləra na, aa tədə ɳga hətey mawurbay ɳga sləra aŋga.»

¹⁹ Da ndaw a handaka mey maaya ba da ray bay-ray ɳga ndəhay daa Egəliz na, ka da təba ba. Ka da təba na, si ndəhay cew, da daa ba, maakar, ma kam sede la da ray mey a.

²⁰ Da ndaw a key mebərey na, mbədar ray fa mey ɳga ndəhay tabiya, amba ndəhay siya hay a kam mandərzay ɳga key mebərey.

²¹ Ya fa kaka ambahw fa mey ɳga Gazlavay, fa mey ɳga Yesu *Kəriste, ta fa mey ɳga maslaŋ hay ɳga Gazlavay da vad masa aa ma walata, təba mey a kedə. Daa sləra masa kah ma ka na, ka da weley ndəhay ta weley ba, wudta ndəhay tabiya letek.

²² Ka da wusey vaw ɳga pey har a ray ndaw amba a key sləra daa Egəliz ba, saŋgala la dəgəy, ka da mbəzda ray akah aa mebərey ɳga ndəhay ba. Anda kedə, jəda ray akah maaya maaya.

²³ Yaw, ka da sey yam daada ba, ama sey wuzam * nekədəy, amba hwad' ma caka mandaw mandaw ɳgene, a caka saba, vaw akah a key ɳgama.

²⁴ Mebərey ɳga ndəhay siya, kwa manjar ɳga seŋgeley na, ndəhay tabiya a sərmara. Ama mebərey ɳga ndəhay siya, ndəhay a da sərmara na, si ata ma saŋgalamata la dəgəy.

²⁵ Ara kəne may, cek masa ndaw ma ka maaya na, a bey ba. Kwa aa məbadakaya, nekədəy a na, a wuzwa la a palah.

6

Mey da ray beke hay

¹ Maaya na, beke hay cəpa a namatar ray ɳgada bay ata hay maaya maaya, amba ndəhay aa guzlam mey maaya ba da ray Gazlavay ba, asaya, amba aa guzlam mey maaya ba da ray mey masa aləkwa maa sərkadakwa ba.

² Beke hay siya na, bay ata hay fa təbmara mey ɳga Yesu. Anda kedə, ata cəpa məlməŋ hay ta bay ata hay a, daa mey ɳga Yesu. Ama beke hay a, da a namatar ray ba maja a

5:17 5.17 1Tes 5.12 **5:18 5.18** Mew 25.4; Lk 10.7; 1Kwr 9.9, 12-14 **5:19 5.19**

Mew 19.15; Mt 18.16; 2Kwr 13.1 **5:20 5.20** Gal 2.14; Ef 5.11 **5:22 5.22** 4.14

* **5:23 5.23** wuzam: Ara wuzam anda masa Mafaw hay ma samara ba, ama ara wuzam mekele masa Pawl ma wufey Timawte ɳga sa anda slalak. **6:1 6.1-2** Ef 6.5; Tit 2.9-10; Flm 8-20; 1Pi 2.18

ləvam ata məlmaŋ hay na, ŋgene maaya ba. Sasəkar jak, maaya na, a kamatar sləra ma fəna ma fəna. A kamatara sləra kəne na, majə bay ata hay masa ata ma jənmata daa sləra ha na, ara ndəhay ma təba mey ŋga Yesu masa Gazlavay ma wudta kalah.

Mey da ray meesərkey maaya ba ta da ray mesəpey zleley

Yaw, cek hay masa yah ma wuzdatakawa cəpa kede, si kaa sərkadatara a ndəhay, vəltar gədaŋ ŋga kamara kəne.

³ Ama ndəhay siya faa sərkadam mey mekele wal. A gəmam ŋga təbmara mey fara fara ŋga Yesu *Kəriste Bay aləkwa Mahura ba. Mey masa aləkwa maa sərkadakwa da ray menjey maaya ta Gazlavay na, a gəmam ŋga təbmara ba.

⁴ Ndəhay ŋgene a zlapam kalah, a səram cek ba, mewulkey ata maaya ba. A wufsam ŋga key yawa saw, ta ŋga tərey vaw kalah da ray mey hay. Cek hay masa ata ma kamata ŋgene na, a handawa səlen, metərey-vaw, ta mecədəy-vaw, len mewulkey maaya ba da ray ndəhay.

⁵ Ata fa təram vaw mandaw mandaw majə mewulkey ata maaya ba, a sərmara cek masa fara fara saba. A wulkam maaya ba, a ləvam mesəpey cəved ŋga Gazlavay na, ara cəved ŋga hətəy zleley.

⁶ Ahaw, mesəpey cəved ŋga Gazlavay na, ara zleley mahura, ama si ndaw ma səpa cəved e aa səmey da ray cek masa aa ma hətar da bəla, kwa aa ga daa ba.

⁷ Fara fara, ya yakurwa a bəla na, ta cek da har ba, ya da məckwa na, kəne may.

⁸ Anda kede, da aləkwa fa hətkwa cek ŋga zəmey ta zana ŋga kəzley fa vaw na, ŋgene mak.

⁹ Ndəhay ma səpam zleley na, bay-malula fa batata ŋga key mebərey, a tədam asi har anja anda cek ma kəzley aa gadaŋ. Ndəhay a, a səpam cek hay saw ma nəsa ndəhay, masa maa zəddata.

¹⁰ Mewudey dala kalah na, a handawa cek hay maaya ba tabiya. Ndəhay mekele a mbəkdəmara cəved ŋga Gazlavay majə ata fa səpam dala kalah, fa handamawa banay ta mewulkey kalah a ray ata.

Pawl a kəta Timawte

¹¹ Ama kah Timawte, ndaw ŋga Gazlavay, hway la dərenj ta cek hay maaya ba ŋgene tabiya. Maaya na, ka səpey ŋga key cek ta cəved e, ka njey ta Gazlavay mandaw mandaw, ka

6:3 6.3 1.10; Gal 1.6-9 **6:3 6.3-10** 1.3-7 **6:4 6.4** 1.4; 6.20; 2Tm 2.14 **6:5**

6.5 Jaŋ 10.12; SNM 20.33-34; 1Tes 2.5; Tit 1.11; 1Pi 2.14; 5.2 **6:6 6.6** 4.8; Fəl 4.11; Heb 13.5 **6:7 6.7** Jəw 1.21; Ekz 5.14 **6:8 6.8** MM 30.8-9

təba mey እga Yesu maaya maaya, ka wudta ndəhay tabiya, ka bəsa banay, ka tərey ndaw meekwed-mey.

¹² Key gədanj daa cəved እga Gazlavay amba ka hətey heter mendəvey ba masa Gazlavay ma zəlka maj. Ara anda kah ma wuzda fa mey እga ndəhay ga, kah ndaw ma təba Yesu *Kəriste sem.

¹³ Ehe, ya wuzdakawa mey kecə fa mey እga Gazlavay ma vəltar mesəfnay a cek hay tabiya, ta fa mey እga Yesu Kəriste ma key sede maaya maaya fa mey እga Bay *Pawns Pilat.

¹⁴ Ya fa ləvka, nar ray a mewey masa Gazlavay ma vəldakawa. Ka da zləba ba, daa menjey akah na, ndaw a da mbədkə ray ba, haa kasl pas masa Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ma da vəhwə.

¹⁵ A da vəhwə na, ta pas masa Gazlavay ma wudey. Bay Gazlavay na, anja pal ma wata cek hay tabiya, aa daa wiya mandaw mandaw.

Anja Bay Mahura da ray bay hay cəpa.

¹⁶ Anja pal, ndaw masa ta dey እga sərmataw, a məcəy ba. Anja na, manjakaya daa slam-mewedey. Mewedey anja kalah,

ndaw a gwa እga ካgəchey a cakay a ba.

Kwa ndaw pal ta hətar Gazlavay ta dey anja na, daa ba, kwa fa da gwa እga hətar daa ba.

Anja ndəhay እga həlmamara.

Anja እga zəma Bay anja እga sərmataw. Amen.

Pawl a kətata ndəhay masa-zleley hay

¹⁷ Ləvtar a ndəhay masa-zleley hay da bəla kede, a da zlapam ba. Zleley ata masa ma da ndəvey እgene na, ləvtar a da pamara lenjesl ata a ray a ba, maj. Ara cek ma da jənta ba. Ama ləvtar እga pam lenjesl na, a ray Gazlavay, ndaw ma da vəlndakwar cek tabiya ta har cew cew amba yaa səmkwa.

¹⁸ Ləvtar እga kam cek maaya mandaw mandaw. Mekey cek maaya ha na, ara anda zleley ata. Ləvtar እga təram ndəhay mevəley ta har cew cew.

¹⁹ Da fa kamara kəne na, a key እgene, a bəcam zleley menəsey ba እgada fa mey, amba a hətam heter masa fara fara.

Mey እga madagway-dakw

²⁰ Waa Timawte, wey vaw maaya maaya fa mey masa Gazlavay ma mbəkdakawa a har akah. Ka da ndəkwda

ray akah aa mey hay saw ba. Meesørkey masa ndəhay ma wulkam ara mey fara fara, anja ara mey fara fara ba ŋgene na, ka da ndəkwda ray akah a hwad a ba.

²¹ Ndəhay siya hay a ləvam ata na, a təbmara meesørkey a ŋgene. Anda kedə, ta mbəkdamara cəved ŋga Gazlavay sem.

Anja maaya ŋga Gazlavay ŋga njey ta akwar.

Leeter masa Pawl ma wuzlala ŋga dey cew a

**Timawte
Mey da ray**

Leeter masa Pawl ma wuzlala ŋga dey cew a Timawte

Pawl a wuzlala leeter kede na, daa masa anja daa fersene da Rawm saya (1.8). Fara fara anja daa banay, a nəka na, ndaw mekele da cakay a daa ba, si Luk taava anja gway. Asaya, a wulkey a da məcsey. A wuzlala leeter e na, ŋgada Timawte, ndaw masa anja ma wuda kalah anda bəzey anja. Timawte he na, anja da Efez ŋga vəltar gədaŋ a ndəhay daa mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu fetede.

Pawl a wuzlala leeter e kede na, amba Timawte a daw a hətfar fiyaw. Pawl a, a wudey ŋga vəlar gədaŋ, asaya, ŋga kəta da ray sləra ŋga key ŋgada fa mey, maj a wulkey anja na, Rawma hay fa da kədmara vagay.

Mey mahura daa leeter e kede na, ara mey da ray menjey maaya daa cəved ŋga Yesu. Menjey maaya daa cəved ŋga Yesu na, ara anda ndaw-sewje mejerey daa vəram. Nga njey maaya ha na, si ndaw a bəsa banay, asaya, si a pa Yesu ŋga Bay anja Mahura, a key hwaray maj a ba. Pawl a wudey Timawte a key baazlam da ray mey hay saw ba, a mbədətar dəba ŋgada ndəhay ma ka cek malamba hay, asaya, a wudey amba a key cek anda Pawl ma ka. Pawl a wudey meesərkedey anja ta meesərkedey maaya ŋga bay-ray hay mekele mekele na, Timawte a mbəkda ba.

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele daha ŋga vəley gədaŋ a ndəhay:

Mekey hwaray ŋga kedey mey da ray Bay aləkwa Mahura ba (1.8-10)

Maaya na, gula hay a hwam dəren̄ ta cek maaya ba (2.22)
Derewel ŋga Gazlavay aa ta gədaŋ ŋga jənta ndəhay (3.16)

Mecey-har

¹ Ara yah, Pawl, ma wuzlalakawa leeter kefse. Yah na, *ndaw-meslərey ŋga *Yesu *Kəriste anda *Gazlavay ma wudey. Gazlavay a slərdaya fa ndəhay amba ya wuzdatara mey da ray heter mendəvey ba masa Gazlavay ma ləvey a da vəldatara a ndəhay macəmkaya ta Yesu Kəriste heyey.

2 Ya wuzlala leeter kede na, ŋgada kah, Timawte, bəz adaw masa yah ma wudə kalah.

Anja Gazlavay, Papa aləkwa ta Yesu Kəriste, Bay aləkwa ŋga pəsmaka mey, ŋga sərfamaka dey-ceceh, asaya, ŋga njadamaka daa zazay.

Pawl a kar suse a Gazlavay maja Timawte

3 Ya fa sərfadaka mandaw mandaw taa vad, taa pas daa medərey-dəngay adaw. Ya fa kar suse a Gazlavay maja kah. Ya fa nar ray ta mevel maaya anda papaŋ ŋga papa ala hay ma namar ray zleezle.

4 Masa kah ma təway * heyey na, ya fa sərfada. Anda kede, matakwan akah fa kaya. Ya wudey ŋga hətka fa dey amba yaa səmey ga.

5 Ya kar suse a Gazlavay maja ya fa sərfada, ka ta pa Yesu *Kəriste la ŋga ndaw akah fara fara ta mevel pal, anda mamaŋ ŋga mamakw Lewis ta mamakw Enis ma pamara ŋga ndaw ata fara fara teesed da ray akah. Ahaw, ya səra ka fa pa Yesu ŋga ndaw akah fara fara may.

6 Da ray ŋgene, ya fa ləvka saya: key sləra ma fəna ma fəna ta gədaŋ masa Gazlavay ma vəldakawa daa masa yah ma paka har a ray heyey.

7 Fara fara, Mesəfnəy masa Gazlavay ma vəldandakwara na, ara Mesəfnəy ŋga key sləra ta mandərzay daa dey ba. Mesəfnəy anja ha, a vəlndakwar gədaŋ, a jənndakwar ŋga wudey vaw, a pandakwar lenjesl ŋga wey vaw.

8 Da ray ŋgene, ka da key hwaray ŋga kedey mey da ray Bay aləkwa Mahura ba. Fara fara yah daa fərsəne maja anja. Anda kede, ka da key hwaray ŋga kedey mey da ray adaw ba may. Ama maja *Mey-maaya-mawiya na, bəsa banay ta gədaŋ masa Gazlavay ma vəldakawa anda yah ma bəsa.

9 Gazlavay ta ləhdandakwar la, ta zəlndakwar la amba ya tərkwa ŋga ndəhay anja hay. A ka anda kede na, maja cek hay maaya hay masa aləkwa ma kakwa ba, ama maja aa ma wudey ŋga pəsndakwar mey cəŋga. Daa masa bəla ta zlawa daa ba aran, Gazlavay a wudey ŋga pəsndakwar mey maja sləra masa Yesu Kəriste ma da ka.

10 Wure kede, mepəsey-mey a ta wuswa cay, maja Yesu Kəriste, ndaw ma ləhdandakwar, ma sawa a bəla. Ara maja anja, gədaŋ ŋga meməcəy daa saba, asaya, ara anja

1:2 1.2 Timawte: 1Tm 1.2; 1Kwr 4.17 **1:3 1.3** Fəl 3.5; 1Tm 1.5 * **1:4 1.4** ma təway: Daa masa Pawl fa da mbəkdata ndəhay da Efez na, Timawte ta təway la maja. Nəka SNM 20.37ta 1Tm 1.3. **1:5 1.5** SNM 16.1 **1:6 1.6** a paka har a ray: 1Tm 4.14; 5.22 **1:7 1.7** Rm 8.15 **1:8 1.8** 2.9; Rm 1.16 **1:9 1.9** Ef 2.8-9; Tit 3.5

ma veltar heter mendəvey ba a ndəhay ta fa Mey-maaya-mawiya.

¹¹ Yah na, Gazlavay ta paya la ŋga ndaw anja meslorey, amba ya wuzdatara Mey-maaya-mawiya kede a ndəhay, yaa sərkadata.

¹² Da ray ŋgene, ya fa sərey banay daa fərsəne kede. Ama hwaray fa kaya maja daa ba, maja ya səra ndaw masa yah ma pa ŋga ndaw adaw fara fara. Ya səra fara fara anja na, aa ta gədaŋ ŋga jəda Mey-maaya-mawiya masa aa ma mbəkdiwa a har adaw haa kasl pas masa aa ma da vəhwa.

¹³ Da masa ka fa wuzey mey ŋga Gazlavay na, wuzey mey hay maaya fara fara letek ta mey hay masa yah ma wuzdatakawa maaya. Təba mey a amba ka hətey gədaŋ daa mey ŋga Yesu ma fəna ma fəna, wudta ndəhay maja kah macəmkaya ta Yesu Kəriste.

¹⁴ Mey-maaya-mawiya masa Gazlavay ma mbəkdakawa a har akah kede na, ka da vəley cəved a ndaw ŋga mbəfdə mey a wal ba. Ka da ka anda kede ta gədaŋ ŋga *Mesəfnəy ŋga Gazlavay masa aa daa mevel aləkwa.

Mey da ray Awnesifar

¹⁵ Ka səra, ndəhay tabiya ma təba mey ŋga Gazlavay daa hwayak ŋga Azi na, ta mbəkdamaya sem. Kwa ata Figel ta Hərmawzen may, ta mbəkdamaya sem.

¹⁶ Ama Awnesifar na, ta pas lanjar fa sawa ŋga vəlya gədaŋ. Anja Bay Gazlavay ŋga pəstar mey a ndəhay da way anja. Awnesifar na, kwa ta key hwaray ta ndəhay ŋga nəkyawa daa fərsəne na, daa ba. ¹⁷ Ama, sasəkar jak, anja ma sawa aa berney ŋga *Rawm fede na, ta', a səpya ta dək-vaw haa aa ma hətya.

¹⁸ Ka fa səra maaya maaya anja ta jənya la ga daa masa yah da Efez. Anja Bay Gazlavay ŋga sərfar dey-ceceh ta pas sariya.

2

Mey da ray ndaw ŋga Yesu ma key sləra maaya

¹ Bəz adaw, jerey maaya maaya amba Gazlavay a vəlka gədaŋ ma fəna ma fəna ta fa maaya anja masa aləkwa ma hətkwa fa Yesu *Kəriste.

² Mey masa kah ma cənda fa yah zleezle masa yah ma wuzda fa mey ŋga ndəhay ga heyey na, wuzdatara a ndəhay ma təba mey ŋga Yesu ta mevel pal ma gwamara ŋgaa sərkadamatara a ndəhay mekele.

³ Da banay a høtfaka maju Yesu Køriste na, bøsa banay a anda kah na, sewje aŋga masa maaya.

⁴ Da sewje masa maaya, aŋga daa vøram, a wudsey amba bay aŋga aa hømda na, kwa a wulkey ta cek hay mekele ba, si ta vøram a gway.

⁵ Wulkey may, da ray ndøhay ma kam kwakurða. Da ndaw ta ka ta cøved e daa ba na, a gwa ŋga høtey cek maju aŋga ma fønta ndøhay mekele na, daa ba.

⁶ Wulkey da ray ndaw mehøvey, fa sørey banay kalah. Anja maaya na, aŋga ma da zøma cek masa aŋga ma høva ha teesed.

⁷ Yaw, wulkey da ray mey adaw hay masa yah ma kadakawa kede. Anda kede, Bay aløkwa Mahura a vølka lengesl la ŋga cønda mabara ŋga mey adaw hay a tabiya.

⁸ Wulkey da ray Yesu Køriste, søkway ŋga Bay *Davit. Ta mæcøy la, ama ta sløkdawa sem daa memæcøy. Kede ara *Mey-maaya-mawiya masa yah ma wuzdatara a ndøhay.

⁹ Ara maju Mey-maaya-mawiya ha, wure kede ya fa sørey banay haa a jøwmaya ta calalaw aa førsøne, anda yah ndaw-mayal ma sla døy ŋga ndaw. Ama mey ŋga Gazlavay na, majøwkaya daa ba. Ndøhay mekele fa wuzdamara cøŋga.

¹⁰ Da ray ŋgene, ya fa bøsa banay tabiya ma sawa a ray adaw, amba ndøhay masa Gazlavay ma walata, a løham ta fa Yesu Køriste, a njam ta Gazlavay daa slam aŋga mewedey ŋga sørmataw.

¹¹ Ehe, mey masa yah ma daa guzlda kaa na, ara mey masa fara fara:

«Da aløkwa ta mækwa ta Yesu la na,

 ya sløkfakurwa la ŋga njey ta dey ta aŋga may.

¹² Da aløkwa ta bøskwa banay a la na,

 ya da wakwa da ray cek hay bama ta aŋga may.

Ama da aløkwa ta løvkwa sem ya sørkwa ba na,

 aŋga may, a da løvey a sørndakwar ba.

¹³ Kwa da ya mbøkdakwa mey aŋga na,

 ama aŋga na, fa da mbøkda mey aŋga daa ba,

 maja a gwa ŋga nøsa ray aŋga ba.»

Mey da ray sløra ma mbafar a Gazlavay

¹⁴ Wurtar slømay da ray mey kede a ndøhay. Køtata ta mezøley ŋga Gazlavay, amba a kam baazlam saw da ray mey hay ba. Fara fara, mekey baazlam saw na, ara cek ŋga tede, a nøsta ndøhay ma jøkam slømay fa baazlam a.

2:5 2.5 4.7-8 2:8 2.8 Rm 1.3-4; 1Kwr 15.4 2:9 2.9 1.8; Ef 3.1; Føl 1.12-14

2:10 2.10 Rm 5.2; Kwa 1.24 2:11 2.11 Rm 6.8 2:12 2.12 Mt 10.32-33; Rm 5.17 2:13 2.13 Rm 3.3-4 2:14 2.14 1Tm 1.3-7; 6.4; Tit 3.9

¹⁵ Kah na, key gədañ, amba Gazlavay aa səmey da ray akah. Ka sləra akah maaya anda ndaw ma key sləra ma par hwaray ba. Anda meləvey, wuzdatara mey masa fara fara a ndəhay ta cəved e.

¹⁶ Yaw, baazlam mehursley na, ka da ndəkwey a hwad a ba, maja ara cek ma mbafar a Bay Gazlavay ba. Ndəhay ma kam baazlam anda ŋgene na, faa zədfam daa cəved ŋga Bay Gazlavay ma fəna ma fəna.

¹⁷ Mey masa ata ma wuzdamara na, a bədhey anda mbəlek gurlen. Ata Himene ta Filet na, ata da wuzlah ndəhay ma kam baazlam a.

¹⁸ Ta mbəkdamara mey masa fara fara sem, a mbərzlam, a ləvam Gazlavay ta sləkdadatərwa ndəhay daa meməc ey cay. Da ray ŋgene, ndəhay mekele hay, ta mbəkdamara cəved ŋga Gazlavay sem maja mey ata ha.

¹⁹ Ama mey masa Gazlavay ma kada na, aa fara fara, a mbədəy ba. Mey a na, anda salay ŋga way masa ta gədan. Ehe, mey mawuzlalakaya da ray a, a ləvey: «Bay Gazlavay a sərta ndəhay anja hay.» Mawuzlalakaya saya, a ləvey: «Kwa waawa ma zəla Gazlavay Bay anja na, si a mbəkda mekey cek hay maaya ba hay.»

²⁰ Da way ndaw mahura na, ka hətfey cek hay mezəmey cek na, taasa hay ŋga bərey maaya daada ba. Ama vəley hay ta gandaf hay daha may. Siya, ŋga zəmey cek ta pas gwagway. Siya, ŋga zəmey cek ta pas mabara.

²¹ Yaw, da ndaw ta mbəkdata cek hay maaya ba tabiya sem na, anja anda taasa ŋga bərey maaya, anja mapakaya wal ŋgada Bay anja. Ndaw a na, anja maaya ŋga kar sləra ŋgada Bay anja. Anja madiykaya vaw ŋga kar sləra tabiya masa maaya.

²² Yaw, hway dərenj ta cek hay maaya ba masa gula hay ma wudam ŋga kamara. Key cek ta cəved e, təba mey ŋga Yesu ma fəna ma fəna, wudey ndaw. Njam ta zazay ta ndəhay ma dəram danjgay a Bay aləkwa Mahura Yesu ta mevel maaya.

²³ Da ndəhay fa kam yawa saw na, ka da ndəkwey a hwad a ba, maja ka səra mekey yawa saw na, a handawa mekədəy-vaw.

²⁴ Ndaw ma ka sləra ŋga Gazlavay na, a key baazlam ba. Si a katar maaya ŋgada ndəhay tabiya, a tərey ndaw ma wuzey mey maaya, a bəsa cek ma key maaya ba tabiya fa mey anja.

²⁵ Ndəhay ma təbmara mey aŋga ba na, si aa sərkadata ta dək-vaw. Da kaa təde Gazlavay a jənta la kwa, amba a mbəd̄damara mevel ata ŋga sərey cəved masa maaya fara fara.

²⁶ Da ray ŋgene, a mbəd̄damara mewulkey ata maaya ba ŋgene, a ləham daa gadaŋ ŋga bay-malula masa ma kərzata amba a kamar cek anda aa ma wudsey heyey.

3

Mey da ray banay ta pas masa bəla gweegwe a ndəvey

¹ Səra maaya maaya, ta pas masa bəla gweegwe a ndəvey na, banay a sawa la a ray ndəhay,

² maja ndəhay a da wudam na, si ray ata hay gway. A da wudam dala kalah, a da zlapam, a da cədmara Gazlavay, fa da təbmara mey ŋga papa ata hay ta mama ata hay daa saba, fa da kam suse a ndaw daa saba. Cek maaya ŋga Gazlavay na, a da rəsmara,

³ fa da wudam ndəhay daa saba, kwa ndəhay da way ata hay na, fa da wudmata daa ba, fa da səram dey-ceceh fa ndəhay daa saba, a da kam mbada fa ndəhay, fa da wam vaw fa ray ata daa saba, a da təram ndəhay masa-həma. Cek hay masa maaya na, fa da wudam daa ba,

⁴ a daa dəd̄am mey a ray ndəhay, a da kam cek hay saw, a da zlapam kalah. Fa da wudmara Gazlavay daa ba, ama a da kam na, si cek hay masa ma mbafatar gway.

⁵ A da pamara ray ata anda ndəhay ŋga Gazlavay, ama a da rəsmara gədaŋ ŋga Gazlavay. Ama kah na, hway la ta ndəhay ŋgene.

⁶ Kwa wure kede, ndəhay da wuzlah ata fa diyam a way ndəhay ŋgaa sərkadamata. A mbəzam anda ndəhay maaya, amba ŋgusay manjar lenjesl a təbmata mey ata. ŋgusay a ŋgene ta kam mebərey la ga. A wudam ŋga cəney mey hay mekele mekele masa ma mbafatar.

⁷ Mandaw mandaw, a wudam ŋgaa sərkey cek, ama a gwamara ŋga sərmara mey masa fara fara ba səlak.

⁸ Ndəhay ma səpmata way hay ŋgene, a wudam mey masa fara fara ba, anda ata Janes ta Jambəres * zleelze ma təram masa-gəra ŋga Mawiz. Ndəhay ma səpmata way hay a na, mewulkey ata maaya ba, a pamara Gazlavay ŋga ndaw ata fara fara ba.

2:25 2.25-26 1Tm 2.4 3:1 3.1 1Tm 4.1; 2Pi 3.3; 1Jn 2.18; Jud 18 3:2 3.2-4

Gal 5.19-21 **3:5 3.5** Mt 7.15, 21; Rm 2.19-20; Tit 1.16 **3:6 3.6** Tit 1.11 * **3:8**

3.8 Janes ta Jambəres na, daa mewulkey ŋga Jəwif hay, ara ndəhay Ejip hay ma kam maazla merəzley ndəhay fa mey ŋga Bay Ejip amba a nəsmara mey ŋga ata Mawiz ta Araŋw. Nəka daa dərewel ŋga Mab 7.11, 22. **3:8 3.8** Mab 7.11, 22; 8.3, 14; 1Tm 6.4-5

⁹ Ama fa da gwamara እንዳ diyam fa mey fa mey daa ba, maja mewulkey ata maaya ba እና gene a wuzwa la a palah, anda mewulkey maaya ba እንዳ ata Janes ta Jambères ma wuzwa zleezle.

Pawl a kēta Timawte

¹⁰ Ama kah na, ka sēra cek masa yah maa sērkadatara tabiya a ndəhay. Ka sēra menjey adaw maaya maaya. Ka sēra mewulkey adaw da ray cek hay masa yah ma da kata tabiya. Ka sēra ya fa pa Gazlavay እንዳ ndaw adaw fara fara. Ka sēra yah ndaw meekwed-mey, ya fa wudey ndaw, yah malacakaya deñ e da ray mey እንዳ Gazlavay.

¹¹ Ka sēra ndəhay ta sērdamaya banay la. Ka sēra yah daa banay ga. Ka sēra cek maaya ba masa ndəhay ma kamiwa daa hwayak እንዳ Antiyaws ta daa hwayak እንዳ Ikwaniyum, ta daa hwayak እንዳ Listora. Ahaw, ta sērdamaya banay la ga, ama mandaw mandaw Bay Gazlavay fa ləhdaya dasi har ata.

¹² Yaw, kwa waawa macəmkaya ta Yesu *Kəriste, ma wudey እንዳ sēpa cəved እንዳ Gazlavay fara fara na, si a sērey banay dasi har እንዳ ndəhay.

¹³ Ama ndəhay maaya ba ta ndəhay ma mbərzlam na, menjey ata fa nəsey ta gədañ ta gədañ, fa fəcam ray ata, asaya, fa fəcmata ndəhay mekele hay may.

¹⁴ Ama kah na, lecey deñ e da ray mey hay masa ndəhay እንዳ Gazlavay maa sērkadamakawa masa kah ma təba ta mevel pal. Lecey deñ e da ray mey hay a maja ka sērtā ndəhay maa sērkadamaka na, aa sērkadamaka ta cəved e.

¹⁵ Asaya, lecey deñ e da ray mey hay a maja ka sēra mey daa dərewel እንዳ Gazlavay dəga kah daa bəzey. Mey hay a, a gwa a paka lenjesl እንዳ pey Yesu Kəriste እንዳ ndaw akah fara fara, amba Gazlavay a ləhdaka.

¹⁶ Mey tabiya mawuzlalakaya daa dərewel እንዳ Gazlavay na, a sawa ta fa Mesəfnay anja. A jənndakwar እንዳ sērey cəved masa fara fara. A kētndakwar da ray cek hay maaya ba. A wuzdandakwara cek masa aləkwa ma kakwa maaya ba amba ya mbəddakwa menjey aləkwa. Asaya, a pandakwar lenjesl amba ya sērkwa እንዳ key cek maaya ta cəved e.

¹⁷ Da ray እና gene, ndaw እንዳ Gazlavay a gwa እንዳ key sləra tabiya masa maaya, maja vaw anja madiykaya እንዳ ka sləra ha.

4

Pawl a kēta Timawte ḥga wuzey mey ḥga Gazlavay

¹ Yesu *Kēriste a vēhwa la ḥga zēma bay anja, ta ḥga katar sariya a ndēhay mamēctakaya hay ta masa ta dey hay. Da ray ḥgene, ya fa lēvka saya fa mey ḥga Gazlavay, ta fa mey ḥga Yesu Kēriste,

² wuzdatara mey ḥga Gazlavay a ndēhay. Kwa fa wudam ḥga cēndamara, kwa fa wudam ḥga cēndamara daa ba na, wuzdatara mey a mandaw mandaw cēnja. Da ndēhay fa kam cek maaya ba na, wuzdatara mebōrey ata ha, patar lenjesl. Vēltar gēdanj amba a kam cek maaya. Sasērkadata ta mevel maaya.

³ Ya lēvka anda kēde maja pas a, a wuswa la, masa ndēhay ma da gēmam ḥga cēndamara mey ḥga ndēhay maa sērkadamatara mey masa fara fara saba. Ama a da sēpam ḥga key cek maaya ba anda mevel ata ma wudey. A da kusam ndēhay mekele mekele ga ḥgaa sērkadamata. Ndēhay maa sērkadamata ha, a da wuzmatar na, cek hay masa ma mbafatar ḥga cēney.

⁴ Fa da jēkam slēmay fa mey masa fara fara daa saba. A da jēkam slēmay si fa mamba hay saw.

⁵ Ama kah na, jēfa ray akah kwa daa meeme cēpa, bēsa banay, wuzdatara *Mey-maaya-mawiya a ndēhay, ka slēra akah masa Bay Gazlavay ma vēldakawa haa mendēvey a.

Pawl a ndēvda slēra anja

⁶ Yah na, anda cek ma vēley ḥgada Gazlavay, pas adaw ta wuswa cay, mamba ya da mēcay.

⁷ Ya ta ka slēra ḥga Yesu *Kēriste la ta mevel adaw ndav anda ndaw ma key bay-gula daa wuday *. Ya ta ndēvda slēra masa Gazlavay ma vēldiwa ḥga key sem anda ndaw ma key kwakurda maaya. Da ray mey hay masa alēkwa ma tēbkwa na, kwa ya ta mbōkey mey pal daa ba sēlak.

⁸ Wure kēde, mawurbay ḥga slēra adaw masa yah ma da hētar na, fa sēkwya da vad maja yah ma kar slēra ta cēved e a Bay Mahura. Ara anja ma da katar sariya a ndēhay tabiya ta cēved e. A da vēldiwa mawurbay a ta pas masa anja ma da ka sariya. A da vēlda na, ḥgada yah taava adaw ba, ama a da vēlda ḥgada ndēhay tabiya masa ma sēkwmara mavēhwa anja ta meesēmey.

Mey da ray ndēhay mekele

4:1 4.1 SNM 10.42; 2Kwr 5.10; 1Pi 4.5

4:2 4.2 SNM 20.20, 31; Tit 1.13

4:3

4.3 1Tm 1.10; 4.1 **4:4 4.4** 1Tm 1.4
wuday: megortery-vaw, mewekey-vaw
1Tm 1.18

4:6 4.6 Fēl 2.17; 2Pi 1.14

*** 4:7 4.7**

4:7 4.7-8 1Kwr 9.24-25; Fēl 3.12-14;

9 Wuswa vaw, sawa, høtfaya,

10 maja Demas ta mbøkdaya sem. A wudsey ñga søpey cek hay masa da bøla keðe kalah. Anja sem a Tesalawnik. Køresens anja sem a Galati, Tit anja sem a Dalmati.

11 Wure keðe na, si ala ta *Luk gway. Da ka fa sawa na, ñgølørwa *Mark a har maja a jønya la daa sløra.

12 Ya ta slørda Tisik sem a Efez.

13 Da masa ka fa sawa na, sawa ta daa berney ñga Tørwøs, tøbyawa zana adaw ñga memed da har Karpus. Latørwa dørewel hay a har saya. Ya wudsey kalah na, dørewel masa ñga ambal.

14 Alekzandøre, ndaw-mbøzla, ta sørdaya banay la ga. Bay Gazlavay a sørda banay la tøðe fa sløra anja ha may.

15 Wey vaw, ba na, a da sørdaka banay køne may, maja anja masa-gøra aløkwa, a tøba mey masa aløkwa ma wuzdakwa a ndøhay ba sølak.

16 Ata ma handamaya ñgeeeme fa mey ñga ndøhay ma ka sariya amba ya mbøfda mey adaw na, kwa ndaw ta sawa ñga jønya daa ba. Ndøhay tabiya ta mbøkdamaya sem. Anja Gazlavay ñga mbøftar ray maja ba.

17 Ama Bay Mahura na, aa ta yah, fa jønya. Ta vølya gøðanø la ñga wuzda mey anja tabiya, amba ndøhay masa *Jøwif hay ba ma samawa daa hwayak hay mekele mekele ga a cøndamara mey a. Asaya, Bay Mahura ta løhdaya la da mey mabar.

18 Ya søra Bay Mahura a løhdaya la daa cek hay maaya ba tabiya, a jødya la amba ya daw aa slam masa anja ma wey da ray ndøhay da vad. Anja ndøhay ñga hølmamara Bay Mahura ñga sørmataw! *Amen.

Mey ñga madagway-dakw

19 Catar har ñgada ata Pøresil † ta Akilas. Catar har a ndøhay da way Awnesifar may.

20 Eraste, a lawa da Kwarinti. Tørawfim na, ya mbøkdørwa da Mile maja vaw fa car.

21 Wuswa vaw, wuskwaa kiya ñga memed a da wuswa na, kah ma sawa cay.

Ata Ebulus, Pudens, Linus, lej Kølawdiya ta mølma aløkwa hay daa mecømey-ray ñga ndøhay ñga Yesu mekele tabiya fede a camaka har.

4:10 4.10 Fel 2.21; **Demas:** Kwa 4.14; Flm 24; 1Jn 2.15; Tit: 2Kwr 2.13 **4:11**

4.11 Luk: Kwa 4.14; **Mark:** Kwa 4.10 **4:12 4.12** Tisik: Kwa 4.7-8 **4:13**

4.13 SNM 20.6 **4:14 4.14** Mt 16.27; **Alekzandøre:** 1Tm 1.20 **4:16 4.16**

1.15 **4:17 4.17** Dan 6.21; Ps 22.22; SNM 1.8; 23.11 **4:18 4.18** 2Kwr 1.10; Fel

1.19-20 † **4:19 4.19** Pøresil: A zølmara daa slam mekele Pøriska. Nøka SNM

18.2. **4:19 4.19** Pøresil ta Akilas: SNM 18.2; **Awnesifar:** 2Tm 1.16-17 **4:20**

4.20 Eraste: SNM 19.22; Rm 16.23; **Tørawfim:** SNM 21.29

22 Anja Bay aləkwa Mahura ɳga njey ta kah. Anja maaya ɳga Gazlavay ɳga njey ta akwar.

Leeter masa Pawl ma wuzlalara a Tit Mey da ray leeter ɳgada Tit

Leeter kede ara Pawl ma wuzlala ɳgada Tit. Tit na, ara ndaw Jəwif ba (Gal 2.3). Ta jəna Pawl la daa sləra aŋga. Daa masa Pawl fa sərey banay daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu da Kwarinti na, Tit ta jəna la ga. Pawl a wuzlalara leeter e kede daa masa Tit aa daa hwayak ɳga Kəret, fa jənta ndəhay daa mecəmey-ray ɳga Yesu fetede amba a njam maaya maaya (1.5).

Pawl a kəta Tit gweegwe letek ta aŋga ma kəta Timawte daa leeter aŋga ɳgeeme. A wudey na, Tit a kətata ndəhay daa mecəmey-ray ɳga Yesu maaya maaya, ndəhay masəkakaya hay, ɳgusay meecər e, zariya hay ta beke hay (2.1-15). Pawl a wuzda Yesu Kəriste na, ta vəlda heter aŋga la amba ndəhay a ləham daa mebərey (2.14). Pawl a ləvar na, ɳga njey maaya amba ndəhay ɳga Yesu a nəkam dey fa vədfa, a kam cek letek anda aŋga.

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele daha ɳga vəley gədəj a ndəhay:

Maaya ɳga Gazlavay aa da ray ndəhay (2.11-14)

Mesəfnəy ɳga Gazlavay aa da ray aləkwa (3.4-8)

Mecey-har

¹ Ara yah Pawl ma wuzlalakawa leeter kede. Yah, ndaw ma ka sləra ɳga *Gazlavay, asaya, yah, *ndaw-meslərey ɳga *Yesu *Kəriste.

Gazlavay ta slərdaya la ɳga wuzey mey aŋga a ndəhay masa aa ma walata amba a pamara Yesu ɳga ndaw ata fara fara, asaya, amba a sərmara mey masa fara fara. Mey masa fara fara ha na, aa sərkadatə ndəhay ɳga njam anda Gazlavay ma wudsey.

² Anda kede, ndəhay a sərmara fara fara a da hətam heter mendəvey ba. Ya sərkwa fara fara na, maja dəga bəla ta zley daa ba aran na, Gazlavay a ləvey a da vəltar heter mendəvey ba ha a ndəhay. Yaw, Gazlavay na, a mbərzley ba səlak,

³ ta wuzdərwa heter mendəvey ba ha la daa ɔfar masa aa ma pa. A wuzdərwa na, ta mey ndəhay maa sərkadamara mey aŋga a ndəhay. Ta vəldiwa sləra ɳga mewuzey mey

aŋga ha la may. Anda kede, ya wuzda mey a, a ndəhay mekele maja ara Gazlavay, ndaw ma ləhdandakwar, ma ləvya ŋga wuzda mey a.

⁴ Ya wuzlala leeter e kede ŋgada kah, Tit. Kah na, ka ta tərey sem ŋga bəz adaw fara fara, maja kah ma təba mey ŋga Yesu Kəriste anda yah.

Anja Gazlavay, Papa aləkwa, ta Yesu Kəriste, ndaw masa ma ləhdandakwar, ŋga pəsmaka mey, asaya ŋga njadamaka daa zazay.

Sləra masa Pawl ma vəldara a Tit ŋga key da Kəret

⁵ Ya ta mbəkdakawa la da Kəret amba ka diyta cek hay masa manjar ŋga diyam, asaya, amba ka pey ndəhay ŋga key *bay-ray ŋga *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu fa slala ha, fa slala ha tabiya anda yah ma ləvka.

⁶ Yaw, ndaw ma da key bay-ray na, si aŋga ndaw maaya masa ndəhay a gwamara ŋga mbədmar ray ba, si aa ta ŋgwas pal gway, si bəz aŋga hay, a təbmara mey ŋga Yesu, si menjey ŋga bəz aŋga hay a, a key maaya amba ndəhay tabiya a sərmara, ata fa kam cek malamba daa ba, asaya, ata fa jəkam sləmay fa mey ŋga ndəhay mandaw mandaw.

⁷ Yaw, bay-ray ŋga mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu, a key sləra na, ŋga Gazlavay. Maja ŋgene, si aŋga ndaw maaya masa ndəhay a gwamara ŋga mbədmar ray ba. A da zlephey fa mey ŋga ndəhay ba, a da cey mevel saw saw ba, a da vəlda ray aŋga ŋgada wuzam ba, a da kədəy vaw ba, asaya, a da səpey dala ta cəved malamba ba.

⁸ Ama si a təbta ndəhay ma samawa a way aŋga maaya maaya, si a wudey mekey cek mandaw mandaw masa maaya, si aŋga ndaw masa ta mewulkey maaya, si a key cek ta cəved e, si a njey ndaw manjar mebərey, asaya, si a wey vaw fa ray aŋga.

⁹ Mey fara fara masa aləkwa maa sərkadakwa a ndəhay na, si bay-ray a, a təba mey a maaya maaya aa mevel aŋga. Anda kede, a gwa a vəltar gədaŋ a ndəhay ta mey a. Asaya, ŋgada ndəhay masa ma təbmara mey a ba na, a da wuzdatara mewulkey ata, aŋga maaya ba.

¹⁰ Ndəhay ga, a wudsam ŋga jəkey sləmay fa ndəhay mekele ba. Ndəhay a, faa guzlam mey saw kəne, fa batamata ndəhay. Yaa guzley har-gədaŋ na, da ray *Jəwif hay ma təbmara mey ŋga Yesu.

¹¹ Si ka təkmata amba aa sərkadamata ndəhay saba, maja fa nəsmata ndəhay tabiya da way hay mekele mekele. Aa sərkadam a ndəhay na, mey masa ta cəved e ba, maja a wudam dala gway.

¹² Ndaw Kəret pal da wuzlah ata daha, masa-kəlenj. Ndaw aha, zleezle a ləvey: «Ndəhay da Kəret na, ara ndəhay membərzley, ata anda cek ɳga ley hay, ata ndəhay masamayad hay, a wulkam na, ɳga zəmey cek gway.»

¹³ Yaw, ndaw masa-kəlenj e taa guzley la fara fara. Maja ɳgene, katar mey a ndəhay maa guzlam mey saw kəne ɳgene, amba a təbmara mey masa fara fara ta mevel pal,

¹⁴ a mbəkdamara mejəkey sləmay fa mey ɳga Jəwif hay maa guzlam saw. Asaya, katar mey amba a mbəkdamara mejəkey sləmay fa mewey ɳga ndəhay masa ma rəsmara mey masa fara fara ha sem.

¹⁵ Da ndaw, anja ta mevel maaya na, cek hay tabiya masa anja ma kata na, ata maaya may. Ama ndəhay masa mevel maaya ba, masa ma təbmara mey ɳga Gazlavay ba na, cek hay tabiya masa ata ma kamata na, maaya ba. Ata fa wulkam mandaw mandaw da ray cek hay maaya ba, asaya, kwa masa ata fa kam cek hay maaya ba ha na, hwaray a katar ba.

¹⁶ Ata fa ləvam a sərmara Gazlavay, ama cek hay maaya ba masa ata ma kamara na, fa wuzdərwa a sərmara Gazlavay ba. Ata fa jəkam sləmay fa mey ɳga Gazlavay daa ba. Ata fa kam cek masa Gazlavay ma wudey ɳga hətar fa dey ba. Asaya, cek masa maaya na, a gwamara ɳga kamara ba.

2

Ndəhay a da səpmara mey ɳga Gazlavay na, kwara?

¹ Ama kah Tit na, sasərkadatna ndəhay fara fara anda mey ɳga Gazlavay ma ləvey.

² Ləvtar a ndəhay masəktakaya a da wam ba, ɳga kam sləra ta cəved e amba ndəhay a namatar ray, ɳga təram ndəhay masa ta mewulkey maaya, ɳga təbmara mey ɳga Gazlavay maaya maaya aa mevel ata, ɳga wudmata ndəhay ta mevel pal, asaya, ɳga pamara Gazlavay ɳga ndaw ata fara fara kwa ata daa banay.

³ Ngada ɳgusay masəktakaya may, ləvtar kəne, amba a njam fara fara anda Gazlavay ma wudey. Anda meləvey, a daa guzlam mey saw a ray ndəhay ba, a da vəldamara ray

ata ḥgada wuzam ba. Ḫgusay masəktakaya ha ḥga kətmata

⁴ Ḫgusay meecər e *, amba Ḫgusay meecər e hay a, aa sərkam ḥga wudmata zel ata hay ta bəz ata hay.

⁵ Ḫgusay masəktakaya ha ḥga kətmata Ḫgusay meecər e amba a təram Ḫgusay masa ta mewulkey maaya, masa mazləbtakaya ba, asaya, amba a kam sləra maaya maaya da way ata hay, a kam cek maaya a ndəhay, a təram Ḫgusay ma nam ray a zel ata hay. Maaya na, Ḫgusay a, a kamara kəne amba ndəhay aa guzlam Mey maaya ba da ray Mey ḥga Gazlavay ba.

⁶ Ngada gula hay na, ləvtar kəne may, vəltar gədaŋ ḥga təram ndəhay masa ta mewulkey maaya

⁷ da ray cek hay tabiya.

Kah may, si ka key cek hay na, masa maaya hay gway, amba ndəhay a nəkam dey fa cek masa kah ma ka, a kamara kəne. Yaw, masa ka faa sərkadatna ndəhay na, sasərkadatna mey fara fara ta cəved e.

⁸ Gweguzley Mey masa fara fara amba kwa waawa a gwa ḥga mbədka ray da ray Mey a ba. Da ray ḥgene, ndəhay ma wudam ḥgaa guzley maaya ba da ray Mey akah na, hwaray a da katar majatər mey maaya ba da ray aləkwa daa ba.

⁹ Ngada beke hay na, ləvtar ḥga namatar ray mandaw mandaw a bay ata hay. Daa sləra ata hay tabiya na, ḥga kam cek masa ma mbafamatna a bay ata hay. Asaya, a da kam yawa ta bay ata hay a ba.

¹⁰ A da lalamatara cek hay ḥga bay ata hay a ba, ama ḥga kam cek masa maaya mandaw mandaw, amba bay ata hay a, a pamata ḥga ndəhay fara fara. Da ray ḥgene, ndəhay a da namar ray a meesərkey da ray Gazlavay, ndaw ma ləhdandakwar.

¹¹ Maaya na, ndəhay ḥga Gazlavay a kamara cek masa yah maa guzlda kede majatər Gazlavay ta wuzdərwa maaya anja la a ndəhay tabiya, amba a ləhdata daa mebərey.

¹² Gazlavay ma wuzdərwa maaya anja na, amba ya sərkwa ḥga mbəkey mekey cek hay masa ma mbafar ba, asaya, ḥga mbəkey mesəpey cek hay malamba da bəla. Yaw, masa aləkwa da bəla kede na, si ya njakwa ndəhay masa ta mewulkey maaya, si ya njakwa ndəhay ma kam cek ta cəved e, masa ma jəkam sləmay ta mevel pal fa Gazlavay.

2:3 2.3 1Tm 3.11; 1Pi 3.1-5 * **2:4 2.4** Ḫgusay meecər e: Ḫgusay meecər e na, ara Ḫgusay masa ma kam ḥgwas təlam. **2:5 2.5** Ef 5.22-24 **2:6 2.6** 1Jn 2.14

2:7 2.7 1Tm 4.12; Fəl 3.17 **2:8 2.8** 1Pi 2.15 **2:9 2.9-10** 1Tm 6.1-2 **2:10**

2.10 3.4 **2:12 2.12** Ef 1.4; 1Jn 2.16

¹³ Anda kede, ya njakwa, ya sèkwakwa pas maaya masa Yesu *Kèriste, ndaw ma lèhdandakwar, ma da vèhwa, ma da wuzdèrwa gèdanj anja. Ara anja Bay Gazlavay alèkwa mahura.

¹⁴ Ta vèlda heter anja la, ta mècey la maja alèkwa amba a lèhdandakwar daa mebørey, amba a tèrdandakwar ndèhay manjar mebørey, amba a tèrdandakwar ñga ndèhay anja hay, ndèhay ma wudam ñga key slèra maaya mandaw mandaw.

¹⁵ Sasèrkadatara cek masa yah ma wuzlalakawa kede a ndèhay. Vèltar gèdanj, këtata ndèhay masa ma jèkam slèmay maaya maaya ba. Gwaguzltar ta gèdanj masa Gazlavay ma vèldakawa. Anda kede, anja ndèhay ñga rësmaka maja meesérkey akah kede ba.

3

Ndèhay ñga Yesu a njam da bèla na, kwara?

¹ Lèvtar saya a ndèhay ñga Yesu ñga namatar ray a mahura hay ñga ñgwamna, ñga jèkfamatar slèmay, ñga kam cek hay tabiya masa maaya.

² Asaya, lèvtar a da slam Mey a ray ndèhay ba, a da tèram vaw ba, ama ñga njam ndèhay meekwed-mey, masa ma kam cek maaya ñgada ndèhay tabiya.

³ Gwaguzltar ñga kamara anda kede maja zleelze na, alèkwa ndèhay marèzltakaya may, alèkwa fa jèkakwa slèmay fa ndèhay daa ba, alèkwa fa zlèbkwa cèved masa fara fara, ya wudkwa na, ñga key cek hay malamba masa ma mbafamandakwar gway. Alèkwa fa kakwa maagway, alèkwa fa kakwa dey fa cek ñga ndèhay, ya wudkwa ñga hètey ndèhay fa dey ba, ndèhay mekele a wudam ñga hètmandakwar fa dey ba may.

⁴ Ta ñgene he cèpa na, Gazlavay, ndaw ma lèhdandakwar, ta wuzdèrwa la, anja fa key maaya ñgada ndèhay, anja fa wudsta ndèhay kalah.

⁵ Anda melèvey, Gazlavay ta lèhdandakurwa la maja maaya anja. A lèhdandakwar maja alèkwa ma kakwa cek maaya ta cèved e daw? Ara maja ñgene ba. Ama a lèhdandakwar maja aa ma sòrey dey-ceceh fa alèkwa. A lèhdandakwar na, a pèrndakwara mevel alèkwa ta gèdanj ñga *Mèsfney ñga Gazlavay ma yandakurwa mawiya, ma vèlndakwar heter mendèvey ba.

6 Bay Gazlavay ta pa Mesəfnay aŋga ha la ga a ray aləkwa ta fa Yesu *Kəriste, ndaw ma ləhdandakwar,

7 amba ya hətkwa heter mendəvey ba. Heter mendəvey ba ha, aləkwa fa sərkwa, Gazlavay a da vəldandakwara. A pa Mesəfnay aŋga a ray aləkwa, a vəlndakwar heter mendəvey ba na, maja ta sərfandakwar dey-ceceh la, ta tərdandakwar ŋga ndəhay aŋga hay maaya fa mey aŋga la.

8 Mey masa yah ma daa guzlda kaa na, ara mey masa fara fara. Ya wudsey na, kaa sərkadatara mey a kede dey ga mandaw mandaw ŋgada ndəhay, amba ndəhay masa ma təbmara mey ŋga Gazlavay na, a kam cek mandaw mandaw maaya. Mey hay masa aləkwa maa sərkadatatakwar a ndəhay na, ara mey hay maaya masa ma jəney ndəhay.

9 Da ndəhay fa kam yawa saw na, ka da ndəkwey aa mey a ba. Da ndəhay daa səkway adaw, *Jəwif hay, fa kam yawa da ray papaŋ ŋga papa ala hay zleezle na, ka da ndəkwey aa mey a ba, ka da key baazlam ta ata ba. Asaya, ka da key yawa da ray *kwakwas ŋga Mawiz ba. Mekey yawa ha ŋgene, ara cek ŋga tede, a jəney ndaw ba.

10 Da ndaw a handawa mewudkey-day a wuzlah ndəhay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu na, kəta ndaw aha. Da aŋga fa ka cek aha cəŋga na, kəta dey pal saya. Ama da a jəkey sləmay ba cəŋga na, ka da cəmam ta ndaw aha ba.

11 Ka səra səkway ŋga ndəhay anda ŋgene na, ara ndəhay masa maazəftakaya daa cəved ŋga Gazlavay. Ata fa kam cek mandaw mandaw maaya ba, sləra ata fa wuzda mebərey ata.

Mey ŋga madagway-dakw

12 Ya da slərka *Artemas, da daa ba, Tisik. Da ndaw pal dasi ata ta wusey la fa kah na, key gədan ŋga sawa a Nikwapawlis a cakay adaw. Ya wulkey ta kiya memed na, ya da daw fetede.

13 Zenas, ndaw ma səra mewey ŋga ŋgwamna, ta Apalaws fa pəkam *. Da masa ata fa da sləkdfam da slala akwar na, jənta daa mepəkey ata ha amba cek a həctar ba.

14 Ndəhay masa ma təba mey ŋga Yesu anda aləkwa na, ŋgaa sərkam ŋga key cek maaya mandaw mandaw, amba

3:6 3.6 Rm 8.9-16; 1Kwr 6.11; Gal 5.25; **ndaw ma ləhdandakwar:** 2.13; Fəl 3.20; 2Tm 1.10; Tit 3.4; 2Pi 1.11; 1Jŋ 4.14 **3:7 3.7** Rm 3.24 **3:9 3.9** 1.14; 1Tm 1.4 **3:9 3.9-11** 1.10-16 **3:10 3.10** Mt 18.15-17 **3:12 3.12** Tisik: Kwa 4.7-8

* **3:13 3.13** fa pəkam: Zenas ta Apalaws fa pəkam ŋga wuzey mey ŋga Gazlavay. Nəka SNM 15.3ta 1Kwr 16.6. **3:13 3.13** Apalaws: 1Kwr 1.12

a jënemata ndəhay masa daa banay. Da ray ŋene, ndəhay aləkwa, a da njam ta mekey cek masa maaya.

¹⁵ Ndəhay tabiya masa da cakay adaw fedé, a camaka har. Catar har ŋgada jam aləkwa hay ma təbmara mey ŋga Yesu fetedé.

Anja maaya ŋga Gazlavay ŋga njey ta akwar tabiya.

Leeter masa Pawl ma wuzlalara a Filemaṇw Mey da ray leeter ḥgada Filemaṇw

Pawl a wuzlalara leeter kede a Filemaṇw na, daa masa anga fa wuzlalatar a ndəhay Kwalaws hay. (Kwa 4.10-17; Flm 23-24.) A wuzlala leeter e, daa masa anga daa fərsəne. Ndəhay a wulkam leeter e na, ara Tisik ma handara a Filemaṇw cewete ta leeter ḥgada Kwalaws hay (Kwa 4.7-9).

Filemaṇw na, ara jam ḥga Pawl, a njey daa berney ḥga Kwalaws. Pawl a wuzar Mey-maaya-mawiya, ta', a təba, a tərey ndaw ḥga Yesu (aya 2). Anja na, ara ndaw masazleley, beke anga hay daha. Beke anga pal daha mezəley Awnezim. Ta hway la da way bay anja ha. A hətfar Pawl daa fərsəne, ta', a təba mey ḥga Yesu, a tərey ndaw ḥga Yesu may (aya 10). Fa dəba ha, Pawl a slərdərwa Awnezim e fa bay anja ta leeter e kede. Daa mewey ḥga Rawma hay, beke masa ma hway sem na, bay anja a gwa a kəfa vagay. Ara maja ḥgene, Pawl a wuzlalara leeter kede a jam anja Filemaṇw amba aa cəfdə ḥga sərfar dey-ceceh a Awnezim, a təba anda məlmaṇ daa mey ḥga Yesu (aya 16).

Mecey-har

¹ Ara yah Pawl, ndaw daa fərsəne maja sləra ḥga *Yesu *Kəriste ma wuzlalakawa leeter kede, ala ta məlma aləkwa Timawte.

Ya wuzlalamakawa ḥgada kah, Filemaṇw, jam ala masa aləkwa ma kakwa sləra ḥga *Gazlavay bama.

² Asaya, ya wuzlalamatara ḥgada dam-mama aləkwa Apiya, len ḥgada Arkip, ndaw masa ma jənndakwar daa cəved ḥga Yesu anda ndaw ma jəney ndaw daa vəram. Ya wuzlalamatara ḥgada ndəhay ḥga Yesu ma kusam da way akah may.

³ Anja Papa aləkwa, Bay Gazlavay, ta Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ḥga pəsmakwar mey, asaya, ḥga njadamakwar daa zazay.

Pawl a key suse a Gazlavay maja Filemaṇw

⁴ Mandaw mandaw masa ya fa dərey daŋgay a Gazlavay na, ya fa sərfadaka, Filemaṇw. Ya fa kar suse maja kah,

5 majya cenda kah fa wudta ndehay nja Gazlavay tabiya, ka fa pa Bay Mahura Yesu nja ndaw akah fara fara.

6 Da masa ya fa dorey dañgay na, ya faa cefsa Gazlavay nja jenndakwar nja serey mepøsey-mey anja tabiya masa alekwa ma høtkwa ta fa *Køriste majya alekwa macømkaya, alekwa fa pakwa Yesu nja ndaw alekwa fara fara.

7 Melma adfaw, mewudey-vaw akah taa semdaya la, ta vølya gødañ la kwa ara mey ba, majya kah ma døktar mevel a ndehay nja Gazlavay.

Pawl fa kar ambahw a Filemajw majya Awnezim

8 Yaw, yaa cefsaaka nja key cek masa yah ma da løvka kede majya ka wudta ndehay nja Yesu. Yah tøde nja tøkaka day nja ka cek aha majya yah na, *ndaw-meslørey nja *Køriste.

9 Ama ya tøkaka day ba. Majya ya wudka kalah, maaya na, yaa cefsaaka taa cefsey. Ara yah, Pawl, ndaw-maraw masa majøwkaya daa førsøne majya yah ma wuzey mey nja Yesu Køriste, maa cefsaaka,

10 ya fa kaka ambahw majya Awnezim. Anja ta tørey sem anda bøzey adfaw daa førsøne kede, majya ara yah ma ka amba a tøba mey nja Gazlavay.

11 Zleezle na, Awnezim e ta jønka daa ba, ama wure kede na, a jønka la anda aa ma jønya.

12 Wure kede ya fa slørdakawa, anja masa anda mevel adfaw.

13 Yah daa førsøne majya yah ma wuzda *Mey-maaya-mawiya. Ya wudey na, anja a njey da cakay adfaw mandaw mandaw daa masa yah daa førsøne kede amba a jønya aa slam a nja akah.

14 Ama ya wudey nja ndøvda mey da ray Awnezim e yah taava adfaw ba, si kah ma tøba mewulkey adfaw da ray a la døagay. Nja key cek maaya na, ya wudey nja tøkaka day ta tøkey ba, ama si ka key cek masa maaya anda mevel akah ma wudey.

15 Da Awnezim e ta mbøkdaka sem nja dar nekødey, amba fa døba ha a vøhey, ka njam nja tar kwa.

16 Kwa anja beke akah na, wure kede anja beke daada saba, majya anja melma alekwa mawudkaya kalah daa mey nja Yesu. Yah na, ya wuda kalah, ama ya søra ka da wuda ma fønya. Ka da wufa majya anja beke akah, asaya, ka da

wuda maja aŋga məlmakw daa mey ŋga Bay Mahura Yesu.

¹⁷ Anda kede, da ka fa paya ŋga mandala akah daa sləra ŋga Yesu na, təba Awnezim e anda kah ma təfya.

¹⁸ Da ta kaka cek maaya ba la, da ta zəmka dəvaz akah la na, ŋgene, mey a tabiya a ray adaw.

¹⁹ Ehe, ya wuzlalakawa mey kede ta har adaw, *yah Pawl ma da pəlkawa*. Kah may, dəvaz adaw da ray akah daha. Ara yah ma ka amba ka təba mey ŋga Yesu ŋga hətey heter mendəvey ba na, ka sərfada saba daw?

²⁰ Ambahw məlma adaw, kayawa cek kede maja mewudey-vaw ŋga Bay Mahura Yesu. Dəkya mevel maja aləkwa macəmkaya ta Kəriste.

²¹ Daa masa ya fa wuzlalakawa leeter kaa na, ya səra fara fara ka pey sləmay la fa mey adaw, ka da ka anda yah ma wudsey. Ya səra cek masa kah ma da ka na, a fəna cek masa yah maa cəfdaka ŋga key.

²² Ya fa wudsey ŋgaa cəfdaka cek pal saya, diiyaya slam ŋga ney da way akah, maja ya wulkey Gazlavay a cənda medərey-dəŋgay akwar la, a vəhdaya la fa akwar saya.

Mecey-har ŋga madagway-dakw

²³ Epafəras masa ala daa fərsəne cew e maja Yesu *Kəriste, a cakwar har ha.

²⁴ Yaw, *Mark, Aristarke, Demas, lej *Luk, ndəhay masa ala ma kam sləra ŋga Gazlavay bama, a camakwar har may.

²⁵ Anja maaya ŋga Bay Mahura Yesu Kəriste ŋga njey ta akwar.

Leeter ŋgada Hebøre hay Mey da ray Leeter ŋgada Hebøre hay

Leeter ŋgada Hebøre hay na, ndaw ma søra mezøley ŋga ndaw ma wuzlala daa ba. Hebøre hay na, ara ndøhay Jøwif hay. Ndaw ma wuzlala leeter e kedø a wudsey ŋga vøltar gødaŋ ŋgada Jøwif hay masa ma tøbmara mey ŋga Yesu. A vøltar gødaŋ ŋga tøbey mey ŋga Yesu ma føna ma føna kwa ata daa banay.

Ndaw ma wuzlala leeter e na, a wuzda Yesu na, a fønta maslaŋ hay ŋga Gazlavay, a fønta ndøhay ma tøla mey ŋga Gazlavay zleezle, asaya, a føna Mawiz, maja aŋga na, Bøzey ŋga Gazlavay (fasølawal 1 haa 3). Asaya, a wuzda aŋga na, ndaw mahura da ray ndøhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay masa fara fara. A da njey ndaw ma ka kwakwas ŋga sørmataw. Aŋga ta vølda ray aŋga la dey pal ŋga mæcøy maja mebørey ŋga ndøhay tabiya. Anda kedø, Yesu ta handawa Mejøwey-mey Mawiya la aa slam a ŋga Mejøwey-mey Magurma masa Gazlavay ma jøwa ta ndøhay aŋga hay ta fa Mawiz.

Ndøhay ma tøba mey ŋga Yesu na, ata daa cøved mawiya døba. A gwamara ŋga søpey cøved magurma saba. Maaya na, a sørfadamata ndøhay masa zleezle ma pamara Gazlavay ŋga ndaw ata fara fara, ata masa ma høtam gødaŋ daa cøved aŋga. (Nøka fasølawal 11.) Mey madagway-dakw daa leeter e na, ara mey da ray menjey ŋga ndøhay ma tøba mey ŋga Yesu. Si a njam maaya maaya daa mecømey-ray ŋga Yesu.

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele døha ŋga vøley gødaŋ a ndøhay:

Mey ŋga Gazlavay aa ta gødaŋ ŋga key sløra daa ndaw (4.12)

Mey da ray mejøwey-mey mawiya (8.8-13)

Mey da ray ndøhay zleezle ma pamara Gazlavay ŋga ndaw ata fara fara (11.1-12.13)

Nøkakwa dey na, si fa Yesu gway (12.2)

Mey da ray Yesu, ndaw ma wuzdørwa mewedey ŋga Gazlavay

¹ Zleezle na, *Gazlavay taa guzltar la ḥgada papaŋ ḥga papa aləkwa hay dey ga ta cəved hay mekele mekele ta mey ndəhay ma təla mey an̄ga hay weewe.

² Ama wure kede daa masa bəla gweegwe a ndəvey kede na, taa guzlndakwar la ta mey Bəzey an̄ga. Gazlavay a ləma bəla ta slam da vad cəpa na, ta fa Bəzey an̄ga ha, asaya, Gazlavay ta wala la ḥga wey da ray cek hay tabiya.

³ Ma wuzdərwa mewedey ḥga Gazlavay na, ara an̄ga. Bəzey a na, a lawa Gazlavay kərad! Mey an̄ga na, aa ta gədaŋ. Ara ta mey an̄ga ha aa ma kərza bəla ta slam da vad. Masa an̄ga ma diytara cəved cay * a ndəhay amba a njam manjar mebərey fa mey ḥga Gazlavay na, ta', a təpey a vad, a njey ta har-zəmay ḥga Bay Gazlavay ma wey da ray cek hay tabiya.

Yesu a fənta maslaŋ hay ḥga Gazlavay tabiya

⁴ Bəzey a na, a fənta maslaŋ hay ḥga Gazlavay. Mezəley masa Gazlavay ma vəldara na, a fəna ḥga maslaŋ hay a may.

⁵ Sərmara, Gazlavay ta ləvar kwa ḥgada maslaŋ an̄ga pal:
 «Kah na, Bəzey adaw,
 dəga tasana yah Papakw»
 na, daa ba səlak. Asaya, taa guzley da ray maslaŋ an̄ga pal,
 a ləvey:
 «Yah na, Papaha,
 an̄ga na, Bəzey adaw,»
 na, daa ba may.

⁶ Ama masa an̄ga fa da slərdərwa Bəzey an̄ga maa-mey-ndaw † a bəla na, taa guzley la, a ləvey:
 «Akwar, maslaŋ adaw hay tabiya, ragadamar!»

⁷ Da ray maslaŋ an̄ga hay na, aa guzley, a ləvey:
 «Maslaŋ adaw hay na, ara ndəhay ma ka sləra adaw hay.
 Ata anda memed, asaya, ata anda neneh ḥga awaw.»

⁸ Ama ḥgada Bəzey an̄ga na, taa guzlar la, a ləvey:
 «Kah na, Bay Gazlavay, ka da zəma bay akah ḥga sərmataw.
 Ka da wey da ray ndəhay akah hay ta cəved e.

⁹ Ka wudsey na, mekey cek ta cəved e, ba na,

1:2 1.2 Bəzey an̄ga: 3.6; 5.8; **a ləma bəla ta slam da vad:** Jan 1.2; Kwa 1.16; Heb 11.3

* **1:3 1.3** ma diytara cəved cay: A wudsey ḥga ləvey Yesu a diytara cəved ḥga ndəhay na, ta fa meməcey an̄ga fa hwadam mazlaŋgalakaya. **1:3**

1.3 2Kwr 4.4; Kwa 1.15; **har-zəmay:** 8.1 **1:4 1.4** Ef 1.21; Fəl 2.9 **1:5**
1.5 Ps 2.7; 2Sam 7.14; Mt 3.17; SNM 13.33; Heb 5.5 **† 1:6 1.6** Bəzey an̄ga maa-mey-ndaw: A wudsey ḥga ləvey Gazlavay an̄ga ta bəzey hay mekele mekele na, kəne ba, ama a wudsey ḥga ləvey Yesu fa wey da ray cek hay tabiya ḥga Gazlavay anda bəzey maa-mey-ndaw ma wey da ray cek ḥga papaha. Nəka 2.11-13; Kwa 1.15, 18, lej Rm 8.29. **1:6 1.6** Ps 89.28; 97.7 **1:7 1.7** Ps 104.4

1:8 1.8-9 Ps 45.7-8

mekey cek ta zlabay ba.

Maja እገኑ, ya ta walaka la, yah, Gazlavay akah.

Ya taa səmdaka la,

asaya, ya ta vəlka gədaŋ la

ma fəna እገና ndəhay mekele masa akwar bama.»

¹⁰ Gazlavay aa guzley da ray Bəzey aŋga saya, a ləvey:

«Bay Mahura, ara kah ma ləma bəla dəga daa mezley a.

Ara kah ma ləma slam da vad ta har akah.

¹¹ Cek hay a cəpa a ndəvam la, ama kah na,

ka da njey እገና sərmataw.

Ahaw, cek hay a tabiya a da nəsam

anda zana magurma.

¹² Ka da takwamata

anda ndaw ma tekwemey zana magurma.

Cek hay a cəpa, ka da mbəddata

anda ndaw ma mbədfey zana manəskaya.

Ama kah na, ka da njey kəne, ka fa da mbədfey daa ba,

kah daha እገና sərmataw.»

¹³ Gazlavay aa guzlar እገዳ Bəzey aŋga, a ləvar:

«Sawa njey ta har-zəmay adaw

amba ya wakwa da ray ndəhay

haa ta pas masa yah ma pata masa-gəra akah hay cay

asi salay akah.»

Ama taa guzley anda እገኑ kwa እገዳ maslaŋ aŋga pal na, daa ba səlak.

¹⁴ Kaa maslaŋ hay እገና Gazlavay na, wa hay wa? Maslaŋ hay እገና Gazlavay na, ara mesəfnay hay ma ka sləra እገና Gazlavay gway. Gazlavay fa slərdata እገና jəney ndəhay masa ma da ləham.

2

Ya da rəskwa Mey እገና Gazlavay ba

¹ Gazlavay taa guzlnakwar la ta mey Bəzey aŋga. Anda kefə, si ya wakwa vaw ma fəna ma fəna fa mey masa aləkwa ma cəndakwa ha, da daa ba na, ya zlaŋgadakwa la aa cəved mekele.

² Mey masa maslaŋ hay እገና Gazlavay ma kadamara zleeze na, ta wuzwa la ara mey fara fara. Ndəhay masa ma rəsmara mey a, ma təbmara ba na, Gazlavay ta sərdata banay la təde fa mebərey ata ha.

³ Ama aləkwa na, aləkwa ta cəndakwa mey da ray meləhey la ma fəna mey masa maslaŋ hay እገና Gazlavay ma kadamara ha. Anda kefə, da aləkwa fa rəskwa mey a, ya təbkwa ba na, እገኑ, ya da ləhkwa na, kwara? Ara

Bay Mahura ta ray anja ma wuzda mey da ray meløhey a teesed. Fa døba ha, ndøhay masa ma cøndamara mey a na, ta wuzdamandakwara la ara mey fara fara.

⁴ Gazlavay may, ta wuzda la ara mey fara fara ta fa gødaŋ anja lenj ta fa maazla hay mekele mekele masa anja ma kata. Asaya, Gazlavay ta vøltar gødaŋ ñga Mesøfney anja la a ndøhay ñga key sløra mekele mekele anda aa ma wudey.

Yesu a mœcay na, majah wa hay wa?

⁵ Yaa guzlam na, da ray menjey ñga ndøhay da bøla mawiya ñgada fa mey. Daa menjey a na, Gazlavay fa da vøltar cøved ñgada maslaŋ anja hay ñga wam da ray ndøhay daa ba.

⁶ Sasøkar jak, mawuzlalakaya daa cørewel ñga Gazlavay, a løvey:

«Ndaw-magødaŋ na, wa may wa
amba kah, Bay Gazlavay, ka wulkey da ray a na!
Ndaw-magødaŋ na, wa may wa
amba ka nøkfar dey na!

⁷ Ka ta tørda la ñga mecøhe da ray maslaŋ akah hay
ñga menjey nekødsey,

fa døba ha, ka ta hølma la, ka ta høslar ray la anda bay.

⁸ Ka ta vøldata cek hay sem cøpa asi har anja * .»

Yaw, Gazlavay ta vøldata cek hay sem cøpa asi har ñga ndaw-magødaŋ, kwa cek pal masa anja ma wey da ray a ba na, daa ba. Ta ñgene he cøpa wure kede, aløkwa fa høtkwa ndaw-magødaŋ fa wey da ray cek hay tabiya na, daa ba.

⁹ Ama ya sørkwa *Yesu na, ta tørey la ñga mecøhe da ray maslaŋ hay ñga Gazlavay ñga menjey nekødsey, amba a mœcay majah ndøhay tabiya majah dey-ceceh ñga Gazlavay. Ahaw, ya sørkwa Yesu na, Gazlavay fa hølma, fa høslar ray ga. A ka køne na, majah aa ma sørey banay daa memœcay.

¹⁰ Ara Gazlavay ma kata cek hay tabiya. Cek hay a tabiya a njam na, majah anja. Anda kede, ta mbafar la a Gazlavay amba a tørda Yesu ñga ndaw ma gwa ñga kata cek hay tabiya maaya maaya ta fa banay masa aa ma søra. Gazlavay a ka anda kede na, amba ndøhay ga a tøram ñga bøz anja hay, a mbøzdata aa slam anja mewedey, majah ara Yesu ma da handata ñga løhey.

¹¹ Yesu fa tørdata ndøhay ñga ndøhay maaya manjar mebørey fa mey ñga Gazlavay. Ndøhay maaya ha na, Papa

2:3 2.3 10.29; 12.25 **2:4 2.4** Jaŋ 2.11; SNM 2.22; 1Kwr 12.4-11; 2Kwr 12.12

2:6 2.6-8 Ps 8.5-7 * **2:8 2.8** asi har anja: Ta mey Gørek na, a løvey: «asi salay anja». **2:8 2.8** 1Kwr 15.27 **2:9 2.9** Føl 2.8-9 **2:10 2.10** 1Kwr 8.6; 12.2; SNM 3.15

ata letek ta Yesu a. Ara maja ḥgene, Yesu ma zəlta «məlma adaw hay». Kwa hwaray a kar ḥga zəlta kəne ba.

¹² Yesu a ləvar a Gazlavay:

«Ya daa guzltar a məlma adaw hay
da ray cek masa kah ma ka.

Ya da həlmaka fa mey ḥga ndəhay akah hay tabiya.»

¹³ Aa guzley saya, a ləvey:

«Yah na, ya da pa Gazlavay
ḥga ndaw adaw mandaw mandaw.»

A ləvey saya:

«Yah kedə, yah ta ndəhay adaw hay
masa Gazlavay ma vəldatiwa.»

¹⁴ Ndəhay anga hay a na, ata ndəhay magədaŋ. Ara maja ḥgene, Yesu ma tərey ḥga ndaw-magədaŋ anda ata may. A ka kəne na, amba ta fa meməcey anga aa zəddə *Satan, bay-malula, ma handərwa meməcey a bəla.

¹⁵ Ndəhay da bəla kede na, ata anda beke hay daa menjey ata tabiya maja fa zluram ta meməcey. Ara maja ḥgene, Yesu a məcey na, amba a pəskatərwa ndəhay daa beke he, a zluram ta meməcey saba.

¹⁶ Yaw, Yesu a sawa a bəla na, ḥga jəney maslaŋ hay ḥga Gazlavay ba, ama a sawa ḥga jəney ndəhay daa səkway ḥga *Abərahām.

¹⁷ Ara maja ḥgene, si a tərey ḥga ndaw-magədaŋ anda məlmaha hay daa cek hay tabiya. A ka kəne na, amba a tərey ḥga *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay, ndaw masa ma sərey dey-ceceh fa ndaw, ma ka sləra ḥga Gazlavay ta cəved e. Sləra anga na, ara ḥga vəley ray anga ḥga məcey amba a mbəkdatara mebərey ḥga ndəhay.

¹⁸ Fara fara, daa masa Yesu fa sərey banay na, Satan ta jada la ḥga bata. Anda kedə, Yesu a gwa ḥga jənta ndəhay masa Satan fa jadata ḥga betey.

3

Yesu a fəna Mawiz

¹ Məlma adaw hay daa *mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu, Gazlavay ta zəlkwar la ḥga tərey ndəhay anga hay. Anda kedə, wulkam da ray Yesu, ndaw masa Gazlavay ma slərdərwa ḥga key ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas anga. Ara ta fa anga aləkwa ma təbkwa mey ḥga

2:11 2.11 Mt 25.40; 12.50; Jan 20.17 **2:12 2.12** Ps 22.23 **2:13 2.13** Iz 8.17-18

2:14 2.14 2.17; Jan 1.14; **bay-malula:** Jan 8.44; 12.31; 1Jn 3.8; CWJ 12.10 **2:15**

2.15 Rm 8.21 **2:16 2.16** Iz 41.8-9 **2:17 2.17** 4.14; 5.2; Fəl 2.7; 1Jn 2.2 **2:18**

2.18 4.15; Mt 4.1-11

Gazlavay, aləkwa fa wuzdakwa mey a fa mey ɳga ndəhay tabiya.

² Ara Gazlavay ma pa ɳga ka sləra ha. A ka sləra ha na, ta cəved e anda *Mawiz ma ka sləra anŋa ta cəved e ɳgada ndəhay ɳga Gazlavay tabiya zleezle may.

³ Yesu na, si ndəhay aa həmdamara ma fəna Mawiz. Ara kəne may, ndaw ma ləma way na, aa həmdamara a fəna way a.

⁴ Ka sərmara, kwa way wura wura na, ndaw ma ləma daha. Ama ma katərwa cek hay tabiya na, ara Gazlavay.

⁵ Mawiz na, ara ndaw ma ka sləra ta cəved e da wuzlah ndəhay ɳga Gazlavay tabiya. Ara anŋa ma wuzdatara mey masa Gazlavay ma daa guzlda ɳgada fa mey.

⁶ Ama ma wey da ray ndəhay ɳga Gazlavay tabiya ta cəved e na, ara *Kəriste, Bəzey ɳga Gazlavay. Da aləkwa fa jarakwa maaya maaya daa mey ɳga Gazlavay masa aləkwa ma təbkwa, asaya, da aləkwa fa səkwakwa cek masa Gazlavay ma da vəldandakwara ta meesəmey na, ɳgene, aləkwa ndəhay anŋa hay.

Mey da ray meməskey-vaw ɳga ndəhay ɳga Gazlavay

⁷ Maja ɳgene, *Mesəfney ɳga Gazlavay a ləvey:
«Da akwar fa cəndamara dəy ɳga Gazlavay tasana na,

⁸ ka da dəzlmata sləmay akwar hay ba.

Ka da kamara anda papan ɳga papakw akwar hay zleezle
ma kam həma a ray Gazlavay ba.

Daa ɳgene, ata da wuzlah-ley, ta jadamara Gazlavay la.»

⁹ Gazlavay aa guzley, a ləvey:

«Da wuzlah-ley a, ta hətmatar cek hay maaya tabiya
masa yah ma kata daa mevey kwakwar məfad la.

Ama ta ɳgene he cəpa, ta jadamaya la cəŋga.

¹⁰ Ara maja ɳgene, yah ma cey mevel a ray ata.

Ta', yaa guzley, ya ləvey: “Mewulkey ata, anŋa maaya ba,
cek masa yah ma wufey amba a kamara na,
ta sərmara daa ba.”

¹¹ Daa masa yah ma cey mevel heyey na,
ya ta mbedfey la, ya ləvey:

“Kwa fa da mbəzam aa slam masa yah ma diytara
ɳga məskey vaw na, daa ba səlak.”»

¹² Məlma adaw hay, wam vaw! Ndəhay masa ta mevel
maaya ba, ma təba mey ɳga Gazlavay ba na, kwa ndaw pal
da wuzlah akwar a da tərey anda ata ba, maja mevel maaya

ba anda ŋgene na, a da zlaŋgadadakwar ta Gazlavay, ndaw masa anja daha ta dey ŋga sərmataw.

¹³ Ama maaya na, ka dəkam mevel da wuzlah akwar mandaw mandaw, amba *Sataj a batakwar ŋga key meborey ba, kwa ndaw pal da wuzlah akwar fa da dəzla sləmay daa ba. Ahaw, dəkam mevel da wuzlah akwar, majasana kede, Gazlavay a wudey ŋgaa guzlndakwar saya.

¹⁴ Mey ŋga Gazlavay masa aləkwa ma təbkwa dəga ŋga mezley a haa mendəvey a na, da aləkwa fa jarakwa maaya maaya daa mey a na, ŋgene, aləkwa ndəhay ŋga *Kəriste.

¹⁵ Mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay, a ləvey:
«Da akwar fa cəndamara day ŋga Gazlavay tasana na,
ka da dəzlmata sləmay akwar hay ba.

Ka da kamara anda papaŋ ŋga papakw akwar hay zleelze
ma kam həma a ray Gazlavay ba.»

¹⁶ Ma cəndamara day ŋga Gazlavay ta ma kam həma a ray a na, wa hay wa? Ara ndəhay tabiya masa *Mawiz ma badatərwa daa hwayak ŋga *Ejip.

¹⁷ Gazlavay a cey mevel mevey kwakwar məfad na, da ray wa hay wa? A cey mevel na, da ray ndəhay a ma kam meborey. Anda kede, ata cəpa ta məcam sem da wuzlah-ley.

¹⁸ Gazlavay ta mbedey la, a ləvey: «Kwa fa da mbəzam aa slam masa yah ma diytara ŋga məskey vaw na, daa ba səlak.» A mbedey kene na, majas wa hay wa? A mbedey na, majas ndəhay a ma cənmar mey ba.

¹⁹ Fara fara, ya sərkwa ta hətam ŋga mbəzey aa slam meməskey-vaw a daa ba, majas ata ma təbmara mey ŋga Gazlavay daa ba.

4

¹ Zleelze na, Gazlavay taa guzley la amba ya mbəzkwa aa slam masa anja ma diyndakwara ŋga məskey vaw. Mey a na, aa daha cəŋga. Anda kede, wakwa vaw, anja ndaw pal da wuzlah akwar ŋga mbəkey fa dəba ba.

² Ta wuzdamandakwara mey maaya ŋga Gazlavay la anda ata ma wuzdamatara a papaŋ ŋga papa aləkwa hay zleelze may. Ama ata na, mey a ta jənta daa ba, majas ata ma təbmara mey a ta mevel pal daa ba. Anda kede, ta hətam ŋga mbəzey aa slam meməskey-vaw masa Gazlavay ma diytara daa ba.

³ Ama aləkwa na, ya ta təbkwa mey a la. Anda kede, ya hətkwa ŋga mbəzey aa slam meməskey-vaw a la. Gazlavay

taa guzley la da ray ndəhay masa ma təbmara mey a ba, a ləvey:

«Daa masa yah ma cey mevel heyey na,
ya ta mbedey la, ya ləvey:

“Kwa fa da mbəzam aa slam masa yah ma diytara
ŋja məskey vaw na, daa ba səlak.”»

Ama Gazlavay na, ta ndəvda sləra anja sem dəga ŋja mezley ŋja bəla, ba diya?

⁴ Ya sərkwa na, maja mawuzlalakaya da ray *pas meməskey-vaw daa dərewel ŋja Gazlavay, a ləvey: «Gazlavay ta kata sləra anja hay la tabiya dar maakwaw, ŋja dar maasala ha na, a məskey vaw.»

⁵ Anda mawuzlalakaya heyey saya, a ləvey: «Kwa fa da mbəzam aa slam masa yah ma diytara ŋja məskey vaw na, daa ba səlak.»

⁶ Ndəhay ma cəndamara mey maaya ŋja Gazlavay teesed na, ta hətam ŋja mbəzey aa slam masa Gazlavay ma diytara ha na, daa ba, maja ata ma cənmar mey ba. Anda kede, ndəhay mekele a hətam ŋja mbəzey la aa slam meməskey-vaw a cənja.

⁷ Maja ŋgene, Gazlavay ta pey dər mekele la, a zəla dər a «tasana». Fa dəba ha mevey ga, taa guzley la da ray dər a ta mey *Davit. Mey a na, ara mey makadakaya heyey ma ləvey:

«Da akwar fa cəndamara dəy ŋja Gazlavay tasana na,
ka da dəzlmata sləmay akwar hay ba.»

⁸ Da fara fara Jesəwe ta handata papanj ŋja papa aləkwa hay la aa slam meməskey-vaw masa Gazlavay ma diytara na, anja ŋgene, Gazlavay fa daa guzley da ray dar meməskey-vaw mekele fa dəba ha na, daa saba.

⁹ Anda kede, ya sərkwa, ŋgada ndəhay ŋja Gazlavay na, meməskey-vaw dəha. Meməskey-vaw a na, ara anda Gazlavay ma məskey vaw ŋja dar maasala ha.

¹⁰ Yaw, kwa waawa ma mbəzey aa slam meməskey-vaw ŋja Gazlavay a na, a da məskey vaw fa dəba ŋja sləra anja anda Gazlavay ma məskey vaw fa dəba ŋja sləra anja may.

¹¹ Maja ŋgene, kakwa gədaŋ amba ya hətkwa membəzey aa slam meməskey-vaw masa Gazlavay ma diya ha. Wakwa vaw amba kwa ndaw pal da wuzlah aləkwa a key həma a ray Gazlavay anda papanj ŋja papa aləkwa hay ba. Da daa ba na, ndaw aha a daa zədəy.

¹² Mey ŋja Gazlavay na, aa ta gədaŋ, fa key sləra daa ndaw, a zəmey a fəna dəlaw masa mey a cew. Mey a

na, a mbəzey kasl aa mevel ŋga ndaw anda dəlaw ma wunka mezəvey hay ŋga tetesl ma mbəzey kasl aa sasəraf. A wuzdərwa mewulkey daa mevel ŋga ndaw, asaya, a wuzdərwa cek masa ndaw ma wudey ŋga ka.

¹³ Cek mabakaya fa dey ŋga Gazlavay na, daa ba. Cek hay tabiya masa aŋga ma kata na, fa hətam fa dey aŋga maaya maaya. Cek hay tabiya masa aləkwa ma kakwa na, ya wuzdakwa la fa mey aŋga.

Yesu aŋga ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay

¹⁴ Ndaw aləkwa mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay masa ma təpey a cakay Gazlavay a vad na, daha. Ara Yesu, Bəzey ŋga Gazlavay. Maja ŋgene, jarakwa maaya maaya daa mey ŋga Gazlavay masa aləkwa ma təbkwa ta masa aləkwa ma wuzdakwa fa mey ŋga ndəhay tabiya.

¹⁵ Ndaw aləkwa mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay a ta sərfandakwar dey-ceceh la daa banay aləkwa maja aləkwa ndəhay masa-bəle hay. Aŋga na, ta sərey banay la anda aləkwa, ta jadamara la ŋga betey dey weewe ta fa cek hay mekele mekele ŋga key mebərey, ama kwa ta key mebərey daa ba.

¹⁶ Anda kede, ŋgəchakwa ŋgada fa Bay Gazlavay, ndaw masa ma wudta ndəhay kalah. Ngəchakwa ta mandərzay daa dey daa ba amba a sərfandakwar dey-ceceh, a kandakwar maaya, a jənndakwar ta pas masa aləkwa daa banay.

5

¹ Kwa *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay wura wura, a walamara na, da wuzlah ndəhay. Sləra aŋga na, ara mekey kwakwas ŋga Gazlavay maja ndəhay. A vəlar cek a Gazlavay, asaya, a hərar gənaw ŋgada Gazlavay, amba Gazlavay a mbəkdatara mebərey ŋga ndəhay.

² *Ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay na, aŋga ray aŋga, aŋga ndaw-magədaŋ anda ndəhay mekele may. Anda kede, a gwa ŋga jəkfatar sləmay fa ndəhay ma sərmara cek ba ta ndəhay masa fa zlaŋgadəm la daa cəved masa maaya.

4:12 4.12 Iz 49.2; 55.11; Jer 17.10; Jaŋ 12.48; Ef 6.17; 1Pi 1.23; CWJ 1.16

4:14 4.14 5.8; 8.1; **ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay:** 2.17-18; 3.1; 5.1, 4-6; 7.24-28; 8.3; 9.7, 11 **4:15 4.15** 2.18; 5.2; 7.26; 9.12; 1Jŋ 3.5 **4:16 4.16** 10.19 **5:1 5.1** 4.14 **5:2 5.2** 2.17-18; 4.15; 7.28

³ Maja anga ndaw-magədaŋ na, a horey gənaw ɳga vəley ɳgada Gazlavay maja mebərey ɳga ndəhay daada ba, ama maja mebərey anja may.

⁴ Ndaw a gwa a pa ray anja ɳga ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay ta ray anja ba. Si Gazlavay ma pa anda aa ma pa *Araŋw.

⁵ *Kəriste may ta pa ray anja ɳga ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay ta ray anja na, daa ba. Ama ara Gazlavay ma pa, aa guzlar, a ləvar:

«Kah na, Bəzey adaw,
dəga tasana yah Papakw.»

⁶ Daa slam laŋgar, mawuzlalakaya saya, Gazlavay a ləvar:
«Ka da njey ndaw ma ka kwakwas adaw ɳga sərmataw
anda Melkisedek.»

⁷ Daa masa Yesu Kəriste anja da bəla na, a səra Gazlavay aa ta gədaŋ ɳga ləhda daa meməcəy. Anda kede, ta dərar dangay la ta mewudey, ta matəway daa dey a Gazlavay. Gazlavay ta jəkfar sləmay la, ta sləkədərwa la daa meməcəy, maja aa ma nar ray.

⁸ Kwa anja Bəzey ɳga Gazlavay na, taa sərkey ɳga ney ray la ta fa banay masa aa ma səra.

⁹ Masa Gazlavay ma tərda ɳga ndaw ma gwa ɳga kata cek hay tabiya maaya maaya cay na, ndəhay ma namar ray tabiya a hətam meləhey la ta fa vəða ɳga sərmataw.

¹⁰ Yesu a gwa a ləhdata, maja Gazlavay ma pa ɳga ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas anja anda Melkisedek.

Ka da mbəkdamara mey ɳga Gazlavay ba

¹¹ Mey hay ga daha ɳgaa guzley ɳgada akwar da ray *Kəriste, ndaw aləkwa mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay. Ama anja ta banay amba ya wuzdakwara mey da ray a maaya maaya, maja akwar fa da cəndamara fiyaw fiyaw daa ba.

¹² Pas a ta wuswa cay təðe amba kaa sərkadamata ndəhay. Ama haa wure kede, si ndəhay aa sərkadamakwar da ray mey hay ɳga Gazlavay masa ɳgeeme masa akwar ma cəndamara cay cəŋga. Akwar na, anda bəza hay ma sam dəwa ma wusmara ɳga zəmey daf ba aran.

¹³ Kwa waawa ma sey dəwa daada na, anja bəzey mecəhe dagay. Cek masa maaya ta maaya ba na, a gwa ɳga wunkata ba.

5:3 5.3 7.27; 9.7; Lev 9.7; 16.6, 15 **5:4 5.4** Araŋw: Mab 28.1 **5:5 5.5** 1.5

5:6 5.6 Ps 110.4; Heb 6.20 **5:7 5.7** Mt 26.36-46 **5:8 5.8** 1.2; 4.14; 6.4-6; 7.3,

28; 10.29; Jan 1.34; **məney ray:** 4.15; Fəl 2.8 **5:9 5.9** 7.27 **5:10 5.10** 5.6;

6.20 **5:12 5.12-13** 1Kwr 3.2

¹⁴ Ndəhay mahura hay a zəmam na, daf. Ata na, makətatakaya, a gwamara ɳga wunkey cek masa maaya ta maaya ba.

6

¹ Maja ɳgene, nakwa fa mey fa mey, sasərkakwa cek masa ɳga ndəhay mahura hay. Ya da njakwa daa meesərkey ɳga ndəhay masa ma sərmara mey ɳga Kəriste təlam ba. Aləkwa taa sərkakwa cek hay masa ɳgeeme daa metəbey mey ɳga Yesu Kəriste cay. Anda meləvey, aləkwa taa sərkakwa cay da ray membəkey mekey cek ma hendey ndaw aa meməcey, asaya, da ray mepey Gazlavay ɳga ndaw fara fara.

² Aləkwa taa sərkakwa cay da ray *baptēm mekele mekele, da ray mepey har a ray ndəhay *, da ray masləkdəwa ɳga ndəhay daa meməcey, lej da ray sariya masa Gazlavay ma da dəsla ma da njey ɳga sərmataw.

³ Ahaw, nakwa fa mey fa mey! Da Gazlavay ta təba la na, ya daa sərkakwa meesərkey ɳga ndəhay mahura hay dəba.

⁴ Ndəhay masa ma mbədmar dəba sem a Gazlavay na, a gwamara a vəhmawa ɳgaa cəfdəy ambahw fa Gazlavay saya na, kwara? Ta njam la dey pal daa mewedsey ɳga Gazlavay. Cek da vad masa Gazlavay ma vəldatara ɳgada ndəhay aŋga hay na, taa cəkdirəmara la. *Mesəfnəy ɳga Gazlavay ta sawa la a ray ata may.

⁵ Ta sərmara la mey ɳga Gazlavay na, ara mey maaya fara fara. Asaya, ta sərmara maazla hay ma da kam ɳgada fa mey la.

⁶ Ama, ta ɳgene he cəpa, ta mbədmar dəba sem a Gazlavay cənəga. Ndəhay a, a gwamara ɳga vəhmawa ɳgaa cəfdəy ambahw fa Gazlavay saba, maja da ndaw ta mbədar dəba sem a Gazlavay na, a key ɳgene, anda a dəra Bəzey ɳga Gazlavay fa hwadam mazlangalakaya saya. Asaya, a key ɳgene, anda a cəda fa mey ɳga ndəhay.

⁷ Wulkakwa da ray ley cey! Ley masa var fa pey da hwad a maaya maaya na, cek daa ley a, a key maaya maaya ɳgada ndaw ɳga ley a. Anda kəde, a wuzwa maaya ɳga Gazlavay aa da ray ley a.

⁸ Ama da ley a, guzer ta hatak ta təba sem na, ɳgene ara ley maaya ba. Ley a fa da njey ga daa ba, Gazlavay a da

5:14 5.14 13.9; Rm 16.19; 1Kwr 14.20; Ef 4.14 **6:1 6.1** 9.14 * **6:2 6.2** mepey har a ray ndəhay: Ara cek mekey ɳga wuzda ndaw aha mapakaya wal ɳgada Gazlavay amba Mesəfnəy ɳga Gazlavay a sawa a ray a, kwa daa baptēm, kwa daa sləra wura wura ɳgada Gazlavay. Nəka SNM 13.2-3; 1Tm 4.14. **6:2 6.2** Jaŋ 3.25-26; SNM 19.1-6 **6:4 6.4-6** 2.1-3; 5.8; 10.26-29; 12.25; Mt 12.31; 1Jŋ 5.16

nəsa, a da mbəkda aa kusaf, fa dəba ha, awaw a daa wura kəlmedefk!

⁹ Jam adaw hay, kwa da yaa guzlmakwar anda kede na, ya sərmara fara fara, akwar daa cəved' maaya masa ma da ləhdakwar.

¹⁰ Gazlavay na, ara ndaw ma key cek ta cəved' e, aa fa sərfada sləra maaya masa akwar ma kamara. Asaya, aa fa sərfada akwar fa wudmara. Akwar fa wuzdamərwa mewudey-vaw akwar a ta fa sləra masa akwar ma kamara zleezle ŋgada ndəhay mekele daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu. Kwa wure kede, akwar fa kamara kəne.

¹¹ Ya wudam na, kwa waawa da wuzlah akwar a key gədaŋ ŋga njey kəne haa mendəvey a, ka da gəram ba, amba ka hətam cek hay tabiya masa akwar ma səkwmara.

¹² Ka da təram ndəhay masa-mayad hay ba, ama njam anda ndəhay ma təba mey ŋga Gazlavay masa majaratakaya. Ata na, a hətam cek masa Gazlavay ma ləvey a da vəldatara a ndəhay anja hay heyey la. Kam cek anda ata.

Mey da ray Gazlavay ma da katar maaya ŋgada ndəhay anja hay

¹³ Masa Gazlavay ma ləvar a *Abərahəm a da kar maaya heyey na, ta mbedey la fara fara, a ka cek aha la. Ndaw ma fəna Gazlavay na, daa ba. Anda kede, ta mbedey la ta mezəley anja.

¹⁴ A ləvey:

«Fara fara, ya da pəska mey,
ya da vəlka bəza hay ga ara mey ba.»

¹⁵ Masa Abərahəm ma cənda mey a la na, ta', a səkwa ta dək-vaw. Anda kede, Abərahəm ta hətey cek masa Gazlavay ma ləvar a da kara heyey la.

¹⁶ Da ndəhay fa mbədəm na, a mbədəm ta mezəley ŋga ndəhay masa mahura da ray ata hay. *Membedey na, a dəsla mey da wuzlah ndəhay.

¹⁷ Maja ŋgene, Gazlavay a mbedey amba ndəhay masa aa ma ləvey a da katar maaya heyey na, a sərmara fara fara, a katara la, a mbədəda mewulkey anja ba. Anda kede, a mbedey, a ləvtar a da katar cek maaya.

¹⁸ Mey ma ləvey Gazlavay a da katar maaya ŋgada ndəhay anja hay, lej membedey anja na, ara mey hay cew masa a mbədəm ba, maja Gazlavay na, a mbərzley ba səlak. Aləkwa masa ta ŋgəchakwa sem ŋgada fa Gazlavay kede na, mey hay a kede fa vəlndakwar gədaŋ

ga amba ya səkwakwa cek masa Gazlavay ma ləvey a da vəldandakwara heyey.

19 Cek masa aləkwa ma səkwakwa ha na, fa jarandakwar maaya maaya amba ya njakwa majaratakaya fa mey ɳga Gazlavay. Maja ɳgene, *Slam masa Gazlavay aa da hwad a na, zana ma gərca slam aha a wurey la, anda kede, ya mbəzkwa la a hwad a, a cakay Gazlavay.

20 Yesu ta mbəzey sem aa slam aha ɳgene teesed da ray aləkwa. A mbəzey na, maja aləkwa, maja aŋga ta tərey sem ɳga *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay ɳga sərmataw anda Melkisedek.

7

Mey da ray Melkisedek

1 Melkisedek na, ara bay daa berney ɳga Salem, asaya, aŋga *ndaw ma ka kwakwas ɳga Gazlavay, Gazlavay Mawaca-waca. Daa ɳgene na, *Abərahām ta fəntərwa bay hay la ta gədaŋ daa vəram. Masa aŋga fa vəhwa na, ta', Melkisedek a daw, a cadərwa ray, a pəsar mey.

2 Abərahām a wunka cek masa aŋga ma təbtərwa daa vəram a, slam kuraw, a la slam pal, a vəldara a Melkisedek e. Mezəley aŋga Melkisedek na, a wudey ɳga ləvey «bay ma key cek ta cəved e.» Asaya, Melkisedek e aŋga «bay ma wudey zazay da wuzlah ndəhay,» maja aŋga bay ɳga Salem. Salem na, a wudey ɳga ləvey «zazay».

3 Aŋga na, dərewel ɳga Gazlavay faa guzley da ray papaha ta mamaha, len̄ da ray səkway aŋga hay na, daa ba. Asaya, faa guzley da ray mayawa aŋga ta meməcey aŋga daa ba. Aŋga na, anda Yesu, Bəzey ɳga Gazlavay, aŋga ndaw ma ka kwakwas ɳga Gazlavay ɳga sərmataw.

4 Nəkmara cey! Melkisedek na, aŋga ndaw mahura, ba daw? Maja kwa Abərahām zlezzle, Papan ɳga papa aləkwa hay na, ta wunka cek hay masa aŋga ma təbtərwa daa vəram la slam kuraw, ta vəldara slam pal sem.

5 Kwakwas ɳga *Mawiz a vəley cəved a ndəhay daa səkway ɳga *Levi masa ma ka kwakwas, ɳga təbey cek pal daa kuraw ɳga cek hay tabiya da har ndəhay *Israyel hay. Kwa Israyel hay a, ara məlma ata hay daa səkway ɳga Abərahām. Ta ɳgene he cəpa, fa təbam cek da har ata cənja.

6 Melkisedek na, aŋga daa *səkway ɳga Levi ba, ama ta ɳgene he cəpa, ta təbey cek pal daa kuraw la da har

Abərahām. Abərahām masa Gazlavay ma ləvar a da kar maaya heyey na, ara anja ma pəsar mey ŋgada Melkisedek ba, ama ara Melkisedek ma pəsar mey a Abərahām.

⁷ Ka sərmara, ndaw ma pəsey mey a ndaw na, aa mahura da ray ndaw aha. Anda kede, Melkisedek na, aa mahura da ray Abərahām.

⁸ Ndəhay ma ka kwakwas daa səkway ŋga Levi ma təbam cek pal daa kuraw na, ata ndəhay masa ma da məcam gway. Ama Melkisedek masa ma təba cek pal daa kuraw da har Abərahām heyey na, aa ta dey ŋga sərmataw, anda dərewel ŋga Gazlavay ma ləvey.

⁹ Ya gwakwa ya ləvkwa ndəhay daa səkway ŋga Levi masa ma təbam cek pal daa kuraw da har ndəhay mekele na, ta vəlmar la a Melkisedek may, maja papaŋ ŋga papa ata Abərahām ma vəlar la.

¹⁰ Anda meləvey, masa Abərahām ma vəlar cek a Melkisedek e na, ta yawa bəzey daa ba aranj. Ama kwa ta yawa bəzey daa ba aranj na, Abərahām a vəlar cek a Melkisedek e. Ara anda ata cewete ta Levi, bəzey ma da yawa daa səkway anja may. Anda kede, a wudsey ŋga ləvey Melkisedek na, a fənta ndəhay daa səkway ŋga Levi.

Mey da ray Yesu, ndaw ma ka kwakwas anda Melkisedek

¹¹ Daa *mewey ŋga *Israyel hay na, ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay na, si ndəhay daa səkway ŋga *Levi gway. Sləra ŋga ndəhay a ŋgene na, ara anda *Araŋw, papaŋ ŋga papa ata hay zleezle, ma ka. Sləra ha na, a gwa ŋga ndəvda cek masa Gazlavay ma wudsey ŋga ka ba. Da a gwa ŋga ndəvda na, anja Gazlavay fa da pey ndaw ma ka kwakwas mekele masa anda Melkisedek na, daa saba.

¹² Da Gazlavay ta mbəddə ndaw ma ka kwakwas anja sem na, ŋgene, si mewey ŋga Israyel hay a mbədəy may.

¹³ Bay aləkwa Mahura Yesu masa aləkwa maa guzkwa da ray a kede na, səkway anja wal ta *səkway ŋga Levi. Kwa ndaw daa səkway anja pal masa anja *ndaw ma ka kwakwas ŋga Gazlavay na, daa ba.

¹⁴ Ya sərkwa fara fara Yesu na, a yawa daa səkway ŋga Juda. Daa masa *Mawiz maa guzley da ray ndəhay ma ka kwakwas na, kwa taa guzley da ray səkway a daa ba.

¹⁵ Ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay masa daa səkway ŋga Levi na, a gwamara ŋga handamata ndəhay fa Gazlavay ba. Mey a kede, fa wuzwa maaya maaya maja Gazlavay ta pey ndaw mekele la ŋga ndaw ma ka kwakwas anja anda Melkisedek.

16 Ndaw a, a tørey ndaw ma ka kwakwas ñga Gazlavay na, ta fa mewey ñga ndaw-magødañ ba, ama ta fa gødañ ñga heter mendøvey ba,

17 maj a mawuzlalakaya daa ðerewel ñga Gazlavay, a løvey:

«Ka da njey ndaw ma ka kwakwas adaw ñga sørmataw anda Melkisedek.»

18 Anda kede, mewey masa zleezle na, mahazakadakaya sem maj a ara cek ñga tede, a jøney ndaw ba.

19 Kwakwas ñga Mawiz na, ta gwa ñga løhdata ndøhay daa ba. Ama wure kede, aløkwa ma pakwa lenjesl a ray cek mahura maaya masa aløkwa ma søkwakwa heyey la. Ara ta fa cek aha aløkwa ma da ñgøchakwa ñgada fa Gazlavay.

20-21 Asaya, Gazlavay a pa Yesu ñga ndaw ma ka kwakwas anja na, ta mbedey la maj a. Ama ndøhay mekele ma tøram ñga ndøhay ma ka kwakwas zleezle na, Gazlavay ta mbedey maj a daa ba. Ahaw, Gazlavay ta mbedey la maj a Yesu, a løvey:

«Yah, Bay Gazlavay akah, ya fa mbedey,

kwa ya fa da mbøðda mey adaw daa ba sølak:

“Ka da njey ndaw ma ka kwakwas adaw ñga sørmataw.”»

22 Maj a ñgene, ya sørkwa fara fara, Yesu na, ara anja ma handørwa *møjøwey-mey maaya ma føna masa zleezle.

23 Cek mekele døha saya, ndøhay ma ka kwakwas masa daa søkway ñga Levi na, ata ga maj a fa møcam, fa pam mekele, fa møcam, fa pam mekele.

24 Ama Yesu na, aa døha ñga sørmataw, sløra anja ñga mekey kwakwas na, fa da ndøvey daa ba.

25 Maj a ñgene, Yesu aa ta gødañ mandaw mandaw ñga løhdata ndøhay masa ma ñgøcham ñgada fa Gazlavay ta fa anja. A gwa a ka køne maj a aa ta dey ñga sørmataw, anja fa dørar dañgay mandaw mandaw a Gazlavay maj a ata.

26 Yesu na, ara *ndaw mahura da ray ndøhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay masa ma gwa ñga jønndakwar. Anja na, aa maaya fa Gazlavay, mangøra fa vøða daa ba, mebørey da ray a kwa nekødey daa ba. Gazlavay a pa wal, aa da wuzlah ndøhay ta mebørey daa saba, a la a vad a cakay a.

27 Yesu na, anja anda mahura hay da ray ndøhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay mekele hay ba. Ata na, fa vølam cek a Gazlavay mandaw mandaw, ñgeeme, maj a mebørey ata, fa døba ha, maj a mebørey ñga ndøhay. Ama Yesu na, si

a ka kène na, daa ba. A vèlar cek a Gazlavay dey pal gway na, mak, mekele daa ba. Cek aha na, ara aŋga ma vèlda ray aŋga ḥga mècay.

²⁸ Kwakwas ḥga Mawiz a pey ḥga ndèhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay na, ndèhay magèdaŋ gway. Ndèhay a na, ara ndèhay ta mebørey. Ama daa masa Gazlavay ma mbedey na, *membedey a, ta njey sem aa slam a ḥga kwakwas ḥga Mawiz. Gazlavay a pey ḥga ndaw mahura da ray ndèhay ma ka kwakwas aŋga na, Bøzey aŋga. A pa na, ḥga sèrmataw. Gazlavay ta tèrda sem ḥga ndaw ma gwa ḥga kata cek hay tabiya maaya maaya.

8

Mey da ray Yesu, ndaw mahura da ray ndèhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay

¹ Fara fara ndaw alèkwa mahura da ray ndèhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay na, daha. Ara Yesu, aa manjakaya ta har-zèmay ḥga Bay Gazlavay da vad, fa wey da ray cek hay tabiya. Kede he ara *bay-ray ḥga mey masa ala ma wudam ḥga lèvey.

² Aŋga na, a ka slèra aŋga daa Way-mekèrcay fara fara masa da vad, daa *Slam masa Gazlavay aa da hwad a masa fara fara. Ara slam masa Gazlavay ma diya da vad, ba na, ara slam masa ndaw ma diya da hwayak ba.

³ *Ndaw mahura da ray ndèhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay wura wura na, slèra aŋga ara ḥga vèley cek ta ḥga hèrar gènaw a Gazlavay. Anda kede, Yesu na, si a vèlar cek a Gazlavay may.

⁴ Da haa wure kede aŋga da bèla na, anja kwa fa da key *ndaw ma ka kwakwas ḥga Gazlavay na, daa ba. Fa da key daa ba na, maja ndèhay ma vèlam cek a Gazlavay anda *kwakwas ḥga Mawiz ma lèvey na, daha cay.

⁵ Ndèhay ma ka kwakwas a na, a kamara slèra ata daa way ḥga Gazlavay. Ama slèra masa ata ma kamara ha na, ara anda meezeed e, ba na, ara anda da gazlavay da vad ba. Cek aha, ta key la kène ta Mawiz may. Daa masa fa da kèrca way ḥgada Gazlavay na, Gazlavay a lèvar: «Jèkey slèmay maaya maaya, kèrca way a ta cèved e anda yah ma lèvka daa aŋgwa ḥga Sinay heyey.» ⁶ Ama wure kede, slèra masa Yesu ma ka na, a fèna slèra masa ndèhay ma ka kwakwas a ma kamara. Asaya, Yesu a cèmtar d'ay ḥga

ndəhay ta Gazlavay amba Gazlavay a jəwey mey mawiya ta ata. *Mejəwey-mey Mawiya ha na, a fəna mejəwey-mey masa zleezle majā cek masa Gazlavay ma ləvey a da katara a ndəhay daa mejəwey-mey mawiya na, a fəna cek masa aa ma ləvey daa mejəwey-mey masa zleezle.

Mey da ray mejəwey-mey mawiya

7 Da *mejəwey-mey ŋgeeme ta gwa ŋga ka cek tabiya anda Gazlavay ma wudey la na, anja ŋgene, Gazlavay fa da jəwey mey mekele daa saba.

8 Ama Gazlavay ta mbədtar ray sem a ndəhay aŋga hay majā mebərey ata. A ləvtar:

«Yah, Bay Gazlavay, ya ləvey: pas a, a wuswa la
masa yah ma da jəwey mey mawiya ta ndəhay Israyel
hay

leŋ ta ndəhay daa səkway ŋga Juda.

9 Mejəwey-mey a na, fa da key anda mejəwey-mey
masa yah ma ka ta papaŋ ŋga papa ata hay zleezle
daa masa yah ma badatərwa
daa hwayak ŋga Ejip heyey na, daa ba.

Ndəhay a ta səpmara mejəwey-mey a ta cəved'e daa ba.
Ara majā ŋgene, yah ma mbədtar dəba.

10 Yah, Bay Gazlavay, ya ləvey:

Mejəwey-mey masa yah ma da ka
ta ndəhay *Israyel hay ŋgada fa mey na,
ara mewuzey kwakwas adfaw ŋgada ata,
ahaw, ya wuzlalatara la aa mevel ata.

Ya da tərey Gazlavay ata,
ata may, a da təram ndəhay adfaw hay.

11 Kwa ndaw ma daa sərkada ndaw daa hwayak aŋga,
da daa ba, məlmaha,

a ləvar: "Si ka səra Bay Gazlavay" na, daa ba,
maja ata tabiya, kwa bəza hay, kwa mahura hay na,
a sərmaya la.

12 Yaw, ya mbəkdatara maŋgəra ata la,
kwa ya fa da sərfada mebərey ata daa saba.»

13 Masa Gazlavay maa guzley da ray mejəwey-mey mawiya na, ta tərda mejəwey-mey masa ŋgeeme sem ŋga magurma. Cek wura wura masa magurma na, gweegwe cay aa zəfsey.

9

Mey da ray mejəwey-mey masa ŋgeeme

8:6 8.6 7.22; 8.2, 6, 13; 9.11, 15; 12.24; Iz 55.3; Jer 31.31-33; Ez 37.26; 1Kwr 11.25

8:8 8.8-12 Jer 31.31-34; Heb 10.16-17 8:13 8.13 8.6

¹ Daa *miejəwey-mey masa ŋgeeme, *mewey hay daha. Mewey hay a fa wuzdatara cəved a ndəhay ŋga səpey Gazlavay. Asaya, slam daha ŋga dərey daŋgay masa ndəhay ma diymara.

² Ta kərcam way la, way a na, mawunkakaya ta zana slam cew. Slam masa ŋgeeme na, a zəlmara *Slam maaya ŋga Gazlavay. Daa slam aha na, petərla mahura ta neneh ŋga awaw hay maasala daha, asaya, taabal daha. Peŋ mavəldakaya ŋgada Gazlavay mapakaya da ray a. ³ Slam ta da dəba zana na, a zəlmara *Slam masa Gazlavay aa da hwad a.

⁴ Daa slam aha na, slam-meewurey cek mezey maaya ŋgada Gazlavay daha, slam aha makakaya ta bərey magaza. Asaya, *akwatay ŋga hwadam daha, bərey magaza makakaya fa vəda. Daa akwatay a na, taasa makakaya ta bərey magaza daha. Daa taasa ha na, cek mezəmey mezəley «*man» da hwad a daha. Dangwar ŋga *Araŋw masa maa fekwey heyey aa daa akwatay a, asaya, beeler hay cew masa Gazlavay mawuzlala mewey anja hay fa vəda heyey, ata daa akwatay a may. *Akwatay a na, ara akwatay ŋga sərfedey mejəwey-mey ŋga Gazlavay ta ndəhay.

⁵ Da ray akwatay a na, cek hay cew daha ta zlara mavədtakaya ta bərey magaza. Cek hay a na, ata anda maslaŋ hay ŋga Gazlavay, fa wuzdamərwa Gazlavay aa daa slam aha. Fa ciymata zlara ata hay a ray slam mewucey mambaz amba Gazlavay a mbəkdatara mebərey ŋga ndəhay. Ama wure kedə, ya gwa ŋga kada mey da ray cek hay masa daa slam aha cəpa ba.

⁶ Yaw, cek hay daa way a na, mapatakaya anda kedə. Ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay fa mbəzam mandaw mandaw aa slam masa ŋgeeme ŋga key sləra ŋgada Gazlavay.

⁷ Aa slam masa ta dəba zana na, si ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ma mbəzey a hwad a gway. A mbəzey na, dey pal fa mevey. A mbəzey na, si ta mambaz ŋga gənaw da har ŋga vəley ŋgada Gazlavay amba Gazlavay a mbəkdara mebərey * anja, asaya, amba a mbəkdatara mebərey ŋga ndəhay mekele.

9:2 9.2 way mekorcey: 8.5; 9.11-12; Mab 26.1-30; **petərla:** Mab 25.31-39; **taabal:** Mab 25.23-30 **9:3 9.3** Mab 26.31-33; Lev 16.2; Heb 6.19; 9.7, 12; 10.20 **9:4 9.4** slam-meewurey cek: Mab 30.1-6; **akwatay:** Mab 25.10-16; **man:** Mab 16.32-35; **dangwar ŋga Araŋw:** Mesl 17.21-25; **beeler hay cew:** Mab 25.16 **9:5 9.5** Mab 25.18-22 **9:6 9.6** 10.11; Mesl 18.2-6 *** 9:7 9.7** mebərey: Daa mewulkey ŋga Jəwif hay na, Gazlavay a mbəkey na, mebərey masa ndaw ma ka tesude ba. **9:7 9.7** 5.3; 9.25; 13.11; Lev 16.2-16

8 *Mesəfnay ḥga Gazlavay a wudey ḥga ləvey ta mey a kede na, slam masa ḥgeeme, da aa daha aran na, cəved ḥga mbəzey aa Slam masa Gazlavay aa da hwad a ta dəba zana a wurey ba aran.

9 Cek hay a cəpa kede na, ara anda mey-menjey ma wuzwa cek hay masa ma kam wure kede. Anda meləvey, cek masa ndaw ma vəldara a Gazlavay ta mehərey gənaw ḥgada Gazlavay na, a gwa ḥga tərda mevel ḥga ndaw aha maaya fa mey ḥga Gazlavay ba.

10 Cek hay a kede na, ara mewey hay da ray cek mezəmey, da ray cek mesey, lenj da ray mesəpey kwakwas ḥga pərey cek amba a təram ndəhay ma zləba kwakwas saba gway. Ara na, mewey hay ḥga ndəhay magədaŋ gway, fa da njey ga daa ba. A da njey nekədəy haa ta pas masa Gazlavay ma mbəddata cek hay cəpa mawiya.

Mey da ray Kəriste ma vəlda ray anja maja aləkwa

11 Wure kede *Kəriste ta sawa la. Anja na, *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay ma handandakwara maaya anja masa aləkwa ma hətkwa wure kede. A ka sləra anja na, daa way mahura ma fəna Way-mekərcəy masa zleezle. Way a na, aa maaya kalah, ara ndaw-magədaŋ ma ləma ba. Way a na, aa da bəla kede ba.

12 Masa Kəriste ma mbəzey aa *Slam masa Gazlavay aa da hwad a heyey na, ta mbəzey ta mambaz ḥga kwakwaba daa ba, ta mbəzey ta mambaz ḥga bəz-sla daa ba. Ama a mbəzey na, ta mambaz anja, ray anja. A mbəzey na, dey pal gway ḥga sərmataw. Anda kede, ta ləhdandakwar sem daa mebərey ḥga sərmataw.

13 Anda kwakwas aləkwa ma ləvey na, da ndaw ta zləba kwakwas la na, si a wucmar mambaz ḥga kwakwaba, da daa ba, ḥga gusaj fa vaw. Da daa ba na, si a lam sla-bəlak, a ndəlmara, a kwiydamara bebədes e a ray ndaw aha. Anda kede, ndaw ma zləba kwakwas a na, a tərey ndaw ma səpa kwakwas a maaya maaya dəba.

14 Da anda kede na, mambaz ḥga Kəriste na, a fəna cek masa ata ma kamara ḥgene ba daw? Mambaz anja na, a fəna mambaz ḥga gənaw hay ba daw? Kəriste na, kwa ta key mebərey daa ba, ta vəlda ray anja la a Gazlavay ta gədaŋ ḥga *Mesəfnay ḥga Gazlavay masa mendəvey ba ḥga sərmataw. Mambaz anja na, a pərndakwara mevel amba ya kakwa cek malamba ḥga handandakwar aa meməcəy

saba. Anda kede, ya da kakwa sløra ñga Gazlavay, ndaw masa anja daha ta dey ñga sørmataw.

¹⁵ Maja ñgene, Køriste na, ara ndaw ma cømtar day ñga ndøhay ta Gazlavay amba Gazlavay a jøwey mey mawiya ta ndøhay a. Anda kede, ndøhay masa Gazlavay ma zøltana, a høtam maaya anja masa aa ma løvtar a da vøldatara heyey la. Maaya anja ha a da njey da ray ata ñga sørmataw. A høtam la, maja Køriste ta mœcay la. Memœcay anja ha, a løhdata ndøhay daa mebørey masa ata ma kamara daa masa ata daa *mejøwey-mey ñgeeme heyey.

¹⁶ Yaw, ya sørkwa da ndaw a mbødsey mey na, si ndaw aha a mœcay la døgø amba mey aha, a key.

¹⁷ Da ndaw aa ta dey na, membødsey-mey anja ha a key ba aran, si ndaw aha ma mœcay la amba membødsey-mey anja a key.

¹⁸ Ara maja ñgene, kwa mejøwey-mey masa ñgeeme a zley na, ta mambaz.

¹⁹ Ta pas masa Gazlavay ma jøwa mey ta ndøhay *Israyel hay na, teesed na, *Mawiz a wuzdatara *mewey masa Gazlavay ma vøldatara a ndøhay døgø. Fa døba ha, a ley mambaz ñga bøz-sla ta ñga kwakwaba, a jahada ta yam. Asaya, a ley mey-har ñga wudez, a ley engwec ñga tøbaø mandøvkaya magaza. A pada engwec e fa mey-har ñga wudez heyey, a jøhwøaa mambaz a. A wuca fa derewel masa mewey ñga Gazlavay mawuzlalakaya fa vøðsa, asaya, a wuctara fa ndøhay tabiya.

²⁰ Aa guzley, a løvey: «Gazlavay a jøwey mey ta akwar na, ta fa mambaz a kede. A løvkwar ñga namar ray a mewey hay daa mejøwey-mey a.»

²¹ Asaya, Mawiz a wucey mambaz heyey fa Way-mekørcey lenj fa cek hay tabiya mekey sløra daa way a may.

²² Anda kwakwas ñga Mawiz ma løvey na, har-gødaø ñga cek hay a tøram maaya na, ta fa mambaz. Si mambaz a mbødwa la døgø amba Gazlavay a mbøkdatara mebørey ñga ndøhay.

Mey da ray Køriste ma vølda ray anja maja mebørey ñga ndøhay

²³ Ya taa guzlkwar la, ya løvkwar cek masa *Mawiz maa sørkadatara a ndøhay ñga key na, anda meezed ñga cek hay masa fara fara da vad gway, ba na, ara cek hay a fara fara ba. Cek masa Mawiz maa sørkadatara a ndøhay ñga key na, aa fa tørdata cek hay cøpa maaya ta fa mehørey gønaw

hay እንገዳ Gazlavay. Ama እንገዳ cek hay da gazlavay da vad na, mehorey gənaw hay እንገዳ Gazlavay na, ara cek እንጋ tede. Si mekey cek mekele ma fəna. Cek aha na, ara Yesu *Kəriste ma vəlda ray anja እንጋ kədəy vagay.

²⁴ Kəriste na, ta mbəzey aa *Slam masa Gazlavay aa da hwad a daa Way-mekərcey masa ndəhay magədaŋ ma kərcamara ta har ata na, daa ba. Slam aha እንገና na, ara anda meezeed e, ba na, ara Slam እንጋ Gazlavay fara fara ba. Ama Kəriste a mbəzey na, aa slam da gazlavay da vad, Slam masa Gazlavay aa da hwad a fara fara. Wure kede, aa daa slam aha fa dərar dəngay a Gazlavay majā aləkwa.

²⁵ Asaya, *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas እንጋ Gazlavay na, fa mbəzey fa mevey a fa mevey a aa Slam masa Gazlavay aa da hwad a daa Way-mekərcey. A mbəzey na, ta mambaz እንጋ gənaw da har. Ama Kəriste na, ta daw dey weewe aa Slam masa Gazlavay aa da hwad a da vad እንጋ vəlda ray anja እንጋ məcəy majā aləkwa na, daa ba.

²⁶ Da ta vəlda ray anja la dey weewe na, anja እንገና, ta sərey banay la may dey weewe dəga እንጋ mezley እንጋ bəla. Ama ta wuzdərwa vaw anja la dey pal daa massa bəla fa da ndəvey kede. Ta vəlda ray anja la እንጋ məcəy amba a la mebərey እንጋ ndəhay.

²⁷ Ndaw-magədaŋ na, a da məcəy dey pal gway, fa dəba ha, Gazlavay a kar sariya.

²⁸ Kəriste may, ta vəlda ray anja la dey pal እንጋ məcəy kəne amba a la mebərey እንጋ ndəhay ga da bəla. A da wuzwa vaw እንጋ dey cew na, majā mebərey እንጋ ndəhay saba, ama እንጋ ləhdata ndəhay masa fa səkwmara.

10

¹ Cek hay masa maaya ma da kam እንገዳ fa mey na, kwakwas እንጋ Mawiz na, fa wuzdandakwara maaya maaya daa ba. Ama a wuzndakwar na, cek anda meezeed e gway. Ndəhay ma səpmara Gazlavay ta fa kwakwas a na, kwa fa da təram maaya fa mey እንጋ Gazlavay majā na, daa ba səlak. Kwakwas a, a wudey na, ndəhay a həram gənaw hay እንገዳ Gazlavay fa mevey a, fa mevey a cənja.

² Da mehorey gənaw a wusa እንጋ tərdata ndəhay maaya fa mey እንጋ Gazlavay እንጋ sərmataw na, anja እንገና, ndəhay fa da wulkam da ray mebərey ata daa saba, asaya, fa da həram gənaw mekele a Gazlavay daa saba.

³ Ama sasəkar jak, ta fa mehorey gənaw na, ndəhay fa wulkam da ray mebərey ata fa mevey a fa mevey a,

⁴ maja mambaz ḥga gusaጀ ta ḥga kwakwaጀ na, a gwa a la meborey da ray ndaw ba sጀlak.

⁵ Maja ḥgene, daa masa Kጀriste ma da sawa a bጀla na, taa guzlar la a Gazlavay, a lጀvar:

«Ka fa wudey amba ndaw a hጀrka gጀnaw,
a vጀlka cek na, daa ba,
ama ka ta vጀlya vaw ḥga ndaw-magጀdaጀ la.

⁶ Mehorey gጀnaw ma fጀkmara da ray slam-mefጀkey cek,
ta mehorey gጀnaw ḥgada kah
amba ka mbጀkda meborey na, a mbafaka ba.

Ka wudey na, ndጀhay a namaka ray.

⁷ Anda kede, ya ta lጀvka la: “Bay Gazlavay, ehe yah kede,
ya sawa a bጀla na, ḥga key slጀra masa kah ma wudey
anda mawuzlalakaya da ray adaw daa cerewel akah.”»

⁸ Kጀriste aa guzlar teesed ḥgada Gazlavay na, a lጀvey:

«Ka fa wudey amba ndaw a hጀrka gጀnaw,
a vጀlka cek na, daa ba.

Ka faa sጀmey da ray gጀnaw masa ma hጀrmara
ma fጀkmara da ray slam-mefጀkey cek na, daa ba.

Asaya, mehorey gጀnaw ḥga mbጀkey meborey ḥga ndaw na,
a mbafaka ba may.»

Ta ḥgene he cጀpa, kwakwas ḥga Mawiz a wudey na, si
ndጀhay a vጀlam cek a Gazlavay anda ḥgene cጀnja.

⁹ Fa dጀba ha, Kጀriste a lጀvey saya: «Ehe, yah kede, ya sawa
a bጀla na, ḥga key slጀra masa kah ma wudey.» Kጀriste aa
guzley anda ḥgene na, a wudey ḥga lጀvey ta vavesa mekey
kwakwas ta gጀnaw anda masa zleelze sem. Ta’, a bawa
kwakwas mekele mawiya.

¹⁰ Yesu Kጀriste na, ta kar slጀra la a Gazlavay anda Gazlavay
a ma wudey. Ta vጀlda ray anja la dey pal ḥga mጀcey
maja alጀkwa. Anda kede, ta terdandakwar sem ḥga ndጀhay
manjar meborey fa mey anja.

¹¹ Ndጀhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay na, a kamara
slጀra ata mandaw mandaw ta melecey. Ata fa hጀram gጀnaw
hay ḥga key kwakwas letek mandaw mandaw a Gazlavay.
Ama mehorey gጀnaw ata ḥgene, a la meborey da ray ndaw
ba sጀlak.

¹² Ama Kጀriste na, ta vጀlda ray anja la ḥga mጀcey dey pal
amba a mbጀkdatara meborey ḥga ndጀhay ḥga sጀrmataw.
Fa dጀba ha, ta’, a daw a njey a har-zemay ḥga Gazlavay.

¹³ Fetede, aa manjakaya fa sጀkwa pas masa Gazlavay ma
da pata masa-gጀra anja hay asi salay anja.

¹⁴ Ta tərdata ndəhay sem maaya fa mey ɳga Gazlavay manjar mebərey ɳga sərmataw, majaa ma vəlda ray aŋga ɳga məcəy. A vəlda ray aŋga ha na, dey pal gway.

¹⁵ *Mesəfnay ɳga Gazlavay may, ta wuzdandakwara cek aha la maaya maaya. Teesed na, aa guzley, a ləvey:

¹⁶ «Bay Mahura a ləvey:

“Ya da jəwey mey ta ata daa dəar hay a ɳgene.

*Mejəwey-mey a na, ya da ka

amba kwakwas adfaw a njey aa mevel ata,
asaya, ya da wuzlala aa lengesl ata.”»

¹⁷ Fa dəba ha, aa guzley saya, a ləvey:

«Ya fa da wulkey da ray mebərey ata

lej da ray sləra ata maaya ba ɳgene na, daa saba.»

¹⁸ Maja ɳgene, da Gazlavay ta mbəkda mebərey ɳga ndaw sem na, mehərey gənaw ɳga mbəkey mebərey na, daa saba.

Mey da ray menjəchey fa Bay Gazlavay ta mevel maaya

¹⁹ Məlma adfaw hay, majaa mambaz ɳga Yesu ma mbədwa na, ya gwakwa ɳga mbəzey la aa *Slam masa Gazlavay aa da hwad a.

²⁰ Ta wurndakwar cəved mawiya la masa ma da handandakwar aa heter mendəvey ba ta fa zana menjərey daa *Way ɳga Gazlavay heyey, anda meləvey, ta fa vaw ɳga *Kəriste masa ma məcəy fa hwadam mazlangalakaya heyey.

²¹ Ndaw aləkwa mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas daa Way ɳga Gazlavay na, dahan. Aŋga na, *bay-ray ɳga way a.

²² Anda kede, si ya ɳgəchakwa fa Gazlavay ta mevel maaya, ta metəbey mey ɳga Gazlavay ta mevel pal, ta mevel manjar mebərey, asaya, vaw aləkwa may mapərkaya ta yam masa maaya.

²³ Gazlavay ta ləvey la, a da ləhdandakwar. Gazlavay na, a ka cek aha la anda aa ma ləvey. Anda kede, aləkwa fa ləvkwa fa mey ɳga ndəhay tabiya, aləkwa fa təbkwa aa mevel aləkwa cek masa Gazlavay ma ləvey a da ka heyey. Mbəkdakwa mewulkey cew cew.

²⁴ Aləkwa cəpa si ya jənkwa vaw da wuzlah aləkwa amba ya vəlkwa gədaŋ da wuzlah aləkwa ɳga wudey vaw, asaya, ɳga key cek maaya.

²⁵ Ya da mbəkdakwa ɳga daw aa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu anda ndəhay siya ma mbəkdamara na, kəne ba. Ama si ya vəlkwa gədaŋ da wuzlah aləkwa ma

fəna ma fəna, maja pas masa Bay Mahura ma da sawa na, aŋga gweegwe cay.

²⁶ Aləkwa taa sərkakwa la da ray mey masa fara fara. Ama fa dəba ha, da ya kakwa mebərey tesude na, kwa ya hərkwar gənaw na, cek mekele ŋga vəley a Gazlavay ŋga mbəkey mebərey aləkwa daha daw? Daa ba səlak.

²⁷ Da kəne na, kwa cek mekele ŋga key daa ba, si mesəkwéy sariya ta mandərzay daa dey, sariya masa Gazlavay ma da ka ŋgaa zəddata masa-gəra aŋga hay aa awaw menjem-njem e.

²⁸ Kwa waawa ma rəsa *kwakwas ŋga Mawiz masa ndəhay cew, da daa ba, ndəhay maakar ma kam sede da ray a la na, a da kədmara ndaw aha vagay, fa da sərfamar dey-ceceh daa ba.

²⁹ Da anda ŋgene na, ka wulkam na, kwara? Ndaw ma rəsa Bəzey ŋga Gazlavay, ma pa mambaz ŋga Yesu ŋga cek ŋga tede, mambaz ŋga *Mejəwey-mey Mawiya masa ma pəra mevel aŋga, asaya, ma cəda *Mesəfney ŋga Gazlavay ma wuzdandakwara maaya ŋga Gazlavay na, Gazlavay a da kada ndaw a na, kwara? A da sərda banay ta ndaw aha ma fəna ŋgene saya.

³⁰ Fara fara, ya sərkwa ndaw masa maa guzley, ma ləvey: «Cek masa ata ma kamiwa maaya ba na, ya pəla la, ya da katar sariya.» Asaya, ndaw a, aa guzley, a ləvey: «Bay Gazlavay a da katar sariya a ndəhay aŋga hay.»

³¹ Da sariya ŋga Gazlavay, ndaw masa aŋga daha ta dey ŋga sərmataw, ta təd̄da ndaw la na, ndaw aha a zəley marava la.

³² Sərfadamara menjey akwar zleezle daa masa akwar ma təbmara ŋga njey daa mewedey ŋga Bay Gazlavay təlam. Fa dəba ha nekədey, akwar ta səram banay la ga, ama akwar ta bəsmara banay a la.

³³ Daa ŋgene, ta cədmata ndəhay siya da wuzlah akwar la fa mey ŋga ndəhay ga, ta sərdamata banay la. Ndəhay siya da wuzlah akwar ta dəkmatar mevel la a ndəhay ma cədmata ha ŋgene.

³⁴ Ahaw, akwar ta səram dey-ceceh la fa ndəhay masa ata ma kəzlamata aa fərsəne maja Yesu. Asaya, daa masa ndəhay fa vamakwara cek akwar hay na, akwar ta mbəkdamatara la ta meesəmey ŋga təbmara, maja ka sərmara akwar ta cek hay maaya mekele ma fəna, ma da njey ŋga sərmataw.

³⁵ Maja ñgene, pamara Gazlavay ñga ndaw akwar fara fara cëŋga, ka da mbækdamara ba. Da akwar fa kamara kène na, Gazlavay a pëlkwara mawurbay akwar la ma fëna.

³⁶ Maaya na, ka bøsmara banay cønøga amba ka kam
anda Gazlavay ma wudey, asaya, amba ka høtam cek masa
Gazlavay ma løvey a da vøldakwara heyyey.

³⁷ Yaa guzley anda kede na, maja
«menjey nekœfsey fede, fara fara mendœrey nekœfsey gway,
ndaw ma da sawa heyye na, a sawa la,

aa fa sawa, fa da zənwa vaw daa ba səlak.»

³⁸ Gazlavay aa guzley, a lœvey saya:
«Ndaw adaw maaya na, ara ndaw ma paya
 ŋga ndaw anga fara fara.

Anda kedə, a hətəy heter mendəvey ba la.

Ama da ndaw a vəhey fa dəfa na,

ya fa daa səmey ḍa ray a daa ba.»

³⁹ Alékwa na, sèkway ñga ndəhay masa ma vəham sem fadəba amba aa zədəm na, kène ba, ama alékwa na, ndəhay ma pamara Gazlavay ñga ndaw ata fara fara. Anda kede, Gazlavay a ləhdandakwar la.

11

Mepey Gazlavay ñga ndaw fara fara na, a wudey ñga lœvey kwara?

¹ Mepey Gazlavay ñga ndaw fara fara na, a wudey ñga lèvey cek masa alèkwa ma sèkwakwa fa Gazlavay na, ya sèrkwa ya hètkwa la fara fara. Kwa alèkwa ta hètkwar ta dey alèkwa daa ba na, ya sèrkwa ara cek fara fara.

² Ara anda kede, ndəhay masa zleezle ma pamara Gazlavay ɳga ndaw ata fara fara. Ara maja ɳgene, Gazlavay maa həmdata.

³ Alékwa fa pakwa Gazlavay ñga ndaw alékwa fara fara. Ara maja ñgene, ya sérkwa Gazlavay a lëma slam da vad ta slam da hwayak ta fa mey anga meeguzley gway. Anda melëvey, cek hay masa alékwa ma hëtatakwar ta dey alékwa na, Gazlavay a katérwa ta fa cek masa alékwa ma hëtatakwar ta dey alékwa ba.

⁴ Yaw, *Abel ta pa Gazlavay la ñga ndaw anga fara fara. Anda kede, ta vølar cek la a Gazlavay ta mevel pal ma føna ñga mølmaha *Kayin. Maja ñgene, Gazlavay ta tøba cek masa anga ma vøldara heyey la, a pa ñga ndaw maaya fa mey anga. Kwa Abel e ta mœcay sem na, aa faa

guzlndakwar anda aa ta dey cəŋga, majaa ma pa Gazlavay ŋga ndaw aŋga fara fara.

⁵ Henakw ta pa Gazlavay la ŋga ndaw aŋga fara fara. Da ray ŋgene, Gazlavay a la a vad a cakay a, kwa ta məcey ta məcey daa ba, kwa ndaw ma hətar daa saba. Masa Gazlavay ta la Henakw a daa ba aran na, Henakw fa kar cek ma mbafar a Gazlavay, anda mawuzlalakaya daa d'erewel ŋga Gazlavay.

⁶ Da ndaw ta pa Gazlavay ŋga ndaw aŋga fara fara daa ba na, ndaw aha fa da kar cek ma mbafar a Gazlavay daa ba. Kwa waawa ma wudsey ŋga ŋgəchey ŋgada fa Gazlavay ŋga dərey dangay na, si a səra Gazlavay na, daha, asaya, si a səra Gazlavay fa katar maaya ŋgada ndəhay ma səpmara.

⁷ Newe ta pa Gazlavay la ŋga ndaw aŋga fara fara. Majaa ŋgene, ta pas masa Gazlavay ma wuzdara cek hay ma da kam ŋgada fa mey masa kwa ta hətatar ta dey aŋga daa ba aran na, Newe he ta jəkfar sləmay la a Gazlavay cəŋga. Ta', aa cedey kwambiwal mahura anda way ŋga ləhda ray aŋga ta ndəhay da way aŋga hay. Newe ma pa Gazlavay ŋga ndaw aŋga fara fara ŋgene na, a wuzdərwa ndəhay siya da bəla fa pamara Gazlavay ŋga ndaw ata fara fara daa ba. Anda kede, Gazlavay may, a pa Newe ŋga ndaw maaya fa mey aŋga.

⁸ *Abərahām ta pa Gazlavay la ŋga ndaw aŋga fara fara. Majaa ŋgene, daa masa Gazlavay a ma zəla heyey na, ta jəkfar sləmay la. Da ray ŋgene, ta', a daw aa hwayak masa Gazlavay ma ləvar a da vəldara heyey. Slam masa aŋga ma daw a hwad a na, kwa ta səra fede na, daa ba.

⁹ Abərahām ta pa Gazlavay la ŋga ndaw aŋga fara fara, majaa ŋgene ta', a daw a njey daa hwayak masa Gazlavay ma ləvar a da vəldara heyey, ama aŋga manjakaya anda ndaw-məlak. Anda kede, a njey daa way-mekərcey. Ata *Izak ta *Jakwap may, Gazlavay a ləvey a da vəldatara hwayak a anda aa ma ləvey a da vəldara a Abərahām. Ata may, a njam daa way-mekərcey anda Abərahām a.

¹⁰ Abərahām na, fa səkwa berney masa salay a mapakaya maaya maaya. Ara Gazlavay ta ray aŋga ma pa kwakway ŋga berney a, asaya, ara aŋga ma ləma berney a.

¹¹ Yaw, Abərahām ta pa Gazlavay la ŋga ndaw aŋga fara fara. Da ray ŋgene, kwa aŋga maraw, asaya, kwa ŋgwas aŋga Sara aa dərlay na, ta key hwad la cəŋga. Abərahām

a səra Gazlavay ma ləvar a da vəlar bəzey heyey na, a mbərzley ba.

¹² Ara anda kede, Abərahəm, ndaw masa fa səkwey meməcəy na, ta yawa bəza hay la, səkway anja ta key la ga anda wurzla hay da vad, a sləfam ba anda mawurbay da wayam.

¹³ Ndəhay a kede cəpa ta pamara Gazlavay la ɳga ndaw ata fara fara haa kasl fa meməcəy ata. Ata ta hətam cek masa Gazlavay ma ləvey a da vəldatara heyey na, daa ba. Ama a sərmara pas pal na, Gazlavay a vəldatara la anda aa ma ləvey a. Da ray ɳgene, ata faa səmam da ray a, taa guzlam la, a ləvam ata na, ata anda məlak hay da bəla kede, fa da njam daa ba, kwa hwaray ta katar ɳga ləvey kəne na, daa ba.

¹⁴ Ndəhay a maa guzlam anda ɳgene na, a wudey ɳga ləvey ata fa səpam hwayak ɳgada ata ray ata.

¹⁵ Ta wulkam da ray hwayak masa ata ma mbəkdəmərwa na, daa ba. Da ta wulkam la na, anja a vəham la aa hwayak a saya.

¹⁶ Fara fara a səpam na, hwayak masa maaya, anda meləvey slam da gazlavay da vad. Ara maja ɳgene, Gazlavay ma ləvey, anja Gazlavay ata, kwa hwaray fa da kar ɳga ləvey kəne na, daa ba. Nəka, Gazlavay ta dıytar berney maaya la, ba diya?

¹⁷⁻¹⁸ Gazlavay aa guzlar a Abərahəm, a ləvar: «Ara ta fa bəza hay ɳga bəz akah Izak, sləmay akah ma da zəley.» Fa dəba ha, Gazlavay a jada Abərahəm a ɳga vəldara bəzey anja mendulej Izak ɳga hərey. Abərahəm ta pa Gazlavay la ɳga ndaw anja fara fara, maja ɳgene, ta', a la bəzey a, a daw ɳga hərara ɳgada Gazlavay.

¹⁹ Abərahəm a səra Gazlavay na, a gwa ɳga sləkədərwa ndaw daa meməcəy. Anda kede, a hətar bəzey anja Izak na, ara anda a sləkədəwa daa meməcəy.

²⁰ Izak ta pa Gazlavay la ɳga ndaw anja fara fara, maja ɳgene, ta', a pəstar mey ɳgada ata Jakwap ta Ezayu da ray cek ma da kam ɳgada fa mey.

²¹ Jakwap may, ta pa Gazlavay la ɳga ndaw anja fara fara. Da ray ɳgene, daa masa Jakwap a fa da məcəy na, ta pəstar mey la ɳgada bəza hay ɳga *Jawzef, fa dəba ha, a dəra daŋgay fa zlanday anja, a həlma Gazlavay.

²² Jawzef ta pa Gazlavay la ɳga ndaw anja fara fara. Maja ɳgene, daa masa anja fa da məcəy na, taa guzltar la a

ndəhay *Israyel hay, a ləvtar, cay na, a bam la daa hwayak ḥŋga *Ejip. Asaya, taa guzltar la da ray cek masa ata ma da kam ta tetesl anja.

²³ Ata papaŋ ḥŋga *Mawiz ta mamaha ta pamara Gazlavay la ḥŋga ndaw ata fara fara. Anda kede, daa masa ata ma yamərwa Mawiz a na, ta badamara la ta bey kiya maakar da way. A nəkmara bəzey a na, a mbey ara mey ba. Ata na, kwa ta zluram ta mey ḥŋga bay Ejip daa ba.

²⁴ Masa Mawiz a ta gəley cay na, a wudsey a zəlmara bəzey ḥŋga dam ḥŋga bay *Farawaŋ, bay Ejip ba. A wudsey ḥŋga zəley kəne ba na, maja anja fa pa Gazlavay ḥŋga ndaw anja fara fara may.

²⁵ A wudsey ḥŋga sərey banay ta ndəhay ḥŋga Gazlavay da ray aa ma da njey nekədsey daa meesəmey daa mekey mebərey.

²⁶ A wudsey na, ndəhay a rəsmara maja *Kəriste, da ray anja ma da hətey zleley ga da Ejip ḥŋgene. A wudsey kəne na, maja anja fa səkwa mawurbay ḥŋga sləra anja masa Gazlavay ma da vəldara ḥŋada fa mey.

²⁷ Mawiz ta pa Gazlavay la ḥŋga ndaw anja fara fara, maja ḥŋgene, ta bawa sem daa hwayak ḥŋga Ejip. Kwa mevel ḥŋga bay da Ejip e fa ceý na, ta ḥŋgene he cəpa, Mawiz ta zlurey daa ba səlak. Anja malacakaya dey e anda ta hətar Gazlavay la, Gazlavay masa kwa ndaw ta hətar ta dey anja daa ba səlak.

²⁸ Mawiz ta pa Gazlavay la ḥŋga ndaw anja fara fara, maja ḥŋgene, a zlar ḥŋga key gwagway mezəley «*Pak». A ləvtar a ndəhay Israyel hay ḥŋga wucam mambaz ḥŋga gənaw fa meyslam ata hay amba maslaŋ ḥŋga Gazlavay masa ma kədta ndəhay vagay a sawa a kədta bəz ata hay maa-mey-ndaw saba.

²⁹ Israyel hay ta pamara Gazlavay la ḥŋga ndaw ata fara fara. Ara maja ḥŋgene, daa masa ata ma zləŋgdamara bəlay magaza na, bəlay a, a wunkey cew, daa cəved ata na, yam da hwad a daa ba. Ama ndəhay Ejip hay ma səpmatar wurzay ma wudsam ḥŋga zləŋgam may na, ta', yam a, a cəmey aa slam a, a bəfətata.

³⁰ Asaya, Israyel hay ta pamara Gazlavay la ḥŋga ndaw ata fara fara. Ara maja ḥŋgene, ata ma zlərmara mahwal ḥŋga berney ḥŋga Jerikwaw dər maasala, ta', mahwal a, a bəzley.

³¹ *Rahap ḥŋgas-barlaw daha, ta pa Gazlavay la ḥŋga ndaw anja fara fara may. Maja ḥŋgene, anja ma təbta

ndəhay meslørey masa ma slərdamatərwa ŋga seŋgeley berney a. Ara maja ŋgene, Gazlavay ta kədə vagay anda aa ma kədta masa-gəra aŋga hay na, daa ba.

³² Yaw, ya daa guzley da ray *Zedeyajw, *Barak, *Samsanjw, *Jefte, *Davit, *Samiyel len ndəhay ma təla mey ŋga Gazlavay na, kwara sura? Ya fa da hətəy har ŋgaa guzley da ray ata pal pal na, daa ba.

³³ Ata may, ta pamara Gazlavay la ŋga ndaw ata fara fara, maja ŋgene, ta fənmata hwayak hay mekele mekele la ta gədaŋ daa vəram. Ta kam cek la ta cəved e anda Gazlavay ma wudsey. Ta hətam cek masa Gazlavay ma ləvey a da vəldatara heyey la. Ta gərcamatara mey ŋga mabar hay la maja a da pəwmata.

³⁴ Ta məcmara awaw masa ma gədsey ta gədaŋ la. Ta ləham la daa masa fa da kədmata ta dəlaw. Ata na, ta təram la ŋga masa-bəle hay, ama Gazlavay ta vəltar gədaŋ la. Ta jaram la daa vəram, ta fənmata sewje hay ma samawa daa hwayak hay mekele sem ta gədaŋ.

³⁵ Ngusay may, ta pamara Gazlavay la ŋga ndaw ata fara fara. Ara maja ŋgene, ata ma hətmatar ndəhay maməctakaya fa sləkcfamawa daa meməcsey.

Yaw, ndəhay siya ta səram banay la ga ta mekədsey haa a məcam. Ama ta wudam ŋga ləhey daa banay a na, daa ba. A wudam ŋga məcsey daa banay a amba Gazlavay a sləkcfadatərwa daa meməcsey, a vəltar menjey masa ma fəna da bəla kecse.

³⁶ Ndəhay mekele na, ta bəsmara mecədsey la, ta bəsmara laway la. Asaya, ta jəwmata la ta calalaw, ta gərcamata la aa fərsəne. Ama ta ŋgene he cəpa ta bəsmara la.

³⁷ Siya hay da wuzlah ata na, taa zakamata la ta aŋgwə vagay, siya hay, ta dəslmata la cew cew. Siya hay, ta ŋgəmamata la ta dəlaw vagay. Ndəhay siya ta pəkam la saw kəne, ata masa-viya hay, a kəzlam fa vaw na, zana ŋga ambal ŋga dəkəw daa ba ŋga təbaŋ, ta səram banay la ga.

³⁸ Ndəhay maaya ŋgene na, slam da bəla kede təde ŋga njey ŋgada ata ba. Fa pəkam saw da wuzlah-ley, da daa ba, da aŋgwə, a nam daa bədam hay, da daa ba, daa vəged hay anda ndəhay masa ta bəlmata sem.

³⁹ Ndəhay a kecse tabiya ta pamara Gazlavay la ŋga ndaw ata fara fara. Ara maja ŋgene, Gazlavay ma pata ŋga ndəhay maaya fa mey aŋga. Ama ta hətam cek maaya masa

11:31 11.31 Jes 2.11-12; 6.21-25; Mt 1.5; Jak 2.25 **11:32 11.32** NMH 6.11-8.32; 4.6-5.31; 13.2-16.31; 11.1-12.7; 1Sam 16.1**haa** 1Bay 2.11; 1Sam 1.1-25.1 **11:33 11.33** NMH 14.6-7; 1Sam 17.34-36; Dan 6.1-27 **11:34 11.34** Dan 3.23-25 **11:35 11.35** 1Bay 17.17-24; 2Bay 4.18-37 **11:36 11.36** Jer 20.2; 37.15 **11:37 11.37 2Mev** 24.21 **11:38 11.38** 1Sam 13.6

Gazlavay ma ləvey a da vəldatara a ndəhay aŋga hay heyey na, daa ba.

⁴⁰ Fara fara, Gazlavay ta bey cek la maaya kalah ŋgada aləkwa, amba ta pas masa ta ndəvda sləra aŋga cay na, a vəldandakwara cek aha ŋgada aləkwa ta ata bama da mey pal.

12

¹ Ndəhay a tabiya ma pamara Gazlavay ŋga ndaw ata fara fara ŋgene, fa zlərmandakwar ray ŋga vəlmandakwar gədaŋ. Ata fa wuzdamandakwara, ya da pakwa Gazlavay ŋga ndaw aləkwa fara fara na, ta fa banay masa ata ma bəsmara ŋgene. Maja ŋgene, hazakadakwa cek hay ma təkndakwar ŋga daw fa mey fa mey cəpa. Hazakakwa ma fəna na, mebərey ma təkndakwar ŋga daw fa mey fa mey daa mey ŋga Gazlavay. Jarakwa, nakwa fa mey fa mey haa kasl mendəvey a.

² Nəkakwa dey na, si fa Yesu. Ya da mbəkdakwa ba, maja ara aŋga ma pandakwara cəved ŋga ləhey, asaya, ara aŋga ma da jədndakwar haa mendəvey a. Ta təba la ŋga kədmara fa hwadam mazlaŋgalakaya, kwa hwaray ta kar ŋga məcay daa ba. A təba maja a wulkey a da hətey meesəmey masa Gazlavay ma badara ŋga vəldara fa dəba ha. Wure kede, aŋga manjakaya ta har-zəmay ŋga Gazlavay ma wey da ray cek hay cəpa.

³ Ahaw, wulkam da ray Yesu a. Ndəhay malamba hay ta rəsmara la, ta sərdamara banay la, ama ta bəsa la cəpa. Anda kede, ka da gəram ba, ka da məcmara vaw ba.

Mey da ray mekətey ŋga Gazlavay

⁴ Akwar fa kədəm vaw amba ka kam mebərey ba, ama kwa ndaw pal da wuzlah akwar ta məcay daa mekədey-vaw a daa ba aran.

⁵ Akwar fa sərfadamara mey masa Gazlavay ma dəkakwar mevel ta aŋga heyey, ba diya? Gazlavay aa guzlkwar anda aa maa guzltar ŋgada bəz aŋga hay, a ləvey:
«Bəz adaw, da yah, Bay Gazlavay,

ya fa sərdaka banay ŋga kətka na, təba mekətey a.

Da ya fa mbədka ray na, ka da cey mevel ba.

⁶ Maja yah, Bay Gazlavay, ya kətey na,
ndaw masa yah ma wudə.

Ya sərdey banay na,

ta ndəhay cəpa masa yah ma pata ŋga bəz adaw hay.»

⁷ Gazlavay a sərdakwar banay na, a key a kətkwar. Anda kede, Gazlavay a pakwar na, anda bəz aŋga hay. Bəzey masa papaha a kəta ba na, daha daw?

⁸ Gazlavay na, fa kətata bəz anga hay cəpa. Anda kede, da aa fa kətkwar daa ba na, əgene akwar bəz anga hay fara fara ba, akwar bəza hay manjar papan.

⁹ Yaw, papa alèkwa hay da bèla na, fa këtmandakwar, anda kede, alèkwa fa namatakwar ray. Kaa wara ya nakwar ray a papa alèkwa Bay Gazlavay ma fôna ba na, kwara? Da alèkwa fa nakwar ray na, ya da hëtkwa heter mendëvey ba.

¹⁰ Papa alèkwa hay masa da bøla kede a këtmandakwar ñga menjey nekødey gway anda mevel ata ma wudey. Ama papa alèkwa masa da vad na, a këtnakwar ñga diyndakwar amba ya tèrkwa ndøhay anga hay maaya anda anga ñqa sèrmataw.

¹¹Daa masa Gazlavay fa kətn̄dakwar na, a mbafandakwar ba, a candakwar mevel. Ama, ndəhay ma təbmaramekətey a na, a hətam menjey maaya la ta zazay fa dəba ha.

Ndəhay ḡa Gazlavay a da njam na, kwara?

¹² Anda kedé, ka da mæcmara vaw ba, kam gødanj ñga daw fa mey fa mey.

¹³ Maaya na, ka səpmara cəved ɳga Gazlavay dər e amba ndəhay siya da wuzlah akwar masa-bəle hay a mbəkdəmara mey ɳga Gazlavay ba, a səpmara Gazlavay maaya maaya.

¹⁴ Səpam ɳga njey ta zazay ta ndəhay tabiya, kam gədan
amba ka kam cek ma mbafar a Gazlavay, da daa ba na, kwa
ndaw fa da hətar Gazlavay ta dey anǵa daa ba.

¹⁵ Wam vaw, kwa waawa da wuzlah akwar a da mbədar dəba a Gazlavay masa fa wudndakwar kalah kede ba. Asaya, wam vaw amba kwa waawa da wuzlah akwar a tərey anda slaslatay ḥja wudez masa meedəwek e * ba, da daa ba na, a da pey har, a da nəsta ndəhay siya ta dedəwek anqa ha.

¹⁶ Wam vaw, kwa waawa da wuzlah akwar a da key cek malamba ba, a da røsa cek maaya ñga Gazlavay anda Ezayu ba. Ezayu a na, ta lëvar la a mèlmaha mecèhe ñga key mahura da ray a amba a vèlar cek mezømey gway.

12:7 12.7 Mew 8.5 **12:10 12.10** Mt 5.48; Rm 5.2; Jak 3.17 **12:11 12.11**
12.14; Jak 3.17-18 **12:12 12.12** Iz 35.3 **12:13 12.13** MM 4.26 **12:14 12.14**
12.11; Mk 12.30-31; Ps 34.15; 1Kwr 7.15 * **12:15 12.15** slasalay ñga wudez
masa meedøwek e: Mey a kede a patar lenjesl a ndøhay da ray mesøpey kuley
hay. (Nøka Mew 29.17.) Ndøhay siya hay a wulkam mey a kede a wudey ñga
løvey mepey mey aa mevel. **12:15 12.15** Mew 29.17; Gal 1.6 **12:16 12.16**
MC 25.29-34

¹⁷ Ka sèrmara fa dèba ha, Ezayu ta wufsey la amba papaha a pèsar mey cènja, haa a sèpa mepøsey-mey a ta matøway daa dey. Ama papaha ta pèsar mey daa saba, maj Ezayu a gwa ñga mbøddha cek maaya ba masa anja ma ka heyey saba.

¹⁸ Sèrmara, daa masa *Israyel hay ata da wuzlah-ley na, ata ta ñgøcham la a cakay anjwa ñga Sinay, cek masa ndaw ma gwa ñga gøsfar. Ama akwar na, ka ta ñgøcham a cakay cek masa ndaw ma gwa ñga gøsfar anda Israyel hay zleezle na, daa ba. Daa ray ñga anjwa ha na, awaw fa gødsey njem! njem! da ray a, løvañ bøk-bøk asaya, børgadañ fa key ta gødañ da ray a.

¹⁹ Asaya, daa anjwa ha na, taalam fa cønwa, døy fa cønwa. Israyel hay a ma cøndamara na, a tøwam, a wudam amba Gazlavay aa guzltar saba,

²⁰ maj a mey masa ata ma cøndamara na, a føntar gødañ. Gazlavay aa guzltar, a løvtar: «Kwa ndaw, kwa cek ñga ley ma gøsfar fa anjwa ha na, hazakamara ta anjwa haa a mœcøy.»

²¹ Cek masa ata ma høtmar a na, ta zluradata sem kalah. Kwa *Mawiz may, aa guzley, a løvey: «Ya faa wesey maj a mandørzay fa kaya.»

²² Ama akwar na, ka ta ñgøcham la aa anjwa ñga *Siyajw, aa berney ñga Gazlavay, Gazlavay ndaw masa anja daha ta dey ñga sèrmataw. Berney a na, ara *Jeruzelem masa da gazlavay da vad. Fetede maslañ hay ñga Gazlavay makustakaya ga, a sløfam ba, fa kam gwagway.

²³ Asaya, akwar ta ñgøcham la a cakay bøza hay ñga Gazlavay masa maa-mey-ndaw † makustakaya fetede may. Bøza hay a na, ara ndøhay masa Gazlavay ma wuzlalatara mezøley ata sem aa dørewel anja. Ata fa kam gwagway da vad may. Akwar ta ñgøcham la a cakay Gazlavay, Gazlavay masa ma katar sariya a ndøhay da bøla tabiya. Akwar ta ñgøcham la a cakay ndøhay masa ma kam sløra ta cøved e ma tøram maaya kalah fa mey ñga Gazlavay.

²⁴ Akwar ta ñgøcham la a cakay Yesu, ndaw masa ma mbødderwa mambaz anja amba ya tørkwa ndøhay maaya fa mey ñga Gazlavay. Yesu a na, ara ndaw ma handørwa *Møjøwey-mey Mawiya masa Gazlavay ma jøwa ta aløkwa. Mambaz masa anja ma mbødderwa na, a

12:17 12.17 MC 27.30-40 **12:18 12.18-19** Mab 19.16-22; 20.18-21 **12:20 12.20**
Mab 19.12-13 **12:22 12.22** 13.14; Gal 4.26; CWJ 5.11; 21.2 † **12:23 12.23** bøza
hay ñga Gazlavay masa maa-mey-ndaw: Ara ndøhay tabiya ma tøba mey ñga
Yesu manjatakaya da cakay Gazlavay. **12:23 12.23** Lk 10.20

wuzwa cek maaya ma fəna cek masa mambaz ḥga *Abel
‡ ma wuzdərwa.

²⁵ Anda kede, wam vaw, jəkfamar sləmay a ndaw masa
maa guzlkwar, ka da mbədmar dəba ba. Zleezle na,
ndəhay ta jəkfamar sləmay a ndaw ma wuzdatara mey ḥga
Gazlavay da bəla kede daa ba. Ara maja ḥgene, Gazlavay
ma sərdata banay ta ndəhay a. Aləkwa masa fa cəndakwa
dəy ḥga Yesu, ndaw maa guzlnakwar ta da vad kede, da
ya jəkfakwar sləmay ba na, kaa ya da ləhkwa daa banay a
kwara?

²⁶ Zleezle na, dəy ḥga Gazlavay ta cənwa la, hwiyak ta
wusey la. Ama wure kede, Gazlavay aa guzley da ray cek
masa aa ma da ka, a ləvey: «Ya wusa hwiyak la dey pal saya.
Ya da wusey na, hwiyak daada ba, ama slam da gazlavay da
vad may.»

²⁷ Mey masa ma ləvey «dey pal saya» a wuzwa cek hay
tabiya masa Gazlavay ma katərwa na, a wusam la. Asaya,
cek hay a, aa zədəm la. A ka kəne amba cek hay masa ma
wusam ba na, aa zədəm ba, a njam kəne.

²⁸ Anda kede, kakwar suse a Gazlavay maja aa ma
vəlndakwar berney masa ma pəlhey ba, slam masa Ga-
zlavay fa wey da ray ndəhay aŋga hay ḥga sərmataw.
Kakwar cek masa ma mbafar, nakwar ray.

²⁹ Sərmara, Gazlavay masa aləkwa ma həlmakwa na,
aŋga anda awaw maa wurey cek.

13

Mey da ray menjey maaya ḥga ndəhay ḥga Gazlavay

¹ Akwar ndəhay ḥga Gazlavay, wudəm vaw da wuzlah
akwar cəŋga anda akwar məlmaŋ hay.

² Anda kede, sərfadamara ḥga təbey məlak hay a way
akwar hay ta meesəmey. Ndəhay mekele ta təbam məlak
hay la kəne, anja a təbam na, maslanj hay ḥga Gazlavay,
kwa ta sərmara daa ba.

³ Wulkam ta ndəhay daa fərsəne, anda akwar bama ta
ata daa fərsəne he may. Asaya, wulkam ta ndəhay masa fa
sərdamata banay, anda akwar may, fa səram banay bama
ta ata.

‡ **12:24 12.24** Mambaz ḥga Yesu a fəna ḥga Abel na, kwara? Ndəhay siya
a ləvam mambaz ḥga Yesu na, a wuzwa dey-ceceh ta mewucsey-vaw ḥga
Gazlavay, ama mambaz ḥga Abel na, a wuzwa Abel ma wudəy ḥga kədsey
ndəhay malamba hay. Ndəhay siya a ləvam mambaz ḥga Yesu a fəna mebərey
ta gədanj. **12:24 12.24** 8.6; 9.12; Abel: MC 4.10. **12:25 12.25** 6.4-6; 8.1; Mab
20.22 **12:26 12.26** Mab 19.18; Hag 2.6, 21 **12:28 12.28** 13.14 **12:29 12.29**
Mew 4.24 **13:1 13.1** 6.10; 10.24; 13.16; 1Pi 1.22 **13:2 13.2** MC 18.1-8; 19.1-3;
Jəw 31.32; Rm 12.13; 1Tm 3.2; 5.10; 1Pi 4.9; 3Jŋ 8 **13:3 13.3** 10.34; Mt 25.36

⁴ Kwa waawa ñga jøkey slømay fa mey masa Gazlavay ma løvey da ray meley ñgwas. Anda kede, kwa waawa a da ley vaw saw da palah ba. Sermara, Gazlavay a katar sariya la ñgada ndøhay ma lam vaw saw da palah ta ñgada ndøhay ma kam cek hay malamba.

⁵ Kwa waawa a da wulkey kalah da ray dala ba. Sasømam ta cek masa da har akwar gway, maja Gazlavay ta ray anga taa guzley la, a løvey: «Ya fa da mbødka døba daa ba. Kwa ya fa da mbøkdaka daa ba.»

⁶ Anda kede, kwa waawa da wuzlah aløkwa a gwa ñga løvey ta mandørzay daa dey daa ba:
 «Bay Gazlavay na, ara ndaw ma jønya.
 Maja ñgene, ya fa da zlurey kwa ta meeme daa ba,
 maja ndaw ma gwa ñga kaya cek maaya ba na, daa ba.»

⁷ Wulkam ta *bay-ray akwar hay daa *mecømey-ray ñga ndøhay ñga Yesu masa ma wuzdamakwara mey ñga Gazlavay zleezle. Yaw, wulkam da ray menjey ata, asaya, da ray memøcøy ata. Pamara Gazlavay ñga ndaw akwar fara fara anda ata.

⁸ Yesu *Køriste na, a mbødøy ba døga zleezle haa wure kede, anga daha ñga sørmataw.

⁹ Wam vaw maja ndøhay faa sørkadamata ndøhay ta meesørkey mekele mekele masa wal ta meesørkey masa fara fara ñga Gazlavay. Ndøhay a ñgene, a da zlangadadamakwar ta meesørkey ata da ray mesøpey kwakwas da ray cek mezømey. Ama kwakwas da ray cek mezømey a na, kwa ta jønta ndøhay masa ma søpmara kwakwas a na, daa ba sølak. Añga maaya amba ndøhay a høtam gødaøj daa cøved ñga Gazlavay ta fa maaya ñga Gazlavay, da ray mesøpey kwakwas da ray cek mezømey.

¹⁰ Aløkwa na, ta slam aløkwa meføkey cek * ñgada Gazlavay, ama ndøhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay ata ta cøved ñga zømey cek da ray slam aha daa ba.

¹¹ Ata na, a høram gønaw. *Ndaw mahura da ray ndøhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay na, a mbøzey ta mambaz a aa *Slam masa Gazlavay aa da hwad a ñga vøldara a Gazlavay ñga mbøkey mebørey ñga ndøhay. Aslaw a na, a badamara ta cakay, aa wurmara fetede.

¹² Yesu na, køne may, a da kødmara na, ta', a badamara la daa berney ñga *Jeruzelem ta cakay. A sørey banay

13:4 13.4 1Kwr 7.2-4; 1Tes 4.3-8 **13:5 13.5** Mew 31.6, 8; Føl 4.11-12; 1Tm 6.7-10 **13:6 13.6** Ps 118.6 **13:7 13.7** 6.12; 1Kwr 4.16 **13:9 13.9** Rm 14.2;

Kwa 2.20-22; 1Tm 4.3 * **13:10 13.10** slam aløkwa meføkey cek: Fede a wudsey ñgaa guzley da ray Slam masa Gazlavay aa da hwad a da vad. Ara slam masa Køriste ma mbøzey a hwad a. **13:11 13.11** 9.7; Lev 16.27

anda ነገኑን አልማት የሚከተሉት በመግለጫ እንደሆነ ስምምነት ይረዳል፡፡

13 የዚህ አንቀጽ አንቀጽ አልማት የሚከተሉት በመግለጫ እንደሆነ ስምምነት ይረዳል፡፡

14 የዚህ አንቀጽ አንቀጽ አልማት የሚከተሉት በመግለጫ እንደሆነ ስምምነት ይረዳል፡፡

15 የዚህ አንቀጽ አንቀጽ አልማት የሚከተሉት በመግለጫ እንደሆነ ስምምነት ይረዳል፡፡

16 የዚህ አንቀጽ አንቀጽ አልማት የሚከተሉት በመግለጫ እንደሆነ ስምምነት ይረዳል፡፡

17 የዚህ አንቀጽ አንቀጽ አልማት የሚከተሉት በመግለጫ እንደሆነ ስምምነት ይረዳል፡፡

18 የዚህ አንቀጽ አንቀጽ አልማት የሚከተሉት በመግለጫ እንደሆነ ስምምነት ይረዳል፡፡

19 የዚህ አንቀጽ አንቀጽ አልማት የሚከተሉት በመግለጫ እንደሆነ ስምምነት ይረዳል፡፡

Mepəsey-mey

20 የዚህ አንቀጽ አንቀጽ አልማት የሚከተሉት በመግለጫ እንደሆነ ስምምነት ይረዳል፡፡

21 የዚህ አንቀጽ አንቀጽ አልማት የሚከተሉት በመግለጫ እንደሆነ ስምምነት ይረዳል፡፡

Mey ነገኑን መግለጫ

13:12 13.12-13 11.26; Mt 27.31-33 **13:14 13.14** 11.9-10, 13, 16; 12.22, 28;
Fel 3.20; 2Kwr 5.6; 1Pi 2.11; CWJ 21.2 **13:15 13.15** Ef 5.19-20; Ps 50.14, 23
13:16 13.16 Gal 6.10; Fel 4.18 **13:17 13.17** Ez 3.17; SNM 20.28-31; 1Kwr 16.16
13:18 13.18 10.22; Rm 15.30; 2Kwr 1.12; SNM 24.16 **13:20 13.20** zazay: 12.14;
Rm 5.1; 2Kwr 13.11; **mejəwey-mey:** 8.6; **mambaz:** 9.12 **13:21 13.21** Ef 2.10;
Fel 2.12-13

²² Məlma adaw hay, ya fa kakwar ambahw, təbmara mey adaw masa ma da vəlkwar gədaŋ daa leeter kede ta meesəmey. Leeter kede na, aa zazam daa ba.

²³ Yaw, ya wudey ŋga wuzdakwara, məlma aləkwa Timawte na, ta bawa cay daa fərsøne. Da ta wuswa la fiyaw fede na, ya da diyam cew e fa akwar.

²⁴ Camatar har a *bay-ray akwar hay ta a ndəhay ŋga Yesu fetede tabiya may. Məlma aləkwa hay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu daa hwayak ŋga Itali a camakwar har may.

²⁵ Anja Gazlavay ŋga pəskwar mey, akwar tabiya ndav.

Leeter masa Jak

**ma wuzlala
Mey da ray**

Leeter masa Jak ma wuzlala

Ma wuzlala leeter kede na, ara Jak, «ndaw ma ka sléra ñga Gazlavay lenj ñga Bay Mahura Yesu Kəriste.» (1.1) Ndəhay ga a wulkam Jak a ara məlmañ ñga Yesu (Mt 13.55). Ara ndaw pal dasi bay-ray hay daa Egəliz da Jeruzelem (Gal 2.9; SNM 15.13-21). Ta vəlda ray aŋga la ñga wuzey mey ñga Gazlavay ñgada Jəwif hay fetede.

Jak a wuzlala leeter kede ñgada ndəhay ñga Gazlavay daa səkway hay kuraw a ray a cew maakwacatakaya ray da bəla tabiya. (1.1; SNM 8.1-3; 11.19). Ara maja ñgene, ndəhay ma ləvam a wuzlala leeter e na, ñgada Jəwif hay gway. Ndəhay siya a wulkam Jak a wuzlala na, ñgada Jəwif hay daada ba, ama ñgada ndəhay ñga Yesu tabiya (2.1). Leeter e na, faa sərkadata ndəhay, asaya, fa vəltar gədañ amba a kam cek anda mey ñga Gazlavay ma ləvey. Jak a wudey ndəhay a wuzdamərwa ata ndəhay ñga Yesu na, ta fa sléra masa ata ma kamara, ba na, ta fa mey masa ata ma təbmara daada ba.

Daa leeter kede na, mey hay mahura maakar dahan:

Da ndaw a ləvey aŋga ndaw ñga Yesu na, si a njey anda Yesu (fasəlawal 1, 2, 4)

Meweley ndaw ta weley na, ara cek maaya ba (2.1-13; 5.1-6)

Ndaw ñga Yesu na, si a wey vaw fa mey masa aŋga maa guzlda (3.1-12; 4.11-12)

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele dahan ñga vəley gədañ a ndəhay:

Mebəsey banay ta meesəmey (1.2)

Mewey vaw fa meeguzley saw (3.1-12)

Vəram ta metərey-vaw da wuzlah ndəhay a sawa na, dama? (4.1-4)

Mey da ray medərey-dəngay (5.13-15)

Mecey-har

¹ Yah, *Jak, ndaw ma ka sléra ñga *Gazlavay lenj ñga Bay Mahura *Yesu *Kəriste, ya fa cakwar har, akwar

ndəhay እga Gazlavay daa səkway hay kuraw a ray a cew maakwacatakaya ray da bəla tabiya.

Mey da ray meesəmey daa banay

2 Məlma adaw hay, da banay hay mekele mekele a hətfakwar na, sasəmam ga cəŋga,

3 majə ka sərmara na, Gazlavay a wudey እga jadakwar ta fa banay hay a, da akwar fa təfəmara mey anja fara fara kwa. Anda kede, ka da hətam gədaŋ ma fəna እga njey daa cəved እga Gazlavay.

4 Bəsmara banay a haa aa mendəvey a, amba ka təram ndəhay masa maaya kalah, manjar mebərey, ndəhay እga Gazlavay fara fara.

Mey da ray medərey-dəŋgay

5 Da ndaw da wuzlah akwar a səra cek maaya masa aa ma da ka ba na, እgaa cəfda Gazlavay, amba a wuzdara cek aha, majə Gazlavay a fa vəley leŋgesl maaya mandaw mandaw a kwa waawa maa cəfda. Ngada ndaw maa cəfda far leŋgesl na, a mbədfar ray ba.

6 Ama si ndaw a, aa cəfda ta mevel pal, si a səra daa mevel anja, fara fara Gazlavay a vəldara cek aha la. Da ndaw a, aa ta mewulkey cew cew na, anja anda yam daa bəlay masa memed ma cawasla saw kəne.

7 A da wulkey daa ray anja amba a hətey cek da har Bay Gazlavay ba,

8 majə aa ta mewulkey cew cew daa cek hay tabiya masa anja ma ka, a gwa እga njey daa cəved pal ba.

Ndaw masa-zleley ta ndaw masa-viya ata letek fa mey እga Gazlavay

9 Anja məlma aləkwa hay masa-viya hay daa *mecəmey-ray እga ndəhay እga Yesu እgaa səmam majə Gazlavay a tərdata la እga ndəhay mahura hay fa mey anja da vad.

10 Asaya, anja ndaw እga Yesu masa-zleley, kwa Gazlavay ta tərda sem እga mecəhe na, እgaa səmey cəŋga. A səra a da məcəy * anda meefekwey masa ma da betey fiyaw fiyaw.

11 Da pas fa tey na, a bata meefekwey a, a kəzley a hwayak, membey anja daa saba, ta nəsey sem. Yaw, ndaw

1:1 1.1 Jak: Mt 13.55; SNM 12.17; 15.13; 21.18; 1Kwr 15.7; Gal 1.19; 2.9; 1Pi 1.1

1:2 1.2-3 Rm 5.3-5; 1Pi 1.6-7 **1:5 1.5** MM 2.6 **1:6 1.6** 5.13; Mt 7.7; 21.21-22;

Ef 4.14 **1:9 1.9** 2.5 * **1:10 1.10** A səra a da məcəy: Ndaw masa-zleley a səra a da məcəy, a gwa እga la zleley anja a har ba. Anda kede, ndaw masa-zleley ma təfa mey እga Yesu na, aa səmey majə a səra a da hətey cek ma fəna zleley anja ha. **1:10 1.10** 5.1 **1:10 1.10-11** Jəw 14.2; Ps 90.5-6; Iz 40.6-8

masa-zleley may, a da ndəvey dey pal kène, kwa daa mekey sləra aŋga.

Mey da ray mebəsey banay

¹² Maaya ŋga Gazlavay aa da ray ndaw masa ma fəsa banay tabiya ma hətfar. Fa dəba ŋga banay a na, Bay Gazlavay a da pa ŋga ndaw maaya, majə aŋga ta key baygula sem. A da vəlar heter mendəvey ba masa aa ma ləvey a vəldatara la a ndəhay masa ma wudmara heyey.

¹³ Da ndaw a wudey ŋga key cek maaya ba na, ŋgene ndaw a, a da ləvey: «Ara Gazlavay ma handaya amba ya ka cek aha» na, kène ba. Fara fara, ndaw a gwa ŋga bata Gazlavay ba, asaya, Gazlavay fa hendey ndaw ŋga key cek maaya ba na, daa ba.

¹⁴ Da ndaw a wudey ŋga key cek maaya ba na, ara mewulkey aŋga maaya ba ma bata, ma zlanqadsada daa cəved masa maaya.

¹⁵ Fa dəba ha, mewulkey aŋga maaya ba ha a handa ndaw a ŋga key mebərey. Mebərey a, a da wey da ray ndaw a haa aa zəd̄da.

¹⁶ Məlma adaw hay mawudtakaya, ka da təbmara mey masa ndəhay ma ləvmakwar ma fəna mey adaw kede ba.

¹⁷ Sərmara, cek hay maaya tabiya masa ma jənmandakwar na, fara fara a sawa da vad fa Gazlavay Papaŋ ma kata cek hay ma wadam da vad, anda meləvey, pas ta kiya leŋ wurzla hay. Gazlavay na, a mbəd̄sey ba səlak. Anda pas ma kəzley ma key ləvəj na, Gazlavay a mbəd̄sey kène ba.

¹⁸ Ta mbafar la a Gazlavay amba a vəlndakwar heter mendəvey ba ta fa mey aŋga masa fara fara. Gazlavay a ka kène amba aləkwa ndəhay aŋga hay na, ya tərkwa mahura da ray cek hay tabiya masa aa ma katərwa.

Mey da ray mecəney mey ŋgada Gazlavay

¹⁹ Məlma adaw hay mawudtakaya, maaya na, kwa waawa ŋga wusey vaw ŋga cənda mey masa ndaw maa guzlda, a daa guzley fiyaw fiyaw ba, asaya, a da cey mevel fiyaw fiyaw ba may.

²⁰ Fara fara, da ndaw mevel fa car na, a gwa a key sləra ma mbafar a Gazlavay ba.

²¹ Da ray ŋgene, mbəkdəmara cek hay maaya ba ma nəsmakwar. Asaya, mbəkdəmara mekey mebərey. Təbmara mey masa Gazlavay ma pakwara aa mevel akwar

ta mey maakwad a, maja mey a kede na, a gwa ŋga ləhdakwar.

²² Ka da wulkam ŋga jəkey sləmay fa mey ŋga Gazlavay daada gway na, kene ba. Maaya na, ka kam cek anda mey a maa guzley. Da daa ba na, a key ŋgene, ka bəmam ray akwar.

²³ Ahaw, da ndaw a jəkey sləmay fa mey ŋga Gazlavay gway, ama a ka cek anda mey a maa guzley ba na, ŋgene, ndaw a, ta tərey sem anda ndaw ma nəka dey anja daa banjəra.

²⁴ A nəka dey anja maaya maaya, fa dəba ha, masa ta la dey sem na, a daw, a sərfada dey anja ha saba.

²⁵ Ama da ndaw a saŋgala kwakwas ŋga Gazlavay ta dəkvaw, asaya, da ndaw aha a jəkey sləmay fa kwakwas a, a sərfada, a səpa na, ŋgene Gazlavay a kar maaya la maja. Fara fara, Gazlavay a kar maaya la maja kwakwas a, anja maaya kalah, a gwa ŋga ləhda ndaw daa mebərey.

Mey da ray menjey maaya ma mbafar a Gazlavay

²⁶ Yaw, da ndaw a wulkey daa mevel anja, anja ndaw ma səpa mey ŋga Gazlavay ta cəved e, ama a wey vaw fa mey masa anja maa guzlda ba na, ŋgene mesəpey mey ŋga Gazlavay a ŋgada anja na, ara cek ŋga tede, a key a bəmey ray anja.

²⁷ Ama fa Gazlavay Papa aləkwa na, amba ndaw a səpa mey anja fara fara, a mbafar a Gazlavay a na, si ndaw aha a nəkey dey fa matawak hay ta ŋgwas-vagay hay daa banay ata. Asaya, si ndaw aha a wey vaw fa ray anja maja mebərey da bəla kede a da zləba.

2

Meweley vaw ta weley ara cek maaya daw?

¹ Məlma adfaw hay, akwar masa fa təbmara mey ŋga Yesu *Kəriste Bay aləkwa Mahura, ndaw masa ta gədaŋ ma fənta cek hay tabiya ŋgene na, ka da walam vaw ta weley da wuzlah akwar ba.

² Wulkam cey! Ndəhay cew a mbəzam a wuzlah akwar daa mekusey, lanjar ta zana fa vaw maaya ta dangwa da har maaya, lanjar ndaw masa-viya, anja ta zana maaya ba manjərkaya.

³ Ka camar har ŋgada ndaw ta zana maaya heyey, ka ləvmar: «Ndaw mahura, njey fa jaŋga maaya kede», ama

1:21 1.21 Kwa 3.8; 1Pi 2.1 **1:22 1.22** 2.17; Mt 7.24, 26; Rm 2.13 **1:25 1.25**

2.12, 24; Ps 19.8; Jaŋ 13.17; Rm 8.2; Gal 6.2 **1:26 1.26** 3.2, 10; Ps 34.14; 141.3

1:27 1.27 Ps 10.14, 18; Iz 1.17; Mt 25.35-36 **2:1 2.1** 2.1-9; Mew 1.17; 10.17;

16.19; 2Mev 19.7; Jəw 34.19; Ps 82.2; MM 24.23; Mt 5.45; SNM 10.34; Rm 2.11;

10.12; Gal 2.6; Ef 6.9; Kwa 3.25; 1Pi 1.17

ŋgada ndaw masa-viya heyey na, ka ləvmar: «Lecey ta lecey», da daa ba, ka ləvmar: «Njey fetede a hwayak.»

⁴ Da akwar fa kamara kene na, a key ŋgene, ka walam vaw ta weley, ba daw? Anda kede, meweley vaw ta weley ŋgene na, a sawa daa mewulkey akwar maaya ba ŋgene.

⁵ Məlma adaw hay mawudtakaya, jəkam sləmay maaya maaya. Gazlavay ta walata masa-viya hay da bəla kede sem amba a pamara Yesu ŋga ndaw ata fara fara, a ləham. Asaya, ta walata sem amba a mbəzam aa slam masa Gazlavay fa wey da vad, slam masa aa ma ləvey a da vəldatara ŋgada ndəhay ma wudmara heyey.

⁶ Ama akwar na, ka ta rəsmata masa-viya hay sem. Akwar fa sərmara, masa-zleley hay fa sərdamakwar banay kalah da bəla kede, ba diya? Asaya, ara ata ma dadamakwar ŋgada fa mey ŋga ndəhay ma ka sariya, ba diya?

⁷ Yaw, maa saŋgəram da ray mezəley maaya ŋga Yesu Kəriste masa anja ma vəldakwara na, ara ata, ba diya?

⁸ Mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay, a ləvey: «Si ka wuda meseembew akah anda kah ma wuda ray akah.» Da akwar fa namar ray ŋgada *mewey ŋga Bay Gazlavay a kede na, ŋgene ara cek maaya.

⁹ Ama da ka walam vaw ta weley da wuzlah akwar na, ŋgene ara mebərey. Anda kede, mewey a, aa zəddakwar la maja akwar ma zləbmara.

¹⁰ Kwa ndaw a nar ray a kwakwas ŋga Gazlavay cəpa, ama da ta mbəkda mewey pal sem daa kwakwas a na, ŋgene ta key mebərey sem da ray kwakwas a cəpa.

¹¹ Ya ləvey anda kede na, maja mewey pal ma ləvey: «Ka da ley vaw saw da palah ba», mekele saya a ləvey: «Ka da kədəy ndaw vagay ba». Da ka ta ley vaw saw da palah daa ba, ama da ka ta kədəy ndaw vagay sem na, ŋgene ka ta zləba kwakwas ŋga Gazlavay a sem.

¹² Maja ŋgene, ya fa ləvkwar, wam vaw fa mey masa akwar ma daa guzldamara, asaya, wam vaw fa menjey akwar da bəla, maja akwar na, ndəhay masa Gazlavay ma da katar sariya ta fa mewey anja, mewey masa ma gwa ŋga badakurwa daa mebərey.

¹³ Da ndaw ta sərey dey-ceceh fa ndəhay siya daa ba na, Gazlavay fa da kar sariya ta dey-ceceh daa ba may. Ama da ndaw ta sərey dey-ceceh la fa ndəhay na, ŋgene ndaw a, fa da zlurey fa Gazlavay ta pas sariya na, daa ba.

Mey da ray ndaw ma wuzda metəbey-mey aŋga ta fa sləra aŋga

¹⁴ Məlma adfaw hay, da ndaw a ləvey aŋga fa təba mey ŋga Gazlavay, ama a ka cek anda Gazlavay ma ləvar ŋga ka ba na, ŋgene metəbey-mey ŋga ndaw aha ta tərey sem ŋga cek ŋga tede, fa da ləhda daa mebərey daa ba səlak.

¹⁵ Yaw, da məlmakw, da daa ba, dam-mamakw daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu zana ata daa ba, a hətam cek ŋga zəmey mandaw mandaw ba,

¹⁶ ka ləvtar: «Anja ka njam daa zazay, anja ka hətam zana fa vaw, asaya, anja ka hətam cek mezəmey haa ka rəham», ama da ka ta vəltar cek masa ŋga jənta daa ba na, mey akah ŋgene ara mey ŋga tede, ba diya?

¹⁷ Anda kede, metəbey mey ŋga Gazlavay na, aa kəne may. Da ka təba mey ŋga Gazlavay, ama da ka kada sləra ta mey a ba na, metəbey mey ŋga Gazlavay ŋgene ara cek ŋga tede ŋgada kah.

¹⁸ Ama da kwa ndaw a gwa a ləvyā: «Ndaw laŋgar a təba mey ŋga Gazlavay gway, laŋgar saya a kar sləra maaya ŋgada Gazlavay.» Ngada ndaw ma ləvey kəne na, yah, *Jak, ya da mbəd̄dara, ya ləvar: «Ka gwa ŋga wuzdiwa metəbey mey ŋga Gazlavay manjar sləra daw? Ama yah na, ya gwa ŋga wuzdakawa metəbey-mey adfaw ta fa sləra masa yah ma ka.»

¹⁹ Asaya, ka fa təba Gazlavay na, aŋga pal, ba diya? Ŋgene, ara cek maaya. Ama kwa mesəfn̄ey hay maaya ba na, fa təbm̄ara mey a kəne may, a zluram ta mey a.

²⁰ Fara fara, da ndaw ta təba mey ŋga Gazlavay sem, ama a key sləra ma mbafar a Gazlavay ba na, ŋgene, metəbey mey a, ta tərey sem ŋga cek ŋga tede. Kah ndaw marəzlkaya, ka wud̄ey ya wuzdakawa mey a saya daw?

²¹ Sərfada *Abərahām, papaŋ ŋga papa aləkwa zleelze taw. Gazlavay a pa ŋga ndaw maaya fa mey aŋga na, kwariya? A pa ŋga ndaw maaya na, ta fa cek maaya masa aa ma ka. Cek aha na, ara aa ma vəlda bəzey aŋga *Izak ŋga sley d̄ay a ŋgada Gazlavay heyey.

²² Anda kede, ka səra Abərahām ta təba mey ŋga Gazlavay la. Metəbey-mey aŋga ta cəmam la aa slam a ta sləra masa aa ma ka ŋgada Gazlavay. Sləra masa Abərahām ma ka ha fa vəlar gədaŋ ŋga təbey mey ŋga Gazlavay ma fəna ma fəna.

²³ Cek aha kede a key anda mey mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay zleelze, ma ləvey: «Abərahām a

pa Gazlavay ɳga ndaw aŋga fara fara. Ara maja ɳgene, Gazlavay ma pa ɳga ndaw maaya.» Da ray ɳgene, Gazlavay a zəla Abərahām a «jam adaw.»

²⁴ Anda kede, ya sərkwa na, Gazlavay a gwa ɳga pa kwa waawa ɳga ndaw maaya fa mey aŋga maja ndaw a ma təba mey aŋga daada ba, ama maja sləra maaya masa aa ma ka may.

²⁵ Asaya, wulkam da ray ɳgwas-barlaw *Rahap. Ta təbta ndəhay meslərey hay ɳga *Israyel hay la a way aŋga, ta jənta la ɳga badatərwa da slala Jerikwaw taa cəved mekele. Anda kede, Rahap a, Gazlavay ta pa sem ɳga ndaw maaya fa mey aŋga maja sləra maaya masa aa ma ka ɳgene.

²⁶ Fara fara, da ndaw fa səfnay daa saba na, ɳgene ta məcey sem. Metəbey-mey ɳga Gazlavay na, aa kəne may. Da ndaw a ləvey aa fa təba mey ɳga Gazlavay, ama a kada sləra ba na, metəbey mey aŋga ha ɳgene ara cek ɳga tede.

3

Mey da ray mewey vaw fa meeguzley saw

¹ Məlma adaw hay, ka da təram cəpa ɳga ndəhay maa sərkadam mey ɳga Gazlavay a ndəhay ba, maja ala ndəhay maa sərkadam ndəhay na, ta pas sariya, Gazlavay a daa cəfdəndar ma fəna ndəhay siya hay.

² Aləkwa cəpa fa kakwa mebərey mekele mekele mandaw mandaw. Ama da ndaw fa key mebərey daa meeguzley aŋga daa ba na, ɳgene ara ndaw maaya fara fara ma gwa ɳga wa vaw aŋga cəpa.

³ Nəka, pəles na, aŋga mahura, ama aləkwa fa ndəkwakwa lagambal, cek mecəhe, a mey amba a cənndakwar mey. Anda kede, ya gwakwa ya handakwa aa slam masa anda aləkwa ma wudkwa. ⁴ Asaya, wulkam da ray kwambiwal mahura masa memed ma handa ta gədanj. Ara cek mahura, ama ndaw ma hwada kwambiwal a na, a hwada ta hwadam mecəhe, a gwa a handa aa slam masa aa ma wudey.

⁵ Yaw, neneh may, aa kəne. Ara cek mecəhe da wuzlah mezəvey ɳga vaw hay tabiya, ama ta neneh na, ndaw a gwa aa guzley mey maadakw a ma nəsa ndaw.

Nəkmara, zay-awaw ndez kədəy na, a gwa a gədəy, aa kəra sidam da ley * tabiya.

2:23 2.23 MC 15.6; 2Mev 20.7; Rm 4.3 2:25 2.25 Jes 6.17; Mt 1.5; Heb 11.31

2:26 2.26 2.17, 20 3:2 3.2 1.26 3:2 3.2-10 Ps 141.3; MM 10.19 3:3 3.3

Ps 32.9 * 3:5 3.5 sidam da ley: slam da ley masa wudez kəb-keb!

6 Neneh na, aŋga anda awaw maa wura slam. Ara mezəvey pal da wuzlah mezəvey ŋga vaw aləkwa hay, ama a gwa a nəsa vaw tabiya majahay malamba da bəla tabiya na, ara aŋga ma badatərwa. A nəsa ndaw dəga mayawa aŋga haa meməcey aŋga. Neneh na, aa wura ndaw kəlmedek! ta awaw magaza.

7 Ndaw a gwa a wey da ray cek hay tabiya: cek hay da ley ta diyan̄ hay ta cek hay ma diyam ta hwad̄ ta hwad̄, lej ewet hay daa yam cəpa. Ahaw, a wey da ray ata tabiya.

8 Ama ŋga neneh na, ndaw a gwa a wa ba səlak. Ara cek malamba, a wusey kalah, aŋga marəhkaya ta mewer, a gwa a kədsey ndaw.

9 Ta neneh aləkwa na, aləkwa fa həlmakwa Bay Gazlavay, Papa aləkwa. Yaw, aləkwa fa sərkwa Gazlavay a ləmta ndəhay na, kərad! anda aŋga. Ama ta ŋgene he cəpa, aləkwa fa cədkwa ndəhay ta neneh e cəŋga.

10 Mepəsey-mey lej mey menəsey ndaw na, a gwa ŋga bawa da mey ndaw pal. Məlma adfaw hay, ya da kakwa kəne ba.

11 Daa wurak ŋga yam pal na, yam mawuryayak a ta yam mecərey a gwamara a gəcwa daa slam a daw?

12 Məlma adfaw hay, gudav a gwa a yey səked̄ daw? Asaya, wudez mekele may a gwa a yey gudav daw? Wurak ŋga yam mawuryayak a na, a gwa ŋga gəcwa yam maaya daw?

Mey da ray lenjesl masa Gazlavay ma vəlda a ndəhay aŋga hay

13 Da ndaw ta lenjesl ma səra cek da wuzlah akwar dahanā, si a wuzda menjey aŋga maaya ta fa sləra masa aa ma ka ta mey maakwad̄ a, lej ta lenjesl masa Gazlavay ma vəldara.

14 Ama da akwar fa kam səlen̄ kalah, asaya, da akwar fa wudkam dəy, ŋgene, kwa ka da zlapam majahay lenjesl akwar a ba. Da daa ba na, mezlepəy akwar ta səlen̄ akwar ŋgene na, fa tərda mey masa fara fara ŋga mey membərzley.

15 Lenjesl akwar ŋgene na, a sawa ta fa Gazlavay da vad̄ ba, ara lenjesl ŋga bəla kədə, ara lenjesl ŋga ndəhay magədaŋ gway, a sawa ta fa *Sataŋ, bay-malula.

16 Nəka, da ndəhay fa kam səlen̄, fa wudkam dəy na, ŋgene ndəhay a, a kam cek ta cəved̄ e saba, cek hay maaya ba hay cəpa fa ata dahanā.

¹⁷ Ama leŋgesl ma sawa ta fa Gazlavay da vad na, mebørey da hwad a daa ba, fa handawa zazay lej meeguzley ta mey maakwad a, a wuzlah ndəhay, a sərey deyceceh fa ndəhay, a cəmtar day a ndəhay, a key sləra maaya mandaw mandaw, a weley ndaw ta weley ba, asaya, a betey ndaw ba.

¹⁸ Ndəhay ma cəmamatar dəy a ndəhay na, fa handamawa zazay a wuzlah ndəhay. Mawurbay ɳga sləra ata na, ara menjey maaya fa mey ɳga Gazlavay.

4

Ka da kam jam ta bəla ba

¹ Meckeley-mey ta mekədsey-vaw da wuzlah akwar a sawa na, dama? A sawa na, daa mevel akwar ma kədsey vaw ɳga key cek hay maaya ba.

² Akwar fa wudam ɳga hətey cek hay mekele mekele, ama ka hətam ba. Ara maja ɳgene akwar fa kədfam ndəhay vagay. Asaya, akwar fa kam səlen, akwar fa səpam cek, ama ka hətam ba. Da ray ɳgene, akwar fa təram vaw, akwar fa kədfam vaw da wuzlah akwar. Ka hətam cek masa akwar ma wudam ba na, maja akwar faa cəfdamara cek aha fa Bay Gazlavay daa ba.

³ Da akwar faa cəfdam cek fa Gazlavay, ka hətam ba na, ara maja akwar ta mewulkey maaya ba. Anda meləvey, kaa cəfdam na, cek masa ma mbafakwar daada gway.

⁴ Akwar ndəhay ma mbəkdamara Gazlavay sem, anda ɳgwas ma mbəkda zel e ma ley vaw saw! Akwar ma təbmara mewulkey ɳga bəla kede, a key ka rəsmara Gazlavay na, ka sərmara ba daw? Fara fara, kwa waawa ma təba mewulkey ɳga bəla kede na, a tərey masa-gəra ɳga Gazlavay la.

⁵ Mey ɳga Gazlavay a ləvey: «Gazlavay a wudsey cek mekele a key sləra daa mevel aləkwa ba, si Mesəfnəy anja masa aa ma pa a ray aləkwa gway.» Ka wulkam na, mey a kede aa guzley ɳga tede daw?

⁶ Ama fa kandakwar maaya ma fəna ma fəna cəŋga. Ara anda mawuzlalakaya daa cərewel ɳga Gazlavay, ma ləvey: «Ndəhay masa ma zlapam na, Gazlavay a mbədtar dəba la. Ama ndəhay meekwed-mey na, Gazlavay a katar maaya la.»

⁷ Da ray ŋgene, namar ray a Gazlavay, jaram maaya maaya amba *Sataj a batakwar ba, ŋgene Sataj a, a hway la d̄erej ta akwar.

⁸ Nḡecham fa Gazlavay *, anja may, a nḡechawa la fa akwar. Akwar masa ta meb̄orey ŋgene, t̄oram nd̄ehay maaya manjar meb̄orey. Akwar nd̄ehay masa ta mewulkey cew cew ŋgene, p̄ermara mevel akwar.

⁹ S̄ermara akwar na, nd̄ehay maaya ba. Wudam, t̄ewam maja meb̄orey akwar. Anja meesenḡorey akwar ŋga t̄orey ŋga mat̄eway. Ka daa s̄emam saba, ama nd̄erbam dey.

¹⁰ Pamara ray akwar ŋga mec̄he fa mey ŋga Gazlavay, anda kede, Gazlavay a ḡeldakwar la.

Ka da slam mey a ray nd̄ehay ba

¹¹ M̄elma adaw hay, ka da slam mey a ray nd̄ehay anda akwar nd̄ehay ma ka sariya ba. Ndaw ma sleymey a ray m̄elmaha, asaya, a mb̄ed̄ar ray na, ŋgene anja letek ta ndaw maa guzley mey maaya ba da ray *mewey ŋga Gazlavay, a pa mewey a ŋga vagas. Da ka ka anda ŋgene na, ka fa nar ray a mewey a daa saba, ama ka ta t̄orey sem ŋga ndaw ma r̄esa mewey a.

¹² Ara Gazlavay taava anja ma v̄eldandakwara mewey a, asaya, ara anja pal ma gwa ŋga katar sariya a nd̄ehay. Anda kede, ara anja pal ma gwa ŋga l̄ehda ndaw daa sariya ha, ara anja pal ma gwa ŋgaa z̄ed̄da may. Kah na, wa, amba ka sleymey a ray m̄elmakw anda nd̄ehay ma ka sariya na!

Mek̄etey da ray mezlepey

¹³ J̄ekfamaya sl̄emay, akwar nd̄ehay ma l̄evam: «Tasana, da daa ba, mandaw na, ya diyam la a slala daha, ya kamawa mevey pal, feted̄e ya mb̄ed̄mawa har, ya h̄etam dala ga.»

¹⁴ Akwar maa guzlam anda kede na, ka s̄ermara cek ma da key mandaw ba, maja ka s̄ermara menjey akwar da b̄ela kede ba. Menjey akwar a ara anda kakas mec̄he ma wuzwa vaw nek̄edey, fa d̄eba ha, aa z̄ed̄ey caca'!, kwa a h̄otey saba.

¹⁵ Maaya na, ka l̄evam: «Da Bay Gazlavay ta t̄eba la, ala daha ta dey na, ya da kam cek k̄ed̄ey ta k̄ed̄ey.»

¹⁶ Ama wure kede akwar fa zlapam daa meeguzley akwar kalah. Mezlepey anda ŋgene na, maaya ba.

4:7 4.7 Ef 6.12; 1Pi 5.8-9 * **4:8 4.8** ŋḡecham fa Gazlavay: A wudey ŋga l̄evy mes̄ep ey mewey anja ta med̄orey-dangay ŋgada anja. **4:8 4.8** Ps 18.21, 25; Iz 1.16; Zak 1.2-3; Mal 3.6-7 **4:9 4.9** Lk 6.25 **4:10 4.10** 4.6; 1Pi 5.6 **4:11 4.11** Ps 101.5; 1Pi 2.1 **4:12 4.12** Rm 14.4; 1Kwr 4.5 **4:13 4.13-14** MM 27.1; Lk 12.18-20 **4:14 4.14** J̄ew 7.9-10; Ps 39.6 **4:15 4.15** SNM 18.21; Rm 1.10; 1Kwr 4.19; 16.7 **4:16 4.16** 1Tm 6.17; 1J̄n 2.16

¹⁷ Yaw, kwa waawa ma səra mekey maaya a ndaw, ama da ta ka daa ba na, ŋgene ta key mebørey sem.

5

Mey da ray masa-zleley hay

¹ Jøkfamaya slømay wure kede, akwar ndøhay masa-zleley hay. Tøwam, wudam, majay banay mahura a sawa la a ray akwar.

² Zleley akwar hay a, ta zam sem. Maaca ta zømta zana akwar hay sem.

³ Dala akwar ta key maadar sem. Maadar a ŋgene na, a wuzdørwa mebørey akwar la ta pas mekey sariya. Kwa aslaw ŋga vaw akwar na, aa zødey la cøpa daa sariya ha, majay maadar a ŋgene. Fara fara, kaa zødam la anda cek maa wurey kølmedek! Menjey nekødey, bøla a ndøvey la, ama akwar na, ka wulkam si ŋga bøcøy zleley ga da bøla kede gway.

⁴ Nøka, mawurbay ŋga ndøhay ma ka sløra da ley akwar hay na, akwar ta pølmatarø daa ba. Cøndamara matøway ŋga ndøhay a. Matøway a, ta wusey sem kasl fa Bay Gazlavay Mawaca-waca.

⁵ Akwar fa kam wiya da bøla kede, akwar fa kam cek anda akwar ma wudam. Akwar faa bøldamara vaw akwar anda gønaw hay ŋga hørey.

⁶ Akwar fa kamatar sariya ŋgada ndøhay manjar mebørey, ka kødmata vagay, kwa ta kam høma a ray akwar daa ba.

Mey da ray mesøkwey Yesu ta døk-vaw

⁷ Da ray ŋgene, mølma adaw hay, søkwakwa ta døk-vaw pas ŋga Bay Mahura Yesu ma da vøhwa. Nøkmara, ndaw mehøvey cey! A søkwa mey-var, amba a sløkey. Fa døba ha, a søkwa daw anja ha ta døk-vaw amba a nøhey maaya maaya haa kasl fa var ŋga madagway-dakw.

⁸ Akwar may, si ka søkwamara Bay aløkwa Yesu ta døk-vaw. Ka da gøram ba, majay pas masa anja ma da vøhwa na, gweegwe cay.

⁹ Mølma adaw hay, ka daa ŋguram mey da ray ndøhay ba, daa ba na, Gazlavay a da kakwar sariya. Kwa wure kede, aa fa mey-slam ŋga way mekey sariya, fa da mbøzey aa way a ŋga key sariya.

¹⁰ Məlma adaw hay, sərfadamara ndəhay ma təla mey hay maa guzlam anda Bay Gazlavay ma ləvtar. Banay ma hətfatar la, ta bəsmara banay a la. Anda kedə, bəskwa banay anda ata ma bəsmara ңgene may.

¹¹ Aləkwa fa ləvkwa, anja maaya ңga Gazlavay ңja njey a ray ndəhay ma bəsmara banay ma hətfatar. Sərfadamara mey da ray Jəwab ma bəsa banay zlezzle. Yaw, sərmara daa mendəvey ңga banay a na, Gazlavay ta kar maaya la, maja Bay Gazlavay a na, ara ndaw ma sərey dey-ceceh fa ndəhay, asaya, fa katar maaya.

¹² Məlma adaw hay, cek mahura na, ka da mbadam ba səlak, kwa ta slam da vad, kwa ta slam da hwayak, kwa ta meeme, maja Gazlavay a da kakwar sariya. Da ahaw na, ləvam «ahaw», da kəne ba na, ləvam «kəne ba». Ngene, a wusa gway.

Mey da ray medərey-dəngay

¹³ Ndaw masa fa sərey banay da wuzlah akwar daha daw? Nga dərey dəngay a Gazlavay. Ndaw masa ta meesəmey da wuzlah akwar daha daw? Nga həlma Gazlavay ta walay.

¹⁴ Ndaw masa-macay da wuzlah akwar daha daw? Nga zəlwa *bay-ray hay daa Egəliz amba a dəram dəngay a Gazlavay maja aŋga, a takwadamar mal ta mezəley ңga Bay Mahura.

¹⁵ Daa medərey-dəngay ata ha na, da ta təbmara la aa mevel ata Gazlavay a mbəlda ndaw a la na, ңgene, a mbəlda la. Bay Gazlavay a sləkəfadərwa la daa macay aŋga ha. Asaya, da ndaw a, ta key mebərey la na, Gazlavay a mbəkdara la.

¹⁶ Da ray ңgene, wuzdamata mebərey akwar hay da wuzlah akwar, dərmər dəngay pal pal da wuzlah akwar a Gazlavay amba ka mbəlam daa macay. Medərey-dəngay ңga ndaw masa maaya fa mey ңga Gazlavay na, aa ta gədan ga.

¹⁷ Nəka, *Eli na, aŋga ndaw-magədan anda aləkwa. Ta dərar dəngay la a Gazlavay ta mevel pal amba var a pawa ba. Da ray ңgene, mevey maakar ta kiya maakwaw var ta pawa daa ba səlak.

¹⁸ Fa dəba ha, a dərar dəngay a Gazlavay saya amba var a pawa. Maja ңgene, var ta', a pawa dəba, cek hay da ley ta kam la.

*Mey da ray ndaw ma vəhdərwa ndaw ta mebərey aa
cəved ŋga Gazlavay*

¹⁹ Məlma adaw hay, da ndaw da wuzlah akwar ta zlengedey sem daa cəved masa fara fara na, maaya na, ndaw mekele a vəhdərwa aa cəved ehe.

²⁰ Sərmara, kwa waawa ma vəhdərwa ndaw ta mebərey aa cəved masa fara fara na, ŋgene, a key a ləhda heter ŋga ndaw a. Kwa ndaw a, aa ta mebərey ga na, Gazlavay a mbəkdara la.

Leeter masa Piyer ma wuzlala ŋgeeme Mey da ray

Leeter masa Piyer ma wuzlala ŋgeeme

Leeter kede ara Simajw Piyer, ndaw-meslrey ŋga Yesu Kəriste, ma wuzlala. Mezəley Piyer a na, ara Yesu ma para (Luk 6.14). Jak, Jan lej Piyer e na, ata jam maa-səba-dey ŋgaa gwar. Daa mezley ŋga mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu na, Piyer e ta key bay-ray la ŋga ndəhay ŋga Yesu (SNM 2.14; 15.7).

Piyer a ləvey anja da Babilajw (5.13). Ndəhay ga a wulkam anja da Rawm, ama a wa berney a ta Babilajw, berney masa Jəwif hay zleezle ma njam da hwad a anda məlak hay da wuzlah ndəhay ma səra Gazlavay ba. A wuzlalatara leeter e ŋgada ndəhay ŋga Yesu maakwacatakaya ray daa hwayak hay mekele mekele (1.1). Ata na, ndəhay fa rəsmata, fa sərdamata banay maja ata ndəhay ŋga Yesu. Piyer a wudey ŋga vəltar gədaŋ amba a bəsmara banay a, a diyam fa mey fa mey daa cəved ŋga Yesu (5.12). A vəltar gədaŋ, a ləvtar ŋga pamara mewulkey ata a ray maaya ŋga Gazlavay masa ata ma da hətmar ta pas masa Yesu ma da vəhwa. Asaya, a ləvtar ŋga kam cek maaya anda Gazlavay ma wudey, maja ata na, ara səkway masa Gazlavay ma wala (2.9).

Daa leeter e na, Piyer aa guzltar ŋgada ndəhay ŋga Yesu masa zleezle ma səpam kwakwas hay mekele mekele. Anda meləvey, aa guzley ŋgada Jəwif hay ta ŋgada ndəhay masa Jəwif hay ba hay ma səpam kwakwas ŋga Mawiz lej ŋgada ndəhay ma tam kuley hay. Ata na, ta hətam heter mawiya cay, anda kede, menjey ata, anja anda ŋga papaŋ ŋga papa ata hay zleezle saba. Asaya, menjey ata, anja anda ŋga ndəhay da cakay ata ba may (1.13-2.4). Ata fa bəsmara banay maja Yesu.

Daa leeter e kedə na, mey mekele mekele daha ŋga vəley gədaŋ a ndəhay:

Mey da ray mebəsey banay (1.7; 3.13-17)

Mey da ray Yesu Kəriste, anja anda aŋgwa maaya meləmey way (2.4; 2.6)

Mey da ray aləkwa, ndəhay ŋga Gazlavay (2.9-10)

Mey da ray banay masa Kəriste ma bəsa majə aləkwa (1.3; 2.21; 2.23; 3.18–4.46)

Mecey-har

¹ Ara yah *Piyer ma wuzlalakwara leeter kede, yah *ndaw-meslərey ɳga *Yesu *Kəriste.

Ya wuzlalakwara ɳgada akwar ndəhay masa *Gazlavay ma walakwar sem, akwar ndəhay masa məlak hay maakwacatakaya ray daa hwayak ɳga Paŋw, daa hwayak ɳga Galati, daa hwayak ɳga Kapadəwas, daa hwayak ɳga Azi, lej daa hwayak ɳga Bitini.

² Dəga zleezle na, Gazlavay Papaŋ ta walakwar cay ɳga tərey ndəhay anja hay anda aa ma wudey. A pakwar wal ta fa Mesəfnəy anja amba ka namar ray a Yesu Kəriste, asaya, amba ka təram ɳga ndəhay anja hay maaya manjar mebərey ta fa mambaz anja.

Anja maaya ɳga Gazlavay ta zazay anja ɳga njey ta akwar ma fəna ma fəna.

Mey da ray meləhey

³ Həlmakwa Gazlavay, Papaŋ ɳga Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste. Ta sərfandakwar dey-ceceh la ga, ta yandakurwa la ɳga dey cew ta fa aa ma sləkədərwa Yesu Kəriste daa meməcəy. Ara majə ɳgene, aləkwa fa sərkwa daa mevel aləkwa, ya sləkədərwa la daa meməcəy may.

⁴ Anda kede, akwar fa səkwmara cek hay maaya masa Gazlavay ma badata ɳgada ndəhay anja hay. A badatara cek hay a na, da gazlavay da vad. Fetede na, cek hay a, a zam ba, a nəsam ba, a mbədəm ba.

⁵ Gazlavay na, ndaw masa ta gədaŋ. A jədkwar la amba a ləhdakwar majə akwar fa pamara ɳga ndaw akwar fara fara. Meləhey a ɳgene, Gazlavay a da wuzdərwa fara fara na, ta pas masa bəla ma da ndəvey.

⁶ Ara majə ɳgene, kwa wure kede, masa akwar daa banay wura wura ma da njey nekədsey kede na, sasəmam cəŋga.

⁷ Banay a ɳgene na, fa wuzdərwa akwar fa pamara Gazlavay ɳga ndaw akwar fara fara daw, daa ba daw? Nəka bərey magaza cey, kwa ara cek maaya na, a nəsey la. Ama ɳga sərey anja maaya na, si a pamara aa awaw. Anja letek kəne ta akwar ma pamara Gazlavay ɳga ndaw akwar fara fara. Mepey Gazlavay ɳga ndaw fara fara na, a fəna bərey magaza ta maaya, ba daw? Ta ɳgene he cəpa, fa jadamakwar ɳga sərey, da akwar fa pamara Gazlavay ɳga

ndaw akwar fara fara kwa. Anda kede, ta pas masa Yesu Kəriste ma da wuzwa vaw na, Gazlavay a həslkwar ray la, a həlmakwar la, aa həmdakwar la majā akwar ma pamara njā ndaw akwar fara fara ha.

⁸ Akwar ma hətmar Yesu ta dey akwar daa ba, ama akwar fa wudmara cənja. Akwar fa hətmar wure kede daa ba, ama akwar fa pamara njā ndaw akwar fara fara cənja. Ara majā njene, akwar ta meesəmey, meesəmey a ga ara mey ba, kwa ndaw a gwa njā ləvey ba.

⁹ Akwar ta meesəmey ga na, majā Gazlavay ta ləhdakwar sem. Meləhey a na, ara mawurbay masa akwar ma hətam majā akwar ma pamara Yesu njā ndaw akwar fara fara.

¹⁰ Zleelə ndəhay ma təla mey njā Gazlavay ta səpam cəved la mekele mekele amba a sərmara Gazlavay a da ləhdata ndəhay daa mebərey anda aa ma ləhdakwar na, kwara. Ndəhay a taa guzlam la da ray maaya njā Gazlavay masa aa ma da vəldandakwara.

¹¹ Ndəhay a na, Mesəfnəy njā Kəriste aa da ray ata. Mesəfnəy a ta wuzdatara banay masa Kəriste ma da bəsa la. Asaya, ta wuzdatara gədañ masa Kəriste ma da hətar la fa dəba njā banay a. Ndəhay ma təla mey njā Gazlavay a ta səpam cəved la njā sərey cek hay a, a da kam na, ta vara, asaya, a da kam na, kwara.

¹² Gazlavay ta wuzdatara la, a ləvey, mey masa ata ma wuzdamara da ray cek hay a na, ara njada ata ba, ama njada akwar. Wure kede, ndəhay ma wuzda *Mey-maaya-mawiya fa wuzdamakwara mey da ray cek hay a. A wuzdamakwara mey a na, ta gədañ njā *Mesəfnəy njā Gazlavay ma sawa da gazlavay da vad. Kwa maslañ hay njā Gazlavay da vad may, a wudsam njā sərmata cek hay a.

Mey da ray menjey maaya ma mbafar a Gazlavay

¹³ Majā njene *, diyam vaw maaya maaya njā key sləra njada Gazlavay. Wam vaw, pamara mewulkey akwar a ray maaya njā Gazlavay masa akwar ma da hətam ta pas masa Yesu Kəriste ma da wuzwa vaw.

¹⁴ Namar ray mandaw mandaw a Papakw akwar Bay Gazlavay da vad. Zleelə daa masa ka sərmara Yesu *Kəriste ba aran na, akwar fa kam cek hay maaya ba saw masa ma mbafakwar gway. Ama wure kede na, ka da kamata cek hay a saba.

1:7 1.7 Jəw 23.10; Ps 66.10; Iz 48.10; 1Kwr 3.13 **1:8 1.8** Jan 20.29; 2Kwr 5.7

1:9 1.9 Rm 5.2; 6.22; Ef 1.14 **1:10 1.10-11** Lk 24.46; 1Kwr 15.3-4; 2Pi 1.19-21

1:12 1.12 Ef 3.9-10 * **1:13 1.13** majā njene: «Majā njene» a wudey njā ləvey «majā meləhey ta maaya njā Gazlavay» Nəka 1.10. **1:14 1.14** Rm 12.2; Ef 2.3; 4.17-18

15 Gazlavay ta zəlkwar la ɳga tərey ndəhay anja hay. Anja na, ndaw maaya manjar mebərey. Akwar may, daa menjey akwar cəpa na, təram ndəhay maaya manjar mebərey anda anja.

16 Ya ləvkwar anda kede na, maja mawuzlalakaya daa derewel ɳga Gazlavay, Gazlavay a ləvey: «Njam manjar mebərey, maja yah na, yah ndaw manjar mebərey.»

17 Daa masa akwar fa dəram dəngay na, ka zəlmara Gazlavay «Papanj». Maja ɳgene, daa menjey akwar mambəkakaya da bəla kede na, namar ray a Gazlavay maaya maaya. Anja na, ndaw ma ka sariya ɳgada ndaw a, ndaw a, ta cəved e təde fa sləra masa anja ma ka, kwa a weley ndaw ta weley ba.

18 Akwar fa sərmara, Gazlavay ta mbədkurwa sem amba ka ləham daa menjey ɳga papakw akwar hay zleezle. Menjey akwar anda ɳga papakw akwar hay zleezle ɳgene na, ara cek ɳga tede, fa da jənkwar ɳga ləhey daa ba. Gazlavay ta mbədkurwa ta cek anda dala masa ma da ndəvey na, daa ba.

19 Ama, a mbədkurwa na, ta mambaz ɳga Kəriste ta ray anja, ndaw masa ta gədaŋ. Kəriste he na, anja ta mebərey daa ba, anja anda bəz-təbaŋ maaya masa wurwer ɳga hərey ɳga vəley ɳgada Gazlavay.

20 Gazlavay ta wala la ɳga məcəy dəga bəla ta ləmey daa ba aran. Wure kede daa masa bəla fa da ndəvey kede na, ta wuzdərwa la amba a ləhdakwar.

21 Ka pamara Gazlavay ɳga ndaw akwar fara fara na, ta fa Yesu Kəriste. Ara Gazlavay a ma sləkdfadərwa daa meməcəy, asaya, ara anja ma həslar ray. Anda kede, akwar fa pamara Gazlavay ɳga ndaw akwar fara fara, asaya akwar fa sərmara ara anja pal ma da jənkwar.

22 Akwar ta təram sem ɳga ndəhay manjar mebərey fa mey ɳga Gazlavay maja akwar ma namar ray a mey masa fara fara, amba ka wudmata məlmakw akwar hay maaya maaya ta mevel pal. Anda kede, wudam vaw maaya maaya ta mevel akwar cəpa.

23 Ka sərmara, akwar na, ta hətam heter mawiya la ta fa mey ɳga Gazlavay. Mey a na, a da njey ɳga sərmataw, a vəltar heter mawiya a ndəhay. Ka hətam heter e na, ta fa ndaw masa ma da məcəy ba, ama ta fa Gazlavay, ndaw masa anja daha ta dey ɳga sərmataw.

1:15 1.15-16 Lev 19.2 **1:17 1.17** Iz 63.16; Jer 3.19; Mt 6.9; 16.27; Rm 2.6; Jak 2.1; 1Pi 4.5 **1:18 1.18** Mt 20.28; 1Kwr 7.23; 6.20 **1:19 1.19** 1.1-2; Jan 1.29; SNM 20.28; 1Kwr 5.7; Ef 1.7; Heb 9.12 **1:20 1.20** Ef 1.4 **1:21 1.21** ma həslar ray: 5.1; Rm 5.2 **1:22 1.22** 2.17; 3.8; 4.8; Rm 12.9; Gal 6.10; 2Pi 1.7; 1Jn 4.11

24 Anda mawuzlalakaya daa derewel ḥga Gazlavay ma ləvey:

«Ndəhay magədaŋ na, ata anda kwakwas ma pəcwa da ley. Membey ata, anja anda meefekwéy da ley.

Kwakwas na, a kweley la, meefekwéy may, a kəzley la,

25 ama mey ḥga Bay Gazlavay na, a da njey ḥga sərmataw.»

Mey a na, ara Mey-maaya-mawiya masa ata ma wuzdamak-wara heyey.

2

1 Anda kede, mbəkdamara mekey cek maaya ba tabiya, ka da fəcam ndaw ba səlak, ka da təram ndəhay masa ta neneh cew ba, ka da təram ndəhay masa səleŋ hay ba, ka daa guzlam mey maaya ba da ray ndəhay ba səlak.

2 Anda bəza hay da mey dəwa ma wudam ḥga sey dəwa amba a gəlam na, akwar may, təbmara mey ḥga Gazlavay masa fara fara amba ka gəlam ta mey a, ka ləham.

3 Si ka kamara kəne maj «akwar ta sərmara cay fara fara Bay Mahura na, aa maaya.»

Mey da ray ndəhay masa Gazlavay ma walata

4 Ngəcham ḥgada fa Bay Mahura. Ara anja ma vəltar heter a ndəhay. Anja na, anda anġwa mahura meləmey way masa ndəhay ma kəzlamara ta cakay. Ama Gazlavay ta wala sem. A nəka na, anja maaya kalah.

5 Akwar na, təram anda Bay Mahura, ndaw masa ta dey, amba akwar ndəhay masa ta dey anda anja na, Gazlavay a lakwar, a ləmdakwar way ḥgada Mesəfnay anja. Fa dəba ha, ka təram ḥga ndəhay anja hay ma ka kwakwas, ka vəldamara ray akwar ḥgada anja ta mevel pal anda *Mesəfnay ḥga Gazlavay ma wudey. Kwakwas a, a mbafar la a Gazlavay maja Yesu *Kəriste.

6 Maja mawuzlalakaya daa derewel ḥga Gazlavay, a ləvey: «Ehe, ya ta weley anġwa masa maaya la,

ya ta pa la aa berney ḥga Siyanw *,

ara anġwa mahura masa bay-ray.

Kwa waawa ma zembey ta anġwa ha na,

a zəley marava daa ba səlak.»

7 Ngada akwar ndəhay masa ma pamara Yesu ḥga ndaw ata fara fara na, anġwa ha aa maaya a fənta cek hay tabiya. Ama ḥgada ndəhay ma pamara Yesu ḥga ndaw ata fara

1:24 1.24-25 Iz 40.6-8; Jak 1.10-11 **2:1 2.1** Ef 4.25; Jak 1.21; 4.11 **2:2 2.2**

1Kwr 3.2 **2:3 2.3** Ps 34.9 **2:4 2.4** Ps 118.22; Iz 28.16 **2:5 2.5** 2.9; Rm 12.1;

Ef 2.21-22 * **2:6 2.6** Siyanw: Ara mezəley mekele ḥga berney ḥga Jeruzelem.

Ama fede, a wudey ḥga ləvey ndəhay daa mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu.

2:6 2.6 Iz 28.16; Rm 9.33

fara ba na, aa kene ba. Mawuzlalakaya daa derewel ŋga Gazlavay, a ləvey:

«Aŋgwa meləmey way masa ndəhay ma ləma way
ma kəzlamara ta cakay na,

ara aŋgwa maaya meləmey way ma fənta siya hay jak.»

⁸ Mawuzlalakaya daa slam mekele saya, a ləvey:

«Aŋgwa ha na, ara aŋgwa mekey mecembedey a ndəhay,
ara aŋgwa ma təddata ndəhay.»

A təddata ndəhay na, maja ta gəmam ŋga təbmara mey ŋga Gazlavay daa ba. Zleezle na, Gazlavay ta ləvey la, si a tədəm kene.

⁹ Ama akwar na, səkway masa Gazlavay ma wala, akwar ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay, akwar ndəhay mapatakaya wal ŋgada Gazlavay, akwar səkway masa Gazlavay ma pa ŋgada aŋga ray aŋga. Gazlavay ta badakurwa sem daa ləvəŋ ŋgadaa slam aŋga mewedey masa maaya kalah, amba ka wuzdamara ŋgada ndəhay cek hay mahura masa aŋga ma kata.

¹⁰ Zleezle na, akwar ndəhay ŋga Gazlavay ba, ama wure kede, akwar ndəhay aŋga hay. Zleezle na, Gazlavay fa sərfakwar dey-ceceh daa ba, ama wure kede, fa sərfakwar dey-ceceh dəba.

*Mey da ray menjey maaya da wuzlah ndəhay ma təba mey
ŋga Gazlavay ba*

¹¹ Jam adfaw hay, sərmara, akwar na, anda məlak hay da bəla kede. Slam akwar menjey na, da bəla fəse ba. Maja ŋgene, ya fa ləvkwar, ambahw, cek hay maaya ba masa mevel akwar ma wudsey gway na, ka da kamara saba. Cek hay a na, a daa zəddə heter akwar.

¹² Akwar da wuzlah ndəhay ma sərmara Gazlavay ba, njam, kam cek maaya mandaw mandaw. Anda kede, kwa aa dədfamakwar mey, a ləvam akwar ndəhay maaya ba na, a həlmamara Gazlavay la ta pas masa aŋga ma da sawa, maja ata ma hətmar sləra maaya masa akwar ma kamara.

¹³ Namatar ray a *bay-ray hay cəpa maja Yesu Bay aləkwa Mahura. Anda meləvey, namar ray ŋgada bay ŋga hwayak maja aŋga mahura da ray ndəhay siya hay,

¹⁴ asaya, namatar ray a mahura hay ŋga hwayak maja ara ndəhay meslrey ŋga bay ŋga hwayak. Aŋga fa slərdata

2:7 2.7 Ps 118.22; Mt 21.42; SNM 4.11 **2:8 2.8** Iz 8.14; Rm 9.33 **2:9 2.9**
1.2; Mab 19.5-6; Lev 19.2; Mew 4.20; 7.6; 14.2; Iz 9.1; 43.21; 61.6; SNM 26.18; Rm
5.17; 2Kwr 4.6; Ef 5.8; Tit 2.14; Heb 13.12; 1Pi 2.5; CWJ 1.6; 20.4 **2:10 2.10** Aw
2.25; Rm 9.25 **2:11 2.11** 1.1, 17; Ps 39.13; Rm 7.15, 17-23; Gal 5.17; Heb 13.14
2:12 2.12 Iz 10.3; Mt 5.16; 2Kwr 5.10 **2:13 2.13-14** Rm 13.1-7; Tit 3.1

ŋga kətata ndəhay ma ka cek ta cəved e ba ta ŋga həsltar ray a ndəhay ma ka cek ta cəved e.

15 Ta fa sləra akwar maaya ŋgene na, Gazlavay a wudey ka gərcamatara mey ŋga ndəhay marəzlitakaya ma sərmara Gazlavay ba, maa guzlam mey saw kəne ŋgene.

16 Akwar ndəhay ŋga Yesu na, akwar beke hay ba. Ama ka da ləvam akwar beke ba kaa na, ka kam cek maaya ba anda mevel akwar ma wudey na, kəne ba. Sasəkar jak, təram ndəhay ma ka sləra ŋga Gazlavay.

17 Namatar ray a ndəhay tabiya. Wudmata məlmakw akwar hay daa mey ŋga Gazlavay. Namar ray maaya maaya a Gazlavay. Cənmar mey a bay ŋga hwayak.

Mey da ray mebəsey banay anda Yesu ma bəsa

18 Akwar ndəhay ma ka sləra ŋga ndəhay, namatar ray maaya maaya a *bay-ray akwar hay. Ka da nam ray na, ŋgada bay-ray hay masa maaya ma wudmakwar daada ba. Ama namatar ray a bay-ray hay masa maaya ba hay may.

19 Da akwar fa bəsmara banay hay mekele mekele ma sawa a ray akwar lək-lak maja ka wudsam ŋga namar ray a Gazlavay na, ŋgene, ara cek maaya ma mbafar a Gazlavay.

20 Da a kədfmakwar maja akwar ma kam cek maaya ba, ka bəsmara na, ma daa həmdakwar maja na, wa? Ama da ka kam cek maaya, fa dəba ha, a sərdamakwar banay lək-lak gway, asaya, da akwar fa bəsmara banay a na, ŋgene, ara cek maaya ma mbafar a Gazlavay.

21 Ahaw, Gazlavay a zəlkwar na, ŋga key kəne, maja *Kəriste may, ta sərey banay la maja akwar. Anda kəde, ta wuzkwar cəved la amba ka kam cek anda anja ma ka.

22 Yesu na, ta key mebərey daa ba səlak, ta mbərzley kwa dey pal daa ba.

23 Daa masa fa cədmara na, ta cədta daa ba. Daa masa fa sərdamara banay na, kwa ta key həma a ray ata daa ba. Ama a pa mewulkey anja na, a ray Gazlavay, ndaw ma ka sariya ta cəved e.

24 Daa masa ata fa dərmara fa hwadam mazlaŋgalakaya na, ta la mebərey aləkwa sem cəpa a ray anja. A ka kəne na, amba ya mbəkdakwa mekey mebərey, ya kakwa cek ta cəved e anda Gazlavay ma wudey. Ara ta fa banay anja ha ŋgene, aləkwa ma ləhkwa.

2:15 2.15 3.16 **2:16 2.16** 1Kwr 6.11, 19-20; Gal 5.13 **2:17 2.17** 1.22; 3.16; MM 24.21; Mt 22.21; Gal 6.10; Fel 2.12 **2:18 2.18** Ef 6.5-8 **2:18 2.18-3.7** Ef 5.21-6.9 **2:19 2.19-20** 5.12 **2:20 2.20** 4.14 **2:21 2.21** Mt 16.24; 20.26-28; Jan 13.15; Rm 15.5 **2:22 2.22** Iz 53.9; Jan 8.46; Heb 4.15 **2:23 2.23** 3.9; Iz 53.7; Mt 26.55-56, 67; 27.14, 27-31 **2:24 2.24** Iz 53.4, 5; Rm 6.2, 11; Kwa 2.14; Heb 9.28

²⁵ Ahaw, zleezle na, akwar anda təbañ hay maaazəftakaya, ama wure kede, Gazlavay ta vəhdakurwa sem asi har ŋga mecəkwer akwar ma da jədkwar.

3

Mey da ray ŋgusay ta da ray zel hay

¹ Anda ndəhay ma namatar ray a bay ata hay na, akwar ŋgusay may, namatar ray a zel akwar hay. Anda kede, da zel hay ma təba mey ŋga Gazlavay ba daha na, a mbədədamara mevel ata la, a təbmara mey ŋga Gazlavay la majā menjey akwar, aŋga maaya. Kwa anja akwar taa guzlmatar mey pal daa ba na, a təbmara mey ŋga Gazlavay la,

² majā zel akwar hay fa nəkmara menjey akwar masa maaya, asaya, a sərmara akwar fa namatar ray.

³ Ka da wulkam a ray mediyey vaw ŋga mbey ba. Anda meləvey, metərdey ray ŋga zlepəy, mepey dəngwa ŋga bərey magaza ta bersle ma hədkey ba, asaya, mepey zana ŋga sləmay.

⁴ Ama maaya na, membey akwar a bawa ta daa mevel akwar. Anda meləvey, təram ŋgusay meekwed-mey, ŋgusay ta zazay ta ndəhay. Kede he ara cek maaya ma ndəvey ba. Ara cek ma mbey fa dey ŋga Gazlavay ma fənta cek hay tabiya.

⁵ Ara anda kede, ŋgusay masa zleezle ma səpmara cəved ŋga Gazlavay ta mevel pal ma təram ŋga ŋgusay ma mbam. A namatar ray a zel ata hay,

⁶ anda zleezle Sara ma nar ray a zel e, *Abərahəm. A zəla «Bay adəw». Anda kede, da akwar fa kam sləra maaya ta mandərzay daa dey daa ba na, akwar anda dam aŋga hay.

⁷ Akwar zel hay may, si ka kamatar maaya a ŋgwas akwar hay. Sərmara ata na, gədañ pəreh. Həslmatar ray, majā ata may, Gazlavay ta vəltar heter la anda aa ma vəldakwara majā maaya aŋga. Da akwar fa kamara kəne na, kwa cek fa da təka Gazlavay ŋga təba medərey-dəŋgay akwar na, daa ba.

Mey da ray mesərey banay majā mekey cek ta cəved e

⁸ Yaw, mey adəw mekele daha saya. Maaya na, akwar cəpa ka cəmam dəy, ka səram dey-ceceh da wuzlah akwar, ka wudam vaw da wuzlah akwar majā akwar məlmañ hay daa mey ŋga Gazlavay. Kam maaya a ndəhay. Ka da pamara ray akwar ŋga mahura da ray ndəhay ba.

9 Da ndaw fa kakwar cek maaya ba na, ka da madamara ba. Da ndaw fa cœdkwar na, ka da cœdmara ba. Sasəkar jak, lèvmar a ndaw aha na, «Gazlavay ɳga kaka maaya», maja daa masa Gazlavay ma zèlkwar ɳga tèreay ndəhay aŋga hay na, ta lèvkwar la a da kakwar maaya.

10 Mawuzlalakaya daa d̄erewel ɳga Gazlavay, a lèvey: «Ndaw ma wudsey ɳga njey maaya ta meesəmey na, si a kərza megewec ɳga mey aŋga

amba aa guzley mey malamba ba,
si a mbəkda membərzley.

11 Asaya, ɳga mbəkda mekey cek maaya ba,
ɳga key cek maaya,
ɳga səpey amba a njey ta zazay ta ndəhay
mandaw mandaw.»

12 Fara fara, Bay Gazlavay fa nəkfatar dey
fa ndəhay ma ka cek ta cəved e,
aa fa jəkfatar sləmay daa medərey-dangay ata.
Ama ndəhay ma ka mebərey na,
Bay Gazlavay a mbədтар dəba.

13 Anda kede, da akwar fa kam cek maaya ta cəved e ta
mevel akwar cəpa na, ma da gwa ɳga kakwar cek maaya
ba na, wa?

14 Kwa da akwar fa səram banay maja akwar ma kam cek
ta cəved e na, ɳgene, maaya ɳga Gazlavay aa da ray akwar.
Anda kede, ka da zluram ta ndəhay ma da sərdamakwar
banay ba, ray akwar a da həbey ba.

15 Ama daa mevel akwar na, həslmar ray ɳgada *Kəriste
pal taava aŋga. Aŋga na, Bay akwar Mahura. Njam vaw
madiykaya mandaw mandaw amba da aa cəfdamakwar
ka pamara mewulkey akwar a ray Kəriste maja me na, ka
mbədđamatara maaya maaya.

16 Ka mbədđamatara na, ta mey maakwad a, ta meney
ray, ta mevel maaya. Anda kede, da faa guzlam mey maaya
ba da ray menjey akwar maaya daa cəved ɳga Kəriste na,
hwaray a katar la.

17 Fara fara, da Gazlavay a wudsey ka sərey banay na,
ɳgama mesərey banay da ray mekey cek maaya, da ray
mesərey banay da ray mekey cek maaya ba.

18 Ahaw, Kəriste ta ray aŋga ta sərey banay la, ta vəlda
ray aŋga la dey pal ɳga məcey ɳga mbəkey mebərey ɳga
ndəhay tabiya. Aŋga na, ara ndaw manjar mebərey, a
məcey a na, maja ndəhay ta mebərey. A ka kəne amba
a handata ndəhay fa Gazlavay. A kədmara vagay na,

daa masa anga ndaw-magədaŋ, ama ara *Mesəfnay ŋga Gazlavay ma sləkədərwa.

¹⁹ Anda kede, ta fa Mesəfnay a na, ta daw la ŋga wuztar mey ŋga Gazlavay a mesəfnay hay magərcatakaya *.

²⁰ Mesəfnay hay a ŋgene na, ara mesəfnay ŋga ndəhay masa zleezle ma cənmar mey a Gazlavay ba. Gazlavay fa səkwta ta dək-vaw daa masa Nəwe faa cada kwambiwal mahura heyey. Daa ŋgene, ndəhay ta mbəzam la aa kwambiwal a, yam ta handata la, ta ləham la. Ma ləham a na, ndəhay ga daa ba, ndəhay daaŋgafad gway.

²¹ Ngene na, a wuzwa *baptēm ma ləhdakwar daa mebərey wure kede. Mekey baptēm na, ara ŋga pərey dəlay fa vaw ba, ama ara ŋga jəwey mey ta Gazlavay ta mevel maaya mapərkaya. Baptēm e, a ləhdakwar na, maja Yesu Kəriste ma sləkdawa daa meməcey.

²² Yesu Kəriste he na, ta təpey sem a vad, manjakaya ta har-zəmay ŋga Gazlavay. Fa wey da ray maslaŋ hay ta cek hay mekele mekele masa ta gədaŋ da gazlavay da vad.

4

Mey da ray menjey zleezle ta masa wure kede

¹ Ya sərkwa daa masa *Kəriste anga ndaw-magədaŋ na, ta sərey banay la ga. Maja ŋgene, akwar may, kam gədaŋ, wulkam letek anda anga da ray mesərey banay, maja kwa waawa ma bəsa banay na, a key mebərey saba.

² Dəga wure kede haa kasl fa meməcey akwar na, ka da kam cek anda mevel ŋga ndaw-magədaŋ ma wudəy ba, ama kam cek anda Gazlavay ma wudəy.

³ Menjey akwar masa zleezle na, anga anda menjey ŋga ndəhay ma səra Gazlavay ba. Ka ta njam la ga daa mekey cek ma ka hwaray, daa mekey dey fa cek ŋga ndaw, daa mewey, daa mekey wasa malamba, daa mesey wuzam kalah. Asaya, akwar ta nam ray la ŋgada kuley hay mekele mekele. Ngene, ara cek maaya ba kalah, mak dəba.

⁴ Fara fara wure kede, ndəhay ma səra Gazlavay ba fa rəzlam ga da ray akwar, maja akwar fa kam cek hay malamba ta ata daa saba. Maja ŋgene, ata fa cədmakwar.

3:18 3.18 2.21; Rm 5.6-8; 6.10; Heb 4.15; 7.27 *** 3:19 3.19** mesəfnay hay magərcatakaya: Ara mesəfnay ŋga ndəhay masa ma təfmarə mey ŋga Nəwe ba, da daa ba, ara maslaŋ hay ma cənmar mey a Gazlavay saba. Ata daa slam mesəkwey sariya ŋga Gazlavay. **3:19 3.19-20** MC 6.2; 2Pi 2.4; Jud 6 **3:20 3.20** MC 6.14-22 **3:21 3.21** Rm 6.3-4; Heb 10.22 **3:22 3.22** SNM 1.9; Ef 1.21;

har-zəmay: Mt 22.44; Rm 8.34; SNM 2.33 **4:1 4.1** 2.24; 2Kwr 4.10; Gal 5.24

4:2 4.2 2.21 **4:3 4.3** Gal 5.19-21; Ef 2.3; Tit 3.3

5 Ama pas pal na, a kadamara cek hay maaya ba masa ata ma kamara ha ŋgene la a Gazlavay, ndaw masa ta diya vaw cay ŋga katar sariya a ndəhay masa ta dey lej a ndəhay masa maməctakaya.

6 Ara maja ŋgene, Kəriste ma wuzda *Mey-maaya-mawiya kwa ŋgada ndəhay maməctakaya. Ahaw, Gazlavay ta katar sariya sem, anda anja ma katar sariya a ndəhay tabiya *. Ama, a wuztar Mey-maaya-mawiya ha na, amba Mesəfney ŋga Gazlavay a vəltar gədaŋ ŋga njey maaya maaya anda Gazlavay.

Mey da ray menjey da wuzlah ndəhay ma təba mey ŋga Gazlavay

7 Gweegwe cay bəla a ndəvey. Anda kede, wam vaw, pam lenjesl fa ray akwar, amba ka gwamara ŋga dərmər daŋgay a Gazlavay.

8 Cek mahura na, wufam vaw da wuzlah akwar ta mevel pal, maja da mewudey-vaw daha na, ka gwamara ŋga mbəkdamara mebərey ŋga ndəhay dey ga †.

9 Təbmata ndəhay ma samawa a way akwar maaya maaya ta meesəmey ta menjərbey-mey ba.

10 Kwa waawa na, Gazlavay ta vəlar gədaŋ la wal ŋga key cek. Kwa waawa ŋga kada sləra ta gədaŋ a ŋga jəney ndəhay mekele. Anda kede, ka da təram ndəhay ma ka sləra hay maaya ta gədaŋ wal wal masa Gazlavay ma vəlda a ndaw a, a ndaw a.

11 Da ndaw aa ta gədaŋ ŋgaa guzley na, ŋga wuzey mey ŋga Gazlavay. Da ndaw a wudsey ŋga jəney ndəhay na, ŋga jənta ta gədaŋ masa Gazlavay ma vəldara. Kamara kəne amba ndəhay tabiya a həlmamara Gazlavay ta fa Yesu *Kəriste maja cek hay tabiya masa akwar ma kamara. Ara anja ndaw masa ta gədaŋ, ndaw masa fa həlmamara ŋga sərmataw. *Amen.

Mey da ray mesərey banay maja Yesu Kəriste

12 Jam adsway hay, da banay hay maadakw a mekele mekele a sawa a ray akwar na, ka da rəzlam maja ba. Banay a, a sawa na, ŋga jadakwar amba Gazlavay a nəka mevel akwar, da akwar fa təbmara mey anja fara fara kwa. Ara cek merəzley ndaw ba.

* 4:5 4.5 1.17; 2Tm 4.1 * 4:6 4.6 katar sariya a ndəhay tabiya: Sariya a wudsey ŋga ləvey meməcey. Ndəhay tabiya a məcam la dey pal. Nəka CWJ 20.6. 4:7 4.7 1Kwr 10.11; 1Tes 5.5-8; 1Jn 2.18 † 4:8 4.8 Nəka 1Kwr 13.5; Ef 4.32ta Mt 18.21-22. Ndəhay mekele a wulkam mey a, a gwa ŋga ləvey «...da ka wufam ndəhay na, Gazlavay a da mbəkdamakwara mebərey aləkwa.» Nəka Mt 5.7.

4:8 4.8 1.22; Jak 5.20 4:9 4.9 Heb 13.2 4:10 4.10 Rm 12.6-8 4:11 4.11 Rm 12.7; 1Kwr 10.31; 12.8; Jak 3.1 4:12 4.12 1.7

¹³ Da masa akwar fa səram banay anda *Kəriste ma səra na, ŋgene sasəmam. Anda kede, ta pas masa ndəhay tabiya ma da hətmar gədanj anja ma da wuzwa na, kaa səmam la ga ma fəna sayə.

¹⁴ Da a cədmakwar majə akwar ndəhay ŋga Kəriste na, ŋgene, maaya ŋga Gazlavay aa da ray akwar, majə *Mesəfnəy ŋga Gazlavay, Mesəfnəy masa ta gədanj ma fəntə cek hay tabiya aa da ray akwar.

¹⁵ Da ndaw da wuzlah akwar a sərey banay majə aa ma key cek maaya ba, da daa ba, aa ma kəfey ndaw vagay, aa ma leley, da daa ba, aa ma ndəkwey aa mey ŋga ndəhay na, ŋgene, ndaw fa daa həmdə majə banay a daa ba.

¹⁶ Ama da ndaw a sərey banay majə anja ndaw ŋga Kəriste na, ŋgene, hwaray a da kar majə ba. Sasəkar jak, ŋga həlma Gazlavay majə ata ma zəlmara ndaw ŋga Kəriste he.

¹⁷ Pas a ta wuswa cay amba Gazlavay a katar sariya a ndəhay. A da zlar na, ta fa aləkwa ndəhay anja hay. Da a zlar ta fa aləkwa ndəhay anja hay na, kaa wara ndəhay ma təba *Mey-maaya-mawiya ŋga Gazlavay ba na, a da kam kwara?

¹⁸ Mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay, a ləvey:
 «Da ndəhay ma ka cek maaya ta cəved e
 a da ləham ta gəra na,
 kaa wara ndəhay maaya ba ma rəsmara Gazlavay na,
 a da kam kwara?»

¹⁹ Da anda kede na, ndəhay ma səram banay fa cek masa Gazlavay ma wudəy na, ŋga vəldamara ray ata tabiya ŋgada Gazlavay, ndaw ma ləmtərwa, ma nəkfatar dey mandaw mandaw. Asaya, ŋga kam cek maaya mandaw mandaw.

5

Mekətey ŋgada ndəhay ŋga Yesu

¹ Wure kede, ya faa guzltar a *bay-ray hay ŋga Egəliz da wuzlah akwar. Yah may, yah bay-ray anda ata. Daa masa *Kəriste fa sərey banay na, ya ta hətar la ta dey asdaw. Asaya, ya mbəzey la a wuzlah ndəhay masa ma da hətam mewedey ŋga Kəriste masa Gazlavay ma da wuzdərwa.

² Da ray ŋgene, akwar bay-ray hay, ya fa kakwar ambahw, nəkfamatər dey fa ndəhay ma təba mey ŋga Yesu masa Gazlavay ma pata asi har akwar, anda ndaw-mecəkwer ma nəkey dey fa gənaw anja hay. Nəkfamatər dey ta mevel

akwar cəpa anda Gazlavay ma wudsey, ta metəkey day ba. Ka da kamara sləra ha majā dala ba, ama kamara majā ka wudmata ndəhay a.

³ Ka da wam da ray ndəhay masa Gazlavay ma pata asi har akwar a ta maagway ba, ama təram ndəhay maaya fa mey ata amba a nəkam dey fa akwar.

⁴ Anda kede, ta pas masa Yesu Kəriste, mecəkwər mahura, ma da vəhwə na, a pəlkwara mawurbay akwar la, a da njadakwar aa slam-mewedey ma da njey ɳga sərmataw.

⁵ Akwar gula hay, ya fa ləvkwar, namatar ray a ndəhay mahura hay da wuzlah akwar. Akwar cəpa, kwa waawa ɳga nar ray a ndaw a, a ndaw a da wuzlah akwar, asaya, jənam vaw da wuzlah akwar, majā mawuzlalakaya daa derewel ɳga Gazlavay, a ləvey:

«Ndəhay masa ma zlapam na, Gazlavay a mbədstar dəba la. Ama ndəhay meekwed-mey na, Gazlavay a katar maaya la.»

⁶ Da anda kede na, namar ray a Gazlavay, ndaw ma wey da ray cek hay tabiya amba a pakwar ɳga mahura hay ta pas anja ma wudsey.

⁷ Kwa meeme ma həbkwar ray na, mbəkdamara tabiya a har anja, majā anja na, ara ndaw ma nəkfakwar dey.

⁸ Wam vaw, ka da nam dar ba! Masa-gəra akwar, *Satan, bay-malula, fa pəkey ta wura ta wura ɳga kərzey kwa waawa, anda mabar ma key həma ɳga kərzey cek amba a hambəda. ⁹ Jaram, ka da vəlmar cəved ɳga wey da ray akwar ba. Pamara Gazlavay ɳga ndaw akwar fara fara mandaw mandaw. Sərmara, məlmakw akwar hay ma təba mey ɳga Yesu da bəla tabiya ta səram banay la anda akwar may.

¹⁰ Banay akwar a na, fa da njey ɳga sərmataw daa ba. Ama Gazlavay ndaw ma kandakwar maaya mandaw mandaw ta zəlndakwar la ɳga njey daa mewedey anja ɳga sərmataw daa masa aləkwa macəmkaya ta Kəriste. Anda kede, Gazlavay ta ray anja, a da tərdakwar ɳga ndəhay masa ta gədaŋ, majoratakaya, kwa daa meeme, kwa ndaw ma da gwa ɳga təddakwar daa ba.

¹¹ Anja ɳga njey anja ndaw masa ta gədaŋ ɳga sərmataw.
*Amen.

Mecey-har ɳga madagway-dakw

¹² Silas ta jənya la ɳga wuzlalakwara leeter mecəhe kede. Anja na, ara məlma aləkwa masa yah ma pa ɳga ndaw

5:2 5.2 Jan 21.15-17; SNM 20.28; 1Tm 6.5 **5:3 5.3** 2Kwr 1.24; Fəl 3.17; Tit 2.7

5:4 5.4 1Kwr 9.24-25; 1Pi 1.4 **5:5 5.5** MM 3.34; 29.23; Ef 5.21; Jak 4.6 **5:6**

5.6 Jak 4.10 **5:7 5.7** Ps 55.23; Mt 6.25-30; Fəl 4.6 **5:8 5.8** Ps 22.14; 1Tes 5.5-8

5:9 5.9 Ef 6.11-12; Jak 4.7 **5:10 5.10** 1Tes 2.12

adaw fara fara. Ya wuzlalakwara na, amba ya vəlkwar gədaŋ, asaya, ya wudey ŋga wuzdakwara fara fara maaya ŋga Gazlavay aa da ray akwar. Njam ta maaya ŋga Gazlavay, ka da mbəkdama ba səlak.

¹³ Məlma aləkwa hay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu fedə da *Babilan̄w * masa Gazlavay ma walata anda akwar, a camakwar har. Yaw, Mark masa yah ma pa anda bəzey adaw, a cakwar har may.

¹⁴ Cam har da wuzlah akwar maaya maaya anda akwar məlmaŋ hay.

Anja Gazlavay ŋga njadakwar daa zazay, akwar tabiya, ndəhay masa ŋga Kəriste.

5:12 5.12 Silas: 1Tes 1.1 *** 5:13 5.13** Babilan̄w: Har-gədaŋ ŋga ndəhay a wulkam «Babilan̄w» ara Rawm, berney mahura masa bay Rawma ma njey da hwdə a. Nəka CWJ 17.5. **5:13 5.13** Mark: Flm 24 **5:14 5.14** Rm 16.16; 2Kwr 13.11

**Leeter masa
Piyer
ma wuzlala ɳga dey cew
Mey da ray**

**Leeter masa Piyer ma wuzlala ɳga
dey cew**

Ara Simajw Piyer, ndaw-meslørey ɳga Yesu Kəriste, ma wuzlala saya. A wuzlalatara ɳgada ndəhay ɳga Yesu daa Egəliz hay da bəla tabiya.

A wuzlala leeter e na, maj a səra gweegwe cay a məcey. A wudey fa dəba anja na, ndəhay a sərfadamara meesərkedey anja (1.13-14). Daa ɳgene, ndəhay ma təba mey ɳga Yesu ɳgeeme ga ta məcam sem, ama kwa Yesu ta vəhwə daa ba aran. Da ray ɳgene, ndəhay ga ray ata fa həbey maj a. Asaya, ndəhay maa sərkada ndəhay ta membərzley lej ndəhay maaya ba hay ta samawa la a wuzlah ndəhay daa Egəliz. Aa saŋgəram a ray ndəhay ma ka cek ta cəved e.

Daa fasəlawal 1 Piyer a ləvtar ɳga kam gədaŋ ɳja njey daa metəbey mey ɳga Gazlavay anda Gazlavay ma zəlta. Daa fasəlawal 2 a ləvtar ɳga pam lenjesl ta ndəhay maa sərkadam mey masa fara fara ba, asaya, ɳga pam lenjesl ta ndəhay maaya ba hay. Daa fasəlawal 3 a ləvtar ɳga wam vaw fa menjey ata, si a vəldamara ray ata fara fara a Gazlavay maj a Yesu fa da vəhwə. Yesu a wuswa vaw fiyaw ba na, maj a wudey ndəhay a mbəcdamara menjey ata, asaya, a wudey kwa ndaw pal aa zədəy ba (3.9, 11).

Daa leeter e kefə na, mey mekele mekele daha ɳga vəley gədaŋ a ndəhay:

Mey da ray Gazlavay ma vəlnakwar cek hay cəpa ɳga jənndakwar (1.3-4)

Mey da ray ndəhay ma da təram ɳga ndəhay məjaratakaya masa ta gədaŋ (1.5-8)

Mey da ray dər pal ta mevey pal, ata letek fa Gazlavay (3.8)

Meçey-har

1 Ara yah *Simaŋw *Piyer ma wuzlalakwara leeter kefə, yah ndaw ma ka sləra ɳga *Yesu *Kəriste, asaya, yah ndaw anja meslørey.

Leeter e kefə ara ɳgada akwar ndəhay ma təba mey ɳga Yesu. Daa metəbey mey a na, akwar ta hətam cek maaya la

anda ala. Ya təbkwa mey ḥga Yesu na, maja Yesu a vəley cəved ḥgada kwa waawa ḥga ləhey, a weley ndaw ta weley ba. Yesu Kəriste na, ara Gazlavay, ndaw ma ləhdandakwar.

² Anja *Gazlavay ḥga pəskwar mey, ḥga njadakwar daa zazay anja ma fəna ma fəna majā akwar ma sərmara Gazlavay ta Bay aləkwa Mahura Yesu maaya maaya cay.

Ndəhay ḥga Gazlavay a da njam na, kwara?

³ Gazlavay ta vəlndakwar cek hay cəpa la ta fa gədaŋ anja amba ya njakwa macəmkaya ta anja, ya kakwa cek fara fara anda aa ma wudsey. Ara Gazlavay a ma wuzdandakwara ndaw masa ma zəlndakwar amba ya sərkwa gədaŋ anja fara fara, asaya, amba ya hətkwa maaya anja.

⁴ Ara ta fa gədaŋ anja lej ta fa maaya anja ha, anja ma vəlndakwar cek hay maaya mahura masa aa ma ləvey a da vəldandakwara dəga zleelz heyey. Cek hay a na, maaya kalah, a fəna cek hay tabiya. A ka anda kede na, amba ta fa cek hay a kede na, ka ləham fa mewulkey maaya ba ma nəsa ndaw da bəla kede. Asaya, a ka anda kede amba ka təram ndəhay ta mevel maaya anda anja.

⁵ Maja ḥgene, kam gədaŋ. Daa menjey akwar na, kam cek ta cəved e majā akwar ma pamara Yesu *Kəriste ḥga ndaw akwar fara fara. Da masa akwar fa kamara kəne na, kam gədaŋ saya ḥga sərey Gazlavay ta ḥga sərey cek masa aa ma wudsey.

⁶ Da akwar ma sərmara cek hay masa Gazlavay ma wudsey la na, maaya, ka wam vaw fa ray akwar may. Da akwar ma wam vaw la fa ray akwar na, maaya, ka bəsmara banay hay tabiya may. Da akwar ma bəsmara banay hay tabiya la na, maaya, ka vəldamara ray akwar fara fara a Gazlavay anda anja ma wudsey may.

⁷ Da akwar fa vəldamara ray akwar fara fara a Gazlavay na, maaya, ka wudsam vaw da wuzlah akwar anda məlmənay hay may. Da akwar fa wudsam vaw da wuzlah akwar na, maaya, ka wudmata ndəhay mekele hay may.

⁸ Da akwar fa kamata cek hay a kede ma fəna ma fəna na, ḥgene, ka təram ndəhay masa ta gədaŋ ma ka cek maaya la. Anda kede, ka sərmara Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste la ma fəna.

⁹ Ama ndəhay ma kamata cek hay a kede ba na, a hətmər dey maaya maaya ba, ata anda wulaf hay. Ndəhay a ḥgene, Bay Gazlavay ta mbəkdatare mebərey ata masa zleelz sem na, a sərfadamara saba daw?

¹⁰ Məlma adaw hay, Gazlavay ta zəlkwar sem, ta walak-war sem. Maja ŋgene, kam gədaŋ ma fəna saya amba ka njam maaya maaya anda Gazlavay ma zəlkwar, ta aa ma walakwar ŋgene. Da akwar fa kam cek hay anda ŋgene na, ka zlanjgadəm daa cəved ŋga Gazlavay daa ba.

¹¹ Anda kede, Gazlavay a vəlkwar cəved la ta meesəmey amba ka mbəzam aa mewey ŋga Yesu Kəriste ma da njey ŋga sərmataw. Yesu Kəriste na, Bay aləkwa Mahura, ndaw ma ləhdandakwar.

¹² Ara maja ŋgene, kwa ka sərmata cek hay a, asaya, kwa akwar fa təbmara mey fara fara masa akwar maa sərkadamara cay maaya maaya na, ya fa sərfadakwara cek hay a cəŋga.

¹³ Anda kede, daa masa yah dahan dey da bəla kede na, maaya na, ya sərfadakwara cek hay a saya amba kaa zəfdamara daa ray ba.

¹⁴ Ya fa səra mamba cay ya məcəy anda Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ma wuzdiwa.

¹⁵ Anda kede, ya kədsey vaw la ta gədaŋ adaw cəpa amba kwa daa masa yah daa saba na, ka gwamara ŋga sərfadamara cek hay a mandaw mandaw.

Mey da ray mewedey ma sawa a ray Yesu

¹⁶ Ahaw, zleezle, ala ta kadamakwara mey da ray masawa ŋga Yesu *Kəriste Bay aləkwa Mahura la, ndaw masa ta gədaŋ. Ya kadamakwara ha na, anda ndəhay ma kam mamba saw kəne ba, ama ala ta dey ala, ya ta hətmar gədaŋ anja la, gədaŋ a, aa mahura.

¹⁷ Fara fara, Gazlavay Papaŋ ta həslar ray la, ta slərwa mewedey la a ray a daa masa day ŋga Gazlavay Mawacawaca ma cənwa, ma ləvey: «Kede he, ara Bəzey adaw masa yah ma wufa kalah, ya faa səmey ga da ray a.»

¹⁸ Daa masa ala bama ta ata Yesu a daa ray ŋga anjwa ŋga Gazlavay na, day a ma cənwa da gazlavay da vad la, ala ma cəndamara la ta sləmay ala.

¹⁹ Ala ma cəndamara day a ŋgene na, ta vəlndar gədaŋ la saya ŋga təbey mey ŋga ndəhay ma təla mey ŋga Gazlavay ma kadamara zleezle. Maaya na, ka pam lenjesl fa mey ata ha maja mey a na, anja anda petərla ma wedsey daa slam-ləvarj haa slam ma wurey, haa batay * ma bawa. Fa dəba ha, ka da hətmatar cek hay tabiya maaya maaya.

1:11 1.11 2Tm 4.18; **ndaw ma ləhdandakwar:** 2.20; 3.18; Tit 3.6 **1:12**

1.12 Jud 5 **1:14 1.14** 2Kwr 5.1; 2Tm 4.6; Jaŋ 21.18-19 **1:16 1.16-18** Mt 17.1-8

* **1:19 1.19** batay: Ara «wurzla-baŋgay» ta mey Məkaŋ. A wudey ŋga ləvey Kəriste. Nəka daa CWJ 22.16.Aa guzley da ray mavəhwa ŋga Yesu a bəla, da daa ba, da ray pas masa ndaw ma təba Yesu aa mevel anja. **1:19 1.19** Ps 119.105; Rm 1.2; 13.12; 1Pi 1.10-11

²⁰ Ya fa lèvkwar, mey ḥga ndəhay ma təla mey daa dərewel ḥga Gazlavay zleezle na, kwa ndaw pal ma gwa ḥga wuzda ta gədaŋ anja daada na, daa ba. Kede ara mey mahura ḥga sərey teesed dagay.

²¹ Mey ḥga ndəhay ma təla mey ḥga Gazlavay daa dərewel e na, ara mewulkey ḥga ndaw-magədaŋ ba, ama ara *Mesəfnay ḥga Gazlavay ma vəltar gədaŋ ḥga wuzda mey ma sawa ta fa Gazlavay.

2

Mey da ray ndəhay maa sərkada ndəhay ta membərzley

¹ Zleezle na, ndəhay ma pamara ray ata ḥga ndəhay ma təla mey ḥga Gazlavay daha da wuzlah ndəhay *Israyel hay. Ndəhay maa sərkada ndəhay ta membərzley a samawa la a wuzlah akwar kene may. A da samawa na, ḥgaa sərkadamakwar mey membərzley ḥgaa zəddakwar. Anda kede, a da rəsmara Bay Mahura Yesu, ndaw ma ləhdata. Maja ḥgene, Gazlavay a sərdata banay la fiyaw, aa zəddata la.

² Ndəhay ga a təbmatara mey ata la, a da kam cek malamba anda ata. Ndəhay a daa guzlam mey maaya ba da ray cəved masa fara fara ḥga Gazlavay maja ata fa kam cek malamba anda ndəhay ma mbərzley heyey.

³ Ndəhay maa sərkada ndəhay ta membərzley ḥgene na, a kam dey fa cek ḥga ndəhay kalah. A fəcmakwara cek akwar hay cəpa ta mey ata hay membərzley ḥgene. Dəga zleezle Gazlavay ta dəsla sariya ata cay. Anda kede, a daa zəddata fiyaw.

⁴ Ya ləvey anda kede maja kwa maslaŋ hay ḥga Gazlavay da vad masa ma kam mebərey ma!, Gazlavay ta sərfatar dey-ceceh daa ba, ta kəzlata sem aa slam mesərey banay. Fetede, majəwtakaya daa ləvanj ta calalaw, fa səkwmara pas masa Gazlavay ma da dəsla sariya da ray ata.

⁵ Kwa ndəhay masa zleezle ma kam mebərey may, Gazlavay ta sərfatar dey-ceceh daa ba. Gazlavay ta pawa var la mahura, yam ta rəhda bəla la, bəla masa ndəhay malamba ga da hwad a, yam ta həlta sem cəpa. Si Nəwe, ndaw maa guzltar a ndəhay ḥga kam cek ta cəved e, ta ndəhay da way anja hay maasala ma ləham gway.

⁶ Asaya, Gazlavay ta katar sariya la ḥgada ndəhay daa berney ḥga *Sadawm ta ḥga *Gwamar. Ta wawurta berney hay a sem ta ndəhay da hwad a cəpa kəlmədeş! Anda kede,

Gazlavay fa wuzda ɳgada ndəhay masa malamba na, a da sərdata banay kene.

⁷ Ndaw daa berney ɳga Sadawm a daha, mezəley *Lut. Anja ndaw maaya ma ka cek ta cəved e. Mevel anja fa cey kalah da ray ndəhay ma kam cek malamba. Anja na, Gazlavay ta ləhda sem daa berney a

⁸ maja anja ndaw maaya. Aa manjakaya ta way da wuzlah ndəhay a, anja fa hətatar cek hay malamba masa ndəhay a ma kamara, asaya, fa cənda mey hay maaya ba masa ndəhay a maa guzldamara. Cek hay a tabiya kede fa car mevel kalah mandaw mandaw maja anja na, ndaw ma ka cek ta cəved e.

⁹ Anda kede, Bay Gazlavay aa ta gədanj ɳga ləhdata ndəhay masa ma namar ray. Asaya, aa ta gədanj ɳga pata ndəhay ma kam cek malamba ta cakay amba a sərdata banay ta pas masa anja ma da katar sariya.

¹⁰ Ma da səram banay kalah na, ndəhay ma kam cek malamba saw anda vaw ata ma wudsey, a təbmara Bay Gazlavay ɳga wey da ray ata ba.

Ndəhay maa sərkada ndəhay ta membərzley heyey na, a kam cek anda ata ma wudsam, a zlapam. A zluram ɳga cədmata maslaŋ hay ɳga Gazlavay daa slam-mewedey da vad^{*} ba.

¹¹ Maslaŋ hay ɳga Gazlavay da vad na, a fənmata ndəhay maa sərkada ndəhay ta membərzley heyey ta gədanj. Ama maslaŋ hay a fa cədmata ndəhay mahura hay a fa mey ɳga Bay Gazlavay daa ba.

¹² Ndəhay a na, a kam cek hay saw anda cek hay ɳga ley manjar lenjesl masa makatakaya ɳga kərzey ta ɳga kədsey. A cədfam cek hay masa ata ma sərmara ba. Anda kede, a da məcam saw anda cek hay ɳga ley.

¹³ Ta sərdamata banay la ta ndəhay. Anda kede, Gazlavay a da sərdata banay maja may. Maa səmdata na, ara mekey cek malamba fa mey ɳga ndəhay gway, kwa taa pas. Daa masa akwar fa zəmam cek bama, ata faa səmam ɳga batamakwar na, ara cek maaya ba, ma ka hwaray.

¹⁴ A wulkam na, si ɳga ley vaw saw da palah gway. Mekey mebərey na, a bəltar mey ba. A batam ɳga key mebərey na, ndəhay masa ta gədanj pəreh daa mey ɳga Gazlavay. Ara

2:6 2.6 MC 19.24-25; Lk 17.29; Jud 7 2:7 2.7 MC 19.1-16 2:9 2.9

Jəw 4.7; 1Kwr 10.13; CWJ 3.10 *** 2:10 2.10** maslaŋ hay ɳga Gazlavay daa slam-mewedey da vad: Ndəhay siya a wulkam ara maslaŋ hay ɳga Gazlavay, siya hay a wulkam ara maslaŋ hay maaya ba ma rəsmara Gazlavay zleezle. Nəka Jud 8-10. Ndəhay mekele a wulkam ara ndəhay mahura hay masa da cakay Gazlavay. **2:10 2.10** Jud 7-8 **2:11 2.11** Jud 9 **2:12 2.12** Jud 10
2:13 2.13 Jud 12

ndəhay ma wudam cek mandaw mandaw na, si ŋgada ata gway. Ndəhay a na, Gazlavay ta nəsta sem.

¹⁵ Ta zlaŋgadəm sem daa cəved ŋga Gazlavay, a lam cəved masa maaya ba anda ŋga ndaw mezəley Balam, bəzey ŋga Bawzar. Balam a na, ara ndaw zleelə ma key cek maaya ba ŋga hətey dala.

¹⁶ Balam a na, ara *ndaw ma təla mey ŋga Gazlavay. Ama Gazlavay ta mbədər ray la maja aa ma nar ray ba, haa madi-zəŋgwaw, cek ma gwa ŋgaa guzley ba ma! aa guzlar anda ndaw. Aa guzlar na, ŋga təka sləra anja maaya ba saw ŋgene.

¹⁷ Ndəhay maa sərkada ndəhay ta membərzley a na, ata anda wurak masa yam maa səkey sem da hwad a. Asaya, ata anda gazlavay ŋga var masa memed ma təra, ma pey var ba. Gazlavay ta diytar slam cay daa ləvanj mebək-bek e.

¹⁸ Ata faa guzlam mey hay mezlepey saw kene. A kam cek malamba saw anda ata ma wudam. Anda kede, fa batamata ndəhay masa ma ləhmawa təlam dasi har ŋga ndəhay masa ma sərmara cəved ŋga Gazlavay ba.

¹⁹ Ndəhay maa sərkada ndəhay ta membərzley a na, a ləvmatar a ndəhay kwa waawa a da wey ray anja. Anja ŋgene, ata ray ata ha na, ata beke hay ŋga mebərey, maja kwa cek wura wura fa wa ndaw na, ndaw aha anja beke ŋga cek aha.

²⁰ Ndəhay ma səpa Yesu *Kəriste Bay aləkwa Mahura, ndaw ma ləhdandakwar na, ta ləham cay daa cek hay maaya ba cəpa da bəla ma nəsa ndaw. Ama fa dəba ha, da ndəhay a, a mbəkdamara ray ata ŋga key cek maaya ba ha cəŋga na, ŋgene, cek aha fa wata. Anda kede, menjey ata a da nəsey ma fəna masa ŋgeeme.

²¹ Ngada ata na, ŋgama ta sərmara cəved maaya ŋga Gazlavay kede daa ba səlak, da ray masa ata ma sərmara cay, a mbəkdamara aa walaj, a namar ray a *mewey ŋga Gazlavay saba.

²² Cek aha kede anja letek anda mey a daha ma ləvey: «Gədey a kərdədərwa cek, fa dəba ha, a vəhey, a zəma saya.» Asaya, anda mey a daha ma ləvey: «Vetem mapərkaya maaya maaya na, a vəhey, a ney aa ndəlef.»

3

Mey da ray mavəhwə ŋga Bay Mahura

¹ Jam adfaw hay, kede he ara leeter ɳga dey cew e masa yah ma wuzlalakwara. Daa leeter hay cewete kede na, ya fa sərfadakwara mey masa akwar ma sərmara cay amba ka wulkam maaya maaya da ray a.

² Ya wudey na, ka sərfadamara mey masa ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay zleezle ma wuzdamara. Asaya, sərfadamara mewey hay ɳga Bay aləkwa Mahura, ndaw ma ləhdandakwar. Aa guzlkwar ta mey ndəhay anja hay meslørey masa anja ma slərdata fa akwar ɳgaa sərkadamakwara.

³ Teesed na, ya wudey ka sərmara, masa gweegwe cay bəla a ndəvey na, ndəhay ma kam cek saw anda ata ma wudam a samawa la. A daa saŋgəram a ray akwar,

⁴ a da ləvam: «Naa! Yesu a ləvey a vəhwa la, kaa aa dama dəba ama? Haa papaŋ ɳga papa aləkwa hay a məcam, ama ta vəhwa daa ba. Yaw, dəga ɳga mezley ɳga bəla haa wure kede kwa cek ta mbədəy daa ba.»

⁵ Ndəhay maa guzlam anda kede na, cek pal dahan ta sərfadamara daa ba tesufe. Cek a na, ara Gazlavay ma ləma slam da vad ta slam da hwayak dəga zleezle ta fa mey anja masa anja maa guzlda. A ləma slam da hwayak na, ta yam. A wunkata yam ta hwiyak wal wal.

⁶ Asaya, Gazlavay a pasla bəla zleezle, a rəhda ta yam. A ka kene na, ta fa mey anja meeguzley.

⁷ Ara ta fa mey anja meeguzley a, slam da vad ta slam da hwayak masa wure kede a njey haa pas masa Gazlavay ma da katar sariya ɳgada ndəhay ta mebərey ɳgaa zəddata. Ta pas a ɳgene, slam da vad ta slam da hwayak a daa wurey ta awaw.

⁸ Ama jam adfaw hay, cek pal dahan na, si ka sərfadamara. Sərmara, fa Bay Gazlavay na, dər pal anda mevey gabal, mevey gabal may anda dər pal.

⁹ Ndəhay siya a wulkam cek masa Bay Gazlavay ma ləvey a ka la heyey na, a wusey vaw ɳga ka ba. Ara kene ba. Anja fa səkwakwar ta dək-vaw maja a wudey kwa ndaw pal aa zədəy ba. Ama a wudey na, kwa waawa a mbədə menjey anja, a mbəkda mekey mebərey.

¹⁰ Pas masa Bay Mahura ma da vəhwa na, a da sawa dərfafay, anda ndaw-mayal. Ta pas a ɳgene, ndəhay a da cənam cek ma rəvey ta gədanj. Daa ɳgene, slam da vad a da yeyihey. Awaw a da wawurta cek hay da gazlavay da

vad tabiya. Asaya, bøla ta cek hay da hwad a cøpa a da yeiyhey *.

¹¹ Da cek hay a tabiya a daa zøðam anda kede na, maaya menjey akwar a mbafar a Gazlavay. Si ka vøldamara ray akwar fara fara a Gazlavay anda anja ma wudey, ka søpmara Gazlavay a ta cøved e.

¹² Akwar na, fa søkwmara pas masa Gazlavay ma da sawa ñga kar sariya a bøla. Anda kede, kam cek ta gødañ akwar cøpa amba ðar a, a wuswa fiyaw fiyaw. Ta pas a ñgene, slam da vad a da wewurey, aa yihey cøpa, awaw a da wawurta cek hay da gazlavay da vad tabiya.

¹³ Gazlavay ta løvndakwar la a da vølndakwar slam da vad ta slam da hwayak mekele mawiya masa cek hay cøpa da hwad a, a da key ta cøved e. Kede he ara cek masa aløkwa ma søkwakwa.

¹⁴ Ara maja ñgene, jam adaw hay, ya fa løvkwar, daa masa akwar fa søkwmara ðar a ñgene na, kam gødañ amba ka njam akwar ndøhay manjar mebørey, ndøhay maaya fa mey ñga Gazlavay, asaya, amba ka njam daa zazay ta anja.

¹⁵ Sørmara døba taw, Bay aløkwa Mahura Yesu *Køriste na, fa søkwakwar ta døk-vaw, ta vøhwa fiyaw daa ba, maja a wudey ndøhay tabiya a mbøðdamara menjey ata amba a løham daa mebørey. Kede he ara cek masa mølma aløkwa Pawl, ndaw masa aløkwa ma wudkwa kalah, ma wuzlalakwara daa leeter anja hay. A wuzlalakwara na, ta lenjesl masa Gazlavay ma vøldara.

¹⁶ Daa leeter hay masa aa ma wuzlalata cøpa na, da aa faa guzley da ray mey a kede na, aa guzley letek køne. Daa leeter anja hay a na, mey hay ta banay daha ñga cøney. Anda kede, ndøhay marøzltakaya leñ ndøhay ma søra cek maaya maaya ba na, a mbøðdamara mey a wal, a wuzdamara ta cøved e ba, anda ata ma wuzdamara mey hay mekele daa dørewel ñga Gazlavay ta cøved e ba may. Ara anda kede, ata ma handamawa mey a ray ata ñgaa zøðdata.

Mey ñga madagway-dakw

¹⁷ Jam adaw hay, akwar na, ka øermara, ala ma pamakwar lenjesl cay da ray cek hay a. Da ray ñgene, wam vaw fa ndøhay ma nøsa mey ñga Gazlavay. Ka da vølmatar cøved ñga batamakwar ba. Da daa ba na, a da

* **3:10 3.10** a da yeiyhey: Ndøhay siya a wulkam mey Gørek a løvey: «bøla ta cek hay da hwad a cøpa na, Gazlavay a da katar sariya.» **3:10 3.10** 1Tes 5.1-2; 1Pi 4.7 **3:12 3.12-13** Iz 60.21; 1Kwr 6.9; CWJ 21.1, 27 **3:15 3.15** 3.9; Rm 2.4

zlaŋgadadamakwar daa cəved masa akwar majaratakaya da hwad a ŋgene †.

¹⁸ Ama səpmara Yesu *Kəriste Bay aləkwa Mahura, ndaw ma ləhdandakwar, anda akwar ma kamara mandaw mandaw, amba a slərwa maaya anja a ray akwar ma fəna ma fəna, asaya, amba ka sərmara Yesu a ma fəna ma fəna. Anja ndəhay ŋga həlmamara dəga wure kede haa ŋga sərmataw. [*Amen.]

† **3:17 3.17** cəved masa akwar majaratakaya da hwad a ŋgene: A wudfey ŋgaa guzley da ray metəfbey-mey ata. **3:17 3.17** Mk 13.5; 1Kwr 10.12; 1Pi 4.7 **3:17 3.17-18** Jud 24-25 **3:18 3.18** 1.11

**Leeter masa
Jaŋ
ma wuzlala ŋgeeme
Mey da ray
Leeter masa Jaŋ ma wuzlala
ŋgeeme**

Leeter kede kwa mezəley ŋga ndaw da hwad a daa ba na, ndəhay a wulkam ara Jaŋ ma wuzlala. Asaya, ara aŋga ma wuzlala leeter ŋga dey cew e ta ŋga dey maakar a. Daa leeter hay a maakar ata na, mey da hwad a, a səram ba ta mey daa *Mey-maaya-mawiya masa Jaŋ ma wuzlala*. Ara Jaŋ a ma wuzlala *Cek ma wuzar a Jaŋ may*.

Jaŋ ma wuzlalata leeter hay a kede na, aŋga maraw cay. A njey da Efez. Daa ŋgene Egəliz hay daa wura daa wura daha. Ndəhay mekele mekele fa pəkam ŋga wuzey mey a ndəhay daa berney hay. Ndəhay siya da wuzlah ata a wuzam mey maaya ba wal ta Mey-maaya-mawiya. Da ray ŋgene, ndəhay a təbmara Mey-maaya-mawiya na, ara mey ŋga Gazlavay fara fara saba. A wulkam mebərey da ray ata daa ba. Yesu Kəriste ta sawa la a bəla anda ndaw-magədaŋ na, a təbmara ba. Kwa a wudam mey ŋga Yesu ba. Meməcey aŋga na, ara cek ŋga tede ŋgada ata.

Da ray ŋgene, Jaŋ a wuzlala leeter e kede na, a ləvey ndəhay a gwamara ŋga sərmara Gazlavay, ray aŋga, ta Bəzey aŋga Yesu Kəriste. Ndaw ŋga Yesu fara fara na, ara ndaw ma wudta ndəhay ŋga Yesu siya hay.

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele dahan ŋga vəley gədaŋ a ndəhay:

Gazlavay na, ara aŋga ma wada slam. Maaya na, ya njakwa daa mewedey a (1.5-7)

Da yaa cəfdakwa ambahw fa Gazlavay majah mebərey aləkwa na, a mbəkdandakwara la (1.8-10)

Ya da sərkwa aləkwa bəza hay ŋga Gazlavay na, majah aləkwa fa wudkwa vaw (3.1-3)

Mey da ray mewudey-vaw ŋga Gazlavay (4.7-10)

Mey da ray heter mendəvey ba (5.11-12)

Gazlavay fa jəkfatar sləmay fa bəz aŋga hay (5.14-15)

¹ Ya wuzlalakwara mey kede, da ray ndaw mezəley Mey
^{*} ḥga Gazlavay ma vəltar heter a ndəhay. Dəga bəla ta zley
 daa ba aran na, anja daha. Ndaw a na, ala ta cəndamara
 mey anja la ta sləmay ala, ala ta hətmar la ta dey ala. Fara
 fara, ala ta hətmar la, ala ta gəsfamar la ta har ala.

² Daa masa ndaw ma vəltar heter a ndəhay a ma wuzwa
 vaw na, ala ta hətmar la. Da ray ḥgene, ala fa kam sede da
 ray a, ala fa wuzdamakwara mey da ray heter mendəvey
 ba masa anja ma vəlda ha. Ndaw aha, anja da cakay Papa
 aləkwa Bay *Gazlavay, anja ta wuzndar vaw la.

³ Cek masa ala ma hətmar ta masa ala ma cəndamara na,
 ya wuzdamakwara may amba ya njakwa macəmkaya pal.
 Ya njakwa macəmkaya pal, asaya, aləkwa macəmkaya ta
 Papa aləkwa lej ta Bəzey anja, *Yesu *Kəriste.

⁴ Ya wuzlalamakwara mey a kede amba ya njakwa daa
 meesəmey masa fara fara.

Mey da ray slam-mewedsey

⁵ Gazlavay na, ara anja ma wada slam, ləvanj fa vədfa kwa
 nekədsey daa ba. Kede ara mey masa ala ma cəndamərwa
 fa Yesu *Kəriste, ya kadamakwara.

⁶ Da ya ləvkwa aləkwa macəmkaya ta anja, anja aləkwa
 daa ləvanj cənja na, a key ḥgene, ya mbərzlakwa, aləkwa
 fa kakwa cek masa ta cəved e daa ba.

⁷ Ama da aləkwa daa slam-mewedsey anda Gazlavay
 manjakaya daa slam-mewedsey na, aləkwa macəmkaya pal.
 ḥgene, mambaz ḥga Yesu, Bəzey anja, fa pərndakwara
 mebərey aləkwa tabiya.

⁸ Da ya ləvkwa aləkwa ndəhay ta mebərey ba na, ḥgene,
 a key ya təknakwa ray aləkwa ta har aləkwa, mey masa
 fara fara daa mevel aləkwa daa ba.

⁹ Ama da aləkwa fa wuzdakwa mebərey aləkwa a Ga-
 zlavay na, anda kede, a mbəkdandakwara mebərey aləkwa
 la, asaya, a pərndakwara mevel aləkwa, cek hay maaya ba
 tabiya fa aləkwa daa saba, maja anja na, a mbərzley ba, a
 kata cek hay tabiya ta cəved e.

¹⁰ Da ya ləvkwa aləkwa ta kakwa mebərey daa ba na,
 ya pakwa Gazlavay ḥga ndaw membərzley, mey anja daa
 mevel aləkwa daa ba.

* **1:1 1.1** Mey: Fedə na, «mey» ara Kəriste. Gazlavay a wuztar vaw a ndəhay
 na, ta fa Kəriste. Nəka Jan 1.1. **1:1 1.1** 2.13-14; Jan 1.1-2, 14; **heter:** 4.14;
 6.35; 8.12; 11.25 **1:2 1.2** sede: Jan 15.27 **1:4 1.4** Jan 15.11 **1:5 1.5** 1Tm
 6.16 **1:5 1.5-7** Jan 8.12 **1:6 1.6** 2.4 **1:7 1.7** 3.5; Iz 2.5; Heb 9.12; CWJ 1.5
1:9 1.9 Ps 32.3-5

2

¹ Béz adaw hay, ya wuzlalakwara mey kede amba ka kam meborey saba. Ama, da ndaw ta key meborey la na, ndaw ma lacafandakwar a ray daha da cakay Papa alékwa. Ndaw aha ara Yesu Kériste, ndaw manjar meborey.

² Ara anja ma vølda ray anja ñga mœcay amba Gazlavay a mbøkdandakwara meborey alékwa. A mœcay maj a meborey alékwa daada ba, ama a mœcay maj a meborey ñga ndøhay da bøla tabiya.

Mey da ray mewudey-vaw

³ Da alékwa fa nakwa ray a *mewey ñga Gazlavay na, ñgene, ya sèrkwa Gazlavay fara fara.

⁴ Da ndaw a lèvey a sèra Gazlavay, ama a key cek anda Gazlavay ma wudey ba na, ñgene, ndaw aha a key a mbørzley, mey masa fara fara daa mevel anja daa ba.

⁵ Ama ndaw ma key cek anda Gazlavay ma wudey na, ndaw a, a wuda Gazlavay fara fara. Ñgene, ya sèrkwa alékwa macømkaya pal ta Gazlavay.

⁶ Ndaw masa ma lèvey anja macømkaya mandaw mandaw ta Gazlavay na, si menjey anja a key anda ñga Yesu.

⁷ Jam adaw hay, mey da ray mekey cek masa Gazlavay ma wudey masa yah ma wuzlalakwara kede na, ara mewey mawiya ba, ama ara mewey zleezle, masa ka sèrmara døga akwar ma tøbmara mey ñga Yesu tølam. Mewey masa zleezle kede na, ara mey masa akwar ma cøndamara cay.

⁸ Ama ta ñgene he cøpa, mewey masa yah ma wuzlalakwara kede na, ara mewey mawiya. Mey masa fara fara da ray mewey a ta wuzwa cay ta fa menjey ñga *Kériste. Akwar may, menjey akwar ta mbødøy sem mawiya. A sørey ara mewey mawiya na, maj a løvañ fa ndøvey, slam-mewedey fara fara ta zlar cay ñga wedsey.

⁹ Ndaw masa ma lèvey anja manjakaya daa slam-mewedey, ama a wuda mølmaha ba na, ñgene, anja daa løvañ cønja.

¹⁰ Ndaw masa ma wuda mølmaha na, ara ndaw masa daa slam-mewedey, kwa cek ma gwa ñga tøddø ndaw a aa meborey daa ba.

¹¹ Ama ndaw ma wuda mølmaha ba na, anja daa løvañ, fa daw daa løvañ, a sèra slam masa anja ma daw a hwad a ba, maj a løvañ ta tørda sem ñga wulaf.

¹² Bəz adfaw hay, ya wuzlalakwara leeter kede na, maja Gazlavay ta mbəkdakwara mebərey akwar sem, maja Yesu Kəriste.

¹³ Akwar masa papaŋ ɳga bəza hay, ya wuzlalakwara maja ka sərmara Yesu Kəriste, aŋga daha dəga bəla ta zley daa ba aranj. Akwar masa gula hay, ya wuzlalakwara maja akwar ta fənmara bay-malula sem ta gədaŋ.

¹⁴ Bəz adfaw hay, ya wuzlalakwara maja ka sərmara Gazlavay, Papa aləkwa. Akwar, papaŋ ɳga bəza hay, ya wuzlalakwara maja ka sərmara Yesu Kəriste aŋga daha dəga bəla ta zley daa ba aranj. Akwar, gula hay, ya wuzlalakwara maja akwar ta gədaŋ, mey ɳga Gazlavay aa daa mevel akwar, akwar ta fənmara bay-malula sem ta gədaŋ.

¹⁵ Ka da səpam ɳga njey anda ndəhay da bəla kede ba, kwa cek hay da bəla * ha na, ka da wudam ba. Da ndaw a wudey cek hay da bəla kede na, a wuda Gazlavay Papa aləkwa ba.

¹⁶ Bəla na, aa kwara? Ndəhay fa səpam cek hay maaya ba anda ata ma wudam. Cek masa ata ma hətam fa ndaw na, a wudam ɳgada ata. A zlapam da ray zleley ata hay. Cek hay a tabiya kede na, a sawa ta fa Gazlavay, Papa aləkwa ba, ama ara cek hay ɳga bəla.

¹⁷ Sərmara bəla kede na, a ndəvey la, ta cek hay da hwad a tabiya masa ndəhay ma wudam kalah. Ama ndaw ma key cek anda Gazlavay ma wudey na, a da njey ɳga sərmataw.

Mey da ray masa-gəra hay ɳga Kəriste

¹⁸ Bəz adfaw hay, bəla gweegwe cay a ndəvey. Anda akwar ma cəndamara na, masa-gəra mahura ɳga *Kəriste a sawa la. Kwa wure kede, masa-gəra hay ɳga Kəriste ga daha. Maja ɳgene, ya sərkwa bəla gweegwe cay a ndəvey.

¹⁹ Ndəhay a ɳgene, a bam da wuzlah aləkwa, ama mevel ata anda ɳga aləkwa ba. Da mevel ata anda ɳga aləkwa na, anja a njam macəmkaya ta aləkwa la, fa da bam daa ba. Ama ta bam sem. Mebey ata ɳgene, a wuzwa ata tabiya ara ndəhay aləkwa hay ba.

²⁰ Akwar na, Kəriste ta slərkwar *Mesəfnəy ɳga Gazlavay la a ray akwar amba a pakwar ɳgada aŋga. Anda kede, akwar tabiya ka sərmara mey masa fara fara da ray Kəriste he.

2:12 2.12 SNM 4.12 **2:13 2.13-14** 1.1-2 * **2:15 2.15** bəla: Fedə «bəla» a wudey ɳga ləvey cek hay cəpa ma mbafamar a Gazlavay ba. Nəka Jak 4.4.

2:15 2.15 Jak 4.4 **2:16 2.16** MM 27.20; Rm 13.14; Ef 2.3; Jak 4.16 **2:17**

2.17 Mt 7.21; 1Kwr 7.31 **2:18 2.18** 4.3; Mt 7.15; 2Jŋ 7 **2:19 2.19** SNM 20.30

2:20 2.20 2.27

²¹ Ya wuzlalakwara na, maja ka sərmara mey masa fara fara ba daw? Kay! maja ŋgene ba. Ya wuzlalakwara na, maja ka sərmara mey masa fara fara, asaya, ka sərmara membərzley daa mey masa fara fara ha na, daa ba.

²² Ndaw membərzley na, ara wa? Ara ndaw masa ma ləvey Yesu na, ara Kəriste ba. Ndaw a ŋgene na, ara masagəra mahura ŋga Kəriste. Ndaw a, a rəsa Papa aləkwa Bay Gazlavay, asaya, a rəsa Bəzey anja.

²³ Kwa waawa ma rəsa Bəzey ŋga Gazlavay na, a key ŋgene, a rəsa Bay Gazlavay Papaŋ may. Ama kwa waawa ma təba Yesu, ma ləvey fa mey ŋga ndəhay Yesu ara Bəzey ŋga Gazlavay na, ndaw a ŋgene, a təba Bay Gazlavay Papaŋ la may.

²⁴ Akwar na, wam vaw da ray mey masa akwar ma cəndamara dəga akwar ma təbmara mey ŋga Yesu təlam, anja mey a ŋga njey aa mevel akwar mandaw mandaw. Mey masa akwar ma təbmara ha, da aa daa mevel akwar na, akwar may, ka njam la macəmkaya ta Bəzey ŋga Gazlavay lej ta Papaha.

²⁵ Fara fara, Kəriste ta ləvey la a da vəlndakwar cek. Cek a na, ara heter mendəvey ba.

²⁶ Ya wuzlalakwara mey kede da ray ndəhay ma səpam cəved ŋga zlaŋgadadamakwar.

²⁷ Akwar na, Kəriste ta slərkwar Mesəfnəy ŋga Gazlavay la a ray akwar amba a walakwar ŋgada anja. Da Mesəfnəy anja, aa da ray akwar na, ka səpam ndaw mekele ŋgaa sərkadakwar daa saba. Mesəfnəy a faa sərkadakwara cek hay tabiya. Cek masa aa maa sərkadakwara ha na, ara cek fara fara, membərzley da hwad a daa ba. Da ray ŋgene, təbmara meesərkey anja, njam macəmkaya ta Kəriste.

²⁸ Ahaw, bəz adfaw hay, Kəriste a wuzwa vaw la. Njam macəmkaya pal ta anja amba pas a ma wuswa la na, ya zlurakwa fa mey anja ba, hwaray a kandakwar ba.

²⁹ Ka sərmara Kəriste na, ara ndaw maaya ma ka cek ta cəved e. Anda kede, ka sərmara kwa waawa ma key cek ta cəved e kəne na, ara ndaw masa Gazlavay ma tərda sem ŋga bəzey anja.

3

Ya da sərkwa aləkwa bəza hay ŋga Gazlavay na, kwara?

¹ Nəkmara, Gazlavay Papa aləkwa ma wudndakwar cey. A wudndakwar kalah, haa a ləvey aləkwa bəz anja hay.

^{2:22} **2.22** 4.3; 2Jŋ 7 ^{2:23} **2.23** 4.15; 5.1; Jan 5.23; 15.23; 2Jŋ 9 ^{2:24} **2.24**

2.7 ^{2:25} **2.25** Jan 5.24 ^{2:27} **2.27** Jer 31.34; Jan 14.16; 16.13 ^{2:28} **2.28**

3.21; 4.17; Jan 5.22; 15.5 ^{2:29} **2.29** 3.10

Fara fara alèkwa bəz anja hay. Ndəhay da bəla kede a sərmara Gazlavay ba. Ara maja ŋgene, a sərmandakwar alèkwa bəz anja hay ba may.

² Jam adaw hay, alèkwa wure kede bəza hay ŋga Gazlavay. Gazlavay a da tərdandakwar ŋgada fa mey kwara na, ya sərkwa ba aran. Ama ya sərkwa fara fara pas masa *Kəriste ma da wuzwa vaw na, ya da tərkwa letek anda anja, maja ya hətkwar la fara fara anja na, kwara.

³ Kwa waawa ma pa mewulkey anja a ray mey a kede na, si a wey vaw, a key mebərey ba anda Yesu Kəriste ma key mebərey ba.

⁴ Kwa waawa ma key mebərey na, a key ŋgene, a key həma a ray Gazlavay. Mekey mebərey na, ara mekey həma a ray Gazlavay.

⁵ Ka sərmara Yesu Kəriste a sawa a bəla kede na, ŋga ley mebərey ŋga ndəhay. Anja na, mebərey fa anja daa ba səlak.

⁶ Anda kede, kwa waawa macəmkaya ta anja na, a key mebərey saba. Ama ndaw masa fa key mebərey na, ta hətar Yesu daa ba, ta səra Yesu fara fara daa ba.

⁷ Bəz adaw hay, ka da mbəkdamara ray akwar amba ndəhay a zlangafadamakwar ba. Ndaw ma key cek ta cəved e na, anja ndaw maaya anda Yesu Kəriste anja ndaw maaya, ma ka cek ta cəved e.

⁸ Ndaw ma key mebərey mandaw mandaw na, anja dasi har ŋga bay-malula, maja bay-malula a zlar mekey mebərey na, dəga bəla ta zley daa ba aran. Yesu, Bəzey ŋga Gazlavay, a sawa a bəla kede na, ŋga nəsa sləra ŋga bay-malula ha.

⁹ Kwa waawa ma tərey sem bəzey ŋga Gazlavay na, a key mebərey saba, maja *Mesəfnəy ŋga Gazlavay fa key sləra daa anja *. A gwa ŋga key mebərey saba, maja Gazlavay ta tərda sem ŋga bəzey anja.

¹⁰ Ma wunkata bəza hay ŋga Gazlavay, ta bəza hay ŋga bay-malula na, me? Sərmara, ndaw ma key cek ta cəved e ba, da daa ba, ma wufa məlmaha ba na, anja bəzey ŋga Gazlavay ba.

Mey da ray mewudsey-vaw

3:1 3.1 3.10; 4.6; Jan 1.12; 3.16 **3:2 3.2** 2Kwr 3.18; Fəl 3.21 **3:5 3.5** 1.7; 2.2; 4.10; Iz 53.9; Jan 1.29; 8.46; 2Kwr 5.21; Heb 4.15; 9.14; 1Pi 1.19; 2.22, 24; 3.18 **3:6 3.6** 3.9; 5.18; Jan 15.5; Rm 6.2, 14 **3:8 3.8** Mt 12.26-29; Jan 8.44

* **3:9 3.9** Mesəfnəy ŋga Gazlavay fa key sləra daa anja: Ta mey Gərek, a ləvey «hulfad ŋga Gazlavay aa daa ndaw.» Ndəhay a ləvam «hulfad» a wufey ŋga ləvey «Mesəfnəy ŋga Gazlavay». Ndəhay mekele a wulkam a ləvam hulfad ara «Mey ŋga Gazlavay», da daa ba, ara «Heter mawiya». **3:10 3.10** 2.9, 29

¹¹ Məlma adfaw hay, wudkwa vaw. Yaw, mey a kede na, ara mey masa akwar ma cəndamara dəga akwar ma təbmara mey ŋga Yesu təlam.

¹² Wulkam da ray ndaw daha mezley *Kayin †. Ka da kam cek anda anja ba. Anja na, aa dasi har ŋga baymalula, a kəfa məlmaha, mambaray a vagay. A kəfa na, majā me? A kəfa majā cek masa Kayin aha ma ka na, maaya ba fa dey ŋga Gazlavay, ama cek masa məlmaha ma ka na, maaya fa dey ŋga Gazlavay.

¹³ Məlma adfaw hay, da masa ndəhay da bəla kede a ŋgəldamakwar ba na, ka da rəzlam ba.

¹⁴ Ya sərkwa aləkwa anda ndəhay maməctakaya saba, ama aləkwa ma hətkwa heter mendəvey ba cay. Ya sərkwa na, majā ya wudmatakwa məlma aləkwa hay. Ndaw masa ma wudey vaw ba na, anja anda ndaw maməckaya cənja.

¹⁵ Ndaw masa ma wudfa məlmaha ba na, ara ndaw ma kədsey ndaw vagay. Ka sərmara ndaw ma kədsey ndaw vagay na, aa ta heter mendəvey ba daa ba.

¹⁶ Yesu *Kəriste ta vəlda ray anja la majā aləkwa. Anda kede, ya sərkwa mewudey-vaw na, ta fa vəda. Yaw, anda anja ma vəlda ray anja ŋgada aləkwa na, si ya vəldakwa ray aləkwa ŋgada məlma aləkwa hay may.

¹⁷ Da ndaw cek anja daha, a hətar məlmaha cek anja daa ba, ama a sərfar dey-ceceh ba, a vəlar cek ba na, a da wuda Gazlavay na, kwara?

¹⁸ Bəz adfaw hay, ka da wuzdamara mewudey-vaw akwar ta fa mey meeguzley maaya maaya daada ba. Ama si ka wuzdamara mewudey-vaw akwar fara fara ta fa sləra masa akwar ma kamara.

¹⁹⁻²⁰ Da ray ŋgene, ya sərkwa aləkwa ta təfkwa mey masa fara fara la. Da mevel aləkwa a candakwar da ray cek masa aləkwa ma kakwa maaya ba na, ya sərkwa Gazlavay a fəna mewulkey aləkwa, a səra cek tabiya daa mevel aləkwa. Anda kede, a dəkndakwar mevel la daa masa aləkwa fa dərkwa dəngay.

²¹ Yaw, jam adfaw hay, da mevel aləkwa fa candakwar daa ba na, ya da dərkwa dəngay a Gazlavay ta mandərzay daa dey daa ba.

²² Ya gwakwa yaa cəfsakwa kwa meeme fa anja, a vəlndakwar la majā aləkwa fa təfkwa *mewey anja hay, asaya, aləkwa fa kakwa sləra masa ma mbafar.

3:11 3.11 2.7-8; 4.11; Jan 13.34 † **3:12 3.12** Kayin: Ara bəzey mahura ŋga ata Adam ta Ev. **3:12 3.12** MC 4.8 **3:13 3.13** Jan 15.18 **3:14 3.14** 2.11; Jan 5.24; 13.35 **3:15 3.15** Mt 5.21-22; CWJ 21.8 **3:16 3.16** Jan 15.13; Gal 1.4; Fəl 2.17; 1Tes 2.8 **3:17 3.17** Mew 15.7 **3:18 3.18** Jak 2.15-17 **3:21 3.21** 2.28
3:22 3.22 Jan 15.16

²³ Mewey anga mahura na, ara mepey Bəzey anga, Yesu Kəriste, ɳga ndaw aləkwa fara fara, asaya, ara mewudseyvaw da wuzlah aləkwa, anda Kəriste ma ləvndakwar.

²⁴ Kwa waawa ma təba mewey hay ɳga Gazlavay, ma key cek anda mewey hay a ma ləvey na, ndaw a macəmkaya ta Gazlavay, Gazlavay may, aa ta anga. Ya sərkwa Gazlavay aa ta aləkwa na, ta fa me? Ya sərkwa ta fa Mesəfnay anga masa anja ma vəldandakwara.

4

Mesəfnay ɳga Gazlavay a da səram ta mesəfnay membərzley ndaw na, kwara?

¹ Jam adaw hay, ndəhay tabiya ma ləvam ata ta *Mesəfnay ɳga Gazlavay na, ka da təbmara mey ata ba. Si ka saŋgalamata la dəgəy, amba ka sərmara da ata ta Mesəfnay ɳga Gazlavay fara fara kwa. Ya ləvkwar anda kede na, maja ndəhay ma pamara ray ata ɳga ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay ga daa wura daa wura da bəla kede dəha.

² Yaw, kwa waawa ma ləvey Yesu *Kəriste a sawa ta fa Gazlavay da vad, ta tərey la ɳga ndaw-magədaŋ na, ndaw a ɳgene, aa ta Mesəfnay ɳga Gazlavay. Ara anda kede, akwar ma da sərmara ndaw ta Mesəfnay ɳga Gazlavay.

³ Ama kwa waawa ma təba mey a kede ba na, aa ta Mesəfnay ɳga Gazlavay daa ba. Mesəfnay masa da ray anja na, ara mesəfnay ɳga masa-gəra mahura ɳga Kəriste. Akwar ta cəndamara la masa-gəra mahura ɳga Kəriste a sawa la. Wure kede, ta sawa cay, anja da bəla cay.

⁴ Ama bəz adaw hay, akwar na, ndəhay ɳga Gazlavay. Akwar ta kam bay-gula sem da ray ndəhay ma pamara ray ata ɳga ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay, maja Mesəfnay masa da ray akwar na, a fəna mesəfnay ɳga bay-malula da ray ndəhay da bəla kede ta gədaŋ.

⁵ Ndəhay ma pamara ray ata ɳga ndəhay ma təla mey na, ata ndəhay ɳga bəla. Da ray ɳgene, aa guzlam mey ɳga bəla. Ndəhay masa ɳga bəla fa cənmatar mey.

⁶ Ama aləkwa na, ndəhay ɳga Gazlavay. Ndaw ma səra Gazlavay na, a cənndakwar mey. Ndaw masa ɳga Gazlavay ba na, a cənndakwar mey ba. Ya sərkwa ndaw masa ta Mesəfnay fara fara ɳga Gazlavay da ray, ta ndaw masa ta mesəfnay membərzley ndaw na, anda kede.

Mey da ray mewudey-vaw ñga Gazlavay

⁷ Jam adfaw hay, wudkwa vaw da wuzlah alékwa, maja mewudey-vaw na, a sawa ta fa Gazlavay. Ndaw ma wudey vaw na, Gazlavay ta tèrda sem ñga bëzey anga, a sèra Gazlavay.

⁸ Ndaw ma wudsey vaw ba na, a sora Gazlavay ba, maja cek masa Gazlavay ma ka tabiya na, a ka ta mewudsey-vaw.

⁹ Gazlavay ta slərdərwa Bəzey anğa mendulen la a bəla, amba ya hətkwa heter mendəvey ba ta fa anğa. Anda kede, anqa fa wuzdərwa fara fara aa fa wudndakwar.

¹⁰ Ara alékwa ma wudkwa Gazlavay teesed ba, ama ara anga ma wudndakwar teesed. A slérwa Bəzey anga, amba Bəzey anga ha a vəlda ray anga nja məcey amba Gazlavay a mbəkdandakwara mebərey alékwa. Mewudey-vaw na, anda kede.

11 Jam adsway hay, Gazlavay a wudsndakwar kalah. Anda kede maaya na, alékwa may, si ya wudkwa vaw da wuzlah alékwa.

¹² Gazlavay na, kwa ndaw ta hëtar ta dey anga daa ba. Ama da alékwa fa wudkwa vaw da wuzlah alékwa na, a wuzwa Gazlavay aa ta alékwa, asaya, a wuzwa alékwa fa wudkwa vaw fara fara anda Gazlavay ma wudsndakwar.

¹³ Gazlavay ta vəlndakwar Mesəfnəy anja la. Maja ңgene, ya sərkwa aləkwa macəmkaya ta Gazlavay, anja may, aa ta aləkwa.

¹⁴ Papa alèkwa ta slèrdèrwa Bèzey anja la amba a lèhdata ndèhay da bèla. Ala ta hètmar la ta dey ala, ala fa kam sede da ray a.

¹⁵ Da ndaw a ləvey Yesu ara Bəzey ɳga Gazlavay na, Gazlavay aa ta ndaw a, ndaw a may, macəmkaya ta Gazlavay.

¹⁶ Alékwa na, ya sérkwa Gazlavay fa wudndakwar, alékwa fa tēbkwa aa mevel alékwa, aa fa wudndakwar fara fara.

Gazlavay a ka slëra anja tabiya ta mewudsey-vaw. Ndaw ma wudsey vaw na, aa macëmkaya ta Gazlavay, Gazlavay may, aa ta anja.

¹⁷ Da ya wudkwa vaw fara fara anda Gazlavay ma wudndakwar na, ta pas masa Gazlavay ma da ka sariya na, ya zlurakwa daa ba, maju menjey alèkwa da bøla kede anga letek ta nga *Kèriste.

¹⁸ Ndaw ma wudsey ndaw na, fa da zlurey ta sariya ɳga Gazlavay daa ba. Mewudey-vaw masa fara fara na, a bəla mandərzay daa dey. Da ndaw fa zlurey na, ɳgene, mewudey-vaw ɳga Gazlavay fa key sləra daa aŋga anda Gazlavay ma wudsey daa ba, maja ndaw ta mandərzay na, fa zlurey ta banay ma da hətfar fa dəba ɳga sariya.

¹⁹ Ya' wudkwa vaw na, ara majā Gazlavay ma
wudndakwar teesed.

20 Da ndaw a ləvey a wuda Gazlavay, ama a wuda məlmaha ba na, a key ŋgene, a mbərzley. Da a wuda məlmaha masa aŋga fa hətar ba na, a da wuda Gazlavay masa ta hətar ta dey aŋga daa ba səlak na, kwara?

²¹ Ndaw ma wuda Gazlavay na, si a wuda mélmaha may.
Kede ara *mewey masa Kériste ma veldandakwara.

5

Ya fənkwa bəla kede ta gədanj

¹ Kwa waawa ma tēba Yesu ara *Kēriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ḥga lēhdata ndēhay na, anja ta tērey sem bēzey ḥga Gazlavay. Kwa waawa ma wuda Gazlavay Papa alékwa na, a wudsta bēza hay ḥga Gazlavay may.

² Da ya wudkwa Gazlavay, asaya, da ya kakwa cek anda *mewey aŋga hay ma ləvey na, ŋene, ya sərkwa alekwa fa wudmatakwa bəza hay ŋga Gazlavay.

³ Da ya kakwa cek anda mewey ñga Gazlavay ma ləvey na, a key ñgene, ya wudkwa Gazlavay fara fara. Mewey anga ha, aa ta gəra ñga səpey ñgada aləkwa ba,

⁴ maja bəza hay ɳga Gazlavay tabiya na, a fənmara bəla ta gədaŋ. Ya fənkwa bəla kede ta gədaŋ na, kwara? Ya fənkwa bəla kede na, maja aləkwa fa pakwa Yesu Kəriste ɳga ndaw aləkwa fara fara.

⁵ Ma fəna bəla na, wa? Ma fəna bəla na, si ndaw ma təba,
Yesu na, ara Bəzey ñga Gazlavay.

*Ma wuzda mey da ray Yesu Kəriste fara fara na, me hay
me?*

⁶ Yesu *Kəriste na, ara ndaw masa ma sawa a bəla. A sawa na, ta hətey *baptem la ta yam. Mambaz anga ta mbədwa la daa meməcəy anja. A hətey na, baptem ta yam daada ba, ama mambaz anja ta mbədwa la daa meməcəy anja may. Asaya, *Mesəfnəy ńga Gazlavay ta wuzda la fara fara cek hay a ta kam la. Mesəfnəy a, a mbərzley ba səlak.

⁷ Anda kede, cek hay maakar daha fa wuzdamərwa mey fara fara da ray Yesu.

⁸ Cek hay a na, ara Mesəfnəy ɳga Gazlavay, yam ɳga baptem, lej mambaz anja. Ata maakar ata, mey ata letek.

⁹ Aləkwa fa təfkwa mey masa ndəhay ma wuzdamara da ray cek masa ata ma hətmar. Mey masa Gazlavay ma wuzda na, a fəna mey ɳga ndəhay ma wuzdamara. Ara Gazlavay ta ray anja ma wuzda mey a da ray Bəzey anja.

¹⁰ Anda kedə, ndaw masa ma təba Yesu, anja Bəzey ɳga Gazlavay na, a səra daa mevel anja mey a ara mey masa fara fara. Ama ndaw masa ma təba mey ɳga Gazlavay ba na, a pada Gazlavay ɳga ndaw membərzley, maja ta təba mey masa Gazlavay ma wuzda da ray Bəzey anja daa ba.

¹¹ Cek masa Gazlavay ma wuzdandakwara na, wura? Cek masa Gazlavay ma wuzdandakwara na, ara heter mendəvey ba masa anja ma vəldandakwara ta har Bəzey anja.

¹² Ndaw masa macəmkaya pal ta Bəzey ɳga Gazlavay na, anja ta heter mendəvey ba. Ndaw masa ta cəmey ta Bəzey ɳga Gazlavay daa ba na, aa ta heter mendəvey ba daa ba may.

Mey da ray heter mendəvey ba

¹³ Ya wuzlalakwara leeter kede ɳgada akwar ma pamara Yesu, Bəzey ɳga Gazlavay, ɳga ndaw akwar fara fara amba ka sərmara maaya maaya akwar ta hətam heter mendəvey ba cay.

¹⁴ Da aləkwa fa dərkwa dangay a Gazlavay na, ya zlurakwa ba maja ya sərkwa fara fara, da aləkwa faa cəfdafakwar cek masa mevel anja ma wudey na, ya hətkwa la.

¹⁵ Anda aləkwa ma sərkwa anja fa jəkfandakwar sləmay daa medərey-dangay aləkwa na, ya sərkwa ya hətkwa cek masa aləkwa maa cəfdakwa fa vəda la may.

¹⁶ Da ndaw a hətar məlmaha fa key mebərey, da mebərey a, ara mebərey ma hendey ndaw aa meməcəy ba na, si a kar ambahw a Gazlavay maja anja. Da mebərey ɳga məlmaha ara mebərey ma hendey ndaw aa meməcəy ba na, ɳgene, Gazlavay a vəlar heter la. Mebərey ma hendey ndaw aa meməcəy na, daha. ɳgene, ya ta ləvey ɳga key ambahw a Gazlavay maja mebərey a daa ba.

¹⁷ Cek hay maaya ba hay tabiya masa ndaw ma ka na, ara mebərey. Ama mebərey siya na, a hendey ndaw aa meməcəy ba.

¹⁸ Ya sərkwa kwa waawa ma tərey sem ɳga bəzey ɳga Gazlavay na, a key mebərey saba, maja Yesu, Bəzey ɳga Gazlavay, fa jəfa. Anda kede, bay-malula fa da gwa ɳga kar cek daa ba.

¹⁹ Ya sərkwa aləkwa na, ndəhay ɳga Gazlavay, asaya, ya sərkwa ndəhay da bəla kede tabiya ata dasi har ɳga bay-malula.

²⁰ Ya sərkwa Bəzey ɳga Gazlavay na, ta sawa la a bəla, ta vəlndakwar leŋgesl la amba ya sərkwa Bay Gazlavay, ndaw masa fara fara. Aləkwa macəmkaya pal ta Gazlavay, ndaw masa fara fara ha, ta fa Bəzey aŋga, Yesu *Kəriste. Aŋga na, ara Gazlavay ndaw masa fara fara, ara aŋga ma vəltar heter mendəvey ba a ndəhay.

²¹ Bəz adfaw hay, wam vaw, ka da səpam mey ɳga kuley hay ba.

Leeter masa Jan

**ma wuzlala ŋga dey cew
Mey da ray**

Leeter masa Jan ma wuzlala ŋga dey cew

Leeter ŋga Jan ŋga dey cew e kede na, ara ŋgada Dam-mamaha ta bəz aŋga hay. Anda meløvey, ŋgada ndəhay daa mecemey-ray ŋga Yesu (aya 1). Mey daa leeter e kede na, aŋga gweegwe anda leeter masa ŋgeeme. A ləvtar da ya wudkwa Bay Gazlavay fara fara na, ya wudkwa vaw da wuzlah aləkwa la may (aya 4 haa 6). Asaya, a ləvtar ŋga wam vaw fa ray ata amba aa zəcdamara mawurbay ŋga sləra ata ba (aya 7 haa 11). Jan a vəltar gədaŋ amba a pamara Yesu ŋga ndaw ata fara fara mandaw mandaw. A ndəvda leeter aŋga ha, a ləvtar a sawa la fa ata amba a kam maday dey ta dey. A kadatara ndəhay daa Egəliz mekele ma camatar har (aya 12 haa 13).

Mecey-har

¹ Ara yah, ndaw-maraw * da wuzlah bay-ray hay ŋga ndəhay ŋga Yesu ma wuzlala dferewel kede.

Ya wuzlalakawa ŋgada kah, Dam-mama adaw † masa Gazlavay ma wala leŋ ŋgada bəz akah hay, akwar masa yah ma wudkwar fara fara. Ara yah taava adaw ma wudkwar daada ba, ama ndəhay tabiya ma sərmara mey ŋga Gazlavay masa fara fara, a wudmakwar may. Ya wudmakwar na,

² majə mey fara fara ha aa daa mevel aləkwa. A da njey ta aləkwa ŋga sərmataw.

³ Anja *Gazlavay, Papa aləkwa, ta *Yesu *Kəriste, Bəzey ŋga Papa aləkwa ha, ŋga pəsmandalakwar mey, ŋga sərfamandalakwar dey-ceceh, ŋga njadamandalakwar daa zazay, aləkwa masa ma təbkwa mey masa fara fara, asaya, aləkwa masa ma wudkwa vaw da wuzlah aləkwa.

Mey da ray mewudey-vaw fara fara

* **1:1 1.1** ndaw-maraw: Ndəhay a wulkam «ndaw-maraw» na, ara Jan. † **1:1 1.1** Dam-mama adaw: Har-gədaŋ ŋga ndəhay a wulkam «dam-mama adaw» a wudey ŋga ləvey Egəliz. Anda kede, «bəz akah hay» ara ndəhay daa Egəliz e. **1:1 1** 3Jŋ 1

⁴ Ya faa səmey ga majya ya nəka na, bəz akah hay siya fa səpmara mey masa fara fara anda Papa aləkwa ma ləvndakwar.

⁵ Yaw, Dam-mama adfaw, ehe wure kede, ya fa kaka ambahw, ya ləvka, wudkwa vaw da wuzlah aləkwa. Ya wuzlalaka kede na, ara *mewey mawiya ba, ama ara mewey masa aləkwa ma sərkwa dəga aləkwa ma təbkwa mey ŋga Yesu təlam.

⁶ Gazlavay a ləvkwar, wudam vaw da wuzlah akwar. Kede ara mewey masa akwar ma cəndamara dəga akwar ma təbmara mey ŋga Yesu təlam.

Mey da ray masa-gəra hay ŋga Kəriste

⁷ Ndəhay ma mbərzlam hay ga daa wura daa wura da bəla kede daha. Yesu *Kəriste ta tərey sem ŋga ndawmagədaŋ na, ndəhay ma mbərzlam hay a ŋgene a təbmara mey a ba. Ndəhay ma təbmara ba ha na, ara ndəhay ma mbərzlam, ata masa-gəra hay ŋga Kəriste.

⁸ Maja ŋgene, wam vaw fa ray akwar, amba kaa zəcdamara mawurbay ŋga sləra akwar ba. Anda kede, cek hay tabiya masa Gazlavay ma diya majya akwar na, ka hətam la.

⁹ Sərmara, mey masa Kəriste maa sərkadandakwara na, kwa waawa ma səpa mey a ta cəved e ba, a pey mey mekele a dey a na, ndaw a macəmkaya ta Gazlavay daa ba. Ama ndaw ma səpa mey masa Kəriste maa sərkadandakwara na, ndaw a macəmkaya ta Gazlavay, Papa aləkwa, leŋ ta Bəzey anja.

¹⁰ Ara majya ŋgene, ya fa ləvkwar, da ndaw a sawa fa akwar, a wuzkwar mey mekele wal da ray Kəriste na, ka da təbmara ndaw a, a way akwar ba, kwa ka da camar har ba.

¹¹ Sləra maaya ba masa ndaw a ma ka na, ndaw ma car har na, anda a kamara cew e.

Mey ŋga madagway-dakw

¹² Yaw, ya wudey ŋgaa guzlkwar da ray cek hay ga, ama ya wudey ŋga wuzlalakwara fa derewel ba. Ya wulkey ŋga daw fa akwar, yah ta ray adfaw, ya da njakwa cew e, ya kakwa maday, amba ya njakwa daa meesəmey masa fara fara.

¹³ Bəza hay ŋga Dam-mamakw ‡ masa Gazlavay ma wala a camaka har.

**Leeter masa
Jan
ma wuzlala ɳga dey maakar
Mey da ray**

**Leeter masa Jan ma wuzlala ɳga
dey maakar**

Leeter ɳga Jan ɳga dey maakar a na, ara ɳgada ndaw ɳga Yesu daha mezəley Gayus. Anja ndaw daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu masa ndəhay da hwad a fa cəmam dəy daa ba. Jan aa həmda Gayus majə anja fa təba mey ɳga Gazlavay, a mbəkda ba (aya 2 haa 3).

Daa leeter e Jan taa guzley la saya da ray Diyawtəref lej da ray Demetəriyus. Diyawtəref na, a wudey ɳga key bay-ray, ama aa guzley mey saw da ray Jan, a təbta ndəhay ɳga Yesu masa məlak hay ma diyam a way anja ba, asaya, a bəlta ndəhay ma təbmata məlak hay a daa mecəmey-ray a (aya 9 haa 10). Ama Demetəriyus na, ndəhay faa həmdamara, anja fa key cek maaya (aya 12).

Daa leeter kede na, mey hay mahura maakar daha:
 Metəbey ndəhay ɳga Yesu masa məlak hay
 Mey da ray mewudey-vaw
 Menjey daa mey ɳga Gazlavay mandaw mandaw.

Mecey-har

¹ Ara yah, ndaw-maraw * da wuzlah bay-ray hay ɳga ndəhay ɳga Yesu ma wuzlala derewel kede.

Ya wuzlala ɳgada kah, Gayus, jam adəw masa yah ma wuda fara fara.

² Jam adəw, ya səra menjey akah daa cəved ɳga *Gazlavay anja maaya. Ya wudey ka njey ta zazay, cek ɳga kaka ba.

³ Ya taa səmey la ga ta pas masa məlma aləkwa hay ma samawa, majə ta kam sede la da ray kah, a ləvmaya, kah ndaw ma səpa cəved ɳga Gazlavay fara fara, ka fa key cek mandaw mandaw anda mey masa fara fara ma ləvey.

⁴ Yaw, cek maa səmdaya ma fəna na, ara yah ma cənda bəz adəw hay fa səpmara mey masa fara fara.

Mey da ray mejəney ndəhay ma ka sləra ɳga Kəriste

* **1:1 1.1** ndaw-maraw: Ndəhay a wulkam «ndaw-maraw» na, ara Jan. **1:1**
1 2Jŋ 1 **1:3 3** 2Jŋ 4

⁵ Jam adaw, ka fa jënta mélma alékwa hay daa *mecémey-ray ñga ndéhay ñga *Yesu, kwa mélak hay may. Ñgene ara cek ma wuzda kah ndaw ma key cek ta cèved e.

⁶ Mélmanj hay a ta kadamara la fa mey ñga ndéhay daa mecémey-ray fede, a lèvam kah ta wudta la kalah. Ya fa kaka ambahw amba ka jënta daa mepékey ata. Ka da jënta ha na, anda Gazlavay ma wudey.

⁷ Séra, ata na, ta mbékdama way ata hay sem, fa pèkam ñga key sléra ñgada *Köriste. Daa mepékey ata ha na, cek da har ndéhay ma tèba mey ñga Yesu ba na, ta tèbam daa ba.

⁸ Anda kede, alékwa na, maaya ya jëntakwa ndéhay a, amba ya cémkwa daa slam a ñga wuzey mey masa fara fara.

Mey da ray ata Diyawtëref ta Demetérius

⁹ Ya ta wuzleley leeter mecéhe la a ndéhay daa mecémey-ray akwar, ama Diyawtëref a wudey ñga tèba mey a ba, maj a wudey ñga key *bay-ray ñga ndéhay tabiya.

¹⁰ Da ray ñgene, ta pas masa yah ma wusey la fa akwar na, ya kadakwara sléra hay maaya ba tabiya masa anja ma ka la. Anda melövey, ya da kadakwara mey hay saw masa anja maa guzlda ta selen masa anja ma ka da ray ala. Cek hay maaya ba masa anja ma ka na, ara kede daada ba. A gémey ñga tèbta mélma alékwa hay masa mélak hay ma diyam a way anja ba. Asaya, a tèkta ndéhay daa mecémey-ray masa ma wudam ñga tèbmata mélak hay a. A bëlta ndéhay ma tèbmata mélak hay a daa mecémey-ray.

¹¹⁻¹² Ama Demetérius na, ndéhay tabiya faa hëmdamara. Menjey anja daa cèved fara fara fa wuzdérwa, anja ndaw maaya. Kwa ala may, ya lèvam kène da ray a. Yaw, ka séra mey masa ala maa guzldamara na, ara mey fara fara. Jam adaw, ndéhay ma kam cek hay maaya ba na, ka da key cek anda ata ba, ama key cek anda ndéhay ma kam cek maaya. Ndaw ma key cek maaya na, anja ndaw ñga Gazlavay, ama ndaw ma key cek maaya ba na, a séra Gazlavay ba.

Mey ñga madagway-dakw

¹³ Ya wudey ñgaa guzlka da ray cek hay ga, ama ya wudey ñga wuzlalakawa ta wuzleley ba.

¹⁴ Ya fa wudey ñga daw fa kah daa dfar hay a kede. Anda kede, ya da njakwa cew e, ya kakwa maday.

¹⁵ Anja Gazlavay ñga njadaka daa zazay.

Jam akah hay fede a camaka har. Catar har a jam aləkwa
hay fetedə pal pal tabiya may.

**Leeter masa
Jud
ma wuzlala
Mey da ray**

Leeter masa Jud ma wuzlala

Leeter kede ara Jud ma wuzlalatara ɳgada ndəhay ma təba mey ɳga Yesu tabiya. Jud a na, ara məlmaj ɳga Jak (aya 1). Ndəhay a wulkam ara Jud masa məlmaj ɳga Yesu Kəriste (Mt 13.55).

Jud a wuzlala leeter e na, majā ndəhay faa sərkadam ndəhay ta membərzley, asaya, majā ndəhay fa kam cek səfteleh kəne (aya 3 haa 4). Anda kede a wudey ɳga təkta. Daa aya 6 haa 13 na, mey a ata gweegwe letek ta daa 2 Piyer 2.1 haa 3.3.

Jud a wuzlala na, fa lawa mey hay mekele mekele daa Mejəwey-mey Magurma. A wuzda banay ma da sawa a ray ndəhay ma təbmara mewudey-vaw ɳga Gazlavay ba (aya 3 haa 13), banay ma da sawa a ray ndəhay ma kam cek hay malamba (aya 4, 7, 16) lej a ray ndəhay ma fəcmatara cek hay ɳga ndəhay mekele (aya 11, 16). A wuzey mey da ray cek ma key ta ndəhay da Sadawm ta Gwamar zleezle. Jud a vəltar gədanj a ndəhay ɳga Yesu amba a nam ray a meesərkedey masa ata ma cəndamara ɳgeeme.

Daa leeter e kede na, mey maaya daha ɳga vəley gədanj a ndəhay:

Menjey ta Yesu na, kwara (aya 20 haa 21)

Mecey-har

¹ Ara yah, Jud, ma wuzlalakwara leeter kede. Yah na, ndaw ma ka sləra ɳga *Yesu *Kəriste, asaya, yah məlmaj ɳga *Jak *.

Ya wuzlala leeter kede ɳgada akwar, ndəhay masa mazəltakaya ta fa Gazlavay, Papa aləkwa, akwar masa Gazlavay fa wudkwar, masa Yesu Kəriste fa nəkfakwar dey.

² Anja *Gazlavay ɳga sərfakwar dey-ceceh, ɳga njadak-war daa zazay, asaya, ɳga wudkwar ma fəna ma fəna.

* **1:1 1 Jak:** Jud ma ləvey anja məlmaj ɳga Jak na, anda meləvey anja məlmaj ɳga Yesu Kəriste (Mk 6.3). Jud ta ləvey «yah məlmaj ɳga Yesu» na, daa ba. A ləvey «yah məlmaj ɳga Jak» majā a wudey ɳga zlepəy ba. Jak a na, ara ndaw ma wuzlala leeter ɳga Jak. **1:1 1** Mt 13.55; Mk 6.3 **1:2 2** 2Pi 1.2

Jud a wuzlala d'erewel kede na, maj a me?
(2 Piyer 2.1-17)

³ Jam adaw hay, ya fa kədəy vaw ḥga wuzlalakwar da ray heter mendəvey ba masa Gazlavay ma vəldandakwara. Ama ya nəka na, si ya wuzlalakwara leeter kede amba ya vəlkwar gədaŋ ḥga təbey *Mey-maaya-mawiya ḥga Gazlavay mandaw mandaw, amba ndəhay a zləbmara mey a ba. Mey-maaya-mawiya ha, ara mey masa aləkwa ma təbkwa, masa Gazlavay ma vəlda ḥgada ndəhay anja hay. Mey a, a mbədəy ba səlak, a da njey kəne ḥga sərmataw.

⁴ Ya ləvkwar anda kede na, maj a ndəhay masa ma namar ray a Gazlavay ba ta mbəzam la a wuzlah akwar ta mayal a. A mbədədamara mabara ḥga mey da ray maaya ḥga Gazlavay amba a kam cek saw anda mevel ata mewudey. Da ray ḥgene, a ləvam Gazlavay a vəley cəved a ndaw ḥga key cek malamba. Asaya, Yesu *Kəriste, ndaw pal ma wey da ray aləkwa, masa Bay aləkwa Mahura pal na, a rəsmara, a təbmara saba. Ndəhay ma namar ray a Gazlavay ba kəne na, mawuzlalakaya dəga zleezle daa d'erewel ḥga Gazlavay, Gazlavay a da katar sariya.

*Mey da ray cek ma da sawa a ray ndəhay ma zləbmara
mey ḥga Gazlavay*

⁵ Ya wudey yaa guzlkwar da ray cek masa akwar ta sərmara cay. Akwar fa sərfadamara Bay Gazlavay ma ləhdatərwa ndəhay anja hay daa hwayak ḥga *Ejip, ba diya? Ama, fa dəba ha, ndəhay da wuzlah ata masa ma rəsmara mey anja na, Gazlavay ta kədəta sem vagay.

⁶ Asaya, sərfadamara maslaŋ hay ḥga Gazlavay da vad siya. Sləra maaya masa Gazlavay ma vəldatara na, ta rəsmara sem, ta mbəkdamara sem, asaya, ta mbəkdamara slam ata menjey sem. Da ray ḥgene, Gazlavay a pata aa slam-ləvaŋ daa vəged, a jəwta ta calalaw ḥga sərmataw, amba a katar sariya ta pas ḥga sariya mahura.

⁷ Asaya, sərfadamara berney hay ḥga *Sadawm ta ḥga *Gwamar lej slala hay mekele ta cakay. Ndəhay daa slam hay a ḥgene, fa kam cek maaya ba anda maslaŋ hay ḥga Gazlavay heyey. A kam cek malamba, a səpam ḥga ley vaw ta cek saw masa ḥga key ba. Gazlavay ta sərdata banay la ta awaw mendəvey ba. Banay ata ha, a wuzwa cek masa Gazlavay ma da ka ḥgada ndəhay malamba hay.

⁸ Yaw, ndəhay ma zləbmara mey ḥga Gazlavay a ḥgene na, fa kam cek malamba anda ndəhay daa berney hay

a. Daa masa ata fa nam na, mesəfnay fa katar, fa vəltar mewulkey ḥga ley vaw saw, a təbmara Bay Gazlavay ḥga wey da ray ata ba, a cədmata maslaŋ hay ḥga Gazlavay daa slam-mewedey da vad.

⁹ Kwa Misel, maslaŋ mahura ḥga Gazlavay da vad na, ta cəda *Satan daa ba. Misel e, ta kam mey la ta Satan da ray vagay ḥga *Mawiz. Daa masa ata fa kam mey na, Misel e, a wudey ḥga key cek ma fənar ray ba, anda kede ta cəda daa ba, ama a ləvar na, «Bay Gazlavay ḥga sərdaka banay!»

¹⁰ Ama ndəhay ma zləbmara mey ḥga Gazlavay a na, faa guzlam maaya ba da ray cek masa ata ma sərmara ba. Ata anda cek hay ḥga ley masa ma sərmara mewulkey ba. Da ray ḥgene, ndəhay a, aa zəddamata ray ata majə cek hay masa ata ma sərmara ba ha.

¹¹ Banay a da hətfatar, majə ata fa kam mebərey anda *Kayin †. Asaya, ata fa kam cek malamba ḥga hətey dala anda Balam ‡ ma ka zleezle. A təbmara mewey ḥga Gazlavay ba anda Kware § ma təba ba may. Da ray ḥgene, a məcam la anda Kware may.

¹² Masa akwar ndəhay ma təba mey ḥga Yesu, fa zəmam daf daa slam a na, ndəhay a, a samawa ḥga key gwagway ta akwar ta hwaray daa dey daa ba, a nəsmara, a nəkam dey na, fa ray ata gway. Da ray ḥgene, ata na, anda gazlavay ḥga var masa memed ma handa, ama a pey var ba. Ata na, anda wudez hay, masa kwa ta kiya ma yey babəza na, wudez hay a, a yam ba. Ata na, anda wudez hay makwalatakaya masa madəslkaya da wurza.

¹³ Ata na, a wam vaw ba anda vaŋgwala ḥga yam ma cewesley saw kəne. Mebərey ata a wuzwa anda maŋgwafakw da ray yam. Ata na, fa mbəkdəmara cəved ḥga Gazlavay anda wurzla hay ma mədəm da gazlavay da vad. Majə ḥgene, Gazlavay ta diytar slam la, matara ləven ləven ḥgada ata ḥga sərmataw.

¹⁴ Zleezle Henakw, ndaw daa səkway ḥga *Adam ḥga dey maasala, taa guzley la da ray cek ma da katar a ndəhay

1:8 8 2Pi 2.10 **1:9 9** Mew 34.6; Zak 3.2; 2Pi 2.11; **Misel:** CWJ 12.7 **1:10 10**
2Pi 2.12 † **1:11 11** Kayin: Ara ndaw ma vəlar cek ḥgada Gazlavay ta mevel maaya ba. Gazlavay a təba cek anja ha ba. A cey mevel a ray Gazlavay, ta', a kəfa məlmaha Abel vagay. (MC 4.3-8.) ‡ **1:11 11** Balam: Ara ndaw ma wudey ḥga nəsa səkway ḥga Israyel, ama Gazlavay ta vəlar cəved daa ba. A wudey ḥga ka anda kede majə Balak, bay ḥga Mawap hay, fa da vəlar dala. (Mesl 22.1-35.) § **1:11 11** Kware: Ara ndaw Jəwif daa səkway ḥga Levi. A wudey ata Mawiz ta Araŋw ḥga kam bay-ray ba. A wudey ḥga key anda ndaw ma ka kwakwas ḥga Gazlavay, ama masa ta zla sləra ha daa ba aran na, Gazlavay taa zəfdəta sem ta ndəhay da way anja hay tabiya aa vəged. (Mesl 16.1-35.)

1:11 11 Kayin: MC 4.3-8; 1Jŋ 3.12; **Balam:** Mesl 22.7, 17; 1Pi 2.15; **Kware:** Mesl 16.1-34 **1:12 12** 2Pi 2.13, 17 **1:13 13** Iz 57.20; 2Pi 2.17

malamba hay a. A ləvey: «Ehe, Bay Gazlavay a sawa la ta maslaŋ anŋa hay ga da vad masa ndaw ma gwa ŋga sløfta ba.

¹⁵ A sawa na, ŋga key sariya a ndəhay tabiya. A sərdata banay la ta ndəhay ta mebərey tabiya. A da sərdata banay na, maja ata ma namar ray a Gazlavay ba, maja cek malamba tabiya masa ata ma kamara ma mbafar a Gazlavay ba, asaya, maja ata maa guzlam maaya ba da ray a.»

¹⁶ Ndəhay a na, mevel fa catar mandaw mandaw, faa ŋjuram mey a ray ndəhay siya. A kam cek maaya ba anda ata ma wudsam, a zlapam, a fəcmatara cek hay ŋga ndəhay ŋgada ata.

Cek masa ndəhay daa cəved ŋga Yesu ma da kamara

¹⁷ Jam adfaw hay, akwar fa sərfadamara mey masa ndəhay meslørey ŋga Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste ma wuzdamakwara zleezle da ray cek ma da key heyey, ba diya?

¹⁸ A ləvmakwar na, ta pas masa bəla gweegwe a ndəvey na, ndəhay a samawa la ŋgaa senjørey a ray akwar, akwar ndəhay ma səpa cəved ŋga Gazlavay. Fa da namar ray a Gazlavay daa ba, a da kam cek maaya ba masa mevel ata ma wudey.

¹⁹ Yaw, ara ndəhay a ma da handamawa mewudkey-day a wuzlah ndəhay. Mewulkey ŋga bəla fa wata, *Mesəfnay ŋga Gazlavay da ray ata daa ba.

²⁰ Ama akwar, jam adfaw hay na, kam gədaŋ da wuzlah akwar amba ka təbmara *Mey-maaya-mawiya ŋga Gazlavay ma fəna ma fəna. Dəram dangay ta gədaŋ ŋga Mesəfnay ŋga Gazlavay.

²¹ Sərmara, Gazlavay fa wudkwar kalah, njam daa maaya anŋa. Səkwmara pas masa Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ma da vəlndakwar heter mendəvey ba maja maaya anŋa ta dey-ceceh anŋa.

²² Səram dey-ceceh fa ndəhay ma wulkam cew cew da ray mey ŋga Gazlavay, jənmata.

²³ Vamatərwa daa awaw, ləhdamatərwa. Ngada ndəhay mekele saya na, sərfamatar dey-ceceh, ama wam vaw ta ata amba aa zəcdamakwar ba. Zana ata hay na, ata ta dəlay maja mebərey ata. Anda kede, kwa ka da gəsfamatar har ba.

Həlmakwa Bay Gazlavay

²⁴ Kakwa suse a Gazlavay, Gazlavay masa anja ta gədaŋ
ŋga jəd̥kwar amba ka mbəkdamara cəved̥ anja ba. A
mbəkdakwara mebərey akwar, a gwa a handakwar manjar
mebərey aa slam-mewedey fa mey anja ta meesəmey ga.

²⁵ Kakwa suse a Gazlavay, ara anja pal Bay Gazlavay.
Ara anja ma ləhdandakurwa ta fa Bay aləkwa Mahura
Yesu *Kəriste. Anja ndəhay tabiya ŋga həlmamara. Anja
Gazlavay Mawaca-waca ta gədaŋ ma wey da ray ndəhay
tabiya, dəga bəla ta zley daa ba aran̥, haa wure kede, asaya,
haa ŋga sərmataw. *Amen.

**Cek
masa Yesu Kəriste
ma wuzar a Jan
Mey da ray dərewel ɳga
Cek ma wuzar a Jan**

Jan a wuzlala mey daa dərewel kede ɳgada ndəhay ɳga Gazlavay na, daa masa ata fa səram banay majə mey ɳga Yesu Kəriste. Bay Rawma zleezle a pa ray aŋga na, ɳga Gazlavay, a kəddata vaw ta ndəhay daa mecəmey-ray ɳga Yesu, majə a gəmam ɳga pamara anda Gazlavay ba. Anda kede, Jan a wudey ɳga vəltar gədaŋ a ndəhay ɳga Gazlavay, amba a mbəkdamara Yesu ba. Asaya, Jan a wudey ɳga ləvtar na, fara fara, Yesu Kəriste a fənta masa-gəra aŋga hay la cəpa ta gədaŋ.

Daa dərewel e kede na, Jan a wuzey cek hay ga ma rəzla ndaw. Cek hay a na, Jan a hətatar anda mesəfnəy ma kar. Ara Yesu Kəriste ma wuzdara. Fa dəba ha, a wuzlalatərwa cek hay a. Cek hay masa aŋga ma hətatar na, mawatakaya ta cek hay mekele mekele. Pəles mabara, da daa ba, aŋgwa mabara a wudey ɳga ləvey «mekey bay-gula». Peles magaza ta kiya magaza a wudey ɳga ləvey «meməcəy, vəram, banay». Bəlay a wudey ɳga ləvey, slam-menjey ɳga masa-gəra ɳga Gazlavay (13.1). Gədem a wudey ɳga ləvey Satan, bay-malula (20.2-3). Berney ɳga Babilanw a wudey ɳga ləvey slam masa ndəhay fa kam cek hay maaya ba da hwad a. Daa slam mekele mekele cek hay masa aŋga ma hətatar na, ata maasala (nəka 1.4; 1.12; 1.16; 5.1; 5.6; 8.2; 10.3; 12.3, lej 15.6). Fa Jəwif hay na, cek hay maasala a wudey ɳga ləvey cek hay a «makatakaya maaya maaya, mambəkakaya daa ba.»

Daa fasəlawal 1 haa 3 na, leeter hay maasala daha mawuzlalatakaya ɳgada ndəhay ɳga Yesu daa berney hay maasala masa daa hwayak ɳga Azi. Daa fasəlawal 4 ta 5 aa guzley da ray Yesu, Bəz-təbaŋ ɳga Gazlavay na, ara ndaw pal taava aŋga ma wusa ɳga wura dərewel mapadfakaya masa maslərbakaya ta tebed. Daa fasəlawal hay siya na, Jan aa guzley da ray cek ma da key ta pas masa Yesu ma wura dərewel mapadfakaya heyyə sem. Derewel kede fa wuzda ta fa Yesu Kəriste na, Gazlavay a fənta masa-gəra aŋga hay la cəpa ta gədaŋ, len Satan, bay ata.

Daa dərewel e kede na, mey mekele mekele daha ɳga vəley gədaŋ a ndəhay:

Yesu fa zoley fa mey-slam ḥga ndaw a, ndaw a (3.20)
 Maaya ḥga Gazlavay ma da sawa a ray ndaw ma jøkey
 slømay fa mey an̄ga (1.3)
 Ndøhay ta maslaŋ hay masa da vad' a hølmamara Bay
 Gazlavay na, kwara (fasølawal 4 haa 5)
 Da Jeruzelem mawiya ndøhay fa da søram banay daa saba
 (22.3-4)

Mey ḥgeeme

¹ Derewel kede a wuzdørwa cek masa *Yesu *Køriste ma wuzdatara ḥgada ndøhay ma ka sløra an̄ga hay. *Gazlavay a løvar a Yesu: «Wuzdatara cek hay masa yah ma da ka ḥgada fa mey nekødsey.» Da ray ḥgene, Yesu Køriste ta', a slørwa maslaŋ an̄ga da vad' ḥgada fa ndaw ma ka sløra an̄ga *Jan̄, amba a wuzdara cek hay a kede tabiya.

² Cay, Jan̄ ta', a key sede da ray cek masa an̄ga ma høtar tabiya. Anda meløvey, a wuzdatara a ndøhay, a løvey: «Kede he ara mey ḥga Gazlavay fara fara, ara Yesu Køriste ma wuzdørwa.»

³ Maaya ḥga Gazlavay a sawa la a ray ndaw ma da jan̄ga dørewel e kede fa mey ḥga ndøhay. Maaya ḥga Gazlavay a sawa la a ray ndøhay ma jøkam slømay fa mey a kede. Mey a na, a wuzda cek ma da key. Asaya, maaya ḥga Gazlavay a sawa la a ray ndøhay ma tøbmara mey mawuzlalakaya ha majā cek hay a tabiya daa dørewel e kede gweegwe cay a kam.

Jan̄ a catar har a ndøhay daa Egøliz hay maasala

⁴ Ara yah, *Jan̄, ma wuzlala leeter kede. Ya cakwar har ḥgada akwar ndøhay ḥga Yesu daa *mecømey-ray hay maasala daa hwayak ḥga Azi.

Anja Gazlavay ḥga pøskwar mey, asaya, ḥga njadakwar daa zazay. An̄ga na, aa daha døga bøla ta lømey daa ba aran̄, haa kasl wure kede, an̄ga daha, asaya, a sawa la a bøla. Anja mesøfney hay maasala massa ma njam fa mey ḥga slam-menjey ḥga Bay Gazlavay ḥga pøsmakwar mey, ḥga njadamakwar daa zazay may.

⁵ Asaya, anja Yesu *Køriste, ndaw ma key sede da ray Gazlavay fara fara ta cøved e, ḥga pøskwar mey, ḥga njadakwar daa zazay. An̄ga na, ara ndaw ḥgeeme ma sløkdawa daa memøcøy. An̄ga na, Bay ma wey da ray bay hay cøpa da bøla.

Yesu Kəriste he, a wudndakwar kalah. Ta məcey la maj a ləkwa. Ta fa mambaz aŋga ma mbədwa daa meməcey aŋga, a ləhdandakwar daa mebərey.

⁶ Aŋga na, ta cəmndakwar ray la amba a tərdandakwar ḥja ndəhay aŋga hay, a key bay aləkwa. Anda kede, aləkwa ndəhay ma ka kwakwas ḥja Bay Gazlavay, Papaha. Ara aŋga ndaw masa ta gədaŋ, ndaw masa fa həlmamara ḥja sərmataw. *Amen.

⁷ Nəkmara, Yesu a fa sawa daa mekwte. Kwa waawa a hətar la ta dey aŋga. Kwa ndəhay masa ma sləkmara ta zəwet * a hətmar la may. Ndəhay da bəla tabiya, a təwam la maj aŋga. Fara fara cek aha a da key kəne. Amen.

⁸ Bay Gazlavay masa ta gədaŋ ma fənta cek hay cəpa, a ləvey: «Yah na, ndaw masa ḥjeeme, asaya yah ndaw madagway-dakw.» Aŋga na, aa daha dəga bəla ta ləmey daa ba aran, haa kasl wure kede, aŋga daha, asaya, a sawa la a bəla.

Yesu a wuzar vaw a Jan

⁹ Ara yah, *Jan, məlmakw akwar. Aləkwa macəmkaya ta Yesu, aləkwa fa sərkwa banay anda aŋga, aləkwa fa bəskwa banay anda aŋga, aŋga fa wey da ray aləkwa tabiya. Yah na, ta kərzamaya la, ta', a kəzlamaya a Patmaws, hwayak da wuzlah bəlay, maj a yah ma wuzey mey ḥja Gazlavay, asaya, maj a yah ma wuzda Yesu *Kəriste na, ara cəved masa fara fara.

¹⁰ Pas pal daha, ara ta pas mesərfedey Bay Mahura Yesu, *Mesəfnəy ḥja Gazlavay ta sawa la a ray adaw. Daa ḥjene, ya cəney day maa guzly ta fa dəba adaw, anda taalam ma fey ta gədaŋ.

¹¹ Day a, aa guzly, a ləvey: «Cek masa kah ma hətar kede, maaya na, ka wuzlala aa derewel amba ka slərdatarə ḥjada mecəmey-ray hay maasala ḥja ndəhay ḥja Yesu daa berney ḥja Efez, daa berney ḥja Səmirna, daa berney ḥja Pərgam, daa berney ḥja Tiyatir, daa berney ḥja Sardes, daa berney ḥja Filadelfi, lej daa berney ḥja Lawdise.»

¹² Masa day a maa guzly la na, pəla! ya mbədwa dey a fa dəba, amba ya hətar ndaw masa maa guzly heyey. Ama

1:5 1.5 2.26; 7.14; 19.15; Kwa 1.18; Heb 9.14; 1Jl 1.7 **1:6 1.6** 5.10; 20.4, 6; 22.5;

Mab 19.6; 1Pi 2.9 * **1:7 1.7** ndəhay masa ma sləkmara ta zəwet: A wudsey ḥja ləvey sewje pal masa ma sləka heyey daada ba. Ama a wudsey ḥjaa guzley da ray ndəhay tabiya masa ma cəmdamara day ata ḥja kəfey Yesu, kwa Jəwif hay, kwa mahura hay ḥja Jəwif hay, kwa bay-ray hay ḥja Rawm may. **1:7**

1.7 1.13; Dan 7.13; Mt 24.30; Jan 19.34, 37; 1Tes 4.17 **1:8 1.8** 1.4, 8; 2.8; 4.8; 11.17; 16.5; 21.6; 22.13; Mab 3.14; Iz 44.6 **1:9 1.9** 22.8 **1:10 1.10** 17.3 **1:11**

1.11 4.5

ya da nəkey dey na, a ray petərla hay ɳga bərey magaza maasala ma wadəm pəlŋged pəlŋged.

¹³ Da wuzlah petərla hay a na, ya hətey cek anda ndaw. Anja ta zana maazəma fa vaw kasl a dəba salay. Daa dadak anja na, cek anda zewef ɳga bərey magaza majəwkaya.

¹⁴ En̄gweç ɳga ray ɳga ndaw aha a wedey mabara ndədnded anda gagəmay. Bəz ɳga dey anja, a ley dey anda awaw.

¹⁵ Asaya, salay anja a wedey njəlay njəlay anda bərey ma bawa daa awaw. Aa guzley day mahura, a cəney anda yam daa maajərav mahura.

¹⁶ Ndaw aha, anja ta wurzla hay maasala makərzatakaya da har-zəmay anja. Dəlaw masa mey a makədkaya dey cew e cew e fa bawa da mey anja. Dey anja a wedey anda pas ma wedey ta wuzlah-pas.

¹⁷ Masa yah ma hətar la anda kede na, tad! ya tədsey asi salay anja anda ya ta məcəy sem. Anja may, ta', a təldərwa har-zəmay anja, a pa a ray adaw, a ləvya: «Ka da zlurey ba! maka yah na, ndaw masa ɳgeeme, asaya yah ndaw madagway-dakw.

¹⁸ Yah na, ndaw masa ta dey. Ya ta məcəy la, ama nəkmara, ya ta sləkdawa sem daa meməcəy. Ya da njey ta dey ɳga sərmataw. Yah ta gədaŋ ɳga wey da ray meməcəy, asaya yah ta gədaŋ ɳga wey da ray slam masa ndəhay maməctakaya ma njam da hwad a.

¹⁹ Ya fa ləvka saya, wuzlalata cek hay masa kah ma hətatar. Wuzlalata cek hay masa kah ma hətatar wure kede, asaya wuzlalata cek hay masa ma da kam kwa ɳgada fa mey cəpa may.

²⁰ Ehe, mabara ɳga mey da ray wurzla hay da har-zəmay adaw ta petərla hay maasala heyey. Wurzla hay maasala a wudey ɳga ləvey, maslaŋ hay masa Gazlavay ma slərdatərwa ta da vad, ma pata pal pal aa Egəliz maasala heyey. Yaw, petərla hay maasala may a wudey ɳga ləvey Egəliz hay maasala.»

2

Mey masa Yesu ma slərdatara ɳgada ndəhay daa Egəliz da Efez

¹ Ndaw a heyey aa guzlyə saya, a ləvey: «Kah, *Jan, wuzlala mey adaw masa yah ma daa guzldakawa kede amba ka slərdara ɳgada maslaŋ ɳga Gazlavay ma jəfa

1:12 1.12 Zak 4.2 **1:13 1.13** Dan 7.13; 10.5 **1:14 1.14** Dan 7.9; 10.6 **1:15**

1.15 14.2 **1:16 1.16** maasala: 4.5; **dəlaw:** 2.12; 9.15; Heb 4.12 **1:17 1.17**

1.8; Dan 8.17-18 **1:18 1.18** Rm 14.9; 1Kwr 15.3-4, 25-26

mecəmey-ray እga ndəhay adaw hay daa berney እga Efez.
Ləvtar na,

kede he ara mey adfaw, yah, ndaw ta wurzla hay maasala
da har-zəmay. Asaya, yah, ndaw ma pəkey da wuzlah
petərla hay maasala ma wadsam.

² Yaw, ya səra menjey akwar, ya səra akwar fa kəfdamara
vaw ta menjey a, asaya ya səra akwar fa bəsmara banay. Ya
səra akwar fa vəlmatar cəved እgada ndəhay malamba hay
እga samawa a wuzlah akwar daa ba. Ndəhay malamba hay
a, a ləvam, ata ndəhay adfaw hay meslərey, anja እgene, ara
ndəhay adfaw hay meslərey ba. Akwar ta saŋgalamara mey
ata la, ka sərmara na, ara ndəhay membərzley.

³ Akwar ta bəsmara banay la maja yah, ka ta gəram daa
ba.

⁴ Ama mey pal daha. Akwar fa wudmaya * anda እgeeme
daa saba. Maja እgene, ya wudey እga mbədkwar ray da
ray a.

⁵ Wulkam da ray menjey akwar masa maaya zleezle.
Nəkmara taw, wure kede akwar ta vəhmawa sem a dəba.
Anda kede, si ka mbədədamara menjey akwar, ka səpmara
Gazlavay ta mevel pal, amba menjey akwar a, a key anda
zleezle cənja. Da daa ba na, ya sawa la እga la petərla
akwar daa slam aha.

⁶ Ama taa slam laŋgar na, ya faa həmdakwar ara mey ba,
maja akwar fa wudam እga jəkey sləmay fa meesərkedey
እga ndəhay እga Nikwala † daa ba səlak. Yah may, ya wudey
meesərkedey ata ba.

⁷ «Anda kede, da ndaw, anja ta sləmay na, si a jəkey
sləmay እga cəney mey masa *Mesəfnəy እga Gazlavay ma
wuzdatara እgada mecəmey-ray hay እga ndəhay adfaw
hay. Da ndaw ta fəna bay-malula sem ta gədanj na, ya
da vəlar cəved እga zəmey babəza እga wudez masa daa
jerne እga Gazlavay ma vəley heter mendəvey ba.»

*Mey masa Yesu ma slərdatara እgada ndəhay daa Egəliz
da Səmirna*

⁸ Ndaw a heyey aa guzlyə saya, a ləvey: «Kah, *Jan,
wuzlala mey adfaw masa yah ma daa guzldakawa kede
amba ka slərdara እgada maslaŋ እga Gazlavay ma jəda
mecəmey-ray እga ndəhay adfaw hay daa berney እga
Səmirna. Ləvtar na,

2:1 2.1 1.16, 20; Ef 1.1 **2:2 2.2** 2Kwr 11.13; 1Jn 4.1 * **2:4 2.4** akwar fa
wudmaya: Ndəhay mekele a cəndamara mewufey-vaw ara mewufey-vaw da
wuzlah ndəhay daa mecəmey-ray እga ndəhay እga Yesu. **2:5 2.5** 2.16, 22; 3.3,
19 † **2:6 2.6** ndəhay እga Nikwala: Ara ndəhay maa sərkadam mey እga Yesu
ta cəved e ba. A batamata ndəhay እga key cek malamba. **2:7 2.7** 22.2, 14,
19; MC 2.8-9; 3.22; Ez 28.13; 31.8; Mt 13.9, 43

kede he ara mey adfaw, yah na, ndaw masa ɳgeeme, asaya yah ndaw madagway-dakw. Yah, ndaw masa ta məcey la, ama ya ta sləkdawa sem daa meməcey a.

⁹ Ya səra banay akwar, ya səra akwar ndəhay masa-viya hay. Ama fara fara, ya kadakwara, akwar ndəhay maszleley hay. Ya səra ndəhay faa guzlam mey maaya ba da ray akwar may. Ndəhay a ɳgene a padamara ray ata ɳga *Jəwif hay, ama ara Jəwif hay ba, ara ndəhay ɳga *Satan, bay-malula.

¹⁰ Menjey nekədsey fedse ka da səram banay, ama ka da zluram ta banay a ba. Nəkmara, Satan, bay-malula, a da kəzlata ndəhay siya da wuzlah akwar aa fərsəne, amba a jadakwar. Da ray ɳgene, ka səram banay la haa dar kuraw. Njam majaratakaya maaya maaya haa kasl fa meməcey akwar, anda kede, ya vəlkwar heter mendəvey ba la maja akwar ta kam bay-gula sem.

¹¹ «Anda kede, da ndaw, anja ta sləmay na, si a jəkey sləmay ɳga cəney mey masa *Mesəfnəy ɳga Gazlavay ma wuzdatara ɳgada mecəmey-ray hay ɳga ndəhay adfaw hay. Yaw, da ndaw ta fəna bay-malula sem ta gədañ na, fa da məcey ɳga dey cew daa saba səlak.»

Mey masa Yesu ma slərdatara ɳgada ndəhay daa Egəлиз da Pərgam

¹² Ndaw a heyyə a guzlyə saya, a ləvey: «Kah, *Jan, wuzlala mey adfaw masa yah ma daa guzldakawa kede amba ka slərdara ɳgada maslañ ɳga Gazlavay ma jəda mecəmey-ray ɳga ndəhay adfaw hay daa berney ɳga Pərgam. Ləvtar na,

kede he ara mey adfaw, yah, ndaw masa ta dəlaw masa mey a makədkaya dey cew e cew e.

¹³ Ya səra berney masa akwar da hwad a ɳgene. Ara berney masa *Satan, bay-malula, fa wey da hwad a. Akwar ndəhay ma pamaya ɳga ndaw akwar fara fara, akwar fa təbmaya anda Bay akwar cənəga, kwa ta pas ata ma kədmara Antipas vagay fa mey akwar na, akwar ta mbəkdamaya daa ba. Yaw, Antipas na, ara ndaw masa ma gərey ba ɳga key sede da ray adfaw.

¹⁴ Ama mey hay siya daha na, ya wudsey ɳga mbədkwar ray nekədsey da ray a cənəga. Ndəhay siya da wuzlah akwar fa təbmara meesərkədey ɳga ndaw mezəley Balam zleezle. Balam a taa sərkada bay daha la mezəley Balak ɳga təknata

*Israyel hay እንደሚያደርግ የመለከት ተስተካክል ነው እና ስው መለከት ተስተካክል ነው.

¹⁵ Ndəhay mekele hay da wuzlah akwar fa kam anda Balam a may, fa təknam ndəhay ta meesərkədəy እንደሚያደርግ የሚገኘ ንግዬላ.

¹⁶ Anda kede, si ka mbəddəmara menjey akwar da bəla. Da daa ba na, menjey nekədəy fede, ya sawa la a wuzlah akwar እንደሚያደርግ የመለከት ተስተካክል ነው እና ስው መለከት ተስተካክል ነው.

¹⁷ «Anda kede, da ndaw, anja ta sləmay na, si a jəkey sləmay እንደሚያደርግ የመለከት ተስተካክል ነው *Mesəfnəy እንደ Gazlavay ma wuzdatara እንዳ መጠቀም-ራይ ሚኒስቴር እና ndəhay adaw hay. Da ndaw ta fəna bay-malula sem ta gədañ na, ya vəlar cek mezəmey la masa yah ma da bəda እንዳ anja. Asaya, ya da vəlar እንዳ ndaw a, ndaw a anġwa mabara kerew kerew, masa mezəley mawiya mawuzlalakaya fa vəda. Mezəley እንደ kwa ndaw ma səra daa ba. Ma səra na, si ndaw masa mezəley a mavəldakaya እንዳ anja.»

Mey masa Yesu ma slərdatara እንዳ ndəhay daa Egəliz da Tiyatir

¹⁸ Ndaw a heyey aa guzlyā saya, a ləvey: «Kah, *Jan, wuzlala Mey adaw masa yah ma daa guzldakawa kede amba ka slərdara እንዳ maslañ እንደ Gazlavay ma jəda mecəmey-ray እና ndəhay adaw hay daa berney እንደ Tiyatir. Ləvtar na,

kede he ara Mey adaw, yah, Bəzey እንደ Gazlavay. Bəz እና dey adaw, a ley dey anda awaw. Salay adaw hay na, a wadəm njəlay njəlay anda bərey maakuldəkaya.

¹⁹ Ya səra sləra akwar. Fara fara ya səra na, akwar fa wudəm vaw da wuzlah akwar. Asaya, akwar fa təbmara Mey adaw, akwar fa bəsmara banay maja yah. Akwar fa jənam vaw da wuzlah akwar. Cek hay a tabiya masa akwar ma kamata እንደ, ta fənmara masa akwar ma kamata zleezle sem.

²⁰ Ama Mey pal daha na, ya wudey እና mbədkwar ray da ray a, maja akwar fa vəlmər cəved a እና mezeley Jezebel እንደ təknakwar. A pa ray anja anda *ndaw ma təla Mey እና Gazlavay እና sərkədata ndəhay ma ka sləra adaw hay. Meesərkey a እንደ, fa təknata እና ley vaw saw da palah ta እንደ zəmey aslaw እና kuley.

²¹ Ya ta vəlar dar nekədsey la ŋgada Jezebel e ŋga mbəd̄da menjey aŋga da bəla, ama ta gəmey daa ba, fa key cek hay malamba cəŋga.

²² Anda kede, ya da kəzla ŋgwas aha fa guzer ŋga macay amba a sərey banay. Yaw, ndəhay ma lam vaw saw [‡] ta aŋga may, ya da sərdata banay ga anda aŋga. Da daa ba na, si a mbəd̄damara menjey ata da bəla, si a mbəkd̄damara mejəkey sləmay fa mey ŋga Jezebel e kwa.

²³ Asaya, ya da kəd̄ta bəz aŋga hay vagay amba mecəmey-ray hay ŋga ndəhay adaw hay cəpa a sərmara ara yah ma gwa ŋga nəka mewulkey ŋga ndəhay ta cek hay ma mbafatar. Akwar cəpa, ya pəlkwara mawurbay akwar la təde fa sləra ŋga ndaw a, ndaw a.

²⁴ «Akwar ndəhay siya daa mecəmey-ray ŋga ndəhay adaw hay daa berney ŋga Tiyatir, akwar ta təbmara mey ŋga ŋgwas Jezebel ŋgene heyey daa ba, akwar taa sərkadamara mey ŋga *Satan̄ masa ndəhay ma zəlmara “mey mabadakaya”, daa ba may. Ya fa da kətkwar fa cek mekele daa ba,

²⁵ si ka təbmara mey masa akwar ma cəndamara kede aa mevel akwar, haa kasl pas masa yah ma da vəhwa a bəla.

²⁶ Anda kede, da ndaw ma fəna Satan̄, bay-malula, sem ta gədaŋ, asaya, da ta təba mey adaw la haa mendəvey ŋga bəla na, ya da pa amba a wey da ray ndəhay daa hwayak hay tabiya.

²⁷⁻²⁸ Gədaŋ masa yah ma da vəlar a ndaw a ŋgene na, ara gədaŋ masa Papay ma vəldiwa. Ta fa gədaŋ a, a da tərey ŋga bay masa ta gədaŋ anda zlanday ŋga bərey. Da ray ŋgene, a da kəd̄ta ndəhay malamba hay anda ndaw ma wuhay manjgayak hay. Asaya, ndaw ma sərey banay maja yah na, ya da vəlar batay § ma wedey njuzl a ta slam ŋgaa pərek.

²⁹ «Anda kede, da ndaw, aŋga ta sləmay na, si a jəkey sləmay ŋga cəney mey masa *Mesəfnəy ŋga Gazlavay ma wuzdatara ŋgada mecəmey-ray hay ŋga ndəhay adaw hay.»

3

Mey masa Yesu ma slərdatara ŋgada ndəhay daa Egəliz da Sardes

[‡] **2:22 2.22** Meley-vaw saw da palah fede kaa na, a wufey ŋga ləvey meney ray ŋgada cek mekele aa slam a ŋga Gazlavay. **2:23 2.23** 22.12; Jer 11.20

2:25 2.25 3.11 **2:26 2.26-27** 12.5; 19.15; Ps 2.8-9 § **2:27-28 2.27-28** batay: wurzla-baŋgay. A wufey ŋga ləvey ndaw aha ta tərey bay-gula sem. **2:27-28 2.28** 22.16

¹ Ndaw a heyey aa guzlya saya, a ləvey: «Kah, *Jan, wuzlala mey adfaw masa yah ma daa guzldakawa kede amba ka slərdara ŋgada maslaŋ ŋga Gazlavay ma jəda mecəmey-ray ŋga ndəhay adaw hay daa berney ŋga Sardes. Ləvtar na,

kede he ara mey adfaw, yah, ndaw ta mesəfnay hay maasala ŋga Gazlavay, lenj ta wurzla hay maasala makərzatakaya da har.

«Ya səra sləra akwar. Ndəhay a ləvam, akwar ndəhay masa ta dey, ama akwar anda ndəhay maməctakaya.

² Fara fara, sləra akwar fa mey ŋga Gazlavay ŋgene na, a həcey. Anda kede, sləkdam, kam gədanj, amba kaa zədam ŋga sərmataw fa mey ŋga Gazlavay ba.

³ Sərfadamara mey ŋga Gazlavay masa akwar ma cəndamara zleezle, mey masa akwar ma təbmara. Təbmara mey a aa mevel akwar, namar ray. Mbəddamara menjey akwar da bəla, səpmara Gazlavay ta mevel pal. Da akwar ta sləkdam daa ba na, ya sawa la a wuzlah akwar dərfafay anda ndaw-mayal, akwar fa da sərmara pas a masa yah ma da sawa ha daa ba.

⁴ Ama ta ŋgene cəpa, ndəhay siya hay da wuzlah akwar fetede da Sardes, ta dakalamata zana ata hay daa ba. Ya da pəkam daa slam a ta zana mabara, majya ya nəkta na, ata təde ŋga pəkam ta yah.

⁵ Anda kede, ndaw ma fəna bay-malula sem ta gədanj na, ya da kəzlar zana mabara fa vaw. Mezəley anja mawuzlalakaya daa derewel ŋga ndəhay ma da hətam heter mendəvey ba na, ya fa da vavəsa daa ba. Ya da ləvey ta gədanj fa mey ŋga Papay, Bay Gazlavay, ta maslaŋ anja hay na, kede he, ara ndaw adfaw.

⁶ «Anda kede, da ndaw, anja ta sləmay na, si a jəkey sləmay ŋga cəney mey masa *Mesəfnay ŋga Gazlavay ma wuzdatara ŋgada mecəmey-ray hay ŋga ndəhay adfaw hay.»

Mey masa Yesu ma slərdatara ŋgada ndəhay daa Egəliz da Filadelfi

⁷ Ndaw a heyey aa guzlya saya, a ləvey: «Kah, *Jan, wuzlala mey adfaw masa yah ma daa guzldakawa kede amba ka slərdara ŋgada maslaŋ ŋga Gazlavay ma jəda mecəmey-ray ŋga ndəhay adaw hay daa berney ŋga Filadelfi. Ləvtar na,

kede he ara mey adfaw, yah, ndaw ŋga Gazlavay, yah ndaw ma mbərzley ba səlak. Yah ndaw ma kərza lekəle

ma wura mey-slam ḥga slam masa Bay Davit ma wa. Da ya ta wura mey-slam a la na, kwa ndaw mekele ma gwa ma gərcə daa saba. Yaw, da ya ta gərcə sem may, kwa ndaw mekele ma gwa ḥga wura daa ba səlak.

⁸ «Ya səra sləra akwar. Asaya, ya səra, akwar ta gədañ nekədsey gway. Ama ta ḥgene he cəpa, akwar fa təbmara mey adfaw ta mevel pal cən̄ga, akwar ta mbəkdamara mey adfaw daa ba. Ehe, ya ta warkwar mey-slam la, kwa ndaw pal ma gwa ḥga gərcə daa ba.

⁹ Jəkam sləmay maaya maaya fa cek masa yah ma da katara ḥgada ndəhay daa mecəmey-ray ḥga *Sataj, bay-malula. Ndəhay a ḥgene a padamara ray ata ḥga *Jəwif hay, ama a mbərzlam, ata Jəwif hay ba. Nəkmara, cek masa yah ma da ka: ya da təktar day a ndəhay a, amba a samawa, a ragadam fa mey akwar. Anda kede, a da sərmara ya fa wudkwar kalah.

¹⁰ Akwar ndəhay adfaw hay, akwar ta təbmara mey adfaw la, akwar ta bəsmara banay la maja yah. Da ray ḥgene, ta pas masa banay ma da sawa a ray ndaw a, ndaw a, amba Gazlavay a nəka mevel ḥga ndəhay cəpa da bəla na, ya nəkfakwar dey la.

¹¹ Fara fara, menjey nekədsey fede ya sawa la. Anda kede, si ka pamara mey masa akwar ma cəndamara kede aa mevel akwar maaya maaya, amba ndaw a gwa ḥga vakwara mawurbay masa yah ma da vəldakwara ba. Mawurbay a na, ara heter mendəvey ba.

¹² Anda kede, ndaw ma fəna bay-malula sem ta gədañ na, ya da njada a cakay Gazlavay ḥga sərmataw. Kwa cek ma da badərwa a palah daa ba səlak. Ya da wuzlala mezəley ḥga Gazlavay adfaw fa vəfa lej mezəley ḥga berney ḥga Gazlavay adfaw. Anda meləvey, berney a na, ara *Jeruzelem mawiya, berney masa Gazlavay ma da slərdərwa ta da vad. Asaya, ya wuzlala mezəley adfaw masa mawiya la fa ndaw a ḥgene.

¹³ «Anda kede, da ndaw, anja ta sləmay na, si a jəkey sləmay ḥga cəney mey masa *Mesəfnəy ḥga Gazlavay ma wuzdatara ḥgada mecəmey-ray hay ḥga ndəhay adfaw hay.»

Mey masa Yesu ma slərdatara ḥgada ndəhay daa Egəliz da Lawdise

¹⁴ Ndaw a heyey aa guzlyə saya, a ləvey: «Kah, *Jan, wuzlala mey adfaw masa yah ma daa guzldakawa kede amba ka slərdara ḥgada maslañ ḥga Gazlavay ma jəda

mecəmey-ray እga ndəhay adaw hay daa berney እga Lawdise. Løvtar na,

kede he ara mey adaw, yah, ndaw mezəley Amen. Asaya, ara yah, ndaw ma key sede da ray Gazlavay fara fara ta cəved e, ya mbərzley ba səlak. Gazlavay a katərwa cek hay tabiya na, ta fa yah.

¹⁵ Ya səra sləra akwar. Sləra akwar a, a mbafaya ba, maja akwar fa səpmara cəved adaw ta mevel pal daa ba. Akwar fa wudmaya maaya maaya daa ba, asaya akwar fa rəsmaya daa ba, akwar na, banj ta banj gway. Kay, yah na, ya wudey ka njam banj ta banj kəne ba.

¹⁶ Da ka njam banj ta banj ta yah, anda kede na, ya da kəzlakwar a hwayak ta gədaŋ, anda ndaw ma kərdawa cek maaya ba da mey.

¹⁷ «Ka wulkam na, akwar ndəhay masa-zleley hay, akwar ta zleley ara mey ba. Asaya, ka wulkam na, cek ma həcfakwar daa ba səlak. Ama fara fara akwar ndəhay masa-viya hay na, ka sərmara, ba daw? Ya nəkakwar na, ka kamaya dey-ceceh. Akwar masa-viya hay ta vaw ba' kəne. Akwar wulaf hay.

¹⁸ Anda kede, ya fa kətkwar. Samawa, hədkam bərey magaza ma wedey njəlay njəlay fa yah, amba ka təram ndəhay masa-zleley fara fara. Samawa, hədkam zana hay mabara እga kəzley fa vaw amba ndəhay a hətmakwar akwar vaw ba' kəne saba. Anda kede, hwaray fa da kakwar daa saba. Asaya, samawa, hədkam slalak እga dey, amba ka hətmar dey njəd-njed, akwar wulaf hay saba.

¹⁹ Kwa waawa masa yah ma wufa na, ya mbədsar ray, ya kəta. Da ara anda kede na, si akwar, ndəhay da Lawdise, ka kam gədaŋ እga mbədəy menjey akwar da bəla, ka səpmara Gazlavay ta mevel pal.

²⁰ Ehe, wure kede ya fa lecey fa mey-slam እga ndaw, ya fa zəley fa mey-slam a. Yaw, da ndaw a, ta cənda dəy adaw la, asaya, da ta wuryawa mey-slam a la na, ya da mbəzey fa anja amba ya zəmam daf daa slam a, yah ta anja, anja ta yah.

²¹ Yah, ndaw ma fəna bay-malula sem ta gədaŋ, ala manjatakaya ta Papay, Bay Gazlavay daa slam anja menjey. Anda kede, da ndaw ma fəna bay-malula sem ta gədaŋ na, ya da vəlar cəved amba a sawa, ya njam cew e aa slam adaw menjey.

²² «Anda kede, da ndaw, anja ta sləmay na, si a jəkey

sləmay ɳga cəney mey masa *Mesəfnəy ɳga Gazlavay ma wuzdatara ɳgada mecəmey-ray hay ɳga ndəhay adfaw hay.»

4

Mehəsley-ray ɳgada Bay Gazlavay da vad

¹ Fa dəba ha, yah, *Jan, ya hətey cek mekele saya. Ya hətey na, mey-slam da vad mawurkaya. Ya cənda dəy ɳga ndaw maa guzlyə ɳgeeme heyey. Day a, a cənwa ɳga gədaŋ anda taalam ma fey, a ləvya: «Təpwa fede a vad amba ya wuzdakawa cek masa ma da key ɳgada fa mey.»

² Menjey nekədsey na, *Mesəfnəy ɳga Gazlavay ta', a sawa a ray adfaw. Fetede da gazlavay da vad, ya da nəkey dey na, a ray slam-menjey ɳga bay. Ndaw manjakaya da ray a.

³ Ndaw aha a mbey kalah anda aŋwa hay maaya ma wadəm pəlŋged pəlŋged daa pas. Slam-menjey a mazlərkaya ta kwalay. Kwalay a, a wedey kalah may anda aŋwa maaya ma wedey pəlŋged pəlŋged mezəley «emerat».

⁴ Slam-menjey hay mekele kwakwar cew a ray a məfad a zlərmar ray ɳga slam-menjey heyey. *Bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad * manjatakaya da ray slam-menjey hay a ɳgene. Ndəhay a, ata ta zana mabara fa vaw. Jikwew hay ɳga bay-gula mapatakaya da ray. Jikwew hay a ɳgene makatakaya ta bərey magaza ma wedey.

⁵ Var a zəmey wəd-wed, wəd-wed daa slam-menjey da wuzlah heyey. Asaya, var aa bəcəy ta gədaŋ təzlaw! təzlaw! daa slam-menjey a. Daa slam a ɳgene, awaw hay maasala fa gədəm ɳgəler ɳgəler. Awaw hay maasala hay a ara mesəfnəy hay maasala ɳga Gazlavay heyey.

⁶ Asaya, cek anda dəhwə fa mey ɳga slam-menjey a daha, fa wedey pəlŋged pəlŋged anda baŋgəra, dey a hətey gurgwar a wurza.

Asaya, cek hay mekele daha məfad ta dey, fa zlərmar ray ɳga slam-menjey da wuzlah heyey. Vaw ata cəpa na, dey hay wurcacak-cak.

4:2 4.2-3 5.7; Ps 11.4; 103.19

4:3 4.3 Ez 1.26-28

* **4:4 4.4** Bay-ray hay

kwakwar cew a ray a məfad: Ndəhay a wulkam a wudəy ɳgaa guzley da ray səkway ɳga Israyel hay kuraw a ray a cew lej da ray ndəhay meslərey ɳga Yesu kuraw a ray a cew. Anda kəfə, bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad kəfə na, mapatakaya anda ndəhay masa Gazlavay ma lehdata daa mebərey maja mejəwey-mey ɳga Gazlavay magurma ta mawiya. **4:4 4.4** Bay-ray hay: 5.5, 8, 10; 7.11, 13; 11.16; 14.3; 19.4; Iz 24.23; **mabara:** 6.11 **4:5 4.5** 8.5; 11.19; 16.18; 17.9; Mab 9.24; 19.16; Ez 1.13-14 **4:6 4.6** 15.2; Ez 1.22; **cek hay məfad:** 5.6, 8, 11; 6.1; 7.11; 14.3; 15.7; 19.4; Ez 1.5-12; 10.14

⁷ Ray ɳga cek ɳgeeme, a nəkey anda ray ɳga mabar. Nga cek ɳga dey cew e na, a nəkey anda ray ɳga bəz-sla. Nga cek ɳga dey maakar a, a nəkey anda ray ɳga ndaw. Asaya, ɳga cek ɳga dey məfad a, a nəkey anda ray ɳga bərgaday mahura masa fa jəvey.

⁸ Cek hay məfad a, ata ta kərpasl maakwaw maakwaw. Vaw ata cəpa na, dey wurcacak-cak gway, kwa dasi kərpasl may. Cek hay a fa zlam walay taa vad, taa pas, a gəram ba, a ləvam:

Kah pal, Bay Gazlavay.

Kah pal, Bay Gazlavay.

Ahaw, kah pal, Bay Gazlavay.

Fara fara, kah, Bay Gazlavay,

ndaw ta gədanj ma fənta cek hay cəpa.

Kah na, kah daha dəga bəla ta ləmey daa ba aran,

haa kasl wure kede,

kah daha.

Asaya, ka sawa la a bəla.

⁹ Anda kede, cek hay məfad ta dey heyey fa zlamar walay ɳgada Bay Gazlavay manjakaya daa slam-menjey aŋga heyey, ara aŋga ndaw masa ta dey ɳga sərmataw. A zlamar walay kene na, ɳga həslmar ray, ɳga həlmamara, ta ɳga kamar suse.

¹⁰ Daa masa fa kamara kene na, *bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad heyey fa ragadam fa mey ɳga Gazlavay, ndaw masa ta dey ɳga sərmataw, masa manjakaya daa slam-menjey aŋga heyey. Bay-ray hay a ɳgene fa həlmamara Gazlavay na, a pəkwmata jikwew ata hay heyey, a pamata fa mey ɳga slam-menjey ɳga Bay Gazlavay heyey, a ləvam:

11 Bay ala Gazlavay, gədanj tabiya a sawa ta fa kah.

Kah təde amba ndəhay a həlmamaka, a həslmaka ray,

asaya kah təde ɳga wey da ray cek hay tabiya

maja kah ma katərwa cek hay tabiya.

Cek hay tabiya da bəla daha

ara maja kah ma wudey ɳga katərwa.

5

Mey da ray derewel mapadakaya lej da ray Bəz-təbaŋ

¹ Masa yah, *Jan, ya fa nəkey dey saya na, ya hətey derewel daha makərzakaya da har ndaw masa manjakaya daa slam-menjey da wuzlah heyey. Derewel e aa da harzəmay. Mawuzlalakaya dey cew e cew e, ama mapadakaya zlec! daa slam pal. Mey a maslərbakaya ta tebed slam

maasala, amba ndaw a gwa ŋga wura ba. ² Fa dəba ha, ya hətey maslaŋ ŋga Gazlavay masa ta gədaŋ. Aa fa wudey, a ləvey: «Ma gwa ŋga pəslta tebed ma slərba dərewel kede na, wa? Ma wusa ŋga wura dərewel e kede na, wa?»

³ Ama, kwa ndaw pal ma gwa ŋga wura daa ba səlak. Kwa ndaw ma pawa salay da vad, kwa ndaw ma sawa dama dama da bəla kede, kwa ndaw ma bawa daa vəged ma gwa ŋga wura dərewel e amba a nəkey dey a hwad a na, daa ba səlak.

⁴ Anda kede, yah, Jan, ya ta təway la ga, maja kwa ndaw pal ma wusa ŋga wura dərewel e amba a nəkey dey a hwad a daa ba.

⁵ Da ray ŋgene, ndaw pal da wuzlah *bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad̄ heyey aa guzlyā, a ləvey: «Ka təway ba. Nəka mabar ŋgene. A bawa daa səkway ŋga Juda. Ara ndaw ma yawa daa səkway ŋga Bay *Davit. Mabar a ŋgene ta fənta cek hay cəpa sem ta gədaŋ. Da ray ŋgene, a gwa ŋga pəslta tebed maslərbakaya slam maasala ŋgene, a wura dərewel e.»

⁶ Daa ŋgene, ya hətey ndaw malacakaya da wuzlah slam-menjey heyey ta bay-ray hay leŋ cek hay məfad̄ ta dey heyey. Ndaw a, a nəkey anda bəz-təbaŋ maslakaya day a, ama aa ta dey cənja. Aa ta dəram maasala * da ray, leŋ ta dey hay maasala †. Dey hay maasala a ŋgene ara mesəfn̄ey hay maasala masa Gazlavay ma slərdata aa slam wura wura da bəla cəpa.

⁷ Ndaw anda Bəz-təbaŋ heyey ta', a ŋgəchawa, a təba dərewel da har-zəmay ŋga ndaw manjakaya daa slam-menjey da wuzlah kaa heyey.

⁸ Masa anja ma təba dərewel e cay na, ta', cek hay məfad̄ ta dey, leŋ bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad̄ heyey a ragadam fa mey ŋga ndaw anda Bəz-təbaŋ a. Ata cəpa ta ganjaval da har, ta taasa hay ŋga bərey magaza marəhkaya ta cek meenjəsey mezey maaya. Cek meenjəsey a, aa mapakaya anda medərey-dən̄gay ŋga ndəhay ŋga Gazlavay.

⁹ Mahura hay ta cek hay məfad̄ ta dey heyey a zlamar

5:1 5.1 10.2; Iz 29.11; Ez 2.9-10; Dan 12.4, 9 **5:5 5.5** 4.4; MC 49.9; Mt 1.1; Rm 1.3-4; Heb 7.14 * **5:6 5.6** dəram maasala: Daa dərewel ŋga Gazlavay «dəram» a wudey ŋga ləvey «cek ta gədaŋ». Nəka Mew 33.17; Dan 7.7, 24. «Maasala» a wudey ŋga ləvey «cek makakaya maaya maaya, mambəkakaya daa ba». † **5:6 5.6** dey hay maasala: Anda Jak 4.10ma ləvey «dey hay» a wudey ŋga ləvey «mesərey cek hay cəpa». **5:6 5.6** 4.6-7; **bəz-təbaŋ:** 5.9, 12; 6; 7.17; 12.11; 13.8; Iz 53.7; Jer 11.19; Jan 1.29; 1Pi 1.19; **mesəfn̄ey hay maasala:** 4.5; Zak 3.9 **5:7 5.7** 4.2, 9; 5.1, 13; 6.16; 7.10, 15; 19.4; 20.11; 21.5; 1Bay 22.19; Iz 6.1; Ez 1.26-28; 10.1 **5:8 5.8** 8.3-4; Ps 141.2; **ganjaval:** 15.2

walay mawiya ŋgada ndaw anda Bəz-təbaŋ kaa heyey, a ləvmar:

«Kah na, ka wusa ŋga la dərewel kede

ŋga pəsla tebed fa vəda

maja ta kədsmaka la vagay.

Mambaz akah ta mbədswa la.

Anda kede, ka ta mbədtərwa ndəhay la

dasi har ŋga Sataŋ

amba a təram ndəhay ŋga Gazlavay.

Kwa ndəhay masa daa səkway wura wura cəpa,

masa maa guzlam ta mey wura wura cəpa,

ta ndəhay daa wura daa wura cəpa

masa daa hwayak hay cəpa na,

ka ta mbədtərwa sem.

¹⁰ Ka ta tərdata la ŋga ndəhay

masa kah ma wey da ray ata,

ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay,

mapatakaya ŋga key sləra ŋgada Gazlavay.

Anda kede, ndəhay a, a da wam da ray ndəhay da bəla.»

¹¹ Fa dəba ha yah, Jan, ya cəney ɔfay ŋga maslaŋ hay ŋga Bay Gazlavay da vad' ga, a sləfam ba. Ya hətatar fa zlərmər ray ŋga slam-menjey ŋga Bay Gazlavay heyey, ŋga cek hay məfad ta dey, lej ŋga bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad heyey.

¹² Maslaŋ hay a, fa zlam walay ta gədaŋ, a ləvam:

«Bəz-təbaŋ masa ma kədsmara vagay heyey na,

aa təde ŋga wey da ray cek hay tabiya,

ŋga hətey zleley,

ŋga hətey lengesl,

ta ŋga hətey gədaŋ.

Asaya, aa təde amba ndəhay tabiya a həslmar ray,

aa səmam da ray mewedey anja,

a həlmamara.»

¹³ Fa dəba ha, ya cənda ɔfay ŋga cek hay tabiya masa Gazlavay ma katerwa. Cek hay da vad', da bəla, daa vəged lej daa bəlay cəpa fa zlam walay, a ləvam:

Anja ndəhay ŋga həlmamara Gazlavay

manjakaya daa slam anja menjey,

lej Bəz-təbaŋ may.

Anja ndəhay ŋgaa həmdamata,

ŋga həslmatar ray,

ŋgaa səmam da ray mewedey anja,

anja ŋga wam da ray cek hay tabiya ŋga sərmataw!

¹⁴ Cek hay məfad ta dey heyey a mbəddamatara, a ləvam:
«*Amen, ḥŋa key kəne.» *Bay-ray hay kwakwar cew a ray
a məfad heyey may a ragadam fa mey ata, a həlmamata.

6

Mey da ray dərewel maslərbakaya

¹ Masa yah, *Jan, ya fa nəkey dey saya na, ya hətar Bəz-təbañ ma la dərewel maslərbakaya slam maasala heyey fa wura. Masa aŋga fa pəslta tebed daa slam masa ḥŋeeme na, ya cənda dəy ḥŋa cek pal da wuzlah cek hay məfad ta dey heyey. A wudey ta gədañ anda var maa bəcay, a ləvey: «Hawa fedə.»

² Ya da nəkey dey na, a ray pəles mabara fa bawa. Ndaw da ray pəles e. Ndaw aha aa ta lalañ makərzakaya da har. Ta', a vəlmar jikwew ḥŋa bay-gula. Aa fa daw ḥŋa key bay-gula da ray masa-gəra hay ḥŋa Gazlavay saya.

³ Ta', Bəz-təbañ kaa heyey, a pəslta tebed daa slam ḥŋa dey cew e. Masa aŋga fa pəslta tebed daa slam ḥŋa dey cew e na, ya cənda dəy ḥŋa cek ḥŋa dey cew e da wuzlah cek hay məfad masa ta dey heyey, dəy a aa guzley, a ləvey: «Hawa fedə.»

⁴ Daa ḥŋene, pəles mekele ta', a bawa. Pəles e magaza. A pəskamar mey a ndaw da ray a, amba a daw a wudkatar dəy ḥŋa ndəhay da bəla, amba a kəfəsam vaw da wuzlah ata vagay vagay. Ta', a vəlmar dəlaw maazəma a har.

⁵ Ta', Bəz-təbañ heyey a pəslta tebed daa slam ḥŋa dey maakar a. Masa aŋga fa pəslta tebed daa slam ḥŋa dey maakar a na, ya cənda dəy ḥŋa cek ḥŋa dey maakar a da wuzlah cek hay məfad masa ta dey heyey, faa guzlwa, a ləvey: «Hawa fedə.» Ya da nəkey dey na, a ray pəles matara fa bawa. Ndaw da ray pəles e na, aŋga ta kəlew ma wey cek da har.

⁶ Asaya, ya cəney dəy maa guzlwa da wuzlah cek hay məfad masa ta dey heyey. Day a, aa guzley, a ləvey: «Dala masa ndaw ma hətar daa sləra fa dar pal na, a da hədkey daw-zlaraway tərab-har gway. Da ara salaway na, a da key tərab tərab-har maakar. Ama mal ta wuzam * na, ka da wusmata ba, ara cek hay ḥŋa nəsam ba.»

⁷ Ta', Bəz-təbañ heyey a pəslta tebed daa slam ḥŋa dey məfad a. Masa aŋga fa pəslta tebed daa slam ḥŋa dey məfad a na, ya cənda dəy ḥŋa cek ḥŋa dey məfad a da

6:2 6.2-8 19.11, 14; Zak 1.8; 6.1-7 * **6:6 6.6** mal ta wuzam: Wuzam a na, ara yam ḥŋa babəza ḥŋa wudez maməslkaya. Cek mezəmey na, ndəhay a hətam ta banay majə daw a hədkey ba. Ama «ka da wusmata ba» ta mevey ḥŋa may a ḥŋene a wudey ḥŋa ləvey mal ta wuzam daha.

wuzlah cek hay məfad masa ta dey heyey, faa guzlwa, a ləvey: «Hawa fede.»

8 Ya da nəkey dey na, a ray pəles fa bawa. Vaw ŋga pəles e bərfakw a. Ndaw masa da ray a na, a zəlmara Meməcey, majə ara anja ma kədta ndəhay vagay. Slam masa ndəhay maməctakaya ma njam da hwad a fa səpar wurzay. Ngada ata cewete, ta', a vəlmatar gədaŋ ŋga kəfey ndəhay reta ŋga reta da bəla vagay. A da ŋgəmamata ta dəlaw. Siya hay na, may a da kədta vagay. Siya hay saya, macay ma da kədta vagay. Asaya, siya hay, cek hay da ley ma da pəwmata.

9 Cay, Bəz-təbaŋ heyey a pəslta tebed daa slam ŋga dey zlam a. Masa anja fa pəslta tebed daa slam ŋga dey zlam a na, ya hətatar mesəfnəy ŋga ndəhay maməctakaya dasi slam-mefəkey cek ŋgada Gazlavay †. A kədmata ndəhay a ŋgene vagay majə ata ma təbmara mey ŋga Gazlavay, asaya majə ata ma kam sede fa mey ŋga ndəhay da ray mey ŋga Yesu.

10 Mesəfnəy hay ŋga ndəhay kaa heyey a wudam ta gədaŋ, a ləvam: «Bay Mahura, kah na, Bay Gazlavay pal. Kah ndaw ma mbərzley ba. Ndəhay da bəla ma kədməndar vagay na, ka da katar sariya na, ta vara? Ka da sərdata banay na, ta vara?»

11 Fa dəba ha, ta', a vəlmatar jəbe mabara ŋgada ndəhay maməctakaya kaa heyey, a ləvmatar: «Njam fede, məskam vaw nekəfey. Məskam vaw haa ata ma kədmata məlmakw akwar hay masa ma kam sləra da bəla ŋgada Gazlavay anda akwar la dagay. Ata na, mapatakaya ŋga məcəy anda akwar. Fa dəba ha, sariya ŋga Gazlavay a key la.»

12 Masa yah, Jan, ya fa nəkey dey saya na, ya hətar Bəz-təbaŋ heyey fa pəslta tebed daa slam ŋga dey maakwaw a. Masa anja ma pəslta tebed daa slam ŋga dey maakwaw a cay na, hwiyak a wusey ta gədaŋ. Pas a mbədəy matara təlekw təlekw. Kiya may a mbədəy magaza anda mambaz.

13 Asaya, wurzla hay aa kwacamawa kurtata-ta' da gazlavay da vad anda babəza ŋga wudez manjurlakw a masa memed ma kwiydərwa a hwayak.

14 Slam da gazlavay da vad taa yihey sem anda ndaw ma pedey dərewel, ma la, ma pa aa slam mekele. Anjwa hay ta hwayak hay da wuzlah bəlay ta ŋgəcham sem daa slam ata.

6:8 6.8 Jer 14.12; Ez 14.21; Aw 13.14 † **6:9 6.9** dasi slam-mefəkey cek ŋgada Gazlavay: Anda meləvey, ata da cakay Gazlavay, aa fa nəkfatar dey. **6:9 6.9** 1.2, 9; 12.11, 17; 19.10; 20.4; 1Jn 1.1-2 **6:10 6.10** 18.24; Ps 13.2-3; Mew 32.43; Lk 18.7 **6:11 6.11** jəbe mabara: 3.5, 18; 4.4; 7.9, 13; 19.8, 14; Iz 61.10 **6:12 6.12-13** 8.5, 12; 11.13, 19; 16.18; Jwl 2.10; Mt 24.29 **6:14 6.14** 16.20; 20.11; Iz 34.4; Heb 1.11-12

¹⁵ Ndəhay da bəla cəpa ta ʃam sem. Kwa bay hay, kwa ndəhay mahura hay, kwa *bay-ray ɳga sewje hay, kwa masa-zleley hay, kwa masa-gədaŋ hay, lej beke hay ta ndəhay masa beke ba hay, ndəhay cəpa ta hwam sem ɳga ʃamawa aa bədam hay, a dəba hutkwam hay da anǵwa.

¹⁶ Ndəhay a kede a wudam ɳgada anǵwa hay ta ɳgada hutkwam hay masa ata ma ʃam asiya kaa heyey, a ləvam: «Bəzlmawa a ray ala, badamandar amba ndaw manjakaya daa slam-menjey da wuzlah heyey a hətnadar ba, asaya, amba Bəz-təbaŋ heyey a kərzandar ta sariya anǵa ba.»

¹⁷ Fara fara dər a masa ata cewete ma da kamara sariya ha kede na, ta wuswa sem. Da ray ɳgene, kwa ndaw fa da gwa ɳga ləhey ta pas a ɳgene daa ba.»

7

Mey da ray cek matəhkaya fa daŋgay ɳga ndəhay Israyel hay gabal temere ta kwakwar məfad a ray a məfad

¹ Fa dəba ha, yah, *Jan, ya hətey maslaŋ hay mekele məfad ɳga Gazlavay. Ata malacatakaya pal pal ta mey cakay hay məfad * ɳga bəla. Fa təkmara memed ma kawa ta mey cakay hay a amba memed e, a key saba. Anda meləvey, a key da hwayak saba, a key kwa da ray bəlay saba, kwa da ray wudez hay saba.

² Cay, ya hətey maslaŋ pal mekele fa sawa ta wurza. Anǵa ta cek masa Bay Gazlavay, ndaw masa anǵa daha ta dey ɳga sərmataw, ma da təhtara † fa daŋgay ɳga ndəhay anǵa hay. Ta', a zəltərwa maslaŋ hay məfad masa Gazlavay ma vəltar gədaŋ ɳga nəsey hwayak ta bəlay heyey. A zəltərwa ta gədaŋ, a ləvtar:

³ «Ka da nəsmata hwayak ta bəlay lej wudez hay ba dəgəy. Si wara ala ma təhmatar cek fa daŋgay ɳga ndəhay ma ka sləra ɳga Gazlavay aləkwa la dəgəy.»

⁴ Fa dəba ha, a wuzdamatiwa ndəhay masa ta cek matəhtakaya fa daŋgay kaa heyey tabiya. Ya cənda na, ata gabal temere ta kwakwar məfad a ray a məfad. Ndəhay a ɳgene, ata daa səkway hay tabiya ɳga *Israyel.

⁵ Ndəhay a na,
ata gabal kuraw a ray a cew daa səkway ɳga Juda,

gabal kuraw a ray a cew daa səkway ɳga Ruben,
 gabal kuraw a ray a cew daa səkway ɳga Gat,
⁶ gabal kuraw a ray a cew daa səkway ɳga Aser,
 gabal kuraw a ray a cew daa səkway ɳga Naftali,
 gabal kuraw a ray a cew daa səkway ɳga Manase,
⁷ gabal kuraw a ray a cew daa səkway ɳga Simeyajw,
 gabal kuraw a ray a cew daa səkway ɳga *Levi,
 gabal kuraw a ray a cew daa səkway ɳga Isakar,
⁸ gabal kuraw a ray a cew daa səkway ɳga Zabulanjw,
 gabal kuraw a ray a cew daa səkway ɳga *Jawzef,
 lenj gabal kuraw a ray a cew daa səkway ɳga Benjamenj.

Mey da ray ndəhay da bəla tabiya makustakaya

⁹ Fa dəba ha masa yah ma hətatar ndəhay *Israyel hay la na, ta', ya hətey ndəhay mekele ga makustakaya saya, a sləfam ba. A samawa da wuzlah ndəhay daa wura daa wura cəpa, daa hwayak hay cəpa, a bamawa daa səkway wura wura cəpa, aa guzlam mey hay wal wal cəpa. Ata tabiya fa mey ɳga slam-menjey ɳga Bay Gazlavay lenj fa mey ɳga Bəz-təbanj ɳga Bay Gazlavay heyey. Ata cəpa ta jəbe mabara fa vaw, ta mey-har ɳga gendew da har ɳga həsley ray a Bay Gazlavay ta Bəz-təbanj anja.

¹⁰ Ndəhay a faa guzlam ta gədaŋ, a ləvam: «Ma ləhdamandar na, ara Gazlavay aləkwa manjakaya daa slam anja menjey ta Bəz-təbanj anja ha kede.»

¹¹ Slam-menjey masa da wuzlah heyey ta *bay-ray hay lenj cek hay məfad ta dey heyey na, maslaŋ hay tabiya ɳga Bay Gazlavay, a zlərmatar ray. Maslaŋ hay a, a ragadam, daŋgay dar! a hwayak fa mey ɳga slam-menjey heyey, a həlmamara Gazlavay,

¹² a ləvam:
 «Amen, Bay Gazlavay aləkwa.

Anja ndəhay ɳga həlmamaka, ɳgaa həmdamaka,
 kah ndaw masa ta lenjesl.

Anja ndəhay ɳga kamaka suse, ɳga həslmaka ray,
 kah ndaw ma wey da ray cek hay tabiya,
 kah ndaw masa ta gədaŋ.

Cek hay a kede ɳga key kəne ɳga sərmataw. Amen.»

¹³ Ndaw pal dasi bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad heyey aa cəfdaya, a ləvey: «Ka sərta ndəhay ta jəbe mabara kede daw? A samawa na, dama?»

¹⁴ Ya mbədəra, ya ləvar: «Ara kah ma səra, Bay adfaw. Yah na, ya səra ba.»

A mbøddiwa, a løvey: «Ara ndøhay ma bamawa cay daa banay mahura da bøla. Ta pørmata jøbe ata hay la daa mambaz ñga Bøz-tøbañ ñga tørey mabara.

¹⁵ Ara maja ñgene, ndøhay a ma lacam fa mey ñga slam-menjey ñga Bay Gazlavay heyey. Fa hølmamara Gazlavay taa vad, taa pas daa Way-mekey-kwakwas anja da vad. Ndaw masa manjakaya daa slam-menjey da wuzlah heyey, fa nøkfatar dey, fa børdata.

¹⁶ May fa da catar ñgada ndøhay a ñgene daa saba, yam fa da katar daa saba may. Kwa pas fa daa wurwa ñga ndølta daa ba, kwa meeeme fa da ndølta daa ba,

¹⁷ maja Bøz-tøbañ masa daa slam-menjey heyey, a da tørey ñga mecøkwer ata. A da handata aa wurak ñga yam ma vøley heter mendøvey ba. Asaya, Gazlavay a da takwadatara matøway daa dey ata cøpa.»

8

Mey da ray ma pøsltey tebed ñga dey maasala ha

¹ Fa døba ha, Bøz-tøbañ heyey a pølta tebed ñga dey maasala ha. Daa masa aa ma pølta la, cek hay tabiya da gazlavay da vad manjatakaya teete haa mønet kwakwar maakar.

² Yah, *Jan, ya da nøkey dey na, ya høtey maslañ hay maasala ñga Gazlavay malacatakaya fa mey anja. Ta', a vølmatar taalam hay maasala a maslañ hay a.

³ Daa ñgene, maslañ mekele daha fa kørzey taasa ñga børey magaza. Taasa ha maamandaw na, faa ñgøsam cek mezey maaya ñgada Gazlavay da hwad a ñga dørmær døngay. Maslañ a, a sawa, deñ! a lecey gweegwe ta slam-meewurey cek mezey maaya ñgada Gazlavay makakaya ta børey magaza. Ta', a vølmar cek mezey maaya ga ñgaa ñgøsey amba kakas aha ta medørey-døngay ñga ndøhay ñga Gazlavay tabiya a wusam fa vødfa. Anda kede, a pa cek mezey maaya heyey a ray slam aha, aa ñgøsa fa mey ñga slam-menjey ñga Bay Gazlavay heyey. ⁴ Daa masa maslañ faa ñgøsa cek mezey maaya kaa heyey, kakas a, a bawa daa taasa da har maslañ a, ta', aa ñgøsey, a wusey fa mey ñga Gazlavay a vad ta medørey-døngay ñga ndøhay ñga Gazlavay heyey.

⁵ Masa maslañ ñga Gazlavay heyey ma ka cek aha la, anda kede na, len! a la taasa heyey, a hørcawa awaw da ray

slam-meewurey cek heyey, ta', a kwiydérwa awaw a, a bëla. Menjey nekëdsey, var ta', a zëmey wëd-wed, wëd-wed, ta', aa bëcay tëzlaw! tëzlaw! Hwiyak a wusey ta gëdañ gëdek gëdek anda aŋgwa ma bëzley.

Mey da ray taalam hay mëfad ñgeeme

⁶ Fa dëba ñga cek hay a ñgene, maslañ hay maasala ta taalam hay da har a diyam vaw amba a famata taalam hay a.

⁷ Maslañ ñgeeme ta', a fa taalam aŋga. Lanja a kwiywa a bëla majahadsakaya ta awaw ta mambaz. Bëla ha a wunkey slam maakar. Slam pal awaw a wawura ta wudez hay da hwad a cëpa. Kusaf masa meendëbek e cëpa ta wewurey sem.

⁸ Cay, maslañ ñga dey cew e, ta', a fa taalam aŋga may. Cek anda aŋgwa mahura, awaw fa gëdey njëm-njem da ray a, a këzlwa tëzlem! aa bëlay. Bëlay a, a wunkey slam maakar. Slam pal a tërey ñga mambaz.

⁹ Cek hay masa daa yam a, a wunkey slam maakar. Slam pal, cek hay a cëpa a mëcam. Kwambiwal hay ma pëkam da ray yam a, a wunkam slam maakar. Slam pal, kwambiwal hay a cëpa a nësam.

¹⁰ Cay, maslañ laŋgar ta', a fa taalam aŋga. Ara maslañ ñga dey maakar a. Wayam hay leŋ wurak hay ñga yam a wunkam slam maakar. Slam pal, wurzla mahura fa gëdey njëm-njem anda awaw, a këzlwa a hwad a.

¹¹ Mezëley ñga wurzla ha «Wurzla-Dedëwek». Masa aa ma këzlwa la aa wayam kaa heyey na, ta', wayam hay a, a wunkam slam maakar. Slam pal, yam da hwad a ta tërey sem dëdëwek. Ndëhay ga ta mëcam sem maja yam meedëwek ehe, aa ta mewer da hwad a.

¹² Cay, maslañ mekele saya a fa taalam aŋga may. Ara maslañ ñga dey mëfad a. Masa aa ma fa la na, cek a tëbzla mewedey ñga pas, mewedey ñga kiya, leŋ ñga wurzla hay. Mewedey ñga pas, ñga kiya, leŋ ñga wurzla hay a wunkey slam maakar. Slam pal a wedey saba. Anda kede, lëvanj a key nekëdsey. Anda melövey daa mevërndey na, pas a tey bërey daaŋgafad gway. Dasi tavad na, kiya ta wurzla hay a wadam bërey daaŋgafad gway may.

Mey da ray banay ma da sawa

¹³ Fa dëba ha, ya da nëkey dey na, ya hëtey bërgaday fa jëvey dërenj da vad. Ya cënda fa wudey ta gëdañ, a lëvey: «Waay! Waay! Banay a sawa la a ray ndëhay cëpa da bëla.

Maslaŋ hay maakar daha ta famata taalam ata hay daa ba aran̄. Da ta famata cay na, banay a sawa la ga.»

9

Mey da ray taalam ḥga dey zlam a

¹ Cay, maslaŋ mekele ta', a fa taalam anga may. Ara maslaŋ ḥga dey zlam a. Menjey nekœfey, yah, *Jaŋ, ya heteys wurzla ma kœzlwa da vad a hwayak. A vœlmar lekœle amba a wura vœged meselelen̄ e *.

² Ta', wurzla ha a wura vœged e. Kakas a bawa da hwad a anda ndaw ma ndœley melœmey hay ga daa wurak mahura. Sœrat! a sœrta pas. Lœvar̄ tœbzlelem! a key.

³ Ta', ayakw hay a bamawa daa kakas a, a bœla, a hœtam gœdaŋ ḥga zey ndœhay anda arac.

⁴ A lœvmatar a ayakw hay a amba a zœmam kwa guzer ba, kwa wudez pal ba, asaya, a da zœmam cek mekele ma pœcwa daa hwiyak ba. Ama a da zam na, si ndœhay masa Gazlavay ma tœhtar cek fa dan̄gay ata hay daa ba sœlak.

⁵ Asaya, a lœvmatar a ayakw hay a ḥga kœdmata ndœhay vagay ba. Si a sœrdamata banay gway haa kiya zlam. Mezey ḥga ayakw hay a na, a da catar anda mecey ḥga arac.

⁶ Daa kiya zlam a kœde, ndœhay a, a daa cœfdam memœcœy amba a sœram banay saba, ama fa da hœtam memœcœy daa ba. Fara fara a wudam ḥga mœcœy, ama kwa fa da hœtam slam ḥga mœcœy daa ba sœlak.

⁷ Ayakw hay kaa a nœkam anda pœles hay masa ma jœwmata cay ḥga daw aa vœram. Ata ta cek anda jikwew ḥga bay-gula da ray, makakaya ta bœrey magaza. Dey ata na, anda ḥga ndœhay.

⁸ En̄gwec da ray ayakw hay a, maazœma sœlep sœlep anda ḥga ḥgusay. Sler ata hay yin̄-yer̄ anda ḥga mabar.

⁹ Ayakw hay a, dadak ata hay masertatakaya ta cek anda zana ḥga bœrey masa ma kœzlamata ḥgadaa vœram. Zlara ata hay a mbam mey anda seret hay ga masa pœles hay ma hwadamara ḥgadaa vœram.

¹⁰ Asaya, kwetel ata cœb-ceb anda ḥga arac. A zam ndaw anda arac may. Ara kwetel hay a ḥgene ma vœlmatar gœdaŋ ḥgada ayakw hay a, amba a zamata ndœhay daa kiya zlam heyey.

* **9:1 9.1** Vœged meselelen̄ e na, ara vœged masa mesœfney hay ḥga bay-malula matœbzlatakaya da hwad a. **9:1 9.1** vœged meselelen̄ e: 11.7; 20.1; Jœw 26.6; 28.22; Lk 8.31; 2Pi 2.4 **9:2 9.2** MC 19.28; Mab 19.18 **9:3 9.3-11** Mab 10.12-20

9:4 9.4 7.2-3 **9:6 9.6** Jœw 3.21; Jer 8.3 **9:7 9.7** Jœw 39.19-20; Jwl 2.4 **9:8 9.8** Jwl 1.6 **9:9 9.9** Jwl 2.5

¹¹ Bay እንደ የአይኑው ስት አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው እና የአባዳንው», ተመልከት እና ሚስራንው» እና የአፏሚያንው». መዘረሰለሁ ነው እና የዕድሜ ነው፡፡ «ጠቃሚ እና የማንዬ ስት አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው»

¹² የዕድሜ አንድ የአይኑው ስት አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው፡፡ የዕድሜ አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው፡፡ የዕድሜ አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው፡፡

Mey da ray taalam እንደ ደይ ሙሉ አ

¹³ ተመልከት ነበር ነው፡፡ የዕድሜ አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው፡፡

¹⁴ የዕድሜ አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው፡፡ የዕድሜ አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው፡፡ የዕድሜ አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው፡፡ የዕድሜ አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው፡፡

¹⁵ የዕድሜ አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው፡፡ የዕድሜ አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው፡፡

¹⁶ ተመልከት ነበር ነው፡፡ የዕድሜ አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው፡፡ የዕድሜ አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው፡፡ የዕድሜ አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው፡፡

¹⁷ የዕድሜ አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው፡፡ የዕድሜ አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው፡፡ የዕድሜ አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው፡፡ የዕድሜ አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው፡፡

¹⁸ የዕድሜ አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው፡፡ የዕድሜ አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው፡፡ የዕድሜ አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው፡፡ የዕድሜ አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው፡፡

¹⁹ የዕድሜ አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው፡፡ የዕድሜ አንድ ጥሩ ተመልከት ነበር ነው፡፡

Asaya, kwetel ata hay fa sərdamata banay may. Kwetel hay a na, a nəkam anda zezekw hay, maja mey ɳga kwetel hay a na, ata anda ray ɳga zezekw hay. Da ray ɳgene, pəles hay a, a zam ndəhay ta kwetel ata hay a.

²⁰ Ndəhay masa ma məcam ta fa banay hay maakar kaa heyey daa ba na, kwa ta mbəkdamara sləra ata maaya ba daa ba cənja. Ata fa namatar ray ɳgada mesəfney maaya ba hay ma bamawa ta fa bay-malula, lej ɳgada kuley hay. Kuley hay a siya hay makatakaya ta bərey magaza, siya hay ta bərey mekele mekele, siya hay ta aŋgwa, siya hay may ta hwadam maacdakaya. Kuley hay a cəpa ɳgene a hətmar dey ba, a cənam sləmay ba, asaya, a gwamara ɳga diyam ba. Ama ta ɳgene he cəpa, fa namatar ray gway.

²¹ Ndəhay a ɳgene fa kədfam ndəhay mekele hay vagay, fa kam maazla hay maaya ba, fa lam vaw saw da palah, asaya fa lalam. Ata fa kamata cek hay a cənja, kwa ta mbəddamara menjey ata da bəla daa ba səlak.

10

Mey da ray maslaŋ ta dərewel mecəhe da har

¹ Fa dəba ha, yah, *Jaŋ, ya hətey maslaŋ mekele masa ta gədaŋ fa pawa salay da gazlavay da vad. Aŋga masərtakaya ta gazlavay ɳga var. Ray aŋga matulakakaya ta kwalay. Dey aŋga a wedey anda pas. Salay aŋga hay a nəkam anda neneh ɳga awaw maazəma.

² Maslaŋ a, aa ta dərewel mecəhe mawurkaya da har. Salay aŋga hay maazlakakaya, salay ɳga zəmay aa da ray bəlay, salay ɳga gula aa da ray hwiyak.

³ Maslaŋ a, a wudey ta gədaŋ, anda mabar maa zlehey. Masa aa ma wudey cay na, ya cəney var maa bəcey dey maasala ɳga mbəddara mey a, a maslaŋ a.

⁴ Masa var a maa bəcey ta meeguzley cay na, anja ya da wuzlala mey a. Ama, ya cəney day ɳga ndaw mekele da gazlavay da vad maa guzly, a ləvey: «Ka da wuzlala cek masa var maa guzldərwa ɳgene ba. Ka da kada a ndaw ba.»

⁵ Ta', maslaŋ masa ma pa salay aŋga pal a ray yam, laŋgar a ray hwiyak heyey, a baŋgada har-zəmay ɳgada vad,

⁶ a mbedey ta mezəley ɳga Gazlavay, ndaw masa aa daha ɳga sərmataw, ara aŋga ma ləma slam da vad ta cek hay da hwad a cəpa, lej slam da hwayak ta cek hay da hwad a cəpa. Asaya, ara aŋga ma katərwa bəlay hay ta cek hay

da hwad a cəpa. A mbedey, a ləvey: «Cek ma da key heyey na, cek ma da təka daa saba.

⁷ Yaw, daa masa maslanj ŋga dey maasala ha ma da fa taalam aŋga kede na, Gazlavay a da ndəvda cek mabadakaya masa aa ma wulkey ŋga ka. Cek mabadakaya ha na, ara cek masa aŋga ma wuzdatara ŋgada ma ka sləra aŋga hay, ndəhay ma təla mey aŋga hay zleezle.»

⁸ Cay, cay masa yah, Jan, yah ma cənda da gazlavay kaa heyey aa guzlyya saya, a ləvey: «Daw ta təba dərewel mawurkaya heyey masa da har maslanj, salay pal da ray yam, laŋgar da ray hwiyak katay.»

⁹ Fa dəba ha, ta', ya daw fa maslanj a heyey dəba, ya ləvar: «Vəldiwa dərewel mecəhe kede.» Maslanj a, a mbədədiwa, a ləvey: «Ehe, zəma. A da cərfaka da mey anda amam, ama da ka ta nda la a hwad na, a da kaka dədəwek * .»

¹⁰ Cay, ta', ya təba dərewel mecəhe kaa heyey, zam! ya zəma. Fara fara ta cərfaya la anda amam, ama daa masa yah ma nda la a hwad na, ta tərey sem dədəwek.

¹¹ Asaya, a ləvy: «Si ka daw dey pal saya, ŋga wuzda mey masa Gazlavay maa guzlda da ray cek ma da key da ray səkway hay ga, da ray ndəhay daa wura daa wura, da ray hwayak hay ga maa guzlam ta mey hay mekele mekele, asaya, da ray bay hay ga.»

11

Mey da ray ndəhay ma ka sede cew

¹ Menjey nekəfey, ta', a vəlmaya zlanday. Ara zlanday ma wey cek ta aŋga. Cay, ndaw daha aa guzlyya, a ləvey: «Sləkdey, daw ta wa megəley ŋga *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay, lej slam-mefəkey cek ŋgada Gazlavay. Asaya, sləfta ndəhay masa ma dəram daŋgay daa way a *

² Ama ka da wa slam daa ambaw ba, mbəkda maja slam a ŋgene aa mapakaya ŋgada səkway hay tabiya ma sərmara Bay Gazlavay ba, maja ndəhay a ŋgene a da wam da ray

10:6 10.6 Ps 146.6; Dan 12.7; SNM 4.24 **10:7 10.7** 22.6; Jer 25.4; Am 3.7-8

10:8 10.8-10 Ez 2.8-3.3 * **10:9 10.9** A da cərfaka...a da kaka dədəwek: Ndəhay a wulkam «A da cərfaka anda amam» a wudey ŋga ləvey «metəfey mey ŋga Gazlavay aa maaya majaa guzley da ray meləhey ŋga ndaw». «A da kaka dədəwek» a wudey ŋga ləvey «mey ŋga Gazlavay a wuzwa sariya masa Gazlavay ma da ka», da daa ba, a wudey ŋga ləvey «ndəhay a da səram banay majaa mey a». * **11:1 11.1** wa megəley ŋga Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay [...]sləfta ndəhay: A wudey ŋga ləvey cek masa aŋga ma wa ta ndəhay masa aŋga ma sləfta na, Gazlavay fa nəkfatar dey. Ndəhay masa ma dəram daŋgay na, ara ndəhay ŋga Gazlavay. **11:1 11.1** 21.15

*Jeruzelem, berney ḥga Gazlavay, a da nəsmara, haa kiya kwakwar məfad a ray a cew †.

³ Asaya, ya da slərdata ndəhay adaw hay cew daha ḥga key sede da ray mey adaw fa mey ḥga ndəhay. Ndəhay cew e na, a da kəzlam zana ma təwa vagay fa vaw, amba a təwam majə mebərey ḥga ndəhay a. Fa dəba ha, a wuzdamara mey adaw masa yah maa guzlda la haa kiya kwakwar məfad a ray a cew e kede.»

⁴ Ndəhay a cew kede na, ata malacatakaya fa mey ḥga Bay Gazlavay ma wa bəla tabiya. Ara wudez hay cew ma zəley *Awliviye. Asaya, ata cewete petərla hay.

⁵ Da ndəhay masa-gəra ata hay a wudam ḥga kamatar cek maaya ba na, awaw a da bawa da mey ḥga ndəhay cew e, asaya, awaw a, a da takwarata masa-gəra ata hay a kəlmədək! Ara anda kede, ndəhay masa-gəra ata hay a, ma da məcam. Kwa fa da hətam dabaray ḥga ləhey daa ba səlak.

⁶ Daa masa ndəhay cew e fa təlam mey ḥga Gazlavay na, a gwamara ḥga təkey var ma da pawa haa kasl ata ma ndəvdamara metəley-mey a. Yaw, ata ta gədañ ḥga tərdamara yam ḥga mambaz. Asaya, ata ta gədañ ḥga handawa banay hay mekele mekele a ray ndəhay da bəla, kwa ta dər wura wura anda ata ma wudam.

⁷ Da ndəhay cew e kede ta ndəvdamara metəley-mey ḥga Gazlavay cay na, cek ḥga ley mahura a bawa la daa vəged meselelen e heyey, a da kərzata ndəhay cew e. A da fənta ta gədañ, a da kədəta vagay.

⁸ Vagay hay a, a da njam makwiyyatakaya daa bəwal ḥga berney mahura, slam masa Bay ata Mahura Yesu ma məcəy da hwad a fa hwadam mazlangalakaya heyey. Berney a ḥgene a, a pamar sləmay-wazlay *Sadawm, da daa ba, *Ejip ‡.

⁹ Ndəhay daa hwayak hay tabiya, daa səkway hay tabiya, maa guzlam ta mey hay tabiya, ndəhay mekele mekele tabiya a da nəkmata vagay hay a daa bəwal haa dər maakar ta reta. Fa da vəlmatar cəved ḥga pəshamata na, daa ba.

† **11:2 11.2** kiya kwakwar məfad a ray a cew: A wufsey ḥga ləvey «dər 1260».

11:2 11.2 Ps 79.1; Lk 21.24; **kiya kwakwar məfad a ray a cew:** 12.6, 14; 13.5; Dan 7.25; 12.7 **11:4 11.4** Zak 4.1-3, 11-14; Jan 8.17 **11:5 11.5** 2Bay 1.10; Ps 97.3; Jer 5.14 **11:6 11.6** Mab 7.17-19; 1Bay 17.1; Jak 5.17 **11:7 11.7** 13.1-2; 17.8 ‡ **11:8 11.8** Sadawm ta Ejip: Sadawm ara berney masa ndəhay da hwad a, a kam cek malamba kalah. Da ray ḥgene, Gazlavay ta pəlha sem. Ejip na, ara hwayak masa ndəhay Israyel hay zleezle ma kamawa beke da hwad a. Ara hwayak masa ndəhay da hwad a, a wudmara Gazlavay ta ndəhay anja hay ba səlak, a nam ray a kuley hay. **11:8 11.8** Lk 13.33-34; **Sadawm:** MC 18.20; Iz 1.10; Ez 16.46; **Ejip:** Mab 3.16-19; 7.3-5

¹⁰ Ndəhay maaya ba hay cəpa da bəla aa səmam la ara
mey ba da ray vagay hay a. A da kam gwagway ta mevəley
cek hay da wuzlah ata. Aa məlkam la fa meməcəy ɳga
ndəhay cew ma təlam mey ɳga Gazlavay kede, maja ata ta
sərdamata banay la kalah ta ndəhay da bəla.

¹¹ Fa dəba ɳga dər maakar ta reta kaa heyey, Bay
Gazlavay a da fətatar mesəfnəy a ndəhay cew maməctakaya
kaa heyey, amba a mbəlam. Ta', a sləkəsam, a lacam ta
lecey. Ndəhay masa ma hətmar cek aha na, a rəzlam ga,
mandərzay a katar.

¹² Fa dəba ha, ndəhay cew heyey a cənam dəy maa
guzlwa ta gədaŋ da vad, a ləvtar: «Samawa, təpmawa fa
yah fede a gazlavay.» Cay, a təpam a vad, gazlavay ɳga var
a sərtata meedey masa-gəra ata hay heyey.

¹³ Daa ɳgene, hwiyak a wusey ta gədaŋ gədek gədek,
anda aŋwa ma bəzley. Da wuzlah slam hay kuraw ɳga
berney a na, pal a pəlhey. Hwiyak a ma wusey na, ta kədey
ndəhay gabal maasala vagay la. Ndəhay siya masa ta dey
na, a zluram ga, a həlmamara Bay Gazlavay da vad.

¹⁴ Ara anda kefə, banay ɳga dey cew e ma ndəvey. Ama
wam vaw, maja menjey nekədsey fede banay mekele ɳga
dey maakar a, a sawa la saya.

Mey da ray taalam masa ɳga dey maasala ha

¹⁵ Fa dəba ɳga banay ɳga dey cew e kede, maslaŋ ɳga
Gazlavay ɳga dey maasala ha, a fa taalam aŋga may. Day
hay a cənmawa ta gədaŋ da gazlavay, a ləvam: «Wure kede,
Bay Gazlavay aləkwa leŋ *Kəriste, ndaw aŋga masa aa ma
wala, fa wam da ray bəla. A da wam ɳga sərmataw.»

¹⁶ Masa dəy hay a maa guzlam la na, *bay-ray hay
kwakwar cew a ray a məfad manjatakaya daa slam-menjey
hay fa mey ɳga Gazlavay heyey, ta', a ragadam, dançay dar!
dar! a hwayak fa mey ɳga Gazlavay, a həlmamara,

¹⁷ a ləvam:

Bay Gazlavay, kah Gazlavay ta gədaŋ
ma fənta cek hay tabiya.

Kah na, kah daha

dəga bəla ta ləmey daa ba aran,
haa kasl wure kede,
kah daha ɳga sərmataw.

Ala fa kamaka suse,

maja wure kede ka fa wuzdərwa gədaŋ akah mahura.

Ka fa wey da ray cek hay tabiya dəba.

¹⁸ Səkway hay tabiya ta cam mevel la da ray akah.

Ama wure kede na, ara kah, Bay Gazlavay,

ma cey mevel da ray ata dəba.

Pas masa kah ma da katar sariya

ŋgada ndəhay maməctakaya tabiya ta wuswa cay.

Ara pas masa kah ma da pəltara mawurbay ŋga sləra

ŋga ndəhay ma ka sləra akah hay,

masa ma təla mey akah hay.

Asaya, ka pəltara mawurbay

ŋga ndəhay akah hay ma namaka ray,

kwa ŋgada ndəhay mahura hay ta mecəhe hay.

Ama ŋgada ndəhay masa ma nəsmara bəla na,

ara pas masa kah ma daa zəddata.

¹⁹ Masa bay-ray hay a ŋgene maa guzlam cay na, *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay da vad bəðaŋ! a wurey haa kwa waawa a hətar *akwatay § ŋga *mejəwey-mey ŋga Gazlavay ta Israyel hay daa way a. Asaya, var a zəmey wəd-wed, wəd-wed, aa bəcey təzlaw! təzlaw! dey ga. Hwiyak a wusey anda aŋgwa ma bəzley. Asaya, lanja mahura mahura a kwiyimawa a hwayak.

12

Mey da ray ata ŋgwas ta gədem mahura

¹ Fa dəba ŋga cek hay a ma kam ŋgene, cek daha merəzley ndaw a wuzwa vaw da gazlavay da vad. Ara ŋgwas. Ŋgwas aha pas masərtakaya fa vaw aŋga anda zana. Kiya aa dasi salay aŋga. Adikwaw ŋga wurzla kuraw a ray a cew da ray, anda jikwew ŋga bay-gula.

² Ngwas aha aa ta hwad, fa da ye. Fa wudey maja hwad a, fa car, fa sərey banay ga.

³ Cek mekele daha merəzley ndaw, a wuzwa vaw da vad saya. Ara cek ŋga ley mahura magaza. A səram ba ta gədem mahura. Cek aha, aa ta ray hay maasala leŋ gursaw ŋga bay hay maasala da ray hay a. Asaya, cek aha, aa ta dəram hay kuraw da ray. ⁴ Gədem e vey! a vawa wurzla hay ga da vad ta kwetel aŋga. Daa wurzla hay makustakaya slam maakar,

11:17 11.17 1.8; 4.8; 15.3; 16.7; 19.6, 15; 21.22; Am 4.13; 2Kwr 6.18 **11:18**

11.18 19.5; Ps 2.1-5; 110.5-6 § **11:19 11.19** Daa akwatay a na, aŋgwa hay cew masa mejəwey-mey ŋga Gazlavay ta Israyel hay mawuzlalakaya fa vəða daha. Daa Way-mekey-kwakwas magurma da bəla na, akwatay ŋga mejəwey-mey ŋga Gazlavay məbadakaya daa Slam masa Gazlavay aa da hwad a. Ndaw a gwa ŋga hətar ba səlak, si ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay ma hətar dey pal daa mevey gway. Nəka Heb 9.1-7. **11:19 11.19** 4.5; 6.12-13; 8.7; 15.5; Jəw 38.22-23; **akwatay:** 1Bay 8.1, 6 **12:1 12.1** Iz 7.14; 26.17 **12:3 12.3** gədem: 12.7, 9, 13; 13.2; 16.13; 20.2; Dan 7.7, 24

a vawa slam pal, a hazakadatørwa fakw! fakw! a hwayak. Ta', a lecey fa mey ḥga ḥgwas heyey, amba da ḥgwas aha ma yey cay na, a la bəzey a, a zəma.

⁵ Daa ḥgene, ḥgwas a, ta', a yawa bəzey mezəle. Ara bəzey a ma da wey da ray hwayak hay tabiya ta gədañ. Daa masa aa ma yarawa cay, ta', a lamara bəzey a, a vad a cakay Gazlavay manjakaya daa slam-menjey anja.

⁶ ḥgwas aha na, ta', a hway a wuzlah-ley aa slam masa Gazlavay ma diya amba a vəlar cek mezəmey da hwad a. A da njey daa slam aha kiya kwakwar məfad a ray a cew *.

⁷ Fa dəba ha, vəram a key da gazlavay da vad. Misel, mahura ḥga maslañ hay ḥga Gazlavay, lenj maslañ anja hay siya a kədəm vaw ta gədem heyey. Gədem may ata ta maslañ anja hay daa vəram a.

⁸⁻⁹ Ata Misel ta fənmata gədem ta maslañ anja hay sem ta gədañ, lenj! a lamatørwa, fakw! fakw! a hazakadamərwa a palah, maja Bay Gazlavay a wudsey a njam da vad saba. Gədem e na, ara zezekw masa ma təknata ndəhay da bəla dəga zleezle. Mezəley anja, *Satañ, bay-malula. Ta kəzlamərwa sem da vad ḥgada hwayak ta maslañ anja hay cəpa.

¹⁰ Menjey nekədəy, ya cəney dəy ḥga ndaw maa guzlwa ta gədañ da vad, a ləvey: «Wure kede Gazlavay aləkwa ta ləhndandakwar cay fara fara daa banay. Anja fa wuzdərwa *mewey anja, a fənta cek hay cəpa ta gədañ. Asaya, wure kede, *Kəriste, ndaw anja masa aa ma wala ḥga ləhdata ndəhay, fa zəma bay anja. Ta hazakadamərwa Satan, ndaw maa dədfatar mey a məlma aləkwa hay sem. Ara ndaw maa dədfatar mey taa vad, taa pas fa mey ḥga Gazlavay aləkwa.

¹¹ Ama məlma aləkwa hay a, ta fənmara Satan sem ta gədañ ta fa mambaz ḥga *Bəz-təbañ ḥga Gazlavay ma mbədwa. Asaya, ta fənmara sem ta gədañ, maja ata ma kam sede da ray Yesu fa mey ḥga ndəhay ta mandərzay daa dey ba, ta zluram ta meməcəy daa ba.

¹² Da ray ḥgene, meesəmey ḥga key da gazlavay da vad. Akwar ndəhay masa da gazlavay da vad, sasəmam. Ama, akwar, ndəhay da ray hwayak ta ndəhay da ray bəlay,

12:4 12.4 Dan 8.10 **12:5 12.5** 19.15; Ps 2.9 * **12:6 12.6** kiya kwakwar məfad a ray a cew: A wudsey ḥga ləvey «dar 1260». **12:6 12.6** 1Bay 17.1-7; 19.5-7; Mt 2.13; **ləar 1260:** 11.2 **12:7 12.7** Dan 10.13; Jud 9 **12:8-9 12.9** 20.2; MC 3.1; Iz 14.12; 27.1; Lk 10.18; Jan 12.31 **12:10 12.10** 4.11; 11.15; **ndaw maa dədfatar mey:** Jəw 1.9-11; Zak 3.1 **12:11 12.11** 6.9; Mt 16.25; **Bəz-təbañ:** 5.6; 1Jn 2.14; 5.4

akwar na, banay a sawa la a ray akwar maja Sataŋ, bay-malula, ta kəzlamərwa sem a wuzlah akwar, fa cey mevel ga, maja a səra na, pas anja mendərey nekədsey gway.»

¹³ Daa masa ta hazakadamərwa gədem sem a bəla na, ta', gədem e a wusey vaw, a səpar wurzay ɳga ɳgwas ma yawa bəzey mezəle heyey.

¹⁴ Ama ta', a vəlmar zlara hay cew ɳga bərgaday mahura a ɳgwas aha amba a jəvey ta anja a wuzlah-ley, aa slam masa Gazlavay ma da vəlar cek mezəmey heyey, amba a njey fetede haa mevey maakar ta reta. Gədem kaa heyey a gwa a hətfar fetede saba.

¹⁵ Ta', gədem e a vəŋgwa yam ga da mey, a vevey anda wayam ma ley, a səpar wurzay ɳga ɳgwas aha amba a la.

¹⁶ Ama hwiyak ta jəna ɳgwas aha la. Hwiyak a, þazl! a þəzley anda ndaw ma wura mey, ndərbac! a sa yam masa gədem ma vəŋgwurwa heyey.

¹⁷ Daa masa gədem kaa heyey ma hətar hwiyak ma sa yam kede la na, a cey mevel ga a ray ɳgwas aha. Da ray ɳgene, a vəhwa amba a daw ɳga kawa vəram ta bəz anja hay siya. Bəza hay a na, ara ndəhay ma namar ray a mewey hay ɳga Bay Gazlavay, asaya, ara ndəhay ma kam sede da ray Yesu fa mey ɳga ndəhay.

¹⁸ Cay, ta', gədem kaa heyey a daw a lecey a mey-bəlay.

13

Mey da ray cek hay ɳga ley hay cew

¹ Fa dəba ha, yah, *Jan, ya hətey cek ɳga ley fa bawa daa bəlay. Cek aha aa ta ray hay maasala, dəram anja hay kuraw. Gursaw ɳga bay hay macəbtakaya da ray dəram hay kuraw ata. Mezəley maaya ba ɳga cədsey Gazlavay mawuzlalakaya fa ray anja hay a.

² Cek ɳga ley masa yah ma hətar a na, a səram ba ta dəva. Ama salay anja hay na, zlelek da mey a maazəma yin-yeŋ*. Mey anja may, a səram ba ta mey ɳga mabar. Gədem heyey a vəldara gədaŋ anja ta bay anja amba a wey da ray bəla, a key cek ta gədaŋ. ³ Ray ɳga cek ɳga ley a pal dasi maasala hay heyey, a nəkey na, anda ta ɳgəmamara la haa a məcəy. Ama, cek ɳga ley a ta', a mbəlwə daa meməcəy, mbəlek e kaf! a kəfey. Maja ɳgene, ndəhay cəpa da bəla a rəzlam da ray a, ta', a səpmara.

12:12 12.12 18.20 12:14 12.14 mevey maakar ta reta: 11.2 **12:17 12.17**
6.9; 11.7; 13.7; Dan 7.21 **13:1 13.1** bəlay: Dan 7.3; **cek ɳga ley:** 11.7; 13.11-17;
16.10; 17.3, 7-13; 19.20; Dan 7.3-8, 21, 25 * **13:2 13.2** Ta mey Gərek a ləvey «salay hay na, a səram ba ta salay hay ɳga ours.» «Ours» ta mey Nasara na, ara cek ɳga ley mahura masa-həma kalah. **13:2 13.2** 2Tes 2.9 **13:3 13.3**
17.8

⁴ Ata cəpa a ragadamar ɳgada gədem majaa aa ma vəlar gədaŋ ɳgada cek ɳga ley kaa heyey. Asaya, a ragadamar ɳgada cek ɳga ley a, a ləvam: «Ma fəna cek ɳga ley kede ta mahura na, wa? Ma gwa ɳga fəna ta məkədəy-vaw na, wa? Kwa ndaw pal ma gwa daa ba səlak.»

⁵ Daa ɳgene, a vəlmar cəved a cek ɳga ley a ɳga həsley ray ga ta ɳga cəda Gazlavay. A hətey gədaŋ ɳga cəda Gazlavay haa kiya kwakwar məfad a ray a cew.

⁶ Anda kede, aa guzley maaya ba da ray Gazlavay, a cəda. Asaya, a cəda slam-menjey anja leŋ ndəhay da vad tabiya.

⁷ Fa dəba ha, a vəlmar cəved a cek ɳga ley a amba a kədəm vaw ta ndəhay ɳga Gazlavay, a fənta ta gədaŋ. Asaya, a fənta səkway hay cəpa, ndəhay daa wura daa wura cəpa, maa guzlam ta mey wura wura cəpa, leŋ hwayak hay cəpa, a fənta ta gədaŋ. Ata cəpa dasi har ɳga cek ɳga ley a.

⁸ Ndəhay cəpa da bəla a dərmər dangay la a cek ɳga ley a. Ara ndəhay masa mezəley ata mawuzlalatakaya daa dərewel ɳga ndəhay masa fa da hətam heter mendəvey ba daa ba. Derewel ɳga ndəhay ma da hətam heter mendəvey ba na, mawuzlalakaya dəga zleezle masa bəla ta ləmey daa ba aran, ara dərewel ɳga Bəz-təbaŋ masa ma slamara day a heyey.

⁹ Yah, Jan, ya fa ləvey: «Da ndaw aa ta sləmay, si a jəkey sləmay maaya maaya fa mey masa yah ma kada kede.

¹⁰ Ndaw masa mapakaya ɳga kərzey na, si a kərzamara kəne. Ndaw masa mapakaya ɳga kədəy vagay ta dəlaw na, si a kədmara kəne. Anda kede, si ndəhay ɳga Gazlavay a bəsmara banay, a pamara Gazlavay ɳga ndaw ata fara fara cənja.»

¹¹ Fa dəba ha, ya hətey cek ɳga ley mekele ma bawa daa vəged. Anja ta dəram da ray cew. Dəram anja hay a na, ata anda ɳga bəz-təbaŋ. Day anja a cəney anda gədem.

¹² Cek ɳga ley a kede fa key cek ta gədaŋ tabiya anda ɳga cek ɳga ley ɳgeeme heyey. A ka sləra ha fa mey ɳga cek ɳga ley ɳgeeme. A təktar day ɳgada ndəhay cəpa da bəla ɳga ragadamar ta meney ray ɳgada cek ɳga ley ɳgeeme masa ray manğəmkaya haa a məcəy, mbəlek ma kəfey heyey.

¹³ Cek ɳga ley mecew e a key maazla ga haa a kwiywa awaw da gazlavay da vad a hwayak fa mey ɳga ndəhay cəpa.

¹⁴ A təknata ndəhay cəpa da bəla ta fa maazla hay masa Gazlavay ma vəlar cəved ɳga key fa mey ɳga cek ɳga ley ɳgeeme kaa heyey. Ta fa maazla hay a na, a həldata ndəhay da bəla cəpa ɳga ləmam cek ma səram ba ta cek ɳga ley ɳgeeme masa ma ɳgəməmara ta dəlaw haa a məcəy, ama aŋga ta dey cəŋga. A həldata ndəhay ɳga həsley ray a cek aha.

¹⁵ Fa dəba ha, Gazlavay a vəlar cəved a cek ɳga ley mecew e ɳga fətey memed a cek maləmkaya ha, amba a səfnay, aa guzley, a kədəta ndəhay masa ma ragadamar ba vagay.

¹⁶ Asaya, cek ɳga ley a, a təktar dəy ɳgada ndəhay tabiya, kwa bəza hay, kwa ndəhay mahura hay, kwa masa-zleley hay, kwa masa-viya hay, asaya, kwa beke hay ta ndəhay masa beke ba hay, amba a təhtar cek fa daŋgay, da daa ba, fa har-zəmay ata.

¹⁷ Ndaw masa cek matəhkaya fa vəða daa ba na, a gwa a hədkey cek saba, asaya, a gwa a hədskedey cek saba may. Cek matəhkaya ha na, ara mezəley ɳga cek ɳga ley masa ɳgeeme, da daa ba, ara lamba mapakaya anda mezəley a.

¹⁸ Anda kede, yah, Jan, ya fa ləvey: «Maaya na, ndəhay a wulkam maaya maaya da ray mey a. Ndaw ta leŋgesl na, si a pey leŋgesl fa cek masa lamba ha ma wudey ɳga wuzdərwa. Lamba ha na, aa mapakaya anda mezəley ɳga ndaw, ara temere maakwaw ta kwakwar maakwaw a ray a maakwaw.»

14

*Mey da ray Yesu ma mbədətərwa ndəhay da wuzlah
ndəhay da bəla*

¹ Daa masa yah, *Jan, ya fa nəkey dey saya na, ya hətar Bəz-təbaŋ heyey malacakaya da ray aŋgwə mezəley *Siyān̄w. Ndəhay masa mezəley ɳga Bəz-təbaŋ ta mezəley ɳga Bay Gazlavay Papaha mawuzlalatakaya fa daŋgay ata na, ata tabiya malacatakaya ta Bəz-təbaŋ a, daa slam a. Ndəhay a tabiya, ata gabal temere ta kwakwar məfad a ray a məfad.

² Asaya, ya cəney dəy maa guzlwa ta gədaŋ da gazlavay da vad. Aa guzley dəy mahura, a mbey mey ta gədaŋ anda yam ma vavawa daa maa jərav mahura. Asaya, aa bəcəy ta gədaŋ anda var. Day a masa yah ma cənda ɳgene, a cəney anda ndəhay ma kədəm ganjaval ga daa slam a.

³ Ndəhay gabal temere ta kwakwar məfad a ray a məfad heyey malacatakaya fa mey ɳga cek hay məfad ta dey heyey, lenj fa mey ɳga *bay-ray hay heyey. Ata tabiya fa mey ɳga slam-menjey ɳga Bay Gazlavay. Ata fa zlam walay mawiya masa kwa ndaw mekele ma səra ɳga zla daa ba səlak, si ndəhay masa gabal temere ta kwakwar məfad a ray a məfad heyey, masa Yesu ma mbədərwa da wuzlah ndəhay da bəla.

⁴ Ata na, ara ndəhay masa ta har-dəlay ba, maja ta nam ta ɳgusay daa ba səlak. Kwa aa slam wura wura masa Bəz-təbaŋ ma daw na, ndəhay a, fa səpmar wurzay. Ara ata, ndəhay masa anja ma mbədərwa teesed da wuzlah ndəhay da bəla, amba a njam ɳgada Gazlavay ta ɳgada anja, anda cek ma key da ley teesed masa ndəhay ma vəldamara a Gazlavay ta ɳgada Bəz-təbaŋ a.

⁵ Kwa ndaw ta cəney membərzley pal da mey ata daa ba səlak, asaya, kwa mebərey fa ata daa ba.

Mey da ray maslaŋ hay ɳga Gazlavay maakar

⁶ Cay, yah, *Jan, ya hətey maslaŋ ɳga Gazlavay mekele fa pəkey dəreŋ da gazlavay da vad. *Mey-maaya-mawiya masa fara fara ma da njey ɳga sərmataw na, aa daha da har anja. A da wuzdatara ɳgada ndəhay da bəla cəpa, kwa ndəhay daa hwayak wura wura, daa səkway wura wura hay cəpa, lenj ɳgada ndəhay masa maa guzlam ta mey hay wura wura cəpa.

⁷ Ta', maslaŋ ɳga Gazlavay a, aa guzltar ta gədaŋ, a ləvtar: «Namar ray a Gazlavay, həlmamara, maja pas masa aa ma da katar sariya ɳgada ndəhay na, ta wuswa cay. Həslmar ray, ara anja ma ləmərwa slam da vad ta da hwayak, ara anja ma katərwa bəlay hay lenj wurak hay ɳga yam cəpa.»

⁸ Fa dəba ha, yah, Jan, ya hətar maslaŋ ɳga dey cew e fa səpar wurzay ɳga maslaŋ ɳgeeme heyey, a ləvey: «Berney mahura ɳga *Babilanw heyey ta pəlhey sem. Fara fara ta pəlhey sem pəlah! pəlah!, maja Babilanw aha ta ley vaw saw la, taa sərkadatə səkway hay tabiya sem ɳga mbəkdamara cəved ɳga Gazlavay amba a kam cek hay maaya ba mekele mekele anda anja. Ara anda aa ma vəltar wuzam ɳga sey mandaw mandaw ɳga nəsta.»

⁹ Fa dəba ha, yah, Jan, ya hətar maslaŋ ɳga dey maakar a fa səptar wurzay ɳga maslaŋ hay cew heyey. A wudey ta gədaŋ, a ləvey: «Kwa waawa ma nar ray ɳgada cek ɳga ley ma bawa daa bəlay kede, ta ɳgada cek maləmkaya anda

aŋga heyey, asaya, kwa waawa ma təba amba cek aha a təhar cek fa daŋgay, da daa ba, fa har na,

¹⁰ ŋgene, Gazlavay a sərda banay la. A cey mevel la a ray a. Maja ŋgene, a da sərey banay, anda ndaw ma sey cek meedəwek e marəhkaya pece pece daa vəley, kwa cek meededek e da hwad a daa ba səlak. Fara fara, Gazlavay a da sərda banay daa awaw, fa gədəfey njəm-njem. A da sərda banay kəne fa mey ŋga maslaŋ aŋga hay ta fa mey ŋga Bəz-təbaŋ aŋga.

¹¹ Kakas ŋga awaw a, faa ŋgəsey ŋga sərmataw. Ndəhay a, ta namar ray la ŋgada cek ŋga ley heyey, len ŋgada cek maləmkaya anda aŋga, asaya, ta təbmara la amba cek aha a wuzlalatar mezəley aŋga fa ata. Anda kede, fa da hətam meməskey-vaw daa ba səlak. A da səram banay taa vad, taa pas maja awaw a.»

¹² Yah, Jan, ya fa ləvey: «Akwar ndəhay ŋga Gazlavay ma namar ray ŋgada kwakwas aŋga, asaya, ma təbmara mey ŋga Yesu, banay masa akwar ma sərmara da bəla ŋgene na, si ka bəsmara gway.»

¹³ Fa dəba ha, ya cəney day maa guzlyə dəga da vad, a ləvey: «Wuzlala mey a kede: Ndəhay ma məcam daa sləra ŋga Bay Mahura na, maaya ŋga Gazlavay aa da ray ata dəga wure kede haa ŋga sərmataw.» Ta', *Mesəfnəy ŋga Gazlavay a mbədəara a day maa guzlyə heyey, a ləvey: «Ahaw, wure kede, sləra ata ta ndəvey cay, a da məskam vaw maja banay masa ata ma bəsmara da bəla heyey ta sləra maaya masa ata ma kamara na, fa wuzdərwa ata ndəhay ma kam cek maaya.»

Mey da ray mendəvey ŋga bəla

¹⁴ Fa dəba ha, yah, *Jan, ya da nəkey dey na, a ray mekwtenē mabara. Ndaw anda Bəz ŋga Ndaw manjakaya da ray mekwtenē he. Ndaw aha, jikwew ŋga bay-gula da ray. Jikwew a makakaya ta bərey magaza. Asaya, ndaw aha aa ta bəbey da har, mey a makədkaya maaya maaya.

¹⁵ Menjey nekədəy, maslaŋ mekele a bawa daa *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay da vad, aa guzlar ta gədaŋ ŋgada ndaw da ray mekwtenē he, a ləvar: «La bəbey akah amba ka ŋgəma daw, maja pas a ta wuswa cay. Cek hay da bəla ta nəham cay.»

¹⁶ Da ray ɳgene, ndaw manjakaya da ray mekwteñe kaa heyey len! a la ɓebey an̄ga, ɳgam! ɳgam! a ɳgəma daw * da bəla.

¹⁷ Cay, ya hətey maslañ mekele ma bawa daa Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay da vad heyey saya. An̄ga ta ɓebey da har, mey a makədkaya maaya maaya may.

¹⁸ Fa dəba ɳga maslañ a kefē, maslañ ɳga Gazlavay mekele a sawa da cakay slam-mefəkey cek ɳgada Gazlavay. Ara maslañ ma wey da ray awaw. Aa guzlar ta gədañ ɳgada maslañ masa ɓebey da har heyey, a ləvar: «La ɓebey akah, daw ta slatərwa babəza ɳga wudez ma vevey ta vevey da bəla, babəza masa yam a ma kam wuzam † ta an̄ga, daw ta slatərwa da bəla cəpa, maja ta nəham cay.»

¹⁹ Anda kefē, maslañ kaa heyey len! a la ɓebey an̄ga ta', a daw a slatərwa babəza ɳga wudez hay heyey ‡, kway! a kwiyda aa slam masa ndəhay ma mbərzlamara ɳga dəcey yam a. A wudey ɳga ləvey na, Gazlavay fa cey mevel ga a ray ndəhay siya da bəla.

²⁰ Slam masa aa ma mbərzlamara babəza ɳga wudez e na, aa da dəba berney a §. Masa fa mbərzlamara ɳga dəcey yam a, ama ma da bawa na, ara mambaz. A vevey, a ley wayam anda yam haa a daw dəreñ a key kəlemeeter temere maakar. Da pəles a ndəkwey a hwad' a na, mambaz a, a kərza kasl aa mey.

15

Mey da ray maslañ hay maasala ɳga Gazlavay ma da sərdamata banay ta ndəhay

¹ Fa dəba ha, yah, *Jan, ya hətey cek maaya mekele ma rəzley ndaw a wuzwa vaw da gazlavay da vad. Ara maslañ hay ɳga Gazlavay maasala ma da sərdamata banay mekele mekele ta ndəhay haa dey maasala. Banay hay a ɳgene, ara mecey-mevel ɳga Gazlavay madagway-dakw a ray ndəhay da bəla.

² Cay, ta', ya hətey cek mekele saya anda dəhwa ma wedey pəlŋged pəlŋged anda baŋgəra, ta awaw da hwad' a, dey a hətey gurgwar a wurza. Ndəhay malacatakaya da mey dəhwa ha, ata ta ganjaval masa Gazlavay ma vəldatara da

* **14:16 14.16** a ɳgəma daw: «Mengəmey daw» fede (14.15-16) a wudey ɳga ləveymekusey ndəhay maaya fa mey ɳga Gazlavay ɳga hətey heter mendəvey ba. Daa 14.17-20a wudey ɳga ləvey sariya ɳgada ndəhay siya. † **14:18 14.18** wuzam: A tam wuzam kefē ta yam ɳga babəza ɳga wudez mezəley «raisin» ta mey Nasara. ‡ **14:19 14.19** Babəza ɳga wudez hay kefē mapatakaya anda ndəhay ta mebərey masa Gazlavay ma da katar sariya. **14:19 14.19** 19.15; Iz 63.1-6 § **14:20 14.20** berney a: Ndəhay a wulkam, berney a na, ara Jeruzelem.

har. Ara ndəhay ma fənmara cek ɳga ley ta gədaŋ, ma namar ray ɳgada cek maləmkaya anda aŋga heyey ba, ma təbmara amba a hətam lamba aŋga heyey fa daŋgay ata ba səlak.

³ Fa zlam walay masa *Mawiz, ndaw ma ka sləra ɳga Gazlavay ma zla zleezle. Ngene he, ara walay ɳga *Bəz-təbaŋ ɳga Gazlavay may *. Ndəhay a, a zlam walay, a ləvam:

Bay Gazlavay, kah Gazlavay ta gədaŋ
ma fənta cek hay tabiya.

Sləra akah masa kah ma ka kede na,

aa kwakwad ba, aa maaya ara mey ba.

Kah na, Bay ma wey da ray hwayak hay cəpa.

Cek hay masa kah ma kata na, ka kata ta cəved e,
membərzley da hwad a daa ba səlak.

⁴ Bay Gazlavay, ndaw ma zlurey ta kah ba na, wa?

Ndaw ma ləvey a həslka ray ba na, ndaw a dama?

Kah na, kah Gazlavay pal.

Ndəhay daa hwayak hay cəpa a samawa la fa mey akah
ɳga həslmaka ray ta meregedey,

maja ata ma hətmar sləra akah makakaya ta cəved e.

⁵ Menjey nekədsey, yah, Jan, ya hətar *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay da vad mawurkaya. Slam-mekərcey ta ambal aa da hwad a. *Akwatay ɳga *mejəwey-mey ɳga Gazlavay ta ndəhay aŋga hay aa daa slam-mekərcey a.

⁶ Cay, ya hətatar maslaŋ hay maasala ma da sərdamata banay ta ndəhay haa dey maasala heyey, fa bamawa daa way a. Ata ta zana fa vaw mabara, ma ley dey. Asaya, zəwet hay ɳga bərey magaza ma wedey pəlŋged pəlŋged majəwtakaya fa dadak ata hay †.

⁷ Cek hay məfad ta dey heyey, pal da wuzlah ata ta', a vəltar taasa hay ɳga bərey magaza pal pal a maslaŋ hay a maasala heyey. Taasa hay a marəhdatalakaya ta mecey-mevel ɳga Gazlavay, Gazlavay ndaw masa ta dey ɳga sərmataw.

⁸ Daa ɳgene, kakas fa bawa, fa bawa haa a rəhda way a heyey. Kakas a, a bawa daa mewedey ɳga Gazlavay ta

15:2 15.2 4.6; 5.8; 13.15, 18; 14.2 *** 15:3 15.3** Walay kede ara walay ɳga bay-gula. Anda Mawiz ta ndəhay Israyel hay ma zlamara walay da mey Bəlay Magaza maja Gazlavay ma ləhdata dasi har ɳga sewje hay ɳga Ejip heyey na, ndəhay malacatakaya da mey dəhwa kede fa zlam walay maja Bəz-təbaŋ ma ləhdata may. **15:3 15.3** 16.5-6; 19.2; 22.12; Mew 32.4; Ps 145.17; **walay**: Mab 15.1; Ps 111.2; 139.14 **15:3 15.3-4** 4.11 **15:4 15.4** 14.7; Ps 86.9; 98.2-3; Iz 2.2-3; Jer 10.6-7 **15:5 15.5** 11.19; Mab 40.34; SNM 7.44 **† 15:6 15.6** zəwet hay ɳga bərey magaza...fa dadak ata hay: A wufey ɳga ləvey ata ta gədaŋ ɳga Gazlavay ɳga key sləra. **15:6 15.6** 1.13; Dan 10.5 **15:7 15.7** 4.6; 14.10; 16.1

daa gədañ anga. Ndaw a gwa ḥga mbəzey aa way a ba səlak, si banay hay maasala masa maslañ hay maasala ma handamərwa heyey ma ndəvam la cəpa ḫagay.

16

Mey da ray banay hay ḥga madagway-dakw

¹ Fa dəba ḥga cek hay ma kam kede, yah, *Jan, ya cəney dəy maa guzlwa ta gədañ daa *Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay da vad heyey. Day a, aa guzlwa ḥgada maslañ hay ḥga Gazlavay maasala heyey, a ləvtar: «Diyam ta mbədədamara mecey-mevele ḥga Gazlavay daa taasa hay maasala kede cəpa a bəla.»

² Anda kede, maslañ masa ḥgeeme ta', a daw a mbədəda masa daa taasa anja a ray bəla. Daa ḥgene, mbəlek hay ma cey kalah a bamawa njaba-njaba fa ndəhay masa lamba ḥga cek ḥga ley matəhtakaya fa vaw ata, masa ma namar ray ḥgada cek maləmkaya anda cek ḥga ley a heyey.

³ Fa dəba ha, maslañ masa ḥga dey cew e ta', a mbədəda masa daa taasa anja may aa bəlay. Daa ḥgene, yam daa bəlay a, a tərey anda mambaz ḥga ndaw maməckaya ma bawa. Anda kede, cek hay daa yam a cəpa ta məcam sem.

⁴ Ta', maslañ masa ḥga dey maakar a, a mbədəda masa daa taasa anja may aa wayam hay ta aa wurak ḥga yam hay. Anda kede, yam daa wayam hay a ta daa wurak hay a ta tərey sem anda mambaz may.

⁵ Cay, yah, Jan, ya cənda dəy ḥga maslañ ḥga Gazlavay ma wey da ray yam fa həslar ray ḥgada Gazlavay, a ləvey: «Kah na, Bay Gazlavay pal taava akah. Kah daha dəga zleelze haa wure kede. Ka ta ka sariya kede la ta cəved e.

⁶ Ndəhay ma kədmata ma təla mey akah hay vagay, ta ndəhay ma kədmata ndəhay akah hay siya na, ka ta vəltar mambaz la ḥga sey. Ḥgene he, ara cek təde fa sləra ata.»

⁷ Cay, ya cəney dəy mekele maa guzlwa ta gədañ da cakay slam-meewurey cek ḥgada Gazlavay, a ləvey: «Ahaw, Bay Gazlavay, ndaw masa ta gədañ ma fənta cek hay cəpa. Ka fa katar sariya a ndəhay ta cəved e, membərzley da hwad a daa bə səlak.»

⁸ Menjey nekədsey, maslañ ḥga dey məfad a, ta', a mbədəda masa daa taasa anja may a ray pas. Anda kede, pas a hətey cəved ḥga cey ḥgulca-ca haa a ndəlta ndəhay.

⁹ Daa masa pas a fa ndəlta ndəhay a ḥgene, ta', a cədmara Gazlavay, maja ara anja ma slərdərwa banay a kede. Ama

ta mbəcdamara menjey ata da bəla daa ba, a namar ray a Gazlavay ba cənqga.

¹⁰ Fa dəba ha, maslaŋ ɳga dey zlam a, ta', a mbəcdə masa daa taasa aŋga may a ray slam-menjey ɳga cek ɳga ley heyey. Daa ɳgene, ləvanj a key daa slam masa cek ɳga ley a ma wa cəpa. Ndəhay cəpa daa slam aha aa pədəm sler maja fa səram banay.

¹¹ Ama ta banay ɳgene cəpa na, kwa ndəhay a ta mbəcdamara menjey ata daa ba, ata fa kam cek maaya ba hay cənqga. A cədmara Gazlavay da vad maja banay ata ta mbəlek hay mekele mekele ma catar.

¹² Cay, maslaŋ ɳga dey maakwaw a, ta', a mbəcdə masa daa taasa aŋga aa wayam mahura ɳga Efərat. Yam daa wayam a, taa səkey sem mbasl! amba bay hay ma da samawa ta daa dana a hətam cəved ɳga zləŋgəy a dey laŋgar.

¹³ Fa dəba ha, ta', yah, Janj, ya hətey mesəfnəy hay maaya ba maakar. Ata a səram ba ta kakəraŋ hay. Mesəfnəy a pal a bawa da mey gədem heyey. Laŋgar a bawa da mey cek ɳga ley heyey. Laŋgar may, a bawa da mey *ndaw ma təla mey ta membərzley.

¹⁴ Mesəfnəy hay a ɳgene a samawa ta fa bay-malula. Fa kam maazla hay mandaw mandaw ɳga rəzley ndəhay. Fa diyam a way bay hay da bəla cəpa ɳga kusmatərwa amba a kam vəram ta Gazlavay ta pas masa Gazlavay, ndaw ma fənta cek hay cəpa, ma da wuzdərwa gədaŋ aŋga.

¹⁵ Da ray ɳgene, Bay Mahura a ləvey: «Wam vaw maaya maaya, maja ya da sawa na, dərfafay anda ndaw-mayal. Maaya ɳga Gazlavay aa da ray ndaw ma jəda vaw aŋga, a ney ba, ma wada vaw ta zana aŋga, amba dər masa yah ma da sawa na, ndaw a, a gwa ɳga pəkey ta vaw ba' kəne ba, asaya, hwaray fa da kar maja ndəhay a da hətmar vaw ba' kəne na, daa ba.»

¹⁶ Ta', mesəfnəy hay maaya ba maakar ma diyam a way bay hay heyey, a kusmata bay hay a aa slam daha mezəley ta mey *Hebəre «Harmagwadanjw».

¹⁷ Fa dəba ha, maslaŋ masa ɳga dey maasala ha, ta', a mbəcdə masa daa taasa aŋga aa memed. Day a cənwa ɳga gədaŋ daa slam-menjey ɳga Bay Gazlavay daa Way-mekey-kwakwas aŋga, a ləvey: «Banay hay a, ta kam cay.»

16:9 16.9 9.20-21; 16.11, 21 **16:10 16.10** 13.1-2; **ləvanj:** Mab 10.21-22; Iz 8.22

16:12 16.12 Iz 11.15; 44.27; 46.11 **16:13 16.13-14** 12.3; 13.1-2; Mab 8.2; Ps 78.45

16:14 16.14 11.17; 13.13-14; 19.20; Mt 24.24; 2Tes 2.9; **vəram:** 19.11-21

16:15 16.15 3.3, 18 **16:17 16.17-21** 16.1; Iz 66.6

¹⁸ Da ray ḥogene, var a zemey wəd-wed, wəd-wed, aa bəcay ta gədaŋ təzlaw! təzlaw! Hwiyak a wusey ga anda aŋwa ma bəzley. Dəga Gazlavay ma zlar ḥja ləmtərwa ndəhay a bəla na, hwiyak ta wusey anda ḥogene daa ba səlak.

¹⁹ Ta', hwiyak a bəzley, berney mahura * heyey a wunkey slam maakar. Berney hay cəpa da bəla a pəlham pəlah! pəlah! may. Gazlavay a sərfadərwa berney mahura ḥja Babilanw, ta', a cej mevel a ray a, a sərda banay ga, anda ndaw ma sa cek meedəwek e marəhkaya pece pece daa vəley.

²⁰ Daa ḥogene, hwayak hay da wuzlah bəlay cəpa, yam aa zəddata. Asaya, aŋwa hay a yayiham.

²¹ Lanja ga a kwiywa da vad a ray ndəhay. Lanja ha pal na, mahura anda hutkwam. Maja ḥogene, ndəhay a cədmara Gazlavay maja lanja ha fa sərdamata banay ga kalah.

17

Mey da ray ḥgwas-barlaw

¹ Fa dəba ha, maslaŋ pal dasi maslaŋ hay ḥja Gazlavay maasala masa ta taasa hay da har heyey, ta', a sawa, aa guzlyā ḥgada yah, *Jan, a ləvey: «Sawa fede amba ya wuzdakawa banay masa ḥgwas-barlaw daha ma da səra. Ngwas * a na, mapakaya anda berney mahura masa gweegwe ta wayam hay mahura mahura.

² Bay hay cəpa da bəla ta lam vaw la ta aŋga. Asaya, ndəhay ma sam wuzam aŋga la haa a wam. Anda meləvey, ndəhay a ta lam vaw † la ta aŋga may.»

³ Ta', *Mesəfnəy ḥja Gazlavay a sawa a ray adfaw. Fa dəba ha, maslaŋ kaa heyey a handaya a ley. Daa masa yah da ley a na, ya hətey ḥgwas manjakaya da ray cek ḥja ley. Cek ḥja ley a na, aa magaza anda mambaz, ta ray hay maasala, dəram hay kuraw cegwegw e da ray hay a. Vaw aŋga cəpa mawuzlalakaya ta mezəley hay ma cədəy Gazlavay.

16:18 16.18 4.5; 6.12-13 * **16:19 16.19** Berney mahura: A wudsey ḥja ləvey na, berney ḥja Babilanw daa mewulkey ḥja ndəhay mekele. Nəka 14.8.Siya hay na, a wulkam, a ləvam na, ara berney ḥja Jeruzelem. **16:19 16.19** 14.10; 18.2

16:21 16.21 11.19; 16.9 * **17:1 17.1** Ngwas: Fede na, ḥgwas aha mapakaya anda berney ḥja Babilanw. Ara berney gweegwe ta wayam hay cew mahura.

17:1 17.1 Jer 51.13 † **17:2 17.2** Meley-vaw saw da palah fede kaa na, a wudsey ḥja ləvey meney ray ḥgada cek mekele aa slam a ḥja Gazlavay. **17:2 17.2** 14.8; 17.18; 18.3; Jer 51.7; Nah 3.4 **17:3 17.3** Mesəfnəy ḥja Gazlavay: 1.10; 21.10; Ez 8.3; 40.2; **cek ḥja ley:** 13.1-2

⁴ Ngwas aha na, aa ta zana fa vaw. Zana ha magaza ləmter e ta magaza anda mambaz. Asaya, aŋga ta cek hay ŋga bərey magaza mekele mekele ta aŋwa hay ma wafam pəlŋged pəlŋged ma hədkam ba leŋ bersle hay fa vaw. Asaya, taasa ŋga bərey magaza makərzakaya da har. Taasa ha na, marəhdakaya ta cek hay maaya ba ma zləba ndaw daa meley-vaw aŋga saw da palah heyey.

⁵ Fa daŋgay aŋga mezəley ŋga cek masa ndəhay ma sərmara ba mawuzlalakaya daha. Mezəley a, a wudey ŋga ləvey:

«Kede he, berney mahura ŋga Babilanjw, ara mamaŋ ŋga ŋgwas-barlaw hay ta mamaŋ ŋga cek hay maaya ba da bəla cəpa.»

⁶ Ya hətar ŋgwas aha fa wey ta mambaz ŋga ndəhay ŋga Gazlavay, ndəhay ma kam sede da ray Yesu.

Daa masa yah ma hətar na, ya rəzley ga da ray a.

⁷ Da ray ŋgene, maslan ŋga Gazlavay heyey aa cəfdaya, a ləvey: «Ka rəzley na, maja me? Jəkfaya sləmay amba ya wuzdakawa mey mabadakaya da ray ŋgwas kede ta da ray cek ŋga ley masa ta ray maasala leŋ dəram hay kuraw, masa ŋgwas a, aa da ray a ŋgene.

⁸ Yaw, cek ŋga ley masa kah ma hətar kede na, aŋga na, aa ta dey, ama wure kede, ta məcey sem. Menjey nekəfey fede na, a sləkcfawa la daa vəged̄ meseleleŋ e. Fa dəba ha, Gazlavay a daa zəd̄da. Ndəhay da bəla masa mezəley ata mawuzlalatakaya dəga bəla ta ləmey daa ba aran daa derewel ŋga ndəhay ma da hətam heter mendəvey ba, daa ba na, a hətmar cek ŋga ley a ŋgene na, a rəzlam la da ray a. A da rəzlam maja zleezle cek aha aŋga ta dey, wure kede aa ta məcey sem, ama a lacawa la daa vəged̄ e cəŋga.»

⁹ Maslan a, a ləvya saya: «Si ndaw a pey leŋgesl ŋga səra mey da ray cek hay a kede maaya maaya. Ray hay maasala ŋga cek ŋga ley a ŋgene na, a wuzwa aŋwa maasala masa ŋgwas a ma njey a ray a †. Ray hay a ŋgene may a wuzwa bay hay maasala.

¹⁰ Dasi bay hay maasala ha ŋgene na, zlam ata daa bay daa saba, pal na, aa daa bay, lanjar ta sawa ŋga zəma bay aŋga daa ba aran. Ama pas masa aŋga ma sawa cay na, fa da njey daa bay a ga daa ba.

¹¹ Nga cek ŋga ley masa zleezle aa ta dey, ama wure kede, aŋga daa saba heyey na, a da key bay ŋga dey daaŋgafad̄

17:4 17.4 18.3, 16; Jer 51.7; Ez 28.13 **17:5 17.5** Jer 2.20; Aw 1.2 **17:6 17.6**
16.6 **17:7 17.7-8** 13.1-2 **17:8 17.8** 13.3; **17:9 17.9** Fede na,
ŋgwas aha mapakaya anda berney ŋga Rawm. Berney a na, aa maləmkaya da
ray aŋwa hay maasala. **17:9 17.9** 13.18

a. Anja na, aa da wuzlah bay hay maasala heyey may, Gazlavay a daa zədəda.

¹² «Dəram hay kuraw ɳga cek ɳga ley masa kah ma hətatar ɳgene, a wuzwa bay hay kuraw ma da samawa. Ata na, fa zəmamara bay ata daa ba aran. Ata ta cek ɳga ley heyey a hətam gədaŋ la ɳga wey da ray ndəhay, ama ɳga menjey nekədsey gway.

¹³ Bay hay a, a cəmam dəy la pal, amba a kamar sləra a cek ɳga ley a ɳgene ta gədaŋ ata cəpa.

¹⁴ A kam vəram la ta Bəz-təbaŋ heyey. Ama Bəz-təbaŋ a, a fənta la ta gədaŋ, maja anja na, ara Bay Mahura da ray mahura hay, anja Bay da ray bay hay cəpa. Asaya, ndəhay masa aa ma zəlta, aa ma walata, ndəhay masa ma təbmara mey anja ta mevel pal na, a cəmam la ta Bəz-təbaŋ a, a kam bay-gula la da ray bay hay a ta cek ɳga ley a heyey.»

¹⁵ Ta', maslaŋ ɳga Gazlavay kaa heyey aa guzlyə saya, a ləvey: «Yam masa kah ma hətar ɳgwas-barlaw manjakaya gweegwe ta anja ɳgene na, a wuzwa ndəhay ga, səkway ɳga ndəhay wura wura masa maa guzlam ta mey wura wura, asaya, hwayak wura wura.

¹⁶ Ama, dəram hay kuraw masa kah ma hətatar ta cek ɳga ley a ray anja na, a da rəsmara ɳgwas-barlaw kədə. A təbmara cek anja hay tabiya la, a cəkwmata zana anja hay fa vaw la cəpa ta gədaŋ, amba a njey vaw ba' kəne. Fa dəba ha, a kədmara vagay la, a zəmamara aslaw ɳga vaw anja la. Siya ɳga aslaw a, ma da gərey na, a da ndəlmara daa awaw.

¹⁷ Ara Gazlavay ma da ka amba bay hay kuraw a, a cəmam dəy pal ɳga key sləra ɳgada cek ɳga ley heyey. Bay hay a, a pamara gədaŋ ata asi har ɳga cek ɳga ley a, amba a wam da ray ndəhay tabiya haa kasl mey masa Gazlavay maa guzlda zleezle heyey a key fara fara.

¹⁸ Anda kədə, ɳgwas masa kah ma hətar heyey na, ara berney mahura masa ma wey da ray bay hay cəpa da bəla.»

18

Mey da ray berney ɳga Babiləŋw ma da pəlhey

¹ Fa dəba ɳga cek hay a ɳgene, yah, *Jan, ya hətey maslaŋ mekele fa pawa salay da vad. Anja ta gədaŋ ga. Mewedey anja ta wada bəla la cəpa.

² Maslaŋ a, a wudey ta gədaŋ, a ləvey: «*Babiləŋw, berney mahura heyey, ta pəlhey sem. Ta pəlhey sem pəlah!

pəlah! fara fara. Berney a, ta tərey sem ŋga way ŋga mesəfnay maaya ba wura wura cəpa. Asaya, ciyanj hay maaya ba hay masa ndəhay ma zəmamara ba səlak, ata cəpa daa slam aha.

³ Babilanjw ta pəlhey sem majah ta ley vaw saw sem, taa sərkadata ndəhay daa hwayak hay tabiya sem ŋga mbəkdamara cəved ŋga Gazlavay amba a kam cek hay maaya ba mekele mekele anda anja. Ara anda aa ma vəltar wuzam ŋga sey mandaw mandaw ŋga nəsta. Asaya, bay hay cəpa da bəla ta lam vaw saw la ta anja. Ndəhay ma ka filaw hay cəpa da bəla, ta hətam dala la ga, majah cek hay maaya ma mbafar kalah masa ata ma hədkadamara.»

⁴ Ta', ya cəney cəy faa guzlwa ta gədaŋ da vad, a ləvey: «Akwar ndəhay adfaw hay, bamawa da wuzlah ndəhay daa berney a ŋgene, amba ka kam mebərey anda ata ba. Bamawa amba ka səram banay anda ata ba.

⁵ Fara fara, bamawa daa berney a, majah mebərey ata ga kalah, mambakaya kasl a gazlavay a vad. Yaw, Gazlavay fa sərfada sləra ata maaya ba masa ata ma kamara cəŋga.

⁶ Sərdamata banay ta ndəhay daa berney a anda ata ma sərdamata banay ta ndəhay siya hay. Cek masa ata ma kamara a ndəhay siya ha na, ka da kamatara ma fəna ŋgene. Da ta vəlmatar cek meedəwek e vəley pal ŋga sey la na, ka da vəlmatar ŋgada ata vəley cew.

⁷ Sərdamata banay ga ta ndəhay daa berney a amba a cam mevel, anda ata ma pamara vaw ata zleel ŋga ŋgwas ta gədaŋ ga, anda ata ma njam ga daa wiya. Asaya, anda ata ma ləvam: “Yah manjakaya fedə daa bay. Yah ŋgwas-vagay ba, kwa ndaw adfaw fa da məcəy amba ya təway na, daa ba.”

⁸ «Da ray ŋgene, banay a da sawa a ray ndəhay daa Babilanjw a cəpa dey pal. Anda kede, macay mepesley ndəhay, meməcəy lej may a sawa la a ray ndəhay a ta pas pal. Asaya, awaw a daa wura berney a kəlmedek! majah Bay Gazlavay na, anja ndaw ta gədaŋ, ara anja pal ma da katar sariya a ndəhay a.»

⁹ Bay hay cəpa da bəla ma lam vaw saw da palah * daa berney a heyey, ta ma njam daa wiya a heyey, a da hətmar kakas ŋga awaw ma daa wura berney aha na, a təwam la, aa huram la.

18:2 18.2 14.8; 16.19; Iz 13.20-22; 21.9; 34.11, 14; Jer 50.39-40; 51.8 **18:3 18.3**
17.2; 18.11-19; Iz 23.8; Ez 27.22-23, 33 **18:4 18.4** Iz 48.20; Jer 51.45; 2Kwr 6.17
18:5 18.5 MC 18.20 **18:6 18.6** Ps 137.8; Jer 50.29 **18:7 18.7-8** Iz 47.8-9
* **18:8 18.8** 17.16 **18:9 18.9** Meley-vaw saw da palah fedə kaa na, a wudsey ŋga ləvey meney ray ŋgada cek mekele aa slam a ŋga Gazlavay. **18:9 18.9-10**
Ez 26.16-17; 27.30-35

¹⁰ Bay hay a, a da lacam dörenj ta berney a, maja banay da hwad a ta zluradata sem. A ləvam: «Waay! Waay! Babilanw, kah berney mahura masa ta gədaŋ heyey, ka ta pəlhey sem pəlah! pəlah! ler pal gway. Sariya akah ta njey ga daa ba.»

¹¹ Asaya, ndəhay cəpa da bəla ma kam filaw, a təwam la, aa huram la, maja berney a ma pəlhey sem. Kwa ndaw pal fa da hədkey cek ata hay ɳga filaw daa saba.

¹² Cek ɳga hədskedey hay a na, ara bərey hay ma hədkam ba, aŋgwa hay ma wadəm pəlŋged pəlŋged ma hədkam ba ta bersle hay, zana mabara ma ley dey, zana masa magaza ləmter e ta magaza anda mambaz ma hədkey ba, lej zana səwal ma wedey wurek! wurek! Cek hay mekele ɳga filaw a na, ara anda hwadam mezey maaya, cek hay maacadakaya ɳga sler ɳga begəney, hwadam ma hədkey ba lej cek hay mekele mekele ɳga bərey ta ɳga aŋgwa meekuled e.

¹³ Asaya, ndəhay ɳga filaw a fa hədkadam cek hay mezey maaya anda bərdey, mal ma tekwedey fa vaw, slalak mezəley «*mir» lej matəway ɳga wudez mezey maaya. Cek hay mekele na, ara wuzam, mal metey lar, hapa lej daw. Fa hədkadam saya sla hay, təbaŋ hay, pəles hay lej seret hay. Kwa beke hay, kwa ndəhay ma kərzawa daa vəram na, ndəhay a ɳgene fa hədkadamata may. Cek hay cəpa kaa na, kwa ndaw pal ɳga hədkata da Babilanw a daa saba səlak.

¹⁴ Da ray ɳgene, ma ka filaw hay a, a təwam la, a daa guzlmər aa berney a, a ləvmar: «Cek hay masa ma mbafamaka kalah heyey na, taa wuram sem cəpa. Zleley akah hay ta wiya masa kah ma ka heyey na, daa saba. Anda kede, kwa ka fa da hətatar daa saba may.»

¹⁵ Ma ka filaw hay masa ma kam zleley ga daa berney a heyey, a da lacam dörenj ta berney a, maja banay da hwad a ta zluradata sem. A təwam la ta gədaŋ, aa huram la,

¹⁶ a da ləvam: «Waay! Waay! Babilanw, berney mahura heyey, ta pəlhey sem pəlah! pəlah! Anja anda ɳgwas ta zana mabara fa vaw ma ley dey, asaya, ta zana masa magaza ləmter e ta magaza anda mambaz ma hədkey ba. Asaya, aa ta daŋgwa ɳga bərey magaza lej ta bersle ma hədkey ba.

¹⁷ Zleley hay a ga kede a nəsam tabiya dey pal gway, kwa ta njey ga daa ba.»

Ndəhay ma hwadamara kwambiwal hay ta bay-ray ata, lej ndəhay ma ka filaw ta kwambiwal hay a, asaya, ndəhay

tabiya masa ma diyam a məlak ta kwambiwal hay a na, a lacam la dərenj ta Babilanw heyey,

¹⁸ a wudam la majā ata ma hətmar kakas ḥga awaw a maa wura berney a, a ləvam: «Berney mahura ma fəna kede daha saya daw?»

¹⁹ Ndəhay a, a da pətkwalam da hwayak ta matəway, a daa huram, a da wudam ta gədaŋ, a ləvam: «Waay! Waay! Babilanw, berney mahura heyey na, ta pəlhey sem. Ara berney masa ndəhay ta kwambiwal hay ma hətam zleley ga da hwad a. Berney a na, a pəlhey pəlah! pəlah!, a nəsey ler pal gway, kwa ta njey ga daa ba.»

²⁰ Yaw, maslaŋ ḥga Gazlavay heyey a ləvey: «Akwar ndəhay da gazlavay da vad, sasəmam majā Babilanw a ma pəlhey kede. Akwar ndəhay ḥga Gazlavay ta ndəhay meslərey lej ndəhay ma təla mey anġa hay, sasəmam may, majā Gazlavay ta kar sariya sem a berney a kede, fa cek maaya ba masa anġa ma kakwara.»

²¹ Fa dəba ha, maslaŋ ḥga Gazlavay masa ta gədaŋ daha ta', a daw, a lawa anġwa mahura masa dadakw anda lavar. Təzlem! a kəzla aa bəlay kufsap! aa zədəy. A ləvey: «Babilanw, berney mahura, a da pəlhey anda kede may. Kwa ndaw fa da hətar fa dey daa saba.

²² Da Babilanw a, ndəhay fa da cənam day ḥga ndəhay ma kəfəm ganjaval, ma zlam walay, lej ma fam sləlam ta taalam hay na, daa saba. Asaya, ndaw fa da hətey ndaw ma diya cek hay membey kwa pal daa saba. Kwa ndaw fa da cəney day ḥga cek mekərey daw daa berney a daa saba may.

²³ Da Babilanw a, petərla hay fa da wadəm daa saba. Kwa ndaw fa da cəney meesəmey ḥga meley kwakwa daa berney a daa saba. A key daa saba na, majā me? Ara majā, zleezle ndəhay ma ka filaw da Babilanw a, a zlapam ta zleley ata hay ma fənmata siya hay da bəla, asaya, ta təknata ndəhay tabiya da bəla la ta mekey maazlə hay maaya ba.»

²⁴ Gazlavay a kar sariya a Babilanw anda kede majā aa ma hətar mambaz ḥga ndəhay ma təla mey anġa da hwad a. Asaya, majā aa ma hətar mambaz ḥga ndəhay anġa hay siya da hwad a. Asaya, ndəhay makədətakaya vagay daa wura daa wura da bəla na, Gazlavay ta hətar mambaz ata la daa berney a may.

19

¹ Fa dəba ha, yah, Jan, ya cəney day hay masa maa guzlmawa ta gədañ da vad anda ndəhay ga maa guzlam daa slam a, a ləvam: «*Aleluya! Həlmamara Bay Gazlavay! Ara Gazlavay aləkwa ma ləhdata ndəhay daa banay. Ara anja ndaw masa ndəhay ma həslmar ray, ara anja ndaw ma wey da ray cek hay tabiya.

² Anja fa katar sariya a ndəhay ta cəved e, membərzley da hwad a daa ba səlak. Da ray ŋgene, ta kar sariya cay ŋgada ŋgwas-barlaw masa ma nəsa bəla, ma batata ndəhay ŋga lam vaw saw da palah * heyey. Gazlavay ta sərda banay la ta ŋgwas aha maja aa ma kədta ma ka sləra anja hay vagay.»

³ Day hay masa yah ma cəndatərwa ŋgene fa həlmamara Gazlavay, a ləvam: «Aleluya! Həlmamara Bay Gazlavay, maja kakas masa faa ŋgəsey daa berney a ŋgene, a da njey ŋga sərmataw, kwa fa da ndəvey daa ba səlak.»

⁴ Daa ŋgene, *bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad heyey lej cek hay məfad ta dey heyey a ragadam fa mey ŋga Gazlavay daa slam anja menjey, a həlmamara, a ləvam: «*Amen. Aleluya! Həlmamara Bay Gazlavay!»

Mey da ray mekey məlak ŋga kwakwa ŋga Bəz-təbañ

⁵ Fa dəba ha, day mekele aa guzlwa ta daa slam-menjey ŋga Bay Gazlavay, a ləvey: «Həlmamara Gazlavay aləkwa, akwar ndəhay ma ka sləra anja hay tabiya, akwar ndəhay masa ma namar ray, kwa bəza hay, kwa ndəhay mahura hay.»

⁶ Ta', ya cəney day hay mekele saya faa guzlmawa ta gədañ anda ndəhay ga maa guzlam daa slam a. Asaya, ɔday hay a, a mbam mey ta gədañ anda yam ma vavawa daa maajərav mahura. A cənmawa anda var maa bəcəy may. Ya cənda ɔday hay a na, fa ləvam: «*Aleluya! Həlmamara Gazlavay, maja Bay Gazlavay aləkwa, ndaw masa ta gədañ ma fənta cek hay tabiya, fa wey da ray cek hay tabiya fara fara.

⁷ Wure kede, njakwa daa meeməlkey, sasəmkwa, həlmakwa Gazlavay, maja gwagway ŋga Bəz-təbañ † ma

19:1 19.1 4.11 * **19:2 19.2** Meley-vaw saw da palah fede kaa na, a wudey ŋga ləvey meney ray ŋgada cek mekele aa slam ŋga Gazlavay. **19:2 19.2** 15.3; 16.6; 22.12; Mew 32.43; Ps 79.10 **19:3 19.3** kakas: 14.11; Iz 34.10 **19:4 19.4** 4.4, 6; 5.7; Ps 106.48 **19:5 19.5** 11.18; Ps 22.25; 115.13; 134.1; 135.1 **19:6 19.6** 11.17; 14.2; Ps 47.6-10; 96.7-10; Zak 14.9 † **19:7 19.7** Bəz-təbañ: Fede Bəz-təbañ ara Yesu Kəriste. Kwakwa anja na, ara ndəhay cəpa ma təbmara mey anja. Gwagway may, ara pas masa ndəhay ma da cəmam ray ta Yesu da vad ŋga sərmataw, anda kwakwa ta zel e ma da njam cewete haa mendəvey ŋga dər ata.

ley kwakwa ta wuswa cay. Kwakwa ha ta dīya vaw cay,

⁸ majā ta vēlmar zana ma wedey ma ley dey mabara manjar dēlay cay.» (Zana ha ḥjene a wuzwa slēra maaya masa ndēhay ḥja Gazlavay ma kamara.)

⁹ Cay, maslañ heyey a lēvya saya: «Wuzlala Mey masa yah ma da kadakawa kede aa derewel: Maaya ḥja Gazlavay a sawa la a ray ndēhay cōpa mazəltakaya a gwagway ḥja kwakwa ḥja Bēz-tēbañ a.» Maslañ a, a lēvya saya: «Mey masa yah ma kadakawa kede na, ara Mey fara fara, majā mey a ara mey ḥja Gazlavay.»

¹⁰ Masa maslañ a maa guzlyā cay na, ta', ya regedey fa mey anja amba ya hēlma. Daa ḥjene, a lēvya: «Ka regedey fa mey acfaw anda kede na, majā me? Yah na, yah ndaw ma ka slēra ḥja Gazlavay anda kah ta mēlmākw hay, ma tēbmara Mey masa Yesu ma handērwa a bēla may. Maaya ka regedey, ka dērey dangay na, ḥjada Gazlavay gway.» Mey masa Yesu ma handērwa a bēla na, ara *Mesəfnay ḥja Gazlavay ma vēltar gēdanj a ndēhay ma tēla Mey ḥja wuzdamara mey a.

Ndaw da ray pēles mabara

¹¹ Cay, yah, *Jan, ya da nēkey dey na, slam da gazlavay da vad mawurkaya. Ya hētey pēles mabara ta ndaw da ray a. A zēlmara ndaw aha na, «Ndaw ma ka cek anda aa ma lēvey, ma mbērzley ba.» Anja na, ndaw ma ka sariya a ndēhay ta cēved e, asaya, anja ndaw ma key vēram ḥja diyey cek ta cēved e.

¹² Bēz ḥja dey ḥja ndaw aha na, ḥjeler ḥjeler anda awaw magēdkaya. Anja ta gursaw hay ga da ray. Mezəley mawuzlalakaya fa vaw anja daha, kwa ndaw mekele ma gwa ḥja sēra mezəley a daa ba sēlak, si anja gway.

¹³ Zana anja fa vaw na, magwacakaya ta mambaz ‡. Mezəley ḥja ndaw a na: «Mey ḥja Gazlavay.»

¹⁴ Asaya, maslañ hay ga ḥja Gazlavay da vad fa sēpmar wurzay ḥja ndaw aha anda ndēhay ma diyam ḥjadaa vēram. Ata ta zana mabara fa vaw ma ley dey manjar dēlay. Ata da ray pēles mabara hay.

¹⁵ Da mey ndaw aha na, dēlaw masa mey a makēdkaya ḥja kēdta ndēhay daa hwayak hay da bēla daha. A da wey da ray hwayak hay tabiya ta gēdanj. A da bacata anda ndaw

19:7 19.7 21.2 19:8 19.8 6.11 19:9 19.9 14.12; Iz 25.6; Mt 22.2; Lk 14.15-16;

mey fara fara: 21.5; 22.6 **19:10 19.10** 6.9; 22.8-9 **19:11 19.11** 4.1; 19.2; Ps 72.1-14; 98.9; Iz 11.4; Ez 1.1-3; SNM 7.56 **19:12 19.12** 1.14-15; 2.17 ‡ **19:13**

19.13 mambaz: Mambaz kefe ara mambaz ḥja masa-gēra hay ḥja Yesu masa anja ma key bay-gula da ray ata, da daa ba, ara mambaz anja masa aa ma mbēdā ḥja lēhdandakwar. **19:13 19.13** Jan 1.1 **19:13 19.13, 15** Iz 63.1-6

19:14 19.14 6.2-8, 11

ma becey babəza ɳga wudez fa pərad ɳga dəcey yam a, ɳga tey wuzam ta anja. Anda kede, a da wuzdərwa mecey-mevel ɳga Bay Gazlavay, ndaw masa ta gədaŋ ma fənta cek hay tabiya.

¹⁶ Fa zana ɳga ndaw a, lenj fa tatewal na, mezəley mawuzlalakaya daha. Mawuzlalakaya ha a ləvey: «Bay Mahura da ray bay mahura hay, Bay da ray bay hay cəpa.»

¹⁷ Fa dəba ha, yah, Jar, ya hətey maslaŋ ɳga Gazlavay mekele malacakaya da ray pas. Maslaŋ a, aa guzley ta gədaŋ, a zəltərwa dīyaŋ hay cəpa masa ma jəvam dərenj da gazlavay da vad, a ləvtar: «Kusmawa ɳga zəmey daf daa gwagway mahura masa Gazlavay ma da ka.

¹⁸ Samawa amba ka zəmam aslaw ɳga vaw ɳga bay hay, ɳga *bay-ray hay ɳga sewje hay, ta ɳga sewje hay a, lenj ɳga pəles hay ta ndəhay da ray a kede. Samawa ɳga zəmey aslaw kwa ɳga waawa: ɳga beke hay ta ɳga beke hay ba hay, ɳga ndəhay mahura ta ɳga ndəhay mecəhe hay tabiya.»

¹⁹ Fa dəba ha, ya hətar cek ɳga ley heyey, lenj bay hay cəpa da bəla. Sewje ata hay makustakaya daa slam a, amba a kam vəram ta ndaw da ray pəles mabara heyey, lenj ta sewje anja hay may.

²⁰ Cay, ta', ndaw da ray pəles mabara kaa heyey a sawa, kaw! a kərza cek ɳga ley a, lenj *ndaw ma təla mey ta membərzley, fakw! fakw! a hazakadata ta dey aa dəhwa ɳga awaw masa ta anǵwa maa kuray-bəzey, ma gədey njəm-njem. Ndaw ma təla mey ta membərzley a na, ta key maazla ga fa mey ɳga cek aha ɳga təknata ndəhay da bəla masa ta lamba ɳga cek ɳga ley matəhtakaya fa vaw ata heyey ta ma namar ray ɳgada cek maləmkaya anda cek ɳga ley a heyey.

²¹ Sewje hay masa ɳga cek ɳga ley a na, ndaw da ray pəles e heyey ta kədta sem vagay ta dəlaw maŋgəkakaya da mey anja heyey. Ta', dīyaŋ hay heyey cəpa a samawa, a zəmamara aslaw ɳga vaw ɳga sewje hay a, haa a rəham.

20

Mey da ray Sataj majəwkaya haa mevey gabal

¹ Fa dəba ha, yah, *Jar, ya hətey maslaŋ ɳga Gazlavay mekele fa pawa salay da vad. Aa ta lekəle da har ɳga wurey

19:15 19.15 1.16; 2.26-27; 11.17; 14.14-20; Jer 25.30-31 **19:16 19.16** 17.14

19:17 19.17-18 Ez 39.4-5, 17-19 **19:18 19.18** 13.16 **19:19 19.19** 17.12-14;

Ps 2.2; Ez 38.2-9, 14-16; Zak 14.2 **19:20 19.20** 13.1-2, 13, 15; **anǵwa maa kuray-bəzey:** 14.10; 20.10, 14; 21.8; Iz 30.33

vøged meselelen e heyey. Asaya, maslaŋ a, aa ta calalaw meegured e da har.

²⁻³ Cay, maslaŋ a ta', a daw, kaw! a kørzarawa gødem heyey, jøw! a jøwa ta calalaw a. Gødem e ara zezekw masa zleezle heyey, anda meløvey, *Satan, bay-malula. Daa masa aa ma jøwa cay, a køzla kem! aa vøged meselelen e heyey, a gørca mey a ta lekøle, slørab! a slørbey tebed ^{*} fa mey a. A ka køne amba gødem e a tøknata ndøhay daa hwayak hay da bøla saba. A da njey majøwkaya daa vøged e haa mevey gabal. Fa døba ha, a pøskamørwa la a bøla, ama a da njey nekødøy gway.

⁴ Fa døba ha, ya høtey slam-menjey hay ñga bay, ndøhay manjatakaya da ray a. Gazlavay ta vøltar gøðan la amba a kamatar sariya ñgada ndøhay da bøla. Asaya, ya høtey mesøfnay hay ñga ndøhay mamøctakaya, masa ma kødmata vagay, ma døslmata ray ata, maja ata ma kam sede, ma løvam Yesu na, ara cøved masa fara fara, asaya maja ata ma wuzam mey ñga Gazlavay. Ata na, ta namar ray ñgada cek ñga ley, ta ñgada cek malømkaya anda aŋga heyey daa ba. Asaya, ta tøbmara amba cek ñga ley a, a tøhtar cek fa dangay, da daa ba, fa har na, daa ba sølak. Ya nekta na, ata mamøctakaya, ama ta sløkdamawa sem daa memøcøy a. Ata ta *Køriste na, ta wam la da ray bøla, haa mevey gabal.

⁵ Kede he ara ndøhay ñgeeme ma sløkdamawa daa memøcøy. Ndøhay siya na, ta sløkdamawa daa ba aran, si mevey gabal a cøhwøy la døfagay.

⁶ Fara fara, maaya ñga Gazlavay a sawa la a ray ndøhay masa ma sløkdamawa teesed daa memøcøy. Ata na, ndøhay ñga Gazlavay. Fa da møcam ñga dey cew daa ba sølak. Ndøhay a, a da tøram ndøhay ma ka kwakwas ñgada Gazlavay leŋ ñgada Køriste. Ndøhay a na, a da wam ta Køriste da ray bøla, haa mevey gabal.

Mey da ray vøram ñga madagway-dakw

⁷ Masa *Satan, bay-malula, ta key cay daa calalaw mevey gabal daa vøged heyey na, fa døba ha, a pøskamørwa daa vøged e.

⁸ A daw la aa wura aa wura aa hwayak hay da bøla cøpa amba a batata ndøhay. A zølmata ndøhay daa hwayak hay

20:1 20.1 10.1; 18.1; **vøged meselelen e:** 9.1 ^{*} **20:2-3 20.2** a slørbey tebed: A slørbey tebed fa mey a na, amba a patar lengesl a ndøhay ñga wurmara ba. Tebed e a wuzda ara ndaw mahura ma gørca slam aha. **20:2-3 20.2** 12.3, 9
20:4 20.4 6.9; 13.15; Dan 7.9, 22; Lk 22.30; 1Kwr 6.2 **20:6 20.6** 1.6; 2.11

a ነgene na, Gakw ta Magakw †. Sataj a, a da kusta səkway hay a tabiya aa slam a, amba a kam vəram ta Gazlavay. Ndəhay a ata ga, a sləfam ba, anda mawurbay da wayam.

⁹ Daa masa yah ma hətatar na, ata fa samawa təlbej e daa wura daa wura cəpa, a zlərmara slam masa ndəhay anja hay manjatakaya da hwad a, berney masa Gazlavay ma wudsey. Daa masa ata ma zlərmara berney a sem na, awaw ba', a kəzlwa da gazlavay, aa wurta kəlmədək!

¹⁰ Bay-malula, ndaw ma batata ndəhay daa hwayak hay tabiya heyey na, ta', a kərzamara, a kəzlamara aa dəhwa ነga awaw masa ta kakas maa kuray-bəzey mezey maaya ba, ma gədəy njəm-njem heyey. A kəzlamara ha na, a cakay ata cek ነga ley lej *ndaw ma təla mey ta membərzley heyey. Daa awaw aha na, ata cəpa a da səram banay taa vad, taa pas ነga sərmataw.

Mey da ray sariya ነga bəla

¹¹ Fa dəba ha, yah, *Jan, ta', ya hətey slam-menjey mahura ነga bay. Slam-menjey aha mabara, ndaw manjakaya da ray a. Slam da vad ta da hwayak taa zədəm sem kudap! fa mey ነga ndaw aha. Fa da hətmatar daa saba səlak.

¹² Asaya, ya hətatar ndəhay masa maməctakaya. Kwa ndəhay mahura hay, kwa mecəhe hay, ata cəpa malacatakaya fa mey ነga slam-menjey a. Cay, ya hətey ndaw fa wurey dərewel hay. Ara dərewel hay masa sləra ነga ndəhay tabiya ma kamara mawuzlalatakaya da hwad a. Fa dəba ha, ya hətey ndaw fa wurey dərewel mekele. Daa dərewel e, mezəley ነga ndəhay ma da hətam heter mendəvey ba mawuzlalatakaya da hwad a. Anda kede, Gazlavay a katar sariya ነgada ndəhay maməctakaya ha təde fa sləra ata mawuzlalatakaya daa dərewel hay a.

¹³ Asaya, kwa ndəhay masa yam daa bəlay ma bəbətata na, yam a ta badatərwa sem a ray-dəgar. Kwa ndəhay maməctakaya daa Slam masa ndəhay maməctakaya ma njam da hwad a na, ta bamawa sem daa meməcəy a. Ata cəpa, Gazlavay a katar sariya fa sləra ata.

¹⁴ Cay, a kəzlamata ata bay-meməcəy ta slam ነga ndəhay maməctakaya aa dəhwa ነga awaw heyey. Dəhwa ነga

† **20:8 20.8** Gakw daa dərewel ነga Ezekiyel ara bay ነga hwayak ነga Magakw (Ez 38.2). Fedə na, mapatakaya anda səkway hay tabiya da bəla masa ma da kam vəram ta Gazlavay. **20:8 20.8** 13.14; Jes 11.4; Ez 38.2, 10-12 **20:9 20.9** Mesl 2; 2Bay 1.10, 12; Ps 78.68; Ez 38.22; 39.6 **20:10 20.10** 19.20 **20:11 20.11** 5.7; 6.14; 21.1; Ps 114.3, 7; Mt 24.35; 2Pi 3.10 **20:12 20.12** Mab 32.32 **20:12** **20.12-13** 3.5; 22.12; Dan 7.9-10

awaw aha na, ara slam masa ndəhay ma da məcam ŋga dey cew da hwad a.

¹⁵ Kwa waawa masa mezəley aŋga mawuzlalakaya daa derewel ŋga ndəhay ma da hətam heter mendəvey ba ha daa ba na, a kəzlamara aa dəhwə ŋga awaw a.

21

Mey da ray cek hay tabiya masa Gazlavay ma da katərwa mawiya

¹ Fa dəba ha, yah, *Jan, ya da nəkey dey na, ya hətey slam da gazlavay da vad ta slam da hwayak mekele mawiya. Hwiyak ta slam da vad masa ŋgeeme heyey na, daa saba. Aa slam ata na, cek hay cəpa mawiya. Asaya, bəlay hay tabiya na, taa zəfəsam sem.

² Asaya, ya hətar *Jeruzelem, berney ŋga Gazlavay. Berney a, a pey mawiya, fa sawa ta fa Gazlavay da vad ŋgada hwayak. Gazlavay ta ka berney a la maaya maaya, a mbey kalah anda dam ma diyey vaw cay ŋgada way zel.

³ Asaya, ya cəney dəy faa guzlwa ta gədanj daa slam-menjey ŋga bay heyey, a ləvey: «Nəkmara, Gazlavay aa manjakaya da wuzlah ndəhay. Gazlavay a, ta ray aŋga, a da njey ta ndəhay a. Ndəhay a ŋgene may, a da təram ŋga ndəhay aŋga hay. Aŋga na, a da njey ŋga Gazlavay ata.

⁴ A takwadatara matəway daa dey ata la cəpa. Ndəhay fa da məcam daa saba. Anda kede, matəway-vagay daa saba. Ndəhay fa daa huram daa saba may. Kwa vaw fa da catar a ndəhay daa saba səlak, maja cek hay masa ŋgeeme taa zəfəsam sem cəpa.»

⁵ Fa dəba ha, ndaw masa manjakaya daa slam-menjey heyey aa guzley, a ləvey: «Nəkmara, ya da katərwa cek hay tabiya mekele.» Menjey nekədəy, a ləvya: «Wuzlala cek masa yah ma wuzdakawa kede, maja ara mey masa fara fara, membərzley da hwad a daa ba səlak.»

⁶ Cay, ndaw a, a ləvya saya: «Sləra ha ta ndəvey cay. Yah na, ndaw masa ŋgeeme, asaya yah ndaw madagway-dakw. Yah ndaw ma katərwa cek hay tabiya, asaya, yah ma ndəvdata. Ndəhay masa yam fa katar na, ya da vəltar yam ŋga maaya daa wurak, yam masa ma vəley heter mendəvey ba.

20:14 20.14 20.10; 1Kwr 15.26; **meməcəy ŋga dey cew:** 2.11 **20:15 20.15**
 3.5 **21:1 21.1** 21.5; Iz 65.17; 2Pi 3.13 **21:2 21.2** 3.12; 19.7; 21.9–22.5; 22.17; Iz
 52.1; Mt 22.2; Gal 4.26; Heb 11.16; 12.22 **21:3 21.3** 7.15; Lev 26.12; Ez 37.26–28;
 Zak 2.9; 2Kwr 6.16 **21:4 21.4** 7.17; Iz 26.19; 35.10 **21:5 21.5** 5.7; 21.1; Iz
 43.19; 2Kwr 5.17; **mey fara fara:** 19.9 **21:6 21.6** 1.8; 7.17; 22.1; Iz 55.1; Zak
 14.8; Jan 7.37

⁷ Kwa waawa ma fəna *Sataŋ, bay-malula, ta gədaŋ na, ya da vəldara cek hay a kede cəpa. Yah, Gazlavay, ya nəkfar dey la fa ndaw aha. Ya da njey ɳga Gazlavay an̄ga. An̄ga may, a da tərey ɳga bəzey adaw.

⁸ Ama ndəhay masa ta mandərzay daa dey, ndəhay masa ma mbəkdəmaya sem, ta ndəhay masa mazləbkaya, lej ndəhay ma kədəm ndaw vagay, ndəhay masa ma lam vaw saw da palah, lej ndəhay ma ka maazla hay maaya ba ta ma ta kuley hay, asaya, ndəhay ma mbərəzlam hay tabiya, slam ata na, daa dəhwə ɳga awaw masa ta an̄gwa maa kuray-bəzey, ma gədsey njəm-njem. Ngene, ara meməcey ɳga dey cew.»

Mey da ray Jeruzelem, berney masa Gazlavay ma ləma mawiya

⁹ Fa dəba ha, maslaŋ ɳga Gazlavay pal a ɳgəchawa ɳgada fa yah. Ara maslaŋ pal da wuzlah maasala hay masa taasa hay ta banay hay ɳga madagway-dakw marəhdatakaya da hwad a heyey. Masa aa ma ɳgəchawa la fa yah na, ta', a ləvya: «Sawa fede amba ya wuzdakawa kwakwa ɳga Bəz-təbaŋ.»

¹⁰ Masa yah ma wusey fa an̄ga cay na, *Mesəfnəy ɳga Gazlavay ta', a sawa a ray adaw. Cay, maslaŋ ɳga Gazlavay ta', a handaya aa ray ɳga an̄gwa maazəma, a wuzdiwa *Jeruzelem, berney ɳga Gazlavay, fa pawa salay da vad, da fa Gazlavay.

¹¹ Berney a, a wedsey kulŋgwad kulŋgwad ta mewedey ma sawa ta fa Gazlavay. Mewedey a an̄ga anda an̄gwa maaya ma hədkey ba. A mbey kalah anda an̄gwa hay maaya ma wadəm pəlŋged pəlŋged anda baŋgəra daa pas.

¹² Berney a, ray a mazlərkaya telelej ta mahwal meeber e, magəlkaya maazəma. Mey-slam hay ɳga mahwal ɳga berney a na, ata kuraw a ray a cew. Maslaŋ hay kuraw a ray a cew fa jədmata mey-slam hay a. Asaya, mezəley ɳga səkway ɳga *Israyel kuraw a ray a cew mawuzlalatakaya pal pal fa mey-slam hay a.

¹³ Mahwal ɳga berney a na, ata dey məfad. Yaw, ta dey məfad ata na, mey-slam hay maakar maakar daha.

¹⁴ Vərza ɳga mahwal a na, makakaya ta an̄gwa hay mahura mahura kuraw a ray a cew. Mezəley ɳga ndəhay meslərey ɳga Bəz-təbaŋ mawuzlalatakaya pal pal fa an̄gwa hay a.

¹⁵ Maslaŋ ኃga Gazlavay masa maa guzlyा heyey na, aa ta zlanday ኃga bərey magaza da har. Ara zlanday ma wey megəley ኃga cek hay. A da wa berney a, leŋ mey-slam hay ta mahwal ኃga berney a may.

¹⁶ Mahwal ኃga berney a na, maləmkaya zeedere, dey məfad ata rək-rak. Zazam ኃga berney a, a key kəlemeeter gabal cew ta temere cew *. Megəley a may, ata letek.

¹⁷ Fa dəba ha, maslaŋ heyey ta', a wa megəley ኃga mahwal ኃga berney a. Megəley a na, meeter kwakwar maasala a ray a maakwaw. A wa anda ndəhay ma wam cek hay mandaw mandaw.

¹⁸ Mahwal a na, maləmkaya ta angwа mezəley «jaspa», ma wedey ኃgəl-ŋgel. Berney a may, maləmkaya ta bərey magaza masa maaya ma wedey anda baŋgəra.

¹⁹ Vərza ኃga mahwal a na, mapakaya ta angwа hay mekele mekele ma hədkey ba. Angwа ኃga wurza ma pey ኃgeeme na, mezəley «jaspa». Angwа ኃga dey cew e mezəley «safir», ኃga dey maakar a mezəley «agat», ኃga dey məfad a mezəley «emerat».

²⁰ Angwа ኃga dey zlam a mezəley «awnikis», ኃga dey maakwaw a, «sardəwan», ኃga dey maasala a, «kərizawlit», ኃga dey daaŋgafad a, «beril», ኃga dey zlam-letek a, «tawpaz», ኃga dey kuraw a, «kərisawpəraz», ኃga dey kuraw a ray a letek e, «turkwaz», leŋ angwа ኃga dey kuraw a ray a cew e, mezəley «ametista» †.

²¹ Mey-slam hay kuraw a ray a cewete na, makatakaya ta angwа ma mbey kalah, kuled' kuled' anda bersle. Mey-slam pal na, makakaya ta angwа ha pal may. Bəwal mahura daa berney a na, makakaya ta bərey magaza masa maaya anda kwalaba masa ndaw a gwa a nəkey dey a dey lanjar.

²² Daa berney a, yah, *Jaŋ, ya ta hətar *Way-mekey-kwakwas ኃga Gazlavay daa ba, maja aa slam ኃga way a na, ara Bay Gazlavay, Gazlavay masa ta gədaŋ ma fənta cek hay tabiya, leŋ Bəz-təbaŋ anŋa.

²³ Asaya, berney a, fa wudey pas ta kiya ኃga wadəmawa a ray a daa saba, maja mewedey ኃga Gazlavay fa wada, Bəz-təbaŋ heyey na, fa wada berney a anda petərla.

²⁴ Səkway hay cəpa da bəla a da pəkam daa mewedey anŋa ha. Bay hay masa sləmay ata fa zəley, a da samawa

^{*} **21:15 21.15** 11.1; Ez 40.3 ^{*} **21:16 21.16** kəlemeeter gabal cew ta temere cew: Ta mey Gərek a ləvey, «a key stadiya gabal kuraw a ray a cew.» Lamba kuraw a ray a cew a wudey ኃga ləvey cek manjar ኃga zləbey. **21:16 21.16** Ez 48.16-17
21:18 21.18-21 21.11; Iz 54.11-12; Ez 28.13 [†] **21:20 21.20** Angwа hay a cəpa na, ara angwа hay maaya ma hədəkam ba, mewedey ata wal wal. **21:22 21.22** 11.17 **21:23 21.23** 22.5; Iz 60.1-2, 19-20; 24.23

ta cek ata hay masa maaya ɳgadaa berney a.

²⁵ Mey-slam hay ɳga berney a, a da njam mawurtakaya hipas. Kwa ndaw fa da gərcata daa saba səlak, majā fetede he na, tavad a key daa saba.

²⁶ Ndəhay daa hwayak hay cəpa da bəla masa sləmay ata fa zəley a da handamərwa cek hay mekele mekele maaya hay ɳgadaa berney a, amba a həslmar ray a Gazlavay.

²⁷ Ama kwa cek masa ta dəlay na, fa da mbəzey aa berney a daa ba. Asaya, ndəhay ma mbərzlam ta ndəhay ma kam cek hay maaya ba mekele mekele cəpa fa da mbəzam daa ba may. Ma da mbəzam na, si ndəhay masa mezəley ata hay mawuzlalatakaya daa dərewel ɳga ndəhay ma da hətam heter mendəvey ba, dərewel masa ɳga Bəz-təbaŋ heyey.

22

¹ Fa dəba ha, maslaŋ heyey a wuzdiwa wayam ɳga yam masa ma vəley heter mendəvey ba. Yam a kəlar kəlar, dey a hətey gurgwar a wurza, a bawa daa slam-menjey ɳga Bay Gazlavay ta ɳga Bəz-təbaŋ.

² Yam a, a vevey da wuzlah bəwal ɳga berney heyey. Ta dey cewete ɳga wayam a na, wudez daha ma vəley heter mendəvey ba *, a yam babəza dey kuraw a ray a cew fa mevey. Anda kede, a yam dey pal fa kiya. Gwaslaf ɳga wudez e, ara slalak masa ma mbəldata ndəhay daa hwayak hay tabiya.

³ Daa berney a, cek hay masa Gazlavay ma nəsta sem na, kwa pal daa ba səlak. Daha na, slam-menjey ɳga Bay Gazlavay ta ɳga Bəz-təbaŋ, lej ndəhay ma ka sləra anja hay fa namar ray.

⁴ Ndəhay a, a hətmar dey ɳga Gazlavay la. Asaya, Gazlavay a wuzlala mezəley anja la fa daŋgay ata.

⁵ Daa berney a, tavad fa da key daa saba. Pas ta petərlə hay na, sləra ata daa saba may, majā ara Bay Gazlavay ta ray anja ma da wadata ndəhay da hwad a. A da wam da ray cek hay tabiya ɳga sərmataw.

Mey da ray Yesu ma da vəhwa a bəla

⁶ Cay, maslaŋ ɳga Gazlavay heyey a ləvya saya: «Mey hay tabiya masa kah ma cəndata kede na, ara mey hay fara fara, kwa membərzley da hwad a daa ba səlak. Bay Gazlavay ta

21:24 21.24 Ps 68.30; Iz 60.3 **21:25 21.25-26** Iz 60.11 **21:27 21.27** 21.8;
22.15; Iz 35.8; 52.1; Ez 44.9; 1Kwr 6.9-10; 2Pi 3.13; **derewel ɳga ndəhay ma**
da hətam heter mendəvey ba: 3.5 **22:1 22.1-2** 21.6; Ez 47.1-12 * **22:2**
22.2 wudez ma vəley heter mendəvey ba: Nəka MC 1.9; 3.22. **22:2 22.2** 21.21;
wudez: 2.7 **22:3 22.3** 7.15; Jer 3.17 **22:4 22.4** 14.1; Ps 17.15; Mt 5.8 **22:5**
22.5 1.6; 21.23; Dan 7.18, 27

vëltar Mesøfnay aŋga la ŋgada ndøhay ma tøla mey aŋga, ŋga wuzdamara mey aŋga. Ara aŋga ma slørdørwa maslaŋ aŋga ŋga wuzdatara cek masa ma da key ŋgada fa mey nekødey a ma ka sløra aŋga hay.»

⁷ Yesu a løvey: «Wam vaw, menjey nekødsey fede, ya vøhwa la. Maaya ŋga Gazlavay a sawa la a ray ndøhay ma tøbmara mey hay daa dørewel kede, ara mey masa Gazlavay ma wuzdørwa da ray cek ma da key.»

⁸ Yaw, ara yah, *Jan, ma cønda mey hay a kede tabiya ta slømay adaw. Asaya, ara yah ma høtatar cek hay tabiya ma kam kede ta dey adaw. Masa yah ma cønda mey a ta yah ma høtatar cek hay a cay na, ta', ya regedey fa mey ŋga maslaŋ masa ma wuzdatiwa cek hay a kede cøpa, amba ya hølma.

⁹ Daa ŋgene, a løvya: «Ka regedey fa mey adaw anda kede na, maja me? Yah na, ndaw ma ka sløra ŋga Gazlavay anda kah ta mølmakw hay ma tølam mey ŋga Gazlavay, lenj ndøhay siya hay ma tøbmara mey daa dørewel kede aa mevel ata. Maaya ka regedey, ka dørey daŋgay na, ŋgada Gazlavay gway.»

¹⁰ Fa døba ha, maslaŋ ŋga Gazlavay aa guzlyा saya, a løvey: «Mey masa Gazlavay ma wuzdakawa, kah ma wuzlala aa dørewel ŋgene na, ka da bøda aa mevel akah ba, ama wuzdatara a ndøhay, maja cek hay masa mey hay a ma wuzdamatørwa ŋgene na, a kam la fiyaw.

¹¹ Anda kede, ndøhay ma ka cek ta cøved e ba na, ŋga kamara kene cøŋga. Ndøhay ma kam cek maaya ba ma ka hwaray na, ŋga kamara kene cøŋga. Yaw, ndøhay masa ma kam sløra maaya na, ŋga kamara kene cøŋga. Asaya, ndøhay masa ma vøldamara ray ata ŋgada Gazlavay ma njam manjar mebørey na, ŋga njam kene.»

¹² Cay, Yesu ta', aa guzley, a løvey: «Wam vaw, maja menjey nekødey fede, ya vøhwa la. Ya da sawa ta cek da har, amba ya wurkara mawurbay ŋga ndaw a, ndaw a tøde fa sløra masa aa ma ka.

¹³ Yah na, ndaw masa ŋgeeme, asaya yah ndaw madagway-dakw. Yah ndaw ma katørwa cek hay tabiya, asaya, yah ma ndøvdata..»

¹⁴ Maaya ŋga Gazlavay a sawa la a ray ndøhay masa ma pørmata zana ata hay. Ata na, ata ta cøved ŋga mbøzey aa berney ŋga Gazlavay ta daa mey-slam hay ŋga mahwal

ŋga berney a. Asaya, ata ta cəved ŋga zəmey babəza ŋga wudez ma vəley heter mendəvey ba.

¹⁵ Yaw, ndəhay ma kam cek maaya ba ma ka hwaray, ndəhay ma kam maazlə maaya ba hay lej ndəhay ma lam vaw saw da palah na, fa da mbəzam aa berney a daa ba səlak. Asaya, ndəhay masa ma kədəm ndaw vagay, ndəhay ma ta kuley hay, lej ndəhay ma mbərəzlam mandaw mandaw na, a da njam daa ambaw, fa da mbəzam daa ba may.

¹⁶ «Yah, Yesu, ya ta slərdərwa maslaŋ adfaw la ŋga wuzdatara mey a kede ŋgada ndəhay daa mecemey-ray hay ŋga ndəhay adfaw hay. Yah na, ndaw ma yawa daa səkway ŋga Bay *Davit. Yah, batay ma wedey njuzl a ta slam ŋgaa perek.»

¹⁷ Ata *Mesəfnəy ŋga Gazlavay ta kwakwa mawiya heyey a ləvmar a Yesu: «Vəhwə.»

Akwar masa ma jəkam sləmay fa mey hay a kede, si ka ləvmar may: «Vəhwə.»

Yaw, ndəhay masa yam fa katar, ŋga samawa ŋga sam yam. Kwa waawa ma wudey ŋga sey yam na, ŋga sey yam ma vəley heter mendəvey ba ŋga maaya.

Mendəvey ŋga mey hay a

¹⁸ Yah, *Jan, ya fa kətata ndəhay tabiya ma cəndamara mey masa Gazlavay ma wuzdərwa daa dərewel e kede: da ndaw ta pey mey mekele la a ray masa daa dərewel kede na, Gazlavay a da pa ndaw aha ŋga sərey banay anda mawuzlalakaya daa dərewel e kede heyey.

¹⁹ Yaw, da ndaw ta guhey mey a pal masa Gazlavay ma wuzdərwa daa dərewel e kede la na, Gazlavay fa da vəlar cəved ŋga zəmey babəza ŋga wudez ma vəley heter mendəvey ba heyey daa ba səlak, anda mawuzlalakaya daa dərewel e kede. Asaya, ndaw aha fa da hətey cəved ŋga mbəzey aa berney ŋga Gazlavay kede daa ba səlak, anda mawuzlalakaya daa dərewel e kede.

²⁰ Yesu, ndaw ma key sede fara fara ta cəved e da ray mey hay a kede, aa guzley, a ləvey: «Ahaw, ya fa vəhwə wure kede.»

Amen. Yesu, Bay Mahura, sawa!

²¹ Anja maaya ŋga Bay Mahura Yesu ŋga njey ta ndəhay tabiya.